I. C. 6.

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

1.C.6

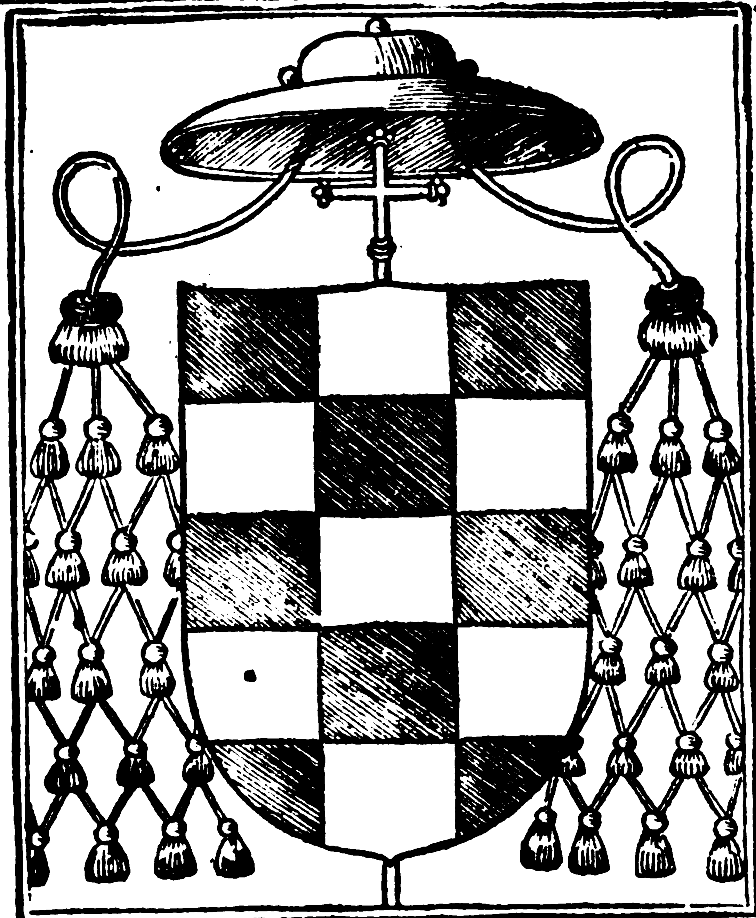
Digitized by Google

Digitized by Google

ÖNB
+Z119507605
Digitized by Google

Digitized by Google

Haec tibi pentadecas tetragonon reſpicit illud.
Hoſpitium petri ⁊ pauli ter quinqꝫ dierum.
Namqꝫ inſtrumentum vetus hebdoas innuit. octo.
Lex noua ſignatur. ter quinqꝫ receptat vtrunqꝫ.

Nouum teſtamentum grece ⁊ latine in academia complutenſi nouiter impreſſum.

Que vero ſigillatim ⁊ per ordinem in toto ope continẽtur: hic ſtudioſe lector oculis tuis ſubijciuntur. Primũ oĩꝫ tibi occurret epl'a Euſebij pãphili ad carpianũ de cõcordia quattuor euãgeliorũ. Sequitur deinceps prologus hieronymi ad damaſuꝫ pappã ⁊ alij eiuſdeꝫ doctoris prologi. Poſt hec ſuccedũt quattuor euãgelia greco ſermõe cũ latina btĩ hieronymi trãſlatõe ex oppoſito. Deide ſequũtur duo greci tractatus. alter de peregrinatiõe btĩ Pauli: ⁊ euthalij diaconi alter de tẽpib' p̄dicatiõis: ⁊ martyrio eiuſdẽ. Succedũt poſtea hypotheſes ſiue argumẽta theodoriti doctoris greci emi nẽtiſſimi in epl'as btĩ pauli: ⁊ in epl'as canonicas: ⁊ itẽ argũta alia in eaſdẽ alterius doctoris greci innominati. Poſt hec ſequũtur epl'e ipſe btĩ Pauli: cũ reliq̃s noui teſti opibus: oĩa cũ interpretatione latina eiuſdẽ beati hieronymi e regiõe. Deide ſubiũgitur vocabulariũ grecũ cõtinẽs oẽs dictiões totius noui teſtamenti ⁊ inſuper ſapientie ⁊ eccliaſtici grece ⁊ latine cũ breuiſſima quadã in initio ad grecas litteras itroductiõe. Poſtremo loco librũ claudunt interpretatiões oĩm totius noui teſtamenti vocabulorum que tam grecam quã hebraicã ⁊ chaldaicam ſortita ſunt etymologiã ab initio matthei vſqꝫ ad finẽ Apocalypſis.

BIBLIOTHECA PALAT.
VINDOBONENSIS.

Digitized by Google

Πρὸς τοὺς ἐντευξομένους.

Ἵνα μὴ θαυμάσῃς ὦ σπουδαῖε φιλόλογε μὴ δέσχῃς πρὸς ἡμᾶς ἀηδῶς εἰ
ἐν παρούσῃ τῆς νέας διαθήκης γραικοτυπώσει ἑτεροτρόπως ἢ ἐν τῆς πα
λαιᾶς τὰ στοιχεῖα μόνα ἄνευ τῶν πνευμάτων καὶ τῶν τόνων ἐντετυπω
μένα ἐξεδόθη, προύργου νενομίκαμεν τὴν τοῦ πράγματος τούτου αἰτί
αν πᾶσιν κατὰ τὰ πρῶτα ἐμπεφανίσθαι. ἔστι δὲ καὶ τοιαύτη. τοὺς ἀρχαιοτά-
τους τῶν ἑλλήνων χωρὶς τούτων ἐν τοῖς χαρακτῆρσι κορυφῶν γράφειν εἰθισ-
μένους, σαφέστερόν ἐστιν ἢ πολλῶν δεῖσθαι μαρτυριῶν. καὶ γὰρ δηλοῖ τοῦτο
φανερῶς παλαιά τινα κοὐκ ὀλίγα τῶν ἀντιγράφων, οἷον καλλιμάχου ποιή-
ματα καὶ τὰ σιβύλλης ἔπη, καὶ πεπαλαιωμέναι ἐν τῇ πόλει λίθων γλυφαὶ μό-
νοις ἁπλῶς γράμμασιν ἐγκεχαραγμέναι. ὥστε πάντως εἶναι πρόδηλον, ῥαβδίσ
κων τούτων καὶ κεραιῶν ὑπερθέσεις ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ τῆς γλώττης ἑλληνικῆς
γενεσιουργίᾳ μὴ ἐπινενοημένας, μήτε πρὸς ὁλόκληρον τῆς αὐτῆς φωνῆς τε-
λειότητα πανταχόθεν συντετακυίας. ἐπειδὴ δὲ καὶ πᾶσαν τὴν νέαν διαθήκην
τοῦ κατὰ ματθαῖον εὐαγγελίου καὶ τῆς πρὸς ἑβραίους ἐπιστολῆς δεόντων, ἑλ
ληνικῇ ἀπ' ἀρχῆς διαλέκτῳ ὥσπερ καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐχρηματίσ
θη, συγγεγράφθαι πάντες ὁμολογοῦσιν, ἔδοξε καὶ ἡμῖν ἀρχαίαν ἐν αὐτῇ τῆς
αὐτῆς γλώττης παλαιότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν ὁσίως διατηρεῖν, καὶ τὴν βί-
βλον ἄνευ ὁποσοῦν ἐλαχίστων προσθηκῶν, ἀρχαίων γραφῶν δίκην ἐκδιδό
ναι. ὡς μὴ φανῶμεν πρᾶγμα ὄντως δή τοι ἱερὸν καὶ αἰδεσίμης μεγαλοφροσύ
νης πλῆρες κατ' ἀλλοτρίας αὐτῷ προσεπιβεβλημένας καὶ νέας ἐργασίας ἀνα
καινοτομῆσαι. πρὸς δὲ τούτοις εἰ τἀληθὲς λεκτέον ἐστί, ἡ τῶν πνευμάτων
καὶ τόνων ἔνδεια τοῖς ὁσονδήποτε ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λόγοις γεγυμνασμένοις
οὐδὲν πρόσκομμα ἐπιφέροιεν ἄν. λέγω δὲ πρὸς τὴν εἰλικρινῆ τῶν λεγομένων
ἔννοιαν ἀναφέρων. οὐ μὴν ἀλλὰ ἵνα μή τις ἀπορήσῃ ἐν ποίᾳ τῶν συλλαβῶν προ
σήκει τὸν τόνον ἐφαρμόζειν, ἁπλῆ μόνον ἐν ταῖς πολυσυλλάβοις λέξεσι κε-
ραία προσηρτήθη. οὐ μέντοι τόνος αὕτη ἑλληνικὸς ὑπολαβέσθω, ἀλλὰ γνω-
μόνιόν τι καὶ σημεῖον ὑφοῦ ἀπευθύνοιτ' ἂν ὁ φιλομαθής, ὥστε μὴ διαμαρτάνειν
ποτὲ ἐν τῇ ἐκφορᾷ καὶ εὐρυθμίᾳ τῶν λέξεων. ἐν δὲ τῆς ἀρχαίας διαθήκης ἑλληνι
κῇ ἐκδόσει ὅτι αὕτη μετάφρασις πάντῃ που ἀλλ' οὐ πρωτοποίητος σύνταξις
οὐκ ἔδοξέ τι ἐκ τῆς κοινῆς ἐν τῷ γράφειν συνηθείας ἢ ἀφαιρεῖν ἢ ἐναλλάξαι. ἐ-
πειδὴ δὲ οὐ τοῖς πολυμαθέσι μόνον ἀλλ' ἅπασι καθόλου τοῖς περὶ τὴν ἁγίαν
γραφὴν σχολάζουσι συντελεῖν ἡ βίβλος αὕτη πεφιλοτίμηται, ἐφ' ἑκάστῃ τῶν
λέξεων γραμματίδια ῥωμαϊκὰ κατὰ στοιχεῖον ἐπετέθη, ἃ ἐπιδεικνύει τὴν ἀμφο
τέρων πρὸς τὰς ἑτέρας καταντικρὺ κειμένας ἐπάλληλον σύγκρισιν. ὅπως οὐ-
δὲν ᾖ πρὸς τὸ σφάλλεσθαι ἐνδόσιμον τοῖς μαθητιῶσι καὶ μήπω εἰς ἄκρον τῶν
ἑλληνικῶν ἀφιγμένοις. ἔτι δὲ ἐπείπερ ἐγχωροῦσιν ἐνίοτε λέξεις ἑλληνικαὶ πολυ
σχιδεῖς δοκοῦσαι ἔχειν καὶ ἀμφιβόλους καὶ ἄλλας τινὰς διχογνώμους σημα-
σίας, διὰ σπουδῆς ἡμῖν ἐγένετο σημειοῦν καὶ τοῦτο, ὑποκειμένῃ στιγμῇ ῥωμαϊ
κῷ γραμματιδίῳ ὑπὲρ τὴν ἑλληνικὴν καθεστηκότι λέξιν. καὶ ἵνα παύσωμεν προ
οιμιάζοντες, κἀκεῖνο τὸν φιλομαθῆ μὴ λανθανέτω, οὐ φαῦλα ἡμᾶς οὐδὲ τυχόν
τα ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ ἐντυπώσει ἐσχηκέναι ἀντίγραφα, ἀλλ' ἀρχαιότατα καὶ καθόσον
οἷόν τε ἦν ἐπηνορθωμένα, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν παλαιότητα ὄντως ἀξιόπιστα, ὥστε
μὴ πείθεσθαι αὐτοῖς, πρὸς δυσκόλου εἶναι τοπαράπαν καὶ βεβήλου. ἃ δὴ καὶ αὐ
τὰ ὁ ἁγιώτατος ἐν χριστῷ πατὴρ καὶ κύριος ἡμῶν ὁ μέγιστος ἀρχιερεὺς λέων
δέκατος τῇ ὁρμῇ ταύτῃ συλλαμβάνειν προθυμούμενος, ἐκ τῆς ἀποστολικῆς βι
βλιοθήκης ἀγόμενα, ἔπεμψε πρὸς αἰδεσιμώτατον κύριον τῆς ἱσπανίας καρδηνά
λιον, οὗ χορηγοῦντος καὶ κελεύσαντος τὸ παρὸν βιβλίον ἐτυπώσαμεν. ὑμεῖς δὲ
οἱ τῆς παιδείας ἐρῶντες θεῖον τουτὶ καὶ ἱεροπρεπὲς τοὔργον νεωστὶ ἐντετυπω
μένον μετὰ πάσης δέχεσθε προθυμίας. κἂν τοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡ
μῶν μιμηταὶ φανῆναι καὶ τοῖς ἔργοις γενέσθαι σπουδάζετε, ἴστε ὅτι οὐδεμία
ὑμῖν ἔτι πρόφασις λοιπὴ τὸ μὴ τῇ θεία γραφῇ συνομιλεῖν. οὐκέτι ἀντίγραφα
διεφθαρμένα, οὐ μεταφράσεις ὕποπται, οὐκ ἀπορίαν τῆς ἀπογράφου φράσε

ως ἀπορεῖτε. τὸ θέλημα μόνον τὸ ὑμέτερον καὶ προθυμίαν προσδεχόμεθα. ἧς μὴ ὑπολειπούσης, ἀναμφιρρήτως ἔσται οὕτως. τῆς γὰρ γλυκύτητος τῶν θείων λόγων γευσάμενοι, τὰς λοιπὰς τῶν ἐπιστημῶν μακρὰν χαίρειν ἐάσετε. εὐτυχεῖτε, καὶ τὸν καινουργισμὸν τῆς ἡμετέρας ἐργολαβίας μὴ ἐκφαυλίσητε.

Precedens Greca prefatiuncula in latinum verſa.

Ad Lectorem.

NE mireris aut vitio vertas o ſtudioſe lector ꝙ in hac noui teſtamenti greca editione aliter q̄ in veteri nude tantum littere ſine vllis aut ſpirituum aut tonorum notis impreſſe publicentur: operepreciū viſum eſt huius tibi rei rationem aſſignare. Ea eniꝫ huiuſmodi eſt. Antiquiſſimos grecos abſqꝫ hiſce faſtigijs litterarum ſcriptitaſſe notius eſt: q̄ vt ſit multis argumētis comprobandum. Docent enim id aperte antiqua non pauca exemplaria: vt Callimachi poemata: nec non ꝛ Sibyllina carmina: ac preterea etiaꝫ marmorea monumenta vetuſtiſſima que rome adhuc viſuntur nudis soluꝫ characteribus inciſa. Vt liquido conſtet huiuſmodi virgularum apicūqꝫ ſuprascriptiones non in illa primeua grece lingue origine fuiſſe excogitatas: nec ad eius integritatem vſquequaqꝫ pertinuiſſe. Cum igitur vniuerſum nouum teſtamentum preter Euangelium Matthei ꝛ epiſtolaꝫ ad Hebreos grece primum ſicut a ſpiritu ſancto dictatum eſt: ſcriptum eſſe conſtet: viſum eſt priſcam in eo lingue illius vetuſtatem maieſtatēqꝫ intactam retinere: ac opus ipſum pretermiſſis etiam ipſis quibuſuis minimis appendiculis excuſſum ad imaginem antiquarum ſcripturarum publicare. Ne rei tam ſancte authoritati ac venerande maieſtati adiectitijs nouitijſqꝫ rebus detrimentuꝫ afferri videretur. Accedit ꝙ ſi verum fateri volumus: hic ſpirituum tonorumqꝫ defectus nullum prorſus impedimentum ad rectam intelligentiaꝫ afferre valet his qui aliquantum in greca eruditione promouerunt. Ceterum ne alicui dubium aliquod poſſit occurrere in qua videlicet ſyllaba accētum oporteat collocari: ſimplex tantum apex ī polyſyllabis dictionibus adiectus eſt: ꝛ is quidē nō tanq̄ grecus accentus: ſed tanq̄ notula ſignumqꝫ quo dirigi poſſit lector ne in prolatione modulatione ve dictionum aliquando labatur. In veteris autem teſtamenti editione greca cum ea ſolū tranſlatio ſit non originalis textus: non fuit conſilium quicq̄ ex vulgari ſcribendi modo tollere aut immutare. Et q2 nō doctis ſolum: ſed omnibus in vniuerſum ſacrarū litterarū ſtudioſis hoc opere cōſulendū eſt: appoſite ſunt dictioni cuiqꝫ litterule latine ordine alphabeti indicantes que dictio dictioni e regione reſpondeat: ne ſit nouitijs ꝛ nondū adhuc in grecis litteris prouectis errandi locus. Rurſus cū nonnulle dictiones grece multiplices ſiue equiuocas aut alias ambiguas ſignificationes aliq̄ñ habere videantur: libuit hoc etiā annotare pūcto ſuppoſito litterule latine ſupra dictioneꝫ grecam collocate. Et vt prefatiūcule tandeꝫ huic modus imponatur: illud lectorē nō lateat: nō queuis exemplaria ipreſſioni huic archetypa fuiſſe: ſꝫ antiquiſſima emēdatiſſimaqꝫ: ac tante preterea vetuſtatis: vt fidem eis abrogare nefas videatur. Que ſctiſſimus in xp̄o pr̄ ꝛ dn̄s nr̄ Leo decimus pontifex maximus huic iſtituto fauere cupiēs ex ap̄lica bibliotheca educta miſit ad Reuerendiſſimū dn̄m Cardinalē hiſpanie: de cuius authoritate ꝛ mādato hoc opus imprimi fecimus. Vos aūt litteraruꝫ ſtudioſi hoc diuinū opus nouiter excuſſum alacri animo ſuſcipite: et ſi chriſti Opt. Max. ſectatores videri vultis ꝛ eſſe: nil iam reſtat qđ cauſemini quominus ſacram ſcripturā adeatis. Nō mendoſa exemplaria: non ſuſpecte tranſlationes: non inopia textus originalis: ſolum animus ꝛ propenſio veſtra expectatur. Que ſi non defuerit: fiet procul dubio vt litterarum diuinarum ſuauitatē deguſtantes reliqua ſtudia omnia contemnatis. Valete ꝛ omnia boni conſulite.

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Ἀμμώνιος μὲν ὁ ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχώς, τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθείς. ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως. ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ, εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελίου τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, φιλαλήθως εἰπεῖν ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμάς, καθ ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δεύτερος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς. ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, μάρκος, ἰωάννης. ὁ πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, λουκᾶς. ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, μάρκος. ὁ ἕβδομος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, ἰωάννης. ὁ ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο. μάρκος. λουκᾶς. ὁ ἔνατος ἐν ᾧ οἱ δύο. λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις. ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησις ἐστιν ἥδε. ἐφ ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, ἀριθμός τις πρόκειται κατὰ μέρος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ ἕκτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν διόλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων. καθ ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ τοῦ λαχᾶ, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ἀριθμὸς τυγχάνει. εἰ μὲν ἄλφα, δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ. εἰ δὲ βῆτα, ἐν τῷ δευτέρῳ. καὶ οὕτως μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἔν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποῖον δήποτε βουληθείης ἐπιστῆναι τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασι καὶ τοὺς οἰκείους ἑκάστου τόπους εὑρεῖν ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμόν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ τοῦ λαχᾶ ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος ὑπογραφῶν ὁπόσοι τε καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς εἰρήκασιν. ἐπιστήσας τε καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας δὲ αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς εὑρήσεις. ἔρρωσο ἐν κυρίῳ.

Digitized by Google

Incipit epiſtola beati Hieronymi ad Dama
ſum pappam in quattuor euangeliſtas.

Beatiſſimo pappe
Damaſo Hierony
mꝰ. Nouuȝ opꝰ me
facere cogis ex vete
ri: vt poſt exempla=
ria ſcripturarum to
to orbe diſperſa qua
ſi quidam arbiter ſe
deaȝ: ⁊ quia inter ſe
variant: que ſint illa que cum greca conſentiāt
veritate decernam. Pius labor: ſed periculo
ſa preſumptio: iudicare de ceteris ipſū ab om
nibus iudicandum: ſenis mutare linguā ⁊ ca=
neſcentem mundum ad initia retrahere par=
uulorum. Quis eniȝ doctus pariter vel indo
ctus: cum in manus volumen aſſumpſerit: ⁊
a ſaliua quam ſemel imbibit viderit diſcrepa=
re quod lectitat: non ſtatim erumpat in voceȝ
me falſariuȝ me clamans eſſe ſacrilegum: qui
audeaȝ aliquid in veteribus libris addere mu
tare corrigere. Aduerſus quam inuidiam du
plex cauſa me conſolatur: quod ⁊ tu qui ſum=
mus ſacerdos es fieri iubes: ⁊ verum non
eſſe quod variat etiam maledicorum teſtimo=
nio comprobatur. Si enim latinis exemplari=
bus fides eſt adhibenda: reſpondeant quibus
tot ſunt exēplaria pene quot codices. Sin au
tem veritas eſt querenda de pluribus: cur nō
ad grecam originem reuertentes ea que vel a
vicioſis interpretibus male edita: vel a preſū=
ptoribus imperitis emēdata peruerſius: vel
a librariis dormitantibus aut addita ſunt aut
mutata: corrigimus. Neqȝ vero ego de veteri
diſputo teſtamento: quod a ſeptuaginta ſenio
ribus in grecam linguam verſum tertio gra=
du ad nos vſqȝ peruenit. Non quero quid aq̇
la: quid ſymmachus ſapiant: quare theodotiō
inter nouos ⁊ veteres medius incedat. Sit il=
la vera interpretatio: quam apoſtoli probaue
runt. De nouo nunc loquor teſtamento: quod
grecum eſſe non dubium eſt: excepto apoſtolo
mattheo: qui primus in iudea euangeliū chri
ſti hebraicis litteris edidit. Hoc certe cū in no
ſtro ſermone diſcordat ⁊ diuerſos riuulorum
tramittes ducit: vno de fonte querendus eſt.
Pretermitto eos codices quos a luciāo ⁊ he
ſitio nuncupatos paucorum hominum aſſe
rit peruerſa contētio: quibus vtiqȝ nec in ve=
teri inſtrumento poſt ſeptuaginta interpretēs
emendare quid licuit: nec in nouo profuit emē
daſſe: cum multarum gentium linguis ſcriptu
ra ante trāſlata doceat falſa eſſe que addita
ſunt. Igitur hec pñs prefatiuncula pollicetur
quattuor tantum euangelia: quorum ordo eſt
iſte. Mattheus. Marcus. Lucas. Iohānes
codicum grecorum emendata collatione ſed
veterum: que ne multuȝ a lectionis latine cō
ſuetudine diſcreparent: ita calamo imperaui=
mus vt his tantum que ſenſū videbantur mu
tare correctis: reliqua manere pateremur vt
fuerant. Canones quoqȝ quos Euſebius ce=
ſarienſis epūs alexandrinuȝ ſecutus Ammo
nium in decem numeros ordinauit: ſicut in
greco habētur expreſſimus. Quod ſi quis de
curioſis voluerit noſſe que in euangeliis vł ea
dem vel vicina vel ſola ſint: eorum diſtinctio
ne cognoſcet. Magnus ſi quidem hic in no=
ſtris codicibus error inoleuit: duȝ quod in ea
dem re alius euangeliſta plus dixit: in alio
quia minus putauerint addiderunt: vel dum
eundem ſenſum alius aliter expreſſit: ille qui
vnum e quattuor primum legerat: ad eius e=
xempluȝ ceteros quoqȝ eſtimauerit emendan
dos. Unde accidit vt apud nos mixta ſint oīa
⁊ in Marco plura luce atqȝ matthei. Rurſuȝ
in mattheo plura iohannis ⁊ marci: ⁊ in cete
ris reliquorum que in aliis propria ſunt inue=
niantur. Cum itaqȝ canones legeris qui ſu=
biecti ſūt: confuſionis errore ſublato: ⁊ ſimilia
omnium ſcies: ⁊ ſingulis ſua queqȝ reſtitues.
In canone primo cōcordāt quattuor: matthe
us marcus lucas iohannes. In ſecundo tres
mattheus marcus lucas. In tertio tres: mat
theus lucas iohānes. In quarto tres matthe
us marcus iohānes. In quinto duo: matthe
us lucas. In ſexto duo: mattheꝰ marcus. In
ſeptimo duo: mattheus iohannes. In octauo
duo: lucas marcꝰ. In nono duo: Lucas iohā
nes. In decimo: propria vnuſquiſqȝ que non
habētur in aliis ediderūt. Singulis vero euā
geliis ab vno incipiens vſqȝ ad finem librorū
diſpar numerus accreſcit. Hic nigro colore
preſcriptus ſub ſe habet alium ex minio diſco
lorem numerum qui ad deceȝ vſqȝ procedēs
indicat prior numerus in quo ſit canone req̄=
rendus. Cum ergo aperto codice (verbi gra=
tia) illud ſiue illud capitulum ſcire volueris
cuius canonis ſit: ſtatim ex ſubiecto nume=
ro doceberis: ⁊ recurrens ad principia in qui
bus canonum eſt diſtincta congeries: eodem=
qȝ ſtatim canone ex titulo frontis inuento: il=
lum quem querebas numerum eiuſdem e=
uangelii qui ⁊ ipſe ex inſcriptione ſignatur in
uenies: atque e vicino ceteroruȝ tramitibus in

ſpectis:quos numeros e regione habeant ad
notabis:⁊ cuꝫ ſcieris:recurres ad volumina ſin
gulorum:⁊ ſine mora repertis numeris quos
ante ſignaueras reperies ⁊ loca in quibus vel
eadem vel vicina dixerunt. Opto vt in chri⸗
ſto valeas ⁊ memineris mei pappa btiſſime.

Incipit alius prologus.

PLures fuiſſe q̄ euangelia ſcri⸗
pſerunt: Lucas euāgeliſta te
ſtatur dicens. Quoniamqui⸗
dem multi conati ſunt ordina
re narrationem rerum que in
nobis complete ſunt:ſicut tra
diderunt nobis qui ab initio ipſi viderunt ſer
monem:⁊ miniſtrauerūt ei:⁊ perſeuerantia vſ
qꝫ ad preſens tempus monimenta declarant
que a diuerſis auctoribus edita diuerſarū he
reſum fuere principia :vt eſt illud iuxta egy⸗
ptios ⁊ Thomam ⁊ Matthiam ⁊ Bartholo
meum:duodecim quoqꝫ apoſtolorum ⁊ baſi⸗
lidis atqꝫ appollinis ac reliquoruꝫ:quos enu
merare longiſſimum eſt: cum hec tantum in
preſentiarum neceſſe ſit dicere:extitiſſe quoſ⸗
dam qui ſine ſpiritu ⁊ gratia dei conati ſūt ma
gis ordinare narrationem:quam hiſtorie texe
re veritateꝫ. Quibus iure poteſt illud prophe
ticum coaptari. Ue qui prophetant de corde
ſuo:qui ambulant poſt ſpiritum ſuum: qui di
cunt hec dicit dominus ⁊ dominus non mi
ſit eos. De quibus ⁊ ſaluator in euangelio io⸗
hannis loquitur. Omnes q̄ ante me venerūt
fures fuerunt ⁊ latrones. Qui venerunt non
qui miſſi ſunt. Ipſe enim ait. Ueniebāt ⁊ ego
non mittebam eos. In uenientibus preſum⸗
ptio temeritatis:in miſſis obſequium ſeruitu
tis eſt. Eccleſia auteꝫ que domini voce ſupra
petram fundata eſt:quaꝫ introduxit rex in cu
biculum ſuum :⁊ ad quaꝫ per foramen deſcen
ſionis occulte miſit manum ſuam ſimilis da⸗
mule hinnuloqꝫ ceruorum:quatuor flumina
paradiſi inſtar eructans quattuor ⁊ angulos
⁊ annulos habet per quos quaſi arca teſtamē
ti ⁊ cuſtos legis domini lignis mobilibus ve⸗
hitur. Primus omnium matheus eſt publi⸗
canus cognomento leui qui euangelium in iu
dea hebreo ſermone edidit:ob eorum vel ma⸗
xime cauſam qui in ieſum crediderant ex iu⸗
deis:⁊ nequaꝙ legis vmbra ſecedente euan
gelij veritatem ſeruabant. Secundus marc9
interpres apoſtoli petri:⁊ alexandrine eccle⸗
ſie primus epiſcopus:qui dominum quidem
ſaluatorem ipſe nō vidit:ſed ea que audierat
magiſtrum predicantem iuxta fidem magis
geſtorum narrauit ꝙ ordinem. Tertius Lu⸗
cas medicus natione ſyrus antiocenſis cuius
laus in euangelio:qui ⁊ ipſe diſcipulus apo⸗
ſtoli pauli in achaie bythinieqꝫ partibus vo⸗
lumen condidit: quedam altius repetens et
vt ipſe in prohemio cōfitetur audita magis ꝙ
viſa deſcribens. Ultimus iohannes apoſto⸗
lus ⁊ euangeliſta quem ieſus amauit pluri⸗
muꝫ:qui ſuper pectus domini recumbens pu
riſſima doctrinarum fluenta potauit:⁊ qui ſo⸗
lus de cruce meruit audire. Ecce mater tua.
Is cuꝫ eſſet in aſia:et iam tunc hereticoruꝫ ſe
mina pullularent cherinthi ⁊ hebionis ⁊ cete
rorum qui negant chriſtum in carne veniſſe:
quos ⁊ ipſe in epiſtola ſua antichriſtos vocat:
⁊ apoſtolus paulus frequēter percutit:coact9
eſt ab omnibus pene tūc aſie epiſcopis ⁊ mul
tarum eccleſiarum legationibus de diuinita
te ſaluatoris altius ſcribere :⁊ ad ipſuꝫ (vt ita
dicam) dei verbuꝫ non tam audaci ꝙ felici te
meritate prorumpere: vt eccleſiaſtica narrat
hiſtoria cum a fratribus cogeretur vt ſcri⸗
beret:ita facturum ſe reſpondiſſe ſi indicto ie
iunio in cōmune omnes deum deprecarētur.
Quo expleto:reuelatiōe ſaturatus in illud p
hemium celo veniens eructauit. In principio
erat verbuꝫ:⁊ verbuꝫ erat apud deum:⁊ deus
erat verbuꝫ:hoc erat in principio apud deum
Hec igitur quattuor euāgelia multo ante pre
dicta ezechielis quoqꝫ volumē probat:in quo
prima viſio ita contexitur. Et in medio ſimi⸗
litudo quatuor animaliuꝫ ⁊ vultus eoruꝫ. Fa
cies hominis ⁊ facies leonis ⁊ facies vituli ⁊
facies aquile. Prima hominis facies mathe
um ſignificat qui quaſi de homine exorſus eſt
ſcribere. Liber generationis Jeſu chriſti filij
dauid filij abraā. Secunda marcū in quo vox
leonis in heremo rugientis auditur. Uox cla⸗
mantis in deſerto parate viaꝫ domini rectas
facite ſemitas eius. Tertia vituli:que euange
liſtam lucā a zacharia ſacerdote ſumpſiſſe ini
tium prefigurat. Quarta iohanneꝫ euangeli⸗
ſtaꝫ:qui aſſumptis pennis aquile ⁊ ad altiora
feſtinās de verbo dei diſputat. Cetera que ſe
quūtur in eundem ſenſum proficiunt. Crura
eorum recta ⁊ pennati pedes:⁊ quocūqꝫ ſpiri
tus ibat ibant ⁊ non reuertebātur:⁊ dorſa eo⸗
rum plena oculis:⁊ ſcintille ac lāpades in me
dio diſcurrētes:⁊ rota in rota:et in ſingulis q̄t
tuor facies. Unde ⁊ apocalypſis iohānis poſt
expoſitionē viginti quattuor ſeniorꝫ qui tenen
tes cithara ⁊ phialas adorantes agnuꝫ dei:
introducit fulgura atqꝫ tonitrua:⁊ ſepteꝫ ſpi⸗

Digitized by Google

ritus diſcurrentes et mare vitreuꝫ ꝛ quatuoꝛ animalia plena oculis dicēs. Animal primū ſimile leoni: ꝛ ſecunduꝫ ſimile vitulo: ꝛ tertiuꝫ ſimile homini: ꝛ quartum ſimile aquile volanti. Et poſt paululuꝫ. Plena inquit erant oculis: ꝛ requieꝫ non habebant die ac nocte dicentia. Sanctus ſanctus ſanctus dominus deꝰ omnipotens: qui erat ꝛ qui eſt ꝛ quiventurus eſt. Quibus cunctis perſpicue oſtēditur quatuoꝛ debere tantum euangelia ſuſcipi: ꝛ oēs apocryphoꝛum nenias moꝛtuis magis hereticis ꝙ eccleſiaſticis viuis canēdas.

Sequitur pꝛologus in Mattheum.

Attheus cum pꝛimo pꝛedicaſſet euangelium in iudea: volens tranſire ad gentes pꝛimꝰ euangelium ſcripſit hebꝛaice: quod fratribus a quibus ibat ad memoꝛiam reliquit. Sicut enim neceſſe fuit ad confirmationem fidei euangelium pꝛedicari: ſic ꝛ contra hereticos ſcribi. Cum autem plures euangelium ſcripſerint: quattuoꝛ tantum habent autoꝛitatis teſtimoniuꝫ: quia per quattuoꝛ mundi partes fidem nūciant trinitatis: ꝛ ſūt quaſi quattuoꝛ rote in quadriga domini que vehit eum per pꝛedicationeꝫ euāgelij: ꝛ genus humanum quadrifida moꝛte peremptum eoꝛum erat pꝛedicatione viuificanduꝫ. Unde ꝛ alioꝛum euangelia deciderūt: nec recepta ſunt: quia nolebant pꝛefinitum numerum caſſari pꝛopter virtutem ſacramenti. Deſignantur etiam euangeliſte quattuoꝛ figuris que non ſunt deceptoꝛie: ſed iocundi myſterij ſibi conſcie. Mattheus in homine intelligitur: quia circa humanitatem chꝛiſti pꝛincipalr̄ imoꝛatur. Marcus in leōe: q̄ꝛ agit de reſurrectione. Lucas in vitulo: agens de ſacerdotio. Johannes in aquila ſcribens ſacramēta diuinitatis. Chꝛiſtus vero quem deſcribūt homo fuit de virgīe natus. Uitulus in immolatione. Leo in reſurrectione. Aquila in aſcenſione. Uel in homine humanitas. In vitulo ſacerdotium. In leone regnum. In aquila exprimitur diuinitatis ſacramentum.

Explicit pꝛologus.

Incipit argumentum in euangelium ſꝫ Mattheum.

Attheus ex iudea ſicut in oꝛdine pꝛimus ponitur: ita euangelium in iudea pꝛimus ſcripſit: cuius vocatio ad dominum ex publicanis actibus fuit: duoꝛū in generatione chꝛiſti pꝛincipia pꝛeſumēs: vnius cuius pꝛima circunciſio in carne: alterius cuius ſm̄ coꝛ electio fuit. Ex vtriſqꝫ enim patribus chꝛiſtus. Sicqꝫ quaterdenario numero trifoꝛmiter poſito pꝛincipium a credendi fide in electionis tempus poꝛrigēs ꝛ ex electione vſqꝫ in tranſmigrationis diem dirigens atqꝫ a tranſmigrationis die vſqꝫ in xp̄m definiens: decurſam aduentus domini oſtendit generationeꝫ: vt numero ſatiſfaciens ꝛ tempoꝛi ꝛ ſe quid eſſet oſtenderet: ꝛ dei in ſe opus monſtrans etiam in his quoꝛum genus poſuit: xp̄i operantis a pꝛincipio teſtimonium non negaret. Quarum omnium rerum tempus oꝛdo numerus diſpoſitio vel ratio qđ fidei neceſſarium eſt: deus chꝛiſtus eſt: qui factus eſt ex muliere: factus ſub lege: natus ex virgine: paſſus in carne: omnia in cruce fixit: vt triumphans ea in ſemetipſo reſurgens in coꝛpoꝛe: ꝛ patris nomen in patribus filio: ꝛ filij nomen patri reſtituens in filijs: ſine pꝛincipio ſine fine: oſtendens vnum ſe cum patre eſſe q̄ꝛ vnus eſt. In quo euangelio vtile eſt deſiderantibus deum ſic pꝛima vel media vel perfecta cognoſcere: vt ꝛ vocationem apoſtoli ꝛ opus euangelij et dilectionem dei in carne naſcentis per vniuerſa legentes intelligant: atqꝫ id in eo in quo repꝛehenſi ſunt ꝛ appꝛehendere appetunt: recognoſcant. Nobis enim in hoc ſtudio argumenti fuit: et fidem facte rei tradere ꝛ operātis dei intelligendam diligenter eſſe diſpoſitionem a querentibus non tacere.

Explicit argumentum.

Το κατά ματθαίον άγιον ευαγγέλιον. Cap. 1.

Βίβλος γενέσεως ιησού χρισ=
τού υιού δαυίδ υιού αβραάμ.
αβραάμ εγέννησε/τον ισαάκ. ι=
σαάκ δε εγέννησε/τον ιακώβ. ια=
κώβ δε εγέννησε/τον ιούδαν,
και/τους αδελφούς αυτού. ιούδας δε εγεν=
νησε/τον φαρές και/τον ζαρά εκ/της θάμαρ.
φαρές δε εγέννησε/τον εσρώμ. εσρώμ δε εγέ
ννησε/τον αράμ. αράμ δε εγέννησε/τον αμι=
ναδάβ. αμιναδάβ δε εγέννησε/τον ναασσών
ναασσών δε εγέννησε/τον σαλμών. σαλμών
δε εγέννησε/τον βοόζ εκ/της ραχάβ. βοόζ δε
εγέννησε/τον ωβήδ εκ/της ρούθ. ωβήδ δε ε=
γέννησε/τον ιεσσαί. ιεσσαί δε εγέννησε/τον
δαυίδ/τον βασιλέα. δαυίδ δε/ο βασιλεύς ε=
γέννησε/τον σολομώνα εκ/της/του ουρίου.
σολομών δε εγέννησε/τον ροβοάμ. ροβοάμ
δε εγέννησε/τον αβιά. αβιά δε εγέννησε/τον
ασά. ασά δε εγέννησε/τον ιωσαφάτ. ιωσα
φάτ δε εγέννησε/τον ιωράμ. ιωράμ δε εγέν=
νησε/. τον οζίαν. οζίας δε εγέννησε/τον ιωά=
θαμ. ιωάθαμ δε εγέννησε/τον άχαζ. άχαζ δε
εγέννησε/τον εζεκίαν. εζεκίας δε εγέννησε/τον
μανασσή. μανασσής δε εγέννησε/τον αμών.
αμών δε εγέννησε/τον ιωσίαν. ιωσίας δε ε=
γέννησε/τον ιεχονίαν και/τους αδελφούς
αυτού επί/της μετοικεσίας βαβυλώνος. μετά
δε/την μετοικεσίαν βαβυλώνος ιεχονίας ε=
γέννησε/τον σαλαθιήλ. σαλαθιήλ δε εγένν=
σε/τον ζοροβάβελ. ζοροβάβελ δε εγέννησε/
τον αβιούδ. αβιούδ δε εγέννησε/τον ελια=
κείμ. ελιακείμ δε εγέννησε/τον αζώρ. αζώρ
δε εγέννησε/τον σαδώκ. σαδώκ δε εγέννησε
/τον αχείμ. αχείμ δε εγέννησε/τον ελιούδ. ε=
λιούδ δε εγέννησε/τον ελεάζαρ. ελεάζαρ δε
εγέννησε/τον ματθάν. ματθάν δε εγέννησε/
τον ιακώβ. ιακώβ δε εγέννησε/τον ιωσήφ/τον
άνδρα μαρίας. εξ ης εγεννήθη ιησούς/ο λεγό
μενος χριστός. πάσαι ουν/αι γενεαί από α=
βραάμ έως δαυίδ, γενεαί δεκατέσσαρες. και
από δαυίδ έως/της μετοικεσίας βαβυλώνος,
γενεαί δεκατέσσαρες. και από/της μετοικεσί=
ας βαβυλώνος έως/του χριστού, γενεαί δε=
κατέσσαρες. /του δε ιησού χριστού/η γένν=
σις ούτως ην. μνηστευθείσης γαρ/της μη=
τρός αυτού μαρίας/τω ιωσήφ, πριν η συνελ
θείν αυτούς, ευρέθη εν γαστρί έχουσα εκ
πνεύματος αγίου. ιωσήφ δε/ο ανήρ αυτής
δίκαιος ων, και μη θέλων αυτήν παραδειγ=
ματίσαι, εβουλήθη λάθρα απολύσαι αυτήν.
ταύτα δε αυτού ενθυμηθέντος, ιδού άγγε=
λος κυρίου κατόναρ εφάνη αυτώ λέγων. ιω

Euangelium ſcd̃m Mattheũ. Cap. j.

Liber gñatiõis ieſu chri A
ſti filij dauid filij abraã. Luce. 3.c.
Abraã genuit yſaac. J Johan. 1.a.
ſaac aũt genuit iacob. Ja Gen. 21.a.
cob aũt genuit iudam: 1. Parali. a. 1.b Gen. 25.d.
et fratres eius. Judas autem genuit Gen. 29.g. Gen. 38.g.
phares et zaram de thamar.
Phares aũt genuit eſrõ. Eſrõ aũt ge Ruth. 4.d.
nuit aram. Aram autem genuit ami=
nadab. Aminadab aũt genuit naaſon.
Naaſon aũt genuit ſalmon. Salmon
aũt genuit booz de raab. Booz autẽ
genuit obeth ex ruth. Obeth autẽ ge
nuit ieſſe. Jeſſe autem genuit 1. Para. 2.a
dauid regem. Dauid autem rex genuit 2. reg. 12.f. 1. Par. 3.b
ſalomonem ex ea que fuit vrie. 3. reg. 11.g
Salomõ aũt genuit roboã. Roboam 1. Par. 3.b
autẽ genuit abiam. Abia autẽ genuit
aſa. Aſa autem genuit ioſaphat. Joſa
phat aũt genuit ioram. Joram aũt ge=
nuit oziam. Ozias autem genuit ioa=
thã. Joathã aũt genuit achaz. Achaz aũt
genuit ezechiam. Ezechias aũt genuit
manaſſen. Manaſſes aũt genuit amõ. B
Amõ aũt genuit ioſiã. Joſias aũt ge
nuit iechoniam et fratres
eius in trãſmigratione babylonis. Et
pꝰ trãſmigrationẽ babylõis iechõias ge 1. Para. 3.c
nuit ſalathiel. Salathiel autem genu=
it zorobabel. Zorobabel autem genuit
abiud. Abiud autem genuit elia
chim. Eliachim aũt genuit azor. Azor
aũt genuit ſadoch. Sadoch aũt genuit
achim. Achim autẽ genuit eliud. E=
liud aũt genuit eleazar. Eleazar autẽ
genuit mathan. Mathan autẽ genuit
iacob. Jacob autem genuit Joſeph
virum marie: de qua natus eſt ieſus q̃
vocatꝰ xp̃s. Omẽs itaq; gñationes ab a C
braã vſq; ad dd: gñationes q̃tuordecĩ. et
a dauid vſq; ad trãſmigrationẽ babylonis:
gñatiões q̃tuordecim. et a trãſmigratio
ne babylonis vſq; ad xp̃m: gñatões q̃=
tuordecim. Chriſti autem generatio
ſic erat. Cum eſſet deſponſata mater Luce. 1.d
eius maria ioſeph: ante q̃ conueni=
rent: inuenta eſt in vtero habens de
ſpiritu ſancto. Joſeph autem vir eius
cum eſſet iuſtus: et nollet eã traduce=
re: voluit occulte dimittere eam.
Hec aũt eo cogitante: ecce angelꝰ dñi D
apparuit in ſomnis ioſeph dicẽs. Jo

σήφ υιός δαυίδ, μη φοβηθής παραλαβείν μαριάμ την γυναίκα σου. το γαρ εν αυτή γεννηθέν, εκ πνεύματος εστίν αγίου. τέξεται δε υιόν και καλέσεις το όνομα αυτού ιησούν. αυτός γαρ σώσει τον λαόν αυτού από των αμαρτιών αυτών. τούτο δε όλον γέγονεν ίνα πληρωθή το ρηθέν υπό του κυρίου διά του προφήτου λέγοντος. ιδού η παρθένος εν γαστρί έξει, και τέξεται υιόν, και καλέσουσι το όνομα αυτού εμμανουήλ, ο εστί μεθερμηνευόμενον μεθ ημών ο θεός. διεγερθείς δε ο ιωσήφ από του ύπνου, εποίησεν ως προσέταξεν αυτώ ο άγγελος κυρίου, και παρέλαβε την γυναίκα αυτού. και ουκ εγίνωσκεν αυτήν, έως ου έτεκε τον υιόν αυτής τον πρωτότοκον. και εκάλεσε το όνομα αυτού ιησούν.

Cap.2.

Του δε ιησού γεννηθέντος εν βηθλεέμ της ιουδαίας, εν ημέραις ηρώδου του βασιλέως, ιδού μάγοι από ανατολών παρεγένοντο εις ιεροσόλυμα λέγοντες. πού εστίν ο τεχθείς βασιλεύς των ιουδαίων. είδομεν γαρ τον αστέρα αυτού εν τη ανατολή, και ήλθομεν προσκυνήσαι αυτώ. ακούσας δε ηρώδης ο βασιλεύς εταράχθη, και πάσα ιεροσόλυμα μετ αυτού. και συναγαγών πάντας τους αρχιερείς και γραμματείς του λαού, επυνθάνετο παρ αυτών πού ο χριστός γεννάται. οι δε είπον αυτώ. εν βηθλεέμ της ιουδαίας. ούτως γαρ γέγραπται διά του προφήτου. και συ βηθλεέμ γη ιούδα ουδαμώς ελαχίστη ει εν τοις ηγεμόσιν ιούδα. εκ σου γαρ εξελεύσεται ηγούμενος, όστις ποιμανεί τον λαόν μου τον ισραήλ. Τότε ηρώδης λάθρα καλέσας τους μάγους, ηκρίβωσε παρ αυτών τον χρόνον του φαινομένου αστέρος. και πέμψας αυτούς εις βηθλεέμ, είπε. πορευθέντες ακριβώς εξετάσατε περί του παιδίου. επάν δε εύρητε, απαγγείλατε μοι, όπως καγώ ελθών προσκυνήσω αυτώ. οι δε ακούσαντες του βασιλέως, επορεύθησαν. και ιδού ο αστήρ ον είδον εν τη ανατολή προήγεν αυτούς, έως ελθών έστη επάνω ου ην το παιδίον. ιδόντες δε τον αστέρα, εχάρησαν χαράν μεγάλην σφόδρα. και ελθόντες εις την οικίαν, είδον το παιδίον μετά μαρίας της μητρός αυτού. και πεσόντες προσεκύνησαν αυτώ, και ανοίξαντες τους θησαυρούς αυτών προσήνεγκαν αυτώ δώρα. χρυσόν, και λίβανον, και σμύρναν. και χρηματισθέντες κατ όναρ μη ανακάμψαι πρός ηρώδην, δι άλλης οδού ανεχώρησαν εις την χώραν αυτών. αναχω

ſeph fili dauid: noli timere accipere mariã coniugẽ tuã. Quod enim in ea natuȝ eſt de ſpiritu ſancto eſt. Pariet autem filium et vocabis nomen eius ieſuȝ. Ipſe enim ſaluũ faciet pplm ſuũ a peccatis eorum. Hoc autem totum factũ eſt: vt adimpleret quod dictũ eſt a dño per prophetam dicentem. Ecce virgo in vtero habebit: et pariet filiũ: ⁊ vocabitur nomẽ ei⁹ Emanuel: quod eſt interpretatum nobiſcum deus. Exurgens aũt ioſeph a ſomno: fecit ſicut precepit ei angelus domini: et accepit coniugem ſuam. Et nõ cognoſcebat eaȝ: donec peperit filium ſuum primogenitum: ⁊ vocauit nomen eius ieſum.

Cap.2.

Cum ergo nat⁹ eẽt ieſus i bethleeȝ iudee in diebus herodis regis: ecce magi ab oriente venerunt hieroſolymam dicentes. Ubi eſt qui natus eſt rex iudeorum. Uidimus enim ſtellam eius in oriente et venimus adorare eum. Audiens autẽ herodes rex turbatus eſt: ⁊ oĩs hieroſolyma cum illo. Et congregãs omnes principes ſacerdotum ⁊ ſcribas populi: ſciſcitabatur ab eis vbi chriſtus naſceret. At illi dixerũt ei. In bethleem iudee. Sic enim ſcriptuȝ eſt per prophetaȝ. Et tu bethleem terra iuda: nequaq̃ minima es in principib⁹ iuda. Ex te enim exiet dux qui regat populũ meum iſrael. Tunc herodes clã vocatis magis: diligẽter didicit ab eis tempus ſtelle q̃ apparuit eis. Et mittẽs illos in bethleẽ dixit. Ite et interrogate diligenter de puero: ⁊ cum inueneritis renunciate mihi: vt et ego veniens adorem eum. Qui cum audiſſent regem: abierunt. Et ecce ſtella quam viderãt i oriẽte: ãtecedebat eos vſq̧ dũ veniens ſtaret ſupra vbi erat puer. Uidentes autẽ ſtellam: gauiſi ſũt gaudio magno valde. Et intrantes domũ inuenerunt puerum cum maria matre eius: ⁊ procidentes adorauerũt eũ: ⁊ apertis theſauris ſuis obtulerunt ei munera: aurum thus et myrrhã. Et reſpõſo accepto i ſõnis ne redirẽt ad herodem: per aliam viam reuerſi ſunt in regionẽ ſuam. Qui cuȝ

Eſaie.7.c.
A
h.Uenimus pri tpis.
Johan.7.f.
Miche.5.a
B
Tob.11.d.
C

ρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ ἰωσήφ, λέγων. ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ, ἕως ἂν εἴπω σοι. μέλλει γὰρ ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς, παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς αἴγυπτον. καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς ἡρώδου. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἐξ αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. τότε ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν. καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν βηθλεέμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος. φωνὴ ἐν ῥαμᾷ ἠκούσθη. θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς. ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς. καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ ἰωσὴφ ἐν αἰγύπτῳ λέγων. ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν ἰσραήλ. τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν ἰσραήλ. ἀκούσας δὲ ὅτι ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς ἰουδαίας ἀντὶ ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς γαλιλαίας. καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ναζαρέτ. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι ναζωραῖος κληθήσεται.

Cap. 3.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας καὶ λέγων. μετανοεῖτε. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος. φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ὁ ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου. καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ,

receſſiſſent: ecce angelus domini apparuit in ſomnis ioſeph: dicēs. Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egyptum: et eſto ibi vſq₃ dū dicā tibi. Futuruꝫ ē. n. vt q̄rat puer ad pdēdū eū. Qui herodes conſurgens accepit puerum et matrem eius nocte: et ſeceſſit in egyptū. Et erat ibi vſq₃ ad obitū herodis: vt adimpleret qđ dictum eſt a domino per prophetam dicentem. Ex egypto vocaui filiū meū. Tūc herodes videns quoniā illuſus eſſet a magis irat⁹ eſt valde: et mittens occidit omnes pueros qui erāt in bethleē et in oībus finibus eius a bimatu et infra: ſcđm tēpus qđ exquiſierat a magis. Tūc adimpletū eſt qđ dctm̄ ē p hieremiā prophetam dicentem. Vox in rama audita eſt: ploratus et vlulatus multus: rachel plorans filios ſuos et noluit conſolari quia non ſunt. Defuncto autem herode: ecce angelus dn̄i apparuit in ſōnis ioſeph in egypto dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius: et vade in terrā iſrael. Defuncti ſūt enim qui querebāt aiam pueri. Qui conſurgens accepit puerum et matrem eius: et venit in terrā iſrael. Audiens autē ꝙ archelaus regnaret in iudea pro herode patre ſuo timuit illo ire: et ammonitus in ſomnis ſeceſſit in partes galilee. Et veniens habitauit in ciuitate q̄ vocatur nazareth: vt adimpleretur qđ dictū eſt p prophetas: quoniam nazareus vocabitur.

Cap. 3.

In diebus autem illis venit iohannes baptiſta predicans in deſerto iudee et dicens. Penitēꝫ agite: appropinquauit enim regnum celorum. Hic eſt enim de quo dictum eſt p eſaiā prophetam dicenteꝫ. Vox clamātis in deſerto parate viam dn̄i: rectas facite ſemitas eius. Ipſe autem iohannes habebat veſtimentū de pilis camelorū: et zonā pelliceam circa lumbos ſuos. Eſca autem eius erat loc uſte et mel ſilueſtre. Tunc exibat ad eum hieroſolyma et omnis iudea et omnis regio circa iordanem: et baptizabantur ab eo in iordane

Oſee. 11. a.

Hiere. 3. g. et 31. c. Threnorum 1. a.

D

A

c. Ante pñs tis tp̄is.
Luce. 3. a.
Johan. 1. b.

Eſa. 40. a.
Marci. 1. a
Johan. 1. c

B

Luce. 3. b.
Johan. 3. c.

Digitized by Google

ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἰ=
δὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρισαίων καὶ σαδ
δουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐ=
τοῦ, εἶπεν αὐτοῖς. γεννήματα ἐχιδνῶν τίς
ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης
ὀργῆς. ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς
μετανοίας. καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυ=
τοῖς πατέρα ἔχομεν τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ
ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τού
των ἐγεῖραι τέκνα τῷ ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ
ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖ=
ται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ=
πὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλ=
λεται. ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδα=
τι εἰς μετάνοιαν. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμε=
νος ἰσχυρότερός μου ἐστίν. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκα
νὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. αὐτὸς ὑμᾶς
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ. οὗ τὸ πτύον
ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅ=
λωνα αὐτοῦ. καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ
εἰς τὴν ἀποθήκην. τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει
πυρὶ ἀσβέστῳ. τότε παραγίνεται ὁ ἰησοῦς
ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς τὸν ἰορδάνην πρὸς
τὸν ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ
δὲ ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων. ἐγὼ
χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
ἔρχῃ πρός με. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπε
πρὸς αὐτόν. ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέ=
πον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύ=
νην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. καὶ βαπτισθεὶς ὁ
ἰησοῦς, ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος. καὶ
ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί. καὶ εἶ=
δε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ πε
ριστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. καὶ ἰδοὺ
φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα. οὗτός ἐσ
τιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ εὐδόκη=
σα.

Cap.4.

Τότε ὁ ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑ=
πὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ
τοῦ διαβόλου καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσ=
σαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστε
ρον ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειρά
ζων, εἶπεν. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λί
θοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπε. γέγραπται, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσε=
ται ἄνθρωπος. ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπο
ρευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. τότε παρα=
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν
πόλιν. καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον
τοῦ ἱεροῦ. καὶ λέγει αὐτῷ. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ
θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γάρ.
ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ
σοῦ. καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσι σε, μήποτε

confitentes peccata sua. Videns
autem multos phariseorum et saduceo
rum venientes ad baptismum suum
dixit eis. Progenies viperarum quis
demonstrauit vobis fugere a ventura
ira. Facite ergo fructum dignum — Luce.3.b. i.23.b.
penitentie. Et ne velitis dicere intra vos
patrem habemus abraam. Dico enim — C
vobis: quoniam potens est deus de lapidibus i=
stis suscitare filios abrae. Iam enim — m. Abrac dei casus.
securis ad radicem arborum posita est.
Omnis ergo arbor que non facit fru — i.7.d.
ctum bonum excidetur et in ignem mit
tetur. Ego quidem baptizo vos in a= — Mar.1.b.
qua in penitentiam: qui autem post me venturus est: — Luce.3.d. Johan.1.d.
fortior me est: cuius non sum dignus — Actu.1.a.r 11.b.r.19.a
calciamenta portare. Ipse vos
baptizabit in spiritu sancto et igni: Cuius ventila
in manu sua: et permundabit are= brū
am suam et congregabit triticum
in horreum suum: paleas autem comburet — D
igni inextinguibili. Tunc venit iesus — Marc.1.b.
a galilea in iordanem ad — Luce.3.d. Johan.1.d.
iohannem ut baptizaretur ab eo.
Johannes autem prohibebat eum dicens. Ego
a te debeo baptizari et tu
venis ad me? Respondens autem iesus dixit
ei. Sine modo. Sic enim decet
nos implere omnem iusticiam.
Tunc dimisit eum. Baptizatus autem
iesus: confestim ascendit de aqua. Et
ecce aperti sunt ei celi: et vidit
spiritum dei descendentem sicut colum
bam: et venientem super se. Et ecce
vox de celis dicens: Hic est — Marc.1.b. i.17.b.
filius meus dilectus in quo michi compla
cui.

Cap.4. — A

Tunc iesus ductus est in desertum a — Mar.1.b.
spiritu ut temptaretur a — Luce.4.a.
diabolo: et cum ieiunasset quadraginta die — Exo.34.d.
bus et quadraginta noctibus: postea
esuriit. Et accedens temptator
dixit ei. Si filius dei es: dic ut lapi=
des isti panes fiant. Qui respondens
dixit. Scriptum est. Non in solo pane vi — Deuter.8.a
uet homo: sed in omni verbo quod pro — Luce.4.a.
cedit de ore dei. Tunc assumpsit
eum diabolus in sanctam
ciuitatem: et statuit eum super pinacu
lum templi et dixit ei. Si filius
dei es: mitte te deorsum. Scriptum est enim — ps.90.
quia angelis suis mandabit de
te: et in manibus tollent te: ne forte

Digitized by Google

προσκόψῃς πρός λίθομ τομ πόδα σου. ἔ=
φη αυτῷ ο ιησοῦς πάλιμ. γέγραπται. ουκ
εκπειράσεις κύριομ τομ θεόμ σου. πάλιμ
παραλαμβάμει αυτόμ ο διάβολος εις όρος
υψηλόμ λίαμ. και δείκμυσιμ αυτῷ πάσας
τας βασιλείας του κόσμου, και τημ δόξαμ
αυτώμ, και λέγει αυτῷ. ταυτα πάμτα σοι
δώσω, εάμ πεσώμ προσκυμήσῃς μοι. τότε
λέγει αυτῷ ο ιησοῦς. ύπαγε οπίσω μου
σαταμά. γέγραπται γαρ. κύριομ τομ θεόμ
σου προσκυμήσεις και αυτῷ μόμῳ λατρεύ
σεις. τότε αφίησιμ αυτόμ ο διάβολος. και ι=
δού άγγελοι προσῆλθομ και διηκόμουμ αυ
τῷ. ακούσας δε ο ιησοῦς ότι ιωάμμης παρε
δόθη, αμεχώρησεμ εις τημ γαλιλαίαμ, και κα
ταλιπώμ τημ μαζαρέτ, ελθώμ κατῴκησεμ εις
καπερμαούμ τημ παραθαλασσίαμ, εμ ορίοις
ζαβουλώμ και μεφθαλείμ. ίμα πληρωθῇ το
ρηθέμ διά ησαΐου του προφήτου λέγομ=
τος. γῆ ζαβουλώμ και γῆ μεφθαλείμ. οδόμ
θαλάσσης πέραμ του ιορδάμου. γαλιλαία
τωμ εθμώμ ο λαός ο καθήμεμος εμ σκότει εί
δε φῶς μέγα. και τοις καθημέμοις εμ χώρᾳ
και σκιᾷ θαμάτου, φῶς αμέτειλεμ αυτοῖς.
από τότε ήρξατο ο ιησοῦς κηρύσσειμ και
λέγειμ. μεταμοείτε. ήγγικε γαρ η βασιλεία
τωμ ουραμώμ. περιπατώμ δε παρά τημ θά
λασσαμ της γαλιλαίας είδε δύο αδελφούς.
σίμωμα τομ λεγόμεμομ πέτρομ. και αμδρέ
αμ τομ αδελφόμ αυτοῦ, βάλλομτας αμφί=
βληστρομ εις τημ θάλασσαμ. ἦσαμ γαρ αλι=
εῖς. και λέγει αυτοῖς. δεῦτε οπίσω μου, και
ποιήσω υμᾶς αλιεῖς αμθρώπωμ. οι δε ευ
θέως αφέμτες τα δίκτυα ηκολούθησαμ αυ=
τῷ. και προβάς εκεῖθεμ, εἶδεμ άλλους δύο
αδελφούς, ιάκωβομ τομ του ζεβεδαίου, και
ιωάμμημ τομ αδελφόμ αυτοῦ εμ τῷ πλοίῳ
μετά ζεβεδαίου του πατρός αυτώμ, καταρ
τίζομτας τα δίκτυα αυτώμ. και εκάλεσεμ αυ
τούς. οι δε ευθέως αφέμτες το πλοῖομ και
τομ πατέρα αυτώμ, ηκολούθησαμ αυτῷ.
και περιῆγεμ όλημ τημ γαλιλαίαμ ο ιησοῦς
διδάσκωμ εμ ταις συμαγωγαῖς αυτώμ και
κηρύσσωμ το ευαγγέλιομ της βασιλείας.
και θεραπεύωμ πᾶσαμ μόσομ και πᾶσαμ μα
λακίαμ εμ τῷ λαῷ. και απῆλθεμ η ακοή αυ=
τοῦ εις όλημ τημ συρίαμ. και προσήμεγκαμ
αυτῷ πάμτας τους κακῶς έχομτας ποικί=
λαις μόσοις και βασάμοις συμεχομέμους, και
δαιμομιζομέμους, και σεληνιαζομέμους, και
παραλυτικούς. και εθεράπευσεμ αυτούς.
και ηκολούθησαμ αυτῷ όχλοι πολλοί α
πό της γαλιλαίας, και δεκαπόλεως, και ιε=

offendas ad lapidem pedem tuũ. Ait
illi ieſus rurſum. Scriptum eſt. Non — Deut. 6.c.
temptabis dñm deum tuum. Iterum
aſſumpſit eum diabolus in montem
excelſum valde: et oſtendit ei omnia
regna mundi et gloriam
eorum: et dixit ei. Hec omnia tibi
dabo: ſi cadẽs adoraueris me. Tunc
dicit ei ieſus. Vade retro me
ſathana. Scriptum eſt enim: Dñm deũ — Deu. 6.b. et 10.d.
tuum adorabis et illi ſoli ſeruies. — Apoc. 15.c.
Tunc reliquit eum diabolus: et ecce — Marc. 1.b.
angeli acceſſerunt et miniſtrabant ei. — Luce. 4.b.
Cum aũt audiſſet ieſus q iohãnes tra — Marc. 1.c. Johan. 3.c.
ditus eſſet: ſeceſſit in galileam: et relicta — Johan. 3.e. et 4.f.
ciuitate nazareth: venit et habitauit in
ciuitate capharnaũ maritima: in finibus
zabulon et neptalim: vt adimpleretur
qđ dictũ eſt per eſaiam prophetã dicen
tem. Terra zabulon et terra neptali via — Eſaie. 9.a.
maris trans iordanẽ galilea bris: vi — C
gẽtiũ: populus qui ambulabat in tene
dit lucẽ magnã: et ſedentib9 in regione
et vmbra mortis lux orta eſt eis.
Exinde cepit ieſus pdicare et regnũ
dicere. Pniãz agite. Appropinquit enim — Marc. 1.c. et 10.b.
celorum. Ambulãs aũt ieſus iuxta ma
re galilee vidit duos fratres
ſimonem qui vocatur petrus et andre
am fratrem eius mittentes rete
in mare: Erant enim piſcatores. — Marc. 1.c.
Et ait illis venite poſt me et — Luce. 5.b.
faciã vos fieri piſcatores hoĩz. At illi ɔ — et 5.c. — D
tinuo relictis retibus ſecuti ſunt eum.
Et procedens inde vidit alios duos — Marc. 1.c.
fratres iacobum zebedei et
iohannem fratrem eius in naui
cum zebedeo patre eorum reficientes
retia ſua: et vocauit eos.
Illi autem ſtatim relictis retibus et
patre ſecuti ſunt eum.
Et circuibat ieſus totã galileam — Marc. 3.b.
docẽs in ſynagogis eorũ et — Luce. 4.d.
predicans euangelium regni: — Johan. 6.a.
et ſanans omnem languorẽ et omnẽ in
firmitatem in populo. Et abiit opinio — et 14.g.
eius in totam ſyriam: et obtulerunt
ei omnes male habentes variis
lãguoribus et tormẽtis comprehenſos: et
qui demonia habebant et lunaticos et
paralyticos et curauit eos.
Et ſecute ſunt eum turbe multe de
galilea et decapoli et de hie=

Digitized by Google

ροσολύμων, και ιουδαίας, και πέραν του
ιορδάνου. Cap. 5.

Ιδών δε τους όχλους, ανέβη εις το ό-
ρος. και καθίσαντος αυτού, προσήλ-
θον αυτώ οι μαθηταί αυτού. και ανοίξας το
στόμα αυτού, εδίδασκεν αυτούς λέγων.
μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι, ότι αυ-
τών εστίν η βασιλεία των ουρανών. μακάρι
οι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσον
ται. μακάριοι οι πραείς, ότι αυτοί κληρο
νομήσουσι την γην. μακάριοι οι πινώντες
και διψώντες την δικαιοσύνην, ότι αυτοί
χορτασθήσονται. μακάριοι οι ελεήμονες, ό
τι αυτοί ελεηθήσονται. μακάριοι οι καθαροί
τη καρδία, ότι αυτοί τον θεόν όψονται.
μακάριοι οι ειρηνοποιοί, ότι αυτοί υιοί θεού
κληθήσονται. μακάριοι οι δεδιωγμένοι ένε-
κεν δικαιοσύνης, ότι αυτών εστίν η βασι-
λεία των ουρανών. μακάριοι εστέ όταν ονει
δίσωσιν υμάς και διώξωσι, και είπωσι παν
πονηρόν ρήμα καθ υμών ψευδόμενοι ένε-
κεν εμού. χαίρετε και αγαλλιάσθε ότι ο μισ
θός υμών πολύς εν τοις ουρανοίς, ούτως
γαρ εδίωξαν τους προφήτας τους προ υ
μών. υμείς εστέ το άλας της γης. εάν δε το
άλας μωρανθή, εν τίνι αλισθήσεται. εις ου
δέν ισχύει έτι, ειμή βληθήναι έξω, και κα-
ταπατείσθαι υπό των ανθρώπων. υμείς εσ-
τέ το φώς του κόσμου. ου δύναται πόλις
κρυβήναι επάνω όρους κειμένη. ουδέ καίου
σι λύχνον και τιθέασιν αυτόν υπό τον μό-
διον, αλλ επί την λυχνίαν. και λάμπει πά
σι τοις εν τη οικία. ούτως λαμψάτω το
φως υμών έμπροσθεν των ανθρώπων, ό-
πως ίδωσιν υμών τα καλά έργα. και δοξά-
σωσι τον πατέρα υμών τον εν τοις ουρα-
νοίς. μη νομίσητε ότι ήλθον καταλύσαι
τον νόμον η τους προφήτας. ουκ ήλθον κα
ταλύσαι, αλλά πληρώσαι. αμήν γαρ λέ-
γω υμίν, εώς αν παρέλθη ο ουρανός και η
γη, ιώτα εν η μία κεραία ου μή παρέλθη
από του νόμου έως αν πάντα γένηται. ος
εάν ουν λύση μίαν των εντολών τούτων
των ελαχίστων και διδάξει ούτως τους αν
θρώπους, ελάχιστος κληθήσεται εν τη βασι
λεία των ουρανών. ος δάν ποιήση και δι-
δάξη, ούτος μέγας κληθήσεται εν τη βασι-
λεία των ουρανών, λέγω γαρ υμίν ότι εάν
μη περισσεύση η δικαιοσύνη υμών πλείον
των γραμματέων και φαρισαίων, ου μή ει
σέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών. η-
κούσατε ότι ερρέθη τοις αρχαίοις. ου φονεύ
σεις. ος δαν φονεύση, ένοχος έσται τη κρί-

roſolymis ⁊ de iudea ⁊ de trans-
iordanem. Cap. 5.

A

Videns autem turbas aſcendit in mō-
tem: ⁊ cum ſediſſet acceſſerunt
ad eum diſcipuli eius. ⁊ aperiens — Luce. 6. c.
os ſuum docebat eos dicens.
Beati pauperes ſpiritu: quoniā ipſorum
eſt regnum celorum. Beati — Luce. 6. c.
qui lugent: quoniam ipſi conſolabunt.
Beati mites: quoniam ipſi poſſidebūt
terram. Beati qui eſuriunt
⁊ ſitiunt iuſticiam: quoniā ipſi
ſaturabuntur. Beati miſericordes quoniam
ipſi miām ꝯſequentur. Beati mūdo
corde: quoniam ipſi deum videbunt.
Beati pacifici: quoniam ipſi filij dei
vocabunt. Bti q̄ ꝑſecutionē patiunt ꝓ- — 1. Pet. 3. c.
pter iuſticiam: quoniam ipſorum eſt re-
gnum celorum. Beati eſtis cum male- — Luce. 6. d.
dixerit vobis hoīes ⁊ ꝑſecuti vos fuerit ⁊
dixerit oē malū aduerſū vos mētiētes
ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate: quoniam mer-

B

ces veſtra copioſa eſt in celis. Sic
.n. ꝑſecuti ſūt ꝓphās q̄ fuerūt añ vos.
Vos eſtis ſal terre. Quod ſi — Mar. 9. g. Luce. 14. g.
ſal euanuerit: in quo ſalietur? Ad ni-
hilū valz vltra: niſi vt mittat foras: ⁊ ꝯ-
culcetur ab hominibus. Vos eſtis
lux mundi. Non poteſt ciuitas — Mar. 4. d.
abſcondi ſupra montē poſita: neq̄ accē- — Luce. 8. c. ⁊. 11. e.
dunt lucernam ⁊ ponunt eā ſub modio:
ſꝫ ſuper cādelabrū vt luceat omnibus
qui in domo ſunt. Sic luceat — Rom. 12. d.
lux veſtra coram hominibus: vt
videant opera veſtra bona: ⁊ glorificēt
patrem veſtrum qui in celis eſt.
Nolite putare quoniam veni ſoluere
legem aut prophetas. Non veni ſol-
uere: ſed adimplere. Amen quippe di- — Luce. 16. d.
co vobis: donec tranſeat celum ⁊

C

terra: iota vnū aut apex vnus nō ꝑte-
rib.it a lege: donec omnia fiāt. Qui — Jacob. 2. b. Actu. 1. a. Jacob. 1. d.
ergo ſoluerit vnum de mandatis iſtis
minimis ⁊ docuerit ſic ho-
mines: minimus vocabitur in regno
celorū. Qui autem fecerit ⁊ docuerit:
hic magnus vocabitur in regno
celorū. Dico autem vobis: quia niſi
abundauerit iuſticia veſtra pluſq̄
ſcribarum ⁊ phariſeorum: non intrabi
tis in regnum celorum. Audiſtis — Exo. 20. b. Deut. 5. b. Jacob. 5. b.
quia dictum eſt antiquis non occides:
qui autē occiderit reus erit iudicio.

σει. εγώ Δε λέγω υμίμ, ότι πάς/ο οργιζό=
μεμος/Τω αδελφώ αυτού εική, έμοχος έσ=
ται/Τη κρίσει. ος Δαμ είπη/ Τω αδελφώ αυ=
τού ρακά, έμοχος έσται/ Τω συμεδρίω. ος
Δαμ είπη μωρέ, έμοχος έσται εις/Τημ γέεμαμ
/Του πυρός. εάμ ουμ προσφέρης/ Το Δώρομ
σου επί/Το θυσιαστήριομ, και εκεί μμησθής
ότι/ο αδελφός σου έχει Τι κατά σου, ά=
φεσ εκεί/Το Δώρομ σου έμπροσθεμ/ Του θυ=
σιαστηρίου, και ύπαγε πρώτομ Διαλλάγη
θι/Τω αδελφώ σου, και Τότε ελθώμ πρόσ=
φερε/Το Δώρομ σου. ίσθι ευμοώμ/Τω αμτι=
Δίκω σου Ταχύ, εωσότου ει εμ / Τη οΔώ μετ
αυτού, μήποτε σε παραδώ/ο αμτίδικος/Τω
κριτή, και/ο κριτής σε παραδώ/Τω υπηρέτη,
και εις φυλακήμ βληθήση. αμήμ λέγω σοι
ου μή εξέλθης εκείθεμ, εώς αμ αποδώς/Τομ
έσχατομ κοδράμτημ. ηκούσατε ότι ερρέθη
ου μοιχέυσεις. εγώ Δε λέγω υμίμ. ότι
πάς/ο βλέπωμ γυμαίκα πρός/Το επιθυμή=
σαι αυτήμ, ήΔη εμοίχευσεμ αυτήμ εμ/Τη καρ=
Δία αυτού, ει Δε/ο οφθαλμός σου/ο Δεξιός
σκαμΔαλίζει σε, έξελε αυτόμ και βάλε από
σου. συμφέρει γαρ σοι ίμα απόληται εμ
/Τωμ μελώμ σου, και μη όλομ/ Το σώμα
σου βληθή εις γέεμμαμ, και ει/η Δεξιά σου
χείρ σκαμΔαλίζει σε, έκκοψομ αυτήμ και
βάλε από σου. συμφέρει γαρ σοι ίμα από
ληται εμ/Τωμ μελώμ σου. και μη όλομ/Το
σώμα σου βληθή εις γέεμμαμ. ερρέθη Δε ό
τι ος αμ απολύση/Τημ γυμαίκα αυτού, Δό=
τω αυτή αποστάσιομ. εγώ Δε λέγω υμίμ.
ότι ος αμ απολύση/Τημ γυμαίκα αυτού
παρεκτός λόγου πορμείας, ποιεί αυτήμ
μοιχάσθαι. και ος εάμ απολελυμέμημ γα=
μήση, μοιχάται. πάλιμ ηκούσατε ότι ερρέ=
θη/Τοις αρχαίοις. ουκ επιορκήσεις. αποδώ=
σεις Δε/Τω κυρίω/Τους όρκους σου. εγώ Δε
λέγω υμίμ μη ομόσαι όλως. μήτε εμ/Τω
ουραμώ, ότι θρόμος εστί/Του θεού. μήτε
εμ/Τη γη, ότι υποπόΔιομ εστί/Τωμ ποΔώμ
αυτού. μήτε εις ιεροσόλυμα, ότι πόλις
εστί/Του μεγάλου βασιλέως. μήτε εμ/Τη
κεφαλή σου ομόσης, ότι ου Δύμασαι μίαμ
Τρίχα λευκήμ η μέλαιμαμ ποιήσαι. έστω Δε
/ο λόγος υμώμ. μαι μαι. ου ου. /Το Δε πε=
ρισσόμ Τούτωμ εκ/Του πομηρού εστίμ. η=
κούσατε ότι ερρέθη. οφθαλμόμ αντί οφθαλ
μού, και οΔόμτα αντί οΔόμτος. εγώ Δε λέ=
γω υμίμ μή αμτιστήμαι/Τω πομηρώ. αλλ
όστις σε ραπίσει επί/Τημ Δεξιάμ σου σιαγό=
να, στρέψομ αυτώ και/Την άλλημ. και/Τω
θέλοντι σοι κριθήναι και/Τομ χιτώνα σου

Ego aũt dico vobiſ: qꝛ oĩs q̃ iraſcitur
fratri ſuo: reus erit
iudicio. Qui autez dixerit fratri ſuo
racha: reus erit concilio. Qui
autem dixerit fatue: reus erit gehenne D
ignis. Si ergo offers munus Leui.22.a.
tuum ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris Eccl.35.c. Deut.15.a.
qꝛ frater tuus hꝫ aliq̃d aduerſuꝫ te: re Mala.1.b.
linque ibi munus tuum ante altare: Luce.12.g.
⁊ vade prius reconciliare c.recõciliare
fratri tuo: ⁊ tunc veniens offeres ipatitu mõi
munus tuũ. Eſto ꝯſentiẽs aduerſario paie vocis. j.18.g.
tuo cito dum es cum Exo.20.c. Prou.6.c.
eo in via: ne forte tradat te aduerſari9 Jacob.2.b.
iudici: ⁊ iudex tradat te miniſtro:
⁊ in carcerem mittaris. Amẽ dico tibi
non exies inde donec reddas ſantiq̃s
nouiſſimũ q̃drãtẽ. Audiſtis qꝛ dctm̃ ẽ
non mechaberiſ ego aũt dico vobis: qꝛ
oĩs qui viderit mulierem ad ꝯcupiſcen
dum eam: iam mechatus eſt eã in cor=
de ſuo. Quod ſi oculus tuus dexter E
ſcandalizat te: erue eum ⁊ proijce abs
te. Expedit enim tibi vt pereat vnum
membrorum tuorum: q̃ꝫ totum corpus
tuũ mittat ĩ gehẽnã. Et ſi dextera ma
ſcandalizat te: abſcide eã ⁊ nus tua
proijce abs te. Expedit eniꝫ tibi vt pe=
reat vnum membrorũ tuorum q̃ꝫ totum
corp9 tuũ eat in gehẽnã. Dctm̃ ẽ ãt: Deu.24.a.
q̃cũq; dimiſerit vxorẽ ſuã: det j.19.b.
ei libellum repudij. Ego ãt dico vobiſ Mar.10.a. Luce.19.d.
qꝛ omnis qui dimiſerit vxorem ſuam
excepta cauſa fornicationis: facit eam
mechari: ⁊ qui dimiſſam duxerit:
adulterat. Iterum audiſtis qꝛ dictum Leui.19.b.
eſt antiquis: non periurabis: reddes F
ãt domino iuramenta tua. Ego ãt
dico vobis: non iurare omnino neq; p
celum quia thronus dei eſt: neq;
per terram qꝛ ſcabellum eſt pedum
eius. Neq; p hieroſolymã: qꝛ ciuitas
eſt magni regis. Neq; per
caput tuũ iuraueris: qꝛ non potes vnũ
capillum albũ facere aut nigrũ. Sit ãt Jacob.5.c.
ſermo veſter: eſt ẽ: non nõ: quod autẽ Exod.21.c. Deu.19.d.
his abundantius eſt: a malo eſt. Au=
diſtis qꝛ dictum eſt oculum pro oculo:
⁊ dentem pro dente. Ego autez dico
vobis non reſiſtere malo. Sed ſi Luce.6.d.
quis te pcuſſerit ĩ dexterã maxillã tuaꝫ
prebe illi ⁊ alteram: ⁊ ſcam tuam
ei q̃ vult tecũ in iudicio ꝯtẽdere ⁊ tuni=

Digitized by Google

λαβεῖν, ἄφες αυτῷ καὶ τὸ ιμάτιον. καὶ ὅσ-
τις σε αγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ᾽ αυ-
τοῦ δύο. τῷ αιτοῦντί σε, δίδου. καὶ τὸν θέ-
λοντα ἀπό σου δανείσασθαι, μὴ αποστρα-
φῇς. ηκούσατε ὅτι ερρέθη αγαπήσεις τὸν
πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν εχθρόν σου.
εγὼ δὲ λέγω υμῖν, αγαπᾶτε τοὺς εχθροὺς
υμῶν, ευλογεῖτε τοὺς καταρωμένους υ-
μᾶς. καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν υμᾶς. καὶ
προσεύχεσθε υπὲρ τῶν επηρεαζόντων υμᾶς,
καὶ διωκόντων υμᾶς. ὅπως γένησθε υιοὶ τοῦ
πατρὸς υμῶν τοῦ ἐν τοῖς ουρανοῖς. ὅτι τὸν
ἥλιον αυτοῦ ανατέλλει επὶ πονηροὺς καὶ α-
γαθοὺς, καὶ βρέχει επὶ δικαίους καὶ αδίκους.
εὰν γὰρ αγαπήσητε τοὺς αγαπῶντας υμᾶς,
τίνα μισθὸν ἔχετε. ουχὶ καὶ οι τελῶναι τὸ
αυτὸ ποιοῦσι. καὶ εὰν ασπάσησθε τοὺς φί-
λους υμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε. ου-
χὶ καὶ οι τελῶναι οὕτως ποιοῦσιν. ἔσεσθε
οὖν υμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ υμῶν ὁ
ἐν τοῖς ουρανοῖς τέλειος ἐστί. Cap. 6.

Προσέχετε τὴν ελεημοσύνην υμῶν μὴ ποι-
εῖν ἔμπροσθεν τῶν ανθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αυτοῖς. ει δὲ μήγε, μισθὸν ουκ ἔχε-
τε παρὰ τῷ πατρὶ υμῶν τῷ ἐν τοῖς ουρα-
νοῖς. ὅταν οὖν ποιῇς ελεημοσύνην, μὴ σαλ-
πίσῃς ἔμπροσθεν σου ὥσπερ οι υποκριταὶ
ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς
ρύμαις. ὅπως δοξασθῶσιν υπὸ τῶν ανθρώ-
πων. αμὴν λέγω υμῖν, απέχουσι τὸν μισθὸν
αυτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ελεημοσύνην, μὴ
γνώτω ἡ αριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου.
ὅπως ᾖ σου ἡ ελεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ.
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,
αυτὸς αποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. καὶ ὅ-
ταν προσεύχῃ, ουκ ἔσῃ ὥσπερ οι υποκριταί.
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν
ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν εστῶτες προ-
σεύχεσθαι. ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ανθρώποις.
αμὴν λέγω υμῖν, ὅτι απέχουσι τὸν μισθὸν
αυτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, είσελθε εις
τὸ ταμιεῖόν σου. καὶ κλείσας τὴν θύραν σου,
πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπ-
τῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπ-
τῷ αποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. προσευχό-
μενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οι εθνι-
κοί. δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αυ-
τῶν εισακουσθήσονται. μὴ οὖν ομοιωθῆτε
αυτοῖς. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ υμῶν ὧν χρεί-
αν ἔχετε πρὸ τοῦ υμᾶς αιτῆσαι αυτόν. οὕ-
τως οὖν προσεύχεσθε υμεῖς. πάτερ ημῶν ὁ
ἐν τοῖς ουρανοῖς. αγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.
ελθέτω ἡ βασιλεία σου. γενηθήτω τὸ θέλη-

tollere: dimitte ei et palliū. Et quicū-
q̄ te āgariauerit mille paſſus: vade cū
illo ⁊ alia duo. Qui āt petit a te: da ei: ⁊ G
volenti mutuare a te ne auertaris.
Audiſtis quia dictum eſt: diliges Leui. 19. c.
primū tuū: ⁊ odio habebis inimicū tuū Luce. 6. d.
Ego aūt dico vobis: diligite inimicos Rom. 12. d.
veſtros Actu. 7. d.
benefacite his qui oderunt vos: et
orate pro perſequentibus ⁊ calūniātib⁹
vos: vt ſitis filij
patris veſtri qui in celis eſt: qui
ſolem ſuū oriri facit ſup bonos ⁊ ma
los: et pluit ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos.
Si.n. diligitis eos q̄ vos publicani Luce. 6. c
diligunt: quā mercedē hebitis? Nōne ⁊
hoc faciunt. Et ſi ſalutaueritis fratres
veſtros tm̄ quid ampli⁹ facitis? Non-
ne et ethnici hoc faciunt? Eſtote
ergo vos perfecti ſicut ⁊ pater veſter
celeſtis perfectus eſt. Cap. 6.

Attendite ne iuſticiam veſtram fa- A
ciatis coram hominibus vt
videamini ab eis: alioq̄n mercedē nō ha-
bebitis apud patrem veſtrum qui in ce
lis eſt. Cū ergo facis elemoſynā: noli tu
ba canere ante te ſicut hypocrite
faciunt in ſynagogis et in
vicis vt honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis receperūt mercedem
ſuā. Te aūt faciēte elemoſynā: neſciat
ſiniſtra tua quid faciat dextera tua:
vt ſit elemoſyna tua in abſcondito:
et pater tuus qui videt in abſcondito:
reddet tibi. Et cum
oratis non eritis ſicut hypocrite
qui amant in ſynagogis et in
angulis platearum ſtantes orare
vt videantur ab hominibus.
Amē dico vobis: receperunt mercedē
ſuam. Tu autē cum oraueris intra in
cubiculum tuum: et clauſo oſtio:
ora patrem tuum in abſcondito:
et pater tuus qui videt in abſcōdito:
reddet tibi. Orantes B
āt nolite multū loqui ſicut ethnici faciūt
Putāt enim q̄ in multiloquio ſuo
exaudiantur. Nolite ergo aſſimilari
eis. Scit enim pater veſter q̄d op⁹ ſit
vobis anteq̄ petatis eum. Sic Luce. 11. a.
ergo vos orabitis. Pater noſter qui es Rom. 8. d.
in celis ſanctificetur nomen tuum. j. 26. d.
Adueniat regnum tuum. Fiat volun-

Digitized by Google

μα σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. τὸν
ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμε=
ρον. καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν. ὡς
καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. καὶ
μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ἀλλὰ ῥῦ
σαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ✠ ἀμήν. ἐὰν γὰρ
ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
οὐράνιος. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις
τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑ=
μῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑ
μῶν. ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ
οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί. ἀφανίζουσι γὰρ
τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀν=
θρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύ
ων, ἄλειψαι σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρό=
σωπον σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀν=
θρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ
ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι. μὴ θησαυρί=
ζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς
καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διο=
ρύσσουσι καὶ κλέπτουσι. θησαυρίζετε δὲ ὑ=
μῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς
οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ
διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ὅπου γὰρ
ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρ
δία ὑμῶν. ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ
ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁ=
πλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμα σου φωτεινὸν ἔσ=
ται. ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅ=
λον τὸ σῶμα σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πό=
σον. οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύ=
ειν. ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀ=
γαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου κα
ταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ
μαμωνᾷ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν. μὴ μεριμ=
νᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίητε.
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ
ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶ=
μα τοῦ ἐνδύματος. ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετει=
νὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ
θερίζουσιν. οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας,
καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά.
οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν. τίς δὲ
ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ
τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα, καὶ περὶ ἐνδύ
ματος τί μεριμνᾶτε. καταμάθετε τὰ κρίνα
τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει. οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νή
θει. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ ὁ σολομὼν ἐν
πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τού

✠ In exemplari
b⁹ grecoꝝ post
hec v̄ba orōis
dn̄ice vꝫ. Sꝫ li
bera nos a ma
lo: stati sequitur
ὅτι σοῦ ἐσ
τιν ἡ βασι
λεία καὶ ἡ
δύναμις
καὶ ἡ δόξα
εἰς τοὺς
αἰῶνας.
Idest. Quoni
am tuū est re
gnū ꝛ potētia ꝛ
gl̄ia in secula.
Sed aduerten
dū qđ in missa
grecoꝝ postq̄ꝫ
choꝛ⁹ dicit illa
v̄ba orōis dn̄i
ce.s. Sꝫ libera
nos a malo: sa
cerdos rn̄det i
sta v̄ba supra
dicta.s. qm̄ tuū
est regnū .ꝛc̄.
et dicunt greci
qđ solus sacer
dos pōt pn̄ci
are illa v̄ba et
nō ali⁹. ꝛ sic ma
gis credibile vi
detr̄ qđ ista ver
ba non sint de
itegritate orō
nis dn̄ice: sꝫ qđ
vicio aliquoꝝ
scriptoꝝ fuerīt
hic iserta nā vi
dētes qđ publi
ce dicerēt i mis
sa crediderunt
esse de textu. et
lꝫ btūs chriso=
stom⁹ i suis cō
mētariis super
Mattheū ho=
me.20. expōat
ista v̄ba tāq̄ꝫ si
essēt de textu:
verisimili⁹ tn̄
p̄sumit tā fuis
sse cōrupta ab
tpoꝛib⁹ origia
lia i isto passu
fuisse corrupta
ex q̄ null⁹ lati=
noꝝ et ex āntq̄s
simis iterpreti
b⁹ siue tractato
rib⁹ legat̄ d̄ his
v̄bis aliquā fe
cisse mētionē.

tas tua sicut in celo et in terra.
Panē nr̄ꝫ supsubstātialē da nobis ho=
die. Et dimitte nobis debita nr̄a: sicut
ꝛ nos dimittim⁹ debitoꝛib⁹ nostris. Et
ne nos inducas in tēptationē. Sed li=
bera nos a malo. Amen. Si enim Mar.11.d.
dimiseritis hominibus peccata
eoꝛum: dimittet et vobis pater vester
celestis delicta vestra. Si aūt nō dimi=
seritis hominibus: nec pater vester
dimittet vobis peccata vestra.
Cum autē ieiunatis: nolite fieri sicut
hypocrite tristes. Exterminant enim
facies suas: vt appareant hominibus
ieiunantes. Amen dico vobis quia
receperunt mercedē suā. Tu aūt cū ieiu= C
nas: vnge caput tuum ꝛ faciem
tuam laua: ne videaris hominibus
ieiunans sed patri tuo qui est
in abscōso: et pater tuus qui videt
in abscōso reddet tibi. Nolite thesau=
rizare vobis thesauros i terra vbi erugo
ꝛ tinea demolitur: et vbi fures effodi=
unt et furantur. Thesaurizate aūt vobis Luce.12.e. Mar.10.c.
thesauros in celo vbi nec erugo
nec tinea demolitur: ꝛ vbi fures non
effodiunt nec furantur. Ubi enim
est thesaurus tuus: ibi est et coꝛ
tuum. Lucerna coꝛpoꝛis tui est Luce.11.e.
oculus tu⁹. Si igitur oculus tuus fue=
rit simplex: totū coꝛpus tuū lucidū erit.
Si aūt oculus tuus nequā fuerit totū
coꝛpus tuū tenebrosum erit. Si ergo
lumē qđ i te ē tenebre sūt: ipē tenbre q̄nte
erūt. Nēo pōt duob⁹ dn̄is seruire. Luce.16.c.
Aut ei vnū odio hēbit ꝛ alteꝝ diliget:
aūt vnū sustinebit ꝛ alterum cōtemnet.
Non potestis deo seruire ꝛ
māmone. Ideo dico vobis: ne solliciti Luce.12.c.
sitis aīe vestre quid manducetis:
neq̄ꝫ coꝛpoꝛi vestro quid iduami. Nōne
anima plus est q̄ꝫ esca et coꝛpus plusq̄ꝫ
vestimētum? Respicite volatilia D
celi que non serunt neq̄ꝫ
metunt: neq̄ꝫ congregant in hoꝛrea:
et pr̄ vester celestis pascit illa. aūt
Nōne vos magis pluris estis illis? Quis
vestrū cogitans pōt adiicere ad
staturā suā cubitū vnū? Et d̄ vestimēti
quid solliciti estis. Considerate lilia Luce.12.d.
agri quō crescūt. non laborāt neq̄ꝫ nēt.
Dico aūt vobis qm̄ nec salomon in
oī glīa sua coopt⁹ ē sicut vnū ex istis.

Digitized by Google

τῶν. εἰ δὲ/τὸν χόρτον/τοῦ ἀγροῦ σήμερον
ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον
/ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μάλ
λον ὑμᾶς ὀλιγόπιστοι. μὴ οὖν μεριμνήσητε
λέγοντες τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν, ἢ τί πε
ριβαλώμεθα. πάντα γὰρ ταῦτα/τὰ ἔθνη ἐ
πιζητεῖ. οἶδε γὰρ/ὁ πατὴρ ὑμῶν/ὁ οὐρανί=
ος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. ζητεῖτε δὲ
πρῶτον/τὴν βασιλείαν/τοῦ θεοῦ καὶ/τὴν δι
καιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προσ=
τεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς/τὴν
αὔριον./ἡ γὰρ αὔριον/μεριμνήσει/τὰ ἑαυ=
τῆς. ἀρκετὸν/τῇ ἡμέρᾳ/ἡ κακία αὐτῆς. Cap. 7.
Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε. ἐν ᾧ γὰρ κρί
ματι κρίνετε, κριθήσεσθε. καὶ ἐν ᾧ μέ=
τρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. τί δὲ
βλέπεις/τὸ κάρφος/τὸ ἐν/τῷ ὀφθαλμῷ/τοῦ
ἀδελφοῦ σου/τὴν δὲ ἐν/τῷ σῷ ὀφθαλμῷ
δοκὸν οὐ κατανοεῖς. ἢ πῶς ἐρεῖς/τῷ ἀδελ
φῷ σου ἄφες ἐκβάλω/τὸ κάρφος ἀπὸ/τοῦ
ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ/ἡ δοκὸς ἐν/τῷ ὀφ
θαλμῷ σου. ὑποκριτὰ ἔκβαλε πρῶτον/τὴν
δοκὸν ἐκ/τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε δια
βλέψεις ἐκβαλεῖν/τὸ κάρφος ἐκ/τοῦ ὀφθαλ=
μοῦ/τοῦ ἀδελφοῦ σου. μὴ δότε/τὸ ἅγιον
/τοῖς κυσί, μηδὲ βάλητε/τοὺς μαργαρίτας
ὑμῶν ἔμπροσθεν/τῶν χοίρων, μήποτε κατα
πατήσωσιν αὐτοὺς ἐν/τοῖς ποσὶν αὐτῶν,
καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. αἰτεῖτε, καὶ
δοθήσεται ὑμῖν. ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε. κρού
ετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ/ὁ αἰ=
τῶν λαμβάνει. καὶ/ὁ ζητῶν εὑρίσκει. καὶ/τῷ
κρούοντι ἀνοιγήσεται. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν
ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ/ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρ
τον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ. ἢ καὶ ἐὰν ἰχ
θὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ. εἰ οὖν
ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγα=
θὰ διδόναι/τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλ=
λον/ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν/τοῖς οὐρανοῖς δώ
σει ἀγαθὰ/τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. πάντα οὖν
ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν/οἱ ἄνθρω=
ποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. οὗ=
τος γὰρ ἐστὶν/ὁ νόμος καὶ/οἱ προφῆται. εἰ
σέλθετε διὰ/τῆς στενῆς πύλης. ὅτι πλατεῖα
/ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος/ἡ ὁδὸς/ἡ ἀπάγου=
σα εἰς/τὴν ἀπώλειαν. καὶ πολλοί εἰσιν/οἱ εἰ
σερχόμενοι δι᾽ αὐτῆς. τί στενὴ/ἡ πύλη καὶ
τεθλιμμένη/ἡ ὁδὸς/ἡ ἀπάγουσα εἰς/τὴν ζω
ήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν/οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.
προσέχετε δὲ ἀπὸ/τῶν ψευδοπροφητῶν,
οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι
προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι ἅρπαγες.
ἀπὸ/τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐ=

Si enim fenum agri quod hodie
est & cras in clibanū mittitur
deus sic vestit: quanto magis ⌐ esse
vos modice fidei? Nolite ergo ſolliciti
dicētes qd mãducabimus? aut qd bibem⁹
operiemur. Hec eñ oia gētes i ⌞ aut quo
quirūt. Scit enim pater vester
q2 his omib⁹ indigetis. Querite ergo — Luce. 12. d.
primum regnum dei et iusticiam
eius & hec omnia adiicientur
vobis. Nolite ergo ſolliciti eē i ⌐ ſibiipi.
crastinū. Crastin⁹ eñ dies ſollicit⁹ erit
Sufficit diei malicia ſua. Cap. 7.
Nolite iudicare: et nõ iudicabimi. — A
In quo eñ iudicio iudicaueritis iu= — Luce. 6. f.
dicabimi. & i q̃ mēsura mēsi fueritis re — Rom. 14. a
metief vobis. Quid autē vides festucā in — 1. Cor. 4. a.
fris tui: et trabē in oculo tuo ⌞ ocło — Jacob. 4. c.
nõ vides? Aut quõ dicis fratri — Marc. 4. c. Luce. 6. f.
tuo: ſine eiiciam festucam de
oculo tuo: & ecce trabes est in oculo
tuo? Hypocrita eiice primum
trabē de oculo tuo: et tunc videbis
eiicere festucam de oculo
fratris tui. Nolite ſanctum dare — ĵ. 15. c.
canibus: neq3 mittatis margaritas
vestras ante porcos: ne forte conculcēt
eas pedibus ſuis:
et canes cõuersi dirūpãt vos. Petite & — Luce. 11. b.
dabitur vobis: querite & iuenietis: pul= — Rom. 10. c.
sate & aperietur vobis. Ois eñ q̃ petit — B
accipit: & qui querit inuenit: et
pulsãti aperiet. Aut quis est ex vobis
homo quē ſi petierit filius ſuus panē:
nūquid lapidē porriget ei? Aut ſi piscē
petierit: nūqd ſerpētē porriget ei? Si
vos cū ſitis mali nostis bona data ⌞ ergo
dare filiis vestris: quanto magis
pater vester qui in celis est dabit
bona petētib⁹ ſe? Omnia ergo — Luce. 6. c.
quecūq3 vultis vt faciant vobis hoies — Tobi. 4. c.
et vos facite illis. Hec — Gal. 5. c.
est enim lex & prophete. Intrate — Luce. 13. e.
per angustam portam: quia lata
porta et ſpacioſa via est que ducit
ad perditionē: et multi ſūt qui intrãt
per eam. Quam angusta porta et
arta via est que ducit ad vitam:
et pauci ſunt qui inueniunt eam.
Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vestimentis — ĵ. 25. c.
ouiū: intrinsecus autē ſūt lupi rapaces.
A fructibus eorum cognoscetis eos.

τούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα. οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ. τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον, καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν. καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔπεσε. τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ ἔπεσε. καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

Cap. 8.

Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθών, προσεκύνει αὐτῷ λέγων. κύριε ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς λέγων. θέλω. καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅρα μηδενὶ εἴπῃς. ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ. καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξε μωσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς καπερναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων. κύριε ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς

C

Nunquid colligūt de ſpinis vuas: aut de tribulis ficus. Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor fructus malos facit. Non poteſt autē arbor bona malos fruct9 facere: neq; arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor que nō facit fructū bonū: excidetur et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorū cognoſcetis eos. Nō oīs qui dicit mihi dñe domine: intrabit in regnuȝ celoꝝ: ſed q̄ facit volūtatē pris mei q̄ i celis ē: ipe itrabit i regnū celoꝝ. Multi dicēt mihi in illa die: domine dñe nōne in noīe tuo prophetauimus: et in noīe tuo demonia eiecimus: et in noīe tuo virtutes multas fecimus et tunc confitebor illis: quia nunq̄ noui vos. Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Oīs ergo qui audit verba mea hec et facit ea: aſſimilabitur viro ſapienti qui edificauit domum ſuam ſupra petram: et deſcendit pluuia et venerunt flumina: et flauerunt venti: et irruerūt in domum illā et nō cecidit. Fundata enim erat ſupra petram. Et omnis qui audit verba mea hec: et non facit ea: ſimilis erit viro ſtulto qui edificauit domum ſuam ſuper arenam: et deſcendit pluuia: et venerunt flumina: et flauerunt venti: et irruerunt in domum illam et cecidit: et fuit ruina eius magna. Et factuȝ eſt cum cōſūmaſſet ieſus verba hec: admirabantur turbe ſuper doctrina eius. Erat enim docens eos ſicut poteſtatē habens: et non ſicut ſcribe eorum et phariſei.

D

Cap. 8.

A

Cū aūt deſcendiſſet ieſus de mōte: ſecute ſunt eum turbe multe: et ecce leproſus veniens adorabat eum dicēs. Domine ſi vis potes me mundare. Et extendens ieſus manū tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et confeſtī mūdata eſt lepra eius. Et ait illi ieſus. Vide nemini dixeris: ſed vade oſtende te ſacerdoti: et offer munus quod precepit moyſes in teſtimoniū illis. Cum aūt introiſſet capharnaum: acceſſit ad eum centurio: rogans eum et dicēs. Domine puer meus iacet in domo paralyticus: et male

Luce.6.f.
ſup.5.d.
Roma.2.b.
Luce.6.g.
Luce.13.f. j.25.g.
Luce.6.g.
Marc.1.d. Luce.2.g.
Mar.1.g. Luce.5.c.
h. Mūdare impāti mō paic vocis. j.9.f.z.11. b.z.15.c. Marc.7.g. z.9.b.
Luce.7.a. Iohā.4.g.

Digitized by Google

βασανιζόμενος. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη. κύριε οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος εἰμὶ ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας. καὶ λέγω τούτῳ πορεύθητι, καὶ πορεύεται. καὶ ἄλλῳ ἔρχου, καὶ ἔρχεται. καὶ τῷ δούλῳ μου ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακληθήσονται μετὰ ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας, ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ. ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς. καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός. καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ. ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ. καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ἐθεράπευσεν. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος. αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀνέλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεύς, εἶπεν αὐτῷ. διδάσκαλε ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ. κύριε ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ἀκολούθει μοι. καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες. κύριε σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς. τί δειλοί ἐστε ὀλιγόπιστοι. τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς

torquetur. Et ait illi ieſus. Ego veniã ⁊ curabo eum. Et reſpõdẽs centurio ait. Domine non ſum dign⁹ vt intres ſub tectum meum: ſed tantum dic verbo ⁊ ſanabit puer me⁹. Nã ⁊ ego hõ ſuz ſub ptãte ↄſtitut⁹ hñs ſub me milites: ⁊ dico huic vade ⁊ vadit: ⁊ alio veni ⁊ venit: ⁊ ſeruo meo fac hoc ⁊ facit. Audiẽs aũt ieſus mira=

B

tus eſt: ⁊ ſequẽtib⁹ ſe dixit. Amen — Luce. 7. b.
dico vobis: nõ inueni tantam
fidẽ i iſrael. Dico aũt vobis: ꝙ mlti ab — Luce. 13. f.
oriẽte ⁊ occidente venient ⁊ recumbent cum abraam ⁊ yſaac ⁊ iacob in regno celorum: filij autem regni eijcientur in tenebras
exteriores. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor — Luce. 13. f.
dentium. Et dixit ieſus centurioni: — Luce. 7. a.
vade: ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi. Et ſanatus eſt puer ex
illa hora. Et cũ veniſſet ieſus in do= — Marci. 1. c.
mũ petri: vidit ſocruz eius iacentem — Luce. 4. f.
⁊ febricitantem: ⁊ tetigit manum ei⁹ ⁊ dimiſit eam febris: ⁊ ſurrexit ⁊ miniſtrabat ei. Veſpere aũt facto obtulerũt ei multos demonia habẽtes: et eijciebat ſpiritus verbo: ⁊ omnes male habentes curauit. vt adimpleret quod dictum eſt ꝑ eſaiaz
prophetaz dicentem. Ipſe infirmitates — Eſa. 53. b.
nr̃as accepit: ⁊ egrotatiões nr̃as portauit.

C

Vidẽs aũt ieſus turbas mltas circũ
ſe: iuſſit diſcipl'os ire trans fretuz. Et — Luce. 9. g.
accedens vnus ſcriba ait illi. Magiſter ſequar te quocunq; ieris. Et dicit ei ieſus. Vulpes foueas habent: ⁊ volucres celi
nidos: filius autem hominis — 3. Reg. 19. a
non habet vbi caput reclinet. Alius autẽ de diſcipulis eius ait illi. Domine permitte me primũ ire: ⁊ ſepelire patrem meum. Jeſus aũt ait illi. Sequere me: ⁊ dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos. Et aſcendente eo in nauiculam: ſecuti ſunt eum diſcipuli eius: et ecce motus magnus factus eſt in mari: ita vt nauicula operiretur fluctibus. Ipſe vero dormiebat.
Et acceſſerunt ad eũ diſcipuli ei⁹: ⁊ ſuſci — 2. Parali. 20. c.
tauerũt eũ dicẽtes. Dñe ſalua nos peri
m⁹. Et dicit eis ieſus. Quid timidi eſtis — Mar. 4. g. Luce. 8. c.
modice fidei? Tũc ſurgens imꝑauit

ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλή-
νη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέ-
γοντες. ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄ-
νεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ.
καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώ-
ραν τῶν γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ
δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερ-
χόμενοι χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τι-
νὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ
ἔκραξαν λέγοντες. τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἰησοῦ υ-
ἱὲ τοῦ θεοῦ. ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανί-
σαι ἡμᾶς. ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη
χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμο-
νες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες. εἰ ἐκβάλ-
λεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀ-
γέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ὑπάγε-
τε. οἱ δὲ ἐξελθόντες, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέ-
λην τῶν χοίρων. καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ
ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς
τὴν θάλασσαν. καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.
οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον. καὶ ἀπελθόντες εἰς
τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν
δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις
ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ ἰησοῦ. καὶ ἰδόν-
τες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ
τῶν ὁρίων αὐτῶν. Cap. 9.

Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ
ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. καὶ ἰδοὺ
προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλί-
νης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὴν πίσ-
τιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ. θάρσει τέκ-
νον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἰ-
δού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυ-
τοῖς. οὗτος βλασφημεῖ. καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν. ἵνα τί ὑμεῖς
ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.
τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον. εἰπεῖν ἀφέωνταί
σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν ἔγειραι καὶ περι-
πάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱ-
ὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρ-
τίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ. ἐγερθείς,
ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶ-
κόν σου. καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
κον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν.
καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν
τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. καὶ παράγων ὁ
ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον
ἐπὶ τὸ τελώνιον ματθαῖον λεγόμενον. καὶ
λέγει αὐτῷ. ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠ-
κολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνα-
κειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶ-
ναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο
τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰ-

ventis et mari: et facta est tranquillitas
magna. Porro homines mirati sunt dicen- D
tes. Qualis est hic: quia venti
et mare obediunt ei.
Et cum venisset iesus trans fretum in regio- Marc. 5. a.
nem gerasenorum: occurrerunt ei
duo homines demonia habentes de monumentis exeun-
tes seui nimis: ita vt nemo posset
transire per viam illam. Et ecce
clamauerunt dicentes. Quid nobis et tibi
fili dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? [iesu fili]
Erat autem non longe ab illis grex
porcorum multorum pascens. Demones autem
rogabant eum dicentes. Si eijcis Marc. 5. b
nos hinc: mitte nos in gregem Luce. 8. c.
porcorum. Et ait illis. Ite.
At illi exeuntes abierunt in
porcos. Et ecce magno impetu abijt totus
grex per preceps in
mare: et mortui sunt in aquis.
Pastores autem fugerunt: et venientes in
ciuitatem nunciauerunt hec omnia: et de his
qui demonia habuerant. Et ecce tota ciui-
exijt obuiam iesu. Et viso [tas]
eo: rogabant eum vt transiret a
finibus eorum. Cap. 9.

Et ascendens iesus in nauiculam transfreta- A
uit: et venit in ciuitatem suam. Et ecce [offerebant] Marc. 2. a.
offerebant ei paralyticum Luce. 5. d.
iacentem in lecto. Videns autem iesus fidem Joh. 5. a.
illorum: dixit paralytico. Confide fili.
Remittuntur tibi peccata tua. Et ecce
quidam de scribis dixerunt intra se.
Hic blasphemat. Et cum vidisset iesus
cogitationes eorum dixit. Ut quid
cogitatis mala in cordibus vestris.
Quid est facilius: dicere dimittuntur tibi Marc. 2. b.
peccata tua: an dicere surge et ambula? Luce. 5. c.
Ut autem sciatis quia filius
hominis habet potestatem in terra dimittendi pec-
cata: tunc ait paralytico. Surge Joh. 5. b.
tolle lectum tuum: et vade in domum
tuam. Et surrexit: et abijt in domum
suam. Videntes autem turbe timuerunt:
et glorificauerunt deum qui dedit potestatem Luce. 18. g.
talem hominibus. Et cum transiret Marc. 2. c.
inde iesus: vidit hominem sedentem Luce. 5. f.
in teloneo mattheum nomine. Et Marc. 2. d.
ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est Luce. 5. f.
eum. Et factum est discumbente eo Marc. 2. d.
in domo: ecce multi publicani Luce. 5. f.
et peccatores venientes discumbebant cum
iesu et discipulis eius. Et videntes B

Digitized by Google

λόντες/οἱ φαρισαῖοι, εἶπον/τοῖς μαθηταῖς αὐ
τοῦ. διατί μετά/τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτω
λῶν ἐσθίει/ὁ διδάσκαλος ὑμῶν./ὁ δὲ ἰησοῦς
ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς. οὐ χρείαν ἔχουσιν
/οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ/οἱ κακῶς ἔχον-
τες. πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν ἔλεον
θέλω καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἦλθον καλέ-
σαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετά
νοιαν. τότε προσέρχονται αὐτῷ/οἱ μαθηταί
ἰωάννου λέγοντες. διατί ἡμεῖς καὶ/οἱ φαρι
σαῖοι νηστεύομεν πολλά/οἱ δὲ μαθηταί σου
οὐ νηστεύουσι. καὶ εἶπεν αὐτοῖς/ὁ ἰησοῦς.
μὴ δύνανται/οἱ υἱοί/τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν
ἐφόσον μετ' αὐτῶν ἐστίν/ὁ νυμφίος. ἐλεύ-
σονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν/ὁ
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδείς δὲ
ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπί
ἱματίῳ παλαιῷ. αἴρει γὰρ/τὸ πλήρωμα
αὐτοῦ ἀπό/τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα
γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσ
κοὺς παλαιούς. εἰδὲ μήγε, ῥήγνυνται/οἱ ἀσ
κοί, καὶ/ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ/οἱ ἀσκοί ἀπο-
λοῦνται. ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς
ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦν
ται. ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού
ἄρχων εἷς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέ-
γων. ὅτι/ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν.
ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες/τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν
καὶ ζήσεται. καὶ ἐγερθείς/ὁ ἰησοῦς, ἠκολού-
θησεν αὐτῷ καὶ/οἱ μαθηταί αὐτοῦ. καὶ ἰδού
γυνή αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελ-
θοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο/τοῦ κρασπέδου/τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ. ἐὰν
μόνον ἅψωμαι/τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθή-
σομαι./ὁ δὲ ἰησοῦς ἐπιστραφείς καὶ ἰδών αὐ
τήν εἶπε. θάρσει θύγατερ./ἡ πίστις σου σέσω
κέ σε. καὶ ἐσώθη/ἡ γυνή ἀπό/τῆς ὥρας ἐκεί-
νης. καὶ ἐλθὼν/ὁ ἰησοῦς εἰς/τὴν οἰκίαν/τοῦ ἄρ
χοντος, καὶ ἰδών/τοὺς αὐλητάς καὶ/τὸν ὄ-
χλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς. ἀναχω-
ρεῖτε. οὐ γὰρ ἀπέθανε/τὸ κοράσιον, ἀλλά
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξε-
¶ βλήθη/ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε/τῆς χει-
ρός αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη/τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλ
θεν/ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην/τὴν γῆν ἐκείνην.
καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν/τῷ ἰησοῦ, ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ δύο τυφλοί κράζοντες καὶ λέ-
γοντες. ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ δαυίδ. ἐλθόντι δὲ
εἰς/τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ/οἱ τυφλοί
καὶ λέγει αὐτοῖς/ὁ ἰησοῦς. πιστεύετε ὅτι δύ
ναμαι τοῦτο ποιῆσαι. λέγουσιν αὐτῷ. ναί
κύριε. τότε ἥψατο/τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν
λέγων. κατά/τὴν πίστιν ὑμῶν, γενηθήτω ὑ

phariſei dicebant diſcipulis eius. ooo Mar. 2. d.
Quare cum publicanis et peccatoribꝰ Luce. 5. f.
manducat magiſter veſter? At ieſus oo
audiens ait. Non eſt opus oooooooo Marc. 2. e.
valentibus medicus: ſed male habenti
bus. Euntes autẽ diſcite quid eſt mi͞am
volo ⁊ nõ ſacrificiũ. Nõ enĩ veni voca Ozee. 6. c.
re iuſtos: ſed peccatores ad penitentiã.
Tunc acceſſerunt ad eum diſcipuli oooo
iohãnis dicẽtes: quare nos ⁊ phariſei Marc. 2. e.
ieiunamus frequenter: diſcipuli autẽ tui Luce. 5. f. J. 15. a.
non ieiunant? Et ait illis ieſus. oooooo Marc. 7. b.
Nunquid poſſunt filij ſponſi lugere ooo
q̃diu cum illis eſt ſponſus? Venient
autem dies cum auferetur ab eis oooo
ſponſus: ⁊ tunc ieiunabunt. Nemo autẽ
immittit cõmiſſuram panni rudis in oo
veſtimẽtũ vetus. Tollit enĩ plenitudinẽ
eius a veſtimento: ⁊ peior ſciſſura ooo
fit. Neq̃ mittunt vinum nouũ in vtres
veteres. Alioquin rumpuntur vtres oo C
et vinum effunditur et vtres pereunt.
Sed vinum nouum in oooooooooooo
vtres nouos mittũt: ⁊ ambo cõſeruãtur
Hec illo loquente ad eos: ecce oooooo Marc. 5. d.
princeps vnus acceſſit ⁊ adorabat eum Luce. 8. f.
dicẽs. Dñe filia mea modo defuncta eſt: Johã. 4. g.
ſed veni impone manũ tuam ſuper eã
et viuet. Et ſurgens ieſus ſequebatur
eum et diſcipuli eius. Et ecce oooooo Marc. 5. d.
mulier q̃ ſãguinis fluxũ patiebat duodecĩ Luce. 8. f.
retro ⁊ tetigit fimbriã ⌊ãnis: acceſſit
veſtimẽti eiꝰ. Dicebat enĩ intra ſe. Si
tetigero tantũ veſtimẽtũ eiꝰ: ſalua ero
At ieſus conuerſus ⁊ videns eam ooo
dixit. Cõfide filia. Fides tua ⌈la hora. Mar. 5. f.
te ſaluã fecit. Et ſalua facta eſt mlr ex il- Luce. 7. g. 2. 18. g.
Et cum veniſſet ieſus in domum princi
pis: et vidiſſet tibicines et turbam ooo
tumultuantem: dicebat. Recedite. ooo Marc. 5. g.
Non eſt enim mortua puella: ſed oooo
dormit. Et deridebant eũ. Et cũ eiecta Marc. 5. g.
turba: intrauit ⁊ tenuit manum oo ⌊eſſet Act. 9. d.
eiꝰ ⁊ dixit puella ſurge: ⁊ ſurrexit puella.
fama hec in vniuerſã terrã illã. ⌊Et exijt
Et tranſeunte inde ieſu: ſecuti ſunt ooo
eum duo ceci clamantes et dicentes.
Miſerere noſtri fili dauid. Cum autẽ J. 22. g.
veniſſet domũ: acceſſerunt ad eum ceci D
et dicit eis ieſus. Creditis quia oooo
hoc poſſum facere? Dicunt ei. Etiã
domine. Tunc tetigit oculos eorum oo
dicẽs. Secundũ fidem veſtram fiat vobis.

Digitized by Google

μίν. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. ὁράτε μηδείς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες, διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες. οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ ἰσραήλ. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἔλεγον. ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ περιῆγεν ὁ ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

Cap. 10.

Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματα εἰσὶ ταῦτα. πρῶτος σίμων ὁ λεγόμενος πέτρος, καὶ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. ἰάκωβος ὁ τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. φίλιππος, καὶ βαρθολομαῖος. θωμᾶς, καὶ ματθαῖος ὁ τελώνης. ἰάκωβος ὁ τοῦ ἀλφαίου, καὶ λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς θαδδαῖος. σίμων ὁ κανανίτης, καὶ ἰούδας ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν. τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων. εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου ἰσραήλ. πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θεραπεύετε. λεπροὺς καθαρίζετε. δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. μὴ πήραν εἰς ὁδόν. μηδὲ δύο χιτῶνας. μηδὲ ὑποδήματα. μηδὲ ῥάβδους. ἄξιος γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι, κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν

Et aperti sunt oculi eorum. Et cōminatus est illis iesus dicēs. Uidete ne quis sciat. Illi autem exeuntes diffamauerunt eum in tota terra illa. Egressis autem illis: ecce obtulerunt ei hominem mutum demonium habentem: et eiecto demonio locutus est mutus: et mirate sunt turbe dicentes. Nunquam apparuit sic in israel. Pharisei autem dicebant. In principe demoniorum eijcit demones. Et circuibat iesus omnes ciuitates et castella docens in synagogis eorum et predicans euangelium regni: et curans omnem languorem et omnem infirmitatem. Uidens autem turbas misertus est eis: quia erant vexati et iacentes sicut oues non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis. Messis quidem multa: operarij autem pauci. Rogate ergo dominum messis vt mittat operarios in messem suam.

Cap. 10.

Et conuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum vt eijcerent eos: et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem. Duodecim autem apostolorum nomina sunt hec. Primus simon qui dicitur petrus: et andreas frater eius. iacobus zebedei: et iohannes frater eius. philippus et bartholomeus. thomas et matheus publicanus. et iacobus alphei et lebbeus qui cognominatus est thaddeus. simon chananeus et iudas scariothis qui et tradidit eum. Hos duodecim misit iesus precipiens eis et dicens. In viam gentium ne abieritis: et in ciuitates samaritanorum ne intraueritis: sed potius ite ad oues que perierunt domus israel. Euntes autem predicate dicentes: quia appropinquauit regnum celorum. Infirmos curate: mortuos suscitate: leprosos mundate: demones eijcite: gratis accepistis gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum: neque pecuniam in zonis vestris. Non peram in via neque duas tunicas: neque calciamenta neque virgam. Dignus est enim operarius cibo suo. In quacunque autem ciuitate aut castellum intraueritis: interrogate quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in

sup. 8. a. Marc. 7. g. et 9. b. et 17. c. et 12. b. Marci. 7. g. Luce. 11. b.
Luce. 13. c.
et 14. c.
Marc. 6. c.
Luce. 10. a.
A
Marc. 6. b. Luce. 9. a. Marc. 3. c. Luce. 9. a.
Act. 1. b. Marci. 3. b. Luce. 6. c.
sup. 4. c. Marc. 16. f. Luce. 10. d. Luce. 9. c.
1. Cor. 9. b.
B
Mar. 6. b. Luce. 10. b. Act. 10. d.

Digitized by Google

οικίαν, ασπάσασθε αυτήν λέγοντες. ειρήνη
τω οίκω τούτω. και εάν μεν η η οικία αξία,
εισελθέτω η ειρήνη υμών επ' αυτήν. εάν δε
μη η αξία, η ειρήνη υμών πρός υμάς επισ=
τραφήτω. και ος εάν μη δέξηται υμάς, μηδέ
ακούση τους λόγους υμών, εξερχόμενοι
της οικίας η της πόλεως εκείνης, εκτινάξατε
τον κονιορτόν των ποδών υμών. αμήν λέ=
γω υμίν, ανεκτότερον έσται γη σοδόμων και
γομόρρων εν ημέρα κρίσεως, η τη πόλει ε
κείνη. ιδού εγώ αποστέλλω υμάς ως πρό
βατα εν μέσω λύκων. γίνεσθε ουν φρόνιμοι
ως οι όφεις, και ακέραιοι ως αι περιστεραί.
προσέχετε δε από των ανθρώπων. παρα=
δώσουσι γαρ υμάς εις συνέδρια, και εν
ταις συναγωγαίς αυτών μαστιγώσουσιν
υμάς. και επί ηγεμόνας δε και βασιλείς α=
χθήσεσθε ένεκεν εμού εις μαρτύριον αυτοίς
και τοις έθνεσιν. όταν δε παραδιδώσιν υ=
μάς, μη μεριμνήσητε πως η τι λαλήσετε. δο
θήσεται γαρ υμίν εν εκείνη τη ώρα τι λα=
λήσετε. ου γαρ υμείς εστέ οι λαλούντες,
αλλά το πνεύμα του πατρός υμών το λα
λούν εν υμίν. παραδώσει δε αδελφός α=
δελφόν εις θάνατον και πατήρ τέκνον, και ε
παναστήσονται τέκνα επί γονείς, και θανα=
τώσουσιν αυτούς. και έσεσθε μισούμενοι
υπό πάντων διά το όνομά μου. ο δε υπο
μείνας εις τέλος, ούτος σωθήσεται. όταν δε
διώκωσιν υμάς εν τη πόλει ταύτη, φεύγε=
τε εις την άλλην. αμήν γαρ λέγω υμίν, ου
μη τελέσητε τας πόλεις του ισραήλ, έως αν
έλθη ο υιός του ανθρώπου. ουκ έστι μαθη
τής υπέρ τον διδάσκαλον, ουδέ δούλος υ
πέρ τον κύριον αυτού. αρκετόν τω μαθητή
ίνα γένηται ως ο διδάσκαλος αυτού, και ο
δούλος ως ο κύριος αυτού, ει τον οικο=
δεσπότην βεελζεβούβ επεκάλεσαν, πόσω
μάλλον τους οικειακούς αυτού. μη ουν
φοβηθήτε αυτούς. ουδέν γαρ έστι κεκα=
λυμμένον ο ουκ αποκαλυφθήσεται, και κρυ
πτόν ο ου γνωσθήσεται. ο λέγω υμίν εν τη
σκοτία, είπατε εν τω φωτί. και ο εις το
ους ακούετε, κηρύξατε επί των δωμάτων.
και μη φοβείσθε από των αποκτενόντων το
σώμα, την δε ψυχήν μη δυναμένων αποκ
τείναι. φοβήθητε δε μάλλον τον δυνάμενον
και ψυχήν και σώμα απολέσαι εν γεέννη.
ουχί δύο στρουθία ασσαρίου πωλείται.
και εν εξ αυτών ου πεσείται επί την γην, ά
νευ του πατρός υμών. υμών δε και αι τρί
χες της κεφαλής πάσαι ηριθμημέναι εισί.
μη ουν φοβηθήτε, πολλών στρουθίων δια=

domum: ſalutate eam dicentes. Pax
huic domui. Et ſi quidē fuerit dom9 illa
veniet pax vr̃a ſup eā. Si aūt [digna:
nō fuerit digna: pax veſtra ad vos re
uertet. Et quicūqȝ nō recepit vos: neqȝ
audierit ſermões vr̃os: exeūtes foras de
domo vel ciuitate illa: excutite
puluerē de pedibus veſtris. Amē dico
vobis: tolerabili9 erit terre ſodomorū ꝛ
gomorreorū i die iudicij ꝙ̄ illi ciuitati.
Ecce ego mitto vos ſicut oues Luce.10.b.
in medio luporū. Eſtote ergo prudētes 1.Pe.4.b.
ſicut ſerpētes: ꝛ ſimplices ſicut colūbe. Rom.16.d Mar.13.b.
Cauete autem ab hominibus. Tradēt Joha.16.a
enim vos in concilijs: ꝛ in
ſynagogis ſuis flagellabunt Act.5.d.ꝛ
vos: ꝛ ad preſides ꝛ ad reges ducemi 25.c.
ni propter me in teſtimonium illis Phili.1.d.
ꝛ gentibus. Cum autē tradēt vos: Marc.13.c.
nolite cogitare quō aut qd loqmi. Da Luce.12.b.
bit enim vobis in illa hora quid loquami. C
Non enim vos eſtis qui loquimini:
ſed ſpiritus patris veſtri qui loquitur
in vobis. Tradet autē frater fratrem
in mortem: ꝛ pater filium: ꝛ inſurgent
filij in parentes et morte
eos afficient: ꝛ eritis odio [ſeuerauerit
oībus hoībus pp nomē meū. Qui aūt p Act.2.b.
vſqȝ i finē: hic ſalu9 erit. Cū aūt j.24.b.
pſequēt vos i ciuitate iſta: fugite
in aliam. Amen dico vobis: non
conſumabitis ciuitates iſrael: donec
veniat filius hominis. Non eſt diſci= Luce.6.f.
pulus ſuper magiſtrum: nec ſeruus ſup Joha.13.d. ꝛ.15.f
dominū ſuū. Sufficit diſcipulo
vt ſit ſicut magiſter eius: ꝛ
ſeruo ſicut dominus eius. Si patrēfa=
milias beelzebub vocauerūt: quanto
magis domeſticos eius? Ne ergo
timueritis eos. Nihil enim eſt opertū Mar.4.d.
quod non reueletur: ꝛ occultum Luce.8.c.
quod non ſciat. Quod dico vobis in Luce.12.a.
tenebris: dicite in lumine. et quod in
aure auditis: predicate ſuper tecta.
Et nolite timere eos qui occidunt Luce.12.a.
corp9: aīam aūt non pñt occidere.
Sȝ potius timete eum qui poteſt
et animam ꝛ corp9 perdere in gehēnā. D
Nonne duo paſſeres aſſe veneunt: Luce.12.a.
Et vn9 ex illis non cadet ſup terrā ſi=
ne patre veſtro. Veſtri autem et capilli
capitis omnes numerati ſunt.
Nolite ergo timē: mlt̄ paſſerib9 melio Luce.12.a.

Digitized by Google

φέρετε υμείς. πάς ουν όστις ομολογήσει εν
εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων, ομολογή=
σω καγώ εν αυτώ έμπροσθεν του πατρός
μου του εν ουρανοίς. όστις δ' αν αρνήσηται
με έμπροσθεν των ανθρώπων, αρνήσομαι
αυτόν καγώ έμπροσθεν του πατρός μου
του εν ουρανοίς. μη νομίσητε ότι ήλθον
βαλείν ειρήνην επί την γην. ουκ ήλθον βα=
λείν ειρήνην, αλλά μάχαιραν. ήλθον γαρ
διχάσαι άνθρωπον κατά του πατρός αυ=
τού, και θυγατέρα κατά της μητρός αυτής,
και νύμφην κατά της πενθεράς αυτής, και
εχθροί του ανθρώπου οι οικειακοί αυτού.
ο φιλών πατέρα η μητέρα υπέρ εμέ, ουκ
έστι μου άξιος. και ο φιλών υιόν η θυγα=
τέρα υπέρ εμέ, ουκ έστι μου άξιος. και ος
ου λαμβάνει τον σταυρόν αυτού και ακο=
λουθεί οπίσω μου, ουκ έστι μου άξιος. ο ευ
ρών την ψυχήν αυτού απολέσει αυτήν. και
ο απολέσας την ψυχήν αυτού ένεκεν εμού,
ευρήσει αυτήν. ο δεχόμενος υμάς, εμέ δέ
χεται. και ο εμέ δεχόμενος, δέχεται τον α
ποστείλαντα με. ο δεχόμενος προφήτην εις
όνομα προφήτου, μισθόν προφήτου λήψε
ται. και ο δεχόμενος δίκαιον εις όνομα δι=
καίου, μισθόν δικαίου λήψεται. και ος εάν
ποτίση ένα των μικρών τούτων ποτήριον
ψυχρού μόνον εις όνομα μαθητού, αμήν
λέγω υμίν ου μή απολέση τον μισθόν αυ=
τού. Cap. 11.

Και εγένετο ότε ετέλεσεν ο ιησούς δια=
τάσσων τοις δώδεκα μαθηταίς αυτού,
μετέβη εκείθεν του διδάσκειν και κηρύσσειν
εν ταις πόλεσιν αυτών. ο δε ιωάννης ακού
σας εν τω δεσμωτηρίω τα έργα του χρισ=
τού, πέμψας δύο των μαθητών αυτού εί=
πεν αυτώ. συ ει ο ερχόμενος, η έτερον προσ
δοκώμεν. και αποκριθείς ο ιησούς είπεν αυ=
τοίς πορευθέντες απαγγείλατε ιωάννη α α=
κούετε και βλέπετε. τυφλοί αναβλέπουσι.
και χωλοί περιπατούσι. λεπροί καθαρίζον
ται. και κωφοί ακούουσι. νεκροί εγείρονται
και πτωχοί ευαγγελίζονται. και μακάριος
εστιν ος εάν μη σκανδαλισθή εν εμοί. τού
των δε πορευομένων, ήρξατο ο ιησούς λέ=
γειν τοις όχλοις περί ιωάννου. τι εξήλθετε
εις την έρημον θεάσασθαι. κάλαμον υπό ανέ
μου σαλευόμενον. αλλά τι εξήλθετε ιδείν.
άνθρωπον εν μαλακοίς ιματίοις ημφιεσμέ=
νον. ιδού οι τα μαλακά φορούντες, εν τοις
οίκοις των βασιλείων εισίν. αλλά τι εξήλ=
θετε ιδείν. προφήτην, ναι λέγω υμίν και πε
ρισσότερον προφήτου. ούτος γαρ εστιν πε

res estis vos. Omnis ergo qui confitebit Marc. 8.g. Luce. 12.b.
me coram hominibus: cõfitebor
et ego eum coram patre
meo qui in celis est. Qui autẽ negauerit
me coram hominibus: negabo
et ego eum coram patre meo
qui in celis ẽ. Nolite arbitrari quia venerim
pacem mittere in terram. Non veni Luce. 1.g.
pacem mittere: sed gladium. Ueni enim Exod. 32.b
separare hominẽ aduersus patrem suũ:
et filiam aduersus matrem suam:
et nurum aduersus socrum suam: et
inimici hominis domestici eius. [nõ
Qui amat patrẽ aut matrẽ plus quam me: Luce. 14.f.
nõ est me dignus. Et qui amat filiũ aut filiã z.9.c. Marc. 8.g.
super me: non est me dignus. Et qui j.16.f.
non accipit crucẽ suam et sequitur
me: non est me dignus. Qui inuenit
animam suam perdet illam: et
qui perdiderit animã suam propter me
inueniet eã. Qui recipit vos me recipit: Luce. 17.g.
et qui me recipit: recipit eum qui j.18.a. z.25.f.
me misit. Qui recipit prophetam in Luce. 10.c.
nomine prophete: mercedẽ prophete accipiet.
Et qui recipit iustũ in nomine iusti:
mercedem iusti accipiet. Et quicunque Marc. 9.f.
potũ dederit vni ex minimis istis calicẽ
aque frigide tantum in nomine discipuli: amen
dico vobis: non perdet mercedem su=
am. Cap. 11.

Et factũ est cũ cõsummasset iesus pre= A
cipiẽs duodecim discipulis suis:
transiit inde vt doceret et predicaret
in ciuitatibus eorum. Iohẽs autem cũ audisset Luce. 7.c
in vinculis opera christi:
mittens duos de discipulis suis ait
illi. Tu es qui venturus es: an alium expe
ctamus? Et respondens iesus ait illis.
Euntes renũciate iohãni que audistis Luce. 7.c.
et vidistis. Ceci vident:
claudi ambulãt: leprosi mundantur:
surdi audiunt: mortui resurgũt:
pauperes euangelizantur: et beatus
est qui nõ fuerit scandalizatus in me. Illis Luce. 7.d.
aũt abeuntibus cepit iesus dicere ad
turbas de iohanne. Quid existis
in desertum videre? Harundinem vẽto
agitatã? Sed quid existis videre?
Hominem mollibus vestitum?
Ecce qui mollibus vestiuntur in
domibus regũ sunt. Sed quid existis B
vide? prophetã? Etiã dico vobis et plus quam Marci. 1.a
prophetam. Hic est enim de Luce. 7.d.

Digitized by Google

ρί οὗ γέγραπται. ἰδού ἐγώ ἀποστέλλω
τον ἄγγελον μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει την ὁδόν σου ἔμπροσθεν
σου. ἀμήν λέγω ὑμίν, οὐκ ἐγήγερται ἐν
γεννητοῖς γυναικῶν μείζων ἰωάννου του
βαπτιστοῦ. ὁ δε μικρότερος ἐν τη βασιλεί
α των οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ἀπό
δε των ἡμερῶν ἰωάννου του βαπτιστοῦ ἕ=
ως ἄρτι, ἡ βασιλεία των οὐρανῶν βιάζεται,
καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες γαρ
οι προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως ἰωάννου
προεφήτευσαν. καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐ
τός ἐστιν ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων
ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. τίνι δε ὁμοιώσω την
γενεάν ταύτην. ὁμοία ἐστὶ παιδίοις ἐν ἀ=
γορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοις ἑ=
ταίροις αὐτῶν, καὶ λέγουσιν. ηὐλήσαμεν ὑ
μίν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε. ἐθρηνήσαμεν ὑμίν,
καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ἦλθε γαρ ἰωάννης μήτε
ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι δαιμόνιον
ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱός του ἀνθρώπου ἐσθίων
καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν ἰδού ἄνθρωπος
φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ
ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπό
των τέκνων αὐτῆς. τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν
τας πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται
δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. οὐ
αί σοι χωραζίν. οὐαί σοι βηθσαϊδά. ὅτι εἰ
ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις
αἱ γενόμεναι ἐν ὑμίν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ
καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλήν λέγω ὑμίν
τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέ
ρα κρίσεως, ἢ ὑμίν. καὶ σύ καπερναοὺμ ἡ ἕ
ως του οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου κα=
ταβιβασθήσῃ. ὅτι εἰ ἐν σοδόμοις ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοι, ἔμειναν ἂν
μέχρι της σήμερον. πλήν λέγω ὑμίν, ὅτι
γῆ σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρα
κρίσεως, ἢ σοι. ἐν ἐκείνῳ τῳ καιρῷ ἀποκρι
θεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ἐξομολογοῦμαι σοι πά
τερ κύριε του οὐρανοῦ καὶ της γης, ὅτι ἀπέ
κρυψας ταῦτα ἀπό σοφῶν καὶ συνετῶν,
καὶ ἀπεκάλυψας αὐτά νηπίοις. ναὶ ὁ πα=
τήρ ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθεν
σου. πάντα μοι παρεδόθη ὑπό του πα=
τρός μου. καὶ οὐδείς ἐπιγινώσκει τον υἱόν,
εἰ μή ὁ πατήρ. οὐδέ τον πατέρα τις ἐπιγι=
νώσκει, εἰ μή ὁ υἱός. καὶ ᾧ ἐάν βούληται ὁ υ
ἱός ἀποκαλύψαι. δεῦτε πρὸς με πάντες οι
κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγώ ἀνα=
παύσω ὑμάς. ἄρατε τον ζυγόν μου ἐφ' ὑ=
μάς. καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμί καὶ
ταπεινός τῃ καρδίᾳ. καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυ=

quo ſcriptū eſt. Ecce ego mitto — Malac.3.a Luce.1.g.
angelum meū ante faciem tuam
qui preparabit viam tuam ante
te. Amē dico vobis: nō ſurrexit inter
natos mulierum maior iohāne
baptiſta. Qui aūt minor eſt in regno — Luce.7.d.
celorum: maior eſt illo. A
diebus aūt iohannis baptiſte vſq
nunc regnum celorum vim patitur:
et violenti rapiunt illud. Om̄s enim — Luce.16.d. j.13.a.
prophete et lex vſq ad iohannem — Luce.7.c.
prophetauerūt: et ſi vultis recipere: ip=
ſe eſt helias qui venturus eſt. Qui hz
aures audiēdi audiat. Cui āt ſilēz eſti=
generationē iſtā? Silis ē pueris ⌊mabo
ſedentib9 in foro q̄ clamātes coeq̄libus
dicūt. Cecinimus vobis
et non ſaltaſtis: lamētauimus
et nō plāxiſtis. Uenit ei iohānes neq — Luce.7.e.
mādu cās neq bibēs: ⁊ dicūt demoniū
hz. Uenit filius hominis manducans — C
⁊ bibens: ⁊ dicunt ecce homo
vorax ⁊ potator vini: publicanorum ⁊
pctōꝝ amic9. Et iuſtificata ē ſapiētia a
filijs ſuis. Tunc cepit exprobrare — Luce.10.d.
ciuitatibus in quib9 facte ſunt plurime
virtutes ei9: q̄ nō egiſſent pn̄iaz. Ue
tibi corozaim: ve tibi bethſaida: q̄ ſi
in tyro ⁊ ſydone facte eſſent virtutes
que facte ſunt in vobis: olim in cilicio
⁊ cinere pn̄iaz egiſſēt. Uerūtn̄ dico vo
tyro ⁊ ſydoni remiſſius erit in die ⌊bis
iudicij q̄ȝ vobiſ. Et tu capharnaū nūq̄d
vſq i celū exaltaberiſ? Uſq ī īfernū de=
ſcēdes. Quia ſi in ſodomis facte fuiſſēt — D
virtutes q̄ facte ſunt in te: forte māſiſſēt
vſq in hāc diē. Uerūtn̄ dico vobis: q̄
terre ſodomoꝝ remiſſi9 erit in die
iudicij q̄ȝ tibi. In illo tēpore reſpōdēs
ieſus dixit. Confiteor tibi pater — Luce.10.f.
dn̄e celi ⁊ terre: quia abſcondiſti
hec a ſapientibus et prudentibus:
et reuelaſti ea paruulis. Ita pater:
quoniam ſic fuit placitum ante
te. Om̄ia mihi tradita ſunt a patre — j.28.d.
meo. Et nemo nouit filiuȝ — Luce.10.f. Iohā.16.c
niſi pater: neq patreȝ quis nouit — ⁊.13.a.
niſi filius: ⁊ cui voluerit filius
reuelare. Uenite ad me omnes
qui laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego re
ficiā vos. Tollite iugū meū ſuper vos
⁊ diſcite a me quia mitis ſum et
humilis corde: et inuenietis requieȝ

Digitized by Google

σιν/ταις ψυχαίς υμών./ο γαρ ζυγός μου
χρηστός, και/το φορτίον μου ελαφρόν εσ
τίν. Cap. 12.
Εν εκείνω/τω καιρώ. επορεύθη/ο ιησούς
/τοις σάββασι διά/των σπορίμων./οι δε
μαθηταί αυτού επείνασαν, και ήρξαντο τίλ
λειν στάχυας και εσθίειν./οι δε φαρισαίοι ι=
δόντες είπον αυτώ. ιδού/οι μαθηταί σου ποι
ούσιν ο ουκ έξεστι ποιείν εν σαββάτω./ο δε
είπεν αυτοίς. ουκ ανέγνωτε τι εποίησε
δαυίδ ότε επείνασεν αυτός και/οι μετ αυ=
τού, πως εισήλθεν εις/τον οίκον/του θεού,
και/τους άρτους/της προθέσεως έφαγεν,
ους ουκ εξόν ην αυτώ φαγείν ουδέ/τοις
μετ αυτού, ειμή/τοις ιερεύσι μόνοις. η ουκ
ανέγνωτε εν/τω νόμω, ότι/τοις σάββασιν/οι
ιερείς εν/τω ιερώ/το σάββατον βεβηλούσι,
και αναίτιοι εισί. λέγω δε υμίν. ότι/του ιε=
ρού μείζον εστίν ώδε. ει δε εγνώκειτε τί εσ=
τίν έλεον θέλω και ου θυσίαν, ουκ αν κατε
δικάσατε/τους αναιτίους. κύριος γαρ εστί
/του σαββάτου/ο υιός/του ανθρώπου. και με
ταβάς εκείθεν, ήλθεν εις/την συναγωγήν αυ=
τών. και ιδού άνθρωπος ην/την χείρα έχων
ξηράν. και επηρώτησαν αυτόν λέγοντες. ει
έξεστι/τοις σάββασι θεραπεύειν, ίνα κατηγο=
ρήσωσιν αυτού. ο δε είπεν αυτοίς. τις έσται
εξ υμών άνθρωπος ος έξει πρόβατον εν, και
εάν εμπέση τούτο/τοις σάββασιν εις βόθυ=
νον, ουχί κρατήσει αυτό και εγερεί. πόσω
ουν διαφέρει άνθρωπος προβάτου. ώστε έ=
ξεστι/τοις σάββασι καλώς ποιείν. τότε λέ=
γει/τω ανθρώπω/τω εξηραμμένην έχοντι/την
χείρα. έκτεινον/την χείρα σου. και εξέτεινε.
και απεκατεστάθη υγιής ως/η άλλη./οι δε
φαρισαίοι συμβούλιον έλαβον κατ αυτού ε
ξελθόντες, όπως αυτόν απολέσωσιν./ο δε ιη
σούς γνούς, ανεχώρησεν εκείθεν. και ηκολού
θησαν αυτώ όχλοι πολλοί, και εθεράπευσεν
αυτούς πάντας. και επετίμησεν αυτοίς ίνα
μη φανερόν αυτόν ποιήσωσιν. όπως πλη=
ρωθή/το ρηθέν διά ησαΐου/του προφήτου
λέγοντος. ιδού/ο παις μου ον ηρέτισα/ο α
γαπητός μου εις ον ευδόκησεν/η ψυχή μου.
θήσω/το πνεύμα μου επ αυτόν. και κρί
σιν/τοις έθνεσιν απαγγελεί. ουκ ερίσει, ουδέ
κραυγάσει, ουδέ ακούσει τις εν/ταις πλατεί
αις/την φωνήν αυτού. κάλαμον συντετριμ=
μένον ου κατεάξει, και λίνον τυφόμενον ου
σβέσει, έως αν εκβάλη εις νίκος/την κρίσιν,
και/τω ονόματι αυτού έθνη ελπιούσι. τότε
προσηνέχθη αυτώ δαιμονιζόμενος τυφλός
και κωφός, και εθεράπευσεν αυτόν ώστε/τον

animabus veſtris. Jugū enim meum
ſuaue eſt: et onus meum leue.
Cap. 12.
In illo tēpore abijt ieſus A
per ſata ſabbato: Marc. 2. f. Luc. 6. a.
diſcipuli aūt ei⁹ eſuriētes ceperūt vellere Mar. 2. g.
ſpicas ⁊ mādūcare. Phariſei aūt vidē Luc. 6. a.
tes dixerūt ei. Ecce diſcipuli tui faciunt
quod nō licet facere ſabbatis. At ille Marc. 2. g.
dixit eis. Non legiſtis quid fecerit Luc. 6. a.
dauid quādo eſurijt et qui cū eo erant: 1. reg. 21. b.
quomodo intrauit in domum dei
et panes propoſitionis comedit
quos non licebat ei edere: neq; his q̄
cū eo erāt: niſi ſolis ſacerdotib⁹: Aut
legiſtis in lege: quia ſabbatis ⌊nō
ſacerdotes in tēplo ſabbatū violant
⁊ ſine crimīe ſūt. Dico aūt vobis: q̄ tem
plo maior ē hic. Si aūt ſciretis quid eſt a. hic. aduerbii loci.
miaꝫ volo ⁊ nō ſacrificiū: nūq̄ ꝯdēnaſ
inocētes. Dñs ei eſt ⌊ſetis Marc. 2. g.
filius hoīs ēt ſabbati. Et cum
inde tranſiſſet: venit ī ſynagogā eorū.
Et ecce homo erat manum habēs Marc. 3. a. Luc. 6. b.
aridā et interrogabāt eū dicētes. Si
licet ſabbatis curare: vt accuſarent
eū. Ipſe aūt dixit illis. Quis erit
ex vobis homo qui habeat ouē vnā ⁊
ſi ceciderit hec ſabbatis in foueam
nonne tenebit ⁊ leuabit eā? Quāto ma
gis melior eſt homo oue? Itaq; licet
ſabbatis bene facere. Tunc ait B
homini.
Extende manum tuam. Et extendit Marc. 3. b. Johā. 10. g.
⁊ reſtituta ē ſanitati ſicut altera. Exeū
phariſei ꝯſiliū faciebāt aduſ⁹ eū: ⌊tes aūt
quō ꝑderent eum. Jeſus autem
ſciens receſſit inde: et ſecuti ſunt
eum multi: et curauit
eos oēs. Et precepit eis ne ſup. 8. a. ⁊. 9. f.
manifeſtum eum facerent vt adimpleret j. 17. c.
quod dictū eſt per eſaiam prophetam
dicētes. Ecce puer me⁹ quē elegi: dile Eſaie. 42. a
ct⁹ me⁹ in quo bñ ꝯplacuit aīe mee:
ponā ſpm̄ meū ſuper eum: ⁊ iudicium
gentibus nunciabit. Non ꝯtendet neq;
clamabit: neq; audiet aliq̄s in plateis
vocem eius. Harundinē q̄ſſatam
non confringet et linū fumigans non
extīguet: donec eijciat ad victoriā iudi
ciū: ⁊ in noīe eius gētes ſperabūt. Tūc ſup. 9. g. Luce. 11. b.
oblat⁹ eſt ei demoniū habēs cecus
et mutus: et curauit eum ita vt

Digitized by Google

τυφλόν καί κωφόν καί λαλεῖν καί βλέπειν
καί ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καί ἔλεγον.
μήτι οὗτος ἐστίν ὁ χριστός ὁ υἱός δαυίδ. οἱ
δέ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον. οὗτος οὐκ
ἐκβάλλει τά δαιμόνια, εἰ μή ἐν τῷ βεελζε=
βούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδώς δέ ὁ ἰη
σοῦς τάς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς. πᾶ
σα βασιλεία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς, ἐρημοῦ=
ται. καί πᾶσα πόλις ἤ οἰκία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑ
αυτῆς, οὐ σταθήσεται. καί εἰ ὁ σατανᾶς τόν
σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ᾽ ἑαυτόν ἐμερίσθη. πῶς
οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ. καί εἰ ἐ=
γώ ἐν βεελζεβούλ ἐκβάλλω τά δαιμόνια οἱ υ
ἱοί ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι. διατοῦτο αὐτοί
ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δέ ἐγώ ἐν πνεύματι
θεοῦ ἐκβάλλω τά δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ
ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἤ πῶς δύναται
τίς εἰσελθεῖν εἰς τήν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καί
τά σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι. ἐάν μή πρῶτον
δήσῃ τόν ἰσχυρόν καί τότε τήν οἰκίαν αὐτοῦ
διαρπάσει. ὁ μή ὤν μετ᾽ ἐμοῦ, κατ᾽ ἐμοῦ ἐστί.
καί ὁ μή συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ, σκορπίζει. δια
τοῦτο λέγω ὑμῖν. πᾶσα ἁμαρτία καί βλασ
φημία, ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. ἡ δέ τοῦ
πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς
ἀνθρώποις. καί ὅς ἐάν εἴπῃ λόγον κατά τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ὅς
δ᾽ ἄν εἴπῃ κατά τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου
οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι
οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ἤ ποιήσατε τό δέν=
δρον καλόν καί τόν καρπόν αὐτοῦ καλόν,
ἤ ποιήσατε τό δένδρον σαπρόν, καί τόν καρ
πόν αὐτοῦ σαπρόν. ἐκ γάρ τοῦ καρποῦ τό
δένδρον γινώσκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν
πῶς δύνασθε ἀγαθά λαλεῖν πονηροί ὄντες.
ἐκ γάρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τό
στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθός ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀ
γαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά. καί ὁ πο
νηρός ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει τά πονηρά. λέγω δέ ὑμῖν ὅτι πᾶν
ῥῆμα ἀργόν ὅ ἐάν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι,
ἀποδώσουσιν ὑπέρ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρα
κρίσεως. ἐκ γάρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ
καί ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. τό=
τε ἀπεκρίθησαν τινές τῶν γραμματέων καί
φαρισαίων λέγοντες. διδάσκαλε, θέλομεν ἀ
πό σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δέ ἀποκριθείς εἶπεν
αὐτοῖς. γενεά πονηρά καί μοιχαλίς σημεῖ
ον ἐπιζητεῖ. καί σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ,
εἰ μή τό σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὥσ
περ γάρ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους
τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσ=
ται ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς

loqueretur et videret.
Et stupebant omnes turbe ⁊ dicebant.
Nunquid hic est xp̄s fili⁹ dauid?
Pharisei aũt audiẽtes dixerũt. Hic nõ
eijcit demones nisi in beelzebub — Marc. 3. c. Luce. 11. b.
principe demoniorum. Jesus aũt sciẽs
cogitationes eorum dixit eis. Omne — Marc. 3. f. Luce. 11. c.
regnũ diuisum cõtra se desolabitur:
et oĩs ciuitas vel dom⁹ diuisa cõtra se
non stabit. Et si sathanas
sathanã eijcit aduersus se diuis⁹ ẽ: quõ
ergo stabit regnũ eius? Et si ego
in beelzebub eijcio demones: filij
vestri in quo eijciũt? Ideo ipsi
iudices vestri erunt. Si aũt ego in spũ
dei eijcio demones igitur peruenit in
vos regnũ dei. Aut quõ potest — C
quis intrare in domũ fortis et
vasa ei⁹ diripere: nisi prius
alligauerit fortẽ? Et tunc domũ illius
diripiet. Qui nõ ẽ mecũ cõtra me est — Marc. 3. g. Luce. 12. b.
⁊ qui nõ cõgregat mecũ spargit. Ideo
dico vobis: omẽ peccatũ ⁊ blaphemia
remittetur hominibus:
spũs aũt blasphemia nõ remittetur. — u. In gre. li spũs ẽ qui ca p ⁊ blasphemia nõ.
Et quicũq; dixerit verbum contra
filium hominis remittetur ei: qui
autem dixerit contra spiritum sanctum
non remittetur ei: neq; in hoc seculo:
neq; in futuro. Aut facite arborem
bonam et fructum eius bonum:
aut facite arborem malam et fructum
eius malum. Siquidem ex fructu — Sup. 5. c.
arbor agnoscitur. Progenies viperarũ
quõ potestis bona loqui cum sitis mali
Ex abundantia enim cordis — Luce. 6. g.
os loquitur. Bonus homo de bono
thesauro profert bona: et malus
homo de malo thesauro
profert mala. Dico autẽ vobis qm̃ oẽ
verbum ociosum quod locuti fuerit ho=
mines reddent rationem de eo in die
iudicij. Ex verbis eñ tuis iustificaberis:
et ex verbis tuis condẽnaberis. Tũc — Marc. 8. b. Luce. 11. b. Luce. 9. c. ⁊ 11. d.
responderũt ei quidam de scribis et
phariseis dicẽtes. Magister volum⁹ a
te signum videre. Qui respondens ait — Marc. 8. c.
illis. Generatio mala ⁊ adultera signũ — Deut. 32. a.
querit: et signum non dabitur ei:
nisi signum ione prophete. Sicut — Jone. 2. a.
enim fuit ionas in ventre ceti — D
tribus diebus ⁊ trib⁹ noctib⁹: sic erit
filius hominis in corde

γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες
νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ
τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐ=
τήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ. καὶ
ἰδοὺ πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. βασίλισσα νότου ἐ
γερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύ
της καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σο=
λομῶνος. καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧ=
δε. ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων
τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει.
τότε λέγει. ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅ
θεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα,
σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. τότε πο=
ρεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπ=
τὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ.
καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ
ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, χείρονα τῶν
πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ
τῇ πονηρᾷ. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς
ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ=
τοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆ=
σαι. εἶπε δέ τις αὐτῷ. ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι ζητοῦν=
τές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰ=
πόντι αὐτῷ. τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου. καὶ τί=
νες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου. καὶ ἐκτείνας τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶ=
πεν. ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.
ὅστις γὰρ ἂν ποιήσει τὸ θέλημα τοῦ πα=
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀ=
δελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν. Cap. 13.

Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς
ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλα
σσαν. καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι
πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάν=
τα καθῆσθαι. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγια
λὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν
παραβολαῖς λέγων. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπεί=
ρων τοῦ σπεῖραι. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ
μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε τὰ πε
τεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν
ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολ=
λήν. καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν
βάθος γῆς. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυ=
ματίσθη. καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.
ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέ=
βησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν. καὶ ἐδί=
δου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ
δὲ τριάκοντα. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.
καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ.

terre tribꝰ diebꝰ et tribꝰ noctibꝰ. Uiri D
niniuite ſurgent in iudicium cum
generatione iſta et cōdemnabunt eā:
quia penitentiā egerunt in pdicatiōe ione. Et
ecce plꝰ quā iona hic. Regina auſtri ſur 3.Reg.10.a
get in iudicio cum generatione iſta 2.Par.9.a
et condemnabit eam: quia venit a 3. hic.aduer
finibꝰ terre audire ſapientiā ſalomonis. bũ loci ⁊ ſic
Et ecce plus quā ſalomon hic. infra.
Cum autem immūdus ſpiritus exierit Luce.11.c.
ab homine: ambulat per
loca arida quērens requiē: ⁊ nō iuēit.
Tūc dicit. Reuertar in domū meā vñ
exiui. Et veniēs inuenit eam vacantē:
ſcopis mūdatā et ornatā. Tunc vadit
et aſſumit ſeptem alios
ſpiritus ſecum nequiores ſe:
et intrantes habitant ibi: et fiunt
nouiſſima hominis illius peiora
prioribus. Sic et erit generationi huic
peſſime. Adhuc eo loquente ad Mar.5.g.
turbas: ecce mater eius ⁊ fratres Luce.8.c.
ſtabant foris: querentes loqui ei.
Dixit autē ei quidam. Ecce mater tua
et fratres tui foris ſtant querentes
te loqui. At ipſe reſpondens dicenti
ſibi ait. Que eſt mater mea et qui
ſunt fratres mei? Et extendens
manum in diſcipulos ſuos dixit.
Ecce mater mea et fratres mei.
Quicunq; enim fecerit voluntatē patris
mei qui in celis eſt: ipſe meus frater
et ſoror et mater eſt. Cap. 13.

In illo die exiens ieſus A
de domo ſedebat ſecus mare. Marc.4.a
Et congregate ſunt ad eum turbe
multe: ita vt in nauiculam aſcendens
ſederet: ⁊ omnis turba ſtabat in littore
et locutus eſt eis multa in
parabolis dicēs. Ecce exijt qui ſemi=
nat ſeminare. Et dum ſeminat quedam
ceciderunt ſecus viam: et venerunt vo
lucres ⁊ comederūt ea. Alia autē ceciderūt B
in petroſa vbi non habebāt terrā mul=
tam: et continuo exorta ſūt quia nō habe
bāt altitudinē terre. Sole autē orto eſtua
uerūt: et quia nō habebāt radicē aruerūt.
Alia autē ceciderunt in ſpinas: et cre=
uerūt ſpine ⁊ ſuffocauerūt ea. Alia
autē ceciderunt in terram bonam et da
bāt fructū: aliud cētesimū: aliud ſexageſi
mū: aliud trigeſimū. Qui hꝫ aures audiē
di audiat. Et accedētes diſcipuli dixerūt

Digitized by Google

Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται. ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία ἡσαΐου ἡ λέγουσα. ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε. καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου. καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν. μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούει. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν. ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδον. καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν, ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν. οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι. γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων. καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν. ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρός, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ. κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ. πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια. ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς. ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ.

ei. Quare ĩ ꝑabolis loq̄ris eis? Qui reſpõdẽs ait illis. Quia vobis datũ ẽ noſſe myſteria regni celorum: illis autẽ nõ eſt datũ. Qui enĩ hꝫ dabit ei et abundabit: qui autem non habet ⁊ qḋ habet auferet ab eo. Ideo in ꝑabolis loquor eis: q̄r videntes nõ vidẽt: et audiẽtes non audiunt: neq̃ intelligunt. et adimpletur in eis prophetia eſaie dicentis. Auditu audietis et non intelligetis ⁊ videntes videbitis ⁊ nõ videbitis. Incraſſatũ ẽ ei cor populi huius: et auribus grauiter audierunt: et oculos ſuos clauſerunt: nequando videant oculis et auribus audiant et corde intelligant: ⁊ conuertãtur ⁊ ſanẽ eos. Veſtri autem beati oculi quia vident et aures veſtre q̄r audiũt. Amen quippe dico vobis q̄r multi prophete ⁊ iuſti cupierunt videre q̄ videtis et non viderũt: ⁊ audire q̄ auditis et non audierunt. Vos ergo audite parabolam ſeminantis. Omnis qui audit verbum regni et non intelligit: venit malus et rapit quod ſeminatum eſt in corde eius: hic eſt qui ſecus viam ſeminat⁹ ẽ. Qui aũt ſuꝑ petroſa ſeminat⁹ eſt: hic eſt q̄ verbũ audit ⁊ cõtinuo cum gaudio accipit illud. Non habet autem in ſe radicem: ſed eſt temporalis. Facta aũt tribulatiõe et ꝑſecutiõe ꝓpter verbũ: ↄtinuo ſcãdalizat. Qui aũt ſemĩa ſpinis: hic eſt qui verbum dei audit: et ſollicitudo ſeculi iſtius et fallacia diuitiarum ſuffocat verbum et ſine fructu efficit. Qui vero ĩ terrã bonã ſeminat⁹ eſt: hic ẽ qui audit verbũ et ĩtelligit et fructum affert ⁊ facit aliud qdẽ cẽteſimũ: aliud aũt ſexageſimũ: aliud vero triceſimũ. Aliã ꝑabolã ꝓpoſuit illis dicẽs. Siẽ factũ ẽ regnũ celorum homini qui ſeminauit bonum ſemen in agro ſuo. Cũ autẽ dormirẽt homines: venit inimicus eius et ſuperſeminauit zizania in medio tritici et abijt. Cum autem creuiſſet herba ⁊ fructũ feciſſet: tũc apparuerũt et zizania. Accedẽtes aũt ſerui patriſfamilias dixerũt ei. Domine nonne bonum ſemẽ ſeminaſti in agro tuo. Unde ergo hꝫ zizania? Et ait illis. Inimic⁹ homo hoc fecit. Serui autẽ dixerunt ei.

Mar. 4.b. Luce. 8.b. j. 25.c. Luce. 8.c. ⁊ 19.d. Marc. 4.e. Iohis. 12.f. Marc. 4.b. Luce. 8.b. Eſaie. 6.c. Act. 28.b.

Luce. 10.f.

C

Marc. 4.c. Luce. 8.b.

Marci. 4.e

D

Digitized by Google

τῶ. θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ
τά. ὁ δὲ ἔφη οὔ. μήποτε συλλέγοντες / τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς / τὸν σῖτον.
ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι
/ τοῦ θερισμοῦ. καὶ ἐν καιρῷ / τοῦ θερισμοῦ
ἐρῶ / τοῖς θερισταῖς. συλλέξατε πρῶτον / τὰ
ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς
/ τὸ κατακαῦσαι αὐτά. / τὸν δὲ σῖτον συνα=
γάγετε εἰς / τὴν ἀποθήκην μου. ἄλλην πα=
ραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. ὁμοία
ἐστὶν / ἡ βασιλεία / τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινά=
πεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν / τῷ ἀ=
γρῷ αὐτοῦ. ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάν=
των / τῶν σπερμάτων. ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεί=
ζον πάντων / τῶν λαχάνων ἐστί. καὶ γίνεται
δένδρον ὥστε κατελθεῖν / τὰ πετεινὰ / τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν / τοῖς κλάδοις
αὐτοῦ. ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐ=
τοῖς. ὁμοία ἐστὶν / ἡ βασιλεία / τῶν οὐρανῶν
ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀ=
λεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
ταῦτα πάντα ἐλάλησεν / ὁ ἰησοῦς ἐν παρα
βολαῖς / τοῖς ὄχλοις. καὶ χωρὶς παραβολῆς
οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. ὅπως πληρωθῇ / τὸ ῥη=
θὲν διὰ / τοῦ προφήτου λέγοντος. ἀνοίξω
ἐν παραβολαῖς / τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κε
κρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. τότε ἀ=
φεὶς / τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς / τὴν οἰκίαν / ὁ ἰη=
σοῦς. καὶ προσῆλθον αὐτῷ / οἱ μαθηταὶ αὐ=
τοῦ λέγοντες. φράσον ἡμῖν / τὴν παραβο=
λὴν / τῶν ζιζανίων / τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι=
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς. / ὁ σπείρων / τὸ καλὸν σπέρ
μα, ἐστὶν / ὁ υἱὸς / τοῦ ἀνθρώπου. / ὁ δὲ ἀγρὸς
ἐστὶν / ὁ κόσμος. / τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοι
εἰσὶν / οἱ υἱοὶ / τῆς βασιλείας. / τὰ δὲ ζιζάνια εἰ=
σὶν / οἱ υἱοὶ / τοῦ πονηροῦ. / ὁ δὲ ἐχθρὸς / ὁ σπεί
ρας αὐτά ἐστὶν / ὁ διάβολος. / ὁ δὲ θερισμὸς
συντέλεια / τοῦ αἰῶνος ἐστίν. / οἱ δὲ θερισταί,
ἄγγελοι εἰσίν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται / τὰ
ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν
/ τῇ συντελείᾳ / τοῦ αἰῶνος. ἀποστελεῖ / ὁ υἱὸς
/ τοῦ ἀνθρώπου / τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. καὶ
συλλέξουσιν ἐκ / τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάν=
τα / τὰ σκάνδαλα. καὶ / τοὺς ποιοῦντας / τὴν ἀ
νομίαν. καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς / τὴν κάμι=
νον / τοῦ πυρός. ἐκεῖ ἔσται / ὁ κλαυθμὸς καὶ
/ ὁ βρυγμὸς / τῶν ὀδόντων. τότε / οἱ δίκαιοι ἐκ
λάμψουσιν ὡς / ὁ ἥλιος ἐν / τῇ βασιλείᾳ / τοῦ
πατρὸς αὐτῶν. / ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέ
τω. πάλιν ὁμοία ἐστὶν / ἡ βασιλεία / τῶν οὐ=
ρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν / τῷ ἀγρῷ.
ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ / τῆς
χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει

Uis igitur imus et colligimus ea?
Et ait. Non. Ne forte colligentes
zizania erradicetis ſimul cū eis ⁊ triticum.
Sinite vtraque creſcere vſque ad
meſſem: et in tempore meſſis
dicam meſſoribus. Colligite primum
zizania ⁊ alligate ea in faſciculos ad
cōburendū: triticum autem congregate
in horreum meum. Aliam parabolā Mar.4.f.
propoſuit eis dicens. Simile Luce.13.d.
eſt regnum celorum grano ſinapis
quod accipiēs homo ſeminauit in agro
ſuo quod minimum quidem eſt omnibus
ſeminibus. Cum autem creuerit maius
eſt omnibus oleribus et fit
arbor: ita vt volucres
celi veniant et habitent in ramis
eius. Aliam parabolā locutus eſt eis. Luce.13.d.
Simile eſt regnum celorum
fermēto quod acceptū mulier abſcōdit in fa
rine ſatis tribus: donec fermētatū ē totū. E
Hec omnia locutus eſt ieſus in parabolis
ad turbas et ſine parabolis Marc.4.f.
nō loquebatur eis vt impleretur quod dictū erat
per prophetam dicentem. Aperiam ps.77.
in parabolis os meū: eructabo abſcōdita Col.1.d.
a conſtitutione mundi. Tunc dimiſſis
turbis venit in domum ieſus
et acceſſerunt ad eum diſcipuli eius
dicentes. Ediſſere nobis parabolam
zizaniorum agri. Qui reſpondens
ait illis. Qui ſeminat bonum ſemen
eſt filius hominis. Ager autem
eſt mundus. Bonum vero ſemen: hi
ſunt filij regni. Zizania autem
filij ſunt nequā. Inimicus autem qui ſemina= k. Nequam gti caſus. i. iniqui.
uit ea: eſt diabolus. Meſſis vero
conſummatio ſeculi eſt. Meſſores autē
angeli ſunt. Sicut ergo colliguntur Apo.14.d
zizania ⁊ igni cōburuntur: ſic erit in
conſummatione ſeculi. Mittet filius F
hominis angelos ſuos et
colligent de regno eius omnia
ſcandala et eos qui faciunt iniquitatē
et mittent eos in caminum
ignis. Ibi erit fletus et
ſtridor dentium. Tunc iuſti fulgebunt
ſicut ſol in regno ⌈ audiat
patris eorū. Qui habet aures audiēdi
Iterum. Simile eſt regnum celorum
theſauro abſcondito in agro:
quē qui inuenit homo abſcondit et pre
gaudio illius vadit ⁊ vēdit vniuerſa que habet

Digitized by Google

πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. πά
λιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀν
θρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί=
τας. ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην.
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἠγό=
ρασεν αὐτόν. πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θά=
λασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγού
σῃ. ἣν ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν
αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες. συνέλεξαν τὰ κα=
λὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. οὕ
τως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξε=
λεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς
πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βα=
λοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός.
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀ
δόντων. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς συνήκατε
ταῦτα πάντα. λέγουσιν αὐτῷ ναὶ κύριε. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς. διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα=
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ=
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καὶ
νὰ καὶ παλαιά. καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ
ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐ
κεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐ=
δίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν.
ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, πό=
θεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις.
οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός. οὐ=
χὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται μαριάμ, καὶ οἱ ἀ
δελφοὶ αὐτοῦ ἰάκωβος καὶ ἰωσῆς, καὶ σίμων
καὶ ἰούδας, καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ
πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσί, πόθεν οὖν τούτῳ
ταῦτα πάντα. καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐ=
τῷ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ ἔστι προ
φήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. καὶ
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυ
νάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Cap.14.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν ἡρώδης ὁ τε
τράρχης τὴν ἀκοὴν ἰησοῦ. καὶ εἶπε τοῖς
παισὶν αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ἰωάννης ὁ βα=
πτιστής. αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ
διατοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.
ὁ γὰρ ἡρώδης κρατήσας τὸν ἰωάννην, ἔδη=
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ. διὰ ἡρωδιά
δα τὴν γυναῖκα φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐ
τοῦ. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ ἰωάννης. οὐκ ἔξεστι
σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖ=
ναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον. ὅτι ὡς προφήτην
αὐτὸν εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ ἡ
ρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς ἡρωδιά=
δος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ ἡρώδῃ. ὅθεν

et emit agrum illum. Iterum
ſimile eſt regnum celorum homini
negociatori querenti bonas margaritas.
Inuenta autē vna precioſa margarita
abijt et vēdidit omnia q̄ habuit et emit
eā. Iterum ſimile eſt regnū
celoꝝ ſagene miſſe in mare
et ex omni genere piſciū congreganti.
Quā cū īpleta eſſet: educentes et ſec9
littus ſedentes elegerunt bonos — Apoca.22.c
in vaſa malos autē foras miſerūt. Sic — B
erit in conſummatione ſeculi. Exibunt — ī.25.c.
angeli et ſeparabunt
malos de medio iuſtoꝝ et mittent
eos in caminum ignis
ibi erit fletus et ſtridor dentium. — ī.22.c.et.25.c
Intellexiſtis
hec omnia? Dicunt ei. Etiam domine
Ait illis. Ideo omnis ſcriba
doctus in regno celorum
ſimilis eſt homini patrifamilias:
qui profert de theſauro ſuo noua
et vetera. Et factū eſt cū conſūmaſſet
ieſus parabolas iſtas: tranſijt inde.
Et veniens in patriam ſuam docebat — Marc.6.a
eos in ſynagogis eorum: — Luc.4.c.et d.
ita vt mirarentur et dicerent. Unde — Iohā.4.f.
huic ſapientia hec et virtutes? — Luc.4.d. Marc.6.a
Nonne hic eſt fabri filius? Nonne — Iohan.6.c
mater eius dicitur maria et fratres
eius iacobus et ioſeph et ſimon
et iudas et ſorores eius: nonne
omnes apud nos ſunt vnde ergo huic
oīa iſta. Et ſcandalizabantur in eo.
Ieſus autem dixit eis. Nō eſt ꝓpheta — Marc.6.a
ſine honore niſi in patria ſua et — Luc.4.d.
in domo ſua. Et non fecit ibi virtutes — Iohan.4.f
multas propter incredulitatem illorum.

Cap.14.

In illo tēpore audiuit herodes te= — A
trarcha famam ieſu et ait
pueris ſuis. Hic eſt iohānes baptiſta: — Marc.6.c.
ipſe ſurrexit a mortuis et — Luc.9.a.
ideo virtutes operantur in eo. — Marc.6.c Luc.3.d.
Herodes enim tenuit iohānem et alli=
gauit eū et poſuit ī carcerē ꝓpter hero=
diadem vxorem philippi fratris ſui.
Dicebat enim illi iohannes. Non licet
tibi habere eam. Et volens illum occi
dere timuit populū: qr ſicut prophetam
eum habebāt. Die autē natalis hero=
dis: ſaltauit filia herodiadis
in medio et placuit herodi. Unde

Digitized by Google

μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐ-
ὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς
μητρὸς αὐτῆς, δός μοι φησὶν ὧδε ἐπὶ πί-
νακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.
καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς. διὰ δὲ τοὺς ὅρ-
κους, καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε
δοθῆναι, καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν ἰωά-
ννην ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἠνέ-
χθη ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤ-
νεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα καὶ ἔθαψαν
αὐτό, καὶ ἐξελθόντες ἀπήγγειλαν τῷ ἰη-
σοῦ, καὶ ἀκούσας ὁ ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖ-
θεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατιδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐ-
τῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων, καὶ ἐξελθὼν ὁ ἰη-
σοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη
ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους
αὐτῶν. ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. ἔρημος
ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν. ἀ-
πόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς
τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.
ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐ χρείαν ἔχου-
σιν ἀπελθεῖν, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ
δὲ λέγουσιν αὐτῷ. οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ
πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε.
φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. καὶ κελεύσας τοὺς
ὄχλους ἀνακληθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους λα-
βὼν τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύ-
ας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε
καὶ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρ-
τους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις, καὶ ἔφαγον
πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ πε-
ρισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους
πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ
πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παι-
δίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ ἰησοῦς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν. ἕως οὗ ἀπο-
λύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄ-
χλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατιδίαν προσεύ-
ξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν
βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων. ἦν γὰρ ἐ-
ναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυ-
κτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς περιπα-
τῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἰδόντες αὐτὸν
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦν-
τα, ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐσ-
τι, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ
ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. θαρσεῖ-
τε. ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ αὐ-

cū iuramēto pollicitus eſt ei dare quodcū
q̄ poſtulaſſet ab eo. At illa premonita a
matre ſua da mihi inqt hic in diſco
caput iohannis baptiſte.
Et cōtriſtat9 ē rex: ppter iuramētū aūt
et eos qui pariter recūbebāt: iuſſit
dari. Miſit q̄ et decollauit iohannem
in carcere. Et allatum eſt caput eius
in diſco et datum eſt puelle: et illa attu
lit matri ſue. Et accedentes B
diſcipuli ei9 tulerūt corp9 ei9 et ſepelierūt
illud: et venientes nunciauerunt ieſu.
Quod cum audiſſet ieſus: ſeceſſit inde Luce. 9. b. Joha. 6. a.
in nauicula in locū deſertum ſeorſū.
Et cum audiſſēt turbe: ſecute ſunt eum
pedeſtres de ciuitatibus. Et exiens Sup. 9. d.
vidit turbam multam et miſertus eſt
eis: et curauit languidos
eorū. Veſpere autē facto acceſſerūt ad
eum diſcipuli eius dicentes. Deſertus
eſt locus et hora iā preterijt: dimitte
turbas vt euntes in
caſtella emant ſibi eſcas.
Jeſus autē dixit eis. Nō habēt neceſſe
date illis vos manducare.
Reſponderunt ei. Non habem9 hic niſi Mar. 6. c.
quinq̄ panes et duos piſces. Qui ait eis. Luce. 9. b.
Afferte mihi illos huc. Et cum iuſſiſſet Joha. 6. a. j. 15. g.
turbam diſcumbere ſup fenū: acceptis
quinq̄ panibus et duobus piſcibus
aſpiciens in celum benedixit
et fregit et dedit diſcipulis panes:
diſcipuli autem turbis. Et mādicauerūt
oēs et ſaturati ſunt. Et tulerūt reliquias
duodecim cophinos fragmentorum
plenos. Manducantium aūt fuit nūe-
r9 qnq̄ milia viroꝝ: exceptis mulierib9 et
Et ſtatim compulit ieſus [pueris. Marc. 6. g. Luce. 6. b. Joha. 6. b.
diſcipulos aſcendere in nauiculam: et
precedere eū trās fretū donec dimit
teret turbas. Et dimiſſa turba:
aſcendit in montē ſolus orare.
Veſpere aūt facto ſolus erat ibi.
Nauicula autem in medio mari
iactabatur fluctibus. Erat eīm contrarius
ventus. Quarta autē vigilia noctis Mar. 6. g.
venit ad eos ieſus ambulans
ſuper mare: et videntes eum
diſcipuli ſupra mare ambulātem
turbati ſunt: dicētes: quia fantaſma eſt.
Et pre timore clamauerunt. Statimq̄
ieſus locutus eſt eis dicens. Habete fi
duciā: ego ſū: nolite timere. Rñdēs aūt

Digitized by Google

τῷ/ο πέτρος εἶπε. κύριε εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σὲ ἐλθεῖν ἐπὶ/τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ/τοῦ πλοίου/ο πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ/τὰ ὕδατα ἐλθεῖν πρὸς/τὸν ἰησοῦν. βλέπων δὲ/τὸν ἄνεμον ἰσχυρόν, ἐφοβήθη. καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε λέγων. κύριε σῶσόν με. καὶ εὐθέως/ο ἰησοῦς ἐκτείνας/τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ. ὀλιγόπιστε εἰς τί ἐδίστασας. καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς/τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν/ο ἄνεμος. οἱ δὲ ἐν/τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες. ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον εἰς/τὴν γῆν γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν/οι ἄνδρες/τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην/τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας/τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν μόνον ἅψωνται/τοῦ κρασπέδου/τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

Cap. 15.

Τότε προσέρχονται/τῷ ἰησοῦ/οι ἀπὸ ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέγοντες. διατί/οι μαθηταί σου παραβαίνουσι/τὴν παράδοσιν/τῶν πρεσβυτέρων. οὐ γὰρ νίπτονται/τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε/τὴν ἐντολὴν/τοῦ θεοῦ διὰ/τὴν παράδοσιν ὑμῶν. /ο γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων. τίμα/τὸν πατέρα καὶ/τὴν μητέρα, καὶ/ο κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. ὑμεῖς δὲ λέγετε, ὃς ἂν εἴπῃ/τῷ πατρὶ ἢ/τῇ μητρί δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ/τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ/τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἠκυρώσατε/τὴν ἐντολὴν/τοῦ θεοῦ διὰ/τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκριταὶ καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν ἡσαΐας λέγων. ἐγγίζει μοι/ο λαὸς οὗτος/τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ/τοῖς χείλεσί με τιμᾷ. /ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. καὶ προσκαλεσάμενος /τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς. ἀκούετε καὶ συνίετε, οὐ/τὸ εἰσερχόμενον εἰς/τὸ στόμα κοινοῖ /τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ/τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ /τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ/τὸν ἄνθρωπον. τότε προσελθόντες/οι μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ. οἶδας ὅτι/οι φαρισαῖοι/οι ἀκούσαντες /τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε. πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν/ο πατήρ μου/ο οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ἄφετε αὐτούς, ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυ

petrus dixit. Domine ſi tu es: iube me ad te venire ſup aq̃s. At ipſe ait. Veni. Et deſcendens petrus de nauicula: ambulabat ſuper aquam vt veniret ad ieſum. Videns vero vẽtũ validũ timuit. Et cum cepiſſet mergi: clamauit dicens. Domine ſaluũ me fac. Et cõtinuo ieſus extendẽs manũ apprehẽdit eũ et ait illi. Modice fidei quare dubitaſti? Et cum aſcendiſſent in nauiculam: ceſſauit vẽtus. Qui aũt in nauicula erãt: venerunt et adorauerũt eũ dicentes. Vere filius dei es. Et cũ trãſfretaſſẽt venerũt in terrã geneſar. Et cũ cognouiſſẽt eum viri loci illius: miſerunt in vniuerſam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum vt vel fimbriam veſtimenti eius tãgerẽt. Et quicũque tetigerũt ſalui facti ſunt.

sup. 8. c. Marc. 6. d.

sup. 4. d. Marc. 6. g.

Cap. 15.

Tunc accesserũt ad ieſũ ab hieroſolymis ſcribe et phariſei dicẽtes. Quare diſcipuli tui trãſgrediunt traditiones ſeniorum? Non enim lauant manus ſuas cum panem mãducãt. Ipſe aũt rñdẽs ait illis. Quare et vos tranſgredimini mandata dei propter traditionem veſtram? Nam deus dixit. Honora patrem et matrem: et qui maledixerit patri vel matri: morte moriatur. Vos autem dicitis: quicũque dixerit patri vel matri munus quodcũque ẽ ex me tibi proderit: et nõ honorificabit patrẽ ſuũ aut matrẽ ſuam: et irritum feciſtis mandatum dei propter traditionẽ vr̃am. Hypocrite bene prophetauit de vobis eſaias dicens. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe eſt a me. Sine cauſa aũt colunt me docentes doctrinas et mandata hominum. Et cõuocatis ad ſe turbis: dixit eis. Audite et intelligite: non quod intrat in os coinquinat hominem: ſed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedẽtes diſcipuli eius dixerũt ei. Scis quia phariſei audito verbo hoc ſcandalizati ſũt? At ille rñdẽs ait. Omnis plantatio quam non plãtauit pater meus celeſtis: eradicabit. Sinite illos: ceci ſunt et duces cecorum. Cecus

A

Marc. 7. b.

Exodi. 20. b. Deut. 5. b. Mar. 7. b.

Eſaie. 29. d. Marc. 7. b.

B

Infra 23. e. Luce. 6. f.

Digitized by Google

φλός δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. ἀποκριθεὶς δὲ /ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ. φράσον ἡμῖν /τὴν παραβολὴν ταύτην. /ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν. ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε. οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν /τὸ εἰσπορευόμενον εἰς /τὸ στόμα, εἰς /τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται. /τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ /τοῦ στόματος, ἐκ /τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ /τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ /τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστι /τὰ κοινοῦντα /τὸν ἄνθρωπον. /τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ /τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν /ὁ ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς /τὰ μέρη τύρου καὶ σιδῶνος, καὶ ἰδοὺ γυνὴ τις χαναναία ἀπὸ /τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα. ἐλέησόν με κύριε υἱὲ δαυίδ, /ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. /ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες αὐτῷ /οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες. ἀπόλυσον αὐτήν ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. /ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς /τὰ πρόβατα /τὰ ἀπολωλότα οἴκου ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα. κύριε βοήθει μοι. /ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν /τὸν ἄρτον /τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν /τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπε. ναὶ κύριε, καὶ γὰρ /τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ /τῶν ψιχίων /τῶν πιπτόντων ἀπὸ /τῆς τραπέζης /τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς /ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ. ὦ γύναι μεγάλη σου /ἡ πίστις, γενηθήτω σοὶ ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη /ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ /τῆς ὥρας ἐκείνης. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν /ὁ ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ /τὴν θάλασσαν /τῆς γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς /τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ᾽ ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλούς, καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ /τοὺς πόδας /τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς ὥστε /τοὺς ὄχλους θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας, καὶ ἐδόξαζον /τὸν θεὸν /τοῦ ἰσραήλ. /ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος /τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε σπλαγχνίζομαι ἐπὶ /τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι, καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν /τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν αὐτῷ /οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορ=

autem ſi ceco ducatũ preſtet: ambo in foueã cadent. Reſpondens autẽ petrus dixit ei. Ediſſere nobis parabolam iſtam. At ille dixit. Adhuc et vos ſine intellectu eſtis? Nõ itelligitis q2 oẽ quod in os intrat: in ventrem vadit et in ſeceſſum emittit? Que autem procedunt de ore: de corde exeunt et ea coiquinant hominẽ. De corde enĩ exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicatões: furta: falſa teſtimõia: blaſphẽie. Hec ſunt que coinquinant hoiẽ. Non lotis aũt manibus mãducare nõ coinquinat hoiẽ. Marc. 7.e Et egreſſus inde ieſus ſeceſſit in partes tyri et ſydonis. Marc. 7.e Et ecce mulier chananea a finibus illis egreſſa: clamauit dicens ei. C Miſerere mei domine fili dauid: filia mea male a demonio vexatur. Qui nõ rñdit ei verbum. Et accedentes diſcipuli eius rogabant eum dicentes. Dimitte eam quia clamat post nos. Ipſe autẽ reſpondens ait. Luce .1. b. Non ſum miſſus niſi ad oues q̃ perierũt domus iſrael. At illa venit: et adorauit eũ dicẽs. Dñe adiuua me. Qui rñdẽs ait. Non Marc. 7.c. eſt bonum ſumere panem filiorum: et mittere canibus. At illa dixit. Etiã domine. Nam et catelli edunt de micis que cadunt de menſa dominorum ſuorũ. Tunc reſpõdens ieſus ait illi. O mulier magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt filia eius ex illa hora. Et cum tranſiſſet in Marc. 8.a. de ieſus venit ſecus mare galilee: et aſcẽdens in montem ſedebat ibi. Et acceſſerunt ad eum turbe multe habentes ſecum mutos: cecos claudos: debiles et alios multos: et proiecerunt eos ante pedes eius: et curauit eos ita vt turbe mirarentur: vidẽtes mutos loquentes: debiles ſanos: claudos ambulãtes: cecos videntes: et magnificabant deum iſrael. D Ieſus autem conuocatis diſcipulis ſuis: dixit. Miſereor turbe: quia triduo iam Marc. 6.c. 7.8.a. perſeuerant mecum: et non habent quid manducent. Et dimittere eos ieiunos nolo: ne deficiant in via. Et dicunt ei diſcipuli. Unde ergo nobis in deſerto panes tãtos vt ſaturemus

Digitized by Google

τάσαι όχλον τοσούτον. και λέγει αυτοίς/ ο ιησούς. πόσους άρτους έχετε. οι δε είπον αυτώ, επτά. και ολίγα ιχθύδια. και εκέλευσε/ τοις όχλοις αναπεσείν επί/ την γην. και λαβών/ τους επτά άρτους, και/ τους ιχθύας, ευχαριστήσας έκλασε και έδωκε/ τοις μαθηταίς αυτού,/ οι δε μαθηταί/ τω όχλω. και έφαγον πάντες και εχορτάσθησαν. και ήραν/ το περισσεύον/ των κλασμάτων επτά σπυρίδας πλήρεις./ οι δε εσθίοντες ήσαν τετρακισχίλιοι άνδρες χωρίς γυναικών και παιδίων. και απολύσας/ τους όχλους ανέβη εις/ το πλοίον, και ήλθεν εις/ τα όρια μαγδαλά.

Cap.16.

Και προσελθόντες/ οι φαρισαίοι και σαδδουκαίοι πειράζοντες επηρώτησαν αυτόν, σημείον εκ/ του ουρανού υποδείξαι αυτοίς. ο δε αποκριθείς είπεν αυτοίς. οψίας γενομένης λέγετε ευδία, πυρράζει γαρ/ ο ουρανός. και πρωί σήμερον χειμών, πυρράζει γαρ στυγνάζων/ ο ουρανός. υποκριταί./ το μεν πρόσωπον/ του ουρανού γινώσκετε διακρίνειν,/ τα δε σημεία/ των καιρών ου δύνασθε. γενεά πονηρά και μοιχαλίς σημείον επιζητεί και σημείον ου δοθήσεται αυτή, ει μή/ το σημείον ιωνά/ του προφήτου. και καταλιπών αυτούς απήλθε. και ελθόντες/ οι μαθηταί αυτού εις/ το πέραν, επελάθοντο άρτους λαβείν./ ο δε ιησούς είπεν αυτοίς. οράτε και προσέχετε από/ της ζύμης/ των φαρισαίων και σαδδουκαίων./ οι δε διελογίζοντο εν εαυτοίς λέγοντες. ότι άρτους ουκ ελάβομεν. γνους δε/ ο ιησούς είπεν αυτοίς. τι διαλογίζεσθε εν εαυτοίς ολιγόπιστοι ότι άρτους ουκ ελάβετε. ούπω νοείτε ουδέ μνημονεύετε/ τους πέντε άρτους/ των πεντακισχιλίων, και πόσους κοφίνους ελάβετε. ουδέ/ τους επτά άρτους/ των τετρακισχιλίων, και πόσας σπυρίδας ελάβετε. πως ου νοείτε ότι ου περί άρτου είπον υμίν προσέχειν από/ της ζύμης/ των φαρισαίων και σαδδουκαίων. τότε συνήκαν ότι ουκ είπε προσέχειν από/ της ζύμης/ του άρτου, αλλ από/ της διδαχής/ των φαρισαίων και σαδδουκαίων. ελθών δε/ ο ιησούς εις/ τα μέρη καισαρείας/ της φιλίππου, ηρώτα/ τους μαθητάς αυτού λέγων. τίνα με λέγουσιν/ οι άνθρωποι είναι/ τον υιόν/ του ανθρώπου. οι δε είπον. οι μεν ιωάννην/ τον βαπτιστήν, άλλοι δε ηλίαν, έτεροι δε ιερεμίαν, ή ένα/ των προφητών. λέγει αυτοίς. υμείς δε τίνα με λέγετε είναι. αποκριθείς δε σίμων πέτρος, είπε συ ει/ ο χριστός/ ο υιός/ του θεού/ του ζών-

turbã tãtã? Et ait illis iesus. Quot panes habetis? At illi dixerũt septẽ: ⁊ paucos pisciculos. Et pcepit turbe vt discũberent ſuper terram.

Et accipiens ſeptem panes et pisces: gratias agens fregit et dedit discipulis: et discipuli dederũt populo et comederũt oĩes et ſaturati ſũt. Et quod ſupfuit de fragmẽtis: tulerũt ſeptẽ ſportas plenas. Erãt aũt q̃ mãducauerũt hominũ extra puulos ⁊ ⌊ q̃ttuor milia mulieres. Et dimiſſa turba aſcendit in nauiculam et venit in fines magedan. — ſup.14.d. Mar.6.f. ⁊.8.b. Iohã.6.b.

Cap.16.

Et accesserũt ad eũ phariſei ⁊ ſaduceĩ temptantes: et rogauerũt eum vt ſignum de celo oſtenderet eis. At ille respondẽs ait illis. Facto veſpe dicitis ſerenũ erit: rubicũdũ est eñi celum. Et mane hodie tempeſtas: rutilat enim triſte celum. Faciem ergo celi diiudicare noſtis: ſigna aũt tempoꝝ nõ poteſtis? Generatio mala ⁊ adultera ſignum querit: ⁊ ſignum non dabitur ei: niſi ſignum ione prophete. Et relictis illis abijt. Et cum veniſſent discipuli eius trans fretum: obliti ſunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini ⁊ cauete a fermento phariſeorum et ſaduceorum. At illi cogitabant inter ſe dicẽtes. Quia panes nõ accepimus. Sciens autem iesus dixit. — A — Mar.8.b. Iohã.6.d. Luce.12.g. — Ione.2.a. Marc.8.b. — Marc.8.c. Luce.12.a.

Quid cogitatis iter vos modice fidei qꝛ panes nõ habetis? Nõdũ itelligitis neqꝫ recordamini qͥnqꝫ panũ ⁊ qͥnqꝫ miliũ hoim et quot cophinos ſumpſiſtis? Neqꝫ ſeptẽ panũ ⁊ quattuor miliũ hoĩꝫ: ⁊ quot ſportas ſumpſiſtis? Quare non itelligitis qꝛ nõ de pane dixi vobis: ca⌊uere a fermẽto phariſeorum et ſaduceorũ. Tũc intellexerũt: qꝛ nõ dixerit cauendum a fermento panum: ſed a doctrina phariſeorum et ſaduceoꝝ. — B

Venit autem iesus in partes ceſaree philippi ⁊ iterrogabat diſcipulos ſuos dicens. Quem dicunt homines eſſe filium hominis? At illi dixerunt. Alij iohannẽ baptiſtam: alij aũt heliã: alij vero hieremiã: aut vnũ ex ⌊ pphetis eſſe dicitis. Dicit illis ies9. Vos aũt quẽ me eſſe dicitis. Rñdẽs aũt ſimõ petr9 dixit. Tu es chriſtus filius dei viui — Marc.9.c. Luce.9.c. — C — Iohã.6.g.

τος, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. μα
κάριος εἶ σίμων βαρ ιωνᾶ ὅτι σὰρξ καὶ αἷ
μα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι
σὺ εἶ πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκο=
δομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅ=
δου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. καὶ δώσω
σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.
καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμέ
νον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ
τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα
μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ
χριστός. ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἰησοῦς δεικ=
νύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀ=
πελθεῖν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ
γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρί
τῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐ
τὸν ὁ πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέ=
γων. ἵλεώς σοι κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοὶ τοῦτο.
ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ πέτρῳ. ὕπαγε ὀπί=
σω μου σατανᾶ. σκάνδαλον μου εἶ, ὅτι οὐ
φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώ=
πων. Τότε ὁ ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσ
θω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς
δ᾽ ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐ=
μοῦ, εὑρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄν=
θρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν
δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ. ἢ τί δώσει ἄν=
θρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.
μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι
ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν
ἀγγέλων αὐτοῦ. καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάσ=
τῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑ=
μῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες
οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βα
σιλείᾳ αὐτοῦ. Cap.17.

Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ ἰη=
σοῦς τὸν πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάν
νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐ=
τοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν, καὶ μετε=
μορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. καὶ ἔλαμψε τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμά=
τια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰ
δοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς μωσῆς καὶ ἠλίας μετ
αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέ
τρος εἶπε τῷ ἰησοῦ. κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς
ὧδε εἶναι. εἰ θέλεις ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς

Reſpondens autem ieſus dixit ei. Beatus
es ſymon bar iona: quia caro et ſanguis
non reuelauit tibi: ſed pater meus qui
in celis eſt. Et ego dico tibi quia
tu es petrus: et ſuper hanc petrā edifi
cabo eccleſiā meam: et porte inferi
nō ꝑualebūt aduerſus eā. Et tibi dabo
claues regni celorum.
Et quodcūqꝫ ligaueris ſup terrā erit liga Joh. 20.e.
tū ⁊ in celis: et quodcūqꝫ ſolueris ſuper
terram erit ſolutum et in celis.
Tunc precepit diſcipulis ſuis vt Marc. 8.d
nemini dicerēt: quia ipſe eſſet ieſus Luc. 5.c.
chriſtus. Exinde cepit ieſus oſtendere
diſcipulis ſuis: quia oporteret eum ire
hieroſolymam: et multa pati
a ſenioribus et ſcribis ⁊ principibꝰ ſacer
dotū: et occidi et tertia Marc. 8.f.
die reſurgere. Et aſſumens eum
petrus: cepit increpare illum dicens
Abſit a te domine: non erit tibi hoc. D
Qui cōuerſus dixit petro. Uade poſt
me ſathana: ſcandalū es mihi: quia non Marc. 8.g.
ſapis ea que dei ſunt ſed ea que hoīs. Luc. 9.c. ⁊ 14.f.
Tunc ieſus dixit diſcipulis ſuis.
Si quis vult poſt me venire abneget
ſemetipſum: et tollat crucem ſuam
et ſequatur me. Qui enim voluerit Sup. 10.g.
aiam ſuā ſaluā facere perdet eā. Qui Luc. 7.g.
autem perdiderit animā ſuā ꝓpter me Marc. 8.g.
inueniet eam. Quid enim prodeſt hoī
ſi mūdum vniuerſum lucretur:
aie vero ſue detrimētū patiatur? Aut quā
hō cōmutationē ꝓ aia ſua dabit
Filiꝰ enim hoīs venturus eſt
in gloria patris ſui cum
angelis ſuis: et tunc reddet vnicuiqꝫ
ſcdm opera eius. Amen dico vobis: Rom. 2.a.
ſunt quidam de hic ſtātibus qui Marc. 9.a
non guſtabunt mortem: donec videant Luc. 9.d.
filium hominis venientem in regno
ſuo. Cap.17.

Et poſt dies ſex aſſumpſit ieſus Zl
petrum et iacobum ⁊ iohannem Marc. 9.a.
fratrem eius et duxit illos Luc. 9.d.
in mōtē excelſū ſeorſū: ⁊ trāſfiguratꝰ ē Apoca. 1.d.
ante eos ⁊ reſplenduit
facies eius ſicut ſol: veſtimenta autem
eiꝰ facta ſunt alba ſicut nix. Et ecce Marc. 9.a
apparuerunt illis moyſes ⁊ helias cum Luc. 9.d.
eo loquentes. Reſpondens aūt petrus
dixit ad ieſū. Domine bonū eſt nos
hic eſſe: ſi vis faciamus hic tria

Digitized by Google

σκηνάς. σοι μίαν, και μωσή μίαν, και μίαν
ηλία. έτι αυτού λαλούντος, ιδού νεφέλη
φωτεινή επεσκίασεν αυτούς. και ιδού φωνή
εκ της νεφέλης λέγουσα. ούτος εστίν ο υι=
ός μου ο αγαπητός εν ω ευδόκησα, αυτού α
κούετε. και ακούσαντες οι μαθηταί, έπεσον
επί πρόσωπον αυτών, και εφοβήθησαν σφό
δρα. και προσελθών ο ιησούς ήψατο αυ=
τών και είπεν. εγέρθητε και μη φοβείσθε. ε=
πάραντες δε τους οφθαλμούς αυτών, ουδέ
να είδον ει μή τον ιησούν μόνον. και καταβαι
νόντων αυτών από του όρους, ενετείλατο
αυτοίς ο ιησούς λέγων. μηδενί είπητε το ό
ραμα, έως ού ο υιός του ανθρώπου εκ νε
κρών αναστή. και επηρώτησαν αυτόν οι μα
θηταί αυτού λέγοντες. τι ούν οι γραμμα=
τείς λέγουσιν ότι ηλίαν δεί ελθείν πρώτον.
ο δε ιησούς αποκριθείς είπεν αυτοίς. ηλίας
μεν έρχεται πρώτον, και αποκαταστήσει
πάντα. λέγω δε υμίν ότι ηλίας ήδη ήλθε,
και ουκ επέγνωσαν αυτόν, αλλ εποίησαν
εν αυτώ όσα ηθέλησαν. ούτω και ο υιός
του ανθρώπου μέλλει πάσχειν υπ αυτών.
τότε συνήκαν οι μαθηταί ότι περί ιωάννου
του βαπτιστού είπεν αυτοίς. και ελθόντων
αυτών προς τον όχλον, προσήλθεν αυτώ
άνθρωπος γονυπετών αυτόν και λέγων.
κύριε ελέησον μου τον υιόν, ότι σεληνιάζε
ται και κακώς πάσχει. πολλάκις γαρ πίπτει
εις το πυρ, και πολλάκις εις το ύδωρ, και
προσήνεγκα αυτόν τοις μαθηταίς σου, και
ουκ ηδυνήθησαν αυτόν θεραπεύσαι. αποκρι
θείς δε ο ιησούς είπεν. ω γενεά άπιστος και
διεστραμμένη, έως πότε έσομαι μεθ υμών.
έως πότε ανέξομαι υμών. φέρετε μοι αυ=
τόν ώδε. και επετίμησεν αυτώ ο ιησούς και
εξήλθεν απ αυτού το δαιμόνιον, και εθερα
πεύθη ο παις από της ώρας εκείνης. τότε
προσελθόντες οι μαθηταί τω ιησού κατ ιδί=
αν είπον. διατί ημείς ουκ ηδυνήθημεν εκβα
λείν αυτό. ο δε ιησούς είπεν αυτοίς. διά την
απιστίαν υμών. αμήν γαρ λέγω υμίν. εάν
έχητε πίστιν ως κόκκον σινάπεως, ερείτε τω
όρει τούτω μετάβηθι εντεύθεν εκεί και μετα
βήσεται, και ουδέν αδυνατήσει υμίν. τούτο
δε το γένος ουκ εκπορεύεται ει μή εν προ
σευχή και νηστεία. αναστρεφομένων δε αυ
τών εν τη γαλιλαία, είπεν αυτοίς ο ιησούς
μέλλει ο υιός του ανθρώπου παραδίδοσ=
θαι εις χείρας ανθρώπων, και αποκτενού=
σιν αυτόν, και τη τρίτη ημέρα εγερθήσεται.
και ελυπήθησαν σφόδρα. ελθόντων δε αυ
τών εις καπερναούμ, προσήλθον οι τα δί=

tabernacula: tibi vnum: moyſi vnuʒ: et
helie vnuʒ. Adhuc eo loquẽte ecce nu=
lucida obũbrauit eos. Et ecce vox [de] bes
de nube dicens. Hic eſt filius ∞∞∞ ſup.5.g.
meꝰ dilectꝰ ĩ quo mihi bñ ↄplacuit: ipſ Marci.1.b. Eſaie.42.a.
Et audiẽtes diſcipuli ceciderũt [ip]ſ audite. Luce.3.e.
in faciem ſuam: et timuerunt valde. ∞ 2.Pe.1.d.
Et acceſſit ieſus et tetigit eos: ∞∞∞ B
dixit eis. Surgite: et nolite timẽ. Le Eſa.40.f.
uantes autem oculos ſuos neminem ∞
viderunt niſi ſolum ieſum. Et deſcẽdẽ
tibus illis de monte precepit ∞∞∞
eis ieſus dicens. Nemini dixeritis viſio ſup.8.a.et
nem: donec filius hominis a mortuis 9.f.et.12.b. Marc.7.g.
reſurgat. Et interrogauerũt eum diſci= et.9.b.
puli dicentes. Quid ergo ſcribe ∞∞∞ Mar.9.b.
dicunt ꝙ heliaʒ oporteat primũ venire?
At ille reſpondẽs ait eis. Helias ∞
quidẽ venturꝰ eſt primũ et reſtituet ∞∞
oĩa. Dico aũt vobis qꝛ helias iã venit:
et non cognouerunt eum: ſed fecerunt
in eo quecunqꝫ voluerunt. Sic et filiꝰ
hoĩs paſſurus eſt ab eis. ∞∞∞∞
Tunc intellexerũt diſcipuli qꝛ de iohã C
ne baptiſta dixiſſet eis. Et cum veniſſet Marc.9.c.
ad turbam: acceſſit ad eum ∞∞∞ Luce.9.c.
homo genibus prouolutus añ eũ dicẽs.
Dñe miſerere filio meo qꝛ lunaticꝰ eſt
et male patitur. Nam ſepe cadit ∞∞
in ignem: et crebro in aquam. Et ∞
obtuli eum diſcipulis tuis et ∞∞∞
non potuerunt curare euʒ. Reſpondẽs
aũt ieſus ait. O generatio incredula et Marc.9.c.
peruerſa: quouſqꝫ ero vobiſcum? ∞∞ Luce.9.c.
Uſqꝫquo patiar vos? Afferte huc illũ
ad me. Et icrepauit illũ ieſꝰ: et ∞∞
exiit ab eo demoniũ: et curatus eſt ∞∞
puer ex illa hora. Tunc ∞∞∞∞ Marc.9.d.
acceſſerunt diſcipuli ad ieſum ſecreto: et
dixerunt. Quare nos nõ potuimꝰ eii
cere illum? Dixit illis ieſus. Propter
incredulitatẽ vrãʒ. Amẽ quippe dico vo= D
habueritis fidẽ ſicut grãnũ ſinapis: [vo]bis ſi
dicetis mõti huic trãſi hinc illuc et trã
ſibit: et nihil impoſſibile erit vobis. Hoc
aũt genus non eiicitur niſi per orationẽ
et ieiunium. Conuerſantibus autẽ eis
in galilea: dixit illis ieſus. ∞∞∞ Marc.9.c.
Filius hominis tradendus eſt ∞∞∞ Luce.9.c.
in manus hominum et occident ∞∞
eũ et tertia die reſurget. ∞∞∞∞
Et cõtriſtati ſunt vehemẽter. Et cũ ve
niſſent capharnaũ: acceſſerũt qui didrach=

Digitized by Google

δραχμα λαμβάνοντες τῷ πέτρῳ, καὶ εἶπον· ὁ
διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα.
λέγει. ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν,
προέφθασεν αὐτὸν ὁ ἰησοῦς λέγων. τί σοι
δοκεῖ σίμων, οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων
λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον, ἀπὸ τῶν υἱῶν
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. λέγει αὐ=
τῷ ὁ πέτρος. ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἔφη αὐ=
τῷ ὁ ἰησοῦς. ἄραγε, ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.
ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευ
θεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ
τὸν ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ
ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆ=
ρα. ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ
καὶ σοῦ. Cap.18.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ
τῷ ἰησοῦ λέγοντες. τίς ἄρα μείζων ἐσ=
τὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ προσ=
καλεσάμενος ὁ ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐ=
τὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ εἶπεν. ἀμὴν λέγω ὑ
μῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παι
δία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ
ρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ
παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξηται
παιδίον τοιοῦτον ἕν, ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
ἐμὲ δέχεται. ὃς δ᾽ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν
μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ,
συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς
ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ
ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. οὐαὶ τῷ κόσ=
μῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ἀνάγκη γάρ ἐστιν
ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώ=
πῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. εἰ δὲ
ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκ
κοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. καλόν σοι
ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλ=
λόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφ
θαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ. καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλ=
μον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλ=
μοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ
πυρός. ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μι
κρῶν τούτων. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγε
λοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διαπαντὸς βλέπουσι
τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐ
ρανοῖς. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶ=
σαι τὸ ἀπολωλός. τί ὑμῖν δοκεῖ. ἐὰν γένη=
ταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλα
νηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐνενήκοντα
ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώ
μενον. καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέ

mã accipiebant ad petrũ: ⁊ dixerunt ei.
Magiſter veſter non ſoluit didrachmã
ait. Etiam. Et cum intraſſet in domũ
preuenit eum ieſus dicẽs. Quid tibi
videtur ſymon? Reges terre a quibus
accipiũt tributum vel cenſum: a filijs
ſuis an ab alienis? Et ille dixit.
Ab alienis. Dixit illi
ieſus. Ergo liberi ſunt filij.
Ut aũt non ſcandalizemus eos: vade
ad mare ⁊ mitte hamum: et
eum piſcem q̃ primꝰ aſcẽderit tolle: ⁊
aperto ore eius inuenies ſtaterem:
illum ſumens da eis pro me
et te. Cap.18.

IN illa hora acceſſerũt diſcipuli ad A
ieſũ dicẽtes. Quis putas maior ẽ Mar.9.e. Luce.9.f.
in regno celorum? Et aduocans
ieſus paruulum: ſtatuit eum
ĩ medio eorũ et dixit. Amẽ dico vobiſ:
niſi cõuerſi fueritiſ ⁊ efficiamĩ ſicut puuli
non intrabitis in regnum celorum.
Quicũq; ergo humiliauerit ſe ſicut
puulꝰ iſte: hic eſt maior in
regno celorum. Et qui ſuſceperit
vnũ paruulum talem in nomine meo:
me ſuſcipit. Qui aũt ſcãdalizauerit vnũ Marc.9.f. Luce.17.a.
de puſillis iſtis qui in me credunt:
expedit ei vt ſuſpendat mola aſinaria
in collo eius: et demergatur
in profundum maris. Ve mundo
a ſcandalis. Neceſſe eſt enim vt Marc.9.f. ſup.5.e.
veniant ſcandala: veruntñ ve homini
illi per quem ſcandalũ venit. Si aũt
manꝰ tua vel pes tuꝰ ſcãdalizat te: ab
ſcide ea et proijce abs te. Bonum tibi B
eſt ad vitã ingredi debilẽ vel claudum Marc.8.b
q̃ȝ duas manꝰ vel duos pedes habẽteȝ
mitti in ignem eternum. Et ſi oculus
tuus ſcandalizat te: erue eum et
proijce abs te. Bonũ tibi ẽ vnũ oclȝ ha=
in vitã intrare: q̃ȝ duos oculos ⌊bẽtem
habentem mitti in gehennam
ignis. Videte ne contemnatis vnum ex
his puſillis. Dico enim vobis q̃r ange
li eorum in celis ſemper vident
faciem patris mei qui in celis eſt.
Venit enim filius hominis ſaluare
qđ perierat. Quid vobis videt̃. Si fue Luce.9.g. Luce.15.a.
rint alicui centum oues ⁊ errauerit
vna ex eis: nonne relinquet nonaginta
nouẽ ĩ mõtibꝰ ⁊ vadit querere eã q̃ erra=
uit? Et ſi cõtigerit vt inueniat eã: amẽ di

Digitized by Google

γω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐ=
πὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ ϖεϖλανη=
μένοις. οὕτως οὐκ ἐστὶ θέλημα ἔμπροσθεν
τοῦ ϖατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀ
πόληται εἰς τῶν μικρῶν τούτων. ἐὰν δὲ ἁ=
μάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ
ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μό=
νου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελ=
φόν σου. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, ϖαράλαβε με=
τὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύ
ο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ ϖᾶν ῥῆμα.
ἐὰν δὲ ϖαρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλη=
σίᾳ. ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας ϖαρακούσῃ,
ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς
γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ὅ=
σα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα
ἐν τῷ οὐρανῷ. ϖάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅ
τι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς
γῆς ϖερὶ ϖαντὸς ϖράγματος οὗ ἐὰν αἰτή
σωνται, γενήσεται αὐτοῖς ϖαρὰ τοῦ ϖα=
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ εἰσι
δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. τότε ϖροσελθὼν
αὐτῷ ὁ ϖέτρος, εἶπε. κύριε ϖοσάκις ἁμαρ
τήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐ
τῷ, ἕως ἑπτάκις. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. οὐ
λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ᾽ ἕως ἑβδομηκον
τάκις ἑπτά. διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλη
σε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐ=
τοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, ϖρο=
σηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων τα=
λάντων, μὴ ἔχοντος δὲ αὐτῷ ἀποδοῦναι,
ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ ϖραθῆναι.
καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ
ϖάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. ϖεσὼν οὖν
ὁ δοῦλος, ϖροσεκύνει αὐτῷ λέγων. κύ=
ριε. μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ ϖάντα σοι ἀ
ποδώσω. σϖλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ τὸ
δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦ
λος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐ=
τοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια. καὶ
κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε λέγων. ἀπόδος μοι
εἴ τι ὀφείλεις. ϖεσὼν οὖν ὁ σύνδου=
λος αὐτοῦ εἰς τοὺς ϖόδας αὐτοῦ, ϖαρεκά
λει αὐτὸν λέγων. μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί,
καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν. ἀλλὰ
ἀϖελθὼν, ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως
οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες δὲ οἱ
σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυϖήθη=
σαν σφόδρα. καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ

co vobiſ: q2 gaudet ſup eã magiſ ꝙ ſup
nonaginta nouem que non errauerunt.
Sic non eſt voluntas ante
patrẽ veſtrũ qui in celis eſt: vt pereat
vnus de puſillis iſtis. Si autẽ peccaue | Luce. 17.a. Gal. 6.a. Eccl. 19.b.
rit in te frater tuus: vade et | 1. Cor. 8.d. 2. 9.d.
corripe eum inter te et ipſum ſolum.
Si te audierit: lucratus eris fratrem
tuũ. Si aũt nõ te audierit adhibe tecũ
adhuc vnũ vel duos: vt in ore duorũ | Deu. 17.b.
vel trium teſtium ſtet omne verbum. | Johan. 8.c. 2. Cor. 13.a.
Quod ſi non audierit eos dic eccleſie. | Hebr. 10.d.
Si autem eccleſiam non audierit: | C
ſit tibi ſicut ethnicus et publicanus.
Amẽ dico vobiſ: q̃cũq3 alligaueritis ſup | ſup. 16.e.
terrã erunt ligata et in celo: ⁊ quecũq3 | Johis. 20.e.
ſolueritis ſuper terram erunt ſoluta et
in celo. Iterum dico vobis quia
ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper
terram de omni re quãcunq3 petierint
fiet illis a patre
meo qui in celis eſt. Ubi enim ſunt
duo vel tres cõgregati in nomine meo
ibi ſum in medio eorũ. Tunc accedẽs | Luce. 17.a.
petr9 ad eũ dixit. Dñe quotiens pecca
bit in me frater meus et dimittam ei:
vſq3 ſepties: Dixit illi ieſus. Non
dico tibi vſq3 ſepties: ſ3 vſq3 ſeptuagies
ſepties. Ideo aſſimilatũ eſt regnum
celorum homini regi qui voluit
rationẽ ponere cum ſeruis ſuis.
Et cũ3 cepiſſet rationẽ ponere: oblat9 ẽ
ei vn9 qui debebat ei decẽ milia talẽta.
Cum autẽ3 non haberet vnde redderet:
iuſſit eum dominus eius venundari
⁊ vxorem eius ⁊ filios: et
oĩa que hẽbat ⁊ reddi. Procidens aũt
ſeru9 ille: adorabat eũ dicẽs. Domine | D
patientiã habe in me: ⁊ oĩa reddã tibi.
Miſertus autem dominus
ſerui illius dimiſit eum: ⁊
debitũ dimiſit ei. Egreſſus aũt ſeruus
ille inuenit vnum de conſeruis ſuis
qui debebat ei centum denarios: ⁊
tenẽs ſuffocabat eũ dicẽs. Redde mihi
quod debes. Et procidens conſeruus
eius: ad pedes eius rogabat
eum dicẽs. Patientiam habe in me
⁊ oĩa reddam tibi. Ille autẽ noluit: ſ3
abijt ⁊ miſit eum in carcerem: donec
redderet debitum. Videntes autem
conſerui eius q̃ fiebant contriſtati ſunt
valde ⁊ venerunt ⁊ narrauerunt

Digitized by Google

κυρίω αυτώμ ϖάμτα /Τα γεμόμεμα. Τότε
ϖροσκαλεσάμεμος αυτόμ/ο κύριος αυτού,
λέγει αυτώ. Δούλε ϖομηρέ, ϖάσαμ /Τημ ο=
φειλήμ εκείμημ αφήκα σοι επεί ϖαρεκάλεσασ
με. ουκ έδει και σε ελεήσαι /Τομ σύμδουλομ
σου ως και εγώ σε ηλέησα. και οργισθείς/ο
κύριος αυτού, ϖαρέδωκεμ αυτόμ /Τοις βασα
μισταίς, έως ου αποδώ ϖαμ /Το οφειλόμε=
μομ αυτώ. ούτως και /ο ϖατήρ μου/ο επου=
ράμιοσ ϖοιήσει υμίμ εάμ μη αφήτε έκασ=
τος /Τω αδελφώ αυτού από /Τωμ καρδιώμ υ
μώμ /τα ϖαραπτώματα αυτώμ.

Cap. 19.

Και εγέμετο ότε ετέλεσεμ/ο ιησούς /Τουσ
λόγους Τούτους, μετήρεμ από /Της γαλι
λαίασ και ήλθεμ εις /Τα όρια /Της ιουδαίασ
ϖέραμ /Του ιορδάμου. και ηκολούθησαμ αυ
τώ όχλοι ϖολλοί, και εθεράπευσεμ αυτούς
εκεί. και ϖροσήλθομ αυτώ/οι φαρισαίοι πει
ράζομτες αυτόμ και λέγομτες αυτώ. ει έξεσ
τιμ αμθρώπω απολύσαι /Τημ γυμαίκα αυτού
κατά ϖάσαμ αιτίαμ. ο δε αϖοκριθείς είϖεμ
αυτοίς. ουκ αμέγμωτε ότι/ο ποιήσας απ' αρ
χής, άρσεμ και θήλυ εποίησεμ αυτούς, και
είπεμ. έμεκεμ Τούτου καταλείψει άμθρωποσ
/Τομ πατέρα αυτού και /Τημ μητέρα, καί προσ
κολληθήσεται /Τη γυμαικί αυτού, και έσομ=
ται/οι δύο εις σάρκα μίαμ. ώστε ουκ έτι ει=
σί δύο, αλλά σάρξ μία. ο ουμ/ο θεός συ=
μέζευξεμ, άμθρωπος μη Χωριζέτω. λέγουσιμ
αυτώ. Τι ουμ μωσής εμετείλατο δούμαι βι=
βλίομ αποστασίου, και αϖολύσαι αυτήμ.
λέγει αυτοίς. ότι μωσής ϖρός /Τημ σκληρο=
καρδίαμ υμώμ επέτρεψεμ υμίμ απολύσαι /Τας
γυμαίκας υμώμ. απ' αρΧήσ δε ου γέγο=
μεμ ούτως. λέγω δε υμιμ. ότι ος αμ απολύ
ση /Τημ γυμαίκα αυτού μη επί ϖορμεία και
γαμήσει άλλημ, μοιΧάται. και /ο απολελυ
μέμημ γαμήσας μοιΧάται. λέγουσιμ αυτώ
/οι μαθηταί αυτού. ει ούτως εστίμ /η αιτία
/Του αμθρώπου μετά /Της γυμαικόσ, ου συμ
φέρει γαμήσαι. ο δε είπεμ αυτοίς. ου ϖάμ=
τεσ Χωρούσι /Τομ λόγομ Τούτομ, αλλ οις
δέδοται. εισί γαρ ευμούΧοι οίτιμες εκ κοι=
λίας μητρός εγεμμήθησαμ ούτως. και εισίμ ευ
μούΧοι οίτιμεσ ευμουΧίσθησαμ υπό /Τωμ αμ=
θρώπωμ. και εισίμ ευμούΧοι οίτιμεσ ευμού=
Χισαμ εαυτούσ δια /Τημ βασιλείαμ /Τωμ ουρα
μώμ. /ο δυμάμεμος Χωρείμ, Χωρείτω. Τότε
ϖροσημέΧθησαμ αυτώ ϖαιδία ίμα /Τας Χεί=
ρασ επιθή αυτοίς και ϖροσεύξηται. /οι δε μα
θηταί επετίμησαμ αυτοίς. /ο δε ιησούς είϖεμ.
άφετε /Τα ϖαιδία. και μη κωλύετε αυτά ελ
θείμ προς με. /Τωμ γαρ Τοιούτωμ εστίμ /η βα=

domino ſuo omnia q̃ facta fuerãt. Tũc
vocauit illum dominus ſuus: et
ait illi. Serue nequam: oẽ debitum
illud dimiſi tibi: quoniam rogaſti
me. Nõne ergo oportuit ꝛ te miſeri cõ
ſerui tui ſicut ꝛ ego tui miſꝫ9 ſũ. Et ira
t9 dominus ei9 tradidit eum tortoribus
quoadusqꝫ redderet vniuerſum debitũ — ſup. 5. d.
ei. Sic et pater meus celeſtis — Luce. 12. g.
faciet vobis ſi nõ remiſeritis vnuſquiſ
qꝫ fratri ſuo de cordibus veſtris.

Cap. 19.

Et factũ eſt cum conſumaſſet ieſus — A
ſermones iſtos migrauit a galilea — Mar. 10. a.
et venit in fines iudee
trans iordanem: ꝛ ſecute ſunt eum
turbe multe: ꝛ curauit eos
ibi. Et acceſſerunt ad eum phariſei tẽp
tantes eum et dicentes. Si licet
homini dimittere vxorem ſuam
q̃cũqꝫ ex cã? Qui rñdẽs ait ⸢ initio: — Gen. 1. d.
illis. Nõ legiſtis qꝛ qui fecit hoiẽ ab — Mar. 10. a.
maſculum et feminam fecit eos? Et
dixit. Propter hoc dimittet homo — Gen. 2. d.
patrem et matrem et adherebit — Ephe. 5. d.
vxori ſue: et erunt — 1. Cor. 6. d
duo in carne vna. Itaqꝫ iam nõ ſunt
duo ſed vna caro. Quod ergo de9 cõ
iũxit: homo non ſeparet. Dicunt
illi. Quid ergo moyſes mãdauit dari li — Deut. 24. a
bellum repudij et dimittere eam? — ſup. 5. e.
Ait ill'. Qm̃ moyſes ad duriciã cordis — Mar. 10. a.
veſtri permiſit vobis dimittere
vxores vr̃as ab initio autem non fuit — B
ſic. Dico aũt vobis qꝛ q̃cũqꝫ dimiſe= — Mar. 10. b.
rit vxorẽ ſuã niſi ob fornicationem: et — Luc. 16. d. ſup. 5. e.
aliã duxerit: mechatur. Et q̃ dimiſſã
duxerit mechat̃. Dicũt ei
diſcipuli eius. Si ita eſt cauſa
hominis cum vxore: non expedit
nubere. Qui dixit illis. Non omnes
capiunt verbum iſtud: ſed quibus
datum eſt. Sunt enim eunuchi qui de
matris vtero ſic nati ſũt: ꝛ ſũt eunuchi
qui facti ſunt ab hominibus:
et ſũt eunuchi qui ſeipſos caſtrauerunt
propter regnum celorum.
Qui poteſt capere capiat. Tunc — Mar. 10. b.
oblati ſunt ei paruuli vt manus — Luce. 18. c.
eis imponeret ꝛ oraret. Diſcipuli autẽ
increpabant eos. Jeſus vero ait eis.
Sinite paruulos et nolite eos ꝓhibere — Mar. 10. b.
ad me venire: taliũ eſt enim regnum

Digitized by Google

σιλεία/τῶν οὐρανῶν. καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς/τὰς
χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. καὶ ἰδοὺ εἷς προ=
σελθὼν, εἶπεν αὐτῷ. διδάσκαλε ἀγαθέ, τί
ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ. τί με λέγεις ἀγαθόν. οὐδεὶς
ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς/ὁ θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελ=
θεῖν εἰς/τὴν ζωὴν, τήρησον/τὰς ἐντολάς. λέγει
αὐτῷ. ποίας./ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε./τὸ οὐ φονεύ
σεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδο
μαρτυρήσεις. τίμα/τὸν πατέρα σου καὶ/τὴν
μητέρα σου. καὶ ἀγαπήσεις/τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ/ὁ νεανίσκος.
πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου,
τί ἔτι ὑστερῶ. ἔφη αὐτῷ/ὁ ἰησοῦς. εἰ θέλεις
τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου/τὰ ὑ=
πάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυ
ρὸν ἐν οὐρανῷ. καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀ=
κούσας δὲ/ὁ νεανίσκος/τὸν λόγον, ἀπῆλθε
λυπούμενος. ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολ=
λά./ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε/τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος
εἰσελεύσεται εἰς/τὴν βασιλείαν/τῶν οὐρα=
νῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν. εὐκοπώτερόν ἐσ
τι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελ
θεῖν, ἢ πλούσιον εἰς/τὴν βασιλείαν/τοῦ θεοῦ
εἰσελθεῖν. ἀκούσαντες δὲ/οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες. τίς ἄρα
δύναται σωθῆναι. ἐμβλέψας δὲ/ὁ ἰησοῦς εἶ
πεν αὐτοῖς. παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύ=
νατόν ἐστι, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά. τό
τε ἀποκριθεὶς/ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ. ἰδοὺ ἡ
μεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν
σοι, τί ἄρα ἔσται ἡμῖν./ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐ
τοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς/οἱ ἀκολου=
θήσαντές μοι ἐν/τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθί
σῃ/ὁ υἱὸς/τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης
αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα
θρόνων κρίνοντες/τὰς δώδεκα φυλὰς/τοῦ
ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελ
φοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυ
ναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν/τοῦ ὀνόμα=
τός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. πολλοὶ δὲ ἔ=
σονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ/οἱ ἔσχατοι πρῶ
τοι.

Cap.20.

Ὁμοία γάρ ἐστιν/ἡ βασιλεία/τῶν οὐρα=
νῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλ
θεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς/τὸν
ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ συμφωνήσας μετὰ
/τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου/τὴν ἡμέραν, ἀπέ=
στειλεν αὐτοὺς εἰς/τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλ=
λους ἑστῶτας ἐν/τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. κακεί=

celorum. Et cum impoſuiſſet eis Luce.18.c.
man9 abijt inde. Et ecce vn9 accedẽs
ait illi. Magiſter bone: quid Mar.10.b
boni faciaʒ vt habeã vitaʒ eternã? Qui Luce.18.d.
dixit ei. Quid me interrogas de bono?
Unus eſt bonus deus. Si autem vis C
ad vitam ingredi: ſerua mãdata. Dicit
illi. Que? Ieſ9 aũt dixit. Nõ homicidiũ
facies nõ adulterabis: nõ facies furtuʒ
nõ falſũ: teſtimoniũ dices: honora patrẽ
matrẽ tuam: diliges proximuʒ tuũ ⁊
tuuʒ ſicut teipſm. Dicit illi adoleſcens.
Oĩa hec cuſtodiui a iuuentute mea
q̃d adhuc mihi deeſt. Ait illi ieſ9. Si Mar.10.c.
pfect9 eẽ vade ⁊ vẽde oĩa q̃ habes vis Luce.12.d. ⁊.18.d.
⁊ da pauperibus: et habebis theſauruʒ
in celo ⁊ veni ſequere me. Cuʒ audiſſet
autem adoleſcens verbum abijt
triſtis. Erat ei habẽs mltas poſſeſſiões.
Ieſus autem dixit diſcipulis ſuis.
Amen dico vobis quia diues difficile
intrabit in regnum celorum.
Et iterum dico vobis. Facilius eſt Marc.10.c
camelum per foramen acus tranſire Luce.18.c.
q̃ʒ diuitem intrare in regnuʒ celorum. D
Auditis autem his diſcipuli
mirabãtur valde dicentes. Quis ergo
poterit ſalu9 eẽ? Aſpiciens aũt ieſ9 dixit
illis. Apud homines hoc impoſſibile Mar.10.d
eſt: apud deũ aũt oĩa poſſibilia ſũt. Tũc Luce.18.c.
reſpondens petrus dixit ei. Ecce nos
reliquimus omnia: ⁊ ſecuti ſumus il-
te. Quid ergo erit nob̃? Ieſ9 aũt dixit
Amẽ dico vobis: ꝙ vos q̃ ſecuti eſtis
me in regeneratione cum ſederit
filius hominis in ſede maieſtatis
ſue: ſedebitis et vos ſuper ſedes Luce.22.c.
duodecim iudicantes duodecim tribus
iſrael. Et oĩs qui reliq̃rit domũ vl̃ frẽs Deu.33.a
aut ſorores aut prẽʒ aut mrẽʒ aut vxo Marc.10.d Luce.8.c.
reʒ aut filios aut agros propter nomen
meum: centuplum accipiet et
vitã eternã poſſidebit. Multi aũt erũt Marc.15.f
primi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi primi. Luce.13.f.

Cap.20.

Simile eſt regnum celorum A
homini patrifamilias: qui exijt
primo mane conducere operarios in
vineam ſuã. Cõuentione aũt facta cuʒ
operarijs ex denario diurno: miſit
eos in vineam ſuam.
Et egreſſuʒ circa horã tertiã vidit alios
ſtantes in foro ocioſos: et

Digitized by Google

μοις εἶπεν, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπε-
λῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ
δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ
ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ
τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους
ἑστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς. τί ὧδε
ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί. λέγου-
σιν αὐτῷ. ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέ-
γει αὐτοῖς. ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμ-
πελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. ὀψί-
ας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ. κάλεσον τοὺς
ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρ-
ξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.
καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν,
ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶ-
τοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται, καὶ ἔ-
λαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. λαβόντες
δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου λέ-
γοντες. ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐ-
ποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας
τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ
τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐ-
τῶν. ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε. οὐχὶ δηναρίου
συνεφώνησάς μοι. ἆρον τὸ σόν, καὶ ὕπαγε.
θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ
σοί. ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν
τοῖς ἐμοῖς. εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐσ-
τιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι. οὕτως ἔσονται οἱ
ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.
πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκ-
τοί. καὶ ἀναβαίνων ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα
παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν
ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἰδοὺ ἀναβαί-
νομεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θα-
νάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνε-
σιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυ-
ρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. τό-
τε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν ζεβε-
δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα
καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τῇ. τί θέλεις. λέγει αὐτῷ. εἰπὲ ἵνα καθίσω-
σιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ
σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. οὐκ οἴ-
δατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήρι-
ον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐ-
γὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι. λέγουσιν αὐ-
τῷ δυνάμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς. τὸ μὲν πο-
τήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε. τὸ δὲ καθίσαι

dixit illis. Ite et vos in vineã meam:
et quod iustũ fuerit dabo vobis. Illi
aũt abierũt. Iterũ ãt exijt circa sextã et
nonam horam: et fecit similiter. Circa
vndecimam vero exijt: et inuenit alios
stantes et dicit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicunt
ei. Quia nemo nos conduxit. Dixit
illis. Ite et vos in vineam meam.
Cum sero
autem factũ esset dicit dominus vinee
procuratori suo. Voca Luce.10.a.
operarios et redde illis mercedẽ: incipiẽs B
a nouissimis vsq; ad primos. ⌈nerãt:
Cũ venissent ergo q̃ circa vndeciã horã ve
acceperũt singulos denarios. Venientes
ãt et primi: arbitrati sũt q̃ plꝰ eẽnt acce
pturi: acceperũt ãt et ipsi singulos denarios.
Et accipiẽtes murmurabãt aduꝰ patrẽ
familias dicẽtes. Hi nouissimi vna ho
ra fecerũt: et pares illos nobis fecisti
qui portauimꝰ pondus diei et
estꝰ? At ille respondens vni eorũ dixit.
Amice nõ facio tibi iniuriã. Nõne ex dẽ j.22.b.z.26 c.
cõuenisti mecũ? Tolle qđ tuũ ẽ et ⌊nario
vade: Volo ãt et huic nouissimo dare
sicut et tibi. Aut nõ licet mihi qđ vo
An oculꝰ tuꝰ nequã est ⌊lo facere? Eccl.31.b.
quia ego bonus sum? Sic erunt sup.19.g.
nouissimi primi: et primi nouissimi Mar.10.e.
Multi ẽi sũt vocati pauci vero electi. Luce.13.f.
Et ascendens iesus hierosolymam C
assumpsit duodecim discipulos secreto: j.22.c. sup.16.e.
et ait illis. Ecce ascendimus Marc.10.c
hierosolymã et filius hominis Luce.18.f.
tradetur principibus sacerdotum et
scribis et condemnabunt eum morte:
et tradent eum gentibus
ad illudendum et flagellandum et cru=
cifigendũ: et tertia die resurget. Tunc Mar.10.e.
accessit ad eum mater filiorum zebedei
cum filijs suis: adorans
et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei.
Quid vis? Ait illi. Dic vt sedeant
hi duo filij mei: vnus ad dexterã tuã
et vnus ad sinistram in regno
tuo. Respõdens aũt iesus dixit. Nesci Iacobi.4.a
tis quid petatis. Potestis bibere calicẽ Rom.8.d.
quem ego bibiturus sum? 1.Cor.10.d
Dicunt ei.
possumus. Ait illis. Calicem quidem
meum bibetis:
sedere autem.

Digitized by Google

ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν. οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν. ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος. καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ ἱεριχῶ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν ἀκούσαντες ὅτι ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες. ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς δαυίδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον λέγοντες. ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς δαυίδ. καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς, ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε. τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν. λέγουσιν αὐτῷ. κύριε ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Cap.21.

Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς βηθσφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς λέγων αὐτοῖς. πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένον καὶ πῶλον μετ᾽ αὐτῆς. λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τί, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει. εὐθέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς. τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. εἴπατε τῇ θυγατρὶ σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες, ἔκραζον λέγοντες. ὡσαννὰ τῷ υἱῷ δαυίδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. καὶ

ad dexteram meam vel ſiniſtram non
eſt meũ dare vobis: ſʒ quib⁹ paratũ ẽ a
patre meo. Et audientes decem: D
idignati ſunt de duobus fratribus.
Jeſus aũt vocauit eos ad ſe: ⁊ ait.
Scitis quia principes gentium dñant Marc.10.f Luce.22.c.
eorum: et qui maiores ſunt ptãtem exer-
cent inter eos. Non ita erit inter vos.
Sʒ quicũq; voluerit ĩter vos maior fieri: Luce.22.c. Marc.10.g
ſit veſter miniſter. Et qui voluerit
inter vos primus eſſe: erit veſter ſeru⁹.
Sicut filius hominis non venit mini- Mar.10.g
ſtrari ſed miniſtrare: et dare Luce.18.g
aĩam ſuam redemptionẽ ꝓ multis. Et ſup.9.f.
egrediẽtibus illis ab ierico: ſecuta eſt
eum turba multa. Et ecce duo
ceci ſedentes ſecus viam audierunt
qꝛ ieſus tranſiret: ⁊ clamauerũt dicẽtes.
Dñe miſerẽ nr̃i fili dauid. Turba Luce.18.g.
increpabat eos vt tacerent. autem ſup.9.c.
At illi magis clamabant dicẽtes. Dñe
miſerẽ nr̃i fili dauid. Et ſtetit ieſ⁹ ⁊ vo
cauit eos et ait. Quid vultis vt faciã vo-
bis. Dicũt illi. Domine vt aperiantur
oculi noſtri. Miſertus autem eorum ie-
ſus: tetigit oculos eorum. Et confeſtĩ Mar.8.d.⁊
viderunt et ſecuti ſunt eum. 10.g.

Cap.21.

ET cũ appropiquaſſet hieroſolymis A
⁊ veniſſet bethphage ad mõtẽ oli- Mar.11.a.
ueti: tunc ieſus miſit duos diſcipulos Luce.19.c.
dicens eis. Ite in caſtellum quod Johã.12.b.
cõtra vos eſt: et ſtatim inuenietis aſinã
alligatam et pullum cum ea: ſoluite et
adducite mihi. Et ſi qs vobis aliqd di
dicite qꝛ dominus his op⁹ hʒ: xerit:
et confeſtim dimittet eos. Hoc autem
factũ eſt: vt adimpleret qd dictũ ẽ ꝑ
prophetam dicentem. Dicite filie ſion: Zacha.9.b.
ecce rex tuus venit tibi manſuetus Eſaie.62.d.
ſedens ſup aſinã et pullũ filiũ ſubiuga- Johis.12.b
lis. Euntes autem diſcipuli Marc.11.a
fecerũt ſicut p̃cepit illis ieſus. Et Luce.19.c.
adduxerunt aſinam et pullum et
impoſuerũt ſuper eos veſtimenta ſua:
et eũ deſup ſedere fecerũt. Plurima ãt B
turba ſtrauerunt veſtimenta ſua in
via. Alij autem cedebant ramos de
arboribus et ſternebant in via.
Turbe aũt que precedebant ⁊ que ſeq̃ Mar.11.a.
bant clamabãt dicentes. Oſanna filio Luce.19.f.
dauid benedictus qui venit in nomine Johan.12.b
domini: oſanna in altiſſimis. Et

Digitized by Google

εισελθόντος αυτού εις ιεροσόλυμα, εσείσθη
πάσα η πόλις λέγουσα. τις εστίν ούτος
οι δε όχλοι έλεγον. ούτος εστίν ιησούς ο
προφήτης ο από ναζαρέτ της γαλιλαίας. και
εισήλθεν ο ιησούς εις το ιερόν του θεού, και
εξέβαλε πάντας τους πωλούντας και αγο
ράζοντας εν τω ιερώ, και τας τραπέζας των
κολλυβιστών κατέστρεψε, και τας καθέ=
δρας των πωλούντων τας περιστεράς, και
λέγει αυτοίς. γέγραπται. ο οίκος μου οι=
κος προσευχής κληθήσεται, υμείς δε αυτόν
εποιήσατε σπήλαιον ληστών. και προσήλ
θον αυτώ χωλοί και τυφλοί εν τω ιερώ, και
εθεράπευσεν αυτούς. ιδόντες δε οι αρχιε=
ρείς και οι γραμματείς τα θαυμάσια α εποίη
σε, και τους παίδας κράζοντας εν τω ιερώ
και λέγοντας, ωσαννά τω υιώ δαυίδ, ηγα=
νάκτησαν και είπον αυτώ. ακούεις τι ούτοι
λέγουσιν. ο δε ιησούς λέγει αυτοίς. ναι.
ουδέποτε ανέγνωτε ότι εκ στόματος νηπί
ων και θηλαζόντων κατηρτίσω αίνον. και κα
ταλιπών αυτούς, εξήλθεν έξω της πόλεως
εις βηθανίαν, και ηυλίσθη εκεί. πρωΐας δε ε
πανάγων εις την πόλιν, επείνασε. και ιδών
συκήν μίαν επί της οδού, ήλθεν επ αυτήν.
και ουδέν εύρεν εν αυτή ει μη φύλλα μό=
νον. και λέγει αυτή. μηκέτι εκ σου καρπός
γένηται εις τον αιώνα. και εξηράνθη παρα=
χρήμα η συκή. και ιδόντες οι μαθηταί εθαύ=
μασαν λέγοντες. πως παραχρήμα εξηράνθη
η συκή. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν αυτοίς
αμήν λέγω υμίν, εάν έχητε πίστιν και μη
διακριθήτε, ου μόνον το της συκής ποιήσε=
τε, αλλά καν τω όρει τούτω είπητε άρθητι
και βλήθητι εις την θάλασσαν, γενήσεται.
και πάντα όσα εάν αιτήσητε εν τη προσευ=
χή πιστεύοντες λήψεσθε. και ελθόντι αυ=
τω εις το ιερόν, προσήλθον αυτώ διδάσ=
κοντι οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι του
λαού λέγοντες. εν ποία εξουσία ταύτα ποι
είς. και τις σοι έδωκε την εξουσίαν ταύτην.
αποκριθείς δε ο ιησούς, είπεν αυτοίς. ερωτή
σω υμάς καγώ λόγον ένα, ον εάν είπητε
μοι, καγώ υμίν ερώ εν ποία εξουσία ταύ=
τα ποιώ. το βάπτισμα ιωάννου πόθεν ην,
εξ ουρανού, η εξ ανθρώπων. οι δε διελογί=
ζοντο παρ εαυτοίς λέγοντες. εάν είπωμεν
εξ ουρανού, ερεί ημίν, διά τι ουν ουκ επι=
στεύσατε αυτώ. εάν δε είπωμεν εξ ανθρώ=
πων, φοβούμεθα τον όχλον. πάντες γαρ ε=
χουσι τον ιωάννην ως προφήτην. και απο=
κριθέντες τω ιησού είπον, ουκ οίδαμεν. έφη
αυτοίς και αυτός. ουδέ εγώ λέγω υμίν εν

cum intraſſet hieroſolymam: cõmota eſt
vniuerſa ciuitas dicẽs. Quis ẽ hic?
Populi autem dicebant. Hic eſt ieſus
propheta: a nazareth galilee. Et Marc.11.b
intrauit ieſus in templum dei: et Luce.19.g. Johã.2.c.
eijciebat omnes vendentes et ementes
in templo: et menſas
nũmulariorum et cathedras
vendentium columbas euertit: et
dicit eis. Scriptũ eſt: dom9 mea do= Eſa.56.c. Hiere.7.b.
mus orationis vocabitur: vos autem Marc.12.c.
feciſtis illã ſpeluncã latronũ. Et acceſ Luc.19.g.
ſerũt ad eum ceci et claudi in templo et
ſanauit eos. Vidẽtes aũt pricipes ſacer C
dotum et ſcribe mirabilia que fecit
et pueros clamantes in templo
⁊ dicẽtes oſãna filio dauid: idignati ſũt
et dixerunt ei. Audis quid iſti
dicunt? Jeſus autem dixit eis. Vtiq3
nunq3 legiſtis quia ex ore infantium Ps.8.
⁊ lactentiũ perfeciſti laudẽ? Et relictis Mar.11.b.
illis abijt foras extra ciuitatem
i bethaniã: ibi q3 mãſit. Mane aũt re
uertens in ciuitatem eſurijt. Et videns Mar.11.c.
fici arborẽ vnã ſecus viã venit ad eã Luc.13.b.
et nihil inuenit in ea niſi folia tantum:
et ait illi. Nunq3 ex te fructus
naſcatur in ſẽpiternũ. Et areſacta ẽ ꝯti
nuo ficulnea. Et vidẽtes diſcipli mirati
ſũt dicentes. Quomodo cõtinuo aruit.
Reſpondens autem ieſus: ait eis.
Amẽ dico vobis: ſi habueritis fidẽ ⁊ nõ ſup.17.c.
heſitaueritis: nõ ſolũ de ficulnea facietis Luce.17.b. Marc.11.d
ſed et ſi monti huic dixeritis: tollere Jaco.1.a.
et iacta te in mare fiet. D
Et omnia quecũq3 petieritis i oratione Marc.11.e
credentes accipietis. Et cum veniſſet Johã.4.d. ⁊.16.f
in tẽplum acceſſerũt ad eum docentem
principes ſacerdotum et ſeniores
populi dicẽtes. In q̃ ptãte hec facis? Mar.11.f.
Et quis tibi dedit hanc poteſtatem? Luce.20.a.
Rñdens ieſus dixit eis. Interrogabo
vos ⁊ ego vnũ ſermonẽ quẽ ſi dixeritis
mihi: et ego vobis dicã i qua ptãte hec
facio. Baptiſmũ iohannis vnde erat:
e celo an ex hoib9? At illi cogitabant
inter ſe dicentes. Si dixerimus
e celo: dicet nobis: q̃re ergo non credi
diſtis illi? Si autem dixerimus ex hoi=
bus: timemus turbam. Omnes enim habe ſup.14.a.
bant iohannẽ ſicut prophetam. Et rñdẽ
tes ieſu dixerũt. Neſcimus. Ait
illis ⁊ ipſe. Nec ego dico vobis in E

Digitized by Google

ποία εξουσία ταύτα ποιώ. τι δε υμίν δο
κεί. άνθρωπος τις είχε τέκνα δύο, και προ=
σελθών τω πρώτω είπεν. τέκνον, ύπαγε σή
μερον εργάζου εν τω αμπελώνι μου. ο δε α
ποκριθείς είπεν. ου θέλω. ύστερον δε μετα=
μεληθείς απήλθεν. και προσελθών τω δευτέ
ρω είπεν ωσαύτως. ο δε αποκριθείς είπεν. ε=
γώ κύριε. και ουκ απήλθε. τις εκ των δύο
εποίησε το θέλημα του πατρός. λέγουσιν
αυτώ: ο πρώτος. λέγει αυτοίς ο ιησούς. α
μήν λέγω υμίν, ότι οι τελώναι και αι πόρ=
ναι προάγουσιν υμάς εις την βασιλείαν του
θεού. ήλθε γαρ προς υμάς ιωάννης εν ο
δώ δικαιοσύνης, και ουκ επιστεύσατε αυ=
τώ. οι δε τελώναι και αι πόρναι επίστευσαν
αυτώ. υμείς δε ιδόντες ου μετεμελήθητε ύ
στερον του πιστεύσαι αυτώ. άλλην παρα
βολήν ακούσατε. άνθρωπος τις ην οικοδεσ=
πότης, όστις εφύτευσεν αμπελώνα, και φρα
γμόν αυτώ περιέθηκε, και ώρυξεν εν αυτώ
ληνόν. και ωκοδόμησε πύργον, και εξέδο=
το αυτόν γεωργοίς και απεδήμησεν. ότε δε
ήγγισεν ο καιρός των καρπών, απέστειλε
τους δούλους αυτού πρός τους γεωρ=
γούς, λαβείν τους καρπούς αυτού. και λα=
βόντες οι γεωργοί τους δούλους αυτού,
ον μεν έδειραν, ον δε απέκτειναν, ον δε ελι
θοβόλησαν. πάλιν απέστειλεν άλλους δού
λους πλείονας των πρώτων, και εποίησαν
αυτοίς ωσαύτως. ύστερον δε απέστειλε
προς αυτούς τον υιόν αυτού λέγων, εν=
τραπήσονται τον υιόν μου. οι δε γεωργοί ι
δόντες τον υιόν, είπον εν εαυτοίς. ούτος εσ
τιν ο κληρονόμος, δεύτε αποκτείνωμεν αυ=
τόν, και κατάσχωμεν την κληρονομίαν αυ=
τού. και λαβόντες εξέβαλον αυτόν έξω του
αμπελώνος, και απέκτειναν. όταν ουν έλθη
ο κύριος του αμπελώνος, τι ποιήσει τοις
γεωργοίς εκείνοις. λέγουσιν αυτώ. κακούς
κακώς απολέσει αυτούς, και τον αμπελώ
να εκδώσεται άλλοις γεωργοίς, οίτινες απο
δώσουσιν αυτώ τους καρπούς εν τοις και
ροίς αυτών. λέγει αυτοίς ο ιησούς. ουδέπο
τε ανέγνωτε εν ταις γραφαίς. λίθον ον απε=
δοκίμασαν οι οικοδομούντες, ούτος εγενή=
θη εις κεφαλήν γωνίας. παρά κυρίου εγένε=
το αύτη, και έστι θαυμαστή εν οφθαλμοίς η
μών. διατούτο λέγω υμίν. ότι αρθήσεται
αφ' υμών η βασιλεία του θεού, και δοθήσε
ται έθνει ποιούντι τους καρπούς αυτής. και
ο πεσών επί τον λίθον τούτον, συνθλασθή=
σεται. εφ' ον δ' αν πέση, λικμήσει αυτόν. και
ακούσαντες οι αρχιερείς και οι φαρισαίοι

q̄ p̄tāte hec facio. Quid aūt vobis vi=
det? Homo q̄dā hēbat duos filios: ⁊ ac
cedēs ad primū dixit. Fili vade hodie
opare in vineā meā. Ille aūt respōdēs — d. Operare i= gittur mōt.
ait. Nolo. Postea aūt penitētia mot⁹
abijt. Accedens autem ad alterum
dixit similiter. At ille rn̄dens ait. Eo — d. In gr. ego dn̄e. i. ecce me dn̄e.
dn̄e. Et non iuit. Quis ex duobus
fecit voluntatem patris? Dicunt
ei. Primus. Dicit illis iesus. Amen
dico vobis quia publicani et meretrices
precedunt vos in regno
dei. Venit enim ad vos iohannes in
via iustitie: et non credidistis ei.
Publicani autē et meretrices crediderūt
ei: vos aūt vidētes nec pniaꝫ habuistis po
stea vt crederetis ei. Aliam parabolam — F
audite. Homo erat paterfamilias — Mar. 12. a.
qui plantauit vineam et sepem — Luce. 20. b.
circundedit ei: et fodit in ea — Esaie. 5. a.
torcular: et edificauit turrim et locauit
eaꝫ agricolis: ⁊ pegre pfect⁹ ē. Cū aūt
tp̄s fructuum appropinquasset: misit
seruos suos ad agricolas vt
acciperent fructus eius. Et — j. 22. a.
agricole apprehensis seruis eius:
aliū ceciderūt: aliū occiderūt: aliū vo la
pidauerūt. Iterum misit alios seruos
plures prioribus: et fecerunt
illis similiter. Nouissime aūt misit
ad eos filium suum dicens: verebūtur
forte filium meuꝫ. Agricole aūt vidētes
filium dixerunt intra se. Hic est — Mar. 12. b.
heres: venite occidamus eum: — Gen. 37. d.
et habebimus hereditatem eius.
Et apprehensum eum eiecerunt extra
vineā et occiderūt. Cum ergo venerit — G
dominus vinee: quid faciet
agricolis illis? Aiunt illi. Malos
male perdet: et vineam suam
locabit alijs agricolis: qui reddant
ei fructum temporibus
suis. Dicit illis iesus. Nunq̄
legistis in scripturis. Lapidē quē repro — Marc. 12. b
bauerunt edificantes: hic est factus — Luce. 20. c.
in caput anguli? A domino factum est — 1. Pe. 2. a.
istud: et est mirabile in oculis nostris. — Actuum. 4. b
Ideo dico vobis quia auferetur
a vobis regnum dei: et dabitur
genti facienti fructus eius. Et
qui ceciderit sup lapidē istū cōfringet: — Mar. 12. b.
sup quē vo ceciderit: cōteret eū. Et cuꝫ — Luce. 19. f. ⁊. 20. c. ⁊. 22. a.
audissent pricipes sacerdotū ⁊ pharisei

Digitized by Google

τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ
αὐτῶν λέγει. καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι
ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προ=
φήτην αὐτὸν εἶχον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς
πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγων.

Cap. 22.

Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ
πῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ
υἱῷ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους
αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς
γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. πάλιν ἀπέ=
στειλεν ἄλλους δούλους λέγων. εἴπατε
τοῖς κεκλημένοις ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοί
μασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυ=
μένα, καὶ πάντα ἕτοιμα. δεῦτε εἰς τοὺς γά=
μους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς
τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐ
τοῦ. οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δού=
λους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. καὶ ἀ
κούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ὠργίσθη. καὶ πέμ
ψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς
φονεῖς ἐκείνους. καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέ=
πρησε. τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ὁ μὲν
γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
ἦσαν ἄξιοι. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξό=
δους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε, κα=
λέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελθόντες οἱ
δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον
πάντας ὅσους εὗρον πονηρούς τε καὶ ἀγα
θοὺς, καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. εἰ=
σελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνα
κειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυ=
μένον ἔνδυμα γάμου. καὶ λέγει αὐτῷ. ἑταῖ
ρε πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γά
μου. ὁ δὲ ἐφιμώθη. τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς
τοῖς διακόνοις. δήσαντες αὐτοῦ χεῖρας καὶ
πόδας, ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. πολλοὶ γάρ
εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. τότε πορευ
θέντες οἱ φαρισαῖοι, συμβούλιον ἔλαβον ὅ=
πως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ ἀ=
ποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν
μετὰ τῶν ἡρωδιανῶν λέγοντες. διδάσκα
λε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι
περὶ οὐδενός. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσω=
πον ἀνθρώπων. εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ.
ἔξεστι δοῦναι κῆνσον καίσαρι, ἢ οὔ. γνοὺς
δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε. τί με
πειράζετε ὑποκριταί. ἐπιδείξατέ μοι τὸ νό=
μισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐ=
τῷ δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς. τίνος ἡ εἰκὼν

parabolas eius: cognouerunt q̃ de eo Iohã. 7.c.
ipſis diceret. Et querentes eũ tenere 7.g.
timuerunt turbas: quoniã ſicut pphetã
eum habebant. Et reſpondens ieſus
dixit iterum in parabolis eis dicens.

Cap. 22.

Simile factũ eſt regnũ celoꝝ homi A
regi qui fecit nuptias
filio ſuo. Et miſit ſeruos Luc. 14.d.
ſuos vocare inuitatos ad Apoc. 19.b.
nuptias: et nolebãt venire. Iterũ miſit
alios ſeruos dicens. Dicite
inuitatis. Ecce prandiũ meũ paraui:
tauri mei et altilia occiſa ſunt:
et omnia parata: venite ad nuptias.
Illi autẽ neglexerũt: ⁊ abierũt: alius in
villã ſuã: alius vero ad negociationẽ ſuã.
Reliqui vero tenuerunt ſeruos ſup. 21.f.
eius: et cõtumelijs affectos occiderũt.
Rex autẽ cũ audiſſet irat⁹ eſt: ⁊ miſſis
exercitibus ſuis perdidit [dit.
homicidas illos: ⁊ ciuitatẽ illoꝝ ſuccẽ=
Tunc ait ſeruis ſuis. [rãt nõ
Nuptie quidẽ parate ſunt: ſed qui inuitati
fuerũt digni. Ite ergo ad exitus
viarũ: et quoſcũq̃ inueneritis vocate
ad nuptias. Et egreſſi
ſerui eius in vias congregauerunt
omnes quos inuenerũt malos et bonos:
⁊ implete ſunt nuptie diſcũbẽtiũ. In= B
trauit aũt rex vt videret diſcũbentes: ⁊
vidit ibi hominem non veſtitum
veſte nuptiali. Et ait illi. Amice
quõ huc intraſti nõ habẽs veſtẽ nuptialẽ?
At ille obmutuit. Tunc dixit rex
miniſtris. Ligatis manibus et 7.25.c.
pedibus eius mittite eum in ſup. 15.g.
tenebras exteriores: ibi erit fletus 7.24.g.
et ſtridor dentium. Multi autem ſup. 20.d.
ſũt vocati pauci vero electi. Tũc abeũ Marc. 12.b
tes phariſei conſilium inierunt vt Luce. 20.d.
caperent eum in ſermone. Et mittunt
ei diſcipulos ſuos:
cum herodianis dicentes. Magiſter Mar. 12.c.
ſcimus quia verax es et viam
dei in veritate doces: et nõ eſt tibi cu=
ra de aliquo. Non enĩ reſpicis perſonã Actu. 10.c.
hoim. Dic ergo nobis quid tibi videt.
Licet cẽſũ dari ceſari an nõ? Cognita
autẽ ieſus neqtia eoꝝ ait. Quid me
tẽptatis hypocrite? Oſtẽdite mihi nu=
miſma cenſus. At illi obtulerunt ei [go
denariũ. Et ait illis ieſus. Cui⁹ ẽ ima= C

Digitized by Google

αύτη καὶ ἡ επιγραφή. λέγουσιν αυτῷ, καίσαρος. τότε λέγει αυτοίς. απόδοτε ουν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ του θεού τῷ θεῷ. καὶ ακούσαντες εθαύμασαν, καὶ αφέντες αυτόν απήλθον. εν εκείνη τῇ ημέρα προσῆλθον αυτῷ σαδδουκαίοι, οἱ λέγοντες μὴ είναι ανάστασιν, καὶ επηρώτησαν αυτόν λέγοντες. διδάσκαλε, μωσῆς είπεν. εάν τις αποθάνη μὴ έχων τέκνα, επιγαμβρεύσει ὁ αδελφός αυτού τὴν γυναίκα αυτού, καὶ αναστήσει σπέρμα τῷ αδελφῷ αυτού. ἦσαν δὲ παρ' ημίν επτά αδελφοί. καὶ ὁ πρώτος γαμήσας ετελεύτησε, καὶ μὴ έχων σπέρμα αφήκε τὴν γυναίκα αυτού τῷ αδελφῷ αυτού. ομοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, έως τῶν επτά. ύστερον δὲ πάντων απέθανε καὶ ἡ γυνή. εν τῇ ουν αναστάσει τίνος τῶν επτά έσται γυνή, πάντες γὰρ έσχον αυτήν. αποκριθείς δὲ ὁ ιησούς είπεν αυτοίς. πλανάσθε μὴ ειδότες τὰς γραφάς, μηδέ τὴν δύναμιν του θεού. εν γὰρ τῇ αναστάσει ούτε γαμούσιν, ούτε εκγαμίζονται, αλλ' ὡς άγγελοι του θεού εν ουρανῷ εισί. περὶ δὲ τῆς αναστάσεως τῶν νεκρῶν ουκ ανέγνωτε τὸ ρηθέν υμίν υπό του θεού λέγοντος. εγώ ειμι ὁ θεός αβραάμ, καὶ ὁ θεός ισαάκ, καὶ ὁ θεός ιακώβ. ουκ έστιν ὁ θεός θεός νεκρών, αλλά ζώντων. καὶ ακούσαντες οἱ όχλοι, εξεπλήσσοντο επί τῇ διδαχῇ αυτού. οἱ δὲ φαρισαίοι ακούσαντες ότι εφίμωσε τοὺς σαδδουκαίους συνήχθησαν επιτοαυτό καὶ επηρώτησεν εις εξ αυτών νομικός πειράζων αυτόν καὶ λέγων. διδάσκαλε. ποία εντολή μεγάλη εν τῷ νόμῳ. ὁ δὲ ιησούς έφη αυτῷ. αγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου εν όλῃ τῇ καρδία σου, καὶ εν όλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ εν όλῃ τῇ διανοία σου. αύτη εστί πρώτη καὶ μεγάλη εντολή. δευτέρα δὲ ομοία αύτη. αγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. εν ταύταις ταῖς δυσίν εντολαίς όλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφήται κρέμανται. συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων επηρώτησεν αυτούς ὁ ιησούς λέγων. τί υμίν δοκεί περί του χριστού, τίνος υιός εστί. λέγουσιν αυτῷ του δαυίδ. λέγει αυτοίς. πῶς ουν δαυίδ εν πνεύματι κύριον αυτόν καλεί λέγων. είπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου εκ δεξιών μου. έως ὰν θῶ τοὺς εχθρούς σου υποπόδιον τῶν ποδών σου. ει ουν δαυίδ καλεί αυτόν κύριον, πῶς υιός αυτού εστί. καὶ ουδείς ηδύνατο αυτῷ αποκριθῆναι λόγον. ουδέ ετόλμησε τις απ' εκείνης τῆς ημέρας επερωτάν αυτόν ουκέτι. Cap.23.

hec et ſuperſcriptio? Dicunt ei: ceſaris.
Tunc ait illis. Reddite ergo que ſunt Rom.13.b.
ceſaris ceſari: et que ſunt dei deo.
Et audiẽtes mirati ſunt: et relicto eo
abierunt. In illo die acceſſerunt ad Marc.12.c.
eum saducei: qui dicunt non eſſe reſur
rectionem: et interrogauerũt eũ dicẽtes.
Magiſter moyſes dixit: ſi quis mortuꝰ fuerit
non habens filium: vt ducat frater
eius vxorem illius et ſuſcitet
ſemen fratri ſuo. Erant autem apud Mar.12.d.
nos ſeptẽ fratres et primꝰ vxore ducta
defunctus eſt: et nõ habẽs ſemẽ reliquit
vxorem ſuam fratri ſuo. Similiter
ſecundus et tertius vſque ad ſeptimum.
Nouiſſime aũt oim̃ et mulier defũcta ẽ.
In reſurrectiõe ergo cuiꝰ erit de ſeptem
vxor? Oĩs enĩ habuerũt eam. Rñdẽs
autem ieſus ait illis. Erratis neſciẽtes Luc.20.e. / Luce.20.e.
ſcripturas neque virtutem
dei. In reſurrectione enim neque nubent
neque nubent: ſed erunt ſicut angeli dei
in celo. De reſurrectione autem
mortuorum non legiſtis quod dictum ẽ
a deo dicẽte vobis. Ego ſũ deꝰ abraã Exodi.3.b.
et deus yſaac et deus iacob. Mar.12.e.
Non eſt deus mortuorum ſed viuentiũ.
Et audientes turbe mirabantur D
in doctrina eiꝰ. Phariſei aũt audiẽtes Marc.12.e
quod ſilentium impoſuiſſet saduceis Luce.10.f.
cõuenerũt in vnũ: et interogauit eũ vnꝰ
ex eis legiſdoctor temptans eum.
Magiſter quod eſt mandatũ magnum in
lege. Ait illi ieſus. Diliges Deut.6.a.
dominum deum tuũ ex toto corde
tuo: et in tota anima tua: et in tota
mente tua. Hoc eſt maximũ et primum
mãdatũ. Secundum aũt ſimile eſt huic. Di Leui.19.d.
liges proximũ tuum ſicut teipſum. In Mar.12.c. / Rom.13.c.
his duobus mandatis vniuerſa lex ſup.7.c.
pendet et prophete. Congregatis Luce.10.g. / Jaco.2.b.
autem phariſeis interrogauit eos
ieſus dicẽs. Quid vobis videt de xpo
cuius filius eſt? Dicunt ei
dauid. Ait illis. Quõ ergo dauid in Marc.12.f.
ſpiritu vocat eũ dominũ dicẽs. Dixit Luce.20.g / ps.109.
dominus domino meo ſede a dextris
meis: donec ponã inimicos tuos ſcabel
lum pedũ tuorũ? Si ergo dauid vocat
eum dominum: quõ filiꝰ eius eſt? Et Mar.12.f.
nemo poterat ei reſpondere verbum: Luce.20.g
neque auſus fuit quiſquam ex illa die
eumampliꝰ interrogare. Cap.23.

Digitized by Google

Τότε ὁ ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων. ἐπὶ τῆς
μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπω
σιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε, κατὰ
δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε. λέγουσι
γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. δεσμεύουσι γὰρ φορ
τία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέα=
σιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ
δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐ=
τά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι
πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύ=
νουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγα=
λύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν.
φιλοῦσι τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπ=
νοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα=
γωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο=
ραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαβ
βί ῥαββί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί. εἷς
γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς ὁ χριστός.
πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. καὶ πατέ=
ρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γὰρ
ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μη
δὲ κληθῆτε καθηγηταί, εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν
ὁ καθηγητὴς ὁ χριστός. ὁ δὲ μείζων ὑμῶν
ἔσται ὑμῶν διάκονος. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυ
τὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑ=
αυτὸν ὑψωθήσεται. οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμμα=
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί. ὅτι κατεσθίε
τε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μα=
κρὰ προσευχόμενοι, διατοῦτο λήψεσθε
περισσότερον κρίμα. οὐαὶ ὑμῖν γραμμα=
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων. ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε,
οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑ=
ποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ
τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον. καὶ
ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης
διπλότερον ὑμῶν. οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοί
τυφλοί οἱ λέγοντες ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
ναῷ οὐδέν ἐστιν, ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυ=
φλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστὶν ὁ χρυσός, ἢ ὁ να
ὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν. καὶ ὃς ἐὰν ὀμόσῃ
ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ οὐδέν ἐστιν. ὃς δ᾽ ἂν ὀμό
σῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.
μωροὶ καὶ τυφλοί τί γὰρ μεῖζον τὸ δῶρον
ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον.
ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ.
καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ

Tunc iesus locutus est ad turbas ⁊ ad A
discipulos suos dicens. Super Luce. 11. f.
cathedram moysi sederūt scribe Marc. 12. g
et pharisei. Omnia ergo quecunque dixerint
vobis: seruate et facite: secundum
opera vero eorum nolite facere. Dicūt
enim ⁊ non faciūt. Alligant autem onera Luce. 11. g.
grauia et importabilia: ⁊ imponunt
in humeros hominum:
digito autem suo nolunt ea mouere.
Omnia vero opera sua faciunt Sup. 6. c.
vt videantur ab hominibus. Dilatant
enim phylacteria sua: et magnificant
fimbrias.
Amant autem primos recubitus in cenis: Mar. 12. g. Luc. 14. b.
et primas cathedras in synagogis:
et salutationes in foro:
et vocari ab hominibus rabbi.
Uos autē nolite vocari rabbi. Unus
est enim magister vester:
omnes autem vos fratres estis. Et patrem
nolite vocare vobis super terram: vnus
est enim pater vester qui in celis est. Nec Jaco. 3. a.
vocemini magistri: quia
magister vester vnus est christus. Qui maior est vestrū B
erit minister vester. Qui autem se exalta= Luce. 14. c.
uerit humiliabitur: ⁊ qui se humiliauerit
exaltabitur. Ue autem vobis scribe Jacobi. 4.
et pharisei hypocrite qui comeditis Luce. 11. g.
domos viduarum orationes longas
orantes: propter hoc
amplius accipietis iudicium. Ue vobis scribe
⁊ pharisei hypocrite qui clauditis
regnum celorum ante
homines. Uos enim non intratis
nec introeuntes sinitis intrare.
Ue vobis scribe et pharisei hypocri=
te: qui circuitis mare et
aridam vt faciatis vnum proselytū: et
cum fuerit factus facitis eū filiū gehēne
duplo quam vos. Ue vobis duces
ceci qui dicitis quicunque iurauerit per
templū nihil est: qui autē iurauerit in
auro templi debitor est. Stulti et ceci:
quid enim maius est: aurū an templum
quod sanctificat aurū? Et quicunque iurauerit
in altari nihil est: quicunque autem iurauerit
in dono quod est super illud debet
Stulti ⁊ ceci quid enim maius est: donū
an altare quod sanctificat donum?
Qui ergo iurat in altari: iurat
in eo et in omnibus que super illud sūt
Et quicunque iurauerit in templo: iurat in illo

Digitized by Google

καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν. καὶ ὁ ὀμό-
σας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ
θεοῦ, καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο-
κριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ
τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ
βαρύτερα τοῦ νόμου τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔ-
λεον καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κά-
κεῖνα μὴ ἀφιέναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλί-
ζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπί-
νοντες. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι
ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ πο-
τηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέ-
μουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας. φαρισαῖε
τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ πο-
τηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ
τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. οὐαὶ ὑμῖν γραμ-
ματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρο-
μοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξω-
θεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμου-
σιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.
οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς
ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε
ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. οὐαὶ ὑμῖν γραμμα-
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖ-
τε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖ-
τε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, καὶ λέγετε. ὅτι
εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι
τῶν προφητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς
ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προ-
φήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν
πατέρων ὑμῶν. ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν,
πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑ-
μᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμμα-
τεῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώ-
σετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συ-
ναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
εἰς πόλιν, ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πᾶν αἷμα δί-
καιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵ-
ματος ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος
ζαχαρίου υἱοῦ βαραχίου ὃν ἐφονεύσατε
μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀ-
μὴν λέγω ὑμῖν. ὅτι ἥξει πάντα ταῦτα ἐπὶ
τὴν γενεὰν ταύτην. ἱερουσαλὴμ ἱερουσα-
λὴμ ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας καὶ λι-
θοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐ-
τήν. ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκ-
να σου ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσ-
σία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθε-
λήσατε. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔ-
ρημος. λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀ-

τ in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat C
in celo: iurat in throno
dei: τ in eo qui sedet super eum.
Ve vobis scribe τ pharisei hypocrite Luce. 11. f.
qui decimatis mentam et
anetũ et cyminuz: et reliquistis que
grauiora sunt legis iudicium τ miam
τ fidem. Hec oportuit facere: τ illa
non omittere. Duces ceci excolantes
culicẽ: camelum autem glutientes.
Ve vobis scribe et pharisei Luce. 11. f.
hypocrite q̃ mũdatis qđ de foris ẽ cali
cis et parapsidis: intꝰ aũt pleni estis
rapina et imundicia. Pharisee sup. 15. b.
cece munda prius qđ intus est calicis
et parapsidis: vt fiat et
id qđ de foris est mũdũ. Ve vobis scri Luce. 11. f.
be τ pharisei hypocrite qꝛ similes estis Act. 23. a.
sepulchris dealbatis: que a
foris parẽt hoibꝰ speciosa: itꝰ ṽo sũt ple
na ossibꝰ mortuorũ et omni spurcitia.
Sic et vos a foris quidem paretis Rom. 1. c.
hominibus iusti: intus autẽ pleni estis sup. 7. d.
hypocrisi et iniq̃tate. Ve vobis scribe Luce. 11. g.
τ pharisei hypocrite qui edificatis
sepulchra prophetarum et ornatis
monumenta iustorum: et dicitis
Si fuissemus in diebꝰ patrũ nostrorũ: D
non essemus socij eorum in sanguine
ꝓphetaꝝ. Itaq; testionio estis vobismet- Luce. 11. g.
ipsis: qꝛ filij estis eoꝝ q̃ ꝓphetas occi- 1. Thes. 2. d
derunt. Et vos implete mensuram
patrũ vrõꝝ. Serpẽtes genimia vipaꝝ: sup. 3. c.
quomodo fugietis a iudicio gehenne? Luce. 3. b.
Jdõ dico vobis. Ecce ego mitto ad vos Marc. 13. g
prophetas et sapientes et scribas:
et ex illis occidetis et crucifigetis
et ex eis flagellabitis in synagogis Act. 5. d.
vestris: et persequemini de ciuitate 2. Cor. 11. c
in ciuitatẽ vt veniat sup vos ois sãguis
q̃ effusus est sup terrã a sãguine iustꝰ Hebr. 11. a.
abel iusti vsq; ad sanguinem
zacharie filij barachie quez occidistis
inter templum et altare. Amen
dico vobis: venient hec omnia super
generationẽ istam. Hierusalem hierusa Luce. 13. g.
lem: que occidis prophetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt:
quotiens volui congregare filios
tuos quẽadmodũ gallina cõgregat
suos sub alas: et noluisti. pullos
Ecce relinquet vobis domus vestra de
serta. Dico ei vobis nõ me videbitis amo

πάρτι, ἕως ἂν εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Cap. 24.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες. εἰπὲ ὑμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. βλέπετε μήτις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες. ἐγώ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων. ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε, δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι πολλούς. καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη. ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτῳ. ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ ἰδοὺ ὧδε ὁ χρι=

do donec dicatis. Benedictus qui venit in nomine domini. Cap. 24.

Et egreſſus ieſus de templo ibat. Et acceſſerunt diſcipuli eius vt oſtenderent ei edificationes templi. Ipſe autem reſpondens dixit illis. Videtis hec omnia? Amen dico vobis non relinquetur hic lapis ſuper lapidem: qui non deſtruatur. Sedente autem eo ſuper montem oliueti: acceſſerunt ad eum diſcipuli ſecreto dicentes. Dic nobis quando hec erunt: et quod ſignum aduentus tui et conſummationis ſeculi? Et reſpondens ieſus dixit eis. Videte ne quis vos ſeducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes. Ego ſum chriſtus: et multos ſeducent. Audituri enim eſtis prelia et opiniones preliorum: videte ne turbemini. Oportet enim hec fieri: ſed nondum eſt finis. Conſurget enim gens in gentem: et regnum in regnum: et erunt peſtilentie et fames et terremotus per loca. Hec autem omnia initia ſunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem: et occident vos: et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc ſcandalizabuntur multi: et inuicem tradent: et odio habebunt inuicem. Et multi pſeudoprophete ſurgent: et ſeducent multos. Et quoniam abundabit iniquitas: refrigeſcet charitas multorum. Qui autem perſeuerauerit vſque in finem: hic ſaluus erit. Et predicabitur hoc euangelium regni in vniuerſo orbe in teſtimonium omnibus gentibus: et tunc veniet conſummatio. Cum ergo videritis abominationem deſolationis: que dicta eſt a daniele propheta ſtantem in loco ſancto: qui legit intelligat. Tunc qui in iudea ſunt fugiant ad montes: et qui in tecto non deſcendat tollere aliquid de domo ſua: et qui in agro non reuertatur tollere tunicam ſuam. Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus. Orate autem vt non fiat fuga veſtra in hieme vel ſabbato. Erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi vſque modo neque fiet. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi: non fieret ſalua omnis caro: ſed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc ſi quis vobis dixerit: ecce hic eſt chriſtus

A
Marc.13.a Luce.19.g et.21.b.
Marc.13.b Luce.21.b. Eph.5.b. 1.Cor.5.d. Collo.2.d.
Mar.13.b. Luce.21.c.
Mar.13.b. Luce.21.c. Joha.15.f.
B
ſup.10.c. Marc.13.c Rom.10.c Actu.2.b.
Mar.13.d. Danie.9.g.
Marc.13.d Luce.21.d.
Mar.13.d. Luce.21.d. Eſaie.13.b Ezech.13.c
Marc.13.d Luce.21.e. Mar.13.e.
Marc.13.e. Luce.17.c.

Digitized by Google

στός ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ἐγερθήσονται
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται,
καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα,
ὥστε πλανῆσαι εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλε
κτούς. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπω
σιν ὑμῖν ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί, μὴ ἐξέλθη
τε. ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ὥσ
περ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατο
λῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσ
ται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ
που. ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συνα
χθήσονται οἱ ἀετοί. εὐθέως δὲ μετὰ τὴν
θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισ
θήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος
αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σα
λευθήσονται, καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖ
ον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ.
καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς
γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. καὶ ἀ
ποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλ
πιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης. καὶ ἐπισυνάξου
σι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων
ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐ
τῶν. ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβο
λήν. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀ
παλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
ἐγγὺς τὸ θέρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδη
τε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐ μὴ παρέλ
θῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένη
ται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ
δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. περὶ δὲ
τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν
οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πα
τήρ μου μόνος. ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ νῶε,
οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέ
ραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγον
τες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζον
τες ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς τὴν κιβω
τόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυ
σμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ
παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. τότε
δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παραλαμ
βάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι
ἐν τῷ μύλωνι, μία παραλαμβάνεται καὶ
μία ἀφίεται. γρηγορεῖτε οὖν ὅτι οὐκ οἴδα
τε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ἐκεῖνο
δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης
ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρη

aut illic: nolite credere. Surgent Mar.13.c.
enim pseudochristi et pseudoprophete
et dabunt signa magna et prodigia:
ita vt in errorem inducantur si fieri potest etiam ele
cti. Ecce predixi vobis. Si ergo dixerit Luce.17.c.
vobis ecce in deserto est: nolite exire.
ecce in penetralibus: nolite credere. Sicut Luce.17.c.
enim fulgur exit ab oriente
et paret vsque in occidentem: ita erit
et aduentus filij hominis.
Vbicunque fuerit corpus illuc congregabi C
tur et aquile. Statim autem post Luce.17.g
tribulationem dierum illorum sol obscurabitur Iohelis.2.
et luna non dabit lumen Esa.13.b.
suum: et stelle cadent de Marc.13.f.
celo: et virtutes celorum commouebuntur:
et tunc parebit signum
filij hominis in celo.
Et tunc plangent omnes tribus
terre: et videbunt filium hominis
venientem in nubibus celi
cum virtute multa et maiestate. Et mittet Marc.13.f.
angelos suos cum tuba
et voce magna et congregabunt
electos eius a quattuor
ventis: a summis celorum vsque ad terminos eorum.
Ab arbore autem fici discite parabolam: Marc.13.f.
cum iam ramus eius tener fuerit Luce.21.f.
et folia nata: scitis quia
prope est estas. Ita et vos cum videritis
hec omnia: scitote quia prope est Marc.13.g
in ianuis. Amen dico vobis quia non preteri Luce.21.f.
bit generatio hec donec omnia ista fiant.
Celum et terra transibunt:
verba autem mea non preteribunt. De
die autem illa et hora nemo scit:
neque angeli celorum nisi pater
solus. Sicut autem in diebus noe: Luce.17.f.
ita erit et aduentus filij 1.Pe.3.b.
hominis. Sicut enim erant in diebus D
ante diluuium comedentes
et bibentes: nubentes et nuptum tradentes:
vsque ad eum diem quo intrauit noe in arcam:
et non cognouerunt donec venit diluuium
et tulit omnes: ita erit et
aduentus filij hominis. Tunc Luc.17.g.
duo erunt in agro: vnus assumetur
et vnus relinquetur. Due molentes
in mola: vna assumetur et vnus relinquetur
vna relinquetur. Duo in lecto: vnus assumetur et
Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester Marc.13.g
venturus sit. Illud autem scitote quoniam si sciret Luce.12.c.
paterfamilias qua hora fur venturus esset: vigi Apoca.3.a

Digitized by Google

σεν αν, και ουκ αν είασε διορυγήναι την οικίαν αυτού. διατούτο και υμείς γίνεσθε έτοιμοι, ότι η ώρα ου δοκείτε, ο υιός του ανθρώπου έρχεται. τις άρα εστίν ο πιστός δούλος και φρόνιμος, ον κατέστησεν ο κύριος αυτού επί της θεραπείας αυτού του διδόναι αυτοίς την τροφήν εν καιρώ. μακάριος ο δούλος εκείνος ον ελθών ο κύριος αυτού ευρήσει ποιούντα ούτως. αμήν λέγω υμίν ότι επί πάσι τοις υπάρχουσιν αυτού καταστήσει αυτόν. εάν δε είπη ο κακός δούλος εκείνος εν τη καρδία αυτού, χρονίζει ο κύριος μου ελθείν, και άρξηται τύπτειν τους συνδούλους, εσθίειν δε και πίνειν μετά των μεθυόντων, ήξει ο κύριος του δούλου εκείνου εν ημέρα η ου προσδοκά και εν ώρα η ου γινώσκει, και διχοτομήσει αυτόν, και το μέρος αυτού μετά των υποκριτών θήσει. εκεί έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων.

Cap. 25.

Τότε ομοιωθήσεται η βασιλεία των ουρανών δέκα παρθένοις, αίτινες λαβούσαι τας λαμπάδας αυτών εξήλθον εις απάντησιν του νυμφίου. πέντε δε ήσαν εξ αυτών φρόνιμοι και αι πέντε μωραί. αίτινες μωραί λαβούσαι τας λαμπάδας αυτών, ουκ έλαβον μεθ εαυτών έλαιον. αι δε φρόνιμοι έλαβον έλαιον εν τοις αγγείοις αυτών μετά των λαμπάδων αυτών. χρονίζοντος δε του νυμφίου, ενύσταξαν πάσαι και εκάθευδον. μέσης δε νυκτός κραυγή γέγονεν. ιδού ο νυμφίος έρχεται, εξέρχεσθε εις απάντησιν αυτού. τότε ηγέρθησαν πάσαι αι παρθένοι εκείναι, και εκόσμησαν τας λαμπάδας αυτών. αι δε μωραί ταις φρονίμοις είπον. δότε ημίν εκ του ελαίου υμών, ότι αι λαμπάδες ημών σβέννυνται. απεκρίθησαν δε αι φρόνιμοι λέγουσαι. μήποτε ουκ αρκέσει ημίν και υμίν. πορεύεσθε δε μάλλον προς τους πωλούντας και αγοράσατε εαυταίς. απερχομένων δε αυτών αγοράσαι, ήλθεν ο νυμφίος, και αι έτοιμοι εισήλθον μετ αυτού εις τους γάμους, και εκλείσθη η θύρα. ύστερον δε έρχονται και αι λοιπαί παρθένοι λέγουσαι. κύριε κύριε άνοιξον ημίν. ο δε αποκριθείς είπεν. αμήν λέγω υμίν, ουκ οίδα υμάς. γρηγορείτε ουν ότι ουκ οίδατε την ημέραν ουδέ την ώραν εν η ο υιός του ανθρώπου έρχεται. ώσπερ γαρ άνθρωπος αποδημών εκάλεσε τους ιδίους δούλους, και παρέδωκεν αυτοίς τα υπάρχοντα αυτού, και ω μεν έδωκε πέντε τάλαντα, ω δε δύο, ω δε εν, εκάστω κατά την ιδίαν

laret vtiqꝫ et non ſineret ꝑfodi domum ſuam. Ideo et vos eſtote parati: quia qua neſcitis hora filius hoīs ventur⁹ eſt. Quiſputas eſt fidelis ſeruus et prudens: quē conſtituit dñs ſuper familiam ſuam vt det illis cibum in tempore. Beatus ille ſeruus quē cū venerit domin⁹ ei⁹ inuenerit ſic facientem. Amen dico vobis: quoniā ſup omnia bona ſua conſtituet eum. Si autē dixerit mal⁹ ſeruus ille in corde ſuo: morā facit domin⁹ me⁹ venire: et ceperit ꝑcutere conſeruos ſuos: manducet aūt et bibat cum ebrioſis: veniet dominus ſerui illius in die qua non ſperat et hora qua ignorat: et diuidet eū partemqꝫ eius ponet cū hypocritis: illic erit fletus et ſtridor dentium.

Luce.12.e. Luce.12.e. Apo.16.d. 2.Cor.5.a. ſup.22.c. j.25.c.

Cap. 25.

A

Tunc ſimile erit regnum celorum decem virginibus que accipientes lampades ſuas exierunt obuiam ⸢erāt ſponſo et ſponſe. Quinqꝫ autem ex eis fatue: ⁊ qnqꝫ prudentes. Sꝫ qnqꝫ fatue acceptis lampadibus non ſumpſerunt oleū ſecū. Prudentes vero acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus. Moram autem faciente ſpōſo: dormitauerūt omnes et dormierūt. Media āt nocte clamor fact⁹ ē ecce ſponſus venit exite obuiam ei. Tunc ſurrexerunt omnes virgines ille et ornauerunt lampades ſuas. Fatue autē ſapientibus dixerūt. Date nobis de oleo veſtro: quia lāpades noſtre extinguntur. Reſponderunt prudētes dicētes. Neforte nō ſufficiat nobis et vobis: ite potius ad vendentes et emite vobis. Dum autem irent emere: venit ſponſus ⁊ q̄ parate erant intrauerūt cū eo ad nuptias: ⁊ clauſa eſt ianua. Nouiſſime vero veniūt et reliq̄ ꝟgines dicētes. Domine domine aperi nobis. At ille rn̄dēs ait. Amen dico vobis ne ſcio vos. Vigilate itaqꝫ quia neſcitis diem neqꝫ horam. Sicut enim homo peregre proficiſcēs vocauit ſeruos ſuos et tradidit illis bona ſua et vni dedit quinqꝫ talenta: ⸢p alij āt duo: alij ꝟo vnū: vnicuiqꝫ ſcd̄ꝫ

Theſſa.5.a ſup.7.c. Luce.13.e. j.16.d. Luce.19.b. Marc.13.g

B

δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. πορευ-
θεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργά-
σατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τά-
λαντα. ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ
αὐτὸς ἄλλα δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελ-
θὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύ-
ριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ χρόνον
πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκεί-
νων, καὶ συναίρει λόγον μετ᾽ αὐτῶν. καὶ
προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν,
προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων.
κύριε, πέντε τάλαντα μοι παρέδωκας, ἴδε
ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς.
ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ. εὖ δοῦλε
ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ
πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χα-
ρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ
τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε. κύριε, δύο τά-
λαντα μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τά-
λαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. ἔφη αὐτῷ ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ. εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ
ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστή-
σω. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰλη-
φὼς, εἶπεν. κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ
ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας,
καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. καὶ φο-
βηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου
ἐν τῇ γῇ. ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ. πονηρὲ δοῦλε
καὶ ὀκνηρέ. ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσ-
πειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα. ἔ-
δει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς
τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν
τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ
τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα
τάλαντα. τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται
καὶ περισσευθήσεται. ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχον-
τος, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ὅταν δὲ ἔλ-
θῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ,
καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τό-
τε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συνα-
χθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθ-
νη. καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ
ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐ-
ρίφων. καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξι-
ῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. τό-
τε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. δεῦ-
τε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρο-
νομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν

priam virtutem: et profectus eſt ſtatim. Abiit
autem qui quinque talenta acceperat: et operatus eſt
in eis et lucratus eſt alia quinque.
Similiter qui duo acceperat lucratus eſt
alia duo. Qui autem unum acceperat abiens
fodit in terram: et abſcondit pecuniam
domini ſui. Poſt multum vero temporis Luce.16.a.
venit dominus ſervorum illorum: p. Tim. 5
et poſuit rationem cum eis. Et
accedens qui quinque talenta acceperat
obtulit alia quinque talenta dicens.
Domine quinque talenta tradidiſti mihi: ecce
alia quinque ſuperlucratus ſum.
Ait illi dominus eius. Euge ſerve Luce.19.c.
bone et fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis
multa te conſtituam: intra in gaudium ſuper
domini tui. Acceſſit autem et talenta
qui duo talenta acceperat et ait. Domine duo
tradidiſti mihi: ecce alia duo
lucratus ſum. Ait illi dominus
eius. Euge ſerve bone et fidelis: quia ſuper
pauca fuiſti fidelis: ſuper multa te conſti-
tuam: intra in gaudium domini tui.
Accedens autem et qui unum talentum acceperat
ait. Domine ſcio quia homo durus es: C
metis ubi non ſeminaſti:
et congregas ubi non ſparſiſti: et timens
abii et abſcondi talentum tuum
in terra. Ecce habes quod tuum eſt. Reſpondens autem
dominus eius dixit ei. Serve male
et piger: ſciebas quia meto ubi non ſemino:
et congrego ubi non ſparſi. Oportuit
ergo te committere pecuniam meam
nummulariis: et veniens ego recepiſſem utique
quod meum eſt cum uſura. Tollite itaque ab
eo talentum: et date ei qui habet decem
talenta. Omni enim habenti dabitur: ſup.13.b.
et abundabit: ei autem qui non habet: Luce.8.c. z.19.d.
et quod videtur habere auferetur ab eo. Marc.4.c.
Et inutilem ſervum eiicite in
tenebras exteriores: illic erit fletus Luce.13.f.
et ſtridor dentium. Cum autem venerit
filius hominis in maieſtate ſua
et omnes angeli cum eo: tunc
ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſue: et congrega-
buntur ante eum omnes gentes:
et ſeparabit eos ab invicem: ſicut
paſtor ſegregat oves ab hedis.
Et ſtatuet oves quidem a dextris:
hedos autem a ſiniſtris. Tunc
dicet rex his qui a dextris eius erunt. Ve- Apo.19.d.
nite benedicti patris mei: poſſidete Eph.c.1.a.
paratum vobis regnum

Digitized by Google

ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γὰρ καὶ
ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. ἐδίψησα καὶ ἐποτίσα
τέ με. ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με. γυμ
νὸς καὶ περιεβάλετέ με. ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέ
ψασθέ με. ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρός
με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι
λέγοντες. κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα
καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν
πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγο=
μεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν. πότε
δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ
ἤλθομεν πρός σε, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βα=
σιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφόσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελ=
φῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.
Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων. πορεύεσθε
ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώ=
νιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐ=
δώκατέ μοι φαγεῖν. ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτί=
σατέ με. ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με.
γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με. ἀσθενὴς καὶ
ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀ
ποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες. κύριε πό
τε σε εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξέ=
νον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ
οὐ διηκονήσαμέν σοι. Τότε ἀποκριθήσεται
αὐτοῖς λέγων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφόσον
οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται οὗ=
τοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζω
ὴν αἰώνιον. Cap.26.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάν=
τας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μα
θηταῖς αὐτοῦ. οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας
τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ=
που παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τό
τε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα=
τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν
αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου καϊά
φα, καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν
δόλῳ κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον
δέ. μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ ἵνα μὴ θόρυβος γένηται
ἐν τῷ λαῷ. τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν βη
θανίᾳ ἐν οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλ
θεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχου=
σα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφα=
λὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθη
ταὶ αὐτοῦ, ἠγανάκτησαν λέγοντες. εἰς τί ἡ
ἀπώλεια αὕτη. ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύ
ρον πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι τοῖς πτω
χοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. τί κό=
πους παρέχετε τῇ γυναικί. ἔργον γὰρ κα=

a cõſtitutiõe mũdi. Eſuriui enĩ et ⌈ſtis
dediſti mihi mãducare. Sitiui ⁊ dedi
mihi bibẽ. Hoſpes erã ⁊ collegiſtis me.
Nud⁹ ⁊ operuiſtis me. Infirm⁹ ⁊ viſita D
ſtis me. In carcere eram et veniſtis ad
me. Tunc reſpondebunt ei iuſti ꝏꝏ
dicẽtes. Dñe. Qñ te vidim⁹ eſuriẽtem
et pauim⁹: ſitientẽ et dedim⁹ tibi potũ:
Qñ aũt te vidim⁹ hoſpitẽ ⁊ collegimus
te: aut nudũ ⁊ cooperuimus te: Aut qñ
te vidim⁹ ĩfirmum aut in carcere et ꝏ
venimus ad te: Et reſpondens rex ꝏ
dicet illis. Amen dico vobis: ꝏꝏꝏ
q̃diu feciſtis vni de his fratribus ꝏꝏ
meis minimis mihi feciſtis. ꝏ ⌈dite
Tũc dicet ⁊ his q̃ a ſiniſtris erũt. Diſce ſup.7.c. Luce.13.f.
a me maledicti in ignem eternum ꝏ
qui paratus eſt diabolo et ꝏꝏꝏ
angelis eius. Eſuriui enĩ: ⁊ nõ dediſtis
mihi manducare. Sitiui ⁊ non dediſtis
mihi potũ. Hoſpes erã: ⁊ nõ collegiſtis
nud⁹ ⁊ nõ opuiſtis me. Infirm⁹ ⁊ ⌊in me
i carcẽ ⁊ nõ viſitaſtis me. Tũc rñdebũt
ei et ipſi dicentes. Domine quando ꝏ
te vidim⁹ eſurientẽ: aut ſitiẽtẽ: aut ho
ſpitẽ: aut nudũ: aut ĩfirmũ: aut in carcẽ
⁊ nõ miniſtrauimus tibi: Tũc rñdebit
illis dicens. Amẽ dico vobis: q̃diu
non feciſtis vni de minoribus his: ꝏ
nec mihi feciſtis. Et ibunt hi ꝏꝏ Iohis.5.c.
in ſupplicium eternũ: iuſti autẽ in vitã
eternam. Cap.26.

Et factum eſt cum cõſũmaſſet ieſus A
ſermones hos oẽs dixit diſcipu=
ſuis. Scitis quia poſt biduum ꝏ ⌊lis Mar.14.a. Luce.22.a. Iohan.12.a
paſcha fiet: et filius hominis ꝏ
tradetur vt crucifigatur. Tunc ꝏ
congregati ſunt principes ſacerdotum:
et ſeniores populi in ꝏꝏꝏ
atriũ pncipis ſacerdotũ q̃ dicebat cay
phas: et conſilium fecerunt vt ieſum ꝏ
dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebant
aũt. Nõ i die feſto. Ne forte tumlt⁹ fie
ret i pplo. Cũ aũt ieſus eſſet in betha
nia in domo ſymonis leproſi: acceſſit ad
eũ mulier habens alabaſtrum vnguenti
precioſi: et effudit ſuper caput ꝏꝏ
ipſius recũbentis. Videtes aũt diſcipu
li: indignati ſunt dicentes. Ut quid ꝏ
perditio hec: Potuit enim iſtud ꝏꝏ
venundari multo: et dari pauperibus.
Sciẽs aũt ieſus ait illis. Quid moleſti
eſtis huic mulieri: Opus enim bonum B

Digitized by Google

λόν ειργάσατο εις εμέ. πάντοτε γαρ τους
πτωχούς έχετε μεθ εαυτών, εμέ δε ου
πάντοτε έχετε. βαλούσα γαρ αύτη το μύ=
ρον τούτο επί του σώματος μου, προς το
ενταφιάσαι με εποίησεν. αμήν λέγω υμίν,
όπου εάν κηρυχθή το ευαγγέλιον τούτο
εν όλω τω κόσμω, λαληθήσεται και ο εποί
ησεν αύτη εις μνημόσυνον αυτής. Τότε πο=
ρευθείς εις των δώδεκα ο λεγόμενος ιούδας
ισκαριώτης προς τους αρχιερείς, είπε. Τι θέ
λετε μοι δούναι και εγώ υμίν παραδώσω
αυτόν. οι δε έστησαν αυτώ τριάκοντα αρ=
γύρια. και από τότε εζήτει ευκαιρίαν, ίνα
αυτόν παραδώ. τη δε πρώτη των αζύμων
προσήλθον οι μαθηταί τω ιησού λέγοντες
αυτώ. που θέλεις ετοιμάσωμεν σοι φα=
γείν το πάσχα. ο δε είπεν. υπάγετε εις την
πόλιν προς τον δείνα, και είπατε αυτώ. ο
διδάσκαλος λέγει, ο καιρός μου εγγύς εσ
τί, πρός σε ποιώ το πάσχα μετά των μα=
θητών μου. και εποίησαν οι μαθηταί ως συνέ
ταξεν αυτοίς ο ιησούς, και ητοίμασαν το πάσ
χα. οψίας δε γενομένης, ανέκειτο μετά των
δώδεκα. και εσθιόντων αυτών είπεν. αμήν
λέγω υμίν ότι εις εξ υμών παραδώσει με.
και λυπούμενοι σφόδρα, ήρξαντο λέγειν
αυτώ έκαστος αυτών. μήτι εγώ ειμί κύριε
ο δε αποκριθείς είπεν. ο εμβάψας μετ εμού
εν τω τρυβλίω την χείρα, ούτος με παρα=
δώσει. ο μεν υιός του ανθρώπου υπάγει κα
θώς γέγραπται περί αυτού. ουαί δε τω αν
θρώπω εκείνω δι ου ο υιός του ανθρώ=
που παραδίδοται. καλόν ην αυτώ ει ουκ ε
γεννήθη ο άνθρωπος εκείνος. αποκριθείς δε
ιούδας ο παραδιδούς αυτόν, είπε. μήτι ε=
γώ ειμί ραββί. λέγει αυτώ. συ είπας. εσθι=
όντων δε αυτών, λαβών ο ιησούς τον άρ=
τον και ευλογήσας, έκλασε και εδίδου τοις
μαθηταίς και είπε. λάβετε φάγετε. τούτο
εστί το σώμα μου. και λαβών το ποτήρι=
ον και ευχαριστήσας, έδωκεν αυτοίς λέγων
πίετε εξ αυτού πάντες, τούτο γαρ εστί το
αίμα μου το της καινής διαθήκης το περί
πολλών εκχυνόμενον εις άφεσιν αμαρτι=
ών. λέγω δε υμίν, ότι ου μή πίω απάρτι εκ
τούτου του γεννήματος της αμπέλου, έως
της ημέρασ εκείνης όταν αυτό πίνω μεθ
υμών καινόν εν τη βασιλεία του πατρόσ
μου. και υμνήσαντες, εξήλθον εις το όρος
των ελαιών. Τότε λέγει αυτοίς ο ιησούσ.
πάντες υμείς σκανδαλισθήσεσθε εν εμοί εν
τη νυκτί ταύτη. γέγραπται γαρ. πατάξω
τον ποιμένα και διασκορπισθήσεται τα πρό=

operata eſt in me. Nam ſemper
paupes habetis vobiſcū: me autē non
ſemp habebitis. Mittēs enī hec vnguē Marc.14.a Luce.7.f. Johā.12.a.
tum hoc in corpus meum ad
ſepeliendū me fecit. Amē dico vobis:
vbicūq; predicatū fuerit hoc euāgeliū
in toto mundo: dicetur et qd fecit
hec in memoriam eius. Tunc abijt Mar.14.b Luce.22.a.
vnus de duodecim qui dicebatur iudas
ſcarioth ad pncipes ſacerdotū: et ait illis.
mihi dare: et ego vobis [Quid vultis
eū tradā? At illi ꝯſtituerūt ei triginta ar
gēteos. Et exinde qrebat opoꝛtunitatē vt
eum traderet. Prima aūt die azymorū
acceſſerunt diſcipuli ad ieſum dicentes.
Ubi vis paremus tibi comedere
paſcha? At ieſus dixit. Ite in
ciuitatem ad quēdam: et dicite ei.
Magiſter dicit: tēpus meum ppe eſt:
apud te facio paſcha cū diſcipulis
meis. Et fecerūt diſcipuli ſicut ꝯſtituit
illis ieſus et parauerunt paſcha.
Veſpere autem facto: diſcumbebat cum Mar.14.b. Joa.13.c.
duodeci diſcipulis ſuis. Et edētib9 illis
dixit. Amē dico vobis: qz vn9 vſtrū me
Et cōtriſtati valde ceperūt [traditur9 ē. Mar.14.b Luce.22.c.
ſinguli dicere. Nūquid ego ſum dñe? Joa.13.c.
At ipſe rñdens ait. Qui intingit mecū
manū in parapſide hic me tradet.
filius quidem hominis vadit ſicut
ſcriptum eſt de illo. Ve autē homini ſup.18.b.
illi per quem filius hominis Mar.14.c Luce.22.c.
tradet. Bonū erat ei: ſi nat9 nō fuiſſet C
homo ille. Reſpondens autem
iudas q tradidit eū dixit. Nūquid ego
ſū rabbi? Ait illi Tu dixiſti. Cenātib9 Mar.14.c Luce.22.b.
autem eis accepit ieſus panem Johan.6.f.
et bñdixit ac fregit: dedit qz [dite: hoc
diſcipulis ſuis: et ait. Accipite et come
eſt corpus meum. Et accipiens calicē Mar.14.c.
gratias egit: et dedit illis dicens Luce.22.b. 1.Coꝛ.11.c.
Bibite ex hoc omnes. Hic eſt enim Heb.9.c.
ſanguis meus noui teſtamenti qui pro
multis effundet in remiſſionē peccatorū
Dico aūt vobis non bibam amodo de Mar.14.c.
hoc genimine vitis vſq; in
diem illum cum illud bibam vobiſcū
nouū in regno patris
mei. Et hymno dicto exierunt in mōtē Mar.14.c.
oliueti. Tunc dicit illis ieſus. Johan.18.a
Oms vos ſcādalū patiemini in me in
iſta nocte. Scriptum eſt enī: percutiā Mar.14.c.
paſtorē et diſpergentur oues Zacha.13.

Digitized by Google

βατα της ποίμνης. μετά δε το εγερθήναι με, προάξω υμάς εις την γαλιλαίαν. αποκριθείς δε ο πέτρος είπεν αυτώ. ει καί πάντες σκανδαλισθήσονται εν σοι, εγώ ουδέποτε σκανδαλισθήσομαι. έφη αυτώ ο ιησούς. αμήν λέγω σοι, ότι εν ταύτη τη νυκτί πρίν αλέκτορα φωνήσαι, τρίς απαρνήση με. λέγει αυτώ ο πέτρος. καν δέη με συν σοι αποθανείν, ου μή σε απαρνήσωμαι. ομοίως δε και πάντες οι μαθηταί είπον. Τότε έρχεται μετ αυτών ο ιησούς εις χωρίον λεγόμενον γεθσημανή, και λέγει τοις μαθηταίς. καθίσατε αυτού έως ου απελθών προσεύξωμαι εκεί. και παραλαβών τον πέτρον και τους δύο υιούς ζεβεδαίου ήρξατο λυπείσθαι και αδημονείν. Τότε λέγει αυτοίς. περίλυπος εστίν η ψυχή μου έως θανάτου, μείνατε ώδε και γρηγορείτε μετ εμού. και προελθών μικρόν, έπεσεν επί πρόσωπον αυτού προσευχόμενος και λέγων. πάτερ μου, ει δυνατόν εστί παρελθέτω απ εμού το ποτήριον τούτο. πλην ουκ ως εγώ θέλω, αλλ ως συ. και έρχεται προς τους μαθητάς, και ευρίσκει αυτούς καθεύδοντας και λέγει τω πέτρω. ούτως, ουκ ισχύσατε μίαν ώραν γρηγορήσαι μετ εμού. γρηγορείτε και προσεύχεσθε, ίνα μη εισέλθητε εις πειρασμόν. το μεν πνεύμα πρόθυμον, η δε σαρξ ασθενής. πάλιν εκ δευτέρου απελθών, προσηύξατο λέγων. πάτερ μου ει ου δύναται τούτο το ποτήριον παρελθείν απ εμού εάν μη αυτό πίω, γενηθήτω το θέλημά σου. και ελθών, ευρίσκει αυτούς πάλιν καθεύδοντας, ήσαν γαρ αυτών οι οφθαλμοί βεβαρημένοι, και αφείς αυτούς, απελθών πάλιν προσηύξατο εκ τρίτου τον αυτόν λόγον ειπών. Τότε έρχεται προς τους μαθητάς αυτού και λέγει αυτοίς. καθεύδετε το λοιπόν και αναπαύεσθε. ιδού ήγγικεν η ώρα, και ο υιός του ανθρώπου παραδίδοται εις χείρας αμαρτωλών. εγείρεσθε άγωμεν. ιδού ήγγικεν ο παραδιδούς με. και έτι αυτού λαλούντος, ιδού ιούδας εις των δώδεκα ήλθε, και μετ αυτού όχλος πολύς μετά μαχαιρών και ξύλων, από των αρχιερέων και πρεσβυτέρων του λαού. ο δε παραδούς αυτόν, έδωκεν αυτοίς σημείον λέγων. ον αν φιλήσω αυτός εστίν, κρατήσατε αυτόν. και ευθέως προσελθών τω ιησού είπε, χαίρε ραββί. και κατεφίλησεν αυτόν. ο δε ιησούς είπεν αυτώ. εταίρε, εφ ω πάρει. Τότε προσελθόντες,

gregis. Poſtq̃ autem reſurrexero: precedam vos in galileā. Reſpondens autem petrus ait illi. Etſi omnes ſcandalizati fuerint in te: ego nunq̃ ſcandalizabor. Ait illi ieſus. Amē dico tibi: q̃ in hac nocte anteq̃ gallus cantet: ter me negabis. Ait illi petrus. Etiam ſi oportuerit me mori tecum: non te negabo. Similiter et omnes diſcipuli dixerūt. Tunc venit ieſus cum illis in villam que dicitur getbſemani. Et dixit diſcipulis ſuis. Sedete hic donec vadam illuc et orem. Et aſſumpto petro et duobus filijs zebedei: cepit contriſtari et meſtus eſſe. Tūc ait illis. Triſtis eſt anima mea vſq̃ ad mortē: ſuſtinete hic et vigilate mecum. Et progreſſus puſillū: procidit in faciē ſuam orans et dicens. Pater mi: ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte. Verūtamen non ſicut ego volo: ſed ſicut tu. Et venit ad diſcipulos ſuos ⁊ inuenit eos dormiētes: et dicit petro. Sic non potuiſtis vna hora vigilare mecum? Vigilate ⁊ orate vt non intretis in tentationem. Spūs quidē prōpt⁹ eſt caro aūt infirma. Iterum ſecundo abijt et orauit dicens. Pater mi: ſi non poteſt hic calix tranſire niſi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit iterū ⁊ inuenit eos dormiētes: erant enī oculi eorū grauati. Et relictis illis iterum abijt ⁊ orauit tertio eundem ſermonem dicens. Tunc venit ad diſcipulos ſuos: et dicit illis. Dormite iam et requieſcite. Ecce appropinquauit hora ⁊ filius hominis tradetur in man⁹ peccatorū. Surgite eamus. Ecce appropinquauit qui me tradet. Adhuc eo loquente: ecce iudas vnus de duodecim venit: et cum eo turba multa cum gladijs ⁊ fuſtibus miſſi a prīcipib⁹ ſacerdotū ⁊ ſenioribus populi. Qui autem tradidit eum: dedit illis ſignum dicens. Quēcūq̃ oſculat⁹ fuero ipſe eſt tenete eum. Et confeſtim accedens ad ieſum dixit. Aue rabbi. Et oſculat⁹ eſt eum. Dixitq̃ illi ieſus. Amice ad quid veniſti? Tunc acceſſerunt et

Iohā.16.g.
Mar.14.c
Luce.22.d.
mar.14.d.
Rom.8.d
D
Mar.14.d
Luce.22.d
Iohis.18.a
Mar.14.d
mar.14.d
Iohā.12.d.
mar.14.d
Luce.22.d.
marc.14.d
Luce.22.c.
Mar.14.d
Luce.22.c.
Mar.14.d
Iohā.6.g.
Mar.14.d
ſup.6.c.
Mar.14.e
E
Mar.14.e
Luce.22.e
Iohā.18.a.
mar.14.e

E

Digitized by Google

ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ἰησοῦν καὶ ἐκρά
τησαν αὐτόν. καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ ἰησοῦ ἐκ
τείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν
αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρ=
χιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. τότε λέ=
γει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἀπόστρεψον σου τὴν μά
χαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ οἱ
λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦν
ται. ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρα=
καλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει
μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέ=
λων. πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι
οὕτως δεῖ γενέσθαι. ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, εἶπεν
ὁ ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλ=
θετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν
με. καθημέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδά
σκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.
τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν
αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ
πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. οἱ δὲ κρα=
τήσαντες τὸν ἰησοῦν, ἀπήγαγον πρὸς καϊά
φαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ
οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ δὲ πέτρος ἠ
κολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐ=
λῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω, ἐκάθη
το μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέ=
δριον ὅλον, ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ
τοῦ ἰησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν, καὶ
οὐχ εὗρον. καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων
προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ
προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον.
οὗτος ἔφη. δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν
τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆ
σαι αὐτόν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
αὐτῷ. οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σου κατα=
μαρτυροῦσιν. ὁ δὲ ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀπο=
κριθεὶς ὁ ἀρχιερεύς, εἶπεν αὐτῷ. ἐξορκίζω σε
κατὰ τοῦ θεοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ
εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ
ἰησοῦς. σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπάρτι
ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον
ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ
τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. τότε ὁ ἀρχιε=
ρεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων. ὅτι
ἐβλασφήμησε, τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύ
ρων. ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐ
τοῦ. τί ὑμῖν δοκεῖ. οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶ=
πον. ἔνοχος θανάτου ἐστί. τότε ἐνέπτυσαν
εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν
αὐτόν. οἱ δὲ ἐρράπισαν λέγοντες. προφή=
τευσον ἡμῖν χριστὲ τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.
ὁ δὲ πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ.

man⁹ iniecerunt in ieſum: et tenuerunt
eū. Et ecce vn⁹ ex his q̄ erāt cū ieſu: ex mat.14.c Luce.22.c.
manum exemit gladium ⌊tēdēs Johā.18.b.
ſuum: et percutiens ſeruum principis
ſacerdotū āputauit auriculā ei⁹. Tūc
illi ieſus. Conuerte gladium tuū ⌊ait
in locum ſuum. Omnes enim Geñ.9.a.
qui acceperint gladium: gladio ꝑibūt. Apoc.13.c.
An putas quia non poſſum rogare
patrem meum: et exhibebit
mihi mō plus q̄ duodecī legiones āge
loꝝ. Quō ergo iplebūtur ſcripture: Qꝛ
ſic oportet fieri. In illa hora dixit
ieſus turbis. Tanq̄ ad latronem exiſtis Mar.14.e
cum gladijs ⁊ fuſtibus comprehendere Luce.22.c
me. Quotidie apud vos ſedebā docēs F
in templo ⁊ non me tenuiſtis.
Hoc autem totū factū eſt: vt adiplerēt
ſcripture ꝓphetaꝝ. Tūc diſcipuli Mar.14.e
oēs relicto eo fugerūt. At illi tenentes Mar.14.f Luce.22.f.
ieſum: duxerunt ad cayphan Johā.18.c.
principem ſacerdotū: vbi ſcribe ⁊
ſeniores cōuenerāt. Petr⁹ aūt ſequeba Marc.14.f
tur eum a longe: vſq; in atrium Luce.22.f.
pricipis ſacerdotū. Et ingreſſus itro ſe Johā.18.c.
debat cū miniſtris: vt videret finem.
Principes autem ſacerdotum et Marc.14.f
oē cōciliū: q̄rebāt falſū teſtimoniū cōtra Luce.22.g
ieſum: vt eum morti traderent: et
non inuenerunt cum multi falſi teſtes
acceſſiſſent. Nouiſſime autem mar.14.f.
venerunt duo falſi teſtes: et dixerunt.
Hic dixit. Poſſum deſtruere templum
dei et poſt triduum reedificare
illud. Et ſurgēs pꝛīceps ſacerdotū ait
illi. Nihil rñdes ad ea q̄ iſti aduerſū te
Jeſus autē tacebat. Et ⌊teſtificant?
pꝛīceps ſacerdotū ait illi. Adiuro te Mar.14.f.
per deum viuū: vt dicas nobis ſi tu Luce.22.g.
es chriſtus filius dei. Dicit illi ⌈modo
ieſ⁹. Tu dixiſti. Veruntū dico vobis: a marc.14.g
videbitis filium hominis ſedentem Luce.22.g.
a dextris virtutis dei: et venientem in Johā.6.g.
nubibus celi. Tūc princeps ſacerdotū G
ſcidit veſtimenta ſua dicēs. ⌈ſtibus? mar.14.g
Blaſphemauit. Quid adhuc egem⁹ te
Ecce nunc audiſtis blaſphemiam.
Quid vobis videt? At illi rñdētes dixe
rūt. Reus eſt mortis. Tūc expuerunt mar.14.g
in faciē ei⁹ ⁊ colaphis eū ceciderūt. ⌈tes. Luce.22.g.
Alij aūt palmas in faciē ei⁹ dederūt dicē Johis.18.d
Prophetiza nobis xpē: q̄s ē q̄ te pcuſ Eſaie.50.b
ſit? Petr⁹ vero ſedebat foris in atrio: Mar.14.g

Digitized by Google

και προσήλθεν αυτώ μία παιδίσκη λέγου-
σα. και συ ήσθα μετά ιησού/του γαλιλαίου
ο δε ηρνήσατο έμπροσθεν απάντων λέγων
ουκ οίδα τι λέγεις. εξελθόντα δε αυτόν εις
/τον πυλώνα, είδεν αυτόν άλλη και λέγει
αυτοίς εκεί. και ούτος ην μετά ιησού/του
ναζωραίου. και πάλιν ηρνήσατο μεθ όρκου
ότι ουκ οίδα/τον άνθρωπον. μετά μικρόν
δε προσελθόντες/οι εστώτες είπον/τω πέ-
τρω. αληθώς και συ εξ αυτών ει. και γαρ
/η λαλία σου δήλον σε ποιεί. τότε ήρξα-
το καταθεματίζειν και ομνύειν ότι ουκ οίδα
/τον άνθρωπον. και ευθέως αλέκτωρ εφώνη-
σε. και εμνήσθη/ο πέτρος/του ρήματος ιη-
σού ειρηκότος αυτώ, ότι πριν αλέκτορα
φωνήσαι, τρις απαρνήση με. και εξελθών έ-
ξω έκλαυσε πικρώς. Cap. 27.

Πρωΐας δε γενομένης, συμβούλιον έλα-
βον πάντες/οι αρχιερείς και/οι πρεσβύ-
τεροι/του λαού κατά/του ιησού όπως αυ-
τόν θανατώσωσιν. και δήσαντες αυτόν, α-
πήγαγον και παρέδωκαν αυτόν ποντίω πι-
λάτω/τω ηγεμόνι. τότε ιδών ιούδας/ο πα-
ραδιδούς αυτόν ότι κατεκρίθη, μεταμεληθείς
απέστρεψε/τα τριάκοντα αργύρια/τοις αρ-
χιερεύσι και/τοις πρεσβυτέροις λέγων. ή-
μαρτον παραδούς αίμα αθώον. οι δε είπον
τι προς ημάς, συ όψει. και ρίψας/τα αργύ-
ρια εν/τω ναώ, ανεχώρησε. και απελθών α-
πήγξατο./οι δε αρχιερείς λαβόντες/τα αρ-
γύρια είπον. ουκ έξεστι βαλείν αυτά εις/τον
κορβανάν, επεί τιμή αίματος εστί. συμβού-
λιον δε λαβόντες, ηγόρασαν εξ αυτών/τον
αγρόν/του κεραμέως εις ταφήν/τοις ξένοις
διό εκλήθη/ο αγρός εκείνος αγρός αίματος
έως/της σήμερον. τότε επληρώθη/το ρηθέν
διά ιερεμίου/του προφήτου λέγοντος. και
έλαβον/τα τριάκοντα αργύρια/την τιμήν
/του τετιμημένου ον επιμήσαντο από υιών
ισραήλ, και έδωκαν αυτά εις/τον αγρόν/του
κεραμέως καθά συνέταξε μοι κύριος./ο δε ιη-
σούς έστη έμπροσθεν/του ηγεμόνος. και επη-
ρώτησεν αυτόν/ο ηγεμών λέγων. συ ει/ο βα-
σιλεύς/των ιουδαίων./ο δε ιησούς έφη αυ-
τώ. συ λέγεις. και εν/τω κατηγορείσθαι αυ-
τόν υπό/των αρχιερέων και/των πρεσβυτέ-
ρων ουδέν απεκρίνατο. τότε λέγει αυτώ/ο
πιλάτος. ουκ ακούεις πόσα σου καταμαρτυ-
ρούσιν. και ουκ απεκρίθη αυτώ πρός ουδέ εν
ρήμα. ώστε θαυμάζειν/τον ηγεμόνα λίαν.
κατά δε εορτήν ειώθει/ο ηγεμών απολύ-
ειν/τω όχλω ένα δέσμιον ον ήθελον. είχον
δε τότε δέσμιον επίσημον λεγόμενον βαραβ

et acceſſit ad eum vna ancilla dicens. — Luce. 22. f. Iohã. 18. c.
Et tu cum ieſu galileo eras?
At ille negauit corã omnibus dicẽs.
Neſcio quid dicis. Exeunte aũt illo
ianuã: vidit eum alia ancilla et ait
his qui erant ibi. Et hic erat cũ ieſu
nazarẽo. Et iterũ negauit cũ iuramẽto:
quia non noui hominẽ. Et poſt puſillũ
acceſſerunt qui ſtabant: ⁊ dixerũt petro.
Vere et tu ex illis es: nam et
loquela tua te manifeſtũ facit. Tũc ce
pit deteſtari ⁊ iurare: quia non nouiſſet
hominẽ. Et continuo gallus cantauit.
Et recordatus eſt petrus verbi ieſu — mar. 14. g
quod dixerat: priuſq̃ gallus — Luce. 22. g.
cantet: ter me negabis. Et egreſſus fo
ras fleuit amare. Cap. 27.

A

Mane autẽ facto: cõſilium inierunt — Mar. 15. a.
oĩs principes ſacerdotũ ⁊ ſeniores — Lu. c. 23. a
populi aduerſus ieſum vt eum
morti traderẽt. Et vinctũ adduxerũt eũ: — Marc. 15. a
et tradiderunt pontio pilato — Luce. 23. a. Iohã. 18. c.
preſidi. Tunc videns iudas qui
eũ tradidit ꝙ dãnatus eſſet: pnia ductꝰ
retulit trigita argẽteos pricipibus ſacer
dotũ et ſenioribus dicens. Peccaui — Act. 4. d.
tradens ſanguinẽ iuſtum. At illi dixerũt
Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis
i tẽplo receſſit: ⁊ abiẽs laq̃o ſe ſuſpendit. argẽteis
Pricipes aũt ſacerdotũ acce
ptis argẽteis dixerũt. Nõ licet eos mit
tere in corbonã: q2 preciũ ſanguinis eſt.
Conſilio aũt inito emerũt ex illis
agrũ figuli i ſepulturã pegrinoꝝ. hoc — Act. 1. c.
pp hoc vocatꝰ ẽ ager ille acheldemach:
ẽ ager ſãguinis vſq̃ i hodiernũ diẽ. Tũc
ipletũ ẽ qd dictũ eſt p hieremiã pphetã

B

dicẽtem. Et acceperũt trigita argẽteos: — Hiere. 32. b
preciũ appreciati quẽ appreciauerũt a — Zacha. 11. c
filijs iſrael: ⁊ dederunt eos in agrum — Mar. 15. a
figuli: ſicut cõſtituit mihi dñs. Ieſꝰ ãt — Luce. 23. a.
ſtetit ante preſidem et interrogauit — Iohã. 18. f. Mar. 15. a
eum preſes dicens. Tu es rex — Iohã. 19. b.
iudeorum? Dicit illi ieſus.
Tu dicis. Et cum accuſaretur
a pricipibus ſacerdotum ⁊ ſenioribus
nihil rñdit. Tũc dicit illi pilatꝰ. Nõ audis q̃nta aduerſũ te dicũt teſtimonia?
Et non rñdit ei ad vllum verbum
ita vt miraretur preſes vehementer.
Per diem ãt ſolennẽ cõſueuerat preſes — Mar. 15. a.
pplo dimittẽ vnũ vinctũ quẽ voluiſſent. — Luce. 23. c Mar. 15. b
Habebãt ãt tũc vinctũ iſignẽ q̃ dicebat bar — Iohã. 18. g.

βάν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς
ὁ πιλάτος. τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, βα
ραβᾶν, ἢ ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. ἤ=
δει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.
καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέ
στειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα
μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ. πολλὰ γὰρ
ἔπαθον σήμερον κατ᾽ ὄναρ δι᾽ αὐτόν. οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ἔπεισαν τοὺς
ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν βαραββᾶν, τὸν
δὲ ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡ=
γεμὼν εἶπεν αὐτοῖς. τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
δύο ἀπολύσω ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον. βαραβ=
βᾶν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ πιλάτος. τί οὖν ποι
ήσω ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. λέγου
σιν αὐτῷ πάντες. σταυρωθήτω. ὁ δὲ ἡγε=
μὼν ἔφη. τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν. οἱ δὲ περισ
σῶς ἔκραζον λέγοντες. σταυρωθήτω. ἰδὼν
δὲ ὁ πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλ
λον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψα
το τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων.
ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου
τούτου, ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς
ὁ λαὸς εἶπε. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ
τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν
βαραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν φραγελλώσας
παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. τότε οἱ στρατιῶ
ται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν ἰησοῦν
εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ᾽ αὐτὸν
ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν πε
ριέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. καὶ πλέ
ξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξι=
ὰν αὐτοῦ. καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν
αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες. χαῖρε ὁ
βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἐμπτύσαντες
εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπ=
τον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν
αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα. καὶ ἐ
νέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγα
γον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. ἐξερχόμενοι
δέ, εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον ὀνόματι σί
μωνα. τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυ
ρὸν αὐτοῦ. καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμε=
νον γολγοθά. ὅ ἐστι λεγόμενος κρανίου τό
πος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς με
μιγμένον. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.
σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διεμερίσαντο τὰ ἱ
μάτια αὐτοῦ βάλοντες κλῆρον.
καὶ καθήμενοι ἐτή
ρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφα
λῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμέ=

rabas. Congregatis ergo illis dixit
pilatus. Quē vultis dimittā vobis: bar
rabā: an ieſum qui dicitur chriſtꝰ? Scie
bat enī ꝙ per inuidiam tradidiſſēt eum.
Sedente autem illo pro tribunali: mi=
ſit ad eum vxor eius dicens.
Nihil tibi et iuſto illi. Multa enim
paſſa ſum hodie per viſuꝫ propter euꝫ.
Pꝛĩcipes āt ſacerdotū ꝛ ſeniores ꝑſua Mar.15.b
populis vt peterent barrabam: ⌊ ſeŕt Luce.23.c. Johis.18.g
ieſuꝫ xo ꝑderent. Rñdens autēꝫ preſes Act.3.c.
ait illis. Quem vultis vobis de C
duobꝰ dimitti? At illi dixerūt. Barra
bam. Dicit pilatus. Quid igitur faciaꝫ Mar.15.b
de ieſu qui dicitur chriſtꝰ? Dicunt Luce.23.c.
oms. Crucifigatur. Ait illis preſes.
Quid enim mali fecit? At illi magis
clamabāt dicētes. Crucifigatur. Vidēs
aūt pilatus quia nihil ꝓficeret: ſꝫ ma=
gis tumultus fieret: accepta aqua lauit
manus coram populo dicens.
Innocens ego ſum a ſanguine iuſti
huius: vos videritis. Et rñdēs vniuer
ſꝰ pplꝰs dixit. Sāguis eiꝰ ſuꝑ nos ꝛ ſuꝑ
filios noſtros. Tūc dimiſit illis mar.15.c.
barrabam: ieſum autem flagellatum Luce.23.d. Johā.19.c.
tradidit eis vt crucifigeretur. Tūc mili Mar.15.c.
tes preſidis ſuſcipientes ieſum Johā.19.a.
in pretorio: congregauerunt ad euꝫ
vniuerſam cohortem ꝛ exuentes eum:
chlamydē coccineā circūdederūt ei. Et D
coronā de ſpinis poſuerūt ſuꝑ ⌊ plectētes
caput eius: et harundinē in dextera
eius: et genu flexo ante
eum: illudebant ei dicentes. Aue
rex iudeorum. Et expuentes Mar.15.c.
in eum: acceperunt harundinē ꝛ ꝑcutie
bāt caput eius. Et poſtꝗ̄ illuſerunt
ei: exuerunt euꝫ chlamyde: ꝛ induerūt
eum veſtimentis eius: et duxerunt
eum vt crucifigerent. Exeuntes Marci.15.c
autem inuenerūt hoīeꝫ cyreneū noīe ſy Luce.23.d
monē: hūc angariauerūt vt tolleret crucē
eius. Et venerūt in locū q̄ dicitur Mar.15.d
golgotha: quod eſt caluarie locus. Et Luce.23.c. Johā.19.c.
dederunt ei vinū bibere cum felle mix= Mar.15.d Johā.19.c.
tū. Et cū guſtaſſet noluit bibere. Poſtꝗ̄ Marc.15.d
aūt crucifixerunt eū: diuiſerūt veſtimēta Luce.15.c Johā.19.d
eiꝰ ſortē mittētes: vt ipleret qd̄ dctm̄ ē ꝑ ꝓ
phetā dicēteꝫ. Diuiſerūt ſibi veſtimēta mea: Ps.21.
ꝛ ſuꝑ veſtē meā miſerūt ſortē. Et ſedentes E
eū. Et iposuerūt ſuꝑ caput ⌊ ſuabāt mar.15.d.
eius cauſam ipſius ſcriptam. Luce.15.c.

Digitized by Google

ναν ούτος εστίν ιησούς/ο βασιλεύς/των ιου-
δαίων. Τότε σταυρούνται συν αυτώ δύο
λησταί, εις εκ δεξιών, και εις εξ ευωνύμων.
/οι δε παραπορευόμενοι εβλασφήμουν αυ-
τόν κινούντες/τας κεφαλάς αυτών και λέ-
γοντες./ο καταλύων/τον ναόν και εν τρισίν
ημέραις οικοδομών, σώσον σεαυτόν. ει υι-
ός ει/του θεού, κατάβηθι από/του σταυρού.
ομοίως δε και/οι αρχιερείς εμπαίζοντες με-
τά/των γραμματέων και πρεσβυτέρων και
φαρισαίων, έλεγον. άλλους έσωσεν, εαυ-
τόν ου δύναται σώσαι. ει βασιλεύς ισραήλ
εστί, καταβάτω νυν από/του σταυρού, και
πιστεύσομεν επ αυτώ. πέποιθεν επί/τον
θεόν, ρυσάσθω νυν αυτόν ει θέλει αυτόν.
είπε γαρ ότι θεού ειμι υιός. Το δ αυτό και
/οι λησταί/οι συσταυρωθέντες αυτώ ωνείδι-
ζον αυτόν. από δε έκτης ώρας σκότος εγέ-
νετο επί πάσαν/την γην, έως ώρας ενάτης.
περί δε/την ενάτην ώραν, ανεβόησεν/ο ιη-
σούς φωνή μεγάλη λέγων. ηλί ηλί λιμά
σαβαχθανί. Τουτέστι θεέ μου θεέ μου ίνα
τι με εγκατέλιπες. Τινές δε/των εκεί εστώ-
των ακούσαντες έλεγον, ότι ηλίαν φωνεί ού-
τος. και ευθέως δραμών εις εξ αυτών και
λαβών σπόγγον πλήσας τε όξους, και πε-
ριθείς καλάμω, επότιζεν αυτόν./οι δε λοιποί
έλεγον. άφες ίδωμεν ει έρχεται ηλίας σώ-
σων αυτόν./ο δε ιησούς πάλιν κράξας φω-
νή μεγάλη, αφήκε/το πνεύμα. και ιδού/το
καταπέτασμα/του ναού εσχίσθη εις δύο, α-
πό άνωθεν έως κάτω. και/η γη εσείσθη, και
/αι πέτραι εσχίσθησαν. και/τα μνημεία α-
νεώχθησαν. και πολλά σώματα/των κεκοι-
μημένων αγίων ηγέρθη. και εξελθόντες εκ
/των μνημείων, μετά/την έγερσιν αυτού, ει-
σήλθον εις/την αγίαν πόλιν, και ενεφανίσθη-
σαν πολλοίς./ο δε εκατόνταρχος και/οι μετ
αυτού τηρούντες/τον ιησούν, ιδόντες/τον
σεισμόν και/τα γενόμενα, εφοβήθησαν σφό-
δρα, λέγοντες. αληθώς θεού υιός ην ούτος.
ήσαν δε εκεί γυναίκες πολλαί από μακρό-
θεν θεωρούσαι, αίτινες ηκολούθησαν/τω ιη-
σού από/της γαλιλαίας διακονούσαι αυ-
τώ. εν αις ην μαρία/η μαγδαληνή, και μα-
ρία/η/του ιακώβου και ιωσή μήτηρ, και/η μή-
τηρ/των υιών ζεβεδαίου. οψίας δε γενομέ-
νης, ήλθεν άνθρωπος πλούσιος από αρι-
μαθαίας τούνομα ιωσήφ ος και αυτός εμα-
θήτευσε/τω ιησού. ούτος προσελθών/τω
πιλάτω, ητήσατο/το σώμα/του ιησού. Τότε
/ο πιλάτος εκέλευσεν αποδοθήναι/το σώμα,
και λαβών/το σώμα/ο ιωσήφ, ενετύλιξεν αυ-

Hic eſt Jeſus rex iudeorum. Johã.19.d
Tunc crucifixi ſunt cum eo duo
latrones: vnꝰ a dextris ꝛ vnꝰ a ſiniſtris.
Pretereuntes aũt blaſphemabant eum Marc.15.d
mouentes capita ſua ꝛ dicentes. Vah ſup.26.f. Sapiẽ.2.c.
qui deſtruis templum dei et in triduo
illud reedificas: ſalua temetipſʒ. Si filiꝰ
dei es deſcende de cruce.
Silr et pricipes ſacerdotũ illudẽtes cuʒ Mar.15.e. Luce.23.e.
ſcribis et ſenioribus
dicebant. Alios ſaluos fecit: ſeipſum
non poteſt ſaluuʒ facere. Si rex iſrael Mar.15.e.
eſt: deſcendat nunc de cruce et
credemus ei. Confidit in
deo: liberet eum nunc ſi vult.
Dixit ei quia filiꝰ dei ſuʒ. Idipm aũt ꝛ Marci.15.e Luce.23.f.
latrones q crucifixi erãt cũ eo iproperabãt ei. A ſexta aũt hora tenebre facte ſũt
ſup vniuerſaʒ terrã vſqʒ ad horã nonã.
Et circa horam nonam clamauit ieſus F
voce magna dicens. Heli heli: lama
ſebthani. Hoc ẽ. Deꝰ meꝰ deꝰ meꝰ: Mar.15.c.
vt qd dereliquiſti me? Quidã aũt illic ſtã-
tes ꝛ audiẽtes dicebãt. Heliã vocat iſte.
Et continuo currens vnus ex eis Mar.15.f.
acceptã ſpongiaʒ impleuit aceto: ꝛ impo Luce.23.c.
ſuit arũdini ꝛ dabat ei bibẽ. Ceteri vo Johan.19.c
dicebãt. Sine videamꝰ an veniat helias Mar.15.f.
liberãs eũ. Jeſus aũt iterũ clamãs voce
magna emiſit ſpiritum. Et ecce Mar.15.f.
veluʒ templi ſciſſuʒ eſt in duas ptes a Luce.23.f.
ſũmo vſqʒ deorſuʒ. Et terra mota ẽ ꝛ Apoc.6.c.
petre ſciſſe ſunt: ꝛ monumẽta apta ſũt
et multa corpora ſanctorũ qui dormierãt ſurrexerũt. Et exeũ Heb.11.d.
monumẽtis poſt reſurrectionẽ eiꝰ vene-
runt in ſanctam ciuitatem ꝛ apparuerũt
multis. Centurio autem et qui cum Mat.15.f.
eo erant cuſtodientes ieſum: viſo Luce.23.g
terremotu ꝛ his q fiebant: timuerũt val-
de dicentes. Vere filiꝰ dei erat iſte.
Erant aũt ibi mulieres multe a longe: mar.15.f.
que ſecute erant ieſum
a galilea miniſtrantes ei:
inter qs erat maria magdalene: ꝛ ma-
ria iacobi: et ioſeph mater: et mater G
filiorũ zebedei. Cuʒ aũt ſero factũ eſſet: mar.15.g.
venit quidã hõ diues ab arimathia Luce.23.g.
nomine ioſeph qui et ipſe erat diſcipu- Johã.19.g
lꝰ ieſu. Hic acceſſit ad
pilatum: et petijt corpus ieſu. Tunc
pilatus iuſſit reddi corpus.
Et accepto corpore ioſeph inuoluit illũ i mar.15.g.

τὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ
καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν
τῇ πέτρᾳ. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν
τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ἦν δὲ ἐκεῖ
μαρία ἡ μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη μαρία κα-
θήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. τῇ δὲ ἐπαύρι
ον ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθη
σαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς πι=
λάτον, λέγοντες. κύριε. ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖ
νος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέ
ρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι
τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλ
θόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν
αὐτόν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, ἠγέρθη ἀπὸ τῶν
νεκρῶν. καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων
τῆς πρώτης. ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ πιλάτος. ἔχε
τε κουστωδίαν, ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς
οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες, ἠσφαλίσαντο
τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ
τῆς κουστωδίας. Cap. 28.

Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μί
αν σαββάτων, ἦλθε μαρία ἡ μαγδαλη=
νὴ καὶ ἡ ἄλλη μαρία θεωρῆσαι τὸν τά=
φον. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγε
λος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ προ
σελθὼν, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύ=
ρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα
αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
λευκὸν ὡσεὶ χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐ=
τοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο
ὡσεὶ νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος, εἶ=
πε ταῖς γυναιξί. μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. οἶδα γὰρ
ὅτι ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ
ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπε. δεῦτε
ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. καὶ
ταχὺ πορευθεῖσαι, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐ
τοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ ἰδοὺ
προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ἐκεῖ αὐ=
τὸν ὄψεσθε, ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦ=
σαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου
καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀ=
παγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ
ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων. χαίρετε.
αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ
τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τό
τε λέγει αὐταῖς ὁ ἰησοῦς. μὴ φοβεῖσθε. ὑπά=
γετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα
ἀπέλθωσιν εἰς τὴν γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄ=
ψονται. πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τι=
νὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γε
νόμενα. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυ=

ſindone munda: et poſuit illud in
monumēto ſuo nouo: qđ exciderat in
petra. Et aduoluit ſaxum magnum ad
oſtiū monumēti ⁊ abijt. Erat autē ibi
maria magdalene ⁊ altera maria ſeden
tes contra ſepulchrum. Altera autē die
que eſt poſt paraſceuen: conuenerunt
principes ſacerdotū ⁊ phariſei ad pila
tū dicētes. Dñe recordati ſumus: quia
ſeductor ille dixit adhuc viuēs: p⁹ tres
reſurgam. Iube ergo cuſtodiri ⌊ dies
ſeplchrū vſq; i diē tertiū: neforte veniāt
diſcipuli eius et furentur
eum: et dicant plebi ſurrexit a
mortuis: et erit nouiſſim⁹ error peior
priore. Ait illis pilatus. Habetis
cuſtodiam: ite cuſtodite ſicut
ſcitis. Illi autem abeuntes munierunt
ſepulchrum ſignātes lapidem cum
cuſtodibus. Cap. 28.

Veſpere autē ſabbati q̄ luceſcit ĩ prīa
ſabbati: venit maria magdalene
et altera maria videre ſepulchrum.
Et ecce terremot⁹ fact⁹ ē magn⁹. An
gel⁹ ei dñi deſcendit de celo: ⁊ accedens
reuoluit lapidem
et ſedebat ſup eum. Erat autē aſpectus
eius ſicut fulgur et veſtimentum eius
ſicut nix. Pre timore autem eius
exterriti ſunt cuſtodes: et facti ſunt
velut mortui. Rñdēs autē angel⁹ dixit
mulieribus. Nolite timere vos. Scio
φ ieſum qui crucifix⁹ ē querit. Nō ⌊ eſt
eſt hic: ſurrexit enim ſicut dixit. Uenite ⁊
videte locū vbi poſitus erat dñs. Et
cito euntes dicite diſcipulis eius
quia ſurrexit: et ecce
precedet vos in galileam. Ibi eum
videbitis: ecce predixi vobis. Et exie
rūt cito de monumento cum timore
et gaudio magno currentes nunciare
diſcipulis eius.
Et ecce
ieſus occurrit illis dicens. Auete.
Ille autem acceſſerunt et tenuerunt
pedes eius: ⁊ adorauerunt eum. Tūc
ait illis ieſus nolite timere. Ite
nunciate fratribus meis vt
eant in galileam ibi me videbunt.
Que cum abijſſent: ecce quidam de
cuſtodibus venerunt in ciuitatem et
nūciauerūt pricipib⁹ ſacerdotū oia q̄ fctā
Et congregati cum ſeniorib⁹ ⌊ fuerāt.

Luce.23.g. Iohā.19.g. Mar.15.g. A Mar.16.a. Luce.24.a. Iohā.20.a. Mar.16.c. Luce.24.b. B Mar.16.c. Luce.24.b. C

Digitized by Google

τέρωμ, σύμβούλιομ Τε λαβόμτες, αργύρια
ικαμά έλωκαμ /Τοις στρατιώταις λέγομτεσ.
είπατε ότι/οι μαθηταί αυτού μυκτός ελθόμ
τες, έκλεψαμ αυτόμ ημώμ κοιμωμέμωμ. και
εάμ ακουσθή Τούτο επί/Του ηγεμόμος, η=
μείς πείσομεμ αυτόμ και υμάς αμερίμμους
ποιήσομεμ. οι Λε λαβόμτες/Τα αργύρια, ε=
ποίησαμ ως ελιλάχθησαμ. και Λιεφημίσθη /ο
λόγος ούτος παρά ιουλαίοις μέχρι /Της
σήμερομ./οι Λε έμλεκα μαθηταί επορεύθησαμ
εις/Τημ γαλιλαίαμ εις/Το όρος ου ετάξατο
αυτοίς/ο ιησούς. και ιλόμτες αυτόμ προσε
κύμησαμ αυτώ. οι Λε ελίστασαμ. και πρό=
σελθώμ/ο ιησούς ελάλησεμ αυτοίς λέγωμ. ε=
λόθη μοι πάσα εξουσία εμ ουραμώ και επί
γης. πορευθέμτες μαθητεύσατε πάμτα/Τα
έθμη, βαπτίζομτες αυτούς εις/Το όμομα/Του
πατρός και/Του υιού και/Του αγίου πμεύ=
ματος, λιλάσκομτες αυτούς Τηρείμ πάμτα ό
σα εμετειλάμημ υμίμ. και ιλού εγώ μεθ υ=
μώμ ειμί πάσας/Τας ημέρας έως/Της συμτε
λείας/Του αιώμος. αμήμ.

Τέλος/Του κατά ματθαίομ αγίου
ευαγγελίου.

consilio accepto: pecuniam
copioſam dederunt militibus dicentes.
Dicite quia diſcipuli eius nocte vene=
rũt ⁊ furati ſũt eũ nobis dormiẽtib⁹. Et
ſi hoc auditũ fuerit a preſide: nos
ſuadebimus ei: et ſecuros vos
faciemus. At illi accepta pecunia fece
rũt ſicut erãt edocti. Et diuulgatum eſt
verbũ iſtud apud iudeos vſq; in
hodiernũ diẽ. Undeci ãt diſcipuli abie
rũt in galileã in montẽ vbi conſtituerat
illis ieſus. Et videntes eũ adorauerũt:
quidam aũt dubitauerũt. Et accedens Mar. 16. f.
ieſus locutus eſt eis dicens. Data eſt ſup. 11. g.
mihi omnis poteſtas in celo et in Luce. 10. f.
terra. Euntes ergo docete omnes
gentes: baptizantes eos in nomine
patris et filij ⁊ ſpiritus ſancti:
docentes eos ſeruare omnia quecunq;
mandaui vobis. Et ecce ego vobiſcum
ſum omnibus dieb⁹ vſq; ad cõſumma=
tionem ſeculi.

Explicit euangelium ſecundum
Mattheum.

D

Incipit prologus ſancti Hieronymi in euangelium ſecundum Mattheum.

Marcus euangeliſta dei electus: et petri in baptiſmate filius: atq; in diuino ſermone diſcipulus: ſacerdotium in iſrael agens ſecundum carnem leuita: ad fidem chriſti conuerſus: euangeliũ in italia ſcripſit: oſtendens in eo quid et generi ſuo deberet ⁊ chriſto. Nam initiũ principij in voce prophetice exclamationis inſtituens ordinem leuitice electionis oſtendit: vt predicans predeſtinatũ iohannem filium zacharie in voce angeli annunciantis emiſſum: nõ ſolum verbum carnem factum: ſed et corpus domini in omnia per verbum diuine vocis animatum in initio euangelice predicationis oſtenderet: vt qui hec legens ſciret cui initium carnis in dñо et ieſu aduenientis habitaculum caro deberet agnoſcere: atq; in ſe verbum vocis quod in conſonantibus perdiderat inueniret. Deniq; cum perfecti euangelij opus intrans: et a baptiſmo domini predicare deum inchoans: non laborauit natiuitatem carniſ quam in prioribus viderat dicere: ſed totius exprimens expoſitionem deſerti: ieiunij numerum: temptationem diaboli: congregationem beſtiarum: et miniſterium protulit angelorum: ⁊ inſtituens nos ad intelligẽdum: ſingula in breui compingens ne auctoritatem facte rei demeret: ⁊ perficiendi operis plenitudinem non negaret. Deniq; amputaſſe ſibi poſt fidem pollicem dicitur vt ſacerdotio reprobus haberetur: ſed tantum conſentiens fidei predeſtinata potuit electio vt nec ſic in opere verbi perderet: quod pri⁹ meruerat in genere. Nam alexandrie epiſcopus fuit. Cuius per ſingula opus fuit ſcire et euangelij in ſe dicta diſponere et diſciplinam legis in ſe agnoſcere: et diuinam in carne domini intelligere naturam. Que in nos primum requiri oportet: dehinc inquiſita volumus agnoſci habentes mercedem exhortationis: quoniam qui plantat et qui rigat vnum ſunt: qui autem incrementum preſtat: deus eſt.

Explicit prologus.

Digitized by Google

Το κατά μάρκον άγιον ευαγγέλιον. Cap. I.

ρχή του ευαγγελίου ιησού χρισ
τού υιού του θεού, ως γέγραπ-
ται εν τοις προφήταις. ιδού εγώ
αποστέλλω τον άγγελον μου
προ προσώπου σου, ος κατασ-
κευάσει την οδόν σου έμπροσθεν σου. φωνή
βοώντος εν τη ερήμω, ετοιμάσατε την οδόν
κυρίου, ευθείας ποιείτε τας τρίβους αυτού.
εγένετο ιωάννης βαπτίζων εν τη ερήμω, και
κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εις άφεσιν
αμαρτιών. και εξεπορεύετο προς αυτόν πά
σα η ιουδαία χώρα και οι ιεροσολυμίται,
και εβαπτίζοντο πάντες εν τω ιορδάνη πο
ταμώ υπ αυτού, εξομολογούμενοι τας α-
μαρτίας αυτών. ην δε ο ιωάννης ενδεδυμέ-
νος τρίχας καμήλου, και ζώνην δερματίνην
περί την οσφύν αυτού, και εσθίων ακρίδας
και μέλι άγριον, και εκήρυσσε λέγων. έρχε
ται ο ισχυρότερος μου οπίσω μου, ου ουκ
ειμί ικανός κύψας λύσαι τον ιμάντα των υ
ποδημάτων αυτού. εγώ μεν εβάπτισα υ-
μάς εν ύδατι, αυτός δε βαπτίσει υμάς εν
πνεύματι αγίω. και εγένετο εν εκείναις ταις
ημέραις ήλθεν ο ιησούς από ναζαρέτ της γα
λιλαίας, και εβαπτίσθη υπό ιωάννου εις τον
ιορδάνην. και ευθέως αναβαίνων από του
ύδατος, είδε σχιζομένους τους ουρανούς,
και το πνεύμα ωσεί περιστεράν καταβαί-
νον επ αυτόν. και φωνή εγένετο εκ των ου
ρανών, συ ει ο υιός μου ο αγαπητός εν ω
ευδόκησα. και ευθύς το πνεύμα αυτόν εκ-
βάλλει εις την έρημον, και ην εκεί εν τη ερή-
μω ημέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος υ-
πό του σατανά, και ην μετά των θηρίων. και
οι άγγελοι διηκόνουν αυτώ. μετά δε το πα
ραδοθήναι τον ιωάννην, ήλθεν ο ιησούς εις
την γαλιλαίαν κηρύσσων το ευαγγέλιον
της βασιλείας του θεού, και λέγων. ότι πε
πλήρωται ο καιρός, και ήγγικεν η βασιλεία
του θεού. μετανοείτε και πιστεύετε εν τω
ευαγγελίω. περιπατών δε παρά την θάλασ
σαν της γαλιλαίας, είδε σίμωνα και ανδρέ-
αν τον αδελφόν αυτού του σίμωνος βάλ-
λοντας αμφίβληστρον εν τη θαλάσση, ήσαν
γαρ αλιείς, και είπεν αυτοίς ο ιησούς. δεύ-
τε οπίσω μου, και ποιήσω υμάς γενέσθαι α
λιείς ανθρώπων. και ευθέως αφέντες τα δίκ-
τυα αυτών, ηκολούθησαν αυτώ. και προβάς
εκείθεν ολίγον, είδεν ιάκωβον τον του ζεβε-
δαίου και ιωάννην τον αδελφόν αυτού και
αυτούς εν τω πλοίω καταρτίζοντας τα δί
κτυα. και ευθέως εκάλεσεν αυτούς. και αφέν

Incipit euãgeliũ ſcõꝫ Marcũ. Cap. I.

nitiuꝫ euangelij ieſu xp̃i A
filij dei: ſicut ſcriptũ eſt
i eſaia ꝓpheta. Ecce ego Malac. 3. a
mitto angelum meum Mat. 11. c.
ante facieꝫ tuã: qui p̃pa
bit viam tuam ante te. Vox Luce. 7. d.
clamantis in deſerto. Parate viam Eſaie. 40. b
dñi: rectas facite ſemitas ei9 Mat. 3. a.
Fuit in deſerto iohannes baptizans et Iohã. 1. c.
predicans baptiſmũ pnie: in remiſſionẽ
pctõꝝ. Et egrediebatur ad eũ omnis Mat. 3. b.
iudee regio: ⁊ hieroſolymite Luce. 3. a.
vniuerſi et baptizabantur
ab illo i iordanis flumie: ꝯfitẽtes pctã
ſua. Et erat iohannes veſtitus Iohan. 3. c.
pilis camelorum et zona pellicea Mat. 3. a.
circa lumbos eius: et locuſtas
⁊ mel ſilueſtre edebat: ⁊ p̃dicabat dicẽs
fortior me poſt me cuius non ⌊ Venit Mat. 3. e.
ſũ dign9 ꝓcũbẽs ſoluẽ corrigiã calciamẽ Luce. 3. d.
torum ei9. Ego baptizo vos Iohan. 1. d.
in aqua: ille vero baptizabit vos Mat. 3. c.
ſpiritu ſancto. Et factum eſt in Luce. 3. d.
dieb9 illis: venit ieſ9 a nazareth galilee Iohã. 1. d.
et baptizatus eſt a Iohanne in Act. 19. a.
iordane. Et ſtatim aſcendens de Mat. 3. f.
aqua: vidit celos apertos: B
⁊ ſpm̃ ſctm̃ tãq̃ colũbã deſcendẽtẽ ⁊ ma-
nẽtẽ in ipſo. Et vox facta eſt de celo.
Tu es filius meus dilectus in te Eſa. 42. a.
complacui. Et ſtatim ſpũs expulit eum Mat. 3. g. ⁊ 17. b.
in deſertum. Et erat in deſerto Luc. 3. c. ⁊
q̃dragita dieb9 ⁊ q̃dragita noctib9: ⁊ tẽ 2. Pe. 1. d.
ſathana. Erat q̃ cũ beſtijs: ⁊ ⌊ptabat a Mat. 4. a.
angeli miniſtrabant illi. Poſtq̃ autem Luce. 4. a.
tradit9 eſt iohãnes: venit ieſus in Eſa. 43. g.
galileam: predicans euangelium Mat. 4. c.
regni dei: et dicens. Qm̃ impletũ eſt Mat. 4. d.
tempus ⁊ appropinquauit regnum
dei. Penitemini et credite Mat. 4. c.
euangelio. Et preteriens ſecus mare Act. 3. d.
galilee: vidit ſymonem et andream
fratrem eius mittentes
retia in mare. Erant
ei piſcatores. Et dixit eis ieſus. Veni Mat. 4. c. ⁊ 8. c.
te poſt me: et faciã vos fieri piſcatores Luce. 5. b.
hominum. Et protinus relictis retib9
ſecuti ſunt eum. Et progreſſus Marc. 4. f.
inde puſillum vidit iacobum zebedei
et iohannem fratrem eius: et
ipſos componentes retia in naui:
et ſtatim vocauit illos. Et relicto

τες τὸν πατέρα αὐτῶν ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοί-
ῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐ-
τοῦ. καὶ εἰσπορεύονται εἰς καπερναούμ. καὶ
εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συ-
ναγωγήν, ἐδίδασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ
τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐ-
τοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμ-
ματεῖς. καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄν-
θρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκρα-
ξε λέγων. ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἰησοῦ ναζαρη-
νέ, ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς, οἶδα σε τίς εἶ ὁ ἅ-
γιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς λέγων. φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.
καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκά-
θαρτον, καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν
ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε
συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντας. τί ἐστὶ
τοῦτο, τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ'
ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις
ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. ἐξῆλθε
δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περί-
χωρον τῆς γαλιλαίας. καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συ-
ναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν σί-
μωνος καὶ ἀνδρέου μετὰ ἰακώβου καὶ ἰω-
άννου. ἡ δὲ πενθερὰ τοῦ σίμωνος κατέκειτο
πυρέσσουσα, καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ
περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν
κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς. καὶ ἀφῆκεν αὐ-
τὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
ὀψίας δὲ γενομένης ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφε-
ρον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχον-
τας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. καὶ ἡ πόλις
ὅλη συνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐθε-
ράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις
νόσοις. καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε. καὶ
οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια ὅτι ᾔδεισαν
αὐτόν, καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐ-
ξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς ἔρημον τόπον.
κἀκεῖ προσηύχετο. καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν
ὁ σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. καὶ εὑρόντες αὐ-
τόν, λέγουσιν αὐτῷ. ὅτι πάντες σε ζητοῦσι.
καὶ λέγει αὐτοῖς. ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας
κωμοπόλεις ἵνα ἐκεῖ κηρύξω. εἰς τοῦτο γὰρ
ἐξελήλυθα, καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν, καὶ
τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. καὶ ἔρχεται πρὸς
αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυ-
πετῶν αὐτὸν καὶ λέγων αὐτῷ. ὅτι ἐὰν θέ-
λῃς δύνασαί με καθαρίσαι. ὁ δὲ ἰησοῦς σπλα-
γχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
τοῦ καὶ λέγει αὐτῷ. θέλω. καθαρίσθητι. καὶ
εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ
ἡ λέπρα καὶ ἐκαθαρίσθη. καὶ ἐμβριμησάμε-

patre ſuo zebedeo in naui
cum mercenarijs: ſecuti ſunt eum.
Et ingrediuntur capharnaum: et Luce. 4.c.
ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſynagogaʒ C
docebat eos. Et ſtupebant ſuper Mat. 7.g.
doctrina eius. Erat enim docens eos Luce. 2.g. Luce. 4.e.
quaſi poteſtatē habens: et nō ſicut ſcri
be. Et erat in ſynagoga eorum homo
in ſpiritu immundo: et clamauit
dicēs. Quid nobis et tibi ieſu nazare-
ne? Veniſti ꝑdere nos. Scio q̄ ſis ſctūs Luce. 4.f.
dei. Et cōminatus eſt ei ieſus
dicens. Obmuteſce et exi de homine.
Et diſcerpens eum ſpiritus immundꝰ:
et exclamans voce magna exijt
ab eo. Et mirati ſunt omnes: ita vt
cōquirerēt inter ſe dicentes. Quid nā ē
hoc? Que nā doctria hec noua? Qꝛ in
ꝑtāte ſpiritibus imundis
imperat: et obediunt ei.
Et ꝓceſſit rumor eiꝰ ſtatim ī oēʒ regio
nem galilee. Et protinus ſymonis Mat. 8.c.
egrediētes de ſynagoga: venerūt ī domū Luce. 4.f.
et andree cum iacobo et iohanne.
Recumbebat autem ſocrus ſymonis
febricitans: et ſtatim dicunt ei
de illa. Et accedens eleuauit eam
apꝓhēſa manu eiꝰ: ⁊ ꝯtinuo dimiſit eā
febris: ⁊ miniſtrabat eis. D
Veſpere aūt facto cū occidiſſet ſol: affe Luce. 4.g.
rebant ad eum omnes male habentes
et demonia habentes: et erat
oīs ciuitas cōgregata ad ianuā. Et cu ī.5.c.
rauit multos qui vexabantur varijs
lāguoribꝰ: et demonia mlta eijciebat ⁊
non ſinebat ea loqui quoniam ſciebant
eū. Et diluculo valde ſurgēs egreſſus
abijt in deſertum locum:
ibiq̄ orabat. Et proſecutus eſt eum
ſymō ⁊ q̄ cū illo erāt. Et cū inueniſſēt eū
dixerūt ei: quia omnes querunt te
et ait illis. Eamus in proximos ⌈ eniʒ
vicos ⁊ ciuitates vt ibi predicē: ad hoc
veni. Et erat predicans in ſynagogis
eorum: et in omni galilea et
demonia eijciens. Et venit ad Mat. 8.a. Luce. 5.c.
eum leproſus deprecans eum et genu
flexo dixit. Si vis
potes me mundare. Jeſus aūt miſer
extendit manū ſuā ⁊ tāgēs eū ⌊tus eius
ait illi. Volo. Mundare. Et f. mūdare. i. pati mōi paſſiue vocis.
cum dixiſſet: ſtatim diſceſſit ab eo
lepra ⁊ mundatus eſt. Et cōminatꝰ eſt

Digitized by Google

νος αὐτῶ εὐθέως, ἐξέβαλεν αὐτὸν καὶ λέ=
γει αὐτῶ. ὅρα μηδενὶ εἴπης, ἀλλὰ ὕπαγε σε
αυτὸν δεῖξον τῶ ἱερεῖ. καὶ προσένεγκε περὶ
τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε μωσῆς
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξα=
το κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λό
γον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς
εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ᾽ ἔξωθεν ἐν ἐρήμοις
τόποις ἦν. καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν παντα
χόθεν. Cap.2.

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς καπερναοὺμ δι᾽ ἡ=
μερῶν. καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκον ἐστί.
καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέ
τι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐ=
λάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται πρὸς
αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑ
πὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγί=
σαι αὐτῶ διὰ τὸν ὄχλον. ἀπεστέγασαν τὴν
στέγην ὅπου ἦν. καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι
τὸν κράββατον ἐφ᾽ ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέ=
κειτο. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν,
λέγει τῶ παραλυτικῶ. τέκνον. ἀφέωνται
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ἦσαν δέ τινές τῶν
γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογι=
ζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. τί οὗτος
οὕτω λαλεῖ βλασφημίας. τίς δύναται ἀ=
φιέναι ἁμαρτίας. εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. καὶ εὐθέως
ἐπιγνοὺς ὁ ἰησοῦς τῶ πνεύματι αὐτοῦ ὅ=
τι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς,
εἶπεν αὐτοῖς. τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν. τί ἐστὶν εὐκοπώτερον.
εἰπεῖν τῶ παραλυτικῶ ἀφέωνται σου αἱ ἁ
μαρτίαι, ἢ εἰπεῖν ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράβ=
βατον σου καὶ περιπάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέ=
ναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, λέγει τῶ παρα=
λυτικῶ. σοὶ λέγω. ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κρά
ββατον σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκον σου.
καὶ εὐθέως ἠγέρθη, καὶ ἄρας τὸν κράββατον
ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι
πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας. ὅ
τι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. καὶ ἐξῆλθε πά=
λιν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἤρχετο πρὸς αὐτόν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς
καὶ παράγων, εἶδε λευῒν τὸν τοῦ ἀλφαίου.
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῶ.
ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
αὐτῶ. καὶ ἐγένετο ἐν τῶ κατακεῖσθαι αὐτὸν
ἐν τῆ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ
ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῶ ἰησοῦ καὶ τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ. ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠ=
κολούθησαν αὐτῶ. καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ
οἱ φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ

ei: ſtatimq́ꝫ eiecit illum: ⁊ dicit
ei. Uide nemini dixeris: ſed vade Mat.8.a. Luce.5.c.
oſtende te principi ſacerdotū ⁊ offer ꝑ
emundatione tua que precepit moyſes
in teſtimoniū illis. Et egreſſus cepit
predicare: et diffamare ſermonem:
ita vt iā non poſſet manifeſte
itroire in ciuitatē ſed foris in deſertis
locis eſſet: et conueniebant ad eum vn
diq́ꝫ Cap.2.

Et iterū itrauit capharnaū poſt di A
es octo: ⁊ auditū ē ꝙ in domo eēt
et conuenerunt multi: ita vt non
caperet neq́ꝫ ad ianuaꝫ: et loquebatur
eis verbum: Et venerunt ad Mat.9.a. Luce.5.d.
eum ferentes paralyticum: qui a Iohan.5.a.
quattuor portabat. Et cū nō poſſet of
ferre eū illi pre turba: nudauerunt
tectū vbi erat: ⁊ patefacientes ſubmiſe
rūt grabatū in quo palytic9 iacebat. Cū
autem vidiſſet ieſus fidem illorum
ait paralytico. Fili dimittuntur Luce.7.g.
tibi pctā tua. Erant aūt illic ꝗdam de
ſcribis ſedentes: et cogitantes
in cordibus ſuis. Quid hic
ſic loquit. Blaſphēat. Quis pōt dimit Luce.5.d.
tere peccata niſi ſolus de9. Quo ſtatim 1.Cor.2.d.
cognito ieſus ſpiritu ſuo: quia B
ſic cogitarent intra ſe:
dicit illis. Quid iſta cogitatis in
cordibus veſtris. Quid eſt facilius Mat.9.a.
dicere palytico: dimittunt tibi pctā tua: Luce.5.c.
an dicere: ſurge tolle grabatum
tuum ⁊ ambula: Ut autem ſciatis qꝛ
filius hominis habet poteſtatem
in terra dimittēdi peccata ait palytico
Tibi dico ſurge tolle grabatum Mat.9.b.
tuum et vade in domum tuam. Luce.5.e.
Et ſtatī ſurrexit ille: ⁊ ſublato grabato Iohā.5.b.
abijt inde corā omnib9: ita vt mirarent
oēs: ⁊ honoficarent deū dicētes: quia
nūq́ꝫ ſic vidim9. Et egreſſus eſt rurſus Mat.9.b.
ad mare omniſq́ꝫ turba Luce.5.f.
veniebat ad eum ⁊ docebat eos.
Et cum preteriret vidit leui alphei
ſedentem ad teloneum: ⁊ ait illi.
Sequere me. Et ſurgens ſecutus eſt
eum. Et factum eſt cum accumberet Mat.9.b.
in domo illius: multi publicani et Luce.5.f.
peccatores ſimul diſcūbebant cū ieſu ⁊
diſcipulis ei9. Erāt ei mlti q̄ ſeq̄bātur C
eum. Et ſcribe ⁊
phariſei videntes: qꝛ manducaret cum

Digitized by Google

των τελωνών και αμαρτωλών, έλεγον τοις
μαθηταίς αυτού. τι ότι μετά των τελωνών
καί αμαρτωλών εσθίει και πίνει. και ακού
σας ο ιησούς λέγει αυτοίς. ου χρείαν έχου
σιν οι ισχύοντες ιατρού, αλλ οι κακώς έχον
τες. ουκ ήλθον καλέσαι δικαίους, αλλά α=
μαρτωλούς εις μετάνοιαν. και ήσαν οι μα=
θηταί ιωάννου και οι των φαρισαίων νηστεύ
οντες, και έρχονται και λέγουσιν αυτώ.
διά τι οι μαθηταί ιωάννου και οι των φαρι
σαίων νηστεύουσιν, οι δε σοι μαθηταί ου
νηστεύουσιν. και είπεν αυτοίς ο ιησούς. μη
δύνανται οι υιοί του νυμφώνος εν ω ο νυμ
φίος μετ αυτών εστί νηστεύειν. όσον χρό=
νον μεθ εαυτών έχουσι τον νυμφίον, ου
δύνανται νηστεύειν. ελεύσονται δε ημέραι
όταν απαρθή απ αυτών ο νυμφίος, και τό=
τε νηστεύσουσιν εν εκείναις ταις ημέραις. και
ουδείς επίβλημα ράκους αγνάφου επιρρά
πτει επί ιματίω παλαιώ. ει δε μή, αίρει το πλή
ρωμα αυτού το καινόν του παλαιού, και
χείρον σχίσμα γίνεται. και ουδείς βάλλει
οίνον νέον εις ασκούς παλαιούς. ει δε μη,
ρήσσει ο οίνος ο νέος τους ασκούς, και ο οί
νος εκχείται, και οι ασκοί απολούνται. αλ=
λά οίνον νέον εις ασκούς καινούς βλητέον.
και εγένετο παραπορεύεσθαι αυτόν εν τοις
σάββασι διά των σπορίμων, και ήρξαντο οι
μαθηταί αυτού οδόν ποιείν τίλλοντες τους
στάχυας. και οι φαρισαίοι έλεγον αυτώ, ί
δε τι ποιούσιν εν τοις σάββασιν ο ουκ έξεσ
τι. και αυτός έλεγεν αυτοίς. ουδέποτε ανέ=
γνωτε τι εποίησε δαυίδ ότε χρείαν έσχεν,
και επείνασεν αυτός και οι μετ αυτού, πως
εισήλθεν εισ τον οίκον του θεού επί αβιά=
θαρ του αρχιερέως, και τους άρτους της προ
θέσεως έφαγεν, ους ουκ έξεστι φαγείν ει μή
τοις ιερεύσι. και έδωκε και τοις σύν αυτώ
ούσι. και έλεγεν αυτοίς. το σάββατον διά
τον άνθρωπον εγένετο, ουχ ο άνθρωπος δι
ά το σάββατον. ώστε κύριος εστίν ο υιός
του ανθρώπου και του σαββάτου. Cap.3.

Και εισήλθε πάλιν εις την συναγωγήν.
και ην εκεί άνθρωπος εξηραμμένην έχων
την χείρα. και παρετήρουν αυτόν ει τοις
σάββασι θεραπεύσει αυτόν, ίνα κατηγορή=
σωσιν αυτού. και λέγει τω ανθρώπω το ε=
ξηραμμένην έχοντι την χείρα. έγειραι εις το
μέσον. και λέγει αυτοίς. έξεστι τοις σάββα
σιν αγαθοποιήσαι η κακοποιήσαι. ψυχήν
σώσαι, η αποκτείναι. οι δε εσιώπων. και πε
ριβλεψάμενος αυτούς μετ οργής. συλλυ=
πούμενος επί τη πωρώσει της καρδίας αυ=

publicanis ⁊ peccatoribus: dixerunt
diſcipulis eius. Quare cũ publicanis Mat.9.c.
⁊ pctõrib⁹ mãducat ⁊ bibit mgr̃ vr̃: Hoc Lucc.15.f.
ieſus ait illis. Nõ neceſſe hñt audito
ſani medico: ſed qui male habent.
Non eni veni vocare iuſtos: ſed pecca 1.Thi.1.b.
tores. Et erant diſcipuli
iohannis ⁊ phariſei ieiunantes:
et veniunt et dicunt illi.
Quare diſcipuli iohãnis ⁊ phariſeorũ Luce.5.f.
ieiunant: tui autem diſcipuli non
ieiunant. Et ait illis ieſus. Nunquid Mar.9.c.
poſſunt filij nuptiarum q̃diu ſponſus Lucc.5.g.
cũ illis eſt ieiunare? Quanto tempore
habent ſecum ſponſum non
poſſunt ieiunare. Venient autem dies
cum auferetur ab eis ſponſus: et tunc
ieiunabunt in illis diebus. D
Nemo aſſumentum panni rudis aſſuit
veſtimẽto veteri. Alioq̃n aufert ſupple
mentũ nouũ a veteri: et
maior ſciſſura fit. Et nemo mittit
vinum nouum in vtres veteres: alioq̃n
dirumpet vinum vtres et vinum
effundetur ⁊ vtres peribunt. Sed
vinũ nouũ in vtres nouos mitti debet.
Et factum eſt iterum cum dominus Mat.12.a.
ſabbatis ambularet per ſata: et Lucc.6.a.
diſcipuli eius ceperunt progredi ⁊ vellẽ
ſpicas: Phariſei aũt dicebãt ei. Ecce
q̃d faciũt diſcipuli tui ſabbatis q̃d nõ lꝫ.
Et ait illis. Nunq̃ legiſtis Mat.12.a.
quid fecerit dauid q̃n neceſſitatẽ habuit Lucc.6.a.
et eſuriijt ipſe ⁊ qui cũ eo erant: quõ 1.Reg.21.b.
introiuit in domum dei ſub abiathar
prĩcipe ſacerdotũ ⁊ panes ꝓpoſitionis
mãducauit quos nõ licebat mãducare
ſacerdotibus: et dedit niſi ſolis
eis ⁊ qui cũ eo erãt? Et dicebat eis.
Sabbatũ ꝓpter hoĩeʒ factũ ẽ: ⁊ nõ hõ
ꝓpter ſabbatum. Itaq; dñs eſt filius Mat.12.a.
hominis etiam ſabbati. Cap.3. Lucc.6.a.

ET introiuit iterũ in ſynagogam: A
et erat ibi homo habens
manũ aridam: Et obſeruabant eum ſi Mat.12.b.
ſabbatis curaret: vt acuſarent Lucc.13.c. ⁊.14.a
illum. Et ait homini
habenti manum aridam. Surge in
medium. Et dicit eis. Licet ſabbatis Mat.12.b
benefacere an male: animam Luce.9.b. ⁊.14.a.
ſaluã facẽ an pdẽ? At illi tacebãt. Et
eos cũ ira contriſtatus circũſpiciens
ſuper cecitate cordis eorum

τώμ, λέγει/Τω ανθρώπω· έκτειμομ/Τημ Χεί=
ρα σου. και εξέτειμε, και αποκατεστάθη/η
Χείρ αυτού υγιής ως/η άλλη. και εξελθόμτες
/οι φαρισαίοι ευθέως μετά/Τωμ ηρωδιαμώμ,
συμβούλιομ εποίουμ κατ αυτού όπως αυ
Τόμ απολέσωσι. και/ο ιησούς αμεχώρησε
μετά/Τωμ μαθητώμ αυτού προς/Τημ θάλα=
σσαμ. και πολύ πλήθος από/Της γαλιλαί=
ας ηκολούθησεμ αυτώ. και από ιουδαίας, και
από ιεροσολύμωμ, και από/Της ιδουμαίας,
και πέραμ/Του ιορδάμου. και οι περί Τύρομ
και σιδώμα πλήθος πολύ, ακούσαμτες ό=
σα εποίει, ήλθομ προς αυτόμ. και είπε/Τοις
μαθηταίς αυτού ίμα πλοιάριομ προσκαρ
τερεί αυτώ διά/Τομ όχλομ ίμα μη θλίβωσιμ
αυτόμ. πολλούς γαρ εθεράπευσεμ, ώστε
επιπίπτειμ αυτώ ίμα αυτού άψωμται όσοι
είχομ μάστιγας. και/Τα πμεύματα/Τα ακά=
θαρτα όταμ αυτόμ εθεώρει, προσέπιπτεμ αυ
τώ. και έκραζε λέγομτα, ότι συ ει/ο υιός/Του
θεού. και πολλά επετίμα αυτοίς, ίμα μη
φαμερόμ αυτόμ ποιήσωσι. και αμαβαίμει
εις/Το όρος και προσκαλείται ους ήθελεμ αυ
τος, και απήλθομ προς αυτόμ. και εποίησε
δώδεκα ίμα ώσι μετ αυτού, και ίμα αποσ=
τέλλη αυτούς κηρύσσειμ και έχειμ εξουσί=
αμ θεραπεύειμ/Τας μόσους, και εκβάλλειμ/Τα
δαιμόμια. και επέθηκε/Τω σίμωμι όμομα πέ
τρομ. και ιάκωβομ/Τομ/Του ζεβεδαίου, και ιω=
άμμημ/Τομ αδελφόμ/Του ιακώβου, και επέ=
θηκεμ αυτοίς ομόματα βοαμεργές, ο εστίμ υ
ιοί βρομτής. και αμδρέαμ, και φίλιππομ, και
βαρτολομαίομ, και ματθαίομ, και θωμάμ,
και ιάκωβομ/Τομ/Του αλφαίου, και θαδδαί
ομ, και σίμωμα/Τομ καμαμίτημ, και ιούδαμ ισ
καριώτημ, οσ και παρέδωκεμ αυτόμ. και έρ
Χομται εις οίκομ, και συμέρΧεται πάλιμ ό=
Χλος ώστε μη δύμασθαι αυτούς μήτε άρ=
τομ φαγείμ. και ακούσαμτες οι/παρ αυτού ε
ξήλθομ κρατήσαι αυτόμ. έλεγομ γαρ ότι εξέ
στη. και/οι γραμματείς/οι από ιεροσολύμωμ
καταβάμτες έλεγομ, ότι βεελζεβούλ έΧει,
και ότι εμ/Τω άρΧομτι/Τωμ δαιμομίωμ εκβά=
λλει/Τα δαιμόμια. και προσκαλεσάμεμος αυ
τούς εμ παραβολαίς έλεγεμ αυτοίς. πως δύ
μαται σαταμάς σαταμάμ εκβάλλειμ. και εάμ
βασιλεία εφ εαυτήμ μερισθή, ου δύμαται
σταθήμαι/η βασιλεία εκείμη. και εάμ οικία εφ
εαυτήμ μερισθή, ου δύμαται σταθήμαι/η οι
κία εκείμη. και ει/ο σαταμάς αμέστη εφ εαυ=
τόμ και μεμέρισται, ου δύμαται σταθήμαι,
αλλά Τέλος έΧει. ουδείς δύμαται/Τα σκεύη
/Του ισΧυρού εισελθώμ εις/Τημ οικίαμ αυτού

dicit homini. Extende manum
tuam. Et extendit: ⁊ reſtituta eſt
manus illi. Exeuntes autem Mat. 12.b. Iohã. 10.g
phariſei ſtatim cum herodianis
conſiliũ faciebant aduerſus eũ: quõ eũ
perderent. Jeſus autem
cum diſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare:
et multa turba a galilea Mat. 4.g.
et iudea ſecuta eſt eum. Et Luce. 4.e. Iohan. 6.a
ab hieroſolymis et ab idumea
et trans iordanem: et qui circa tyrum
et ſydonẽ multitudo magna audiẽtes q̃
faciebat venerũt ad eum. Et dixit ie= B
ſus diſcipulis ſuis: vt in nauicula
ſibi deſeruirẽt ꝑpter turbã ne cõprimerẽt
eum. Multos enĩ ſanabat: ita vt
irruerẽt in eũ vt illũ tangerẽt quotquot
habebant plagas. Et ſpiritus imundi
cum illum videbant procidebant ei.
Et clamabant dicentes. Tu es filius Luce. 4.g.
dei. Et vehementer cõminabaẽ eis: ne
manifeſtarẽt illum. Et aſcendens Mat. 10.a
in montẽ: vocauit ad ſe quos voluit ipſe Luce. 6.c.
et venerunt ad eum. Et fecit
vt eſſent duodeci cũ illo: ⁊ vt mitteret
eos predicare. Et dedit illis poteſtatẽ
curandi infirmitates et eijciendi
demonia. Et ĩpoſuit ſimõi nomẽ petrꝰ Mat. 10.a.
Et iacobũ zebedei: et iohannem Luce. 6.c.
fratrem iacobi: et impoſuit Mar. 1.b.
eis nomina boanerges: quod eſt filij
tonitrui. Et andream et philippum et C
bartholomeum ⁊ matheũ et thomam
et iacobum alphei et thadeum
et ſimonẽ chananeũ: et iudam ſcarioth
qui et tradidit illum. Et veniunt
ad domũ. Et conuenit iterum turba:
ita vt non poſſet neq̃ panem
manducare. Et cum audiſſent ſui exie=
runt tenere eũ. Dicebãt enim q̃m ĩ furorẽ
verſus ẽ. Et ſcribe q̃ ab hieroſolymis Mat. 12.c.
deſcẽderãt: dicebãt q̃m beelzebub hꝫ: Luce. 11.b
⁊ quia in principe demoniorum eijcit
demonia. Et conuocatis eis Mat. 12.b.
in parabolis dicebat illis. Quõ poteſt Luce. 11.c.
ſathanas ſathanam eijcere? Et ſi
regnũ in ſe diuidatur: non poteſt
regnum illud ſtare. Et ſi domus ſup
ſemetipſaꝫ diſpartiatẽ: nõ poteſt domuꝫ
illa ſtare. Et ſi ſathanas cõſurrexerit
diſꝑtitꝰ ẽ ⁊ nõ poterit ſta[re] i ſemetipſũ:
re ſed finem habet. Nemo poteſt vaſa D
fortis ingreſſus in domum eius

διαρπάσαι, εάν μη πρώτον τον ισχυρόν δήση, και τότε την οικίαν αυτού διαρπάση. αμήν λέγω υμίν ότι πάντα αφεθήσεται τα αμαρτήματα τοις υιοίς των ανθρώπων, και βλασφημίαι όσας αν βλασφημήσωσιν. ος δ᾽ αν βλασφημήση εις το πνεύμα το άγιον, ουκ έχει άφεσιν εις τον αιώνα, αλλ᾽ ένοχος εστίν αιωνίου κρίσεως. ότι έλεγον πνεύμα ακάθαρτον έχει. έρχονται ουν οι αδελφοί και η μήτηρ αυτού, και έξω εστώτες, απέστειλαν προς αυτόν φωνούντες αυτόν. και εκάθητο όχλος περί αυτόν. είπον δε αυτώ ιδού η μήτηρ σου και οι αδελφοί σου και αι αδελφαί σου έξω ζητούσι σε. και απεκρίθη αυτοίς λέγων. τις εστίν η μήτηρ μου ή οι αδελφοί μου, και περιβλεψάμενος κύκλω τους περί αυτόν καθημένους, λέγει. ίδε η μήτηρ μου και οι αδελφοί μου. ος γαρ αν ποιήση το θέλημα του θεού, ούτος μου αδελφός και αδελφή και μήτηρ εστί. Cap. 4.

Και πάλιν ήρξατο διδάσκειν παρά την θάλασσαν, και συνήχθη προς αυτόν όχλος πολύς. ώστε αυτόν εμβάντα εις το πλοίον καθήσθαι εν τη θαλάσση. και πας ο όχλος προς την θάλασσαν επί της γης ην. και εδίδασκεν αυτούς εν παραβολαίς πολλά. και έλεγεν αυτοίς εν τη διδαχή αυτού. ακούετε. ιδού εξήλθεν ο σπείρων του σπείραι. και εγένετο εν τω σπείρειν, ο μεν έπεσε παρά την οδόν και ήλθε τα πετεινά και κατέφαγεν αυτό. άλλο δε έπεσεν επί το πετρώδες όπου ουκ είχε γην πολλήν, και ευθέως εξανέτειλε, διά το μη έχειν βάθος γης. ηλίου δε ανατείλαντος εκαυματίσθη, και διά το μη έχειν ρίζαν, εξηράνθη. και άλλο έπεσεν εις τας ακάνθας, και ανέβησαν αι άκανθαι και συνέπνιξαν αυτό, και καρπόν ουκ έδωκε. και άλλο έπεσεν εις την γην την καλήν, και εδίδου καρπόν αναβαίνοντα και αυξάνοντα, και έφερεν εν τριάκοντα και εν εξήκοντα, και εν εκατόν. και έλεγεν ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω. ότε δε εγένετο καταμόνας ηρώτησαν αυτόν οι περί αυτόν συν τοις δώδεκα την παραβολήν. και έλεγεν αυτοίς. υμίν δέδοται γνώναι το μυστήριον της βασιλείας του θεού, εκείνοις δε τοις έξω εν παραβολαίς τα πάντα γίνεται, ίνα βλέποντες βλέπωσι και μη ίδωσι, και ακούοντες ακούωσι και μη συνιώσι. μήποτε επιστρέψωσι, και αφεθή αυτοίς τα αμαρτήματα. και λέγει αυτοίς ουκ οίδατε την παραβολήν ταύτην, και πως πάσας τας παραβολάς γνώσεσθε.

diripere: niſi prius fortem alliget ⁊ tunc domum eius diripiet.
Amen dico vobis qm̄ oīa dimittentur filijs hominum peccata et *Mat. 12. d. Luce. 12. b.*
blaſphemie quib⁹ blaſphemauerūt. Qui aūt blaſphemauerit in ſpiritū ſanctum non hēbit remiſſionē i eternū: ſʒ re⁹ erit eterni delicti: qm̄ dicebāt ſpiritū imūdū habet.
Et veniunt mater eius ⁊ fratres: ⁊ foris ſtantes miſerunt ad eum vocantes eum. *Mat. 12. g. Luce. 8. c.*
Et ſedebat circa eū turba: ⁊ dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. Et reſpondens eis ait. Que eſt mater mea et fratres mei? Et circumſpiciens eos qui i circūitu ei⁹ ſedebāt ait. Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic frater meus ⁊ ſoror mea ⁊ mater eſt. Cap. 4.

ET iterum cepit docere ad mare *A*
et congregata eſt ad eum turba multa: ita vt nauim aſcendens ſederet in mari: et omnis turba circa mare ſuper terraʒ erat: ⁊ docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina ſua. Audite
Ecce exijt ſeminans ad ſeminādū. Et dum ſeminat: aliud cecidit circa viam ⁊ venerunt volucres celi ⁊ comederūt illud. *Mat. 15. a Luce. 8. a.*
Aliud vō cecidit ſup petroſa vbi nō habuit terrā multā: ⁊ ſtatim exortū ē: qm̄ non hēbat altitudinē terre. Et quando exort⁹ eſt ſol exeſtuauit ⁊ eo ꝙ nō hēbat radicem exaruit. *Jaco. 1. b. 1. Pe. 1. d. 2. Cor. 9. b*
Et aliud cecidit in ſpinas: et aſcēderūt ſpine et ſuffocauerunt illud et fructū nō dedit. Et aliud cecidit in terram bonaʒ: et dabat fructum aſcendentem ⁊ creſcētem: et afferebat vnū triceſimū ⁊ vnū ſexageſimū ⁊ vnū centeſimū. Et dicebat. *B*
Qui hʒ aures audiendi audiat. Et cū eſſet ſingularis interrogauerūt eū hi q̄ cū eo erat duodeciʒ pabolā: ⁊ dicebat
Vobis datuʒ eſt noſſe myſterium eis. regni dei: illis autem qui foris ſunt in parabolis omnia fiunt: *Mat. 13. b. Luce. 8. b. Johā. 12. f.*
vt videntes videant ⁊ non videant: ⁊ audientes audiant ⁊ non intelligant nequando conuertantur ⁊ dimittantur eis peccata. *Eſaie. 6. c. Actu. 17. f.*
Et ait illis. Neſcitis parabolam hanc? et quō omnes parabolas cognoſcetis.

Digitized by Google

ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. οὗτοι δέ εἰ-
σιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λό-
γος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ
σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμέ-
νον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. καὶ οὗτοι εἰσὶν
ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ
ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χα-
ρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν. καὶ οὐκ ἔχουσι ῥί-
ζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα
γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν
λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζονται. καὶ οὗτοι
εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι. οἱ τὸν
λόγον ἀκούοντες, καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶ-
νος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ
αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι,
συμπνίγουσι τὸν λόγον καὶ ἄκαρπος γίνε-
ται. καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν
σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριά-
κοντα, καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. καὶ ἔ-
λεγεν αὐτοῖς. μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται ἵνα ὑ-
πὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην. οὐχ
ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ. οὐ γάρ ἐστί
τι κρυπτὸν ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ. οὐδὲ ἐγένε-
το ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ.
εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς. βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ με-
τρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσε-
ται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ
δοθήσεται αὐτῷ. καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔ-
χει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἔλεγεν, οὕτως
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρω-
πος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ κα-
θεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ
σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶ-
δεν αὐτός. αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ
πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλή-
ρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν δὲ παραδῷ ὁ
καρπός, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον ὅ-
τι παρέστηκεν ὁ θερισμός. καὶ ἔλεγε τίνι ὁ-
μοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν
ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν. ὡς
κόκκον σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς
γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων
ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅταν σπαρῇ ἀνα-
βαίνει καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μεί-
ζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους ὥστε δύ-
νασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. καὶ τοιαύταις
παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν
λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν. χω-
ρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. κα-
τ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάν-

Qui ſeminat verbũ ſeminat. Hi aũt ſũt Mat.13.c. Luce.8.b.
qui circa viam vbi ſeminatur verbũ:
et cum audierint: confeſtim venit
ſathanas et aufert verbũ quod ſeminatũ ẽ
in cordibus eorum. Et hi ſunt
ſimiliter qui ſuper petroſa ſeminantur: qui
cum audierint verbum: ſtatim cũ gaudio
accipiunt illud: et non habent radicem
in ſe: ſed temporales ſunt deinde
orta tribulatione et perſecutione ꝓpter
verbum: cõfeſtim ſcandalizantur. Et alii
ſunt qui in ſpinis ſeminantur. Hi ſunt
qui verbum audiunt: et erumne ſeculi
et deceptio diuitiarum: et
circa reliqua concupiſcentie introeũtes
ſuffocant verbũ: et ſine fructu efficitur.
Et hi ſunt qui ſuper terram bonam C
ſeminati ſunt: qui audiunt verbum et
ſuſcipiunt: et fructificãt: vnũ triceſimũ:
vnũ ſexageſimũ: et vnũ cẽteſimũ. Et di-
cebat illis. Nunquid venit lucerna vt ſub Mat.5.b.
modio ponatur aut ſub lecto? Nonne Luc.8.c. 11.c.
vt ſuper cãdelabrũ ponatur. Non eſt enim Mat.10.c
aliquid abſcõditũ quod nõ manifeſtetur: nec Luce.8.c.
occultũ quod nõ veniat in palã. [factũ ẽ]
Si quis habet aures audiẽdi audiat. Et di-
cebat illis. Videte quid audiatis. In qua Mat.7.a.
menſura menſi fueritis: remetietur vobis: et Luce.6.f.
vobis. Qui enim habet [adiicietur] Mat.13.b. 25.c.
dabitur illi: et qui nõ habet etiam quod habet Luce.8.c.
auferetur ab eo. Et dicebat. Sic 16.d.
eſt regnum dei quemadmodum ſi homo
iaciat ſementem in terram et dormiat:
et exurgat nocte et die: et
ſemen germinet et increſcat dum neſcit
ille. Vltro enim terra fructificat
primũ herbã: deinde ſpicã: deinde plenũ
frumentũ in ſpica. Et cũ ex ſe ꝓduxerit
fructus: ſtatim mittit falcem quoniam
adeſt meſſis. Et dicebat. Cui aſſimila-
bimus regnum dei: aut
cui parabole cõparabimus illud. Sicut Mat.13.d
granũ ſinapis quod cum ſeminatũ fuerit in Luce.13.d.
terra minus eſt omnibus ſeminibus que ſunt
in terra: et cũ natũ fuerit aſcẽdit in arbo-
rem: et fit maius omnibus oleribus: D
et facit ramos magnos: ita vt poſſint
ſub vmbra eius aues
celi habitare. Et talibus Mat.13.e.
multis parabolis loquebatur eis
verbum prout poterant audire: ſine
parabola aũt nõ loquebatur eis. Seorſũ
aũt diſcipulis ſuis diſſerebat omnia.

Digitized by Google

τα. καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψί-
ας γενομένης, διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ
ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐ-
τὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα δὲ πλοι-
άρια ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέ-
μου μεγάλη, τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλεν εἰς τὸ
πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. καὶ ἦν
αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαι-
ον καθεύδων. καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέ-
γουσιν αὐτῷ. διδάσκαλε οὐ μέλει σοι ὅ-
τι ἀπολλύμεθα. καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε
τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ. σιώπα πε-
φίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένε-
το γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τί δει-
λοί ἐστε οὕτως. πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν. καὶ
ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς
ἀλλήλους. τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ
ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ.

Cap. 5.

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης
εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν. καὶ ἐ-
ξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήν-
τησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶ-
χεν ἐν τοῖς μνήμασι. καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐ-
δεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν
πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι.
καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ
τὰς πέδας συντετρίφθαι. καὶ οὐδεὶς αὐτὸν
ἴσχυε δαμάσαι. καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ
ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι ἦν
κράζων, καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ἰ-
δὼν δὲ τὸν ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμεν
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ κράξας φωνῇ
μεγάλῃ εἶπε. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ἰησοῦ υἱὲ τοῦ
θεοῦ τοῦ ὑψίστου. ὁρκίζω σε τὸν θεὸν μή
με βασανίσῃς, ἔλεγε γὰρ αὐτῷ. ἔξελθε τὸ
πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.
καὶ ἐπηρώτα αὐτόν. τί σοι ὄνομα. καὶ ἀπε-
κρίθη λέγων. λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολ-
λοί ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα
μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ἦν
δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη
βοσκομένη. καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες
οἱ δαίμονες λέγοντες. πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς
χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. καὶ
ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ ἰησοῦς. καὶ
ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα,
εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους. καὶ ὥρμησεν
ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν, ἦσαν γὰρ ὡς δισχίλιοι. καὶ ἐπνίγον-
το ἐν τῇ θαλάσσῃ. οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς
χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν

Et ait illis in illa die cum ſero eſſet Luc. 9.b. Joh. 6.a.
factum: tranſeamus contra. Et
dimittentes turbam aſſumunt eum
ita vt erat in naui: et alie naues
erant cum illo. Et facta eſt procella Mat. 8.c. Luc. 8.c.
magna venti: et fluctus mittebat in
nauim: ita vt impleretur nauis. Et erat
ipſe in puppi ſuper ceruical
dormiens: et excitant eum: et dicunt
illi. Magiſter non ad te pertinet quia
perimus. Et exurgens comminatus eſt
vento: et dixit mari. Tace obmuteſce.
Et ceſſauit ventus: et facta eſt
tranquillitas magna. Et ait illis. Quid ti Mat. 8.c.
midi eſtis. Necdum habetis fidem. Et
timuerunt timore magno: et dicebant ad
alterutrum. Quis putas eſt iſte: quia Mat. 8.f. Luc. 8.d.
ventus et mare obediunt ei.

Cap. 5.

Et venerunt trans fretum maris A
in regionem geraſenorum. Et exeunti Mat. 8.f.
ei de naui ſtatim occurrit
de monumentis homo in
ſpiritu immundo: qui domicilium habebat
in monumentis. Et neque cathenis iam quiſquam
poterat eum ligare: quoniam
ſepe compedibus et cathenis vinctus
dirupiſſet cathenas et
compedes comminuiſſet: et nemo
poterat eum domare. Et ſemper
die ac nocte in monumentis et in montibus e-
rat clamans et concidens ſe lapidibus. Vi
dens autem ieſum a longe cucurrit
et adorauit eum: et clamans voce
magna dixit. Quid mihi et tibi ieſu
fili dei altiſſimi? Adiuro te per deum ne
me torqueas. Dicebat enim illi. Exi
ſpiritus immunde ab homine iſto.
Et interrogabat eum. Quod tibi nomen eſt? Et
dicit ei. Legio mihi nomen eſt: quia multi
ſumus. Et deprecabatur eum multum B
ne ſe expelleret extra regionem. Erat Mat. 8.g. Luc. 8.c.
autem ibi circa montem grex porcorum magnus
paſcens in agris. Et deprecabantur eum
ſpiritus dicentes. Mitte nos in
porcos: vt in eos introeamus. Et
conceſſit eis ſtatim ieſus. Et
exeuntes ſpiritus immundi
introierunt in porcos: et magno impetu
grex precipitatus eſt in mari
ad duo milia: et ſuffocati ſunt
in mari. Qui autem paſcebant Mat. 8.g. Luc. 8.c
eos fugerunt: et nunciauerunt in

Digitized by Google

πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἐξῆλθον ἰ=
δεῖν τί ἐστὶ τὸ γεγονός. καὶ ἔρχονται πρὸς
τὸν ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμε=
νον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρο=
νοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα, καὶ ἐ=
φοβήθησαν. διηγήσαντο δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόν=
τες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ πε
ρὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐ
τὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. καὶ ἐμ
βάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐ=
τὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα ἢ μετ' αὐτοῦ. ὁ δὲ
ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐ=
τῷ. ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς
σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ κύ
ριος πεποίηκε, καὶ ἠλέησέ σε. καὶ ἀπῆλθε καὶ
ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ δεκαπόλει ὅσα ἐποίη
σεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. καὶ πάντες ἐθαύμαζον.
καὶ διαπεράσαντος τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ
πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς
ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ
ἰδοὺ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων ὀνό
ματι ἰάειρος. καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρεκάλει αὐτὸν
πολλὰ λέγων. ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσ=
χάτως ἔχει. ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖ=
ρας, ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. καὶ ἀπῆλθε μετ'
αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς
καὶ συνέθλιβον αὐτόν. καὶ γυνή τις οὖσα
ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ
παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπα
νήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα καὶ μηδὲν
ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλ
θοῦσα, ἀκούσασα περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἐλθοῦσα
ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐ
τοῦ. ἔλεγε γὰρ ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ
ἅψωμαι, σωθήσομαι. καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ
πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ ἔγνω τῷ σώ
ματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος αὐτῆς.
καὶ εὐθέως ὁ ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν
ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς
ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγε. τίς μου ἥψατο τῶν ἱμα
τίων. καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέ
γεις τίς μου ἥψατο. καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν
τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα
καὶ τρέμουσα εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ,
ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ. θύ=
γατερ ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. ὕπαγε εἰς εἰ=
ρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.
ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ
ἀρχισυναγώγου λέγοντες, ὅτι ἡ θυγάτηρ
σου ἀπέθανε. τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκα=

ciuitatē ⁊ in agros. Et egreſſi ſūt vide
re quid eſſet facti: ⁊ venerunt ad
ieſum: ⁊ vidēt illū qui a demonio vexa
batur ſedentem veſtitum ⁊ ſane mentis:
et timuerunt.
Et narrauerunt illis qui viderant
qualiter factū eēt ei q̄ demoniū habue
de porcis. Et rogare ceperūt eū ⌊ rat: et Luce. 8. c.
vt diſcederet de finib⁹ eoꝝ. Cumq; aſcē
deret nauim: cepit illum deprecari
q̄ a demonio vexat⁹ fuerat vt eēt cum
non admiſit eum: ſed ait illi. ⌊ illo: ⁊
Vade in domum tuam ad
tuos: ⁊ annuncia illis quanta tibi dñs
fecerit: ⁊ miſertus ſit tui. Et abijt et
cepit predicare in decapoli: quanta
ſibi feciſſet ieſus: et omnes mirabant. C
Et cum aſcendiſſet ieſus in nauim Mat. 9. d.
rurſus tranſfretū: conuenit turba multa Luce. 8. f.
ad eum: ⁊ erat circa mare. Et Johan. 4. g
venit quidam de archiſynagogis noīe
iayrus: ⁊ videns eum procidit ad
pedes eius: ⁊ deprecabatur eum
multū dicens: qm̄ filia mea in extremis
eſt. Veni impone manū tuam ſup eam
vt ſalua ſit et viuat. Et abijt cum
illo ⁊ ſequebatur eum turba multa:
et comprimebant eū. Et mulier q̄ erat Mat. 9. d
ī pfluuio ſanguinis ānis duodeci: ⁊ fue Luce. 8. f.
rat multa pꝑeſſa a cōpluribꝰ medicis ⁊
omnia ſua: nec quicq̄ ⌊ erogauerat
pfecerat: ſed magis deterius hēbat: cū
audiſſet de ieſu venit
in turba retro: ⁊ tetigit veſtimentū ei⁹.
Dicebat enim quia ſi vel veſtimētū ei⁹
tetigero: ſalua ero. Et cōfeſtī ſiccat⁹ ē
fons ſanguinis eius: et ſenſit corpore
quia ſanata eſſet a plaga.
Et ſtatim ieſus in ſemetipō cognoſcēs
virtutem que exierat de illo: conuerſus
ad turbā aiebat. Quis tetigit veſtimēta
mea. Et dicebāt ei diſcipuli ſui.
Vides turbā cōprimentem te: ⁊ dicis
quis me tetigit. Et circumſpiciebat vi
dere eam q̄ hoc fecerat. Mulier vero ti
mēs ⁊ tremēs ſciens quod factū eēt ī ſe:
venit ⁊ procidit añ eum et dixit ei
oēs veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia Mat. 9. e
fides tua te ſaluam fecit: vade in pace: Luce. 7. g. ⁊. 18. g
et eſto ſana a plaga tua.
Adhuc eo loquente veniūt nuncij ad D
archiſynagogū dicētes: q̄ filia ⌈ mgr̄z:
tua modo mortua ē. Quid vltra vexas

Digitized by Google

λόγον. ο δε ιησούς ευθέως ακούσας τον λόγον λαλούμενον, λέγει τω αρχισυναγώγω. μη φοβού, μόνον πίστευε. και ουκ αφήκεν ουδένα αυτώ συνακολουθήσαι, ει μή πέτρον και ιάκωβον και ιωάννην τον αδελφόν ιακώβου. και έρχεται εις τον οίκον του αρχισυναγώγου. και θεωρεί θόρυβον, κλαίοντας και αλαλάζοντας πολλά, και εισελθών λέγει αυτοίς. τι θορυβείσθε και κλαίετε. το παιδίον ουκ απέθανεν αλλά καθεύδει. και κατεγέλων αυτού. ο δε εκβαλών πάντας, παραλαμβάνει τον πατέρα του παιδίου και την μητέρα, και τους μετ αυτού, και εισπορεύεται όπου ην το παιδίον ανακείμενον, και κρατήσας της χειρός του παιδίου, λέγει αυτή. ταλιθά, κούμι. ο έστι μεθερμηνευόμενον το κοράσιον σοι λέγω έγειραι. και ευθέως ανέστη το κοράσιον και περιεπάτει. ην γαρ ετών δώδεκα. και εξέστησαν εκστάσει μεγάλη. και διεστείλατο αυτοίς πολλά ίνα μηδείς γνω τούτο, και είπε δοθήναι αυτή φαγείν.

Cap. 6.

Και εξήλθεν εκείθεν και ήλθεν εις την πατρίδα αυτού. και ακολουθούσιν αυτώ οι μαθηταί αυτού. και γενομένου σαββάτου, ήρξατο εν τη συναγωγή διδάσκειν. και πολλοί ακούοντες, εξεπλήσσοντο λέγοντες. πόθεν τούτω ταύτα, και τις η σοφία η δοθείσα αυτώ, και δυνάμεις τοιαύται διά των χειρών αυτού γίνονται. ουχ ούτος εστίν ο τέκτων, ο υιός μαρίας, αδελφός δε ιακώβου και ιωσή και ιούδα και σίμωνος, και ουκ εισίν αι αδελφαί αυτού ώδε προς ημάς, και εσκανδαλίζοντο εν αυτώ. έλεγε δε αυτοίς ο ιησούς, ότι ουκ έστι προφήτης άτιμος, ει μή εν τη πατρίδι αυτού. και εν τοις συγγενέσι. και εν τη οικία αυτού. και ουκ ηδύνατο εκεί ουδεμίαν δύναμιν ποιήσαι, ει μή ολίγοις αρρώστοις επιθείς τας χείρας, εθεράπευσε. και εθαύμαζε διά την απιστίαν αυτών. και περιήγε τας κώμας κύκλω διδάσκων, και προσκαλείται τους δώδεκα. και ήρξατο αυτούς αποστέλλειν δύο δύο. και εδίδου αυτοίς εξουσίαν των πνευμάτων των ακαθάρτων. και παρήγγειλεν αυτοίς ίνα μηδέν αίρωσιν εις οδόν ει μή ράβδον μόνον, μη πήραν, μη άρτον, μη εις την ζώνην χαλκόν, αλλ υποδεδεμένους σανδάλια. και μη ενδύσησθε δύο χιτώνας. και έλεγεν αυτοίς. όπου εάν εισέλθητε εις οικίαν, εκεί μένετε έως αν εξέλθητε εκείθεν. και όσοι εάν μη δέξωνται υμάς, μη δε ακούσωσιν υμών. εκπορευόμενοι εκείθεν, εκτινάξατε τον

Jeſus autem audito verbo quod dicebatur: ait archiſynagogo. Noli timere: tñmodo crede. Et nō admiſit quemq̃ ſe ſequi: niſi petrum et iacobum et iohannem fratrem iacobi. Et veniunt in domū archiſynagogi. Et vidit tumultum et flentes et eiulantes multum: et ingreſſus ait illis. Quid turbamini et ploratis? Puella nō est mortua ſ3 dormit. Et irridebant eum. Ipſe vero eiectis oib9 aſſumit patrem et matrem puelle: τ q̃ ſecū erāt: et ingrediuntur vbi puella erat iacens: et tenens manum puelle ait illi. Thabita cumi: quod ē iterpretatum puella tibi dico ſurge. Mat. 9. c. Et cōfeſtiʒ ſurrexit puella τ ambulabat. Erat āt annoꝝ duodeci. Et obſtupuerūt ſtupore magno. Et p̄cepit illis vehementer vt nemo id ſciret: et iuſſit dare illi manducare. Mat. 9. f.

Mat. 9. e.

Cap. 6.

A

Et egreſſus inde abijt in patriam ſuam: et ſequebantur eum diſcipuli ſui. Et facto ſabbato cepit in ſynagoga docere: et multi audiētes ādmirabant̄ i doctrina eiuſ dicētes. Unde huic hec omnia? Et que ē ſapiā q̄ data eſt illi: τ virtutes tales que p manus eius efficiuntur. Nonne hic eſt faber filius marie: frater iacobi et ioſeph et iude et ſimonis? Nōne τ ſorores eius hic nobiſcum ſunt. Et ſcandalizabātur in illo. Et dicebat illis ieſuſ quia nō eſt ꝓpheta ſine honore niſi in patria ſua et in cognatione ſua et in domo ſua. Et nō poterat ibi virtutem vllam facere niſi paucos infirmos impoſitis manib9 curauit: τ mirabat̄ ꝓpter incredulitateʒ eorū: τ circuibat caſtella in circuitu docens. Et vocauit duodecim et cepit eos mittere binos: et dabat illis poteſtatem ſpirituum immundorum. Et precepit eis ne quid tollerent in via niſi virgam tantū: non peram non panē neq; in zona es: ſed calciatos ſandalijs: et ne iduerent̄ duab9 tunicis. Et dicebat eis. Quocūq; introieritis in domū: illic manete donec exeatis inde: et quicūq; non receperint vos neq; audierint: exeuntes inde excutite

Mat. 13. g. Luce. 4. c. Johā. 4. f.

Mat. 13. g. Johan. 6. c

Mat. 13. g. Luce. 4. d. Johā. 4. f.

mat. 10. a. Luce. 9. a.

B

Eph. 6. c. Mat. 10. b Luce. 10. b

Mat. 10. c Luce. 9. c

Digitized by Google

χοῦν/τὸν ὑποκάτω/τῶν ποδῶν ὑμῶν εις μαρτύριον αὐτοῖς. αμὴν λέγω ὑμῖν ανεκτότερον ἔσται σοδόμοις ἢ γομόρροις εν ἡμέρα κρίσεως ἢ/τῇ πόλει ἐκείνῃ. καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλον. καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους, καὶ ἐθεράπευον. καὶ ἤκουσεν/ὁ βασιλεὺς ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο/τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἰωάννης/ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη. καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν/αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι ἔλεγον ὅτι ἠλίας ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ἐστὶν ὡς εἷς/τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ἡρώδης εἶπεν. ὅτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα ἰωάννην οὗτός ἐστιν, αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. αὐτὸς γὰρ/ὁ ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε/τὸν ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ ἡρωδιάδα/τὴν γυναῖκα φιλίππου/τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ἔλεγε γὰρ/ὁ ἰωάννης/τῷ ἡρώδῃ. ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν/τὴν γυναῖκα/τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι καὶ οὐκ ἠδύνατο, ὁ γὰρ ἡρώδης ἐφοβεῖτο/τὸν ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν. καὶ ἀκούσας αὐτοῦ/πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε. καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε ἡρώδης/τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει/τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ/τοῖς χιλιάρχοις, καὶ/τοῖς πρώτοις/τῆς γαλιλαίας. καὶ εἰσελθούσης/τῆς θυγατρὸς αὐτῆς/τῆς ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης/τῷ ἡρώδῃ καὶ/τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν/ὁ βασιλεὺς/τῷ κορασίῳ, αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς καὶ δώσω σοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσῃς/δώσω σοι. ἕως ἡμίσους/τῆς βασιλείας μου. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε/τῇ μητρὶ αὐτῆς. τί αἰτήσομαι. ἡ δὲ εἶπε/τὴν κεφαλὴν ἰωάννου/τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς/τὸν βασιλέα, ἠτήσατο λέγουσα. θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς ἐπὶ πίνακι/τὴν κεφαλὴν ἰωάννου/τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος/ὁ βασιλεὺς διὰ/τοὺς ὅρκους καὶ/τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. καὶ εὐθέως ἀποστείλας/ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι/τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν/τῇ φυλακῇ. καὶ ἤνεγκε/τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν/τῷ κορασίῳ, καὶ/τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν/τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες/οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν

puluerem de pedibus veſtris in
teſtimonium illis.

Et exeuntes
predicabant vt pñiam agerẽt: ⁊ demõia
multa eijciebãt. Et vngebãt oleo mltos Jaco. 5.c.
egros et ſanabantur. Et audiuit Mat. 14.a. Luce. 9.a.
rex herodes: manifeſtũ enim factũ eſt
nomen ei9 et dicebat. Quia iohannes
baptiſta reſurrexit a mortuis: ⁊ ꝓpea
virtutes operantur in illo. Alij autem
dicebant quia helias eſt alij vero dice-
bãt qꝛ ꝓpheta ẽ: q̃ſi vn9 ex ꝓphetis. Quo Mat. 14.a
audito herodes: ait. Quem ego Luce. 9.b.
decollaui iohannem hic miſit ac C
a mortuis reſurrexit. Ipſe enĩ herodes Mat. 14.a
tenuit iohannem: et vinxit Luce. 3.d.
eũ in carcerẽ ꝓp herodiadem vxorem
philippi fratris ſui: quia
duxerat eam. Dicebat enim iohannes Mat. 14.a
herodi. Non licet tibi habere vxorem
fratris tui. Herodias autẽ inſidiabatur
illi: et volebat occidere eum nec
poterat. Herodes ãt metuebat iohãnẽ
ſciens eum virum iuſtum et ſanctum:
et cuſtodiebat eum: ⁊ audito eo
multa faciebat: ⁊ libenter eũ audiebat.
Et cũ dies opportun9 accidiſſet: hero
des natalis ſui cenam fecit
principibus et tribunis et
primis galilee. Cumq; introiſſet
filia ipſius herodiadis et
ſaltaſſet et placuiſſet herodi: ſimulq;
recumbentibus: rex ait
puelle. Pete a me quod vis: ⁊ dabo 2. Re. 19.g
tibi. Et iurauit illi: qꝛ quicq̃d petieris Heſter. 5.b
dabo tibi licet dimidium regni D
mei. Que cũ exiſſet dixit matri ſue.
Quid petam? At illa dixit. Caput io-
hãnis baptiſte. Cumq; introiſſet ſtatim
cum feſtinatione ad regem petiuit
dicens. Volo vt protinus des mihi in
diſco caput iohannis baptiſte.
Et contriſtatus eſt rex
ꝓpter iuſiurãdũ ⁊ ꝓp ſimul diſcũbentes
noluit eam contriſtare: ſed
miſſo ſpiculatore precepit
afferri caput eius in diſco: et
decollauit eum in carcere.
Et attulit caput eius in diſco:
et dedit illud puelle: ⁊ puella
dedit matri ſue. Quo audito Mar. 14.c.
diſcipuli eius venerunt et tulerunt

Digitized by Google

τὸ πτῶμα αυτοῦ, και έθηκαν αυτό εν μνη=
μείω. και συνάγονται οι απόστολοι προς
τὸν ιησοῦν, και απήγγειλαν αυτῶ πάντα,
και όσα εποίησαν και όσα εδίδαξαν, και εί=
πεν αυτοίς. δεύτε υμείς αυτοί κατιδίαν εις
έρημον τόπον, και αναπαύεσθε ολίγον. ή=
σαν γαρ οι ερχόμενοι και οι υπάγοντες πο=
λλοί, και ουδέ φαγείν ευκαίρουν, και απήλ=
θον εις έρημον τόπον τω πλοίω κατιδίαν,
και είδον αυτούς υπάγοντας, και επέγνω=
σαν αυτόν πολλοί. και πεζή από πασών τών
πόλεων συνέδραμον εκεί. και προήλθον αυ
τούς, και ήλθον προς αυτόν. και εξελθών
είδεν ο ιησούς πολύν όχλον και εσπλαγ=
χνίσθη επ' αυτοίς. ότι ήσαν ως πρόβατα μη
έχοντα ποιμένα, και ήρξατο διδάσκειν αυ
τούς πολλά. και ήδη ώρας πολλής γενο=
μένης προσελθόντες αυτώ οι μαθηταί αυ=
τού λέγουσιν. ότι έρημος εστίν ο τόπος, και
ήδη ώρα πολλή. απόλυσον αυτούς ίνα α=
πελθόντες εις τους κύκλω αγρούς και κώ
μας, αγοράσωσιν εαυτοίς άρτους. τι γαρ
φάγωσιν ουκ έχουσιν. ο δε αποκριθείς εί
πεν αυτοίς. δότε αυτοίς υμείς φαγείν. και
λέγουσιν αυτώ. απελθόντες αγοράσωμεν
δηναρίων διακοσίων άρτους, και δώμεν αυ
τοίς φαγείν. ο δε λέγει αυτοίς. πόσους άρ
τους έχετε. υπάγετε και ίδετε. και γνόντες
λέγουσι. πέντε και δύο ιχθύας. και επέτα
ξεν αυτοίς ανακλίναι πάντας συμπόσια συμ
πόσια επί τω χλωρώ χόρτω. και ανέπε=
σον πρασιαί πρασιαί ανά εκατόν και ανά
πεντήκοντα. και λαβών τους πέντε άρτους
και τους δύο ιχθύας, αναβλέψας εις τον
ουρανόν, ευλόγησε, και κατέκλασε τους άρ
τους και εδίδου τοις μαθηταίς αυτού ίνα πα
ραθώσιν αυτοίς, και τους δύο ιχθύας εμέρι
σε πάσι. και έφαγον πάντες και εχορτάσθη
σαν, και ήραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους
πλήρεις, και από των ιχθύων. και ήσαν οι
φαγόντες τους άρτους πεντακισχίλιοι άν=
δρες. και ευθέως ηνάγκασε τους μαθητάς
αυτού εμβήναι εις το πλοίον, και προάγειν
εις το πέραν προς βηθσαϊδάν, εώς αυτός α
πολύση τον όχλον. και αποταξάμενος αυ=
τοίς, απήλθεν εις το όρος προσεύξασθαι. και
οψίας γενομένης, ην το πλοίον εν μέσω της
θαλάσσης. και αυτός μόνος επί της γης.
και είδεν αυτούς βασανιζομένους εν τω ε=
λαύνειν. ην γαρ ο άνεμος εναντίος αυτοίς.
και περί τετάρτην φυλακήν της νυκτός, έρ=
χεται προς αυτούς περιπατών επί της θα=
λάσσης. και ήθελε παρελθείν αυτούς. οι δε

corpus eius et poſuerunt illud in monu
mento. Et conuenientes apoſtoli ad
ieſum: renunciauerunt ei omnia
que egerant et docuerant. Et ait
illis. Venite ſeorſum in
deſertũ locũ: et requieſcite puſillũ. Erãt
enim qui veniebant et redibant multi.
Et nec ſpaciũ mãducãdi hẽbãt. Et aſcẽ
dẽtes in nauim abierũt i deſertũ locũ ſe
orſũ. Et viderunt eos abeũtes: et cogno
uerunt multi: et pedeſtres de omnibus
ciuitatibus cucurrerũt illuc et puenerũt eos. E
Et exiens Mat. 9. g. et
vidit turbã multã ieſus et miſertus eſt 15. f.
ſup eos: quia erant ſicut oues non j. 8. a.
habentes paſtorem: et cepit illos docere
multa. Et cum iam hora multa fieret
acceſſerũt diſcipuli eius.
dicentes. Deſertus eſt locus hic et
iam hora preterijt. Dimitte illos: vt eũ
tes in proximas villas et vicos
emant ſibi cibos quos
manducent. Et reſpondens ait
illis. Date illis manducare. Et Mat. 14. c.
dixerũt ei. Euntes emamus Luce. 9. b.
ducentis denarijs panes et dabimus illis
manducare et diat eis. Quot panes Mat. 14. d
habetis? Ite et videte. Et cũ cognouiſſẽt Luce. 9. b.
dicũt: quinque et duos piſces. Et pre= Iohã. 6. a.
cepit illis vt accũbere facerent oẽs ſcdm
contubernia ſup viride fenũ. Et diſcubue
rũt in partes per centenos et F
quinquagenos. Et acceptis quinque panibus mat. 15. g.
et duobus piſcibus: intuens in Luce. 9. b.
celum benedixit et fregit panes Iohan. 6. b
et dedit diſcipulis ſuis vt ponerent an
eos: et duos piſces diuiſit
omnibus. Et mãducauerũt oẽs: et ſaturati
ſũt. Et ſuſtulerũt reliquias fragmẽtorum duo
decim cophinos plenos: et de piſcibus. Erãt
autem qui mãducauerũt quinque milia virorum.
Et ſtatim coegit diſcipulos eũ
ſuos aſcendere nauim vt precederent
trãs fretũ ad bethſaidam: dũ ipſe dimit
teret populum. Et cum dimiſiſſet eos
abijt in montem orare. Et cum Mat. 14. e.
ſero eſſet: erat nauis in medio Luce. 6. b.
mari et ipſe ſolus in terra: Iohã. 6. b.
et vidẽs eos laborantes in remigando:
erat enim ventus contrarius eis.
Et circa quartam vigiliam noctis venit mat. 14. e.
ad eos ambulans ſupra mare:
et volebat preterire eos. At illi vt G

ιδόντες αυτόν περιπατούντα επί της θαλάσ-
σης, έδοξαν φάντασμα είναι και ανέκραξαν.
πάντες γαρ αυτόν είδον και εταράχθησαν.
και ευθέως ελάλησε μετ' αυτών, και λέγει
αυτοίς. θαρσείτε. εγώ ειμι, μη φοβείσθε.
και ανέβη προς αυτούς εις το πλοίον. και
εκόπασεν ο άνεμος. και λίαν εκ περισσού
εν εαυτοίς εξίσταντο και εθαύμαζον, ου
γαρ συνήκαν επί τοις άρτοις. ην γαρ η καρ-
δία αυτών πεπωρωμένη. και διαπεράσαν-
τες, ήλθον επί την γην γεννησαρέτ, και προ-
σωρμίσθησαν. και εξελθόντων αυτών εκ του
πλοίου, ευθέως επιγνόντες αυτόν, περι-
δραμόντες όλην την περίχωρον εκείνην, ήρ-
ξαντο επί τοις κραββάτοις τους κακώς έχον-
τας περιφέρειν όπου ήκουον ότι εκεί εστί.
και όπου αν εισεπορεύετο εις κώμας η πό-
λεις η αγρούς, εν ταις αγοραίς ετίθουν
τους ασθενούντας. και παρεκάλουν αυτόν
ίνα καν του κρασπέδου του ιματίου αυτού
άψωνται. και όσοι αν ήπτοντο αυτού, εσώ-
ζοντο. Cap. 7.

Και συνάγονται προς αυτόν οι φαρισαί-
οι, και τινες των γραμματέων ελθόντες
από ιεροσολύμων. και ιδόντες τινάς των
μαθητών αυτού κοιναίς χερσί τουτέστιν ανί-
πτοις εσθίοντας άρτους, εμέμψαντο. οι γαρ
φαρισαίοι και πάντες οι ιουδαίοι εάν μη
πυγμή νίψωνται τας χείρας, ουκ εσθίουσι
κρατούντες την παράδοσιν των πρεσβυτέ-
ρων. και από αγοράς εάν μη βαπτίσωνται,
ουκ εσθίουσι. και άλλα πολλά εστίν α πα-
ρέλαβον κρατείν. βαπτισμούς ποτηρίων και
ξεστών και χαλκίων και κλινών. έπειτα ε-
περωτώσιν αυτόν οι φαρισαίοι και οι γραμ-
ματείς. διά τι οι μαθηταί σου ου περιπατού-
σι κατά την παράδοσιν των πρεσβυτέρων.
αλλά ανίπτοις χερσίν εσθίουσι τον άρτον
ο δε αποκριθείς είπεν αυτοίς. ότι καλώς
προεφήτευσεν ησαΐας περί υμών των υπο-
κριτών, ως γέγραπται. ούτος ο λαός τοις
χείλεσί με τιμά, η δε καρδία αυτών πόρ-
ρω απέχει απ' εμού. μάτην δε σέβονταί με
διδάσκοντες διδασκαλίας εντάλματα αν-
θρώπων. αφέντες γαρ την εντολήν του θεού
κρατείτε την παράδοσιν των ανθρώπων, βα-
πτισμούς ξεστών και ποτηρίων, και άλλα
παρόμοια τοιαύτα πολλά ποιείτε. και έλε-
γεν αυτοίς. καλώς αθετείτε την εντολήν του
θεού, ίνα την παράδοσιν υμών τηρήσητε.
μωσής γαρ είπε. τίμα τον πατέρα σου και
την μητέρα σου. και ο κακολογών πατέρα
η μητέρα, θανάτω τελευτάτω. υμείς δε λέ-

viderunt eum ambulantem supra mare
putauerunt fantasma esse: & exclamauerunt.
Omnes enim viderunt eum: & turbati sunt.
Et statim locutus est cum eis: & dixit
eis. Confidite. Ego sum: nolite timere.
Et ascendit ad illos in nauim: & (Mat. 14. g. Luce. 8. c.)
cessauit ventus. Et plus magis
intra se stupebant: non
enim intellexerunt de panibus. Erat enim cor
eorum obcecatum. Et cum transfretassent
venerunt in terram genesareth: & applicue-
runt. Cumque egressi essent de
naui continuo cognouerunt eum: & percur-
rentes vniuersam regionem illam ceperunt
in grabatis eos qui se male habebant
circunferre vbi audiebant eum esse.
Et quocumque introibat in vicos vel in vil-
las aut ciuitates: in plateis ponebant
infirmos: et deprecabantur eum (mat. 14. g.)
vt vel fimbriam vestimenti eius
tangerent: & quotquot tangebant eum salui
fiebant. Cap. 7.

A

Et conuenerunt ad eum pharisei
et quidam de scribis venientes
ab hierosolymis. Et cum vidissent quosdam
ex discipulis eius communibus manibus id est non lo-
tis manducare panes: vituperauerunt.
Pharisei enim et omnes iudei nisi
crebro lauerint manus non manducant:
tenentes traditionem seniorum
& a foro venientes nisi baptizentur
non comedunt: & alia multa sunt que tradita
sunt illis seruare: baptismata calicum &
vrceorum et eramentorum et lectorum. Et in- (mat. 15. a.)
terrogabant eum pharisei et scribe.
Quare discipuli tui non ambulant
iuxta traditionem seniorum
sed communibus manibus manducant panem?
At ille respondens dixit eis. Bene
prophetauit esaias de vobis hypocritis:
sicut scriptum est. Populus hic (Esaie. 29. d. Mat. 15. b.)
labiis me honorat: cor autem eorum longe
est a me. In vanum autem me colunt:
docentes doctrinas & precepta hominum.

B

Relinquentes enim mandatum dei
tenetis traditiones hominum baptismata
vrceorum et calicum: et alia
similia his facitis multa. Et dicebat
illis. Bene irritum fecistis preceptum (Deu. 5. c.)
dei: vt traditionem vestram seruetis.
Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et (Exo. 20. b.)
matrem tuam: & qui maledixerit patri (Deut. 5. b. Exo. 21. b.)
vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis. (Leui. 20. b.)

Digitized by Google

γετε. εάν είπη άνθρωπος/τω πατρί ή/τη μητρί
κορβάν ό εστί δώρον ό εάν εξ εμού ωφε=
ληθής, και ουκ έτι αφίετε αυτόν ουδέν ποιή
σαι/τω πατρί αυτού ή/τη μητρί αυτού,
ακυρούντες/τον λόγον/του θεού/τη παρα=
δόσει υμών ή παρεδώκατε. και παρόμοια
τοιαύτα πολλά ποιείτε. και προσκαλεσά=
μενος πάντα/τον όχλον, έλεγεν αυτοίς. α=
κούετέ μου πάντες και συνίετε. ουδέν εστιν
έξωθεν/του ανθρώπου εισπορευόμενον εις
αυτόν ό δύναται αυτόν κοινώσαι, αλλά
/τα εκπορευόμενα απ' αυτού, εκείνα εστί/τα
κοινούντα/τον άνθρωπον. ει τις έχει ώτα α
κούειν ακουέτω. και ότε εισήλθεν εις οίκον α
πό/του όχλου, επηρώτων αυτόν/οι μαθη=
ταί αυτού περί/της παραβολής. και λέγει
αυτοίς. ούτως και υμείς ασύνετοί εστέ, ου
νοείτε ότι πάν/το έξωθεν εισπορευόμενον
εις/τον άνθρωπον, ου δύναται αυτόν κοι=
νώσαι, ότι ουκ εισπορεύεται αυτού εις/την
καρδίαν, αλλ' εις/την κοιλίαν, και εις/τον α
φεδρώνα εκπορεύεται καθαρίζον πάντα/τα
βρώματα. έλεγε δε, ότι/το εκ/του ανθρώ=
που εκπορευόμενον, εκείνο κοινοί/τον άνθρω
πον. έσωθεν γαρ εκ/της καρδίας/των ανθρώ=
πων/οι διαλογισμοί/οι κακοί εκπορεύονται,
μοιχείαι, πορνείαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονε=
ξίαι, πονηρίαι, δόλος, ασέλγειαι, οφθαλμός
πονηρός, βλασφημία, υπερηφανία, αφροσύ
νη. πάντα ταύτα/τα πονηρά έσωθεν εκπο=
ρεύεται και κοινοί/τον άνθρωπον. και εκείθεν
αναστάς, απήλθεν εις/τα μεθόρια τύρου και
σιδώνος, και εισελθών εις/την οικίαν, ουδέ
να ήθελε γνώναι, και ουκ ηδυνήθη λαθείν.
ακούσασα γαρ γυνή περί αυτού ής είχε/το
θυγάτριον πνεύμα ακάθαρτον, ελθούσα
προσέπεσε προς/τους πόδας αυτού, ην δε
/η γυνή ελληνίς σύρα φοινίκισσα/τω γέ=
νει, καί ηρώτα αυτόν ίνα/το δαιμόνιον εκ=
βάλη εκ/της θυγατρός αυτής./ο δε ιησούς εί
πεν αυτή. άφες πρώτον χορτασθήναι/τα τέκ
να. ου γαρ καλόν εστί λαβείν/τον άρτον/των
τέκνων, και βαλείν/τοις κυναρίοις. ή δε απε
κρίθη και λέγει αυτώ. ναι κύριε. και γαρ/τα
κυνάρια υποκάτω/της τραπέζης εσθίει από
/των ψιχίων/των παιδίων. και είπεν αυτή.
διά τούτον/τον λόγον ύπαγε, εξελήλυθε/το
δαιμόνιον εκ/της θυγατρός σου. και απελ=
θούσα εις/τον οίκον αυτής, εύρε/το δαιμό=
νιον εξεληλυθός, και/την θυγατέρα βεβλημέ=
νην επί/της κλίνης. και πάλιν εξελθών εκ/των
ορίων τύρου και σιδώνος, ήλθε προς/την
θάλασσαν/της γαλιλαίας, ανά μέσον/των

Si dixerit homo patri aut matri
corban q̃d ẽ donũ q̃dcũq̃ ex me tibi
pfuerit: ⁊ vltra nõ dimittitiſ eũ q̃cq̃ fa
cere patri ſuo aut matri:
reſcindentes verbum dei per traditionez
veſtram quam tradidiſtis. Et ſimilia
huiuſmõi multa facitiſ. Et aduocãs ite
rum turbas dicebat illis. Audite
me omnes et intelligite. Nihil eſt
extra hominem introiens in
eum quod poſſit eum coinquinare: ſʒ
que de homine procedunt illa ſunt
q̃ coinquinãt hoiem. Si quiſ hʒ aures
audiẽdi audiat. Et cũ itroiſſet ĩ domuʒ Mat. 15.c.
a turba: interrogabant eum diſcipuli
eius parabolam. Et ait
illis. Sic et vos ĩprudentes eſtis? Nõ C
intelligitiſ q2 oĩne extrinſecus introiens Heb. 5.d.
in hoiem non poteſt eum coinquinare
quia non intrat in
cor eiꝰ: ſed in ventrẽ vadit ⁊ in ſeceſſuʒ
exit purgans omnes
eſcas? Dicebat autem: q̃m q̃ de hoĩe
exeunt illa coinquinãt hominem.
Abintus enim de corde hominum Mat. 15.b.
male cogitationes procedũt: auaricie:
adulteria: fornicatões: homicidia: furta
nequitie: dolus: impudicicie: oculus
malus: blaſphemia: ſuperbia ⁊ ſtultitia.
Omnia hec mala abintus procedunt
et coinquinant hominem. Et inde
ſurgens abijt in fines tyri et
ſidonis: ⁊ ingreſſus domum neminem
voluit ſcire: et non potuit latere.
Mulier eniʒ ſtatĩ vt audiuit de eo cuiꝰ Mat. 15.d.
filia hẽbat ſpirituʒ immũdũ: intrauit ⁊
pcidit ad pedes eius. Erat enim
mulier gentilis ſyropheniſſa genere.
Et rogabat eum vt demonium eijceret
de filia eius. Qui dixit
illi. Sine prius ſaturari filios.
Non eſt enim bonum ſumere panem Mat. 15.e.
filiorũ ⁊ mittere canibꝰ. At illa rñdit D
⁊ dixit illi. Utiq̃ domine. Nam ⁊
catelli comedunt ſub menſa de
micis puerorum. Et ait illi.
Propter hunc ſermonem vade: exijt
demonium a filia tua. Et cum abijſſet
domum: inuenit
puellam iacentem exiens de
ſupra lectũ ⁊ demoniũ exijſſe. Et iterũ
finibus tyri venit per ſidonem ad
mare galilee: inter medios

Digitized by Google

ορίων δεκαπόλεως. καὶ φέρουσιν αυτώ κωφόν μογγιλάλον, και παρακαλούσιν αυτόν, ίνα επιθή αυτώ την χείρα. και επιλαβόμενος αυτόν από του όχλου κατιδίαν, έβαλε τους δακτύλους αυτού εις τα ώτα αυτού. και πτύσας, ήψατο της γλώσσης αυτού. και αναβλέψας εις τον ουρανόν, εστέναξε, και λέγει αυτώ, εφφαθά. ο εστί διανοίχθητι. και ευθέως διηνοίχθησαν αυτού αι ακοαί και ελύθη ο δεσμός της γλώσσης αυτού, και ελάλει ορθώς. και διεστείλατο αυτοίς ίνα μηδενί είπωσιν. όσον δε αυτός αυτοίς διεστέλλετο, μάλλον περισσότερον εκήρυσσον, και υπερπερισσώς εξεπλήσσοντο λέγοντες. καλώς πάντα πεποίηκε, και τους κωφούς ποιεί ακούειν, και τους αλάλους λαλείν.

Cap. 8.

Εν εκείναις ταις ημέραις παμπόλλου όχλου όντος, και μη εχόντων τι φάγωσι, προσκαλεσάμενος ο ιησούς τους μαθητάς αυτού λέγει αυτοίς. σπλαγχνίζομαι επί τον όχλον, ότι ήδη ημέρας τρεις προσμένουσι μοι, και ουκ έχουσι τι φάγωσι. και εάν απολύσω αυτούς νήστις εις οίκον αυτών, εκλυθήσονται εν τη οδώ. τινές γαρ αυτών μακρόθεν ήκασι. και απεκρίθησαν αυτώ οι μαθηταί αυτού. πόθεν τούτους δυνήσεται τις ώδε χορτάσαι άρτων επ' ερημίας. και επηρώτα αυτούς. πόσους έχετε άρτους; οι δε είπον επτά. και παρήγγειλε τω όχλω αναπεσείν επί της γης. και λαβών τους επτά άρτους, ευχαριστήσας έκλασε και εδίδου τοις μαθηταίς αυτού ίνα παραθώσι. και παρέθηκαν τω όχλω. και είχον ιχθύδια ολίγα και ευλογήσας είπε παραθείναι και αυτά. έφαγον δε και εχορτάσθησαν, και ήραν περισσεύματα κλασμάτων επτά σπυρίδας. ήσαν δε οι φαγόντες ως τετρακισχίλιοι, και απέλυσεν αυτούς. και ευθέως εμβάς εις το πλοίον μετά των μαθητών αυτού, ήλθεν εις τα μέρη δαλμανουθά, και εξήλθον οι φαρισαίοι και ήρξαντο συζητείν αυτώ ζητούντες παρ' αυτού σημείον από του ουρανού πειράζοντες αυτόν. και αναστενάξας τω πνεύματι αυτού λέγει. τι η γενεά αύτη σημείον επιζητεί. αμήν λέγω υμίν, ει δοθήσεται τη γενεά ταύτη σημείον. και αφείς αυτούς εμβάς πάλιν εις πλοίον απήλθεν εις το πέραν. και επελάθοντο λαβείν άρτους. και ει μη ένα άρτον ουκ είχον μεθ' εαυτών εν τω πλοίω. και διεστέλλετο αυτοίς λέγων. οράτε, βλέπετε από της ζύμης των φαρισαίων και της ζύμης ηρώδου. και διελογίζοντο

fines decapoleos: ⁊ adducũt ei ſurdũ ⁊ mutum: et deprecabantur eum vt imponat illi manũ. Et apprehẽdẽs eũ de turba ſeorſũ: miſit digitos ſuos in auriculas eius ⁊ expuens tetigit linguam eius: et ſuſpiciens in celum ingemuit ⁊ ait illi. Effeta quod eſt adaperire. Et ſtatim aperte ſunt aures eius: et ſolutum eſt vinculum lingue eius ⁊ loquebatur recte. Et precepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat: tanto magis plus predicabant et eo amplius ãmirabantur dicentes. Bene omnia fecit: et ſurdos fecit audire: et mutos loqui.

Mat. 9.f. ⁊ 12.b. ⁊ 17.c ĩ.9.b. Luce. 9.c.

Cap. 8.

A

In diebus illis iterũ cũ turba mlta eſſet cũ ieſu nec haberẽt qđ mãducarent: conuocatis diſcipulis ait illis. Miſereor ſuper turbam: quia ecce iam triduo ſuſtinent me nec habent qđ manducent: ⁊ ſi dimiſero eos ieiunos in domuʒ ſuam: deficient in via. Quidam enim ex eis delonge venerunt. Et reſponderunt ei diſcipuli ſui. Unde illos qs poterit hic ſaturare panib⁹ in ſolitudine? Et interrogauit eos. Quot panes hẽtis? Qui dixerunt. Septẽ. Et p̃cepit turbe diſcũbere ſup terrã. Et accipiẽs ſeptẽ panes grãs agẽs fregit ⁊ dabat diſcipulis ſuis vt apponerẽt: ⁊ appoſuerũt turbe. Et hẽbant piſciculos paucos: ⁊ ipos bñdixit ⁊ iuſſit apponi. Et mãducauerũt ⁊ ſaturati ſũt: ⁊ ſuſtulerũt qđ ſupauerat de fragmẽtis ſeptẽ ſportas.

Mat. 15.f. ſup. 6.c.

ĩ.eodem.d. ſup. 6.f. Johã. 6.b

B

Erant aũt q mãducauerãt q̃ſi q̃ttuor milia: ⁊ dimiſit eos. Et ſtatim aſcendens nauim cum diſcipulis ſuis venit in partes dalmanutha. Et exierũt phariſei et ceperũt cõquirere cũ eo querentes ab illo ſignum de celo: temptantes eum: ⁊ ingemiſcens ſpiritu ait. Quid generatio iſta ſignum querit. Amen dico vobis: ſi dabitur generationi iſti ſignũ. Et dimittẽs eos iteruʒ aſcendit nauim: ⁊ abiit transfretum. Et obliti ſunt panem ſumere: ⁊ niſi vnum panem non habebant ſecum in naui. Et p̃cipiebat eis dicens. Uidete ⁊ cauete a fermento phariſeorum ⁊ fermento herodis. Et cogitabant

Mat. 16.a Johã. 6.d.

Mat. 12.f. Luce. 11.d

Mat. 16.b. Luce. 12.a

Digitized by Google

προς αλλήλους λέγοντες, ότι άρτους ουκ έχομεν. και γνούς ο ιησούς λέγει αυτοίς. τί διαλογίζεσθε ότι άρτους ουκ έχετε. ούπω νοείτε ουδέ συνίετε, έτι πεπωρωμένην έχετε την καρδίαν υμών, οφθαλμούς έχοντες ου βλέπετε, και ώτα έχοντες ουκ ακούετε, και ου μνημονεύετε ότε τους πέντε άρτους έκλασα εις τους πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ήρατε. λέγουσιν αυτώ δώδεκα. ότε δε τους επτά εις τους τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ήρατε. οι δε είπον επτά. και έλεγεν αυτοίς πως ου συνίετε. και έρχεται εις βηθσαϊδά, και φέρουσιν αυτώ τυφλόν, και παρακαλούσιν αυτόν ίνα αυτού άψηται. και επιλαβόμενος της χειρός του τυφλού, εξήγαγεν αυτόν έξω της κώμης, και πτύσας εις τα όμματα αυτού, επιθείς τας χείρας αυτώ, επηρώτα αυτόν ει τι βλέπει, και αναβλέψας έλεγε. βλέπω τους ανθρώπους ως δένδρα περιπατούντας. είτα πάλιν επέθηκε τας χείρας επί τους οφθαλμούς αυτού, και εποίησεν αυτόν αναβλέψαι. και αποκατεστάθη, και ανέβλεψε τηλαυγώς άπαντας. και απέστειλεν αυτόν εις τον οίκον αυτού λέγων. μηδε εις την κώμην εισέλθης, μηδε είπης τινί εν τη κώμη. και εξήλθεν ο ιησούς και οι μαθηταί αυτού εις τας κώμας καισαρείας της φιλίππου, και εν τη οδώ επηρώτα τους μαθητάς αυτού λέγων αυτοίς. τίνα με λέγουσιν οι άνθρωποι είναι. οι δε απεκρίθησαν, ιωάννην τον βαπτιστήν, και άλλοι ηλίαν, άλλοι δε ένα των προφητών. και αυτός λέγει αυτοίς. υμείς δε τίνα με λέγετε είναι. αποκριθείς δε ο πέτρος λέγει αυτώ. συ ει ο χριστός. και επετίμησεν αυτοίς ίνα μηδενί λέγωσι περί αυτού. και ήρξατο διδάσκειν αυτούς ότι δει τον υιόν του ανθρώπου πολλά παθείν, και αποδοκιμασθήναι από των πρεσβυτέρων και αρχιερέων και γραμματέων, και αποκτανθήναι, και μετά τρεις ημέρας αναστήναι. και παρρησία τον λόγον ελάλει. και προσλαβόμενος αυτόν ο πέτρος, ήρξατο επιτιμάν αυτώ. ο δε επιστραφείς και ιδών τους μαθητάς αυτού, επετίμησε τω πέτρω λέγων. ύπαγε οπίσω μου σατανά, ότι ου φρονείς τα του θεού, αλλά τα των ανθρώπων. και προσκαλεσάμενος τον όχλον συν τοις μαθηταίς αυτού είπεν αυτοίς. όστις θέλει οπίσω μου ακολουθείν, απαρνησάσθω εαυτόν και αράτω τον σταυρόν αυτού, και ακολουθείτω μοι. ος

ad alterutrũ dicẽtes: quia panes non
hẽm⁹. Quo cognito ait illis ieſ⁹. Quid
cogitatis qꝛ panes nõ habetis? Non
dum cognoſcatis nec intelligitis? Adhuc
coꝛ vr̃m. Oculos hñtes ⌊ cecatũ hẽtis Ps.113.
non videtis: ⁊ aures hñtes non auditiſ.
Nec recoꝛdamini quãdo quinq; panes Johã.6.b.
fregi in quinq; milia: et quot ſup.6.f.
cophinos fragmentoꝝ plenos ſuſtuliſtiſ?
Dicũt ei. Duodecĩ. Qñ ⁊ ſeptẽ panes
in quattuoꝛ milia: quot ſpoꝛtas
fragmẽtoꝝ tuliſtiſ? ⌈ Quõ nõdũ ĩtelligitiſ
Et dicũt ei. Septem. Et dicebat eis. ſup̃ eodẽ.a.
Et veniũt bethſaida ⁊ adducũt C
ei cecũ: ⁊ rogabãt eum Mat.20.g.
vt illum tangeret. Et apprehenſa
manu ceci eduxit eum extra
vicũ: ⁊ exſpuens in oculos
eius impoſitis manibus ſuis interrogauit
eum ſi quid videret. Et aſpiciens ait.
Video homines velut arboꝛes ambulã
tes. Deinde iterum poſuit manus
ſuper oculos eius et cepit
videre: et reſtitutus eſt ita vt
clare videret omnia. Et miſit
illũ ĩ domũ ſuã dicẽs. Vade ĩ domũ tuã:
et ſi in vicũ introieris nemini dixeris.
Et ingreſſus eſt ieſus ⁊ diſcipuli Mat.16.d
eius in caſtella ceſaree Luce.9.c.
philippi: ⁊ in via interrogabat
diſcipulos ſuos: dicẽs eis. Quẽ me di
cũt eſſe hoĩes? Qui rñderũt illi dicẽtes.
Alij iohãnem baptiſtam: alij heliam:
alij vero quaſi vnum de prophetis. Tũc
dicit illis. Vos vero quem me
eſſe dicitis? Reſpondens petr⁹ ait ei.
Tu es chriſtus. Et cõminat⁹ ẽ eis ne
cui dicerẽt de illo. Et cepit docere Mat.16.c.
eos qm̃ opoꝛtet filium hominis pati D
multa: et reprobari
a ſenioꝛibus ⁊ a ſũmis ſacerdotibus et
ſcribis et occidi et poſt
tres dies reſurgere. Et palam
verbum loquebatur: ⁊ apprehendẽs eũ
petrus cepit increpare eũ. Qui ꝯuerſus
et vidẽs diſcipulos ſuos: cõminatus ẽ
petro dicens. Vade retro me Mat.16.g.
ſathana: qꝛ nõ ſapis que dei ſunt: ſed
que hominum. Et conuocata
turba cum diſcipulis ſuis: dixit
eis. Si quis vult me ſequi mat.10.g.⁊ 16.f.
deneget ſemetipm̃: ⁊ tollat Luce.14.f. ⁊.9.c.
crucem ſuam ⁊ ſequatur me. Qui Gal.2.d.

Digitized by Google

γαρ αν θέλη/τήν ψυχήν αυτού σώσαι, απο
λέσει αυτήν. ος δ' αν απολέση/τήν εαυτού
ψυχήν ένεκεν εμού και/του ευαγγελίου, ού
τος σώσει αυτήν. τι γαρ ωφελήσει άνθρω=
πον εάν κερδήση/τον κόσμον όλον, και ζημιω
θή/τήν ψυχήν αυτού. ή τι δώσει άνθρωπος
αντάλλαγμα/της ψυχής αυτού. ος γαρ
επαισχυνθή με και/τους εμούς λόγους εν
/τη γενεά ταύτη/τη μοιχαλίδι και αμαρτω
λώ, και/ο υιός/του ανθρώπου επαισχυνθή=
σεται αυτόν όταν έλθη εν/τη δόξη/του πα=
τρός αυτού μετά/των αγγέλων/των αγί=
ων. Cap. 9.

Και έλεγεν αυτοίς. αμήν λέγω υμίν, ότι
εισί τινές/των ώδε εστηκότων οίτινες
ου μή γεύσωνται θανάτου έως αν ίδωσι
/τήν βασιλείαν/του θεού εληλυθυίαν εν δυνά
μει. και μεθ' ημέρας εξ παραλαμβάνει/ο ιη=
σούς/τον πέτρον και/τον ιάκωβον και ιωάν=
νην, και αναφέρει αυτούς εις όρος υψηλόν
κατιδίαν μόνους, και μετεμορφώθη έμπροσ
θεν αυτών. και/τα ιμάτια αυτού εγένετο
στίλβοντα, λευκά λίαν ως χιών οία γνα=
φεύς επί/της γης ου δύναται λευκάναι. και
ώφθη αυτοίς ηλίας συν μωσεί, και ήσαν
συλλαλούντες/τω ιησού. και αποκριθείς/ο
πέτρος λέγει/τω ιησού. ραββί, καλόν εστίν
ημάς ώδε είναι, και ποιήσωμεν σκηνάς τρεις,
σοι μίαν, και μωσεί μίαν, και ηλία μίαν. ου
γαρ ήδει τι λαλήσει. ήσαν γαρ έκφοβοι.
και εγένετο νεφέλη επισκιάζουσα αυτοίς.
και ήλθε φωνή εκ/της νεφέλης λέγουσα. ού
τος εστίν/ο υιός μου/ο αγαπητός, αυτού
ακούετε. και εξάπινα περιβλεψάμενοι, ουκ
έτι ουδένα είδον ει μή/τον ιησούν μόνον
μεθ' εαυτών. καταβαινόντων δε αυτών από
/του όρους, διεστείλατο αυτοίς ίνα μηδενί
διηγήσωνται ά είδον, ει μή όταν/ο υιός/του
ανθρώπου εκ νεκρών αναστή. και/τον λόγον
εκράτησαν προς εαυτούς συζητούντες τι
εστί/το εκ νεκρών αναστήναι. και επηρώτων
αυτόν λέγοντες. ότι λέγουσιν/οι γραμμα=
τείς ότι ηλίαν δει ελθείν πρώτον. ο δε απο
κριθείς είπεν αυτοίς. ηλίας μεν ελθών πρώ=
τον αποκαθιστά πάντα, και πως γέγραπται
επί/τον υιόν/του ανθρώπου ίνα πολλά πά
θη και εξουδενωθή. αλλά λέγω υμίν ότι
και ηλίας ελήλυθε, και εποίησαν αυτώ όσα
ηθέλησαν καθώς γέγραπται επ' αυτόν. και
ελθών προς/τους μαθητάς, είδεν όχλον πο
λύν περί αυτούς, και γραμματείς συζητούν
τας αυτοίς. και ευθέως πας/ο όχλος ιδών
αυτόν εξεθαμβήθη. και προστρέχοντες, ησ=

eni voluerit animã ſuã ſaluã facere per Mat. 16. f. Luce. 17. g.
det eam: qui autem perdiderit
aiam ſuam ꝓpter me ⁊ euangelium:
ſaluã faciet eaꝫ. Quid ei ꝓderit hoi
ſi lucretur mũdũ totum: ⁊ detrimentuꝫ
an ime ſue faciat? Aut quid homo
cõmutationis dabit ꝓ aia ſua. Qui eni Mat. 10. f. Luce. 9. c. ⁊ 12. b.
me cõfeſſus fuerit et verba mea in
generatione iſta adultera et peccatrice:
⁊ filius hominis confitebitur
eum cũ venerit in gloria patris
ſui cum angelis ſanctis.
Cap. 9.

ET dicebat illꝭ. Amẽ dico vobiſ qꝛ A
ſunt quidam de hic ſtantibus qui Mat. 16. g. Luce. 9. d.
non guſtabunt mortem donec videant
regnum dei veniens in virtute.
Et poſt dies ſex aſſumpſit ieſus Mat. 17. a. Luce. 9. d.
petrum et iacobum et iohannem:
et ducit illos in montem excelſum
ſolos: et transfiguratus eſt coram
ipſis. Et veſtimenta eius facta ſunt
ſplẽdẽtia: ⁊ cãdida nimis velut nix: q̃lia
fullo nõ pt̃ ſup terrã cãdida facere. Et
apparuit illis helias cum moyſe: ⁊ erãt
loquentes cum ieſu. Et reſpondens
petrus ait ieſu. Rabbi bonum eſt
nos hic eſſe: et faciamus tria taberna
cl'a: tibi vnũ ⁊ moyſi vnũ: ⁊ helie vnũ.
Nõ ei ſciebat q̃d diceret. Erãt ei timo
re exterriti. Et facta eſt nubes obũbrãſ
⁊ venit vox de nube dicẽs. Hic ⌊ eos:
eſt filius meus chariſſimus
audite illum. Et ſtatiꝫ circunſcipientes
neminẽ ampli⁹ viderũt niſi Ieſuꝫ tantũ B
ſecum. Et deſcendentib⁹ illis de Mat. 9. f. ⁊ 12. b. ⁊ 17. c. ſup. 7. g.
monte precepit illis ne cuiq̃ꝫ
quod vidiſſent narrarent: niſi cũ filius
hois a mortuis reſurrexerit. Et verbũ
cõtinuerunt apud ſe: conquirẽtes quid
eſſet cũ a mortuis reſurrexerit. Et inter=
rogabant eũ dicẽtes. Quid ergo dicũt Mat. 17. c.
phariſei et ſcribe qꝛ heliã oportet venire
primũ? Qui rñdẽs ait illis. Helias cũ
venerit prio reſtituet oia: ⁊ quõ ſcriptũ
in filium hois vt multa patiatur ⌊ eſt
et contemnatur. Sed dico vobis quia
⁊ helias venit ⁊ fecerunt illi quecunq̃ꝫ
voluerunt ſicut ſcriptum eſt de eo. Et
veniens ad diſcipulos ſuos vidit turbaꝫ
magnã circa eos ⁊ ſcribas cõquirentes
cũ illis. Et cõfeſtiꝫ ois populus videns C
ieſũ ſtupefact⁹ ẽ ⁊ expauerũt: ⁊ accurrẽtes

Digitized by Google

σπάζομτο αὐτόμ. καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμ
ματεῖς. τί συζητεῖτε πρὸς ἑαυτούς. καὶ ἀ-
ποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε. διδάσκαλε
ἤνεγκα τὸμ υἱόμ μου πρός σε ἔχομτα πνεῦ
μα ἄλαλομ, καὶ ὅπου ἂμ αὐτὸμ καταλάβη,
ῥήσσει αὐτόμ καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ξηραίνεται. καὶ εἶπομ τοῖς
μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ
ἴσχυσαμ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεμ. ὦ γε
νεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι, ἕ-
ως πότε ἀνέξομαι ὑμῶμ. φέρετε αὐτὸμ πρός
με, καὶ ἤνεγκαμ αὐτὸμ πρὸς αὐτόμ. καὶ ἰ-
δὼμ αὐτὸμ εὐθέως τὸ πνεῦμα, ἐσπάραξεμ
αὐτόμ καὶ πεσὼμ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀ-
φρίζωμ. καὶ ἐπηρώτησε τὸμ πατέρα αὐτοῦ.
πόσος χρόνος ἐστὶμ ὡς τοῦτο γέγονεμ αὐ
τῷ. ὁ δὲ εἶπε. παιδιόθεμ. καὶ πολλάκις αὐ
τὸμ καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς τὸ ὕδωρ ἵ
να ἀπολέσῃ αὐτόμ. ἀλλ᾽ εἴ τι δύνασαι βοή-
θησομ ἡμῖμ, σπλαγχνισθεὶς ἐφ᾽ ἡμᾶς. ὁ δὲ ἰη
σοῦς εἶπεμ αὐτῷ. τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι,
πάμτα δυνατὰ τῷ πιστεύομτι. καὶ εὐθέως
κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύ
ωμ ἔλεγε. πιστεύω κύριε, βοήθει μου τῇ ἀ
πιστίᾳ. ἰδὼμ δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐπισυμτρέχει
ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πμεύματι τῷ ἀκαθάρ
τῳ, λέγωμ αὐτῷ. τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλομ καὶ
κωφὸμ ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ
καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόμ. καὶ κράξαμ
καὶ πολλὰ σπαράξαμ αὐτόμ, ἐξῆλθε, καὶ ἐγέ
νετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειμ ὅτι
ἀπέθανεμ. ὁ δὲ ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς
αὐτοῦ, ἤγειρεμ αὐτόμ καὶ ἀνέστη. καὶ εἰ-
σελθόμτα αὐτὸμ εἰς οἶκομ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπηρώτωμ αὐτὸμ κατ᾽ ἰδίαμ ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠ-
δυνήθημεμ ἐκβαλεῖμ αὐτό. καὶ εἶπεμ αὐτοῖς
τοῦτο τὸ γένος ἐμ οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖμ
εἰ μὴ ἐμ προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. καὶ ἐκεῖθεμ ἐ
ξελθόντες, παρεπορεύομτο διὰ τῆς γαλιλαί
ας, καὶ οὐκ ἤθελεμ ἵνα τις γνῷ. ἐδίδασκε
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεμ αὐ-
τοῖς. ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
ται εἰς χεῖρας ἀνθρώπωμ, καὶ ἀποκτενοῦσιμ
αὐτόμ, καὶ ἀποκταμθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀ-
ναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουμ τὸ ῥῆμα, καὶ
ἐφοβοῦμτο αὐτὸμ ἐπερωτῆσαι. καὶ ἦλ-
θεμ εἰς καπερναοὺμ. καὶ ἐμ τῇ οἰκίᾳ γε-
νόμενος ἐπηρώτα αὐτούς. τί ἐμ τῇ ὁδῷ
πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε. οἱ δὲ ἐσιώ-
πωμ, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαμ
ἐμ τῇ ὁδῷ τίς μείζωμ. καὶ καθίσας ἐφώ-
νησε τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς. εἴ
τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάμ-

salutabant eum. Et interrogauit eos.
Quid inter vos conquiritis. Et respondens — Mat.17.d. Luce.9.e.
vnus de turba dixit. Magister
attuli filium meum ad te habentem spiritum
mutum: qui vbicunque eum apprehenderit
allidit illum et spumat: et stridet
dentibus et arescit. Et dixi
discipulis tuis vt eijcerent illum: et non
potuerunt. Qui respondens eis dixit. O generatio — Mat.17.e. Luce.9.e.
incredula quamdiu apud vos ero? Quamdiu
diu vos patiar. Afferte illum ad
me: et attulerunt eum. Et cum vidisset
eum: statim spiritus conturbauit
illum: et elisus in terram volutabatur spumans:
et interrogauit patrem eius.
Quantum temporis est exquo ei hoc accidit?
At ille ait. Ab infantia: et frequenter
in ignem et in aquam misit: vt eum perderet.
Sed si quid potes: adiuua nos misertus nostri. Jesus autem
ait illi. Si potes credere: — D
omnia possibilia sunt credenti. Et continuo
exclamans pater pueri cum lachrymis
aiebat. Credo domine: adiuua incredulitatem
meam. Et cum vidisset iesus concurrentem
turbam: comminatus est spiritui immundo
dicens illi. Surde et mute spiritus:
ego precipio tibi exi ab eo:
et amplius ne introeas in eum. Et exclamans
et multum discerpens eum exijt ab eo:
et factus est sicut mortuus: ita vt multi
dicerent quia mortuus est. Jesus autem tenens manum
eius eleuauit eum et surrexit. Et cum introisset
in domum: discipuli eius secreto
interrogabant eum. Quare nos non potuimus — Mat.17.e.
eijcere eum? Et dixit illis.
Hoc genus in nullo potest exire:
nisi in oratione et ieiunio. Et inde profecti — E
pretergrediebantur galileam:
nec volebat quenquam scire. Docebat — Mat.17.f.
autem discipulos suos: et dicebat illis: — Luce.9.c. sup.8.f. et 10.c
quoniam filius hominis tradetur
in manus hominum: et occident
eum et occisus tertia die resurget.
At illi ignorabant verbum: et
timebant interrogare eum. Et venerunt
capharnaum. Qui cum domi esset:
interrogabat eos. Quid in via
tractabatis? At illi tacebant.
Siquidem in via inter se disputauerant:
quis eorum maior esset. Et residens vocauit
duodecim et ait illis. Si — Mat.18.a Luce.22.c.
quis vult primus esse: erit omnium

Digitized by Google

τωμ ἔσχατος καὶ πάντωμ διάκονος. καὶ
λαβὼμ παιδίομ, ἔστησεμ αὐτὸ ἐμ μέ=
σῳ αὐτῶμ, καὶ ἐμαγκαλισάμενος αὐτὸ εἶ=
πεμ αὐτοῖς. ὃς ἐὰμ ἓμ τῶμ παιδίωμ τοι=
ούτωμ δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέ
χεται. καὶ ὃς ἐὰμ ἐμὲ δέξηται, οὐχ ἐμὲ δέχε
ται ἀλλὰ τὸμ ἀποστείλαντά με. ἀπεκρίθη
δὲ αὐτῷ ὁ ἰωάννης λέγωμ. διδάσκαλε, εἴ
δομεμ τινὰ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι
μόνια ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύσα
μεμ αὐτόμ ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. ὁ δὲ ἰη=
σοῦς εἶπε. μὴ κωλύετε αὐτόμ. οὐδεὶς γὰρ
ἐστὶμ ὃς ποιήσει δύναμιμ ἐπὶ τῷ ὀνόματι
μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.
ὃς γὰρ οὐκ ἐστὶ καθ᾽ ὑμῶμ, ὑπὲρ ὑμῶμ ἐσ
τίμ. ὃς γὰρ ἂμ ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριομ ὕδα
τος ἐμ ὀνόματι μου ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴμ
λέγω ὑμῖμ οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸμ μισθὸμ αὐ
τοῦ. καὶ ὃς ἐὰμ σκανδαλίσῃ ἕνα τῶμ μικρῶμ
τούτωμ τῶμ πιστευόντωμ εἰς ἐμέ, καλόμ ἐσ
τὶμ αὐτῷ μᾶλλομ εἰ περίκειται λίθος μυλι
κὸς περὶ τὸμ τράχηλομ αὐτοῦ, καὶ βέβλη=
ται εἰς τὴμ θάλασσαμ. καὶ ἐὰμ σκανδαλίζῃ
σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψομ αὐτήμ. καλόμ σοι
ἐστὶ κυλλὸμ εἰς τὴμ ζωὴμ εἰσελθεῖμ, ἢ τὰς
δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖμ εἰς τὴμ γέεμ
ναμ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστομ ὅπου ὁ σκώ=
ληξ αὐτῶμ οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέμ
νυται. καὶ ἐὰμ ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε ἀ
πόκοψομ αὐτόμ. καλόμ ἐστί σοι εἰσελθεῖμ εἰς
τὴμ ζωὴμ χωλόμ, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχομ
τα βληθῆναι εἰς τὴμ γέενναμ εἰς τὸ πῦρ τὸ
ἄσβεστομ, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶμ οὐ τελευ
τᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰμ ὁ ὀφ
θαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόμ.
καλόμ σοι ἐστὶ μονόφθαλμομ εἰσελθεῖμ εἰς
τὴμ βασιλείαμ τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς
ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὴμ γέενναμ τοῦ πυ=
ρός, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶμ οὐ τελευτᾷ καὶ
τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισ
θήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται.
καλὸμ τὸ ἅλας. ἐὰμ δὲ τὸ ἅλας ἄναλομ
γένηται, ἐμ τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε. ἔχετε ἐμ ἑαυ
τοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐμ ἀλλήλοις. Cap. 10.

Καὶ ἐκεῖθεμ ἀναστάς, ἔρχεται εἰς τὰ ὅ=
ρια τῆς ἰουδαίας διὰ τοῦ πέραμ τοῦ
ἰορδάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιμ ὄ=
χλοι πρὸς αὐτόμ, καὶ ὡς εἰώθει πάλιμ ἐδίδα
σκεμ αὐτούς. καὶ προσελθόντες φαρισαῖοι ἐ
πηρώτωμ αὐτόμ, εἰ ἔξεστιμ ἀνδρὶ γυναῖκα ἀ
πολῦσαι, πειράζοντες αὐτόμ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεμ αὐτοῖς. τί ὑμῖμ ἐνετείλατο μωσῆς.
οἱ δὲ εἶπομ. μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλί=

nouiſſimus et omnium miniſter. Et
accipiens puerum ſtatuit eũ in medio Mat. 20. f.
eorum: quē cũ cõplexus eſſet ait
illi. Quiſqs vnum ex hmōi pueris Mat. 18. a. Luce. 9. f.
receperit i nomine meo: me recipit: Mat. 18. a.
& quicunq me ſuſceperit non me ſuſcipit: Luc. 9. f.
ſed eum qui miſit me. Reſpondit F
illi iohãnes dicens. Magiſter vidim⁹
quendã in nomine tuo eijcientem demo
nia qui nõ ſequitur nos: & prohibuim⁹
eum. Jeſus autem
ait. Nolite prohibere eum. Nemo Luce. 9. f.
eſt enim qui faciat virtutem in nomine
meo: & poſſit cito male loqui de me.
Qui eñ nõ eſt aduerſũ vos: p vobis ē.
Quiſqs eñ potũ dederit vobis calicē aq 1. Cor. 12. a
frigide in noīe meo q2 xp̄i eſtis: amen Mat. 10. g.
dico vobis non perdet mercedem ſuã.
Et quiſqs ſcandalizauerit vnũ ex Mat. 18. a.
his puſillis credētib⁹ in me: bonum eſt Luce. 7. a.
ei magis ſi circũdaretur mola aſinaria
collo eius et in mare mitteretur.
Et ſi ſcandalizauerit G
te manus tua: abſcide illam. Bonum
eſt tibi debilē introire in vitam: q̃
duas manus habentem ire in geben=
nã in ignē inextinguibilem vbi vermis Eſa. 66. g.
eorum non moritur: & ignis non extin
guitur. Et ſi pes tuus te ſcãdalizat: am
puta illũ. Bonũ ē tibi claudũ itroire i
vitam eternã: q̃ duos pedes habentes
mitti in gehennam ignis
inextinguibilis: vbi vermis eoꝝ nõ mo
ritur: & ignis nõ extiguitur. Qd ſi ocu
lus tuus ſcandalizat te: eijce eum.
Bonum eſt tibi luſcũ introire in Mat. 18. b.
regnum dei: q̃ duos oculos
hñtem mitti in gehennam ignis
vbi vermis eorum non moritur: et
ignis nõ extiguitur. Omnis eñ igne ſa
lietur: & omnis victima ſale ſalietur.
Bonum eſt ſal. Qd ſi ſal inſulſum Mat. 5. b.
fuerit: i quo illd cõdietis? Habete i vo Luce. 14. g
bis ſal: & pacē habete iter vos. Cap. 10.

Et inde exurgens venit in fines A
iudee vltra Mat. 19. a.
iordanem: et conueniunt iterum turbe
ad eum: & ſicut conſueuerat iterum do
cebat illos. Et accedentes pharisei iter
rogabant eum: ſi licet viro vxorē dimit
tere: temptantes eum. At ille rñdens
dixit eis. Quid vobis p̃cepit moyſes? Deut. 24. a Mat. 5. c. & 19. a
Qui dixerunt. Moyſes pmiſit libellũ

Digitized by Google

ομ αποστασίου γράψαι και απολύσαι. και
αποκριθείς/ο ιησούς είπεμ αυτοίς. προς/την
σκληροκαρδίαμ υμώμ έγραψεμ υμίμ/την εμ
τολήμ ταύτημ. από δε αρχής κτίσεως άρ=
σεμ και θήλυ εποίησεμ αυτούς/ο θεός, και εί
πεμ. έμεκεμ τούτου καταλείψει άμθρωπος
/τομ πατέρα αυτού και/την μητέρα, και
προσκολληθήσεται προς/την γυμαίκα αυ=
τού, και έσομται/οι δύο εις σάρκα μίαμ. ώσ
τε ουκ έτι εισί δύο, αλλά μία σαρξ. ο ουμ
/ο θεός συμέζευξεμ, άμθρωπος μη χωριζέτω.
και εμ/τη οικία πάλιμ/οι μαθηταί αυτού πε
ρί/του αυτού επηρώτησαμ αυτόμ, και λέ=
γει αυτοίς. ος εάμ απολύση/την γυμαίκα αυ
τού και γαμήση άλλημ, μοιχάται επ αυτήμ.
και εάμ γυμή απολύση/τομ άμδρα αυτής και
γαμηθή άλλω, μοιχάται. και προσέφε=
ρομ αυτώ παιδία ίμα άψηται αυτώμ,/οι δε
μαθηταί επετίμωμ/τοις προσφέρουσιμ. ιδώμ
δε/ο ιησούς ηγαμάκτησε και είπεμ αυτοίς. ά
φετε/τα παιδία έρχεσθαι προς με, και μη κω
λύετε αυτά./των γαρ τοιούτωμ εστίμ/η βα
σιλεία/του θεού. αμήμ λέγω υμίμ, ος εάμ μη
δέξηται/την βασιλείαμ/του θεού ως παιδί=
ομ, ου μή εισέλθη εις αυτήμ. και εμαγκαλισά
μεμος αυτά τιθείς/τας χείρας επ αυτά, ηυ=
λόγει αυτά. και εκπορευομέμου αυτού εις ο
δόμ, προσδραμώμ τις και γομυπετήσας αυ
τόμ επηρώτα αυτόμ. διδάσκαλε αγαθέ, τι
ποιήσω ίμα ζωήμ αιώμιομ κληρομομήσω./ο
δε ιησούς είπεμ αυτώ. τι με λέγεις αγα=
θόμ. ουδείς αγαθός, ει μή εις/ο θεός./τας εμτο
λάς οίδας. μη μοιχεύσης, μη φομεύσης, μη
κλέψης, μη ψευδομαρτυρήσης, μη αποσ=
τερήσης, τίμα/τομ πατέρα σου και/την μητέ
ρα. ο δε αποκριθείς είπεμ αυτώ. διδάσκαλε,
ταύτα πάμτα εφυλαξάμημ εκ μεότητός μου
/ο δε ιησούς εμβλέψας αυτώ ηγάπησεμ
αυτόμ και είπεμ αυτώ. εμ σοι υστερεί. ύπα=
γε όσα έχεις πώλησομ και δος πτωχοίς
και έξεις θησαυρόμ εμ ουραμώ, και δεύρο α
κολούθει μοι άρας/τομ σταυρόμ. ο δε στυγ
μάσας επί/τω λόγω, απήλθε λυπούμεμος.
ημ γαρ έχωμ κτήματα πολλά. και περιβλε
ψάμεμος/ο ιησούς λέγει/τοις μαθηταίς αυ=
τού. πως δυσκόλως/οι/τα χρήματα έχομ=
τες εις/την βασιλείαμ/του θεού εισελεύσομ
ται./οι δε μαθηταί εθαμβούμτο επί/τοις λό=
γοις αυτού./ο δε ιησούς πάλιμ αποκριθείς
λέγει αυτοίς. τέκμα, πως δύσκολόμ εστί
/τους πεποιθότας επί χρήμασιμ, εις/την βα
σιλείαμ/του θεού εισελθείμ. ευκοπώτερομ
γαρ εστί κάμηλομ διά/της τρυμαλιάς/της
ραφίδος εισελθείμ, η πλούσιομ εισ/την

repudij ſcribere et dimittere. Quibus
reſpondens ieſus ait. Ad
duriciaȝ cordis veſtri ſcripſit vobis p̄ce
ptū iſtud. Ab initio aūt creature maſcu
lum et feminam fecit eos deus
Propter hoc relinquet homo
patrem ſuum et matrem: et
adherebit ad vxorem ſuam
⁊ erunt duo in carne vna. Itaq̄
iā nō ſūt duo: ſed vna caro. Qđ ergo
de⁹ coniunxit: homo non ſeparet.
Et in domo iterum diſcipuli eius de
eodem interrogauerunt eum. Et ait
illis. Quicunq̄ dimiſerit vxorem ſuaȝ
⁊ aliā duxerit: adlteriū ꝯmittit ſup eā.
Et ſi vxor dimiſerit virum ſuum et
alij nupſerit mechatur. Et offerebant
illi paruulos vt tangeret illos: diſcipu
li aūt cōmiabātur offerētib⁹. Quos cū vi
deret ieſ⁹: idigne tulit. Et ait ill'. Sini
te ꝑuulos venire ad me ⁊ ne ꝓhibueri
tis eos. Talium enim eſt regnum
dei. Amen dico vobis quiſquis non
receperit regnū dei velut paruulus:
non introibit in illud. Et complexans
eos et imponens man⁹ ſuper illos: bñ
dicebat eos. Et cū egreſſus eſſet in via
ꝓcurrens quidam genu flexo ante euȝ
rogabat eū dicens. Magiſter bone: q̄d
faciam vt vitam eternam percipiam?
Jeſus āt dixit ei. Quid me dicis bo=
nuȝ? Nemo bon⁹ niſi vnus deus. Pre
cepta noſti: ne adulteres: ne occidas: ne
fureris: ne falſuȝ teſtimoniū dixeris:
ne fraudē feceris: honora patrem tuū et
matrē. At ille rn̄dēs ait illi. Magiſter
hec omnia obſeruaui a iuuentute mea.
Jeſus autem intuitus eum dilexit
eum ⁊ dixit ei. Unū tibi deeſt. Uade
quecūq̄ habes vende ⁊ da pauꝑibus
⁊ habebis theſauꝝ in celo ⁊ veni ſeq̄re
me. Qui contriſtatus
in verbo abijt merens:
erat ei hn̄s mltas poſſeſſiones. Et cir
cunſpiciens ieſus ait diſcipulis ſuis.
Quam difficile qui pecunias habent
in regnum dei introibunt.
Diſcipuli āt obſtupebant in verbis
eius. At ieſus rurſus reſpondens
ait illis. Filioli q̄ difficile eſt
confidentes in pecunijs in regnum
dei introire. Facilius
eſt camelum per foramen
acus trāſire: q̄ diuitem

Marginal references: Gen. 1.d; Mat. 19.b. — Gen. 2.d — Ephe. 5.d.; 1. Cor. 6.d — Mat. 5.e. & 19.b; Luce. 16.d. — B — Mat. 19.c.; Luce. 18.c. — Mat. 19.d.; Luce. 18.c. — Mat. 19.d; Luce. 18.d — C — Exo. 20.b.; Rom. 8.a.; Gal. 4.b. — Mat. 19.c.; Luce. 12.d. & 18.d; Mat. 6.d.; Luce. 12.d.; 2. Cor. 7 c.; Mat. 19.c. — Mat. 19.f.; Luce. 18.c.

Digitized by Google

βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισ-
σῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς
καὶ τίς δύναται σωθῆναι. ἐμβλέψας δὲ αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς λέγει. παρὰ ἀνθρώποις ἀδύ-
νατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ. πάντα γὰρ δυ-
νατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ. ἤρξατο δὲ ὁ πέ-
τρος λέγειν αὐτῷ. ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. καὶ ἀποκρι-
θεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν. οὐ-
δείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς ἢ
ἀδελφάς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα
ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν
τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντα-
πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας
καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, καὶ μητέρας καὶ
τέκνα, καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν
τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολ-
λοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχα-
τοι πρῶτοι. ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνον-
τες εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτῶν
ὁ ἰησοῦς. καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦν-
τες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλον-
τα αὐτῷ συμβαίνειν. ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν
εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς
γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν
θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθ-
νεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώ-
σουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀ-
ναστήσεται. καὶ προσπορεύονται αὐτῷ ἰά-
κωβος καὶ ἰωάννης οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου λέγον-
τες. διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσω-
μεν ποιήσῃς ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. τί θέ-
λετε ποιῆσαι με ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ.
δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐ-
ωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὁ
δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσ-
θε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω καὶ
τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι
οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ. δυνάμεθα. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶ-
πεν αὐτοῖς. τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίε-
σθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπ-
τισθήσεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ
ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέ-
κα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ ἰακώβου καὶ ἰω-
άννου. ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐ-
τούς, λέγει αὐτοῖς. οἴδατε ὅτι οἱ δο-
κοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύου-
σιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατε-
ξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται
ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέ-

intrare in regnum dei. Qui magis
ammirabãtur dicentes ad ſemetipſos.
Et quis pōt ſaluus fieri? Et intuens illos
ieſus ait. Apud homines impoſſibile ē: Mat. 19. f. Luce. 1. d. 18. c.
ſed nō apud deū. Omnia enī poſſibilia D
ſunt apud deū. Et cepit Mat 19. f. Luce. 18. c.
ei petrus dicere. Ecce nos dimiſimus
omnia: et ſecuti ſumus te. Reſpondens
ieſus ait. Amen dico vobis: nemo Mat. 19. g. Luce. 18. c.
eſt qui reliquerit domū aut fratres aut
ſorores aut patrẽ aut matrẽ
aut filios aut agros ꝑpter me et ꝑpter
euangeliū: qui nō accipiet cẽties tantũ
nunc in tempore hoc domos
et fratres et ſorores et matres et
filios et agros cum ꝑſecutionibus: et in
ſeculo futuro vitam eternam. Multi Mat. 19. g. Luce. 13. f.
aũt erunt primi nouiſſimi et nouiſſimi
primi. Erant autẽ in via aſcendentes E
hieroſolymã: et precedebat illos
ieſus. Et ſtupebant et ſequentes
timebant. Et aſſumens iterum Mat. 16. c. 17 f 20 d.
duodecim cepit illis dicere que eſſent
ei ventura. Quia ecce aſcendimus Luce. 18. f.
hieroſolymam: et filius hominis
tradetur principibus ſacerdotum et
ſcribis et ſenioribus: et damnabunt eum
morte. Et tradent eum gentibus
et illudẽt ei: et cõſpuent eum et flagella
bunt eum et
interficient eum: et tertia die reſurget.
Et accedunt ad eum iacobus Mat. 20. c.
et iohannes filii zebedei dicentes.
Magiſter volum⁹ vt quodcũqꝫ petieri-
m⁹ facias nobis. At ille dixit eis. Quid
vultis vt faciam vobis? Et dixerunt.
Da nobis vt vn⁹ ad dexterã tuã et ali⁹ ad ſiniſtrã
tuã ſedeam⁹ in gloria tua.
Jeſus aũt ait eis. Neſcitis quid peta
tis. Poteſtis bibere calicẽ quẽ ego bibo F
aut baptiſmo quo ego baptizor baptiza
ri? At illi dixerũt ei. Poſſum⁹. Jeſus
aũt ait eis. Calicẽ quidẽ quẽ ego bibo bi
betis: et baptiſmo quo ego baptizor bapti
zabimini: ſedere aũt ad dexterã meam vel
ad ſiniſtram non eſt meum dare vobis:
ſed quib⁹ paratũ eſt. Et audiẽtes decẽ Mat. 20. f.
indignati ſunt de iacobo et iohanne.
Jeſus autem vocans eos
ait illis. Scitis quia hi qui videntur Luce. 22. c.
principari gentibus dominantur
eis: et principes eorum ptãtẽ habent
ipſorum. Non ita eſt autem
in vobis: ſed quicũqꝫ voluerit fieri ma

γας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος. καὶ ὃς
ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάν
των δοῦλος. καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι,
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
πολλῶν. καὶ ἔρχονται εἰς ἱεριχώ. καὶ ἐκπο-
ρευομένου αὐτοῦ ἀπὸ ἱεριχὼ καὶ τῶν μαθη
τῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς τιμαίου
βαρτιμαῖος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁ
δὸν προσαιτῶν. καὶ ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ὁ
ναζωραῖος ἐστίν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν.
ὁ υἱὸς δαυὶδ ἰησοῦ ἐλέησόν με. καὶ ἐπετί-
μων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ. ὁ δὲ πολ-
λῷ μᾶλλον ἔκραζεν, υἱὲ δαυὶδ ἐλέησόν με.
καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι.
καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ.
θάρσει. ἔγειραι φωνεῖ σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν
τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν
ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς. τί θέλεις ποιήσω σοι. ὁ δὲ τυφλὸς εἶ
πεν αὐτῷ. ῥαβουνί ἵνα ἀναβλέψω. ὁ δὲ ἰη
σοῦς εἶπεν αὐτῷ. ὕπαγε ἡ πίστις σου σέσω-
κέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθη-
σε τῷ ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. Cap. 11.

Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς
βηθσφαγὴ καὶ βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος
τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς. ὑπάγετε εἰς τὴν
κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν. καὶ εὐθέως εἰσ
πορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δε-
δεμένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε.
λύσαντες αὐτὸν, ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑ-
μῖν εἴπῃ τί ποιεῖτε τοῦτο, εἴπατε ὅτι ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀ
ποστέλλει ὧδε. ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν
πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐ-
πὶ τοῦ ἀμφόδου. καὶ λύουσιν αὐτόν, καὶ
τινὲς τῶν ἐκεῖ ἑστώτων, ἔλεγον αὐτοῖς. τί
ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον. οἱ δὲ εἶπον
αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀφῆ
καν αὐτούς. καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς
τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια
αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτῷ. πολλοὶ δὲ
τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν.
ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δέν-
δρων, καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν. καὶ οἱ
προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκρα-
ζον λέγοντες. ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχό
μενος ἐν ὀνόματι κυρίου. εὐλογημένη ἡ ἐρ-
χομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ πα
τρὸς ἡμῶν δαυίδ, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἰησοῦς
εἰς τὸ ἱερόν, καὶ περιβλεψάμενος πάν-
τα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν

ior erit veſter miniſter. Et quicu̅q̄
voluerit i̅ vobis prim9 eſſe: erit omniu̅
ſeruus. Nam et filius hominis B
no̅ venit vt miniſtraret ei: ſ3 vt miniſtra
ret: et daret anima̅ ſua̅ redemptione̅ pro
multis. Et veniu̅t hiericho. Et profici Mat. 20. g Luce. 18. g.
ſcente eo de hiericho et diſcipulis
eius et plurima m̄ltitudine: fili9 thimei
barthimeus cecus ſedebat iuxta viam
mendicans. Qui cu̅ audiſſet quia ieſus
nazarenus eſt: cepit clamare et dicere.
Jeſu fili dauid miſerere mei. Et com
minabant̄ illi multi vt taceret. At ille m̄l
to magis clamabat fili dauid miſere̅ mei.
Et ſtas ieſus precepit illum vocari:
Et vocant cecum dicentes ei.
Aequior eſto: ſurge vocat te. Qui pie
cto veſtimento ſuo: exiliens venit ad
eum. Et reſpondens ieſus dixit illi.
Quid tibi vis faciam? Cecus au̅t dixit
ei. Raboni vt videam. Jeſus autem
ait illi. Uade: fides tua
te ſaluu̅3 fecit. Et confeſtim vidit et ſe Mat. 20. g.
quebatur eum in via. Cap. 11.

Et cum appropinquaret hieroſoly- A
me et bethanie ad montem Mat. 21. a. Luce. 19. d. Joha̅. 12. b.
oliuarum: mittit duos ex diſcipulis
ſuis et ait illis. Ite in
caſtellu̅ qd' co̅tra vos eſt: et ſtati̅ introeu̅
illuc inuenietis pullum ligatum: ⌊tes
ſuper que̅ nullus adhuc hominu̅ ſedit.
Soluite illu̅ et adducite. Et ſi quis vo
bis dixerit quid facitis:: dicite quia dn̄o
neceſſarius eſt: et continuo illu̅ dimittet
huc. Et abeuntes inuenerunt Mat. 21. a Luce. 19. e.
pullum ligatu̅3 ante ianuam foris in
biuio et ſoluunt eum. Et ⌈Quid
quidam de illic ſta̅tibus dicebant illis.
facitis ſoluentes pullu̅? Qui dixeru̅t
eis ſicut p̄cepat illis ieſus et dimiſeru̅t
eis. Et duxerunt pullum ad
ieſum: et imponunt illi veſtimenta
ſua et ſedit ſuper eum. Multi autem Mat. 21. b Luce. 19. f. Joha̅. 12. b
veſtimenta ſua ſtrauerunt in via.
Alij aute3 fro̅des cedeba̅t de arborib9:
et ſternebant in via. Et
qui p̄iba̅t et qui ſequeba̅tur clamabant
dicentes. Oſanna benedictus qui venit B
in nomine dn̄i: benedictu̅3 quod venit
regnum patris
noſtri dauid oſanna in excelſis.
Et introiuit hieroſolymam Mat. 21 c.
in templum: et circu̅ſpectis o̅ibus cum
iam veſpera eſſet hora: exiit

εις βηθανίαν μετά των δώδεκα. και τη
επαύριον εξελθόντων αυτών από βηθα=
νίας επείνασε, και ιδών συκήν μακρόθεν έ=
χουσαν φύλλα, ήλθεν ει άρα ευρήσει τι εν
αυτή. και ελθών επ αυτήν, ουδέν εύρεν ει=
μή φύλλα. ου γαρ ην καιρός σύκων. και α
ποκριθείς ο ιησούς είπεν αυτή. μηκέτι εκ σου
εις τον αιώνα μηδείς καρπόν φάγη. και ή=
κουον οι μαθηταί αυτού, και έρχονται εις ιε
ροσόλυμα, και εισελθών ο ιησούς εις το ιε=
ρόν, ήρξατο εκβάλλειν τους πωλούντας και
αγοράζοντας εν τω ιερώ. και τας τραπέζας
των κολλυβιστών και τας καθέδρας των
πωλούντων τας περιστεράς κατέστρεψε.
και ουκ ήφιεν ίνα τις διενέγκη σκεύος διά
του ιερού, και εδίδασκε λέγων αυτοίς. ου
γέγραπται ότι ο οίκος μου οίκος προσευχής
κληθήσεται πάσι τοις έθνεσι. υμείς δε εποιή=
σατε αυτόν σπήλαιον ληστών. και ήκουσαν
οι γραμματείς και οι αρχιερείς, και εζήτουν
πως αυτόν απολέσωσιν, εφοβούντο γαρ
αυτόν ότι πας ο όχλος εξεπλήσσετο επί
τη διδαχή αυτού. και ότε οψέ εγένετο, ε=
ξεπορεύετο έξω της πόλεως. και πρωΐ παρα
πορευόμενοι, είδον την συκήν εξηραμμένην
εκ ριζών. και αναμνησθείς ο πέτρος, λέγει
αυτώ. ραββί, ίδε η συκή ην κατηράσω εξή=
ρανται. και αποκριθείς ο ιησούς λέγει αυτοίς,
έχετε πίστιν θεού. αμήν γαρ λέγω υμίν, ό
τι ος αν είπη τω όρει τούτω άρθητι και βλή
θητι εις την θάλασσαν, και μη διακριθή εν τη
καρδία αυτού, αλλά πιστεύσει ότι α λέ=
γει γίνεται, έσται αυτώ ο εάν είπη. διά τού
το λέγω υμίν, πάντα όσα αν προσευχόμε
νοι αιτήσθε, πιστεύετε ότι λαμβάνετε, και έ=
σται υμίν. και όταν στήκητε προσευχόμε=
νοι αφίετε ει τι έχετε κατά τινος, ίνα και ο
πατήρ υμών ο εν τοις ουρανοίς αφή υμίν
τα παραπτώματα υμών. ει δε υμείς ουκ α=
φίετε, ουδέ ο πατήρ υμών ο εν τοις ουρα=
νοίς αφήσει τα παραπτώματα υμών. και έρ
χονται πάλιν εις ιεροσόλυμα. και εν τω ιε=
ρώ περιπατούντος αυτού, έρχονται προς
αυτόν οι αρχιερείς και οι γραμματείς και
οι πρεσβύτεροι και λέγουσιν αυτώ. εν ποί
α εξουσία ταύτα ποιείς. και τις σοι την ε=
ξουσίαν ταύτην έδωκεν ίνα ταύτα ποιής.
ο δε ιησούς αποκριθείς είπεν αυτοίς. επε=
ρωτήσω υμάς και εγώ ένα λόγον, και απο=
κρίθητέ μοι, και ερώ υμίν εν ποία εξουσία
ταύτα ποιώ. το βάπτισμα ιωάννου εξ ου=
ρανού ην η εξ ανθρώπων. αποκρίθητέ μοι.
και ελογίζοντο προς εαυτούς λέγοντες. ε

in bethaniam cum duodecim: et
alia die cum exiret a bethania
eſuriſt. Cũq; vidiſſet a longe ficũ hñtē Mat.21.c. Luce.13.b.
folia: venit ſi q̃d forte inueniret in
ea. Et cũ veniſſet ad eã nihil ĩuenit pre
ter folia. Non enim erat tp̃s ficoꝝ. Et re
ſpõdens dixit ei. Jam non amplius
i eternũ ex te q̃ſq; fructũ mãducet. Et
audiebant diſcipuli ei9: et veniũt iteru̇
hieroſolymam. Et cum itroiſſent i tem Mat.21.b. Luce.19.g.
plũ cepit eijcere vendentes et Johã.2.d
ementes in templo: et menſas
numulariorum et cathedras
vendentium columbas euertit.
Et nõ ſinebat vt q̃ſq̃ transferret vas p
templum: et docebat dicens eis. Nõne Eſaie.56.c Hiere.7.b
ſcriptũ eſt q: dom9 mea domus orõnis
vocabit oĩbus gentib9? Vos aũt feciſtis
eã ſpelũcã latronũ. Quo audito prĩcipes C
ſacerdotũ et ſcribe querebant
quomodo eum perderent. Timebãt enim Mat.21.g. Luce.16.g Jo.7.c.et g
eum: q̃m vniuerſa turba ãmirabat̃ ſup
doctrina ei9. Et cum veſpa facta eſſet
egrediebat̃ de ciuitate. Et cũ mane trã Mat.21.c. Luce.13.b.
ſirẽt: viderũt ficum aridam factam
a radicibus. Et recordatus petr9 dixit
ei. Rabbi: ecce fic9 cui maledixiſti a=
ruit. Et respondẽs iesus ait illis.
Habete fidem dei. Amẽ dico vobis: q: Mat.17.c. et.21.c.et Lu.17.b.
q̃cunq; dixerit huic monti tollere et mit
tere in mare et nõ heſitauerit in
corde ſuo: ſz crediderit: q: q̃dcũq; dixe
rit fiat: fiet ei. Propterea Mat.21.d. Johã.15.b.
dico vobis: oĩa quecũq; orantes
petitis credite: q: accipietis: et euenient
vobis. Et cum ſtabitis ad orandum: Mat.6.c.
dimittite ſi q̃d hẽtis aduerſus aliquẽ vt
et pater veſter qui ĩ celis ẽ dimittat vo
bis pctã veſtra. Qd ſi vos nõ dimiſeri D
tis: nec pater veſter qui in celis eſt
dimittet vobis peccata veſtra. Et ve=
niunt rurſus hieroſolymam. Et cum
ambularet in templo: accedunt ad
eum ſũmi ſacerdotes et ſcribe et
ſeniores et dicunt ei. In qua Mat.21.d. Luce.20.a.
poteſtate hec facis: et q̃s dedit tibi
hanc poteſtatem vt iſta facias?
Jeſus autẽ rñdens ait illis: Interroga
bo vos et ego vnum verbũ: et rñdete
mihi: et dicam vobis in qua poteſtate
hec faciã. Baptiſmũ iohannis de celo
erat an ex hominib9? Reſpõdete mihi
At illi cogitabant ſecum dicentes. Si

Digitized by Google

ἂν εἴπωμεν ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί οὖν οὐκ
ἐπιστεύσατε αὐτῷ. ἀλλ' εἴπωμεν ἐξ ἀνθρώ
πων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν. ἅπαντες γὰρ εἶ=
χον τὸν ἰωάννην ὅτι ὄντως προφήτης ἦν.
καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ ἰησοῦ. οὐκ οἴ
δαμεν. καὶ ὁ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐ=
τοῖς. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ. Cap. 12.
Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν
ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος. καὶ
περιέθηκε φραγμόν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνι=
ον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐ=
τὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησε. καὶ ἀπέστει=
λε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρ
ποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. οἱ δὲ λαβόντες αὐ=
τὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πά=
λιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦ=
λον, κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίω=
σαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. καὶ πάλιν
ἄλλον ἀπέστειλε, κἀκεῖνον ἀπέκτειναν. καὶ
πολλοὺς ἄλλους τοὺς μὲν δαίροντες,
τοὺς δὲ ἀποκτένοντες. ἔτι οὖν ἕνα υἱὸν ἔ=
χων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐ=
τὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον λέγων. ὅτι ἐν=
τραπήσονται τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γε
ωργοὶ εἶπον πρὸς αὐτούς. ὅτι οὗτός ἐσ=
τιν ὁ κληρονόμος. δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐ
τόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λα=
βόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω
τοῦ ἀμπελῶνος. τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος
τοῦ ἀμπελῶνος. ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει
τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα
ἄλλοις. οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνω
τε, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦν=
τες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. πα
ρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ
ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρα
τῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον. ἔγνωσαν
γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶ=
πε. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. καὶ ἀποσ=
τέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν φαρισαί=
ων καὶ ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι
λόγῳ. οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ. δι
δάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέ=
λει σοὶ περὶ οὐδενός. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
πρόσωπον ἀνθρώπων. ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον
καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ. δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν.
ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν, εἶπεν αὐ=
τοῖς. τί με πειράζετε. φέρετέ μοι δηνάριον
ἵνα ἴδω. οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς.
τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή. οἱ δὲ εἶ

dixerimus de celo: dicet nobis. Quare
ergo nõ credidiſtis ei. Si dixerimus ex
hoib9: timem9 pplm. Oẽs enim hẽbant
iohannem quia vere ꝓpheta eſſet.
Et reſpõdentes dicunt ieſu. Neſcimus.
Et reſpondens ieſus ait illis.
Neq̃ ego dico vobis in qua poteſtate
hec faciam. Cap. 12.
Et cepit illis in parabolis loqui. A
Vineam paſtinauit homo Mat. 21. f.
circundedit ſepem et fodit lacum: Luce. 20. b
et edificauit turrim et locauit eam Eſaie. 5. a
agricolis et peregre ꝓfectus eſt. Et mi=
ſit ad agricolas in tempore ſeruum:
vt ab agricolis acciperet de fructu
vinee. Qui apprehenſum eum
ceciderũt et dimiſerunt vacuum. Et ite
rum miſit ad illos alium ſeruum:
et illum in capite vulnerauerunt et cõtu=
melijs affecerunt. Et rurſum Mat. 23. f.
alium miſit et illum occiderunt: et
plures alios quoſdam cedentes:
alios vero occidẽtes. Adhuc ergo vnũ Hebreo. 1. a
chariſſimũ et illũ miſit ad ⌊hñs filiũ
eos nouiſſimũ dicens: quia reuerebunt
filium meum. Coloni autem
dixerunt ad inuicem. Hic eſt
heres. Venite occidamus eum Gen. 37. d
et noſtra erit hereditas. Et apprehẽdẽ= Mat. 21. f.
tes eũ occiderunt et eiecerunt extra
vineam. Quid ergo dominus faciet
vinee? Veniet et perdet
colonos, et dabit vineam
alijs. Nec ſcripturam hanc legiſtis: Ps. 117.
lapidem quem reprobauerunt edificãtes Mat. 21. g. Luce. 20. c
hic factus eſt in caput anguli: a Actuũ. 4. d
dño factum eſt iſtud: et eſt mirabile 1. Pet. 2. a.
in oculis noſtris. Et querebãt eũ tenẽ: Mat. 21. g.
et timuerunt turbam. Cognouerunt Luce. 19. g. et 20. c. et 22. a.
enim quoniam ad eos parabolam hãc dixerit
Et relicto eo abierunt. Et mittunt Io. 7. e. et 8
ad eum quoſdam ex phariſeis
et herodianis vt eum caperent in
verbo. Qui venientes dicunt ei. Ma= B
giſter ſcimus quia verax es et non curas Mat. 22. c
quemq̃. Nec enim vides in Luce. 20. d.
faciem hominum: ſed in veritate Mat. 12. c.
viam dei doces. Licet dari tributum
ceſari: an non dabimus?
Qui ſciens verſutiam illorum ait illis.
Quid me tẽptatis? Afferte mihi dena
rium vt videã. At illi obtulerũt ei. Et ait
Cuius eſt imago hec: et inſcriptio? ⌊ illis.

Digitized by Google

πον αὐτῷ. καίσαρος. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀπόδοτε τὰ καίσαρος καί-
σαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐθαύμα-
σαν ἐπ' αὐτῷ. καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι
πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν
μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες.
διδάσκαλε, μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν
τινὸς ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυ-
ναῖκα καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστή-
σῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ ἀδελ-
φοὶ ἦσαν καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ
ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. καὶ ὁ δεύ-
τερος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐ-
τὸς ἀφῆκε σπέρμα. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως.
καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτά, καὶ οὐκ ἀφῆκαν
σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυ-
νή. ἐν τῇ ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐ-
τῶν ἔσται γυνή. οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τοῖς. οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες
τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.
ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γα-
μοῦσιν οὔτε ἐκγαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς
ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν νε-
κρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βί-
βλῳ μωσέως ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ
ὁ θεὸς λέγων. ἐγὼ ὁ θεὸς ἀβραάμ καὶ ὁ θε-
ὸς ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ. οὐκ ἔστιν ὁ θε-
ὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ὑμεῖς οὖν
πολὺ πλανᾶσθε. καὶ προσελθὼν εἷς τῶν
γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούν-
των, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη ἐπηρώτησεν
αὐτόν. ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή. ὁ
δὲ ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ. ὅτι πρώτη πα-
σῶν τῶν ἐντολῶν. ἄκουε ἰσραήλ κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστί. καὶ ἀγαπήσεις
κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅ-
λης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύ-
ος σου. αὕτη πρώτη ἐντολή. καὶ δευτέρα
ὁμοία αὕτη. ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ
οὐκ ἔστι. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς.
καλῶς διδάσκαλε ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι
εἷς ἐστὶ καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.
καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδί-
ας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀ-
γαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖόν ἐσ-
τι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσι-
ῶν. καὶ ὁ ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς
ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ. οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ

Dicunt ei. Cesaris. Respondens autem iesus
dixit illis. Reddite igitur que sunt cesaris cesari: Mat.22.d. Roma.13.b
et que sunt dei deo. Et mirabantur
super eo. Et venerunt Mat.22.d. Luce.20.e.
ad eum saducei qui dicunt resurrectionem
non esse: et interrogabant eum dicentes.
Magister moyses nobis scripsit vt si Deut.25.a
cuius frater mortuus fuerit et dimiserit vxo-
rem: et filios non reliquerit: accipiat frater
eius vxorem ipsius et resuscitet
semen fratri suo. Septem ergo fratres Mat.22.d. Luce.20.c.
erant et primus accepit vxorem: et
mortuus est non relicto semine. Et secundus
accepit eam et mortuus est: et nec iste
reliquit semen. Et tertius similiter.
Et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt
semen. Nouissima omnium defuncta est et mu-
lier. In resurrectione ergo cum resurrexe-
rint: cuius de his erit vxor? Septem enim ha-
buerunt eam vxorem. Et respondens iesus ait illis.
Nonne ideo erratis non scientes
scripturas neque virtutem dei?
Cum enim a mortuis resurrexerint neque nu-
bent neque nubentur: sed sunt sicut
angeli dei in celis. De mortuis autem C
quod resurgant non legistis in libro
moysi super rubum: quomodo dixerit illi
deus inquiens ego sum deus abraam et deus Exo.3.b Mat.22.c.
ysaac et deus iacob? Non est deus
mortuorum sed viuorum. Vos ergo
multum erratis. Et accessit vnus de Mat.22.f. Luce.10.f.
scribis qui audierat illos conquirentes et
videns quoniam bene illis responderit: interrogauit
eum quod esset primum omnium mandatum.
Iesus autem respondit ei: quia primum omnium
mandatum est. Audi israel dominus Deute.6.a Mat.22.f. Luce.10.g.
deus tuus deus vnus est. et diliges
dominum deum tuum ex toto corde
tuo et ex tota anima tua: et ex tota
mente tua: et ex tota virtute
tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem
simile est illi. Diliges proximum tuum
tanquam teipsum. Maius horum aliud mandatum
non est. Et ait illi scriba.
Bene magister in veritate dixisti: quia Deut.4.f. Mat.22.g. Iaco.2.b. 1.Cor.8.b Eph.4.g
vnus est deus et non est alius preter eum.
Et vt diligatur ex toto corde:
et ex toto intellectu: et ex tota
anima: et ex tota fortitudine: et dilige-
re proximum tanquam seipsum maius est
omnibus holocaustomatibus et sacrificijs.
Iesus autem videns quod sapienter
respondisset: dixit illi. Non es longe a

Digitized by Google

τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκ ἔτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, ἔλεγε διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ. πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱός ἐστι δαυίδ. αὐτὸς γὰρ δαυὶδ εἶπεν ἐν πνεύματι ἁγίῳ. λέγει ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. αὐτὸς οὖν δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστί. καὶ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι. οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα. καὶ καθίσας ὁ ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλον πολλά. καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχή, ἔβαλε λεπτὰ δύο ὅ ἐστι κοδράντης. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν ὅλον τὸν βίον αὐτῆς. Cap. 13.

Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς, οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν πέτρος καὶ ἰάκωβος καὶ ἰωάννης καὶ ἀνδρέας. εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα πάντα συντελεῖσθαι. ὁ δὲ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν. βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε. δεῖ γὰρ γενέσθαι ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα. βλέ-

regno dei. Et nemo iam audebat eũ interrogare. Et reſpõdẽs ieſus dicebat docens in templo. Quõ dicũt ſcribe chriſtum filium eſſe dauid. Ipſe enim dauid dicit in ſpiritu ſancto. Dixit dominus domino meo ſede a dextris meis: donec ponã inimicos tuos: ſcabellum pedũ tuorũ. Ipſe ergo dauid dicit eum dominũ: et vnde eſt filius eius. Et multa turba eũ libenter audiuit. Et dicebat eis in doctrina ſua. Cauete a ſcribis qui volunt in ſtolis ambulare et ſalutari in foro: et in primis cathedris ſedere in ſynagogis: et primos diſcubitꝰ in cenis. Qui deuorant domos viduarum ſub obtẽtu ꝓlixe orationis: hi accipient ꝓlixius iudicium. Et ſedens ieſus ꝯtra gazophylaciũ aſpiciebat quomodo turba iactaret es in gazophylaciũ: et multi diuites iactabant multa. Cũ veniſſet aũt vna vidua paup miſit duo minuta quod eſt quadrãs. Et cõuocans diſcipulos ſuos ait illis. Amen dico vobis: quoniã vidua hec pauper plus oĩbus miſit qui miſerunt in gazophylaciũ. Omnes enim ex eo qđ abũdabat illis miſerũt: hec vero de penuria ſua omnia que habuit miſit totũ victũ ſuũ. Cap. 13.

Et cũ egrederetur de templo: ait illi vnus ex diſcipulis ſuis. Magiſter aſpice quales lapides: et qles ſtructure. Et reſpondẽs ieſus ait illi. Vides has oẽs magnas edificatões? Non relinquetur lapis ſup lapidẽ q̃ nõ deſtruatur. Et cum ſederet in mõte oliuarũ cõtra tẽplũ interrogabant eum ſeparatim petrus et iacobus et iohannes et andreas. Dic nobis qñ iſta fient et quod ſignum erit quando hec oĩa incipient cõſũmari. Et rñdẽs ieſus cepit dicere illis. Videte ne qs vos ſeducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego ſum: et multos ſeducent. Cum audieritis aũt bella et opiniones bellorũ: ne timueritis. Oportet enĩ hec fieri: ſed nondum finis. Exurget enim gens cõtra gentẽ et regnũ ſup regnũ: et erũt terremotus per loca: et fames. Initium dolorum hec. Videte

Mat. 22. g. Luce. 20. g.
D
Mat. 22. g. Luce. 20. g. Ps. 109.
Mat. 23. a. Luce. 11. f. et 14. b.
Luce. 21. a.
A
Mat. 24. a. Lu. 19. g. et 21. b.
Mat. 7. d. et 24. a. Luce. 21. b. 1. Cor. 3. d. Ephe. 5. b. Luce. 21. b.
B
Mat. 10. c. Johã. 16. a.

Digitized by Google

πετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς. παραδώσουσι γὰρ
ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρ-
ήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων στα-
θήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχ-
θῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑ-
μᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λα-
λήσητε μηδὲ μελετᾶτε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑ-
μῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε. οὐ γὰρ
ἐστὲ ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελ-
φὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπα-
ναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώ-
σουσιν αὐτούς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας
εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ ἴδητε
τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς ὅπου οὐ δεῖ
ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαί-
ᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώ-
ματος, μὴ καταβάτω εἰς οἰκίαν, μηδὲ εἰσελ-
θέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ὁ εἰς
τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπί-
σω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν
γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν
ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα
μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. ἔσον-
ται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, οἵα οὐ γέ-
γονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ
θεὸς ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ
μὴ κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐ-
σώθη πᾶσα σάρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς
οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας. καὶ
τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστὸς ἢ
ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε. ἐγερθήσονται γὰρ
ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώ-
σουσι σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλα-
νᾶν εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ
βλέπετε. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν πάντα. ἀλλ'
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν ἐ-
κείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη
οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς. καὶ οἱ ἀστέρες
τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες. καὶ αἱ
δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσον-
ται. καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις, μετὰ δυνά-
μεως πολλῆς καὶ δόξης. καὶ τότε ἀποστε-
λεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει
τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀ-
νέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.
ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν.
ὅταν δὴ ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται,
καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς

autem vos metipsos. Tradent enim
vos in conciliis: et in synagogis vapu-
labitis: et ante presides et reges stabitis
propter me in testimonium illis.
Et in omnes gentes primum oportet pre-
dicari euangelium. Et cum duxerint vos Mat.10.d. Luce.12.b.
tradentes: nolite precogitare quid loqua-
mini: sed quod datum vobis fuerit
in illa hora id loquimini. Non enim
vos estis loquentes: sed spiritus
sanctus. Tradet autem frater fratrem
in mortem: et pater filium: et consurgent
filii in parentes: et morte afficient
eos. Et eritis odio
omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinue- Mat.10.c. et 24.b.
rit in finem hic saluus erit. Cum autem vi- Danie.9.g
deritis abominationem desolationis
stantem vbi non debet:
qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt
fugiant in montes: et qui super tectum:
ne descendat in domum: nec introeat vt
tollat quid de domo sua: et qui in
agro erit non reuertatur retro
tollere vestimentum suum. Ue autem pregnan- Mat.24.c.
tibus et nutrientibus in Luce.21.d.
illis diebus. Orate vero vt hyeme Mat.24.c.
non fiant. Erunt Mat.24.c.
enim dies illi tribulationis quam condidit Luce.21.c.
tales quales non fuerunt ab initio creature
deus vsque nunc: neque fient. Et nisi Mat.24.c.
breuiasset dominus dies: non fuisset salua
omnis caro. Sed propter electos
quos elegit breuiauit dies. Et Mat.24.d
tunc si quis vobis dixerit. Ecce hic est christus: Luce.17.c.
ecce illic ne credideritis. Exurgent enim Mat.24.c.
pseudochristi et pseudoprophete: et dabunt
signa et portenta ad seducendos
si fieri potest etiam electos. Vos ergo
videte. Ecce predixi vobis omnia. Sed
in illis diebus post tribulationem illam
sol contenebrabitur: et luna Johel.2.g.
non dabit splendorem suum. Et stelle Esai.5.g.et .13.b.
celi erunt decidentes: et Mat.24.d.
virtutes que in celis sunt mouebuntur. Luce.21.e.
Et tunc videbunt filium hominis Danie.7.d
venientem in nubibus cum virtute
multa et gloria. Et tunc mittet
angelos suos: et congregabit
electos suos a quattuor ventis
a summo terre vsque ad summum celi.
A ficu autem discite parabolam. Mat.24.e.
Cum iam ramus eius tener fuerit Luce.21.f.
et nata fuerit folia: cognoscitis quia in pri-

Digitized by Google

το θέρος εστίν. ούτω και υμείς όταν ταύτα
ίδητε γινόμενα, γινώσκετε ότι εγγύς εστίν
επί θύραις. αμήν λέγω υμίν, ότι ου μή πα
ρέλθη η γενεά αύτη, μέχρις ου πάντα ταύ
τα γένηται. ο ουρανός και η γη παρελεύσον
ται, οι δε λόγοι μου ου μή παρέλθωσι. περ
ί δε της ημέρας εκείνης και ώρας, ουδείς οί
δεν, ουδέ οι άγγελοι οι εν τω ουρανώ, ου
δέ ο υιός, ει μή ο πατήρ. βλέπετε αγρυπνεί
τε και προσεύχεσθε, ουκ οίδατε γαρ πότε
ο καιρός εστίν. ως άνθρωπος απόδημος α
φείς την οικίαν αυτού, και δους τοις δού
λοις αυτού την εξουσίαν, και εκάστω το έρ
γον αυτού, και τω θυρωρώ ενετείλατο ίνα
γρηγορή. γρηγορείτε ουν ουκ οίδατε γαρ
πότε ο κύριος της οικίας έρχεται οψέ, ή με
σονυκτίου, ή αλεκτοροφωνίας, ή πρωί, μη
ελθών εξαίφνης, εύρη υμάς καθεύδοντας.
α δε υμίν λέγω, πάσι λέγω. γρηγορεί
τε. Cap.14.

Ην δε το πάσχα και τα άζυμα μετά δύο
ημέρας, και εζήτουν οι αρχιερείς και οι
γραμματείς πως αυτόν εν δόλω κρατή
σαντες αποκτείνωσιν. έλεγον δε. μη εν τη ε
ορτή, μήποτε θόρυβος έσται του λαού. και
όντος αυτού εν βηθανία εν τη οικία σίμω
νος του λεπρού, κατακειμένου αυτού, ήλθε
γυνή έχουσα αλάβαστρον μύρου νάρδου
πιστικής πολυτελούς, και συντρίψασα το
αλάβαστρον, κατέχεεν αυτού κατά της κε
φαλής. ήσαν δε τινες αγανακτούντες προς
εαυτούς και λέγοντες. εις τι η απώλεια
αύτη του μύρου γέγονεν. ηδύνατο γαρ
τούτο πραθήναι επάνω τριακοσίων δηναρί
ων, και δοθήναι τοις πτωχοίς. και ενεβριμώ
ντο αυτή. ο δε ιησούς είπεν. άφετε αυτήν. τι
αυτή κόπους παρέχετε. καλόν έργον ειργά
σατο εν εμοί. πάντοτε γαρ τους πτωχούς
έχετε μεθ' εαυτών, και όταν θέλητε δύνασ
θε αυτούς ευποιήσαι, εμέ δε ου πάντοτε έ
χετε. ο έσχεν αύτη εποίησε, προέλαβε μυρί
σαι μου το σώμα εις τον ενταφιασμόν. αμήν
λέγω υμίν όπου εάν κηρυχθή το ευαγγέ
λιον τούτο εις όλον τον κόσμον, και ο εποί
ησεν αύτη λαληθήσεται εις μνημόσυνον αυ
τής. και ο ιούδας ο ισκαριώτης εις των δώ
δεκα απήλθε προς τους αρχιερείς ίνα πα
ραδώ αυτόν αυτοίς. οι δε ακούσαντες εχά
ρησαν, και επηγγείλαντο αυτώ αργύριον
δούναι. και εζήτει πως ευκαίρως αυτόν πα
ραδώ. και τη πρώτη ημέρα των αζύμων ότε
το πάσχα έθυον, λέγουσιν αυτώ οι μαθη
ταί αυτού. πού θέλεις απελθόντες ετοιμάσω

mõ ſit eſtas. Sic ⁊ vos cũ videritis hec D
fieri: ſcitote q in proximo ſit
in oſtijs. Amẽ dico vobis qm nõ trãſi
bit generatio hec donec omnia iſta
fiant. Celũ ⁊ terra tranſibunt: Mat.24.e
verba autem mea non tranſibunt. De Lucc.16.d. 21.f.
die aũt illo vel hora nemo ſcit:
neq angeli in celo neq
filius niſi pater. Uidete: vigilate
et orate. Neſcitis enim quando
tps ſit. Sicut homo q pegre pfect⁹ re Mat.25.b
liquit domum ſuam ⁊ dedit ſeruis Luce.19.b
ſuis poteſtatem cuiuſq operis:
et ianitori precepit vt
vigilet. Uigilate ergo. Neſcitis enim Mat.24.f.
qñ dñs dom⁹ veniat ſero an media no Lucc.12.e.
cte: an gallicantu: an mane: ne cum
venerit repente inueniat vos dormientes.
Quod autem vobis dico oĩbus dico vi
gilate. Cap.14.

Erat aũt paſcha ⁊ azyma p⁹ biduũ: A
et querebãt ſummi ſacerdotes ⁊ Mat.26.a.
ſcribe quomodo eum dolo tenerent et Lucc.22.a. Johã.12.a
occiderẽt. Dicebãt aũt. Nõ in die feſto
ne forte tumultus fieret in pplo. Et cũ Mat.26.a.
eſſet bethanie in domo ſimonis
leproſi et recumberet: venit
mulier habẽs alabaſtrũ vnguẽti nardi
ſpicati precioſi: et fracto
alabaſtro effudit ſuper caput eius.
Erant aũt quidã indigne ferentes itra
ſemetipſos: et dicẽtes. Ut quid pditio
iſta vnguẽti facta ẽ? Poterat ei vnguẽ Mat.26.a.
tũ iſtud venũdari pluſq trecẽtis denarijs
⁊ dari paupibus. Et fremebant in
eã. Jeſus aũt dixit. Sinite eã. Quid Mat.26.b
illi moleſti eſtis? Bonũ op⁹ operata ẽ
in me. Semper enim pauperes
habetis vobiſcũ: ⁊ cũ volueritis poteſtis
illis bñfacere: me aũt nõ ſemp hẽbitis.
Quod habuit hec fecit: pueniit vngere Mat.26.b.
corpus meum in ſepulturam. Amen Luce.7.f Johã.12.a
dico vobis: vbicũq pdicatũ fuerit euã
geliũ iſtud in vniuerſo mũdo: et qd fe B
cit hec: narrabitur in memoriam eius.
Et iudas ſcariotis vnus de duodecim Mat.26.b
abijt ad ſũmos ſacerdotes vt pderet Lucc.22.a
eum illis. Qui audientes gauiſi ſunt
⁊ promiſerunt ei pecuniam ſe
daturos. ⁊ q̃rebat quõ illũ oportũe tra
deret. Et primo die azymorum quando
paſca imolabant: dicunt ei diſcipuli.
Quo vis eamus et paremus tibi

Digitized by Google

μὲν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα. καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς. ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων, ἀκολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει. ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω. καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγαιον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον, ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα, καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς. μήτι ἐγώ. καὶ ἄλλος, μήτι ἐγώ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. ὅτι γέγραπται, πατάξω τὸν ποιμένα. καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ὁ δὲ πέτρος ἔφη αὐτῷ. καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν πέ

vt manduces pascha? Et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis.
Ite in ciuitatem: et occurret vobis homo lagenã aque baiulans. Sequimi- Mat. 26. b. Luce. 22. a.
eum et quocunq; introierit dicite dño domus: quia magister dicit. Ubi est refectio mea vbi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demõstrabit cenaculũ grãde stratũ et illic parate nobis. Et abierũt discipuli ei9: et venerunt in ciuitatem: et inuenerũt sicut dixerat illis et parauerũt pascha. Uespere autem facto: venit Mat. 26. b. Johã. 13. e.
cum duodecim. Et discumbentibus illis et mãducantib9 ait iesus. Amen dico vobis: quia vn9 ex vobis tradet me q mãducat mecũ. At illi ceperũt contristari et dicere ei singulatim Nunquid ego? Qui ait illis. Unus ex duodecim qui intingit mecũ manũ in catino. Et filius quidem hoĩs vadit sicut scriptum est de eo. Ue autem homini illi per quem C
filius hominis tradetur. Bonum Mat. 26. b. Luce. 22. c.
erat ei: si non esset natus homo ille.
Et manducantib9 illis: accepit iesus Mat. 26. c. Luce. 22. b.
panem et benedicens fregit et dedit eis et ait. Sumite hoc est corpus meũ. Et accepto calice: grãs agẽs dedit eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illis. Hic est sanguis me9 noui testamenti: qui pro
multis effundetur. Amẽ dico vobis: q̈ Mat. 26. c.
iam non bibam de genimine vitis vsq; in diem illum cum illud
bibam nouum in regno dei. Et Mat. 26. c. Johã. 18. a.
hymno dicto exierũt in montẽ oliuarum. Et ait eis iesus. Omnes scandalizabimini in me in nocte ista
quia scriptum est. Percutiam pastorẽ Zacha. 13. e
et dispergentur oues. Sed Mat. 26. c. Luce. 22. d.
postea q̃ resurrexero precedam vos in D
galileam. Petrus autẽ ait illi. Et si omnes scandalizati fuerĩt in te: sed nõ ego. Et ait illi iesus. Amen dico tibi: quia tu hodie ĩ nocte hac priusq̃ gall9 vocẽ bis dederit: ter me es negaturus. At ille ãpli9 loq̃baf. Et si opor- Mat. 26. c.
tuerit me simul cõmori tibi non te negabo. Similiter aũt et oẽs dicebant. Et ve- Mat. 26. d.
niũt in predium cui nomẽ gethsemani et
ait discipulis suis. Sedete hic Mat. 26. d.
donec orem. Et assumit petrum

Digitized by Google

τρομ καὶ ἰάκωβομ καὶ ἰωάμμημ μεθ' ἑαυτοῦ,
καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖμ. καὶ
λέγει αὐτοῖς. περίλυπος ἐστὶμ ἡ ψυχή μου
ἕως θαμάτου. μείματε ὧδε, καὶ γρηγορεῖ=
τε μετ' ἐμοῦ. καὶ προελθὼμ μικρόμ, ἔπεσεμ ἐ
πὶ τῆς γῆς καὶ προσηύχετο, ἵνα εἰ δυνατόμ
ἐστὶ παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. καὶ ἔλεγεμ.
αββά ὁ πατήρ, πάμτα δυνατά σοι, παρέμε
γκε τὸ ποτήριομ ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο. ἀλλ' οὐ τί
ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ εὑ=
ρίσκει αὐτοὺς καθεύδομτας, καὶ λέγει τῷ πέ
τρῳ. σίμωμ καθεύδεις, οὐκ ἴσχυσας μίαμ
ὥραμ γρηγορῆσαι. γρηγορεῖτε καὶ προσεύ
χεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόμ. τὸ μὲμ
πμεῦμα πρόθυμομ, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθεμής. καὶ
πάλιμ ἀπελθὼμ προσηύξατο τὸμ αὐτὸμ λό=
γομ εἰπώμ. καὶ ὑποστρέψας, εὗρεμ αὐτοὺς
πάλιμ καθεύδομτας. ἦσαμ γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτῶμ βεβαρημέμοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαμ τί αὐ=
τῷ ἀποκριθῶσι. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτομ καὶ λέ
γει αὐτοῖς. καθεύδετε τὸ λοιπὸμ καὶ ἀμαπαύ
εσθε. ἀπέχει. ἦλθεμ ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδο=
ται ὁ υἱὸς τοῦ ἀμθρώπου εἰς τὰς χεῖρας
τῶμ ἁμαρτωλῶμ. ἐγείρεσθε ἄγωμεμ. ἰδοὺ
ὁ παραδιδοὺς με ἤγγικε. καὶ εὐθέως ἔτι αὐ
τοῦ λαλοῦμτος, παραγίμεται ἰούδας εἷς
ὢμ τῶμ δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πο
λὺς μετὰ μαχαιρῶμ καὶ ξύλωμ παρὰ τῶμ
ἀρχιερέωμ καὶ τῶμ γραμματέωμ καὶ τῶμ
πρεσβυτέρωμ. δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐ
τὸμ σύσσημομ αὐτοῖς λέγωμ. ὃμ ἂμ φιλή=
σω αὐτός ἐστι, κρατήσατε αὐτὸμ καὶ ἀπα=
γάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼμ εὐθέως προ=
σελθὼμ αὐτῷ λέγει. χαῖρε ῥαββί. καὶ κατε=
φίλησεμ αὐτόμ. οἱ δὲ ἐπέβαλομ ἐπ' αὐτὸμ
τὰς χεῖρας αὐτῶμ, καὶ ἐκράτησαμ αὐτόμ. εἷς
δέ τις τῶμ παρεστηκότωμ σπασάμεμος τὴμ
μάχαιραμ, ἔπαισε τὸμ δοῦλομ τοῦ ἀρχιερέ=
ως, καὶ ἀφεῖλεμ αὐτοῦ τὸ ὠτίομ. καὶ ἀποκρι
θεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεμ αὐτοῖς. ὡς ἐπὶ λῃστὴμ ἐ=
ξήλθετε μετὰ μαχαιρῶμ καὶ ξύλωμ συλλα=
βεῖμ με. καθημέραμ ἤμημ πρὸς ὑμᾶς ἐμ τῷ
ἱερῷ διδάσκωμ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.
ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιμ αἱ γραφαί. καὶ ἀφέμ
τες αὐτὸμ πάμτες ἔφυγομ. καὶ εἷς τις μεα=
μίσκος ἠκολούθησεμ αὐτῷ περιβεβλημέ=
μος σιμδόμα ἐπὶ γυμμοῦ, καὶ κρατοῦσιμ
αὐτὸμ οἱ μεαμίσκοι. ὁ δὲ καταλιπὼμ τὴμ
σιμδόμα, γυμμὸς ἔφυγεμ ἀπ' αὐτῶμ. καὶ
ἀπήγαγομ τὸμ ἰησοῦμ πρὸς τὸμ ἀρχιερέα.
καὶ συμέρχομται αὐτῷ πάμτες οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ γραμματεῖς.
καὶ ὁ πέτρος ἀπὸ μακρόθεμ ἠκολούθη=
σεμ αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴμ αὐλὴμ τοῦ ἀρ=

et iacobum et iohannem ſecum:
et cepit pauere et tedere. Et Mat. 26. A
ait illis. Triſtis eſt anima mea Iohā. 12. d
vſq; ad mortē. Suſtinete hic et vigila=
te. Et cū proceſſiſſet paululū ꝓcidit ſup Mat. 26. d.
terram et orabat: vt ſi fieri poſſet Luce. 22. d.
tranſiret ab eo hora. Et dixit.
Abba pater: omnia tibi poſſibilia ſunt: Mat. 26. d.
transfer calicem hunc a me: ſed nō quod Luce. 22. c.
ego volo: ſed quod tu. Et venit et in Iohā. 6. c.
uenit eos dormientes. Et ait petro.
Simon dormis? Non potuiſti vna
hora vigilare. Vigilate et orate
vt non intretis in temptationem.
Spūs quidē ꝓmpt⁹ ē: caro vero īfirma. Mat. 26. d.
Et iterū abiens orauit eundē ſermonē Iohā. 6. g. Mat. 26. d
dicens. Et reuerſus denuo: īuenit eos
dormientes. Erant enim oculi E
eorum grauati: et ignorabant quid
reſponderēt ei. Et venit tertio: et ait
illis. Dormite iam et requieſcite.
Sufficit. Venit hora: ecce filius
hominis tradetur in manus
peccatorum. Surgite eamus. Ecce
qui me tradet prope eſt. Et adhuc eo Mat. 26. e.
loquente venit iudas ſcarioth vnus de Luce. 22. c.
duodecim et cum eo turba multa: Iohā. 18. a.
cum gladijs et lignis miſſi a ſummis
ſacerdotibus et ſcribis et
ſenioribus. Dederat autem traditor Mat. 26. e
eis ſignū dicens. Quēcūq; oſculat⁹ fue
ro ipſe eſt tenete eum: et ducite
caute. Et cū veniſſet ſtatim accedēs ad
eum ait. Aue rabbi. Et oſculatus eſt
eum. At illi manus iniecerunt in ie=
ſum et tenuerunt eum. Vnus Mat. 26. e.
aūt quidam de circunſtantibus educēs Luce. 22. c.
gladium: percuſſit ſeruum ſummi ſacer Iohā. 18. b.
dotis et āputauit illi auriculā. Et rñdēs Mat. 26. e.
ieſus ait illis. Tanq; ad latronē exiſtis Luce. 22. c.
cum gladijs et lignis comprehendere Iohā. 18. d
me. Quottidie eram apud vos in
tēplo docens: et non me tenuiſtis.
Sed vt impleantur ſcripture. Tūc diſcipu Mat. 26. f.
li ei⁹ relinquētes eū oēs fugerūt. Adole
ſcēs aūt quidam ſequebatur eum ami
ctus ſindone ſuper nudo: et tenuerunt
eum. Et ille reiecta
ſindone nudus ꝓfugit ab eis. Et Mat. 26. f.
adduxerunt ieſum ad ſūmum ſacerdotē Luce. 22. f
et conuenerunt omnes ſacerdotes
et ſcribe et ſeniores. Mat. 26. f.
Petrus autem a longe ſecutus eſt Luce. 22. f.
eū vſq; intro in atriū ſummi ſacerdotis:

χιερέως. καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπη
ρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, ἐζή=
τουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θα=
νατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ
γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴ=
σαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καί τινες ἀνασ=
τάντες, ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέ=
γοντες. ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγον=
τος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον
τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. καὶ οὐ
δὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. καὶ ἀ=
ναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον, ἐπηρώτησε
τὸν ἰησοῦν λέγων. οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν, τί
οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν. ὁ δὲ ἐσιώπα
καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐ
πηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ χρι
στὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶ=
πεν. ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν=
θρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως.
καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐ=
ρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶ
νας αὐτοῦ λέγει. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρ
τύρων. ἠκούσατε τῆς βλασφημίας, τί ὑμῖν
φαίνεται. οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔ
νοχον εἶναι θανάτου. καὶ ἤρξαντο τινὲς ἐμ=
πτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσω=
πον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν
αὐτῷ. προφήτευσον. καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσ
μασιν αὐτὸν ἔβαλλον. καὶ ὄντος τοῦ πέτρου
ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδίσ=
κων τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον
θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει. καὶ
σὺ μετὰ τοῦ ναζαρηνοῦ ἰησοῦ ἦσθα. ὁ δὲ
ἠρνήσατο λέγων. οὐκ οἶδα, οὔτε ἐπίσταμαι
τί σὺ λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύ
λιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἡ παιδίσκη ἰ
δοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς πα
ρεστηκόσιν, ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ὁ δὲ
πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ πα
ρεστῶτες ἔλεγον τῷ πέτρῳ. ἀληθῶς ἐξ αὐ=
τῶν εἶ, καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά
σου ὁμοιάζει. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦ
τον ὃν λέγετε. καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐ
φώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ
εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι δίς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβα
λὼν ἔκλαιε. Cap.15.

Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον
ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσ
βυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέ
δριον, δήσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ

et sedebat cum ministris Joha.18.f.
ad ignem: et calefaciebat se. ⌐bāt
Summi vero sacerdotes et omne concilium quere Mat.26.f. Luce.22.g.
adversus iesum testimonium: ut eum morti tra
derent: nec inveniebant. Multi
autem testimonium falsum dicebant adversus eum: et
convenientia testimonia non erant. Et quidam Mat.19.f.
surgentes falsum testimonium ferebant ad=
versus eum dicentes. Quoniam nos audivimus
Ego dissolvam templum hoc ⌊ eum dicentem.
manufactum et post triduum
aliud non manufactum edificabo. Et non
erat conveniens testimonium illorum. Exurgens
autem summus sacerdos in medium: interroga=
vit iesum dicens. Non respondes quicquam ad ea que ti
bi obijciuntur ab his? Ille autem tacebat
et nihil respondit. Rursum summus sacerdos in Mat.26.f. Luce.22.g.
terrogabat eum: et dixit ei. Tu es christus
filius dei benedicti. Jesus autem dixit illi. Mat.26.f. Luce.22.g. Joha.6.g.
Ego sum. Et videbitis filium hominis
sedentem a dextris virtutis dei: G
et venientem cum nubibus celi.
Summus autem sacerdos scindens vestimenta Mat.26.g.
sua ait. Quid adhuc desideramus testes? Mat.26.g. Luce.22.g.
Audistis blasphemiam: quid vobis
videtur? Qui omnes condemnaverunt eum
esse reum mortis. Et ceperunt quidam con Mat.26.g. Luce.22.g.
spuere eum et velare faciem Joha.19.a.
eius: et colaphis eum cedere et dicere
ei: prophetiza: et ministri alapis
eum cedebant. Et cum esset petrus Mat.26.g. Luce.22.f. Joha.18.c.
in atrio deorsum: venit una ex ancillis
summi sacerdotis: et cum vidisset petrum
calefacientem se: aspiciens illum ait. Et
tu cum iesu nazareno eras? At ille
negavit dicens. Neque scio neque novi
quid dicas. Et exijt foras ante atrium: Mat.26.g. Luce.22.f. Joha.18.c.
et gallus cantavit. Rursus autem cum vidis=
set illum ancilla cepit dicere circumstantibus:
quia hic ex illis est. At ille
iterum negavit. Et post pusillum rursus qui asta
dicebant petro. Vere ex illis ⌊bāt
es: nam et galileus es.
Ille autem cepit anathematizare
et iurare quia nescio hominem istum
quem dicitis. Et statim iterum gallus canta=
vit. Et recordatus est petrus verbi quod Mat.26.g. Luce.22.g.
dixerat ei iesus: priusquam gallus
cantet bis: ter me negabis. Et cepit
flere. Cap.15.

Et confestim mane concilium A
facientes summi sacerdotes cum seniori Mat.27.a. Luce.23.a. Joha.18.c.
bus et scribis: et universo concilio
vincientes iesum duxerunt: et

Digitized by Google

παρέδωκαν τῷ πιλάτῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐ-
τὸν ὁ πιλάτος. σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰου-
δαίων. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ. σὺ λέ-
γεις. καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς
πολλά, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ὁ δὲ πι-
λάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων.
οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν. ἴδε πόσα σου κατα-
μαρτυροῦσιν. ὁ δὲ ἰησοῦς οὐκ ἔτι οὐδὲν ἀ-
πεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν πιλάτον. κατὰ
δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ὅν-
περ ᾐτοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος βαραββᾶς,
μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτι-
νες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀ-
ναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς
ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ πιλάτος ἀπεκρίθη
αὐτοῖς λέγων. θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
βασιλέα τῶν ἰουδαίων. ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι
διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρ-
χιερεῖς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον
ἵνα μᾶλλον τὸν βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς
ὁ δὲ πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν αὐ-
τοῖς. τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασι-
λέα τῶν ἰουδαίων. οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν στα-
ύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς.
τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν. οἱ δὲ περισσοτέ-
ρως ἔκραξαν, σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ πιλά-
τος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιή-
σαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν, καὶ πα-
ρέδωκε τὸν ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυ-
ρωθῇ. οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔ-
σω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον. καὶ συγ-
καλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν, καὶ ἐνδύουσιν
αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ
πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, καὶ ἤρξαν-
το ἀσπάζεσθαι αὐτὸν καὶ λέγειν. χαῖρε ὁ βα-
σιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν
κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ
τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. καὶ
ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
τὰ ἴδια, καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώ-
σωσιν αὐτόν. καὶ ἀγγαρεύουσι παράγον-
τά τινα σίμωνα κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ'
ἀγροῦ τὸν πατέρα ἀλεξάνδρου καὶ ῥούφου
ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν
αὐτὸν ἐπὶ γολγοθᾶν τόπον ὅ ἐστι μεθερμη-
νευόμενον κρανίου τόπος. καὶ ἐδίδουν αὐ-
τῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλα-
βε. καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν διαμερίζονται
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐ-
τά, τίς τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρω-
σαν αὐτόν. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐ-
τοῦ ἐπιγεγραμμένη ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαί-
ων. καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς, ἕ-

tradiderunt pilato. Et interrogauit eũ — Mat.27.b
pilatus. Tu es rex iudeorum? — Luce.23.a. Johã.18.f.
At ille respondens ait illi. Tu dicis.
Et accuſabant eum ſũmi ſacerdotes in — Mat.27.b.
multis. Pilatus autem — Johã.19.b.
rurſum interrogauit eum dicens.
Nõ rñdes q̃cq̃? Uide ĩ q̃nt͛ te accuſãt?
Jeſus autem amplius nihil respondit:
ita vt miraretur pilatus. Per — Mat.27.b.
diẽ aũt feſtũ ſolebat dimittere illis vnũ — Luce.23.c.
ex vinct͛ quẽcũq͛ petijſſent. Erat ãt q̃ di — Johã.18.g
cebatur barrabas: q̃ cũ ſediciosis erat vi
ct⁹ q̃ ĩ ſeditiõe fecerãt homicidiũ. Et cũ — Mat.27.b
turba: cepit rogare ſicut ascendiſſet — Johã.18.g.
ſemp̱ faciebat illis. Pilatus aũt rñdit
eis ⁊ dixit. Uultis dimittam vobis
regem iudeorum? Sciebat enim q̄
per inuidiã tradidiſſent eũ ſũmi ſacerdo
tes. Pontifices aũt concitauerũt turbã — Mat.27.b.
vt magis barrabam dimitteret eis. — Luce.23.c
Pilatus ãt iterum respondẽs ait illis. — Johã.18.g
Quid ergo vultis faciam regi — Actuũ 3.5.e
iudeorũ? At illi iterũ clamauerũt
dicẽtes. Crucifige eũ. Pilat⁹ vero dice
bat illis. Quid enĩ mali fecit? At illi — B
magis clamabãt. Crucifige eũ. Pilat⁹ — Mat.27.c.
volens populo ſatiſfacere autem — Luce.27.d
dimiſit illis barrabam: et tradidit — Johã.19.c.
ieſum flagellis ceſũ vt crucifigeretur.
Milites autem duxerunt eum in — Mat.27.c.
atrium pretorij: et conuocant — Johã.19.a
totam cohortem: et induunt
eum purpura: et imponunt ei
plectentes ſpineã coronam: et cepert
ſalutare eum. Aue rex — Mat.27.d
iudeorum. Et percutiebant
caput eius harũdine: ⁊ ↄſpuebãt eũ. ⁊
ponentes genua adorabant eum. Et
poſtq̃ illuſerunt ei: exuerunt illum
purpura: et induerunt eum veſtimentis
ſuis: et educunt illum vt crucifigerent
eum. Et angariauerũt preterentem — Mat.27.d
quẽpiã ſimonẽ cyreneũ venientem de — Luce.23.d.
villa: patrem alexandri et ruffi:
vt tolleret crucem eius. Et perducunt — Mat.27.d
illũ ĩ golgotha locũ: qd̕ ẽ interpretatũ — Luce.23.c.
caluarie locus. Et dabant ei — Johã.19.c.
bibere myrrhatũ vinum: ⁊ non accepit — Mat.27.d Johã.19.c.
Et crucifigentes eum diuiſerunt — Mat.27.d.
veſtimẽta eius: mittentes ſortẽ ſup̱ eis — Luce.23.e.
q̇s q̇d tolleret. Erat ãt hora tertia: et — Johã.19.d.
eũ. Et erat titulus cãe ei⁹ crucifigert — Mat.27.d
inſcriptus rex iudeorum. — Luce.23.c.
Et cum eo crucifigunt duos latrones — Johã.19.d

μα ἐκ Λεξιῶμ, και ἑμα εξ ευωμύμωμ αυτοῦ.
και επληρώθη/ἡ γραφὴ /ἡ λέγουσα. και με=
τά αμόμωμ ελογίσθη. και /οι παραπορευόμε
μοι εβλασφήμουμ αυτόμ, κιμοῦμτες/τας κεφα
λάς αυτῶμ, και λέγομτες. ουά,/ο καταλύ=
ωμ/τομ μαόμ και εμ τρισίμ ημέραις οικοδο=
μῶμ, σῶσομ σεαυτόμ, και κατάβα από /του
σταυρού. ομοίως και/οι αρχιερείς εμπαίζομ
τες προς αλλήλους μετά/των γραμματέωμ
έλεγομ. άλλους έσωσεμ, εαυτόμ ου Λύμα
ται σῶσαι. /ο Χριστός/ο βασιλεύς/του ισρα
ήλ, καταβάτω μῦμ από/του σταυρού, ίμα ί
Λωμεμ και πιστεύσωμεμ. και /οι συμεσταυρω
μέμοι αυτῷ ωμείλιζομ αυτόμ. γεμομέμης Λε
ώρας έκτης, σκότος εγέμετο εφ όλημ/τημ
γημ έως ώρας εμάτης. και /τη ώρα/τη εμάτη
εβόησεμ/ο ιησοῦς φωμή μεγάλη λέγωμ. ε=
λωΐ, ελωΐ λιμά σαβαχθαμί. ο εστί μεθερμη
μευόμεμομ. /ο θεός μου /ο θεός μου εις τι με
εγκατέλιπες. και τιμές/των παρεστηκότωμ α
κούσαμτες, έλεγομ. ιλού ηλίαμ φωμεί. Λραμ=
μῶμ Λε εις και γεμίσας σπόγγομ όξους, πε
ριθείς τε καλάμω, επότιζεμ αυτόμ λέγωμ. ά=
φετε ίλωμεμ ει έρχεται ηλίας καθελείμ αυτόμ
/ο Λε ιησοῦς αφείς φωμήμ μεγάλημ, εξέπμευ=
σε. και/το καταπέτασμα/του μαοῦ εσχίσθη
εις Λύο, από άμωθεμ έως κάτω. ιλῶμ Λε /ο
κεμτυρίωμ/ο παρεστηκὼς εξ εμαμτίας αυτοῦ
ότι οὕτως κράξας εξέπμευσεμ, είπεμ. αληθῶς
/ο άμθρωπος οὗτος υιός ημ θεοῦ. ήσαμ Λε
και γυμαίκες από μακρόθεμ θεωροῦσαι, εμ
αις ημ μαρία/η μαγδαλημή, και μαρία/η του
ιακώβου /του μικροῦ και ιωσῆ μήτηρ, και
σαλώμη, αι και ότε ημ εμ /τη γαλιλαία ή=
κολούθουμ αυτῷ, και Λιηκόμουμ αυτῷ, και
άλλαι πολλαί/αι συμαμαβᾶσαι αυτῷ εις ιε
ροσόλυμα. και ήλη οψίας γεμομέμης, επεί
ημ παρασκευή ο εστί προσάββατομ, ήλ=
θεμ ιωσήφ/ο από αριμαθαίας ευσχήμωμ βου
λευτής. ος και αυτός ημ προσΛεχόμεμος
/τημ βασιλείαμ/του θεοῦ. και τολμήσας εισήλ
θε προς πιλάτομ, και ητήσατο/το σῶμα /του
ιησοῦ. /ο Λε πιλάτος εθαύμασεμ ει ήλη τέθμη
κεμ. και προσκαλεσάμεμος /τομ κεμτυρίωμα,
επηρώτησεμ αυτόμ ει πάλαι απέθαμε. και
γμούς από/του κεμτυρίωμος, ελωρήσατο
/το σῶμα/τῷ ιωσήφ. και αγοράσας σιμΛό=
μα και καθελὼμ αυτόμ, εμείλισε/τῃ σιμΛόμι,
και κατέθηκεμ αυτόμ εμ μμημείω, ο ημ λελα
τομημέμομ εκ πέτρας, και προσεκύλισε λί=
θομ επί/τημ θύραμ /του μμημείου. /η Λε μα=
ρία /η μαγδαλημή και μαρία ιωσῆ εθεώρουμ
που τίθεται. Cap.16.

vnū a dextris et alium a ſiniſtris eius.
Et impleta eſt ſcriptura q̄ dicit. Et cū Eſaie.53.d
iniquis reputatus eſt. Et preterentes C
blaſphemabant eum: mouentes capita
ſua et dicentes. Vah qui deſtruis ꝏ Mat.27.e.
templū dei: ꝛ i trib⁹ dieb⁹ reedificas.
Saluum fac temetipſū deſcendens de Sapie.2.d.
cruce. Siltr et ſummi ſacerdotes illudē Mat.27.e.
tes ad alterutrum cum ſcribis ꝏꝏꝏꝏ Luce.23.e.
dicebāt. Alios ſaluos fecit ſeipſ̄ʒ nō pōt
ſaluum facere. Chriſtus rex iſrael: ꝏ Mat.27.e.
deſcēdat nunc de cruce vt videamus
ꝛ credam⁹. Et qui cū eo crucifixi erāt Mat.27.e.
conuiciabātur ei. Et facta ꝏꝏꝏꝏ Luce.23.f.
hora ſexta: tenebre facte ſunt per totā
terrā vſqȝ in horā nonā. Et hora nona Mat.27.e.
exclamauit Jeſus voce magna dicēs.
Heloy: heloy: lama eſebtani. Qđ ē i
terpretatū. Deus me⁹: de⁹ me⁹: vt q̇d
dereliq̇ſti me: Et q̇dā d̄ circūſtāntib⁹ au
dientes dicebāt. Ecce heliā vocat. Cur Mat.27.f.
rens āt vn⁹ ꝛ iplēs ſpōgiā aceto: circū= Luce.23.e. Johā.19.e.
ponēſ qȝ calāo potū dabat ei dicēſ. Si= Mat.27.f.
nite: videam⁹ ſi veniat helias ad depo Johā.19.f.
nendū eū. Jeſus āt emiſſa voce magna
expirauit. Et velū templi ſciſſum eſt Mat.27.f.
in duo a ſummo vſqȝ deorſū. Vidēs āt Luce.23.f. Mat.27.f.
centurio qui ex aduerſo ſtabat ꝏꝏꝏꝏ Luce.23.g
quia ſic clamans expiraſſet ait. Vere D
hic homo filius dei erat. Erant autem Mat.27.f.
ꝛ mulieres de longe aſpicientes: inter
quas erat maria magdalene: et maria
iacobi minoris: et ioſeph mater et ꝏ
ſalome: q̄ cū eſſet in galilea ſeq̄bātur
eum et miniſtrabant ei: et ꝏꝏꝏꝏꝏ
alie multe q̄ ſimul cū eo aſcēderāt hie=
roſolymā. Et cum iam ſero eſſet fcm̄: q2 Mat.27.g
erat paraſceue quod ē āteſabbatū: ve Luce.23.g.
nit ioſeph ab arimathia nobil' decurio: Johā.19.g
qui et ipſe erat expectans ꝏꝏꝏꝏꝏ
regnum dei. Et audacter introiuit ꝏꝏ
ad pilatum et petijt corpus ꝏꝏꝏ
ieſu. Pilatus āt mirabat' ſi iaȝ obiſſet.
Et acerſito centurione ꝏꝏꝏꝏꝏ
iterrogauit eū ſi iā mortu⁹ eſſet. Et cū
cognouiſſet a cēturione: donauit ꝏꝏ
corpus ioſeph. Joſeph aūt mercat⁹ ſin Mat.27.g
donē et deponēs eum inuoluit ſindone: Luce.23.g
et poſuit eum in monumēto qđ erat ex Johā.19.g
ciſum de petra: et aduoluit lapidem ꝏ
ad oſtium monumenti. Maria autem Mat.27.g.
magdalene et maria ioſeph aſpiciebant
vbi poneretur. Cap.16.

Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, μαρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἰακώβου καὶ σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσι τὸν ἰησοῦν. καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων, ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς. τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς. μὴ ἐκθαμβεῖσθε. ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον, ἠγέρθη οὐκ ἔστιν ὧδε, ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι, ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου. εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ. ἀναστὰς δὲ ὁ ἰησοῦς πρωῒ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη πρῶτον μαρίᾳ τῇ μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς καὶ ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα, ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. μετὰ δὲ ταῦτα, δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν. κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς, οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. ὕστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα, ἐφανερώθη καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον, οὐκ ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει. ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς, ὄφεις ἀροῦσι, κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ. ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς ἕξουσιν. ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος, διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. ἀμήν.

Τέλος τοῦ κατὰ μάρκον ἁγίου εὐαγγελίου.

A

Et cum tranſiſſet ſabbatum: maria magdalene et maria iacobi: et ſalome emerūt aromata vt venientes vngerent ieſum. Et valde mane vna ſabbatorū veniunt ad monumentū: orto iam ſole. Et dicebant ad inuicē. Quis reuoluet nobis lapidē ab oſtio monumenti? Et reſpicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magn9 valde. Et introeūtes in monumentū viderūt iuuenē ſedētem in dextris coopertum ſtola candida: et obſtupuerūt.

Mat. 28. a. Luce. 24. a. Johā. 20. a

B

Qui dicit illis. Nolite expaueſcere. Ieſū queritis nazarenum crucifixum: ſurrexit non eſt hic. Ecce locus: vbi poſuerūt eū. Sed ite dicite diſcipulis eius et petro: quia precedet vos in galileam. Ibi eū videbitis ſicut dixit vobis. At ille exeūtes fugerūt de monumēto. Inuaſerat enim eas tremor et pauor: et nemini quicq̃ dixerūt. Timebant enim. Surgēs autē ieſus mane prima ſabbati apparuit primo marie magdalene: de qua eiecerat ſeptem demonia.

Mat. 28. a. Luce. 24. a

Mat. 28. a. Luce. 24. b

C

Illa vadens nunciauit his qui cum eo fuerāt lugentibus et flentibus: et illi audientes quia viueret et viſus eēt ab ea: nō crediderūt. Poſt hec autē duobus ex his ambulātib9 oſtenſus eſt in alia effigie euntibus in villam: et illi euntes nunciauerunt ceteris: nec illis crediderūt. Nouiſſime autē recumbentibus illis vndecim apparuit: et exprobrauit incredulitatē eorum: et duritiā cordis: quia his qui viderant eū reſurrexiſſe nō crediderūt. Et dixit eis. Euntes in mundum vniuerſum: p̄dicate euangeliū omni creature.

Luce. 24. c.

D

Qui crediderit et baptizatus fuerit ſaluus erit: qui vero nō crediderit condēnabitur. Signa autē eos qui crediderit hec ſequentur. In nomine meo demonia eijcient: linguis loquentur nouis: ſerpētes tollēt. Et ſi mortiferū quid biberit: nō eis nocebit. Super egros manus imponent et bene habebūt. Et dominus quidē ieſus poſtquam locutus eſt eis aſſumptus eſt in celum: et ſedit a dextris dei. Illi autem profecti predicauerūt vbique domino cooperante et ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.

Mat. 10. b

Luce. 10. c.

Actuum. 1. b Luce. 24. g Apoca. 11. c

Explicit euangelium ſecundum marcum.

Digitized by Google

Incipit prefatio beati hieronymi preſbiteri in euangelium ſecundum Lucam.

LUcas ſyrus natione antiocenſis: arte medicus diſcipulus apoſtolorum poſtea paulum ſecutus vſqꝫ ad conſummationem eius ſeruiens dño ſine crimine: nam neqꝫ vxorem vnqꝫ habens neqꝫ filios: ſeptuaginta ⁊ quattuor annorũ obijt in bithinia plenus ſpiritu ſancto. Qui cũ iam ſcripta eſſent euãgelia: ꝑ matheũ quidẽ in iudea: per marcũ aũt in italia: ſancto inſtigante ſpũ in achaie partibus hoc ſcripſit euãgeliũ: ſignificans etiam ipſe in principio ante ſuũ alia eſſe deſcripta. Cui extra ea q̃ ordo euãgelice diſpoſitiõis expoſcit: ea maxie neceſſitas laboris fuit vt primũ grecis fidelibꝰ oĩ ꝓphetatiõe vẽturi in carnẽ dei xp̃i manifeſtata hũanitate: ne iudaicis fabulis attẽti i ſolo legis deſiderio tenerẽt: vl̃ ne hẽreticis fabul' ⁊ ſtult' ſollicitationibꝰ ſeducti exciderẽt a veritate: elaboraret. Dehinc vt i pricipio euãgelij iohãnis natiuitate preſũpta: cui euãgeliũ ſcriberẽt: ⁊ i quo electꝰ ſcriberẽt idicaret: ꝯteſtans in ſe cõpleta eſſe: que eſſent ab alijs inchoata. Cui ideo poſt baptiſmũ filij dei a perfectione generationis in chriſto implete: repetende a principio natiuitatis humane poteſtas ꝑmiſſa eſt: vt requirẽtibus demõſtraret in quo apprehendens erat per nathan filium dauid introitu recurrentis in deum generationis admiſſo: indiſparabilis dei predicans in hominibus chriſtũ ſuũ: perfecti opus hominis redire in ſe per filium faceret: que per dauid patrem venientibus iter prebebat in chriſto. Cui luce nõ imerito et ſcribendorũ actuum apoſtolorum poteſtas in miniſterio datur: vt deo in deum pleno et filio perditionis extincto: oratiõe ab apoſtolis facta: ſorte domini electionis numerus compleretur. Sicqꝫ paulus conſummationẽ apoſtolicis actibus daret: quem diu contra ſtimulum recalcitrantem dominus elegiſſet. Quod et legentibꝰ ac requirentibus deum et ſi per ſingula expediri a nobis vtile fuerat: ſciens tamen ꝙ operantem agricolã oporteat primum de fructibus ſuis edere: vitauimus publicam curioſitatem: ne non tam volentibus deum demonſtraſſe videremur q̃ faſtidientibus prodidiſſe.

Explicit prefatio.

Προοίμιον τοῦ ἁγίου λουκά εις το αυτού ευαγγέλιον.

Επειδήπερ πολλοί επεχείρησαν ανατάξασθαι διήγησιν περί των πεπληροφορημένων εν ημίν πραγμάτων, καθώς παρέδωσαν ημίν οι απ' αρχής αυτόπται και υπηρέται γενόμενοι του λόγου, έδοξε καμοί παρηκολουθηκότι άνωθεν πάσιν ακριβώς, καθεξής σοι γράψαι κράτιστε θεόφιλε, ινα επιγνώς περί ων κατηχήθης λόγων την ασφάλειαν.

Incipit prohemium beati Luce in euangelium ſuum:

Quoniã qdẽ multi conati ſũt ordinare narrationes que in nobis complete ſunt rerum ſicut tradiderũt nobis q̃ ab initio ipſi viderunt et miniſtri fuerunt ſermonis: viſum eſt ⁊ mihi aſſecuto oĩa a pricipio diligẽter: ex ordine tibi ſcribere optie theophile: vt cognoſcas eorũ verborũ de qbꝰ eruditꝰ es veritatẽ.

Το κατά λουκάν άγιον ευαγγέλιον. Cap. I.

Εγένετο εν ταις ημέραις ηρώδου του βασιλέως της ιουδαίας ιερεύς τις ονόματι ζαχαρίας, εξ εφημερίας αβιά, και η γυνή αυτού εκ των θυγατέρων ααρών, και το όνομα αυτής ελισάβετ. ήσαν δε δίκαιοι αμφότεροι ενώπιον του θεού, πορευόμενοι εν πάσαις ταις εντολαίς και δικαιώμασι του κυρίου άμεμπτοι. και ουκ ην αυτοίς τέκνον, καθότι η ελισάβετ ην στείρα, και αμφότεροι προβεβηκότες εν ταις ημέραις αυτών ήσαν. εγένετο δε εν τω ιερατεύειν αυτόν εν τη τάξει της εφημερίας αυτού έναντι του θεού, κατά το έθος της ιερατείας, έλαχε του θυμιάσαι εισελθών εις τον ναόν του κυρί=

Incipit euangeliũ ſcd̃m Lucam. Cap. I.

Fuit in diebus herodis A
regis iudee ſacerdos
quidã noĩe zacharias de
vice Abia: ⁊ vxor illiꝰ
de filiabus aaron
et nomẽ eius eliſabeth. Erant aũt iuſti
ambo ante deum incedentes
in oĩbus mandatis et iuſtificationibus
dñi ſine querela. Et nõ erat illis filiꝰ:
eo ꝙ eſſet eliſabeth ſterilis: ⁊ ambo
proceſſiſſent in diebus ſuis.
Factũ ẽ aũt cũ ſacerdotio fũgeret zacharias in
ordine vicis ſue ante
dñm ſcd̃m ꝯſuetudinẽ ſacerdotij: ſorte exijt
vt incẽſũ poneret ingreſſꝰ in tẽplũ dñi.

ού. και ϖαμ/το ϖλήθος/του λαού ήμ ϖρο=
σευχόμεμομ έξω/τη ώρα/του θυμιάματος.
ώφθη δε αυτώ άγγελος κυρίου εστώς εκ
δεξιώμ/του θυσιαστηρίου/του θυμιάματος.
και εταράχθη ζαχαρίας ιδώμ, και φόβος ε=
πέπεσεμ επ' αυτόμ. είπε δε ϖρος αυτόμ/ο άγ
γελος, μη φοβού ζαχαρία, διότι εισηκούσ=
θη/η δέησις σου, και/η γυμή σου ελισάβετ
γεμμήσει υιόμ σοι, και καλέσεις/το όμομα
αυτού ιωάμμημ, και έσται χαρά σοι και α=
γαλλίασις, και ϖολλοί επί/τη γεμμήσει αυ=
τού χαρήσομται. έσται γαρ μέγας εμώϖιομ
/του κυρίου, και οίμομ και σίκερα ου μή ϖίη,
και ϖμεύματος αγίου ϖλησθήσεται έτι εκ
κοιλίας μητρός αυτού, και ϖολλούς/τωμ
υιώμ ισραήλ επιστρέψει επί κύριομ/τομ θε=
όμ αυτώμ, και αυτός ϖροελεύσεται εμώπιομ
αυτού εμ ϖμεύματι και δυμάμει ηλίου, ε=
πιστρέψαι καρδίας ϖατέρωμ επί τέκμα, και
απειθείς εμ φρομήσει δικαίωμ, ετοιμάσαι κυ
ρίω λαόμ κατεσκευασμέμομ. και είπε ζαχαρί=
ας ϖρος/τομ άγγελομ. κατά τι γμώσομαι
τούτο, εγώ γαρ ειμί ϖρεσβύτης, και/η γυ=
μή μου ϖροβεβηκυία εμ/ταις ημέραις αυτής.
και αποκριθείς/ο άγγελος είπεμ αυτώ. εγώ
ειμί γαβριήλ/ο ϖαρεστηκώς εμώπιομ/του θε
ού, και απεστάλημ λαλήσαι ϖρος σε, και
ευαγγελίσασθαι σοι ταύτα. και ιδού έση
σιωπώμ, και μη δυμάμεμος λαλήσαι άχρι
ης ημέρας γέμηται ταύτα, αμθ' ώμ ουκ επί=
στευσας/τοις λόγοις μου. οίτιμες ϖληρωθή
σομται εις/τομ καιρόμ αυτώμ. και ημ ο λαός
ϖροσδοκώμ/τομ ζαχαρίαμ, και εθαύμαζομ εμ
/τω χρομίζειμ αυτόμ εμ/τω μαώ. εξελθώμ δε,
ουκ ηδύματο λαλήσαι αυτοίς. και επέγμω=
σαμ ότι οπτασίαμ εώρακεμ εμ/τω μαώ, και
αυτός ημ διαμεύωμ αυτοίς, και διέμεμε κω=
φός. και εγέμετο ως επλήσθησαμ/αι ημέραι
/της λειτουργίας αυτού, απήλθεμ εις/τομ οί
κομ αυτού. μετά δε ταύτας/τας ημέρας, συ
μέλαβεμ ελισάβετ/η γυμή αυτού. και ϖεριέ=
κρυβεμ εαυτήμ μήμας ϖέμτε, λέγουσα. ότι
ούτως μοι ϖεποίηκεμ/ο κύριος, εμ ημέραισ
αις επείδεμ αφελείμ/το όμειδος μου εμ αμ=
θρώποις, εμ δε/τω μημί/τω έκτω αϖεστάλη
/ο άγγελος γαβριήλ υϖό/του θεού εις ϖό=
λιμ/της γαλιλαίας η όμομα μαζαρέτ, ϖρος
ϖαρθέμομ μεμμηστευμέμημ αμδρί, ω όμομα
ιωσήφ, εξ οίκου δαυίδ, και/το όμομα/της
ϖαρθέμου μαριάμ. και εισελθώμ/ο άγγε=
λος ϖρος αυτήμ, είπε. χαίρε κεχαριτωμέμη
ο κύριος μετά σου. ευλογημέμη συ εμ γυ=
μαιξίμ. η δε ιδούσα, διεταράχθη επί/τω λό=

Et omnis multitudo populi erat orans
foris hora incenſi.
Apparuit aũt illi angelus dñi ſtans a — .i.2.b. Actuũ.12.a
dextris altaris incenſi.
Et zacharias turbat9 ẽ vidẽs: ⁊ timor
ſup eũ. Ait aũt ad illũ angel9. ⌊irruit
Ne timeas zacharia: qm̃ exaudita eſt
deprecatio tua. Et vxor tua eliſabeth
pariet tibi filium et vocabis nomen
eius iohannẽ: et erit gaudiũ tibi et ex
ultatio: et multi in natiuitate eius
gaudebunt. Erit enim magnus coram — B
dño: et vinum et ſiceram non bibet. — Judi.13.b
Et ſpiritu ſancto replebitur adhuc ex
vtero matris ſue: et multos
filiorum iſrael conuertet ad dñm deum
ipſorum. Et ipſe precedet ante
illum in ſpiritu et virtute helie vt con
uertat corda patrum in filios: et
icredulos ad prudentiã iuſtoꝝ: parare do
mino plebẽ perfectam. Et dixit zachari
as ad angelum. Unde hoc ſciam.
Ego ei ſum ſenex: et vxor — Geñ.18.b
mea proceſſit in diebus ſuis.
Et reſpondens angel9 dixit ei. Ego
ſum gabriel qui aſto ante deum:
et miſſus ſum loqui ad te: et
hec tibi euangelizare. Et ecce eris
tacens et non poteris loqui vſq; in
diem quo hec fiant: pro eo ꝙ nõ cre
didiſti verbis meis que implebuntur
in tempore ſuo. Et erat plebs
expectans zachariam ⁊ mirabantur ꝙ
tardaret ipſe in templo. Egreſſus aũt
non poterat loqui ad illos. Et cogno
uerunt ꝙ viſionẽ vidiſſet in templo. Et
ipſe erat innuẽs illis: et ꝑmanſit mut9.
Et factum eſt vt impleti ſunt dies
officij eius: abijt in domum
ſuam. Poſt hos autem dies concepit — C
eliſabeth vxor eius: et occultabat
ſe menſibus quinq; dicens. Quia
ſic fecit mihi dominus in diebus
qb9 reſpexit auferre obprobriũ meũ in
In meſe aũt ſexto miſſus eſt ⌊ter hoies.
angelus gabriel a deo in ciuitatem
galilee cui nomen nazareth ad
vgine deſpõſatam viro cui nomen erat
ioſeph de domo dauid: et nomen — Mat.1.c
virginis maria. Et ingreſſus angelus
ad eam dixit. Aue gratia plena
domin9 tecũ: bñdicta tu in mulierib9. — Judi.13.c. Judith.6.c
Que cũ audiſſet turbata eſt in ſermone

γω αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ
ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐ-
τῇ. μὴ φοβοῦ μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν πα-
ρὰ τῷ θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρί,
καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐ=
τοῦ ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑ-
ψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύρι=
ος ὁ θεὸς τὸν θρόνον δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον ἰακὼβ εἰς
τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ
ἔσται τέλος. εἶπε δὲ μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγ=
γελον. πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γι=
νώσκω. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐ=
τῇ. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ
δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. διὸ καὶ
τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υ-
ἱὸς θεοῦ. καὶ ἰδοὺ ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου
καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς
καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλου=
μένῃ στείρᾳ, ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ
θεῷ πᾶν ῥῆμα. εἶπε δὲ μαριάμ. ἰδοὺ ἡ δοῦ-
λη κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου
καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος. ἀναστᾶ=
σα δὲ μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπο-
ρεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πό=
λιν ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ζαχα=
ρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν ἐλισάβετ. καὶ ἐγένε-
το ὡς ἤκουσεν ἡ ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν
τῆς μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλί-
ᾳ αὐτῆς. καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ ἐ-
λισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶ-
πεν. εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλο=
γημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πό=
θεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου
μου πρός με. ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ
τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρ-
τησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ
μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται
τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ
κυρίου. καὶ εἶπε μαριάμ. μεγαλύνει ἡ ψυ-
χή μου τὸν κύριον. καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦ=
μά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. ὅτι ἐπέ-
βλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐ-
τοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με
πᾶσαι αἱ γενεαί. ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα
ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ
τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φο=
βουμένοις αὐτόν. ἐποίησε κράτος ἐν βραχί-
ονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοί-
ᾳ καρδίας αὐτῶν. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ
θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς. πεινῶντας
ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξα=
πέστειλε κενούς. ἀντελάβετο ἰσραὴλ παιδὸς

eius: et cogitabat qualis eſſet
iſta ſalutatio. Et ait angelus ei.
Ne timeas maria: inueniſti eī grāꝫ apd
deum. Ecce concipies in vtero Eſaie.7.c
et paries filiuꝫ: et vocabis nomē eiꝰ Mat.1.d.
ieſum. Hic erit magnꝰ ⁊ filiꝰ altiſſimi
vocabitur. Et dabit illi dominus
deus ſedem dauid patris eius:
et regnabit in domo iacob in Miche.4.c
eternum: et regni eius non
erit finis. Dixit autē maria ad angelū.
Quomodo fiet iſtō qm̄ virū nō cogno= D
ſco? Et reſpondens angelus dixit ei.
Spiritus ſanctus ſuperueniet in te: et
virtꝰ altiſſimi obūbrabit tibi. Ideoq; ⁊
quod naſcetur ex te ſanctum vocabit fi-
lius dei. Et ecce eliſabeth cognata tua
⁊ ipſa concepit filiuꝫ in ſenectute ſua:
⁊ hic menſis eſt ſextus illi que vocat
ſterilis: quia non erit īpoſſibile apud
deū oē vbū. Dixit āt maria. Ecce an-
cilla domini fiat mihi ſecundū vbū tuū.
Et diſceſſit ab illa angelus. Exurgens
autem maria in diebus illis abijt
in montana cum feſtinatione in ciuitatē
iuda et intrauit in domuꝫ zacharie
et ſalutauit eliſabeth. Et factum eſt
vt audiuit ſalutationem
marie eliſabeth: exultauit īfās in vtero
eius. Et repleta eſt ſpiritu ſancto eliſa-
beth: ⁊ exclamauit voce magna ⁊ dixit
Bn̄dicta tu inter mulieres: ⁊ bn̄dictus Iudi.5.d.
fructꝰ ventris tui. Et vnde
hoc mihi vt veniat mater domini
mei ad me? Ecce enī vt facta eſt vox E
ſalutationis tue in auribꝰ meis: exulta-
uit in gaudio infans in vtero
meo. Et beata que credidiſti: quoniā
ꝑficientur ea que dicta ſunt tibi a
dn̄o. Et ait maria. Magnificat aīa
mea dominum. Et exultauit ſpiritus
meus in deo ſalutari meo. Quia reſpe-
xit humilitatem ancille ſue:
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generatiōes. Quia fecit mihi ma-
gna qui potens eſt et ſctm̄ nomē eiꝰ. Et
mia eiꝰ a progenie in progenies timēti-
bus eum. Fecit potentiam in brachio
ſuo: diſperſit ſuperbos mente
cordis ſui. Depoſuit potentes de
ſede: et exaltauit humiles. Eſurientes
impleuit bonis: et diuites dimiſit
inanes. Suſcepit iſrael puerum

Digitized by Google

αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέους. καθὼς ἐλάλησε
πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν τῷ ἀβραὰμ καὶ
τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. ἔμεινε
δὲ μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς καὶ
ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. τῇ δὲ ἐλι=
σάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν,
καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν οἱ περίοι=
κοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνε
κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ᾽ αὐτῆς, καὶ συ=
νέχαιρον αὐτῇ. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡ=
μέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκά=
λουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐ=
τοῦ ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐ=
τοῦ εἶπεν. οὐχί. ἀλλὰ κληθήσεται ἰωάννης.
καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν. ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν
τῇ συγγενείᾳ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι
τούτῳ. ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί
ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. καὶ αἰτήσας πι=
νακίδιον ἔγραψε λέγων. ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄ
νομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ἀνεῴ
χθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ
γλῶσσα αὐτοῦ διηρθρώθη, καὶ ἐλάλει εὐ=
λογῶν τὸν θεόν. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φό
βος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς. καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ὀρεινῇ τῆς ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα
τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀ=
κούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες. τί
ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται. καὶ χεὶρ κυρί=
ου ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐ
τοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προ=
εφήτευσε λέγων. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς
τοῦ ἰσραὴλ ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε
λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. καὶ ἤγειρε κέ=
ρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ τοῦ
παιδὸς αὐτοῦ. καθὼς ἐλάλησε διὰ στό=
ματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος προφη=
τῶν αὐτοῦ. σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ
ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς. ποιῆ
σαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνη
σθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ. ὅρκον ὃν ὤμο
σε πρὸς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν τοῦ δοῦ
ναι ἡμῖν ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡ=
μῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ ἐν ὁσιότητι
καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. καὶ σὺ παιδίον
προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ, προπορεύσῃ
γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοιμάσαι ὁ=
δοὺς αὐτοῦ. τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας
τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν
διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς
ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους. ἐπι=
φᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου κα=
θημένοις τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν

ſuũ memorari mĩe ſue. Sicut locutus eſt
ad patres noſtros abraam et
ſemini eius in ſecula. Manſit
aũt maria cum illa q̃ſi mẽſibus trib⁹ et
reuerſa eſt in domũ ſuã. Eliſabeth aũt
impletum eſt tempus pariendi
et peperit filium. Et audierunt vicini F
et cognati eius: quia magnificauit
dominus miam ſuã cũ illa: et cõgra
tulabantur ei. Et factũ eſt ĩ die octauo
venerũt circuncidere puerũ: et vocabãt
eum nomine patris ſui
zachariam. Et reſpondens mater ei⁹
dixit. Nequaq̃: ſed vocabitur iohãnes:
et dixerũt ad illam. Quia nemo eſt in
cognatiõe tua qui vocetur hoc nomĩe.
Innuebant autem patri eius: quem
vellet vocari eum. Et poſtulãs pugilla
rem ſcripſit dicens: iohannes eſt nomẽ
eius. Et mirati ſunt vniuerſi. Apertũ ẽ
autem ilico os eius: et
lingua eius: loquebatur benedicens
deum. Et factus eſt timor ſuper oĩs
vicinos eorum: et ſuper omnia
montana iudee diuulgabantur omnia
verba hec: et poſuerũt oẽs qui audierãt
in corde ſuo dicentes. Quis
putas puer iſte erit? Etenĩ manus dñi Dicte.1.b
erat cũ illo. Et zacharias pater eius Mauh.11.c
repletus eſt ſpiritu ſancto: et ꝓphetauit
dicens. Benedictus dñs deus G
iſrael: quia viſitauit et fecit
redẽptionẽ plebi ſue. Et erexit cornu
ſalutis nobis in domo dauid
pueri ſui. Sicut locutus eſt per os
ſanctorum qui a ſeculo ſunt prophetarũ
eius. Salutem ex inimicis noſtris et
de manu oĩũ qui oderũt nos. Ad facien
dã miam cum patribus noſtris et memo
rari teſtamẽti ſui ſctĩ. Iuſiurãdũ qđ iura
uit ad abraam patrẽ noſtrũ daturũ ſe
nobis. Ut ſine timore de manu inimicoꝝ
noſtroꝝ liberati: ſeruiam⁹ illi. In ſctĩ
tate et iuſtitia coram ipſo omnibus
diebus noſtris. Et tu puer
ꝓpheta altiſſimi vocaberis preibis Mat.11.c
enĩ ante faciem domini parare vias
eius. Ad dandam ſcientiam ſalutis
plebi eius: in remiſſionẽ peccatoꝝ eoꝝ.
Per viſcera miſericordie dei nr̃i ĩ q̃b⁹
viſitauit nos oriens ex alto. Illuminare
his qui in tenebris et vmbra mortis ſe
dẽt: ad dirigendos pedes noſtros

Digitized by Google

εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον ηὔξα-
νε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς
ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ
πρὸς τὸν ἰσραήλ. Cap. 2.
Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλ
θε δόγμα παρὰ καίσαρος αὐγούστου
ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη
ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος
τῆς συρίας κυρηνίου. καὶ ἐπορεύοντο πάν-
τες ἀπογράφεσθαι ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πό
λιν. ἀνέβη δὲ καὶ ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας
ἐκ πόλεως ναζαρὲτ εἰς τὴν ἰουδαίαν εἰς πό
λιν δαυὶδ ἥτις καλεῖται βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶ
ναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς δαυὶδ ἀπο
γράψασθαι σὺν μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ
αὐτῷ γυναικὶ οὔσῃ ἐγκύῳ. ἐγένετο δὲ ἐν
τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέ-
ραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐ-
τῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐ
τόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ διότι
οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγ-
ραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς
τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ ἰ-
δοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δό
ξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβή
θησαν φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγ-
γελος. μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζο
μαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ
τῷ λαῷ. ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ,
ὅς ἐστι χριστὸς κύριος ἐν πόλει δαυίδ. καὶ
τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον. εὑρήσετε βρέφος
ἐσπαργανωμένον κείμενον ἐν φάτνῃ. καὶ ἐ-
ξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος
στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ
λεγόντων. δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ
γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. καὶ ἐγένε
το ὡς ἀπῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν
οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶ
πον πρὸς ἀλλήλους, διέλθωμεν δὴ ἕως
εἰς βηθλεέμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ
γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. καὶ ἦλ
θον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε μαριὰμ
καὶ τὸν ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν
τῇ φάτνῃ. ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ
ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ
παιδίου τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκούσαν-
τες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ
τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. ἡ δὲ μαριὰμ
πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβά-
λουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ ὑπέστρε-
ψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες
τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον

in viam pacis. Puer autem creſce- 1.Reg.2.d.
bat et confortabatur ſpiritu: et erat in
deſertis vſque in diem oſtenſionis ſue
ad iſrael. Cap. 2.
Factum eſt autem in diebus illis: exijt A
edictum a ceſare auguſto vt
deſcriberetur vniuerſus orbis. Hec
deſcriptio prima facta eſt a preſide
ſyrie cyrino. Et ibant omnes vt
profiterentur: ſinguli in ſuas ciuitates.
Aſcendit autem et ioſeph a galilea
de ciuitate nazareth in iudeam in ciui
tatem dauid que vocatur bethleem: eo quod eſſet
de domo et familia dauid vt profiteretur
cum maria deſponſata
ſibi vxore pregnante. Factum eſt autem cum Mat.1.b.
eſſent ibi: impleti ſunt dies vt
pareret: et peperit filium ſuum
primogenitum et pannis eum inuoluit:
et reclinauit eum in preſepio: quia
non erat eis locus in diuerſorio.
Et paſtores erant in regione eadem vigi B
lantes et cuſtodientes vigilias
noctis ſuper gregem ſuum. Et ecce Actu.12.a
angelus domini ſtetit iuxta illos: et clari-
tas dei circumfulſit illos: et timuerunt Actu.9.a
timore magno. Et dixit illis angelus.
Nolite timere. Ecce enim euangelizo Ephe.2.d.
vobis gaudium magnum quod erit omni
populo: quia natus eſt vobis hodie ſal
uator qui eſt chriſtus dominus in ciuitate dauid: et
hoc vobis ſignum. Inuenietis infantem
pannis inuolutum et poſitum in preſepio. Et ſu
bito facta eſt cum angelo multitudo
militie celeſtis laudantium deum et
dicentium. Gloria in altiſſimis deo: et in
terra pax hominibus bone voluntatis. Et factum
eſt vt diſceſſerunt ab eis angeli in
celum: paſtores loquebantur
ad inuicem. Tranſeamus vſque
bethleem: et videamus hoc verbum
quod factum eſt quod fecit dominus et oſtendit nobis. Et C
feſtinantes et inuenerunt mariam [venerunt]
et ioſeph: et infantem poſitum in
preſepio. Videntes autem cognouerunt de
verbo quod dictum erat illis de
puero hoc. Et omnes qui audierant
mirati ſunt et de his que dicta erant a
paſtoribus ad ipſos. Maria autem
conſeruabat omnia verba hec conferens
in corde ſuo. Et reuerſi ſunt
paſtores glorificantes et laudantes
deum in omnibus que audierant et viderant:

Digitized by Google

καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς. καὶ ὅτε ἐπλή
σθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν,
καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦς, τὸ κλη
θὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆ=
ναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν
αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς κατὰ τὸν
νόμον μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς ἱερο=
σόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ καθὼς γέ=
γραπται ἐν νόμῳ κυρίου. ὅτι πᾶν ἄρσεν
διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθή=
σεται. καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημέ
νον ἐν νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ
δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. καὶ ἰδοὺ ἦν ἄν
θρωπος ἐν ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα συμεών.
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς
προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ ἰσραήλ.
καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ἦν αὐ
τῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἴδῃ
τὸν χριστὸν κυρίου. καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύ
ματι εἰς τὸ ἱερόν. καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς
γονεῖς τὸ παιδίον ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐ
τοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐ
τοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκά=
λας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν καὶ εἶπε.
νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου δέσποτα
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ. ὅτι εἶδον οἱ ὀφ
θαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἡτοίμασας
κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν. φῶς εἰς
ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου
ἰσραήλ. καὶ ἦν ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ
αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς συμεών, καὶ
εἶπε πρὸς μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ. ἰδοὺ
οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολ
λῶν ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγό
μενον. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύ
σεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ
πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. καὶ ἦν ἄν=
να προφῆτις θυγάτηρ φανουὴλ ἐκ φυλῆς ἀ
σήρ, αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς
ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρ
θενίας αὐτῆς. καὶ αὐτὴ χήρα ὡς ἐτῶν ὀγ=
δοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ
τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύου
σα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὐτὴ αὐτῇ τῇ ὥ=
ρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, καὶ
ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομέ
νοις λύτρωσιν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὡς ἐτέλε
σαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑ=
πέστρεψαν εἰς τὴν γαλιλαίαν. εἰς τὴν πόλιν
ἑαυτῶν ναζαρέτ. τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ
ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σο=

ſicut dictũ ẽ ad illos. Et poſtq̃ cõſũma
ti ſũt dies octo vt circũcideretur puer: Gen. 17. d. Marc. 4. a
vocatũ eſt nomẽ eius ieſus: qḋ voca=
catũ eſt ab angelo priuſq̃ in vtero con=
ciperetur. Et poſtq̃ impleti ſunt Leui. 12. a
dies purgationis eius ſecundum D
legẽ moyſi: tulerunt illũ in hieruſalẽ:
vt ſiſterent eum domino: ſicut ſcriptũ ẽ
in lege domini. Quia omne maſculinũ Exo. 34. c.
adaperiens vuluã ſctm̃ dño vocabitur.
Et vt darẽt hoſtiã ſcd̃m ꝙ dictum eſt Leui. 5. b. & 12. c.
in lege dñi: par turturum aut
duos pullos colũbarũ. Et ecce hõ erat
in hieruſalem cui nomen ſymeon.
Et homo iſte iuſtus & timoratus
expectans conſolationem iſrael:
& ſpirit9 ſanct9 erat in eo. Et rñſũ ac Actuũ. 10. c
ceperat a ſpiritu
ſancto: nõ viſurũ ſe mortẽ niſi prius vi
deret xp̃m domini. Et venit in ſpiritu
in templum. Et cum inducerent
puerũ ieſum parentes eius: vt facerent
ſecundum conſuetudinem legis pro eo:
& ipſe accepit eum in vlnas
ſuas et benedixit deum & dixit.
Nunc dimittis ſeruum tuum domine E
ſcd̃m verbũ tuũ ĩ pace. Quia viderũt o
culi mei ſalutare tuum. Quod paraſti
ante faciẽ oĩm populorum. Lumẽ ad
reuelationẽ gentiũ et gloriã plebis tue
iſrael. Et erat ioſeph et mater eius
mirantes ſuper his que dicebantur de
illo. Et benedixit illis ſymeon: et
dixit ad mariam matrem eius. Ecce Zach. 14. c
poſitus ẽ hic in ruinã & in reſurrectionẽ
multorum in iſrael: et in ſignum cui cõ
tradicetur. Et tuã ipſius aĩam pertrãſi h. Tuã ipſi9 .i. tui ipſius
bit gladius: vt reuelentur ex anna
multis cordibus cogitationes. Et erat
propheteſſa filia phanuel de tribu aſer
hec proceſſerat in diebus multis et
vixerat cũ viro ſuo ãnis ſeptẽ a virgini=
tate ſua. Et hec vidua erat vſq3 ad ãnos
octoginta quattuor: q̃ nõ diſcedebat de
templo ieiunijs & obſecrationib9 ſeruiẽs
nocte ac die. Et hec ipſa hora
ſuperueniens confitebatur domino et
loquebatur de illo omnibus qui expe
ctabant redemptionẽ iſrael. Et vt pfece F
rũt omnia ſecundũ legẽ dñi: reuerſi ſũt
in galileam in ciuitatem
ſuã nazareth. Puer autẽ creſcebat &
confortabatur ſpiritu: plenus ſapientia:

Digitized by Google

φίας. καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνω ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδία εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν. καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς. καὶ μὴ εὑρόντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ ζητοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξεπλάγησαν. καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε τέκνον. τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως. ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. τί ὅτι ἐζητεῖτέ με. οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με. καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδία αὐτῆς. καὶ ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

Cap. 3.

Ἐν ἔτει δὲ πέντε καὶ δεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας τιβερίου καίσαρος ἡγεμονεύοντος ποντίου πιλάτου τῆς ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς γαλιλαίας ἡρώδου. φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς ἰτουραίας καὶ τραχωνίτιδος χώρας, καὶ λυσανίου τῆς ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ἐπὶ ἀρχιερέως ἄννα καὶ καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ ἰωάννην τὸν τοῦ ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος. φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται. καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν

et gratia dei erat in illo. Et ibant parẽtes ei9 per omnes annos in hieruſalez i die ſolẽni paſche. Et cũ ſact9 eẽt ãnoꝝ duodecĩ: aſcendẽtib9 illis in hieroſolymã ſcđꝫ cõſuetudinẽ diei feſti: cõſũmatiſq3 diebus cum redirent: remanſit puer ieſus in hieruſalem et non cognouerũt parentes eius. Exiſtimantes aũt illũ eſſe in comitatu: venerunt iter diei: et requirebant eum inter cognatos et notos. Et nõ inuenientes regreſſi ſunt in hieruſalem: requirẽtes eũ. Et factũ ẽ poſt triduũ inuenerunt illum in tẽplo ſedentem in medio doctorum: audientem illos: et interrogantem eos. Stupebãt autem omnes qui eum audiebant ſuper prudentia et reſponſis eius. Et videntes ãmirati ſunt. Et dixit mater ei9 ad illum. Fili quid feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus et ego dolentes querebamus te. Et ait ad illos. Quid eſt qđ me querebatis? Neſciebatis quia ĩ his q̃ pr̃is mei ſũt oportet me eſſe? Et ipſi nõ intellexerũt vbũ qđ locut9 ẽ ad eos. Et deſcẽdit cũ eis: ꝛ vẽit nazareth: et erat ſubditus illis. Et mater ei9 conſeruabat omnia verba hec in corde ſuo. Et ieſus proficiebat ſapientia ꝛ etate et gratia apud deum et homines.

Cap. 3.

Anno aũt quintodecimo imperij tiberij ceſaris procurante pontio pilato iudeam: tetrarcha autez galilee herode: philippo autem fratre eius tetrarcha ituree et trachonitidis regionis: et lyſania abiline tetrarcha: ſub pricipib9 ſacerdotũ ãna ꝛ caypha factũ ẽ vbũ dñi ſup iohãnẽ zacharie filiũ i deſerto. Et venit in omnem regionem iordanis predicãs baptiſmũ penitentie in remiſſionẽ peccatoꝝ ſicut ſcriptũ ẽ in libro ſermonum eſaie prophete. Vox clamantis in deſerto parate viam domini: rectas facite ſemitas eius. Omnis vallis implebitur ꝛ omnis mons et collis humiliabitur. Et erunt praua in directa et aſpera in vias planas: et videbit omĩs caro ſalutare dei. Dicebat ergo ad turbas q̃ exibãt vt baptizarẽtur ab ipſo. Genimina viperaruꝫ qs oſtendit vobis

Io. 18. b. Eſaie. 27. d. Deu. 16. a.

B

Mat. 7. g. Mar. 1. d.

1. Reg. 2. e.

A

Mat. 3. a. Mar. 1. a. Ioh. 3. c.

Eſa. 40. a. Mat. 3. a. Mar. 1. a. Ioh. 1. c.

B

Mat. 3. c. ꝛ 17. d.

φυγεῖν ἀπό τῆς μελλούσης ὀργῆς. ποιήσα
τε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ
ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς πατέρα ἔχομεν
τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται
ὁ θεός ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα
τῷ ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί
ζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς
πῦρ βάλλεται. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχ
λοι λέγοντες, τί οὖν ποιήσομεν. ἀποκριθεὶς
δὲ λέγει αὐτοῖς, ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μετα
δότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁ
μοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισ
θῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν. διδάσκαλε τί
ποιήσομεν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. μηδὲν
πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσε
τε. ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι
λέγοντες. καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς. μηδένα διασείσητε, μηδὲ συ
κοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑ
μῶν. προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ δια
λογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
περὶ τοῦ ἰωάννου μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χρι
στός, ἀπεκρίνατο ὁ ἰωάννης ἅπασι λέγων. ἐ
γὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ
ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦ=
σαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐ
τὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυ
ρί. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ δια=
καθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυ=
ρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. πολλὰ μὲν
οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν, εὐηγγελίζετο
τὸν λαόν. ὁ δὲ ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγ=
χόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ ἡρωδιάδος τῆς γυ
ναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ φιλίππου καὶ
περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ ἡρώ=
δης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέ
κλεισε τὸν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ἐγένετο
δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,
καὶ ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομέ=
νου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆ=
ναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡ=
σεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ
οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. σὺ εἶ ὁ υἱ=
ός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. καὶ
αὐτὸς ἦν ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος
ὢν ὡς ἐνομίζετο υἱὸς ἰωσήφ. τοῦ ἠλί, τοῦ
ματθάτ, τοῦ λευί, τοῦ μελχί, τοῦ ἰαννά.
τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ματταθίου, τοῦ ἀμώς, τοῦ
ναούμ, τοῦ ἐσλί, τοῦ ναγγαί, τοῦ μαάθ τοῦ
ματταθίου, τοῦ σεμεΐ, τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ἰού
δα, τοῦ ἰωανάν, τοῦ ῥησά, τοῦ ζοροβά=

fugere a ventura ira. Facite
ergo fructus dignos penitentie: et ne
ceperitis dicere patrem habemus
abraam. Dico enim vobis quia potens est
deus de lapidibus istis suscitare filios
abrae. Iam enim securis ad radicem
arborum posita est. Omnis ergo arbor
non faciens fructum bonum excidetur: et in
ignem mittetur. Et interrogabant eum tur
be dicentes. Quid ergo faciemus. Respondens
autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas
non habenti: et qui habet escas similiter det
faciat. Venerunt autem et publicani vt baptiza
rentur: et dixerunt ad illum. Magister quid
faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil
amplius quam quod constitutum est vobis facia
tis. Interrogabant autem eum et milites
dicentes. Quid faciemus et nos? Et ait
illis. Neminem concutiatis: neque calumniam fa
ciatis: et contenti estote stipendiis vestris.
Existimante autem populo et cogitantibus
omnibus in cordibus suis
de iohanne ne forte ipse esset christus:
respondit iohannes dicens omnibus. Ego
quidem aqua baptizo vos: veniet autem
fortior me cuius non sum dignus soluere
corrigiam calciamentorum eius: ipse
vos baptizabit in spiritu sancto et igni.
Cuius ventilabrum in manu eius et pur
gabit aream suam: et congregabit
triticum in horreum suum: paleas autem
comburet igni inextinguibili. Multa quidem
et alia exhortans euangelizabat
populo. Herodes autem tetrarcha cum cor
riperetur ab illo de herodiade vxore
fratris sui philippi: et
de omnibus malis que fecit herodes
adiecit et hoc super omnia et inclusit
iohannem in carcerem. Factum est
autem cum baptizaretur omnis popu=
lus et iesu baptizato et orante:
apertum est celum et descendit
spiritus sanctus corporali specie sicut
columba in ipsum: et vox de
celo facta est. Tu es filius
meus dilectus: in te complacuit mihi. Et
ipse iesus erat incipiens quasi annorum triginta
vt putabatur filius ioseph: qui fuit heli: qui fuit
mathat: qui fuit leui: qui fuit melchi: qui fuit ian
ne: qui fuit ioseph: qui fuit mathathie: qui
fuit amos: qui fuit naum: qui fuit hesli:
qui fuit nage: qui fuit maath: qui fuit ma
thathie: qui fuit semei: qui fuit ioseph: qui fuit
iuda: qui fuit iohanna: qui fuit resa: qui fuit Zo=

b. abrae datiui casus.
Mat.3.d.& 7.d.
C
Mat.3.c.
Mar.1.b.
Johã.1.d.
Mat.3.c
Mat.14.a.
Mar.6.c.
Mat.3.f.
Mar.1.b.
Johã.1.c.
Esaie.42.a
Mat.3.g.
Marci.1.b.
D

βελ, του σαλαθιήλ, του νηρί, του μελχί,
του αδδί, του κωσάμ, του ελμωδάμ, του
ήρ, του ιωσή, του ελιέζερ, του ιωρείμ, του
ματθάτ, του λευί, του συμεών, του ιού=
δα, του ιωσήφ, του ιωνάμ, του ελιακείμ,
του μελεά, του μαϊνάμ, του ματταθά, του
ναθάν, του δαυίδ, του ιεσσαί, του ωβήδ,
του βοόζ, του σαλμών, του ναασσών, του
αμιναδάβ, του αράμ, του εσρώμ, του φα
ρές, του ιούδα, του ιακώβ, του ισαάκ, του
αβραάμ, του θάρρα, του ναχώρ, του σε=
ρούχ, του ραγαύ, του φαλέκ, του έβερ,
του σαλά, του καϊνάν, του αρφαξάδ, του
σημ, του νώε, του λάμεχ, του μαθουσά=
λα, του ενώχ, του ιάρεδ, του μαλελεήλ,
του καϊνάν, του ενώς, του σήθ, του αδάμ,
του θεού.

Cap. 4.

Ιησούς δε πλήρης πνεύματος αγίου υ=
πέστρεψεν από του ιορδάνου, και ήγε
το εν τω πνεύματι εις την έρημον ημέρας
τεσσαράκοντα πειραζόμενος υπό του δια=
βόλου. και ουκ έφαγεν ουδέν εν ταις ημέραις
εκείναις, και συντελεσθεισών αυτών ύστε=
ρον επείνασε. και είπεν αυτώ ο διάβολος, ει
υιός ει του θεού, ειπέ τω λίθω τούτω ίνα
γένηται άρτος. και απεκρίθη ιησούς προς
αυτόν λέγων. γέγραπται. ότι ουκ επ' άρτω
μόνω ζήσεται άνθρωπος, αλλ' επί παντί ρή
ματι θεού. και αναγαγών αυτόν ο διάβο=
λος εις όρος υψηλόν, έδειξεν αυτώ πάσας
τας βασιλείας της οικουμένης εν στιγμή χρό
νου, και είπεν αυτώ ο διάβολος. σοι δώσω
την εξουσίαν ταύτην άπασαν και την δόξαν
αυτών, ότι εμοί παραδέδοται, και ω εάν θέ
λω δίδωμι αυτήν. συ ουν εάν προσκυνήσης
ενώπιον εμού, έσται σου πάσα. και αποκρι
θείς αυτώ είπεν ο ιησούς. ύπαγε οπίσω μου
σατανά. γέγραπται. προσκυνήσεις κύριον
τον θεόν σου, και αυτώ μόνω λατρεύσεις.
και ήγαγεν αυτόν εις ιερουσαλήμ, και έστη
σεν αυτόν επί το πτερύγιον του ιερού, και εί
πεν αυτώ. ει υιός ει του θεού, βάλε σεαυτόν
εντεύθεν κάτω. γέγραπται γαρ. ότι τοις αγ
γέλοις αυτού εντελείται περί σου του δια=
φυλάξαι σε, και επί χειρών αρούσι σε, μήπο
τε προσκόψης προς λίθον τον πόδα σου. και
αποκριθείς είπεν αυτώ ο ιησούς. ότι είρηται
ουκ εκπειράσεις κύριον τον θεόν σου. και
συντελέσας πάντα πειρασμόν ο διάβολος,
απέστη απ' αυτού άχρι καιρού. και υπέσ
τρεψεν ο ιησούς εν τη δυνάμει του πνεύμα=
τος εις την γαλιλαίαν και φήμη εξήλθε καθ' ό

robabel: q̃ fuit ſalathiel: q̃ fuit neri: qui fuit
melchi: q̃ fuit addi: q̃ fuit coſan: q̃ fuit
helmadã: q̃ fuit her: q̃ fuit ieſu: q̃ fuit be=
liezer: q̃ fuit iorim: q̃ fuit mathat: q̃ fuit leui
q̃ fuit ſymeõ: q̃ fuit iuda: q̃ fuit ioſeph: q̃ fu
it iona: q̃ fuit heliachi: q̃ fuit melcha: q̃ fu
it mẽna: q̃ fuit mathatha: q̃ fuit nathã: q̃
fuit dauid: q̃ fuit ieſſe: q̃ fuit obeth: q̃ fuit
booz: q̃ fuit ſalmon: q̃ fuit naaſon: q̃ fuit
aminadab: q̃ fuit aram: q̃ fuit eſrom: q̃ fu
it phares: q̃ fuit iude: q̃ fuit iacob: q̃ fuit y
ſaac: q̃ fuit abrae: q̃ fuit thare: qui fuit na=
chor: q̃ fuit ſaruch: q̃ fuit ragau: q̃ fuit pha
lech: q̃ fuit heber: q̃ fuit ſale: q̃ fuit caynan
q̃ fuit arphaxat: q̃ fuit ſem: q̃ fuit noe: q̃ fu
it lamech: q̃ fuit mathuſale: q̃ fuit enoch:
q̃ fuit iareth: q̃ fuit malalehel: q̃ fuit caynã
q̃ fuit enos: q̃ fuit ſeth: q̃ fuit adã: q̃ fuit dei.

Ieſus autẽ plen⁹ ſpũ ſancto Cap. 4. A
regreſſ⁹ eſt a iordane: et agebatur Mat. 4. a.
in ſpiritu in deſerto diebus Mar. 1. b.
quadraginta et temptabatur a diabolo.
Et nihil manducauit in diebus Mat. 4. a.
illis: et conſummatis illis poſtea Exo. 34. d.
eſuriit. Dixit aũt illi diabolus. Si
filius dei es: dic lapidi huic vt
panis fiat. Et reſpondit ad
illũ ieſus. Scriptũ eſt quia nõ in pane Deut. 8. a.
ſolo viuet homo: ſed in omni verbo
dei. Et duxit illum diabolus
in montẽ excelſum: et oſtendit illi oĩa
regna orbis terre in momẽto temporis:
et ait illi. Tibi dabo
poteſtatem hanc vniuerſam ꝛ gloriam
illorũ: q2 mihi tradita ſunt: et cui volo
do illa. Tu ergo procidẽs ſi adoraueris
corã me: erunt tua omnia. Et rñdẽs
ieſus dixit illi. B
Scriptum eſt. Dominum Deut. 6. b.
deum tuũ adorabis: ꝛ illi ſoli ſeruies. ꝛ. 10. d.
Apoca. 15. c.
Et duxit illũ in hieruſalem: ꝛ ſtatuit Mat. 4. c.
eum ſuper pinnam templi: ꝛ dixit Mar. 1. b.
illi. Si filius dei es: mitte te Mat. 4. b.
hinc deorſum. Scriptũ eſt enim quod ange Pſal. 90.
lis ſuis mandabit de te vt conſeruent
te: et quia in manib⁹ tollẽt te: ne forte
offendas ad lapidem pedem tuum. Et
reſpondens ieſus ait illi. Dictum eſt.
Non temptabis dominũ deũ tuũ. Et Deut. 6. c.
conſummata omni temptatiõe: diabol⁹
receſſit ab illo vſq; ad tempus. Et Mat. 4. g.
egreſſus eſt ieſus in virtute ſpiritus marci. 5. b.
in galileã: et fama exiit per vniuerſam Iohã. 6. a.

Digitized by Google

λης/ τῆς περιχώρου περί αυτού. και αυτός ε
δίδασκεν εν ταις συναγωγαίς αυτών δοξαζό
μενος υπό πάντων. και ἦλθεν εις την ναζα=
ρέτ ου ἦν τεθραμμένος, και εισῆλθε κατά το
ειωθός αυτώ εν τη ημέρα των σαββάτων
εις την συναγωγήν, και ανέστη αναγνῶ=
ναι. και επεδόθη αυτώ βιβλίον ησαΐου του
προφήτου. και αναπτύξας το βιβλίον, εύρε
τον τόπον ου ἦν γεγραμμένον. πνεύμα κυ
ρίου επ' εμέ, ου είνεκεν έχρισέ με, ευαγγελί
σασθαι πτωχοίς απέσταλκέ με, ιάσασθαι
τους συντετριμμένους την καρδίαν, κηρύ=
ξαι αιχμαλώτοις άφεσιν, και τυφλοίς ανά
βλεψιν, αποστείλαι τεθραυσμένους εν αφέ=
σει, κηρύξαι ενιαυτόν κυρίου δεκτόν. και πτύ
ξας το βιβλίον, αποδούς τω υπηρέτη, εκάθι=
σε. και πάντων εν τη συναγωγή οι οφθαλ=
μοί ἦσαν ατενίζοντες αυτώ. ἤρξατο δε λέ=
γειν προς αυτούς, ότι σήμερον πεπλήρω=
ται η γραφή αύτη εν τοις ωσίν υμών. και
πάντες εμαρτύρουν αυτώ, και εθαύμαζον ε
πί τοις λόγοις της χάριτος τοις εκπορευομέ
νοις εκ του στόματος αυτού, και έλεγον.
ουχ ούτός εστιν ο υιός ιωσήφ. και είπε
προς αυτούς. πάντως ερείτέ μοι την παρα
βολήν ταύτην. ιατρέ θεράπευσον σεαυτόν.
όσα ηκούσαμεν γενόμενα εν τη καπερναούμ
ποίησον και ώδε εν τη πατρίδι σου. είπε
δε. αμήν λέγω υμίν, ότι ουδείς προφήτης
δεκτός εστιν εν τη πατρίδι αυτού. επ' αλη
θείας λέγω υμίν, πολλαί χήραι ἦσαν εν ταις
ημέραις ηλιού εν τω ισραήλ, ότε εκλεί=
σθη ο ουρανός επί έτη τρία και μήνας έξ,
ως εγένετο λιμός μέγας επί πάσαν την
γην, και προς ουδεμίαν αυτών επέμφθη
ηλίας ειμή εις σάρεπτα της σιδώνος προς
γυναίκα χήραν. και πολλοί λεπροί ἦσαν ε
πί ελισσαίου του προφήτου εν τω ισρα=
ήλ, και ουδείς εξ αυτών εκαθαρίσθη, ειμή
νεεμάν ο σύρος. και επλήσθησαν πάντες θυ
μού εν τη συναγωγή ακούοντες ταύτα. και
αναστάντες, εξέβαλον αυτόν έξω της πόλε
ως, και ἤγαγον αυτόν έως οφρύος του ό=
ρους εφ' ου η πόλις αυτών ωκοδόμητο εις
το κατακρημνίσαι αυτόν. αυτός δε διελ=
θών διά μέσου αυτών επορεύετο. και κα=
τῆλθεν εις καπερναούμ πόλιν της γα=
λιλαίας, και ἦν διδάσκων αυτούς εν τοις
σάββασι. και εξεπλήσσοντο επί τη διδα=
χῆ αυτού, ότι εν εξουσία ἦν ο λόγος αυ
τού. και εν τη συναγωγῆ ἦν άνθρωπος έχων
πνεύμα δαιμονίου ακαθάρτου, και ανέκρα=
ξε φωνῆ μεγάλη λέγων. έα, τί ημίν και σοι

regionem de illo. Et ipſe docebat C
in ſynagogis eorum: et magnificabatur
ab omnibus. Et venit nazareth Mat.13.g.
vbi erat nutritus: et intrauit ſecundũ
conſuetudinem ſuam die ſabbati
in ſynagogam: et ſurrexit legere.
Et traditus eſt illi liber eſaie
prophete. Et vt reuoluit librũ: inuenit
locum vbi ſcriptũ erat. Spiritus dñi Eſa.61.a
ſup me: propter quod vnxit me: euan=
gelizare pauperibus miſit me: ſanare
contritos corde: predicare
captiuis remiſſionem: et cecis viſum
dimittere confractos in remiſſionem:
predicare ãnũ dñi acceptũ: et diẽ retribu
tionis. Et cũ plicuiſſet librũ reddidit mi
Et oĩm in ſynagoga oculi ⌊ſtro et ſedit.
erant intendentes i eũ. Cepit aũt dice
re ad illos: quia hodie impleta eſt D
hec ſcriptura in auribus veſtris. Et Mat.13.g marci.6.a. Johã.4.f.
oẽs teſtimoniũ illi dabãt: et mirabãtur i
verbis gratie que procedebant
de ore ipſius: et dicebant.
None hic eſt filius ioſeph? Et ait Mat.13.g. marci.6.a. Johã.6.c.
illis. Utiq dicetis mihi hãc ſimilitudinẽ.
Medice cura teipſum.
Quanta audiuim⁹ facta in capharnaũ
fac et hic in patria tua. Ait Mat.13.g. marci.6.a. Johã.4.f. 3.Reg.17.b
aũt. Amẽ dico vobis: q: nemo pphēta
acceptus eſt in patria ſua. In verita
te dico vobis multe vidue erant in Jaco.5.d.
diebus helie in iſrael quando clauſũ ẽ
celum annis tribus et menſibus ſex:
cum facta eſſet fames magna in omni
terra: et ad nullã illarum miſſus eſt
helias: niſi in ſarepta ſidonie ad
mulierẽ viduam. Et multi leproſi erãt 4.Reg.5.a
in iſrael ſub heliſeo propheta:
et nemo eorum mundatus eſt niſi
naamã ſyrus. Et repleti ſunt omnes E
in ſynagoga ira hec audientes. Et
ſurrexerũt et eiecerũt illum extra ciuita
tem: et duxerũt illũ vſq ad ſupciliũ mõ
tis: ſup quẽ ciuitas illoꝝ erat edificata:
precipitarẽt eũ. Ipſe aũt tranſiens ⌊vt Johã.10.g Mar.1.d
per medium illoꝝ ibat. Et deſcendit
in capharnaum ciuitatem galilee:
ibiq docebat illos
ſabbatis Et ſtupebant in doctrina ſup.2.g. Mat.7.g. Mar.1.d.t 7.g. mar.1.d.
eius: quia in poteſtate erat ſermo ipi⁹
Et in ſynagoga erat homo habens
demonium immundum: et exclamauit
voce magna dicẽs. Sine: qd nobis et tibi

ιησοῦ ναζαρηνέ. ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς. οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς λέγων. φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες. τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου. ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν. παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθείς, ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κράζοντα καὶ λέγοντα. ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι. γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς γαλιλαίας. Cap. 5.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην γεννησαρέτ, καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων ὃ ἦν τοῦ σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. καὶ καθίσας, ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν σίμωνα, ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ σίμων εἶπεν αὐτῷ. ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ. διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συ-

Ieſu nazarene. Veniſti perdere nos. Scio te quis ſis: ſanctus dei. Et increpauit illum ieſus dicens. Obmuteſce et exi ab eo. Et cum proieciſſet illum demonium in medium: exijt ab illo: nihilque illum nocuit. Et factus eſt pauor in omnibus: et colloquebantur ad inuicem dicentes. Quod eſt hoc verbum: quia in poteſtate et virtute imperat immundis ſpiritibus et exeunt? Et diuulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. F

Surgens autem ieſus de ſynagoga introiuit in domum ſimonis. Socrus autem ſimonis tenebatur magnis febribus: et rogauerunt illum pro ea. Et ſtans ſuper illam: imperauit febri et dimiſit illam: et continuo ſurgens miniſtrabat illis. Cum autem ſol occidiſſet: omnes qui habebant infirmos varijs languoribus: ducebant illos ad eum: at ille ſingulis manus imponens curabat eos. Exiebant autem demonia a multis clamantia et dicentia quia tu es filius dei. Et increpans non ſinebat ea loqui: quia ſciebant ipſum eſſe chriſtum. Facta autem die egreſſus ibat in deſertum locum: et turbe requirebant eum: et venerunt vſque ad ipſum: et detinebant illum ne diſcederet ab eis. Quibus ille ait. Quia et alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum dei: quia ideo miſſus ſum. Et erat predicans in ſynagogis galilee. Cap. 5.

Mar. 1. c. — G — Mar. 1. c. — Mar. 3. c.

Factum eſt autem cum turbe irruerent in eum vt audirent verbum dei: et ipſe ſtabat ſecus ſtagnum geneſareth: et vidit duas naues ſtantes ſecus ſtagnum: piſcatores autem deſcenderant et lauabant retia. Aſcendens autem in vnam nauim que erat ſimonis: rogauit eum a terra reducere puſillum: et ſedens docebat de nauicula turbas. Vt ceſſauit autem loqui: dixit ad ſimonem. Duc in altum: et laxate retia veſtra in capturam. Et reſpondens ſimon dixit illi. Preceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc feciſſent: concluſerunt piſcium multitudinem copioſam. Rumpebatur autem rete eorum: et annuerunt ſocijs qui erant in alia naui: vt venirent et adiuuarent

A — Mar. 4. a. — Joha. 21. d. — B

λαβέσθαι αυτοίς. και ήλθον και έπλησαν αμ
φότερα τα πλοία, ώστε βυθίζεσθαι αυτά. ι-
δών δε σίμων πέτρος, προσέπεσε τοις γό-
νασιν ιησού λέγων. έξελθε απ εμού, ότι α-
νήρ αμαρτωλός ειμί κύριε. θάμβος γαρ πε
ριέσχεν αυτόν, και πάντας τους σύν αυτώ ε
πί τη άγρα των ιχθύων ή συνέλαβον. ομοί
ως δε και ιάκωβον και ιωάννην υιούς ζεβε-
δαίου, οι ήσαν κοινωνοί τω σίμωνι. και εί-
πε προς τον σίμωνα ο ιησούς. μη φοβού. α-
πό του νυν ανθρώπους έση ζωγρών. και κα
ταγαγόντες τα πλοία επί την γην, αφέντες
άπαντα ηκολούθησαν αυτώ. και εγένετο
εν τω είναι αυτόν εν μιά των πόλεων, και ι
δού ανήρ πλήρης λέπρας και ιδών τον ιη-
σούν πεσών επί πρόσωπον εδεήθη αυτού
λέγων. κύριε εάν θέλης, δύνασαί με καθα
ρίσαι. και εκτείνας την χείρα ήψατο αυτού ει
πών. θέλω. καθαρίσθητι. και ευθέως η λέπρα
απήλθεν απ αυτού. και αυτός παρήγγει-
λεν αυτώ μηδενί ειπείν, αλλά απελθών δεί
ξον σεαυτόν τω ιερεί, και προσένεγκε περί
του καθαρισμού σου καθώς προσέταξε μω
σής εις μαρτύριον αυτοίς. διήρχετο δε μάλ
λον ο λόγος περί αυτού, και συνήρχοντο
όχλοι πολλοί ακούειν και θεραπεύεσθαι υπ
αυτού από των ασθενειών αυτών. αυτός δε
ην υποχωρών εν ταις ερήμοις, και προσευ-
χόμενος. και εγένετο εν μιά των ημερών, και
αυτός ην διδάσκων, και ήσαν καθήμενοι
φαρισαίοι και νομοδιδάσκαλοι οι ήσαν ε-
ληλυθότες εκ πάσης κώμης της γαλιλαίας
και ιουδαίας και ιερουσαλήμ, και δύναμις
κυρίου ην εις το ιάσθαι αυτούς. και ιδού άν
δρες φέροντες επί κλίνης άνθρωπον ος ην πα
ραλελυμένος, και εζήτουν αυτόν εισενεγκείν
και θείναι ενώπιον αυτού. και μή ευρόντες
ποίας εισενέγκωσιν αυτόν διά τον όχλον.
αναβάντες επί το δώμα, διά των κεράμων
καθήκαν αυτόν συν τω κλινιδίω εις το με-
σον έμπροσθεν του ιησού. και ιδών την πί-
στιν αυτών, είπεν αυτώ. άνθρωπε, αφέωνται
σοι αι αμαρτίαι σου. και ήρξαντο διαλογί
ζεσθαι οι γραμματείς και οι φαρισαίοι λέ-
γοντες. τις εστιν ούτος ος λαλεί βλασφη-
μίας. τις δύναται αφιέναι αμαρτίας, ει μή μό
νος ο θεός. επιγνούς δε ο ιησούς τους δια
λογισμούς αυτών, αποκριθείς είπε προς αυ
τούς. τι διαλογίζεσθε εν ταις καρδίαις
υμών. τι εστιν ευκοπώτερον, ειπείν α-
φέωνται σοι αι αμαρτίαι σου, η ειπείν
έγειραι και περιπάτει. ίνα δε ειδήτε ότι ε-
ξουσίαν έχει ο υιός του ανθρώπου επί της

eos. Et venerũt et impleuerũt ambas
nauiculas: ita vt pene mergerentur. Quod
cũ videret ſimõ petrus: procidit ad genua
ieſu dicẽs. Exi a me dñe: quia homo
peccator ſum. Stupor enim circundede-
rat eum et omnes qui cum illo erant in
captura piſciũ quã ceperãt. Similiter
autẽ iacobum et iohãnem filios zebedei:
qui erant ſocij ſimonis. Et ait ad ſimonem ieſus. Noli timere: ex — Mat.4.c. Mar.1.c.
hoc iam homines eris capiẽs. Et ſub
ductis ad terram nauibus: relictis
omnibus ſecuti ſunt eum. Et factũ eſt — Mat.8.a. Mar.1.g.& 17.c. C
cum eſſet in vna ciuitatũ: et ecce
vir plenus lepra videns ieſum et
procidens in faciem ſuam: rogauit eum
dicens. Domine ſi vis potes me mũ
dare. Et extẽdẽs manũ tetigit eũ dicẽs.
Uolo. Mundare. Et confeſtim lepra — .d. mũdare ĩpatiui mõi paſſiue vocis.
diſceſſit ab illo. Et ipſe precepit
illi vt nemini diceret: ſed vade et oſtẽde
te ſacerdoti: et offer pro
emundatiõe tua ſicut precepit moyſes
in teſtimoniũ illis. Perambulabat autem ma — Mat.4.g. Mar.3.b. Johã.6.a.
gis ſermo de illo: et conueniebant
turbe multe vt audirẽt et curarent ab
infirmitatibus ſuis. Ipſe autem — Mat.14.c. Mar.6.g. Johã.6.b.
ſecedebat in deſertum et orabat.
Et factũ eſt in vna dierum: et — D
ipſe ſedebat docens. Et erant — mat.4.g. marci.6.g.
phariſei ſedentes et legis doctores qui ve
nerant ex omni caſtello galilee
et iudee et hieruſalem: et virtus
dñi erat ad ſanãdũ eos. Et ecce viri — Mat.9.a. Mar.2.a. Johã.5.b.
portãtes in lecto hominem qui erat paly
ticus et querebant eum inferre
et ponere ante eum. Et nõ inueniẽtes
qua parte illum inferrent pre turba:
aſcenderũt ſupra tectũ: et per tegulas
ſũmiſerũt eũ cum lecto in medium
ante ipſum. Quorum fidem vt vidit
dixit. Homo remittuntur
tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare
ſcribe et phariſei dicentes.
Quis eſt hic qui loqtur blaſphemias.
Quis poteſt dimittere pctã: niſi ſolus — i.7.g. Mat.9.a. Mar.2.b.
deus. Ut cognouit autẽ ieſus cogitatiões
eorũ reſpondens dixit ad illos.
Quid cogitatis in cordibus
veſtris. Quid eſt facilius dicere dimit
tuntur tibi peccata: an dicere
ſurge et ambula. Ut autẽ ſciatis quia — E
filius hominis habet poteſtatem in — Mar.9.a.

Digitized by Google

γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπε τῷ παραλελυ-
μένῳ. σοὶ λέγω. ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινί-
διόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ πα-
ραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ'
ᾧ κατέκειτο ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
δοξάζων τὸν θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅ-
παντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθη-
σαν φόβου λέγοντες ὅτι εἴδομεν παράδοξα
σήμερον. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεά-
σατο τελώνην ὀνόματι λευΐν, καθήμενον ἐπὶ
τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι
καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθη-
σεν αὐτῷ. καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην λευ-
ὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἦν ὄχλος τε-
λωνῶν πολύς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐ-
τῶν κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμ-
ματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες. διὰ τί μετὰ τῶν
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνε-
τε. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐ-
τούς. οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰα-
τροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἐλήλυθα
καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς
μετάνοιαν. οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν. διὰ τί
οἱ μαθηταὶ ἰωάννου νηστεύουσι πυκνά, καὶ
δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν φαρι-
σαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν. ὁ
δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. μὴ δύνασθε τοὺς υ-
ἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐ-
τῶν ἐστὶ ποιῆσαι νηστεύειν. ἐλεύσονται δὲ
ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμ-
φίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
ραις. ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς
ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλ-
λει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν. εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ
καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφω-
νεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. καὶ οὐδεὶς βάλλει
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς. εἰ δὲ μή-
γε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐ-
τὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.
ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέ-
ον. καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. καὶ οὐδεὶς
πιὼν παλαιόν, εὐθέως θέλει νέον. λέγει
γὰρ ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν. Cap. 6.

Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ
διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορί-
μων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς
στάχυας καὶ ἤσθιον ψώχοντες ταῖς χερ-
σί. τινὲς δὲ τῶν φαρισαίων, εἶπον αὐτοῖς.
τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββα-
σι. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ ἰη-
σοῦς. οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε δα-
υίδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐ-

terra dimittendi peccata: ait paralytico. Mat. 2. b.
Tibi dico surge: tolle lectum Mat. 9. b.
tuum: et vade in domum tuam. Et con- Mar. 2. c.
festim consurgens coram illis tulit lectum in Joha. 5. b.
quo iacebat: et abiit in domum suam
magnificans deum. Et stupor apprehendit
omnes: et magnificabant deum. Et repleti sunt
timore dicentes: quia vidimus mirabilia
hodie. Et post hec exiit: et vidit mat. 9. b.
publicanum nomine leui sedentem ad mar. 2. c.
teloneum: et ait illi. Sequere me. F
Et relictis omnibus: surgens secutus Mat. 9. b.
est eum. Et fecit ei conuiuium magnum le Mar. 2. d.
ui in domo sua. Et erat turba
multa publicanorum: et aliorum qui cum illis
erant discumbentes. Et murmurabant
pharisei et scribe eorum dicentes ad
discipulos eius. Quare cum Mat. 9. c.
publicanis et peccatoribus manducatis et bibi Mar. 2. d.
tis. Et respondens iesus dixit ad illos.
Non egent qui sani sunt medico:
sed qui male habent. Non veni
vocare iustos sed peccatores ad
penitentiam. At illi dixerunt ad eum. Quare Mat. 9. c.
discipuli iohannis ieiunant frequenter et Mar. 2. c.
obsecrationes faciunt: similiter et phari G
seorum: tui autem edunt et bibunt. Quibus ipse
ait. Nunquid potestis filios Mat. 9. c.
sponsi dum cum illis est sponsus Luce. 2. c.
facere ieiunare? Venient autem
dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsus
tunc ieiunabunt in illis diebus.
Dicebat autem et similitudinem ad illos.
Quia nemo commissuram a nouo vestimen Mat. 9. d.
to mittit in vestimentum vetus: alioquin et Mar. 2. f.
nouum rumpit: et veteri non conuenit com
missura a nouo. Et nemo mittit Mat. 9. d.
vinum nouum in vtres veteres: alioquin Mar. 2. f.
rumpit vinum nouum vtres: et vinum
effundetur et vtres peribunt. dum est
Sed vinum nouum in vtres nouos mitten-
et vtraque conseruantur. Et nemo
bibens vetus statim vult nouum: dicit
enim vetus melius est. Cap. 6.

Factum est autem in sabbato secundo primo A
cum transiret per sata Mat. 12. b.
vellebant discipuli eius Mar. 2. f.
spicas et manducabant confricantes manibus
Quidam autem phariseorum dicebant illis. Mat. 12. a.
Quid facitis quod non licet in sabbatis? Mar. 2. g.
Et respondens iesus ad eos dixit.
Nec hoc legistis quod fecit dauid 1. Reg. 21. b.
cum esurisset ipse et qui cum illo Mat. 12. a. Mar. 2. g.

Digitized by Google

τοῦ ὄντες, ὡς εἰσῆλθεν εἰς/τὸν/οἶκον/τοῦ θε=
οῦ καὶ/τοὺς ἄρτους/τῆς προθέσεως ἔλαβε
καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ αὐτοῦ,
οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν ειμὴ μόνους/τοὺς ἱε
ρεῖς. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι κύριος ἐστὶν/ὁ
υἱὸς/τοῦ ανθρώπου καὶ/τοῦ σαββάτου. ἐγέ
νετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν
εἰς/τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν, καὶ ἦν ἐ=
κεῖ ἄνθρωπος, καὶ/ἡ χεὶρ αὐτοῦ/ἡ δεξιὰ ἦν
ξηρά. παρετήρουν δὲ/οἱ γραμματεῖς καὶ/οἱ
φαρισαῖοι εἰ ἐν/τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει αὐ/
τόν, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. αὐτὸς
δὲ ᾔδει/τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶ=
πε/τῷ ανθρώπῳ/τῷ ξηρὰν ἔχοντι/τὴν χεῖρα.
ἔγειραι καὶ στῆθι εἰς/τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀναστὰς
ἔστη. εἶπεν οὖν/ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτούς. ἐπε
ρωτήσω ὑμᾶς· τί ἔξεστι/τοῖς σάββασιν. ἀγα=
θοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀ
ποκτεῖναι. καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐ=
τοὺς εἶπεν αὐτῷ. ἔκτεινον/τὴν χεῖρά σου. ὁ
δὲ ἐποίησεν οὕτως, καὶ ἀποκατεστάθη/ἡ χεὶρ
αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς/ἡ ἄλλη. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσ=
θησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλή=
λους τί ἂν ποιήσειαν/τῷ ἰησοῦ. ἐγένετο δὲ
ἐν/ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξῆλθεν εἰς/τὸ ὄρος
προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν/τῇ
προσευχῇ/τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα,
προσεφώνησε/τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκ
λεξάμενος ἀπ αὐτῶν δώδεκα οὓς καὶ ἀποσ
τόλους ὠνόμασε, σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασε
πέτρον, καὶ ἀνδρέαν/τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
ἰάκωβον, καὶ ἰωάννην, φίλιππον, καὶ βαρθο
λομαῖον, ματθαῖον, καὶ θωμᾶν, ἰάκωβον/τὸν
/τοῦ ἀλφαίου, καὶ σίμωνα/τὸν καλούμενον
ζηλωτήν, ἰούδαν ἰακώβου, καὶ ἰούδαν ἰσκα
ριώτην ὃς καὶ ἐγένετο προδότης. καὶ κατα=
βὰς μετ αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ
ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ καὶ πλῆθος πο=
λὺ/τοῦ λαοῦ, ἀπὸ πάσης/τῆς ἰουδαίας καὶ
ἱερουσαλήμ, καὶ/τῆς παραλίου τύρου καὶ
σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰα=
θῆναι ἀπὸ/τῶν νόσων αὐτῶν. καὶ/οἱ ὀχλού
μενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθε=
ραπεύοντο. καὶ πᾶς/ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσ=
θαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ αὐτοῦ ἐξήρ=
χετο καὶ ἰᾶτο πάντας. καὶ αὐτὸς ἐπάρας
/τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς/τοὺς μαθη=
τὰς αὐτοῦ, ἔλεγε. μακάριοι/οἱ πτωχοὶ ὅτι
ὑμετέρα ἐστὶν/ἡ βασιλεία/τοῦ θεοῦ. μακά=
ριοι/οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.
μακάριοι/οἱ κλαίοντες νῦν ὅτι γελάσετε. μα
κάριοι ἐστὲ ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς/οἱ ἄνθρω
ποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδί=

erant: quomodo intrauit in domũ dei:
et panes propoſitionis ſumpſit
et manducauit: ⁊ dedit his q̃ cũ ipſo
erant quos nõ licet mãducare niſi tm̃ ſa
cerdotibus? Et dicebat illis: q2 dñs eſt
filius hominis etiaʒ ſabbati. Factũ eſt Mat.12.a. Mar.2.g.
aũt in alio ſabbato: vt intraret
in ſynagogam et doceret. Et erat ibi
homo et manus eius dextera erat B
arida. Obſeruabant aũt ſcribe et mat.12.b.
phariſei ſi in ſabbato curaret mat.3.a. j.14.a.
vt inuenirent vnde accuſarent euʒ. Ipſe
vero ſciebat cogitationes eorum et ait
homini qui habebat manum aridam.
Surge et ſta in medium. Et ſurgens
ſtetit. Ait aũt ad illos ieſus. Interro= mat.12.b. Mar.3.a.
go vos ſi licet ſabbatis bene facere
an male: aiaʒ ſaluam facere an perde=
re? Et circumſpectis omnibus
dixit hoi. Extende manũ tuã. Et exten
dit: et reſtituta eſt manus
eius. Ipſi autem repleti ſunt marci.14.c
inſipientia: et colloquebantur ad inuicẽ marci.6.g.
quid nã facerent de ieſu. Factũ eſt aũt C
in illis diebus exijt in montem mat.10.a. marci.3.d.
orare: ⁊ erat pernoctans in Actuũ.1.b.
oratione dei. Et cũ dies factus eſſet
vocauit diſcipulos ſuos: et elegit
duodecim ex ipſis quos et apoſtolos
nominauit: ſimonẽ queʒ cognominauit
petrum: et andream fratrem eius:
iacobũ ⁊ iohannẽ: philippũ ⁊ bartholo
meum: matheum et thomam: iacobum
alphei et ſimonem qui vocatur
zelotes: ⁊ iudaʒ iacobi: ⁊ iudã ſcarioth
qui fuit proditor. Et deſcendens
cum illis ſtetit in loco campeſtri: et
turba diſcipulorũ eius: et multitudo co
pioſa plebis ab omni iudea et
hierlm ⁊ maritima tyri ⁊ ſanarentur mat.4.g.
ſidonis que venerant vt audirẽt eũ: et marci.3.b.
a languoribus ſuis. Et qui vexabãtur Johã.6.a.
a ſpiritibus immundis curabantur.
Et omnis turba querebat
eum tangere: quia virtus de illo exibat
et ſanabat omnes. Et ipſe eleuatis
oculis in diſcipulos
ſuos dicebat. Beati pauperes: quia mat.5.a.
veſtrum eſt regnum dei. Beati mat.5.a.
qui nunc eſuritis quia ſaturabimini. Jaco.4.c.
Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. D
Beati eritis cum vos oderint hoĩes mat.5.a.
⁊ cum ſeparauerit vos ⁊ exprobrauerit

Digitized by Google

σωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πο-
νηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρη
τε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε. ἰδοὺ
γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ.
κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ
πατέρες αὐτῶν. πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλου
σίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. οὐ
αὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. οὐ
αὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ
κλαύσετε. οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς
οἱ ἄνθρωποι. κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς
ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ἀλλ᾽ ὑ
μῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν. ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχ
θροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑ
μᾶς. εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,
προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑ-
μᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πά-
ρεχε καὶ τὴν ἄλλην. καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος
σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύ-
σῃς. παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ α
πὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. καὶ κα-
θὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι,
καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ ἀ-
γαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν
χάρις ἐστί. καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀ-
γαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. καὶ ἐὰν ἀγα-
θοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία
ὑμῖν χάρις ἐστί. καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ
αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν δανείζητε παρ᾽ ὧν ἐλ
πίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί. καὶ
γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν
ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε
τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ
δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ
μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε οἱ υἱοὶ ὑ-
ψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς
ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. γίνεσθε οὖν οἰκ
τίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρ-
μων ἐστί. καὶ μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῆτε.
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε.
ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. δίδοτε καὶ
δοθήσεται ὑμῖν. μέτρον καλὸν πεπιεσμένον
καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον,
δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐ
τῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑ-
μῖν. εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς. μήτι δύνα
ται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν. οὐχὶ ἀμφότε
ροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. οὐκ ἔστι μαθη-
τὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ. κατηρτισ
μένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰ
δίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς. ἢ πῶς δύνα-

τ eiecerint nomen veſtrũ tanq̃ malum
propter filium hominis. Gaudete ∞ — 1. Pe. 4. c.
in illa die et exultate: ecce ∞∞∞
enim merces veſtra multa eſt in celo.
Secundũ hoc eni faciebant prophetis
patres eorũ: verũtñ ve vobis diuitibꝰ
qui habetis conſolationẽ veſtram. Ue
vobis qui ſaturati eſtis: q꞉ eſurietis. Ue
vobis qui ridetis nunc: q꞉ lugebitis τ
flebitis. Ue cum benedixerit vobis oẽs
homines. Secundum hec ei faciebant
pſeudoprophetis patres eorũ. Sed vo- — Mat. 5. g.
bis dico qui auditis. Diligite inimicos
veſtros: benefacite his qui oderũt vos.
Benedicite maledicentibus vobis: et
orate pro calumniantibus vos. Et ∞
qui te percutit in maxillam prebe illi
τ alteram: τ ab eo qui aufert ∞∞
tibi veſtimentũ: etiam tunicã noli phi-
bere. Omni aũt petenti te tribue: et ∞ — E
q̃ aufert q̃ tua ſũt: ne repetas. Et put — Mat. 7. c. Thobi. 4. c.
vultis vt faciant vobis homines: ∞∞ — Mat. 5. g.
et vos facite illis ſiliter. Et ſi diligitis
eos qui vos diligũt: que vobis ∞
eſt gratia: Nam et peccatores diligen-
tes ſe diligunt. Et ſi benefeceritis ∞
his qui vobis benefaciũt: que ∞∞
vobis eſt gratia: Siquidẽ et pctõres
hoc faciũt. Et ſi mutuũ dederitis his a — Exo. 22. d.
quibꝰ ſperatis recipe: q̃ grã eſt vobis: — Deut. 15. b.
Nã et pctõres peccatoribus fenerãtur:
vt recipiant equalia. Uerũtñ diligite
inimicos veſtros: benefacite et ∞∞
mutuũ date nihil inde ſperantes: τ erit
merces veſtra multa: et eritis filij altiſ
ſimi: quia ipſe benignꝰ eſt ſuper ∞∞
ingratos et malos. Eſtote ergo miſeri
cordes: ſicut τ pater veſter miſericors ∞
ẽ. Nolite iudicare: τ nõ iudicabimini. — F
Nolite condẽnare τ non condẽnabimi. — Mat. 7. a.
dimittite τ dimittemini. Date et ∞
dabitur vobis. Menſurã bonã et cõfer
tã et coagitatam τ ſuper effluentem ∞∞
dabũt in ſinũ veſtrum. Eadem quippe — mat. 7. a. mar. 4. c.
mẽſura qua meſi fueritis: remetietᷣ vo
bis. Dicebat ãt τ illis ſilitudinẽ: Nũqd — mat. 15. c.
cecus cecũ ducere: Nõne ambo põt
in foueam cadent: Non eſt diſcipulus — mat. 10. c. Johã. 13. c. τ. 15. f.
ſuper magiſtrum: perfectus ∞∞∞
aũt omnis erit ſi ſit ſicut magiſter eius. — mat. 7. a.
Quid aũt vides feſtucam in oculo ∞
fratris tui: trabem autem que in ∞∞
oculo tuo ẽ nõ cõſideras. Aut quõ põt

Digitized by Google

σαι λεγειν τω αδελφω σου, αδελφε αφες εκβαλω το καρφος το εν τω οφθαλμω σου, αυτος την εν τω οφθαλμω σου δοκον ου βλεπων. υποκριτα, εκβαλε πρωτον την δοκον εκ του οφθαλμου σου, και τοτε διαβλεψεις εκβαλειν το καρφος το εν τω οφθαλμω του αδελφου σου. ου γαρ εστι δενδρον καλον ποιουν καρπον σαπρον, ουδε δενδρον σαπρον ποιουν καρπον καλον. εκαστον γαρ δενδρον εκ του ιδιου καρπου γινωσκεται. ου γαρ εξ ακανθων συλλεγουσι συκα, ουδε εκ βατου τρυγωσι σταφυλην. ο αγαθος ανθρωπος εκ του αγαθου θησαυρου της καρδιας αυτου προφερει το αγαθον, και ο πονηρος ανθρωπος εκ του πονηρου θησαυρου της καρδιας αυτου, προφερει το πονηρον. εκ γαρ του περισσευματος της καρδιας λαλει το στομα αυτου. τι δε με καλειτε κυριε κυριε, και ου ποιειτε α λεγω. πας ο ερχομενος προς με, και ακουων μου των λογων και ποιων αυτους, υποδειξω υμιν τινι εστιν ομοιος. ομοιος εστιν ανθρωπω οικοδομουντι οικιαν, ος εσκαψε και εβαθυνε, και εθηκε θεμελιον επι την πετραν. πλημμυρας δε γενομενης προσερρηξεν ο ποταμος τη οικια εκεινη, και ουκ ισχυσε σαλευσαι αυτην. τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν. ο δε ακουσας και μη ποιησας, ομοιος εστιν ανθρωπω οικοδομησαντι οικιαν επι την γην χωρις θεμελιου, η προσερρηξεν ο ποταμος, και ευθεως επεσε, και εγενετο το ρηγμα της οικιας εκεινης μεγα.

Cap. 7.

Επει δε επληρωσε παντα τα ρηματα αυτου εις τας ακοας του λαου, εισηλθεν εις καπερναουμ. εκατονταρχου δε τινος δουλος κακως εχων εμελλε τελευταν, ος ην αυτω εντιμος. ακουσας δε περι του ιησου, απεστειλε προς αυτον πρεσβυτερους των ιουδαιων ερωτων αυτον οπως ελθων διασωση τον δουλον αυτου. οι δε παραγενομενοι προς τον ιησουν, παρεκαλουν αυτον σπουδαιως λεγοντες. οτι αξιος εστιν ω παρεξει τουτο. αγαπα γαρ το εθνος ημων, και την συναγωγην αυτος ωκοδομησεν ημιν. ο δε ιησους επορευετο συν αυτοις. ηδη δε αυτου ου μακραν απεχοντος απο της οικιας, επεμψε προς αυτον ο εκατονταρχος φιλους, λεγων αυτω. κυριε μη σκυλλου, ου γαρ ειμι ικανος ινα μου υπο την στεγην εισελθης. διο ουδε εμαυτον ηξιωσα προς σε ελθειν, αλλ ειπε λογω, και ιαθησεται ο παις μου. και γαρ εγω ανθρωπος

dicere fratri tuo: frater ſine
eijciam feſtucam de oculo tuo:
ipſe in oculo tuo trabem non
vides: hypocrita eijce primum trabem — Joha. 13. c
de oculo tuo: et tunc perſpicies vt
educas feſtucam de oculo
fratris tui. Non eſt enim arbor — Mat. 7. d.
bona q facit fructus malos: neq arbor
mala faciens fructu bonu. Una queq — B
enim arbor de fructu ſuo cognoſcitur.
Neq enim de ſpinis colligunt — Mat. 7. d.
ficus: neq de rubo vindemiant vuas.
Bonus homo de bono theſauro — Mat. 12. c.
cordis ſui profert bonum:
et malus homo de malo
theſauro profert
malum. Ex abundantia enim — Mat. 12. c.
cordis os loquitur. Quid autem — Mat. 7. c.
vocatis me dne dne: et no facit q dico?
Omnis qui venit ad me et audit — Mat. 7. g.
ſermones meos et facit eos: oſtendam
vobis cui ſimilis ſit. Similis eſt
homini edificanti domum qui fodit
in altum et poſuit fundametu ſupra pe
tram. Inundatione aut facta illiſus eſt
flumen domui illi et non potuit
eam mouere: fundata enim erat ſupra
petram. Qui aut audit et non facit:
ſimilis eſt homini edificanti domu ſua
ſupra terra ſine fudameto: i qua illiſus e
fluuius et cotinuo cecidit: et facta eſt
ruina domus illius magna.

Cap. 7.

Cum autez impleſſet oia verba ſua — A
in aures plebis: intrauit — Mat. 8. b. Joha. 4. g.
capharnau. Ceturiois aut cuiuſda ſer
uus male hns erat moriturus: qui illi erat
precioſus. Et cum audiſſet de ieſu mi
ſit ad eum ſeniores
iudeorum: rogas eu vt veniret et ſalua
ret ſeruu eius. At illi cum veniſſent
ad ieſum: rogabant eum
ſollicite dicentes ei: quia dignus eſt vt
hoc illi preſtes. Diligit enim gente no
ſtram: et ſynagoga ipſe edificauit nobis.
Jeſus autem ibat cum illis.
Et cum iam non longe eſſet a
domo: miſit ad eum centurio
amicos dicens. Domine noli vexari.
No ei ſum dign9 vt ſub tectu meu intres: — Mat. 8. b.
ppter qd et meipſuz
arbitrat9 vt venire ad te: ſz dic vbo:
et ſanabit puer me9. Na et ego homo — B

Digitized by Google

εἰμὶ ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ
ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ πο-
ρεύθητι καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ ἔρχου
καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου ποίησον
τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἰη-
σοῦς ἐθαύμασεν αὐτὸν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀ-
κολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε. λέγω ὑμῖν,
οὔτε ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.
καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν
οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγι-
αίνοντα. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο
εἰς πόλιν καλουμένην ναΐν, καὶ συνεπορεύ-
οντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄ-
χλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πό-
λεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱός
μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὴ χήρα,
καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ.
καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ
αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ. μὴ κλαῖε. καὶ προ-
σελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ. οἱ δὲ βαστάζον-
τες ἔστησαν, καὶ εἶπε. νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐ-
γέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός, καὶ ἤρξατο
λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.
ἔλαβε δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν
θεὸν λέγοντες. ὅτι προφήτης μέγας ἐγή-
γερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς
τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗ-
τος ἐν ὅλῃ τῇ ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πά-
σῃ τῇ περιχώρῳ. καὶ ἀπήγγειλαν ἰωάννῃ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων.
καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθη-
τῶν αὐτοῦ ὁ ἰωάννης, ἔπεμψεν πρὸς τὸν ἰη-
σοῦν λέγων. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον
προσδοκῶμεν. παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐ-
τὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον. ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς
ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων. σὺ εἶ ὁ
ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. ἐν αὐ-
τῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νό-
σων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονη-
ρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ
βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τοῖς. πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰωάννῃ ἃ εἴ-
δετε καὶ ἠκούσατε. ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι
χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται,
κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ
εὐαγγελίζονται. καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν
μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ἀπελθόντων δὲ
τῶν ἀγγέλων ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς
ὄχλοις περὶ ἰωάννου. τί ἐξεληλύθατε εἰς
τὴν ἔρημον θεάσασθαι. κάλαμον ὑπὸ ἀνέ-
μου σαλευόμενον. ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰ-
δεῖν. ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσ-
μένον. ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυ-

ſum ſub ptāte conſtitutus habens ſub
me milites: et dico huic vade
et vadit: et alio veni
et venit: et ſeruo meo fac
hoc et facit. Quo audito ieſus
miratus eſt: et conuerſus ſequentibus
ſe turbis dixit. Amen dico vobis: Mat.8.c.
nec in iſrael tantam fidem inueni.
Et reuerſi qui miſſi fuerant
domū: inuenerūt ſeruū q̄ lāguerat ſanū.
Et factum eſt deinceps ibat ieſus
ī ciuitatē que vocatur naym: ⁊ ibāt cū
eo diſcipuli eius et turba
copioſa. Cū āt appropiquaret porte ci
uitatis: ecce defunctus efferebatur fili⁹
vnicus matris ſue. Et hec vidua erat: 4.Re.4.d
et turba ciuitatis multa cum illa.
Quā cū vidiſſet dn̄s: mīa motus ſuper
eam dixit illi. Noli flere. Et acceſſit et
tetigit loculū. Hi aūt qui portabant
ſteterūt. Et ait. Adoleſcēs tibi dico ſur Marci.5.g
ge. Et reſedit qui erat mortuus: ⁊ cepit 4.Re.4.d
loqui: et dedit illum matri ſue. 3.Reg.3.d
Accepit aūt omnes timor: ⁊ magnifica L
bāt deū dicētes. Qr pphēta magn⁹ ſur Johā.4.c.
rexit in nobis: et quia de⁹ viſitauit ⁊.6.b.
plebē ſuā. Et exijt hic ſermo
in vniuerſam iudeam de eo et in oēm
circa regionē. Et nūciauerunt iohanni
diſcipuli eius de omnibus his.
Et cōuocauit duos de diſcipulis Mat.11.a.
ſuis iohannes: ⁊ miſit ad ieſum
dicens. Tu es qui ventur⁹ es: an alium Mat.11.a.
expectam⁹? Cum autē veniſſent ad eū
viri dixerunt. Johannes baptiſta
miſit nos ad te dicens. Tu es
q̄ ventur⁹ es: an aliū expectam⁹. In ip
ſa aūt hora multos curauit a lāguorib⁹
ſuis ⁊ plagis ⁊ ſpiritibus malis:
et cecis multis donauit
viſum. Et reſpondens dixit illis.
Euntes renunciate iohanni que Mat.11.a.
audiſtis et vidiſtis. Quia ceci vident: D
claudi ambulant: leproſi mundantur:
ſurdi audiunt: mortui reſurgunt: paupe
res euangelizant. Et beatus eſt q̄cūq̄
nō fuerit ſcādalizat⁹ ī me. Et cū diſceſ Mat.11.b.
ſiſſent nūcij iohānis: cepit de iohāne di
cere ad turbas. Quid exiſtis in
deſertum videre? Harundinem vento
agitatā? Sed quid exiſtis videre?
Hominem mollibus veſtimētis indutū?
Ecce qui in veſte precioſa

Digitized by Google

φὴ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλ
λὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν, προφήτην. ναὶ λέ
γω ὑμῖν καὶ περισσότερον προφήτου. οὕ=
τος ἐστὶ περὶ οὗ γέγραπται. ἰδοὺ ἐγὼ ἀ=
ποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώ=
που σοῦ, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμ
προσθέν σου. λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γε
ννητοῖς γυναικῶν προφήτης ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ, οὐδείς ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστί
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι, ἐ=
δικαίωσαν τὸν θεὸν βαπτισθέντες τὸ βάπτι=
σμα ἰωάννου. οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομι=
κοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυ=
τούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ αὐτοῦ. τίνι οὖν
ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύ=
της, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι, ὅμοιοί εἰσι παιδί=
οις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφω
νοῦσιν ἀλλήλοις καὶ λέγουσιν. ηὐλήσαμεν
ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε. ἐθρηνήσαμεν ὑ=
μῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ἐλήλυθε γὰρ ἰωάν
νης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶ
νον πίνων, καὶ λέγετε δαιμόνιον ἔχει. ἐλή=
λυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πί=
νων, καὶ λέγετε ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτω=
λῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκ=
νων αὐτῆς πάντων. ἠρώτα δέ τις αὐτὸν
τῶν φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ αὐτοῦ. καὶ εἰ
σελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φαρισαίου, ἀνεκλί
θη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν ἁμαρ
τωλός. ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
τοῦ φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύ
ρου, καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀ
πίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πό=
δας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς
πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. ἰδὼν
δὲ ὁ φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτόν, εἶπεν ἐν
ἑαυτῷ λέγων, οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγί=
νωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτε
ται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. καὶ ἀπο=
κριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐτόν. σίμων
ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ φησί. διδάσκαλε εἰ
πέ. δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινί, ὁ
εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια. ὁ δὲ ἕτε=
ρος, πεντήκοντα. μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀπο
δοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐ
τῶν εἰπὲ πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει. ἀποκρι=
θεὶς δὲ ὁ σίμων εἶπεν. ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ
τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ὀρ=
θῶς ἔκρινας. καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖ=
κα τῷ σίμωνι ἔφη. βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖ

ſūt ⁊ delicijs in domib⁹ regū ſūt. Sed
quid exiſtis videre? Prophetā? Utiq
vobis ⁊ pluſq̄ ꝓphetam. Hic ꝯ ⌊ dico
ē de quo ſcriptū eſt. Ecce ego mitto Mala. 3.a
angelum meum ante faciem Mat. 11.c. Marci. 1.a.
tuam: qui preparabit viam tuam ante
te. Dico enim vobis: maior inter natos
mulierum propheta iohanne
baptiſta nemo eſt. Qui autem minor eſt Mat. 11.c.
in regno dei maior eſt illo.
Et ōis popul⁹ audiēs: et publicani iu
ſtificauerūt deum: baptizati baptiſmo
iohannis. Phariſei autem et legiſperi E
ti conſilium dei ſpreuerunt in ſemetipſos
nō baptizati ab eo. Aitāt dn̄s. Cui ergo Mat. 11.d.
ſiles dicā hoīes generationis huius:
et cui ſimiles ſunt. Similes ſunt pueris
ſedentibus in foro et loquentibus
ad inuicem et dicentibus. Cantauimus
vobis tibijs ⁊ nō ſaltaſtis: lamētauim⁹
⁊ non ploraſtis. Uenit autem iohānes Mat. 11.d.
baptiſta neq manducans panem neq
bibēs vinū: ⁊ dicitis demoniū hꝫ. Uenit
filius hominis manducans ⁊ bibens:
et dicitis. Ecce homo deuorator: et
bibēs vinū: amic⁹ publicanoꝝ ⁊ pctoꝝ.
Et iuſtificata eſt ſapiētia ab oīb⁹ filijs
ſuis. Rogabat autem illum quidam de Mat. 26.a. marci. 14.a Iohā. 12.a.
phariſeis vt mādu caret cū illo. Et in=
greſſus domum phariſei diſcubuit. F
Et ecce mulier q̄ erat in ciuitate pecca
trix vt cognouit ꝙ ieſus accubuit in do=
mo phariſei: attulit alabaſtrū vnguenti:
et ſtans retro ſecus pedes eius
lachrymis cepit rigare pedes
eius: et capillis
capitis ſui tergebat: et oſculabatur
pedes eius ⁊ vnguēto vngebat. Uidēs
aūt phariſe⁹ q̄ vocauerat eū: ait intra
ſe dicens. Hic ſi eſſet propheta ſciret
vtiq q̄ ⁊ qualis eſt mulier que tangit
eum: quia peccatrix eſt. Et reſpondēs
ieſus dixit ad illū. Simon ⌈giſter dic.
habeo tibi aliqd dicē. At ille ait. Ma
Duo debitores erāt cuidam feneratori:
vnus debebat denarios quingentos
⁊ ali⁹ quīqgīta. Nō hn̄tib⁹ illis vn̄ red
derent: donauit vtriſq. Quis ergo G
eum plus diligit? Reſpondens
ſimon dixit. Eſtimo quia is cui
plus donauit. At ille dixit ei. Recte
iudicaſti. Et conuerſus ad mulierem
dixit ſimoni. Uides hanc mulierem?

Digitized by Google

κα. εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ
τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ τῆς
δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς
θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. φίλημα
μοι οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον,
οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας.
ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας, αὕ=
τη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. οὗ
χάριν λέγω σοι. ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐ
τῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλί
γον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. εἶπε δὲ αὐτῇ.
ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ ἤρξαντο οἱ
συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς. τίς οὗ=
τός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν. εἶπε δὲ
πρὸς τὴν γυναῖκα. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.
πορεύου εἰς εἰρήνην. Cap. 8.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώ
δευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων
καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θε=
οῦ καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκες
τινὲς αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμά
των πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν. μαρία ἡ καλου
μένη μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξε=
ληλύθει, καὶ ἰωάννα γυνὴ χουζᾶ ἐπιτρόπου
ἡρώδου, καὶ σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί
αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρ=
χόντων αὐταῖς. συνιόντος δὲ ὄχλου πολ
λοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων
πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς. ἐξῆλθεν
ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον ἑαυτοῦ,
καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε πα=
ρὰ τὴν ὁδόν καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔ
πεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη δι
ὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκαν
θαι ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν
ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει. ὁ
ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ἐπηρώτων δὲ
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. τίς εἴη
ἡ παραβολὴ αὕτη. ὁ δὲ εἶπεν. ὑμῖν δέδο=
ται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα
βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ
συνιῶσιν. ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή. ὁ σπό
ρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ παρὰ
τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούοντες. εἶτα ἔρχεται
ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς
καρδίας αὐτῶν ἵνα μὴ πιστεύσαντες σω=
θῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκού=
σωσι μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον. καὶ
οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν

Intraui in domū tuam: aquam
pedibus meis non dediſti: hec autem
lachrymis rigauit pedes meos: et
capillis ſuis terſit. Oſculum
mihi nō dediſti: hec aūt ex quo ītraui
non ceſſauit oſculari pedes meos.
Oleo caput meum non vnxiſti: hec
aūt vnguento vnxit pedes meos.
Propter qđ dico tibi: remittūt ei pec
cata mlta qm̄ dilexit multū. Cui āt mi
nus dimittit min⁹ diligit. Dixit āt ad il
lā. Remittuntur tibi pctā. Et ceperunt Mar. 2. b.
qui ſiml accūbebāt dicere itra ſe. Quis
eſt hic q etiam pctā dimittit: Dixit aūt
ad mulierē. Fides tua te ſaluam fecit. Mat. 9. c.
Vade in pace. Cap. 8. Marci. 5. f. I. 18. g.

Et factū ē deinceps et ipſe iter facie A
bat p ciuitates ꝛ caſtella p̄dicās
et euangelizans regnum dei:
et duodecim cum illo: et mulieres
alique que erant curate a ſpiritibus
malignis ꝛ īfirmitatib⁹: maria q vocat
magdalene đ q ſeptē demonia exierāt:
et iohanna vxor chuze procuratoris
herodis: et ſuſanna et alie multe
que miniſtrabant ei de facultatibus
ſuis. Cum autem turba plurima cōue= Mat. 13. a.
niret et de ciuitatibus pperarent Mar. 4. a.
ad eū: dixit per ſimilitudinem. Exijt
qui ſeminat ſeminare ſemen ſuum.
Et dum ſeminat: aliud cecidit ſecus
viam et conculcatū eſt: et volucres
celi comederunt illud. Et aliud cecidit
ſupra petram: et natum aruit quia
non hēbat humorē. Et aliud cecidit in
ter ſpinas: et ſimul exorte ſpine
ſuffocauerunt illud. Et aliud cecidit in
terrā bonam: ꝛ ortum fecit fructum
centuplum. Hec dicēs clamabat.
Qui hȝ aures audiēdi audiat. Interro
gabāt autē eū diſcipuli ei⁹: que eſſet B
hec pabola. Quib⁹ ipſe dixit. Vobiſ da Mar. 13. b.
tū eſt noſſe myſterium regni Mar. 4. b
dei: ceteris autem in parabolis vt Eſa. 6. c.
videntes non videant et audientes nō Act. 18. d
intelligāt. Eſt aūt hec pabola. Semē Johā. 12. f.
eſt verbum dei. Qui autem ſecus Mat. 13. c.
viā: hi ſunt qui audiunt: deinde venit Mar. 4. c.
diabolus et tollit verbum de
corde eorum ne credentes ſalui fiant.
Nam qui ſupra petraȝ: q cū audierint
cum gaudio ſuſcipiunt verbum. Et
hi radices non habent: quia ad temp⁹

Digitized by Google

πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφί-
στανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοι
εἰσίν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ
πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμε-
νοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ
δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοι εἰσὶν οἵτινες ἐν καρ-
δίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λό-
γον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπο-
μονῇ. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀ-
κούειν ἀκουέτω. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας κα-
λύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθη-
σιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσ-
πορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐσ-
τι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐ-
δὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς
φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε.
ὃς γὰρ ἐὰν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ. καὶ ὃς
ἐὰν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται
ἀπ' αὐτοῦ. Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ
μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐ-
δύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ λεγόντων, ἡ μήτηρ
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰ-
δεῖν σε θέλοντες. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς
αὐτούς. μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗ-
τοι εἰσίν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες
καὶ ποιοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ
τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
τούς. διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.
καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύ-
πνωσε, καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν
λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευ-
ον. προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέ-
γοντες. ἐπιστάτα ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγερ-
θεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι
τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο
γαλήνη. εἶπε δὲ αὐτοῖς. ποῦ ἐστὶν ἡ πί-
στις ὑμῶν. φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν λέ-
γοντες πρὸς ἀλλήλους. τίς ἄρα οὗτος
ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ
τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. καὶ κα-
τέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν.
ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς γαλιλαίας. ἐξελ-
θόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐ-
τῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως ὃς εἶχε δαι-
μόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ
ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ'
ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν καὶ
ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ. καὶ φωνῇ με-
γάλῃ εἶπε. τί ἐμοὶ καὶ σοί ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θε-
οῦ τοῦ ὑψίστου. δέομαί σου μή με βασανί-

credunt: et in tempore temptationis re-
cedunt. Quod aũt in ſpinas cecidit: hi
ſũt qui audierũt: ⁊ a ſollicitudinibus et
diuitijs et voluptatibus vite euntes
ſuffocantur: et nõ referunt fructũ. Quod C
aũt in bonam terrã: hi ſũt qui in cor-
de bono et optimo audientes verbum
retinẽt: et fructũ afferunt in patientia.

Nemo autem lucernã accẽdens operit ī.11.e.
eam vaſe: aut ſubtus lectum ponit: Mat.5.b.
ſed ſupra candelabrum ponit: vt intrã- Mar.4.d.
tes videant lumen. Non eſt enim
occultum quod non manifeſtetur: nec Mat.10.e
abſconditum quod non cognoſcat̃ ⁊ in Mar.4.d.
palã veniat. Uidete ergo quõ audiatis.
Qui enim habet dabit̃ illi: et quicunq̃ Mat.13.b.
nõ hȝ etiã qđ putat ſe habere auferet̃ ī.25.e.
ab illo. Uenerunt autem ad illum Marci.4.c
mater et fratres eius: et non poterant ī.19.d.
adire eum pre turba. Mat.12.g.
Et nunciatum eſt illi. Mater Mar.3.g.
tua et fratres tui ſtant foris
volentes te videre. Qui rñdẽs dixit ad
eos. Mater mea ⁊ fratres mei hi
ſunt: qui verbum dei audiunt
⁊ faciunt. Factum eſt autem in vna Mat.8.c.
dierum et ipſe aſcendit in nauiculam Mar.4.g.
et diſcipuli eius: et ait ad illos.
Tranſfretemus trans ſtagnum.
Et aſcenderũt. Et nauigantib⁹ illis ob-
dormiuit: et deſcendit procella venti in
ſtagnũ: et complebantur ⁊ piclitabant̃.
Accedentes aũt ſuſcitauerunt eum di-
centes. Preceptor perimus. At ille ſur-
gens increpauit ventum: et tempeſtatẽ
aque: et ceſſauit: et facta eſt
tranquillitas. Dixit autem illis. Ubi ẽ D
fides veſtra? Qui timentes mirati ſunt Mat.8.f.
ad inuicem dicentes. Quis putas hic Mar.4.g.
eſt quia et ventis et
mari imperat et obediunt ei? Et naui-
gauerunt ad regionem geraſenorum:
que eſt contra galileam.
Et cũ de naui egreſſus eſſet ad terrã: oc-
currit illi vir qdã qui habebat demoniũ
iam tẽporib⁹ multis: ⁊ veſtimẽto nõ
induebatur: neq̃ ĩ domo manebat ſed
in monumentis. Is vt vidit ieſum
pcidit an̄ illũ: et exclamãs voce magñ
dixit. Quid mihi ⁊ tibi ẽ ieſu fili dei Mat.8.f.
altiſſimi? Obſecro te ne me torqueas. Marci.5.b

σης. ωαρήγγελλε γάρ/Τω ωμεύματι/Τω α=
καθάρτω εξελθείμ αωό/Του αμθρώωου.
ωολλοίς γαρ Χρόμοις συμηρπάκει αυτόμ,
και ελεσμείτο αλύσεσι και ωέδαις φύλασ=
σόμεμος, και διαρρήσσωμ/Τα δεσμά, ηλαύ=
μετο υπό/Του δαίμομος εις/Τας ερήμους. ε=
πηρώτησε δε αυτόμ/ο ιησούς λέγωμ. Τι σοι
εστίμ όμομα. ο δε είπε. λεγεώμ. ότι δαιμό=
μια ωολλά εισήλθεμ εις αυτόμ. και ωαρεκά
λει αυτόμ ίμα μη επιτάξη αυτοίς εις/Τημ ά=
βυσσομ απελθείμ. ημ δε εκεί αγέλη Χοίρωμ
ικαμώμ βοσκομέμωμ εμ/Τω όρει και ωαρεκά=
λουμ αυτόμ ίμα επιτρέψη αυτοίς εις εκεί=
μους εισελθείμ, και επέτρεψεμ αυτοίς. εξελθόμ
τα δε/Τα δαιμόμια από/Του αμθρώπου, ει=
σήλθεμ εις/Τους Χοίρους, και ώρμησεμ/η α=
γέλη κατά/Του κρημμού εις/Τημ λίμμημ και
απεπμίγη. ιδόμτες δε/οι βόσκομτες/Το γε=
μόμεμομ έφυγομ, και αωελθόμτες απήγγει=
λαμ εις/Τημ πόλιμ και εις/Τους αγρούς. εξήλ
θομ δε ιδείμ/Το γεγομός, και ήλθομ προς/Τομ
ιησούμ, και εύρομ καθήμεμομ/Τομ άμθρω=
πομ αφ ου/Τα δαιμόμια εξεληλύθει ιματισ=
μέμομ και σωφρομούμτα ωαρά/Τους ωόδας
/Του ιησού, και εφοβήθησαμ. αωήγγειλαμ δε
αυτοίς και/οι ιδόμτες ωώς εσώθη/ο δαιμομισ
θείς. και ηρώτησαμ αυτόμ άπαμ/Το ωλήθος
/Της ωεριΧώρου/Τωμ γαδαρημώμ αωελθείμ
απ αυτώμ ότι φόβω μεγάλω σύμείΧομτο.
αυτός δε εμβάς εις/Το ωλοίομ υπέστρεψεμ.
εδέετο δε αυτού/ο αμήρ αφ ού/Τα δαιμό=
μια εξεληλύθει, είμαι σύμ αυτώ. απελύσε
δε αυτόμ/ο ιησούς λέγωμ. υπόστρεφε εις
/Τομ οίκομ σου και διηγού όσα εποίησε σοι
/ο θεός. και απήλθε καθ όλημ/Τημ ωόλιμ κη=
ρύσσωμ όσα εποίησεμ αυτώ/ο ιησούς. εγέ=
μετο δε εμ/Τω υποστρέψαι/Τομ ιησούμ, απε=
δέξατο αυτόμ/ο όΧλος. ήσαμ γαρ ωάμτες
ωροσδοκώμτες αυτόμ. και ιδού ήλθεμ αμήρ
ω όμομα ιάειρος, και αυτός άρΧωμ/Της συ
μαγωγής υπήρΧε, και ωεσώμ ωαρά/Τους πό
δας/Του ιησού παρεκάλει αυτόμ εισελθείμ εις
/Τομ οίκομ αυτού, ότι θυγάτηρ μομογεμής
ημ αυτώ ωσ ετώμ δώδεκα, και αύτη απέθ=
μησκεμ. εμ δε/Τω υπάγειμ αυτόμ/οι όΧλοι συ
μέπμιγομ αυτόμ. και γυμή ούσα εμ ρύσει αί
ματος από ετώμ δώδεκα ήτις ιατροίς προ=
σαμαλώσασα όλομ/Τομ βίομ, ουκ ίσΧυσεμ
υπ ουδεμός θεραπευθήμαι, ωροσελθούσα ό
πισθεμ, ήψατο/Του κρασπέδου/Του ιματί=
ου αυτού, και παραΧρήμα έστη/η ρύσις/Του
αίματος αυτής. και είπεμ/ο ιησούς Τις/ο αψά

Precipiebat enim ſpũi immundo vt
exiret ab homine.
Multis enim tẽporib9 arripiebat illũ:
et vinciebatur cathenis et cõpedib9 cu
ſtoditus: ⁊ ruptis vinculis agebatur
a demonio in deſerta. Interrogauit Mar. 5. b.
aũt illum ieſus dicens. Q̃d tibi nomẽ
eſt: At ille dixit. Legio. Quia
intrauerãt demonia multa in eũ. Et ro= E
gauerãt illũ ne iperaret illis vt in abyſſuz
irent. Erat aũt ibi grex porcorum Mat. 8. g.
multorum paſcentiũ in monte: et roga Mar... b.
bant eum vt permitteret eis in illos
ingredi. Et permiſit illis. Exierunt
ergo demonia ab homine ⁊ intrauerũt
in porcos: et impetu abijt grex
per preceps in ſtagnum ⁊
ſuffocat9 ẽ. Quod vt viderũt factum qui Mar. 5. b.
paſcebant fugerunt: et nunciauerunt Johã. 10. c
in ciuitatem et in villas. Exierunt
aũt videre q̃d factũ eſt: et venerũt ad
ieſum: et inuenerunt hominem ſedẽtez
a quo demonia exierant veſtitum
ac ſana mente ad pedes
eius ⁊ timuerunt. Nunciauerũt autem
illis ⁊ qui viderãt: quõ ſan9 fact9 eẽt a
legiõe. Et rogauerãt illũ omnis multitu=
do regionis geraſenorum: vt diſcederet
ab ipſis: q2 magno timore tenebãtur.
Ipſe autem aſcendens naui reuerſus ẽ. Mar. 5. c.
Et rogauit illum vir a quo demonia
exierant vt cum eo eſſet. Dimiſit F
aũt eum ieſus dicens. Redi in
domum tuam: et narra quanta tibi fe
cit de9. Et abijt p vniuerſã ciuitatẽ pre
dicãs quãta illi feciſſet ieſus. Factũ eſt Mat. 9. d.
autem cum rediſſet ieſus: excepit Mar. 5. d.
illum turba. Erant autem omnes Johã. 4. g.
expectãtes eum. Et ecce venit vir
cui nomẽ iayrus: et ipſe princeps ſyna
goge erat: et cecidit ad pedes
ieſu rogans eum vt intraret in
domum eius: quia vnica filia
erat ei fere annoꝝ duodecĩ: et hec mo
riebat. Et contigit dum iret: a turbis cõ
primebat. Et mulier quedaz erat in flu= Mat. 9. d.
xu ſãguis ab ãnis duodecĩ: q̃ ĩ medicos Marci. 5. d
erogauerat omnem ſubſtantiã ſuaz nec
ab vllo potuit curari. Acceſſit retro ⁊
tetigit fimbriam veſtimenti
eius: et confeſtim ſtetit fluxus
ſanguinis ei9. Et ait ieſus. Quis ẽ qui

Digitized by Google

μενος μου. αρνουμένων δε πάντων, εί=
πεν ο πέτρος και οι μετ αυτού. επιστάτα,
οι όχλοι συνέχουσι σε και αποθλίβου=
σι, και λέγεις τις ο αψάμενος μου. ο δε
ιησούς είπεν. ήψατο μου τις. εγώ γαρ
έγνων δύναμιν εξελθούσαν απ εμού. ιδού
σα δε η γυνή ότι ουκ έλαθε, τρέμουσα
ήλθε, και προσπεσούσα αυτώ δι ην αι=
τιαν ήψατο αυτού απήγγειλεν αυτώ ενώ=
πιον παντός του λαού, και ως ιάθη παρα=
χρήμα. ο δε είπεν αυτή. θάρσει θύγατερ. η
πίστις σου σέσωκε σε. πορέυου εις ειρήνην
έτι δε αυτού λαλούντος, έρχεται τις πα=
ρά του αρχισυναγώγου λέγων αυτώ. ό=
τι τέθνηκεν η θυγάτηρ σου, μη σκύλλε τον
διδάσκαλον. ο δε ιησούς ακούσας απεκρί=
θη αυτώ λέγων. μη φοβού. μόνον πίστευε
και σωθήσεται. εισελθών δε εις την οικίαν,
ουκ αφήκεν εισελθείν ουδένα, ει μή πέτρον
και ιωάννην και ιάκωβον και τον πατέρα
της παιδός και την μητέρα. έκλαιον δε πάν
τες και εκόπτοντο αυτήν. ο δε είπε. μη κλαί
ετε. ουκ απέθανεν, αλλά καθεύδει. και κατε=
γέλων αυτού ειδότες ότι απέθανεν. αυτός
δε εκβαλών έξω πάντας, και κρατήσας της
χειρός αυτής εφώνησε λέγων. η παις εγεί=
ρου. και επέστρεψε το πνεύμα αυτής, και
ανέστη παραχρήμα. και διέταξεν αυτή δο
θήναι φαγείν. και εξέστησαν οι γονείς αυτής
ο δε παρήγγειλεν αυτοίς μηδενί ειπείν το
γεγονός. **Cap. 9.**

Συγκαλεσάμενος δε τους δώδεκα μα=
θητάς αυτού, έδωκεν αυτοίς δύναμιν
και εξουσίαν επί πάντα τα δαιμόνια,
και νόσους θεραπεύειν. και απέστειλεν αυ
τούς κηρύσσειν την βασιλείαν του θεού, και
ιάσθαι τους ασθενούντας. και είπε προς
αυτούς. μηδέν αίρετε εις την οδόν μήτε
ράβδους, μήτε πήραν, μήτε άρτον, μήτε
αργύριον, μήτε ανά δύο χιτώνας έχειν.
και εις ην αν οικίαν εισέλθητε, εκεί μένε=
τε και εκείθεν εξέρχεσθε. και όσοι εάν μη δέ
ξωνται υμάς, εξερχόμενοι από της πόλεως
εκείνης, και τον κονιορτόν από των πο=
δών υμών αποτινάξατε εις μαρτύριον επ
αυτούς. εξερχόμενοι δε, διήρχοντο κατά
τας κώμας ευαγγελιζόμενοι και θεραπεύ=
οντες πανταχού. ήκουσε δε ηρώδης ο τε=
τράρχης τα γινόμενα υπ αυτού πάντα, και
διηπόρει. διά το λέγεσθαι υπό τινων, ότι
ιωάννης εγήγερται από των νεκρών, υπό
τινών δε ότι ηλίας εφάνη, άλλων δε ότι

me tetigit? Negantib⁹ autẽ oĩbus: di
xit petrus ⁊ qui cũ illo erãt. Preceptor
turbe te cõprimunt et affligunt:
et dicis quis me tetigit? Et
dixit ieſus. Tetigit me aliquis. Nã ⁊
ego noui virtutem de me exiſſe. Uidẽs B
autẽ mulier quia non latuit: tremens
venit et procidit añ pedes ei⁹ ⁊ ob quã
cauſam tetigerit eum indicauit coram
oĩ pplõ: ⁊ queãdmodũ ↄfeſtĩ ſanata ſit
At ipſe dixit ei. Filia: Mat. 9. e.
fides tua ſaluã te fecit. Uade in pace. Marci. 5. f.
Adhuc illo loquente venit quidam ad
principem ſynagoge dicens ei: quia
mortua eſt filia tua noli vexare
illum. Jeſus autẽ audito hoc verbo re
ſpõdit patri puelle. Noli timẽ: crede tm̃
et ſalua erit. Et cum veniſſet domum:
nõ permiſit itrare ſecũ quẽq̃: niſi petrũ
et iacobum ⁊ iohannẽ: et patrem
⁊ matrem puelle. Flebant aũt omnes
et plangebãt illã. At ille dixit. Nolite
flere. Nõ eſt mortua puella ſed dormit. Mat. 9. e.
Et deridebãt eũ: ſciẽtes q̃ mortua eẽt Mar. 5. d.
Ipſe autem tenens Johã. 11. b.
manũ eius clamauit dicẽs. Puella ſur Mat. 9. e.
ge. Et reuerſus eſt ſpiritus eius: et Mar. 5. g.
ſurrexit continuo. Et iuſſit illi dare
manducare. Et ſtupuerũt parentes eius
quibus precepit ne alicui dicerent Mar. 5. g.
quod factum erat. **Cap. 9.**

Conuocatis aũt ieſ⁹ duodecĩ aplĩs A
dedit illis virtutem Mat. 10. a
et poteſtatem ſuper omnia demonia Mar. 6. b.
vt languores curarent. Et miſit illos
predicare regnum dei: et
ſanare infirmos. Et ait ad Mat. 10. a.
illos. Nihil tuleritis in viam: neq̃ Mar. 3. c.
virgam neq̃ peram neq̃ panez neq̃ Mat. 10. b.
pecuniam: neq̃ duas tunicas hẽatis. Mar. 6. b.
Et i quãcũq̃ domũ itraueritis ibi mane Mat. 10. c.
te et inde ne exeatis. Et quicũq̃ nõ re Mar. 6. d.
ceperint vos: exeuntes de ciuitate Actu. 13. b
illa etiam puluerem pedum Mar. 6. b
veſtrorum excutite in teſtimoniũ ſupra
illos. Egreſſi autem circuibant per Mat. 14. a.
caſtella euangelizantes et curantes Mar. 6. b.
vbiq̃. Audiuit aũt herodes tetrarcha Mat. 14. a.
omnia que fiebant ab eo: et Mar. 6. c.
heſitabat eo q̃ diceret a quibuſdã: q̃
iohãnes ſurrexit a mortuis: a q̃buſdã aũt q̃
quibuſdã vo q̃ helias apparuit: ab aliis

Digitized by Google

ότι προφήτης εις των αρχαίων ανέστη.
και είπεν ηρώδης. ιωάννην εγώ απεκε=
φάλισα. τις δε εστίν ούτος περί ου εγώ
ακούω τοιαύτα. και εζήτει ιδείν αυτόν. και
υποστρέψαντες οι απόστολοι, διηγήσαν=
το αυτώ όσα εποίησαν. και παραλαβών αυ
τούς, υπεχώρησε κατ ιδίαν εις τόπον ερη=
μον πόλεως καλουμένης βηθσαϊδά. οι δε
όχλοι γνόντες ηκολούθησαν αυτώ. και δε
ξάμενος αυτούς, ελάλει αυτοίς περί της
βασιλείας του θεού, και τους χρείαν έχον=
τας θεραπείας ιάτο. η δε ημέρα ήρξατο κλί=
νειν. προσελθόντες δε οι δώδεκα, είπον αυ
τώ. απόλυσον τον όχλον, ίνα απελθόντες
εις τας κύκλω κώμας και τους αγρούς κα
ταλύσωσι, και εύρωσιν επισιτισμόν, ότι ώ
δε εν ερήμω τόπω εσμέν. είπε δε προς αύ=
τούς. δότε αυτοίς υμείς φαγείν. οι δε είπον
ουκ εισίν ημίν πλείον η πέντε άρτοι και
ιχθύες δύο. ειμήτι πορευθέντες ημείς αγο
ράσωμεν εις πάντα τον λαόν τούτον βρώ=
ματα. ήσαν γαρ ωσεί άνδρες πεντακισχίλι
οι. είπε δε προς τους μαθητάς αυτού. κα=
τακλίνατε αυτούς κλισίας ανά πεντήκοντα.
και εποίησαν ούτως. και ανέκλιναν άπαν=
τας. λαβών δε τους πέντε άρτους και τους
δύο ιχθύας, αναβλέψας εις τον ουρανόν ευ
λόγησεν αυτούς, και κατέκλασε. και εδί=
δου τοις μαθηταίς παρατιθέναι τω όχλω.
και έφαγον και εχορτάσθησαν πάντες. και
ήρθη το περισσεύσαν αυτοίς κλασμάτων
κόφινοι δώδεκα. και εγένετο εν τω είναι αυ
τόν προσευχόμενον καταμόνας, συνήσαν
αυτώ οι μαθηταί, και επηρώτησεν αυτούς
λέγων. τίνα με λέγουσιν οι όχλοι είναι.
οι δε αποκριθέντες είπον. ιωάννην τον βαπ=
τιστήν. άλλοι δε ηλίαν. άλλοι δε ότι προ
φήτης τις των αρχαίων ανέστη. είπε δε αυ=
τοίς. υμείς δε τίνα με λέγετε είναι. αποκρι=
θείς δε πέτρος είπε. τον χριστόν του θεού.
ο δε επιτιμήσας αυτοίς, παρήγγειλε μηδε
νί ειπείν τούτο. ειπών ότι δει τον υιόν του
ανθρώπου πολλά παθείν, και αποδοκιμασ
θήναι από των πρεσβυτέρων, και αρχιερέων
και γραμματέων, και αποκτανθήναι, και τη
τρίτη ημέρα εγερθήναι. έλεγε δε προς πάν
τας. ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν απαρνη=
σάσθω εαυτόν, και αράτω τον σταυρόν αυ
τού, και ακολουθείτω μοι. ος γαρ εάν θέλη
την ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν.
ος δαν απολέση την ψυχήν αυτού ένεκεν
εμού, ούτος σώσει αυτήν. τι γαρ ωφε=

quia ꝓpheta vnus de antiquis ſurrexit. B
Et ait herodes. Johãnẽ ego decollaui. Marci.6.c
Quis eſt autem iſte de quo ego
talia audio? Et q̃rebat videre eũ. Et Mar.6.d.
reuerſi apoſtoli narrauerunt
illi quecũq; fecerũt. Et aſſumptis illis Mat.14.c. Johã.6.a.
ſeceſſit ſeorſum in locum deſertũ qui ẽ
bethſaide. Quod cum
cognouiſſent turbe ſecute ſunt illum: et
eos: et loquebatur illis de ⌊ excepit
regno dei: et eos qui cura indigebant
ſanabat. Dies autẽ cepat declinare. Mat.14.c. Marci.6.e
Et accedentes duodecim dixerunt illi. Johã.6.a.
Dimitte turbas: vt euntes
in caſtella villaſq; q̃ circa ſũt diuertãt
et inueniant eſcas: quia hic
in loco deſerto ſum9. Ait aũt ad illos.
Vos date illis mãducare. At illi dixe Mat.14.c. Mar.6.c.
rũt. Nõ ſunt nobis plus q̃ q̃nq; panes et Mat.14.d
duo piſces: niſi forte nos eam9 et ema= Marci.6.c Johã.6.a.
mus in omnem hanc turbam eſcas.
Erant autem fere viri quinq; milia.
Ait autem ad diſcipulos ſuos. Facite
illos diſcumbere per cõuiuia q̃nquage
nos: et ita fecerũt. Et diſcubuerũt oẽs. Mat.14.d. Mar.6.f. Johã.6.b.
Acceptis autem quinq; panibus et
duob9 piſcibus: reſpexit in celũ et bñdi=
xit illis: et fregit et diſtribuit
diſcipulis ſuis vt ponerent ante turbas.
Et mãducauerũt oẽs et ſaturati ſũt. Et
ſublatũ eſt qd ſuperfuit illis fragmẽtorum C
cophini duodeci. Et factũ ẽ cũ ſol9 eẽt Mat.16.c. Mar.8.c.
orans: erant cum
illo et diſcipuli: et interrogauit illos
dicens. Quem me dicunt eſſe turbe?
At illi rñderunt et dixerũt. Johãnẽ ba
ptiſtã: alij aũt heliam: alij vero quia
vn9 ꝓpheta de priorib9 ſurrexit. Dixit
aũt illis. Vos aũt quẽ me eſſe dicitis?
ſimõ petr9 dixit. Chriſtũ dei. ⌊ Rñdẽs
At ille increpãs illos precepit ne cui Mat.16.c.
dicerent hoc: dicens quia oportet filiũ Mar.8.c. Mat.16.e.
hominis multa pati et reprobari Marci.8.f.
a ſenioribus et principibus ſacerdotum
et ſcribis: et occidi et
tertia die reſurgere. Dicebat aũt ad oẽs. Mat.16.f.
Si quis vult poſt me venire: abneget Mar.8.g. J.14.f.
ſemetipſum et tollat crucem ſuam quoti
die et ſequatur me. Qui enim voluerit
aiam ſuam ſaluam facere perdet illam.
Nam qui perdiderit aiam ſuam ꝓpter
me: ſaluã faciet illam. Quid enim ꝓficit

Digitized by Google

λεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς. ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν πέτρον καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ οἵτινες ἦσαν μωσῆς καὶ ἠλίας, οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ. διαγρηγορήσαντες δὲ, εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ πέτρος πρὸς τὸν ἰησοῦν. ἐπιστάτα. καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ μίαν μωσεῖ, καὶ μίαν ἠλίᾳ. μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα. οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη ὁ ἰησοῦς μόνος, καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασι. ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε λέγων. διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι. καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ. καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν. προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν. ἐπετίμησε δὲ ὁ ἰη

homo ſi lucretur vniuerſum mundum: ſe aũt ipſũ pdat et detrimẽtũ ſui faciat. Nam qui me erubuerit: et meos ſermones: hunc filius hominis erubeſcet cum venerit in maieſtate ſua et patris et ſanctorum angelorum. Dico aũt vobis vere: ſunt aliqui hic ſtantes: qui non guſtabunt mortem donec videant regnum dei. Factum eſt autem poſt hec verba fere dies octo: et aſſumpſit petrum et iacobũ et iohãnẽ et aſcendit in mõtem. Et facta eſt dum oraret ⌊ vt oraret. ſpecies vultus eius altera: et veſtitꝰ eius albus et refulgẽs. Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant aũt moyſes et helias viſi in maieſtate: et dicebant exceſſum eius quẽ completurꝰ erat in hieruſalẽ. Petrus vero et q cũ illo erãt: grauati erãt ſomno. Et euigilantes viderunt maieſtatem eius: et duos viros qui ſtabant cum illo. Et factum eſt cũ diſcederent ab illo ait petrus ad ieſum. Preceptor bonum eſt nos hic eſſe: et faciamus tria tabernacula: vnũ tibi et vnũ moyſi: et vnũ helie. Neſciẽs qd diceret. Hec aũt illo loquente: facta ẽ nubes et obũbrauit eos: et timuerunt intrãtibꝰ illis in nubẽ. Et vox facta ẽ de nube dicens. Hic eſt filius meꝰ dilectus: ipſum audite. Et dum fieret vox: inuentus eſt ieſus ſolus: et ipſi tacuerunt: et nemini dixerunt in illis diebus quicq̃ ex his q viderãt. Factũ ẽ aũt in ſeq̃nti die deſcendentibꝰ illis de monte: occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamauit dicens. Magiſter obſecro te: reſpice in filium meum quia vnicus eſt mihi. Et ecce ſpiritus apprehendit eum et ſubito clamat: et elidit et diſſipat eũ cũ ſpuma: et vix diſcedit dilanians eum. Et rogaui diſcipulos tuos vt eijcerent illum: et non potuerũt. Rñdẽs aũt ieſus dixit. O generatio infidelis et peruerſa: vſq̃quo ero apud vos: et patiar vos. Adduc huc filium tuum. Et cũ accederet: eliſit illum demonium et diſſipauit. Et increpauit ieſus

Mat.10.f. Mar.8.g. D
Mat.16.g. Mar.9.a.
Mat.17.a. Mar.9.a.
Mat.3.g.& 17.b. Mar.1.b.& 9.a. Eſaie.42.a 2.Pe.1.d. ſup.3.e. E
Mat.17.d. Mar.9.c.
Mat.17.c. Marci.9.c.

Digitized by Google

σούς/ τῷ πνεύματι / τῷ ακαθάρτῳ, καὶ ιάσα
το/ τὸν παῖδα, καὶ απέδωκεν αὐτὸν/ τῷ πα=
τρὶ αὐτοῦ. εξεπλήσσοντο δὲ πάντες επὶ / τῇ
μεγαλειότητι/ τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμα
ζόντων επὶ πᾶσιν οἷς εποίησεν/ ὁ ιησοῦς, εἰ
πε πρὸς/ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. θέσθε ὑμεῖς
εἰς/ τὰ ὦτα ὑμῶν/ τοὺς λόγους τούτους./ ὁ
γὰρ υἱὸς/ τοῦ ανθρώπου μέλλει παραδί=
δοσθαι εἰς χεῖρας ανθρώπων. οἱ δὲ ηγνό=
ουν/ τὸ ρῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμέ
νον απ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό, καὶ
εφοβοῦντο ερωτῆσαι αὐτὸν περὶ/ τοῦ ρήμα.
τος τούτου. εισῆλθε δὲ διαλογισμὸς εν αυ
τοῖς/ τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν./ ὁ δὲ ιησοῦς
ιδὼν/ τὸν διαλογισμὸν/ τῆς καρδίας αὐτῶν
επιλαβόμενος παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ παρ
εαυτῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ὃς εὰν δέξηται τοῦ
το/ τὸ παιδίον επὶ/ τῷ ονόματί μου, εμὲ δέχε
ται. καὶ ὃς εὰν εμὲ δέξηται, δέχεται/ τὸν απο
στείλαντά με./ ὁ γὰρ μικρότερος εν πᾶσιν ὑ
μῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας. αποκρι=
θεὶς δὲ/ ὁ ιωάννης εἶπεν. επιστάτα. εἴδομεν
τινὰ επὶ / τῷ ονόματί σου εκβάλλοντα δαι=
μόνια, καὶ εκωλύσαμεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ακο
λουθεῖ μεθ' ημῶν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν/ ὁ ιη
σοῦς. μὴ κωλύετε. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' η=
μῶν ὑπὲρ ημῶν εστίν. εγένετο δὲ εν/ τῷ συμ
πληροῦσθαι/ τὰς ημέρας/ τῆς αναλήψεως αυ
τοῦ, καὶ αὐτὸς/ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εστή=
ριξε/ τοῦ πορεύεσθαι εἰς ιερουσαλήμ. καὶ α=
πέστειλεν αγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ.
καὶ πορευθέντες, εισῆλθον εἰς κώμην σαμα=
ρειτῶν, ὥστε ετοιμάσαι αὐτῷ. καὶ οὐκ εδέ=
ξαντο αὐτόν, ὅτι/ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν
πορευόμενον εἰς ιερουσαλήμ. ιδόντες δὲ/ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ιάκωβος καὶ ιωάννης εἶπον.
κύριε θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι απὸ
/ τοῦ ουρανοῦ καὶ αναλῶσαι αὐτούς ὡς
καὶ ηλίας εποίησεν. στραφεὶς δὲ επετίμησεν
αὐτοῖς, καὶ εἶπεν. οὐκ οἴδατε οἵου πνεύμα
τος εστὲ ὑμεῖς./ ὁ γὰρ υἱὸς/ τοῦ ανθρώπου
οὐκ ἦλθε ψυχὰς ανθρώπων απολέσαι, αλ=
λὰ σῶσαι. καὶ επορεύθησαν εἰς ετέραν κώμην
εγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν εν/ τῇ ο=
δῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτόν. ακολουθήσω σοι
ὅπου ἂν απέρχῃ κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ/ ὁ ιη
σοῦς./ αἱ αλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ
/ τὰ πετεινὰ/ τοῦ ουρανοῦ κατασκηνώσεις,/ ὁ
δὲ υἱὸς/ τοῦ ανθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ/ τὴν
κεφαλὴν κλίνῃ. εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον. ακο=
λούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, κύριε επίτρεψόν μοι
απελθόντι πρῶτον θάψαι/ τὸν πατέρα μου
εἶπε δὲ αὐτῷ/ ὁ ιησοῦς. ἄφες/ τοὺς νεκροὺς

ſpiritum imundum et ſanauit
puerũ: et reddidit illum patri
eius. Stupebant autem omnes in
magnitudine dei. Omnibus qꝫ mirãti=
bus in omnibus que faciebat: dixit
ad diſcipulos ſuos. Ponite vos
in cordibus veſtris ſermones iſtos.
Filius eñi hominis futurũ eſt vt tradat Mat.17.f.
in manus hominum. At illi ignorabãt Marci.9.e
verbum iſtud: et erat velatum F
ante eos vt non ſentirent illud: et
timebant eum interrogare de
hoc verbo. Intrauit aũt cogitatio ĩ eos Mat.18.a.
quis eoꝝ maior eſſet. At ieſus Mar.9.c.
videns cogitationes cordis illorum:
apprehendit puerum ⁊ ſtatuit illuꝫ ſec⁹
ſe: ⁊ ait illis. Quicũqꝫ ſuſceperit
puerum iſtum in nomine meo me reci
pit. Et quicũqꝫ me recepit: recipit eũ q̃
me miſit. Nã q̃ minor eſt inter vos oẽs:
hic maior eſt. Reſpondens Mar.9.f.
aũt iohãnes dixit. Preceptor: vidim⁹
quẽdã in nomine tuo eiſciẽtẽ demonia
et probibuimus eum: quia nõ ſequitur
nobiſcum. Et ait ad illuꝫ ieſus.
Nolite ꝓhibẽ. Qui eñ nõ ẽ aduerſũ nos
pro nobis eſt. Factũ ẽ aũt dũ cõplerent
dies aſſumptionis eius:
et ipſe faciem ſuam firmauit vt
iret in hieruſalem. Et miſit
nuncios ante conſpectum ſuum:
⁊ euntes intrauerunt in ciuitateꝫ ſama
ritanoꝝ vt parẽt illi. Et non receperũt
eum: quia facies eius erat
euntis hieruſalem. Cum vidiſſent autẽ
diſcipuli ei⁹ iacob⁹ et iohãnes dixerũt.
Dñe vis dicimus vt ignis deſcẽdat de G
celo et conſumat illos?
Et conuerſus increpauit
illos dicens. Neſcitis cuius ſpiritus
eſtis. Filius hominis Mat.18.b.
non venit animas perdere ſed
ſaluare. Et abierũt in aliud caſtellum.
Factuꝫ eſt aũt ambulantib⁹ illis ĩ via: Mat.8.d.
dixit quidam ad illum. Sequar te
quocunqꝫ ieris. Dixit illi ieſus.
Vulpes foueas habent et
volucres celi nidos:
filius auteꝫ hominis non habet vbi Mat.8.d.
caput ſuũ recliet. Ait aũt ad alteꝝ. Se Mat.8.c.
q̃re me. Ille aũt dixit. Dñe ꝑmitte mihi
primum ire et ſepelire patrem meum.
Dixit aũt ei ieſus. Sine vt mortui

Digitized by Google

θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. σὺ δὲ ἀπελ-
θὼν διάγγελε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. εἶπε
δὲ καὶ ἕτερος. ἀκολουθήσω σοι κύριε. πρῶ
τον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς
τὸν οἶκόν μου. εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐ
τόν. οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄ
ροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετος
ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Cap. 10.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέ
ρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐ-
τοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς
πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς
ἔρχεσθαι. ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς. ὁ μὲν
θερισμὸς πολύς. οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. δε
ήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως
ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ὑ
πάγετε, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρ
νας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ βαστάζετε βαλλάν
τιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα, καὶ μη-
δένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ᾽ ἂν
οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε εἰρήνη
τῷ οἴκῳ τούτῳ, καὶ ἐὰν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης
ἐπαναπαύσεται ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν, εἰ
δὲ μήγε ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ
οἰκίᾳ μένετε ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ
αὐτῶν. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ
τοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν
καὶ εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχων-
ται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ
λέγετε αὐτοῖς, ἤγγικεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία
τοῦ θεοῦ. εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ
μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλα
τείας αὐτῆς, εἴπατε. καὶ τὸν κονιορτὸν κολ-
ληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομα-
σσόμεθα ὑμῖν. πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι
ἤγγικεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. λέ-
γω δὲ ὑμῖν, ὅτι σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
νῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. οὐ
αί σοι χοραζίν, οὐαί σοι βηθσαϊδά. ὅτι εἰ ἐν
τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν τύρῳ
καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ
ὑμῖν. καὶ σὺ καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρα-
νοῦ ὑψωθεῖσα ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. ὁ
ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει. καὶ ὁ ἀθετῶν ὑ
μᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ. ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν
ἀποστείλαντά με. ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδο
μήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες. κύριε, καὶ
τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
ματί σου. εἶπε δὲ αὐτοῖς. ἐθεώρουν τὸν σα
ταναν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόν

ſepeliant mortuos ſuos: tu autem vade et
annuncia regnum dei.
Et ait alter. Sequar te domine:
ſed permitte mihi primum renunciare his qui
domi ſunt. Ait ad illum ieſus.
Nemo mittens manus ſuas ad aratrum
et aſpiciens retro aptus eſt regno dei. Cap. 10.

Poſt hec autem deſignauit dominus et alios A
ſeptuagintaduos: et miſit illos
binos ante faciem ſuam in
omnem ciuitatem et locum quo erat ipſe
venturus. Et dicebat illis.
Meſſis quidem multa operarii autem pauci. Ro Mat. 9. g.
gate ergo dominum meſſis vt
mittat operarios in meſſem ſuam. Ite Mat. 10. c.
ecce ego mitto vos ſicut agnos
inter lupos. Nolite portare ſacculum
neque peram neque calciamenta: et neminem
per viam ſalutaueritis. In quamcunque Mat. 10. b. Mar. 6. b.
domum intraueritis: primum dicite: pax
huic domui: et ſi ibi fuerit filius pacis
requieſcet ſuper illum pax veſtra: ſin autem
ad vos reuertetur. In eadem autem B
domo manete: edentes et bibentes que apud
illos ſunt. Dignus enim eſt operarius mercede ſua. Mat. 10. b. et 20. b.
Nolite tranſire de domo in domum.
Et in quamcunque ciuitatem intraueritis et ſuſce-
perint vos manducate que apponuntur vobis
et curate infirmos qui in illa ſunt et Mat. 10. b. Mar. 16. f.
dicite illis: appropinquauit in vos regnum
dei. In quamcunque autem ciuitatem intraueritis et
non ſuſceperint vos: exeuntes in pla-
teas eius dicite. Etiam puluerem qui adheſit
nobis de ciuitate veſtra extergimus in
vos. Tamen hoc ſcitote quia
appropinquauit regnum dei. Dico
vobis quia ſodomis in die illa
remiſſius erit quam illi ciuitati. Ve Mat. 11. c. C
tibi corozaim: ve tibi bethſaida: quia ſi in
tyro et ſidone facte fuiſſent virtutes que
facte ſunt in vobis: olim in cilicio et
cinere ſedentes peniterent. Verumtamen tyro
et ſidoni remiſſius erit in iudicio quam
vobis. Et tu capharnaum vſque ad celum
exaltata: vſque ad infernum demergeris.
Qui vos audit me audit: et qui vos ſper Mat. 10. d et 18. a. Joha. 14. c
nit me ſpernit. Qui autem me ſpernit: ſper
nit eum qui miſit me. Reuerſi ſunt autem ſeptua
gintaduo cum gaudio dicentes. Domine etiam
demonia ſubijciuntur nobis in nomine
tuo. Et ait illis. Videbam ſathanam
ſicut fulgur de celo cadentem.

Digitized by Google

τὰ. ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πα=
τεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶ
σαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑ=
μᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρε
τε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται.
χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἐν αὐτῇ τῇ ὥρα ἠγαλλιά
σατο τῷ πνεύματι ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν. ἐξο=
μολογοῦμαί σοι πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σο
φῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ
νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐ=
δοκία ἔμπροσθεν σου. καὶ στραφεὶς πρὸς
τοὺς μαθητὰς εἶπε. πάντα μοι παρεδόθη
ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ οὐδεὶς γινώσκει
τίς ἐστιν ὁ υἱός εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ τίς ἐσ=
τιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούλη=
ται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. καὶ στραφεὶς πρὸς
τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε. μακάριοι οἱ ὀ
φθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασι
λεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ
εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤ=
κουσαν. καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπει=
ράζων αὐτὸν καὶ λέγων. διδάσκαλε, τί ποι
ήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω. ὁ δὲ εἶπε
πρὸς αὐτόν. ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται.
πῶς ἀναγινώσκεις. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν.
ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς
καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου,
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης
τῆς διανοίας σοῦ. καὶ τὸν πλησίον σου ὡς
σεαυτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ. ὀρθῶς ἀπεκρίθης.
τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαι=
οῦν ἑαυτόν, εἶπε πρὸς τὸν ἰησοῦν. καὶ τίς ἐσ
τί μου πλησίον. ὑπολαβὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἶ=
πεν. ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ ἱερουσα
λὴμ εἰς ἱεριχὼ καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ
καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέν=
τες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα.
κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν
τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλ=
θεν. ὁμοίως δὲ καὶ λευΐτης γενόμενος κατὰ
τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθε.
σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν,
καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. καὶ προ=
σελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπι
χέων ἔλαιον καὶ οἶνον. ἐπιβιβάσας δὲ αὐ=
τὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδο=
χεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔ
ριον ἐξελθὼν ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, ἔδωκε
τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἐπιμελήθητι
αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν

Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi — Mar.16.g.
ſupra ſerpentes et ſcorpiones et ſup oēz
virtutem inimici: et nihil vobis
nocebit. Veruntamē in hoc nolite gau
dere: quia ſpiritus vobis ſubijciuntur.
Gaudete aūt ꝙ nomina vr̄a ſcripta ſūt
in celis. In ipſa hora exultauit in
ſpiritu ſancto et dixit. Confiteor — Mat.11.f.
tibi domine pater celi — D
et terre ꝙ abſcondiſti hec a ſapientib9
et prudentibus et reuelaſti ea
paruulis. Etiam pater qm̄ ſic placuit
ante te.
Omnia mihi tradita ſunt — Mat.11.g.
a patre meo. Et nemo ſcit — Iohā.16.c
quis ſit filius niſi pater: et quis ſit
pater niſi filius: et cui voluerit
filius reuelare. Et conuerſus ad
diſcipulos ſuos dixit. Beati oculi — Mat.13.b.
qui vident que vos videtis. Dico
enim vobis ꝙ multi prophete et reges
voluerunt videre que vos videtis et nō
viderūt: et audire que auditis et nō au
dierūt. Et ecce quidā legiſpit9 ſurrexit tē — Mat.22.f.
ptās illū et dicens. Magiſter quid faciē — Mar.12.c.
do vitā eternā poſſidebo? At ille dixit
ad eum. In lege quid ſcriptum eſt? — Mat.22.f.
Quomodo legis. Ille reſpōdens dixit. — Marci.12.e
Diliges dominum deum tuum ex toto — E
corde tuo: et ex tota anima tua: — Deut.6.a. Roma.13.c
et ex omnibus viribus tuis et ex omni
mente tua: et proximum tuum ſicut
teipſū. Dixit ꝙ illi. Recte reſpōdiſti.
Hoc fac et viues. Ille aūt volēs iuſti — Iaco.2.b.
ficare ſeipſum dixit ad ieſū. Et q̄s eſt — I.16.d.
meus p̄xim9? Suſcipiens aūt Ieſus di — d. Suſcipiēs i. reſpōdēs.
xit. Homo quidā deſcēdebat ab hierl'm
in hiericho et incidit in latrones: qui
etiam deſpoliauerūt eū: et plagis ipoſi
tis abierunt ſemiuiuo relicto.
Accidit aūt vt ſacerdos quidā deſcēdēt
eadem via et viſo illo preteriuit.
Similiter et leuita cum eſſet ſecus
locū et videret eum pertranſijt. [c9 eū:
Samaritan9 aūt q̄dā iter faciēs venit ſe=
et vidēs eū: mia mot9 ē. Et appropiās — F
alligauit vulnera eius infundens
oleum et vinum: et imponens illum
in iumentum ſuum duxit in ſtabulum
et curam eius egit. Et altera
die protulit duos denarios: et dedit
ſtabulario et ait. Curam [cū
illi9 habe: et q̄dcūq̄ ſuperogaueris ego

Digitized by Google

τῷ επανέρχεσθαι με αποδώσω σοι. Τίς ουν τούτων των τριών πλησίον δοκεί σοι γεγονέναι του εμπεσόντος εις τους ληστάς. ο δε είπεν. ο ποιήσας το έλεος μετ' αυτού. είπεν ουν αυτώ ο ιησούς. πορεύου και συ ποίει ομοίως. εγένετο δε εν τω πορεύεσθαι αυτούς, και αυτός εισήλθεν εις κώμην τινά. γυνή δε τις ονόματι μάρθα υπεδέξατο αυτόν εις τον οίκον αυτής. και τήδε ην αδελφή καλουμένη μαρία, η και παρακαθίσασα παρά τους πόδας του ιησού ήκουε τον λόγον αυτού. η δε μάρθα περιεσπάτο περί πολλήν διακονίαν. επιστάσα δε είπε. κύριε, ου μέλει σοι ότι η αδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονείν. ειπέ ουν αυτή ίνα μοι συναντιλάβηται. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν αυτή. μάρθα μάρθα, μεριμνάς και τυρβάζη περί πολλά. ενός δε εστί χρεία. μαρία δε την αγαθήν μερίδα εξελέξατο, ήτις ουκ αφαιρεθήσεται απ' αυτής.

Cap. 11.

Και εγένετο εν τω είναι αυτόν εν τόπω τινί προσευχόμενον, ως επαύσατο, είπε τις των μαθητών αυτού προς αυτόν. κύριε δίδαξον ημάς προσεύχεσθαι, καθώς και ιωάννης εδίδαξε τους μαθητάς αυτού. είπε δε αυτοίς όταν προσεύχησθε, λέγετε. πάτερ ημών ο εν τοις ουρανοίς, αγιασθήτω το όνομα σου. ελθέτω η βασιλεία σου. γενηθήτω το θέλημα σου, ως εν ουρανώ και επί της γης. τον άρτον ημών τον επιούσιον δίδου ημίν το καθ' ημέραν. και άφες ημίν τας αμαρτίας ημών, και γαρ αυτοί αφίεμεν παντί οφείλοντι ημίν. και μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν, αλλά ρύσαι ημάς από του πονηρού. και είπε προς αυτούς. τις εξ υμών έξει φίλον, και πορεύσεται προς αυτόν μεσονυκτίου, και είπη αυτώ. φίλε χρήσον μοι τρείς άρτους επειδή φίλος παρεγένετο εξ οδού προς με, και ουκ έχω ο παραθήσω αυτώ, κακείνος έσωθεν αποκριθείς είπη. μη μοι κόπους πάρεχε, ήδη η θύρα κέκλεισται και τα παιδία μου μετ' εμού εις την κοίτην εισίν, ου δύναμαι αναστάς δούναι σοι. λέγω υμίν, ει και ου δώσει αυτώ αναστάς διά το είναι αυτού φίλον, διά γε την αναίδειαν αυτού εγερθείς δώσει αυτώ όσον χρήζει. καγώ υμίν λέγω. αιτείτε και δοθήσεται υμίν. ζητείτε και ευρήσετε. κρούετε και ανοιγήσεται υμίν. πας γαρ ο αιτών λαμβάνει, και ο ζητών ευρίσκει, και τω κρούοντι ανοιγήσεται. τίνα δε υμών τον πατέρα αιτήσει ο υιός άρτον, μη λίθον δώσει αυτώ. η και ιχθύν, μη αντί ιχθύος όφιν επιδώσει αυτώ. η

rediero reddam tibi. Quis horum triũ videtur tibi proximus fuiſſe illi qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit miam in illuz. Et ait illi ieſus. Vade ⁊ tu fac ſimiliter. Factum eſt autem dum irent: et ipſe intrauit in quoddam caſtellum ⁊ mulier q̃dã martha noĩe excepit illũ in domũ ſuã. Et huic erat ſoror noĩe maria: que etiam ſedens ſecus pedes domini audiebat verbum illi9. Martha aũt ſatagebat circa frequẽs miſteriũ. Que ſtetit ⁊ ait. Dñe nõ ẽ tibi cure q̄ ſoror mea reliq̃t me ſolaz miniſtrare? Dic ergo illi vt me adiuuet. Et reſpondens dixit illi dominus. Martha martha ſollicita es ⁊ turbaris erga plurima. Porro vnũ ẽ neceſſariũ. Maria optimã partem elegit q̃ nõ auferetur ab ea. — B

Cap. 11.

Et factum eſt cum eſſet in quodã loco orãs: vt ceſſauit: dixit vnus ex diſcipulis eius ad eum. Dñe doce nos orare: ſicut docuit iohannes diſcipulos ſuos. Et ait illis. Cũ oratis dicite. Pater ſanctificetur nomen tuum: adueniat regnum tuum: panem noſtrum quotidianum da nobis hodie: ⁊ dimitte nobis peccata noſtra: ſiquidem et nos dimittimus debitoribus noſtris ⁊ ne nos iducas in temptationem. Et ait ad illos. Quis veſtrum habebit amicum ⁊ ibit ad illum media nocte: et dicet illi: amice cõmoda mihi tres panes quoniã amicus meus venit de via ad me ⁊ nõ habeo qđ ponã an illũ: ⁊ ille deitus reſpondẽs dicat noli mihi moleſtus eſſe: iam oſtiũ clauſũ ẽ ⁊ pueri mei mecũ ſũt i cubili: nõ poſſũ ſurgẽ ⁊ dare tibi. Et ille ſi pſeuerauerit pulſãs: dico vobis et ſi nõ dabit illi ſurgens: eo q̄ amic9 eius ſit: ppter iprobitatem tñ eius ſurget ⁊ dabit illi quotquot hʒ neceſſarios. Et dico ego vobis. Petite ⁊ dabit vobis: q̃rite ⁊ iuenietis: pulſate ⁊ apiet vobis. Oĩs eĩ q̃ petit accipit: ⁊ qui q̃rit iuenit et pulſãti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit panẽ: nũqd lapidẽ dabit illi? Aut piſcẽ: nũqd p piſce ſerpẽtẽ dabit illi? Aut

A — Mat. 6. c. Roma. 8. d — Job. 29. a. Eſa. 8. d. — B — Mat. 7. b. Jaco. 1. a Johã. 16. f

καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ
σκορπίον. εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχον-
τες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκ
νοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐ
ρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν
αὐτόν. καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐ
τὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐ-
ξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν
οἱ ὄχλοι. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον. ἐν βεελ-
ζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει
τὰ δαιμόνια. ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖ
ον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. αὐτὸς
δὲ εἰδὼς τὰ διανοήματα αὐτῶν εἶπεν αὐ-
τοῖς. πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθεῖσα
ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ
δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅτι λέγετε
ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
εἰ δὲ ἐγὼ ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαι-
μόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι. δι-
ὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. εἰ δὲ
ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄ
ρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ὅ-
ταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν
ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχον-
τα αὐτοῦ. ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐ-
πελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐ-
τοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐ-
τοῦ διαδίδωσιν. ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐ-
μοῦ ἐστί, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ
πίζει. ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀ-
πὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τό
πων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον
λέγει. ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν
ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον
καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ πα-
ραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρό-
τερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεί
νου χείρονα τῶν πρώτων. καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ
φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ. μακαρία
ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς
ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπε. μενοῦνγε μακάρι
οι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ φυ
λάσσοντες αὐτόν. τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζο-
μένων, ἤρξατο λέγειν ἡ γενεὰ αὕτη πονη-
ρά ἐστιν. σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ
προφήτου. καθὼς γὰρ ἐγένετο ἰωνᾶς ση-
μεῖον τοῖς νινευΐταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισ-
σα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν

ſi petierit ouum: nunquid porriget illi
ſcorpionem? Si ergo vos cum ſitis mali
noſtis bona data dare filijs
veſtris: quanto magis pater veſter celeſtis de ce
lo dabit ſpiritum bonum petentibus
ſe. Et erat eijciens demonium et illud Mat.9.f. 12.c.
erat mutum: et cum eieciſſet demonium
locutus eſt mutus: et admirate ſunt
turbe. Quidam autem ex eis dixerunt. In beel Mat.12.c. Marci.3.c
zebub principe demoniorum eijcit
demonia. Et alij temptantes ſignum Mat.12.c.
de celo querebant ab eo. Ipſe
autem vt vidit cogitationes eorum dixit eis. C
Omne regnum in ſe diuiſum Γ Si Mat.12.d. Mar.3.f.
deſolabitur: et domus ſupra domum cadet.
autem et ſathanas in ſeipſum diuiſus eſt: quomodo
ſtabit regnum eius: quia dicitis
in beelzebub me eijcere demonia.
Si autem ego in beelzebub eijcio demo
nia: filij veſtri in quo eijciunt? Ideo
ipſi iudices veſtri erunt. Porro ſi
in digito dei eijcio demonia: profecto
peruenit in vos regnum dei. Cum
fortis armatus cuſtodit
atrium ſuum: in pace ſunt ea que poſſidet.
Si autem fortior eo ſuperueniens
vicerit eum: vniuerſa arma eius
auferet in quibus confidebat: et ſpolia eius
diſtribuet. Qui non eſt mecum contra me
eſt: et qui non colligit mecum diſpergit.
Cum immundus ſpiritus exierit de Mat.12.f.
homine: ambulat per loca inaquoſa
querens requiem: et non inueniens
dicit. Reuertar in domum meam vnde D
exiui. Et cum venerit inuenit eam ſcopis mun
datam. Tunc vadit et aſſumit
ſeptem alios ſpiritus ſecum nequiores
ſe: et ingreſſi habitant ibi.
Et fiunt nouiſſima hominis illius
peiora prioribus. Factum eſt autem cum hoc
diceret: extollens vocem quedam mulier
de turba dixit illi. Beatus
venter qui te portauit: et vbera que
ſuxiſti. At ille dixit. Quinimo: beati
qui audiunt verbum dei et cuſtodiunt
illud. Turbis autem concurrentibus
cepit dicere. Generatio hec generatio ne- Mat.12.f. Marci.8.c
quam eſt: ſignum querit: et ſignum non
dabitur ei niſi ſignum Jone
prophete. Nam ſicut fuit ionas ſignum
niniuitis: ita erit et filius
hominis generationi iſti. Regina 3.Reg.10.a
auſtri ſurget in iudicio cum 2.Pa.9.a.

Digitized by Google

ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ
αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος. καὶ ἰ-
δοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ἄνδρες νι-
νευῒ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γε
νεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας
εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον,
ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμε-
νοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ σώ-
ματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός. ὅταν οὖν ὁ ὀφ-
θαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμα σου
φωτεινόν ἐστιν. ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ
σῶμά σου σκοτεινόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. εἰ οὖν τὸ σῶ
μά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος
σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ
λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. ἐν δὲ τῷ
λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρισαῖός τις ὅ-
πως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ. εἰσελθὼν δὲ ἀνέ-
πεσεν. ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι
οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.
εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν. νῦν ὑμεῖς οἱ
φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ
πίνακος καθαρίζετε. τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέ
μει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες, οὐχ ὁ
ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε.
πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰ-
δοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν. ἀλλ᾽ οὐαὶ
ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε
τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον, καὶ πᾶν λά
χανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀ-
γάπην τοῦ θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖ
να μὴ ἀφιέναι. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις ὅ-
τι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συ-
ναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο
ραῖς. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι
ὑποκριταὶ ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄ-
δηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες ἐπά-
νω οὐκ οἴδασιν. ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομι
κῶν, λέγει αὐτῷ. διδάσκαλε, ταῦτα λέγων
καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπε. καὶ ὑμῖν τοῖς
νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώ-
πους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ
τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς
φορτίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ
μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν
ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συ
νευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅ
τι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ
οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. διὰ τοῦτο καὶ
ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν. ἀποστελῶ εἰς αὐ-

viris generationis huius: & condemnabit
illos: quia venit a finibus terre
audire ſapientiam ſalomonis. Et ecce
pluſquam ſalomon hic. Viri niniuite p. hic aduerbiis loci. z ſic infra.
ſurgent in iudicio cum generatione
hac et condemnabunt illam: quia Jone. 3. b. Mat. 12. f.
penitentiam egerunt in predicatione ione. Et ec E
ce pluſquam iona hic. Nemo lucernam accendit ſup. 8. b.
et in abſcondito ponit neque ſub modio Mat. 5. b.
ſed ſupra candelabrum: vt qui ingrediun Mar. 4. d.
tur lumen videant. Lucerna corporis Mat. 6. c.
tui eſt oculus tuus. Si oculus
tuus fuerit ſimplex: totum corpus tuum
lucidum erit: ſi autem nequam fuerit: etiam
corpus tuum tenebroſum erit. Vide ergo ne
lumen quod in te eſt tenebre ſint. Si ergo
corpus tuum totum lucidum fuerit non habens ali
quam partem tenebrarum: erit lucidum totum: et ſi
cut lucerna fulgoris illuminabit te. Et
cum loqueretur: rogauit illum quidam phariſe
us vt pranderet apud ſe. Jeſus autem ingreſſus
recubuit. Phariſeus autem cepit intra ſe repu-
tans dicere: quare non baptizatus eſſet ante
prandium. Et ait dominus ad illum. Nunc vos Mat. 23. e.
pharisei quod deforis eſt calicis et
catini mundatis: quod autem intus eſt veſtrum ple
num eſt rapina et iniquitate. Stulti nonne F
qui fecit quod deforis eſt: etiam id quod deintus eſt
fecit. Verumtamen quod ſupereſt date elemoſynam:
et ecce omnia munda ſunt vobis. Sed ve Mat. 23. d
vobis phariſeis qui decimatis
mentam et rutam et omne olus:
et preteritis iudicium et charitatem
dei. Hec autem oportuit facere et illa
non omittere. Ve vobis phariſeis: qui Mat. 23. b.
diligitis primas cathedras in ſynagogis
et ſalutationes in foro.
Ve vobis ſcribe et phariſei Mat. 23. c.
hypocrite quia eſtis vt monumenta que
non parent: et homines ambulantes ſupra
neſciunt. Reſpondens autem quidam ex legiſpe
ritis ait illi. Magiſter: hec dicens
etiam contumeliam nobis facis. At ille ait G
Et vobis legiſperitis ve quia oneratis homines Mat. 23. a.
oneribus que portari non poſſunt et ipſi vno
digito veſtro non tangitis
ſarcinas. Ve vobis qui edificatis
monumenta prophetarum: patres autem veſtri
occiderunt illos. Profecto teſtificamini
et conſentitis operibus patrum veſtrorum: quoniam
quidem ipſi eos occiderunt: vos autem edi
ficatis eorum ſepulchra. Propterea et
ſapientia dei dixit. Mittam ad illos mat. 23. f.

Digitized by Google

τοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐ-
τῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν, ἵνα ἐκζη-
τηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκ-
χυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς
γενεᾶς ταύτης ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄβελ ἕως
τοῦ αἵματος ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου
μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου.
ναὶ λέγω ὑμῖν ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενε-
ᾶς ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς ὅτι ἤρα-
τε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως, αὐτοὶ οὐκ εἰσήλ-
θετε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. λέ-
γοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρ-
ξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δει-
νῶς συνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτόν,
περὶ πλειόνων ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦν-
τες θηρεῦσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα
κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Cap. 12.

Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων
τοῦ ὄχλου ὥστε καταπατεῖν ἀλλή-
λους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ πρῶτον. προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρι-
σις. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ
ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνω-
σθήσεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπα-
τε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ
οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμιείοις, κηρυχθή-
σεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς
φίλοις μου μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτε-
νόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόν-
των περισσότερόν τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ
ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε. φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ
ἀποκτεῖναι ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς
τὴν γέενναν, ναὶ λέγω ὑμῖν τοῦτον φοβήθη-
τε. οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρί-
ων δύο, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησ-
μένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ αἱ τρί-
χες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ
οὖν φοβεῖσθε, πολλῶν στρουθίων διαφέρε-
τε ὑμεῖς. λέγω δὲ ὑμῖν πᾶς ὃς ἂν ὁμολογή-
σῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν ἑαυτῷ
ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἀρ-
νησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρ-
νηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ.
καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
θρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ. τῷ δὲ εἰς τὸ ἅ-
γιον πνεῦμα βλασφημήσαντι, οὐκ ἀφεθήσε-
ται. ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συ-
ναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας μὴ
μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσεσθε, ἢ τί
εἴπητε. τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς
ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν. εἶπε δέ τις αὐ-

prophetas et apoſtolos et ex illis
occident et perſequentur: ut inquiratur
ſanguis omnium prophetarum qui effuſus eſt
a conſtitutione mundi a
generatione iſta a ſanguine abel uſque ad
ſanguinem zacharie qui periit
inter altare et edem.
Ita dico vobis requiretur ab
hac generatione. Ve vobis legiſperitis: quia Mat.23.b.
clavem ſcientie: ipſi non introiſtis tuliſtis
et eos qui introibant prohibuiſtis. Cum
autem hec ad illos diceret: ceperunt
phariſei et legiſperiti graviter
inſiſtere et os eius opprimere Eccli.13.a
de multis inſidiantes ei: et querentes
aliquid capere de ore eius: ut
accuſarent eum. Cap. 12.

Multis autem turbis concurrentibus: A
ita ut ſe invicem conculcarent
cepit dicere ad diſcipulos
ſuos. Attendite a Mat.16.b
fermento phariſeorum quod eſt hypocriſis. Marci.8.c
Nihil enim opertum eſt quod non Mat.10.c.
reveletur: neque abſconditum quod non ſciatur. Mar.4.d.
Quoniam que in tenebris dixiſtis: Marci.12.c
in lumine dicentur: et quod in
aure locuti eſtis in cubiculis: predicabi-
tur in tectis. Dico autem vobis
amicis meis ne terreamini ab his qui oc-
cidunt corpus: et poſt hoc non habent
amplius quid faciant. Oſtendam autem Mat.10.c.
vobis quem timeatis. Timete
eum qui poſtquam occiderit habet poteſtatem mittere in
gehennam. Ita dico vobis hunc timete.
Nonne quinque paſſeres veneunt dipondio: Mat.10.f.
et unus ex illis non eſt in oblivione
coram deo. Sed et capilli Mat.10.f.
capitis veſtri omnes numerati ſunt. Nolite B
ergo timere: multis paſſeribus pluris eſtis
vos. Dico autem vobis: omnis quicumque confeſſus fue- Mat.10.f.
rit me coram hominibus: et Marci.8.g
filius hominis confitebitur illum
coram angelis dei. Qui autem nega- Mat.10.f.
verit me coram hominibus: negabitur
coram angelis dei.
Et omnis qui dicit verbum in filium hominis Mat.12.d.
remittetur illi: ei autem qui in ſpiritum Mar.3.g.
ſanctum blaſphemaverit non remittetur.
Cum autem inducent vos in ſynagogas Mat.14.d
et ad magiſtratus et poteſtates: nolite Marci.13.c
ſolliciti eſſe qualiter aut quid reſpondeatis aut quid
dicatis. Spiritus enim ſanctus docebit vos in
ipſa hora: quid oporteat vos dicere. Ait autem

Digitized by Google

τῶ ἐκ τοῦ ὄχλου. διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀ-
δελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κλη
ρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ἄνθρωπε, τίς με
κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς.
εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς. ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσ
θε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισ-
σεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρ-
χόντων αὐτοῦ. εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς
αὐτοὺς λέγων. ἀνθρώπου τινὸς πλουσί-
ου εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑ-
αυτῷ λέγων. τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ
συνάξω τοὺς καρπούς μου. καὶ εἶπε. τοῦ-
το ποιήσω. καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ
μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάν
τα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, καὶ
ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου. ψυχὴ ἔχεις πολλὰ ἀ-
γαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά. ἀναπαύου,
φάγε, πίε, εὐφραίνου. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ θε-
ός, ἄφρον ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀ
παιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσ
ται. οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς
θεὸν πλουτῶν. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθη-
τὰς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω. μὴ με-
ριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μὴ δὲ
τῷ σώματι τί ἐνδύσησθε. ἡ ψυχὴ πλεῖον
ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύμα
τος. κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπεί
ρουσιν, οὐ δὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖ
ον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς.
πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετει-
νῶν. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν, δύναται
προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
ἕνα. εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί πε
ρὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε. κατανοήσατε τὰ
κρίνα πῶς αὐξάνει, οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει.
λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ
δόξῃ αὐτοῦ, περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄν-
τα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ
θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑ
μᾶς ὀλιγόπιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φά
γητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. ταῦτα
γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ. ὑ
μῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων.
πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ
ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ
φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδό-
κησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βα-
σιλείαν. πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑ-
μῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑ-
αυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θη-
σαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅ-
που κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφ-

de turba. Magiſter dic fratri
meo: vt diuidat mecum hereditatem.
At ille dixit ei. Homo quis me
cōſtituit iudicē aut diuiſorē ſupra vos? Exo.2.c. Actu.7.b.
Dixit quoque ad illos. Uidete et cauete
ab omni auaricia: quia non in abundantia
cuiuſquam vita eius eſt ex his que poſſidet.
Dixit autem ſimilitudinem ad C
illos dicens. Hominis cuiuſdā diuitis vbe
res fructus ager attulit: et cogitabat intra
ſe dicens. Quid faciā quod nō habeo quo
cōgregem fructus meos? Et dixit. Hoc
faciam. Deſtruam horrea mea: et
maiora faciam: et illuc cōgregabo omnia
que nata ſunt mihi et bona mea: et
dicā anime mee. Anima habes multa bo
na poſita in annos plurimos: requieſce:
comede: bibe: epulare. Dixit autem illi deus
Stulte hac nocte animā tuam repetunt
a te: que autem paraſti cuius erunt?
Sic eſt qui ſibi theſaurizat et non eſt in
deum diues. Dixitque ad diſcipulos
ſuos. Ideo dico vobis. Nolite ſolliciti eſſe Mat.6.c.
anime veſtre quid manducetis: neque Roma.12.c
corpori veſtro quid induamini. Anima plus 1.Pe.5.c.
eſt quam eſca: et corpus plusquam veſtimentum.
Conſiderate coruos: quia non ſeminant
neque metunt: quibus non eſt cellarium
neque horreum et deus paſcit illos.
Quanto magis vos pluris eſtis illis.
Quis autem veſtrum cogitando poteſt
adiicere ad ſtaturā ſuā cubitū vnū? Si ergo neque quod minimū eſt poteſtis:
ceteris ſolliciti eſtis. Cōſiderate Mat.6.f.
lilia quomodo creſcunt: nō laborāt neque nent. D
Dico autem vobis nec ſalomon in omni
gloria ſua veſtiebatur ſicut vnū ex iſtis.
Si autem fenū quod hodie eſt in agro
et cras in clibanum mittitur
deus ſic veſtit: quanto magis vos
puſille fidei? Et vos nolite querere quid man
duceti aut quid bibatis: et nolite in ſubli
me tolli. Hec enim omnia gentes mundi querunt
Pater autem veſter ſcit quoniam his indigetis.
Uerūtamen querite primū regnū dei et iuſtitiā Mat.6.g.
eius: et hec omnia adiicientur vobis. Nolite
timere puſillus grex: quia complacuit
patri veſtro dare vobis regnum.
Uendite que poſſidetis Mat.19.c.
et date elemoſinā. Facite vobis Mar.10.c. Mat.6.d.
ſacculos qui non veteraſcunt: theſaurum
non deficientem in celis quo
fur non appropiat: neque tinea corrūpit.

Digitized by Google

θείρει. ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν,
ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. ἔστωσαν ὑ=
μῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι
καιόμενοι, καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις
προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε
ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ
κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. μακά
ριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος
εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ
παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. καὶ ἐὰν ἔλθη
ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ
φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοι εἰ=
σὶν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅ
τι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπ=
της ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἀφῆ=
κε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ὑμεῖς
οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. εἶπε δὲ αὐ
τῷ ὁ πέτρος. κύριε πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβο
λὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας. εἶπε
δὲ ὁ κύριος. τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονό=
μος καὶ φρόνιμος ὃν καταστήσει ὁ κύριος
ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν
καιρῷ τὸ σιτομέτριον. μακάριος ὁ δοῦλος
ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
ποιοῦντα οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐ
πὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστή=
σει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν
τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρ
χεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας
καὶ τὰς παιδίσκας ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
καὶ μεθύσκεσθαι, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου
ἐκείνου, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥ
ρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν,
καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θή=
σει. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα
τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ
ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσε=
ται πολλάς. ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄξια
πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ
ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐ=
τοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον
αἰτήσουσιν αὐτόν. πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς
τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη. βάπτισ
μα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι
ἕως οὗ τελεσθῇ. δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρε=
γενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ, οὐχί λέγω ὑ=
μῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ ἀπὸ
τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι
τρεῖς ἐπὶ δυσί, καὶ δύο ἐπὶ τρισί. διαμερισθή
σεται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί

Ubi enim theſaurus veſter eſt: Mat.6.c.
ibi et cor veſtrum erit. Sint E
lumbi veſtri precincti et lucerne
ardentes in manib9 veſtris: et vos ſimiles ho
minibus expectantibus dominum ſuum quando
revertatur a nuptijs: vt cum venerit et
pulſaverit confeſtim aperiant ei. Beati Mat.24.g.
ſervi illi quos cum venerit dominus
invenerit vigilantes. Amen dico vobis:
quod precinget ſe et faciet illos diſcumbere et
tranſiens miniſtrabit illis. Et ſi vene=
rit in ſecunda vigilia: et ſi in tertia
vigilia venerit et ita invenerit: beati ſunt
ſervi illi. Hoc autem ſcitote quoniam Mat.24.g Mar.13.g.
ſi ſciret paterfamilias qua hora fur
veniret: vigilaret vtique et non fineret
perfodi domum ſuam. Et vos
eſtote parati: quia qua hora non puta
tis filius hominis veniet. Ait autem ei
petrus. Domine ad nos
dicis hanc parabolam: an et ad omnes? Dixit
autem dominus. Quis putas eſt fidelis diſpen= Mat.24.g.
ſator et prudens quem conſtituit domin9
ſupra familiam ſuam vt det illis in
tempore tritici menſuram? Beatus F
ille ſervus quem cum venerit dominus invene
rit ita facientem. Vere dico vobis quoniam ſupra
omnia que poſſidet conſtituet
illum. Quod ſi dixerit ſervus ille in
corde ſuo: moram facit dominus me9 venire:
et ceperit percutere ſervos
et ancillas et edere et bibere
et inebriari: veniet dominus ſervi
illius in die qua non ſperat et hora
qua neſcit et dividet eum
partemque ei9 cum infidelibus ponet.
Ille autem ſervus qui cognovit voluntatem Iaco.4.d.
domini ſui: et non ſe preparavit: et non
fecit ſecundum voluntatem eius: vapu
labit multis. Qui autem non cognovit et fe Iaco.4.d.
plagis: vapulabit paucis. Omni autem digna
autem cui multum datum eſt multum queretur ab
eo: et cui commendaverunt multum: plus
petent ab eo. Ignem veni mittere in
terram: et quid volo niſi vt accendatur? Ba
ptiſma autem habeo baptizari et quomodo coartor
vſque dum perficiatur. Putatis quia pacem veni Mat.10.f.
mittere in terram? Non dico vobis G
ſed ſeparationem. Erunt enim ex
hoc quinque in domo vna diviſi
tres in duos et duo in tres dividentur
pater in filium: et filius in patrem ſuum

μήτηρ επὶ θυγατρί, καὶ θυγάτηρ επὶ μητρί
πενθερά επὶ τὴν νύμφην αυτῆς, καὶ νύμφη
επὶ τὴν πενθεράν αυτῆς. ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς
ὄχλοις. ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ανατέλλου
σαν απὸ δυσμῶν, ευθέως λέγετε ὄμβρος ἔρ
χεται, καὶ γίνεται οὕτως. καὶ ὅταν νότον
πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνε
ται. υποκριταί, τὸ πρόσωπον τοῦ ουρανοῦ
καὶ τῆς γῆς οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν
τοῦτον πῶς ου δοκιμάζετε. τί δὲ καὶ αφ
εαυτῶν ου κρίνετε τὸ δίκαιον. ὡς γὰρ υπά
γεις μετὰ τοῦ αντιδίκου σου επ ἄρχοντα
εν τῇ ὁδῷ, δὸς εργασίαν απηλλάχθαι απ
αυτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κρι
τήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι,
καὶ ὁ πράκτωρ βάλῃ σε εἰς φυλακήν. λέγω
σοι, ου μὴ εξέλθῃς εκεῖθεν ἕως οὗ καὶ τὸ
ἔσχατον λεπτὸν αποδῷς. Cap.13.

Παρῆσαν δὲ τινὲς εν αυτῷ τῷ καιρῷ α-
παγγέλλοντες αυτῷ περὶ τῶν γαλιλαί
ων, ὧν τὸ αἷμα πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν
θυσιῶν αυτῶν. καὶ αποκριθεὶς ὁ ιησοῦς εἶπεν
αυτοῖς. δοκεῖτε ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι α-
μαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς γαλιλαίους
εγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν. ουχί
λέγω υμῖν. ἀλλ' εὰν μὴ μετανοῆτε, πάν-
τες ὡσαύτως απολεῖσθε. ἢ εκεῖνοι οἱ δέκα
καὶ οκτὼ εφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος εν τῷ σι
λωὰμ καὶ απέκτεινεν αυτούς. δοκεῖτε ὅτι
οὗτοι οφειλέται εγένοντο παρὰ πάντας αν
θρώπους τοὺς κατοικοῦντας εν ιερουσαλήμ.
ουχί λέγω υμῖν. ἀλλ' εὰν μὴ μετανοῆτε,
πάντες ὁμοίως απολεῖσθε. ἔλεγε δὲ ταύ-
την τὴν παραβολήν. συκῆν εἶχέ τις εν τῷ
αμπελῶνι αυτοῦ πεφυτευμένην, καὶ ἦλθε
ζητῶν καρπὸν εν αυτῇ, καὶ ουχ εὗρεν. εἶπε
δὲ πρὸς τὸν αμπελουργόν. ιδοὺ τρία ἔτη
ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν εν τῇ συκῇ ταύτῃ,
καὶ ουκ ευρίσκω. ἔκκοψον αυτήν ἱνατί καὶ
τὴν γῆν καταργεῖ. ὁ δὲ αποκριθεὶς λέγει αυ
τῷ. κύριε ἄφες αυτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕ-
ως ὅτου σκάψω περὶ αυτὴν καὶ βάλω κό-
πρια. κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν, εἰ δὲ μήγε, εἰς
τὸ μέλλον εκκόψεις αυτήν. ἦν δὲ διδάσ-
κων εν μιᾷ τῶν συναγωγῶν εν τοῖς σάβ-
βασι. καὶ ιδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα
ασθενείας ἔτη δέκα καὶ οκτώ, καὶ ἦν συγ
κύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ανακύψαι
εἰς τὸ παντελές. ιδὼν δὲ αυτὴν ὁ ιησοῦς
προσεφώνησε καὶ εἶπεν αυτῇ. γύναι α
πολέλυσαι τῆς ασθενείας σου. καὶ επέθη-
κεν αυτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα α-

mater in filiã: et filia in matrem:
ſocrus in nurum ſuam: et nurus
in ſocrum ſuam. Dicebat autem ad Mat.16.a.
turbas. Cum videritis nubẽ orientem
ab occaſu: ſtati dicitis nimb9 venit:
et ita fit. Et cũ auſtrum
flantem: dicitis quia eſtus erit et fit.
Hypocrite faciem celi
et terre noſtis probare: hoc aũt tẽp9
quomodo nõ ꝓbatis. Quid autẽ et a
vobiſipſis nõ iudicatis qđ iuſtũ ẽ? Cũ ãt
cũ aduerſario tuo ad pricipẽ vadis
in via: da operam liberari ab
illo: ne forte trahat te ad iudicem
et iudex tradat te exactori:
et exactor mittat te in carcerem. Dico Mat.5.d.
tibi: non exies inde donec etiam et.18.g.
nouiſſimum minutum reddas. Cap.13.

Aderant aũt quidã ipſo in tpe nun- A
ciantes illi de galileis:
quorum ſanguinẽ pilatus miſcuit cum
ſacrificijs eorum. Et reſpondens dixit
illis. Putatis qꝛ hi galilei
pre omnibus galileis peccatores
fuerint: quia talia paſſi ſunt. Non Mat.4.c.
dico vobis: ſed niſi pniaꝫ hũeritis oẽs Mar.1.c.
ſimiliter peribitis: ſicut illi decem Actu.2.d.et 3.d.
et octo ſupra quos cecidit turris in ſyloe Apoca.2.d.
et occidit eos. Putatis quia et
ipſi debitores fuerint: preter omnes ho
mines habitantes in hieruſalem.
Non dico vobis: ſed ſi nõ pniam hũe Ezech.18.c
ritis oẽs ſilr̃ peribitis. Dicebat ãt hãc Eccle.17.d
ſimilitudinẽ. Arborẽ fici habebat qdaꝫ Actuũ.3.d.
plantatam in vinea ſua: et venit
querẽs fructũ in illa et nõ inuenit. Dixit
aũt ad cultorem vinee. Ecce ãni tres Mat.21.c.
ſũt ex quo vẽio qrẽs fructũ in ficulnea hac: Mar.11.c.
et nõ inuẽio: ſuccide ergo illã. Ut qd etiã
terrã occupat? At ille rñdẽs dixit illi.
Dñe dimitte illam et hoc anno: vſqꝫ
dũ fodiam circa illam et mittã ſtercora.
Et ſi quidẽ fecerit fructuꝫ: ſin autẽ in B
futurum ſuccides eaꝫ. Erat aũt docẽs Mat.12.b.
in ſynagoga eorum ſabbatis. Mar..3.a.
Et ecce mulier que habebat ſpiritum infra.14.a.
infirmitatis annis decẽ et octo: et erat
iclinata: nec omnino poterat ſurſũ re-
ſpicere. Quam cum videret ieſus
vocauit eã ad ſe et ait illi. Mulier dimiſ
ſa es ab infirmitate tua. Et impoſuit Mat.12.b.
illi manus: et confeſtim erecta Marci.2.g ſup.6.a.

ὠρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν θεόν. ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἀγανακτῶν ὅ-
τι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ ἰησοῦς, ἔλεγε
τῷ ὄχλῳ. ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργά-
ζεσθαι. ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύε-
σθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ἀπεκρί-
θη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν. ὑποκριταὶ ἕ-
καστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν
αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀ-
παγαγὼν ποτίζει. ταύτην δὲ θυγατέρα ἀ-
βραὰμ οὖσαν ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέ-
κα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ
δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνον-
το πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ
ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ. ἔλεγε δὲ τίνι ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώ-
σω αὐτήν. ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν
λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ,
καὶ ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα.
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν
ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. πάλιν εἶπε. τίνι ὁ-
μοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ὁμοία ἐστὶ
ζύμῃ ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς ἀλεύ-
ρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. καὶ δι-
επορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων
καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς ἱερουσαλήμ.
εἶπε δέ τις αὐτῷ. κύριε εἰ ὀλίγοι οἱ σωζό-
μενοι. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. ἀγωνίζεσθε
εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πολ-
λοὶ λέγω ὑμῖν ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ
ἰσχύσουσιν. ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπό-
της καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔ-
ξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες
κύριε κύριε ἄνοιξον ἡμῖν, καὶ ἀποκριθεὶς ἐ-
ρεῖ ὑμῖν. οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρ-
ξεσθε λέγειν. ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐ-
πίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδα-
ξας. καὶ ἐρεῖ, λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς
πόθεν ἐστέ. ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐρ-
γάται τῆς ἀδικίας. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ὅταν ὄψεσθε
ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ καὶ πάντας
τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑ-
μᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. καὶ ἥξουσιν ἀ-
πὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νό-
του, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
θεοῦ. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶ-
τοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι, οἳ ἔσονται ἔσχατοι. ἐν
αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον τινὲς φαρισαῖοι
λέγοντες αὐτῷ. ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦ-
θεν, ὅτι ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. καὶ

eſt: & glorificabat deum. Reſpondens
autem archiſynagogus indignãs quia
ſabbato curaſſet ieſus: dicebat
turbe. Sex dies ſunt in qb⁹ op⁊ ope
rari. In his ergo venite & curamini:
et non in die ſabbati. Reſpondens
aũt ad illũ dixit dñs. Hypocrite vnuſqſ
q; veſtrum ſabbato non ſoluit bouem
ſuu⁊ aut aſinum a preſepio et ducit
ad aquã? Hanc autem filiam abrae
quam alligauit ſathanas ecce decem
& octo annis: non oportuit ſolui a
vinculo iſto die ſabbati?
Et hec cum diceret: erubeſcebant
omnes aduerſarij eius: & omnis
pplˢ gaudebat in vniuerſis q̃ glorioſe
fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui ſile C
eſt regnum dei: & cui ſimile eſtimabo
illd. Simile eſt grano ſinapis: quod Mat.13.d.
acceptum homo miſit in hortum ſuum Mar.4.f.
et creuit: et factũ eſt in arborẽ magnã
et volucres celi requieuerunt
in ramis ei⁹. Et iterum dixit. Cui ſile
eſtiabo regnũ dei. Simile eſt ⌐ i farine Mat.13.d.
fermento qd acceptũ mulier abſcondit
ſata tria: donec fermẽtaret totũ. Et ibat Mat.9.g.
per ciuitates et caſtella docens:
et iter faciens in hieruſalem.
Ait aũt illi quidã. Dñe ſi pauci ſunt
q ſaluãtur. Ipſe aũt dixit ad illos. Cõ Mat.7.c.
tendite intrare per anguſtã portã: q: mł Johã.7.c.
ti dico vobis querent intrare et non
poterũt. Cu⁊ aũt intrauerit paterfami
lias & clauſerit oſtium: incipietis foris
ſtare et pulſare ad oſtiũ dicentes
domine aperi nobis & reſpondẽs dicet
vob. Neſcio vos vnde ſitis. Tũc icipie Mat.7.c.
tis dicere. Mãducauim⁹ corã te et bi 25.b.
bimus: et in plateis noſtris docuiſti.
Et dicet vobis. Neſcio vos
vnde ſitis. Diſcedite a me oẽs operarij Mat.7.f.
iniquitatis. Ibi erit fletus 25.g.
et ſtridor dentium: cum videritis Mat.8.c.
abraam & yſaac & iacob & omnes
prophetas in regno dei: vos D
autem expelli foras. Et venient ab Mat.8.c.
oriente & occidẽte & aquilone & auſtro:
et accumbent in regno
dei. Et ecce ſũt nouiſſimi qui erãt pmi: Mat.19.g.
& ſunt primi qui erant nouiſſimi. In Mar.10.c.
ipſa die acceſſerũt quidam phariſeorũ
dicentes illi. Exi & vade hinc:
quia herodes vult te occidere. Et

Digitized by Google

εἶπεν αὐτοῖς. πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώ-
πεκι ταύτῃ. ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ
ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ
τρίτῃ τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ
αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ
ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω ἱερου-
σαλήμ. ἱερουσαλὴμ ἱερουσαλὴμ ἡ ἀποκτέν-
νουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν. ποσά-
κις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρό-
πον ὄρνις ἐπισυνάγει τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑ-
πὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω
δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ ὅ-
τε εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου. Cap.14.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκον
τινὸς τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων
σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν
παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρω-
πός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς νο-
μικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων. εἰ ἔξεστι τῷ
σαββάτῳ θεραπεύειν. οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ
ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυ-
σεν. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε. τίνος
ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,
καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ τοῦ σαββάτου. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀντα-
ποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. ἔλεγε δὲ
πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέ-
χων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο
λέγων πρὸς αὐτούς. ὅταν κληθῇς ὑπό τι-
νος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρω-
τοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ἦ κε-
κλημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐ-
τὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι. δὸς τούτῳ τόπον,
καὶ τότε ἄρξῃ μετ᾽ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον
τόπον κατέχειν. ἀλλ᾽ ὅταν κληθῇς, πορευ-
θεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅ-
ταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι. φίλε
προσανάβηθι ἀνώτερον. τότε ἔσται σοι δό-
ξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. ὅτι
πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ
ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ἔλεγε δὲ
καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν. ὅταν ποιῇς ἄρισ-
τον ἢ δεῖπνον μὴ φώνει τοὺς φίλους σου,
μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς
συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλου-
σίους μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσω-
σι καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ἀλλ᾽ ὅ-
ταν ποιῇς δοχὴν κάλει πτωχούς, ἀνα-
πήρους, χωλούς, τυφλούς, καὶ μακάρι-

ait illis. Ite et dicite vulpi
illi. Ecce eiicio demonia et
ſanitates perficio hodie et cras: et
tertia die cōſumor. Uerũtñ opʒ me ho
die ⁊ cras ⁊ ſequẽti die ambulare: q̄r nō
capit ꝓphetam perire extra hieruſalē.
Hieruſalem hieruſalem que occidis Mat.23.g.
prophetas ⁊ lapidas
eos qui mittuntur ad te. Quotiens
volui congregare filios tuos quẽadmo
dum auis nidum ſuum ſub
pennis et noluiſti. Ecce
relinquet' vob' dom⁹ vr̃a deſerta. Dico
aũt vobis: q̄r nō videbitis me donec ve
niat cũ dicetis: benedict⁹ q̄ venit in no
mine domini. Cap.14.

A

Et factũ ē cũ introiſſet ieſus in do
mũ cuiuſdã principis phariſeorum
ſabbato manducare panem et ipſi
obſeruabant eum. Et ecce homo
quidam hydropicus erat ante illum.
Et reſpondēs ieſus dixit ad legiſpitos
et phariſeos dicens. Si licet Mat.12.b.
ſabbato curare? At illi tacuerũt. Ipſe vo Marci.3.a. ſup.6.b
apprehenſum ſanauit eum ac dimiſit.
Et reſpondēs ad illos dixit. Cuius ſup.13.c.
veſtrum aſin⁹ aut bos in puteũ cadet
⁊ non continuo extrahet illum die
ſabbati? Et non poterant
ad hec reſpondere illi. Dicebat autē ⁊ Mat.23.b Marci.12.g
ad inuitatos parabolã: intendens
quomodo primos accubitus eligerent:
dicens ad illos. Cum inuitatus fueris

B

ad nuptias: nō diſcũbas in primo loco
ne forte honoratior te ſit inuitatus
ab illo: et veniens is qui te et illum
vocauit dicat tibi. Da huic locũ:
et tunc incipias cum rubore nouiſſimũ
locũ tenere. Sed cũ vocat⁹ fueris va
de recumbe in nouiſſimo loco: vt cum
venerit q̄ te inuitauit dicat tibi. Amice
aſcende ſuperius. Tunc erit tibi gloria
coram ſimul diſcũbentibus: quia Mat.23.b
omnis qui ſe exaltat humiliabitur: et Iaco.4.c.
qui ſe humiliat exaltabitur. Dicebat aũt
et ei q̄ ſe inuitauerat. Cũ facis prã-

C

diũ aut cenam: noli vocare amicos tuos
neq; fratres tuos: neq;
cognatos: neq; vicinos diuites:
ne forte et ipſi te reinuitent
et fiat tibi retributio. Sed cum Thob.4.b.
facis conuiuiũ voca pauperes debiles
claudos et cecos: et beatus

Digitized by Google

ος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί
σοι. ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀνα=
στάσει τῶν δικαίων. ἀκούσας δέ τις τῶν συ
ναναχειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ. μακάριος
ὃς φάγεται ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖ=
πνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς, καὶ ἀπέ
στειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπ=
νου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις ἔρχεσθε ὅτι ἤδη
ἕτοιμα ἐστὶ πάντα. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς
παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐ=
τῷ. ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελ
θεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν. ἐρωτῶ σε ἔχε με παρῃ
τημένον. καὶ ἕτερος εἶπε. ζεύγη βοῶν ἠγό=
ρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐ=
τά. ἐρωτῶ σε ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτε=
ρος εἶπε. γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ
δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦ
λος ἐκεῖνος, ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦ
τα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης, εἶπε τῷ
δούλῳ αὐτοῦ. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλα=
τείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτω
χοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χω=
λοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος.
κύριε γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος
ἐστί. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον.
ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀ
νάγκασον εἰσελθεῖν ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.
λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐ=
κείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ
δείπνου. συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πο
λλοί, καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς. εἴ τις
ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα
αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα καὶ
τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀ=
δελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ
δύναταί μου εἶναι μαθητής. καὶ ὅστις οὐ
βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀ=
πίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν ὁ θέλων πύργον οἰκοδομῆ
σαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δα=
πάνην εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν, ἵνα μήπο
τε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύον=
τος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξων
ται ἐμπαίζειν αὐτῷ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄν
θρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν
ἐκτελέσαι. ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος
συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐ=
χὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός
ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ
εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ᾽ αὐτόν. εἰ δὲ
μήγε, ἔτι πόρρω αὐτοῦ ὄντος, πρεσβείαν
ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕ=

eris: quia non habent retribuere
tibi: retribuetur enim tibi in resurrectiõe
iustorum. Hec cũ audiſſet quidã de his D
diſcũbentibus dixit illi. Beatus Es.77.
qui manducat panem in regno dei. Mat.22.a.
At ipſe dixit ei. Homo quidã fecit ce Apoc.19.b
nam magnã et vocauit multos. Et mi=
ſit ſeruum ſuum hora cene
dicere inuitatis vt venirent: quia iam
parata ſunt omnia. Et ceperunt ſimul
omnes excuſare. Prim9 dixit ei.
Villaʒ emi: et neceſſe habeo exire
et videre illã. Rogo te habe me excuſa
tum. Et alter dixit. Juga boum emi
quinqʒ: et eo probare illa.
Rogo te habe me excuſatum. Et alius
dixit. Vxorem duxi: et ideo non
poſſum venire. Et reuerſus ſeruus E
nunciauit hec domino ſuo.
Tunc iratus paterfamilias dixit
ſeruo ſuo. Exi cito in plateas
et vicos ciuitatis: et pauperes
ac debiles et cecos et claudos
introduc huc. Et ait ſeruus.
Dñe factũ eſt vt impaſti: et adbuc loc9
eſt. Et ait dominus ſeruo.
Exi in vias et ſepes et compelle
intrare: vt impleatur domus mea.
Dico autẽ vobis qꝛ nemo virorũ illorũ Mat.6.c.
qui vocati ſunt guſtabit cenam meam.
Ibant autem turbe multe cum eo: F
et conuerſus dixit ad illos. Si quis Mat.10.g.
venit ad me et non odit patrem
ſuum et matrem et vxorem et
filios et fratres et ſorores
adbuc autem et animam ſuam non
poteſt meus eſſe diſcipul9. Et qui nõ Mat.10.g
baiulat crucem ſuam et venit poſt 7.16.f.
me: non poteſt meus eſſe diſcipulus. Mar.8.g.
Quis enim ex vobis volens turri edifica= ſup.9.c.
re: nõne ꝑus ſedẽs ↄputat ſũpt9 q̃ neceſ
ſarij ſũt ſi habeat ad ꝑficiẽdũ: ne poſtq̃
poſuerit fundamentum et non potuerit
perficere: omnes qui vident incipiant
illudere ei dicentes: quia hic homo
cepit edificare et non potuit
conſummare? Aut quis rex iturus G
cõmittere bellũ aduerſus alium regẽ nõ
ſedens prius cogitat ſi poſſit
cum decẽ milib9 occurrere ei qui cum
viginti milibus venit ad ſe? Alioquin
adbuc illo longe agente: legationem Mat.10.g.
mittens rogat ea que pacis ſũt. Sic infra.18.c.

Digitized by Google

τως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύνα-
ται μου εἶναι μαθητής. καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν
δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται.
οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐσ-
τιν, ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκού-
ειν, ἀκουέτω. Cap.15.

Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τε-
λῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐ-
τοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ
γραμματεῖς λέγοντες. ὅτι οὗτος ἁμαρτω-
λοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. εἶπε
δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέ-
γων. τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν
πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ κα-
ταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ
αὐτό. καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
ἑαυτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον,
συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας
λέγων αὐτοῖς. συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ
πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν,
ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑ-
νὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα
ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι με-
τανοίας. ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα
ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύ-
χνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς
ἕως ὅτου εὕρῃ. καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται
τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας λέγουσα. συγ-
χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώ-
λεσα. οὕτως λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώ-
πιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρ-
τωλῷ μετανοοῦντι. εἶπε δέ. ἄνθρωπος τις
εἶχε δύο υἱούς, καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐ-
τῶν τῷ πατρί. πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλ-
λον μέρος τῆς οὐσίας, καὶ διεῖλεν αὐτοῖς
τὸν βίον. καὶ μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέρας συ-
ναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱός, ἀπεδήμη-
σεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε
τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαν-
τος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυ-
ρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρ-
ξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑ-
νὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔ-
πεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσ-
κειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοι-
λίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ
χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυ-
τὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε. πόσοι μίσθιοι τοῦ πα-
τρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ
λιμῷ ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύσομαι
πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ. πά-

ergo omnis ex vobis qui non renũciat
omnibus que poſſidet: non poteſt
me eſſe diſcipulus. Bonũ eſt ſal. Si — Mat.5.b.
autem ſal euanuerit: in quo condietur? — Marci.9.g.
Neq̃ in terrã neq̃ in ſterq̃liniũ vtile ẽ:
ſed foras mittetur. Qui habet aures au
diendi: audiat. Cap.15.

Erãt aũt appropinquãtes ei publica — A
ni et peccatores vt audirent illum. — Mat.9.b. Mar.2.d.
Et murmurabant phariſei et
ſcribe dicentes. Quia hic peccatores
recipit et manducat cum illis.
Et ait ad illos parabolã iſtaz dicens. — Mat.18.b.
Quis ex vobis homo qui habet centũ
oues: et ſi pdiderit vnã ex illis: nõne di
mittit nonaginta nouem in deſerto
et vadit ad illã que perierat donec inue
niat eam? Et cũ iuenerit eã: iponit in hu
meros ſuos gaudens: et veniens domũ
conuocat amicos et vicinos
dicẽs illis. Cõgratulamini mihi: qr iueni
ouem meam q̃ perierat. Dico vobis
q̃ ita gaudium erit in celo ſuper vno
pctõre pniam agente: q̃ ſupra nonagi-
tanouẽ iuſtis qui nõ indigent penitẽtia.
Aut q̃ mulier habẽs drachmas decẽ: — B
ſi pdiderit drachmã vnã: nõne accẽdit
lucernã et euerrit domũ et q̃rit diligẽter — 5.euerrit. i. ſcopis mundat.
donec ĩueniat eã? Et cũ iuenerit ↄuocat
amicas et vicinas: dicẽs. Cõgratulamini
mihi: qr iueni drachmã quã pdiderã.
Ita dico vobis: gaudium erit coram
angelis dei ſuper vno peccatore
pniam agente. Ait aũt. Homo qdã
habuit duos filios: et dixit adoleſcẽtior
patri. Pater: da mihi ex illis
portionẽ ſubſtãtie mee q̃ me ptingit. Et
diuiſit illis ſubſtantiã. Et nõ poſt mul
tos dies ↄgregatis oib9 adoleſcẽtior fili9
pegre pfect9 ẽ in regionẽ longiquã et i
bi diſſipauit ſubſtãtiã ſuã viuẽdo luxurio
ſe. Et poſtq̃ oĩa cõſumaſſet: facta ẽ fa-
mes valida in regione illa: et ipẽ cepit
egere. Et abijt et adheſit vni
ciuium regionis illius: et miſit
illum in villam ſuam vt paſceret
porcos. Et cupiebat implere ventrẽ
ſuum de ſiliquis quas
porci mãducabãt: et nẽo illi dabat. In
ſe ãt reuerſus dixit. Quãti mercẽnarij — C
in domo pris mei abũdant panib9: ego
aũt hic fame pereo. Surgam et ibo
ad patrem meum et dicam ei. Pater — j.18.c.

τερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον
σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου
ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. καὶ ἀ-
ναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι
δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν
ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ
δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υ-
ἱός. πάτερ ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώ-
πιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υ-
ἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους
αὐτοῦ. ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην
καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον
εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς
τοὺς πόδας. καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον
τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφραν-
θῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ
ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρ-
ξαντο εὐφραίνεσθαι. ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ
πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ. καὶ ὡς ἐρχόμενος
ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χο-
ρῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων
ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ.
ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ
σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαί-
νοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ
ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελ-
θὼν, παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ-
πε τῷ πατρί. ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω
σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον,
καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ
τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ ὁ υἱός
σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον με-
τὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον
τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. τέκνον, σὺ
πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ
σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει,
ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀ-
νέζησε καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. Cap.16.
Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν
οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς
διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ
φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ. τί τοῦτο ἀκού-
ω περὶ σοῦ. ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονο-
μίας σου. οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν.
εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος. τί ποιήσω,
ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν
ἀπ' ἐμοῦ. σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰ-
σχύνομαι. ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετα-
σταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴ-
κους αὐτῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκα-
στον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ

peccaui in celum: et coram
te: iam nõ sũ dign9 vocari filius tu9
fac me ſicut vnũ de mercenariis tuis.
Et ſurgens venit ad patrẽ ſuũ. Cũ
autem adhuc longe eſſet: vidit illum
pater ipſius: et miſericordia mot9 eſt: et
accurrens cecidit ſuper collum eius
et oſculat9 eſt eum. Dixit q; ei filius.
Pater peccaui in celum et coram
te: iam non ſum dignus vocari filius
tuus. Dixit autem pater ad ſeruos
ſuos. Cito proferte ſtolam primam
et induite illũ: et date annulum
in manum eius: et calciamenta in
pedes eius. Et adducite vitulum
ſaginatũ et occidite: et mãducem9 et epu
lemur: q2 hic filius me9 mortu9 erat et D
reuixit: perierat et inuẽt9 eſt. Et cepe
runt epulari. Erat autem filius eius
ſenior in agro. Et cum veniret et
appropinquaret domui audiuit ſympho
niã et chorũ: et vocauit vnũ de ſeruis et
interrogauit quid hoc eſſet. Is q; di
xit illi. Frater tuus venit: et occidit pr
tuus vitulum ſaginatum: quia ſaluum
illũ recepit. Indignatus eſt aũt et nole
bat introire. Pater ergo illius egreſſus
cepit rogare illum. At ille rñdẽs dixit
patri ſuo. Ecce tot annis ſeruio
tibi et nũq̃ mandatũ tuum preteriui
et nũq̃ dediſti mihi hedum vt cum
amicis meis epularer: ſed poſtq̃ filius
tu9 hic qui deuorauit ſubſtãtiã ſuã cũ
meretricibus venit: occidiſti illi vitulũ
ſaginatum. At ipſe dixit illi. Fili tu
ſemper mecum es et omnia mea
tua ſunt: epulari aũt et gaudere oporte
bat: q2 frater tu9 hic mortu9 erat et re
uixit: perierat et inuentus eſt. Cap.16.
Dicebat aũt et ad diſcipulos ſuos. A
Homo quidã erat diues qui hẽ
bat villicũ: et hic diffamat9 ẽ apud illũ:
quaſi diſſipaſſet bona illi9. Et
vocauit illũ et ait illi. Quid hoc audio
de te. Redde rationem villicationis Mat. 25. c.
tue. Iam enim non poteris villicare.
Ait aũt villicus intra ſe. Quid faciã:
quia dominus meus aufert
a me villicationẽ. Fodẽ nõ valeo: mẽ
dicare erubeſco. Scio qd faciã: vt cũ
amot9 fuero a villicatiõe recipiant me i
domos ſuas. Conuocatis itaq; ſingulis
debitoribus domini ſui

Digitized by Google

ἔλεγε τῷ πρώτῳ. πόσον ὀφείλεις τῷ κυρί-
ῳ μου. ὁ δὲ εἶπεν. ἑκατὸν βάτους ἐλαίου.
καὶ εἶπεν αὐτῷ. δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ
καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. ἔπει-
τα ἑτέρῳ εἶπε. σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις. ὁ δὲ
εἶπεν. ἑκατὸν κόρους σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ
δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοή-
κοντα. καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον
τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν. ὅτι οἱ
υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ
τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑ-
αυτῶν εἰσί. κἀγὼ ὑμῖν λέγω. ποιήσατε ἑ-
αυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας
ἵνα ὅταν ἐκλείπητε δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς
αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ,
καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι. καὶ ὁ ἐν ἐλα-
χίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐσ-
τίν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πισ-
τοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν
πιστεύσει. καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ
οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει.
οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δου-
λεύειν. ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτε-
ρον ἀγαπήσει. ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέ-
ρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δου-
λεύειν καὶ μαμωνᾷ. ἤκουον δὲ ταῦτα πάν-
τα καὶ οἱ φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχον-
τες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς. ὑμεῖς ἐστὲ οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐ-
νώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει
τὰς καρδίας ὑμῶν. ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑ-
ψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἦν. ὁ νό-
μος καὶ οἱ προφῆται ἕως ἰωάννου. ἀπὸ τό-
τε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ
πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. εὐκοπώτερον δέ ἐστι
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ
νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. πᾶς ὁ ἀπολύων
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοι-
χεύει. καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀν-
δρὸς γαμῶν μοιχεύει. ἄνθρωπος δέ τις ἦν
πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ
βύσσον, εὐφραινόμενος καθημέραν λαμ-
πρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι λάζαρος,
ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλ-
κωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν
ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης
τοῦ πλουσίου. ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμε-
νοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀ-
ποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐ-
τὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ
ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτά-
φη. καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν ἀ-

dicebat primo. Quantum debes dño
meo? At ille dixit. Centū cados olei.
Dixitq; illi. Accipe cautionē tuam et
ſede cito ſcribe quinquaginta. Deinde
alio dixit. Tu vero quātū debes? qui
ait: centum choros tritici. Ait illi.
Accipe litteras tuas et ſcribe octogin-
ta. Et laudauit dominus villicum
iniquitatis quia prudenter feciſſet: quia
filij huius ſeculi prudentiores
filijs lucis in generatione ſua
ſunt. Et ego vobis dico: facite vobis
amicos de mammona iniquitatis:
vt cum defeceritis: recipiant vos in
eterna tabernacula. Qui fidelis ē i mini
mo et in maiori fidelis eſt: et qui i modi
co iniquꝰ eſt et in maiori iniquꝰ eſt. B
Si ergo in iniquo mãmõa fideles
non fuiſtis: quod verum eſt quis
credet vob[is]? Et ſi in alieno fide
les nõ fuiſtis: qđ veſtrū ē qs dabit vo
bis? Nemo ſeruus pōt duobꝰ dñis ſer- Mat.6.c.
uire. Aut enim vnum odiet et alterū
diliget: aut vni adherebit et alterum
contemnet. Non poteſtis deo ſeruire
et mãmone. Audiebant aūt omnia hec
phariſei qui erant auari:
et deridebant illum. Et ait illis.
Vos eſtis qui iuſtificatis vos coram
hominibus: deus autem nouit
corda veſtra. Quia qđ hominibꝰ altū ē: Mat.11.d.
abominatio eſt ante deum. Lex
et prophete vſq; ad iohannem: ex eo
regnum dei euangelizatur et Mat.5.b.
omnis in illud vim facit. Faciliꝰ ē āt Mar.13.g.
celū et terram preterire: q̃ de Mat.5.e.et 19.b.
lege vnum apicē cadere. Omis qui dimit Mar.10.b.
tit vxorē ſuā: et alterã ducit: mechat.
Et qui dimiſſam a viro Apoc.18.c.
ducit mechat. Homo quidam erat
diues qui induebatur purpura et
byſſo: et epulabatur quotidie ſplēdide. C
Et erat quidam mendicus noīe lazarꝰ:
qui iacebat ad ianuā eius vlceribꝰ ple
nus: cupiens ſaturari de
micis que cadebant de menſa
diuitis: et nemo illi dabat. Sed et canes
veiebāt et lingebāt vlcera eiꝰ. Factū ē āt
mendicus: et portaretur vt moreretur
ab angelis in ſinum
abrae. Mortuꝰ ē āt et diues et ſepultꝰ
eſt in inferno. Eleuans autem oculos
ſuos cum eſſet in tormētis: vidit abraā

Digitized by Google

βραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ λάζαρον ἐν τοῖς
κόλποις αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε.
πάτερ ἀβραάμ ἐλέησόν με, καὶ πέμψον λά
ζαρον ἵνα βάψη τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐ
τοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξη τὴν γλῶσσαν
μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτη. εἶ-
πε δὲ ἀβραάμ. τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλα
βες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ λά
ζαρος ὁμοίως τὰ κακά. νῦν δὲ ὅδε παρακα-
λεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσι τού-
τοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐσ
τήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν
πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μὴ δὲ οἱ ἐκεῖθεν
πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπε δέ. ἐρωτῶ
οὖν σε πάτερ ἵνα πέμψης αὐτὸν εἰς τὸν οἶ
κον τοῦ πατρός μου. ἔχω γὰρ πέντε ἀδελ
φούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς ἵνα μὴ
καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον
τῆς βασάνου. λέγει αὐτῷ ἀβραάμ. ἔχουσι
μωσέα καὶ τοὺς προφήτας, ἀκουσάτωσαν
αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν. οὐχί πάτερ ἀβραάμ.
ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐ
τούς, μετανοήσουσιν. εἶπε δὲ αὐτῷ. εἰ μω-
σέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐ
δὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

Cap.17.

Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς. ἀνένδεκτον
ἐστὶ τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. οὐαὶ
δὲ δι' οὗ ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύ-
λος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐ
τοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα
σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. προσέ
χετε ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελ
φός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανο
ήσῃ ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας
ἁμάρτῃ εἰς σέ, καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπι
στρέψῃ λέγων μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. καὶ
εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ. πρόσθες ἡ-
μῖν πίστιν. εἶπε δὲ ὁ κύριος. εἰ εἴχετε πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμί-
νῳ ταύτῃ ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θα
λάσσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. τίς δὲ ἐξ ὑ-
μῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνον
τα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ, ἐρεῖ εὐθέ-
ως παρελθὼν ἀνάπεσε, ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐ
τῷ ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσά-
μενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ
μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ. μὴ χά
ριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ δια
ταχθέντα. οὐ δοκῶ. οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν
ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγε
τε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν. ὅτι ὃ ὀφείλο-
μεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ

a longe: et lazarum in
ſinu eius: et ipſe clamans dixit.
Pater abraã miſerere mei: et mitte la D
zarum ut intingat extremũ digiti ſui in
aquam ut refrigeret linguam
meam: quia crucior in hac flamma.
Et dixit illi abraã. Fili recordare quia
bona in vita tua: et lazarus recepiſti
ſimiliter mala. Nunc autẽ hic cõſolatur:
tu vero cruciaris. Et in his omnibus
inter nos et vos chaos magnũ firmatũ
eſt: ut hi qui volunt hinc tranſire
ad vos non poſſint: neque inde
huc tranſmeare. Et ait. Rogo
ergo te pater ut mittas eum in domũ
patris mei. Habeo enim quinque fratres:
ut teſtetur illis ne
et ipſi veniant in hunc locum
tormentorum. Et ait illi abraam. Habent
moyſen et prophetas: audiant
illos. At ille dixit. Non pater abraam:
ſed ſi quis ex mortuis ierit ad eos:
penitentiam agent. Ait autem illi. Si moyſen
et prophetas non audiunt: neque
ſi quis ex mortuis reſurrexerit credent.

Cap.17.

Et ait ad diſcipulos ſuos. Impoſſi A
bile eſt ut nõ veniant ſcandala. Ve Mat.18.a. Marci.9.f.
autem illi per quem veniunt. Utilius eſt illi ſi la
pis molaris imponatur circa collum eius:
et proiiciatur in mare: quam ut
ſcandalizet unum de puſillis iſtis. Attẽ
dite vobis. Si peccauerit in te frater Mat.18.c.
tuus: increpa illum: et ſi penitentiam egerit Luc.19.d. Eccle.19.a.
dimitte illi. Et ſi ſepties in die Mat.18.d.
peccauerit in te: et ſepties in die conuer
ſus fuerit ad te dicens penitet me: dimit
te illi. Et dixerunt apoſtoli domino. Adauge no
bis fidem. Dixit autem dominus. Si habue Mat.17.c.
ritis fidem ſicut granum ſinapis diceretis et 21.c.
huic arbori moro: eradicare et tranſplã Marci.11.c.
tare in mare: et obediet vobis. Quis autem
veſtrum habens ſeruum arantem aut paſcentem bo
ues qui regreſſo de agro dicat illi ſtatim
tranſi et recumbe: et non dicat ei
para quod cenem et precinge te et
miniſtra mihi donec manducem et bibam: et
poſt hec tu manducabis et bibes? Num B
quid gratiam habet ſeruo illi: quia fecit que ei impe
rauerat? Non puto. Sic et vos cum
feceritis omnia que precepta ſunt vobis di
cite: Serui inutiles ſumus. Quod debui
mus facere fecimus. Et factum eſt dum

Digitized by Google

πορεύεσθαι αυτόν εις ιερουσαλήμ, και αυ
τός διήρχετο διά μέσου σαμαρείας και γα=
λιλαίας. και εισερχομένου αυτού εις τινά
κώμην, απήντησαν αυτώ δέκα λεπροί άν=
δρες οι έστησαν πόρρωθεν, και αυτοί ήραν
φωνήν λέγοντες. ιησού επιστάτα ελέησον
ημάς. και ιδών είπεν αυτοίς. πορευθέντες ε=
πιδείξατε εαυτούς τοις ιερεύσι. και εγένετο
εν τω υπάγειν αυτούς εκαθαρίσθησαν. εις
δε εξ αυτών ιδών ότι ιάθη υπέστρεψε με=
τά φωνής μεγάλης δοξάζων τον θεόν, και
έπεσεν επί πρόσωπον παρά τους πόδας αυ
τού ευχαριστών αυτώ. και αυτός ην σαμα
ρείτης. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν. ουχί οι
δέκα εκαθαρίσθησαν, οι δε εννέα πού; ουχ
ευρέθησαν υποστρέψαντες δούναι δόξαν
τω θεώ ειμή ο αλλογενής ούτος. και είπεν
αυτώ. αναστάς πορεύου, η πίστις σου σέ
σωκε σε. επερωτηθείς δε υπό των φαρισαίων
πότε έρχεται η βασιλεία του θεού, απεκρίθη
αυτοίς και είπεν. ουκ έρχεται η βασιλεία
του θεού μετά παρατηρήσεως, ουδέ ερού=
σιν ιδού ώδε, ιδού εκεί. ιδού γαρ η βασι=
λεία του θεού εντός υμών εστίν. είπε δε και
προς τους μαθητάς. ελεύσονται ημέραι ό=
τε επιθυμήσετε μίαν των ημερών του υιού
του ανθρώπου ιδείν, και ουκ όψεσθε. και ε
ρούσιν υμίν ιδού ώδε, ιδού εκεί. μη απέλθη
τε μηδε διώξητε. ώσπερ γαρ η αστραπή η
αστράπτουσα εκ της υπουρανόν εις την υ
πουρανόν λάμπει, ούτως έσται ο υιός του
ανθρώπου εν τη ημέρα αυτού. πρώτον δε
δει αυτόν πολλά παθείν, και αποδοκιμασ
θήναι από της γενεάς ταύτης. και καθώς εγέ
νετο εν ταις ημέραις νώε, ούτως έσται και εν
ταις ημέραις του υιού του ανθρώπου. ήσθι
ον, έπινον, εγάμουν, εξεγαμίζοντο, άχρι ης
ημέρας εισήλθε νώε εις την κιβωτόν, και ήλ=
θεν ο κατακλυσμός και απώλεσεν άπαντας.
ομοίως και ως εγένετο εν ταις ημέραις λώτ
ήσθιον, έπινον, ηγόραζον, επώλουν, ε=
φύτευον, ωκοδόμουν, η δε ημέρα εξήλθε
λώτ από σοδόμων, έβρεξε πυρ και θεί
ον απ ουρανού, και απώλεσεν άπαν=
τας. κατά ταύτα έσται η ημέρα ο υιός του
ανθρώπου αποκαλύπτεται. εν εκείνη τη
ημέρα ος έσται επί του δώματος και τα
σκεύη αυτού εν τη οικία, μη καταβάτω ά=
ραι αυτά, και ο εν τω αγρώ, ομοίως μη επι
στρεψάτω εις τα οπίσω. μνημονεύετε της
γυναικός λωτ. ος εάν ζητήση την ψυχήν αυ
τού σώσαι, απολέσει αυτήν. και ος εάν απο
λέση αυτήν, ζωογονήσει αυτήν. λέγω υμίν,

iret in hieruſalem:
tranſibat per mediã ſamariã ⁊ galileã.
Et cum ingrederetur quoddam
caſtellũ: occurrerũt ei decẽ viri leproſi.
Qui ſteterũt a longe et leuauerunt
vocẽ dicentes. Jeſu preceptor miſerere
noſtri. Quos vt vidit dixit. Jte oſtẽdite
vos ſacerdotibus. Et factum eſt
dum irent: mundati ſunt. Unus Mat.8.a. Mar.1.g.
autẽ ex illis vt vidit q2 mũdat9 ẽ: re= ſup.5.c.
greſſus eſt cũ magna voce magnificans
cecidit ĩ faciẽ ante pedes ei9 deũ. Et
gratias agens. Et hic erat ſamaritan9.
Reſpondens aũt ieſus dixit. Nonne Leui.14.a.
decem mũdati ſũt ⁊ nouẽ vbi ſũt? Nõ
eſt inuẽt9 qui rediret ⁊ daret glĩaz
deo niſi hic alienigena. Et ait
illi. Surge vade: q2 fides tua te ſaluũ
fecit. Jnterrogatus autem a phariſeis
quando venit regnum dei: reſpondens
eis dixit. Non veniet regnum
dei cum obſeruatione: neq3 dicent
ecce hic aut ecce illic. Ecce eniz regnũ
dei intra vos eſt. Et ait
ad diſcipulos ſuos. Uenient dies qñ
deſideretis videre vnum diem filij
hominis et nõ videbitis. Et dicent
vobis. Ecce hic ⁊ ecce illic. Nolite ire: Mat.24.d Mar.13.c.
neq3 ſectemini. Nam ſicut fulgur
coruſcãs ſub celo in ea q̃ ſub celo ſũt
fulget: ita erit filius
hominis in die ſua. Primum autem
oportet illuz multa pati: et reprobari
a generatione hac. Et ſicut factũ eſt Mat.24.e.
in diebus noe: ita erit et in 1.Pe.3.d.
dieb9 filij hoīs. Edebãt ⁊ nuptias: vſq3
bibebãt: vxores ducebãt ⁊ dabãtur ad
in diem qua ĩtrauit noe ĩ arcã: et venit
diluuium et perdidit omnes.
Similiter ſicut factũ eſt in dieb9 loth.
Edebãt ⁊ bibebãt: emebãt ⁊ vẽdebant:
plãtabãt ⁊ edificabãt: q̃ die autem exijt
loth a ſodomis: pluit ignẽ et ſulphur
de celo ⁊ omnes pdidit.
Secundũ hec erit qua die filius
hominis reuelabitur. Jn illa
die qui fuerit in tecto et
vaſa ei9 in domo ne deſcẽdat tollẽ
illa et qui in agro ſimiliter non redeat Gene.19.c.
retro. Memores eſtote Mat.18.c.
vxoris loth. Quicũq3 queſierit aĩaz ſuã Mar.8.g.
ſaluã facere pdet illã. Et q̃cũq3 pdide
rit illã viuificabit eã. Dico vobis in

ταύτῃ τῇ νυκτί ἔσονται δύο ἐπί κλίνης μι-
ᾶς, εἷς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθή-
σεται. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό,
μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσε-
ται. δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παρα-
ληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. καὶ ἀ-
ποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ. ποῦ κύριε. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συνα-
χθήσονται καὶ οἱ ἀετοί. Cap.18.

Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς
τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ
ἐκκακεῖν, λέγων. κριτής τις ἦν ἔν τινι πό-
λει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον
μὴ ἐντρεπόμενος. χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐ-
κείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα. ἐκ-
δίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου, καὶ οὐκ
ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν
ἐν ἑαυτῷ. εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι καὶ
ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, διά γε τὸ παρέ-
χειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω
αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιά-
ζῃ με. εἶπε δὲ ὁ κύριος. ἀκούσατε τί ὁ κρι-
τὴς τῆς ἀδικίας λέγει. ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιή-
σῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν
βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός,
καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς. ναὶ λέγω ὑ-
μῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τά-
χει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν, ἆρα
εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς. εἶπε δὲ πρὸς
τινάς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσί
δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς
τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωποι δύο ἀ-
νέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φα-
ρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ φαρισαῖος
σταθεὶς, πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο.
ὁ θεὸς εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ
οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι
μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. νηστεύ-
ω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅ-
σα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς,
οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν
οὐρανὸν ἐπᾶραι. ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆ-
θος αὐτοῦ, λέγων. ὁ θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ
ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δε-
δικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ γὰρ ἐ-
κεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθή-
σεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐ-
τῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμη-
σαν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος
αὐτὰ, εἶπεν. ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς
με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά. τῶν γὰρ τοιού-
των ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμὴν λέγω

illa nocte erunt duo in lecto vno: ꝏ
vn⁹ aſſumetur et alter relinquetur. ꝏ
Due erunt molentes in vnum: ꝏ Mat.24.f.
vna aſſumetur et altera relinquetur. ꝏ
Duo in agro: vnus aſſumetur ꝏ
et alter relinquetur. Reſpondentes ꝏ
dicunt illi. Ubi domine? Qui ꝏ
dixit illis. Ubicunq; fuerit corp⁹ illic cō- Mat.24.f.
gregabuntur et aquile. Cap.18.

Dicebat aūt et parabolā ad illos qm̄ A
oportet ſemper orare et non ꝏ Eccle.18.c. 1.Theſ.5.d
deficē: dicēs. Iudex q̄dā erat in q̄dā
ciuitate qui deū non timebat et hominē
nō reuerebat: vidua aūt q̄dā erat in ci-
uitate illa et veniebat ad eū dicens. Vin-
dica me de aduerſario meo: et nolebat
per multū tempus. Poſt hoc aūt dixit
intra ſe. Et ſi deum non timeo nec ꝏ
hominē reuereor: tamē quia moleſta ē
mihi hec vidua vindicabo ꝏ
illā: ne ī nouiſſimo veniēs ſuggillet ꝏ
me. Ait autem dñs. Audite quid iu-
dex iniquitatis dicit. Deus aūt non fa-
ciet vindictam electorum ſuorum ꝏ
clamantium ad ſe die ac nocte: ꝏ
et patiētiā hēbit in illis? Dico āt vobis
quia cito faciet vindictam illorum. ꝏ
Veruntamē filius hominis veniēs: putas
inueniet fidem in terra? Dixit aūt ad
quoſdam qui in ſe cōfidebant tanq̄ ꝏ
iuſti et aſpernabantur ceteros ꝏ
parabolā iſtam dicens. Duo hoies aſcē- ſup.2.f. Actuū.3.a.
debant in templū vt orarent: vn⁹ phari-
ſeus et alter publicanus. Phariſeus ꝏ B
ſtās hec apud ſe orabat. ꝏ
Deus grās ago tibi: qr nō ſum ſicut
ceteri hominū: raptores: iniuſti ꝏ
adulteri: velut etiam hic publican⁹. Ie-
iuno bis in ſabbato: decimas do oīm q̄
poſſideo. Et publicanus a longe ſtans Eccle.5.b. ſup.15.c.
nolebat nec oculos ad ꝏ
celum leuare: ſed percutiebat pectus ꝏ
ſuum dicēs. Deus propiti⁹ eſto mihi
pctōri. Dico vobis deſcendit hic iuſti-
ficatus in domum ſuam ab illo. ꝏ
Qr omnis qui ſe exaltat humiliabit: Mat.23.b.
et qui ſe humiliat exaltabitur. ꝏ
Afferebāt autē ad illū et īfantes: vt eos Mat.19.c
tāgeret. Qd cū viderēt diſcipuli īcrepa- Mar.10.b.
bant illos. Ieſus autem conuocans ꝏ
illos dixit. Sinite pueros venire ad
me et nolite vetare eos. Talium ꝏ
eſt enim regnum dei. Amen dico ꝏ

Digitized by Google

ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων λέγων.
διδάσκαλε ἀγαθέ τί ποιήσας ζωὴν αἰώνι-
ον κληρονομήσω. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. τί
με λέγεις ἀγαθόν. οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς
ὁ θεός. τὰς ἐντολὰς οἶδας. μὴ μοιχεύσῃς,
μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρ-
τυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μη
τέρα σου. ὁ δὲ εἶπε. ταῦτα πάντα ἐφυλαξά-
μην ἐκ νεότητός μου. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ
ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ἔτι ἕν σοι λείπει. πάντα
ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο
ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περί-
λυπος ἐγένετο. ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.
ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς περίλυπον γενόμε
νον, εἶπε. πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔ
χοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ. εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον διά
τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπον
δὲ οἱ ἀκούσαντες, καὶ τίς δύναται σωθῆ-
ναι. ὁ δὲ εἶπε τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις
δυνατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ. εἶπε δὲ πέτρος
ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθή
σαμέν σοι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑ
μῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ
γονεῖς ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα ἕ-
νεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὃς οὐ μὴ ἀπο
λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ,
καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπε πρὸς αὐ-
τούς. ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα,
καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ
τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. πα
ραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθή-
σεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται
καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐ-
τόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. καὶ
αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν. καὶ ἦν τὸ ῥῆ
μα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐ
γίνωσκον τὰ λεγόμενα. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγ
γίζειν αὐτὸν εἰς ἱεριχώ, τυφλός τις ἐκάθη-
το παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. ἀκούσας
δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί
εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι ἰησοῦς
ὁ ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησε λέγων.
ἰησοῦ υἱὲ δαυίδ ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγον
τες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ, αὐτὸς
δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν. υἱὲ δαυίδ ἐ-
λέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς ἐκέλευσεν

vobis: quicunq̃ non acceperit regnum
dei ſicut puer non intrabit in illud.
Et interrogauit eū quidā princeps dicēs
Magiſter bone quid faciens vitā eternā Mat.19.d. Mar.10.b.
poſſidebo? Dixit autē ei ieſus. Quid
me dicis bonū? Nemo bonus niſi ſolus C
deus. Mādata noſti. Nō occides nō Exo.20.b
mechaberis: nō furtū facies: nō falſū te Mat.19.d. Mar.10.c.
ſtimoniū dices: honora patrē tuū et ma
trem. Qui ait. Hec omnia cuſtodiui
a iuuentute mea. Quo audito:
ieſus ait ei. Adhuc vnū tibi deeſt. Omnia Mat.19.c.
quecūq̃ habes vende et da pauperibus: Mar.10.c.
et habebis theſaurū in celo: et veni
ſequere me. His ille auditis contriſta
tus eſt quia diues erat valde.
Uidens autē ieſus illum triſtem factum
dixit. Quā difficile qui pecunias habēt
in regnum dei intrabunt.
Facilius eſt enim camelum per Mat.19.f.
foramen acus tranſire: quā diuitem Mar.10.c.
intrare in regnū dei.
Et dixerūt qui audiebāt. Et quis pōt ſaluus
fieri? Ait illis. Que impoſſibilia ſūt apud Mat.19.f.
homines: poſſibilia ſūt apud deū. Ait autē Mar.10.d
petrus. Ecce nos dimiſimus oīa: et ſecu
ti ſumus te. Qui dixit eis. Amē dico vo Mat.19.g.
bis nemo eſt qui reliquit domum aut Mar.10.d.
parētes aut frēs aut vxorē aut filios p-
pter regnum dei: et non recipiat
multo plura in hoc tempore
et in ſeculo futuro vitam eternam.
Aſſumpſit autē ieſus duodecim et ait illis Mat.20.d
Ecce aſcendimus hieroſolymam: Mar.10.g
et conſūmabuntur oīa que ſcripta ſūt per
prophetas de filio hominis. Tradetur D
enim gentibus: et illudetur
et flagellabitur et
conſpuetur: et poſtq̃ flagellauerint occidēt eū:
et die tertia reſurget. Et
ipſi nihil horū intellexerūt. Et erat ver
bum iſtud abſconditū ab eis: et nō intelli
gebāt que dicebātur. Factū eſt autē cū ap Mat.20.g.
propinquaret hiericho: cecus quidā ſe- Mar.10.c.
debat ſecus viam mendicans. Et cū au
diret turbā pretereūtem: interrogabat quid
hoc eſſet. Dixerunt autem ei: quod ieſus
nazarenus tranſiret. Et clamauit dicēs
Jeſu fili dauid miſerere mei. Et qui prei Mat.20.g.
bāt increpabāt eū vt taceret: ipſe vero
multo magis clamabat. Fili dauid mi-
ſerere mei. Stans autem ieſus iuſſit

αυτόν αχθήναι προς αυτόν. εγγίσαντος δε
αυτού επηρώτησεν αυτόν λέγων. τι σοι θέ
λεις ποιήσω. ο δε είπε. κύριε ίνα αναβλέψω.
και ο ιησούς είπεν αυτώ. ανάβλεψον. η πίσ
τις σου σέσωκε σε. και παραχρήμα ανέβλε=
ψε, και ηκολούθει αυτώ δοξάζων τον θεόν.
και πας ο λαός ιδών έδωκεν αίνον τω
θεώ. Cap.19.
Και εισελθών διήρχετο την ιεριχώ. και ι
δού ανήρ ονόματι καλούμενος ζακχαί
ος, και αυτός ην αρχιτελώνης, και ούτος ην
πλούσιος. και εζήτει ιδείν τον ιησούν τις εσ
τί. και ουκ ηδύνατο από του όχλου, ότι τη
ηλικία μικρός ην. και προσδραμών έμπρο=
σθεν ανέβη επί συκομωρέαν ίνα ίδη αυτόν,
ότι εκείνης έμελλε διέρχεσθαι. και ως ήλ=
θεν επί τον τόπον, αναβλέψας ο ιησούς είδεν
αυτόν, και είπε προς αυτόν. ζακχαίε σπεύ
σας κατάβηθι, σήμερον γαρ εν τω οίκω σου
δει με μείναι. και σπεύσας κατέβη, και υπε=
δέξατο αυτόν χαίρων. και ιδόντες πάντες
διεγόγγυζον λέγοντες, ότι παρά αμαρτω
λώ ανδρί εισήλθε καταλύσαι. σταθείς δε
ζακχαίος είπε προς τον κύριον. ιδού τα η=
μίση των υπαρχόντων μου κύριε δίδωμι
τοις πτωχοίς, και ει τινός τι εσυκοφάντη=
σα αποδίδωμι τετραπλούν. είπε δε προς
αυτόν ο ιησούς. ότι σήμερον σωτηρία τω οί
κω τούτω εγένετο, καθότι και αυτός υιός α
βραάμ εστίν. ήλθε γαρ ο υιός του ανθρώ=
που ζητείσαι και σώσαι το απολωλός. ακου
όντων δε αυτών ταύτα, προσθείς είπε παρα
βολήν διά το εγγύς αυτόν είναι ιερουσαλήμ
και δοκείν αυτούς ότι παραχρήμα μέλλει
η βασιλεία του θεού αναφαίνεσθαι. είπεν
ουν. άνθρωπος τις ευγενής επορεύθη εις
χώραν μακράν λαβείν εαυτώ βασιλείαν και
υποστρέψαι. καλέσας δε δέκα δούλους ε=
αυτού έδωκεν αυτοίς δέκα μνάς, και είπε
προς αυτούς. πραγματεύσασθε έως έρχο
μαι. οι δε πολίται αυτού εμίσουν αυτόν.
και απέστειλαν πρεσβείαν οπίσω αυτού λέ
γοντες. ου θέλομεν τούτον βασιλεύσαι εφ
ημάς. και εγένετο εν τω επανελθείν αυτόν
λαβόντα την βασιλείαν, είπε φωνηθήναι αυ
τώ τους δούλους τούτους οις έδωκε το
αργύριον, ίνα γνω τις τι διεπραγμα=
τεύσατο. παρεγένετο δε ο πρώτος λέ=
γων. κύριε η μνα σου προσειργάσατο δέκα
μνας. και είπεν αυτώ. ευ αγαθέ δούλε, ό
τι εν ελαχίστω πιστός εγένου ίσθι εξουσίαν έ
χων επάνω δέκα πόλεων. και ήλθεν ο δεύτε

illū adduci ad ſe. Et cū appropinqͣſſet:
iterrogauit illū dicens. Quid tibi vis
faciā? At ille dixit. Dñe vt videam.
Et ieſus dixit ei. Reſpice. Fides Mat.9.e.
tua ſaluum te fecit. Et confeſtim vidit Mar.5.f.
⁊ ſequebatur illum magnificans deum.
Et omnis plebs vt vidit dedit laudeꝫ
deo. Cap.19.
ET egreſſ9 pãbulabat hiericho. Et A
vir nomine zacheus ecce
et hic princeps erat publicanoꝝ et ipſe
diues. Et querebat vidẽ ieſū quis eſſet
⁊ non poterat pre turba: quia
ſtatura puſillus erat. Et precurrens
aſcēdit in arborē ſycomoꝝ vt videret eū
quia inde erat tranſiturus. Et cū ve
niſſet ad locum: ſuſpiciens ieſus vidit
illū et dixit ad illū. Zachee feſtinās
deſcende: quia hodie in domo tua
opꝫ me manē. Et feſtinās deſcēdit ⁊ ex
cepit illum gaudens. Et cum viderent
murmurabant dicentes ꝙ ad omnes
hominē pctōꝛeꝫ diuertiſſet. Stans aūt
zacheus dixit ad ieſum. Ecce dimidiū
bonoꝛum meoꝛum domine do
pauperib9: ⁊ ſi quid aliquē defrauda=
ui reddo quadruplum. Ait ieſus ad
eum. Quia hodie ſal9 domui huic fa
cta eſt eo ꝙ et ipſe filius ſit abrae.
Venit enim filius hominis Mat.15.c.
querere et ſaluum facere quod ꝑierat.
Hec illis audientib9 adijciens dixit ꝑa
bolam eo ꝙ eſſet prope hieruſalem
⁊ quia exiſtimarent ꝙ confeſtim
regnum dei manifeſtaretur. Dixit Mat.25.b.
ergo. Homo quidam nobilis abijt in Mar.13.g.
regionē longiquā accipere ſibi regnū et
reuerti. Vocatis autēꝫ decē ſeruis ſuis
dedit eis decem mnas et ait
ad illos. Negociamini dum venio.
Ciues autem eius oderant eum:
et miſerunt legationeꝫ poſt illū dicenteſ B
Nolumus hunc regnare ſuper
nos. Et factum eſt vt rediret
accepto regno: ⁊ iuſſit vocari
ſeruos quibus dedit
pecuniā: vt ſciret quātū quiſqꝫ negociat9
eſſet. Venit autem primus dicens.
Domine mna tua decē mnas acqͥſiuit.
Et ait illi. Euge bone ſerue: Mat.25.d.
qꝛ i modico fuiſti fidelis: eris poteſtatē
hñs ſupra decē ciuitateſ. Et alter vēit

Digitized by Google

ρος λέγων. κύριε ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε
μνᾶς. εἶπε δὲ καὶ τούτῳ. καὶ σὺ γίνου ἐπά
νω πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος ἦλθε λέγων.
κύριε ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου ἣν εἶχον ἀποκειμέ=
νην ἐν σουδαρίῳ. ἐφοβούμην γάρ σε ὅτι ἄν
θρωπος αὐστηρὸς εἶ. αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ
θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. λέγει δὲ αὐτῷ. ἐκ
τοῦ στόματός σου κρινῶ σε πονηρὲ δοῦ=
λε. ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι,
αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσ=
πειρα. καὶ διά τι οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριον
μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ σὺν
τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό. καὶ τοῖς παρεστῶ
σιν εἶπεν. ἄρατε ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δό
τε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπον αὐτῷ.
κύριε ἔχει δέκα μνᾶς. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ
ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους τοὺς μὴ θε
λήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ᾽ αὐτούς, ἀγά=
γετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.
καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀ=
ναβαίνων εἰς ἱεροσόλυμα. καὶ ἐγένετο ὡς
ἤγγισεν εἰς βηθσφαγὴ καὶ βηθανίαν πρὸς τὸ
ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύ
ο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰπών. ὑπάγετε εἰς
τὴν κατέναντι κώμην. ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι,
εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς
πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε. λύσαντες αὐ
τὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, διά τι
λύετε, οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ. ὅτι ὁ κύριος αὐ=
τοῦ χρείαν ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλ
μένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. λυόντων
δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐ=
τοῦ πρὸς αὐτούς. τί λύετε τὸν πῶλον. οἱ
δὲ εἶπον. ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. καὶ
ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν. καὶ ἐπιρ=
ρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον,
ἐπεβίβασαν τὸν ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐ
τοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ
ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ
καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅ
παν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰ=
νεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν
εἶδον δυνάμεων λέγοντες. εὐλογημένος ὁ
ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου. εἰ
ρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. καὶ
τινὲς τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον
πρὸς αὐτόν. διδάσκαλε. ἐπιτίμησον τοῖς
μαθηταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ=
τοῖς. λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπή=
σωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. καὶ ὡς ἤ=
γγισεν ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ᾽ αὐ=
τῇ λέγων. ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ καὶ γε

dicens. Domine mna tua fecit quinq̃
mnas. Et huic ait. Et tu eſto ſuper
quinq̃ ciuitates. Et alter venit dicẽs.
Dñe ecce mna tua quã habui repoſitã
in ſudario. Timui enim te quia homo
auſterus es: tollis quod nõ poſuiſti: ⁊
metis qđ non ſeminaſti. Dixit ei. De
ore tuo iudico te ſerue nequam.
Sciebas q̃ ego homo auſterus ſum:
tollẽs qđ nõ poſui: ⁊ metẽs qđ nõ ſe=
minaui. Et quare non dediſti pecuniã
meam ad menſam: et ego veniens cum
vſuris vtiq̃ exegiſſẽ illđ. Et aſtãtib⁹
dixit. Afferte ab illo mnã: ⁊ date
illi qui decẽ mnas hꝫ. Et dixerũt ei.
Dñe hꝫ decẽ mnas. Dico aũt vobis q̃
oĩ hñti dabit̃ ⁊ abũdabit: ab eo aũt q̇
nõ habet et quod hꝫ auferetur ab eo. — Mat. 25. b. 7. 25. c. Mar. 4. c. ſup. 8. c.
Veruntamen inimicos meos illos qui
noluerunt me regnare ſuper ſe: adduci
te huc: et interficite ante me. — C
Et his dictis precedebat aſcendens
hieroſolymam. Et factum eſt cum
appropinq̃ſſet ad bethphage ⁊ bethaniã — Mat. 21. a. Mar. 11. a. Joh. 12. b.
mõtẽ q̇ vocat̃ oliueti: miſit duos
diſcipulos ſuos dicens. Jte in — Mat. 21. a. Mar. 11. a.
caſtellũ qđ cõtra vos ẽ. Jn qđ itroeũtes
iuenietis pullũ aſine alligatũ: cui nemo
vnq̃ hominum ſedit. Soluite illum et
adducite. Et ſi q̇s vos iterrogauerit q̃
re ſoluitis: ſic dicetis ei. Q2 dominus
operã ei⁹ deſiderat. Abierũt aũt q̇ miſſi
erãt: ⁊ iuenerũt ſicut dixit illis ſtãtẽ pul
lũ. Soluẽtib⁹ aũt illis pullũ dixerũt dñi ei⁹
ad illos. Quid ſoluitis pullum?
At illi dixerũt. Q2 dñs eũ neceſſariũ hꝫ.
Duxerũt illũ ad ieſũ. Et iactãtes Et
veſtimenta ſua ſupra pullum:
impoſuerunt ieſum. Eunte autem illo — Mat. 21. a. Mar. 11. b. Johã. 12. b.
ſubſternebant veſtimenta ſua in
via. Et cum appropinquaret iam ad
deſcenſũ mõtis oliueti: ceperũt omnes
turbe deſcendentium gaudẽtes laudare
deum voce magna ſuper omnib⁹ quas
viderant virtutibus dicentes. Bñdict⁹ — D
qui venit rex in noĩe domini. Pax
in celo et gloria in excelſis. Et — Mar. 11. c.
quidã phariſeorum de turbis dixerunt
ad illum. Magiſter increpa
diſcipulos tuos. Quibus ipſe ait.
Dico vobis quia ſi hi tacuerint:
lapides clamabũt. Et vt appropinq̃uit — Abach. 2. c.
videns ciuitatem fleuit ſuper illam
dicens. Q2 ſi cognouiſſes et tu et q̇dẽ

ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς εἰρήνην σου,
νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ὅτι ἥ-
ξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ
ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσου-
σί σε, καὶ συνέξουσι σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφι-
οῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί. καὶ οὐκ ἀ-
φήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ
ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. καὶ εἰ-
σελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς
πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, λέ-
γων αὐτοῖς. γέγραπται, ὁ οἶκός μου οἶκος
προσευχῆς ἐστίν. ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε
σπήλαιον λῃστῶν. καὶ ἦν διδάσκων τὸ κα-
θημέραν ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ
οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί
ποιήσουσιν. ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο
αὐτοῦ ἀκούων. Cap. 20.

Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων δι-
δάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ
καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιε-
ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέ-
ροις, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν λέγοντες. εἰπὲ ἡ-
μῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς. ἢ τίς ἐσ-
τιν ὁ δοὺς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. ἀποκρι-
θεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. ἐρωτήσω ὑμᾶς κα-
γὼ ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι. τὸ βάπτισμα
ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων. οἱ
δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες.
ὅτι ἐὰν εἴπωμεν ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ διὰ τί οὐκ
ἐπιστεύσατε αὐτῷ. ἐὰν δὲ εἴπωμεν ἐξ ἀν-
θρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς. πε-
πεισμένος γάρ ἐστιν ἰωάννην προφήτην εἶναι.
καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ἤρξατο δὲ πρὸς
τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄν-
θρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο
αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους
ἱκανούς, καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς
γεωργοὺς δοῦλον ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ
τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ. οἱ δὲ γεωρ-
γοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ
προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον. οἱ δὲ
κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέ-
στειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον.
οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον.
εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσω.
πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν, ἴσως
τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. ἰδόντες
δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοί, διελογίζοντο πρὸς
ἑαυτοὺς λέγοντες. οὗτός ἐστιν ὁ κληρονό-
μος. δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν
γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκβαλόντες αὐ-

in hac die tua que ad pacem tibi:
nūc aūt abſcōdita ſūt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te: et circumdabunt
te inimici tui vallo: et circumdabunt
te: et coanguſtiabūt te vndiq3: et ad ter-
rā pſternēt te et filios tuos q̄ in te ſūt. Et Mat.24.a. Mar.13.a.
nō relinquēt in te lapidē ſup lapidē: eo
q, nō cognoueris tps viſitatōis tue. Et Mat.21.b. Mar.11.d.
ingreſſus in templum cepit eijcere Joha.2.d.
vendentes in illo et ementes: dicens
illis. Scriptū eſt: quia dom⁹ mea dom⁹ Eſai.56.d. Hiere.7.b
orationis eſt. Vos autem feciſtis illam
ſpeluncā latronū. Et erat docens quotti-
die in teplo. Principes aūt ſacerdotū et Mat.21.g.
ſcribe et principes plebis querebant il- Mar.11.b.
non inueniebant quid lū perdere: et Joha.7.c.
facerent illi. Ois eī ppls ſuſpēſus erat
audiens illum. Cap. 20.

Et factum eſt in vna dierū docente A
illo populum in templo
et euāgelizante: cōuenerūt principes ſa-
cerdotum et ſcribe cum ſenioribus:
et aiunt dicentes ad illū. Dic nobis Mat.21.d. Mar.11.f.
in qua poteſtate hec facis. Aut qs eſt
qui dedit tibi hāc ptātē? Rūdēs aūt
ieſus dixit ad illos. Interrogabo vos et
ego vnū verbū. Rūdete mihi. Baptiſ-
mū iohānis de celo erat: an ex hoib⁹?
At illi cogitabant intra ſe dicentes.
Quia ſi dixerim⁹ de celo: dicet. Quare
ergo nō crediditis illi? Si aūt dixerim⁹
ex hoib⁹: plebs vniuerſa lapidabit nos.
eni iohānē prophetam eſſe. Certi ſūt
Et rūderūt ſe neſcire vnde eſſet. Et ieſ⁹
ait illis. Neq3 ego dico vobis in
qua poteſtate hec facio. Cepit autem Mat.21.f.
dicere ad plebē pabolā hāc. Hō qdā Mar.12.a.
plantauit vineam et locauit
eam colonis: et ipſe peregre fuit
multis tpibus: et in tempore miſit ad
cultores ſeruum vt de fructu
vinee darent illi. Qui
ceſum dimiſerunt eum inanem. Et
addidit alterū ſeruū mittere. Illi aūt
hūc quoq3 cedētes et afficiētes cōtume-
lia: dimiſerūt inanē. Et addidit tertiū mit-
tere: qui et illum vulnerātes eiecerūt.
Dixit autē dñs vinee. Quid faciam? B
Mittā filium meū dilectū: forſitan cū
hunc viderint verebuntur. Quē cū vi-
diſſent coloni: cogitauerunt intra
ſe dicentes. Hic eſt heres.
Occidamus illum: vt noſtra Gene.37.d.
fiat hereditas. Et eiectum illum

Digitized by Google

τὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. Τί οὖν
ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. ἐ
λεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τού=
τους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀ=
κούσαντες δὲ εἶπον. μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέ
ψας αὐτοῖς εἶπε. Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμέ=
νον τοῦτο. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκο=
δομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γω
νίας. πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συν
θλασθήσεται, ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσει αὐ=
τόν. καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ=
ματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐ
τῇ τῇ ὥρα, καὶ ἐφοβήθησαν. ἔγνωσαν γὰρ ὅ
τι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.
καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέ=
τους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶ=
ναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ
παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέ
γοντες. Διδάσκαλε οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέ=
γεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρό
σωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ἡμῖν καίσαρι φό=
ρον δοῦναι, ἢ οὔ. κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν
πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς. Τί με πει=
ράζετε. ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον. Τίνος ἔχει
εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν. ἀποκριθέντες δὲ εἶ=
πον, καίσαρος. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἀπόδοτε
τοίνυν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θε
οῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐ
τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ. καὶ θαυ=
μάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.
προσελθόντες δέ τινες τῶν σαδδουκαίων
οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώ=
τησαν αὐτὸν λέγοντες. Διδάσκαλε μωυσῆς
ἔγραψεν ἡμῖν. ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθά
νῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθά
νῃ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα,
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λα
βὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος, καὶ ἔλαβεν
ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθα=
νεν ἄτεκνος, καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν. ὡ=
σαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα,
καὶ ἀπέθανον. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε
καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος αὐ=
τῶν γίνεται γυνή. οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰη=
σοῦς οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ
ἐκγαμίσκονται οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶ
νος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς
ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμί=
ζονται, οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύναν=

extra vineam occiderūt. Quid ergo
faciet illis dominus vinee? Veniet
et perdet colonos iſtos:
et dabit vineam alijs. Quo audito
dixerunt illi. Abſit. Ille autez aſpiciens
eos ait. Quid eſt ergo hoc qđ ſcriptū Mat. 21. g. Mar. 12. b.
eſt. Lapidē quē reprobauerūt edificātes 1. Pe. 2. d.
hic factus ē in caput anguli? Actu. 4. b.
Oīs q ceciderit ſupra illū lapidez cōquaſ
ſabit: ſup quē aūt ceciderit ɔminuet illū.
Et querebāt principes ſacerdotū & ſcri=
be mittere in illum manus illa
hora & timuerūt pplz. Cognouerūt eñ q
ad ipſos dixerit ſimilitudinem hanc.
Et obſeruantes miſerunt inſidiatores Mat. 22. c.
qui ſe iuſtos ſimularent Mar. 12. b.
vt caperent eum in ſermone: et Johā. 7. g. & 8. c.
traderent illum principatui et poteſtati
preſidis. Et interrogauerūt eū dicētes.
Magiſter ſcimus quia recte dicis Mat. 22. c.
et doces et non accipis Mar. 12. c.
perſonam: ſed viam dei in veritate
doces. Licet nobis tributum C
dare ceſari an nō? Conſiderans autez
dolū illoꝝ dixit ad eos. Quid me tem
ptatis? Oſtēdite mihi denariū. Cuiꝰ hz
imaginē et inſcriptionē? Rñdētes dixe
runt. Ceſaris. Et ait illis. Reddite
ergo que ſūt ceſaris ceſari & q ſunt dei
deo. Et non potuerūt verbū eiꝰ repre
hendere coram plebe: et mirati
in reſponſo eius tacuerunt.
Acceſſerunt autem quidam ſaduceoꝝ
q negāt eſſe reſurrectionē: & interrogaue
runt eum dicentes. Magiſter moyſes Mat. 22. d.
ſcripſit nobis: ſi frater alicuiꝰ mortuꝰ Mar. 12. c.
fuerit habēs vxorē & hic ſine liberis fue
rit: vt accipiat eam frater eius vxorem:
et ſuſcitet ſemen fratri ſuo.
Septem ergo fratres erāt: & primꝰ ac
cepit vxorem & mortuꝰ eſt ſine filijs: et
ſequens accepit illā: et ipſe mortuus ē
ſine filio: et tertius accepit illam: ſilr
et omnes ſeptez & nō reliquerūt ſemen
et mortui ſūt. Nouiſſime oīm mortua ē
& mulier. In reſurrectiōe ergo cuiꝰ eo=
rū erit vxor. Siqdē ſeptē habuerūt eaz
vxorem. Et ait illis ieſus.
Filij huius ſeculi nubunt: et traduntur ad nuptias: illi vo q digni hñt
illo et reſurrectione
ex mortuis: neqꝫ nubēt neqꝫ ducēt vxo D
res: neqꝫ vltra mori poterunt.

ται. ἰσάγγελοι γάρ εἰσί, καὶ υἱοί εἰσί τοῦ θε-
οῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοί ὄντες. ὅτι δὲ ἐγεί-
ρονται οἱ νεκροί, καὶ μωυσῆς ἐμήνυσεν ἐπί
τῆς βάτου ὡς λέγει. κύριον τὸν θεόν ἀβρα-
άμ, καὶ τὸν θεόν ἰσαάκ, καὶ τὸν θεόν ἰακώβ.
θεός δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν ἀλλά ζώντων,
πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ἀποκριθέντες δὲ
τινές τῶν γραμματέων εἶπον. διδάσκαλε,
καλῶς εἶπας. οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν
αὐτόν οὐδέν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, πῶς λέ-
γουσι τὸν χριστόν υἱόν δαυίδ εἶναι, καὶ αὐ-
τός δαυίδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν. εἶπεν ὁ
κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν σου. δαυίδ οὖν κύριον αὐτόν
καλεῖ, καὶ πῶς υἱός αὐτοῦ ἐστίν. ἀκούον-
τος δὲ παντός τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ. προσέχετε ἀπό τῶν γραμματέων
τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ
φιλούντων ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ
πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ
πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. οἱ κατεσθί-
ουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
μακρά προσεύχονται. οὗτοι λήψονται πε-
ρισσότερον κρίμα. Cap.21.

Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ
δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον
πλουσίους. εἶδε δὲ τινά καὶ χήραν πενι-
χράν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, καὶ εἶπεν.
ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτω-
χή πλεῖον πάντων ἔβαλεν. ἅπαντες γὰρ οὗ-
τοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον
εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ. αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑσ-
τερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν
ἔβαλε. καὶ τινῶν λεγόντων περί τοῦ ἱεροῦ
ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται
εἶπε. ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι
ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπί λίθον ὃς οὐ
καταλυθήσεται. ἐπηρώτησαν δὲ αὐτόν λέ-
γοντες. διδάσκαλε πότε οὖν ταῦτα ἔσται,
καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσ-
θαι. ὁ δὲ εἶπε. βλέπετε μὴ πλανηθῆτε. πολ-
λοί γὰρ ἐλεύσονται ἐπί τῷ ὀνόματί μου λέ-
γοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ὁ καιρός ἤγγικε. μὴ
οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκού-
σητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας μὴ πτοη-
θῆτε. δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον,
ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. τότε ἔλεγεν αὐ-
τοῖς. ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπί ἔθνος, καὶ βασι-
λεία ἐπὶ βασιλείαν, σεισμοί τε μεγάλοι κα-
τὰ τόπους καὶ λιμοί καὶ λοιμοί ἔσονται. φό-
βητρα τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσ-
ται. πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ'

Equales enī angelis ſūt τ filij dei ſūt: D
cū ſint filij reſurrectiōis. Quia vo re- Mat.22.c. Mar.12.d. Exodi.3.b
ſurgant mortui: et moyſes oſtdit ſecus
rubum: ſicut dicit. Dñm deū abraam
et deum yſaac et deum iacob.
Deus aūt non eſt mortuoꝝ ſed viuoꝝ:
omnes enim viuunt ei. Rñdentes aūt
quidā ſcribarum dixerunt ei. Magiſter
bene dixiſti. Et amplius nō audebant Mat.22.g.
eū quicq̄ interrogare. Dixit āt ad illos Marci.12.f.
xp̄z filiū eē dauid: τ ipſe ⌊ Quō dicūt
dauid dicit in libro pſalmorum. Dixit Pſal.109.
dñs domino meo ſede a dextris meis
donec ponam inimicos tuos ſcabellū
pedum tuorum. Dauid ergo dñm illū Mat.22.g.
vocat: τ quō filiꝰ eius eſt? Audiente Mar.12.f.
autem omni populo dixit diſcipulis
ſuis. Attendite a ſcribis Mat.23.g.
qui volunt ambulare in ſtolis: et
amant ſalutationes in foro et
primas cathedras in ſynagogis et
primos diſcubitꝰ i ꝯuiuijs. Qui deuo-
rant domos viduarū: ſimulantes
longam orationem. Hi accipient
damnationem maiorem. Cap.21.

Reſpiciens aūt vidit eos q mittebāt A
munera ſua in gazophylacium Mar.12.g.
diuites. Uidit aūt τ quādā viduā pau
pculā mittentē era minuta duo. Et dixit
Uere dico vobis qr vidua hec pauper
pluſq̄ oēs miſit: nam omnes hi
ex abundanti ſibi miſerunt
in munera dei: hec aūt ex eo q deeſt
illi omnem victum ſuum quem habuit
miſit. Et quibuſdā dicentibꝰ de templo
q bonis lapidibꝰ et donis ornatū eēt:
dixit. Hec que videtis: venient dies Mat.24.a. Marci.13.a
in quibꝰ nō relinquet lapis ſupra lapi
dē q nō deſtruat. Interrogauerūt āt illū Mat.24.a. Mar.13.b.
Preceptor quando hec erūt: ⌊ dicētes.
et quod ſignum cum fieri incipient?
Qui dixit. Uidete ne ſeducamini. Mul Mat.24.a.
ti enim venient in noīe meo dicentes Mar.13.b.
qr ego ſū: τ tp̄s appropiquauit. Nolite Ephe.5.b
ire poſt eos. Cum autem audieritis 1.Cor.3.d Col.2.d.
prelia et ſeditiones nolite terreri. B
Oportet primum hec fieri:
ſed nondū ſtatī finis. Tūc dicebat illis.
Surget gens contra gentē et regnū Mat.24.b
aduerſꝰ regnū: τ terremotus magni erūt Mar.13.b.
per loca τ peſtilentie et fames terrores
q̄ de celo τ ſigna magna erunt.
Sed ante hec omnia inijcient Mat.24.b.

Digitized by Google

ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι πα
ραδιδόντες εἰς συναγωγάς καὶ φυλακάς, ἀ
γομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς
μαρτύριον. θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑ=
μῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι. ἐγώ
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυ
νήσονται ἀντειπεῖν οὐδέ ἀντιστῆναι πάντες
οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. παραδοθήσεσθε δὲ καὶ
ὑπό γονέων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ
ἀδελφῶν, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. καὶ
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπό πάντων διά τὸ ὄνο
μά μου. καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ=
μή ἀπόληται. ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασ=
θε τὰς ψυχάς ὑμῶν. ὅταν δὲ ἴδητε κυκλου
μένην ὑπό στρατοπέδων τὴν ἱερουσαλήμ, τό
τε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. τό
τε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,
καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ
ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν
ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πλη
ρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαί δὲ ταῖς
ἐν γαστρί ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ἔσται γὰρ ἀνάγκη
μεγάλη ἐπί τῆς γῆς, καὶ ὀργή ἐν τῷ λαῷ
τούτῳ. καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας,
καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη.
καὶ ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπό ἐθ=
νῶν ἄχρι πληρωθῶσι καιροί ἐθνῶν. καὶ ἔσ=
ται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις,
καὶ ἐπί τῆς γῆς συνοχή ἐθνῶν, ἐν ἀπορίᾳ ἠ=
χούσης θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόν=
των ἀνθρώπων ἀπό φόβου καὶ προσδοκί=
ας τῶν ἐπερχομένων ἐν τῇ οἰκουμένῃ. αἱ γὰρ
δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ
τότε ὄψονται τὸν υἱόν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχό
μενον ἐν νεφέλῃ μετά δυνάμεως καὶ δόξης
πολλῆς. ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι,
ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλάς ὑ=
μῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.
καὶ εἶπε παραβολήν αὐτοῖς. ἴδετε τὴν σύ=
κην καὶ πάντα τὰ δένδρα, ὅταν προβάλω=
σιν ἤδη, βλέποντες ἀφ ἑαυτῶν γινώσκετε ὅ
τι ἤδη ἐγγύς τὸ θέρος ἐστίν. οὕτω καὶ ὑ=
μεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκε=
τε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀ=
μήν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μή παρέλθῃ ἡ γενεά
αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανός καὶ
ἡ γῆ παρελεύσονται οἱ δὲ λόγοι μου οὐ
μή παρέλθωσι. προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μή=
ποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπά
λῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφ
νίδιος ἐφ ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. ὡς

vobis manus ſuas: & perſequētur tra= Mar.13.b. Iohā.15.f.
dentes in ſynagogas & cuſtodias: trahē
tes ad reges et preſides propter
nomen meū. Continget autē vobis in
teſtimoniū. Ponite ergo ī cordib⁹ vr̄is
nō p̄meditari quēadmodū r̄ndeatis. Ego
.n. dabo vobis os & ſapiā cui nō po=
terūt reſiſtere et contradicere omnes
aduerſarij veſtri. Trademini autem
a parētib⁹ & fratrib⁹ & cognatis & ami
cis: & morte afficient ex vobis. Et
eritis odio oībus hominibus ꝓpter no=
mē meū. Et capillus de capite vr̄o nō Mat.10.f.
peribit. In patientia veſtra poſſidebitis C
animas veſtras. Cum autē videritis cir Mat.24.c. Mar.13.d
cundari ab exercitu hieruſalem: tunc
ſcitote q2 appropiquauit deſolatio ei⁹.
Tūc q̄ in iudea ſunt fugiant ad montes Mat.24.c. Mar.13.d.
& qui in medio eius diſcedant: & qui
in regionibus non intrent in eam:
quia dies vltionis hi ſūt: vt impleātur
omnia que ſcripta ſunt. Ve autem Mat.24.c. Mar.13.d.
pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. Erit enim preſſura
magna ſupra terram: et ira in pplo
hoc. Et cadent in ore gladij:
et captiui ducent in omnes gentes.
Et hieruſalem calcabitur a gentibus
donec impleant tp̄a nationū. Et erūt Eſaie.13.b. Iohelis.2.c
ſigna in ſole & luna et ſtellis:
& ī terris preſſura gētiū pre cōfuſiōe ſo
nitus maris et fluctuum: areſcentibus
hominibus pre timore & expectatione
que ſuperuenient vniuerſo orbi. Nam
virtutes celorum mouebuntur. Et Mat.24.d. Mar.13.f. Eſai.3.c
tunc videbūt filiū hominis venientem
in nube cū ptāte magna & maieſtate. D
His autem fieri incipientibus:
reſpicite et leuate capita veſtra:
quoniam appropinquat redemptio ve=
ſtra. Et dixit illis ſilitudinē. Videte fi Mat.24.e. Mar.13.f.
culneā & omnes arbores: cum ꝓducunt
iam ex ſe fructum ſcitis quoniam
prope eſt eſtas. Ita et vos
cum videritis hec fieri: ſcitote
quoniam prope eſt regnū dei. Amen
dico vobis q2 non preteribit generatio
hec donec omnia fiant. Celum et Mat.24.e. Mar.13.g. Roma.13.d 1.Theſ.5.a Apoca.8.d
terra tranſibūt: verba autem mea non
tranſibūt. Attendite aūt vobis ne for=
te grauentur corda veſtra in crapula
et ebrietate & curis huius vite: et
ſuperueniat ī vos repētina dies illa. Tāq̄

παγίς γαρ επελεύσεται επί πάντας τους
καθημένους επί πρόσωπον πάσης της γης.
αγρυπνείτε ουν εν παντί καιρώ δεόμενοι,
ίνα καταξιωθήτε εκφυγείν πάντα τα μελ-
λοντα γίνεσθαι, και σταθήναι έμπροσθεν
του υιού του ανθρώπου. ην δε τας ημέρας
εν τω ιερώ διδάσκων, τας δε νύκτας εξερ-
χόμενος ηυλίζετο εις το όρος το καλούμε-
νον ελαιών. και πας ο λαός ώρθριζε προς
αυτόν εν τω ιερώ ακούειν αυτού. Cap. 22.
Ηγγιζε δε η εορτή των αζύμων, η λεγο-
μένη πάσχα, και εζήτουν οι αρχιερείς και
οι γραμματείς το πως ανέλωσιν αυτόν.
εφοβούντο γαρ τον λαόν. εισήλθε δε σα-
τανάς εις ιούδαν τον επικαλούμενον ισκαρι-
ώτην, όντα εκ του αριθμού των δώδεκα, και
απελθών συνελάλησε τοις αρχιερεύσι και
τοις στρατηγοίς το πως αυτόν παραδώ
αυτοίς. και εχάρησαν, και συνέθεντο αυτώ
αργύριον δούναι. και εξωμολόγησε. και ε-
ζήτει ευκαιρίαν του παραδούναι αυτόν αυ-
τοίς άτερ όχλου. ήλθε δε η ημέρα των αζύ-
μων, εν η έδει θύεσθαι το πάσχα. και απέ-
στειλε πέτρον και ιωάννην ειπών. πορευθέν-
τες ετοιμάσατε ημίν το πάσχα, ίνα φάγω-
μεν. οι δε είπον αυτώ. που θέλεις ετοιμά-
σομεν. ο δε είπεν αυτοίς. ιδού εισελθόντων
υμών εις την πόλιν συναντήσει υμίν άνθρω-
πος, κεράμιον ύδατος βαστάζων. ακολουθή-
σατε αυτώ εις την οικίαν ου εισπορεύεται,
και ερείτε τω οικοδεσπότη της οικίας. λέ-
γει σοι ο διδάσκαλος. που εστί το κατάλυ-
μα, όπου το πάσχα μετά των μαθητών
μου φάγω. κακείνος υμίν δείξει ανώγαιον
μέγα εστρωμένον, εκεί ετοιμάσατε. απελ-
θόντες δε εύρον καθώς είρηκεν αυτοίς, και η-
τοίμασαν το πάσχα. και ότε εγένετο η ώρα
ανέπεσε, και οι δώδεκα απόστολοι συν αυ-
τώ, και είπε προς αυτούς. επιθυμία επεθύ-
μησα τούτο το πάσχα φαγείν μεθ' υμών προ
του με παθείν. λέγω γαρ υμίν, ότι ουκέτι
ου μη φάγω εξ αυτού, έως ότου πληρωθή
εν τη βασιλεία του θεού. και δεξάμενος πο-
τήριον, ευχαριστήσας είπε. λάβετε τούτο
και διαμερίσατε εαυτοίς. λέγω γαρ υμίν,
ότι ου μη πίω από του γεννήματος της αμ-
πέλου, έως ότου η βασιλεία του θεού έλθη.
και λαβών άρτον ευχαριστήσας, έκλασε και
έδωκεν αυτοίς λέγων. τούτο εστί το σώ-
μα μου το υπέρ υμών διδόμενον. τούτο
ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν. ωσαύτως
και το ποτήριον μετά το δειπνήσαι λέγων.
τούτο το ποτήριον η καινή διαθήκη εν τω αί

laqueus enim superueniet in omnes
qui ſedent ſuper faciem omnis terre.
Uigilate itaq; omni tempore orantes
vt digni habeamini fugere iſta oĩa q̃ fu-
tura ſunt: et ſtare ante
filium hominis. Erat autẽ diebus
docens in templo: noctibus vo exiens
morabatur in monte qui vocatur
oliueti. Et oĩs populus manicabat ad
eum in templo audire eum. Cap. 22.
Appropinq̃bat aũt dies feſtꝰ azymorũ
q̃ dr̃ paſcha. Et q̃rebãt pñcipes
ſcribe quõ eũ interficerent: ſacerdotũ ꝛ
timebãt vero plebẽ. Intrauit aũt ſatha
nas i iudã qui cognominabat ſcarioth
vnum de duodecim: et
abijt ꝛ locutꝰ ẽ cũ pñcipibꝰ ſacerdotũ et
magiſtratibꝰ quẽadmodũ illũ traderet
eis. Et gauiſi ſũt et pacti ſunt
pecuniã illi dare. Et ſpopondit. Et q̃-
rebat opoꝛtunitatem vt traderet illum
ſine turbis. Uenit autẽ dies azymoꝝ:
in q̃ neceſſe erat occidi paſcha. Et mi-
ſit petrum et iohannem dicens. Euntes
parate nobis paſcha vt manducemus.
At illi dixerunt. Ubi vis paremus?
Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus
vobis in ciuitatẽ occurret vobis hõ q̃dã
amphoꝛam aque poꝛtans: ſequimini
eum in domum in quam intrat:
et dicetis patrifamilias domus. Dicit
tibi magiſter. Ubi eſt diuerſorium:
vbi paſcha cum diſcipulis ⌐ naculũ
meis mãducem. Et ipſe oñdet vobis cẽ-
magnũ ſtratum: et ibi parate. Eũtes
aũt inuenerũt ſicut dixit illis: ꝛ parauerũt
paſcha. Et cum facta eſſet hora
diſcubuit et duodecim apoſtoli cũ eo.
Et ait illis. Deſiderio deſideraui
hoc paſcha manducare vobiſcũ anteq̃
patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc
non mãducabo illud donec impleatur
in regno dei. Et accepto calice
gratias egit et dixit. Accipite
et diuidite inter vos. Dico enim vobis:
q non bibam de generatione vitis
donec regnum dei veniat.
Et accepto pane gratias egit: ꝛ fregit ꝛ
dedit eis dicens. Hoc eſt corpus
meum quod pro vobis datur. Hoc
facite in meã cõmemorationem. Silr
et calicem poſtq̃ cenauit dicens.
Hic eſt calix nouũ teſtamentũ i ſãguie

A
Mat.26.a. Mar.14.a. Joha.11.a. ſup.19.g. ꝛ 20.c.
Mat.21.g. Mar.11.b. Joha.7.e. ꝛ.g.
Joh.13.a. Mat.25.b. Mar.14.b
Mat.26.b. Mar.14.b
B
Mat.26.c. Mar.14.c. 1.Cor.11.c
Mat.26.c. Mar.14.c. Actu.17.d.
Mat.26.c.

Digitized by Google

ματι μου/ το υπέρ υμών εκχυνόμενον. πλήν
ιδού/ η χείρ/ του παραδιδόντος με, μετ' ε
μού επί/ της τραπέζης. και/ ο μεν υιός/ του αν
θρώπου πορεύεται κατά/ το ωρισμένον. πλήν
ουαί/ τω ανθρώπω εκείνω δι' ου παραδί=
δοται. και αυτοί ήρξαντο συζητείν προς ε=
αυτούς/ το τις άρα είη εξ αυτών/ ο τούτο
μέλλων πράσσειν. εγένετο δε και φιλονει=
κία εν αυτοίς/ το τις αυτών δοκεί είναι μεί=
ζων. ο δε είπεν αυτοίς. /οι βασιλείς/ των εθ
νών κυριεύουσιν αυτών, και/ οι εξουσιάζον
τες αυτών ευεργέται καλούνται. υμείς δε
ουκ ούτως. αλλ'/ ο μείζων εν υμίν γενέσ=
θω ως/ ο νεώτερος, και/ ο ηγούμενος ως/ ο
διακονών. τις γαρ μείζων/ ο ανακείμενος, η
/ ο διακονών. ουχί/ ο ανακείμενος. εγώ δε ει=
μί εν μέσω υμών ως/ ο διακονών. υμείς δε
εστέ/ οι διαμεμενηκότες μετ' εμού εν/ τοις
πειρασμοίς μου. κάγώ διατίθεμαι υμίν κα
θώς διέθετο μοι/ ο πατήρ μου βασιλείαν, ί=
να εσθίητε και πίνητε επί/ της τραπέζης μου
εν/ τη βασιλεία μου, και καθίσεσθε επί θρό
νων, κρίνοντες/ τας δώδεκα φυλάς/ του ισ=
ραήλ. είπε δε/ ο κύριος. σίμων σίμων, ιδού
/ ο σατανάς εξητήσατο υμάς/ του σινιάσαι
ως/ τον σίτον. εγώ δε εδεήθην περί σου ί=
να μη εκλείπη/ η πίστις σου. και συ ποτέ ε=
πιστρέψας στήριξον/ τους αδελφούς σου. ο
δε είπεν αυτώ. κύριε, μετά σου έτοιμος
ειμί και εις φυλακήν και εις θάνατον πορεύ
εσθαι. ο δε είπε. λέγω σοι πέτρε, ου μη φω
νήση σήμερον αλέκτωρ, πριν η τρις απαρ=
νήση μη ειδέναι με. και είπεν αυτοίς. ότε α
πέστειλα υμάς άτερ βαλλαντίου και πήρας
και υποδημάτων, μή τινός υστερήσατε. οι
δε είπον. ουδενός. είπεν ουν αυτοίς. αλ=
λά νυν/ ο έχων βαλλάντιον αράτω ομοίως
και πήραν. και/ ο μη έχων πωλήσει/ το ιμά=
τιον αυτού, και αγοράσει μάχαιραν. λέγω
γαρ υμίν ότι έτι τούτο/ το γεγραμμένον
δει τελεσθήναι εν εμοί/ το και μετά ανόμων
ελογίσθη. και γαρ τα περί εμού τέλος έ=
χει. οι δε είπον. κύριε, ιδού μάχαιραι ώδε
δύο. ο δε είπεν αυτοίς. ικανόν εστί. και ε
ξελθών επορεύθη κατά/ το έθος εις/ το όρος
/ των ελαιών. ηκολούθησαν δε αυτώ και/ οι
μαθηταί αυτού. γενόμενος δε επί/ του τό=
που, είπεν αυτοίς. προσεύχεσθε μη εισελ=
θείν εις πειρασμόν. και αυτός απεσπάσθη
απ' αυτών ωσεί λίθου βολήν. και θείς/ τα
γόνατα προσηύχετο λέγων. πάτερ, ει βού
λει παρενεγκείν/ το ποτήριον τούτο απ' εμού
πλήν μη/ το θέλημά μου, αλλά/ το σον γε=

meo qui pro vobis fundetur. Veruntñ Mat.14.c. Heb.9.c. Mat.18.b.
ecce manus tradentis me mecum est
in mensa. Et quidem filius hominis 7.26.b.
scđm q͂ definitum est vadit. Veruntamē Mar.14.c Mat.16.b.
ve homini illi per quem tradetur. Mar.14.b Johā.13.c.
Et ipsi ceperunt querere inter se
quis esset ex eis qui hoc
facturus esset. Facta est aūt et contētio Mat.18.a.
inter eos quis eorum videretur eē ma Marci.9.e.
ior. Dixit aūt eis. Reges gentium
dominantur eorum: et qui ptātem hñt
sup eos bñfici vocantur. Vos autem
nō sic. Sed qui maior est in vobis fiat
sicut minor: et qui precessor est sicut
ministrator. Nā q̄s maior ē: q̄ recūbit: Mat.20.f.
q̄ ministrat? Nōne q̄ recūbit? Ego āt ⌊ au
in medio vrm̄ sum sicut q̄ ministrat. Vos
estis qui mansistis mecum in ⌊ aūt
tēptationib⁹ meis. Et ego dispono vo Mar.10.f.
bis sicut disposuit mihi pr̄ me⁹ regnū vt
edatis et bibatis super mensam meam
in regno meo: et sedeatis super thronos
iudicantes duodecim tribus israel.
Ait autem domin⁹ simoni. Simon: ec D
ce sathanas expetiuit vos vt cribraret
sicut triticū. Ego autē rogaui p̄ te vt
nō deficiat fides tua. Et tu aliqñ con
uersus confirma fratres tuos. Qui Mat.26.c. Marci.4.c
dixit ei. Domine: tecum paratus
sum et in carcerem et in mortem ire.
Et ille dixit. Dico tibi petre: non cā ta
bit hodie gallus donec ter abneges
nosse me. Et dixit eis. Quando misi
vos sine sacculo et pera
et calciamētis: nūquid aliqd defuit vo
bis? At illi dixerūt. Nihil. Dixit ergo
nūc q̄ hʒ sacculū tollat siſr ⌊ eis. Sed
et perā. Et qui non habet vendat tuni
cam suam et emat gladium. Dico
eni vobis: qm̄ adhuc hoc qđ scriptū est
oportet impleri in me. Et cum iniquis Esaie.53.d
reputat⁹ ē. Eteni ea q̄ sūt d̄ me finē hñt. Mar.15.d.
At illi dixert. Dn̄e ecce duo gladij hic
At ille dixit eis. Satis est. Et egres Mat.26.d.
sus ibat secundum consuetudinē in mō Johā.18.a
tem oliuarum. Secuti sunt autē illū et
discipuli. Et cum puenisset ad locum Mat.26.d
dixit illis. Orate ne intretis Mar.14.d
in temptationem. Et ipse auulsus est E
ab eis q̄tū iactus est lapidis: et posit
genibus orabat dicens. Pater si vis Mat.26.d.
transfer calicem istum a me. Mar.14.d
Veruntñ non mea volūtas sʒ tua fiat. Johā.6.d.

Digitized by Google

μέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρα=
νοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγω
νίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ
ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος κα
ταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἀναστὰς ἀπὸ
τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθη=
τάς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύ
πης. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τί καθεύδετε. ἀναστάν
τες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πει=
ρασμόν. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄ=
χλος καὶ ὁ λεγόμενος ἰούδας εἷς τῶν δώ=
δεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισε τῷ ἰη=
σοῦ φιλῆσαι αὐτόν. τοῦτο γὰρ σημεῖον δε
δώκει αὐτοῖς. ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν. ὁ
δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ἰούδα φιλήματι τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως. ἰδόντες
δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ.
κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ. καὶ ἐπά=
ταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρ=
χιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξι=
όν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ἐᾶτε ἕως
τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ,
ἰάσατο αὐτόν. εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς τοὺς
παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ
στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους.
ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαι=
ρῶν καὶ ξύλων. καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ'
ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖ=
ρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους. συλλαβόν=
τες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον εἰς
τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ πέτρος ἠ=
κολούθει μακρόθεν. ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέ=
σῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν,
ἐκάθητο ὁ πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. ἰδοῦσα
δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ
φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε. καὶ οὗτος
σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων.
γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν. καὶ μετὰ βραχὺ ἕ
τερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη. καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ
δὲ πέτρος εἶπεν. ἄνθρωπε οὐκ εἰμί. καὶ δια
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διισχυ
ρίζετο λέγων. ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ'
αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπε
δὲ ὁ πέτρος ἄνθρωπε οὐκ οἶδα ὃ λέγεις.
καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐ=
φώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐ=
νέβλεψε τῷ πέτρῳ. καὶ ὑπεμνήσθη ὁ πέτρος
τοῦ λόγου τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ, ὅ=
τι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με
τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ πέτρος ἔκλαυσε πι
κρῶς. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν ἰη=
σοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες. καὶ περικα

Apparuit autem illi angelus de celo
confortans eum. Et factus in agonia
prolixius orabat. Et factus est
sudor eius sicut gutte sanguinis decurrē
tis in terram. Et cum surrexisset ab Mat.26.d Mar.14.d
oratione et venisset ad discipulos suos:
inuenit eos dormientes pre tristitia.
Et ait illis. Quid dormitis? Surgite
orate ne intretis in temptationem.
Adhuc eo loquente ecce turba: Mat.26.e. Mar.14.e
et qui vocabatur iudas vnus de duode= Johā.18.a
cim antecedebat eos et appropiquauit ie=
su: vt oscularetur eum.
Jesus aūt dixit illi. Juda osculo
filium hominis tradis. Videntes Mat.26.e.
aūt hi q circa ipsum erāt qd futurū erat: Mar.14.e Johā.18.b.
dixerūt ei. Dñe si pcutim9 i gladio? Et
percussit vn9 ex illis seruū pricipis sa
cerdotū: et āputauit auriculā eius dexte
rā. Rñdens aūt iesus ait. Sinite vsqꝫ
huc. Et cum tetigisset auriculam eius
sanauit eum. Dixit aūt iesus ad eos f
q venerāt ad se principes sacerdotū et
magistratus templi et seniores.
Quasi ad latronē existis cum gladijs Mat.26.e.
et fustib9: cum quotidie vobiscum fuerim Mar.14.e. Johā.18.d
in templo non extendistis manus
in me. Sed hec est hora vestra
et potestas tenebrarum. Cōprehendētes Mat.26.f.
autem eum duxerunt ad Mar.14.f. Johā.18.c.
domū pricipis sacerdotū: petr9 vo se
quebat eū a lōge. Accenso aūt igne i me Mat.26.g Mar.14.g
dio atrij et circunsedentibus illis: Johā.18.c.
erat petrus in medio eorum.
Quē cū vidisset ancilla qdā sedentē ad
lumen: et eum fuisset ītuita dixit. Et hic
cum illo erat. At ille negauit eum di=
cens. Mulier nō noui illū. Et p9 pusil
vidēs eū dixit. Et tu de ill es. [lū] ali9
Petr9 vo ait. O hō nō sū. Et interual
lo facto qsi hore vni9 ali9 qdā affirma=
bat dicens. Vere et hic cum
illo erat: nam et galileus est.
Et ait petr9. Homo nescio quid dicis.
Et cōtinuo adhuc illo loqnte cātauit
gallus. Et conuersus domin9 respexit g
petrum. Et recordatus est petrus Mat.26.g Mar.14.g
verbi domini sicut dixerat: quia
priusqꝫ gallus cantet: ter me negabis.
Et egressus foras petr9 fleuit amare.
Et viri qui tenebant iesum
illudebant ei cedentes. Et velauerunt Mat.26.g.

λύψαντες αὐτὸν ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρό=
σωπον. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες. προ
φήτευσον τίς ἐστιν ὁ παίσας σε. καὶ ἕτερα
πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.
καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυ
τέριον τοῦ λαοῦ ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμμα=
τεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον
αὐτῶν λέγοντες. εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός εἰπὲ ἡ=
μῖν. εἶπε δὲ αὐτοῖς. ἐὰν ὑμῖν εἴπω οὐ μὴ πι
στεύσητε, ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκρι
θῆτέ μοι ἢ ἀπολύσητε. ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν
τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. εἶπον δὲ πάντες.
σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ πρὸς αὐ=
τοὺς ἔφη. ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. οἱ δὲ
εἶπον. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας, αὐ
τοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐ
τοῦ.

Cap.23.

Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤ=
γαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν πιλάτον. ἤρξαν=
το δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες. τοῦτον
εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύ
οντα καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑ=
αυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ πιλάτος
ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων. σὺ εἶ ὁ βασι=
λεὺς τῶν ἰουδαίων. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ
ἔφη. σὺ λέγεις. ὁ δὲ πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους. οὐδὲν εὑρίσκω
αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσ=
χυον λέγοντες. ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν δι=
δάσκων καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας, ἀρξάμενος
ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἕως ὧδε. πιλάτος δὲ
ἀκούσας γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄν=
θρωπος γαλιλαῖός ἐστι. καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι
ἐκ τῆς ἐξουσίας ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν
αὐτὸν πρὸς ἡρώδην ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν ἱε
ροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ὁ δὲ
ἡρώδης ἰδὼν τὸν ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν. ἦν
γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτόν. διὰ τὸ ἀ
κούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέ τι
σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ γινόμενον. ἐπη=
ρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς, αὐτὸς
δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κα
τηγοροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν
ὁ ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ
καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμ
πρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ πιλάτῳ. ἐγέ=
νοντο δὲ φίλοι ὅ τε πιλάτος καὶ ἡρώδης ἐν
αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ᾽ ἀλλήλων, προϋπῆρ=
χον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. πι=
λάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς
καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἶπε πρὸς

eum et percutiebant faciem eius: Mar.14.g. Joha.18.d
et interrogauerūt eū dicētes. Prophe
tiza quis eſt qui te percuſſit? Et alia
multa blaſphemātes dicebant in eum.
Et vt factus eſt dies: cōuenerūt seniores
plebis ⁊ pricipes ſacerdotum ⁊ ſcribe:
et duxerunt illum in concilium
ſuū dicētes. Si tu es chriſt⁹ dic nobis. Mat.26.f.
Et ait illis. Si vobis dixero nō crede Mar.14.f. Joha.6.g.
tis mihi: ſi aūt ⁊ iterrogauero nō rñde
bitis mihi: neq̄ dimittetis. Ex hoc āt erit Mat.26.f.
filius hominis ſedens a dextris Mar.14.g. Joha.6.g.
virtutis dei. Dixerunt autem omnes.
Tu ergo es filius dei? Qui
ait. Vos dicitis: q2 ego ſum. At illi
dixerunt. Quid adhuc deſideram⁹ teſti Mat.26.g.
moniū? ipſi enim audiuim⁹ de ore ei⁹. Mar.14.g.

Cap.23.

Et ſurgens oīs multitudo eoꝝ du A
xerūt illum ad pilatum. Ceperunt Mat.27.a.
aūt illum accuſare dicentes. Hunc Mar.15.a.
inuenim⁹ ſubuertentē gentē nr̄am ⁊ ꝓhi Joha.18.c.
bentē tributa dari ceſari: ⁊ dicentem ſe
chriſtum regem eſſe. Pilatus autem Mat.27.b.
interrogauit eum dicens. Tu es rex Mar.15.a. Joha.18.f.
iudeorum? At ille reſpondens
ait. Tu dicis. Ait autem pilatus ad Joha.18.g.
pricipes ſacerdotū ⁊ turbas. Nihil inue
nio cauſe i hoc hoīe. At illi iualeſcebāt
dicentes. Commouit populum docens
per vniuerſam iudeam: incipiens
a galilea vſq̄ huc. Pilatus autem
audiens galileam interrogauit ſi homo
galileus eſſet. Et vt cognouit q̄
de herodis poteſtate eſſet: remiſit
eū ad herodē q̄ ⁊ ipſe hieroſolymis erat
illis diebus.
Herodes āt viſo ieſu: gauiſ⁹ ē valde. B
Erat ei cupiēs ex mlto tpe vidē eū:
eo q̄ audiret multa de eo: ⁊ ſperabat
ſignum aliqd videre ab eo fieri. Inter
rogabat aūt eum multis ſermonibus.
At ipſe nihil illi rñdebat. Stabāt aūt Mat.26.f.
pricipes ſacerdotū ⁊ ſcribe cōſtanter ac Mar.14.f.
cuſantes eum. Spreuit aūt illum
herodes cum exercitu ſuo:
⁊ illuſit indutum veſte alba: ⁊
remiſit ad pilatum.
Et facti ſunt amici herodes et pilat⁹ i
ipſa die: nam antea inimici
erant ad inuicem. Pilatus
autem conuocatis principibus ſacerdo=
tum et magiſtratibus et plebe dixit ad

Digitized by Google

αὐτούς. προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον
τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰ=
δοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν
εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κα
τηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ἀλλ' οὐδὲ ἡρώδης. ἀ
νέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ
οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐ
τῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ἀνάγ
κην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕ
να. ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες. αἶρε
τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν βαραββᾶν.
ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πό
λει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν. πά
λιν οὖν ὁ πιλάτος προσεφώνησε θέλων ἀ=
πολῦσαι τὸν ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέ=
γοντες. σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν. ὁ
δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς. τί γὰρ κακὸν
ἐποίησεν οὗτος. οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗ=
ρον ἐν αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύ
σω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτού
μενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ
φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. ὁ δὲ πι
λάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν.
ἀπέλυσε δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλη
μένον εἰς τὴν φυλακὴν ὃν ἠτοῦντο. τὸν δὲ ἰη
σοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. καὶ ὡς
ἀπήγαγον αὐτὸν ἐπιλαβόμενοι σίμωνός τι
νος κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέ=
θηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν
τοῦ ἰησοῦ. ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆ
θος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν. αἳ καὶ ἐκόπτον
το καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφεὶς δὲ πρὸς
αὐτὰς ὁ ἰησοῦς εἶπε. θυγατέρες ἱερουσα=
λὴμ μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς
κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι ἰδοὺ ἔρ
χονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι. μακάριαι αἱ
στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. τότε ἄρξονται
λέγειν τοῖς ὄρεσι, πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς
βουνοῖς καλύψατε ἡμᾶς. ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγ=
ρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί
γένηται. ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦρ=
γοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. καὶ ὅτε ἀπῆλ=
θον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον κρανίον,
ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούρ
γους. ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἔλεγε. πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ
γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. διαμεριζόμενοι δὲ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον. καὶ εἱστή=
κει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ
ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες. ἄλλους ἔ=
σωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χρι=
στὸς ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός. ἐνέπαιζον δὲ αὐ

illos. Obtuliſtis mihi hũc hominem Mat.15.c.
quaſi auertentem populum: et ecce
ego coram vobis interrogans nullam
cãm inuenio in hoīe iſto: ex his in qui=
bus eum accuſatis. Sed neq; herodes. C
Nam remiſi vos ad illum: et ecce
nihil dignum morte actum eſt ei.
Emendatũ ergo illũ dimittã. Neceſſe Mat.27.b. Mar.15.a.
aũt habebat dimittere eis per diẽ feſtũ vnũ.
Exclamauit aũt ſimul vniuerſa turba di
cẽs. Tolle hunc: et dimitte nobis barra Mat.27.c.
bã. Qui erat propter ſeditionẽ quãdã fa Mar.15.b. Iohã.18.g.
ctã in ciuitate et homicidiũ miſſus in carce Act.3.c.
rẽ. Iterum aũt pilatus locutus ẽ ad eos volẽs
dimittere ieſũ. At illi ſuccla mabãt dicẽ
tes. Crucifige crucifige eum. Ille
aũt tertio dixit ad illos. Quid enĩ mali
fecit iſte. Nullam cauſam mortis inue= Act.13.e.
nio in eo. Corripiam ergo illũ et dimit=
tã. At illi inſtabant vocibus magnis po
ſtulantes vt crucifigeretur: et inualeſcebant
voces eorum. Et pilatus
adiudicauit fieri petitionẽ eorum.
Dimiſit aũt illis eũ qui propter homicidiũ et ſe Mat.27.c.
ditionẽ miſſus fuerat in carcerẽ quẽ petebãt Mar.15.c.
Ieſum vero tradidit volũtati eorum. Et cũ Iohã.18.g. D
ducerẽt eũ apprehenderũt ſimonẽ quẽdã Mat.27.d.
cyrenẽſẽ venientẽ de villa: et impoſuerũt Mar.15.c.
illi crucem portare poſt
ieſũ. Sequebatur aũt illũ multa turba
populi et mulierum: que plangebant
et lamentabant eum. Cõuerſus aũt ad
illas ieſus dixit. Filie hieruſalem:
nolite flere ſuper me: ſed ſuper vos ipſas
flete: et ſuper filios veſtros. Quoniam ecce ve
nient dies in quibus dicẽt. Beate ſup.21.d.
ſteriles et ventres qui nõ genuerũt: et Sapien.3.c.
vbera que non lactauerũt. Tunc incipiẽt Eſai.54.a.
dicere montibus: cadite ſuper nos: et Bar.4.d.
collibus operite nos. Quia ſi in viridi Apoc.6.d. 1.9.b.
ligno hec faciunt: in arido quid Eſaie.2.d.
fiet. Ducebant aũt et alij duo nequam Oſee.10.c. E
cum eo vt interficerentur. Et poſtquam vene Mat.27.d.
runt in locum qui vocatur caluarie: Mar.15.d.
ibi crucifixerunt eum et latrones: Iohã.19.c.
vnũ a dextris: alterũ a ſiniſtris. Nõ
Ieſus aũt dicebat. Pater dimitte illis.
enim ſciunt quid faciunt. Diuidẽtes vero Mat.27.d.
veſtimẽta eius miſerũt ſortes. Et ſtabat Mar.15.d.
populus ſpectans: et deridebant eum Iohã.19.d.
principes cũ eis dicẽtes. Alios ſaluos fe
cit: ſe ſaluum faciat: ſi hic eſt chriſtus
dei electus. Illudebãt autem ei Mat.27.f.

Digitized by Google

τώ και οι στρατιώται προσερχόμενοι, και ό
ξος προσφέροντες αυτώ και λέγοντες. ει συ
ει ο βασιλεύς των ιουδαίων, σώσον σεαυ=
τόν. ην δε και η επιγραφή γεγραμμένη επ
αυτώ γράμμασιν ελληνικοίς και ρωμαϊ=
κοίς και εβραϊκοίς. ούτος εστίν ο βασιλεύς
των ιουδαίων. εις δε των κρεμασθέντων
κακούργων εβλασφήμει αυτόν λέγων. ει
συ ει ο χριστός, σώσον σεαυτόν και ημάς.
αποκριθείς δε ο έτερος, επετίμα αυτώ λέ=
γων. ουδέ φοβή συ τον θεόν, ότι εν τω αυ
τώ κρίματι ει. και ημείς μεν δικαίως, άξια
γαρ ων επράξαμεν απολαμβάνομεν. ού=
τος δε ουδέν άτοπον έπραξε. και έλεγε
τω ιησού. μνήσθητι μου κύριε όταν έλθης
εν τη βασιλεία σου. και είπεν αυτώ ο ιη=
σούς. αμήν λέγω σοι, σήμερον μετ εμού έ=
ση εν τω παραδείσω. ην δε ωσεί ώρα έκτη,
και σκότος εγένετο εφ όλην την γην έως
ώρας ενάτης. και εσκοτίσθη ο ήλιος, και εσ=
χίσθη το καταπέτασμα του ναού μέσον, και
φωνήσας φωνή μεγάλη ο ιησούς είπε. πά=
τερ εις χείρας σου παραθήσομαι το πνεύμα
μου. και ταύτα ειπών, εξέπνευσεν. ιδών δε
ο εκατόνταρχος το γενόμενον, εδόξασε τον
θεόν λέγων. όντως ο άνθρωπος ούτος δί=
καιος ήν. και πάντες οι συμπαραγενόμενοι ό
χλοι επί την θεωρίαν ταύτην, θεωρούντες
τα γενόμενα, τύπτοντες εαυτών τα στήθη υ
πέστρεφον. ειστήκεισαν δε πάντες οι γνω=
στοί αυτού μακρόθεν, και γυναίκες αι συνα
κολουθήσασαι αυτώ από της γαλιλαίας ο=
ρώσαι ταύτα. και ιδού ανήρ ονόματι ιω=
σήφ βουλευτής υπάρχων ανήρ αγαθός
και δίκαιος, ούτος ουκ ην συγκατατεθειμέ=
νος τη βουλή και τη πράξει αυτών, από αρι
μαθαίας πόλεως των ιουδαίων, ος προσεδέ
χετο και αυτός την βασιλείαν του θεού. ού=
τος προσελθών τω πιλάτω ητήσατο το σώ
μα του ιησού. και καθελών αυτό ενετύλιξεν
αυτό σινδόνι, και έθηκεν αυτό εν μνήματι
λαξευτώ, ου ουκ ην ουδέπω ουδείς κείμε=
νος. και ημέρα ην παρασκευή σάββατον επέ
φωσκε. κατακολουθήσασαι δε γυναίκες, αί=
τινες ήσαν συνεληλυθυίαι αυτώ εκ της γαλι
λαίας, εθεάσαντο το μνημείον και ως ετέθη
το σώμα αυτού. υποστρέψασαι δε ητοίμα
σαν αρώματα και μύρα, και το μεν σάββα=
τον ησύχασαν κατά την εντολήν. Cap.24.

Τη δε μιά των σαββάτων όρθρου βα=
θέος ήλθον επί το μνήμα, φέρουσαι
α ητοίμασαν αρώματα, και τινές συν αυ.

et milites accedentes: et acetum Mar.15.f.
offerentes ei dicentes. Si tu Johã.19.e.
es rex iudeorum: ſaluum te fac.
Erat autem et ſuperſcriptio ſcripta ſup Mat.27.e.
eum litteris grecis et latinis Mar.15.e.
et hebraicis. Hic eſt rex Johã.19.d
iudeorũ. Un⁹ aũt de his qui pẽdebãt Mat.27.e.
latronibus blaſphemabat eũ dicens. Si Mar.15.c.
F
tu es chriſtus ſaluũ fac teipm̃ & nos. Mat.27.e.
Rñdens aũt alter icrepabat eũ dicens. Mar.15.c.
Neq; tu times deum: qui in eadem
dãnatione es. Et nos quidem iuſte
nam digna factis recipimus. Hic
vero nihil mali geſſit. Et dicebat ad
ieſum. Dñe memento mei cũ veneris
in regnum tuum. Et dixit illi ieſus.
Amen dico tibi: hodie mecum eris
in paradiſo. Erat autẽ fere hora ſexta:
& tenebre facte ſũt i vniuerſã terrã vſq;
in horam nonã. Et obſcurat⁹ eſt ſol: et Apoc.6.c.
velum templi ſciſſum eſt medium: et Mat.27.f.
Mar.15.f.
clamans voce magna ieſus ait. Pater Pſal.30.
in manus tuas cõmendo ſpiritum
meũ. Et hec dicẽs expirauit. Videns aũt Mat.27.f.
centurio quod factũ fuerat: glorificauit Mar.15.f.
deum dicens. Vere hic homo iuſtus
erat. Et omnis turba eorũ qui ſimul ade
rant ad ſpectaculum iſtud: et videbant
q̃ fiebant percutiẽtes pectora ſua reuer
tebantur. Stabãt autem omnes noti G
eius a longe: et mulieres que ſecute
eum erant a galilea hec videntes.
Et ecce vir nomine ioſeph Mat.27.g.
qui erat decurio vir bonus Mar.15.g
et iuſtus: hic non conſenſerat Johã.19.g
concilio et actibus eorũ: ab arimathia
ciuitate iudee: qui expectabat
et ipſe regnum dei. Hic Mat.27.g.
acceſſit ad pilatum et petijt corpus Mar.15.g.
ieſu: et depoſitum inuoluit in Joh.19.g.
ſindone: et poſuit eum in monumento
exciſo: in quo nõdũ quiſq; poſit⁹ fuerat.
Et dies erat paſceues: & ſabbatũ illuce
ſcebat. Subſecute autem mulieres que
cum eo venerant de galilea
viderũt monumẽtũ: & quẽadmodũ poſi=
tũ erat corp⁹ eius. Et reuertẽtes parauerũt
aromata & vnguẽta: et ſabbato quidẽ
ſiluerũt ſecundũ mandatum. Cap.24.

Una aũt ſabbati valde diluculo A
venerunt ad monumentũ portãtes Mat.28.a.
que parauerant aromata: et Mar.16.a.

ταίς. εύρον δε τον λίθον αποκεκυλισμέ=
νον από του μνημείου, και εισελθούσαι
ουχ εύρον το σώμα του κυρίου ιησού.
και εγένετο εν τω διαπορείσθαι αυτάς
περί τούτου, και ιδού άνδρες δύο ε=
πέστησαν αυταίς εν εσθήσεσιν αστραπτού=
σαις. εμφόβων δε γενομένων αυτών και
κλινουσών το πρόσωπον εις την γην, είπον
προς αυτάς. τι ζητείτε τον ζώντα μετά των
νεκρών. ουκ εστίν ώδε αλλ' ηγέρθη. μνήσ=
θητε ως ελάλησεν υμίν έτι ων εν τη γαλι=
λαία, λέγων. ότι δει τον υιόν του ανθρώ
που παραδοθήναι εις χείρας ανθρώπων α=
μαρτωλών, και σταυρωθήναι, και τη τρίτη η
μέρα αναστήναι. και εμνήσθησαν των ρημά=
των αυτού. και υποστρέψασαι από του
μνημείου, απήγγειλαν ταύτα πάντα τοις
ένδεκα και πάσι τοις λοιποίς. ήσαν δε η μα=
γδαληνή μαρία και ιωάννα και μαρία ιακώ
βου, και αι λοιπαί σύν αυταίς, αι έλεγον
προς τους αποστόλους ταύτα, και εφάνη=
σαν ενώπιον αυτών ωσεί λήρος τα ρήματα
αυτών, και ηπίστουν αυταίς. ο δε πέτρος
αναστάς έδραμεν επί το μνημείον, και πα
ρακύψας βλέπει τα οθόνια κείμενα μόνα, και
απήλθε προς εαυτόν θαυμάζων το γεγο=
νός. και ιδού δύο εξ αυτών ήσαν πορευόμε
νοι εν αυτή τη ημέρα εις κώμην απέχουσαν
σταδίους εξήκοντα από ιερουσαλήμ, η ό=
νομα εμμαούς. και αυτοί ωμίλουν προς α
λλήλους περί πάντων των συμβεβηκότων
τούτων. και εγένετο εν τω ομιλείν αυτούς
και συζητείν, και αυτός ο ιησούς εγγίσας
συνεπορεύετο αυτοίς. οι δε οφθαλμοί αυ=
τών εκρατούντο του μη επιγνώναι αυτόν.
είπε δε προς αυτούς. τίνες οι λόγοι ούτοι
ους αντιβάλλετε προς αλλήλους περιπα=
τούντες, και εστέ σκυθρωποί. αποκριθείς δε
ο εις ω όνομα κλεόπας, είπε προς αυτόν.
συ μόνος παροικείς ιερουσαλήμ, και ουκ
έγνως τα γενόμενα εν αυτή εν ταις ημέ=
ραις ταύταις. και είπεν αυτοίς, ποία. οι
δε είπον αυτώ τα περί ιησού του ναζω=
ραίου, ος εγένετο ανήρ προφήτης, δυνα=
τός εν έργω και λόγω εναντίον του θε=
ού και παντός του λαού, όπως τε παρέ
δωκαν αυτόν οι αρχιερείς και οι άρχοντες
ημών εις κρίμα θανάτου και εσταύρωσαν αυ
τόν. ημείς δε ηλπίζομεν ότι αυτός εστίν ο μέ
λλων λυτρούσθαι τον ισραήλ. αλλά γε συν
πάσι τούτοις τρίτην ταύτην ημέραν άγει σή
μερον, αφ' ου ταύτα εγένετο. αλλά και γυ

inuenerunt lapidem reuolutum Johā.20.a
a monumento: et ingreſſe
non inuenerunt corpus domini ieſu.
Et factū ē dū mēte ꝯſternate eēnt
de iſto: ecce duo viri ſteterunt
ſecus illas in veſte fulgenti. Cum Mat.26.a
timerent autem et Mar.16.c.
declinarent vultum in terrā: dixerunt
ad illas. Quid queritis viuentē cum
mortuis? Nō eſt hic ſꝫ ſurrexit. Recor=
damini q̄liter locutꝰ ē vobis cū adhuc ī
galilea eēt dicēs. Quia oportet filiū ho
minis tradi in manus hominū pctōꝝ
et crucifigi: et die tertia
reſurgere. Et recordate ſunt verborum Mat.28.b.
eius. Et regreſſe a Mar.16.c.
monumento nunciauerunt hec oīa illis B
vndeci: ⁊ ceterꝭ oībꝰ. Erat aūt maria
magdalene et iohāna et maria iacobi:
et cetere que cum eis erāt: que dicebāt
ad apoſtolos hec: et viſa ſunt
ante illos ſicut deliramentum verba
iſta: et non crediderūt illis. Petrꝰ āt
ſurgēs cucurrit ad monumentū: ⁊ pcū
bens vidit linteamina ſola poſita: et
abijt ſecum mirans quod factū fuerat.
Et ecce duo ex illis ibant
ipſa die in caſtellum quod erat in ſpa=
cio ſtadiorum ſexaginta ab hierlm̄ noīe
emauſ. Et ipſi loquebantur ad inuicē
de his omnibus que acciderant.
Et factum eſt dum fabularentur Mar.16.c.
⁊ ſecū q̄rerēt: ⁊ ipſe ieſus appropiquās
ibat cum illis. Oculi autem illorum
tenebantur ne eum agnoſcerent.
Et ait ad illos. Qui ſunt hi ſermones
quos confertis ad inuicē ambulantes:
et eſtis triſtes? Et reſpondens
vnus cui nomen cleophas dixit ei.
Tu ſolus peregrinꝰ es in hierlm̄: ⁊ nō
cognouiſti que facta ſunt in illa
his diebꝰ? Quibus ille dixit. Que? C
Et dixerūt de ieſu nazareno
qui fuit vir propheta: potens
in omni opere et ſermone coram deo
et omni populo. Et quomō eū tradide
rūt ſummi ſacerdotes et principes
nr̄i in dānationē mortꝭ ⁊ crucifixerūt eū.
Nos autem ſperabamus: quia ipſe eēt
redempturus iſrael. Et nunc ſuper
hec omnia tertia dies eſt hodie:
ꝙ hec facta ſunt. Sed ⁊ mulieres

Digitized by Google

ναίκες τινές εξ ημών εξέστησαν ημάς γενόμε
ναι όρθριαι επί το μνημείον, και μη ευρού
σαι το σώμα αυτού ήλθον λέγουσαι και οπ
τασίαν αγγέλων εωρακέναι, οι λέγουσιν αυ
τόν ζην. και απήλθόν τινές των συν ημίν επί
το μνημείον, και εύρον ούτως καθώς και
αι γυναίκες είπον, αυτόν δε ουκ είδον. και
αυτός είπε προς αυτούς. ω ανόητοι και
βραδείς τη καρδία του πιστεύειν επί πά=
σιν οις ελάλησαν οι προφήται. ουχί ταύτα
έδει παθείν τον χριστόν, και εισελθείν εις
την δόξαν αυτού. και αρξάμενος από μωσέ
ως και από πάντων των προφητών διερ=
μήνευεν αυτοίς εν πάσαις ταις γραφαίς τα
περί εαυτού. και ήγγισαν εις την κώμην
ού επορεύοντο, και αυτός προσεποιείτο
πορρωτέρω πορεύεσθαι. και παρεβιάσαντο
αυτόν λέγοντες. μείνον μεθ ημών ότι προς
εσπέραν εστί, και κέκλικεν η ημέρα. και εισήλ
θε του μείναι συν αυτοίς. και εγένετο εν τω
κατακλιθήναι αυτόν μετ αυτών, λαβών τον
άρτον ευλόγησε, και κλάσας επεδίδου
αυτοίς. αυτών δε διηνοίχθησαν οι οφθαλ
μοί και επέγνωσαν αυτόν, και αυτός άφαν
τος εγένετο απ αυτών. και είπον προς αλλή
λους. ουχί η καρδία ημών καιομένη ην εν
ημίν, ως ελάλει ημίν εν τη οδώ, και ως δι
ήνοιγεν ημίν τας γραφάς. και αναστάντες
αυτή τη ώρα υπέστρεψαν εις ιερουσαλήμ,
και εύρον συνηθροισμένους τους ένδεκα και
τους συν αυτοίς λέγοντας, ότι ηγέρθη ο
κύριος όντως και ώφθη σίμωνι. και αυτοί ε
ξηγούντο τα εν τη οδώ, και ως εγνώσθη
αυτοίς εν τη κλάσει του άρτου. ταύτα δε
αυτών λαλούντων, και αυτός ο ιησούς έσ=
τη εν μέσω αυτών, και λέγει αυτοίς. ειρήνη
υμίν. πτοηθέντες δε και έμφοβοι γενόμε=
νοι, εδόκουν πνεύμα θεωρείν, και είπεν αυ=
τοίς. τι τεταραγμένοι εστέ, και διά τι δια=
λογισμοί αναβαίνουσιν εν ταις καρδίαις υ=
μών. ίδετε τας χείρας μου και τους πόδας
μου, ότι αυτός εγώ ειμί. ψηλαφήσατέ με
και ίδετε, ότι πνεύμα σάρκα και οστέα ουκ
έχει, καθώς εμέ θεωρείτε έχοντα. και τού=
το ειπών επέδειξεν αυτοίς τας χείρας και
τους πόδας. έτι δε απιστούντων αυτών α
πό της χαράς και θαυμαζόντων, είπεν αυτοίς
έχετέ τι βρώσιμον ενθάδε. οι δε επέδωκαν
αυτώ ιχθύος οπτού μέρος, και από μελισ
σείου κηρίου. και λαβών ενώπιον αυτών έφα
γεν.
είπε δε αυτοίς. ούτοι οι λόγοι ους ελάλησα

quedam ex noſtris terruerunt nos que
ante lucē fuerūt ad monumētū: ⁊ nō īuē
to corpore eius: venerūt dicētes ſe etiā viſi
onē angelorum vidiſſe: qui dicunt eum
viuere. Et abierūt quidā ex noſtris ad
monumentum: et ita inuenerunt ſicut
mulieres dixerūt: ipſū vero nō īuenerūt. Et
ipſe dixit ad eos. O ſtulti et
tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti ſunt prophete. Nonne hec Act.14.d
oportuit pati xp̄m: et ita intrare in
gloriam ſuam? Et incipiens a moyſe D
et omnibus prophetis: interpretabatur
illis in omnibus ſcripturis que
de ipſo erāt. Et appropinquerūt caſtello
quo ibant: et ipſe ſe finxit
longius ire. Et coegerunt Gen.19.a.
illū dicētes. Mane nobiſcū dn̄e quoniam ad
veſperaſcit: ⁊ īclinata eſt iā dies. Et in
trauit cū illis. Et factum eſt dum
recumberet cum eis: accepit
panē ⁊ benedixit ac fregit: ⁊ porrigebat
illis. Et aperti ſunt oculi eorum
et cognouerunt eum: ⁊ ipſe euanuit
ex oculis eorū. Et dixerunt ad inuicē.
Nonne cor noſtrum ardens erat in
nobis: dum loqueretur in via et aperiret
nobis ſcripturas? Et ſurgentes
eadem hora regreſſi ſūt in hieruſalem:
⁊ inuenerunt congregatos vndecim: et
eos qui cū illis erāt dicentes: quod ſurrexit
dn̄s vere ⁊ apparuit ſimoni. Et ipſi nar E
rabant q̄ geſta erāt in via: et quō cogno
uerūt eū in fractione panis. Dū autē hec
loquuntur: ſtetit ieſus
in medio eorum et dixit eis. Pax
vobis. Ego ſū: nolite timere. Cōturbati
vero ⁊ cōterriti exiſtimabāt ſe ſpm̄ videre.
Et dixit eis. Quid turbati eſtis: ⁊ cogi
tationes aſcendunt in corda veſtra:
videte manus meas et pedes:
quia ego ipſe ſum. Palpate
et videte: quia ſpūs carnem ⁊ oſſa nō
hz: ſicut me videtis habere. Et cū hoc
dixiſſet oſtendit eis manus et
pedes. Adhuc autē illis nō credentibus
et mirantibus pre gaudio dixit.
Habetis hic aliquid quod māducetur? At illi
ei partē piſcis aſſi: ⁊ fauū obtulerūt
mellis. Et cū māducaſſet corā eis: ſumēs
reliquias dedit eis. cautus ſum
Et dixit ad eos. Hec ſunt verba que lo

προς υμάς, έτι ων συν υμίν, ότι δει πλη
ρωθήναι πάντα τα γεγραμμένα εν τω νόμω
μωσέως και προφήταις και ψαλμοίς πε=
ρί εμού. τότε διήνοιξεν αυτών τον νουν του
συνιέναι τας γραφάς, και είπεν αυτοίς. ό=
τι ούτως γέγραπται, και ούτως έδει παθείν
τον Χριστόν, και αναστήναι εκ νεκρών τη
τρίτη ημέρα, και κηρυχθήναι επί τω ονόμα
τι αυτού μετάνοιαν και άφεσιν αμαρτιών
εις πάντα τα έθνη, αρξάμενον από ιερουσα
λήμ. υμείς δε εστέ μάρτυρες τούτων. και
ιδού εγώ αποστέλλω την επαγγελίαν του
πατρός μου εφ υμάς. υμείς δε καθίσατε
εν τη πόλει ιερουσαλήμ, έως ου ενδύσησθε
δύναμιν εξ ύψους. εξήγαγε δε αυτούς έ=
ξω έως εις βηθανίαν, και επάρας τας χείρας
αυτού, ευλόγησεν αυτούς. και εγένετο εν
τω ευλογείν αυτόν αυτούς διέστη απ αυ=
τών, και ανεφέρετο εις τον ουρανόν. και αυ=
τοί προσκυνήσαντες αυτόν υπέστρεψαν εις
ιερουσαλήμ μετά χαράς μεγάλης. και ή=
σαν διαπαντός εν τω ιερώ αινούντες και
ευλογούντες τον θεόν. αμήν.

Τέλος του κατά λουκάν αγίου
ευαγγελίου.

ad vos cũ adhuc eẽ vobiſcũ: qm̃ neceſ
omnia q̃ ſcripta ſunt i lege ⌊ ſe ẽ ipleri
moyſi et prophetis ⁊ pſalmis de
me. Tunc aperuit illis ſenſum vt H
itelligerẽt ſcripturas: ⁊ dixit eis. Qm̃ Act.17.a.
ſic ſcriptum eſt: ⁊ ſic opoꝛtebat
chꝛiſtum pati ⁊ reſurgere a moꝛtuis
tertia die: et pꝛedicari in nomine
eius pniam et remiſſionem peccatoꝝ
in omnes gentes: incipiẽtibus ab hiero
ſolyma. Uos aũt teſtes eſtis hoꝝ. Et
ecce ego mittam pꝛomiſſum Act.1.a.
patris mei in vos. Uos autem ſedete
in ciuitate quoadusq́ induamini
virtute ex alto. Eduxit aũt eos foꝛas
in bethaniam: et eleuatis manibus
ſuis benedixit eis. Et factũ eſt dum Mar.16.b
benediceret illis receſſit ab eis: Act.1.b.
et ferebatur in celum. Et ipſi
adoꝛantes regreſſi ſunt in
hieruſalẽ cũ gaudio magno. Et erant
ſẽper in templo laudantes et
benedicentes deum. Amen.

Explicit euangelium ſecun=
dum Lucam.

Incipit pꝛologus in euangelium ſecundum Johannem.

HIc eſt Johannes euangeliſta vnus ex diſcipulis domini: qui virgo a deo electus eſt: quem de nuptijs volentem nubere vocauit deus. Cui virginitatis in hoc duplex teſtimoniũ datur in euã gelio: ꝙ et pꝛe ceteris dilectus a deo dicitur: ⁊ huic matrem ſuam pendens in cruce cõmenda= uit dominus: vt virginẽ virgo ſeruaret. Deniq́ manifeſtans in euangelio ꝙ erat ipſe incoꝛruptibilis ver bi opus inchoans: ſolus verbũ carnẽ factum eſſe: nec lumen a tenebꝛis compꝛehenſum fuiſſe teſtatur pꝛi mum ſignum ponens quod in nuptijs fecit dominus: oſtendens ꝙ ipſe erat: vt legentibꝰ demonſtraret ꝙ vbi dominus inuitatus ſit: deficere nuptiarum vinum debeat: ⁊ veteribus imutatis: noua omnia que a xp̃o inſtituũtur appareãt. Hoc aũt euãgeliũ ſcripſit in aſia: poſtea q̃ȝ in pathmos inſula apocalypſim ſcripſerat: vt cui in pꝛincipio canonis incoꝛruptibile pꝛincipiũ pꝛenotatur in geneſi: ei etiaȝ incoꝛruptibi lis finis per virgineȝ in apocalypſi redderetur dicente chꝛiſto. Ego ſum alpha ⁊ o. Et hic eſt iohãneȝ qui ſciens superueniſſe dieȝ receſſus ſui: conuocatis diſcipulis ſuis in epheſo: per multa ſignoꝝ experimẽ ta pꝛomens chꝛiſtum: deſcendens in defoſſum ſepulture locum: facta oꝛatione poſitus eſt ad patres ſuos tam extraneus a doloꝛe moꝛtis q̃ȝ a coꝛruptione carnis inuenitur alienus. Tum poſt omnes euangeliuȝ ſcripſit: et hoc virgini debebatur. Quoꝝ tamen vel ſcriptoꝝ tempoꝛis diſpoſitio vel libꝛoꝝ oꝛdi= natio ideo a nobis per ſingula non exponitur: vt ſciendi deſiderio collato ⁊ querentibus fructus laboꝛis et deo magiſterij doctrina ſeruetur.

Explicit pꝛologus.

Digitized by Google

τὸ κατὰ ἰωάννην ἅγιον εὐαγγέλιον. Cap. i.

ν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λό=
γος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς
ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ
πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι᾽ αὐ=
τοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ
ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ
ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.
καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία
αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ἐγένετο ἄνθρωπος ἀ=
πεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ ἰω=
άννης. οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρ=
τυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύ
σωσι δι᾽ αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς,
ἀλλ᾽ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ἦν τὸ
φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρω=
πον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ
ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ
κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε,
καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ
ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκ
να θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄ=
νομα αὐτοῦ. οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θε
λήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀν=
δρός, ἀλλ᾽ ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. καὶ ὁ λό=
γος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν.
καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν
ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χά
ριτος καὶ ἀληθείας. ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ
αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων. οὗτος ἦν ὃν εἶ=
πον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθεν
μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. καὶ ἐκ
τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐ=
λάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. ὅτι ὁ νό=
μος διὰ μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλή
θεια διὰ ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο. θεὸν οὐδεὶς
ἑώρακε πώποτε. ὁ μονογενὴς υἱός ὁ ὢν
εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγή=
σατο. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ ἰωάν
νου ὅτε ἀπέστειλαν οἱ ἰουδαῖοι ἐξ ἱεροσολύ
μων ἱερεῖς καὶ λευΐτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐ=
τόν. σὺ τίς εἶ. καὶ ὡμολόγησε καὶ οὐκ ἠρ=
νήσατο. καὶ ὡμολόγησεν ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ
ὁ χριστός. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν. τί οὖν ἠ=
λίας εἶ σύ. καὶ λέγει οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ
σύ. καὶ ἀπεκρίθη. οὔ. εἶπον οὖν αὐτῷ. τίς
εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡ=
μᾶς. τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ. ἔφη. ἐγὼ φω=
νὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνατε τὴν ὁδὸν
κυρίου, καθὼς εἶπεν ἡσαΐας ὁ προφήτης.
καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαί=
ων. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπον αὐτῷ. τί
οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός οὔτε

Incipit euangeliū ſcʒ Iohānē. Cap. i.

n principio erat verbū: ꝛ A
vbū erat apd̄ deū: ꝛ de⁹
erat vbū: hoc erat ī pri
cipio apd̄ deū. Oia p ip
ſuʒ facta ſūt ꝛ ſine ipſo
factū eſt nihil. Qd̄ factū ē in ipo vita
erat: et vita erat lux hominum
et lux in tenebris lucet: et tenebre
eam nō cōprehēderūt. Fuit homo miſ Mat. 3. a.
ſus a deo: cui nomen erat iohannes. j. 3. d
Hic venit ī teſtimoniū vt teſtimoniū p=
hiberet de lumine: vt omnes crederent
per illum. Non erat ille lux:
ſʒ vt teſtimoniū phiberet de luie. Erat
lux vera: que illuminat omnem hoiem
venientem in hunc mundū. In mundo B
erat ꝛ mundus per ipſum factus eſt: et
mund⁹ eū nō cognouit. In propria ve
nit et ſui eū nō recepert. Quotquot āt
receperūt eū dedit eis poteſtateʒ filios
dei fieri his qui credunt in nomine
ei⁹. Qui nō ex ſāguinib⁹ neqꝫ ex volū
tate carnis: neqꝫ ex volūtate viri:
ſed ex deo nati ſunt. Et verbum
caro factum eſt: et habitauit in nobis.
Et vidimus gloriam eius gloriam
quaſi vnigeniti a patre: plenum gratie
ꝛ veritatis. Iohānes teſtimoniū phibꝫ
de ipſo et clamat dicens. Hic erat quē
qui poſt me venturus eſt: ante ⌊ dixi
me fact⁹ eſt: qꝛ prior me erat. Et de C
plenitudine eius nos omnes accepim⁹
et gratiam pro gratia: quia lex
per moyſen data eſt: gratia ꝛ veritas
per ieſum chriſtū facta eſt. Deū nemo 1. Ioh. 4. c.
vidit vnqꝫ. Unigenitus filius qui eſt
in ſinu patris ipſe enarrauit.
Et hoc eſt teſtimonium iohannis: j. 5. f.
quando miſerunt iudei ab hieroſolymis
ſacerdotes ꝛ leuitas ad eū vt iterrogarēt
eū. Tu qs es? Et cōfeſſus eſt ꝛ nō ne
gauit. Et confeſſus ē: quia nō ſum ego
xp̄s. Et iterrogauerūt eū. Quid ergo?
Helias es tu? Et dixit nō ſū. Prophe
ta es tu? Et rn̄dit. Nō. Dixerūt ergo ei.
Quis es vt rn̄ſū demus his q miſerūt nos.
Quid dicis de teipſo? Ait. Ego vox Eſai. 40. a
clamantis in deſerto: dirigite viam Mat. 3. a.
dn̄i: ſicut dixit eſaias propheta. Mar. 1. a. Luce. 3. a.
Et qui miſſi fuerāt erant ex phariſeis.
Et iterrogauerūt eū: ꝛ dixerūt ei. Quid D
ergo baptizas ſi tu nō es xp̄s: neqꝫ

Digitized by Google

ηλίας ούτε ο προφήτης. απεκρίθη αυτοίς ο
ιωάννης λέγων. εγώ βαπτίζω εν ύδατι, μέ
σος δε υμών έστηκεν ον υμείς ουκ οίδατε.
αυτός εστίν ο οπίσω μου ερχόμενος, ος έμ
προσθεν μου γέγονεν, ου εγώ ουκ ειμί άξι
ος ίνα λύσω αυτού τον ιμάντα του υποδή
ματος. ταύτα εν βηθανία εγένετο πέραν του
ιορδάνου, όπου ην ιωάννης βαπτίζων. τη
επαύριον βλέπει ο ιωάννης τον ιησούν ερ=
χόμενον προς αυτόν και λέγει. ίδε ο αμ=
νός του θεού, ο αίρων την αμαρτίαν του κό
σμου. ούτος εστί περί ου εγώ είπον. οπίσω
μου έρχεται ανήρ, ος έμπροσθεν μου γέ=
γονεν ότι πρώτος μου ην, κάγώ ουκ ήδειν
αυτόν. αλλ' ίνα φανερωθή τω ισραήλ, διά
τούτο ήλθον εγώ εν τω ύδατι βαπτίζων.
και εμαρτύρησεν ιωάννης λέγων. ότι τεθέα
μαι το πνεύμα καταβαίνον ωσεί περιστεράν
εξ ουρανού, και έμεινεν επ' αυτόν κάγώ ουκ
ήδειν αυτόν. αλλ' ο πέμψας με βαπτίζειν
εν ύδατι εκείνος μοι είπεν. εφ' ον αν ίδης το
πνεύμα καταβαίνον και μένον επ' αυτόν,
ούτος εστίν ο βαπτίζων εν πνεύματι αγίω
κάγώ εώρακα και μεμαρτύρηκα, ότι ούτος
εστίν ο υιός του θεού. τη επαύριον πάλιν
ειστήκει ο ιωάννης και εκ των μαθητών αυ=
τού δύο, και εμβλέψας τω ιησού περιπα=
τούντι, λέγει. ίδε ο αμνός του θεού. και ή=
κουσαν αυτού οι δύο μαθηταί λαλούντος,
και ηκολούθησαν τω ιησού. στραφείς δε ο
ιησούς και θεασάμενος αυτούς ακολου=
θούντας, λέγει αυτοίς. τι ζητείτε. οι δε εί=
πον αυτώ. ραββί, ο λέγεται ερμηνευόμενον
διδάσκαλε, πού μένεις. λέγει αυτοίς. έρ=
χεσθε και ίδετε. ήλθον και είδον πού μένει,
και παρ' αυτώ έμειναν την ημέραν εκείνην.
ώρα ην ως δεκάτη. ην ανδρέας ο αδελφός
σίμωνος πέτρου εις εκ των δύο των ακού=
σάντων παρά ιωάννου και ακολουθησάν=
των αυτώ. ευρίσκει ούτος πρώτος τον α=
δελφόν τον ίδιον σίμωνα, και λέγει αυτώ.
ευρήκαμεν τον μεσίαν ο εστί μεθερμηνευόμε
νον χριστός. και ήγαγεν αυτόν προς τον ιη
σούν. εμβλέψας δε αυτώ ο ιησούς, είπε. συ
ει σίμων ο υιός ιωνά, συ κληθήση κηφάς ο
ερμηνεύεται πέτρος. τη επαύριον ηθέλησεν
εξελθείν εις την γαλιλαίαν, και ευρίσκει φί
λιππον, και λέγει αυτώ ο ιησούς. ακολού=
θει μοι. ην δε ο φίλιππος από βηθσαϊδά εκ
της πόλεως ανδρέου και πέτρου. ευρίσκει
φίλιππος τον ναθαναήλ, και λέγει αυτώ.
ον έγραψε μωσής εν τω νόμω και οι προ=
φήται, ευρήκαμεν ιησούν τον υιόν ιωσήφ τον

helias nec propheta? Reſpondit eis
iohãnes dicẽs. Ego baptizo in aq̃: me Mat.3.c.
dius aũt veſtrũ ſtetit quẽ vos neſcitis. Mar.1.b. Luce.3.d.
Ipſe eſt qui poſt me venturꝰ ẽ qui an Actuũ.1.a.
te me factꝰ eſt: cuius ego non ſũ dignꝰ 19.a.
vt ſoluam eius corrigiam calciamenti.
Hec in bethania facta ſunt trans
iordanem vbi erat iohannes baptizãs.
Altera die vidit iohannes ieſuz veniẽtẽ
ad ſe et ait. Ecce agnus
dei: ecce qui tollit peccatum mundi.
Hic eſt de quo ego dixi. Poſt
me venit vir qui ante me factus eſt:
quia prior me erat: et ego neſciebam
eũ. Sed vt manifeſtetur iſrael: ꝓpterea
veni ego in aqua baptizans.
Et teſtimoniũ ꝑhibuit iohãnes dicẽs. E
ſpm̃ deſcẽdentẽ q̃ſi colũbã Quia vidi Mat.3.g.
de celo et manſit ſuper eũ: et ego ne= Mar.1.b. Luce.3.c.
ſciebaz eũ. Sed qui miſit me baptizare
in aqua: ille mihi dixit. Sup quẽ vi=
deris ſpm̃ deſcendentẽ et manẽtẽ ſup eũ:
hic eſt qui baptizat in ſpiritu ſancto.
Et ego vidi et teſtimoniũ ꝑhibui qꝛ hic
eſt filius dei. Altera die iterum
ſtabat iohannes: et ex diſcipulis eius
duo et reſpiciens ieſum ambulantem
dicit. Ecce agnus dei. Et audierunt
eum duo diſcipuli loquentem:
et ſecuti ſunt ieſum. Conuerſus autem
ieſus et videns eos ſequentes ſe:
dixit eis. Quid queritis? Qui dixerũt
ei. Rabbi: quod dicitur interpretatum
magiſter: vbi habitas? Dicit eis: venite
et videte. Venerũt et viderũt vbi mane F
ret: et apud eum manſerunt die illo.
Hora aũt erat q̃ſi decia. Erat ãt andre
as frater ſimonis petri vnꝰ ex duobꝰ q̃
a iohãne et ſecuti fuerant audierant
eum. Inuenit hic primum fratrem
ſuum ſymonem et dicit ei.
Inuenimꝰ meſſiaz quod eſt iterpretatũ
xp̃s. Et adduxit eum ad ieſum.
Intuitꝰ autem eum ieſus dixit. Tu
es ſimon filiꝰ iona: tu vocaberis cephas
qđ interpretatur petrꝰ. In craſtinũ voluit
exire in galileam: et inuenit philippũ.
Et dicit ei ieſus. Sequere
me. Erat autem philipus a bethſaida
ciuitate andree et petri. Inuenit G
philippus nathanael: et dicit ei.
Quẽ ſcripſit moyſes in lege et prophete:
inuenimus ieſum filium ioſeph

από ναζαρέτ. και είπεν αυτώ ναθαναήλ. εκ
ναζαρέτ δύναταί τι αγαθόν είναι. λέγει αυ
τώ φίλιππος. έρχου και ίδε. είδεν ο ιησούς
τον ναθαναήλ ερχόμενον προς αυτόν και λέ
γει περί αυτού ίδε αληθώς ισραηλίτης εν ω
δόλος ουκ εστί. λέγει αυτώ ναθαναήλ. πό
θεν με γινώσκεις. απεκρίθη ιησούς και είπεν
αυτώ. προ του σε φίλιππον φωνήσαι όντα
υπό την συκήν είδόν σε. απεκρίθη ναθανα=
ήλ και λέγει αυτώ. ραββί, συ ει ο υιός του
θεού, συ ει ο βασιλεύς του ισραήλ. απεκρί=
θη ιησούς και είπεν αυτώ ότι είπόν σοι είδον
σε υποκάτω της συκής πιστεύεις, μείζω
τούτων όψει. και λέγει αυτώ. αμήν αμήν
λέγω υμίν, απάρτι όψεσθε τον ουρανόν α=
νεωγότα και τους αγγέλους του θεού ανα=
βαίνοντας και καταβαίνοντας επί τον υιόν
του ανθρώπου. Cap.2.

Και τη ημέρα τη τρίτη γάμος εγένετο εν
κανά της γαλιλαίας, και ην η μήτηρ του
ιησού εκεί. εκλήθη δε και ο ιησούς και οι μα
θηταί αυτού εις τον γάμον. και υστερήσαν
τος οίνου, λέγει η μήτηρ του ιησού προς αυ
τόν. οίνον ουκ έχουσι. λέγει αυτή ο ιησούς
τι εμοί και σοι γύναι. ούπω ήκει η ώρα
μου. λέγει η μήτηρ αυτού τοις διακόνοις. ό
τι αν λέγει υμίν ποιήσατε. ήσαν δε εκεί υ=
δρίαι λίθιναι εξ κείμεναι κατά τον καθαρισ=
μόν των ιουδαίων χωρούσαι ανά μετρητάς
δύο ή τρείς. λέγει αυτοίς ο ιησούς. γεμί=
σατε τας υδρίας ύδατος. και εγέμισαν αυ=
τάς έως άνω. και λέγει αυτοίς. αντλήσατε
νυν και φέρετε τω αρχιτρικλίνω. και ήνεγ=
καν. ως δε εγεύσατο ο αρχιτρίκλινος το ύ=
δωρ οίνον γεγενημένον, και ουκ ήδει πόθεν
εστίν, οι δε διάκονοι ήδεισαν οι ηντληκότες
το ύδωρ, φωνεί τον νυμφίον ο αρχιτρίκλι=
νος και λέγει αυτώ. πας άνθρωπος πρώτον
τον καλόν οίνον τίθησι, και όταν μεθυσθώ
σι, τότε τον ελάσσω. συ τετήρηκας τον κα=
λόν οίνον έως άρτι. ταύτην εποίησε την αρ=
χήν των σημείων ο ιησούς εν κανά της γαλι
λαίας, και εφανέρωσε την δόξαν αυτού, και
επίστευσαν εις αυτόν οι μαθηταί αυτού.
μετά τούτο κατέβη εις καπερναούμ αυτός
και η μήτηρ αυτού, και οι αδελφοί αυτού.
και οι μαθηταί αυτού, και εκεί έμειναν ου
πολλάς ημέρας. και εγγύς ην το πάσχα
των ιουδαίων. και ανέβη εις ιεροσόλυμα ο
ιησούς. και εύρεν εν τω ιερώ τους πωλούν
τας βόας και πρόβατα, και περιστεράς, και
τους κερματιστάς καθημένους. και ποιήσας
φραγέλλιον εκ σχοινίου, πάντας εξέβαλεν

a nazareth. Et dixit ei nathanael. A
nazareth pōt aliq̄d bonū eſſe. Dicit ei
philippus. Ueni et vide. Uidit ieſus
nathanael venientem ad ſe ⁊ dicit
de eo. Ecce vere iſraelita: in quo
dolus nō eſt. Dicit ei nathanael. Un
de me noſti. reſpondit ieſus et dixit
ei. Priuſq̄ te philipp9 vocaret cū eēs
ſub ficu vidi te. Reſpōdit ei nathanael
et ait. Rabbi tu es filius
dei: tu es rex iſrael. Reſpondit
ieſus et dixit ei. Quia dixi tibi vidi
te ſub ficu credis: maius
his videbis. Et dicit ei. Amen amen
dico vobis: amodo videbitis celū aper
tum et angelos dei aſcendentes
⁊ deſcendentes ſupra filium
hominis. Cap.2.

Et tertia die nuptie facte ſunt in A
chana galilee: et erat mater
ieſu ibi. Uocatus eſt aūt ⁊ ieſ9 ⁊ diſci
puli eius ad nuptias. Et deficiente
vino: dicit mater ieſu ad eum.
Uinum non habent. Et dicit ei ieſus.
Quid mihi et tibi eſt mulier? Nōdū ve
nit hora mea. Dicit mr̄ ei9 miniſtris.
Quodcūq̄ dixerit vobis facite. Erāt āt
ibi lapidee hydrie ſex poſite ſcd̄z puri=
ficationē iudeorum capiētes ſingule me
tretas binas vel ternas. Dicit eis ieſus.
hydrias aq̄. Et ipleuerūt eas ⌊ Implete
vſq̄ ad ſūmū. Et dicit eis ieſus. Hauri
te nunc et ferte architriclino. Et tulerūt.
Ut aūt guſtauit architriclinus aquam B
vinum factum: et non ſciebat vnde
eſſet: miniſtri aūt ſciebant qui hauſe
rūt aquā: vocat ſponſum architriclinus
et dicit ei. Omnis homo primum
bonū vinū ponit: et cum inebriati fue=
rit tūc id qd̄ deteri9 ē. Tu āt ſeruaſti bo=
nū vinū vſq̄ adhuc. Hoc fecit initium
ſignoꝝ ieſus in chana galilee:
et manifeſtauit gloriam ſuam: et
crediderunt in eum diſcipuli eius.
Poſt hec deſcēdit capharnaum ipſe Mat.4.d.
et mater eius et fratres eius
et diſcipuli eius: et ibi manſerunt non C
multis diebus. Et prope erat paſcha Mat.21.b.
iudeorum: et aſcēdit ieſus hieroſolymā Mar.11.d.
et inuenit in templo vendentes Luce.19.g. Eſaie.56.
oues et boues ⁊ columbas et Hiere.7.b
numularios ſedētes. Et cum feciſſet q̄ſi
flagellum de funiculis: omnes eiecit

ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε, καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν. ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν. μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν. ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ. τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι. τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ ἰησοῦς. ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. αὐτὸς δὲ ὁ ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου. αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

Cap. 3.

Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν ἰουδαίων. οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν ἰησοῦν νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ. ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος. οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ. ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νικόδημος. πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν. μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεννηθῆναι. ἀπεκρίθη ἰησοῦς. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκός, σάρξ ἐστι. καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις. ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ἀπεκρίθη νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ. πῶς δύ-

de templo: oues quoque et boues et numulariorum effudit es: et menſas ſubuertit. Et his qui columbas vendebant dixit. Auferte iſta hinc et nolite facere domũ patris mei domũ negociationis. Recordati vero diſcipuli ſũt eius quia ſcriptum eſt. Zelus domus tue comedit me. Reſponderunt ergo iudei et dixerunt ei. Quod ſignũ oſtẽdis nobis quia hec facis? Rñdit ieſus et dixit eis. Soluite templũ hoc et in trib9 diebus excitabo illud. Dixerũt ergo iudei. Quadraginta et ſex annis edificatũ eſt templũ hoc et tu in trib9 dieb9 excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis ſui. Cum ergo reſurrexiſſet a mortuis: recordati ſunt diſcipuli eius quia hoc dicebat: et crediderunt ſcripture et ſermoni quẽ dixit ieſus. Cum autẽ eẽt hieroſolymis in paſcha in die feſto: multi crediderunt in noĩe ei9 videntes ſigna eius que faciebat. Ipſe autẽ ieſus non credebat ſemetipſum eis eo quod ipſe noſſet omnes: et quia op9 ei nõ erat vt quis teſtimoniũ phiberet de hoĩe. Ipſe enĩ ſciebat quid eẽt in homine.

Pſal. 68.

Mat. 26. f. D

Cap. 3.

A

Erat autem homo ex phariſeis nicodemus nomine princeps iudeorum. Hic venit ad ieſum nocte: et dixit ei. Rabbi ſcimus quia a deo veniſti magiſter. Nemo enim poteſt hec ſigna facere que tu facis: niſi fuerit deus cum eo. Reſpondit ieſus et dixit ei. Amen amen dico tibi: niſi quis renat9 fuerit denuo: nõ poteſt videre regnum dei. Dicit ad eum nicodem9. Quõ poteſt homo renaſci cũ ſit ſenex. Nunquid poteſt in ventrem matris ſue iterato introire et renaſci? Reſpõdit ieſus. Amẽ amẽ dico tibi: niſi quis renatus fuerit ex aqua et ſpiritu ſancto non poteſt introire in regnum dei. Quod natum eſt ex carne caro eſt: et quod natum eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos naſci denuo. Spiritus vbi vult ſpirat: et vocem eius audis: ſed neſcis vnde veniat aut quo vadat. Sic eſt omnis qui natus eſt ex ſpiritu. Rñdit nicodemus et dixit ei. Quomodo poſſūt

I. 7. f. Mat. 22. c.

Digitized by Google

ναται ταῦτα γενέσθαι. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ἰσρα=
ὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις. ἀμὴν ἀμὴν λέ=
γω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν. καὶ ὃ ἑω
ράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν
ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑ=
μῖν καὶ οὐ πιστεύετε πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐ
πουράνια πιστεύσετε. καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν
εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβάς ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ
οὐρανῷ. καὶ καθὼς μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υ=
ἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.
οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον,
ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν
ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλη=
ται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστει=
λεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵ=
να κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σωθῇ ὁ κόσ=
μος δι᾽ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρί
νεται. ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι
μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογε=
νοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρί=
σις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον,
καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκό
τος ἢ τὸ φῶς. ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔρ
γα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ
φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀ
λήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερω=
θῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα. ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασ=
μένα. μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μα
θηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ
διέτριβε μετ᾽ αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ
καὶ ἰωάννης βαπτίζων ἐν αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ
σαλήμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρε
γίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. οὔπω γὰρ ἦν βε=
βλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ἰωάννης. ἐγένε
το οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ἰωάννου με
τὰ ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον
πρὸς τὸν ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ. ῥαββί.
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ᾧ
σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ
πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ἀπεκρίθη ἰω=
άννης καὶ εἶπεν. οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμ
βάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε,
ὅτι εἶπον οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ᾽ ὅτι ἀ
πεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων
τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν, ὁ δὲ φίλος τοῦ
νυμφίου ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χα
ρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη

hec fieri? Respondit iesus et
dixit ei. Tu es magister in israel B
et hec ignoras? Amen amen dico
tibi quia quod scimus loquimur et quod vi
dimus testamur: et testimonium
nostrum non accipitis. Si terrena dixi vo
bis et non creditis: quomodo si dixero vobis ce
lestia credetis. Et nemo ascendit Ephe.4.b
in celum nisi qui descendit de celo
filius hominis qui est in
celo. Et sicut moyses exaltavit serpentem Nume.21.c
in deserto: ita exaltari oportet filium
hominis: ut omnis qui credit in
ipso non pereat: sed habeat vitam eternam.
Sic enim deus dilexit mundum 1.Joh.4.b.
ut filium suum unigenitum daret:
ut omnis qui credit in eum non pereat
sed habeat vitam eternam. Non enim misit
deus filium suum in mundum ut
iudicet mundum: sed ut salvetur mundus
per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur.
Qui autem non credit iam iudicatus est: quia
non credit in nomine unigeniti
filii dei. Hoc est autem iudicium:
quia lux venit in mundum:
et dilexerunt homines magis tenebras
quam lucem. Erant enim eorum mala opera.
Omnis enim qui male agit odit C
lucem: et non venit ad lucem ut non
arguantur opera eius. Qui autem facit ve
ritatem venit ad lucem: ut manifestentur
opera eius: quia in deo sunt facta.
Post hec venit iesus et discipuli
eius in terram iudeam: et illic
morabatur cum eis et baptizabat. Erat autem Mat.3.b, Luc.3.a.
et iohannes baptizans in ennon iuxta
salim: quia aque multe erant illic: et ve
niebant et baptizabantur. Nondum enim missus Mat.4.d. Mar.1.c.
fuerat iohannes in carcerem. Facta est
autem questio ex discipulis iohannis cum
iudeis de purificatione. Et venerunt
ad iohannem et dixerunt ei. Rabbi
qui erat tecum trans iordanem cui
tu testimonium perhibuisti ecce hic baptizat
et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes D
et dixit. Non potest homo accipere
quicquam nisi fuerit ei datum de
celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis 1.Joh.4.c.
quod dixerim non sum ego christus: sed quia missus
sum ante illum. Qui habet
sponsam sponsus est: amicus autem
sponsi qui stat et audit eum: gaudio
gaudet propter vocem sponsi. Hoc

Digitized by Google

οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον δεῖ
αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ὁ ἄνωθεν
ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς
γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστί, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων
ἐστί. καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε τοῦτο μαρ-
τυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμ
βάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφρά
γισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὃν γὰρ ἀπέσ
τειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ.
οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ πνεῦ-
μα. ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέ
δωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν
υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ
υἱῷ οὐκ ὄψεται τὴν ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ
θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. Cap.4.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ φα-
ρισαῖοι ὅτι ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς
ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ ἰωάννης, καίτοιγε ἰη-
σοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, ἀφῆκε τὴν ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς
τὴν γαλιλαίαν. ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι
διὰ τῆς σαμαρείας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν
σαμαρείας λεγομένην συχάρ, πλησίον τοῦ
χωρίου οὗ ἔδωκεν ἰακὼβ ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐ
τοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ ἰακώβ. ὁ οὖν ἰη-
σοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέ-
ζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.
ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς σαμαρείας ἀντλῆσαι
ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. δός μοι πιεῖν.
οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς
τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. λέγει
οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ σαμαρεῖτις. πῶς σὺ
ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς οὔσης
γυναικὸς σαμαρείτιδος. οὐ γὰρ συγχρῶν
ται ἰουδαῖοι σαμαρείταις. ἀπεκρίθη ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτῇ. εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ
θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι δός μοι πι
εῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι
ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνή. κύριε οὔ-
τε ἄντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ.
πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν. μὴ σὺ
μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἰακώβ, ὃς ἔδω
κεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ.
ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ. πᾶς ὁ πί-
νων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν,
ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω
αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ
τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐ-
τῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ-
νιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή. κύριε δός
μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ

ergo gaudiū meū ipletū eſt. Illū opor-
tet creſcere me aūt minui. Qui deſurſū
venit ſuper omnes eſt. Qui eſt de
terra de terra eſt: ꝛ de terra loquitur
qui de celo venit ſuper omnes
eſt. Et quod vidit et audiuit hoc teſta
tur: ꝛ teſtimoniū eius nemo accipit.
Qui aūt acceperit eius teſtimoniū ſigna- Roma.3.a.
uit quia deus verax eſt. Quē enim miſit 1.3.c.
deus verba dei loquitur. Mat.11.g. Luc.10.f.
Non enim ad menſurā dat deus ſpiritum. 1.16.c.
Pater diligit filium ꝛ omnia dedit
in manu eius. Qui credit in
filiū habz vitā eternā. Qui aūt icredulus ē Gal.11.a
filio: non videbit vitam: ſed ira Abach.2.a
dei manet ſuper eum. Cap.4.
Ut ergo cognouit ieſus quia audierūt A
phariſei quia ieſus plures diſcipulos
facit et baptizat quam iohannes: quāquā ieſus
non baptizaret ſed diſcipuli
eius: reliquit iudeā et abijt iterum in Mar.4.d.
galileam. Oportebat aūt eum tranſire
per mediam ſamariā. Uenit ergo in ci
uitatē ſamarie que dicitur ſychar: iuxta
prediū quod dedit iacob ioſeph filio ſuo.
Erat aūt ibi fons iacob. Ieſus autem
fatigatus ex itinere ſedebat
ſic ſupra fōtē. Hora aūt erat quaſi ſexta.
Uenit mulier de ſamaria haurire
aquā. Dicit ei ieſus. Da mihi bibere.
Diſcipuli enim eius abierant in
ciuitatem vt cibos emerent. Dicit
ergo ei mlier illa ſamaritana. Quō tu B
iudeus cū ſis bibere a me poſcis: quē ſum
mulier ſamaritana? Nō enim coutunt
iudei ſamaritanis. Reſpondit ieſus
et dixit ei. Si ſcires donum
dei: ꝛ quis ē qui dicit tibi da mihi bibere
tu forſitā petiſſes ab eo ꝛ dediſſet tibi
aquā viuā. Dicit ei mlier. Dñe neqꝫ i
quo haurias habes: ꝛ puteus altus eſt.
Unde ergo hēs aquā viuā? Nūquid tu 1.7.f.
maior es patre noſtro iacob: qui dedit
nobis puteum: et ipſe ex eo bibit
et filij eius et pecora eius.
Reſpondit ieſus et dixit ei. Oīs q bi
bit ex aqua hac ſitiet iterum:
qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo
ei non ſitiet in eternum: ſed
aqua quā ego dabo ei: fiet in eo
fons aque ſalientis in vitam eternam. C
Dicit ad eum mulier. Domine da 1.6.d.
mihi hanc aquam vt non ſitiam neqꝫ

Digitized by Google

ἔρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ ὁ ἰη=
σοῦς. ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου. καὶ
ἐλθὲ ἐνθάδε. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν. οὐκ
ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. καλῶς
εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω, πέντε γὰρ ἄν=
δρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστι σου
ἀνήρ. τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. λέγει αὐτῷ
ἡ γυνή. κύριε θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσε
κύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν ἱεροσολύ=
μοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. λέ
γει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. γύναι πίστευσόν μοι, ὅ
τι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
οὔτε ἐν ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πα
τρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε. ἡμεῖς
προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία
ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα
καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ
προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ
ἀληθείᾳ. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ
τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. πνεῦμα ὁ θε=
ός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύ
ματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐ=
τῷ ἡ γυνή. οἶδα ὅτι μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγό
μενος χριστός. ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος ἀναγγε=
λεῖ ἡμῖν πάντα. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. ἐγώ
εἰμι ὁ λαλῶν σοι. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ
γυναικὸς ἐλάλει. οὐδεὶς μέντοι εἶπε τί ζη=
τεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ᾽ αὐτῆς. ἀφῆκεν οὖν τὴν
ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν
πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις. δεῦτε ἴ=
δετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐ=
ποίησα, μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. ἐξῆλ=
θον οὖν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς
αὐτόν. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. ῥαββὶ φάγε. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν
ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους. μή τις ἤνεγκεν αὐ
τῷ φαγεῖν. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἐμὸν
βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμ
ψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
οὐκ ὑμεῖς λέγετε ὅτι τετράμηνός ἐστι καὶ
ὁ θερισμὸς ἔρχεται. ἰδοὺ λέγω ὑμῖν ἐπά=
ρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε
τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν
ἤδη, καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον. ἵνα καὶ ὁ
σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ
τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλ=
λος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.
ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς

veniam huc haurire. Dicit ei ieſus.
Uade voca virum tuum et
veni huc. Reſpondit mulier ⁊ dixit. Non
habeo virum. Dicit ei ieſus. Bene
dixiſti: quia non habeo virum: quinque enim vi
ros habuiſti: ⁊ nunc quem habes non eſt tuus
vir. Hoc vere dixiſti. Dicit ei Luce. 7. c.
mulier. Domine video quia propheta es tu.
Patres noſtri in monte hoc adorauerunt
et vos dicitis quia hieroſolymis
eſt locus vbi adorare oportet. Dicit
ei ieſus. Mulier crede mihi: quia
veniet hora quando neque in monte hoc:
neque in hieroſolymis adorabitis patrem.
Uos adoratis quod neſcitis: nos
adoramus quod ſcimus: quia ſalus
ex iudeis eſt. Sed venit hora
et nunc eſt: quando veri adoratores
adorabunt patrem in ſpiritu et
veritate. Nam et pater tales querit: D
qui adorent eum. Spiritus eſt deus 2. Cor. 3. d
et eos qui adorant eum: in ſpiritu
et veritate oportet adorare. Dicit ei
mulier. Scio quia meſſias venit qui dicitur
chriſtus. Cum ergo venerit ille: nobis nuncia
bit omnia. Dicit ei ieſus. Ego
ſum qui loquor tecum. Et continuo venerunt
diſcipuli eius: ⁊ mirabantur quia cum
muliere loquebatur. Nemo tamen dixit quid quęris
aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo
hydriam ſuam mulier: et abijt in
ciuitatem: ⁊ dicit illis hominibus. Uenite ⁊ vi
dete hominem qui dixit mihi omnia quecunque feci
nunquid ipſe eſt chriſtus? Exierunt
ergo de ciuitate et veniebant ad
eum. Interea rogabant eum
diſcipuli dicentes. Rabbi manduca. Ille E
autem dixit eis. Ego cibum habeo manducare
quem vos neſcitis. Dicebant ergo diſcipu
li ad inuicem. Nunquid aliquis attulit ei
manducare? Dicit eis ieſus. Meus
cibus eſt vt faciam voluntatem eius qui miſit
me vt perficiam opus eius.
Nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menſes
ſunt ⁊ meſſis venit? Ecce dico vobis le Eſa. 40. g
uate oculos veſtros et videte ⁊. 51. b. Luce. 10. a.
regiones: quia albe ſunt iam ad meſſem:
et qui metit mercedem accipit: et
congregat fructum in vitam eternam. vt ⁊
qui ſeminat ſimul gaudeat: ⁊ qui metit. In
hoc enim eſt verbum verum: quia alius
eſt qui ſeminat ⁊ alius eſt qui metit.
Ego miſi vos metere quod vos non

Digitized by Google

κεκοπιάκατε. ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ᾽ αὐτοῖς. καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν. αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ χριστός. μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κανᾶ τῆς γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν καπερναούμ. οὗτος ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν. ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν. ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε οὐ μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός. κύριε κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. πορεύου ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. ἐπύθετο οὖν παρ᾽ αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε. καὶ εἶπον αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν.

Cap. 5.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα. ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ, κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη ἑβραϊστὶ βηθεσδά πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕ-

laboraſtis. Alij laborauerunt et vos in labores eorum introiſtis. Ex ciuitate autem illa multi crediderūt in eum ſamaritanorum: propter verbum mulieris teſtimoniū phibētis: qꝛ dixit mihi oīa q̄cūq̧ feci. Cū veniſſent ergo ad illū ſamaritani rogauerūt eū vt ibi maneret. Et manſit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt ī eū propter ſermonē eius. Et mulieri dicebant: qꝛ non iā ꝑꝑ tuam loquelam credim⁹. Ipſi enim audiuim⁹ ⁊ ſcimus quia hic eſt vere ſaluator mundi. F

Poſt duos autem dies exijt inde et abijt in galileam. Ipſe enī ieſus teſtimoniū phibuit: qꝛ ꝓpheta in ſua patria honorem non habet. Cū ergo veniſſet in galileam exceperūt eū galilei cum omnia vidiſſet que fecerat hieroſolymis in die feſto: et ipſi enī venerāt ad diē feſtū. Venit ergo iterum in chana galilee vbi fecit aquā vinū. Et erat quidā regulus cui⁹ filj⁹ īfirmabat capharnaū. Hic cum audiſſet qꝛ ieſus adueniret a iudea in galileam: abijt ad eum et rogabat eū vt deſcenderet ⁊ ſanaret filiū eius. Incipiebat enī mori. Dixit ergo ieſus ad eum. Niſi ſigna et ꝓdigia videritis nō creditis. Dicit ad eū regulus. Dn̄e deſcēde priuſq̧ moriatur filius meus. Dicit ei ieſus. Vade filius tuus viuit. Credidit homo ſermoni quem dixit ei ieſus: ⁊ ibat. Iam autem eo deſcendēte ſerui occurerunt ei: et nunciauerunt dicētes qꝛ filius eius viueret. Interrogabat ergo horā ab eis in qua meli⁹ habuerit. Et dixerūt ei: qꝛ heri hora ſeptima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater qꝛ illa hora erat qua dixit ei ieſus filius tuus viuit: et credidit ipſe et domus eius tota. Hoc iterū ſecundum ſignum fecit ieſus cum veniſſet a iudea in galileam. G

Cap. 5.

Poſt hec erat dies feſtus iudeorū: ⁊ aſcendit ieſus hieroſolymā. Eſt āt hieroſolymis probatica piſcina que cognominatur hebraice bethſaida quinq̧ portic⁹ habens. In his iacebat multitudo magna languētium cecorum claudorū aridorum: expectantiū aque A

Mat. 4. d.
Mat. 15. g.
Mar. 6. a.
Luce. 4. a.
Mat. 8. b.
Luce. 7. a.
Mat. 9. d.
Mar. 5. d.
Luce. 8. f.

Δατος κίμησιμ. άγγελος γαρ κατά καιρόμ
κατέβαιμεμ εμ/ Τη κολυμβήθρα και εταράσσε=
το/ Το ύΔωρ. / ο ουμ ωρώτος εμβάς μετά
/ Τημ ΤαραΧήμ/ Του ύΔατος, υγιής εγίμε=
το ω Δήωοτε κατείΧετο μοσήματι. ημ Δε
Τις άμθρωπος εκεί Τριακονταοκτώ έτη έ=
Χωμ εμ / Τη ασθεμεία. Τούτομ ιΔώμ / ο ιη=
σούς κατακείμεμομ, και γμούς ότι ωολύμ ή=
Δη Χρόμομ έΧει, λέγει αυτώ. θέλεις υγι=
ής γεμέσθαι. απεκρίθη αυτώ/ο ασθεμώμ. κύ=
ριε άμθρωπομ ουκ έΧω, ίμα όταμ ΤαραΧθή
/Το ύΔωρ βάλη με εις / Τημ κολυμβήθραμ,
εμ ω Δε έρΧομαι εγώ, άλλος προ εμού
καταβαίμει. λέγει αυτώ/ο ιησούς. έγειραι ά
ρομ / Τομ κράββατομ σου και ωεριωάτει.
και ευθέως εγέμετο υγιής/ο άμθρωπος, και
ήρε/ Τομ κράββατομ αυτού και ωεριεπάτει.
ημ Δε σάββατομ εμ εκείμη/ Τη ημέρα. έλε=
γομ ουμ / οι ιουΔαίοι / Τω Τεθεραπευμέμω.
σάββατομ εστίμ, ουκ έξεστι σοι άραι / Τομ
κράββατομ. αωεκρίθη αυτοίς. / ο ωοιήσας με
υγιή εκείμος μοι είπεμ άρομ/ Τομ κράββατομ
σου και ωεριπάτει. ηρώτησαμ ουμ αυτόμ.
Τις εστίμ / ο άμθρωπος / ο ειωώμ σοι άρομ
/Τομ κράββατομ σου και περιωάτει. / ο Δε ια
θείς ουκ ήΔει Τις εστίμ. / ο γαρ ιησούς εξέμευ
σεμ όΧλου όμτος εμ/ Τω Τόωω. μετά Ταυτα
ευρίσκει αυτόμ/ο ιησούς εμ/ Τω ιερώ, και εί
ωεμ αυτω. ίΔε υγιής γέγομας, μηκέτι αμάρ
ταμε, ίμα μη Χείρομ Τι σοι γέμηται. απήλθεμ
/ο άμθρωπος και αμήγγειλε / Τοις ιουΔαίοις
ότι ιησούς εστίμ / ο ωοιήσας αυτόμ υγιή.
και Διά Τούτο εΔίωκομ/ Τομ ιησούμ/οι ιου=
Δαίοι, και εζήτουμ αυτόμ αποκτείμαι, ότι Ταύ
τα εωοίει εμ σαββάτω. / ο Δε ιησούς απεκρί
ματο αυτοίς. / ο ωατήρ μου έως άρτι εργάζε
ται καγώ εργάζομαι. Διά Τούτο ουμ μάλ=
λομ εζήτουμ αυτόμ/ οι ιουΔαίοι αποκτείμαι,
ότι ου μόμομ έλυε / Το σάββατομ, αλλά
και ωατέρα ίΔιομ έλεγε/ Τομ θεόμ, ίσομ εαυ=
τόμ ωοιώμ/ Τω θεώ. απεκρίματο ουμ/ ο ιη=
σούς και είωεμ αυτοίς. αμήμ αμήμ λέγω υ=
μίμ, ου Δύμαται/ ο υιός ωοιείμ αφ εαυτού
ουΔέμ εάμ μη Τι βλέωη/ Τομ ωατέρα ποι
ούμτα. α γαρ αμ εκείμος ωοιή, Ταύτα και/ο
υιός ομοίως ωοιεί. / ο γαρ ωατήρ φιλεί/ Τομ
υιόμ, και ωάμτα Δείκμυσιμ αυτώ α αυτός
ωοιεί, και μείζομα Τούτωμ Δείξει αυτώ έρ=
γα, ίμα υμείς θαυμάζητε. ώσπερ γαρ/ο ωα=
τήρ εγείρει/ Τους μεκρούς και ζωοποιεί, ού=
τως και / ο υιός ους θέλει ζωοποιεί. ουΔέ
γαρ/ο πατήρ κρίμει ουΔέμα, αλλά/ Τημ κρί=
σιμ ωάσαμ ΔέΔωκε/ Τω υιώ, ίμα ωάμτες Τι=

motũ. Angelus aũt dñi deſcēdebat ſcdʒ
in piſcinam: et mouebatur ∞ ⌊ tempus
aq̃. Et q̄ prior deſcēdiſſet in piſcinā poſt
motionem aque: ſanus fiebat a ∞∞∞
quacūq; detinebat infirmitate. Erat aũt
quidā hō ibi trigīta ⁊ octo ānos habēs
in īfirmitate ſua. Hunc cū vidiſſet ieſus
iacentem ⁊ cognouiſſet quia iam multū
tempus haberet dicit ei. Uis ſanus ∞
fieri? Reſpōdit ei languidus. Domine B
hominem non habeo vt cū turbata fue
rit aqua mittat me in piſcinam: ∞∞∞
dum venio eni ego: alius ante me ∞
deſcendit. Dicit ei ieſus. Surge tolle Mat. 9. b.
grabbatum tuum et ambula. ∞∞∞ Mar. 2. c.
Et ſtatim ſanus factus eſt homo ille: ⁊ Luc. 5. c.
ſuſtulit grabbatū ſuum et ambulabat.
Erat aũt ſabbatū in die illo. Dicebāt
ergo iudei illi qui ſanatus fuerat. ∞∞
Sabbatum eſt: non licet tibi tollere ∞
grabbatū tuuʒ. Reſpōdit eis. Qui me
ſanū fecit ille mihi dixit: tolle g̃bbatū
tuū et ambula. Interrogauerūt ergo eū
Quis eſt ille homo qui dixit tibi tolle
g̃bbatū tuū ⁊ ābula? Is aũt q̄ ſanꝰ fue
rat effectꝰ neſciebat q̄s eēt. Jeſus eī de=
clinauit a turba cōſtituta ī loco. Poſtea
inuenit eum ieſus in templo et dixit
illi. Ecce ſanꝰ factꝰ es: iam noli pec C
care: ne deteriꝰ tibi aliq̄d cōtigat. Abijt
ille homo ⁊ nunciauit iudeis ∞∞∞
quia ieſus eſſet qui fecit eum ſanum.
Propterea perſequebant iudei ieſum:
quia hec ∞∞∞∞∞∞∞∞
faciebat in ſabbato. Jeſus autēʒ rñdit
eis. Pater meus vſq; modo operatur
⁊ ego operor. Propterea ergo magis
querebant eum iudei interficere: ∞∞∞
quia nō ſolum ſoluebat ſabbatum ſed
et patrem ſuū dicebat deū: equaleʒ ſe
faciens deo. Reſpondit itaq; ieſus ∞
⁊ dixit eis. Amen amen dico vobis:
non poteſt filius a ſe facere ∞∞∞∞
q̄cq̄ꝫ niſi quod viderit patreʒ facientē.
Quecunq; enim ille fecerit: hec et ∞
ſimiliter filiꝰ facit. Pater enim diligit D
filiuʒ et omnia demonſtrat ei que ipſe
facit: ⁊ maiora his demōſtrabit ei opa
vt vos miremini. Sicut enim pater ∞
ſuſcitat mortuos et viuificat: ſic ∞∞
et filius quos vult viuificat. Neq; ∞∞
eniʒ pater iudicat quemq̄: ſed oē iudi
cium dedit filio vt omnes honorificent

τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ
μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα
τὸν πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ
πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώ
νιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μετα
βέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζή
σονται. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν
ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν
ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρί
σιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. μὴ
θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ
πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται
τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ
ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς,
οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστα-
σιν κρίσεως. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ
ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ
ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζη
τῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλη-
μα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ἐὰν ἐγὼ
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου
οὐκ ἔστιν ἀληθής. ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρ-
τυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής
ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐ-
μοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς ἰωάννην,
καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. ἐγὼ δὲ οὐ
παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβά-
νω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆ-
τε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ
φαίνων. ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε πρὸς ὥραν
ἀγαλλιαθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ
ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ ἰωάννου.
τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τε-
λειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ
μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέ-
σταλκε. καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς με
μαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ
ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑω-
ράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μέ
νοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος
τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐρευνᾶτε τὰς
γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν
αἰώνιον ἔχειν. καὶ ἐκεῖναι εἰσὶν αἱ μαρτυ-
ροῦσαι περὶ ἐμοῦ, καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν
πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. δόξαν παρὰ ἀνθρώ
πων οὐ λαμβάνω, ἀλλ᾽ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι
τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.
ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός
μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με. ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ

filium sicut honorificant patrem.
Qui nō honorificat filiū nō honorificat
qui misit illū. Amen amē dico ⌊ patrem
vobis quia qui verbum meū audit et cre-
dit ei qui me misit: habet vitā eternā.
Et in iudicium non venit: sed transiet
a morte in vitam. Amen
amen dico vobis: quia venit hora et nunc
est quando mortui audient vocem E
filii dei et qui audierint vivent.
Sicut enim pater habet vitam in
semetipso: sic dedit et filio habere vitā
in semetipso. Et potestatē dedit ei iudi
ciū facere: quia filius hominis est. Nolite
mirari hoc: quia venit hora in qua
omnes qui in monumentis sūt audient
vocē filii dei: et procedent
qui bona fecerūt in resurrectionē vite:
qui vero mala egerunt in resurrectionē
iudicii. Non possum ego a ⌈ quicquam
meipso facere. Sicut audio iudi- j.s.d.
iudiciū meū iustum est: quia nō quero j.6.d.
voluntatem meam: sed voluntatem
eius qui misit me. Si ego ⌈ meū j.s.b.
testimoniū perhibeo de meipso: testimoniū
nō est verum. Alius est qui testimoniū perhi
bet de me: et scio quia verum
est testimoniū eius quod perhibet de me.
Vos misistis ad iohannem: F
et testimoniū perhibuit veritati. Ego autem
ab homine testimonium accipio: ⌊ nō
sed hec dico ut vos salui sitis.
Ille erat lucerna ardens et
lucens. Vos autem voluistis ad horam
exultare in luce eius. Ego autem
habeo testimoniū maius iohāne. ⌈ ciam j.14.c.
Opera enim que dedit mihi pater ut perfi
ea ipsa opera que ego facio
testimoniū perhibent de me: quia pater misit me.
Et qui misit me pater: ipse testimonium
perhibuit de me. Neque vocem eius
unquam audistis: neque speciem eius vidistis.
Et verbum eius non habetis
in vobis manens: quia quem misit ille:
huic vos non creditis. Scrutamini
scripturas: quia vos putatis in ipsis vitā G
eternā habere. Et ille sūt que testimoniū perhi
bēt de me: et non vultis venire
ad me ut vitā habeatis. Claritatē ab homini-
bus non accipio: sed cognovi vos: quia
dilectionem dei non habetis in vobis.
Ego veni in nomine patris
mei et nō accepistis me. Si alius venerit

Digitized by Google

ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσ=
θε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι δόξαν
παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δό=
ξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε.
μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν
πρὸς τὸν πατέρα. ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν
μωσῆς εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπι=
στεύετε μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ
ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου
γράμμασιν οὐ πιστεύετε πῶς τοῖς ἐμοῖς
ῥήμασι πιστεύσετε. Cap. 6.

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς πέραν
τῆς θαλάσσης τῆς γαλιλαίας τῆς τιβε
ριάδος. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς,
ὅτι ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ
τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ
ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν
ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν ὁ ἰησοῦς τοὺς ὀφ=
θαλμοὺς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος
ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν φί=
λιππον. πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φά=
γωσιν οὗτοι. τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐ
τόν. αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἤμελλε ποιεῖν. ἀπε=
κρίθη αὐτῷ φίλιππος. διακοσίων δηναρίων
ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐ
τῶν βραχύ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἀνδρέας ἀδελφὸς σίμω=
νος πέτρου. ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε ὃ ἔχει
πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια.
ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους. εἶπε
δὲ ὁ ἰησοῦς. ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀ=
ναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ.
ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ
πεντακισχίλιοι. ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ ἰη
σοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς μα=
θηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις. ὁ=
μοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον.
ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ. συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλά
σματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. συνήγαγον οὖν
καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων
ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσ=
σευσε τοῖς βεβρωκόσιν. οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰ=
δόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ ἰησοῦς, ἔλεγον.
ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρ=
χόμενος εἰς τὸν κόσμον. ἰησοῦς οὖν γνοὺς
ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν
ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, πάλιν ἀνε=
χώρησεν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. ὡς δὲ
ὀψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐ=
τοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. καὶ ἐμβάντες

in nomine ſuo illum accipietis. ꝏꝏ
Quõ vos poteſtis credere qui gloriam
ab inuicem accipitis: ⁊ gloriam que ꝏ
a ſolo deo eſt non queritis. ꝏꝏꝏꝏꝏ
Nolite putare qꝫ ego accuſaturus ſum
apd̃ patrẽ. Eſt qui accuſat vos ⌊ vos
moyſes i quo vos ſperatis. Si eñi cre
deretis moyſi crederetis forſitã ⁊ mihi. De
me eniꝫ ille ſcripſit. Si autem illius
litteris non creditis: quõ verbis meis
credetis? Cap. 6.

Poſt hec abijt ieſus trans ꝏꝏꝏ
mare galilee qđ eſt tiberiadis. ꝏꝏ Mat. 4. g.
Et ſequebatur eum multitudo magna: Mar. 5. b. Luce. 4. b.
quia videbant ſigna que faciebat ſuper
his qui īfirmabant. Subijt ergo ī mõ Mat. 14. c
tem ieſus: et ibi ſedebat cum diſcipulis Luce. 9. b.
ſuis. Erat aũt proximũ paſcha dies fe
ſtꝰ iudeoꝝ. Cũ ſubleuaſſet ergo oculos Mat. 14. c.
ieſus ⁊ vidiſſet quia multitudo maxima Mar. 6. c.
venit ad eum: dicit ad philippum. ꝏꝏ Luce. 9. b.
Unde ememus panes vt manducent
hi? Hoc aũt dicebat temptans eum.
Ipſe eñi ſciebat qđ eſſet facturꝰ. Rñdit
ei philippus. Ducentorum denariorum
panes non ſufficiunt eis: vt vnuſquiſq;
modicũ quid accipiat. Dicit ei vnꝰ ex
diſcipulis eius andreas frater ſimonis
petri. Eſt puer vnus hic qui habet ꝏ Mat. 14. d.
qnq; panes hordeaceos ⁊ duos piſces. Mar. 6. e.
Sed hec quid ſunt inter tantos? Dicit Luce. 9. b
ergo ieſus. Facite homines diſcũbere.
Erat autem fenum multum in loco ꝏꝏ
Diſcubuerunt ergo viri numero quaſi B
qnq; milia. Accepit ergo ieſus panes Mat. 14. d
et cum gratias egiſſet diſtribuit ꝏꝏꝏ ⁊. 15. g
diſcumbentibus. Similiter ꝏꝏꝏꝏꝏ Mar. 6. f. ⁊ 8. a.
et ex piſcibus quantum volebant. ꝏꝏ Luce. 9. b.
Ut autem impleti ſũt: dixit diſcipulis
ſuis. Colligite q̃ ſuperauerũt fragmẽta
ne pereant. Collegerunt ergo ꝏꝏꝏꝏ
⁊ īpleuerũt duodecĩ cophinos fragmẽtoꝝ
ex qnq; panibꝰ hordeaceis ⁊ duobꝰ piſci
bꝰ: q̃ ſupfuerũt his q̃ mãducauerãt. Illi
ergo hoĩes cũ vidiſſẽt qđ ieſus fecerat ſi
gnũ dicebãt. Q꞉ hic eſt vere ꝓpheta q̃
vẽturꝰ ẽ in mũdũ. Ieſus ergo cũ cogno
uiſſet quia venturi eſſent vt raperent eũ
et facerent euꝫ regem: fugit iterum ꝏ Mat. 14. c.
in montem ipſe ſolus. Ut autem ꝏꝏ Mar. 6. g.
ſero factum eſt: deſcenderũt diſcipuli eiꝰ Luce. 6. b.
ad mare. Et cum aſcendiſſent ꝏꝏꝏ Sup. 4. c. Luce. 7. c.

Digitized by Google

εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσ-
σης εἰς καπερναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει
καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς. ἡ
τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος δι-
ηγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκο-
σιπέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν ἰησοῦν
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς
τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.
ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς. ἐγώ εἰμι μὴ φοβεῖσθε.
ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν
ὑπῆγον. τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέ-
ραν τῆς θαλάσσης ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλ-
λο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιά-
ριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλ-
θον. ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ τιβεριάδος,
ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον
εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ὅτε οὖν εἶ-
δεν ὁ ὄχλος ὅτι ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐ-
δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ
πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς καπερναοὺμ ζητοῦν-
τες τὸν ἰησοῦν καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς
θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ. ῥαββί πότε ὧδε γέ-
γονας. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι
εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρ-
των καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶ-
σιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν
μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει. τοῦτον γὰρ ὁ πα-
τὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. εἶπον οὖν πρὸς αὐ-
τόν. τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα
τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύ-
σητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν αὐ-
τῷ. τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν
καὶ πιστεύσωμέν σοι. τί ἐργάζῃ. οἱ πα-
τέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καθώς ἐστι γεγραμμένον. ἄρτον ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἶπεν οὖν αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μω-
σῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν
ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ὁ γὰρ
ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶ-
πον οὖν πρὸς αὐτόν. κύριε πάντοτε δὸς
ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ ἰη-
σοῦς. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ ἐρχόμενος
πρὸς μὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς

nauim: venerunt trans mare
in capharnaū. Et tenebre iaȝ facte erāt C
et non venerat ad eos ieſus.
Mare āt vento magno flante exurge-
bat. Cū remigaſſent ergo q̄ſi ſtadia vi-
ginti quinq; aut triginta: vident ieſum
ambulantem ſupra mare: et proximum Mat.14.c. Mar.6.g.
naui fieri: et timuerunt.
Jlle āt dicit eis. Ego ſū nolite timere.
Voluerūt ergo eū accipere in nauim: et
ſtatim nauis fuit ad terram quam
ibant. Altera die turba que ſtabat trās
mare vidit quia nauicula alia
non erat ibi niſi vna:
et quia non introiſſet cum
diſcipulis ſuis ieſus in nauim
ſed ſoli diſcipuli eius abiſſent.
Alie vero ſuperuenerūt naues a tyberia-
de iuxta locū: vbi manducauerant panē
gr̄as agentes deo. Cum ergo vidiſſet
turba quia ieſus non eſſet ibi neq;
diſcipuli eius: aſcenderunt in
nauiculas et venerūt capharnaū querē-
tes ieſum. Et cum inueniſſent eum trans
mare: dixerūt ei. Rabbi q̄n huc veni-
ſti? Reſpondit eis ieſus et dixit.
Amē amē dico vobis q̄ritis me: nō q̄
vidiſtis ſigna: ſed q̄ māducaſtis ex pa-
nib9 et ſaturati eſtis. Operamini nō ci- D
bum qui perit: ſed
qui p̄manet in vitam eternā quē filius
hominis dabit vobis. Huc enim pater
ſignauit deus. Dixerūt ergo ad eum.
Quid faciemus vt operemur opera
dei? Reſpondit ieſus et dixit eis.
Hoc eſt opus dei vt credatis
in eū quē miſit ille. Dixerunt ergo ei. Mat.16.a.
Quod ergo tu facis ſignū vt videam9 Mar.8.b.
et credamus tibi? Quid op̄aris? Patres
noſtri māducauerunt māna in deſerto
ſicut ſcriptum eſt. Panem de celo Ps.77.
dedit eis manducare. Dixit ergo eis Sapi.16.c.
ieſus. Amen amē dico vobis: nō moy-
ſes dedit vobis panem de celo
ſed pater meus dat vobis
panem de celo verum.
Panis enim verus eſt qui de
celo deſcēdit et dat vitā mūdo. Dixerūt
ergo ad eum. Domine ſemper da
nobis panē hūc. Dixit aūt eis ieſus.
Ego ſum panis vite: qui venit Mat.26.c.
ad me non eſuriet: et qui credit in Mar.14.c. Luce.22.b.

Digitized by Google

ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν
ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. πᾶν
ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ
τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλλω ἔξω
ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα
ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα
τοῦ πέμψαντός με. τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλη
μα τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέ
δωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀνα-
στήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο δὲ
ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα
πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐ
τὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν
ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἐγόγγυζον οὖν οἱ
ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν ἐγώ εἰμι ὁ
ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔλε-
γον. οὐχ οὗτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ υἱὸς ἰωσήφ,
οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέ
ρα. πῶς οὖν λέγει οὗτος ὅτι ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καταβέβηκα. ἀπεκρίθη οὖν ὁ ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτοῖς. μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.
οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ὁ πα
τὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀ
ναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἔστι γε-
γραμμένον ἐν τοῖς προφήταις. καὶ ἔσονται
πάντες διδακτοὶ θεοῦ. πᾶς οὖν ὁ ἀκούων
παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρός
με. οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ
ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν πα
τέρα. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων
εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος
τῆς ζωῆς. οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάν
να ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀπέθανον. οὗτός ἐστιν
ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵ-
να τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ἐγώ
εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
βάς. ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζή
σεται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ
δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑ-
πὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. ἐμάχοντο οὖν οἱ
ἰουδαῖοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες. πῶς
δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φα-
γεῖν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν ἀ-
μὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρ-
κα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐ
τοῦ τὸ αἷμα οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.
ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου
τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ
ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἡ
γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ
τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις. ὁ τρώ-
γων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ
αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

me nõ ſitiet in eternũ. Sed dixi vobis
qꝛ vidiſtis me: ⁊ non crediditis. Omne
qđ dat mihi pater ad me veniet: et
eum q̃ venit ad me non eijciam foras
quia deſcendi de celo non vt Mat.26.d.
faciam voluntatem meã: ſed voluntatẽ Mar.14.d Luce.22.c.
eius qui miſit me. Hec eſt eñ volũtas ſup.5.c.
eius q̃ miſit me patris: vt omne qđ de E
dit mihi non perdaꝫ ex eo: ſed reſuſcitẽ
illud in nouiſſimo die. Hec eſt autem
voluntas patris mei qui miſit me: vt
omnis qui videt filium et credit in eũ
hẽat vitã eternã: ⁊ ego reſuſcitabo eũ
in nouiſſimo die. Murmurabant ergo
iudei de illo quia dixiſſet: ego ſum
panis viuus q̃ de celo deſcẽdi. Et dice
bãt. Nonne hic eſt filius ioſeph Mat.13.g.
cuius nos nouimus patrem ⁊ matrẽ? Mar.6.a. Luce.4.d
Quomodo ergo dicit hic quia de celo ĩ.7.b.
deſcendi? Reſpondit ergo ieſus et
dixit eis. Nolite murmurare inuicem.
Nemo poteſt venire ad me niſi pater
qui miſit me traxerit eũ: ⁊ ego reſuſcita
bo eum in nouiſſimo die. Eſt ſcriptum
in prophetis. Et erunt Eſaie.54.d
omnes docibileſ dei. Omniſ q̃ audiuit
a patre ⁊ didicit venit ad
me. Non quia patrem vidit q̃ſq̃: niſi Mat.11.g.
is qui eſt a deo: hic vidit patrem Luce.10.f. ĩ.16.c.
Amen amen dico vobis qui credit
in me habet vitaꝫ eternã. Ego ſuꝫ pa
nis vite. Patres veſtri mãducauerũt mã
na in deſerto et mortui ſunt. Hic eſt
panis de celo deſcendens: vt ſi
q̇s ex ipõ mãducauerit nõ moriat̃. Ego
ſum panis viu⁹ qui de celo deſcendi.
Si quis mãducauerit ex hoc pane vi=
uet in eternum. Et panis quem ego
dabo caro mea eſt pro
mundi vita. Litigabant ergo
iudei ad inuicẽ dicentes. Quõ poteſt
hic nobis carnem ſuã dare ad mãducã F
duꝫ? Dixit ergo eiſ ieſus. Amen amen
dico vobis: niſi mãducaueritis carnem
filij hominis et biberitis eius
ſanguinem: nõ habebitis vitã in vobis
Qui mãducat meaꝫ carnẽ ⁊ bibit meũ 1.Cor.11.e
ſanguineꝫ habet vitam eternam: ⁊ ego
reſuſcitabo eum in nouiſſimo die.
Caro enim mea vere eſt cibus et
ſanguiſ me⁹ vere eſt pot⁹. Qui mãdu
cat meã carnẽ et bibit meum ſanguinem
in me manet et ego in illo.

Digitized by Google

καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ
ζῶ διὰ τὸν πατέρα. καὶ ὁ τρώγων με κα-
κεῖνος ζήσεται δι᾽ ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. οὐ καθὼς ἔφα-
γον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον.
ὁ τρώγων μου τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται
εἰς τὸν αἰῶνα. ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ δι-
δάσκων ἐν καπερναούμ. πολλοὶ οὖν ἀκού-
σαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον. σκλη-
ρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος. τίς δύναται αὐ-
τοῦ ἀκούειν. εἰδὼς δὲ ὁ ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅ-
τι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ, εἶπεν αὐτοῖς. τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει.
ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀ-
ναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον. τὸ πνεῦ-
μά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν. ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ
οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦ-
μά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν. ἀλλ᾽ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τι-
νὲς οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς
ὁ ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ
τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν.
διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται
ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ
ἐκ τοῦ πατρός μου. ἐκ τούτου πολλοὶ ἀ-
πῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω,
καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶπεν
οὖν ὁ ἰησοῦς τοῖς δώδεκα. μὴ καὶ ὑμεῖς θέ-
λετε ὑπάγειν. ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ σίμων πέ-
τρος. κύριε πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα. ῥήμα-
τα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. καὶ ἡμεῖς πεπιστεύ-
καμεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς. οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξά-
μην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ἔλε-
γε δὲ τὸν ἰούδαν σίμωνος ἰσκαριώτην. οὗ-
τος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι εἷς
ὢν ἐκ τῶν δώδεκα. Cap.7.

Καὶ περιεπάτει ὁ ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν
τῇ γαλιλαίᾳ. οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ ἰου-
δαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰου-
δαῖοι ἀποκτεῖναι. ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν
ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. εἶπον οὖν πρὸς
αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. μετάβηθι ἐντεῦ-
θεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ
μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ
ποιεῖς. οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ
ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποι-
εῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ
γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.
λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς
οὔπω πάρεστιν. ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος
πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ δύναται ὁ κόσ-
μος μισεῖν ὑμᾶς. ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρ-

Sicut miſit me viuens pater: et ego
viuo ꝑp̄ patrē: ⁊ q̄ mãducat me ⁊ ipſe
viuet ꝑpter me. Hic eſt panis ꝏꝏ
q̄ de celo deſcēdit. Nō ſicut mãducaue
rũt patres veſtri mãna et mortui ſunt.
Qui manducat hunc panem viuet ꝏ
in eternũ. Hec dixit in ſynagoga docēs
in capharnaũ. Multi ergo audientes
ex diſcipulis eius dixerunt. Durus ꝏ
eſt hic ſermo et quis poteſt eum ꝏꝏ
audire? Sciens aũt ieſus apđ ſemetipꝫ
q꞉ murmurarēt de hoc diſcipuli eius
dixit eis. Hoc vos ſcandalizat. ꝏꝏ E
Si ergo videritis filiuꝫ hominis aſcen Mat.16.f.
dentem vbi erat prius. Spiritus ꝏꝏ Mar.14.g
eſt qui viuificat: caro non prodeſt ꝏꝏ Luce.22.g.
q̄cq̄. Verba q̄ ego locut⁹ ſũ vob̄ ſpũs Mat.26.d.
⁊ vita ſũt. Sed ſunt quidam ex vobis Mar.14.c.
qui nō credunt. Sciebat eñi ab initio
ieſus qui eſſent credentes: et ꝏꝏꝏ
quis traditur⁹ eſſet eum. Et dicebat.
Propterea dixi vobis quia nemo pōt
venire ad me: niſi fuerit ei datum ꝏ
a patre meo. Ex hoc multi ꝏ ꝏ ꝏ
diſcipulorum eius abierunt retro: ꝏ
et iam nō cũ illo ambulabant. Dixit
ergo ieſus ad duodeciꝫ. Nunqd et vos
vultis abire? Rñdit ergo ei ſimon pe-
trus. Domine ad queꝫ ibimus. Verba
vite eterne habes. Et nos credimus Mat.16.d
et cognouimus quia tu es chriſtus ꝏ
filius dei. Reſpondit eis ieſus.ꝏꝏ
Nōne ego vos duodecim elegi: ꝏꝏ
et ex vobis vnus diabolus eſt? Dice
bat aũt de iuda ſimonis ſcariothis. Hic
enim erat traditurus eum ꝏꝏꝏ
cum eſſet vnus ex duodecim. Cap.7.

Poſt hec auteꝫ ambulabat ieſus in A
galileã. Nō eñi volebat in iudeaꝫ
ambulare: quia querebant eum iudei
interficere. Erat aũt in primo dies fe
ſtus iudeorũ ſcenophegia. Dixerũt aũt ad
eum fratres eius. Tranſi hinc ꝏꝏ
et vade in iudeam: vt et ꝏꝏꝏ
diſcipuli tui videant opera tua que ꝏ
facis. Nemo q̄ppe ī occulto q̄d facit: ⁊
querit ipſe in palam eſſe. Si hec facis
manifeſta teipſum mundo. Neqꝫ ꝏ
enim fratres eius credebant in eum.
Dicit ergo eis ieſus. Tempus meum
nondum aduenit. Tempus aũt veſtrũ
ſēp eſt paratuꝫ. Non poteſt mundus
odiſſe vos. Me aũt odit q꞉ ego teſtimo B

τυρῶ περί αυτοῦ, ότι τα έργα αυτοῦ πονη
ρά εστιν. υμεῖς ανάβητε εις την εορτήν ταύ
την. εγώ ούπω αναβαίνω εις την εορτήν ταύ
την, ότι ο καιρός ο εμός ούπω πεπλήρωται.
ταῦτα δε ειπών αυτοῖς, έμεινεν εν τῇ γαλι
λαία. ως δε ανέβησαν οι αδελφοί αυτοῦ,
τότε και αυτός ανέβη εις την εορτήν ου φα
νερῶς, αλλ' ως εν κρυπτῷ. οι οὖν ιουδαῖοι
εζήτουν αυτόν εν τῇ εορτῇ, και έλεγον. ποῦ
εστίν εκεῖνος. και γογγυσμός πολύς περί
αυτοῦ ἦν εν τοῖς όχλοις. οι μεν έλεγον ό=
τι αγαθός εστιν, άλλοι έλεγον ου, αλλά
πλανᾷ τον όχλον. ουδείς μέντοι παῤῥη=
σίᾳ ελάλει περί αυτοῦ διά τον φόβον τῶν
ιουδαίων. ήδη δε τῆς εορτῆς μεσούσης α=
νέβη ο ιησοῦς εις το ιερόν και εδίδασκε. και
εθαύμαζον οι ιουδαῖοι λέγοντες. πῶς οὗ=
τος γράμματα οἶδε μη μεμαθηκώς. απεκρί=
θη οὖν αυτοῖς ο ιησοῦς και εἶπεν. η εμή διδα
χή ουκ εστίν εμή, αλλά τοῦ πέμψαντός με.
εάν τις θέλῃ το θέλημα αυτοῦ ποιεῖν, γνώ
σεται περί τῆς διδαχῆς πότερον εκ τοῦ θεοῦ
εστίν, ή εγώ απ' εμαυτοῦ λαλῶ. ο αφ' εαυ
τοῦ λαλῶν την δόξαν την ιδίαν ζητεῖ. ο δε
ζητῶν την δόξαν τοῦ πέμψαντος αυτόν,
οὗτος αληθής εστί, και αδικία εν αυτῷ ουκ
εστίν. ου μωσῆς δέδωκεν υμῖν τον νόμον.
και ουδείς εξ υμῶν ποιεῖ τον νόμον. τί με
ζητεῖτε αποκτεῖναι. απεκρίθη ο όχλος και
εἶπε. δαιμόνιον έχεις. τίς σε ζητεῖ αποκτεῖ=
ναι. απεκρίθη ιησοῦς και εἶπεν αυτοῖς. εν έρ=
γον εποίησα και πάντες θαυμάζετε. διά
τοῦτο μωσῆς δέδωκεν υμῖν την περιτομήν,
ουχ ότι εκ τοῦ μωσέως εστίν, αλλ' εκ τῶν
πατέρων. και εν σαββάτῳ περιτέμνετε άν=
θρωπον. ει περιτομήν λαμβάνει άνθρωπος
εν σαββάτῳ, ίνα μη λυθῇ ο νόμος μωσέως,
εμοί χολᾶτε ότι όλον άνθρωπον υγιῆ ε=
ποίησα εν σαββάτῳ. μη κρίνετε κατ' όψιν,
αλλά την δικαίαν κρίσιν κρίνατε. έλεγον
οὖν τινές εκ τῶν ιεροσολυμιτῶν. ουχ οὗ
τός εστιν ον ζητοῦσιν αποκτεῖναι, και ίδε παῤ
ῥησίᾳ λαλεῖ, και ουδέν αυτῷ λέγουσι. μή=
ποτε αληθῶς έγνωσαν οι άρχοντες ότι οὗ=
τός εστιν ο χριστός. αλλά τοῦτον οίδαμεν
πόθεν εστίν. ο δε χριστός όταν έρχηται, ου
δείς γινώσκει πόθεν εστίν. έκραξεν οὖν εν τῷ
ιερῷ διδάσκων ο ιησοῦς και λέγων. καμέ
οίδατε, και οίδατε πόθεν ειμί, και απ' εμαυ
τοῦ ουκ ελήλυθα, αλλ' εστιν αληθινός ο πέμ
ψας με, ον υμεῖς ουκ οίδατε, εγώ οἶδα
αυτόν,
ότι παρ' αυτοῦ ειμί, κακεῖνος με α

niſi ꝑhibeo de illo: q2 opera eius mala
ſunt. Uos aſcendite ad diē feſtū hunc.
Ego.n. non aſcendā ad diē feſtū iſtū:
quia meū tempus nondū impletū eſt.
Hec aūt cū dixiſſet: ipſe manſit in galilea.
Ut autem aſcenderunt fratres eius:
tūc ⁊ ipſe aſcendit ad diē feſtū nō ma=
nifeſte: ſed quaſi in occulto. Judei ergo
querebāt eū ī die feſto: ⁊ dicebāt. Ubi
eſt ille. Et murmur multus sup.6.c.
erat ī turba de eo. Quidā eī dicebāt:
q2 bon9 eſt: alij aūt dicebant. non: ſed
ſeducit turbas. Nemo tamen palam
loquebatur de illo propter metum
iudeoꝝ. Jā aūt die feſto mediāte aſcēdit
ieſus in templum et docebat. Et
mirabant iudei dicētes. Quomodo hic
litteras ſcit cum non didicerit? Rñdit
eis ieſus et dixit. Mea doctrina C
non eſt mea ſed eius qui miſit me.
Si qs voluerit volūtatē ei9 facere: co
gnoſcet de doctrina vtrum ex deo
ſit an ego a meipſo loqr. Qui a ſemet
ipſo loquitur gloriam propriā querit.
Qui aūt querit gloriā ei9 qui miſit eū
hic verax eſt: ⁊ iniuſtitia in illo non
eſt. Nōne moyſes dedit vobis legem?
Et nemo ex vobis facit legē. Quid me
queritis interficere? Reſpōdit turba et
dixit. Demoniū habes. Quis te q̄rit in j.8.f.
terficere? Rñdit ieſ9 et dixit eis. Unum
op9 feci et oēs miramini. Propterea
moyſes dedit vobis circuncisionem:
non quia ex moyſe eſt ſed ex
patrib9. Et ī ſabbato circūciditis hoiē.
Si circunciſionem accipit homo
in ſabbato vt non ſoluatur lex moyſi:
mihi idignamini q2 totū hoiē ſanū fe=
ci in ſabbato? Nolite iudicare ſcdꝫ faciē D
ſed iuſtum iudicium iudicate. Dicebāt Deut. 1.c.
ergo quidā ex hieroſolymis. Nōne hic
eſt quē querūt interficere? Ecce palam
loquitur: ⁊ nihil ei dicunt. Nunquid
vere cognouerunt principes quia hic
eſt chriſtus? Sed hunc ſcimus
vnde ſit: chriſtus aūt cū venerit nemo
ſcit vnde ſit. Clamabat ergo ieſus in
templo docens et dicens. Et me
ſcitis ⁊ vnde ſim ſcitis: et a meipſo
non veni ſed eſt verus qui miſit j.8.c.
me quē vos neſcitis: ego ſcio [mēdax. j.8.g.
eū ⁊ ſi dixero q2 neſcio eū: ero ſimilis vobis
Sed ſcio eū: q2 ab ipſo ſuꝫ ⁊ ipſe me mi E

Digitized by Google

πέστειλεν. ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον. ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μήτι πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν. ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς. ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς. ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν. μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς ἕλληνας. τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων. ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καθὼς εἶπεν ἡ γραφή ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον. οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ἄλλοι ἔλεγον οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ἄλλοι ἔλεγον. μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται. οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος δαυὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν δαυὶδ ὁ Χριστὸς ἔρχεται. σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι. διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν. ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται. οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι. μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε. μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων. ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. λέγει νικόδημος πρὸς αὐτούς ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν. μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γνῷ τί ποιεῖ. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον

ſit. Querebant ergo eū apprehēdere: ⁊ nemo miſit in illū man⁹: quia nōdum venerat hora eius. De turba aūt multi crediderūt in eū: ⁊ dicebant. Chriſtus cū venerit: nūqd plura ſigna faciet q̄ que hic fecit? Audierunt phariſei turbam murmurantem de illo hec: et miſerunt pricipes ſacerdotū ⁊ phariſei miniſtros vt apprehēderēt ieſū. Dixit ergo eis ieſ⁹. Adhuc modicū tp̄s vobiſcū ſū: ⁊ vado ad eū q me miſit. Queretis me ⁊ nō inuenietis: et vbi ego ſum vos non poteſtis vēire. Dixerūt ergo iudei ad ſemetipōs. Quo hic iturus eſt: quia non inueniem⁹ eū? Nunquid in diſperſionem gentium iturus eſt et docturus gentes? Quis eſt hic ſermo quē dixit: q̄retis me ⁊ nō inuenietis: ⁊ vbi ſum ego vos non poteſtis venire. In nouiſſimo autem die magno feſtiuitatis ſtabat ieſus ⁊ clamabat dicēs. Si q̄s ſitit: veniat ad me ⁊ bibat. Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura: flumia de ventre eius fluent aque viue. Hoc autem dixit de ſpiritu quem accepturi erant credentes in eum. Nondū enim erat ſpirit⁹ dat⁹: quia ieſus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo turba cū audiſſēt hos ſermones ei⁹ dicebāt. Hic ē vere ꝓpheta. Alij dicebāt. Hic eſt chriſt⁹. Qdā āt dicebāt. Nunquid a galilea venit xp̄s. Nōne ſcriptura dicit q2 ex ſemine dauid: ⁊ de bethleem caſtello vbi erat dauid venit chriſt⁹. Diſſenſio itaq₃ facta eſt in turba propter eum. Quidā āt ex ipis volebāt apphēdere eū: ſed nemo miſit ſuper eum manus. Venerunt ergo miniſtri ad pontifices et phariſeos et dixerunt eis illi. Quare non adduxiſtis illū? Reſpōderūt miniſtri. Nunq̄₃ ſic locutus eſt homo: ſicut hic loquitur. Reſponderunt ergo eis phariſei. Nūquid ⁊ vos ſeducti eſtis? Nūquid ex pncipib⁹ aliqs credidit in eū: aut ex phariſeis? Sed turba hec que non nouit legem: maledicti ſunt. Dixit nicodemus ad eos ille qui venit ad eū nocte: q vn⁹ erat ex ipſis. Nunqd lex noſtra iudicat hominē: niſi prius audierit ab ipſo ⁊ cognouerit qd faciat? Rñderūt ⁊ dixe-

Mat. 21. g
Mar. 11. b.
Lu. 19. g. ⁊ 20. c. ⁊ 22. a
J. 13. f.
Mat. 17. c.
Luce. 13. c.
F
1. Joh. 4. c.
ſup. 4. b.
Eſa. 44. a
Mat. 21. c.
Mich. 5. a.
ſup. codē. a:
G
ſup. 3. a.

αυτώ. μη και συ εκ της γαλιλαίας εί. ερεύ=
νησον και ίδε ότι προφήτης εκ της γαλιλαί
ας ουκ εγήγερται. και επορεύθη έκαστος εις
τον οίκον αυτού. Cap. 8.
Ιησούς δε επορεύθη εις το όρος των ε=
λαιών. όρθρου δε πάλιν παρεγένετο εις
το ιερόν. και πας ο λαός ήρχετο προς αυ
τόν. και καθίσας εδίδασκεν αυτούς. άγουσι
δε οι γραμματείς και οι φαρισαίοι προς αυ
τόν γυναίκα επί μοιχεία κατειλημμένην, και
στήσαντες αυτήν εν μέσω λέγουσιν αυτώ.
διδάσκαλε, ταύτην εύρομεν επαυτοφόρω
μοιχευομένην, εν δε τω νόμω ημών μω=
σής ενετείλατο τας τοιαύτας λιθοβολείσθαι.
συ ουν τι λέγεις. τούτο δε έλεγον πειρά=
ζοντες αυτόν ίνα έχωσι κατηγορίαν κατ αυ=
τού. ο δε ιησούς κάτω κύψας τω δακτύλω
έγραφεν εις την γην μη προσποιούμενος.
ως δε επέμενον ερωτώντες αυτόν, ανακύ=
ψας είπε προς αυτούς. ο αναμάρτητος υ=
μών πρώτος τον λίθον επ αυτή βαλέτω.
και πάλιν κάτω κύψας έγραφεν εις την
γην. οι δε ακούσαντες και υπό της συνειδή
σεως ελεγχόμενοι εξήρχοντο εις καθείς αρξά
μενοι από των πρεσβυτέρων έως των εσχά=
των, και κατελείφθη μόνος ο ιησούς και η
γυνή εν μέσω ούσα. ανακύψας δε ο ιησούς
και μηδένα θεασάμενος πλην της γυναικός
είπεν αυτή. που εισίν εκείνοι οι κατήγοροι
σου. ουδείς σε κατέκρινεν. η δε είπεν ουδείς
κύριε. είπε δε αυτή ο ιησούς. ουδέ εγώ σε
κατακρίνω, πορεύου και από του νυν μηκέτι
αμάρτανε. πάλιν ουν αυτοίς ο ιησούς ελά=
λησε λέγων. εγώ ειμί το φως του κόσμου
ο ακολουθών εμοί ου μή περιπατήση εν τη
σκοτία, αλλ έξει το φως της ζωής. είπον
ουν αυτώ οι φαρισαίοι συ περί σεαυτού
μαρτυρείς, η μαρτυρία σου ουκ εστίν αλη
θής. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτοίς. καν ε
γώ μαρτυρώ περί εμαυτού, αληθής εστίν
η μαρτυρία μου, ότι οίδα πόθεν ήλθον και
που υπάγω. υμείς δε ουκ οίδατε πόθεν
έρχομαι η που υπάγω. υμείς κατά την
σάρκα κρίνετε, εγώ ου κρίνω ουδένα. και ε
άν κρίνω δε εγώ, η κρίσις η εμή αληθής εσ=
τίν ότι μόνος ουκ ειμί, αλλ εγώ και ο
πέμψας με πατήρ. και εν τω νόμω δε τω
υμετέρω γέγραπται, ότι δύο ανθρώπων η
μαρτυρία αληθής εστίν. εγώ ειμί ο μαρτυ=
ρών περί εμαυτού, και μαρτυρεί περί ε=
μού ο πέμψας με πατήρ. έλεγον ουν αυ=
τώ. που εστίν ο πατήρ σου. απεκρίθη ο ιη=
σούς. ούτε εμέ οίδατε ούτε τον πατέρα

ei. Nũqd ⁊ tu galileus es. Scrutare ſcri sup.5.f.
pturas et vide quia a galilea ꝓpheta
non ſurrexit. Et reuerſi ſunt vnuſqſq; in
domum ſuam. Cap. 8.
IEſus aũt perrexit in mõtem oliueti A
et diluculo iterum venit in
templũ et omnis popul⁹ venit ad eũ
et ſedẽs docebat eos. Adducunt
aũt ſcribe et phariſei
mulierem in adulterio deprehenſam: et
ſtatuerunt eam in medio ⁊ dixerunt ei.
Magiſter hec mulier mõ deprehẽſa eſt
in adulterio. In lege aũt moyſes
mandauit nobis huiuſmodi lapidare.
Tu ergo qd' dicis? Hoc aũt dicebãt tẽ
ptantes eum vt poſſent accuſare eũ.
Jeſus aũt inclinans ſe deorſum digito
ſcribebat in terram.
Cum ergo perſeuerarẽt iterrogãtes ere
xit ſe ⁊ dixit eis. Qui ſine pctõ ẽ veſtrũ
primus in illam lapidem mittat.
Et iterum ſe inclinans ſcribebat in B
terram. Audientes autem hec
vnus poſt vnum exibant incipientes
a ſenioribus
et remanſit ſolus ieſus et
mulier in medio ſtãs. Erigẽs aũt ſe ieſ⁹
dixit ei. Mulier vbi ſunt qui te accu
ſabãt. Nẽo te ꝯdẽnauit? Que dixit. Ne
mo dñe. Dixit autẽ ieſus. Nec ego te
condẽnabo: vade et iam amplius noli
peccare. Iterũ ergo locutus eſt eis ieſ⁹
dicens. Ego ſum lux mundi
qui ſequitur me non ambulat in
tenebris ſed habebit lumẽ vite. Dixerũt
ergo ei phariſei. Tu de temetipſo
teſtimoniũ ꝑhibes: teſtimoniũ tuũ nõ ẽ ve
rũ. Reſpondit ieſus ⁊ dixit eis. Et ſi sup.5.f.
teſtimoniũ perhibeo de meipſo verũ eſt
teſtimoniũ meũ: quia ſcio vnde veni et
quo vado. Vos autem neſcitis vnde
venio aut quo vado. Vos ſecundum
carnẽ iudicatis: ego nõ iudico quemq̃
iudico ego: iudiciũ meũ verũ ẽ: Et ſi C
quia ſolus non ſum: ſed ego et
qui miſit me pater. Et in lege Deut. 17.b
veſtra ſcriptum eſt: quia duorum hoĩ Mat.18.c.
teſtioniũ verũ eſt. Ego ſũ q teſtimoniũ Heb.10.d. 2.Cor.13.a
ꝑhibeo d' meipſo: ⁊ teſtioniũ ꝑhibet de
me q miſit me pater. Dicebãt ergo ei.
Vbi eſt pater tuus. Reſpondit ieſus. Mat.11.g.
Neq; me ſcitis neq; patrem Luc.10.g. sup.7.d.

Digitized by Google

μου. ει εμὲ ἤδειτε, και τὸν πατέρα μου ἤ
δειτε ἄν. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ ιη
σοῦς εν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων εν τῷ
ιερῷ και ουδείς επίασεν αυτόν, ότι ούπω
εληλύθει ἡ ὥρα αυτοῦ. είπεν ουν πάλιν αυ
τοίς ο ιησούς. εγώ υπάγω και ζητήσετέ με,
και εν τῇ αμαρτίᾳ υμῶν αποθανεῖσθε. ὅ
που εγὼ υπάγω υμεῖς ου δύνασθε ελθεῖν
ἔλεγον ουν οι ιουδαῖοι. μήτι αποκτενεῖ ε
αυτόν, ότι λέγει ὅπου εγὼ υπάγω υμεῖς
ου δύνασθε ελθεῖν. και εἶπεν αυτοῖς. υμεῖς
εκ τῶν κάτω εστέ, εγὼ εκ τῶν ἄνω ειμί. υ
μεῖς εκ τοῦ κόσμου τούτου εστέ, εγὼ ουκ ει
μὶ εκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον ουν υμῖν,
ότι αποθανεῖσθε εν ταῖς αμαρτίαις υμῶν. ε
ὰν γαρ μη πιστεύσητε ότι εγώ ειμί, αποθα
νεῖσθε εν ταῖς αμαρτίαις υμῶν. ἔλεγον ουν
αυτῷ. σὺ τίς εἶ. και εἶπεν αυτοῖς ο ιησοῦς.
τὴν αρχὴν ότι και λαλῶ υμῖν. πολλὰ ἔ
χω περὶ υμῶν λαλεῖν και κρίνειν· αλλ᾽ ο πέμ
ψας με αληθής εστί, καγὼ ἃ ἤκουσα παρ
αυτοῦ ταῦτα λέγω εις τὸν κόσμον. ουκ
ἔγνωσαν ότι τὸν πατέρα αυτοῖς ἔλεγεν. εἶ
πεν ουν αυτοῖς ο ιησοῦς. ὅταν υψώσητε
τὸν υιὸν τοῦ ανθρώπου, τότε γνώσεσθε ότι
εγώ ειμί. και απ᾽ εμαυτοῦ ποιῶ ουδέν, αλ
λὰ καθὼς εδίδαξέ με ο πατήρ μου ταῦτα
λαλῶ. και ο πέμψας με μετ᾽ εμοῦ εστιν· ουκ
αφῆκέ με μόνον ο πατήρ, ότι εγὼ τὰ αρεσ
τὰ αυτῷ ποιῶ πάντοτε. ταῦτα αυτοῦ λα
λοῦντος πολλοὶ επίστευσαν εις αυτόν. ἔλε
γεν ουν ο ιησοῦς προς τοὺς πεπιστευκότας
αυτῷ ιουδαίους. εὰν υμεῖς μείνητε εν τῷ
λόγῳ τῷ εμῷ, αληθῶς μαθηταί μου εστέ.
και γνώσεσθε τὴν αλήθειαν, και ἡ αλήθεια ε
λευθερώσει υμᾶς. απεκρίθησαν αυτῷ σπέρμα
αβραάμ εσμέν, και ουδενὶ δεδουλεύκαμεν
πώποτε. πῶς σὺ λέγεις ότι ελεύθεροι γε
νήσεσθε. απεκρίθη αυτοῖς ο ιησοῦς. αμὴν α
μὴν λέγω υμῖν, ότι πᾶς ο ποιῶν τὴν αμαρτί
αν δοῦλός εστι τῆς αμαρτίας. ο δὲ δοῦλος
ου μένει εν τῇ οικίᾳ εις τὸν αιῶνα. ο υιὸς
μένει εις τὸν αιῶνα. εὰν ουν ο υιὸς υμᾶς ε
λευθερώσῃ, ὄντως ελεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅ
τι σπέρμα αβραάμ εστέ, αλλὰ ζητεῖτέ με α
ποκτεῖναι, ότι ο λόγος ο εμὸς ου χωρεῖ εν
υμῖν. εγὼ ὃ εώρακα παρὰ τῷ πατρί μου
λαλῶ, και υμεῖς ουν ὃ εωράκατε παρὰ τῷ
πατρὶ υμῶν ποιεῖτε. απεκρίθησαν και εἶ
πον αυτῷ. ο πατὴρ ημῶν αβραάμ εστί. λέ
γει αυτοῖς ο ιησοῦς. ει τέκνα τοῦ αβραὰμ ἦ
τε, τὰ ἔργα τοῦ αβραὰμ εποιεῖτε. νῦν δὲ ζη
τεῖτέ με αποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν αλη-

meū. Si me ſciretis: forſitā ⁊ p̄rē meū
Hec verba locutus eſt ieſus ſciretis.
in gazophylacio docens in
tēplo. Et nemo apprehēdit eū: qꝛ nec- Mat. 21. g.
dū venerat hora eius. Dixit ergo iterū Mar. 11. b. Luce. 19. g.
eis ieſus. Ego vado ⁊ queretis me: ſup. 7. f.
et in peccato veſtro moriemini: quo
ego vado vos non poteſtis venire.
Dicebāt ergo iudei. Nūqd īterficiet ſe
metipſm: quia dicit quo ego vado vos
nō poteſtis venire? Et dicebat eis. Vos
deorſū eſtis: ego de ſuperiꝰ ſuz. Vos
de mundo hoc eſtis: ego non ſum
de hoc mundo. Dixi ergo vobis:
quia moriemini in peccatis veſtris. Si
enī nō credideritis qꝛ ego ſum moriemī
in peccato veſtro. Dicebant ergo
ei. Tu quis es? Dicit eis ieſus. D
Principiū q̄ ⁊ loquor vobis. Multa
habeo de vobis loq̄ ⁊ iudicare: ſed qui Roma. 3. a.
me miſit verax eſt: ⁊ ego q̄ audiui ab
eo hec loquor in mundo. Et non
cognouerūt qꝛ patrē eis dicebat deū. Di
xit ergo eis ieſus. Cū exaltaueritis ſup. 5. e.
filium hominis: tunc cognoſcetis quia 1. Joh. 5. c.
ego ſum: ⁊ a meipſo facio nihil: ſed
ſicut docuit me pater hec
loquor. Et qui me miſit mecū eſt: ⁊ nō
reliquit me ſoluz: qꝛ ego q̄ placita ſūt
ei facio ſemper. Hec illo loquente
multi crediderunt in eum. Dicebat
ergo ieſus ad eos qui crediderunt
ei iudeos. Si vos manſeritis in
ſermone meo: vere diſcipuli mei eritis:
⁊ cognoſcetis veritatē: ⁊ veritas libera
bit vos. Reſponderūt ei. Semen
abrae ſumꝰ et nemini ſeruiuimus
vnq̄. Quomodo tu dicis liberi eritis.
Reſpondit eis ieſus. Amen amen
dico vobis quia omnis qui facit pctm
ſeruus eſt peccati. Seruus autem Roma. 6. d.
nō manet in domo in eternū: filiꝰ aūt
manet in eternū. Si ergo vos filiꝰ libe
rauerit: vere liberi eritis. Scio quia E
filij abrae eſtis: ſed queritis me interfi
cere: quia ſermo meus non capit in
vobis. Ego quod vidi apud patrem
loquor: et vos que vidiſtis apud
patrem veſtrū facitis. Rñderūt et dixe
rūt ei. Pater noſter abraam eſt. Dicit
eis ieſus. Si filij abrae eſtis:
opera abrae facite. Nunc autem queri
tis me interficere: hoīem qui veritatē

θειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ
θεοῦ. τοῦτο ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. ὑμεῖς
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον
οὖν αὐτῷ. ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεν=
νήμεθα. ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. εἶπεν
οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑ=
μῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ. ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω, οὐδὲ γὰρ ἀπ᾽ ἐμαυ=
τοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνος με ἀπέστειλε.
διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε. ὅ
τι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν
ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ,
καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε
ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ᾽ ἀρ=
χῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦ
δος ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστί
καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθει=
αν λέγω οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐ=
λέγχει με περὶ ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀλήθειαν λέ
γω διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι. ὁ ὢν ἐκ
τοῦ θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει. διά
τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ
οὐκ ἐστέ. ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ
εἶπον αὐτῷ. οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι
σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις. ἀπε=
κρίθη ἰησοῦς. ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλ=
λὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμά
ζετέ με. ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου, ἔσ
τιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑ=
μῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θά=
νατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. εἶπον
οὖν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι. νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι
δαιμόνιον ἔχεις. ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προ
φῆται, καὶ σὺ λέγεις ἐάν τις τὸν λόγον μου
τηρήσῃ οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰ=
ῶνα. μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀ=
βραάμ ὅστις ἀπέθανε, καὶ οἱ προφῆται ἀπέ
θανον, τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς. ἀπεκρίθη ἰη=
σοῦς. ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου
οὐδέν ἐστιν. ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων
με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστί, καὶ
οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν.
καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι
ὅμοιος ὑμῶν ψεύστης. ἀλλ᾽ οἶδα αὐτόν
καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ἀβραὰμ ὁ πα=
τὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέ=
ραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. εἶπον οὖν οἱ
ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν. πεντήκοντα ἔτη οὔ=
πω ἔχεις, καὶ ἀβραὰμ ἑώρακας. εἶπεν αὐτοῖς
ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν ἀβρα
ὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα
βάλωσιν ἐπ᾽ αὐτόν. ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ

vobis locutus ſũ quam audiui a
deo. Hoc abraam non fecit. Vos
facitis opera patris veſtri. Dixerunt
itaqȝ ei. Nos ex fornicatõe nõ ſum9 na
ti. Vnũ patrem habemus deum. Dixit
ergo eis ieſus. Si deus pater veſter
eſſet diligeretis vtiqȝ me. Ego eniȝ ex
deo proceſſi et veni. Neqȝ eni a meipſo
veni ſed ille me miſit.
Quare loquelã meã nõ cognoſcitis? Qz
nõ poteſtis audire ſermonem meum.
Vos ex patre diabolo eſtis: i.Iohã.3.b
et deſideria patris veſtri vultis
facere. Ille homicida erat ab initio:
et in veritate non ſtetit: quia non
eſt veritas in eo. Cuȝ loquit᷑ mendaciũ F
ex proprijs loquitur: quia mendax eſt
ꝛ pater eius. Ego autem ſi veritatem
dico nõ creditis mihi. Quis ex vobis
arguet me de pctõ? Si veritatem dico
quare non creditis mihi? Qui ex
deo eſt: verba dei audit. Propterea i.Ioh.4.a
vos non auditis: quia ex deo
non eſtis. Reſponderunt ergo iudei et
dixerũt ei. Nõne bñ dicim9 nos quia
ſamaritan9 es tu: ꝛ demoniũ hẽs? Re
ſpõdit ieſus. Ego demoniũ nõ hẽo ſed ſup.7.c
honorifico patrẽ meũ: ꝛ vos inhonora
tis me. Ego aũt nõ q̃ro gloriã meã: ẽ
q̃ q̃rat ꝛ iudicet. Amen amẽ dico vob:
ſi quis ſermonẽ meũ ſeruauerit: morteȝ
non videbit in eternum. Dixerunt
ergo iudei. Nunc cognouimus quia
demoniũ hẽs. Abraã mortu9 eſt et ꝓ
phete: ꝛ tu dicis: ſi quis ſermonẽ meuȝ
ſeruauerit: nõ guſtabit mortẽ in eternũ.
Nũqd tu maior es patre noſtro abraã G
qui mortu9 eſt: ꝛ ꝓphete mortui ſunt:
quem teipſm facis? Reſpondit ieſus.
Si ego glorifico meipſm gloria mea
nihil eſt. Eſt pater me9 qui glorificat
me: quẽ vos dicitis q2 de9 veſter eſt: ꝛ
non cognouiſtis eũ: ego aũt noui eũ.
Et ſi dixero quia non ſcio eum ero ſup.7.d.
ſimilis vobis mendax. Sed ſcio eum
ꝛ ſermonem eius ſeruo. Abraam pater
veſter exultauit vt videret diem
meũ: vidit ꝛ gauiſus eſt. Dixerũt ergo
iudei ad eũ. Quinq̃ginta annos nõdũ
hẽs ꝛ abraam vidiſti? Dixit eis
ieſus. Amẽ amẽ dico vob: anteqȝ abraã
fieret ego ſũ. Tulerũt ergo lapides vt
iacerent in eũ. Ieſus aũt aſcõdit ſe et

Digitized by Google

ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν οὕτως. Cap. 9.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. ῥαββί τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ. ἀπεκρίθη ἰησοῦς, οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ. ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ, ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων. οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν ἔλεγον. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν, ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν. ἄλλοι δὲ ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ. πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί. ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν. ἄνθρωπος λεγόμενος ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωὰμ καὶ νίψαι, ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. εἶπον οὖν αὐτῷ. ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος. λέγει. οὐκ οἶδα. ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. πηλὸν ἐπέθηκέ μοι ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινές. οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον. πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν. καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν. σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες. οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη, πῶς οὖν ἄρτι βλέπει. ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶ-

exiuit de templo.

Cap. 9.

A Et preteriens ieſus vidit hoiem cecum a natiuitate: et interrogauerunt eum diſcipuli eius dicentes. Rabbi quis peccauit: hic aut parentes eius vt cecus naſceretur. Reſpondit ieſus. Neque hic peccauit neque parentes eius: ſed vt manifeſtentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui miſit me donec dies eſt: venit nox quando nemo poteſt operari. Quamdiu ſum in mundo lux ſum mundi. Hec cum dixiſſet expuit in terram: et fecit lutum ex ſputo et liniuit lutum ſuper oculos eius: et dixit ei. Vade laua in natatoria ſyloe quod interpretatur miſſus. Abijt ergo et lauit et venit videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendicus erat: dicebant. Nonne hic eſt qui ſedebat et mendicabat? Alij dicebant quia hic eſt: alij autem nequaquam: ſed ſimilis eſt ei. Ille vero dicebat quia ego ſum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti ſunt tibi oculi. Reſpondit. Ille homo qui dicitur ieſus lutum fecit et vnxit oculos meos: et dixit mihi. Vade ad natatoriam ſyloe et laua: et abij et laui: et video. Et dixerunt ei. Vbi eſt ille? Ait: neſcio. Adducunt eum ad phariſeos qui cecus fuerat. B
Erat autem ſabbatum quando lutum fecit ieſus et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum phariſei quomodo vidiſſet. Ille autem dixit eis. Lutum mihi poſuit ſuper oculos et laui et video. Dicebant ergo ex phariſeis quidam: non eſt hic homo a deo qui ſabbatum non cuſtodit. Alij autem dicebant. Quomodo poteſt homo peccator hec ſigna facere? Et ſciſma erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: quia propheta eſt. Non crediderunt ergo iudei de illo: quia cecus fuiſſet et vidiſſet: donec vocauerunt parentes eius qui viderat: et interrogauerunt eos dicentes. Hic eſt filius veſter quem vos dicitis quia cecus natus eſt. Quomodo ergo nunc videt? Reſponderunt eis parentes eius et dixerunt.

Digitized by Google

πομ. οἴδαμεμ ὅτι οὗτος ἐστίμ ὁ υἱός ἡμῶμ,
καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. πῶς δὲ νῦμ βλέ
πει οὐκ οἴδαμεμ, ἢ τίς ἤνοιξεμ αὐτοῦ τοὺς
ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεμ. αὐτὸς ἡλι=
κίαμ ἔχει. αὐτὸμ ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑ
αυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπομ οἱ γομεῖς αὐ
τοῦ, ὅτι ἐφοβοῦμτο τοὺς ἰουδαίους. ἤ=
δη γὰρ συνετέθειμτο οἱ ἰουδαῖοι, ἵμα ἐάμ
τις αὐτὸμ ὁμολογήσῃ χριστὸμ ἀποσυνά=
γωγος γέμηται. διὰ τοῦτο οἱ γομεῖς αὐτοῦ
εἶπομ ὅτι ἡλικίαμ ἔχει, αὐτὸμ ἐρωτήσατε.
ἐφώνησαμ οὖμ ἐκ δευτέρου τὸμ ἄνθρω=
πομ ὃς ἦμ τυφλός, καὶ εἶπομ αὐτῷ. δὸς
δόξαμ τῷ θεῷ. ἡμεῖς οἴδαμεμ ὅτι ὁ ἄμ=
θρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστίμ. ἀπεκρίθη
οὖμ ἐκεῖμος καὶ εἶπεμ. εἰ ἁμαρτωλός ἐσ
τίμ οὐκ οἶδα, ἓμ οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὤμ
ἄρτι βλέπω. εἶπομ δὲ αὐτῷ πάλιμ. τί
ἐποίησέ σοι. πῶς ἀμέῳξέ σου τοὺς ὀφ=
θαλμούς. ἀπεκρίθη αὐτοῖς. εἶπομ ὑμῖμ ἤδη
καὶ οὐκ ἠκούσατε. τί πάλιμ θέλετε ἀκούειμ.
μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γεμέσ=
θαι. ἐλοιδόρησαμ αὐτὸμ καὶ εἶπομ. σὺ εἶ μα
θητὴς ἐκείμου, ἡμεῖς δὲ τοῦ μωσέως ἐσμὲμ
μαθηταί. ἡμεῖς οἴδαμεμ ὅτι μωσεῖ λελάλη
κεμ ὁ θεός, τοῦτομ δὲ οὐκ οἴδαμεμ πόθεμ
ἐστί. ἀπεκρίθη ὁ ἄμθρωπος καὶ εἶπεμ αὐτοῖς.
ἐμ γὰρ τούτῳ θαυμαστόμ ἐστίμ, ὅτι ὑμεῖς
οὐκ οἴδατε πόθεμ ἐστί, καὶ ἀμέῳξέ μου τοὺς
ὀφθαλμούς. οἴδαμεμ δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶμ
ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάμ τις θεοσεβὴς ᾖ
καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει.
ἐκ τοῦ αἰῶμος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤμοιξέ τις
ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεμμημέμου. εἰ μὴ ἦμ
οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύματο ποιεῖμ οὐ=
δέμ. ἀπεκρίθησαμ καὶ εἶπομ αὐτῷ. ἐμ ἁμαρ=
τίαις σὺ ἐγεμμήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσ=
κεις ἡμᾶς. καὶ ἐξέβαλομ αὐτὸμ ἔξω. ἤκου=
σεμ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλομ αὐτὸμ ἔξω, καὶ
εὑρὼμ αὐτὸμ εἶπεμ αὐτῷ. σὺ πιστεύεις
εἰς τὸμ υἱὸμ τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη ἐκεῖμος
καὶ εἶπε. καὶ τίς ἐστι, κύριε, ἵμα πιστεύσω
εἰς αὐτόμ. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. καὶ ἑώρα
κας αὐτόμ, καὶ ὁ λαλῶμ μετὰ σοῦ ἐκεῖμος
ἐστίμ. ὁ δὲ ἔφη. πιστεύω κύριε. καὶ προσε
κύμησεμ αὐτῷ. καὶ εἶπεμ ὁ ἰησοῦς. εἰς κρί
μα ἐγὼ εἰς τὸμ κόσμομ τοῦτομ ἦλθομ, ἵμα
οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέ=
ποντες τυφλοὶ γέμωνται. καὶ ἤκουσαμ=
ἐκ τῶμ φαρισαίωμ ταῦτα οἱ ὄντες μετ
αὐτοῦ, καὶ εἶπομ αὐτῷ. μὴ καὶ ἡ=
μεῖς τυφλοί ἐσμέμ. εἶπεμ αὐτοῖς ὁ ἰη=

Scimus quia hic eſt filius noſter: ooo
et quia cecus natus eſt. Quomodo autem nunc vide
at neſcimus: aut quis eius aperuit oo
oculos nos neſcimus. oooooooooo
Ipſum interrogate. Etatem habet ipſe de ſe
loquatur. Hec dixerunt parentes eius:
quoniam timebant iudeos. Iam oooo C
enim conſpirauerant iudei: vt ſi oooo
quis eum confiteretur eſſe xpm: extra ſynago
gam fieret. Propterea parentes eius
dixerunt: quia etatem habet ipſum interro=
gate. Vocauerunt ergo rurſum hominem
qui fuerat cecus: et dixerunt ei. Da oo
gloriam deo. Nos ſcimus quia hic homo
peccator eſt. Dixit oooooooooooo
ergo eis ille. Si peccator eſt ooo oo
neſcio: vnum ſcio quia cecus cum eſſem
modo video. Dixerunt ergo illi. Quid
fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos?
Reſpondit eis. Dixi vobis iam oooo
et audiſtis. Quid iterum vultis audire?
Nunquid et vos vultis diſcipuli eius fieri?
Maledixerunt ergo ei: et dixerunt. Tu diſci
pulus illius ſis: nos autem moyſi oooo
diſcipuli ſumus. Nos ſcimus quia moyſi lo=
deus hunc autem neſcimus vnde ⌊cutus eſt
ſit. Reſpondit ille homo: et dixit eis.
In hoc enim mirabile eſt: quia vos oo
neſcitis vnde ſit: et aperuit meos oooo
oculos. Scimus autem quia peccatores
deus non audit: ſed ſi quis dei cultor eſt:
et voluntatem eius facit: hunc exaudit.
A ſeculo non eſt auditum: quia quis aperuit
oculos ceci nati. Niſi eſſet oooooo oo D
hic a deo: non poterat facere quicquam.
Reſponderunt et dixerunt ei. In pecca
tis natus es totus: et tu doces oooooo
nos. Et eiecerunt eum foras. Audiuit
ieſus quia eiecerunt eum foras: et ooo
cum inueniſſet eum dixit ei. Tu credis
in filium dei. Reſpondit ille ooooooo
et dixit. Quis eſt domine vt credam oo
in eum? Et dixit ei ieſus. Et vidiſti oo
eum: et qui loquitur tecum ipſe oooo
eſt. At ille ait. Credo domine. Et procidens
adorauit eum. Et dixit ei ieſus In iudi=
cium ego in hunc mundum veni: vt ooo
qui non vident videant: et qui vident
ceci fiant. Et audierunt quidam ooooo
ex phariſeis qui cum ooooo oooooo
ipſo erant: et dixerunt ei. Nunquid et nos
ceci ſumus. Dixit eis ieſus. oooooo

Digitized by Google

σούς. ει τυφλοί ήτε, ουκ αν είχετε αμαρ
τίαν. νυν δε λέγετε ότι βλέπομεν, η ουν α
μαρτία υμών μένει. Cap. 10.

Αμήν αμήν λέγω υμίν, ο μη εισερχό
μενος διά της θύρας εις την αυλήν
των προβάτων, αλλά αναβαίνων αλλα-
χόθεν, εκείνος κλέπτης εστί και λῃστής. ο
δε εισερχόμενος διά της θύρας, ποιμήν
εστί των προβάτων. τούτῳ ο θυρωρός α-
νοίγει, και τα πρόβατα της φωνής αυ-
τού ακούει. και τα ίδια πρόβατα καλεί
κατ' όνομα, και εξάγει αυτά. και όταν
τα ίδια πρόβατα εκβάλῃ, έμπροσθεν αυ-
τών πορεύεται, και τα πρόβατα αυτῷ α-
κολουθεί, ότι οίδασι την φωνήν αυτού.
αλλοτρίῳ δε ου μή ακολουθήσωσιν, αλ-
λά φεύξονται απ' αυτού, ότι ουκ οίδα-
σι των αλλοτρίων την φωνήν. ταύτην την
παροιμίαν είπεν αυτοίς ο ιησούς. εκεί-
νοι δε ουκ έγνωσαν τίνα ην α ελάλει αυ
τοίς. είπεν ουν πάλιν αυτοίς ο ιησούς.
αμήν αμήν λέγω υμίν, ότι εγώ ειμί η
θύρα των προβάτων. πάντες όσοι ήλ-
θον κλέπται εισί και λῃσταί, αλλ' ουκ ή
κουσαν αυτών τα πρόβατα. εγώ ειμί η
θύρα, δι' εμού εάν τις εισέλθῃ σωθήσεται,
και εισελεύσεται και εξελεύσεται, και νο
μήν ευρήσει. ο κλέπτης ουκ έρχεται ει μή
ίνα κλέψῃ και θύσῃ και απολέσῃ. εγώ ήλ
θον ίνα ζωήν έχωσι, και περισσόν έχωσιν.
εγώ ειμί ο ποιμήν ο καλός. ο ποιμήν ο κα
λός την ψυχήν αυτού τίθησιν υπέρ των
προβάτων. ο μισθωτός δε και ουχ ων ποι
μήν, ου ουκ εισί τα πρόβατα ίδια, θεωρεί
τον λύκον ερχόμενον, και αφίησι τα πρό-
βατα και φεύγει, και ο λύκος αρπάζει αυ
τά και σκορπίζει τα πρόβατα. ο δε μισθω
τός φεύγει, ότι μισθωτός εστί, και ου μέλει
αυτῷ περί των προβάτων. εγώ ειμί ο ποι
μήν ο καλός, και γινώσκω τα εμά, και γι-
νώσκομαι υπό των εμών. καθώς γινώσκει με
ο πατήρ καγώ γινώσκω τον πατέρα, και
την ψυχήν μου τίθημι υπέρ των προβάτων.
και άλλα πρόβατα έχω, α ουκ εστίν εκ
της αυλής ταύτης, κακείνα με δει αγα-
γείν, και της φωνής μου ακούσουσι, και
γενήσεται μία ποίμνη, εις ποιμήν. διά
τούτο ο πατήρ με αγαπᾷ, ότι εγώ τί
θημι την ψυχήν μου, ίνα πάλιν λάβω
αυτήν. ουδείς αίρει αυτήν απ' εμού, αλλ
εγώ τίθημι αυτήν απ' εμαυτού. εξουσίαν
έχω θείναι αυτήν, και εξουσίαν έχω πάλιν
λαβείν αυτήν. ταύτην την εντολήν έλαβον

Si ceci eſſetis non haberetis peccatū.
Nunc vero dicitis quia videm⁹: pctm̄
veſtrum manet. Cap. 10.

Amen amen dico vobis: qui nō in A
trat per oſtium in ouile
ouium: ſed aſcendit aliunde:
ille fur eſt et latro.
Qui autē intrat per oſtium: paſtor
eſt ouium. Huic oſtiarius aperit:
⁊ oues vocem eius
audiūt. Et ꝓprias oues vocat
nominatim: et educit eas. Et cum
proprias oues emiſerit: ante eas
vadit: et oues illum ſequuntur:
quia ſciunt vocem eius.
Alienum autem non ſequūtur ſed
effugiunt ab eo: quia non nouerunt
vocem alienorum. Hoc
prouerbium dixit eis ieſus. Illi
autem non cognouerūt quid loqret eis.
Dixit ergo eis iterum ieſus.
Amen amen dico vobis quia ego ſū
oſtium ouiū. Omnes quotquot venerūt
fures ſunt ⁊ latrones: ſed nō audierūt
eos oues. Ego ſum
oſtiū: per me ſi quis introierit ſaluabit
et ingredietur et egredietur: et paſcua
inueniet. Fur non venit niſi
vt furetur ⁊ mactet et ꝑdat. Ego veni B
vt vitam habeāt: et abūdanti⁹ habeāt.
Ego ſum paſtor bonus: bonus paſtor 1. Cor. 9. c. 1. Joh. 3. c.
animam ſuam ponit pro
ouib⁹ ſuis. Mercenari⁹ āt ⁊ q nō ē pa
ſtor cuius non ſunt oues ꝓprie: videt
lupum venientem et dimittit oues
et fugit: et lupus rapit
et diſpergit oues. Mercenarius autem Mat. 8. g.
fugit quia mercenarius eſt: ⁊ nō ꝑtinet Mar. 5. b.
ad eum de ouibus. Ego ſum paſtor Luce. 8. c.
bon⁹: ⁊ cognoſco oues meas ⁊ cogno
ſcunt me mee. Sicut nouit me Mat. 11. g.
pater: et ego agnoſco patrem: et Luce. 10. f.
animam meam pono pro ouibus meis. Mat. 11. b.
Et alias oues habeo que non ſunt ex
hoc ouili: ⁊ illas oportet me adducere
et vocem meam audient: et
fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtor. Propterea
me diligit pater: quia ego pono
animam meam vt iterum ſumam
eam. Nemo tollet eam a me: ſed
ego ponā eam a meipſo. Poteſtatem
habeo ponendi eam: et ꝑtātē hēo iterū
ſumendi eam. Hoc mandatum accepi

Digitized by Google

παρα του πατρος μου. σχισμα ουν πα-
λιν εγενετο εν τοις ιουδαιοις δια τους λο-
γους τουτους. ελεγον δε πολλοι εξ αυ-
των. δαιμονιον εχει και μαινεται. τι αυτου
ακουετε. αλλοι ελεγον. ταυτα τα ρηματα
ουκ εστι δαιμονιζομενου. μη δαιμονιον
δυναται τυφλων οφθαλμους ανοιγειν. εγε-
νετο δε τα εγκαινια εν ιεροσολυμοις, και χει-
μων ην. και περιεπατει ο ιησους εν τω ιερω
εν τη στοα σολομωνος. εκυκλωσαν ουν
αυτον οι ιουδαιοι, και ελεγον αυτω. εως
ποτε την ψυχην ημων αιρεις. ει συ ει ο
χριστος, ειπε ημιν παρρησια. απεκριθη αυ-
τοις ο ιησους. ειπον υμιν, και ου πιστευε-
τε. τα εργα α εγω ποιω εν τω ονοματι του
πατρος μου, ταυτα μαρτυρει περι εμου
αλλ υμεις ου πιστευετε. ου γαρ εστε εκ
των προβατων των εμων καθως ειπον υ-
μιν. τα προβατα τα εμα της φωνης μου α-
κουει, καγω γινωσκω αυτα και ακολουθου-
σι μοι. καγω ζωην αιωνιον διδωμι αυτοις,
και ου μη απολωνται εις τον αιωνα, και
ουχ αρπασει τις αυτα εκ της χειρος μου. ο
πατηρ μου ος δεδωκε μοι, μειζων παντων
εστι, και ουδεις δυναται αρπαζειν εκ της
χειρος του πατρος μου. εγω και ο πατηρ
εν εσμεν. εβαστασαν ουν παλιν λιθους οι
ιουδαιοι ινα λιθασωσιν αυτον. απεκριθη αυ-
τοις ο ιησους. πολλα καλα εργα εδειξα υ-
μιν εκ του πατρος μου, δια ποιον αυτων
εργον λιθαζετε με. απεκριθησαν αυτω οι ιου-
δαιοι λεγοντες. περι καλου εργου ου λι-
θαζομεν σε, αλλα περι βλασφημιας, και ο-
τι συ ανθρωπος ων ποιεις σεαυτον θεον. α-
πεκριθη αυτοις ο ιησους. ουκ εστι γεγραμ-
μενον εν τω νομω υμων. εγω ειπα θεοι εσ-
τε. ει εκεινους ειπε θεους προς ους ο λογος
του θεου εγενετο και ου δυναται λυθηναι η
γραφη, ον ο πατηρ ηγιασε και απεστειλεν
εις τον κοσμον, υμεις λεγετε οτι βλασφη-
μεις, οτι ειπον υιος του θεου ειμι. ει ου ποι-
ω τα εργα του πατρος μου, μη πιστευετε
μοι. ει δε ποιω, καν εμοι μη πιστευητε, τοις
εργοις πιστευσατε, ινα γνωτε και πιστευση-
τε οτι εν εμοι ο πατηρ καγω εν αυτω. εζη-
τουν ουν παλιν αυτον πιασαι. και εξηλθεν εκ
της χειρος αυτων. και απηλθε παλιν περαν
του ιορδανου εις τον τοπον οπου ην ιω-
αννης το πρωτον βαπτιζων, και εμεινεν ε-
κει. και πολλοι ηλθον προς αυτον και
ελεγον. οτι ιωαννης μεν σημειον εποιη-
σεν ουδεν. παντα δε οσα ειπεν ιωαννης πε-

a patre meo. Diſſenſio iterum
facta eſt inter iudeos ꝑpter ſermones
hos. Dicebant aũt multi ex ipſis.
Demoniũ habet et inſanit. Quid eum C
auditis? Alij dicebant: hec verba
nõ ſunt demoniũ habẽtis. Nũquid de-
moniũ pōt cecoꝝ oculos aperire? Facta
ſũt aũt encenia i hieroſolymis: ⁊ hiems
erat. Et ambulabat ieſus in templo
ī porticu ſalomonis. Circũdederũt ergo
eum iudei: et dicebant ei. Quouſqȝ
animam noſtram tollis? Si tu es
chriſtus dic nobis palam. Rñdit eis
ieſus. Loquor vobis et non creditis.
Opera que ego facio in nomine
pr̃is mei: hec teſtimoniũ ꝑhibẽt de me.
Sed vos non creditis quia nõ eſtis ex
ouibus meis ſicut dixi vobis.
Oues mee vocem meam audiunt:
et ego cognoſco eas et ſequuntur
me. Et ego vitam eternam do eis:
et non peribunt in eternum: et
non rapiet eas quiſqȝ de manu mea.
Pater me⁹ qui dedit mihi maior oĩb⁹
eſt: et nemo poteſt rapere de
manu patris mei. Ego et pater
vnũ ſum⁹. Suſtulerũt ergo iteꝝ lapides
iudei vt lapidarent eũ. Reſpondit eis
ieſus. Multa bona opera oñdi vobis
ex patre meo: ꝑpter quod eorum
opus me lapidatis? Rñderunt ei iudei
De bono opere non lapidamus D
te: ſed de blaſphemia et quia
tu homo cũ ſis facis teipſũ deũ. Rñ-
dit eis ieſus. Nonne ſcriptum eſt
in lege veſtra quia ego dixi dij eſtis? ps. 81.
Si illos dixit deos ad quos ſermo
dei factus eſt: et non poteſt ſolui
ſcriptura: quẽ pater ſãctificauit ⁊ miſit
in mundum vos dicitis qꝛ blaſphemas
quia dixi filius dei ſum. Si non facio
opera patris mei nolite credere
mihi. Si aũt facio ⁊ ſi mihi nõ vultis cre-
dere opib⁹ credite: vt cognoſcatis ⁊ cre-
datis qꝛ pr̃ in me eſt: ⁊ ego i patre. Que- Mat. 12.b.
rebãt ergo eũ apprehẽdere: et exiuit de Mar. 5.b.
manibus eorum. Et abijt iterũ trans
iordanem in eum locũ vbi erat iohãnes
baptizans primum: ⁊ manſit illic.
Et multi venerunt ad eum et
dicebãt. Quia iohãnes quidẽ ſignũ fecit
nullũ. Oĩa aũt quecũqȝ dixit iohãnes de

ρί τούτου αληθή ην, και επίστευσαν πολ=
λοί εκεί εις αυτόν. Cap. 11.
Ην δε τις ασθενών λάζαρος από βηθανί=
ας, εκ της κώμης μαρίας και μάρθας
της αδελφής αυτής. ην δε μαρία η αλείψα
σα τον κύριον μύρω, και εκμάξασα τους πό
δας αυτού ταις θριξίν αυτής, ης ο αδελφός
λάζαρος ησθένει. απέστειλαν ουν αι αδελ=
φαί προς αυτόν λέγουσαι. κύριε, ίδε ον φι
λείς ασθενεί. ακούσας δε ο ιησούς είπεν αύ
τη. η ασθένεια ουκ εστί προς θάνατον, αλλ
υπέρ της δόξης του θεού, ίνα δοξασθή ο υ=
ιός του θεού δι αυτής. ηγάπα δε ο ιησούς
την μάρθαν, και την αδελφήν αυτής και τον
λάζαρον. ως ουν ήκουσεν ότι ασθενεί, τό=
τε μεν έμεινεν εν ω ην τόπω δύο ημέρας.
έπειτα μετά τούτο λέγει τοις μαθηταίς αυ
τού. άγωμεν εις την ιουδαίαν πάλιν. λέγου
σιν αυτώ οι μαθηταί. ραββί νυν εζήτουν σε
λιθάσαι οι ιουδαίοι, και πάλιν υπάγεις εκεί.
απεκρίθη ιησούς. ουχί δώδεκα ώραι εισί της
ημέρας. εάν τις περιπατή εν τη ημέρα, ου
προσκόπτει ότι το φως του κόσμου τού=
του βλέπει. εάν δε τις περιπατή εν τη νυκ=
τί, προσκόπτει ότι το φως ουκ εστίν εν αυ=
τώ. ταύτα είπε, και μετά τούτο λέγει αυ=
τοίς. λάζαρος ο φίλος ημών κεκοίμηται,
αλλά πορεύομαι ίνα εξυπνίσω αυτόν. εί=
πον ουν οι μαθηταί αυτού. κύριε ει κεκοίμη
ται σωθήσεται. ειρήκει δε ο ιησούς περί του
θανάτου αυτού, εκείνοι δε έδοξαν ότι πε=
ρί της κοιμήσεως του ύπνου λέγει. τότε ουν
είπεν αυτοίς ο ιησούς παρρησία. λάζαρος α
πέθανε, και χαίρω δι υμάς, ίνα πιστεύσητε ό
τι ουκ ήμην εκεί. αλλά άγωμεν προς αυτόν
είπεν ουν θωμάς ο λεγόμενος δίδυμος
τοις συμμαθηταίς. άγωμεν και ημείς ίνα απο
θάνωμεν μετ αυτού. ελθών ουν ο ιησούς
εύρεν αυτόν τέσσαρας ημέρας ήδη έχοντα
εν τω μνημείω. ην δε η βηθανία εγγύς των
ιεροσολύμων ως από σταδίων δεκα=
πέντε. και πολλοί εκ των ιουδαίων ε=
ληλύθεισαν προς τας περί την μάρθαν και
μαρίαν, ίνα παραμυθήσωνται αυτάς πε=
ρί του αδελφού αυτών. η ουν μάρθα ως
ήκουσεν ότι ιησούς έρχεται, υπήντησεν αυ=
τώ, μαρία δε εν τω οίκω εκαθέζετο. είπεν
ουν μάρθα προς τον ιησούν. κύριε ει ης
ώδε ο αδελφός μου ουκ αν ετεθνήκει. αλ=
λά και νυν οίδα ότι όσα αν αιτήση τον θεόν
δώσει σοι ο θεός. λέγει αυτή ο ιησούς. α=
ναστήσεται ο αδελφός σου. λέγει αυτώ

hoc vera erant: et multi crediderunt
in eum. Cap. 11.
Erat aũt qdã languẽs lazarꝰ a be= A
thãia: de caſtello marie ⁊ marthe
ſororis eius. Maria aũt erat que vnxit
dominum vnguento et extersit pedes
eiꝰ capillis ſuis: cuius frater
lazarꝰ infirmabat. Miſerũt ergo ſorores
eiꝰ ad eũ dicẽtes. Dñe ecce quẽ amas
infirmat. Audiens aũt ieſus dixit eis.
Infirmitas hec non eſt ad mortẽ: ſed
pro gloria dei: vt glorificetur filius
dei per eam. Diligebat autem ieſus
martham ⁊ ſororẽ eius mariam et tũc
lazarũ. Vt ergo audiuit qꝛ infirmabat
quidẽ mãſit in eodẽ loco duobꝰ diebꝰ.
Deinde poſt hec dicit diſcipulis ſuis.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt
ei diſcipuli. Rabbi nunc querebant te B
iudei lapidare: et iterum vadis illuc?
Rñdit ieſus. Nõne duodecim ſũt hore
diei? Si quis ambulauerit in die: nõ
offendit quia lucem huius mundi
videt. Si autẽ ambulauerit in nocte
offendit: quia lux non eſt in eo.
Hec ait: et poſt hec dicit eis.
Lazarus amicus noſter dormit
ſed vado vt a ſomno excitẽ eũ. Dixerũt Mar. 9. c.
ergo diſcipuli eius. Domine ſi dormit Mar. 5. b.
ſaluus erit. Dixerat autem ieſus de
morte eius: illi autẽ putauerũt qꝛ de
dormitione ſomni diceret. Tunc ergo
ieſꝰ dixit eis manifeſte. Lazarꝰ mortuꝰ
eſt: ⁊ gaudeo propter vos vt credatis
qm̃ non erã ibi. Sed eamus ad eum.
Dixit ergo thomas qui dr̃ didymꝰ ad
cõdiſcipulos. Eamus et nos ⁊ moria=
mur cum eo. Venit itaq; ieſus: et
inuenit eum quattuor dies iam iuxta C
ĩ monumẽto habẽtẽ. Erat ãt bethania
hieroſolymam quaſi ſtadijs quindecim.
Multi autem ex iudeis venerant
ad martham et
mariam vt conſolarẽtur eas de
fratre ſuo. Martha ergo vt
audiuit quia ieſus venit occurrit illi:
maria autem domi ſedebat. Dixit
ergo martha ad ieſum. Dñe ſi fuiſſes
hic frater meus nõ fuiſſet mortuꝰ. Sed
⁊ nũc ſcio qꝛ quecũq; popoſceris a deo
dabit tibi deꝰ. Dicit illi ieſus. Reſur=
get frater tuus. Dicit ei

η μάρθα. οίδα ότι αναστήσεται εν τη αναστάσει εν τη εσχάτη ημέρα. είπεν αυτή ο ιησούς. εγώ ειμί η ανάστασις και η ζωή. ο πιστεύων εις εμέ, καν αποθάνη ζήσεται. και πας ο ζων και πιστεύων εις εμέ, ου μή αποθάνη εις τον αιώνα. πιστεύεις τούτο. λέγει αυτώ. ναι κύριε. εγώ πεπίστευκα ότι σύ ει ο Χριστός ο υιός του θεού, ο εις τον κόσμον ερχόμενος. και ταύτα ειπούσα απήλθε και εφώνησε μαρίαν την αδελφήν αυτής λάθρα ειπούσα. ο διδάσκαλος πάρεστι και φωνεί σε. εκείνη ως ήκουσεν εγείρεται ταχύ. και έρχεται προς αυτόν. ούπω δε εληλύθει ο ιησούς εις την κώμην, αλλ ην εν τω τόπω, όπου υπήντησεν αυτώ η μάρθα. οι ουν ιουδαίοι οι όντες μετ αυτής εν τη οικία και παραμυθούμενοι αυτήν, ιδόντες την μαρίαν ότι ταχέως ανέστη και εξήλθεν, ηκολούθησαν αυτή λέγοντες. ότι υπάγει εις το μνημείον ίνα κλαύση εκεί. η ουν μαρία ως ήλθεν όπου ην ο ιησούς, ιδούσα αυτόν έπεσεν αυτού εις τους πόδας λέγουσα αυτώ. κύριε ει ης ώδε, ουκ αν απέθανε μου ο αδελφός. ιησούς ουν ως είδεν αυτήν κλαίουσαν και τους συνελθόντας αυτή ιουδαίους κλαίοντας, ενεβριμήσατο τω πνεύματι, και ετάραξεν εαυτόν, και είπε. που τεθείκατε αυτόν. λέγουσιν αυτώ. κύριε έρχου και ίδε. εδάκρυσεν ο ιησούς. έλεγον ουν οι ιουδαίοι. ίδε πως εφίλει αυτόν. τινές δε εξ αυτών είπον. ουκ ηδύνατο ούτος ο ανοίξας τους οφθαλμούς του τυφλού ποιήσαι ίνα και ούτος μη αποθάνη. ιησούς ουν πάλιν εμβριμώμενος εν εαυτώ, έρχεται εις το μνημείον. ην δε σπήλαιον, και λίθος επέκειτο επ αυτώ. λέγει ο ιησούς. άρατε τον λίθον. λέγει αυτώ η αδελφή του τεθνηκότος μάρθα. κύριε ήδη όζει, τεταρταίος γαρ εστί. λέγει αυτή ο ιησούς. ουκ είπον σοι ότι εάν πιστεύσης, όψει την δόξαν του θεού. ήραν ουν τον λίθον ου ην ο τεθνηκώς κείμενος. ο δε ιησούς ήρε τους οφθαλμούς άνω, και είπε. πάτερ ευχαριστώ σοι ότι ήκουσας μου. εγώ δε ήδειν ότι πάντοτε μου ακούεις, αλλά διά τον όχλον τον περιεστώτα είπον ίνα πιστεύσωσιν ότι σύ με απέστειλας. και ταύτα ειπών φωνή μεγάλη εκραύγασε. λάζαρε δεύρο έξω. και εξήλθεν ο τεθνηκώς δεδεμένος τους πόδας και τας χείρας κειρίαις, και η όψις αυτού σουδαρίω περιεδέδετο. λέγει αυτοίς ο ιησούς. λύσατε αυτόν και άφετε υπάγειν. πολλοί ουν εκ των ιουδαίων οι ελθόντες προς την μαρίαν, και θεασάμενοι

martha. Scio quia reſurget in reſurrectione in nouiſſimo die. Dicit ei ieſus. Ego ſuz reſurrectio et vita. Qui credit in me: etiam ſi mortuus fuerit viuet: et omnis q̇ viuit et credit in me: nō morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi. Utiqz domine. Ego credidi quia tu es chriſtus filius dei viui qui in hunc mundū veniſti. Roma.10.b D
Et cūz hoc dixiſſet abiit et vocauit mariam ſororem ſuam ſilentio dicens. Magiſter adeſt: et vocat te. Illa vt audiuit ſurrexit cito: et venit ad eū. Nōdū eni venerat ieſus in caſtellum: ſed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei martha. Iudei ergo qui erāt cum ea in domo et conſolabantur eam: cum vidiſſent mariā q̇z cito ſurrexit et exiit: ſecuti ſunt eam dicentes. Quia vadit ad monumentū vt ploret ibi. Maria ergo cum veniſſet vbi erat ieſus: vidēs euz cecidit ad pedes eius: et dixit ei. Dñe ſi fuiſſes hic: non eſſet mortuus frater me9. Ieſus ergo vt vidit eā plorantem et iudeos qui venerant cum ea plorantes: infremuit ſpiritu et turbauit ſeipm̄: et dixit. Ubi poſuiſtis eum? Dicunt ei. Domine veni et vide. Et lachrimat9 eſt ieſus. Dixerūt iudei. Ecce quō amabat eū. Quidā āt ex ipſis dixerūt. Nō poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere vt hic non moreretur? E
Ieſus ergo rurſum fremens in ſemetipo venit ad monumētū. Erat āt ſpelūca et lapis ſuppoſitus erat ei. Ait ieſus. Tollite lapidē. Dicit ei martha ſoror ei9 q̇ mortu9 fuerat. Dñe iā fetet: q̄triduan9 ē enīz. Dicit ei ieſus. Nonne dixi tibi: qm̄ ſi credideris videbis gl̄iam dei? Tulerūt ergo lapidem. Ieſus autem eleuatis ſurſum oculis dixit. Pater gr̄as ago tibi: qm̄ audiſti me. Ego āt ſciebā q̇z ſemp̄ me audis: ſed ꝓpter populuz qui circunſtat dixi: vt credant quia tu me miſiſti. Hec cū dixiſſet voce magna clamauit. Lazare veni foras. Et ſtatī ꝓdiit q̇ fuerat mortu9 ligat9 man9 et pedes inſtitis et facies illius ſudario erat ligata. Dixit eis ieſus. Soluite eum et ſinite abire. F
Multi ergo ex iudeis q̇ venerāt ad mariā et marthā et viderāt

ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐ
τόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς
φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ
ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον. τί ποι=
οῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ση=
μεῖα ποιεῖ. ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάν=
τες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν. καὶ ἐλεύσονται
οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τό=
πον καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν καϊά=
φας ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶ=
πεν αὐτοῖς. ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν οὐδέ
διαλογίζεσθε, ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄν
θρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅ=
λον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ ἀφ ἑαυ=
τοῦ οὐκ εἶπεν. ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνι=
αυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν, ὅτι ἔμελλεν
ὁ ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους. καὶ
οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ ἵνα καὶ
τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διασκορπισμένα συ=
ναγάγει εἰς ἕν. ἀπ ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας
συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.
ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν
τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου εἰς ἐφραὶμ
λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα
τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς ἱε=
ροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα,
ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν ἰη
σοῦν, καὶ ἔλεγον μετὰ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ
ἑστηκότες. τί δοκεῖ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς
τὴν ἑορτήν. δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῶ
ποῦ ἐστι μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Cap. 12.

Ὁ οὖν ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα
ἦλθεν εἰς βηθανίαν, ὅπου ἦν λάζαρος ὁ
τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν
οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ μάρθα διηκό=
νει, ὁ δὲ λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν
αὐτῷ. ἡ οὖν μαρία λαβοῦσα λίτραν μύ=
ρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε
τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θρι
ξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἡ δὲ οἰκία ἐ=
πληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει
οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἰούδας σί
μωνος ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παρα=
διδόναι. διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπρά
θη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς.
εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν
ἔμελλεν αὐτῷ, ἀλλ ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ
γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβά

que fecit ieſus: crediderunt in eum.
Quidam aūt ex ipſis abierunt ad
phariſeos & dixerunt eis que fecit
ieſus. Collegerunt ergo pontifices et
phariſei cōcilium: & dicebāt. Quid faci
mus? quia hic homo multa ſigna
facit. Si dimittimus eum ſic omnes
credent in eum. Et venient
romani: et tollent noſtrum locum
& gentē. Unus aūt ex ipſis caiphas noīe:
cum eſſet pontifex anni illius: dixit
eis. Vos neſcitis quicq̄ nec
cogitatis: quia expedit nobis vt vnus
moriatur homo pro populo & nō tota
gens pereat. Hoc autem a ſemetipſo B
non dixit. ſed cum eſſet pontifex anni
illius ꝓphetauit: q2 ieſus moritur9 erat
pro gente. Et
non tantum pro gente ſed vt
filios dei qui erāt diſperſi congregaret
in vnum. Ab illo ergo die Mat. 12.b.
cogitauerunt vt interficerent eum. Mar. 3.b.
Jeſus ergo iā nō palā ambulabat apd
iudeos: ſed abijt inde in
regionem iuxta deſertum in
ciuitatē q̄ dicit effrē: & ibi morabat cū
diſcipl'is ſuis. Proximū aūt erat paſcha Mat. 26.a.
iudeorum & aſcenderūt multi hieroſoly Mar. 14.a.
mam de regione ante paſcha: Luce. 14.a.
vt ſāctificarēt ſeipſos. Querebāt ergo ie
ſum et colloquebant ad inuicē in tēplo
ſtantes. Quid putatis: q2 nō venit ad
diē feſtum iſtum. Dederāt aūt pōtifices
& phariſei mādatū vt ſi q̄s cognouerit
vbi ſit indicet vt apprehendant eum.

Cap. 12.

Jeſus ergo ante ſex dies paſche A
venit bethaniā vbi lazarus fuerat Mat. 26.a.
mortuus quē ſuſcitauit ieſus. Fecerunt Mar. 14.a.
aūt ei cenam ibi: & martha miniſtrabat
lazarus vero vnus erat ex diſcūbētib9 cū
eo. Maria ergo accepit librā vnguēti Mat. 26.b.
nardi piſtici precioſi: et vnxit Mar. 14.a.
pedes ieſu: et exterſit pedes ei9 capill' Luce. 7.f.
ſuis: et dom9 impleta eſt
ex odore vnguenti. Dixit
ergo vnus ex diſcipulis eius iudas
ſcariotis qui erat eum traditurus.
Quare hoc vnguentum non venijt
trecentis denarijs et datum eſt egenis?
Dixit aūt hoc non quia de egenis
pertinebat ad eum: ſed quia fur erat et
loculos habēs ea q̄ mittebāt portabat.

Digitized by Google

σταξεν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς. ἄφες αὐτήν, εἰς
τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρη-
κεν αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχε-
τε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν ἰουδαίων
ὅτι ἐκεῖ ἐστί, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν ἰησοῦν
μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἴδωσιν ὃν
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρ-
χιερεῖς ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἀποκτείνωσιν,
ὅτι πολλοὶ δι᾽ αὐτὸν ὑπῆγον τῶν ἰουδαί-
ων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν ἰησοῦν. τῇ ἐπαύριον
ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀ-
κούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσό-
λυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ
ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον.
ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. εὑρὼν
δὲ ὁ ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτῷ, κα-
θώς ἐστι γεγραμμένον. μὴ φοβοῦ θύγατερ
σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμε-
νος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνω-
σαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ᾽ ὅ-
τε ἐδοξάσθη ὁ ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα. καὶ ταῦ-
τα ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος
ὁ ὢν μετ᾽ αὐτοῦ, ὅτε τὸν λάζαρον ἐφώνη-
σεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄ-
χλος, ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι
τὸ σημεῖον. οἱ οὖν φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑ-
αυτούς. θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν. ἴ-
δε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. ἦσαν δέ
τινες ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα
προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. οὗτοι οὖν προ-
σῆλθον φιλίππῳ τῷ ἀπὸ βηθσαϊδὰ τῆς γα-
λιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες. κύριε
θέλομεν τὸν ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται φίλιππος
καὶ λέγει τῷ ἀνδρέᾳ. καὶ πάλιν ἀνδρέας
καὶ φίλιππος λέγουσι τῷ ἰησοῦ. ὁ δὲ ἰη-
σοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων. ἐλήλυθεν
ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀ-
μὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ
σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ αὐτὸς
μόνος μένει. ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρ-
πὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέ-
σει αὐτήν. καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυ-
λάξει αὐτήν. ἐὰν ἐμοί διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκο-
λουθείτω. καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διά-
κονος ὁ ἐμὸς ἔσται. καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακο-
νῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. νῦν ἡ ψυχή μου
τετάρακται. καὶ τί εἴπω. πάτερ σῶσόν με ἐκ
τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον

Dixit ergo iesus. Sinite illam: vt in
diem sepulture mee seruet
illud. Pauperes enim semper habetis B
vobiscũ: me autẽ non semper habebitis.
Cognouit ergo turba multa ex iudeis Mat. 21. a.
quia illic est: et venerũt non ꝓpter iesũ Mar. 11. a.
tantum: sed vt lazarum viderent quem Luce. 19. d
suscitauit a mortuis. Cogitauerũt autẽ prĩ
cipes sacerdotũ vt et lazarũ interficerent:
quia multi ꝓpter illũ abibãt ex iudeis:
et credebant in iesum. In crastinũ autem Mat. 21. a.
turba multa que venerat ad diẽ festũ: cũ Mar. 11. b.
audissent quia venit iesus hierosolymam: Luce. 19. f.
acceperunt ramos palmarum et
processerunt obuiam ei et clamabant.
Osanna: benedictus qui venit in nõie
domini rex israel. Et inuenit
iesus asellum et sedit super eum: sicut Mat. 21. a.
scriptum est. Noli timere filia Esaie. 62. d
sion: ecce rex tuus venit sedens Zacha. 9. b
super pullum asine. Hec non cognoue C
runt discipuli eius primum: sed quãdo
glorificatus est iesus tũc recordati sũt quia
hec erant scripta de eo. Et hec
fecerũt ei. Testimoniũ ergo perhibebat tur
ba que erat cum eo: quando lazarum voca
uit de monumento: et suscitauit eum a
mortuis. Propterea et obuiã venit ei tur
ba: quia audierunt eum fecisse hoc
signum. Pharisei ergo dixerũt ad semet
ipsos. Videtis quia nihil proficimus? Ecce
mũdus totus post eũ abijt. Erant autem
quidã gentiles ex his qui ascenderãt vt
adorarẽt in die festo. Hi ergo acces-
serũt ad philippũ qui erat a bethsaida gali-
lee: et rogabant eum dicentes. Domine
volumus iesum videre. Venit philippus:
et dicit andree. Andreas rursum
et philippus dixerũt iesu. Jesus autem D
respondit eis dicens. Venit
hora vt clarificetur filius hominis. Amẽ
amen dico vobis: nisi granum
frumẽti cadẽs in terrã mortuũ fuerit: ipsum
solũ manet. Si autẽ mortuũ fuerit: mul
tũ fructũ affert. Qui amat aiam suã: per Mat. 10. g.
det eam. Et qui odit animam suam et 16. f.
in hoc mundo: in vitam eternam custo Mar. 8. g.
diet eam. Si quis mihi ministrat: me se Luce. 17. g.
quatur. Et vbi sum ego illic et minister
meus erit. Si quis mihi [Nũc aia mea Mat. 26. d.
ministrauerit: honorificabit eũ pater meus. Mar. 14. d
turbata est. Et quid dicã? Pater saluifica
hac hora. Sed ꝓpterea veni ⌊ me ex

Digitized by Google

εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ δόξασόν σου
τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ. καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν
ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βρον-
τὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον. ἄγγελος αὐ-
τῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν. οὐ
δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑ-
μᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου. νῦν ὁ ἄρ-
χων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔ-
ξω. κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς πάντας
ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγε
σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσ-
κειν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος. ἡμεῖς ἠκούσα-
μεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς
τὸν αἰῶνα. καὶ πῶς σὺ λέγεις δεῖ ὑψωθῆ-
ναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. τίς ἐστιν οὗ-
τος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. εἶπεν οὖν αὐτοῖς
ὁ ἰησοῦς. ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑ-
μῶν ἐστί. περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα
μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. καὶ ὁ περιπα-
τῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. ἕ-
ως τὸ φῶς ἔχετε πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα
υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἰη-
σοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. το-
σαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπρο-
σθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ἵνα ὁ
λόγος ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν
εἶπε. κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ
ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη. διὰ τοῦ-
το οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶ-
πεν ἡσαΐας. τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλ-
μούς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν,
ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι
τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι καὶ ἰάσωμαι
αὐτούς. ταῦτα εἶπεν ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν
δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. ὅ-
μως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς φα-
ρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνά-
γωγοι γένωνται. ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν
τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν
τοῦ θεοῦ. ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν. ὁ πισ-
τεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς
τὸν πέμψαντά με. καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεω-
ρεῖ τὸν πέμψαντά με. ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσ-
μον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν
τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ
τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρί-
νω αὐτόν. οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσ-
μον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐ-
μὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει
τὸν κρίνοντα αὐτόν. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα
ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅ-

in horā hāc. Pater clarifica nomē tuū.
Venit ergo vox de celo dicens.
Et clarificaui et iterū clarificabo. [bat
Turba ergo q̄ ſtabat ⁊ audierat: dice-
tonitruū eſſe factū. Alij āt dicebāt. An- E
gel⁹ ei locut⁹ eſt. Rn̄dit ieſus ⁊ dixit.
Nō ꝓpter me hec vox venit: ſed pro-
pter vos. Nūc iudiciū ē mūdi. Nūc pn̄-
ceps huius mundi eijcietur foras.
Et ego ſi exaltat⁹ fuero a terra: omnia
traham ad meipſū. Hoc autē dicebat
ſignificans qua morte eſſet moriturus.
Reſpondit ei turba. Nos audiuimus
ex lege q̄ chriſtus manet in
eternum. Et quō tu dicis oportet exal-
tari filium hominis? Et quis eſt iſte
filius hominis? Dixit ergo eis
ieſus. Adhuc modicū lumen in vobis
eſt. Ambulate dum lucem habetis: vt Ephe.5.b.
non vos tenebre cōprehēdāt. Et q̄ ambu- 1.Theſ.5.a
lat in tenebris neſcit quo vadat. Dum
lucem habetis credite in lucem: vt
filij lucis ſitis. Hec locutus eſt ieſus:
et abijt ⁊ abſcondit ſe ab eis. Cum F
autem tanta ſigna feciſſet coram
eis non credebant in eum: vt
ſermo eſaie ꝓphete impleretur quem
dixit. Dn̄e q̄s credidit auditui nr̄o: et Eſa.53.a.
brachiū dn̄i cui reuelatū ē. Propterea
non poterant credere: quia iterū dixit
eſaias. Excecauit oculos eorum: Mat.13.b.
et indurauit cor eorum: Mar.4.b.
vt non videant oculis et non intelligāt Luce.8.b
corde: et conuertantur et ſanem Act.28.d. Eſaie.6.d.
eos. Hec dixit eſaias quādo vidit
gloriā eius: et locut⁹ eſt de eo. Verū
tamen et ex principibus multi
crediderūt in eū: ſed ꝓpter phariſeos
nō confitebantur: vt de ſynagoga non
eijcerentur. Dilexerunt enim gloriam
hominum magis q̄ gloriam
dei. Ieſ⁹ āt clamauit ⁊ dixit. Qui cre-
dit in me: non credit in me ſed in
eū q̄ miſit me. Et q̄ videt me: videt G
eū qui miſit me. Ego lux in mundum
veni: vt omnis qui credit in me: in
tenebris nō maneat. Et ſi q̄s audierit
vba mea ⁊ nō cuſtodierit: ego nō iu-
dico eū. Nō enim veni vt iudicē mūdū
ſed vt ſaluificē mūdū. Qui ſpernit me
et non accipit verba mea habet
qui iudicet eū. Sermo quē locut⁹ ſū:
ille iudicabit eū in nouiſſimo die: quia

Digitized by Google

τι εγώ εξ εμαυτού ουκ ελάλησα. αλλ' ο πέμ
ψας με πατήρ αυτός μοι εντολήν έδωκε
τί είπω και τί λαλήσω. και οίδα ότι η εντο
λή αυτού ζωή αιώνιος εστίν. α ουν λαλώ
εγώ, καθώς είρηκέ μοι ο πατήρ ούτως λα
λώ. Cap. 13.

Πρό δε της εορτής του πάσχα ειδώς ο ιη
σούς ότι ελήλυθεν αυτού η ώρα ίνα με
ταβή εκ του κόσμου τούτου προς τον πα
τέρα αγαπήσας τους ιδίους τους εν τω κόσ
μω, εις τέλος ηγάπησεν αυτούς. και δείπ
νου γενομένου, του διαβόλου ήδη βεβληκό
τος εις την καρδίαν ιούδα σίμωνος ισκαρι
ώτου ίνα αυτόν παραδώ, ειδώς ο ιησούς ό
τι πάντα δέδωκεν αυτώ ο πατήρ εις τας
χείρας, και ότι από θεού εξήλθε και προς
τον θεόν υπάγει, εγείρεται εκ του δείπνου
και τίθησι τα ιμάτια, και λαβών λέντιον δι
έζωσεν εαυτόν. είτα βάλλει ύδωρ εις τον νι
πτήρα, και ήρξατο νίπτειν τους πόδας των
μαθητών, και εκμάσσειν τω λεντίω ω ην δι
εζωσμένος. έρχεται ουν προς σίμωνα πέ
τρον, και λέγει αυτώ εκείνος. κύριε συ μου
νίπτεις τους πόδας. απεκρίθη ιησούς και εί
πεν αυτώ. ο εγώ ποιώ, συ ουκ οίδας άρ
τι, γνώση δε μετά ταύτα. λέγει αυτώ πέ
τρος. ου μη νίψης τους πόδας μου εις τον
αιώνα. απεκρίθη αυτώ ο ιησούς. εάν μη νί
ψω σε ουκ έχεις μέρος μετ' εμού. λέγει αυ
τώ σίμων πέτρος. κύριε μη τους πόδας
μου μόνον, αλλά και τας χείρας και την κε
φαλήν. λέγει αυτώ ο ιησούς. ο λελουμένος
ου χρείαν έχει ή τους πόδας νίψασθαι,
αλλ' εστί καθαρός όλος. και υμείς καθαροί
εστέ, αλλ' ουχί πάντες. ήδει γαρ τον πα
ραδιδόντα αυτόν. διά τούτο είπεν ουχί
πάντες καθαροί εστέ. ότε ουν ένιψε τους
πόδας αυτών, και έλαβε τα ιμάτια αυτού,
αναπεσών πάλιν είπεν αυτοίς. γινώσκετε
τι πεποίηκα υμίν. υμείς φωνείτε με ο δι
δάσκαλος και ο κύριος, και καλώς λέγετε.
ειμί γαρ. ει ουν εγώ ένιψα υμών τους πό
δας ο κύριος και ο διδάσκαλος, και υμείς ο
φείλετε αλλήλων νίπτειν τους πόδας. υπό
δειγμα γαρ δέδωκα υμίν, ίνα καθώς εγώ ε
ποίησα υμίν, και υμείς ποιήτε. αμήν αμήν
λέγω υμίν, ουκ εστί δούλος μείζων του
κυρίου αυτού, ουδέ απόστολος μείζων
του πέμψαντος αυτόν. ει ταύτα οίδατε,
μακάριοι εστέ εάν ποιήτε αυτά. ου περί πάν
των υμών λέγω. εγώ οίδα ους εξελεξάμην
αλλ' ίνα η γραφή πληρωθή. ο τρώγων μετ'
εμού τον άρτον, επήρεν επ' εμέ την πτέρ-

ego ex meipſo non ſum locutꝰ: ſed q̄ miſit me pater: ipſe mihi mandatū dedit
q̄d dicā & q̄d loquar. Et ſcio q2 mādatū eiꝰ vita eterna eſt. Que ergo ego lo-
quor: ſicut dixit mihi pater ſic loquor.
Cap. 13.

Ante diē feſtum paſche ſciens ieſus A
q2 venit hora eius vt tranſeat
ex hoc mundo ad patrem:
cum dilexiſſet ſuos qui erant in mundo:
in finem dilexit eos. Et cena Luce. 22. a.
facta cum diabolus iam miſiſſet
in cor vt traderet eū iudas ſimonis ſca
riotis: ſciens quia Mat. 11. g.
omnia dedit ei pater in Luce. 10. f. ſup. 6. c.
manus: et quia a deo exiuit et ad
deum vadit: ſurgit a cena
& ponit veſtimēta ſua: et cū accepiſſet lin-
teū precinxit ſe. Deinde miſit aquā in pel
uim: et cepit lauare pedes diſcipuloꝝ: & extergere linteo quo erat p̄cinctꝰ.
Venit ergo ad ſimonem petrum.
Et dicit ei petrꝰ. Domine tu mihi
lauas pedes? Reſpondit ieſus: et dixit
ei. Quod ego facio tu neſcis modo:
ſcies autē poſtea. Dicit ei petrus.
Non lauabis mihi pedes in
eternum. R̄ndit ei ieſus. Si non laue
ro te non habebis partē mecū. Dicit ei
ſimon petrꝰ. Dn̄e non tantum pedes
meos: ſed et manus et caput.
Dicit ei ieſus. Qui lotus eſt B
non indiget niſi vt pedes lauet:
ſed eſt mundus totus. Et vos mundi
eſtis: ſ3 nō oēs. Sciebat eī q̄s nā eēt q̄ tra
deret eū. Propterea dixit non
eſtis mundi omnes. Poſtq̄ ergo lauit
pedes eoꝝ: accepit veſtimēta ſua: & cū
recubuiſſet iterum dixit eis. Scitis
q̄d fecerī vobis. Vos vocatis me ma
giſter & domine et bene dicitis.
Sū etenī. Si ergo ego laui pedes ve- Galla. 6. a.
ſtros dominus & magiſter: vos debetis
alter alterius lauare pedes. Exemplū
enī dedi vobis: vt quēadmodū ego fe-
ci vobis: ita et vos faciatis. Amen amē Mat. 10. c.
dico vobis: non eſt ſeruus maior Luce. 6. f. i. 15. f.
domino ſuo: neq3 apoſtolus maior eſt
eo qui miſit illum. Si hec ſcitis
beati eritis ſi feceritis ea. Nō de oībꝰ
vobis dico. Ego ſcio quos elegerim.
S3 vt adimpleat ſcriptura. Qui mādu Pſal. 40.
cat mecū panē: leuauit cōtra me calca-

μαν αυτού. απάρτι λέγω υμίν προ του γενέ
σθαι, ίνα όταν γένηται πιστεύσητε ότι εγώ
ειμί. αμήν αμήν λέγω υμίν ο λαμβάνων ε
άν τινα πέμψω, εμέ λαμβάνει. ο δε εμέ λαμ
βάνων, λαμβάνει τον πέμψαντα με. ταύτα
ειπών ο ιησούς εταράχθη τω πνεύματι και
εμαρτύρησε και είπεν. αμήν αμήν λέγω υ=
μίν ότι εις εξ υμών παραδώσει με. έβλεπον
ουν εις αλλήλους οι μαθηταί απορούμενοι
περί τίνος λέγει. ην δε ανακείμενος εις των
μαθητών αυτού εν τω κόλπω του ιησού
ον ηγάπα ο ιησούς. νεύει ουν τούτω σίμων
πέτρος πυθέσθαι τις αν είη περί ου λέγει.
επιπεσών δε εκείνος επί το στήθος του ιησού
λέγει αυτώ. κύριε τις εστίν. αποκρίνεται ο
ιησούς. εκείνος εστίν ω εγώ βάψας το ψω
μίον επιδώσω. και εμβάψας το ψωμίον, δί
δωσιν ιούδα σίμωνος ισκαριώτη. και μετά
το ψωμίον τότε εισήλθεν εις εκείνον ο σατα
νάς. λέγει ουν αυτώ ο ιησούς. ο ποιείς ποί
ησον τάχιον. τούτο δε ουδείς έγνω των α
νακειμένων προς τι είπεν αυτώ. τινές γαρ ε
δόκουν επεί το γλωσσόκομον είχεν ο ιού=
δας, ότι λέγει αυτώ ο ιησούς, αγόρασον ων
χρείαν έχομεν εις την εορτήν, η τοις πτω=
χοίς ίνα τι δω. λαβών ουν το ψωμίον εκεί=
νος ευθέως εξήλθεν. ην δε νυξ ότε εξήλθε. λέ
γει ο ιησούς. νυν εδοξάσθη ο υιός του αν=
θρώπου, και ο θεός εδοξάσθη εν αυτώ. ει ο
θεός εδοξάσθη εν αυτώ, και ο θεός δοξάσει
αυτόν εν εαυτώ, και ευθύς δοξάσει αυτόν.
τεκνία έτι μικρόν μεθ υμών ειμί. ζητήσετε
με. και καθώς είπον τοις ιουδαίοις, ότι ό=
που υπάγω εγώ υμείς ου δύνασθε ελθείν.
και υμίν λέγω άρτι. εντολήν καινήν δίδω
μι υμίν ίνα αγαπάτε αλλήλους, καθώς ηγά
πησα υμάς, ίνα και υμείς αγαπάτε αλλή=
λους. εν τούτω γνώσονται πάντες ότι εμοί
μαθηταί εστέ εάν αγάπην έχητε εν αλλή=
λοις. λέγει αυτώ σίμων πέτρος. κύριε πού
υπάγεις. απεκρίθη αυτώ ο ιησούς. όπου
εγώ υπάγω ου δύνασαί με νυν ακολουθή=
σαι, ύστερον δε ακολουθήσεις μοι. λέγει αυ
τώ πέτρος. κύριε, διατί ου δύναμαι σοι α=
κολουθήσαι άρτι, την ψυχήν μου υπέρ σου
θήσω. απεκρίθη αυτώ ο ιησούς. την ψυ=
χήν σου υπέρ εμού θήσεις. αμήν αμήν λέ=
γω σοι, ου μη αλέκτωρ φωνήση έως ου α=
παρνήση με τρις.

Cap.14.

Μη ταρασσέσθω υμών η καρδία. πιστεύε
τε εις τον θεόν, και εις εμέ πιστεύετε.
εν τη οικία του πατρός μου μοναί πολλαί
εισίν. ει δε μη, είπον αν υμίν. πορεύομαι

neũ ſuũ. Amodo dico vobis priuſquã fiat
vt cum factũ fuerit credatis: q2 ego
ſũ. Amẽ amẽ dico vobis: q̃ accipit ſi Mat.10.g.
quẽ miſero: me accipit. Qui aũt me ac Luc.10.c.
cipit: accipit eum qui me miſit. Cũ hec **C**
dixiſſet ieſus turbatus eſt ſpiritu: et
ꝓteſtatꝰ eſt ⁊ dixit. Amen amẽ dico vo Mat.26.b.
bis q2 vnꝰ ex vobis tradet me. Aſpicie Mar.14.b Luc.22.c.
bant ergo ad inuicem diſcipuli heſitãtes
de quo diceret. Erat ergo recũbẽs vnꝰ j.21.f.
ex diſcipulis eius in ſinu ieſu
quẽ diligebat ieſꝰ. Innuit ergo huic ſi
mõ petrꝰ ⁊ dixit ei. Quis ẽ de quo dicit.
Itaqꝫ cũ recubuiſſet ille ſupra pectꝰ ieſu
dicit ei Domine quis eſt? Reſpondit
ieſus. Ille eſt cui ego intinctum panẽ
porrexero. Et cum intinxiſſet panẽ de
dit iude ſimonis ſcariote. Et poſt
buccellã introiuit in eum ſathanas.
Et dicit ei ieſus. Quod facis fac
citiꝰ. Hoc aũt nemo ſciuit diſcũbentiũ
ad qd dixerit ei. Quidã enim putabãt
quia loculos habebat iudas
ꝙ dixiſſet ei ieſus: eme ea que
opꝰ ſũt nobis ad diẽ feſtũ: aut egenis
vt aliqd daret. Cum ergo accepiſſet ille
bucellã: exiuit cõtinuo. Erat aũt nox. **D**
Cũ ergo exiſſet dixit ieſus. Nũc clarifi
catꝰ ẽ filiꝰ hoĩs: ⁊ deꝰ clarificatꝰ eſt in
eo. Si deꝰ clarificatꝰ ẽ ĩ eo: ⁊ deꝰ cla
rificabit eũ in ſemetipſo: ⁊ ꝯtinuo clarifi
cabit eũ. Filioli: adhuc modicũ vobiſcũ
ſũ. Quereti me: ⁊ ſicut dixi iudeis: quo Sup.7.c.
ego vado vos non poteſtis venire.
Et vobis dico mõ. Mãdatũ nouũ do 1.Cor.4.d
vobis: vt diligatis inuicem ſicut dilexi Ephe.5.a Philip.3.c
vos vt et vos diligatis inuicem. 1.Theſ.4.b
In hoc cognoſcent oẽs q2 diſcipuli mei
eſtis: ſi dilectionẽ habueritis ad inuicẽ.
Dicit ei ſimon petrus. Domine quo
vadis. Reſpondit ieſus. Quo
ego vado non potes me modo ſequi:
ſequeris aũt poſtea. Dicit ei
petrus. Quare non poſſum te ſequi
modo? Animam meam pro te
ponam. Reſpondit ei ieſus. Animam
tuam pro me pones. Amen amen di= Mat.26.c.
co tibi: non cantabit gallus donec Mar.14.d
ter me neges. Luc.22.c.

Cap.14.

Et ait diſcipulis ſuis. Nõ turbet cor **A**
vrm neqꝫ formidet. Creditis ĩ deũ ⁊
in me credite. In domo pr̃is mei mã
ſiões multe ſũt. Si quo minꝰ: dixiſſem vo

ετοιμάσαι τόπον υμίν. και εάν πορευθώ
και ετοιμάσω υμίν τόπον, πάλιν έρχομαι
και παραλήψομαι υμάς πρός εμαυτόν, ί=
να όπου ειμί εγώ, και υμείς ήτε. και όπου
εγώ υπάγω οίδατε, και /την οδόν οίδατε.
λέγει αυτώ θωμάς κύριε ουκ οίδαμεν που
υπάγεις, και πως δυνάμεθα /την οδόν ειδέ
ναι. λέγει αυτώ /ο ιησούς. εγώ ειμί /η οδός
και /η αλήθεια και /η ζωή. ουδείς έρχεται
προς /τον πατέρα ει μή δι εμού. ει εγνώκει
τε με, και /τον πατέρα μου εγνώκειτε άν. και
απάρτι γινώσκετε αυτόν, και εωράκατε αυ=
τόν. λέγει αυτώ φίλιππος. κύριε δείξον η=
μίν /τον πατέρα, και αρκεί ημίν. λέγει αυτώ
/ο ιησούς. τοσούτον χρόνον μεθ υμών ειμί,
και ουκ έγνωκας με. φίλιππε, /ο εωρακώς
εμέ, εώρακε /τον πατέρα, και πως συ λέ=
γεις δείξον ημίν /τον πατέρα. ου πιστεύεις ό
τι εγώ εν /τω πατρί και /ο πατήρ εν εμοί εσ
τί. /τα ρήματα α εγώ λαλώ υμίν, απ εμαυ
τού ου λαλώ. /ο δε πατήρ /ο εν εμοί μένων
αυτός ποιεί /τα έργα. πιστεύετε μοι ότι ε=
γώ εν /τω πατρί, και /ο πατήρ εν εμοί εσ=
τίν. ει δε μη διά /τα έργα αυτά πιστεύετε
μοι. αμήν αμήν λέγω υμίν, /ο πιστεύων εις
εμέ, /τα έργα α εγώ ποιώ κακείνος ποιήσει,
και μείζονα τούτων ποιήσει, ότι εγώ προς
/τον πατέρα μου πορεύομαι. και ότι αν αι=
τήσητε εν /τω ονόματι μου, τούτο ποιήσω,
ίνα δοξασθή /ο πατήρ εν /τω υιώ. εάν τι αι=
τήσητε εν /τω ονόματι μου, εγώ ποιήσω. εάν
αγαπάτε με /τας εντολάς /τας εμάς τηρήσα
τε. και εγώ ερωτήσω /τον πατέρα, και άλλον
παράκλητον δώσει υμίν, ίνα μένη μεθ υ=
μών εις /τον αιώνα /το πνεύμα /της αληθείας,
ο /ο κόσμος ου δύναται λαβείν, ότι ου θε=
ωρεί αυτό ουδέ γινώσκει αυτό. υμείς δε γι
νώσκετε αυτό, ότι παρ υμίν μένει. και εν υ=
μίν έσται. ουκ αφήσω υμάς ορφανούς, έρ=
χομαι προς υμάς. έτι μικρόν, και /ο κόσμος
με ουκέτι θεωρεί. υμείς δε θεωρείτε με, ότι
εγώ ζω και υμείς ζήσεσθε. εν εκείνη /τη ημέ
ρα γνώσεσθε υμείς, ότι εγώ εν /τω πατρί
μου και υμείς εν εμοί καγώ εν υμίν. /ο έχων
/τας εντολάς μου και τηρών αυτάς, εκείνος
εστίν /ο αγαπών με. /ο δε αγαπών με αγα=
πηθήσεται υπό /του πατρός μου. και εγώ α=
γαπήσω αυτόν, και εμφανίσω αυτώ εμαυ=
τόν. λέγει αυτώ ιούδας ουχ /ο ισκαριώτης.
κύριε, και τι γέγονεν ότι ημίν μέλλεις εμ=
φανίζειν σεαυτόν και ουχί /τω κόσμω. απε=
κρίθη ιησούς και είπεν αυτώ. εάν τις αγαπά
με, /τον λόγον μου τηρήσει, και /ο πατήρ

bis: qꝛ vado pare vobis locũ. Et ſi abiero
et preparauero vobis locũ: iterũ venio
et accipiam vos ad meipſum: vt
vbi ſum ego ⁊ vos ſitis. Et quo
ego vado ſcitis: et viam ſcitis.
Dicit ei thomas. Dñe neſcimus quo
vadis: et quomodo poſſum⁹ viã ſcire?
Dicit ei ieſus. Ego ſum via
veritas ⁊ vita. Nemo venit
ad patrẽ niſi per me. Si cognouiſſetis
me: et pr̃ez meũ vtiq; cognouiſſetis. Et
amodo cognoſcetis eum: ⁊ vidiſtis eũ.
Dicit ei philippus. Dñe oſtende nobis
patrem ⁊ ſufficit nobis. Dicit ei
ieſus. Tanto tempore vobiſcum ſum
⁊ nõ cognouiſtis me: Philippe q̃ vidit
me vidit patrem: ⁊ quomodo tu dicis
oſtẽde nobis patrem. Non credis quia
ego in patre ⁊ pater in me eſt?
Verba que ego loquor vobis a meip̃o
non loquor. Pater aũt in me manens — B
ipſe facit opera. Non creditis quia ego
in patre et pater in me eſt.
Alioquin propter opera ipſa credite. — ſup. 5. f.
Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio ⁊ ipſe faciet:
et maiora horũ faciet quia ego ad — j.16.d.
pr̃ez vado. Et quodcũq; petieritis pr̃ez
in nomine meo: hoc faciam:
vt glĩficeť pater in filio. Si q̃d petieri — Mat.21.d.
tis me in nomine meo: hoc faciam. Si — Mar.11.c.
diligitis me mandata mea ſeruate. — j.15.b.⁊.16 f.
Et ego rogabo patrem et alium
paclitũ dabit vobis vt maneat vobiſcũ
in eternum ſpiritum veritatis:
quẽ mũd⁹ nõ poteſt accipere: qꝛ nõ vi=
det eum: nec ſcit eum. Vos aũt cogno
ſcetis eum: qꝛ apud vos manet ⁊ in vo
bis erit. Nõ relinquã vos orphanos: ve
niã ad vos. Adhuc modicum et mũd⁹
me iã nõ videt. Vos aũt videtis me qꝛ — C
ego viuo ⁊ vos viuetis. In illo die
vos cognoſcetis quia ego ſum in patre
meo ⁊ vos ĩ me ⁊ ego ĩ vobis. Qui h;
mandata mea ⁊ ſeruat ea: ille
eſt q̃ diligit me. Qui aũt diligit me: dili — Mat.10.g.
getur a patre meo. Et ego diligam — ⁊.18.a.⁊.25 f.
eum ⁊ manifeſtabo ei meipſum. — Luce.10.c.
Dicit ei iudas non ille ſcariotis.
Dñe q̃d factũ ẽ qꝛ manifeſtatur⁹ es no
bis teipſum ⁊ non mundo? Reſpondit
ieſus et dixit ei. Si quis diligit
me ſermonem meum ſeruabit: ⁊ pater

Digitized by Google

μου αγαπήσει αυτόν, και προς αυτόν ελευ
σόμεθα και μονήν παρ αυτῷ ποιήσομεν. ο
μη αγαπῶν με, τους λόγους μου ου τη=
ρεῖ. και ο λόγος ον ακούετε, ουκ εστὶν εμός,
αλλά του πέμψαντος με πατρός. ταῦτα
λελάληκα υμῖν παρ υμῖν μένων. ο δε πα=
ράκλητος το πνεῦμα το άγιον ο πέμψει ο
πατήρ εν τῷ ονόματί μου, εκεῖνος υμᾶς δι
δάξει πάντα, και υπομνήσει υμᾶς πάντα α
εἶπον υμῖν. ειρήνην αφίημι υμῖν, ειρήνην
την εμὴν δίδωμι υμῖν. ου καθὼς ο κόσμος
δίδωσιν εγὼ δίδωμι υμῖν. μὴ ταρασσέσ=
θω υμῶν η καρδία μηδὲ δειλιάτω. ηκούσα=
τε ότι εγὼ εἶπον υμῖν, υπάγω και έρχομαι
προς υμᾶς. ει ηγαπᾶτέ με, εχάρητε άν, ότι
εἶπον πορεύομαι προς τον πατέρα, ότι ο πα
τήρ μου μείζων μου εστί. και νῦν εἴρηκα υ=
μῖν πρὶν γενέσθαι, ίνα όταν γένηται πιστεύ=
σητε. ουκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ υμῶν. έρ=
χεται γαρ ο του κόσμου άρχων και εν εμοὶ
ουκ έχει ουδέν. αλλ ίνα γνῷ ο κόσμος ότι
αγαπῶ τον πατέρα, και καθὼς ενετείλατο
μοι ο πατήρ ούτως ποιῶ. εγείρεσθε άγω=
μεν εντεῦθεν. Cap.15.

Ἐγώ ειμι η άμπελος η αληθινή, και ο πα
τήρ μου ο γεωργός εστι. πᾶν κλῆμα εν
εμοὶ μη φέρον καρπόν, αίρει αυτό. και πᾶν
το καρπὸν φέρον καθαίρει αυτό, ίνα πλείο=
να καρπὸν φέρῃ. ήδη υμεῖς καθαροί εστέ, δι=
ά τον λόγον ον λελάληκα υμῖν. μείνατε εν
εμοί, καγὼ εν υμῖν. καθὼς το κλῆμα ου δύ
ναται καρπὸν φέρειν αφ εαυτοῦ εὰν μη μεί=
νῃ εν τῇ αμπέλῳ, ούτως ουδὲ υμεῖς εὰν μη
εν εμοὶ μείνητε. εγώ ειμι η άμπελος, υμεῖς
τα κλήματα. ο μένων εν εμοὶ καγὼ εν αυ=
τῷ, ούτος φέρει καρπὸν πολύν. ότι χωρὶς
εμοῦ ου δύνασθε ποιεῖν ουδέν. εὰν μη τις
μείνῃ εν εμοί, εβλήθη έξω ως το κλῆμα, και
εξηράνθη. και συνάγουσιν αυτά, και εις το
πῦρ βάλλουσι, και καίεται. εὰν μείνητε
εν εμοί, και τα ῥήματά μου εν υμῖν μείνῃ,
ο εὰν θέλητε αιτήσεσθε και γενήσεται υμῖν.
εν τούτῳ εδοξάσθη ο πατήρ μου, ίνα καρ
πὸν πολὺν φέρητε, και γενήσεσθε εμοὶ μα=
θηταί. καθὼς ηγάπησέ με ο πατήρ, καγὼ η
γάπησα υμᾶς. μείνατε εν τῇ αγάπῃ τῇ εμῇ.
εὰν τας εντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε εν
τῇ αγάπῃ μου. καθὼς εγὼ τας εντολάς
του πατρός μου τετήρηκα, και μένω αυ=
τοῦ εν τῇ αγάπῃ. ταῦτα λελάληκα υμῖν, ί=
να η χαρὰ η εμὴ εν υμῖν μείνῃ και η χαρὰ υ
μῶν πληρωθῇ. αύτη εστὶν η εντολὴ η εμή, ί=
να αγαπᾶτε αλλήλους, καθὼς ηγάπησα υ=

meus diliget eum: ⁊ ad eum veniemꝰ:
et manſionē apud eū faciemꝰ. ſuat.
Qui nō diligit me ſermones meos nō
Et ſermonē quē audiſtis nō eſt meus:
ſed eius qui miſit me patris. Hec
locutꝰ ſū vobis apd vos manēs. Pa= D
raclitus aūt ſpiritus ſanctus quē mittet
pater in nomine meo: ille vos docebit
omnia ⁊ ſuggeret vobis oīa quecunqʒ
dixero vobis. Pacē relinquo vobis: pa=
cē meā do vobis. Non quomodo mūdꝰ
dat ego do vobis. Non turbetur
cor veſtrum neqʒ formidet. Audiſtis
qꝛ ego dixi vobis: vado et venio
ad vos. Si diligeretis me gauderetis vti
vado ad patrem: quia pater maior me eſt. qꝛ
Et nunc dixi vobis
priuſqʒ fiat vt cum factū fuerit creda
tis. Jam nō multa loquar vobiſcū. Ve
nit enim princeps mūdi huius: ⁊ in me
nō hʒ quicqʒ. Sʒ vt cognoſcat mūdꝰ: qꝛ
diligo patrem: et ſicut mandatū dedit
mihi pater ſic facio. Surgite eamus
hinc. Cap.15.

Ego ſum vitis vera: et pater A
meꝰ agricola eſt. Oēm palmitē in
me nō ferentē fructū tollet eū: ⁊ oēm
qui fert fructum purgabit eum vt
fructū plꝰ afferat. Jā vos mūdi eſtis ꝓ
pter ſermonē quē locutꝰ ſū vobis: Ma
nete in me et ego in vobis. Sicut pal
mes nō pōt ferre fructū a ſemetipō niſi
manſerit in vite: ſic nec vos niſi
in me manſeritis. Ego ſum vitis vos
palmites: qui manet in me ⁊ ego in eo
hic fert fructum multum: quia ſine
me nihil poteſtis facere. Si quis
in me nō māſerit mittet foras ſicut pal-
mes ⁊ areſcet: ⁊ colligent eum ⁊ in
ignem mittent et ardet. Si manſeritis Mat.21.d.
in me et verba mea in vobis manſerint Mar.11.c.
quodcūqʒ volueritis petetis ⁊ fiet vobis. ſup.14.d. j.16.f.
In hoc clarificatꝰ ē pr̄ meꝰ vt fructū
plurimū afferatis: ⁊ efficiamini mei diſcipli.
Sicut dilexit me pater et ego dilexi
vos. Manete in dilectione mea. B
Si precepta mea ſeruaueritis: manebitis in
dilectione mea: ſicut et ego patris mei
precepta ſeruaui: et maneo
in eiꝰ dilectiōe. Hec locutꝰ ſū vobis vt
gaudiū meū in vobis ſit: ⁊ gaudiū ve
ſtrū impleatur. Hoc eſt preceptū meū vt 1.Cor.4.d
diligatis inuicem ſicut dilexi vos. Ephe.5.a.

Digitized by Google

μᾶς. μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος. ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με. εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον. νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον. νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ, καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ᾽ ἀρχῆς μετ᾽ ἐμοῦ ἐστέ. Cap. 16.

Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς. ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον ὅτι μεθ᾽ ὑμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ

Maiorem hac dilectionem nemo habet: quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis: Phili. 3. d. 1. The. 4. b 1. Joh. 4. c
si feceritis que ego precipio vobis.
Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quecunque audivi a patre meo nota feci vobis.
Non vos me elegistis: sed ego elegi vos: et posui vos ut eatis et fructum afferatis: et fructus vester maneat: ut quodcunque petieritis patrem in nomine meo det vobis. Hec mando vobis ut diligatis invicem. 1. Joha. 5. c Mat. 20. f. Mar. 10. g. C 1. Joha. 5. d
Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis: sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis.
Non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt et vos persequentur. Si sermonem meum servaverunt: et vestrum servabunt. Sed hec omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit me. Mat. 10. c. Luce. 6. f. Mat. 24. b Mar. 13. b Luce. 21. c. D
Si non venissem et locutus fuissem eis: peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit et patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit: peccatum non haberent. Nunc autem et viderunt: et oderunt et me et patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: quia odio habuerunt me gratis. Cum autem venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre procedit: ille testimonium perhibebit de me: et vos testimonium perhibebitis quia ab initio mecum estis. Cap. 16. Psal. 108
Hec locutus sum vobis ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos. Sed venit hora ut omnis qui interficit vos: arbitretur obsequium se prestare deo. Et hec facient vobis: quia non noverunt patrem neque me. Sed hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum: reminiscamini quia ego dixi vobis. Hec autem vobis ab initio non dixi quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me: et A Mat. 10. c. Mar. 13. b. Luce. 12. b.

Digitized by Google

ουδείς εξ υμών ερωτά με· που υπάγεις.
αλλ' ότι ταύτα λελάληκα υμίν, η λύ=
πη πεπλήρωκεν υμών την καρδίαν. αλλ' ε
γώ την αλήθειαν λέγω υμίν, συμφέρει υ=
μίν ίνα εγώ απέλθω. εάν γαρ εγώ μη α=
πέλθω, ο παράκλητος ουκ ελεύσεται προς
υμάς. εάν δε πορευθώ, πέμψω αυτόν
προς υμάς. και ελθών εκείνος ελέγξει τον
κόσμον περί αμαρτίας, και περί δικαιο=
σύνης και περί κρίσεως. περί αμαρτίας
μεν, ότι ου πιστεύουσιν εις εμέ. περί δι=
καιοσύνης δε, ότι προς τον πατέρα μου
υπάγω, και ουκέτι θεωρείτε με. περί δε
κρίσεως, ότι ο άρχων του κόσμου τού=
του κέκριται. έτι πολλά έχω λέγειν υ=
μίν, αλλ' ου δύνασθε βαστάζειν άρτι. ό=
ταν δε έλθη εκείνος το πνεύμα της αληθεί=
ας, οδηγήσει υμάς εις πάσαν την αλήθειαν
ου γαρ λαλήσει αφ' εαυτού, αλλ' όσα αν
ακούση λαλήσει, και τα ερχόμενα αναγ=
γελεί υμίν. εκείνος εμέ δοξάσει, ότι εκ του
εμού λήψεται, και αναγγελεί υμίν. πάν=
τα όσα έχει ο πατήρ εμά εστι. διά τού=
το είπον ότι εκ του εμού λαμβάνει, και α
ναγγελεί υμίν. μικρόν και ου θεωρείτε με,
και πάλιν μικρόν και όψεσθέ με, ότι υπά
γω προς τον πατέρα. είπον ουν εκ των
μαθητών αυτού προς αλλήλους. τί εστι
τούτο ο λέγει ημίν, μικρόν και ου θεω=
ρείτέ με, και πάλιν μικρόν και όψεσθέ με,
και ότι εγώ υπάγω προς τον πατέρα. έ=
λεγον ουν. τούτο τί εστιν ο λέγει, το μι=
κρόν. ουκ οίδαμεν τί λαλεί. έγνω ουν ο ιη
σούς ότι ήθελον αυτόν ερωτάν, και είπεν
αυτοίς περί τούτου ζητείτε μετ' αλλήλων,
ότι είπον μικρόν και ου θεωρείτέ με, και πά
λιν μικρόν και όψεσθέ με. αμήν αμήν λέ=
γω υμίν, ότι κλαύσετε και θρηνήσετε υμείς,
ο δε κόσμος χαρήσεται. υμείς δε λυπηθή=
σεσθε, αλλ' η λύπη υμών εις χαράν γε=
νήσεται. η γυνή όταν τίκτη λύπην έχει ότι
ήλθεν η ώρα αυτής. όταν δε γεννήση το
παιδίον, ουκέτι μνημονεύει της θλίψεως
διά την χαράν, ότι εγεννήθη άνθρωπος εις
τον κόσμον. και υμείς ουν λύπην μεν νυν
έχετε. πάλιν δε όψομαι υμάς, και χαρή=
σεται υμών η καρδία, και την χαράν υμών
ουδείς αίρει αφ' υμών. και εν εκείνη τη η
μέρα εμέ ουκ ερωτήσετε ουδέν. αμήν α=
μήν λέγω υμίν, ότι όσα αν αιτήσητε
τον πατέρα εν τω ονόματί μου, δώ=
σει υμίν. έως άρτι ουκ ητήσατε ουδέν εν

nemo ex vobis interrogat me: quo vadis.
Sed quia hec locutus sum vobis: tristi
tia impleuit cor vestrum. Sed ego
veritatem dico vobis: expedit vobis
vt ego vadam. Si enim ego non abiero
paraclitus non veniet ad
vos: si autem abiero mittam eum
ad vos. Et cum venerit ille arguet
mundum de peccato: et de iustitia
et de iudicio. De peccato
quidem: quia non crediderunt in me. De iu B
stitia vero: quia ad patrem
vado: et iam non videbitis me. De
iudicio autem: quia princeps mundi huius
iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vo
bis dicere: sed non potestis portare modo.
Cum autem venerit ille spiritus veritatis:
docebit vos omnem veritatem.
Non enim loquetur a semetipso: sed que
cunque audiet loquetur: et que ventura sunt annun
ciabit vobis. Ille me clarificabit: quia de
meo accipiet et annunciabit vobis. Omnia Mat. 11. g. Luce. 10. f.
quecunque habet pater mea sunt. Propte
rea dixi: quia de meo accipiet et annuncia
bit vobis. Modicum et iam non videbitis me:
et iterum modicum et videbitis me: quia va
do ad patrem. Dixerunt ergo ex
discipulis eius ad inuicem. Quid est
hoc quod dicit nobis modicum et non videbi
tis me: et iterum modicum et videbitis me
et quia vado ad patrem? Dicebant
ergo. Quid est hoc quod dicit modicum?
Nescimus quid loquitur. Cognouit autem ie
sus quia volebant eum interrogare et dixit
eis. De hoc queritis inter vos: C
quia dixi modicum et non videbitis me: et ite
rum modicum et videbitis me. Amen amen di
co vobis: quia plorabitis et flebitis vos
mundus autem gaudebit. Vos autem contrista Hiere. 31. c.
bimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Jaco. 4. c.
Mulier cum parit tristitiam habet: quia
venit hora eius. Cum autem peperit
puerum iam non meminit pressure
propter gaudium: quia natus est homo in
mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam
habetis. Iterum autem videbo vos: et gaude
bit cor vestrum: et gaudium vestrum
nemo tollet a vobis. Et in illo die
me non interrogabitis quicquam. Amen amen Mat. 21. d.
dico vobis: si quid petieritis Mar. 11. c. sup. 14. d.
patrem in nomine meo dabit
vobis. Usque modo non petistis quicquam in

Digitized by Google

τω ονόματί μου. αιτείτε και λήψεσθε, ίνα
η χαρά υμών η πεπληρωμένη. Ταύτα
εν παροιμίαις λελάληκα υμίν. αλλ' έρχε=
ται ώρα ότε ουκέτι εν παροιμίαις λαλή
σω υμίν, αλλά παρρησία περί του πατρός
αναγγελώ υμίν. εν εκείνη τη ημέρα εν τω
ονόματί μου αιτήσεσθε. και ου λέγω υμίν
ότι εγώ ερωτήσω τον πατέρα περί υμών.
αυτός γαρ ο πατήρ φιλεί υμάς, ότι υμείς
εμέ πεφιλήκατε, και πεπιστεύκατε ότι εγώ
παρά του θεού εξήλθον. εξήλθον παρά του
πατρός, και ελήλυθα εις τον κόσμον. πά=
λιν αφίημι τον κόσμον, και πορεύομαι προς
τον πατέρα. λέγουσιν αυτώ οι μαθηταί αυ
τού. ίδε νυν παρρησία λαλείς, και παροιμί
αν ουδεμίαν λέγεις. νυν οίδαμεν ότι οί=
δας πάντα, και ου χρείαν έχεις ίνα τις σε
ερωτά. εν τούτω πιστεύομεν ότι από θεού
εξήλθες. απεκρίθη αυτοίς ο ιησούς. άρτι πι
στεύετε. ιδού έρχεται ώρα, και νυν ελήλυ=
θεν, ίνα σκορπισθήτε έκαστος εις τα ίδια και
εμέ μόνον αφήτε. και ουκ ειμί μόνος, ό=
τι ο πατήρ μετ' εμού εστί. Ταύτα λελά=
ληκα υμίν, ίνα εν εμοί ειρήνην έχητε. εν τω
κόσμω θλίψιν έχετε, αλλά θαρσείτε, εγώ
νενίκηκα τον κόσμον. Cap.17.

Ταύτα ελάλησεν ο ιησούς, και επήρε τους
οφθαλμούς αυτού εις τον ουρανόν και
είπε. πάτερ ελήλυθεν η ώρα, δόξασόν σου
τον υιόν, ίνα και ο υιός σου δοξάση σε. κα
θώς έδωκας αυτώ εξουσίαν πάσης σαρκός
ίνα παν ο δέδωκας αυτώ, δώσει αυ=
τοίς ζωήν αιώνιον. αύτη δε εστίν η αιώνιος
ζωή, ίνα γινώσκωσι σε τον μόνον αληθινόν
θεόν, και ον απέστειλας ιησούν χριστόν. ε=
γώ σε εδόξασα επί της γης, το έργον ετε=
λείωσα ο δέδωκας μοι ίνα ποιήσω. και νυν
δόξασόν με συ πάτερ παρά σεαυτώ τη δό
ξη η είχον προ του τον κόσμον είναι παρά
σοι. εφανέρωσά σου το όνομα τοις ανθρώ
ποις, ους δέδωκας μοι εκ του κόσμου. σοι ή
σαν, και εμοί αυτούς δέδωκας, και τον λό=
γον σου τετηρήκασι. νυν έγνωκαν ότι πάν=
τα όσα δέδωκας μοι παρά σου εστίν, ότι
τα ρήματα α δέδωκας μοι δέδωκα αυ=
τοίς, και αυτοί έλαβον, και έγνωσαν αλη=
θώς ότι παρά σου εξήλθον, και επίστευσαν
ότι σύ με απέστειλας. εγώ περί αυτών ερω
τώ, ου περί του κόσμου ερωτώ, αλλά πε=
ρί ων δέδωκας μοι, ότι σοι εισί. και τα ε=
μά πάντα σα εστί, και τα σα εμά. και δε=
δόξασμαι εν αυτοίς. και ουκέτι ειμί εν τω
κόσμω, και ούτοι εν τω κόσμω ει=

noie meo. Petite et accipietis: vt 1.Johã.1.b
gaudium veſtrum ſit plenum. Hec
in prouerbijs locut9 ſum vobis. Venit D
hora cuȝ iam nõ in prouerbijs loquar
vobis: ſed palam de patre meo
annunciabo vobis. In illo die in
noie meo petetis. Et non dico vobis
quia ego rogabo patrem de vobis.
Ipſe enim pater amat vos quia vos
me amaſtis: et credidiſtis quia
ex deo exiui. Exiui a
patre et veni in mundum. Iterum
relinquo mundum: ⁊ vado ad
patrem. Dicunt ei diſcipuli eius.
Ecce nunc palaȝ loqueris et prouerbiũ
nullum dicis. Nunc ſcimus quia ſcis
omnia: ⁊ non opus eſt tibi vt quis te
interroget. In hoc credimus: qꝛ a deo
exiſti. Reſpondit eis ieſus. Modo cre
ditis. Ecce venit hora ⁊ iam venit Mat.26.c.
vt diſpgamini vnuſquiſq; in propria ⁊ Mar.14.c.
me ſolum relinquatis: ⁊ nõ ſũ ſolus qꝛ Zacha.13.c
pater mecũ eſt. Hec locutus ſuȝ vobis y. Venit. in grc. preteriti tẽporis.
vt in me pacem habeatis. In
mũdo preſſurã habebitis: ſȝ ꝯfidite: ego
vici mundum. Cap.17.

Hec locutus eſt ieſus: et ſubleuatis A
oculis in celum
dixit. Pater venit hora clarifica
filiũ tuũ vt filius tuus clarificet te. Si
cut dediſti ei poteſtatem omnis carnis
vt omne quod dediſti ei det eis
vitam eternam. Hec eſt autem
vita eterna vt cognoſcãt te ſolũ deũ ve
rum: ⁊ quem miſiſti ieſum xp̄m. Ego
te clarificaui ſuper terram: opus cõſũ
maui qd̄ dediſti mihi vt faciã. Et nũc
clarifica me tu pr̄ apd̄ temetipſũ clari
tate quã habui priuſq̃ mũd9 fieret apd̄
te. Manifeſtaui nomen tuum hoibus
quos dediſti mihi de mũdo. Tui erãt
et mihi eos dediſti: et ſermonem
tuũ ſeruauerũt. Nũc cognouerũt qꝛ oia
que dediſti mihi abs te ſunt. Quia B
verba que dediſti mihi dedi eis:
⁊ ipſi acceperunt et cognouerunt vere
quia a te exiui et crediderunt
quia tu me miſiſti. Ego pro eis rogo:
non pro mundo rogo ſed pro mea
his quos dediſti mihi quia tui ſũt. Et
oia tua ſũt ⁊ tua mea ſũt: ⁊ clarificatus
ſum in eis. Et iam nõ ſum in
mundo: ⁊ hi in mundo

Digitized by Google

σί, κὰι ἐγώ πρὸς σε ἔρχομαι. πάτερ
άγιε, τήρησον αυτούς εν/τω ονόματι σου
ω δέδωκάς μοι, ίνα ώσιν εν, καθώς ημείς.
ότε ήμην μετ αυτών εν/τω κόσμω, εγώ
ετήρουν αυτούς εν/τω ονόματι σου. ους
δέδωκάς μοι εφύλαξα, και ουδείς εξ αυ=
τών απώλετο, ει μή/ο υιός/της απωλείας, ίνα
/η γραφή πληρωθή. νυν δε προς σε έρ
χομαι, και ταύτα λαλώ εν/τω κόσμω, ίνα
έχωσι/την χαράν/την εμήν πεπληρωμένην
εν αυτοίς. εγώ δέδωκα αυτοίς/τον λό=
γον σου, και/ο κόσμος εμίσησεν αυτούς, ό=
τι ουκ εισίν εκ/του κόσμου, καθώς εγώ ουκ
ειμί εκ/του κόσμου. ουκ ερωτώ ίνα ά=
ρης αυτούς εκ/του κόσμου, αλλ ίνα τηρή=
σης αυτούς εκ/του πονηρού. εκ/του κόσ=
μου ουκ εισί, καθώς εγώ εκ/του κόσμου
ουκ ειμί. αγίασον αυτούς εν/τη αληθεία
σου. /ο λόγος/ο σος αλήθεια εστί. καθώς
εμέ απέστειλας εις/τον κόσμον, καγώ απέ=
στειλα αυτούς εις/τον κόσμον. και υπέρ αυ
τών εγώ αγιάζω εμαυτόν, ίνα και αυτοί
ώσιν ηγιασμένοι εν αληθεία. ου περί τού=
των δε ερωτώ μόνον, αλλά και περί/των
πιστευόντων διά/του λόγου αυτών εις ε=
μέ. ίνα πάντες εν ώσι, καθώς συ πάτερ εν
εμοί καγώ εν σοι, ίνα και αυτοί εν ημίν
εν ώσιν, ίνα/ο κόσμος πιστεύση ότι σύ
με απέστειλας. και εγώ/την δόξαν ην δέ=
δωκας μοι δέδωκα αυτοίς, ίνα ώσιν εν,
καθώς ημείς εν εσμέν. εγώ εν αυτοίς, και
συ εν εμοί, ίνα ώσι τετελειωμένοι εις εν,
και ίνα γινώσκη/ο κόσμος ότι σύ με απέ
στειλας, και ηγάπησας αυτούς, καθώς εμέ
ηγάπησας. πάτερ ους δέδωκας μοι θέλω
ίνα όπου ειμί εγώ, κακείνοι ώσι μετ ε=
μού, ίνα θεωρώσι/την δόξαν/την εμήν, ην
δέδωκας μοι, ότι ηγάπησας με προ κα
ταβολής κόσμου. πάτερ δίκαιε και/ο κόσ
μος σε ουκ έγνω, εγώ δε σε έγνων και ού
τοι έγνωσαν ότι σύ με απέστειλας, και ε
γνώρισα αυτοίς/το όνομα σου και γνωρί=
σω, ίνα/η αγάπη ην ηγάπησας με εν αυτοίς
η, καγώ εν αυτοίς. Cap.18.

Ταύτα ειπών/ο ιησούς εξήλθε σύν/τοις
μαθηταίς αυτού πέραν/του χειμάρ=
ρου/των κέδρων, όπου ην κήπος εις ον ει=
σήλθεν αυτός και/οι μαθηταί αυτού. ήδει
δε και ιούδας/ο παραδιδούς αυτόν/τον
τόπον, ότι πολλάκις συνήχθη/ο ιησούς
εκεί μετά/των μαθητών αυτού./ο ουν ιού=
δας λαβών/την σπείραν και εκ/των αρχιε=
ρέων και φαρισαίων υπηρέτας, έρχεται

ſunt: ⁊ ego ad te venio. Pater
ſancte ſerua eos in nomine tuo ⌐ nos.
quos dediſti mihi: vt ſint vnum ſicut ⁊
Cum eſſem cum eis ego
ſeruabam eos in nomine tuo. Quos
dediſti mihi ego cuſtodiui: ⁊ nēo ex eis
periit niſi filius perditionis: vt
ſcriptura impleat. Nūc aūt ad te venio: Psal.108
et hec loquor in mundo: vt C
habeant gaudium meum impletum
in ſemetipſis. Ego dedi eis ſermonem
tuum: ⁊ mundus eos odio habuit: qꝛ
non ſunt de mundo ſicut et ego non
ſum de mundo. Non rogo vt tollas
eos de mundo: ſed vt ſerues
eos a malo. De mundo
non ſūt ſicut et ego non ſum de mundo.
Sanctifica eos in veritate.
Sermo tuus veritas eſt. Sicut tu
me miſiſti in mundum: ita ⁊ ego miſi
eos in mundum. Et pro eis
ego ſanctifico meipſum: vt ſint et ipſi
ſctificati in veritate. Non pro eis
autem rogo tantum: ſed et pro
eis q̄ credituri ſunt ꝑ verbū eorū ī me
vt omnes vnum ſint ſicut tu pater in
me et ego in te: vt et ipſi in nobis
vnum ſint: vt credat mundus quia tu
me miſiſti. Et ego claritatē quā tu de D
diſti mihi dedi eis: vt ſint vnum
ſicut et nos vnum ſumꝰ. Ego in eis et
tu in me vt ſint cōſūmati in vnum:
⁊ cognoſcat mundꝰ quia tu me miſiſti
et dilexiſti eos ſicut et me
dilexiſti. Pater quos dediſti mihi volo
vt vbi ſum ego et illi ſint mecum:
vt videant claritatem meam quam
dediſti mihi: qꝛ dilexiſti me ante conſti
tutionem mundi. Pater iuſte mundus Mat.11 g.
te nō cognouit: ego aūt te cognoui: ⁊ Luce.10.f.
hi cognouerūt qꝛ tu me miſiſti. Et notū
feci eis nomē tuum et notum faciam:
vt dilectio qua dilexiſti me in ipſis
ſit: et ego in ipſis. Cap.18.

Hec cū dixiſſet ieſus egreſſus ē cū A
diſcipulis ſuis trans torrentem Mat.16.c.
cedron: vbi erat hortus in quē introi= Mar.14.c.
uit ipſe et diſcipuli eius. Sciebat Luce.22.d.
autem et iudas qui tradebat eum
locū: quia frequenter ieſus cōuenerat
illuc cum diſcipulis ſuis. Judas ergo Mat.26.c.
cum accepiſſet cohortem ⁊ a pōtificibꝰ Mar.14.c
et phariſeis miniſtros: venit Luce.22.c.

Digitized by Google

ἐκεί μετά φαμῶμ και λαμπάδωμ και ὁ=
πλωμ. ἰησοῦς οὖμ ειδώς πάμτα / τα ερ=
χόμεμα επ' αυτόμ, εξελθώμ εἶπεμ αυτοίς. Τίμα
ζητεῖτε. απεκρίθησαμ αυτῷ. ἰησοῦμ / τομ μα=
ζωραίομ. λέγει αυτοίς / ο ἰησοῦς. εγώ ειμί. ει
στήκει δε και ιούδας / ο παραδιδούς αυτόμ
μετ' αυτῶμ. ως οὖμ εἶπεμ αυτοίς ότι εγώ ει
μί, απῆλθομ εις / τα οπίσω, και έπεσομ χα=
μαί. πάλιμ οὖμ αυτούς επηρώτησε τίμα ζη=
τεῖτε. / οι δε εἶπομ. ἰησοῦμ / τομ μαζωραίομ. α=
πεκρίθη ἰησοῦς. εἶπομ υμῖμ ότι εγώ ειμί. ει
οὖμ εμέ ζητεῖτε, άφετε τούτους υπάγειμ. ἵ=
μα πληρωθῆ / ο λόγος ομ εἶπεμ. ότι ους δέ
δωκάς μοι, ουκ απώλεσα εξ αυτῶμ ουδέμα.
σίμωμ οὖμ πέτρος έχωμ μάχαιραμ είλκυ=
σεμ αυτήμ, και έπαισε / τομ / του αρχιερέως
δοῦλομ, και απέκοψεμ αυτοῦ / το ωτίομ / το
δεξιόμ. ημ δε όμομα / τω δούλω μάλχος.
εἶπεμ οὖμ / ο ἰησοῦς / τω πέτρω. βάλε / τημ
μάχαιραμ εις / τημ θήκημ. / το ποτήριομ ο δέ=
δωκέ μοι / ο πατήρ ου μή πίω αυτό. / η οὖμ
σπεῖρα και / ο χιλίαρχος και / οι υπηρέται / τωμ
ιουδαίωμ συμέλαβομ / τομ ἰησοῦμ, και έδησαμ
αυτόμ, και απήγαγομ αυτόμ προς άμμαμ
πρῶτομ. ημ γαρ πεμθερός / του καϊάφα, ος
ημ αρχιερεύς / του εμιαυτοῦ εκείμου. ημ δε
καϊάφας / ο συμβουλεύσας / τοις ιουδαίοις
ότι συμφέρει έμα άμθρωπομ απολέσθαι υ=
πέρ / του λαοῦ. ηκολούθει δε / τω ἰησοῦ σί=
μωμ πέτρος, και / ο άλλος μαθητής. / ο δε μα
θητής εκεῖμος ημ γμωστός / τω αρχιερεῖ, και
συμεισῆλθε / τω ἰησοῦ εις / τημ αυλήμ / του αρ=
χιερέως. / ο δε πέτρος ειστήκει προς / τη θύρα
έξω. εξῆλθεμ οὖμ / ο μαθητής / ο άλλος ος ημ
γμωστός / τω αρχιερεῖ, και εἶπε / τη θυρωρῷ
και εισήγαγε / τομ πέτρομ. λέγει οὖμ / η παι=
δίσκη / η θυρωρός / τω πέτρω. μη και συ εκ
/ τωμ μαθητῶμ ει / του αμθρώπου τούτου, λέ=
γει εκεῖμος. ουκ ειμί. ειστήκεισαμ δε / οι δοῦ
λοι και / οι υπηρέται αμθρακιάμ πεποιηκότες
ότι ψῦχος ημ και εθερμαίμομτο. ημ δε
μετ' αυτῶμ / ο πέτρος εστώς και θερμαιμό=
μεμος. / ο οὖμ αρχιερεύς ηρώτησε / τομ ἰησοῦμ
περί / τωμ μαθητῶμ αυτοῦ και περί / της δι=
δαχῆς αυτοῦ. απεκρίθη αυτῷ / ο ἰησοῦς. ε=
γώ παρρησία ελάλησα / τω κόσμω. εγώ πάμ
τοτε εδίδαξα εμ / τη συμαγωγῆ και / εμ / τω ιε
ρῷ όπου πάμτοτε / οι ιουδαῖοι συμέρχομται
και εμ κρυπτῷ ελάλησα ουδέμ. τι με ε=
περωτάς. επερώτησομ / τους ακηκοότας
τι ελάλησα αυτοίς, ίδε ούτοι οίδασιμ
α εἶπομ εγώ. ταῦτα δε αυτοῦ ειπόμ=
τος, εις / τωμ υπηρετῶμ παρεστηκώς ε=

illuc cum laternis et facibus ⁊ armis.
Jeſus itaqꝫ ſciens omnia q̄ ventura erant
ſuper eum: proceſſit ⁊ dixit eis. Quem
queritis? Reſpōderūt ei. Jeſū nazarenū.
Dicit eis ieſus. Ego ſum. Stabat
autem ⁊ iudas qui tradebat eum
cum ipſis. Ut ergo dixit eis ego ſum
abierunt retrorſū et ceciderūt in terrā.
Iterū ergo interrogauit eos. Quē q̄ri
tis. Illi āt dixerūt. Jeſū nazarenū. Re
ſpondit ieſus. Dixi vobis q2 ego ſū. Si
ergo me queritis ſinite hos abire. Ut
impleret ſermo quē dixit. Q2 quos de
diſti mihi non perdidi ex eis quemq̄.
Simon ergo petrus hn̄s gladiū eduxit
eum: et percuſſit pontificis
ſeruum: ⁊ abſcidit auriculam eius
dexteram. Erat aūt nomen ſeruo mal
chus. Dicit ergo ieſus petro. Mitte
gladiū tuū in vaginam. Calicē quē de
dit mihi pater non vis vt bibam illum.
Cohors autem et tribunus et miniſtri
iudeoꝝ cōprehēderunt ieſū: ⁊ ligauerūt
eum et adduxerūt eum ad annam
primum. Erat enim ſocer caiphe qui
erat pontifex anni illius. Erat autem
caiphas qui conſiliū dederat iudeis:
quia expedit vnum hominem mori pro
populo. Sequebatur aūt ieſum ſimon
petrus et aliꝰ diſcipulus. Diſcipulꝰ āt
ille erat notus pontifici: et
introiuit cum ieſu in atrium pontificis.
Petrus autem ſtabat ad oſtium
foris. Exiuit ergo diſcipulꝰ aliꝰ q̇ erat
notus pontifici et dixit oſtiarie
⁊ itroduxit petrū. Dixit ergo petro an
cilla oſtiaria. Nunquid ⁊ tu ex
diſcipulis es hominis illius? Dicit
ille. Non ſum. Stabāt autem ſerui
et miniſtri ad prunas:
q2 frigꝰ erat: ⁊ calefaciebāt ſe. Erat āt
cū eis ⁊ petrus ſtans et calefaciens ſe.
Pontifex ergo interrogauit ieſum
de diſcipulis ſuis et de doctrina
eius. Reſpondit ei ieſus. Ego
palam locutus ſum mūdo. Ego ſemp
docui in ſynagoga et in templo
quo omnes iudei conueniunt:
⁊ i occlto locutꝰ ſū nihil. Quid me in
terrogas? Interroga eos qui audierunt
quid locutꝰ ſim ipſis: ecce hi ſciunt
que dixerim ego. Hec autē cū dixiſſet
vnus aſſiſtens miniſtrorum dedit

Mat. 16. e. Mar. 14. c. Luce. 22. c.

B

Mat. 26. f. Mar. 14. f. Luce. 22. f.

Mat. 26. f. Mar. 14. f. Luce. 22. f.

Mat. 26. g. Mar. 14. g. Luce. 22. f.

Mat. 26. f. Mar. 14. e. Luce. 22. f.

C

Mat. 26. g. Mar. 14. g.

Digitized by Google

λωκε ῥάπισμα τῷ ἰησοῦ εἰπών. οὕτως ἀ-
ποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς. εἰ κακῶς ἐλάλησα μαρτύρησον πε-
ρὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς τί με δέρεις. ἀ-
πέστειλεν αὐτὸν ὁ ἄννας δεδεμένον πρὸς καϊ-
άφαν τὸν ἀρχιερέα. ἦν δὲ σίμων πέτρος ἑσ-
τὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ.
μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ. ἠρνή-
σατο οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν. οὐκ εἰμί. λέγει
εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγε-
νὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε πέτρος τὸ ὠτίον. οὐκ
ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ. πάλιν
οὖν ἠρνήσατο ὁ πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκ-
τωρ ἐφώνησεν. ἄγουσιν οὖν τὸν ἰησοῦν ἀ-
πὸ τοῦ καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ
πρωΐ καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραι-
τώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγω-
σι τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ πιλάτος πρὸς
αὐτοὺς καὶ εἶπε. τίνα κατηγορίαν φέρετε
κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀπεκρίθησαν
καὶ εἶπον αὐτῷ. εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός,
οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν
αὐτοῖς ὁ πιλάτος. λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ
κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον
οὖν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι. ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀ-
ποκτεῖναι οὐδένα. ἵνα ὁ λόγος τοῦ ἰησοῦ
πληρωθῇ ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
ἔμελλεν ἀποθνήσκειν. εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ
πραιτώριον πάλιν ὁ πιλάτος, καὶ ἐφώνη-
σε τὸν ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ βα-
σιλεὺς τῶν ἰουδαίων. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς. ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι
σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ. ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος.
μήτι ἐγὼ ἰουδαῖος εἰμί. τὸ ἔθνος τὸ σὸν
καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί. τί ἐποί-
ησας. ἀπεκρίθη ἰησοῦς. ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἰ ἐκ τοῦ κόσ-
μου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέ-
ται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα μὴ παραδο-
θῶ τοῖς ἰουδαίοις. νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ
οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ πιλά-
τος. οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ. ἀπεκρίθη ὁ ἰη-
σοῦς. σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ
εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυ-
θα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀλη-
θείᾳ. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου
τῆς φωνῆς. λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος. τί ἐστιν
ἀλήθεια. καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν
πρὸς τοὺς ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς. ἐ-
γὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. ἔστι
δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω
ἐν τῷ πάσχα. βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπο-
λύσω τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων. ἐκραύγα

alapam ieſu dicens. Sic rñdes ... Luce.22.g.
pontifici? Reſpondit ei ieſus.
Si male locut9 ſũ teſtioniũ ꝑhibe de
malo: ſi āt bñ quid me cedis. Et miſit Mat.26.f. Mar.14.f.
eum annas ligatum ad cayphan Luce.22.f.
pontificẽ. Erat aũt ſimon petrus ſtans
et calefaciens ſe. Dixerunt ergo ei.
Nunqd ⁊ tu ex diſcipulis eius es? Ne-
gauit ille et dixit. Non ſum. Dicit ei
vnus ex ſeruis pontificis cognatus eius
cuius abſcidit petrus auriculã. Nõne
ego te vidi in horto cum illo? Iterum
ergo negauit petrus: et ſtatim gallus
cantauit. Adducunt ergo ieſum a Mat.26.g.
caypha in pretorium. Erat autem Mar.15.a. Luce.23.a.
mane ⁊ ipſi non introierunt in pretoriũ
vt nõ cõtaminarent: ſed vt manduca-
rẽt paſcha. Exiuit ergo pilatus ad
eos foras ⁊ dixit. Quã accuſationẽ affer
tis aduerſus hoĩez hunc? Reſpõderunt
⁊ dixerũt ei. Si nõ eſſet hic malefactor:
non tibi tradidiſſemus eũ. Dixit ergo
eis pilatus. Accipite eum vos: et
ſecundũ legẽ veſtrã iudicate eũ. Dixerũt
ergo ei iudei. Nobis nõ licet iterficere
quemq̃. Vt ſermo ieſu D
impleret quẽ dixit: ſignificãs qua morte
eſſet moritur9. Introiuit ergo iterũ in Mat.27.b.
pretorium pilatus: et vocauit Mar.15.a. Luce.23.a.
ieſum et dixit ei. Tu es rex
iudeorum. Reſpondit ieſus.
A temetipſo hoc dicis: an alij
dixerunt tibi de me? Reſpondit pilat9.
Nunquid ego iudeus ſum? Gens tua
et põtifices tradiderũt te mihi. Quid fe
ciſti. Reſpondit ieſus. Regnũ meũ non
eſt de hoc mundo. Si ex hoc mundo
eſſet regnum meum: miniſtri
mei vtiq̃ decertarent vt non traderer
iudeis. Nunc autem regnum meum
non eſt hinc. Dixit itaq̃ ei pilatus.
Ergo rex es tu? Reſpondit ieſus.
Tu dicis q2 rex ſum ego. Ego
in hoc nat9 ſum: et ad hoc veni
in mũdum vt teſtimoniũ ꝑhibeã veritati.
Oĩs qui eſt ex veritate audit vocez me
am. Dicit ei pilatus. Quid eſt
veritas? Et cũ hoc dixiſſet: iterum exi
uit ad iudeos et dicit eis. Ego
nullam inuenio in eo cauſam. Eſt Mat.27.b.
āt ꝯſuetudo vobis vt vnũ dimittã vobis Mar.15.b.
in paſcha. Vultis ergo dimittam vobis
regem iudeorum. Clamauerunt Mat.27.b.

Digitized by Google

σαν οὖν πάντες λέγοντες. μὴ τοῦτον, ἀλ
λὰ τὸν βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ βαραββᾶς λησ
τής. Cap.19.
Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ πιλάτος τὸν ἰησοῦν
καὶ ἐμαστίγωσε. καὶ οἱ στρατιῶται πλέ
ξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐ=
τοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν πε=
ριέβαλον αὐτόν, καὶ ἔλεγον. χαῖρε ὁ βασι=
λεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥα=
πίσματα. ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ πιλάτος
καὶ λέγει αὐτοῖς ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔ=
ξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν
εὑρίσκω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ ἰησοῦς ἔξω φορῶν
τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυ=
ροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς. ἴδε ὁ ἄνθρω
πος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες. σταύρω=
σον σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πι=
λάτος. λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσα=
τε. ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.
ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι. ἡμεῖς νόμον
ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει
ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν.
ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ πιλάτος τοῦτον τὸν λό
γον, μᾶλλον ἐφοβήθη. καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ ἰησοῦ. πό
θεν εἶ σύ. ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδω=
κεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος. ἐμοὶ
οὐ λαλεῖς. οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω
σταυρῶσαι σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαι
σε. ἀπεκρίθη ἰησοῦς. οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐ
δεμίαν κατ᾽ ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄ=
νωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοι, μεί
ζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ πι=
λάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἔκρα
ζον λέγοντες. ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ
φίλος τοῦ καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυ=
τὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ καίσαρι. ὁ οὖν πιλά
τος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω
τὸν ἰησοῦν. καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος
εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἑβραϊ=
στὶ δὲ γαβαθά. ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσ=
χα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς ἰουδαί
οις. ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἐκραύγα=
σαν. ἆρον ἆρον σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐ
τοῖς ὁ πιλάτος. τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυ=
ρώσω. ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς. οὐκ ἔχομεν
βασιλέα εἰ μὴ καίσαρα. τότε οὖν παρέδω=
κεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. παρέλα=
βον δὲ τὸν ἰησοῦν, καὶ ἤγαγον. καὶ βαστά=
ζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τὸν
λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται ἑ=
βραϊστὶ γολγοθά, ὅπου αὐτὸν ἐσταύρω=

rursus omnes dicentes. Non hunc: sed Mar.15.b.
barrabam. Erat autem barrabas latro. Luce.23.c.
Cap.19.
Tunc ergo apprehendit pilatus iesum A
et flagellauit. Et milites plectentes Mat.27.c.
coronam de spinis imposuerunt capiti eius: Mar.15.c.
et veste purpurea circundederunt
eum. Et veniebant ad eum et dicebant. Aue rex
iudeorum. Et dabant ei alapas.
Exiuit ergo iterum pilatus foras Luce.23.a.
et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras
vt cognoscatis: quia nullam inuenio in eo cau
sam. Exiuit ergo iesus foras portans Mat.27.c.
spineam coronam et purpureum Mar.15.c.
vestimentum: et dicit eis. Ecce homo.
Cum ergo vidissent eum pontifices et Mat.27.c.
ministri clamabant dicentes. Crucifige Mar.15.b.
crucifige eum. Dicit eis pilatus. Luce.23.c.
Accipite eum vos et crucifigite.
Ego enim non inuenio in eo causam. Luce.23.a.
Responderunt ei iudei. Nos legem
habemus: et secundum legem nostram debet
mori quia filium dei se fecit.
Cum ergo audisset pilatus hunc sermo= Mat.27.b.
nem: magis timuit. Et ingressus est Mar.15.a.
pretorium iterum: et dicit ad iesum. Un Luce.23.a.
de es tu? Jesus autem responsum non dedit
ei. Dicit ergo ei pilatus. Mihi
non loqueris? Nescis quia potestatem habeo
crucifigere te: et potestatem habeo dimittere
te? Respondit iesus. Non haberes potestatem
aduersum me vllam: nisi tibi datum esset desu
per. Propterea qui me tradidit tibi ma=
ius peccatum habet. Exinde querebat pila B
tus dimittere eum. Judei autem clamabant
dicentes. Si hunc dimittis non es
amicus cesaris. Omnis enim qui se regem Ioan.15.a.
facit contradicit cesari. Pilatus autem
cum audisset hos sermones: adduxit fo
ras iesum et sedit pro tribunali
in loco qui dicitur lithostratos hebrai=
ce autem gabata. Erat autem parasceue pasche
hora quasi sexta. Et dicit iudeis.
Ecce rex vester. Illi autem clamabant. Luce.23.c.
Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis Mar.15.b.
pilatus. Regem vestrum crucifigam.
Responderunt pontifices. Non habemus
regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit
eis illum vt crucifigeretur. Susceperunt Mat.27.d.
autem iesum: et eduxerunt eum. Et baiulans Mar.15.c.
sibi crucem exiuit in eum Luce.23.d.
qui dicitur caluarie locum: hebraice autem
golgota: vbi crucifixerunt eum:

Digitized by Google

σαν, και μετ αυτού άλλους δύο εντεύθεν
και εντεύθεν, μέσον δε τον ιησούν. έγραψε
δε και τίτλον ο πιλάτος, και έθηκεν επί του
σταυρού. ην δε γεγραμμένον. ιησούς ο να
ζωραίος ο βασιλεύς των ιουδαίων. τούτον
ουν τον τίτλον πολλοί ανέγνωσαν των
ιουδαίων, ότι εγγύς ην ο τόπος της πόλε
ως όπου εσταυρώθη ο ιησούς. και ην γεγρα
μμένον εβραϊστί, ελληνιστί, ρωμαϊστί. έλε=
γον ουν τω πιλάτω οι αρχιερείς των ιουδαί
ων. μη γράφε ο βασιλεύς των ιουδαίων,
αλλ ότι εκείνος είπε βασιλεύς ειμί των ιου=
δαίων. απεκρίθη ο πιλάτος. ο γέγραφα γέ=
γραφα. οι ουν στρατιώται ότε εσταύρωσαν
τον ιησούν, έλαβον τα ιμάτια αυτού, και
εποίησαν τέσσαρα μέρη εκάστω στρατιώτη
μέρος, και τον χιτώνα. ην δε ο χιτών άρρα
φος, εκ των άνωθεν υφαντός δι όλου. είπον
ουν προς αλλήλους. μη σχίσωμεν αυτόν
αλλά λάχωμεν περί αυτού τίνος έσται. ί=
να η γραφή πληρωθή η λέγουσα. διεμερί=
σαντο τα ιμάτιά μου εαυτοίς, και επί τον ι=
ματισμόν μου έβαλον κλήρον. οι μεν ουν
στρατιώται ταύτα εποίησαν. ειστήκεισαν
δε παρά τω σταυρώ του ιησού η μήτηρ αυ
τού και η αδελφή της μητρός αυτού μαρία
η του κλωπά, και μαρία η μαγδαληνή. ιη=
σούς ουν ιδών την μητέρα και τον μαθητήν
παρεστώτα ον ηγάπα, λέγει τη μητρί αυ=
τού. γύναι ίδε ο υιός σου. είτα λέγει τω
μαθητή. ιδού η μήτηρ σου. και απ εκείνης
της ώρας έλαβεν αυτήν ο μαθητής εκείνος
εις τα ίδια. μετά τούτο ειδώς ο ιησούς ότι
πάντα ήδη τετέλεσται, ίνα τελειωθή η γρα
φή, λέγει. διψώ. σκεύος ουν έκειτο όξους
μεστόν. οι δε πλήσαντες σπόγγον όξους
και υσσώπω περιθέντες, προσήνεγκαν αυ=
τού τω στόματι. ότε ουν έλαβεν το όξος ο
ιησούς είπε. τετέλεσται. και κλίνας την κε=
φαλήν παρέδωκε το πνεύμα. οι ουν ιουδαί
οι ίνα μη μείνη επί του σταυρού τα σώματα
εν τω σαββάτω επεί παρασκευή ην, ην γαρ
μεγάλη η ημέρα εκείνη του σαββάτου, ηρ=
ώτησαν τον πιλάτον, ίνα κατεαγώσιν αυ=
τών τα σκέλη και αρθώσιν. ήλθον ουν οι στρα
τιώται, και του μεν πρώτου κατέαξαν τα
σκέλη, και του άλλου του συσταυρωθέντος
αυτώ. επί δε τον ιησούν ελθόντες ως εί=
δον αυτόν ήδη τεθνηκότα, ου κατέαξαν αυ=
τού τα σκέλη, αλλ εις των στρατιωτών λόγ
χη αυτού την πλευράν ένυξε, και ευθέως ε=
ξήλθεν αίμα και ύδωρ. και ο εωρακώς με=
μαρτύρηκε, και αληθινή εστίν η μαρτυρία αυ

et cum eo alios duos hinc
⁊ hinc: medium autem ieſuꝫ. Scripſit Mat.27.c. Luce.23.c.
autem ⁊ titulum pilatus et poſuit ſup Mar.15.d.
crucē. Erat āt ſcriptū. Jeſus nazarenꝰ Mat.27.c.
rex iudeorum. Hunc Mar.15.d.
ergo titulum multi iudeorum legerūt: Luce.23.e.
quia prope ciuitatem erat locus
vbi crucifixus eſt ieſus. Et erat ſcriptū
hebraice: grece et latine. Dicebant
ergo pilato pontifices.
Noli ſcribere rex iudeorum:
ſed quia ipſe dixit: rex ſum iudeorum.
Reſpōdit pilatꝰ. Quod ſcripſi: ſcripſi.
Milites ergo cum crucifixiſſent Mat.27.d.
eū: acceperūt veſtimenta eius: et Mar.15.d.
fecerunt quattuor partes vnicuiqꝫ militi Luce.23.c.
partē ⁊ tunicā. Erat aūt tunica icōſutilꝭ C
deſuper contexta per totum. Dixerunt
ergo adinuicem. Non ſcindamus eāꝫ
ſed ſortiamur de illa cuius ſit. Ut
ſcriptura impleretur dicēs. Partiti ſūt ps.21.
veſtimenta mea ſibi: et in veſtem
meam miſerunt ſortem. Et
milites quidem hec fecerunt. Stabant
autem iuxta crucem ieſu mater eius:
et ſoror matris eius maria
cleophe et maria magdalene.
Cū vidiſſet ergo ieſus matrē ⁊ diſciplꝫ
aſtanteꝫ quē diligebat: dicit matri ſue.
Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit
diſcipulo. Ecce mater tua. Et ex illa
hora accepit eam diſcipulus
in ſuam. Poſtea ſciens ieſus: quia iā
oīa cōſūmata ſūt: vt cōſūmaret ſcriptu
ra dicit. Sitio. Uas ergo erat poſitū a
ceto plenū. Illi vero ſpōgiā plenā aceto Mat.27.f.
hyſopo circūponētes: obtulerūt ori eiꝰ. Mar.15.f. Luce.23.e.
Cum ergo accepiſſet ieſus acetum
dixit. Conſūmatū eſt. Et inclinato ca= Mat.27.f.
pite tradidit ſpiritum. Judei ergo Mar.15.f. Luce.23.f.
qm̄ paſceue erat vt nō remanerēt i cru
ſabbato: erat enim ce corpa
magnus dies ille ſabbati: rogauerunt
pilatum vt frangerentur eorum
crura ⁊ tollerentur. Uenerunt ergo mi
lites: ⁊ primi quidem fregerunt
crura ⁊ alterius qui crucifixus eſt cum
eo. Ad ieſuꝫ aūt cuꝫ veniſſent vt vide D
rūt eū iam mortuuꝫ non fregerunt eius
crura: ſed vnus militum lancea
latus eius aperuit: ⁊ continuo exiuit
ſāguis ⁊ aq̄. Et q̄ vidit teſtioniū ꝑhi=
buit: et veruꝫ eſt teſtimonium eius.

Digitized by Google

τοῦ κακεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς
πιστεύσητε. ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γρα
φὴ πληρωθῇ. ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ
αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει. ὄψον
ται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. μετὰ ταῦτα ἠρώ=
τησε τὸν πιλάτον ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας
ὢν μαθητὴς τοῦ ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ
διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ
σῶμα τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πιλάτος.
ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ἦλθε
δὲ καὶ νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἰη=
σοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα
σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ἔλα
βον οὖν τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐ
τὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς
ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ
ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν
τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐ=
δεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν
ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον ἔθηκαν
τὸν ἰησοῦν. Cap.20.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων μαρία ἡ μαγ=
δαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης
εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμέ=
νον ἐκ τοῦ μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται
πρὸς σίμωνα πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλ=
λον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐ
τοῖς. ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ
οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ἐξῆλθεν
οὖν ὁ πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρ
χοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁ
μοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τά=
χιον τοῦ πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ
μνημεῖον. καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ
ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν σί
μων πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλ=
θεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κεί
μενα, καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
αὐτοῦ οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλ=
λὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. τό
τε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε καὶ ἐπίσ=
τευσεν. οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν ὅ=
τι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον
οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. μα
ρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίου=
σα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ
μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευ
κοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ
ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα
τοῦ ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι. γύ=
ναι τί κλαίεις. λέγει αὐτοῖς. ὅτι ἦραν τὸν
κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐ=

Et ille ſcit quia vera dicit vt et vos
credatis. Facta ſunt enim hec vt ſcriptu
ra impleretur. Os nõ comminuetis ex Exodi.12.g
eo. Et iterũ alia ſcriptura dicit. Ui Nume.9.b
debũt in quẽ tranſfixerũt. Poſt hec aũt ro Zacha.12.d Mat.27.g.
gauit pilatum ioſeph ab arimathia Mar.15.g.
eo q eſſet diſcipulus ieſu: occultus aũt Luce.23.g.
propter metum iudeorum: vt tolleret
corpus ieſu. Et permiſit pilatus.
Uenit ergo et tulit corpus ieſu. Uenit
aũt et nicodemus qui venerat ad ieſũ
nocte primum: ferens mixturam
mirrhe et aloes quaſi libras centũ. Acce= Mat.27.g.
perũt aũt corpus ieſu: et ligauerũt eum Mar.15.g Luce.23.g.
linteis cum aromatibus ſicut
mos eſt iudeis ſepelire. Erat autem
in loco vbi crucifixus eſt hortus: et in
horto monumẽtũ nouũ in quo nõdũ quiſ
quam poſitus erat. Ibi ergo propter paraſce
uen iudeorum: quia iuxta erat monumẽtũ po
ſuerunt ieſum. Cap.20.

Una autem ſabbati maria magdale A
ne venit mane cum adhuc tenebre Mat.28.a. Mar.16.a.
eent ad monumẽtũ: et vidit lapidẽ ſu Luce.24.a.
blatũ a monumẽto. Cucurrit ergo et ve
nit ad ſimonem petrum et ad alium
diſcipulũ quẽ diligebat ieſus et dicit illi.
Tulerunt dñm de monumento: et
neſcimus vbi poſuerunt eum. Exijt
ergo petrus et ille alius diſcipulus: et vene
rũt ad monumẽtũ. Currebãt aũt duo ſimul:
et ille alius diſcipulus precucurrit citius
petro: et venit primus ad
monumẽtũ. Et cũ ſe inclinaſſet vidit po
ſita linteamia: nõ tñ introiuit. Uenit ergo
ſimõ petrus ſequens eum: et introiuit
in monumentũ. Et vidit linteamia po
ſita et ſudariũ qd fuerat ſuper caput
eius non cum linteaminibus poſitũ ſed
ſeparatim inuolutũ in vnũ locum. Tũc
ergo introiuit et ille diſcipulus q venerat
primus ad monumentũ: et vidit et credi
dit. Nõdum enim ſciebant ſcripturã quia
oportuit eũ a mortuis reſurgere. Abie B
runt ergo iterũ diſcipuli ad ſemetipſos.
Maria aũt ſtabat ad monumẽtũ
foris plorãs. Dũ ergo fleret inclinauit ſe
et proſpexit in monumẽtũ. Et vidit duos Bau.i.b.
angelos in albis ſedẽtes: vnũ ad caput
et vnũ ad pedes: vbi poſitũ erat corpus
ieſu. Dicunt ei illi. Mulier
quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt
dñm meũ: et neſcio vbi poſuerũt eum.

Digitized by Google

τὸν. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπί
σω, καὶ θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ
ἤδει ὅτι ἰησοῦς ἐστί. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς.
γύναι τί κλαίεις. τίνα ζητεῖς. ἐκείνη δοκοῦ=
σα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ. κύριε
εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν εἰπέ μοι ποῦ ἔθη=
κας αὐτὸν κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ ὁ
ἰησοῦς. μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐ=
τῷ. ῥαβουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε. λέγει
αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ
ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου. πορεύου
δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐ=
τοῖς. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πα
τέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ἔρ
χεται μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα
τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον, καὶ
ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. οὔσης οὖν ὀψίας τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν
θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθη=
ταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαί=
ων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον,
καὶ λέγει αὐτοῖς. εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰ
πὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευ
ρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόν
τες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς
πάλιν. εἰρήνη ὑμῖν. καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ
πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰ=
πὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς. λάβετε
πνεῦμα ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρ
τίας, ἀφίενται αὐτοῖς. ἄν τινων κρατῆτε κε=
κράτηνται. θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ λε
γόμενος δίδυμος οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν ὅτε ἦλ
θεν ὁ ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι
μαθηταί. ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυ
λόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βά=
λω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ
οὐ μὴ πιστεύσω. καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ πά=
λιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ θωμᾶς
μετ᾽ αὐτῶν. ἔρχεται ὁ ἰησοῦς τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶ=
πεν. εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ θωμᾷ. φέρε
τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖ=
ράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε
εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπισ=
τος, ἀλλὰ πιστός. καὶ ἀπεκρίθη θωμᾶς καὶ
εἶπεν αὐτῷ. ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου.
λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι ἑώρακάς με πεπί=
στευκας. μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύ
σαντες. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐ
ποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐ
τοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ

Hec cum dixiſſet conuerſa eſt retrorſuꝫ
ꝛ vidit ieſum ſtantem: et non
ſciebat quia ieſus eſt. Dicit ei ieſus:
mulier quid ploras? Quẽ q̃ris? Illa exiſti
mans quia hortulanus eẽt: dicit ei. Dñe
ſi tu ſuſtuliſti eũ dicito mihi vbi poſui=
ſti eũ: et ego eum tollam. Dicit ei
ieſus. Maria. Conuerſa illa dicit ei.
Rabboni: quod dicit magiſter. Dicit
ei ieſus. Noli me tangere: nõdũ enim
aſcendi ad patrem meum. Vade — C
aũt ad fratres meos et dic eis
Aſcendo ad patrem meum ꝛ patrem
veſtrum deũ meũ et deum vrꝫ. Venit
maria magdalene annuncians
diſcipulis quia vidi dominum: et
hec dixit mihi. Cum ergo ſero eſſet — Luce. 24. f.
die illo vna ſabbatorum et
fores eſſent clauſe vbi erant diſcipuli
congregati propter metum iudeorum:
venit ieſus et ſtetit in medio
et dixit eis. Pax vobis. Et cũ hec di
xiſſet oſtendit eis manus et latus.
Gauiſi ſunt ergo diſcipuli viſo
domino. Dixit ergo eis ieſus
iterum: pax vobis. Sicut miſit me
pater ꝛ ego mitto vos. Hec cũ dixiſſet
inſufflauit ꝛ dicit eis. Accipite
ſpm̃ ſanctũ. Quorũ remiſeritis peccata — Mat. 16. c. d. 7. 18
remittuntur eis: ꝛ quorũ retinueritis re
tẽta ſũt. Thomas aũt vnus ex duodeciꝫ
q̃ dicit didymus nõ erat cũ eis qñ venit
ieſus. Dixerunt ergo ei alij
diſcipuli. Vidimus dñm. Ille aũt dixit
eis. Niſi videro in manibus eius — D
fixuram clauorum: et mittam digitum
meum in locum clauorum: ꝛ mittam
manum meam in latus eius:
non credam. Et poſt dies octo iteruꝫ
erãt diſcipuli eius intus ꝛ thomas
cum eis. Venit ieſus ianuis
clauſis: ꝛ ſtetit i medio eoꝝ et dixit eis.
Pax vobis. Deinde dicit thome. In
fer digitum tuum huc: ꝛ vide manus
meas: et affer manum tuam et mitte
in latus meum: ꝛ noli eſſe incredulus
ſed fidelis. Reſpondit thomas et
dixit ei. Dñs meus et deus meus.
Dicit ei ieſus. Quia vidiſti me thoma cre
didiſti: beati qui nõ viderũt ꝛ crediderũt.
Multa quidem ꝛ alia ſigna fecit
ieſus in conſpectu diſcipulorũ ſuorum
que non ſunt ſcripta in libro

Digitized by Google

τούτω. ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύ=
σητε, ὅτι ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ. Cap. 21.
Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ
ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσ=
σης τῆς τιβεριάδος. ἐφανέρωσε δὲ οὕτως.
ἦσαν ὁμοῦ σίμων πέτρος, καὶ θωμᾶς ὁ λε=
γόμενος δίδυμος, καὶ ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ κα=
νᾶ τῆς γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ ζεβεδαίου, καὶ
ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει
αὐτοῖς σίμων πέτρος. ὑπάγω ἁλιεύειν. λέ=
γουσιν αὐτῷ. ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.
ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς.
καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐ
ας δὲ ἤδη γενομένης, ἔστη ὁ ἰησοῦς εἰς τὸν
αἰγιαλόν. οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅ=
τι ἰησοῦς ἐστί. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς.
παιδία μήτι προσφάγιον ἔχετε. ἀπεκρίθη
σαν αὐτῷ. οὔ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. βάλετε
εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυ=
ον καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐ=
τὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν
ἰχθύων. λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγά
πα ὁ ἰησοῦς τῷ πέτρῳ. ὁ κύριός ἐστι. σί=
μων οὖν πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστί
τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός,
καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ
ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον. οὐ
γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀ=
πὸ πηχῶν διακοσίων σύροντες τὸ δίκτυ=
ον τῶν ἰχθύων. ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν
γῆν βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀ=
ψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. λέγει αὐ=
τοῖς ὁ ἰησοῦς. ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων
ὧν ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη σίμων πέτρος,
καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς μεστὸν
ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τρι=
ῶν. καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκ
τυον. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. δεῦτε ἀριστή
σατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετά
σαι αὐτόν σὺ τίς εἶ, εἰδότες ὅτι ὁ κύριος ἐσ=
τίν. ἔρχεται οὖν ὁ ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν
ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάρι=
ον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ
ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νε=
κρῶν. ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ σίμωνι
πέτρῳ ὁ ἰησοῦς. σίμων ἰωνᾶ ἀγαπᾷς με
πλεῖον τούτων. λέγει αὐτῷ. ναὶ κύριε, σὺ
οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ. βόσκε τὰ
ἀρνία μου. λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον σί
μων ἰωνᾶ ἀγαπᾷς με, λέγει αὐτῷ. ναὶ κύριε
σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ποίμαι=

hoc. Hec autē ſcripta ſunt vt credatis
quia ieſus eſt chriſtus filius
dei: et vt credentes vitā habeatis in
nomine eius. Cap. 21.
Poſtea manifeſtauit ſe iterum A
ieſus diſcipulis ſuis ad mare
tiberiadis. Manifeſtauit autem ſic.
Erāt ſimul ſimō petrus et thomas q dr
didymus et nathanael q erat a chana
galilee et filij zebedei: et
alij ex diſcipulis eius duo. Dicit
eis ſimon petrus. Vado piſcari.
Dicunt ei. Venimus et nos tecum. Et Luce. 5. a.
exierunt et aſcenderunt in nauim:
et illa nocte nihil prendiderūt. Mane
autem iam facto ſtetit ieſus in
littore: nō tamē cognouerūt diſcipuli qr
ieſus eſt. Dicit ergo eis ieſus.
Pueri nūquid pulmētariū habetis? Rñ=
derunt ei. Non. Dicit eis. Mittite
in dexteram nauigij rete
et inuenietis. Miſerunt ergo et iā non
valebant illud trahere pre multitudine
piſciū. Dicit ergo diſcipulus ille quē di=
ligebat ieſus petro. Dominus eſt. Simō B
petrus cum audiſſet quia dominus eſt:
tunica ſuccinxit ſe. Erat enim nudus:
et miſit ſe in mare. Alij autem
diſcipuli nauigio venerunt. Non
enim longe erant a terra: ſed quaſi
cubitis ducentis trahentes rete
piſcium. Vt ergo deſcenderunt in Luce. 24. f.
terrā viderūt prunas poſitas et piſcem
ſuperpoſitum et panem. Dicit eis
ieſus. Afferte de piſcibus
quos prēdidiſtis nūc. Aſcēdit ſimō pe
trus et traxit rete in terram plenum
magnis piſcibus cētū quinquaginta tribus.
Et cū tanti eſſent: non eſt ſciſſum rete.
Dicit eis ieſus. Venite et prandete. Luce. 24. f.
Et nemo audebat diſcūbētiū interroga
re eum: tu quis es: ſcientes quia dñs eſt.
Et venit ieſus et accepit Luce. 24. f.
panem: et dabat eis et piſcem
ſimiliter. Hoc iam tertio manifeſtatus eſt C
ieſus diſcipulis ſuis cum ſurrexiſſet a
mortuis. Cū ergo prandidiſſent: dixit ſi
moni petro ieſus. Simō iohānis diligis
me plus his? Dicit ei. Etiam dñe tu
ſcis quia amo te. Dicit ei. Paſce
agnos meos. Dicit ei iterum. Simon
iohānis diligis me? Ait illi. Etiā dñe
tu ſcis quia amo te. Dicit ei iterum. Paſce

με/Τα προβατα μου. λέγει αυτώ/Το Τρίτομ.
σίμωμ ιωμά φιλείς με. ελυπήθη/ο πέτρος
ότι είπεμ αυτώ/Το Τρίτομ φιλείς με, και εί=
πεμ αυτώ. κύριε σύ πάμτα οίδας, σύ γιμώσ
κεις ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ/ο ιησούς. βόσ
κε/Τα προβατα μου. αμήμ αμήμ λέγω σοι, ό
τε ης μεώτερος εζώμμυες σεαυτόμ, και περιε
πάτεις όπου ήθελες. όταμ δε γηράσης, εκτε
μείς/Τας χείρας σου, και άλλος σε ζώσει,
και οίσει όπου ου θέλεις. Τούτο δε είπε ση
μαίμωμ ποίω θαμάτω δοξάσει/Τομ θεόμ. και
Τούτο ειπώμ λέγει αυτώ. ακολούθει μοι.
επιστραφείς δε/ο πέτρος βλέπει/Τομ μαθη=
τήμ ομ ηγάπα/ο ιησούς ακολουθούμτα, ος
και αμέπεσεμ εμ/Τω δείπμω επί/Το στήθος αυ
τού, και είπε. κύριε τις εστίμ/ο παραδιδούς
σε. Τούτομ ιδώμ πέτρος. λέγει/Τω ιησού κύ
ριε ούτος δε Τι. λέγει αυτώ/ο ιησούς εάμ
αυτόμ θέλω μέμειμ έως έρχομαι, Τι προς
σε. συ ακολούθει μοι. εξήλθεμ ουμ/ο λόγος
ούτος εις/Τους αδελφούς ότι/ο μαθητής ε=
κείμος ουκ αποθμήσκει. και ουκ είπεμ αυτώ/ο
ιησούς ότι ουκ αποθμήσκει, αλλ εάμ αυτόμ
θέλω μέμειμ έως έρχομαι, Τι προς σε. ούτος
εστίμ/ο μαθητής/ο μαρτυρώμ περί Τούτωμ,
και γράψας Ταύτα, και οίδαμεμ ότι αλη=
θής εστίμ/η μαρτυρία αυτού. εστί δε και άλ
λα πολλά όσα εποίησεμ/ο ιησούς, άτιμα εάμ
γράφηται καθ εμ, ουδέ αυτόμ οίμαι/Τομ κόσ
μομ χωρήσαι/Τα γραφόμεμα βιβλία. αμήμ.

Τέλος/Του κατά ιωάμμημ αγίου
ευαγγελίου.

agnos meos. Dicit ei tertio. Petrus
Simō iohānis amas me? Cōtriſtat9 ē
q2 dixit ei tertio amas me: ⁊ dixit
ei. Domine tu omnia noſti: tu ſcis
quia amo te. Dicit ei ieſus paſce
oues meas. Amen amen dico tibi cu3
eſſes iunio2 cingebas te: ⁊ ambulabas
vbi volebas. Cum autē ſenueris exten D
des manus tuas et alius te cinget:
et ducet quo tu nō vis. Hoc āt dixit ſi
gnificās q̄ morte clarificatur9 eēt dm̄. Et
cū hoc dixiſſet: dicit ei. Sequere me.
Cōuerſus petrus vidit illum diſcipulu3 ſup.13.c.
quē diligebat ieſus ſequentem: qui
⁊ recubuit in cena ſuper pectus eius
et dixit. Domine quis eſt qui tradet
te? Hūc ergo cū vidiſſet petrus dicit ie
ſu. Dn̄e hic aūt qd. Dicit ei ieſu3. Sic
eū volo manere donec veniā: quid ad
te? Tu me ſequere. Exijt ergo ſermo
iſte inter fratres quia diſcipul9 ille
nō moritur. Et non dixit ei
ieſus nō moritur: ſed ſic eum volo
manere donec veniā: quid ad te? Hic
eſt diſcipl's ille q̄ teſtioniū phibet de hi3
et ſcripſit hec: et ſcim9 quia verum
eſt teſtimoniū eius. Sūt autem ⁊ alia
multa que fecit ieſus que ſi mundū
ſcribant per ſingula: nec ipſū arbitro2
capere poſſe eos qui ſcribēdi ſūt libros.

Explicit euangelium ſcdm
Johannem.

Ἀποδημία τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου.

Ἀπὸ δαμασκοῦ ἤρξατο καὶ ἀνῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ. ἐκεῖθεν εἰς ταρσόν. ἐκεῖθεν εἰς ἀντιόχειαν. κἀκεῖθεν ἀφορισθεὶς μετὰ βαρνάβα εἰς τὴν ἀποστολὴν κατῆλθεν εἰς σελεύκειαν. εἶτα εἰς κύπρον ἔνθα καὶ ὁ παῦλος ἤρξατο καλεῖσθαι. εἶτα εἰς πέργην. εἶτα εἰς ἀντιόχειαν τῆς πισιδίας. εἶτα εἰς ἰκόνιον. εἶτα εἰς λύστραν καὶ δέρβην τῆς λυκαονίας. εἶτα εἰς παμφυλίαν. εἶτα εἰς πέργην. εἶτα εἰς ἀτταλίαν εἶτα πάλιν τρίτον εἰς ἀντιόχειαν τῆς συρίας. εἶτα πάλιν τρίτον εἰς ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν περιτομήν. εἶτα πάλιν τέταρτον εἰς ἀντιόχειαν. εἶτα διῆλθε τὴν συρίαν καὶ τὴν κιλικίαν. εἶτα πάλιν δεύτερον εἰς δέρβην, καὶ λύστραν, ἔνθα τὸν τιμόθεον περιέτεμεν. εἶτα τὴν φρυγίαν καὶ γαλατικὴν χώραν. εἶτα εἰς μυσίαν. εἶτα εἰς τρωάδα. κἀκεῖθεν εἰς νεάπολιν. εἶτα εἰς φιλίππους τῆς μακεδονίας. εἶτα διελθόντες τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην. εἶτα εἰς βέροιαν. εἶτα εἰς ἀθήνας. εἶτα εἰς κόρινθον. εἶτα εἰς ἔφεσον. εἶτα εἰς καισάρειαν. εἶτα δεύτερον εἰς ἀντιόχειαν τῆς πισιδίας. εἶτα εἰς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυγίαν. εἶτα πάλιν δεύτερον εἰς ἔφεσον. εἶτα διελθὼν τὴν μακεδονίαν, ἦλθεν εἰς ἑλλάδα. κἀκεῖθεν διελθὼν τὴν μακεδονίαν, ἦλθεν εἰς φιλίππους πάλιν δεύτερον. καὶ ἀπὸ φιλίππων πάλιν εἰς τρωάδα, ἔνθα τὸν εὔτυχον ἤγειρε πεσόντα. εἶτα εἰς τὴν ἄσσον. εἶτα εἰς μιτυλήνην. εἶτα ἀντικρὺ χίου. εἶτα εἰς σάμον. κἀκεῖθεν εἰς μίλητον. ἐκεῖθεν μεταπεμψάμενος τοὺς ἐν ἐφέσῳ, ὡμίλησεν αὐτοῖς. εἶτα εἰς κῶ. εἶτα εἰς ῥόδον. κἀκεῖθεν εἰς πάταρα. κἀκεῖθεν εἰς τύρον. εἶτα εἰς πτολεμαΐδα. κἀκεῖθεν εἰς καισάρειαν. ἐκεῖθεν πάλιν ἀνῆλθε τέταρτον εἰς ἱερουσαλήμ. κἀκεῖθεν παρεπέμφθη εἰς καισάρειαν. καὶ λοιπὸν δέσμιος ἐπὶ ῥώμην ὄντως. ἀπὸ καισαρείας, ἦλθεν εἰς σιδῶνα. κἀκεῖθεν εἰς μύρα τῆς λυκίας. εἶτα εἰς κνίδον. κἀκεῖθεν πολλὰ παθὼν ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον, ἔνθα ἡ ἔχιδνα καθήψατο τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἔμεινεν ἀβλαβής. εἶτα εἰς συρακούσας, εἶτα εἰς ῥήγιον. κἀκεῖθεν εἰς ποτιόλους. κἀκεῖθεν πεζὸς ἀνῆλθεν εἰς ῥώμην. ἀπαντησάντων τῶν ἀδελφῶν ἄχρις ἀππίου φόρου, καὶ τριῶν ταβερνῶν. κἀκεῖθεν λοιπὸν ἐλθὼν εἰς ῥώμην, καὶ διάξας χρόνον ἱκανὸν, ὕστερον ἐν αὐτῇ τῇ ῥώμῃ ἐμαρτύρησεν.

Εὐθαλίου διακόνου περὶ τῶν χρόνων τοῦ κηρύγματος τοῦ ἁγίου παύλου, καὶ περὶ τῆς διὰ μαρτυρίου αὐτοῦ τελειώσεως.

Ἀναγκαῖον ἡγησάμην, ἐν βραχεῖ τὸν χρόνον ἐπισημειώσασθαι τοῦ παύλου κηρύγματος, ἐκ τῶν χρονικῶν κανόνων εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ποιούμενος. οὗ δὴ τὴν βίβλον μετὰ χεῖρας εἰληφὼς, καὶ ταύτην ἀναπτύξας, εὑρίσκω τὸ πάθος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐννεακαιδεκάτῳ ἔτει τιβερίου καίσαρος γεγενημένον, καὶ τὴν τριήμερον δὲ εὐθὺς ἀνάστασιν. καὶ πάλιν τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ χριστοῦ. καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς ὀλίγας, εἶδον ἐκεῖ τοὺς ἀποστόλους προχειριζομένους εἰς διακονίαν τὸν αὐτοφερώνυμον στέφανον, καὶ τοὺς ἅμα αὐτόν. καὶ μετέπειτα, στάσιν ἰουδαίων πλείστην καταλαμβάνον, καὶ τὸν στέφανον ἀγωνιζόμενον ἐκεῖσε, καὶ τὸν παῦλον συνευδοκοῦντα πάνυ τῷ φόνῳ. ὃς μικρὸν ὕστερον τοῖς ἄρχουσι τῶν ἰουδαίων παραστὰς, ἐπιστολὴν ἐκομίζετο πρὸς τοὺς ἐν δαμασκῷ ἰουδαίους κατὰ τῶν μαθητῶν. κατὰ μέσην δὲ τὴν ὁδὸν, ἡ κλῆσις γεγένηται παρὰ τοῦ θεοῦ, ὡς μικρῷ προσαναλωθῆναι τὸ ἔτος ἐκεῖνο. ἐπιλαβομένου δὴ τὰ τοῦ ἐννεακαιδεκάτου ἔτους τιβερίου καίσαρος, κατάρξασθαι τὸν παῦλον τοῦ κηρύγματος φησὶν ἡ ἱστορία. καὶ τὴν ἅπασαν οἰκουμένην διαδραμεῖν εὐαγγελιζόμενον τὴν εἰς χριστὸν εὐσέβειαν, μέχρι τρισκαιδεκάτου ἔτους κλαυδίου καίσαρος, ἡγεμονεύοντος τότε τῆς ἰουδαίας φίληκος. ἐφ' οὗ κατηγορηθεὶς ὑπὸ ἰουδαίων, τὴν ἀπολογίαν ἐποιήσατο ὁ παῦλος. ὃς δὴ τὸν ἀπόστολον εἰς τὸ κατὰ καισάρειαν δεσμωτήριον καθεῖρξεν ἐπὶ δυσὶν ἔτεσι. μεθ' ὃν διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν πόρκιος φῆστος, εὐθὺς ἀνακρίνειν τὸν ἀπόστολον ὥρμησε. τοῖς ἰουδαίοις μεγίστην ἐν τούτῳ χάριν κατατιθέμενος. τότε οὖν τότε ὁ μακάριος νομίσας οὐκ ἄλλως ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς ἐπιβουλῆς, ἢ καίσαρα ἐπι

καλεσάμενος, ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐπεκαλεῖτο καίσαρα, καὶ εἰς ῥώμην ἐκπέμπεται πρὸς νέρωνα τὸν καίσαρα. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ἀρίσταρχος, ὃν καὶ εἰκότως συναιχμάλωτόν που τῶν ἐπιστολῶν ἀποκαλεῖ. καὶ λουκᾶς ὁ τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων γραφῇ παραδούς. κακεῖσε οὖν ἐπὶ τῆς ῥώμης ὁ παῦλος διετίαν ὅλην αὖθις ἐφυλάττετο. ταῦτα γὰρ καὶ μέχρι τούτων ἱστορεῖ λουκᾶς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων, κατ᾽ ἐκεῖνον καιροῦ τὸ βιβλίον συγγραψάμενος, καὶ τὰ καθεξῆς ἥκιστα τότε γινώσκων, οὐ δὲ τὸ μαρτύριον τούτου ἐγκατέθετο τῇ βίβλῳ. καταλιπόντες γὰρ αὐτὸν ἐκεῖσε λουκᾶς τε καὶ ἀρίσταρχος, ἐξῆλθον. εὐσέβιος δὲ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀκριβῶς περιεργασάμενος, ἱστόρησεν ἡμῖν, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λέγει τοῦτον καὶ τὸ μαρτύριον, καὶ φησὶ τὸν παῦλον ἄνετον διατρίψαι καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀκωλύτως κηρύξαι. ἐπισημηνάμενος ὅτι τότε μὲν ἐπὶ νέρωνος ἀπολογησάμενον τὸν παῦλον εὐθὺς ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν λόγος ἔχει στείλασθαι πρὸς καίσαρα ἀπολυθέντα, καὶ εὐαγγελίσασθαι ἐφ᾽ ἑτέροις δέκα ἔτεσιν. εἰς ἄκρον δὲ μανίας ὁ νέρων ἀφικόμενος, ἀνεῖλε μὲν ἀγριππίναν πρῶτα τὴν ἰδίαν μητέρα. ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς, καὶ ὀκταβίαν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας. μετέπειτα δὲ καθολικὸν ἐκίνησε διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν, καὶ οὕτως ἐπὶ τὰς τῶν ἀποστόλων ἐπήρθη σφαγάς. μεταστειλάμενος δὲ τὸν παῦλον αὖθις τῷ βήματι παριστᾷ, συνῆν δὲ πάλιν ὁ λουκᾶς αὐτῷ. ἔνθα δὴ συνέβη τὸν παῦλον τριακοστῷ ἕκτῳ ἔτει τοῦ σωτηρίου πάθους, τρισκαιδεκάτῳ δὲ νέρωνος μαρτυρεῖ, ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθέντα. ἔστι τοίνυν ἀπὸ τοῦ ἐννεακαιδεκάτου ἔτους τιβερίου καίσαρος ἐξ οὗ κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον ἤρξατο, ἕως τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου, ἔτη τέσσαρα. καὶ τοῦ γαΐου δὲ ὡσαύτως, ἔτη τέσσαρα. αὖθις δὲ καὶ τὰ κλαυδίου ἔτη μικρῷ ἔλαττον δεκατέσσαρα. ὃν διαδεξάμενος νέρων τρισκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς τὸν ἀπόστολον ἀνεῖλε. γράφει γοῦν ὁ αὐτὸς παῦλος τιμοθέῳ, περὶ μὲν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀπολογίας. οὐδεὶς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες μὲ ἐγκατέλιπον μὴ αὐτοῖς λογισθείη. ὁ δὲ κύριός μου παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. τοῦτον τὸν νέρωνα λέοντα εἶναι λέγων. περὶ δὲ τῆς δευτέρας ἐν ᾗ καὶ τελειοῦται τῷ κατ᾽ αὐτὸν μαρτυρίῳ φησί. τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε. καὶ ὅτι λουκᾶς ἦν πάλιν σὺν αὐτῷ μετ᾽ ὀλίγα τῆς ἐπιστολῆς. ἀσπάζεταί σε γράφει λουκᾶς ὁ σὺν ἐμοί. ἔστιν οὖν ὁ πᾶς χρόνος τοῦ κηρύγματος παύλου, εἴκοσι καὶ ἓν ἔτος, καὶ ἕτερα δύο ἔτη ἃ διετέλεσεν ἐν τῷ κατὰ καισάρῳ δεσμωτηρίῳ. πρὸς δὲ τούτοις πάλιν τὰ ἐν ῥώμῃ πρότερον δύο, καὶ τὰ τελευταῖα ἔτη δέκα. ὥστε εἶναι τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τῆς κλήσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς τελειώσεως, τριακονταπέντε.

Περιέχει ἡ πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολὴ κατήχησιν εἰς χριστὸν, καὶ μάλιστα διὰ τῶν ἐκ φυσικῶν λογισμῶν ἀποδείξεως. διὸ καὶ προτέτακται οἷα δὴ πρὸς ἀρχὴν ἔχοντας εἰς εὐσέβειαν γραφεῖσα.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ κορίνθου μήπω μὲν ἑωρακὼς ῥωμαίους, ἀκούων δὲ περὶ αὐτῶν καὶ ἐπιποθῶν αὐτοὺς ἰδεῖν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν, καταγγελλομένην ὁρῶν πανταχοῦ. ἔπειτα σημαίνει πολλάκις ἑαυτὸν προθέμενον ἐλθεῖν διὰ τὸν εἰς αὐτοὺς πόθον, καὶ τέως μὴ δεδυνῆσθαι. καὶ λοιπὸν διδασκαλικὴν τὴν ἐπιστολὴν ποιεῖται περὶ κλήσεως ἐθνῶν, καὶ ὅτι ἡ περιτομὴ ἕως καιροῦ ἦν καὶ νῦν πέπαυται. καὶ ὅτι διὰ τοῦ χριστοῦ λέλυται τὸ παράπτωμα τοῦ ἀδὰμ, καὶ ἡ σκιὰ τοῦ νόμου παρῆλθε. τὴν μὲν οὖν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν ἀκολούθως γίνεσθαι κατασκευάζει οὕτως

Digitized by Google

ἀποδεικνὺς πᾶσιν ἀνθρώποις ἔμφυτον εἶναι τὸν νόμον, καὶ πάντας ἀδιάκτωτε τῇ φύσει καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς κτίσεως δύνασθαι γινώσκειν τὸν θεόν. διὸ καὶ εἰκότως αἰτιᾶται πρῶτον ἕλληνας, ὡς τοῦ μὲν θεοῦ φανερώσαντος αὐτοῖς ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ κόσμου τὴν περὶ ἑαυτοῦ γνῶσιν καὶ τῆς ἀϊδίου δυνάμεως ἑαυτοῦ ἥτις ἐστὶν ὁ λόγος αὐτοῦ ἐν ᾧ καὶ δι' οὗ τὰ πάντα πεποίηκεν, αὐτοὺς δὲ μὴ ἐγνωκότας μὲν ἐκ τῶν κτισμάτων εἶναι θεὸν τὸν τούτων δημιουργόν, τὰ δὲ ποιήματα θεοποιήσαντας. αἰτιᾶται δὲ καὶ ἰουδαίους ὡς μὴ φυλάξαντας τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάσαντας, καὶ οὕτως ἀμφότερα τὰ μέρη ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας συγκαλέσας, ἐλέγχει ἐπὶ παρανομίᾳ ἵνα δείξῃ ὅτι ἴσοι γενόμενοι οἱ πάντες, ὡς ὑπεύθυνοι τοῦ λυτρουμένου δέονται. τῆς δὲ χάριτος καὶ τῆς λυτρώσεως ἐπίσης τοῖς ἰουδαίοις γενομένης καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη, εἰκότως καὶ ἡ κλῆσις γέγονε τῶν ἐθνῶν. τῆς δὲ κλήσεως τῶν ἐθνῶν γενομένης, ἐξανάγκης πέπαυται ἡ περιτομὴ καὶ ἡ ἐν τῷ νόμῳ σκιά. ὁ γὰρ ἄβραμ φησὶ οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλὰ πρὸ τῆς περιτομῆς δικαιωθεὶς μετωνομάσθη μὲν ἀβραὰμ ὅτι πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν ἔμελλεν εἶναι κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστιν. ἔλαβε δὲ μετὰ τὸ δικαιωθῆναι καὶ τὴν περιτομὴν ἐν σαρκὶ, ἵνα σημεῖον ᾖ τοῖς κατὰ σάρκα γεγεννημένοις ἐξ αὐτοῦ, παύεσθαί ποτε τὴν περιτομὴν, ὅταν τὰ ἔθνη γένηται τέκνα τοῦ ἀβραὰμ, ἀρξάμενα πολιτεύεσθαι κατὰ τὴν πίστιν τοῦ ἀβραὰμ ἐν ᾗ ἐδικαιώθη ὅτε ἦν ἐν ἀκροβυστίᾳ. τούτων γὰρ χάριν καὶ μετωνομάσθη ἀβραάμ. ἀνάγκη δὲ ἐλθόντων τῶν σημαινομένων, παύεσθαι τὸ σημαῖνον. εἰ μὲν οὖν τὰ ἔθνη ἀναγκάζουσι περιτέμνεσθαι, παυέτωσαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀβραὰμ, καὶ καλείσθω ἄβραμ. εἰ δὲ ἀβραὰμ παρὰ θεοῦ μετωνομάσθη, οὐ δεῖ περιτέμνεσθαι τὰ ἔθνη, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὺς ἔτι τοὺς κατὰ σάρκα ἰουδαίους, ἵνα ᾖ τὸ ὄνομα βέβαιον καὶ πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν καλῆται. καὶ γὰρ οὐ χρείαν ἔχει λοιπὸν τὶς περιτέμνεσθαι ἀρκούμενος τῇ πίστει τοῦ ἀβραάμ, οὐδὲ γὰρ δεῖται τῆς ἐν τῷ νόμῳ σκιᾶς. οὐ γὰρ ἐκ τούτων, ἀλλ' ἐκ πίστεως δηλοῦταί τις καθάπερ καὶ ἀβραάμ. ταῦτα οὕτως κατασκευασμένα δείκνυσι πάλιν, ὅτι ἄλλως οὐκ ἂν γένοιτο λύτρωσις καὶ χάρις τῷ ἰσραὴλ καὶ τοῖς ἔθνεσιν, εἰ μὴ λυθείη ἡ ἀρχαία ἁμαρτία τοῦ ἀδὰμ ἡ εἰς πάντας γινομένη. δι' ἄλλου δὲ ταύτην μὴ δύνασθαι ἐξαλειφθῆναί φησι ἢ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ κατάρα γέγονεν. οὐ γὰρ δυνατὸν ἦν ἄλλον λῦσαι τὸ παράπτωμα. εἶτα γράφει ὅτι ἄλλως τοῦτο οὐ μὴ γένηται, εἰ μὴ σῶμα φορέσει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ γένηται ἄνθρωπος. ἵνα τοῦτο προσενέγκας ὑπὲρ πάντων τοὺς πάντας ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου. καὶ ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ χάρις γένηται. καὶ λοιπὸν ὡς καλὸς οἰκονόμος τοὺς μὲν ἰουδαίους παραμυθεῖται ὅτι οὐ παραβάται γίνεσθε νόμου ἐὰν εἰς τὸν χριστὸν πιστεύσητε. τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν παρεγγυᾷ μὴ ἐπαίρεσθαι κατὰ τοῦ ἰσραὴλ, ἀλλὰ γινώσκειν ὅτι ὡς κλάδοι ἐπὶ τὴν ῥίζαν, οὕτως ἐπ' ἐκείνους ἐνεκεντρίσθησαν. μετὰ δὲ ταῦτα παραινετικοὺς λόγους εἰς τὰ ἤθη διδάξας, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἐφέσου τῆς ἀσίας ἑωρακὼς αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας. ὑπομιμνήσκων δὲ ὅμως διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. κορίνθιοι ἐκ φιλονεικίας συναγόμενοι ἐσχίζοντο ταῖς γνώμαις, καὶ λοιπὸν ἦν αὐτοῖς σχίσματα, καὶ ὄντων σχισμάτων παρέβλεπον τὸν λαβόντα τὴν μητρυιάν. ἄλλοι δὲ ἤθελον καταλιμπάνειν τὰς γυναῖκας προφάσει τῆς ἐγκρατείας. τινὲς δὲ καὶ ἐν εἰδωλίοις ἤσθιον ὡς ἀδιαφόρων ὄντων τῶν εἰδωλοθύτων. ἄλλοι δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἐξουθένουν, τοὺς δὲ λαλοῦντας γλώσσαις ἐθαύμαζον. καὶ τέλος ἠπάτηντο καὶ εἰς τὸ περὶ ἀναστάσεως μυστήριον, λέγοντες μὴ ἐγείρεσθαι τὴν σάρκα ταύτην. τούτων πάντων ἐν κορίνθῳ κινουμένων, γράφουσιν οἱ λαοὶ τῷ ἀποστόλῳ καὶ λοιπὸν πρὸς πάντας ἀντιγράφει. καὶ πρῶτον μὲν μαρτυρεῖ αὐτοῖς ἐν φρονήσει καὶ γνώσει. οὐκ ἀποδέχεται δὲ αὐτοὺς ποιοῦντας τὰ σχίσματα, ἀλλὰ καὶ συμβουλεύει μὴ ἐν λόγῳ τὴν ἀρετὴν ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ δυνάμει ἡγεῖσθαι. ἔπειτα ἐπιτιμήσας τὸν τὴν μητρυιὰν λαβόντα, καὶ παραινέσας μὴ ἔχειν κρίματα πρὸς ἑαυτοὺς, λοιπὸν περὶ ὧν ἔγραψαν ἀποκρίνεται. περὶ μὲν τοῦ

Digitized by Google

γάμου, ἄρρηκτον εἶναι διδάσκων τὴν συζυγίαν καὶ ἐν καιρῷ μόνῳ σχολάζειν διὰ τὴν εὐχήν. διὰ δὲ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς τὴν ἐγκράτειαν γράφει περὶ παρθενίας, ὅτι οὐ κατ' ἀνάγκην ἀλλὰ πειθοῖ τοῦτο γινέσθω. εἶτα περὶ τῶν εἰδωλοθύτων, ἵνα μὴ καταχρῶνται τῇ γνώσει ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ πολιτεύωνται. κωλύει οὖν τὰ ἐν εἰδωλίῳ συμπόσια ἵνα μὴ σκανδαλίζωνται οἱ μικροί. εἶτα περὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων γράφει, ἵνα μὴ διαφέρωνται ἐν τοῖς χαρίσμασι μὴ δὲ προκρίνωσι τὸν ἔχοντα τὸ χάρισμα τόδε, τοῦ ἔχοντος τόδε. πάντα γὰρ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος εἶναι λέγει. καὶ λοιπὸν περὶ ἀναστάσεως διδάσκει. ὅτι ἡ σὰρξ ἐγείρεται ἀποθνήσκουσα μὲν φθαρτὴ, ἐγειρομένη δὲ ἄφθαρτος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου χάριν. τὴν δὲ ἀνάστασιν ἀπὸ τοῦ ἐγηγέρθαι τὸν χριστὸν συνίστησι. καὶ εἰς τὸ τέλος παραινετικοὺς λόγους εἰς τὰ ἔθνη γράφει, καὶ περὶ λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους παραγγέλλει. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κορινθίους δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ μακεδονίας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. δεξάμενοι κορίνθιοι τὴν προτέραν ἐπιστολὴν, κατενύγησαν ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ λαβόντος τὴν μητρυιάν, καὶ ἐλυπήθησαν δὲ ὡς παριδόντες τὸ τοιοῦτον ἁμάρτημα. εἶτα ὑφηρπάζοντο παρά τινων τῶν καὶ τὰς προφάσεις τῶν σχισμάτων ποιούντων, ὥστε παρακαθέζεσθαι τῷ γράμματι τοῦ νόμου καὶ διάφορον ἡγεῖσθαι τὴν παρὰ τοῦ χριστοῦ χάριν, καὶ μᾶλλον προσέχειν τοῖς ἐν προσώπῳ καυχωμένοις. ἦσαν δὲ καὶ περὶ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους φροντίζοντες καλῶς. πρὸς ταῦτα οὖν ἀντιγράφει ὁ ἀπόστολος. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτοὺς ἐκβαλόντας τὸν παρανομήσαντα. ἔπειτα ἀξιώσασιν αὐτοῖς καθικετεύει, καὶ μετανοήσαντα ἐκεῖνον κελεύει δεχθῆναι. ἐν αὐτῇ δὲ διδάσκει περὶ τοῦ νόμου διαιρῶν τὸ γράμμα, καὶ δεικνύων ὅτι οὐ δεῖ λαμβάνειν τὸ γράμμα μόνον τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ γράμματι τὴν διάνοιαν ἐρευνᾶν. οὐ γὰρ μόνον ῥῆμά ἐστιν ὁ νόμος, ἀλλ' ἐν τοῖς ῥητοῖς ἐστὶ καὶ ὁ νοῦς τοῦ πνεύματος. ἔπειτα ὅτι τοῦ χριστοῦ ἐλθόντος καινὴ κτίσις γέγονε, καὶ οὐ δεῖ κατὰ τὸ παλαιὸν ζῆν. ἀλλ' ὡς ἐν καινῇ κτίσει ἐν πᾶσιν ἀνανεοῦσθαι, καὶ ἀργὴν εἶναι λοιπὸν τὴν περιτομήν. ἀποδέχεται δὲ αὐτοὺς καὶ περὶ τῆς διακονίας, καὶ προτρέπεται μᾶλλον αὐτῇ πλεονάζειν. αἰτιώμενος δὲ τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καταλέγει πάντα ἅπερ πέπονθε διὰ τὸν κύριον, καὶ τὰς ὀπτασίας δὲ διηγεῖται ὥσπερ ἑώρακεν εἴς τε τὸν παράδεισον καὶ εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν ἁρπαγείς. εἶτα παραγγείλας μὴ ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ μετανοεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐν εὐχαριστίᾳ τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τί δή ποτε δευτέραν τίθησιν ἐπιστολὴν ζητεῖς, καὶ ἄξιον. ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπελθεῖν πρὸς αὐτοὺς ἐπαγγειλάμενος καὶ μὴ ἀπελθὼν τοῦ πνεύματος αὐτὸν εἰς ἕτερα ἀπασχολοῦντος, καὶ διὰ τὸ πειρασμοῖς ἐμπεσεῖν, διὰ τῆς νῦν δευτέρας τὸ μὴ ἀπελθεῖν ἀπολογεῖται, ἵνα καὶ ἀπελθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς δόξῃ. ἔπειτα ἦσαν καὶ βελτίους ἐκ τῆς πρώτης γενόμενοι. εὔλογον οὖν ἦν δευτέρας ἀξιωθῆναι αὐτοὺς, ἵνα πλεῖον ἐπιδώσωσι πρὸς ἀρετήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς γαλάτας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης ἑωρακὼς αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. διδαχθέντες καλῶς οἱ γαλάται παρὰ τοῦ ἀποστόλου, καὶ πιστεύσαντες γνησίως εἰς χριστὸν, ἀποδημήσαντος αὐτοῦ ὑφηρπάσθησαν παρά τινων, ὥς τε περιτέμνεσθαι. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει αὐτοῖς, καὶ πρῶτον μὲν μαρτυρῶν αὐτοῖς περὶ ἧς εἶχον πίστεως καὶ γνησίας ἐν χριστῷ διαθέσεως, μέμφεται ὡς ἀνοήτως πράξαντας καὶ μεταβαλομένους αὐτούς. ἔπειτα διαλαμβάνει περὶ τοῦ νόμου καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀβραὰμ πίστεως, καὶ ἀποδείκνυσιν ἔκ τε τοῦ νόμου καὶ τῶν γυναικῶν τοῦ ἀβραὰμ ἀλληγορήσας αὐτάς, μέχρι καιροῦ δεδόσθαι τὴν σκιὰν καὶ τὴν περιτομὴν, καὶ ἀργεῖν αὐτὰ λοιπὸν τῇ τοῦ χριστοῦ παρουσίᾳ. καὶ οὕτως ἀποδείξας παραγγέλλει λοιπὸν αὐτοῖς μηκέτι προσέχειν τοῖς ἀπατήσασιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχεσθαι τῆς ἐν χριστῷ πίστεως, καὶ γινώσκειν ὅτι ἡ ἐν χριστῷ χάρις καταργεῖ τὴν κατὰ σάρκα περιτομήν. καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὰ ἤθη παραινέσας καὶ διδάξας τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου

Τὸ μὲν προοίμιον καὶ πᾶσα σχεδὸν ἡ ἐπιστολὴ θυμοῦ γέμει. ἡ δὲ αἰτία τοιαύτη. τινὲς τῶν ἐξ ἰουδαίων πιστεύσαντες καὶ ἔτι τῷ πατρῴῳ νόμῳ κατεχόμενοι, ἔπεισαν πολλοὺς τῶν ἐν γαλατίᾳ πιστῶν περιτέμνεσθαι καὶ σάββατα τη-

Digitized by Google

ῥεῖν καὶ νουμηνίας. ἔπειθον δὲ λέγοντες μὴ δεῖν τῷ παύλῳ τῷ χθὲς καὶ σήμερον φανέντι πιστεύειν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἀμφὶ πέτρον, καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον. οὗτοι γάρ φησι μετὰ χριστοῦ γενόμενοι οὐ κωλύουσι περιτομήν. καὶ ἀληθῶς μὲν οὗτοι συγκαταβάσει χρώμενοι, οὐκ ἐκώλυον περιτομήν. ὅμως οὗτοι ἀποκρύπτοντες τὴν αἰτίαν. ὅτι διὰ συγκατάβασιν οὐ κωλύουσιν, ἐκ τοῦ γενομένου μόνου ἐδελέαζον αὐτοὺς εἰς περιτομὴν καὶ τὸν παῦλον ἐξηυτέλιζον φάσκοντες οὐ τοῦ χριστοῦ ἀλλὰ τῶν μαθητῶν εἶναι μαθητήν. τοὺς δὲ περὶ πέτρον αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ. ἔπειτα ἔλεγον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ παῦλος φαίνεται ἀλλαχοῦ περιτεμών. τί δήποτε οὖν φησὶ ὑμᾶς οὐ περιτέμνει. ἦν γὰρ ὁ παῦλος τὸν τιμόθεον οἰκονομικῶς περιτεμών. πρὸς ταῦτα οὖν γράφει καὶ εὐθέως ἐκ προοιμίων περὶ ἐκείνου ἀποτείνεται ὅτι οὐκ ἀνθρώπων ἀλλ᾽ αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ ἦν μαθητής,

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ἐφεσίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης οὔπω μὲν αὐτοὺς ἑωρακώς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ἐφέσιοι πιστεύσαντες εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν, γνησίαν ἔσχον εἰς αὐτὸν τὴν πίστιν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τὴν ἀγάπην καὶ ἐβούλοντο παρὰ τοῦ ἀποστόλου βεβαιωθῆναι. μαθὼν τοίνυν ὁ παῦλος γράφει πρὸς αὐτοὺς ταύτην τὴν ἐπιστολήν, ὥσπερ κατηχητικήν. καὶ πρῶτον μὲν δείκνυσι μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ᾽ ἡμᾶς μυστήριον. ἀλλ᾽ ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι ταύτην εὐδοκίαν τοῦ θεοῦ, ὥστε τὸν χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν καὶ ἡμᾶς σωθῆναι. ἔπειτα δὲ περὶ κλήσεως τῶν ἐθνῶν διαλέγεται. ἵνα δείξῃ ἀξίως αὐτοὺς πεπιστευκέναι, καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν γέγονεν οὐ δι᾽ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ τοῦ χριστοῦ ὅς ἐστιν υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα ἐκ τούτου μάθωσιν, ὅτι οὐκ ἀνθρωπολάτραι γεγόνασι πιστεύσαντες τῷ χριστῷ ἀλλὰ ἀληθινοὶ θεοσεβεῖς. σημαίνει δὲ καὶ ἑαυτὸν διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὅτι καὶ περὶ αὐτῶν ἐφρόντιζεν. ἔπειτα παραινετικοὺς λόγους ἀνδράσι καὶ γυναιξί, πατράσι καὶ τέκνοις, κυρίοις καὶ δούλοις τίθησιν ἐν τῇ ἐπιστολῇ. καὶ καθόλου πάντας παρασκευάζει κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ, πρὸς ἐκείνους ἡμῖν εἶναι λέγων τὴν πάλην. καὶ ὥσπερ ἀγαθὸς ἀλείπτης ἀλείψας τοῖς λόγοις πάντας κατὰ τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας, οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου.

Ἡ ἔφεσος μητρόπολις μέν ἐστι τῆς ἀσίας, τὴν δὲ ἄρτεμιν ἔσεβε, καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ σέβας περὶ τὴν δαίμονα ὡς καὶ νεωκόρον τὴν ἔφεσον τῆς ἀρτέμιδος ἀναγορεύεσθαι ὡς ἐν ταῖς πράξεσιν ἱστόρηται. ἐν ταύτῃ τῇ ἐφέσῳ ὁ εὐαγγελιστὴς ἰωάννης ἐξορισθεὶς διέτριψε πολλά ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ, καὶ τὸν τιμόθεον παῦλος ἐκεῖσε ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησε. τῶν δὲ φιλοσόφων οἱ κατὰ τὴν ἀσίαν ἀνθοῦντες ἐν τῇ ἐφέσῳ μάλιστα διῆγον. διὸ πολλῇ σπουδῇ κέχρηται πρὸς αὐτοὺς γράφων. καὶ τὰ βαθύτερα δὲ τῶν νοημάτων αὐτοῖς ἐπιστέλλει, ἅτε κατηχημένοις καὶ τὰ ὑψηλά. γράφει δὲ ἀπὸ ῥώμης τὴν ἐπιστολὴν ἐν δεσμοῖς ὑπάρχων.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς φιλιππησίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης ἑωρακὼς αὐτοὺς ἅμα καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. πεμψάντων φιλιππησίων διακονίαν τῷ παύλῳ καὶ τινῶν περιερχομένων καὶ διαφθειρόντων τὰς ἀκοὰς τῶν ἀκεραιοτέρων προφάσει τῆς σκιᾶς τοῦ νόμου καὶ τῆς περιτομῆς, καὶ λεγόντων χωρὶς ταύτης μὴ δύνασθαι δικαιωθῆναι, μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει φιλιππησίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτῶν τὴν πίστιν, καὶ σημαίνει μνημονεύειν αὐτῶν. ἔπειτα δὲ διηγεῖται ὡς ἀπελογήσατο ἐν ῥώμῃ, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῷ βαρεῖς γεγόνασιν ἐν τοῖς δεσμοῖς φθόνον αὐτῷ κινοῦντες. ἔπειτα αὐτοὺς προτρέπεται ἀλλήλους ἀγαπᾶν, ἐξηγούμενος τὴν τοῦ σωτῆρος φιλανθρωπίαν, ὅτι θεὸς ὤν, ἄνθρωπος γέγονε δι᾽ ἡμᾶς. εἶτα περὶ τῆς περιτομῆς καὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου διαλαβών, ἀποδεικνύει ἀργὴν γεγενῆσθαι λοιπὸν τὴν περιτομήν. λαμβάνων ἀφ᾽ ἑαυτοῦ τὸ παράδειγμα καὶ λέγων, ὅτι ταῦτα πάντα ἥγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. διὸ καὶ τοὺς μὲν διδάσκοντας ἔτι περιτομὴν, καὶ θέλοντας αὐτοὺς ἀπατῆσαι μεμψάμενος, καὶ εἰπὼν ἐχθροὺς αὐτοὺς εἶναι τοῦ χριστοῦ ἀποδέχεται φιλιππησίους διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν τῆς κοινωνίας δόσιν, καὶ προτρεψάμενος πάλιν εἰς τὰ ἤθη αὐτούς, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου.

Οἱ φιλιππήσιοι, τῆς μακεδονίας ἦσαν ὑπὸ μητρόπολιν θεσσαλονίκης. πολλὰ δὲ αὐτοῖς ὁ παῦλος χρηστὰ μαρτυρεῖ. ἐν δεσμοῖς δὲ ὤν, ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν. μετὰ γὰρ τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἧς ἐμνήσθη ἐν τῇ πρὸς τιμόθεον, αὖθις ἐδέθη. ἦσαν δὲ οἱ φιλιππήσιοι διὰ ἐπαφροδίτου τὰ πρὸς τὴν χρείαν πέμψαντες αὐτῷ, ἐν τ᾽ αὐτῷ καὶ γνωσόμενοι τὰ κατ᾽ αὐτόν. ἐπειδὴ δὲ ἐθορυβοῦντο ἀκούοντες ἐν δεσμοῖς εἶναι τὸν διδάσκαλον, αὐτὸ τοῦτο γράφει αὐτοῖς· ὡς τὰ δεσμὰ οὐ θορύβου πρόξενα, χαρᾶς δὲ μᾶλλον ὤφειλεν εἶναι διὰ τὸ ὑπὲρ χριστοῦ εἶναι. καθάπτεται δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων, οἵτινες ἐν προσχήματι χριστιανισμοῦ διέφθειρον τὸ κήρυγμα. μετὰ τιμῆς δὲ φαίνεται γράφειν τοῖς φιλιππησίοις, ἐνάρετοι γὰρ ἦσαν. ἐνταῦθα ἦν ἡ πορφυρόπολις. ἐνταῦθα ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν. ἐνταῦθα ἐτυπτέσθην μετὰ τοῦ σιλουανοῦ ὁ παῦλος ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, οἱ ἐκ συναρπαγῆς αὐτὸν τυπτήσαντες, τέλος ἀπελογήσαντο. ἐνταῦθα ὁ δεσμοφύλαξ πιστεύσας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐβαπτίσθη. ταῦτα πάντα αἱ πράξεις φασί. μαρτυρεῖ δὲ αὐτοῖς πίστιν, καὶ κινδύνους ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ πρὸς εὐποιΐαν ἐπιρρεπῶς ἔχειν. διὰ πάντα σφόδρα φιλῶν αὐτοὺς φαίνεται.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κολασσαεῖς ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης, οὐχ ἑωρακὼς μὲν αὐτούς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. τοὺς κολασσαεῖς ἐβούλοντο τινὲς ἀπατῆσαι σοφίσμασιν ἑλληνικοῖς κατὰ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως. καὶ περὶ τῶν ἐν νόμῳ βρωμάτων καὶ περιτομῆς. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει τὴν ἐπιστολὴν ὥσπερ κατηχητικὴν αὐτοῖς ταύτην. καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, σημαίνει ἀπὸ τοῦ σκότους αὐτοὺς μεταβεβηκέναι εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. καὶ ὅτι ὁ χριστὸς εἰς ὃν ἐπίστευσαν, εἰκὼν ἐστι τοῦ θεοῦ καὶ λόγος δι᾽ οὗ τὰ πάντα γέγονε. καὶ ὅτι ἔπρεπεν αὐτὸν δημιουργὸν ὄντα, γενέσθαι αὐτὸν καὶ πρωτότοκον τῆς κτίσεως, καὶ πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα τὰ ἀμφότερα συνάψῃ, καὶ ζωοποιήσῃ τὰ πάντα. προτρέπει δὲ αὐτοὺς ἐμμένειν τῇ πίστει, σημαίνων ὅτι αὐτὸς ὁ παῦλος διάκονός ἐστι τοῦ εὐαγγελίου ἐν ᾧ κατηχήθησαν. εἶτα καὶ περὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ βρωμάτων καὶ περὶ ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν ἐξηγεῖται, καὶ ἀποδείκνυσιν ἠργηκέναι λοιπὸν τὰ παλαιὰ καὶ τὴν περιτομήν. συμβουλεύει τε αὐτοῖς μὴ πλανᾶσθαι ἀπὸ τῶν σοφιζομένων, καὶ πλανᾶν αὐτοὺς θελόντων. καὶ λοιπὸν παραινέσας καὶ ὧδε γονεῦσι καὶ τέκνοις ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ δούλοις καὶ κυρίοις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὰ ἤθη συμβουλεύσας, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. παραγγέλλει δὲ αὐτοῖς, ἵνα ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ᾽ αὐτοῖς ἡ ἐπιστολή, ποιήσωσι καὶ ἐν τῇ λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῆναι. καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας, εἰς αὐτοὺς ἀναγνωσθῆναι.

θεοδωρίτου.

Ἐν πολλοῖς ὁ ἀπόστολος δηλοῖ τὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα μεσιτείαν καὶ καταλλαγὴν τοῖς ἀνθρώποις διὰ τοῦ υἱοῦ γεγονέναι. εἷς γὰρ θεός φησιν, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος ἰησοῦς χριστός. καὶ πάλιν. δι᾽ οὗ φησὶ τὴν καταλλαγὴν ἐσχήκαμεν καὶ ὁ κύριος θύραν ἑαυτὸν καὶ ὁδὸν καλεῖ. οὐ γὰρ ἑτέρως εἰ μὴ δι᾽ αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἀπέλθοι τις πρὸς τὸν πατέρα. διὰ τοῦτο γὰρ ὢν θεὸς καὶ ἄνθρωπος γέγονεν, ἵνα θεῷ καὶ ἀνθρώποις μεσιτεύσῃ τοῦτό τε ὢν κἀκεῖνο. ἀλλ᾽ οἱ κολασσαεῖς ὑπὸ ἀγγέλου ᾤοντο τὴν προσαγωγὴν γενέσθαι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ οὐ διὰ χριστοῦ. ἔπειτα πολλὰς εἶχον παρατηρήσεις ἰουδαϊκὰς καὶ ἑλληνικάς, ἡμέρας παρατηρούμενοι καὶ καιροὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἅτινα πάντα γράφων τὴν ἐπιστολὴν διορθοῦται ὁ παῦλος.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἀθηνῶν, ἑωρακὼς πρότερον αὐτοὺς καὶ διατρίψας παρ᾽ αὐτοῖς. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. ὁ ἀπόστολος πολλὰς θλίψεις παθὼν ἐν βεροίᾳ καὶ ἐν φιλίπποις τῆς μακεδονίας καὶ ἐν κορίνθῳ, γινώσκων τε καὶ ὅσα πέπονθεν ἐν θεσσαλονίκῃ, φοβούμενοις μὴ ἀκούσαντες θεσσαλονικεῖς ἃ πέπονθεν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι, πειρασθῶσιν ὑπὸ τοῦ πειράζοντος καὶ σκανδαλισθῶσι, μαθὼν δὲ ὅτι καὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι κατώδυνοι ἐγίνοντο, ἀποστέλλει τιμόθεον

πρὸς αὐτοὺς μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύ-
της. καὶ πρῶτον μὲν, ἐπιστηρίζει αὐτοὺς
ἐν τῇ πίστει ὥστε μὴ σαλεύεσθαι διὰ
τὰς θλίψεις. καὶ μηδὲν ξένον αὐτοὺς πε-
πονθέναι ὑπὸ τῶν ἰουδαίων τῶν καὶ
τὸν κύριον ἀποκτεινάντων. χριστιανῶν
γὰρ ἴδιον τὸ θλίβεσθαι ἐν τῷ βίῳ τού-
τῳ ἔλεγε. πολλὰ δὲ παραινέσας αὐτοῖς
οὕτως ὡς παρέλαβον ἀπ' αὐτοῦ ἀναστρέ-
φεσθαι, γράφει περὶ τῶν τελευτώντων.
παραμυθούμενος αὐτοὺς καὶ διδάσ-
κων μὴ βαρέως φέρειν. οὐ γὰρ εἶναι τὸν
θάνατον ἀπώλειαν, ἀλλ' ὁδὸν ἀναστά-
σεως. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρόνων αὐ-
τοὺς διδάσκει, ἵνα ἄδηλον τὴν ἡμέραν
γινώσκοντες, ἀεὶ ἕτοιμοι γίνωνται. καὶ
μηδενὶ προσέχωσιν ἐπαγγελλομένῳ
περὶ αὐτῆς ἔσεσθαι γάρ φησι τὴν πα-
ρουσίαν οὕτως, ὥστε τοὺς περιλειπο-
μένους καὶ εὑρισκομένους ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ, μὴ φθάνειν τοὺς ἐκ νεκρῶν ἐγειρο-
μένους ἅμα γὰρ γίνεσθαι τὴν πάντων
ἀλλαγὴν διδάσκει. πρὸς τούτοις προ-
τρέπων αὐτοὺς βελτιοῦσθαι ἐν τοῖς ἤ-
θεσι, προτρέπει ἀεὶ αὐτοὺς χαίρειν τῇ
ἐλπίδι. καὶ προσεύχεσθαι καὶ εὐχαρισ-
τεῖν ἀεὶ τῷ κυρίῳ. ἐνορκίζων αὐτοὺς ἀ-
ναγνῶναι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην πᾶσι
τοῖς ἀδελφοῖς. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐ-
πιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς θεσσαλονι-
κεῖς δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης. ἡ δὲ
πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. τι-
νὲς ἀπὸ θεσσαλονίκης, ἀργοὶ καὶ ἄτακ-
τοι περιερχόμενοι, τοὺς ἀδελφοὺς ὑ-
φήρπαζον ὡς ἤδη τῆς παρουσίας τοῦ κυ-
ρίου ἐνστάσης. ἠπάτων δὲ τοὺς ἀ-
κούοντας, ὡς τοῦ ἀποστόλου, τοῦτο
δηλοῦντος, καὶ ὑπὸ πνεύματος ἀκού-
σαντες. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστο-
λος γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον
μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν αὐξά-
νουσαν. καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐκαυχᾶτο τὰς
θλίψεις γενναίως ὑποφέρουσι διὰ τὸν
χριστόν. καὶ παραμυθεῖται δὲ αὐτούς.
ὡς ἐσομένης ἐκδικίας παρὰ τοῦ θεοῦ κα-
τὰ τῶν αὐτοὺς ἀδικούντων. ἔπειτα περὶ
τῆς παρουσίας τοῦ σωτῆρος διδάσκει
μηδενὶ αὐτοὺς πείθεσθαι μήτε θροεῖσ-
θαι αὐτούς. μήτε διὰ πνεύματος. μήτε
ὡς αὐτοῦ γράψαντος. μηδ' ὅλως νομί-
ζειν ἤδη παρεῖναι αὐτήν. μὴ γὰρ πρότε-
ρον ἔσεσθαι αὐτήν, ἐὰν μὴ ἡ ἀποστασία
πρῶτον ἔλθῃ. καὶ μετὰ ταύτην ὁ ἀντί-
χριστος ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας. οὗ τὴν πα-
ρουσίαν ἐν σημείοις καὶ τέρασι ψευ-
δοῦς κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἔσεσ-
θαι σημαίνει. εἶτα παραινέσας αὐτοῖς στή-
κειν γενναίως καὶ κρατεῖν τὰς παραδό-
σεις ἃς ἐδιδάχθησαν παρ' αὐτοῦ, παραγ-
γέλλει μηδεμίαν κοινωνίαν ἔχειν μετὰ
τῶν ἀτάκτων ἀλλὰ καὶ ἀποβάλλειν
αὐτούς. εἶναι γὰρ καὶ περιέργους καὶ
πλάνους ἐδήλωσε τοὺς τοιούτους. καὶ
καθόλου δὲ παρήγγειλε τὸν μὴ ὑπα-
κούοντα τοῖς λόγοις αὐτοῦ, τοῦτον ἀ-
ποσυνάγωγον γίνεσθαι. καὶ λοιπὸν ἐ-
πευξάμενος αὐτοῖς εἰρήνην, τελειοῖ τὴν
ἐπιστολήν, τὸν ἀσπασμὸν τῇ ἰδίᾳ χειρὶ
γράψας, ὅπερ σημεῖον εἶναι πάσης ἐπι-
στολῆς δεδήλωκεν.

θεοδωρίτου.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἔγρα-
ψεν ὡς πάντως ἀπιὼν πρὸς αὐ-
τούς, καὶ ἀναπληροῦν μέλλων τὰ ὑστε-
ρήματα αὐτῶν, καὶ πολλὰ ἀγάπης ση-
μαντικά, οὐκ ἀπῆλθε δέ, ταύτην προστί-
θησι τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ τῆς παρουσίας
αὐτοῦ. ὅτι δὲ μὴ ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς
ἔνθεν στοχαστέον. ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῶν
χρόνων τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας ὑ-
περθέμενος γράψαι, ὡς οὐ χρειῶδες αὐ-
τοῖς, νῦν γράφει, οὐ ποιῶν τοῦτο εἴγε
αὐτὸς ἀπελήλυθε. γράφει δὲ περὶ τῶν
χρόνων διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. λυμεῶ-
νες τινὲς ἔλεγον παρεῖναι λοιπὸν τὴν
παρουσίαν τοῦ κυρίου. εἰ δὲ τοῦτο ἦν
ἀληθές, ὁ χριστὸς ψεύστης εὑρίσκετο.
αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις σημεῖα
τῆς παρουσίας αὐτοῦ δέδωκεν. ἅτινα
οὐκ ἦν ἐκβάντα. ἀναγκάζεται οὖν καὶ αὐ-
τὸς διαλαβεῖν περὶ τῶν πρὸ τῆς παρου-
σίας σημείων. καὶ τῆς τοῦ ἀντιχρίστου
ἐλεύσεως. διὰ πάντων ἀληθεῖς τὰς τοῦ
κυρίου προρρήσεις ποιῶν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς τιμόθεον
πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ μακεδονίας
ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕ-
τη. ἐν τῇ ἐφέσῳ τινὲς ἰουδαΐζοντες ἐπε-
χείρουν ἑτεροδιδασκαλεῖν καὶ ἀπατᾶν
τοὺς ἀκεραίους προφάσει τοῦ νόμου.
τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ ἀπόστολος, προτρέ-
πει τὸν τιμόθεον ἐκεῖ προσμεῖναι πρὸς
διόρθωσιν αὐτῶν, γράφει τε τὴν ἐπισ-
τολήν. καὶ πρῶτον μὲν ὑπομιμνήσκει

Digitized by Google

Τιμόθεον εἰδότα τὴν ἐν χριστῷ πίστιν, διδάσκων αὐτὸν περὶ τοῦ μόνον κωλύειν τοὺς παρὰ τὴν ὀρθὴν πίστιν καὶ διδασκαλίαν λαλοῦντας, ἐπιτιμᾶν τε αὐτοῖς. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὑμέναιον καὶ ἀλέξανδρον ναυαγήσαντας περὶ τὴν πίστιν, παρέδωκε τῷ σατανᾷ. ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. ταῦτα ὑπομνήσας λοιπὸν διατάσσει αὐτῷ κανόνας ἐκκλησιαστικοὺς περὶ προσευχῆς. καὶ πῶς καὶ ποῦ καὶ περὶ τίνων δεῖ προσεύχεσθαι. περὶ τοῦ σιγᾶν ἐν ἐκκλησίᾳ τὰς γυναῖκας, καὶ μᾶλλον μανθάνειν καὶ μὴ διδάσκειν αὐτάς. περὶ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων πῶς καὶ ὁποίους εἶναι δεῖ τοὺς καθισταμένους. περὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χηρῶν, ἀπὸ πόσων ἐτῶν χρὴ ταύτας καταλέγεσθαι καὶ ὁποίας αὐτὰς εἶναι δεῖ, καὶ πῶς αὐταῖς δεῖ προσέχειν. περὶ τοῦ σωφρονεῖν τοὺς νεωτέρους καὶ γαμεῖν μᾶλλον καὶ μὴ αἰσχρῶς ζῆν. περὶ τοῦ παραγγέλλειν τοῖς πλουσίοις μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μὴ δὲ ἐλπίζειν ἐπὶ πλούτῳ. περὶ τούτων διαταξάμενος, προτρέπεται αὐτὸν ταῦτα διδάσκειν, καὶ μηκέτι μὲν ὑδροποτεῖν. προσέχειν δὲ ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, εἰδότα ἔσεσθαι καιροὺς ἐν οἷς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως. διδάξας δὲ καθαρὰ εἶναι καὶ τὰ βρώματα. καὶ παραγγείλας αὐτῷ ἐκτρέπεσθαι τὰς ἐμφιλονείκους ζητήσεις ὡς βεβήλους οὔσας, ἐφ' αἷς καί τινες καυχώμενοι παρέβησαν τὴν πίστιν, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τί δήποτε καὶ ἄλλους ἔχων μαθητὰς ὁ παῦλος, οἷον τὸν σίλαν, τὸν λουκᾶν, καὶ ἑτέρους, πρὸς τιμόθεον μόνον, καὶ πρὸς τίτον ὀνομαστὶ γράφει. καί φαμὲν ὅτι τούτοις ἦν ἤδη ἐκκλησίας ἐγκεχειρικώς. τοὺς δὲ ἄλλους ἔτι εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ. γράφει δὲ πρὸς τιμόθεον τὰ διδασκάλῳ πρέποντα λοιπόν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς τιμόθεον δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης πάλιν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. τῶν συναποδημησάντων τῷ παύλῳ καταλειψάντων αὐτὸν, βουλόμενος ὁ ἀπόστολος ἐλθεῖν τιμόθεον πρὸς αὐτὸν, γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν δηλοῖ ἑαυτὸν μνημονεύειν αὐτοῦ τε τῆς εὐλαβείας, καὶ τῆς τῶν προγόνων αὐτοῦ πίστεως. ἔπειτα δηλοῖ, ὅτι οἱ ἀπὸ ἀσίας, ὧν ἐστι φύγελλος καὶ ἑρμογένης, ἀπεστράφησαν αὐτὸν ὁρῶντες αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις. τὸν ὀνησίφορον δὲ ἀπεδέξατο ἐλθόντα εἰς τὴν ῥώμην καὶ προσμείναντα αὐτῷ. παραγγέλλει δὲ αὐτῷ παραιτεῖσθαι τὰς μωρὰς ζητήσεις, διὰ τὸ ἐξ αὐτῶν γεννᾶσθαι μάχας. καὶ γὰρ ὑμέναιος καὶ φιλητὸς οὕτως ἐκτραπέντες, παρέβησαν τὴν ἀλήθειαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καί τινας ἀνατρέπουσι. μᾶλλον οὖν παραινεῖ αὐτῷ προσέχειν ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. καὶ εἰδέναι μὲν ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἔσονται ἄνθρωποι φίλαυτοι καὶ φιλήδονοι μᾶλλον, ἢ φιλόθεοι. προβλέποντα δὲ ταῦτα, ἀσφαλίζεσθαι τοὺς λαοὺς μήτις ἐξ αὐτῶν ἀπατηθῇ, καὶ εἰς τὰ ἤθη δὲ καὶ εἰς τὴν τῆς διδασκαλίας ἀκρίβειαν πολλὰ προτρεψάμενος αὐτὸν, καὶ σημάνας τὸν καιρὸν τῆς ἀναλύσεως αὐτοῦ ἐνστῆναι, καὶ μέλλειν σπένδεσθαι καὶ μαρτυρεῖν, ἐνετείλατο ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ταχέως κομίζοντα τὸν φελόνην καὶ τὰ βιβλία. παρῄνεσε δὲ αὐτῷ καὶ ἀλέξανδρον τὸν χαλκέα φυλάττεσθαι, ὡς πολλὰ κακὰ ἐνδειξάμενον αὐτῷ. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τί δήποτε δευτέραν γράφει πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, εἰπὼν ἐν τῇ πρώτῃ, ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς σὲ ταχέως, καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἀπελθεῖν, ἤδη γὰρ κατείχετο ὑπὸ νέρωνος. ἔδει οὖν ἀντὶ τῆς παρουσίας γράμμα πέμψαι. ὁμοῦ μὲν τὸ μὴ ἐλθεῖν παραμυθούμενον, ὁμοῦ δὲ ἐπιρρωννύοντα καὶ τὸν τιμόθεον ὄντα τῇ φροντίδι τῆς ἐκκλησίας ἐγκεχρονικότα.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς τίτον ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ νικοπόλεως, ἐκεῖ γὰρ παρεχείμαζεν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. εἰς μὲν τὴν κρήτην ἀπέλιπε τὸν τίτον, ἵνα κατὰ πόλιν καταστήσῃ κληρικούς. πολλῶν δὲ ὄντων ἐκεῖ τῶν ἐπιχειρούντων προφάσει τοῦ νόμου ἀπατᾶν τοὺς λαοὺς, μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει. καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ διὰ τὴν αὐτοῦ εὐλάβειαν, σημαίνει τὴν ἐν χριστῷ πίστιν μὴ νεωτέραν εἶναι ἀλλ' ἐξ αἰῶνος ἡτοιμάσθαι, καὶ ἐπηγγέλθαι παρὰ τοῦ

Digitized by Google

θεοῦ ταύτην. ἔπειτα περὶ τῆς καταστάσεως τῶν κληρικῶν καὶ τοῦτον διδάσκει, πῶς καὶ ὁποίους αὐτοὺς εἶναι δεῖ. καὶ ἐπιτιμᾶν δὲ ἐντέλλεται αὐτῷ τοῖς ἀντιλέγουσι τῇ ὑγιαινούσῃ πίστει, μάλιστα τοῖς ἐκ περιτομῆς. εἰδέναι δὲ τοὺς κρῆτας ὅτι ἀργοί εἰσι, καὶ χρήζουσιν ἐπιτιμίας. διδάξας δὲ πάντα τὰ βρώματα καθαρὰ εἶναι τοῖς καθαροῖς, καὶ ὁποίας εἶναι δεῖ τὰς πρεσβύτιδας τὰς ὀφειλούσας σωφρονίζειν τὰς νέας, παραινεῖ πῶς δεῖ τοὺς δούλους τοῖς ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι. καὶ τέλος ὑπομνήσας ὅτι ἡ τοῦ σωτῆρος χάρις οὐκ ἐξ ἔργων ἡμᾶς ἐδικαίωσεν, ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ φιλανθρωπίᾳ. καὶ παραγγείλας τὰς νομικὰς μάχας ἐκτρέπεσθαι ὡς ἀναισχύντους οὔσας, δηλοῖ αὐτῷ μετὰ τὸ πέμψαι πρὸς αὐτὸν ἀρτεμᾶν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. ἐνετείλατό τε αὐτῷ ὥστε διδάσκειν καὶ τοὺς αὐτοῦ καλῶν ἔργων προΐστασθαι. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Ὁ Τίτος θαυμάσιός τις ἦν μαθητὴς τοῦ παύλου, ἐπίσκοπος δὲ τῆς κρήτης μεγίστης οὔσης κεχειροτόνητο ὑπὸ τοῦ παύλου. ἐπετέτραπτο δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους χειροτονῆσαι. γράφων δὲ ταῦτα ὁ παῦλος μᾶλλον ἐν ἀδείᾳ ἦν. οὐδαμοῦ γὰρ πειρασμῶν μέμνηται. ἀποτείνεται δὲ καὶ πρὸς ἰουδαίους ἡ ἐπιστολή. πρώτη δὲ αὕτη τῆς πρὸς τιμόθεον μᾶλλον ἐστίν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς φιλήμονα ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ὀνήσιμος ὁ οἰκέτης φιλήμονος, ἔφυγε. καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀπόστολον, κατηχήθη παρ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν αὐτῷ χρήσιμος εἰς διακονίαν. περὶ τούτου τοίνυν γράφει φιλήμονι παρατιθέμενος αὐτῷ τὸν ὀνήσιμον, ἵνα προσέχῃ αὐτῷ γνησίως, καὶ μηκέτι ἔχῃ αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀλλ' ὡς ἀδελφόν. προετρέψατο δὲ αὐτὸν καὶ ξενίαν αὐτῷ ἑτοιμάσαι ἵνα ἐὰν ἔλθῃ, εὕρῃ που μείνῃ καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Ὁ φιλήμων θαυμάσιός τις ἦν ἀνήρ, φρὺξ μὲν τὸ γένος. πιστὸς δὲ τὸν τρόπον, καὶ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνῶν. τούτου δοῦλος ὀνήσιμος ἀπέδρακε κλοφὼς αὐτόν. ὃς παραγενόμενος ἐν ῥώμῃ πρὸς τὸν παῦλον, κατηχήθη. καὶ βαπτισθεὶς ἐν δεσμοῖς ὄντος τοῦ παύλου, θαυμάσιος γέγονε. τοῦτον ἀποπέμπει πρὸς τὸν φιλήμονα, παραθετικὴν αὐτῷ ποιήσας ταύτην τὴν ἐπιστολήν. φασὶ δέ τινες, μὴ χρῆναι ταύτην συναριθμεῖσθαι ταῖς λοιπαῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ εὐτελοῦς γραφεῖσαν πράγματος. ἀλλ' ὅρα πόσα ἐκ ταύτης χρήσιμα. πρῶτον παιδεύει καὶ ὑπὲρ τῶν εὐτελῶν εἶναι σπουδαίους. δεύτερον ὅτι εἰ δοῦλος οὕτως ἰταμὸς ὑπέστρεψεν, οὐ δεῖ τῶν ἐλευθέρων ἀπογινώσκειν. τρίτον ὅτι οὐ προσήκει προφάσει εὐλαβείας δούλους ἀποσπᾶν ἀκόντων τῶν δεσποτῶν. τέταρτον ὅτι χρὴ ἡμᾶς τοὺς δούλους μὴ ἐπαισχύνεσθαι ἐναρέτους ὄντας. ὁπότε παῦλος τέκνον καλεῖ τὸν ὀνήσιμον. πῶς οὖν τὴν τοσαύτην ὠφέλειαν ἔχουσαν ἐπιστολήν, οὐκ ἔδει καταριθμεῖσθαι ταῖς λοιπαῖς.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ἑβραίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἰταλίας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ἐπειδὴ οἱ ἰουδαῖοι ἐνίσταντο τῷ νόμῳ καὶ ταῖς σκιαῖς, διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος παῦλος διδάσκαλος ἐθνῶν γενόμενος καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἀποσταλεὶς, κηρύττει τὸ εὐαγγέλιον. γράψας τε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, γράφει λοιπὸν καὶ πᾶσι τοῖς ἐκ περιτομῆς πιστεύουσιν ἑβραίοις ἀποδεικτικὴν ταύτην ἐπιστολήν, περὶ τῆς χριστοῦ παρουσίας καὶ τοῦ πεπαῦσθαι τὴν σκιὰν τοῦ νόμου. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδείκνυσι τοὺς προφήτας διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι, ἵνα περὶ τοῦ σωτῆρος ἀπαγγείλωσι, καὶ μετ' αὐτοὺς αὐτὸς ἔλθῃ. δούλους τε εἶναι τοὺς προφήτας καὶ μηνυτὰς τῆς αὐτοῦ παρουσίας, αὐτὸν δὲ τὸν χριστὸν υἱὸν εἶναι τοῦ θεοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε. καὶ ὅτι τοῦτον τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔδει ἄνθρωπον γενέσθαι. ἵνα διὰ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ θυσίας καταργήσῃ τὸν θάνατον. οὐ γὰρ δι' αἵματος μόσχον ἢ τράγον, ἀλλὰ δι' αἵματος χριστοῦ ἔσεσθαι τὴν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις. ἀποδείκνυσι δὲ ὅτι ὁ νόμος οὐδένα ἐτελείωσεν, ἀλλὰ σκιὰν εἶχε τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. καὶ οὐ κατέπαυσεν ὁ λαὸς, ἀλλὰ κοινὴ πᾶσιν ἡμῖν ἀπολείπεται ἡμέρα τῆς καταπαύσεως. πάλιν δὲ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ ἀρχιερατικὴ λειτουργία μετετέθη ἀπὸ ἀαρὼν εἰς τὸν χριστὸν, οὗ τύπος ἦν ὁ μελχισέδεκ οὐκ ὢν ἐκ τοῦ λευί. πίστει τε δε-

Digitized by Google

δικαιῶσθαι τοὺς πατέρας σημαίνει, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων μόνον. εἶτα πάλιν εἰς τὰ ἤθη προτρεψάμενος καὶ τούτους, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν διὰ τὸν Χριστὸν ὑπομονήν, καὶ πείσας τιμᾶν τοὺς πρεσβυτέρους, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τίνος ἕνεκεν ἐθνῶν ἀπόστολος ὑπάρχων ὁ παῦλος ἑβραίοις ἐπιστέλλει, καὶ ταῦτα ἀπεχθῶς ἔχουσι πρὸς αὐτὸν τῷ τὸν νόμον παραλύειν. οἱ γὰρ ἀμφὶ πέτρον συγκαταβαίνοντες αὐτοῖς ἠρέμα εἴχοντο καὶ τοῦ νόμου. καὶ φαμὲν ὅτι ὥσπερ βαπτίζειν οὐκ ἐπιτετραμμένος, ἐκ περιουσίας ἐβάπτιζεν, οὕτως καὶ ἑβραίοις ἐπιστέλλει πρὸς τὰ ἔθνη ἀποσταλείς. ἐκήδετο γὰρ αὐτῶν, ὡς καὶ λέγειν. ἤθελον ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ πάλιν. πορεύομαι εἰς ἱεροσόλυμα διακονήσων τοῖς ἁγίοις. ἐπιστέλλει μὲν οὖν τοῖς ἤδη πεπιστευκόσιν ἐν τῇ ἱερουσαλὴμ καὶ παλαιστίνῃ. ἐπιστέλλει δὲ παραμυθούμενος αὐτοὺς πλεῖστα κακὰ πεπονθότας ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν μὴ πεπιστευκότων ὡς καὶ αὐτὸς δηλοῖ λέγων τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε. δύο δὲ μάλιστα κατασκευάζει ἐν τῇ ἐπιστολῇ, παραμυθεῖται αὐτοὺς τοῦ φέρειν γενναίως τοὺς πειρασμούς, καὶ ὅτι ἔσται τούτων ἀντίδοσις ἀγαθή, πολλὰ δὲ περὶ τῆς πίστεως φιλοσοφεῖ. δεικνὺς τὰ μὲν ἰουδαϊκὰ οὐκέτι ἀναγκαῖα ὡς τύπον ὄντα τῆς ἀληθείας. τὰ δὲ ἡμέτερα ἀναγκαῖα ὡς ὄντα ἀληθινά. τίνι δὲ τρόπῳ οὐκ ἔθηκε τὴν ἰδίαν ὀνομασίαν ἑβραίοις γράφων κλήμης ἐν ταῖς ὑποτυπώσεσι γράφει λέγων οὕτως. ἤδη δὲ ὡς ὁ μακάριος ἔλεγε πέτρος, ἐπεὶ ὁ κύριος ὢν ἀπόστολος τοῦ παντοκράτορος ἀπεστάλη πρὸς ἑβραίους, διὰ μετριότητα ὁ παῦλος ὡς ἂν εἰς τὰ ἔθνη ἀπεσταλμένος, οὐκ ἐγγράφει ἑαυτὸν ἑβραίων ἀπόστολος διὰ τὴν πρὸς τὸν κύριον τιμήν. διὰ δὲ τὸ ἐκ περιουσίας ἐθνῶν κήρυκα καὶ ἀπόστολον εἶναι, ἐπιστέλλει καὶ τοῖς ἑβραίοις.

ὑπόθεσις τῆς καθολικῆς ἰακώβου ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἰάκωβος ταύτην γράφει τοῖς ἀπὸ τῶν δώδεκα φυλῶν διασπαρεῖσι καὶ πιστεύσασιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν Χριστόν, γράφει δὲ διδασκαλικὴν τὴν ἐπιστολήν. διδάσκων περὶ διαφορᾶς πειρασμῶν, ποῖος μέν ἐστιν ἀπὸ θεοῦ, ποῖος δὲ ἀπὸ τῆς ἰδίας καρδίας τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὅτι οὐ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ δεῖ δεικνύναι τὴν πίστιν, καὶ οὐκ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου ἀλλ' οἱ ποιηταὶ δικαιοῦνται. περί τε τῶν πλουσίων παραγγέλλει ἵνα μὴ προκρίνωνται τῶν πτωχῶν οἱ πλούσιοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐπιπλήττωνται ὡς ὑπερήφανοι. καὶ τέλος παραμυθησάμενος τοὺς ἀδικουμένους καὶ προτρεψάμενος αὐτοὺς μακροθυμεῖν ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κριτοῦ, καὶ διδάξας περὶ ὑπομονῆς, καὶ δείξας ἐκ τοῦ ἰὼβ τὸ χρήσιμον τῆς ὑπομονῆς, παραγγέλλει καὶ προσκαλεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας. καὶ σπουδάζειν ἐπιστρέφειν τοὺς πλανηθέντας ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν. εἶναι γὰρ τοῦτον μισθὸν παρὰ τοῦ κυρίου ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Καθολικαὶ λέγονται αὗται, οἱονεὶ ἐγκύκλιοι. οὐ γὰρ ἀφωρισμένως ἔθνει ἑνὶ ἢ πόλει ὡς ὁ θεῖος παῦλος, οἷον ῥωμαίοις ἢ κορινθίοις προσφωνεῖ ταύτας τὰς ἐπιστολὰς ὁ τῶν τοιούτων τοῦ κυρίου μαθητῶν θίασος, ἀλλὰ καθόλου τοῖς πιστοῖς, ἤτοι ἰουδαίοις τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ ὡς πέτρος, ἢ καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν πίστιν Χριστιανοῖς τελοῦσιν.

ὑπόθεσις τῆς πέτρου καθολικῆς πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην γράφει ὁ πέτρος τὴν ἐπιστολὴν διδασκαλικὴν τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ οὖσιν ἰουδαίοις καὶ γενομένοις Χριστιανοῖς. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ ἰουδαίων ἐπίστευσαν, ἐπιστηρίζει αὐτούς. καὶ πρῶτον μὲν ἐξηγεῖται καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἀπὸ τῶν προφητῶν κατηγγέλθη, καὶ δι' αὐτῶν ἐμηνύθη ἡ διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἀπολύτρωσις. καὶ ὅτι αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν εὐηγγελίσθη τὰ πάντα, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. εἶτα συμβουλεύσας ἀξίως τοῦ καλέσαντος ἀναστρέφεσθαι, προτρέπει καὶ βασιλεῖς τιμᾶν. γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν ὁμοφροσύνην παραγγέλλει. καὶ εἰς τὰ ἤθη παραινέσας ὀλίγα, σημαίνει ὅτι καὶ εἰς τὸν ᾅδην τοῦτο γέγονε παρὰ τοῦ κυρίου τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας καὶ ἀναστάσεως, ἵνα οἱ προαποθανόντες ἀναστῶσι, καὶ κριθῶσι μὲν τῷ σώματι, τῇ δὲ χάριτι τῆς ἀναστάσεως διαμείνωσι. καὶ

Digitized by Google

ὅτι τὸ τέλος λοιπὸν πάντων ἤγγισε. καὶ
ὀφείλουσι πάντες, οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπι
στολήν. θεοδωρίτου.

Τοῖς ἐκ περιτομῆς καὶ οὗτος ἐπιστέλ=
λει, ὡς ὁ μακάριος ἰάκωβος. ἀλλ᾽ ἐκεῖ
νος μὲν ἀορίστως πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν οἰ=
κουμένην κατοικοῦσιν ἰουδαίοις ὅπου δή
ποτε οὖσιν, οὗτος δὲ ἀφωρισμένως τοῖς
κλίμασι πόντου γαλατίας. τοῦ πόντου
δὲ προστίθησι γαλατίας, ἐπειδὴ ἔστι καὶ
ἄλλη κατὰ κελτοὺς γαλατία, ἥτις καὶ ὄν
τως γαλατία. ἀφ᾽ ἧς καὶ οὗτοι μετῳκίσθη
σαν ἐνταῦθα. τούτοις οὖν τοῖς ἔθνεσι καὶ
τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐγκειμένοις ἐν τῇ προ=
γραφῇ τὸν λόγον ποιεῖται, ἐγκυκλίῳ ταύ
τῃ χρώμενος ἐπιστολῇ.

ὑπόθεσις τῆς πέτρου καθολικῆς
δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην πάλιν αὐτὸς ὁ πέτρος ἐπισ=
τέλλει τοῖς ἤδη πιστεύσασιν. ἔστι δὲ
ἡ ἐπιστολὴ ὑπόμνησις τῶν πρώτων. εἰ=
δὼς γὰρ αὐτοῦ ταχεῖαν ἔσεσθαι τὴν ἀνά
λυσιν τοῦ σώματος, ἐσπούδασε πάν=
τας ὑπομνῆσαι περὶ ὧν κατηχήθησαν τὴν
διδασκαλίαν. καὶ πρῶτον μὲν περὶ τῆς
πίστεως ἐξηγεῖται, δεικνὺς αὐτὴν ἀπὸ
τῶν προφητῶν εὐηγγελίσθαι. καὶ ὅτι αἱ
προφητεῖαι αἱ περὶ τοῦ σωτῆρος οὐκ εἰ=
σὶν ἀνθρώπιναι, ἀλλὰ παρὰ θεοῦ ἐλαλή
θησαν. ἔπειτα παραγγέλλει μὴ προσέ=
χειν τοῖς ἀπατῶσι, λέγων ἔσεσθαι αὐτῶν
ἀπώλειαν ὥσπερ καὶ τῶν παραβάντων
ἀγγέλων γέγονε. προμηνύει δὲ ἐν τῇ ἐπι
στολῇ ἡμέρας ἔσεσθαι, ἐν αἷς ἐμπαῖκται
περιπατήσουσι, καὶ θελήσουσιν ἀπατᾶν
τινὰς λέγοντες, μάτην λέγεσθαι παρ᾽ ἡμῶν
τὴν παρουσίαν τοῦ σωτῆρος, διὰ τὸ ἀεὶ
λέγεσθαι, καὶ μήπω παραγενέσθαι. ἀπὸ
τούτων οὖν καὶ μάλιστα ἀπέχεσθαι πα=
ραγγέλλει διδάσκων μὴ ὀλιγωρεῖν ἐν
τοῖς χρόνοις. πάντα γὰρ τὸν χρόνον μη
δὲν εἶναι ἐνώπιον κυρίου. διὰ τὸ καὶ τὴν
μίαν ἡμέραν εἶναι ὡς χίλια ἔτη. καὶ τὰ χί
λια ἔτη, ὡς ἡμέραν μίαν. ἔσεσθαι δὲ ταχέ
ως τὴν ἡμέραν τοῦ κυρίου διαβεβαιοῦται
καὶ ἀποδείκνυσι. καὶ ἐντέλλεται ἑτοί=
μους εἶναί τε πάντας εἰς αὐτὴν ἐν ἔργοις
ἀγαθοῖς, καὶ ἀγαπᾶν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀπος=
τόλου παύλου γραφέντα, καὶ μὴ προσέ
χειν τοῖς διαβάλλουσιν αὐτὰ διὰ τὸ καὶ
πάσας τὰς θείας γραφὰς διαβάλλειν αὐ
τούς. ὑπομνήσας οὖν καὶ διδάξας πάν=
τας προειδέναι τὰ πράγματα, παραινεῖ
μὴ ἐκπίπτειν τοῦ σκοποῦ τῆς πίστεως.
καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς ἰωάννου πρώτης κα
θολικῆς ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἰωάννης ὁ τὸ εὐαγγέ
λιον γράψας, αὐτὸς καὶ ταύτην ἐπι
στέλλει, ὑπομιμνήσκων τοὺς ἤδη πιστεύ
σαντας εἰς τὸν κύριον. καὶ πρῶτον μὲν ὥσ
περ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, οὕτω καὶ ἐν ταύτῃ
τῇ ἐπιστολῇ θεολογεῖ περὶ τοῦ λόγου.
ἀποδεικνὺς αὐτὸν ἀεὶ εἶναι ἐν τῷ θεῷ, καὶ
διδάσκων τὸν πατέρα φῶς εἶναι, ἵνα καὶ
οὕτως γνῶμεν τὸν λόγον, ὡς ἀπαύγασ
μα ἐξ αὐτοῦ εἶναι. θεολογῶν δὲ, ἐξηγεῖ=
ται μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ᾽ ἡμᾶς μυστή
ριον, ἀλλ᾽ ἐξ ἀρχῆς μὲν καὶ ἀεὶ τυγχάνειν
αὐτὸ, νῦν δὲ πεφανερῶσθαι ἐν τῷ κυρίῳ,
ὅστις ἐστὶ ζωὴ αἰώνιος καὶ θεὸς ἀληθινός.
καὶ τὸ αἴτιον δὲ τῆς τούτου παρουσίας
καὶ ἐπιφανείας αὐτοῦ τίθησι λέγων εἶναι
τοῦτο ἐπὶ τῷ καταλῦσαι τὰ ἔργα τοῦ δια
βόλου, καὶ ἡμᾶς ἐλευθερωθῆναι ἀπὸ τοῦ
θανάτου, καὶ γινώσκειν ἡμᾶς τὸν πατέρα
καὶ αὐτὸν τὸν υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἰη=
σοῦν χριστόν. γράφει γοῦν καὶ πρὸς πᾶ
σαν ἡλικίαν. πρὸς παιδία, πρὸς νεανίσ=
κους, πρὸς γέροντας. ὅτι ὁ μὲν θεὸς ἐγνώ
σθη, ἡ δὲ διαβολικὴ ἐνέργεια λοιπὸν νενί
κηται καταργηθέντος τοῦ θανάτου. εἶτα
λοιπὸν διόλης τῆς ἐπιστολῆς περὶ ἀγά
πης διδάσκει, θέλων ἡμᾶς ἀλλήλους ἀ=
γαπᾶν ἐπειδὴ καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ἡ=
μᾶς. ἐξηγεῖται οὖν περὶ διαφορᾶς φό=
βου, καὶ ἀγάπης, καὶ τέκνων θεοῦ. καὶ τέκ=
νων διαβόλου. καὶ περὶ ἁμαρτίας θανα=
τικῆς, καὶ μὴ θανατικῆς, καὶ διαφορᾶς πνευ
μάτων. καὶ λοιπὸν διαιρεῖ ποῖον μὲν πνεῦ
μα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι, ποῖον δὲ τῆς πλά=
νης. καὶ πότε μὲν γινώσκομεν τέκνα θε=
οῦ πότε δὲ τοῦ διαβόλου. καὶ περὶ ποί=
ας ἁμαρτίας ὀφείλομεν εὔχεσθαι ὑπὲρ
τῶν ἁμαρτανόντων, καὶ περὶ ποίας οὐ
δεῖ εὔχεσθαι. καὶ ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν
πλησίον, οὐκ ἔστιν ἄξιος τῆς κλήσεως οὐ
δὲ δύναται λέγεσθαι τοῦ χριστοῦ, καὶ τὴν
ἑνότητα δὲ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα δείκ
νυσι. καὶ ὅτι ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐ=
δὲ τὸν πατέρα ἔχει. διακρίνει δὲ ἐν τῇ ἐπι
στολῇ ταύτῃ λέγων, καὶ τοῦ τὸ ἴδιον τοῦ ἀν
τιχρίστου εἶναι τὸ λέγειν μὴ εἶναι τὸν υἱὸν

αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἰησοῦν. ἵνα ᾖ δῆλον ὅτι ὡς μὴ ὄντος ἐκείνου, ἑαυτὸν εἴπῃ εἶναι ὁ ψεύστης. παραινεῖ δὲ διόλης τῆς ἐπιστολῆς μὴ ἀθυμεῖν τοὺς πιστεύοντας τῷ κυρίῳ εἰ μισοῦνται ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ μᾶλλον χαίρειν, ὅτι τὸ μῖσος τοῦ κόσμου δείκνυσι τοὺς πιστεύοντας μεταβεβηκέναι ἀπαῦτοῦ τοῦ κόσμου, καὶ εἶναι λοιπὸν τῆς ὀυρανίου πολιτείας. καὶ ἐν τῷ τέλει δὲ τῆς ἐπιστολῆς, πάλιν ὑπομιμνήσκει λέγων. ὅτι ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ζωὴ αἰώνιός ἐστι, καὶ θεὸς ἀληθινὸς, καὶ ἵνα τούτῳ δουλεύωμεν, καὶ φυλάττωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ὑπόθεσις τῆς ἰωάννου δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ὡς πρεσβύτερος γράφει κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ὁρῶν τὰ τέκνα αὐτῆς καλῶς ἀναστρεφόμενα ἐν τῇ πίστει, καὶ πολλοὺς πλάνους περιερχομένους καὶ λέγοντας μὴ εἶναι τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ ἐν σαρκὶ, γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν, ἀποδέχεται αὐτῆς τὰ τέκνα καλῶς περιπατοῦντα. εἶτα διδάσκων μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθήμᾶς μυστήριον, παραινεῖ πάλιν περὶ ἀγάπης, καὶ ἵνα μείνωσιν ἐν τῇ διδαχῇ τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς. καὶ λοιπὸν διδάσκει ἀντίχριστον εἶναι τὸν λέγοντα μὴ ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι τὸν Χριστόν. παραγγέλλει δὲ, ὥστε τοὺς τοιούτους μὴ δέχεσθαί τινα εἰς οἰκίαν, μὴ δὲ λέγειν τοῖς τοιούτοις χαίρειν. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς ἰωάννου τρίτης ἐπιστολῆς.

Ἐστιν ἡ ἐπιστολὴ περὶ φιλοξενίας. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὸν γάϊον μαρτυρούμενον παρὰ πάντων ἐπὶ φιλοξενίᾳ. καὶ προτρέπει τῇ αὐτῇ προθέσει ἐμμένειν καὶ προπέμπειν καὶ δεξιοῦσθαι τοὺς ἀδελφούς. πάλιν τε αὐτοῦ μὲν τὴν προσφορὰν ἀποδέχεται. αἰτιᾶται δὲ διοτρεφῆ, ὡς μήτε αὐτὸν παρέχοντα τοῖς πτωχοῖς, ἀλλὰ καὶ κωλύοντα τοὺς ἄλλους καὶ πολλὰ φλυαροῦντα. τοὺς δὲ τοιούτους λέγει ἀλλοτρίους εἶναι τῆς ἀληθείας καὶ μὴ εἰδέναι τὸν θεόν. δημήτριον δὲ συνίστησι μαρτυρῶν αὐτῷ τὰ κάλλιστα.

ὑπόθεσις τῆς ἰούδα καθολικῆς ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστολὴν γράφει τοῖς ἤδη πιστεύσασιν. ἡ δὲ πρόφασις αὕτη. παρεισελθόντων τινῶν καὶ διδασκόντων ἀδιάφορον εἶναι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀρνουμένων τὸν κύριον, ἀνάγκην ἔσχε γράψαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τοὺς ἀδελφούς. καὶ πρῶτον μὲν παρακαλεῖ αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι καὶ ἐμμένειν τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς πίστει. ἔπειτα ἀποκηρύττει τοὺς τοιούτους ὡς πλάνους, καὶ παραγγέλλει μηδεμίαν αὐτοὺς ἔχειν κοινωνίαν πρὸς τοὺς τοιούτους, εἰδότας ὅτι οὐκ ἀρκεῖ τὸ κληθῆναι μόνον, ἐὰν μὴ καὶ ἀξίως περιπατήσωμεν τῆς κλήσεως. καὶ γὰρ καὶ τὸν πρότερον λαὸν ἐξαγαγὼν ἐξ αἰγύπτου ὁ κύριος καὶ μὴ ἐμμείναντα τῇ πίστει, ἀπώλεσε. καὶ ἀγγέλων δὲ μὴ τηρησάντων τὴν ἰδίαν τάξιν, οὐκ ἐφείσατο. δεῖ οὖν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀναχωρεῖν. καὶ γὰρ μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος οὐχ ὑπήνεγκε βλασφημίαν τοῦ διαβόλου. ἔσεσθαι γοῦν τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν, ὡς σολομῶν διδάσκει. εἶτα παραινεῖ εἰς τὰ ἤθη. καὶ ἐπευξάμενος αὐτοῖς βεβαιότητα πίστεως παρὰ κυρίου, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

Τέλος.

Digitized by Google

Incipit prefatio ſancti hieronymi preſbyteri in omnes epiſtolas beati Pauli apoſtoli.

PRimum queritur: quare poſt euangelia que ſupplementū legis ſunt ⁊ in quibus nobis exēpla ⁊ precepta viuendi pleniſſime digeſta ſūt: voluerit apoſtol⁹ has epiſtolas ad ſingulas eccleſias deſtinare. Hac aūt cauſa factū videt: vt ſcʒ initia naſcentis eccleſie nouis cauſis exiſtentib⁹ preueniret: et vt preſētia atqꝫ orīētia reſecaret vitia: ⁊ poſt futuras excluderet queſtiones. Exēplo ꝓphetarū qui poſt editā legē moyſi in qua oīa dei mandata legebant: nihilomin⁹ tñ doctrina ſua rediuiua ſemꝑ populi cōpreſſere pctā: ⁊ ꝓpter exēplū viuendi libros ad noſtrā ēt memoriā tranſmiſerunt. Deinde querit. Cur non amplius ꝙ decē epiſtolas ad eccleſias ſcripſerit. Decem ſunt eni cū ea q̄ dr ad hebreos. Nam relique quattuor ad diſcipulos ſpāliter ſunt porrecte. Ut oſtenderet nouū non diſcrepare a veteri teſtamento: et ſe contra legē non facere moyſi: ad numeꝝ primoꝝ decalogi mandatoꝝ ſuas epiſtolas deſtinauit: ⁊ quot ille preceptis a pharaone īſtituit liberatos: totidē hic ep̄lis a diaboli ⁊ idolatrie ſeruitute edocet acquiſitos. Nā et duas tabulas lapideas duoꝝ teſtamētoꝝ figurā hūiſſe viri erudítiſſimi tradiderunt. Epiſtolam ſane que ad hebreos ſcribitur quidā pauli non eſſe contendūt: eo ꝙ non ſit eius nomine titulata: et propter ſermonis ſtiliqꝫ diſtantiā: ſed aut barnabe iuxta tertullianum: aut luce iuxta quoſdaꝫ: vel certe clementis diſcipuli apoſtoloꝝ ⁊ epiſcopi romane eccleſie poſt apoſtolos ordinati. Quib⁹ reſpōdendū eſt. Si propterea pauli non erit q: eius non habet nomē: ergo nec alicuius erit: q: nullius noīe intitulat. Quod ſi incōueniēs abſurdūqꝫ eſt: ipſi⁹ magis eſſe credenda eſt: que tāto doctrine ſue fulget eloq̄o. Sed qm̄ apud hebreoꝝ eccleſias quaſi deſtructor legis falſa ſuſpitione hēbat: voluit tacito nomine de figuris legis et veritate chriſti reddere ratonē: ne odium noīs in fronte pretitulati vtilitatē excluderet lectionis. Non eſt ſane mirū ſi eloquentior videat in ꝓprio .i. in hebreo ꝙ in pegrino .i. in greco quo cetere epiſtole ſunt ſcripte ſermone. Mouet etiā quoſdā quare romanoꝝ ep̄la in primo ſit poſita: cū eam nō primo ſcriptā ratio manifeſtet. Nā hanc ſe ꝓficiſcentē hieroſolymā ſcripſiſſe teſtat cū corinthios ⁊ alios iā ante vt miniſteriū qđ ſecū portatur⁹ erat colligerent: litteris adhortat⁹ ſit. Unde et intelligi quidā volūt ita oēs epiſtolas ordinatas: vt prima poneret ꝙuis poſterior fuerit deſtinata: vt ꝑ ſingulas ep̄las gradib⁹ ad ꝑfectiora veniret. Romanoꝝ namqꝫ pleriqꝫ tā rudes erāt vt nō intelligerent dei ſe gratia ⁊ nō ſuis meritis eſſe ſaluatos: ⁊ ob hoc duo inter ſe ppl'i cōflictarēt. Idcirco illos indigere aſſerit corrigi: vitia gētilitatis priora cōmemorās. Corinthijs aūt iā dicit ſciē grām eſſe cōceſſam: ⁊ nō tā oēs increpat ꝙ cur peccantes nō increpauerūt reprehendit: ſicut ait. Audit inter vos fornicatio. Et iterum. Congregatis vobis cum meo ſpiritu: tradere hmōi ſathane. In ſecunda vero laudant: ⁊ vt magis ac magis proficiant ꝯmonent. Galathe vero iam nullius criminis arguūtur: niſi hoc tm̄ ꝙ callidiſſimis pſeudoapoſtolis crediderunt. Epheſij ſane nulla reprehenſione ſed multa laude ſunt digni: q: fidē apoſtolicam ſeruauerūt. Philippenſes etiam multo magis collaudant qui nec audire quidē falſos apoſtolos voluerūt. Theſſalonicēſes nihilomin⁹ in duabus epiſtolis omni laude proſequit: eo ꝙ nō ſolum fidem inconcuſſā ſeruauerit veritatis: ſed etiam in perſecutione ciuiū fuerint conſtantes inuenti. Coloſſenſes aūt tales erāt vt cū ab apoſtolo viſi corporaliter non fuiſſent hac laude digni haberentur. Et ſi corpore inquit abſens ſū: ſed ſpiritu vobiſcū ſum gaudens et videns ordinem vr̄m. De hebreis vo quid dicendum eſt: quoꝝ theſſalonicenſes qui plurimū laudati ſunt imitatores facti eſſe dicunt. Sicut ipſe ait. Et vos fratres imitatores facti eſtis eccleſiaꝝ dei q̄ ſunt in iudea. Eadem eni paſſi eſtis ⁊ vos a cōtribulib⁹ veſtris: q̄ et illi a iudeis. Apud ipſos quoqꝫ hebreos eadem cōmemorat dicēs. Nam et vinctis cōpaſſi eſtis: ⁊ rapinā bonoꝝ veſtroꝝ cum gaudio ſuſcepiſtis: cognoſcentes vos habere meliorem et manenteꝫ ſubſtantiam.

Incipit prologus ſpecialis in epiſtolam ad Romanos.

ROmani ſunt qui ex iudeis et gentibus crediderūt. Hi ſuperba contentione volēbāt ſe alterutrū ſupponere. Nam iudei dicebant. Nos ſumus ppl's dei quos ab initio dilexit et fouit: nos circūciſi ex genere abraam ſancta deſcendim⁹ ex ſtirpe. Et notus retro apud iudeam tm̄ deus. Nos de egypto ſignis dei et virtutibus liberati mare ſicco pertranſiuimus pede: cum inimicos noſtros grauiſſimi fluctus inuoluerent. Nobis pluit manna dominus in deſerto: ⁊ quaſi filijs ſuis celeſte pabulum miniſtrauit. Nos die noctuqꝫ in columna nubis ignīſqꝫ preceſſit: vt nobis in inuio iter oſtenderet. Atqꝫ vt cetera eius circa nos immenſa beneficia taceamus: nos ſoli digni fuimus dei legem accipere: et vocem dei loquentis audire eiuſqꝫ cognoſcere voluntatem. In qua lege nobis pro-

Digitized by Google

miſſus eſt chriſtus: ad quos etiam ipſe ſe veniſſe teſtatus eſt dicens. Non veni niſi ad oues que perie= rant domus iſrael: cum vos canes potius q̄ homines appellauerit. Equum ne ergo eſt vt idola ho= die deſerentes quibus ab initio deſeruiſtis nobis comparemini: et non potius in proſelytorum locum ex legis auctoritate et conſuetudine deputemini? Et hoc ipſum non merebamini: niſi q2 larga ſemper dei clementia voluit vos ad noſtram imitationem admittere. Gentes etiam econtrario reſpondebant. Quā to .n. maiora erga vos dei bñficia narrauerit: tāto maioris vos criminis reos eē mōſtrabitis. Sēper .n. his omnibus extitiſtis ingrati. Nā ipſis pedibus quib9 aridū mare tranſiſtis: ludebatis añ idola q̄ feciſtis: et ipſo ore quo paulo ante ob necem aduerſariorū dño cantaueratis: ſimulacra vobis fieri popoſciſtis: il lis oculis quib9 venerando deū in nube vel igni conſpicere ſolebatis: ſimulacra intuebamini. Māna quoq3 vobis faſtidio fuit: et ſemp̄ in deſerto cōtra dñm murmuraſtis: ad egyptū vnde vos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita p̄res veſtri crebra ꝓuocatione dñm irritauerunt: vt omnes in heremo morerent̄: nec plus ex ſenioribus eorū q̄ duo hoīes terrā repromiſſionis intrarent. Sed q̄d antiqua repli camus: cū etiā ſi illa minime feciſſetis de hoc ſolo nemo vos dignos venia iudicaret: q dñm xp̄m ꝓphe tarū ſemp̄ vobis vocibus repromiſſū non ſolum ſuſcipe noluiſtis: ſed etiam morte peſſima pemiſtis? Quē vt nos cognouim9 ſtatim credidim9: cum nobis de eo antea non fuerit predicatum. Unde ꝓbat̄ q ido= lis ſeruiuimus non obſtinationi mentis ſed ignorantie deputandum. Qui enim cognitū illico ſequimur: olim vtiq3 ſequeremur ſi antea cognouiſſemus. Sic aūt vos de generis nobilitate iactatis: quaſi non mo rum imitatio magis q̄ carnalis natiuitas filios vos faciat eſſe ſanctorū. Deniq3 eſau ꝛ hyſmael cū de ſtir pe ſint abrae: minie t̄n in filijs reputant̄. His taliter altercātib9: apl's ſe mediū iterponēs ita ꝑtiū dirimit queſtiones: vt neutrū eorū ſua iuſtitia ſalutē meruiſſe confirmet: ambos vero pp̄los et ſcienter ꝛ grauiter deliquiſſe. Judeos quidem q per preuaricationē legis deū inhonorauerint: gētes vero q cū cognitū de creatura creatorem vt deū debuerint venerari: gloriā ei9 in manu facta mutauerint ſimulacra. Utroſq3 etiam ſimiliter veniā conſecutos: equales eſſe veriſſima ratione demōſtrat. Preſertim cū in eadem lege predictum ſit ꝛ iudeos ꝛ gētes ad chriſti fidem vocādos eſſe oſtendat. Quāobrē viciſſim eos hūilians ad pacem ꝛ concordiam cohortatur. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

ROmani ſunt partis italie. Hi preuēti ſunt a falſis apoſtolis: ꝛ ſub nomine domini noſtri ieſu chriſti in legem ꝛ prophetas erant inducti. Hos reuocat apoſtolus ad veram et euangelicam fidem ſcri= bens eis a corintho. Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς
ῥωμαίους ἐπιστολή. Cap. i.

π Παῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ
κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος
εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ ὃ προεπαγ
γείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐ=
τοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις περὶ τοῦ υἱοῦ αὐ=
τοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος δαυὶδ κα
τὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυ
νάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστά
σεως νεκρῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡ=
μῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν
εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὑ
πὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑ
μεῖς κλητοὶ ἰησοῦ χριστοῦ, πᾶσι τοῖς οὖσιν
ἐν ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ κλητοῖς ἁγίοις.
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡ
μῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. Πρῶτον
μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ ἰησοῦ χρι
στοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑ=
μῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.
μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω
ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ

Incipit epiſtola beati Pauli apo=
ſtoli ad Romanos. Cap. i.

PAulus ſeruus ieſu xp̄i voca
tus apoſtolus: ſegregatus
ī euangeliū dei q̄d añ ꝓ
miſerat per prophetas ſuos
in ſcripturis ſanctis de filio ſuo
qui factus eſt ex ſemine dauid ſcdm̄
carnē: q̄ predeſtinat9 ē fili9 dei in Xvtu
te ſcōꝝ ſpm̄ ſanctificatōis ex reſurrectio
ne mortuorum ieſu chriſti domini noſtri
per quē accepim9 gratiā ꝛ apoſtolatum
ad obediendū fidei in oib9 gentib9 ꝓ
nomine eius in quibus eſtis et vos
vocati ieſu chriſti: oib9 qui ſunt
rome dilectis dei vocatis ſanctis.
Gratia vobis et pax a deo patre nr̄o
et domino ieſu chriſto. Primum
quidē gratias ago deo meo ꝑ ieſū xp̄m
pro oibus vobis: quia fides veſtra
annunciatur in vniuerſo mundo.
Teſtis enim mihi eſt deus cui ſeruio 1.Th.1.a.
in ſpiritu meo in euangelio

υιού αυτού, ως αδιαλείπτως μνείαν υ-
μών ποιούμαι πάντοτε επί των προσευχών
μου, δεόμενος είπως ήδη ποτέ ευοδωθή-
σομαι εν τω θελήματι του θεού ελθείν προς
υμάς. επιποθώ γαρ ιδείν υμάς, ίνα τι με-
ταδώ χάρισμα υμίν πνευματικόν εις το στη-
ριχθήναι υμάς. τούτο δε εστί συμπαρα-
κληθήναι εν υμίν διά της εν αλλήλοις πίστε-
ως υμών τε και εμού. ου θέλω δε υμάς α-
γνοείν αδελφοί, ότι πολλάκις προεθέμην
ελθείν προς υμάς, και εκωλύθην άχρι του
δεύρο, ίνα τινά καρπόν σχώ εν υμίν, καθώς
και εν τοις λοιποίς έθνεσιν. έλλησί τε και βαρ-
βάροις σοφοίς τε και ανοήτοις οφειλέτης ει-
μί. ούτως το κατ εμέ πρόθυμον και υμίν τοις
εν ρώμη ευαγγελίσασθαι. ου γαρ επαισχύ-
νομαι το ευαγγέλιον του χριστού. δύνα-
μις γαρ θεού εστίν εις σωτηρίαν παντί τω
πιστεύοντι ιουδαίω τε πρώτον και έλληνι.
δικαιοσύνη γαρ θεού εν αυτώ αποκαλύπ-
τεται εκ πίστεως εις πίστιν, καθώς γέγραπ-
ται. ο δε δίκαιος εκ πίστεως ζήσεται. αποκα-
λύπτεται γαρ οργή θεού απ ουρανού
επί πάσαν ασέβειαν και αδικίαν ανθρώπων
των την αλήθειαν εν αδικία κατεχόντων. δι-
ότι το γνωστόν του θεού φανερόν εστιν εν
αυτοίς. ο γαρ θεός αυτοίς εφανέρωσε. τα
γαρ αόρατα αυτού από κτίσεως κόσμου
τοις ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ή τε αΐ-
διος αυτού δύναμις και θειότης, εις το εί-
ναι αυτούς αναπολογήτους. διότι γνόντες
τον θεόν, ουχ ως θεόν εδόξασαν ή ευχαρίσ-
τησαν, αλλ εματαιώθησαν εν τοις διαλογισ-
μοίς αυτών, και εσκοτίσθη η ασύνετος αυ-
τών καρδία. φάσκοντες είναι σοφοί, εμω-
ράνθησαν. και ήλλαξαν την δόξαν του αφ-
θάρτου θεού εν ομοιώματι εικόνος φθαρτού
ανθρώπου, και πετεινών και τετραπόδων
και ερπετών. διό και παρέδωκεν αυτούς ο
θεός εν ταις επιθυμίαις των καρδιών αυ-
τών εις ακαθαρσίαν, του ατιμάζεσθαι τα σώ-
ματα αυτών εν εαυτοίς. οίτινες μετήλλαξαν
την αλήθειαν του θεού εν τω ψεύδει, και
εσεβάσθησαν και ελάτρευσαν τη κτίσει πα-
ρα τον κτίσαντα, ος εστίν ευλογητός εις τους
αιώνας αμήν. διατούτο παρέδωκεν αυτούς
ο θεός εις πάθη ατιμίας. αι τε γαρ θήλειαι
αυτών μετήλλαξαν την φυσικήν χρήσιν εις
την παραφύσιν. ομοίως και οι άρρενες αφέμ-
τες την φυσικήν χρήσιν της θηλείας εξεκαύθη-
σαν εν τη ορέξει αυτών εις αλλήλους, άρσε-
νες εν άρσεσι την ασχημοσύνην κατεργαζό-
μενοι. και την αντιμισθίαν ην έδει της πλάνης

filii eius: quod ſine intermiſſione memoriam veſtri
facio ſemper in orationibus meis: obſecrans ſi quo
modo tandem aliquando proſperum iter habeam
in voluntate dei veniendi ad
vos. Deſidero enim videre vos: ut aliquid B
impartiar vobis gratie ſpiritualis ad confirman-
dos vos: id eſt ſimul conſolari
in vobis per eam que invicem eſt fidem
veſtram atque meam. Nolo autem vos igno-
rare fratres: quia ſepe propoſui
venire ad vos: et prohibitus ſum uſque
adhuc: ut aliquem fructum habeam in vobis ſic-
ut et in ceteris gentibus. Grecis ac bar-
baris: ſapientibus et inſipientibus debitor ſum.
Itaque quod in me promptum eſt et vobis
qui rome eſtis evangelizare. Non enim eru-
beſco evangelium. Virtus
enim dei eſt in ſalutem omni
credenti: iudeo primum et greco.
Iuſtitia enim dei in eo revelatur
ex fide in fidem: ſicut ſcriptum eſt.
Iuſtus autem ex fide vivet. Revelatur Abach. 2. a. Heb. 10. d.
enim ira dei de celo
ſuper omnem impietatem et iniuſtitiam hominum eorum qui
veritatem dei in iniuſtitia detinent: quia quod
notum eſt dei: manifeſtum eſt in
illis. Deus enim illis manifeſtavit. C
Inviſibilia enim ipſius a creatura mundi
per ea que facta ſunt intellecta conſpiciuntur: ſem-
piterna quoque eius virtus et divinitas: ita ut
ſint inexcuſabiles. Quia cum cognoviſ-
ſent deum non ſicut deum glorificaverunt aut gra-
tias egerunt: ſed evanuerunt in cogitatio-
nibus ſuis: et obſcuratum eſt inſipiens
cor eorum. Dicentes enim ſe eſſe ſapientes ſtul- 1. Cor. 5. d. Ephe. 4. e.
ti facti ſunt. Et mutaverunt gloriam incorru-
ptibilis dei in ſimilitudinem imaginis corru-
ptibilis hominis: et volucrum et quadrupedum
et ſerpentium. Propter quod tradidit illos
deus in deſideria cordis eorum
in immunditiam: ut contumeliis afficiant corpora
ſua in ſemetipſis. Qui commutaverunt
veritatem dei in mendacium: et
coluerunt et ſervierunt creature potius quam
creatori: qui eſt benedictus in
ſecula amen. Propterea tradidit illos D
deus in paſſiones ignominie. Nam femine
eorum immutaverunt naturalem uſum in eum uſum qui eſt
contra naturam. Similiter autem et maſcu-
li relicto naturali uſu femine exarſerunt
in deſideriis ſuis in invicem: maſculi
in maſculos turpitudinem operantes:
et mercedem quam oportuit erroris

Digitized by Google

αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος δόλου, κακοηθείας, ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

Cap. 2.

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις. τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ. ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς. ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει. κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή. θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ ἕλληνος. δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται. καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούν=

sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probauerunt deum habere in notitia: tradidit illos deus in reprobum sensum: vt faciant ea que non conueniunt: repletos omni iniquitate: malicia: fornicatione: auaricia: nequitia: plenos inuidia: homicidijs: contentione: dolo: malignitate: susurrones: detractores: deo odibiles: contumeliosos: superbos: elatos: inuentores malorum: parentibus non obedientes: insipientes: incompositos: sine affectione: absque federe: sine misericordia. Qui cum iustitiam dei cognouissent: non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte: non solum qui ea faciunt: sed et qui consentiunt facientibus.

Cap. 2.

Propter quod inexcusabilis es o homo A
omnis qui iudicas. In quo enim alterum iu Mat. 7. a.
dicas teipsum condemnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea: quia tu effugies iudicium dei? An diuitias bonitatis eius et patientie et longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam et impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuique secundum opera eius. His quidem qui secundum patientiam boni operis glo=
riam et honorem et incorruptionem querentibus vi B
tam eternam. His autem qui sunt ex contentione et qui non acquiescunt veritati credunt autem iniquitati: ira et indignatio. tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum: iudeo
primum et greco. Non enim est acceptio perso= 1. Pe. 1. c.
narum apud deum. Quicunque enim sine lege Coll. 3. d. Ephe. 6. b.
peccauerunt: sine lege peribunt. Et Act. 10. c.
quicunque in lege peccauerunt per legem iudica= Iaco. 2. b.
buntur. Non enim auditores legis iusti sunt Mat. 7. d.
apud deum: sed factores legis Iaco. 1. d.
iustificabuntur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt: eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt
ostendunt opus legis scriptum lex: qui C
in cordibus suis: testimonium reddente illis conscientia ipsorum: et inter se inuicem cogitationum accusantium

Digitized by Google

των, ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ἡμέρα ὅτε
κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κα=
τὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ ἰησοῦ χριστοῦ.
εἰ δὲ σὺ ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύ=
ῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, καὶ γινώσ=
κεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέρον
τα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς
τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν
ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκα=
λον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώ=
σεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ. ὁ οὖν δι
δάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις. ὁ κη=
ρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις. ὁ λέγων μὴ
μοιχεύειν, μοιχεύεις. ὁ βδελυσσόμενος
τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς. ὃς ἐν νόμῳ καυ=
χᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου
τὸν θεὸν ἀτιμάζεις. τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ
δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, κα=
θὼς γέγραπται. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ
ἐὰν νόμον πράσσῃς, ἐὰν δὲ παραβάτης νό=
μου ἧς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγο=
νεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα
τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία
αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; καὶ κρι
νεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τε=
λοῦσα σὲ, τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτο
μῆς παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φα
νερῷ ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ
ἐν σαρκὶ περιτομή, ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ
ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύμα
τι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀν=
θρώπων ἀλλ' ἐκ θεοῦ. Cap. 3.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ ἰουδαίου, ἢ τίς
ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς. πολὺ κατὰ
πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπι=
στεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. τί γὰρ εἰ ἠ=
πίστησάν τινες. μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πί
στιν τοῦ θεοῦ καταργήσει. μὴ γένοιτο. γι=
νέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος
ψεύστης, καθὼς γέγραπται. ὅπως ἂν δι
καιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν
τῷ κρίνεσθαί σε. εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ
δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν. μὴ ἄ=
δικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν. κατὰ ἄν=
θρωπον λέγω. μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ
ὁ θεὸς τὸν κόσμον. εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θε
οῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς
τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτω
λὸς κρίνομαι, καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμε
θα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι
ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά.
ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. τί οὖν. προεχό=
μεθα. οὐ πάντως. προῃτιασάμεθα γὰρ ἰου

aut etiam defendentium in die cum
iudicabit deus occulta hominum scdm
euangelium meum per iesum christum.
Si aūt tu iudeus cognominaris: et requie
ſcis in lege: et gloriaris in deo: et noſti
voluntatem eius: et probas vtiliora
inſtructus per legem: confidis
teipſum eſſe ducē cecorum: lumē eorum qui
in tenebris ſūt: eruditorē inſipiētiū: ma
giſtrū infantiū: habentē formam ſcientie
et veritatis in lege. Qui ergo
alium doces teipſum nō doces. Qui pre=
dicas nō furādū furaris. Qui dicis nō
mechandum: mecharis. Qui abomina
ris idola: ſacrilegiū facis. Qui in lege
per preuaricationem legis gloriaris:
deum inhonoras. Nomen enim dei
per vos blaſphematur inter gētes: ſicut
ſcriptum eſt. Circuncisio quidem pdeſt
ſi legem obſerues: ſi aūt preuaricator le
gis ſis: circuncisio tua preputium facta ē.
Si igitur preputium iuſtitias
legis cuſtodiat: nonne preputium
illius in circuncisionē reputabitur? Et iudi
cabit id quod ex natura ē preputiū legē cōſū=
mans: te qui per litteram et circuncisio
nem preuaricator legis es. Nō enim qui in ma
nifeſto iudeus eſt: neque que in manifeſto
in carne eſt circuncisio: ſed qui in abſcon
dito iudeus eſt: et circūcisio cordis in ſpi
ritu non littera: cuius laus nō ex hominibus
ſed ex deo eſt. Cap. 3.

Quid ergo amplius iudeo eſt: aut que
vtilitas circuncisionis? Multū per
omnē modū. Primū quidē quia credita ſūt
illis eloquia dei. Quid enim ſi [in]dulitas illorum
quidā illorum nō crediderūt: Numquid incre=
fidem dei euacuabit? Abſit. Eſt
autem deus verax omnis autem homo
mēdax: ſicut ſcriptū eſt. Ut iuſtificeris
in ſermonibus tuis et vincas cum
iudicaris. Si autem iniquitas nr̄a iuſtitiā dei
cōmendat: quid dicemus? Numquid iniquus
eſt deus qui infert iram? Scdm hominem
dico. Abſit. Alioquin quomō iudicabit
deus hunc mundū? Si enim veritas dei
in meo mendacio abundauit in
gloriam ipſius: quid adhuc et ego tāquā pec
cator iudicor? et nō ſicut blaſphemamur:
et ſicut aiūt quidam nos dicere: facia
mus mala vt veniāt bona? Precellimus
Quorum dānatio iuſta eſt. Quid ergo?
eos? Neque. Precauſati enim ſumus iudeos

D

A

Job. 4.d.& 8.c. Pſal. 115. Pſal. 50.

B

δαίους τε καὶ ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρ=
τίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται. οὐκ ἔστι δί=
καιος οὐδὲ εἷς, οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔσ=
τιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν. πάντες ἐξέκλιναν ἅ=
μα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστό=
τητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. τάφος ἀνεῳγμέ=
νος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
ἐδολιοῦσαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐ
τῶν. ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει,
ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. σύντρι
μμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,
καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔστι φό
βος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν
τῷ νόμῳ λαλεῖ. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ
ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ.
διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶ
σα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. διὰ γὰρ νόμου ἐ=
πίγνωσις ἁμαρτίας, νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι
καιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται μαρτυρουμένη
ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν. δικαιο
σύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ,
εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύον=
τας. οὐ γάρ ἐστι διαστολή. πάντες γὰρ ἥ=
μαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θε=
οῦ. δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι,
διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ ἰη=
σοῦ, ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς
πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρε=
σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ
ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιο=
σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστε
ως ἰησοῦν. ποῦ οὖν ἡ καύχησις. ἐξεκλείσθη.
διὰ ποίου νόμου. τῶν ἔργων. οὐχί. ἀλλὰ
διὰ νόμου πίστεως. λογιζόμεθα οὖν πίσ=
τει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νό
μου. ἢ ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον. οὐχὶ δὲ καὶ
ἐθνῶν. ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀ=
κροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν κα
ταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως. μὴ γένοιτο. ἀλ
λὰ νόμον ἱστῶμεν. Cap.4.

Τί οὖν ἐροῦμεν ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡ=
μῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα. εἰ γὰρ ἀ=
βραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα
ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. τί γὰρ ἡ γραφὴ λέ
γει. ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλο=
γίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. τῷ δὲ ἐργαζο=
μένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν,
ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. τῷ δὲ μὴ ἐργαζομέ
νῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν

et grecos omnes ſub peccato
eſſe: ſicut ſcriptum eſt. Quia nõ eſt iu= Eccle. 7.c.
ſtus quiſq̃. Non eſt intelligens: nõ eſt Pſal. 13. & 52.
requirens deũ. Oẽs declinauerũt ſimul Pſal. 13. & 52.
inutiles facti ſũt: nõ eſt qui faciat bonũ
non eſt vſq̃ ad vnum. Sepulchrũ pa= Pſal. 5.
tens eſt guttur eorum: linguis ſuis
doloſe agebãt. Venenũ aſpidũ ſub la Pſal. 139.
bijs eoꝝ. Quoꝝ os maledictiõe ⁊ ama Pſal. 9.
ritudiẽ plenũ eſt. Veloces pedes eoꝝ Eſa. 59.b
ad effũdendũ ſanguinẽ. Cõtritio ⁊ infe
licitas ĩ vijs eoꝝ: ⁊ viã pacis nõ cogno
uerũt. Nõ eſt timor dei añ oclos eorũ. Pſal. 35.
Scim⁹ aũt q̃m q̃cũq̃ lex loq̃tur: his q̃ ĩ
lege ſũt loquitur. Vt oẽ os obſtruatur ⁊ Galla. 2.d
ſubditus fiat omnis mundus deo:
q2 ex operibus legis nõ iuſtificabitur oĩs
caro coram illo. Per legem enĩ cogni=
tio peccati: nũc autem ſine lege iuſtitia
dei manifeſtata eſt: teſtificata
a lege et ꝓphetis. Iuſtitia
autem dei per fidem ieſu chriſti
in oẽs ⁊ ſuper omnes qui credũt in eũ.
Non eĩ eſt diſtinctio. Oẽs eĩ peccauerũt
⁊ egent gloria dei.
Iuſtificati gratis per gratiam ipſius D
per redẽptionem que eſt in chriſto ieſu:
quem propoſuit deus propiciatorẽ per
fidem in ſanguine ipſius ad oſtẽſionem
iuſtitie ſue propter remiſſionem
precedentium delictorum in
ſuſtentatione dei ad oſtenſionem iuſtitie
eius in hoc tempore: vt ſit
ipſe iuſtus ⁊ iuſtificans eũ q̃ ex fide eſt
ieſu xp̃i. Vbi ẽ ergo gl'iatio tua? Exclu
ſa ẽ. Per quã legẽ. Factoꝝ? Nõ. Sed
per legem fidei. Arbitramur enim
iuſtificari hoiẽ per fidẽ ſine operib⁹ le
gis. An iudeorum de⁹ tm̃? Nonne ⁊
gẽtiũ? Imo ⁊ gẽtiũ. Qm̃ q̃dẽ vn⁹ ẽ de
us q̃ iuſtificat circũciſionẽ ex fide ⁊ ꝑpu
tium per fidẽ. Legem ergo deſtruim⁹
per fidem? Abſit. Sed
legem ſtatuimus. Cap.4. A

Quid ergo dicem⁹ inueniſſe abraam
prẽ nr̃m ſcd'm carnẽ? Si eĩ abraã
ex opibus iuſtificatus eſt habet gl'iam
ſz nõ apd' dñ. Quid eĩ dicit ſcriptura?
Credidit abraam deo et reputatum eſt Gen. 15.a. Galla. 3.a.
illi ad iuſtitiam. Ei aũt qui operatur
merces non imputatur ſecundũ gratiã:
ſed ſcd'm debitũ. Ei vero qui nõ operatur:
credenti autem in eum qui iuſtificat

ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιο-
σύνην. καθάπερ καὶ δαυῒδ λέγει τὸν μακα-
ρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται
δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων. μακάριοι ὧν ἀ-
φείθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν
αἱ ἁμαρτίαι. μακάριος ἀνὴρ ᾧ μὴ λογίση-
ται κύριος ἁμαρτίαν. ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗ-
τος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκρο-
βυστίαν. λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ ἀ-
βραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. πῶς οὖν ἐ-
λογίσθη. ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ.
οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ᾽ ἐν ἀκροβυστίᾳ. καὶ
σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς σφραγῖδα τῆς δι-
καιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ,
εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πι-
στευόντων δι᾽ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆ-
ναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην. καὶ πατέρα
περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον,
ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς πί-
στεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡ-
μῶν ἀβραάμ. οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγε-
λία τῷ ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ
κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου ἀλλὰ
διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ νό-
μου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κα-
τήργηται ἡ ἐπαγγελία. ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν
κατεργάζεται. οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐ-
δὲ παράβασις. διατοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κα-
τὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελί-
αν παντὶ τῷ σπέρματι. οὐ τῷ ἐκ τοῦ νό-
μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως ἀβρα-
άμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν, καθὼς
γέγραπται. ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέ-
θεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσε θεοῦ τοῦ
ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦν-
τος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ὃς παρ᾽ ἐλπίδα
ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐ-
τὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημέ-
νον. οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. καὶ μὴ ἀ-
σθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ
σῶμα ἤδη νενεκρωμένον ἑκατονταέτης που
ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας σάρ-
ρας. εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ δι-
εκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ᾽ ἐνεδυναμώθη τῇ πί-
στει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ πληροφορη-
θεὶς, ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστι καὶ ποι-
ῆσαι. διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
νην. οὐκ ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐ-
λογίσθη αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἡμᾶς οἷς μέλ-
λει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐ-
γείραντα ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νε-
κρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα
ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

ipſũ: reputat̃ fides eius ad iuſtitiã ſm ꝓpo
ſitũ gr̃e dei: ſicut et dauid dicit beatitu-
dinem hoĩs cui deus accepto fert ſunt
iuſtitiã ſine operib⁹. Beati quorũ remiſſe ps.31. B
iniquitates et quorum tecta ſunt
peccata. Btũs vir cui non imputabit
dominus peccatũ. Beatitudo ergo hec
ĩ circũciſiõe tm̃ manet: an etiã ĩ preputio?
Dicimus enim quia reputata eſt
fides abrae ad iuſtitiã. Quõ ergo re- f. Abrae datiui caſus.
putata ẽ? In circũciſione: an ĩ ꝑputio?
Non in circũciſione: ſed ĩ preputio. Et
ſignũ accepit circũciſionis ſignaculũ iu-
ſtitie fidei que eſt in preputio:
vt ſit pater omnium credentium
per preputium: vt reputetur
et illis ad iuſtitiã. Et ſic pater
circũciſiõis: nõ his tm̃ q̃ ſunt ex circunci-
ſione: ſed et his q̃ ſectant̃ veſtigia fidei
que eſt in preputio patris noſtri
abrae. Non enim per legem promiſſio C
abrae aut ſemini eius vt
heres eſſet mundi: ſed
per iuſtitiam fidei. Si enim q̃ ex lege
heredes ſũt: exinanita ẽ fides: abolita ẽ
ꝓmiſſio. Lex enim iram
operatur. Ubi enim non eſt lex: nec
preuaricatio. Ideo ex fide: vt ſecũdũ
gratiam firma ſit ꝓmiſſio
omni ſemini. Non ei qui ex lege eſt
ſolum: ſed et ei qui ex fide eſt abrae:
qui pater eſt omnium noſtrum: ſicut
ſcriptũ eſt. Qr patrẽ multarũ gentiũ po- Gen. 17.a
ſui te: ante deum cui credidiſti
qui viuificat mortuos et vocat
ea q̃ nõ ſũt tanq̃ ea que ſũt. Qui cõtra
in ſpem credidit vt fieret ſpẽ
pater multarũ gẽtiũ: ſcdʒ q̄ dictũ ẽ ei. D
Sic erit ſemẽ tuũ ſicut ſtelle celi et arena Gen. 15.b.
maris. Et nõ ĩfirmat⁹ ẽ ĩ fide nec ꝯſidera-
uit corp⁹ ſuũ emortuũ cũ iã fere centũ
eſſet annorũ: et emortuã vuluam ſare.
In repromiſſione etiã dei nõ heſitauit
diffidentia: ſed confortatus eſt fide:
dans gloriam deo: pleniſſime ſciens
qr queciq̃ promiſit de⁹ potẽs ẽ et face-
re. Ideo et reputatũ eſt illi ad iuſtitiã.
Nõ eſt aũt ſcriptũ tm̃ ꝓpter ipm: qr re-
putatũ ẽ illi ad iuſtitiã: ſʒ et ꝓp nos qb⁹
reputabit credentib⁹ in eũ qui ſuſcita-
uit ieſum xp̃m dñm nr̃m a mortuis:
qui traditus eſt propter delicta
nr̃a: et reſurrexit ꝓp iuſtificationẽ nr̃ã.

Digitized by Google

Cap. 5.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχο-
μεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν
ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν
ᾗ ἑστήκαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς
δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ
καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι
θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται. ἡ δὲ ὑπο-
μονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλ-
πὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύ-
ματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ χρι-
στὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑ-
πὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαί-
ου τις ἀποθανεῖται, ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ
τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. συνίστησι
δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι
ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, χριστὸς ὑπὲρ
ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιω-
θέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα
δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄν-
τες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανά-
του τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον κατα-
λλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.
οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ
θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ
δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. διὰ
τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρ-
τίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώ-
πους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ-
τον. ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν τῷ κόσ-
μῳ. ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος
νόμου, ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ ἀ-
δὰμ μέχρι μωυσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁ-
μαρτήσαντας, ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παρα-
βάσεως ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλον-
τος. ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως
καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παρα-
πτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλ-
λον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι
τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. καὶ οὐχ ὡς δι'
ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα. τὸ μὲν
γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χά-
ρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαί-
ωμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ
θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ
μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ
τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες
ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς ἰησοῦ
χριστοῦ. ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώμα-

Cap. 5.

Iuſtificati ergo ex fide pacē habea- A
mus ad deū per dominum noſtrū
ieſum chriſtum: per quē hēmus acceſſuʒ
per fidem in gratiam iſtam: in
qua ſtamus ⁊ gloriamur in ſpe
glorie filiorū dei. Non ſolum aūt ſed ⁊
gloriamur in tribulationibus: ſcientes φ
tribulatio patientiā operatur: patiētia aūt Iaco.1.a.
probationē: probatio vero ſpē. Spes aūt
non confundit: quia charitas dei
diffuſa eſt in cordibus nr̄is per ſpūm
ſanctū qui datus ē nobis. Ut quid enī xp̄s
cum adhuc infirmi eſſemus ſcdm̄ tp̄s pro
impijs mortuus eſt? Uix enim pro iuſto
quis moritur: nam pro bono
forſitan quis audeat mori. Cōmendat
aūt charitatem ſuā deus in nobis: quoniam ſi Heb.9.d.
cū adhuc peccatores eſſemus ſcdm̄ tp̄s xp̄s pro 1.Pe.3.d
nobis mortuus eſt: multo igitur magis
nūc iuſtificati in ſanguine ipſius ſalui eri- B
mus ab ira per ipſm̄. Si enim cū inimici eſſe-
mus reconciliati ſumus deo per mortē
filij eius: multo magis reconciliati
ſalui erimus in vita ipſius.
Non ſoluʒ aūt ſed et gloriamur in
deo per dn̄m noſtrum ieſum chriſtum
per quē nūc recōciliationē accepimus. Pro-
pterea ſicut per vnum hoīem peccatum
in hunc mundum intrauit et per pctm̄
mors: ⁊ ita in omnes homines
mors pertrāſijt: in quo omnes peccaue-
rūt. Uſque ad legem enim pctm̄ erat in mū- C
do. Pctm̄ aūt non imputabatur cum
lex nō eēt: ſed regnauit mors ab adā
vſque ad moyſen etiam in eos qui nō pec-
cauerunt in ſimilitudinem preuaricationis
ade: qui eſt forma futuri.
Sed non ſicut delictum: ita
et donum. Si enim vnius delicto
multi mortui ſunt: multo magis
gratia dei et donum in gratia
vnius hominis ieſu chriſti in
plures abundauit. Et non ſicut per
vnū pctm̄ ita et donum: nam iudicium
quidem ex vno in condēnationē: gratia aūt
ex multis delictis in iuſtificationem.
Si enim vnius delicto D
mors regnauit per vnum: multo
magis abundantiam gratie et
donationis et iuſtitie accipientes
in vita regnabunt per vnum ieſum
chriſtum. Igitur ſicut per vnius delictū

Digitized by Google

τος εις πάντας ανθρώπους εις κατάκριμα,
ούτω και δι᾽ενός δικαιώματος εις πάντας
ανθρώπους εις δικαίωσιν ζωής. ώσπερ γαρ
διά /της παρακοής /του ενός ανθρώπου α=
μαρτωλοί κατεστάθησαν /οι πολλοί, ούτω
και διά /της υπακοής /του ενός δίκαιοι κατα
σταθήσονται /οι πολλοί. νόμος δε παρει=
σήλθεν, ίνα πλεονάση /το παράπτωμα. ου
δε επλεόνασεν /η αμαρτία, υπερεπερίσσευ=
σεν /η χάρις. ίνα ώσπερ εβασίλευσεν /η αμαρ
τία εν /τω θανάτω, ούτω και /η χάρις βασιλεύ
ση διά δικαιοσύνης εις ζωήν αιώνιον, διά
ιησού χριστού /του κυρίου ημών. Cap.6.
Τι ουν ερούμεν. επιμενούμεν /τη αμαρτία
ίνα /η χάρις πλεονάση. μη γένοιτο. οί=
τινες απεθάνομεν /τη αμαρτία, πως έτι ζήσο
μεν εν αυτή. η αγνοείτε ότι όσοι εβαπτίσθη=
μεν εις χριστόν ιησούν, εις /τον θάνατον αυ
τού εβαπτίσθημεν. συνετάφημεν ουν αυτώ
διά /του βαπτίσματος εις /τον θάνατον, ίνα
ώσπερ ηγέρθη χριστός εκ νεκρών διά /της δό
ξης /του πατρός, ούτω και ημείς εν καινότητι
ζωής περιπατήσωμεν. ει γαρ σύμφυτοι γε=
γόναμεν /τω ομοιώματι /του θανάτου αυτού
αλλά και /της αναστάσεως εσόμεθα. τού=
το γινώσκοντες, ότι /ο παλαιός υμών άνθρω
πος συνεσταυρώθη, ίνα καταργηθή /το σώ=
μα /της αμαρτίας, /του μηκέτι δουλεύειν η=
μάς /τη αμαρτία. /ο γαρ αποθανών δεδικαίω
ται από /της αμαρτίας. ει δε απεθάνομεν
συν χριστώ, πιστεύομεν ότι και συζήσο
μεν αυτώ. ειδότες ότι χριστός εγερθείς εκ
νεκρών ουκέτι αποθνήσκει, θάνατος αυτού
ουκέτι κυριεύει. ο γαρ απέθανε /τη αμαρτία
απέθανεν εφάπαξ. ο δε ζη, ζη /τω θεώ. ού=
τω και υμείς λογίζεσθε εαυτούς νεκρούς
μεν είναι /τη αμαρτία, ζώντας δε /τω θεώ,
εν χριστώ ιησού /τω κυρίω ημών. μη ουν
βασιλευέτω /η αμαρτία εν /τω θνητώ υμών
σώματι, εις /το υπακούειν αυτή εν /ταις επι=
θυμίαις αυτού. μηδέ παριστάνετε /τα μέ=
λη υμών όπλα αδικίας /τη αμαρτία, αλλά
παραστήσατε εαυτούς /τω θεώ ως εκ νεκρών
ζώντας, και /τά μέλη υμών όπλα δικαιοσύ
νης /τω θεώ. αμαρτία γαρ υμών ου κυριεύ=
σει. ου γαρ εστέ υπό νόμον, αλλ᾽ υπό χά=
ριν. Τι ουν. αμαρτήσομεν ότι ουκ εσμέν υ=
πό νόμον αλλ᾽ υπό χάριν. μη γένοιτο. ουκ
οίδατε ότι ω παριστάνετε εαυτούς δού=
λους εις υπακοήν, δούλοι εστέ ω υπακούε=
τε, ήτοι αμαρτίας εις θάνατον, η υπακοής εις
δικαιοσύνην. χάρις δε /τω θεώ ότι ήτε δού
λοι /της αμαρτίας, υπακούσετε δε εκ καρδί=

in omnes homines in condemnationē:
ſic et per vnius iuſtitiam in omnes
hoīes in iuſtificationē vite. Sicut enim
per inobedientiā vniꝰ hoīs peccatores
conſtituti ſunt multi: ita
⁊ per vniꝰ obeditionē iuſti cōſtituentur
multi. Lex autem ſubintrauit
vt abundaret delictum. Ubi
autem abundauit delictū: ſupabūdauit
⁊ gratia. Ut ſicut regnauit peccatum
in mortem: ita et gratia regnet
per iuſtitiam in vitam eternam per
ieſum chriſtum dñm noſtrum. Cap.6.
Quid ergo dicemꝰ? Manebimꝰ in A
pctō vt grā abūdet? Abſit. Qui
eīm mortui ſumꝰ pctō: quō adhuc viue
mꝰ ī illo? An ignoratis frēs qꝛ quicūqꝫ ba=
ptizati in xpō ieſu: ī morte ipſiꝰ ⌊ti ſumꝰ
baptizati ſumꝰ? Cōſepulti ei ſumꝰ cū il
lo per baptiſmum in mortem: vt
quō xp̄s ſurrexit a mortuis per gloriaꝫ
patris: ita et nos in nouitate
vite ābulemꝰ. Si ei ꝯplātati facti ſumꝰ Ephe.4.c.
ſimilitudini mortis eius: Col.3.b.
ſimul et reſurrectionis erimus. Hoc
ſcientes quia vetus homo noſter
ſimul crucifixꝰ eſt vt deſtruatur corpus
peccati: vt vltra non ſeruiamus
peccato. Qui .n. mortuꝰ eſt iuſtifica= B
a pctō. Si aūt mortui ſumus ⌊tꝰ eſt
cū xpō: credimꝰ qꝛ ſimꝉ etiā viuemꝰ cū
illo: ſcientes ꝙ xp̄s reſurgens ex
mortuis iam non moritur: mors illi
vltra nō dñabit. Qd ei mortuꝰ ē pctō:
mortuꝰ ē ſemel: ꝙ aūt viuit viuit deo.
Ita et vos exiſtimate vos mortuos
quidem eſſe peccato: viuentes aūt deo
in chriſto ieſu. Non ergo
regnet pctm̄ in veſtro mortali
corpore: vt obediatis concupiſcentijs
eius. Sed neqꝫ exhibeatis membra
veſtra arma iniquitatis peccato: ſed
exhibete vos deo tanqꝫ ex mortuis C
viuentes: ⁊ mēbra veſtra arma iuſtitie
deo. Peccatū eīm vobis non dñabit.
Non eniꝫ ſub lege eſtis ſed ſub gratia.
Quid ergo? Peccabimus qm̄ non ſu=
mꝰ ſub lege ſed ſub gratia? Abſit. An
neſcitis qm̄ cui exhibetis vos ſeruos
ad obediēdū: ſerui eſtis eiꝰ cui obediſtis:
ſiue pctī ad morteꝫ ſiue obeditiōis ad
iuſtitiaꝫ? Grās aūt deo ꝙ fuiſtis ſerui
peccati: obediſtis autem ex corde

Digitized by Google

ας εις ον παρεδόθητε τύπον διδαχής. ελευ
θερωθέντες δε από/της αμαρτίας εδουλώθη
τε/τη δικαιοσύνη. ανθρώπινον λέγω διά/την
ασθένειαν/της σαρκός υμών. ώσπερ γαρ πα
ρεστήσατε/τα μέλη υμών δούλα/τη ακαθαρ
σία και/τη ανομία εις/την ανομίαν, ούτως νυν
παραστήσατε/τα μέλη υμών δούλα/τη δι=
καιοσύνη εις αγιασμόν. ότε γαρ δούλοι ή
τε/της αμαρτίας, ελεύθεροι ήτε/τη δικαιοσύ=
νη. τίνα ουν καρπόν είχετε τότε, εφ' οίς νυν
επαισχύνεσθε./το γαρ τέλος εκείνων θάνα=
τος. νυνί δε ελευθερωθέντες από/της αμαρ
τίας, δουλωθέντες δε/τω θεώ, έχετε/τον καρ
πόν υμών εις αγιασμόν,/το δε τέλος ζωήν
αιώνιον./τα γαρ οψώνια/της αμαρτίας θά
νατος,/το δε χάρισμα/του θεού ζωή αιώνι=
ος εν χριστώ ιησού/τω κυρίω ημών. Cap. 7.

Η αγνοείτε αδελφοί, γινώσκουσι γαρ νό
μον λαλώ, ότι/ο νόμος κυριεύει/του αν
θρώπου εφόσον χρόνον ζη./η γαρ ύπαν=
δρος γυνή/τω ζώντι ανδρί δέδεται νόμω. εάν
δε αποθάνη/ο ανήρ, κατήργηται από/του
νόμου/του ανδρός. άρα ουν ζώντος/του αν
δρός μοιχαλίς χρηματίσει, εάν γένηται αν
δρί ετέρω. εάν δε αποθάνη/ο ανήρ, ελευθέρα
εστίν από/του νόμου, του μη είναι αυτήν
μοιχαλίδα γενομένην ανδρί ετέρω. ώστε α
δελφοί μου και υμείς εθανατώθητε/τω νό=
μω διά/του σώματος/του χριστού εις/το γε
νέσθαι υμάς ανδρί ετέρω/τω εκ νεκρών ε=
γερθέντι, ίνα καρποφορήσωμεν/τω θεώ. ότε
γαρ ήμεν εν/τη σαρκί,/τα παθήματα/των α
μαρτιών/τα διά/του νόμου ενηργείτο εν/τοις
μέλεσιν ημών, εις/το καρποφορήσαι/τω θα
νάτω. νυνί δε κατηργήθημεν από/του νόμου
αποθανόντες εν ω κατειχόμεθα, ώστε δου=
λεύειν ημάς εν καινότητι πνεύματος και ου
παλαιότητι γράμματος. τι ουν ερούμεν. ό
τι/ο νόμος αμαρτία. μη γένοιτο. αλλά/την
αμαρτίαν ουκ έγνων ειμή διά νόμου./την τε
γαρ επιθυμίαν ουκ ήδειν, ειμή/ο νόμος έλε
γεν, ουκ επιθυμήσεις, αφορμήν δε λαβούσα
/η αμαρτία διά/της εντολής, κατειργάσατο
εν εμοί πάσαν επιθυμίαν. χωρίς γαρ νό=
μου αμαρτία νεκρά, εγώ δε έζων χωρίς νό
μου ποτέ. ελθούσης δε/της εντολής/η αμαρ
τία έζησεν, εγώ δε απέθανον. και ευρέθη
μοι/η εντολή/η εις ζωήν, αύτη εις θάνατον.
/η γαρ αμαρτία αφορμήν λαβούσα διά/της
εντολής, εξηπάτησέ με, και δι' αυτής απέκ
τεινεν. ώστε/ο μεν νόμος άγιος, και/η εντο=
λή αγία και δικαία και αγαθή./το ουν αγα
θόν εμοί γέγονε θάνατος, μη γένοιτο. αλ=

in eam formam doctrine in quam traditi estis. Li
berati autem a peccato serui facti estis
iustitie. Humanum dico propter
infirmitatē carnis vrē. Sicut enim exhi
buistis membra vestra seruire immundicie
et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc
exhibete membra vestra seruire iustitie
in sanctificationem. Cum enim serui essetis
peccati: liberi fuistis iustitie.
Quē ergo fructū hūistis tūc in illis: in quibus
nūc erubescitis? Nā finis illoꝝ mors
est. Nunc vero liberati a peccato:
serui autem facti deo: habetis fructum
vestrū in sanctificationē: finē vero vitā
eternā. Stipendia enim peccati mors:
gratia autem dei vita eterna:
in christo iesu domino nostro. Cap. 7.

An ignoratis fratres: scientibus enim le
gem loquor: quia lex in homine dñatur
quāto tēpore viuit. Nā que sub viro ē
mulier: viuēte viro alligata ē legi. Si
aūt mortuus fuerit vir eius soluta est a
lege viri. Igitur viuente viro
vocabitur adultera si fuerit cum alio viro.
Si aūt mortuus fuerit vir eius: liberata
est a lege viri: vt non sit
adultera si fuerit cū alio viro. Itaque fra
tres mei et vos mortificati estis legi
per corpus christi: vt sitis
alterius qui ex mortuis resurrexit:
vt fructificetis deo. Cum
enim essemus in carne: passiones pctōꝝ que
per legem erant operabantur in
mēbris nostris: vt fructificarent morti.
Nunc autem soluti sumus a lege
mortis in qua detinebamur: ita vt seruia=
mus in nouitate spiritus: et non in
vetustate littere. Quid ergo dicemus.
Lex peccatum est? Absit. Sed
peccatum non cognoui nisi per legem.
Nā cōcupiscētiā nesciebā: nisi lex dice=
ret. Nō cōcupisces. Occasione aūt acce
pta pctm̄ per mandatum operatum est
in me oēm cōcupiscentiā. Sine lege enim
pctm̄ mortuū erat: ego aūt viuebā sine le
ge aliqn̄. Sed cū venisset mādatū: pctm̄
reuixit: ego aūt mortuus sū. Et inuētū ē
mihi mādatū qđ erat ad vitā: hoc eē ad
mortē. Nā pctm̄ occasione accepta p
mādatū seduxit me: et p illud occidit.
Itaque lex quidem sancta: et mandatum
sctm̄ et iustū et bonū. Qđ ergo bonū ē:
mihi factū est mors? Absit: Sed

D
Job. 8. a.
Esaie. 1. g.
Eze. 36. e.
A
1. Cor. 7. d
B
Exodi. 20. c
Deute. 5. b.
C
1. Thi. 1. b.

Digitized by Google

λα, ἡ ἁμαρτία ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀ
γαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γέ=
νηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρ=
τία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νό
μος πνευματικός ἐστιν. ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰ
μι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ γὰρ
κατεργάζομαι οὐ γινώσκω. οὐ γὰρ ὃ θέ=
λω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποι
ῶ. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι
τῷ νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κα
τεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁ
μαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί
τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου ἀγαθόν. τὸ γὰρ
θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσ=
θαι τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω. οὐ γὰρ ὃ θέλω
ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦ=
το πράσσω. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο
ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ
ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. εὑρίσκω ἄρα
τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν
ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. συνήδομαι
γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν=
θρωπον. βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέ=
λεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ
νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νό
μῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου
ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται
ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου. εὐ=
χαριστῶ τῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νό=
μῳ ἁμαρτίας. Cap. 8.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χρισ=
τῷ ἰησοῦ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν,
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύ
ματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἠλευθέρω
σέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν
ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυ=
τοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁ=
μαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁ
μαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ
νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρ
κα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ
γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρο
νοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύμα=
τος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος,
τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰ
ρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα
εἰς θεόν. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπο
τάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται. οἱ δὲ ἐν σαρ
κὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ
οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι. εἴπερ

peccatum vt appareat pctm̄ per bonū
operatum eſt mihi mortem: vt fiat
ſupra modum peccans peccatum
per mandatum. Scimus .n. quia lex
ſpiritalis eſt. Ego autē carnalis ſum
venundat⁹ ſub peccato: quod enim
operor nō itelligo. Nō .n. qđ volo bo
nū hoc ago: ſʒ qđ odio malū illđ facio.
Si aūt quod nolo illud facio: cōſentio
legi qm̄ bona ē. Nūc āt iā nō ego op
or illđ: ſed quod habitat in me peccatū.
Scio enim quia non habitat in me
hoc eſt in carne mea bonum. Nam D
velle adiacet mihi: perficere autem
bonum non inuenio. Non enim qđ vo
lo bonū hoc facio: ſʒ qđ nolo malū hoc
ago. Si autem quod nolo illud
facio: iam nō ego operor illud: ſed
quod habitat i me pctm̄. Inuenio igit
legem volenti mihi facere bonum:
qm̄ mihi malum adiacet. Cōdelector
eni legi dei ſcđm interiorem hominē.
Video autē aliam legem in membris
meis repugnantem legi
mentis mee: et captiuantē me in lege
peccati que eſt in membris meis.
Infelix ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius? Gratia
dei per ieſum chriſtum
dominum noſtrum. Igitur ego ipſe
mente ſeruio legi dei: carne autē legi
peccati. Cap. 8.

Nihil ergo nūc dānatiōis ē his q̄ ſūt A
in xp̄o ieſu q̄ nō ſcđm carnē ambu
lāt. Lex enim ſpiritus
vite in chriſto ieſu liberauit
me a lege peccati et
mortis. Nam qđ impoſſibile erat legi in
quo īfirmabat per carnē: de⁹ filiū ſuū
mittens in ſimilitudinē carnis peccati:
et de peccato damnauit peccatum
in carne: vt iuſtificatio
legis impleret in nobis: q̄ nō ſcđm car
nem ambulamus: ſed ſecundum ſpiritū.
Qui .n. ſm̄ carnē ſūt q̄ carnis ſūt ſapi
unt: q̄ vero ſcđm ſpm̄ ſūt q̄ ſūt ſp̄s ſentiūt.
Nam prudentia carnis mors eſt: B
prudentia autem ſpiritus vita et pax.
Quoniam ſapientia carnis inimica eſt
deo. Legi enim dei non eſt ſubiecta:
nec enim poteſt. Qui autem in carne
ſūt: deo placere non poſſūt. Vos autē
in carne nō eſtis ſed in ſpiritu: ſi tamē

Digitized by Google

ας εις ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. ἐλευ
θερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθη
τε τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν
ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ πα
ρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρ
σίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν
παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δι=
καιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦ
τε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύ=
νῃ. τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ᾽ οἷς νῦν
ἐπαισχύνεσθε. τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνα=
τος. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρ
τίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρ
πὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν
αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θά
νατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνι=
ος ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Cap. 7.

Ἢ ἀγνοεῖτε ἀδελφοί, γινώσκουσι γὰρ νό
μον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀν
θρώπου ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ. ἡ γὰρ ὕπαν=
δρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ. ἐὰν
δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ
νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀν
δρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀν
δρὶ ἑτέρῳ. ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα
ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε ἀ
δελφοί μου καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νό=
μῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ εἰς τὸ γε
νέσθαι ὑμᾶς ἀνδρὶ ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐ=
γερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ὅτε
γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁ
μαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θα
νάτῳ. νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου
ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δου=
λεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ
παλαιότητι γράμματος. τί οὖν ἐροῦμεν. ὅ
τι ὁ νόμος ἁμαρτία. μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τὴν
ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου. τήν τε
γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλε
γεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις, ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα
ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς, κατειργάσατο
ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν. χωρὶς γὰρ νό=
μου ἁμαρτία νεκρά. ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νό
μου ποτέ. ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρ
τία ἔζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον. καὶ εὑρέθη
μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον.
ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς
ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀπέκ
τεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντο=
λὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. τὸ οὖν ἀγα
θὸν ἐμοὶ γέγονε θάνατος, μὴ γένοιτο. ἀλ=

in eam formam doctrine in quam traditi estis. Li D
berati autem a peccato servi facti estis
iustitie. Humanum dico propter
infirmitatem carnis vestre. Sicut enim exhi
buistis membra vestra servire immundicie
et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc
exhibete membra vestra servire iustitie
in sanctificationem. Cum enim servi essetis Ioh. 8. a.
peccati: liberi fuistis iustitie. Esaie. 1. g.
Quem ergo fructum habuistis tunc in illis: in quibus Eze. 36. e.
erubescitis? Nam finis illorum mors est. Nunc
est. Nunc vero liberati a peccato:
servi autem facti deo: habetis fructum
vestrum in sanctificationem: finem vero vitam
eternam. Stipendia enim peccati mors:
gratia autem dei vita eterna:
in christo iesu domino nostro. Cap. 7.

An ignoratis fratres: scientibus enim le A
ges loquor: quia lex in homine dominatur 1. Cor. 7. d
quanto tempore vivit. Nam que sub viro est
mulier: vivente viro alligata est legi. Si
autem mortuus fuerit vir eius soluta est a
lege viri. Igitur vivente viro vivente
vocabitur adultera si fuerit cum alio viro.
Si autem mortuus fuerit vir eius: liberata
est a lege viri: ut non sit
adultera si fuerit cum alio viro. Itaque fra
tres mei et vos mortificati estis legi
per corpus christi: ut sitis
alterius qui ex mortuis resurrexit:
ut fructificetis deo. Cum B
enim essemus in carne: passiones peccatorum que
per legem erant operabantur in
membris nostris: ut fructificarent morti.
Nunc autem soluti sumus a lege
mortis in qua detinebamur: ita ut servia=
mus in novitate spiritus: et non in
vetustate littere. Quid ergo dicemus.
Lex peccatum est? Absit. Sed
peccatum non cognovi nisi per legem.
Nam concupiscentiam nesciebam: nisi lex dice= Exodi. 20. c
ret. Non concupisces. Occasione autem acce Deute. 5. b.
pta peccatum per mandatum operatum est
in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim
peccatum mortuum erat: ego autem vivebam sine le
ge aliquando. Sed cum venisset mandatum: peccatum C
revixit: ego autem mortuus sum. Et inventum est
mihi mandatum quod erat ad vitam: hoc esse ad
mortem. Nam peccatum occasione accepta per
mandatum seduxit me: et per illud occidit.
Itaque lex quidem sancta: et mandatum 1. Thi. 1. b.
sanctum et iustum et bonum. Quod ergo bonum est
mihi factum est mors? Absit. Sed

Digitized by Google

λα/ η αμαρτία ίνα φανή αμαρτία διά/του α
γαθού μοι κατεργαζομένη θάνατον, ίνα γέ=
νηται καθ' υπερβολήν αμαρτωλός/η αμαρ=
τία διά/της εντολής. οίδαμεν γαρ ότι/ο νό
μος πνευματικός εστίν. εγώ δε σαρκικός ει
μί, πεπραμένος υπό/την αμαρτίαν. ο γαρ
κατεργάζομαι ου γινώσκω. ου γαρ ο θέ=
λω τούτο πράσσω, αλλ' ο μισώ τούτο ποι
ώ. ει δε ο ου θέλω τούτο ποιώ, σύμφημι
/τω νόμω ότι καλός. νυνί δε ουκέτι εγώ κα
τεργάζομαι αυτό, αλλ/η οικούσα εν εμοί α
μαρτία. οίδα γαρ ότι ουκ οικεί εν εμοί
τουτέστιν εν/τη σαρκί μου αγαθόν./το γαρ
θέλειν παράκειται μοι,/το δε κατεργάζεσ=
θαι/το καλόν, ουχ ευρίσκω. ου γαρ ο θέλω
ποιώ αγαθόν, αλλ' ο ου θέλω κακόν τού=
το πράσσω. ει δε ο ου θέλω εγώ τούτο
ποιώ, ουκέτι εγώ κατεργάζομαι αυτό, αλλ
/η οικούσα εν εμοί αμαρτία. ευρίσκω άρα
/τον νόμον/τω θέλοντι εμοί ποιείν/το καλόν
ότι εμοί/το κακόν παράκειται. συνήδομαι
γαρ/τω νόμω/του θεού κατά/τον έσω άν=
θρωπον. βλέπω δε έτερον νόμον εν/τοις μέ=
λεσί μου αντιστρατευόμενον/τω νόμω/του
νοός μου, και αιχμαλωτίζοντα με εν/τω νό
μω/της αμαρτίας/τω όντι εν/τοις μέλεσί μου
ταλαίπωρος εγώ άνθρωπος, τις με ρύσεται
εκ/του σώματος/του θανάτου τούτου. ευ=
χαριστώ/τω θεώ διά ιησού χριστού/του
κυρίου ημών. άρα ουν αυτός εγώ/τω μεν
νοΐ δουλεύω νόμω θεού, /τη δε σαρκί νό=
μω αμαρτίας.
Cap. 8.
Ουδέν άρα νυν κατάκριμα/τοις εν χρισ=
τώ ιησού μη κατά σάρκα περιπατούσιν,
αλλά κατά πνεύμα./ο γαρ νόμος/του πνεύ
ματος/της ζωής εν χριστώ ιησού ηλευθέρω
σέ με από/του νόμου/της αμαρτίας και/του
θανάτου./το γαρ αδύνατον/του νόμου εν
ω ησθένει διά/της σαρκός,/ο θεός/τον εαυ=
τού υιόν πέμψας εν ομοιώματι σαρκός α=
μαρτίας, και περί αμαρτίας κατέκρινε/την α
μαρτίαν εν/τη σαρκί, ίνα/το δικαίωμα/του
νόμου πληρωθή εν ημίν/τοις μη κατά σάρ
κα περιπατούσιν, αλλά κατά πνεύμα./οι
γαρ κατά σάρκα όντες, τα/της σαρκός φρο
νούσιν, οι δε κατά πνεύμα τα/του πνεύμα=
τος./το γαρ φρόνημα/της σαρκός θάνατος,
/το δε φρόνημα/του πνεύματος ζωή και ει=
ρήνη. διότι/το φρόνημα/της σαρκός έχθρα
εις θεόν./τω γαρ νόμω/του θεού ουχ υπο
τάσσεται, ουδέ γαρ δύναται./οι δε εν σαρ=
κί όντες, θεώ αρέσαι ου δύνανται. υμείς δε
ουκ εστέ εν σαρκί, αλλ' εν πνεύματι. είπερ

peccatum: vt appareat pctm̄ per bonū
operatum eſt mihi mortem: vt fiat
ſupra modum peccans peccatum
per mandatum. Scimus .n. quia lex
ſpiritalis eſt. Ego autē carnalis ſum
venundat⁹ ſub peccato: quod enim
operor nō itelligo. Nō .n. qđ volo bo
nū hoc ago: ſ3 qđ odio malū illđ facio.
Si aūt quod nolo illud facio: cōſentio
legi qm̄ bona ē. Nūc āt iā nō ego op
or illđ: ſed quod habitat in me peccatū.
Scio enim quia non habitat in me
hoc eſt in carne mea bonum. Nam
velle adiacet mihi: perficere autem D
bonum non inuenio. Non enim qđ vo
lo bonū hoc facio: ſ3 qđ nolo malū hoc
ago. Si autem quod nolo illud
facio: iam nō ego operor illud: ſed
quod habitat i me pctm̄. Inuenio igit
legem volenti mihi facere bonum:
qm̄ mihi malum adiacet. Cōdelector
eni legi dei ſcđm interiorem hominē.
Video autē aliam legem in membris
meis repugnantem legi
mentis mee: et captiuantē me in lege
peccati que eſt in membris meis.
Infelix ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius? Gratia
dei per ieſum chriſtum
dominum noſtrum. Igitur ego ipſe
mente ſeruio legi dei: carne autē legi
peccati.
Cap. 8.
Nihil ergo nūc dānatiōis ē his q ſūt A
in xpō ieſu q nō ſcđ3 carnē ambu
lāt. Lex enim ſpiritus
vite in chriſto ieſu liberauit
me a lege peccati et
mortis. Nam qđ impoſſibile erat legi in
quo īfirmabat per carnē: de⁹ filiū ſuū
mittens in ſimilitudinē carnis peccati:
et de peccato damnauit peccatum
in carne: vt iuſtificatio
legis impleret in nobis: q nō ſcđ3 car
nem ambulamus: ſed ſecundum ſpiritū.
Qui .n. ſcđm carnē ſūt q carnis ſūt ſapi
unt: q vero ſcđ3 ſpm̄ ſūt q ſūt ſpūs ſentiūt.
Nam prudentia carnis mors eſt: B
prudentia autem ſpiritus vita et pax.
Quoniam ſapientia carnis inimica eſt
deo. Legi enim dei non eſt ſubiecta:
nec enim poteſt. Qui autem in carne
ſūt: deo placere non poſſūt. Vos autē
in carne nō eſtis ſed in ſpiritu: ſi tamē

πνεύμα θεού οικεί εν υμίν. ει δε τις πνεύμα
Χριστού ουκ έχει, ούτος ουκ εστίν αυτού.
ει δε Χριστός εν υμίν, το μεν σώμα νεκρόν
δι' αμαρτίαν, το δε πνεύμα ζωή διά δικαιοσύ
νην. ει δε το πνεύμα του εγείραντος ιησούν
εκ νεκρών οικεί εν υμίν, ο εγείρας τον Χρι
στόν εκ νεκρών ζωοποιήσει και τα θνητά σώ
ματα υμών διά του ενοικούντος αυτού
πνεύματος εν υμίν. άρα ούν αδελφοί ο=
φειλέται εσμέν ου τή σαρκί του κατά σάρκα
ζην. ει γαρ κατά σάρκα ζήτε, μέλλετε απο=
θνήσκειν. ει δε πνεύματι τας πράξεις του
σώματος θανατούτε, ζήσεσθε. όσοι γαρ
πνεύματι θεού άγονται, ούτοι εισίν υιοί θε
ού. ου γαρ ελάβετε πνεύμα δουλείας πά=
λιν εις φόβον, αλλ' ελάβετε πνεύμα υιοθε=
σίας, εν ω κράζομεν αββά ο πατήρ. αυτό το
πνεύμα συμμαρτυρεί τω πνεύματι ημών
ότι εσμέν τέκνα θεού. ει δε τέκνα, και κλη
ρονόμοι. κληρονόμοι μεν θεού, συγκληρο=
νόμοι δε Χριστού· είπερ συμπάσχομεν, ί=
να και συνδοξασθώμεν. λογίζομαι γαρ ότι
ουκ άξια τα παθήματα του νυν καιρού προς
την μέλλουσαν δόξαν αποκαλυφθήναι εις
ημάς. η γαρ αποκαραδοκία της κτίσεως
την αποκάλυψιν των υιών του θεού απε=
κδέχεται. τη γαρ ματαιότητι η κτίσις υπετά=
γη ουχ εκούσα, αλλά διά τον υποτάξαντα
επ' ελπίδι, ότι και αυτή η κτίσις ελευθερω=
θήσεται από της δουλείας της φθοράς εις
την ελευθερίαν της δόξης των τέκνων του
θεού. οίδαμεν γαρ ότι πάσα η κτίσις συ=
στενάζει και συνωδίνει άχρι του νυν. ου μό
νον δε, αλλά και αυτοί την απαρχήν του
πνεύματος έχοντες, και ημείς αυτοί εν εαυ
τοίς συστενάζομεν υιοθεσίαν απεκδεχόμενοι
την απολύτρωσιν του σώματος ημών.
τη γαρ ελπίδι εσώθημεν. ελπίς δε βλε=
πομένη, ουκ εστίν ελπίς. ο γαρ βλέπει τις
τι και ελπίζει. ει δε ο ου βλέπομεν ελπίζο
μεν, δι' υπομονής απεκδεχόμεθα. ωσαύτως
δε και το πνεύμα συναντιλαμβάνεται ταις
ασθενειαις ημών. το γαρ τι προσευξόμεθα
καθό δει ουκ οίδαμεν, αλλ' αυτό το πνεύ
μα υπερεντυγχάνει υπέρ υμών στεναγμοίς
αλαλήτοις. ο δε ερευνών τας καρδίας οίδε
τι το φρόνημα του πνεύματος, ότι κατά
θεόν εντυγχάνει υπέρ αγίων. οίδαμεν δε
ότι τοις αγαπώσι τον θεόν πάντα συνερ=
γεί εις το αγαθόν, τοις κατά πρόθεσιν κλη=
τοίς ούσιν. ότι ούς προέγνω και προώρισε
συμμόρφους της εικόνος του υιού αυτού,
εις το είναι αυτόν πρωτότοκον εν πολλοίς

ſpũs dei hĩtat in vobis. Si q̃s ãt ſpm̃
chriſti non habet: hic non eſt eius.
Si ãt xp̃s i vobis ē: corp9 q̃dē mortuū ē
ꝑpter pctm̃: ſpũs vero viuit ꝑpter iuſti
ficationē. Qđ ſi ſpũs ei9 qui ſuſcitauit
ieſũ a mortuis hĩtat i vobis: q̃ ſuſcitauit
ieſũ xp̃m a mortuis viuificabit ⁊ mortalia
vr̃a: ꝑpter inhĩtantem ſpm̃ ei9 corpa
in vobis. Ergo fratres debitores C
ſumus non carni vt ſecundum carnem
viuam9. Si .n. ſcđm carnē vixeritis: mo
riemini. Si autem ſpiritu facta eius
carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūq; 2.Thi.1.b.
ſpiritu dei aguntur: hi ſunt filij dei
Non enī accepiſtis ſpiritū ſeruitutis ite
rū i timore: ſed accepiſtis ſpm̃ adoptiōis Gal.4.a.
filioꝝ dei: i quo clamam9 abba pr̃. Ipſe
enī ſpũs teſtimoniū reddet ſpũi noſtro
q ſum9 filij dei. Si ãt filij ⁊ heredes:
heredes quidē dei: coheredes 1.Cor.12.b
autem chriſti: ſi tamen compatimur vt Phi.4.d.
⁊ conglorificemur. Exiſtimo enim q
non ſūt cōdigne paſſiones hui9 tpis ad
futuram gloriam que reuelabitur in
nobis. Nam expectatio creature D
reuelationem filiorum dei expectat.
Uanitati enim creatura ſubiecta eſt
nō volens: ſed ꝑpter eum q̃ ſubiecit
eam in ſpe: q2 et ipſa creatura liberabi
tur a ſeruitute corruptionis in
libertatem glorie filiorum
dei. Scim9 .n. q ois creatura igemi=
ſcit ⁊ parturit vſq; adhuc. Non ſolum
autem illa ſed et nos ipſi primitias
ſpiritus habentes: et ipſi intra nos
gemim9 adoptionem filioꝝ dei: expectā
tes redemptionem corporis noſtri. E
Spe ei ſalui facti ſum9. Spes ãt q̃ vi=
detur: nō eſt ſpes. Nā quod videt qs
quid ſperat? Si aũt qđ nō videm9 ſpe
ram9: per patientiā expectam9. Similiter
autem et ſpiritus adiuuat
infirmitatem noſtram. Nā quid orem9
ſicut oportet neſcim9: ſed ipſe ſpiritus
poſtulat pro nobis gemitibus
ienarrabilib9. Qui ãt ſcrutať corda ſcit
quid deſideret ſpiritus: quia ſecundum
deū poſtulat pro ſanctis. Scimus aũt
q̃m diligentib9 deū omnia cooperantur
in bonū his q̃ ſcđm ꝑpoſitū vocati ſūt
ſācti. Nā quos preſciuit ⁊ predeſtinauit F
conformes fieri imaginis filij ſui:
vt ſit ipſe primogenitus in multis

Digitized by Google

ἀδελφοῖς. οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε. καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν. οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα. εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ᾽ ἡμῶν. ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται. Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ. θεὸς ὁ δικαιῶν, τίς ὁ κατακρίνων. Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα. καθὼς γέγραπται. ὅτι ἕνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ἀλλ᾽ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Cap. 9.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ οὗτοι Ἰσραήλ, οὐδ᾽ ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραὰμ πάντες τέκνα. ἀλλ᾽ ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα τοῦτ᾽ ἔστιν οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ, ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλά-

fratribus. Quos autem predestinauit: hos et vocauit: et quos vocauit: hos et iustificauit: quos autem iustificauit: illos et magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus pro nobis: quis contra nos? Qui etiam proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat: quis est qui condemnet? Christus iesus qui mortuus est: immo qui et resurrexit: qui est ad dexteram dei: qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a charitate christi? B
Tribulatio: an angustia: an fames an nuditas: an periculum: an persecutio: an gladius? Sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. Psal. 43.
Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque mors: neque vita: neque angeli: neque principatus: neque virtutes: neque instantia: neque futura: neque fortitudo: neque altitudo: neque profundum: neque creatura alia poterit nos separare a charitate dei: que est in christo iesu domino nostro.

Cap. 9.

Veritatem dico in christo: non mentior: testimonium mihi perhibente conscientia mea in spiritu sancto: quoniam tristitia mihi magna est: et continuus dolor cordi meo. A
Optabam enim ego ipse anathema esse a christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem: qui sunt israelite: quorum adoptio est filiorum: et gloria et testamentum et legislatio et obsequium et promissa: quorum patres: ex quibus est christus secundum carnem: qui est super omnia deus benedictus in secula amen. Non autem quod exciderit verbum dei. Non enim omnes qui ex circuncisione sunt israel: hi sunt israelite: neque qui semen sunt abrae omnes filii. Sed in isaac vocabitur tibi semen: Galla. 4. d
id est non qui filii carnis: hi filii dei: sed qui filii sunt promissionis: estimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc est. Secundum hoc tempus veniam: B
et erit sare filius. Non solum autem illa: sed et rebecca ex uno concubitu habens isaac patris nostri. Cum enim nondum nati fuissent: aut aliquid boni egissent aut mali: vt secundum electionem propositum dei maneret: non ex operibus sed ex vocante dictum est ei: quia maior seruiet minori

Digitized by Google

σσομ καθὼς γέγραπται. τὸν ἰακὼβ ἠγάπη=
σα, τὸν δὲ ἠσαῦ ἐμίσησα. τί οὖν ἐροῦμεν.
μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ. μὴ γένοιτο. τῷ
γὰρ μωυσεῖ λέγει. ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ,
καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν οὐ
τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλ=
λὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γρα=
φὴ τῷ φαραώ. ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρα
σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμιν
μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομα μου
ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν
δὲ θέλει σκληρύνει. ἐρεῖς οὖν μοι. τί ἔτι
μέμφεται. τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς
ἀνθέστηκε. μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε σὺ τίς εἶ
ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ. μὴ ἐρεῖ τὸ
πλάσμα τῷ πλάσαντι τί με ἐποίησας οὕ=
τως. ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πη
λοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ
μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. εἰ δὲ
θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνω
ρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολ=
λῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμέ=
να εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦ
τον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους ἃ
προητοίμασεν εἰς δόξαν. οὓς καὶ ἐκάλεσεν
ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθ
νῶν. ὡς καὶ ἐν τῷ ὠσηὲ λέγει. καλέσω τὸν
οὐ λαόν μου λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἠγα
πημένην, ἠγαπημένην. καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ
οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ
κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ἡσαΐας δὲ
κράζει ὑπὲρ τοῦ ἰσραήλ. ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς
τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσ=
σης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται. λόγον γὰρ
συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ,
ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος
ἐπὶ τῆς γῆς. καθὼς προείρηκεν ἡσαΐας. εἰ μὴ
κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς γόμορρα
ἂν ὡμοιώθημεν. τί οὖν ἐροῦμεν. ὅτι ἔθνη
τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δι=
καιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως.
ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς
νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. διατί. ὅτι
οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου.
προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμ=
ματος καθὼς γέγραπται. ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι
ἐν σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν
σκανδάλου, καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ
οὐ καταισχυνθήσεται.

Cap. 10.

Ἀδελφοί ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέ=
ησις ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ ἰσραὴλ ἐστὶν
εἰς σωτηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆ

ſicut ſcriptū eſt. Jacob dilexi: Mala. 1. a.
eſau aūt odio habui. Quid ergo dice
mus? Nunqd iniqtas apd deū? Abſit.
Moyſi enī dicit. Miſerebor cui miſer Exo. 33. d
tus ſū: ⁊ miaꝫ pſtabo cui miſerebor. Igit
nō volentis neqꝫ currentis ſed
miſerentis eſt dei. Dicit enim ſcriptura Exo. 9. d.
pharaoni. Quia in hoc ipſum excitaui
te ⁊ vt oſtendam in te virtutem
meā: ⁊ vt annuncietur nomen meum
in vniuerſa terra. Ergo cui vult miſere C
tur: ⁊ quē vult indurat. Dices itaqꝫ mi
hi. Quid adhuc querit. Voluntati eniꝫ
eius quis reſiſtit? O homo tu quis es
qui reſpondeas deo. Nunquid dicit Esaie. 45. c Hiere. 18. a
figmentū ei qui ſe finxit: quid me feci
ſti ſic. An nō habet poteſtatē figulus lu
ti ex eadem maſſa facere aliud
quidē vas in honorē: aliud vero in cō=
tumeliā? Qd ſi de9 volēs oſtēdere irā et
notā facere potētiā ſuā: ſuſtinuit i mul
ta patientia vaſa ire aptata
in interitum: vt oſtenderet diuitias
glorie ſue in vaſa miſericordie que
preparauit in gliaꝫ. Quos et vocauit
nō ſolū ex iudeis ſed etiam ex gētib9:
ſicut in oſee dicit. Vocabo Osee. 2. d.
non plebē meā: plebē meā: ⁊ nō dile
ctaꝫ dilectā: ⁊ nō miaꝫ ꝯſecutā: miaꝫ ꝯſecu=
tā. Et erit i loco vbi dictuꝫ eſt eis: non Osee. 1. d.
plebs mea vos: ibi vocabūtur filij dei D
viui. Eſaias aūt clamat ꝓ iſrl. Si fue Esaie. 10. d
rit numer9 filiorꝫ iſrl tanqꝫ arena maris
reliquie ſalue fient. Verbū enim
cōſūmans et abbreuiās in equitate:
quia vbum breuiatum faciet dominus
ſuper terraꝫ. Et ſicut pdixit eſaias. Ni Esaie. 1. d.
ſi domin9 ſabaoth reliquiſſet nobis ſemē
ſicut ſodoma facti eſſem9: et ſicut go=
morra ſimiles fuiſſem9. Quid ergo dice
m9? Qd gētes q̄ nō ſectabant iuſtitiā:
apprehēderūt iuſtitiā: iuſtitiā aūt q̄ ex fi
de ē. Iſrael vero ſectādo legē iuſtitie in
legē iuſtitie nō ꝑuenit. Quare? Quia
non ex fide: ſed quaſi ex operibus.
Offenderunt eni in lapidem offenſionis:
ſicut ſcriptū eſt. Ecce pono Esaie. 28. d.
in ſion lapidem offenſionis et petram
ſcandali: ⁊ oīs qui credit in eū non cō
fundetur.

Cap. 10.

Fratres voluntas qdē cordis mei ⁊ obſecra
tio ad deū fit pro illis i ſalutē. Teſti A
moniū eni ꝑhibeo illꝫ ꝙ emulationē qdē

λον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽ ἐπίγνωσιν.
ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην,
καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι,
τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.
τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
παντὶ τῷ πιστεύοντι. μωσῆς γὰρ γράφει
τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ ποι
ήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ἡ
δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει. μὴ εἴ
πῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς
τὸν οὐρανόν, τουτέστι χριστὸν καταγαγεῖν
ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον, τουτέστι
χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέ
γει. ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόμα-
τί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τουτέστι τὸ ῥῆ
μα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν, ὅτι ἐὰν ὁ-
μολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰη-
σοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι
ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.
καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην,
στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέ-
γει γὰρ ἡ γραφή. ὅτι πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽
αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστι
διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ ἕλληνος. ὁ γὰρ
αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάν-
τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. πᾶς γὰρ
ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθή-
σεται. πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ
ἐπίστευσαν. πῶς δὲ πιστεύσουσιν, οὗ οὐκ
ἤκουσαν. πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύ-
σσοντος. πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσ-
ταλῶσι. καθὼς γέγραπται. ὡς ὡραῖοι οἱ πό
δες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν ε-
ὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά. ἀλλ᾽ οὐ πάντες
ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. ἠσαΐας γὰρ λέ
γει. κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν. ἄρα
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς. ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος
θεοῦ. ἀλλὰ λέγω. μὴ οὐκ ἤκουσαν. μενοῦν
γε, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος
αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ
ῥήματα αὐτῶν. ἀλλὰ λέγω. μὴ οὐκ ἔγ-
νω ἰσραήλ. πρῶτος μωσῆς λέγει. ἐγὼ πα
ραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέ-
τῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ
καὶ λέγει. εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμ-
φανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. πρὸς
δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦν
Λέγω οὖν Cap. 11. ⌊τα, καὶ ἀντιλέγοντα.
μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλίτης εἰμί,
ἐκ σπέρματος ἀβραάμ, φυλῆς βενιαμίν. οὐκ

dei habent: sed non secundum scientiam.
Ignorantes enim iustitiam dei
et suam querentes statuere:
iustitie dei non sunt subiecti.
Finis enim legis christus est: ad iusti-
tiam omni credenti. Moyses enim scri- Levit. 18. a
psit. Quoniam iustitiam que ex lege est: qui fecerit
homo vivet in ea. Que B
autem ex fide est iustitia sic dicit. Ne dixe Deut. 30. c
ris in corde tuo: quis ascendet in
celum: id est christum deducere:
aut quis descendet in abyssum: hoc est
christum a mortuis revocare. Sed quid dicit
scriptura? Prope est verbum in ore Deut. 30. c
tuo et in corde tuo. Hoc est verbum
fidei quod predicamus: quia si confitearis
in ore tuo dominum iesum
et in corde tuo credideris quod
deus illum suscitavit a mortuis salvus eris.
Corde enim creditur ad iustitiam:
ore autem confessio fit ad salutem. Dicit Esaie. 28. d
enim scriptura. Omnis qui credit in
illum non confundetur. Non enim est C
distinctio iudei et greci. Nam 1. Cor. 8. b
idem dominus omnium: dives in omnes Jaco. 1. a.
qui invocant illum. Omnis enim Johe. 2. g.
quicunque invocaverit nomen domini salvus erit Mat. 10. c / 24. b.
Quomodo ergo invocabunt in quem non Mar. 13. c.
crediderunt? Aut quomodo credent ei quem non Actu. 2. b.
audierunt? Quomodo autem audient sine predicante?
Quomodo vero predicabunt: nisi mittantur?
sicut scriptum est. Quam speciosi pedes Esaie. 52. b.
evangelizantium pacem evangelizantium
bona. Sed non omnes
obediunt evangelio. Esaias enim di-
cit. Domine quis credidit auditui nostro? Er- Esa. 53. a
go fides ex auditu: auditus autem per verbum D
christi. Sed dico. Nunquid non audierunt? Et
quidem in omnem terram exivit sonus Psal. 18.
eorum et in fines orbis terre
verba eorum. Sed dico. Nunquid israel non co
gnovit? Primus moyses dicit. Ego ad emu Deut. 32. c
lationem vos adducam in non gentem: in gentem insi
pientem in iram vos mittam. Esaias autem audet
et dicit. Inventus sum a non querentibus me: pa Esaie. 65. a
lam apparui his qui me non interrogabant. Ad
israel autem dicit. Tota die expandi Esaie. 65. a
manus meas ad populum non creden
tem: sed contradicentem. Cap. 11.
Dico ergo. Nunquid deus repulit populum A
suum? Absit. Nam et ego israelita sum
ex semine abraam de tribu beniamin. Non

ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέ
γνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή
ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ ἰσραὴλ
λέγων. κύριε τοὺς προφήτας σου ἀπέκτει=
ναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν,
κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν
ψυχήν μου. ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρη=
ματισμός. κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλί=
ους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ
βάαλ. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμ
μα κατ᾽ ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. εἰ δὲ χά
ριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων. ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γί
νεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χά=
ρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. τί οὖν
ὃ ἐπιζητεῖ ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ
δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθη
σαν, καθὼς γέγραπται. ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ
βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
σήμερον ἡμέρας. καὶ δαυὶδ λέγει. γενηθήτω
ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς θήραν
καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐ
τοῖς. σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν δια=
παντὸς σύγκαψον. λέγω οὖν. μὴ ἔπταισαν
ἵνα πέσωσι. μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν
παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ παράπτω
μα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττη=
μα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον
τὸ πλήρωμα αὐτῶν. ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς
ἔθνεσιν. ἐφόσον μὲν εἰμὶ ἐγὼ ἐθνῶν ἀπό=
στολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, εἴπω
παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τι
νὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν κα
ταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις εἰ μὴ ζω
ὴ ἐκ νεκρῶν. εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύ
ραμα. καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. εἰ
δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς,
καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότη=
τος τῆς ἐλαίας ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ τῶν
κλάδων. εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν
ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ᾽ ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς οὖν.
ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισ=
θῶ. καλῶς τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν. σὺ δὲ
τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ
φοβοῦ. εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλά
δων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσε=
ται. ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ
ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομίαν. ἐπὶ δὲ σὲ
χρηστότητα ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι ἐπεὶ

repulit deus plebē ſuam quam preſciuit.
An neſcitis in helia quid dicit ſcriptura:
quēadmodū iterpellat deū adūſū iſrl'.
Dñe pphetas tuos occiderunt: 3.Re.19.b
altaria tua ſuffoderunt:
et ego relictus ſum ſolus: et querunt
aiaz meā. Sed qd dicit illi diuinū rñ
ſum. Reliqui mihi ſeptem milia
virorum: qui nō curuauerunt genua an
te baal. Sic ergo et in hoc tēpore reliq̄e
ſcōz electionē grē dei ſalue facte ſūt. Si
aūt gra: iā nō ex opib9. Alioqn gra iā
non eſt grata.
Quid ergo?
Qd querebat iſrael hoc nō eſt ꝯſecut9:
electio aūt conſecuta eſt: ceteri xō exce
cati ſūt: ſicut ſcriptū eſt. Dedit illis de9 B
ſpiritum cōpūctionis: oculos vt non Eſaie.6.c
videant: et aures vt nō audiant vſq̧ i
hodiernū diem. Et dauid dicit. Fiat Pſal.68.
menſa eorū corā ipſis in laqueū: et i ca
ptionē et in ſcādalū et in retributionē il-
lis. Obſcurentur oculi eorum
ne videant: et dorſum eorum ſemper
incurua. Dico ergo. Nunqd ſic offende=
rūt vt caderent? Abſit. Sed illorū
delicto ſalus eſt gentibus: vt
illos emulentur. Quod ſi delictum
illorū diuitie ſunt mundi: et diminutio
eorum diuitie gentiū: quanto magis
plenitudo eorū? Uobis enim dico
gētib9. Quādiu qdē ego ſū gētiū apo=
ſtol9 miniſteriū meū honorificabo: ſiquō
ad emulādū puocē carnē meā et ſaluos
faciā aliquos ex ill'. Si .n. amiſſio eo
rū recōciliatio eſt mūdi: q̄ aſſūptio niſi
vita ex mortuis. Qd ſi delibatio ſctā
eſt: et maſſa. Et ſi radix ſancta: et rami. C
ſi aliqui ex ramis fracti ſunt: tu Qd
autē cum oleaſter eſſes inſert9 es in ill':
et ſoci9 radicis et pinguedinis
oliue factus es: noli gloriari aduerſus
ramos. Qd ſi gloriaris: non tu
radicē portas: ſed radix te. Dicis ergo.
Fracti ſunt rami vt ego inſerar. aūt
Bene pter icredulitatē fracti ſūt. Tu
fide ſtas. Noli altū ſapere: ſed
time. Si enim deus naturalib9 ramis
non pepercit: ne forte nec tibi parcat.
Uide ergo bonitatem et ſeueritatē dei.
In eos qdē q cecidert ſeueritatē: i te aūt
bōitatē dei ſi pmāſeris i bōitate. Alioqn

και συ εκκοπήση. και εκείνοι δε εάν μη επιμείνωσι τη απιστία, εγκεντρισθήσονται. δυνατός γαρ εστίν ο θεός πάλιν εγκεντρίσαι αυτούς. ει γαρ συ εκ της κατά φύσιν εξεκόπης αγριελαίου, και παρά φύσιν ενεκεντρίσθης εις καλλιέλαιον, πόσω μάλλον ούτοι οι κατά φύσιν εγκεντρισθήσονται τη ιδία ελαία. ου γαρ θέλω υμάς αγνοείν αδελφοί το μυστήριον τούτο, ίνα μη ήτε παρ εαυτοίς φρόνιμοι, ότι πώρωσις από μέρους τω ισραήλ γέγονεν, άχρις ου το πλήρωμα των εθνών εισέλθη, και ούτω πας ισραήλ σωθήσεται καθώς γέγραπται. ήξει εκ σιών ο ρυόμενος, και αποστρέψει ασεβείας από ιακώβ. και αύτη αυτοίς η παρ εμού διαθήκη, όταν αφέλωμαι τας αμαρτίας αυτών. κατά μεν το ευαγγέλιον εχθροί δι υμάς, κατά δε την εκλογήν αγαπητοί διά τους πατέρας. αμεταμέλητα γαρ τα χαρίσματα και η κλήσις του θεού. ώσπερ γαρ ποτέ και υμείς ηπειθήσατε τω θεώ, νυν δε ηλεήθητε τη τούτων απειθία, ούτω και ούτοι νυν ηπείθησαν τω υμετέρω ελέει, ίνα και αυτοί ελεηθώσι. συνέκλεισε γαρ ο θεός τους πάντας εις απείθειαν ίνα τους πάντας ελεήση. ω βάθος πλούτου και σοφίας και γνώσεως θεού, ως ανεξερεύνητα τα κρίματα αυτού, και ανεξιχνίαστοι αι οδοί αυτού. τις γαρ έγνω νουν κυρίου, η τις σύμβουλος αυτού εγένετο, η τις προέδωκεν αυτώ και ανταποδοθήσεται αυτώ. ότι εξ αυτού και δι αυτού και εις αυτόν τα πάντα, αυτώ η δόξα εις τούς αιώνας. αμήν.

Παρακαλώ ουν υμάς αδελφοί διά Cap. 12. των οικτιρμών του θεού παραστήσαι τα σώματα υμών θυσίαν ζώσαν αγίαν ευάρεστον τω θεώ την λογικήν λατρείαν υμών. και μη συσχηματίζεσθε τω αιώνι τούτω, αλλά μεταμορφούσθε τη ανακαινώσει του νοός υμών εις το δοκιμάζειν υμάς τι το θέλημα του θεού το αγαθόν και ευάρεστον και τέλειον. λέγω γαρ διά της χάριτος της δοθείσης μοι παντί τω όντι εν υμίν μη υπερφρονείν παρ ο δει φρονείν, αλλά φρονείν εις το σωφρονείν. εκάστω ως ο θεός εμέρισε μέτρον πίστεως. καθάπερ γαρ εν ενί σώματι μέλη πολλά έχομεν, τα δε μέλη πάντα ου την αυτήν έχει πράξιν, ούτως οι πολλοί εν σώμα εσμέν εν χριστώ, ο δε καθείς αλλήλων μέλη. έχοντες δε χαρίσματα κατά την χάριν την δοθείσαν ημίν διάφορα. είτε προφητείαν κατά την αναλογίαν της πίστεως. είτε διακονίαν εν τη διακονία. είτε ο διδάσκων εν τη διδασκαλία. είτε ο παρα

tu excideris. Sz ⁊ illi ſi nõ pmãſerit in incredulitate: inſerentur. Potens eſt enim deus iterum inſerere illos. Nã ⁊ ſi tu ex naturali exciſus es oleaſtro: ⁊ contra naturam inſertus es in bonam oliuã: quanto magis hi qui ſecundum naturã inſerentur ſue oliue. Nolo enim vos ignorare fratres myſterium hoc vt non ſitis vobiſipſis ſapiẽtes: qꝛ cecitas ex pte cõtigit in iſrael donec plenitudo gentiũ intraret: ⁊ ſic oĩs iſrl ſaluꝰ fieret ſicut ſcriptũ ẽ. Ueniet ex ſion q eripiat ⁊ auertat impietatem ab iacob. (D — Eſaie.59.d) Et hoc illis a me teſtamentum: cum abſtulero pctã eoꝝ. Scdꝫ euãgeliũ qdẽ inimici ppter vos: ſcdꝫ electionem aũt chariſſimi ppter patres. Sine penitẽtia enim ſunt dona et vocatio dei. Sicut enim aliqñ et vos nõ crediđiſtis deo: nũc aũt miaꝫ cõſecuti eſtis ppter incredulitatẽ illoꝝ: ita ⁊ iſti nũc nõ crediderũt in vr̃aꝫ miaꝫ: vt ⁊ ipſi miaꝫ cõſequãtur. Concluſit eñi deꝰ oĩa in incredulitate: vt omniũ miſereat. O altitudo diuitiaꝝ ſapiẽtie ⁊ ſciẽtie dei: qꝫ incõphẽſibilia ſũt iudicia eius ⁊ inueſtigabiles vie eius. (o. inueſtigabiles .i. non veſtigabiles) Quis eñi cognouit ſenſũ dñi: aut qs cõſiliariꝰ eiꝰ fuit: aut qs prior dedit illi ⁊ retribuetur ei. (1. Cor. 3. d.) Quoniam ex ipſo et per ipſum ⁊ in ipſo ſũt oĩa: ipſi honor ⁊ glĩa in ſecula ſcłoꝝ amen.

Obſecro itaqꝫ vos fr̃es p Cap. 12. (A) miſericordiam dei vt exhibeatis corpa vr̃a hoſtiã viuẽtẽ ſctãm deo placentẽ: rationabile obſequium veſtrũ. (Phil. 4. d) Et nolite conformari huic ſeculo: ſed reformamini in nouitate ſenſus veſtri vt probetis que voluntas dei bona: et beneplacens et perfecta. (Ephe. 5. c. 1. Theſ. 4. a) Dico enĩ per grãꝫ que data eſt mihi oĩbꝰ q ſũt iter vos: nõ plꝰ ſapere qꝫ oportet ſapere: ſed ſapere ad ſobrietatẽ: ⁊ vnicuiqꝫ ſicut deus diuiſit menſurã. (B) Sicut enĩ in vno corpore multa mẽbra habemꝰ oĩa aũt mẽbra nõ eundẽ actũ habẽt: ita multi vnũ corpꝰ ſumꝰ in xp̃o: ſinguli aũt alter alterius mẽbra: (1. Cor. 12. b Ephe. 4. a.) habentes donationes ſecundũ gratiã q data ẽ nobis differẽtes. Siue prophetiam ſecundum rationeꝫ fidei. Siue miniſteriũ in miniſtrando. Siue qui docet in doctrina. Qui exhortat:

καλών εν τη παρακλήσει. ο μεταδιδούς εν
απλότητι. ο προϊστάμενος εν σπουδή. ο ε
λεών εν ιλαρότητι. η αγάπη ανυπόκριτος.
αποστυγούντες το πονηρόν, κολλώμενοι
τω αγαθώ. τη φιλαδελφία εις αλλήλους φι
λόστοργοι. τη τιμή αλλήλους προηγούμε=
νοι. τη σπουδή μη οκνηροί τω πνεύματι ζέον
τες. τω κυρίω δουλεύοντες. τη ελπίδι χαί=
ροντες. τη θλίψει υπομένοντες. τη προσευ
χή προσκαρτερούντες. ταις χρείαις των α=
γίων κοινωνούντες. την φιλοξενίαν διώκον=
τες. ευλογείτε τους διώκοντας υμάς, ευλο=
γείτε και μη καταράσθε. χαίρειν μετά χαι=
ρόντων, και κλαίειν μετά κλαιόντων. το αυ
τό εις αλλήλους φρονούντες. μη τα υψη=
λά φρονούντες, αλλά τοις ταπεινοίς συνα=
παγόμενοι. μη γίνεσθε φρόνιμοι παρ εαυ=
τοίς. μηδενί κακόν αντί κακού αποδιδόντες.
προνοούμενοι καλά ενώπιον πάντων αν=
θρώπων. ει δυνατόν το εξ υμών, μετά πάν
των ανθρώπων ειρηνεύοντες. μη εαυτούς εκ
δικούντες αγαπητοί αλλά δότε τόπον τη ορ
γή. γέγραπται γαρ. εμοί εκδίκησις, εγώ αν
ταποδώσω λέγει κύριος. εάν ουν πεινά ο
εχθρός σου, ψώμιζε αυτόν. εάν διψά πότι
ζε αυτόν. τούτο γαρ ποιών άνθρακας πυ=
ρός σωρεύσεις επί την κεφαλήν αυτού. μη
νικώ υπό του κακού, αλλά νίκα εν τω α=
γαθώ το κακόν.

Cap. 13.

Πάσα ψυχή εξουσίαις υπερεχούσαις υ=
ποτασσέσθω. ου γαρ εστίν εξουσία ει=
μή υπό θεού. αι δε ούσαι εξουσίαι, υπό
του θεού τεταγμέναι εισίν. ώστε ο αντιτα=
σσόμενος τη εξουσία, τη του θεού διαταγή
ανθέστηκεν. οι δε ανθεστηκότες, εαυτοίς κρί
μα λήψονται. οι γαρ άρχοντες ουκ εισί φό
βος των αγαθών έργων, αλλά των κακών.
θέλεις δε μη φοβείσθαι την εξουσίαν, το α=
γαθόν ποίει, και έξεις έπαινον εξ αυτής. θεού
γαρ διάκονος εστί σοι εις το αγαθόν. εάν
δε το κακόν ποιής, φοβού. ου γαρ εική την
μάχαιραν φορεί. θεού γαρ διάκονος εστίν,
έκδικος εις οργήν τω το κακόν πράσσοντι.
διό ανάγκη υποτάσεσθε, ου μόνον διά την
οργήν, αλλά και διά την συνείδησιν. δια
τούτο γαρ και φόρους τελείτε. λειτουργοί
γαρ θεού εισίν εις αυτό τούτο προσκαρτε=
ρούντες. απόδοτε ουν πάσι τας οφειλάς.
τω τον φόρον τον φόρον, τω το τέλος το
τέλος, τω τον φόβον τον φόβον, τω την τι=
μήν την τιμήν. μηδενί μηδέν οφείλετε ει μή
το αγαπάν αλλήλους. ο γαρ αγαπών τον
έτερον, νόμον πεπλήρωκε. το γαρ ου μοι=

in exhortando. Qui tribuit in
ſīplicitate. Qui p̄eſt i ſollicitudīe. Qui C
miſeret̄ i hilaritate. Dilectio ſine ſimu
latiōe. Odientes malum: adherentes Eſaie.7.d
bono. Charitatē fraternitatis iuicē di= Amos.5.d Ephe.4.c.
ligentes: honore inuicem preuenientes. 1.Pe.2.c.
Sollicitudine non pigri: ſp̄ū feruentes Luce.12.c.
domino ſeruientes. Spe gaudentes: in 1.Pe.5.b. Hebre.13.a
tribulatione patientes: orationi
inſtantes. Neceſſitatib9 ſanctorum
cōmunicantes: hoſpitalitatē ſectantes.
Benedicite perſequētib9 vos. Bñdicite
et nolite maledicere. Gaudere cū gaudē Mat.5.a.
tib9: flere cum flentibus. Idipſum
inuicem ſentientes. Non alta D
ſapientes: ſed humilibus conſentientes.
Nolite eſſe prudētes apd̄ voſmetipſos. Prou.3.a
Nulli malum pro malo reddentes. Eſa.5.b
Prouidētes bona: nō tm̄ corā deo: ſz ēt co Prou.20.c
rā oīb9 hoīb9. Si fieri pōt qd̄ ex vobis 1.Pe.3.b. 2.Cor.8.d
eſt: cū oīb9 hoībus pacē habētes. Non Heb.12.c.
voſmetip̄os defēdētes chariſſimi: ſz date
locū ire. Scriptū ē ei. Mihi vīdicta: et Deute.32.b
ego retribuā dicit dn̄s. Sed ſi eſurie Pro.25.c
rit inimic9 tu9 ciba illū. Si ſitit potū da
illi. Hoc enim faciens carbones ignis
congeres ſuper caput eius. Noli
vinci a malo: ſed vince in bono
malum.

Cap. 13.

Omnis aīa p̄tātib9 ſublimiorib9 ſub A
dita ſit. Non eſt enim poteſtas niſi 1.Pe.5.c.
a deo. Que autem ſunt: a
deo ordinata ſunt. Itaqꝫ qui reſiſtit
poteſtati: dei ordinationi
reſiſtit. Qui aūt reſiſtūt: ipſi ſibi dāna
tionem acquirūt. Nā p̄cipes nō ſūt ti
mori boni operis ſed mali.
Uis aūt non timere poteſtatē: bonū
fac: et habebis laudem ex illa. Dei
enim miniſter eſt tibi in bonum. Si B
autē malū feceris time. Non ei ſine cau
ſa gladiū portat. Dei eniz miniſter eſt:
vindex in iram ei qui malum agit.
Ideoqꝫ neceſſitate ſubditi eſtote nō ſolū
ꝓpter irā: ſed etiā ꝓpter ꝯſciētiā. Ideo
enim et tributa preſtatis. Miniſtri
enim dei ſunt in hoc ipſum ſeruientes.
Reddite ergo omnibus debita. Mat.22.d.
Cui tributū tributum: cui vectigal
vectigal: cui timorē timorem: cui hono C
rem honorē. Nemini quicqꝫ debeatis: ni 1.Joh.5.a.
ſi vt inuicem diligatis. Qui eniz diligit
proximū: legē impleuit. Nā nō adultera Deute.5.b.

χεύσεις, ου φομεύσεις, ου κλέψεις, ουκ επι=
θυμήσεις, και ει Τις ετέρα εμτολή, εμ Τούτω
Τω λόγω αμακεφαλαιούται, εμ Τω αγαπή
σεις Τομ πλησίομ σου ως εαυτόμ. η αγάπη
Του πλησίομ κακόμ ου κατεργάζεται. πλή=
ρωμα ουμ μόμου, η αγάπη. και Τούτο ειδό=
τες Τομ καιρόμ, ότι ώρα ημάς ήδη εξ ύπμου
εγερθήμαι. μυμ εγγύτερομ ημώμ η σωτηρία
η ότε επιστεύσαμεμ. η μύξ προέκοψεμ, η δε
ημέρα ήγγικεμ. αποθώμεθα ουμ Τα έργα
Του σκότους, και εμδυσώμεθα Τα όπλα Του
φωτός, ως εμ ημέρα ευσχημόμως περιπα=
τήσωμεμ. μη κώμοις και μέθαις, μη κοίταις
και ασελγείαις, μη έριδι και ζήλω, αλλ εμ
δύσασθε Τομ κύριομ ιησούμ χριστόμ, και Της
σαρκός πρόμοιαμ μη ποιήσθε εις επιθυμίας.

Cap. 14.

Τομ δε ασθεμούμτα Τη πίστει προσλαμ=
βάμεσθε, μη εις διακρίσεις διαλογισμώμ.
ος μεμ πιστεύει φαγείμ πάμτα, ο δε ασθε
μώμ λάχαμα εσθίει. ο εσθίωμ Τομ μη εσθίομ=
τα μη εξουθεμείτω, και ο μη εσθίωμ Τομ εσθί
ομτα μη κριμέτω. ο θεός γαρ αυτόμ προ=
σελάβετο. συ Τις ει ο κρίμωμ αλλότριομ οι=
κέτημ. Τω ιδίω κυρίω στήκει η πίπτει. σταθή=
σεται δε. δυματός γαρ εστίμ ο θεός στήσαι
αυτόμ. ος μεμ κρίμει ημέραμ παρ ημέραμ,
ος δε κρίμει πάσαμ ημέραμ. έκαστος εμ Τω
ιδίω μοϊ πληροφορείσθω. ο φρομώμ Τημ η=
μέραμ, κυρίω φρομεί. και ο μη φρομώμ Τημ η
μέραμ, κυρίω ου φρομεί. και ο εσθίωμ, κυρί
ω εσθίει. ευχαριστεί γαρ Τω θεώ. και ο μη εσ
θίωμ κυρίω ουκ εσθίει και ευχαριστεί Τω θε=
ώ. ουδείς γαρ ημώμ εαυτώ ζη, και ουδείς ε=
αυτώ αποθμήσκει. εάμ Τε γαρ ζώμεμ, Τω κύ
ρίω ζώμεμ. εάμ Τε αποθμήσκωμεμ, Τω κυρίω
αποθμήσκομεμ. εάμ Τε ουμ ζώμεμ, εάμ Τε α=
ποθμήσκωμεμ, Του κυρίου εσμέμ. εις Τούτο
γαρ χριστός και απέθαμε και αμέστη και έ
ζησεμ, ίμα και μεκρώμ και ζώμτωμ κυριεύση.
συ δε Τι κρίμεις Τομ αδελφόμ σου, η και συ
Τι εξουθεμείς Τομ αδελφόμ σου. πάμτες γαρ
παραστησόμεθα Τω βήματι Του χριστού.
γέγραπται γαρ. ζω εγώ λέγει κύριος, ότι
εμοί κάμψει παμ γόμυ επουραμίωμ και επι
γείωμ και καταχθομίωμ, και πάσα γλώσ=
σα εξομολογήσεται Τω θεώ. άρα ουμ έκασ=
τος ημώμ περί εαυτού λόγομ δώσει Τω θε=
ώ. μηκέτι ουμ αλλήλους κρίμωμεμ. αλλά
Τούτο κρίματε μάλλομ, Το μη Τιθέμαι πρό
σκομμα Τω αδελφώ η σκάμδαλομ. οίδα και
πέπεισμαι εμ χριστώ ιησού, ότι ουδέμ κοι=
μόμ δι αυτού, ει μη Τω λογιζομέμω Τι κοιμόμ

bis: nõ occides: nõ furaberis: nõ falſũ teſti
moniũ dices: nõ ↄcupiſces: ⁊ ſi qđ ẽ aliđ
mandatũ: in hoc verbo inſtaurat. Di Galla. 5. c Mat. 22. g Leuiti 19. d
liges primũ tuũ ſicut teipſuʒ. Dilectio Jaco. 2. b.
primi malũ non operatur. Plenitudo
ergo legis eſt dilectio. Et hoc ſciẽtes D
tẽpus: quia hora eſt iam nos de ſomno
ſurgere. Nũc. n. ppior ẽ noſtra ſaluſ:
q̃ cũ credidim⁹. Nox preceſſit dies aũt
appropinquauit. Abijciamus ergo ope
ra tenebrarum ⁊ induamur arma
lucis: ſicut in die honeſte ambulem⁹.
Nõ ĩ cõmeſſatõib⁹ ⁊ ebrietatib⁹: nõ ĩ cu Luce. 21. g.
bilib⁹ ⁊ ĩpudicitijs: nõ ĩ ↄtentõe ⁊ emu
latiõe: ſed induimini dñʒ ieſuʒ xp̃ʒ: et Galla. 5. c. 1. Pe. 2. b.
carnis curam ne fecerit in deſiderijs.

Cap. 14.

Infirmum autem in fide aſſumite: A
nõ in diſceptationib⁹ cogitationũ.
Ali⁹ ei credit mãducare ſe oĩa. Qui aũt
ĩfirm⁹ ẽ olus mãducet. Is q mãducat
nõ mãducantẽ nõ ſpernat: ⁊ q nõ man
ducat: mãducantẽ nõ iudicet. De⁹ eñ il
lũ aſſumpſit. Tu qs es q iudicas alie Jaco. 4. b
nũ ſeruũ: Dño ſuo ſtat aut cadit. Sta=
bit aũt. Potens eſt enim deus ſtatuere
illũ. Nam alius iudicat diẽ inter diem:
alius aũt iudicat oẽm diẽ. Unuſqſq; ĩ
ſuo ſenſu abundet. Qui ſapit diem:
domino ſapit:
Et qui manducat: domino
mãducat. Gras ei agit dõ. Et q nõ mã B
ducat: dño nõ mãducat: ⁊ gras agit dõ.
Nemo enĩ nrm ſibi viuit: et nemo ſibi
moritur. Siue enim viuim⁹: domino
viuimus: ſiue morimur domino
morimur. Siue ergo viuim⁹ ſiue mori
mur: domini ſumus. In hoc
enim chriſtus mortuus eſt ⁊ reſurrexit
vt ⁊ viuorũ ⁊ mortuorum dominetur.
Tu aũt quid iudicas fratrẽ tuũ: aut tu Jaco. 4. c.
quare ſpernis fratrem tuum. Oẽs enĩ
ſtabimus ante tribunal chriſti.
Scriptũ eſt ei. Uiuo ego dicit dñs q̃m Eſai. 45. d Philip. 2. b
mihi flectetur omne genu:
et omnis lingua
confitebitur deo. Itaq; vnuſquiſq; 2. Cho. 2. b
noſtrum pro ſe rationem reddet deo.
Non ergo amplius inuicẽ iudicem⁹. Sʒ C
hoc iudicate magis: ne ponatis offendi=
culum fratri vel ſcandalum. Scio et
confido in dño ieſu: quia nihil cõmune
per ipʒ: niſi ei q exiſtimat quid cõmũe

εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀ-
δελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην
περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀ-
πόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ
βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ
γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ
πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χα-
ρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ὁ γὰρ ἐν τούτοις δου-
λεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ
δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰ-
ρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς
εἰς ἀλλήλους. μὴ ἕνεκεν βρώματος κατά-
λυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά,
ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμ-
ματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μη-
δὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου
προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ.
σὺ πίστιν ἔχεις κατὰ σεαυτόν, ἔχε ἐνώπι-
ον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν
ἐν ᾧ δοκιμάζει. ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φά-
γῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως. πᾶν
δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστί. Cap. 15.
Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθε-
νήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ
μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ὑμῶν τῷ πλη-
σίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδο-
μήν. καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν,
ἀλλὰ καθὼς γέγραπται. οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν
ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ. ὅσα γὰρ
προεγράφη εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν
προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ
τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα
ἔχωμεν. ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς πα-
ρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν, ἐν
ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυ-
μαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ
πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ
ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν θε-
οῦ. λέγω δὲ Χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγε-
νῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ
βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων.
τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν
καθὼς γέγραπται. διὰ τοῦτο ἐξομολογήσο-
μαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου
ψαλῶ. καὶ πάλιν λέγει. εὐφράνθητε ἔθνη
μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν αἰνεῖτε
τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε
αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. καὶ πάλιν Ἡσαΐας
λέγει. ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστά-
μενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦ-
σι. ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς
πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν εἰς

eſt illi commune eſt. Si enim propter cibum fra-
ter tuus contriſtatur: iam non ſecundum charitatem
ambulas. Noli cibo tuo illum perde-
re: pro quo chriſtus mortuus eſt. Non
ergo blaſphemetur bonum veſtrum. Non
eſt enim regnum dei eſca et
potus: ſed iuſtitia et pax et gaudium
in ſpiritu ſancto. Qui enim in hoc ſeruit
chriſto: placet deo et
probatus eſt hominibus. Itaque que pacis D
ſunt ſectemur: et que edificationis ſunt
in inuicem cuſtodiamus. Noli propter eſcam de-
ſtruere opus dei. Omnia quidem ſunt munda:
ſed malum eſt homini qui per offendiculum
manducat. Bonum eſt non manducare carnem
et non bibere vinum: neque in quo frater tuus
offenditur aut ſcandalizatur aut infirmatur.
Tu fidem quam habes penes temetipſum: ha-
be coram deo. Beatus qui non iudicat ſemet-
ipſum in eo quod probat. Qui autem diſcernit: ſi
manducauerit damnatus eſt: quia non ex fide.
Omne autem quod non eſt ex fide peccatum eſt. Cap. 15.
Debemus autem nos firmiores imbecil- A
litates infirmorum ſuſtinere: et
non nobis placere. Unuſquiſque veſtrum proxi-
mo ſuo placeat in bonum ad edificationem.
Et enim chriſtus non ſibi placuit:
ſed ſicut ſcriptum eſt. Improperia Pſal. 68.
improperantium tibi ceciderunt ſuper me. Que-
cunque enim ſcripta ſunt ad noſtram doctrinam
ſcripta ſunt: vt per patientiam et
conſolationem ſcripturarum ſpem
habeamus. Deus autem patientie et ſolatii
det vobis idipſum ſapere in
alterutrum ſecundum ieſum chriſtum: vt vnanimes
vno ore honorificetis deum et
patrem domini noſtri ieſu chriſti.
Propter quod ſuſcipite inuicem: ſicut et
chriſtus ſuſcepit vos in honorem dei.
Dico enim chriſtum ieſum miniſtrum fuiſſe
circunciſionis: propter veritatem dei ad
confirmandas promiſſiones patrum:
gentes autem ſuper miſericordia honorare de- B
um: ſicut ſcriptum eſt. Propterea confitebor 2. Reg. 22. & Pſ. 17.
tibi in gentibus domine: et nomini tuo
cantabo. Et iterum dicit. Letamini gentes Deut. 32.
cum plebe eius. Et iterum. Laudate Pſal. 116.
omnes gentes dominum: et magnificate
eum omnes populi. Et rurſus eſaias
ait. Erit radix ieſſe: et qui exurget Eſaie 11. c.
regere gentes: in eum gentes ſperabunt.
Deus autem ſpei repleat vos
omni gaudio et pace in credendo vt

Digitized by Google

το περισσεύειν υμάς εν τη ελπίδι εν δυνά
μει πνεύματος αγίου. πέπεισμαι δε αδελ
φοί μου και αυτός εγώ περί υμών, ότι και
αυτοί μεστοί εστέ αγαθωσύνης, πεπληρω
μένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι και άλ=
λους νουθετείν. τολμηρότερον δε έγραψα
υμίν αδελφοί από μέρους, ως επαναμιμ=
νήσκων υμάς διά την χάριν την δοθείσαν
μοι υπό του θεού εις το είναι με λειτουρ=
γόν ιησού χριστού εις τα έθνη, ιερουργούν
τα το ευαγγέλιον του θεού. ίνα γένηται η
προσφορά των εθνών ευπρόσδεκτος ηγιασ
μένη εν πνεύματι αγίω. έχω ουν καύχησιν
εν χριστώ ιησού, τα προς τον θεόν. ου γαρ
τολμήσω λαλείν τι ων ου κατειργάσατο
χριστός δι εμού εις υπακοήν εθνών και λό
γω και έργω εν δυνάμει σημείων και τερά=
των εν δυνάμει πνεύματος θεού. ώστε με
από ιερουσαλήμ και κύκλω μέχρι του ιλ=
λυρικού πεπληρωκέναι το ευαγγέλιον του
χριστού. ούτω δε φιλοτιμούμενον ευαγ=
γελίζεσθαι, ουχ όπου ωνομάσθη χριστός,
ίνα μη επ αλλότριον θεμέλιον οικοδομώ,
αλλά καθώς γέγραπται. οις ουκ ανηγγέλη
περί αυτού όψονται, και οι ουκ ακηκόασι
συνήσουσι. διό και ενεκοπτόμην τα πολ=
λά του ελθείν προς υμάς. νυνί δε μηκέτι
τόπον έχων εν τοις κλίμασι τούτοις, επι=
ποθείαν δε έχων του ελθείν προς υμάς από
πολλών ετών, ως εάν πορεύωμαι εις την ισ
πανίαν, ελεύσομαι προς υμάς. ελπίζω γαρ
διαπορευόμενος θεάσασθαι υμάς, και υφ υ
μών προπεμφθήναι εκεί, εάν υμών πρώτον
από μέρους εμπλησθώ. νυνί δε πορεύομαι
εις ιερουσαλήμ, διακονών τοις αγίοις. ευδό
κησαν γαρ μακεδονία και αχαΐα, κοινωνίαν
τινά ποιήσασθαι εις τους πτωχούς των α
γίων των εν ιερουσαλήμ. ευδόκησαν γαρ
και οφειλέται αυτών εισίν. ει γαρ τοις πνεύ
ματικοίς αυτών εκοινώνησαν τα έθνη, οφεί=
λουσι και εν τοις σαρκικοίς λειτουργήσαι
αυτοίς. τούτο ουν επιτελέσας, και σφραγι
σάμενος αυτοίς τον καρπόν τούτον, απελεύ
σομαι δι υμών εις την ισπανίαν. οίδα δε ό
τι ερχόμενος προς υμάς εν πληρώματι εύ
λογίας του ευαγγελίου του χριστού ελεύ
σομαι. παρακαλώ δε υμάς αδελφοί διά του
κυρίου ημών ιησού χριστού και διά της
αγάπης του πνεύματος, συναγωνίσασθαι
μοι εν ταις προσευχαίς υπέρ εμού προς
τον θεόν, ίνα ρυσθώ από των απειθούντων
εν τη ιουδαία, και ίνα η διακονία μου η εις
ιερουσαλήμ ευπρόσδεκτος γένηται τοις αγί

abundetis in ſpe et virtute
ſpiritus ſancti. Certus ſum aũt fratres
mei et ego ipſe de vobis: qm̃ et
ipſi pleni eſtis dilectione: repleti
omni ſciẽtia ita vt poſſitis alterutrũ
monere. Audacius autẽ ſcripſi
vobis fratres ex parte tanq̃ in memoriã
vos reducens propter gratiã q̃ data eſt
mihi a deo vt ſim miniſter
chriſti ieſu in gentibus: ſanctificans
euangelium dei: vt fiat
oblatio gentium accepta ⁊ ſanctificata
in ſpiritu ſancto. Habeo igit̃ gloriam C
in chriſto ieſu ad deum. Non enim
audeo aliq̃d loq̃ eorũ q̃ p me nõ efficit
xp̃s in obedientiam gentium in verbo
⁊ factis in virtute ſignorũ ⁊ prodigiorũ:
in virtute ſpiritus ſancti: ita vt
ab hieruſalẽ per circuitum vſq̃ illyricũ
repleuerim euangelium
chriſti. Sic aũt predicaui euãgeliũ hoc
non vbi nominatus eſt chriſtus:
ne ſuper alienum fũdamentũ edificarẽ:
ſed ſicut ſcriptũ eſt. Quibus nõ eſt annũ Eſai. lij. d.
ciatũ de eo videbũt: ⁊ q̃ nõ audierũt de
eo intelligẽt. Propter qđ ⁊ impediebar
plurimũ venire ad vos: et phibit⁹ ſũ
vſq̃ adhuc. Nũc vero vlteri⁹ locũ nõ hñs
in his regionib⁹: cupiditatẽ aũt hñs ve
niẽdi ad vos ex multis iã p̃cedẽtib⁹ annis:
cũ in hiſpaniã pficiſci cepero: ſpero q
preteriens videam vos ⁊ a vobis
deducar illuc: ſi vobis primum
ex pte fruit⁹ fuero. Nũc igit̃ pficiſcar D
in hierl'm miniſtrare ſanctis. Probauerũt
enim macedonia ⁊ achaia collationem
aliquã facere in pauperes ſctõrũ qui ſũt
in hieruſalem. Placuit enim eis
⁊ debitores ſũt eorũ. Nam ſi ſpiritua
liũ eorũ participes facti ſũt gentiles: de=
bent ⁊ in carnalibus miniſtrare
eis. Hoc igit̃ cũ cõſũmauero ⁊ aſſigna
uero eis fructũ hũc: per vos pficiſcar
in hiſpaniam. Scio autem quoniam
veniens ad vos in abundantia benedi
ctionis chriſti veniam.
Obſecro ergo vos fratres per
dominũ noſtrum ieſum chriſtum ⁊ p
charitatẽ ſancti ſpũs: vt adiuuetis
me in orationibus veſtris pro me ad
deum: vt liberer ab infidelibus qui ſunt
in iudea: et obſequij mei oblatio
accepta fiat in hieruſalem ſanctis

οις, ἱμα εμ Χαρά ἔλθω ϖρος υμάς Διά θελή
ματος θεοῦ, και συμαμαπαύσωμαι υμίμ. /ο
Δε θεός /Της ειρήμης μετά ϖάμτωμ υμώμ. α
μήμ.

Cap.16.

Συμίστημι Δε υμίμ φοίβημ /Τημ αΔελφήμ η
μώμ, οὖσαμ Διάκομομ /Της εκκλησίας /Της
εμ κεγΧρεαίς, ἵμα αυτήμ προσΔέξησθε εμ κυ
ρίω αξίως /Τωμ αγίωμ, και παραστήτε αυτή
εμ ω αμ υμώμ Χρήζη πράγματι. και γαρ αὐ
τη προστάτις ϖολλώμ εγεμήθη και αυτοῦ
εμοῦ. ασπάσασθε ϖρίσκιλλαμ και ακύλαμ
/Τους συμεργούς μου εμ Χριστώ ιησοῦ, οἵτι
μες υϖέρ /Της ψυΧής μου /Τομ εαυτώμ Τρά
Χηλομ υπέθηκαμ, οις ουκ εγώ μόμος ευΧαρι
στώ, αλλά και ϖάσαι /αι εκκλησίαι /Τωμ εθ=
μώμ, και /Τημ κατ οἶκομ αυτώμ εκκλησίαμ. ασ
πάσασθε επαιμετόμ /Τομ αγαπητόμ μοι, ος εσ
τίμ αϖαρΧή /Της αΧαΐας εις Χριστόμ. ασπά=
σασθε μαριάμ, ἥτις ϖολλά εκοϖίασεμ εις η=
μάς. ασπάσασθε αμΔρόμικομ και ιουμίαμ
/Τους συγγεμείς μου, και συμαιΧμαλώτους
μου, οἵτιμες εισίμ εϖίσημοι εμ /Τοις αϖοστό
λοις, οι και προ εμοῦ γεγόμασιμ εμ Χριστώ.
ασπάσασθε αμπλίαμ /Τομ αγαϖητόμ μου εμ
κυρίω. ασπάσασθε ουρβαμόμ /Τομ συμεργόμ
ημώμ εμ Χριστώ, και στάΧυμ /Τομ αγαπητόμ
μου. ασπάσασθε αϖελλήμ /Τομ Δόκιμομ εμ
Χριστώ. ασπάσασθε /Τους εκ /Τωμ αριστο=
βούλου. ασπάσασθε ηρωΔίωμα /Τομ συγγε=
μή μου. ασπάσασθε /Τους εκ /Τωμ μαρκίσσου,
/Τους όμτας εμ κυρίω. ἀσπάσασθε Τρύφαι=
μαμ και Τρυφώσαμ /Τας κοϖιώσας εμ κυρίω.
ασϖάσασθε ϖερσίΔα /Τημ αγαϖητήμ, ἥτις
πολλά εκοπίασεμ εμ κυρίω. ασπάσασθε ροῦ
φομ /Τομ εκλεκτόμ εμ κυρίω, και /Τημ μητέρα
αυτοῦ και εμοῦ. ασπάσασθε ασύγκριτομ,
φλέγομτα, ερμάμ, πατρόβαμ, ερμήμ, και /Τους
σὺμ αυτοίς αΔελφούς. ασπάσασθε φιλο=
λόγομ και ιουλίαμ, μηρέαμ και /Τημ αΔελφήμ
αυτοῦ, και ολυμϖάμ, και /Τους σὺμ αὐτοίς
ϖάμτας αγίους. ασϖάσασθε αλλήλους εμ
φιλήματι αγίω. ασπάζομται υμάς /αι εκκλη
σίαι /Του Χριστοῦ. παρακαλώ Δε υμάς αΔελ
φοί σκοϖείμ /Τους /Τας ΔιΧοστασίας και /Τα
σκάμΔαλα παρά /Τημ ΔιΔαΧήμ ημ υμείς εμά
θετε ϖοιοῦμτας, και εκκλίματε απ αυτώμ. /οι
γαρ Τοιοῦτοι /Τω κυρίω ημώμ ιησοῦ Χρισ=
τώ ου Δουλεύουσιμ, αλλά /Τη εαυτώμ κοι=
λία, και Διά /Της Χρηστολογίας και ευλογί
ας εξαϖατώσι /Τας καρΔίας /Τωμ ακάκωμ. /η
γαρ υμώμ υϖακοή εις ϖάμτας αφίκετο.
Χαίρω ουμ /Το εφ υμίμ. θέλω Δε υμάς σο
φούς μεμ είμαι εις /Το αγαθόμ, ακεραίους Δε

vt veniam ad vos in gaudio per volun
tatem dei vt refrigerer vobiſcum.
Deus aūt pacis ſit cum omnibꝰ vobis
amen.

Cap.16.

Commēdo āt vobiſ phebē ſororē no A
ſtrā q̄ eſt in miniſterio eccl'ie que eſt
in cēcbris: vt eā ſuſcipiatiſ in domino
digne ſctis: et aſſiſtatis ei
in quocūq; negocio vr̄i idiguerit. Etēi
ipſa quoq; aſtitit multis ⁊ mihi ipſi.
Salutate priſcam ⁊ aquilam
adiutores meos in chriſto ieſu: qui
pro anima mea ſuas ceruices
ſuppoſuerūt: qbꝰ non ſolū ego grās ago
ſed et cuncte eccleſie gentium:
⁊ domeſticā eccleſiam eorū. Salutate
ephenetum dilectum mihi: qui eſt
primitiuus eccl'ie aſie i xp̄o ieſu. Salu
tate mariā que multū laborauit in nobiſ.
Salutate andronicū ⁊ iuniam
cognatos et concaptiuos
meos qui ſūt nobiles in apoſtolis:
qui ⁊ ante me fuerunt in chriſto ieſu.
Salutate ampliatū dilectiſſimū mihi i B
domino. Salutate vrbanū adiutorem
nr̄m in xp̄o ieſu: et ſtachium dilectum
meum. Salutate appellem probum in
chriſto. Salutate eoſ q̄ ſūt ex ariſtoboli
domo. Salutate herodionē cognatum
meū. Salutate eos q̄ ſūt ex narciſſi do=
mo: q̄ ſūt in dn̄o. Salutate triphenam
et triphoſā: que laborauit in domino.
Salutate perſidam chariſſimam que
multū laborauit in domino. Salutate
rufum electum in domino ⁊ matrem
eius ⁊ meam. Salutate aſyncritū ⁊
phlegontē hermā patrobā hermē ⁊ qui
cum eis ſunt fratres. Salutate philolo
gum ⁊ iuliam nereum et ſororem
eius ⁊ olympiadē: ⁊ oēs qui cū eis ſūt
ſanctos. Salutate inuicē in C
oſculo ſancto. Salutant vos oēs eccle=
ſie chriſti. Rogo aūt vos fratres vt
obſeruetis eos qui diſſenſiones et
offendicula preter doctrinā quā vos di=
diciſtiſ faciūt: ⁊ declinate ab illis.
Huiuſcemodi eni xp̄o domino noſtro
non ſeruiunt: ſed ſuo ventri:
et per dulces ſermones ⁊ benedictiōes
ſeducunt corda innocentium.
Veſtra eni obediētia i omni loco diuul
gata ē. Gaudeo igit̄ i vobiſ: ſ; volo vos
ſapientes eſſe in bono ⁊ ſimplices

Digitized by Google

εις/το κακόν./ο δε θεός/της ειρήνης συντρί=
ψει/τον σατανάν υπό/τους πόδας υμών εν
τάχει./η χάρις/του κυρίου ημών ιησού χρισ
τού μεθ υμών. ασπάζονται υμάς τιμόθεος/ο
συνεργός μου, και λούκιος, και ιάσων, και
σωσίπατρος/οι συγγενείς μου. ασπάζομαι
υμάς εγώ τέρτιος/ο γράψας/την επιστολήν
εν κυρίω. ασπάζεται υμάς γαΐος/ο ξένος
μου και/της εκκλησίας όλης. ασπάζεται υμάς
έραστος/ο οικονόμος/της πόλεως, και κούαρ
τος/ο αδελφός./η χάρις/του κυρίου ημών
ιησού χριστού μετά πάντων υμών αμήν.
/τω δε δυναμένω υμάς στηρίξαι κατά/το ε=
υαγγέλιόν μου και/το κήρυγμα ιησού χρι=
στού κατά αποκάλυψιν μυστηρίου χρό=
νοις αιωνίοις σεσιγημένου φανερωθέντος δε
νυν διά τε γραφών προφητικών κατ επι=
ταγήν/του αιωνίου θεού εις υπακοήν πίσ=
τεως εις πάντα/τα έθνη γνωρισθέντος, μόνω
σοφώ θεώ διά ιησού χριστού, δόξα εις
/τους αιώνας αμήν.

Τέλος/της προς ρωμαίους επι=
στολής.

in malo. Deus autem pacis conterat
ſathanã ſub pedibus veſtris velociter.
Gratia domini noſtri ieſu chriſti
vobiſcum. Salutat vos timotheus
adiutor meus: et lucius et iaſon et
ſoſipater cognati mei. Saluto
vos ego tertius qui ſcripſi epiſtolam
in dño. Salutat vos caius hoſpes
meus et vniuerſa eccleſia. Salutat vos
eraſtus arcarius ciuitatis: et quartus
frater. Gratia domini noſtri
ieſu chriſti cum omnib9 vobis amen.
Ei aũt q̃ potẽs ẽ vos cõfirmare iuxta euã
geliũ meũ et predicationem ieſu chriſti
ſecundum reuelationem myſterij tẽpori
bus eternis taciti q̃d nũc patefactũ eſt
per ſcripturas prophetarũ ſctõꝝ preceptũ
eterni dei ad obeditionem fidei
in cunctis gentibus cogniti: ſoli
ſapiẽti deo p̃ ieſũ xp̃m: honor et glĩa in
ſecula ſeculorum amen.

Explicit epiſtola Pauli
ad Romanos.

Incipit prologus in primam epiſtolam ad Corinthios.

Epiſtola prima ad corinthios multas cauſas diuerſaſq; complectit̃: quarum partem relatione fratrum cognouit apoſtolus: partim ipſorum corinthiorum ſunt litteris indicate. Nonnullas vero pro officij ſui cura aut ordinat aut emendat: et varijs curatiõib9 medetur diuerſa infirmitate languentibus. Nam apud eos primũ curatur diſſenſionis vitium quod multi pſeudo=apoſtolorum vnitatem intulerunt ſcindentes eccleſie: vt proprij nominis facerent ſectatores: quod his exprobrat verbis apoſtolus. Hoc autem dico quod vnuſquiſq; veſtrum dicit. Ego quidem ſum pauli: ego autem apollo: ego vero cephe: ego aũt chriſti. Et ob hoc quidem horum ſe dicit facere nominũ mentionem: vt multo magis erubeſcant id ſe facere ſub falſorum apoſtolorũ nominib9: quod etiam ſi ſub pauli et petri fieret nomine diſpliceret. Secunda cauſa eius inducitur qui paterne oblitus reuerentie vxorem ſibi non erubuit facere de nouerca. Quod facinus licet fornicationẽ appellauerit apoſtolus: tamen ita condemnauit: vt in vltionem facti autorem talis operis diabolo iudicauerit deputandum: impoſita iudiciorum et litium tertia queſtione. Quarto loco matrimoniorum iura tractantur his. Quinto loco virginitatis conſilium velut e vicino coniungitur. Sexto loco de eſcarũ licẽtia diſputatur. Septimo atq; octauo loco de attondendo viris: et mulieribus velando capite ac ſacramentorum comunione precipit̃. Nono loco emulatio que diuerſitate donorum ſpiritualium naſcebatur ſub exemplo membrorum et corporis caſtigatur. Decimo reſurrectionis ſpes multis et argumentis et rationibus approbatur. Ultimo de colligẽdis ad neceſſitatem ſanctorum nomine charitatis cura vel edificatio cultui imponitur. Interſerũtur his pauca: que aut vt quibuſdam videtur pendent ex ſuperiorib9: aut habent licet ꝓprias tamen puulas actiones.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Corinthij ſunt achaici: et hi ſimiliter ab apoſtolo audierunt verbum veritatis: et ſubuerſi ſunt multifarie a falſis apoſtolis. Quidam a philoſophie verboſa eloquẽtia: alij ſecta legis iudaice iducti ſũt. Hos reuocat apoſtolus ad veram fidem et euangelicam ſapientiam: ſcribens eis ab epheſo per timotheum diſcipulum ſuum.

Explicit argumentum.

Digitized by Google

Η τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς κορινθίους πρώτη ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ σωσθένης ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. πιστὸς ὁ θεὸς δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα· ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν ἀδελφοί μου ὑπὸ τῶν χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσί. λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει ἐγὼ μέν εἰμι παύλου, ἐγὼ δὲ ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ κηφᾶ, ἐγὼ δὲ χριστοῦ. μεμέρισται ὁ χριστός. μὴ παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα παύλου ἐβαπτίσθητε. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ κρίσπον καὶ γάϊον, ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν στεφανᾶ οἶκον, λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ. ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστί. γέγραπται γάρ ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ποῦ σοφός, ποῦ γραμματεύς, ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου. οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκη=

Incipit epiſtola beati Pauli ad Corinthios prima. Cap. I.

Paulus vocatus apoſtolus ieſu A
chriſti per voluntatem dei et
ſoſthenes frater: eccleſie
dei que eſt corinthi
ſanctificatis in chriſto ieſu
vocatis ſanctis: cum omnibus qui inuocant
nomen domini noſtri ieſu chriſti
in omni loco ipſorum et noſtro. Gratia
vobis et pax a deo patre noſtro
et domino ieſu chriſto. Gratias ago i.14.d.2
deo meo ſemper pro vobis in gratia i.co.
dei que data eſt vobis in chriſto ieſu
quia in omnibus diuites facti eſtis in illo in
omni verbo et in omni ſcientia: ſicut
teſtimonium chriſti confirmatum eſt in vobis
ita vt nihil vobis deſit in vlla gratia
expectantibus reuelationem
domini noſtri ieſu chriſti: qui et
confirmabit vos vſque in finem ſine crimine
in die aduentus domini noſtri ieſu chriſti.
Fidelis deus per quem vocati eſtis in ſocie B
tatem filij eius ieſu chriſti domini noſtri. 1.Theſ.5.d
Obſecro autem vos fratres i.10.c.
per nomen domini noſtri
ieſu chriſti: vt idipſum dicatis omnes:
et non ſint in vobis ſciſmata. Sitis autem perfe
cti in eodem ſenſu et in eadem ſententia.
Significatum eſt enim mihi de vobis fratres
mei ab his qui ſunt chloes: quia contentiones ſunt in
ter vos. Hoc autem dico: quod vnuſquiſque veſ
trum dicit. Ego quidem ſum pauli: ego autem a i.3.a.
pollo: ego vero cephe: ego autem chriſti. Diuiſus
eſt chriſtus. Nunquid paulus crucifixus eſt pro vo
bis: aut in nomine pauli baptizati eſtis:
Gratias ago deo meo quod neminem veſtrum ba
ptizaui niſi criſpum et caium: ne quis dicat
quod in nomine meo baptizati eſtis. Baptiza
ui autem et ſtephane domum: ceterum neſcio
ſi quem alium veſtrum baptizauerim. Non enim miſit C
me chriſtus baptizare ſed euangelizare:
non in ſapientia verbi: vt non euacuetur
crux chriſti. Verbum enim
crucis pereuntibus quidem ſtultitia eſt:
his autem qui ſalui fiunt id eſt nobis dei virtus eſt.
Scriptum eſt enim. Perdam ſapientiam Eſaie.29.c
ſapientium: et prudentiam prudentium re
probabo. Vbi ſapiens: vbi ſcriba: vbi in Eſa.33.c
quiſitor huius ſeculi: Nonne ſtultam fecit
deus ſapientiam huius mundi. Nam quia
in dei ſapientia non cognouit
mundus per ſapientiam deum: placuit

Digitized by Google

σεν ο θεός διά της μωρίας του κηρύγματος σώσαι τους πιστεύοντας. επειδή και ιουδαιοι σημείον αιτούσι, και έλληνες σοφίαν ζητούσιν. ημείς δε κηρύσσομεν χριστόν εσταυρωμένον, ιουδαίοις μεν σκάνδαλον, έλλησι δε μωρίαν, αυτοίς δε τοις κλητοίς ιουδαίοις τε και έλλησι χριστόν, θεού δύναμιν και θεού σοφίαν. ότι το μωρόν του θεού σοφώτερον των ανθρώπων εστί, και το ασθενές του θεού ισχυρότερον των ανθρώπων εστί. βλέπετε γαρ την κλήσιν υμών αδελφοί, ότι ου πολλοί σοφοί κατά σάρκα, ου πολλοί δυνατοί, ου πολλοί ευγενείς, αλλά τα μωρά του κόσμου εξελέξατο ο θεός ίνα τους σοφούς καταισχύνη, και τα ασθενή του κόσμου εξελέξατο ο θεός, ίνα καταισχύνη τα ισχυρά. και τα αγενή του κόσμου και τα εξουθενημένα εξελέξατο ο θεός και τα μη όντα, ίνα τα όντα καταργήση, όπως μη καυχήσηται πάσα σάρξ ενώπιον του θεού. εξ αυτού δε υμείς εστέ εν χριστώ ιησού, ος εγενήθη ημίν σοφία από θεού δικαιοσύνη τε και αγιασμός και απολύτρωσις. ίνα καθώς γέγραπται ο καυχώμενος εν κυρίω καυχάσθω.

Cap. 2.

Καγώ ελθών προς υμάς αδελφοί, ήλθον ου καθ᾽ υπεροχήν λόγου η σοφίας καταγγέλων υμίν το μαρτύριον του θεού. ου γαρ έκρινα του ειδέναι τι εν υμίν ει μη ιησούν χριστόν και τούτον εσταυρωμένον. και εγώ εν ασθενεία και εν φόβω και εν τρόμω πολλώ εγενόμην προς υμάς. και ο λόγος μου και το κήρυγμα μου ουκ εν πειθοίς ανθρωπίνης σοφίας λόγοις, αλλ᾽ εν αποδείξει πνεύματος και δυνάμεως, ίνα η πίστις ημών μη η εν σοφία ανθρώπων, αλλ᾽ εν δυνάμει θεού. σοφίαν δε λαλούμεν εν τοις τελείοις. σοφίαν δε ου του αιώνος τούτου ουδέ των αρχόντων του αιώνος τούτου των καταργουμένων, αλλά λαλούμεν σοφίαν θεού εν μυστηρίω την αποκεκρυμμένην ην προώρισεν ο θεός προ των αιώνων εις δόξαν ημών, ην ουδείς των αρχόντων του αιώνος τούτου έγνωκεν. ει γαρ έγνωσαν ουκ αν τον κύριον της δόξης εσταύρωσαν. αλλά καθώς γέγραπται. α οφθαλμός ουκ είδε, και ους ουκ ήκουσε, και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, α ητοίμασεν ο θεός τοις αγαπώσιν αυτόν. ημίν δε ο θεός απεκάλυψε διά του πνεύματος αυτού. το γαρ πνεύμα πάντα ερευνά, και τα βάθη του θεού. τις γαρ οίδεν ανθρώπων τα του ανθρώπου, ει μη το πνεύμα του ανθρώπου το εν αυτώ. ούτω και τα του θεού ουδείς οίδεν, ει μη το πνεύμα του

deo per stultitiam predicationis saluos facere credẽtes. Quoniã et iudei signa petũt: et greci sapientiam querũt. Nos aũt predicamus xpm crucifixũ: iudeis quidem scandalũ: gentibus autem stultitiã: ipsis aũt vocatis iudeis atq3 grecis xpm dei virtutem et dei sapientiã. Quia quod stultũ est dei sapientius est hoibus: et quod infirmũ ẽ dei: fortius est hominibus. Videte enim vocationem vestrã fratres: quia non multi sapientes secundũ carnem non multi potentes: non multi nobiles: sed que stulta sunt mũdi elegit deus vt confundat sapientes: et infirma mundi elegit deus vt confundat fortia: et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus et ea que nõ sũt: vt ea que sũt destrueret: vt nõ glorietur omnis caro in cõspectu eius. Ex ipso autem vos estis in christo iesu: qui factus est nobis sapientia et iustitia et sanctificatio et redemptio: vt queadmodũ scriptũ est: qui gloriatur in dño glorietur. D

1. Cho. 10. d
Hiere. 9. d.

Ca. 2.

Et ego cũ venissem ad vos fratres: veni non in sublimitate sermonis aut sapientie annũciãs vobis testimoniũ xpi. Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos nisi iesum xpm et hũc crucifixum. Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos: et sermo meus et predicatio mea nõ in persuasibilibus humane sapie verbis: sed in ostensione spiritus et virtutis: vt fides vestra non sit in sapientia hoium: sed in virtute dei. A

Sapiam aũt loquimur inter perfectos. Sapientiam vero non huius seculi neq3 principũ huius seculi qui destruuntur: sed loqmur dei sapiam in mysterio que abscõdita est: quam predestinauit deus ante secla in gloriam nostram: quã nemo principum huius seculi cognouit. Si enim cognouissent: nunquam dñm glorie crucifixissent. B

Sed sicut scriptũ est: quod oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus his qui diligunt illum. Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis enim scit hominum que hominis sunt: nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et que dei sunt nemo cognouit nisi spiritus

Esa. 64. b. C

Digitized by Google

θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα οἴδωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν, ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ. μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν. ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

Cap. 3.

Καὶ ἐγὼ ἀδελφοὶ οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς. ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ γάλα ὑμᾶς ἐπότισα καὶ οὐ βρῶμα. οὔπω γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε. ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος, καὶ ἔρις, καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε. ὅταν γὰρ λέγει τις, ἐγὼ μέν εἰμι παύλου, ἕτερος δὲ ἐγὼ ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε. τίς οὖν ἐστὶ παῦλος, τίς δὲ ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε. καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. ἐγὼ ἐφύτευσα, ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν. ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν. ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί. θεοῦ γεώργιον θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν ἰησοῦς χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται. ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον μένει ὃ ἐπῳκοδόμησε μισθὸν λήψεται. εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω. εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γε-

dei. Nos aũt nõ spm huiꝰ mũdi acce- D
pimus: sed spm qui ex deo est: vt
sciamus que a deo donata sũt nobis:
que et loquimur nõ in doctis humane
sapiẽ verbis: sed in doctrina spiritus
spiritualibus spũalia comparantes.
Animalis autem homo nõ percipit
ea que sunt spũs dei. Stultitia enim
est illi: ꝛ nõ põt ĩtelligere: qꝛ spũaliter
examinatur. Spiritualis autẽ iudicat
oĩa: ꝛ ipse a nemĩe iudicat: sicut scriptũ
est. Quis ei cognouit sensũ dñi aut qs in Esaie.40.c. Roma.11.d.
struxit eũ: Nos ãt sensũ xpi habemus.

Et ego fres nõ potui vobis Cap. 3. A
loqui quasi spiritualibus sed qsi
carnalibꝰ. Tãq̃ puulis in xpo lac vo-
bis potũ dedi nõ escã. Nõdũ ẽi poterã
tis: sꝫ nec nũc qdẽ potestis. Adhuc eniꝫ
carnales estis. Cũ ẽi sit iter vos zelꝰ et Sup.1.b.
contentio: nõne carnales estis
ꝛ sm hoiem ambulatis? Cum enim
qs dicat: ego qdẽ sum pauli: alius aũt
ego sũ appollo: nõne hoies estis? Quid
appollo? Quid vo paulꝰ? Mĩstri eiꝰ
cui credidistis. Et vnicuiq3 sic dñs
dedit. Ego plãtaui appollo rigauit: B
sꝫ deus icremẽtũ dedit. Itaq3 neq3 qui
plãtat ẽ aliqd neq3 q rigat sꝫ q icremẽ
tũ dat deꝰ. Qui plãtat ãt ꝛ q rigat v-
nũ sũt. Unusqsq3 ãt ppriã mercedẽ acci
piet scd3 laborẽ suũ. Dei ẽi sumꝰ adiuto-
res. Dei agricultura estis: dei edificatio
estis. Scd3 grãz dĩ q data ẽ mihi vt
sapiẽs architectꝰ fũdamẽtũ posui: alius
ãt supedificat. Unusqsq3 ãt videat quõ
supedificet. Fũdamẽtũ ẽi aliud nemo pt 2.Thi.2.c.
ponere pter id qd positũ ẽ: qd ẽ xps
iesus. Si quis aũt superedificat supra C
fundamentũ hoc aurũ argẽtum lapides
pciosos ligna fenũ stipulã: vniuscuiusq3
opus manifestum erit. Dies enim dñi
dclarabit: qꝛ in igne reuelabitur: et
vniuscuiusq3 opus qle sit: ignis pbabit.
Si cuiꝰ opꝰ mãserit: qd supedificauit
mercedẽ accipiet. Si cuiꝰ opꝰ arserit
detrimẽtũ patiet: ipse ãt saluus erit:
sic tamen quasi per ignem. Nescitis qꝛ 2.Cor.6.d
tẽplum dei estis: et spũs dei habitat Coll.2.d.
in vobis? Si qs ãt tẽplũ dei violauerit:
disperdet illum deus. Templũ ẽm dei
sctm ẽ: qd estis vos. Nemo sapiens
se seducat. Si quis videtur inter vos D
esse in hoc seculo: stultus fiat

Digitized by Google

νέσθω ίνα γένηται σοφός. ή γαρ σοφία του
κόσμου τούτου μωρία παρά τω θεώ εστί.
γέγραπται γαρ. ο δρασσόμενος τους σο=
φούς εν τη πανουργία αυτών. και πάλιν.
κύριος γινώσκει τους διαλογισμούς των σο
φών, ότι εισί μάταιοι. ώστε μηδείς καυχάσ
θω εν ανθρώποις. πάντα γαρ υμών εστίν, εί
τε παύλος, είτε απολλώς, είτε κηφάς, είτε
κόσμος, είτε ζωή, είτε θάνατος, είτε ενεστώ
τα, είτε μέλλοντα, πάντα υμών εστίν, υμείς
δε χριστού, χριστός δε θεού. Cap. 4.
Ούτως ημάς λογιζέσθω άνθρωπος ως υ=
πηρέτας χριστού και οικονόμους μυσ=
τηρίων θεού. ο δε λοιπόν, ζητείται εν τοις
οικονόμοις ίνα πιστός τις ευρεθή. εμοί δε
εις ελάχιστον εστίν ίνα υφ' υμών ανακρι=
θώ, ή υπό ανθρωπίνης ημέρας. αλλ' ουδέ
εμαυτόν ανακρίνω. ουδέν γαρ εμαυτώ σύ
νοιδα, αλλ' ουκ εν τούτω δεδικαίωμαι. ο δε
ανακρίνων με κύριος εστίν. ώστε μη προ και
ρού τι κρίνετε, έως αν έλθη ο κύριος ος και
φωτίσει τα κρυπτά του σκότους και φανερώ
σει τας βουλάς των καρδιών, και τότε ο έπαι
νος γενήσεται εκάστω από του θεού. ταύτα
δε αδελφοί μετεσχημάτισα εις εμαυτόν και
απολλώ δι' υμάς, ίνα εν ημίν μάθητε το μη
υπέρ ο γέγραπται φρονείν, ίνα μη εις υπέρ
του ενός φυσιούσθε κατά του ετέρου. τις
γαρ σε διακρίνει. τι δε έχεις ο ουκ έλαβες.
ει δε και έλαβες, τι καυχάσαι ως μη λαβών
ήδη κεκορεσμένοι εστέ, ήδη επλουτήσατε.
χωρίς ημών εβασιλεύσατε, και όφελόν γε ε
βασιλεύσατε, ίνα και ημείς υμίν συμβασιλεύ
σωμεν. δοκώ γαρ ότι ο θεός ημάς τους απο
στόλους εσχάτους απέδειξεν ως επιθανατί
ους, ότι θέατρον εγενήθημεν τω κόσμω και
αγγέλοις και ανθρώποις. ημείς μωροί διά
χριστόν, υμείς δε φρόνιμοι εν χριστώ. η=
μείς ασθενείς, υμείς δε ισχυροί. υμείς ένδο
ξοι, ημείς δε άτιμοι. άχρι της άρτι ώρας και
πεινώμεν, και διψώμεν, και γυμνιτεύομεν,
και κολαφιζόμεθα, και αστατούμεν, και κοπι
ώμεν εργαζόμενοι ταις ιδίαις χερσί. λοιδο
ρούμενοι ευλογούμεν, διωκόμενοι ανεχό=
μεθα. βλασφημούμενοι παρακαλούμεν. ως
περικαθάρματα του κόσμου εγενήθη=
μεν πάντων περίψημα έως άρτι. ουκ εν
τρέπων υμάς γράφω ταύτα, αλλ' ως τέκ
να μου αγαπητά νουθετώ. εάν γαρ μυρί=
ους παιδαγωγούς έχητε εν χριστώ, αλλ'
ου πολλούς πατέρας. εν γαρ χριστώ ιησού
διά του ευαγγελίου εγώ υμάς εγέννησα.
παρακαλώ ουν υμάς μιμηταί μου γίνεσ=

vt ſit ſapiens. Sapientia enim Roma. 1. c
huius mundi ſtultitia eſt apud deum.
Scriptum eſt enim. Cõprehendã ſapiẽ= Job. 5. b.
tes in aſtutia eorum. Et iterum.
Dñs nouit cogitationes ſapientium: Psal. 93.
quoniã vane ſunt. Nemo itaqꝫ glorietur
in hoibus. Oia enim veſtra ſunt: ſiue
paulus ſiue apollo ſiue cephas ſiue
mundus ſiue vita ſiue mors ſiue pñtia
ſiue futura. Omnia enim vra ſunt: vos
aũt chriſti: xp̃s autẽ dei. Cap. 4.
Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros A
chriſti: ⁊ diſpẽſatores myſteriorũ 1. Thi. 3. c.
dei. Hic iam queritur inter aũt 2. Cor. 6. a
diſpẽſatores vt fidelis qs inueniat. Mihi 7. 11. c.
pro minimo eſt vt a vobis iudicer Ephe. 3. c.
aut ab humano die. Sed neqꝫ
meipm̃ iudico. Nihil ei mihi cõſci9 ſũ
ſed non in hoc iuſtificat9 ſũ. Qui aũt
iudicat me dñs eſt. Itaqꝫ nolite añ tp̃s
iudicare: quoadusqꝫ veniat dñs qui et
illuminabit abſcõdita tenebrarum ⁊ mani=
feſtabit conſilia cordium: ⁊ tunc laus
erit vnicuiqꝫ a deo. Hec
aũt fratres transfiguraui in me et B
apollo ꝓp vos: vt in nobis diſcatis: ne
ſupra ꝙ̃ ſcriptum eſt vnus aduerſus
alterum infletur ꝓ alio. Quis eñ accepiſti:
ei te diſcernit: Quid aũt habes qđ nõ
Si ãt accepiſti: qđ gl̃iaris quaſi nõ acce=
peris: Iã ſaturati eſtis: iã diuites facti
eſtis. Sine nobis regnatis: et vtinam
regnetis: vt ⁊ nos vobiſcũ regnemus
Puto enim ꝙ deus nos apoſtolos
nouiſſimos oñdit tanqꝫ morti deſtina=
tos: qr ſpectaculũ facti ſumus mundo ⁊
angelis ⁊ hominibus. Nos ſtulti ꝓp
chriſtũ: vos aũt prudẽtes in xp̃o. Nos
īfirmi: vos aũt fortes. Vos nobiles
nos aũt ignobiles. Vſqꝫ ī hãc horam ⁊ C
eſurim9 ⁊ ſitimus ⁊ nudi ſumus:
et colaphis cedimur et inſtabiles ſum9
⁊ laboram9 operantes manib9 nr̃is. Ma
ledicimur ⁊ bñdicim9: perſecutionẽ pati=
mur ⁊ ſuſtinem9. Blaſphemamur ⁊ obſe
cram9. Tanqꝫ purgamẽta hui9 mũdi fa
cti ſum9 oīm peripſima vſqꝫ adhuc. nõ vt
confundam vos hec ſcribo: ſed vt filios
meos chariſſimos moneo. Nã ſi decẽ
milia pedagogorum habeatis in chriſto: ſed
non multos patres. Nã in chriſto ieſu
per euangelium ego vos genui.
Rogo ergo vos imitatores mei eſtote

Digitized by Google

θε. Διά τούτο έπεμψα υμίν Τιμόθεον ος εστί
τέκνον μου αγαπητόν και πιστόν εν κυρίω,
ος υμάς αναμνήσει τας οδούς μου τας
εν Χριστώ, καθώς πανταχού εν πάση εκκλη
σία διδάσκω. ως μη ερχομένου δε μου
προς υμάς εφυσιώθησαν τινές. ελεύσομαι
δε ταχέως προς υμάς εάν ο κύριος θελή=
ση, και γνώσομαι ου τον λόγον των πεφυ
σιωμένων, αλλά την δύναμιν. ου γαρ εν λό
γω η βασιλεία του θεού, αλλ' εν δυνάμει. τι
θέλετε, εν ράβδω έλθω προς υμάς η εν α=
γάπη πνεύματι τε πραότητος. Cap. 5.

Ολως ακούεται εν υμίν πορνεία, και τοιαύ
τη πορνεία ήτις ουδέ εν τοις έθνεσιν ο=
νομάζεται, ώστε γυναίκα τινά του πατρός έ
χειν. και υμείς πεφυσιωμένοι εστέ, και ουχί
μάλλον επενθήσατε, ίνα εξαρθή εκ μέσου υ
μών ο το έργον τούτο ποιήσας. εγώ μεν
γαρ ως απών τω σώματι, παρών δε τω
πνεύματι, ήδη κέκρικα ως παρών, τον ούτω
τούτο κατεργασάμενον εν τω ονόματι του
κυρίου ημών ιησού Χριστού, συναχθέντων
υμών και του εμού πνεύματος συν τη δυ
νάμει του κυρίου ημών ιησού Χριστού, πα
ραδούναι τον τοιούτον τω σατανά εις όλε
θρον της σαρκός, ίνα το πνεύμα σωθή εν τη η
μέρα του κυρίου ιησού Χριστού. ου καλόν
το καύχημα υμών. ουκ οίδατε ότι μικρά ζύ
μη όλον το φύραμα ζυμοί. εκκαθάρατε ουν
την παλαιάν ζύμην, ίνα ήτε νέον φύραμα κα
θώς εστέ άζυμοι. και γαρ το πάσχα ημών
υπέρ ημών ετύθη Χριστός. ώστε εορτάζω=
μεν μη εν ζύμη παλαιά μη δε εν ζύμη κακί
ας και πονηρίας, αλλ' εν αζύμοις ειλικρινεί
ας και αληθείας. έγραψα υμίν εν τη επιστολή
μη συναναμίγνυσθαι πόρνοις. και ου πάν
τως τοις πόρνοις του κόσμου τούτου η τοις
πλεονέκταις η άρπαξιν η ειδωλολάτραις, ε
πεί οφείλετε άρα εκ του κόσμου εξελθείν. νυ
νί δε έγραψα υμίν μη συναναμίγνυσθαι. ε
άν τις αδελφός ονομαζόμενος η πόρνος, η
λοίδορος η πλεονέκτης, η ειδωλολάτρης, η
μέθυσος, η άρπαξ, τω τοιούτω μη δε συνεσ
θίειν. τι γαρ μοι και τους έξω κρίνειν. ουχί
τους έσω υμείς κρίνετε. τους δε έξω ο θεός
κρίνει. και εξαρείτε τον πονηρόν εξ υμών αυ
τών.

Τολμά τις Cap. 6.
υμών πράγμα έχων προς τον έτε=
ρον κρίνεσθαι επί των αδίκων, και ουχί ε=
πί των αγίων. ουκ οίδατε ότι οι άγιοι
τον κόσμον κρινούσι. και ει εν υμίν κρί=
νεται ο κόσμος, ανάξιοι εστέ κριτηρίων ελα=

ſicut & ego xpi. Ideo miſi ad vos timo= D
theū q̄ ē fili⁹ me⁹ chariſſim⁹ & fidel' in Ephe. 5. a. Phil. 3. d
dn̄o: q̄ vos cōmonefaciat vias meas q̄
ſūt in xp̄o ieſu: ſicut vbiq̄ in oī eccleſia
doceo. Tanq̄ nō venturus ſim
ad vos: ſic inflati ſunt quidā. Veniam
aūt ad vos cito ſi dominus voluerit: et
cognoſcā non ſermonē eoꝝ q̄ inflati ſūt
ſed virtutem. Non enim in ſermone eſt
regnum dei: ſed in virtute. Quid
vultis: ī virga veniā ad vos: an ī cha
ritate & ſpiritu manſuetudinis. Cap. 5.

Omnino audit' iter vos fornicatio A
& talis fornicatio q̄lis nec iter gē
tes: ita vt vxorē pr̄is ſui aliq̄s habeat.
Et vos inflati eſtis: et non
magis luctū habuiſtis: vt tollat' de me
dio veſtrū q̄ hoc opus fecit. Ego quidē
abſens corpore: preſens autem
ſpiritu iā iudicaui vt preſens eum q̄ ſic
hoc operatus eſt in nomine
domini noſtri ieſu chriſti: cōgregatis
vobis & meo ſpiritu cum virtute B
domini ieſu: tradere
huiuſmodi hoiem ſathane in interitum
carnis: vt ſpiritus ſaluus ſit in die
dn̄i noſtri ieſu chriſti. Non eſt bona
gloriatio veſtra. Neſcitis q2 modicū fer Galla. 5. b.
mentū totam maſſaꝫ corrūpit? Expurga
te vet⁹ fermentū: vt ſitis noua cōſperſio
ſicut eſtis azymi. Etenim paſcha nr̄m
imolatus eſt chriſtus. Itaq̄ epulemur C
nō ī fermento veteri: neq̄ in fermento
malicie & nequitie: ſed in azymis ſince
ritatis et veritatis. Scripſi vobis in ep̄la
ne cōmiſceamini fornicarijs. Nō vtiq̄
fornicarijs huius mundi: aut
auaris: aut rapacib⁹: aut idolis ſeruiē
tib⁹: alioq̄n debueratis de hoc mūdo ex
iſſe. Nūc aūt ſcripſi vobis nō cōmiſceri. D
Si is qui frater noiat' iter vos: eſt forni
cator: aut auar⁹ aut idolis ſuiēs: aut
maledic⁹ aut ebrioſus: aut rapax: cū
hmōi nec cibum ſumere. Quid eīm mi
hi de his q̄ foris ſūt iudicare? Nōne de his
q̄ int⁹ ſūt vos iudicatis. Nā eos q̄ foris ſūt
deus iudicabit. Auferte malū ex vo= o. malus. in gr. accipitur pro hoie nō p re mala.
bis ipſis. Cap. 6.

Audet aliq̄s vr̄m hn̄s negociū aduer A
ſ⁹ alteꝝ iudicari apd̄ iīiquos & nō
apd̄ ſctōs? An neſcitis qm̄ ſancti de hoc
mūdo iudicabūt? Et ſi ī vobis iudicabit'
mūdus: idigni eſtis q̄ de minimis iudice

Χίστωμ. ουκ οίδατε ότι αγγέλους κριμούμεμ μήτιγε βιωτικά. βιωτικά μεμ ουμ κριτήρια εάμ έχητε, τους εξουθεμημέμους εμ τη εκκλησία τούτους καθίζετε. προς εμτροπήμ υμίμ λέγω. ούτως ουκ έμι εμ υμίμ σοφός ουδέ εις ος δυμήσεται διακρίμαι αμά μέσομ του αδελφού αυτού, αλλά αδελφός μετά αδελφού κρίμεται, και τούτο επί απίστωμ. ήδη μεμ ουμ όλως ήττημα υμίμ εστίμ, ότι κρίματα έχετε μεθ' εαυτώμ. διατί ουχί μάλλομ αδικείσθε. διατί ουχί μάλλομ αποστερείσθε. αλλά υμείς αδικείτε και αποστερείτε. και ταύτα αδελφούς. η ουκ οίδατε ότι άδικοι βασιλείαμ θεού ου κληρομομήσουσι μη πλαμάσθε, ούτε πόρμοι ούτε ειδωλολάτραι ούτε μοιχοί, ούτε μαλακοί, ούτε αρσεμοκοίται, ούτε κλέπται, ούτε πλεομέκται, ούτε μέθυσοι, ου λοίδοροι, ουχ άρπαγες βασιλείαμ θεού κληρομομήσουσι. και ταύτα τιμές ήτε, αλλά απελούσασθε, αλλά ηγιάσθητε, αλλ' εδικαιώθητε εμ τω ομόματι του κυρίου ιησού και εμ τω πμεύματι του θεού ημώμ. πάμτα μοι έξεστιμ, αλλ' ου πάμτα συμφέρει. πάμτα μοι έξεστιμ αλλ' ουκ εγώ εξουσιασθήσομαι υπό τιμός. τα βρώματα τη κοιλία και η κοιλία τοις βρώμασιμ, ο δε θεός και ταύτημ και ταύτα καταργήσει. το δε σώμα ου τη πορμεία αλλά τω κυρίω, και ο κύριος τω σώματι. ο δε θεός και τομ κύριομ ήγειρε και ημάς εξεγερεί διά της δυμάμεως αυτού. ουκ οίδατε ότι τα σώματα υμώμ μέλη χριστού εστίμ. άρας ουμ τα μέλη του χριστού ποιήσω πόρμης μέλη. μη γέμοιτο. ουκ οίδατε ότι ο κολλώμεμος τη πόρμη εμ σώμα εστίμ. έσομται γαρ φησίμ οι δύο εις σάρκα μίαμ. ο δε κολλώμεμος τω κυρίω εμ πμεύμα εστί. φεύγετε τημ πορμείαμ. παμ αμάρτημα ο εάμ ποιήση άμθρωπος, εκτός του σώματος εστίμ. ο δε πορμεύωμ, εις το ίδιομ σώμα αμαρτάμει. η ουκ οίδατε ότι το σώμα υμώμ μαός του εμ υμίμ αγίου πμεύματος εστίμ ου έχετε από θεού, και ουκ εστέ εαυτώμ. ηγοράσθητε γαρ τιμής, δοξάσατε δη τομ θεόμ εμ τω σώματι υμώμ, και εμ τω πμεύματι υμώμ άτιμα εστί του θεού.

Περί δε ώμ εγράψατε μοι **Cap. 7.** Λου. καλόμ αμθρώπω γυμαικός μη άπτεσθαι. διά δε τας πορμείας έκαστος τημ εαυτού γυμαίκα εχέτω, και εκάστη τομ ίδιομ άμδρα εχέτω. τη γυμαικί ο αμήρ τημ οφειλομέμημ εύμοιαμ αποδιδότω. ομοίως δε και η γυμή τω αμδρί. η γυμή του ιδίου σώματος ουκ εξουσιάζει, αλλ' ο αμήρ. ομοίως

tis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus: quantomagis secularia. Secularia igitur iudicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens B
qui possit iudicare inter fratrem suum: sed frater cum fratre iudicio contendit: et hoc apud infideles. Iam quidem omnino delictum est in vobis quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarii: neque idolis seruientes: neque adulteri: neque molles: neque masculorum concubitores: neque fures: neque auari: neque ebriosi: neque maledici: neque rapaces regnum dei possidebunt. Et hec aliquando quidam fuistis: sed abluti estis: sed sanctificati estis: C
sed iustificati estis in nomine domini nostri iesu christi: et in spiritu dei nostri. Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt: omnia mihi licent: sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri et venter escis: deus autem et hunc et hanc destruet. Corpus autem non fornicationi: sed domino: et dominus corpori. Deus vero et dominum suscitauit: et nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt christi? Tollens ergo membra christi faciam membra meretricis? Absit. An D
nescitis quoniam qui adheret meretrici: vnum corpus efficitur? Erunt enim inquit duo in carne vna. Qui autem adheret domino: vnus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne enim peccatum quodcunque fecerit homo: extra corpus est: qui autem fornicatur in corpus suum peccat. An nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est: quem habetis a deo: et non estis vestri. Empti enim estis precio magno. Glorificate et portate deum in corpore vestro.

Gen. 2. d. Ephe. 5. d. Mat. 19. b. Mar. 10. a. sup. 5. c.

2. Cor. 6. d. 1. 7. c. 1. Pet. 1. d.

Cap. 7.

De quibus autem scripsistis mihi: bonum est homini mulierem non tangere. A
Propter fornicationem autem vnusquisque suam vxorem habeat: et vnaqueque suum virum habeat. Vxori vir debitum reddat: similiter autem et vxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet: sed vir. Similiter

Digitized by Google

δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξου-
σιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλή-
λους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν
ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευ-
χῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα
μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρα-
σίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώ-
μην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. θέλω γὰρ πάντας ἀν-
θρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν. ἀλλ' ἕκασ-
τος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ θεοῦ. ὃς μὲν οὕ-
τως, ὃς δὲ οὕτως. λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις
καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστὶν ἐὰν μεί-
νωσιν ὡς κἀγώ. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται γα-
μησάτωσαν. κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ
πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέ-
λω, οὐκ ἐγὼ ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀν-
δρὸς μὴ χωρισθῆναι. ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω
καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ
λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύριος. εἴ τις
ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ
συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω
αὐτήν. καὶ γυνὴ ἥ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον,
καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ
ἀφιέτω αὐτόν. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπι-
στος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ
ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑ-
μῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. εἰ δὲ
ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δε-
δούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς
τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός.
τί γὰρ οἶδας γύναι εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ
τί οἶδας ἄνερ εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; εἰ μὴ
ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός. ἕκαστον ὡς κέ-
κληκεν ὁ κύριος οὕτω περιπατείτω. καὶ οὕ-
τως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
περιτετμημένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω.
ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη, μὴ περιτεμνέσ-
θω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία
οὐδέν ἐστι, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ἕ-
καστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη ἐν ταύτῃ με-
νέτω. δοῦλος ἐκλήθης, μή σοι μελέτω. ἀλλ'
εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλ-
λον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦ-
λος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν. ὁμοίως καὶ
ὁ ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλος ἐστὶ χριστοῦ.
τιμῆς ἠγοράσθητε, μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀν-
θρώπων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη ἀδελφοὶ ἐν τού-
τῳ μενέτω παρὰ θεῷ. περὶ δὲ τῶν παρθέ-
νων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ
δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς
εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν,
διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-

autem et vir sui corporis potestatem non habet
sed mulier. Nolite fraudare invicem:
nisi forte ex consensu ad tempus
ut vacetis ieiunio et orationi:
et iterum revertimini in idipsum:
ne tentet vos satanas propter incontinen-
tiam vestram. Hoc autem dico secundum indulgen-
tiam non secundum imperium. Volo enim omnes homines B
esse sicut meipsum. Sed unusquisque
proprium donum habet ex deo: alius quidem sic:
alius vero sic. Dico autem non nuptis
et viduis: bonum est illis si sic permanserit
sicut et ego. Quod si non se continent nubant.
Melius est enim nubere quam
uri. His autem qui matrimonio iuncti sunt praeci-
pio non ego sed dominus: uxorem a viro
non discedere. Quod si discesserit:
manere innuptam: aut viro suo reconciliari.
Et vir uxorem non dimittat. Nam
ceteris dico ego non dominus. Si quis
frater uxorem habet infidelem: et haec
consentit habitare cum illo non dimittat
illam. Et si qua mulier fidelis habet virum infi- C
delem et hic consentit habitare cum illa: non
dimittat virum. Sanctificatus est enim vir in-
fidelis per mulierem fidelem: et sanctificata est
mulier infidelis per virum fidelem. Alioquin filii
vestri immundi essent: nunc autem sancti sunt. Quod si
infidelis discedit: discedat. Non enim servi-
tuti subiectus est frater vel soror in
eiusmodi. In pace autem vocavit nos deus.
Unde enim scis mulier si virum salvum facies?
Aut unde scis vir si mulierem salvam facies?
Nisi unicuique sicut divisit dominus. Unumquem-
que sicut vocavit deus ita ambulet: et sic
in omnibus ecclesiis doceo.
Circumcisus aliquis vocatus est: non adducat D
praeputium. In praeputio aliquis vocatus est
non circumcidatur. Circumcisio nihil est et prae-
putium nihil est: sed observatio mandatorum
dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus est Ephe. 4.a.
in ea permaneat. Servus vocatus es: non sit
tibi curae. Sed et si potes fieri liber: ma-
gis utere. Qui enim in domino vocatus est ser-
vus: libertus est domini. Similiter qui
liber vocatus est: servus est christi.
Precio empti estis: nolite fieri servi ho- Sup.6.d. 1.Pe.1.d.
minum. Unusquisque ergo in quo vocatus est
fratres: in hoc permaneat apud deum. De vir-
ginibus autem praeceptum domini non habeo: consi-
lium autem do tanquam misericordiam consecutus a deo: ut
sim fidelis. Existimo enim hoc bonum esse E
propter instantem necessitatem: quoniam bonum est homini

Digitized by Google

θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί, μὴ
ζήτει λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζή
τει γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς οὐχ ἥμαρ=
τες. καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος οὐχ ἥμαρτε.
θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ
δὲ ὑμῶν φείδομαι. τοῦτο δέ φημι ἀδελ=
φοί. ὁ καιρὸς συνεσταλμένος. τὸ λοιπόν ἐσ
τιν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔ=
χοντες ὦσι, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίον=
τες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ
οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ
χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ κατα=
χρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κό
σμου τούτου. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶ
ναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς
ἀρέσει τῷ κυρίῳ. ὁ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ
τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. μεμέρι
σται. καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώ
ματι καὶ πνεύματι. ἡ δὲ γαμήσασα μεριμ=
νᾷ τὰ τοῦ κόσμου πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. τοῦ
το δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέ=
γω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ
πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρί
ῳ ἀπερισπάστως. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ
τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει ἐὰν ἡ ὑπέρακ
μος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποι
είτω, οὐχ ἁμαρτάνει. γαμείτωσαν. ὃς δὲ ἕσ
τηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ μὴ ἔχων ἀνάγ=
κην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελή=
ματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ=
τοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, κα=
λῶς ποιεῖ. ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων καλῶς ποι
εῖ. ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ. γυνὴ δέδε
ται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.
ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέ
λει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριω=
τέρα δέ ἐστιν, ἐὰν οὕτω μείνῃ κατὰ τὴν ἐ
μὴν γνώμην. δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θε
οῦ ἔχειν. Cap. 8.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι πάν
τες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ
δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι
τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶ
ναι. εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσ
ται ὑπ' αὐτοῦ. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν
εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον
ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος εἰ μὴ
εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε
ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ εἰσὶ θε=
οὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ἀλλ' ἡμῖν εἷς
θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς
αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ

ſic eſſe. Alligatus es vxori: noli ∞∞
querere ſolutionē. Solut⁹ es ab vxore:
noli q̄rere vxorē. Si āt accepis vxorē:
nō peccaſti: ⁊ ſi nupſerit v̄go: nō pec
cauit. Tribulationē tñ carnis hēbūt hu
iuſmodi. Ego āt vobis parco. Hoc ita
q̄ꝫ dico frēs. Tēp⁹ breue eſt. Reliquū ē:
vt qui habent vxores tanq̄ꝫ nō habētes
ſint: et qui flent tanq̄ꝫ non flentes: ∞∞
et qui gaudēt tanq̄ꝫ non gaudentes: et
qui emunt tanq̄ꝫ non poſſidentes: et
q̄ vtunt̄ hoc mundo: tanq̄ꝫ nō vtantur
Preterit enim figura ∞∞∞ ⌈dine eſſe 5
hui⁹ mūdi. Uolo aūt vos ſine ſollicitu
Qui ſine vxore ē: ſollicit⁹ eſt q̄ dñi ſūt:
quō placeat deo. Qui aūt cū vxore ē:
ſollicit⁹ ē q̄ ſūt mūdi: quō placeat vxo
ri: ⁊ diuiſus ē. Et mulier innupta ⁊ v̄go
cogitat q̄ domini ſunt: vt ſit ſctā corpe
⁊ ſpū. Que autem nupta eſt: cogitat
que ſunt mundi quō placeat viro. ∞∞
Porro hoc ad vtilitatem vr̄am dico:
non vt laqueum vobis iniiciam: ſed ∞
ad id qđ honeſtū ē: ⁊ qđ facultatē p̄beat
ſine īpedimēto dñꝫ obſecrādi. Si q̄s āt 6
turpē ſe videri exiſtimat ſup v̄gine ſua
q̄ꝫ ſit ſupadulta ⁊ ita oportet fieri: qđ
vult faciat: nō peccat ſi nubat. Nā q̄
ſtatuit in corde ſuo firm⁹ nō hn̄s neceſ
ſitatē: poteſtatē aūt habēs ſue volūtatiſ
et hoc iudicauit in corde ſuo ∞∞∞∞
ſeruare virginē ſuā: bn̄ ⌈ſuā: bn̄ facit:
facit. Igit̄ ⁊ qui mr̄imonio iūgit v̄ginē
⁊ q̄ nō iūgit meli⁹ facit. Mulier alliga Roma. 7.a
ta ē legi: q̄ꝫto tp̄e vir eius viuit. Qđ ſi
dormierit vir ei⁹ liberata ē a lege. Cui
āt vult nubat: tm̄ ī dño. Beatior ∞∞
aūt erit: ſi ſic p̄manſerit ſcđꝫ meū ∞∞
conſiliū. Puto aūt qđ ⁊ ego ſpm̄ dei
habeaꝫ. Cap. 8.

DE his āt q̄ idoliſ ſacrificant̄ ſcim⁹: A
q̄ꝛ oēs ſciaꝫ habem⁹. Scīa inflat:
charitas vero edificat. Si quiſ aūt ſe
exiſtimat ſcire aliq̄d: nōdū cognouit quē
admodū oporteat eū ſcire. Si q̄s aūt di
ligit deū hic cognit⁹ ē ab eo. De eſciſ
aūt que idolis imolant̄ ſcim⁹: q̄ꝛ nihil
eſt idolum in mūdo: et q̄ꝫ null⁹ de⁹ niſi
vn⁹. Nā ⁊ ſi ſunt q̄ dicant̄ dij: ſiue B
in celo ſiue in terra: ſiquidem ſūt dij
multi ⁊ dñi multi: nobis tamen vnus
deus pater ex quo omnia: ⁊ nos in ∞
illo: ⁊ vnus dñs ieſus xp̄s per quem

Digitized by Google

τα πάντα, και ημείς δι αυτού. αλλ' ουκ εν
πάσιν η γνώσις. τινές δε τη συνειδήσει του
ειδώλου έως άρτι ως ειδωλόθυτον εσθίου
σι, και η συνείδησις αυτών ασθενής ούσα μο
λύνεται. βρώμα δε ημάς ου παρίστησι τω
θεώ. ούτε γαρ εάν φάγωμεν περισσεύωμεν
ούτε εάν μη φάγωμεν υστερούμεθα. βλέπε
τε δε μήπως η εξουσία υμών αύτη πρόσκο
μμα γένηται τοις ασθενούσιν. εάν γαρ τις ί
δη σε τον έχοντα γνώσιν εν ειδωλείω κατα
κείμενον, ουχί η συνείδησις αυτού ασθε=
νούς όντος, οικοδομηθήσεται εις το τα ειδω=
λόθυτα εσθίειν. και απολείται ο ασθενών α
δελφός επί τη ση γνώσει, δι ον Χριστός α
πέθανεν. ούτω δε αμαρτάνοντες εις τους α
δελφούς και τύπτοντες αυτών την συνείδη
σιν ασθενούσαν εις Χριστόν αμαρτάνετε. διό
περ ει βρώμα σκανδαλίζει τον αδελφόν
μου, ου μη φάγω κρέα εις τον αιώνα ίνα μη
τον αδελφόν μου σκανδαλίσω. Cap. 9.

Ουκ ειμί απόστολος. ουκ ειμί ελεύθερος.
ουχί ιησούν Χριστόν τον κύριον ημών
εώρακα. ου το έργον μου υμείς εστέ εν κυ
ρίω. ει άλλοις ουκ ειμί απόστολος, αλλά=
γε υμίν ειμί. η γαρ σφραγίς της εμής απο
στολής υμείς εστέ εν κυρίω. η εμή απολο=
γία τοις εμέ ανακρίνουσιν αύτη εστί. μη ουκ
έχομεν εξουσίαν φαγείν και πιείν. μη ουκ
έχομεν εξουσίαν αδελφήν γυναίκα περιά=
γειν ως και οι λοιποί απόστολοι και οι α=
δελφοί του κυρίου και κηφάς. η μόνος ε=
γώ και βαρνάβας ουκ έχομεν εξουσίαν του
μη εργάζεσθαι. τις στρατεύεται ιδίοις οψω
νίοις ποτέ. τις φυτεύει αμπελώνα και εκ
του καρπού αυτού ουκ εσθίει. η τις ποιμαί
νει ποίμνην και εκ του γάλακτος της ποίμ=
νης ουκ εσθίει. μη κατά άνθρωπον ταύτα λέ
γω. η ουχί και ο νόμος ταύτα λέγει. εν
γαρ τω νόμω μωσέως γέγραπται. ου φι=
μώσεις βούν αλοώντα. μη των βοών μέλει
τω θεώ. η δι ημάς πάντως λέγει. δι ημάς
γαρ εγράφη, ότι επ' ελπίδι οφείλει αρο=
τριών αροτριάν, και ο αλοών της ελπίδος
αυτού μετέχειν επ' ελπίδι. ει ημείς υμίν
τα πνευματικά εσπείραμεν, μέγα ει ημείς
υμών τα σαρκικά θερίσωμεν. ει άλλοι της
εξουσίας υμών μετέχουσιν ου μάλλον η=
μείς. αλλ' ουκ εχρησάμεθα τη εξουσία ταύ=
τη, αλλά πάντα στέγομεν, ίνα μη εγκοπήν
τινά δώμεν τω ευαγγελίω του Χριστού.
ουκ οίδατε ότι οι τα ιερά εργαζόμενοι, εκ
του ιερού εσθίουσιν. οι τω θυσιαστηρίω
προσεδρεύοντες, τω θυσιαστηρίω συμμερί

omnia: et nos per ipſum. Sed nõ in
omnib⁹ eſt ſcientia. Quidã autẽ cum cõ
ſciẽtia vſq; nũc idoli q̃ſi idolothytũ mã
ducãt: ⁊ cõſcia ipſoꝝ cũ ſit infirma pol
luitur. Eſca autem nos non cõmendat
deo. Neq; enim ſi mãducauerim⁹ abũ= C
dabim⁹: neq; ſi nõ mãducauerim⁹ defi
ciem⁹. Uidete ãt ne forte hec licẽtia vr̃a
offendiculũ fiat ĩfirmis. Si quis ei vi
derit eũ qui hʒ ſciaʒ in idolio recũbẽtem
nonne conſcientia eius cũʒ ſit infirma
edificabitur ad mãducãdũ idolothyta?
Et peribit infirmus D
in tua ſcientia frater: ꝑꝑ quẽ xp̃s mor
tuus eſt. Sic autem peccantes in fr̃es
et percutientes conſcientiam eorum
infirmã i chriſto peccatis. Quapropter Ro.41.d.
ſi eſca ſcandalizat fratrem
meũ non mãducabo carnẽ in eternũ: ne
fratrem meum ſcandalizem. Cap. x.

Non ſum apoſtol⁹? Nõ ſum liber? A
Nõne xp̃m ieſum dominũ noſtrũ
vidi? Nõne op⁹ meũ vos eſtis i dño?
Et ſi alijs non ſum apoſtolus: ſed tamẽ
vobis ſũ. Nã ſignaculũ apoſtolat⁹ mei
vos eſtis in dño. Mea defenſio ꝯ nõ
apḋ eos q̇ me interrogãt: hec ẽ. Nũqd
habem⁹ ptãtẽ mãducãdi ⁊ bibẽdi? Nũ
q̇d nõ hẽm⁹ ptãtẽ ſororẽ mlierculã circũ
ducendi: ſicut ⁊ ceteri apoſtoli et fr̃es
dñi et cephas. Aut ſolus ego
et barnabas non habemus ptãtẽ hoc
operandi? Quis militat ſuis ſtipendijs
vnq̃? Quis plantat vineã ⁊ de
fructu eius non edit? Quis paſcit
gregem: et de lacte gregis
nõ mãducat. Nũqd ſcd'ʒ hoieʒ hec dico B
An ⁊ lex hec non dicit?
Scriptũ eſt ei in lege moyſi. Nõ alliga Deut.25.a
bis os bouꝰ triturãti. Nũqd de bob⁹ cu
ra ẽ deo. An ꝓpter nos vtiq; hoc dicit.
Nã ꝑꝑ nos vtiq; ſcripta ſũt: qm̃ dʒ i ſpe
qui arat arare: ⁊ q̇ triturat i ſpe fruct⁹
percipiendi. Si nos vobis
ſpũalia ſeminauimus: magnũ ẽ ſi nos
carnalia veſtra metamus? Si alij
ptãtis vr̃e ꝑticipes ſũt: q̃re nõ poti⁹ nos?
Sed non vſi ſum⁹ hac poteſtate:
ſed oĩa ſuſtinem⁹: ne quod offẽdiculũ
demus euangelio chriſti.
Neſcitis qm̃ q̇ in ſacrario opantur: q̇ de
ſacrario ſunt edũt. Et qui altario
deſeruiunt: cum altario participant.

ζονται. οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί. καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται. οὐαὶ δέ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω, εἰ δὲ ἄκων οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός. ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. καὶ ἐγενόμην τοῖς ἰουδαίοις ὡς ἰουδαῖος, ἵνα ἰουδαίους κερδήσω. τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω. τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεῷ, ἀλλ' ἔννομος χριστῷ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον. οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτω πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δαίρων. ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. Cap. 10.

Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον. καὶ πάντες εἰς τὸν μωϋσὴν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον. καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον. ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ χριστός. ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός. κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε καθώς τινες αὐτῶν. ὥσπερ γέγραπται. ἐκάθισεν ὁ λαὸς τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν

Ita et dominus ordinauit his q̄ euangeliū annunciant de euangelio viuere. Ego aūt nullo horꝫ vſus ſū. Non ſcripſi autem hec vt ita fiant in me. Bonū eſt eniꝫ mihi magis mori q̄ꝫ vt gloriam meam quis euacuet. Nā et ſi euāgelizauero: nō ē mihi glīa. Neceſſitas ei mihi icūbit. Ve ei mihi ē ſi nō euangelizauero. Si eī volēs hoc ago mercedē habeo: ſi aūt inuitꝰ diſpēſatio mihi credita ē. Que ē ergo merces mea? Ut euangeliū predicās ſine ſūptu ponam euangelium vt non abutar poteſtate mea in euangelio. C

Nam cū liber eſſem ex omnibꝰ omniū me ſuuꝫ feci: vt plures lucrifacerem. Et factus ſum iudeis tanq̄ iudeus: vt iudeos lucrarer. His qui ſub lege ſūt quaſi ſub lege eēꝫ: cū ipē nō eēꝫ ſub lege: vt eos q̄ ſub lege erāt lucrifacereꝫ. His q̄ ſine lege erāt tanq̄ ſine lege eſſe cū ſine lege dei nō eſſe: ſed in lege eēꝫ xp̄i: vt lucrifacerē eos q̄ ſine lege erāt. Factꝰ ſum infirmis infirmꝰ: vt īfirmos lucrifacerē. Omibus oīa factꝰ ſū vt oēs facerē ſaluos. Oīa aūt facio ꝓpter euāgeliū vt particeps eius efficiar. Neſcitis q̄ hi q̄ ī ſtadio currūt oēs quidē currūt: ſꝫ vnꝰ accipit brauiū. Sic currite vt cōprehendatis. Oīs eī q̄ in agone ꝯtendit ab oībꝰ ſe abſtinet: et illi q̄dē vt corruptibilē coronā accipiāt: nos aūt incorruptā. Ego igit̄ ſic curro nō q̄ſi ī incertū ſic pugno nō q̄ſi aerē verberās. Sed caſtigo corpꝰ meū et ī ſeruitutē redigo: ne forte cū aliis predicauerim ipſe reprobus efficiar. Cap. 10. D Philip.3.c

Nolo eni vos ignorare fratres: q̄m patres noſtri omnes ſub nube fuerunt: et omnes mare tranſierūt: et omnes in moyſe baptizati ſunt in nube et in mari. Et omnes eandeꝫ eſcam ſpiritalē māducauerūt: et omnes eundem potū ſpiritalē biberūt. Bibebant aūt de ſpiritali cōſequente eos petra: petra autem erat xp̄s. Sed non in pluribus eoꝝ bn̄placitū eſt deo. Naꝫ proſtrati ſunt in deſerto. Hec autē in figura facta ſunt noſtri: vt nō ſimus cōcupiſcentes maloꝝ: ſicut et illi ꝯcupierūt. Neq̄ idolatre efficiamini ſicut q̄dā ex ipſis quēadmodū ſcriptū ē. Sedit populus māducare et bibere: A Exo.13.d. Exo.14.c. Exo.16.c. Exo.17.b. Nu.20.a B Exo.32.b

καὶ ἀνέστησαν παίζειν. μηδὲ πορνεύωμεν
καθὼς τινὲς αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον
ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ
ἐκπειράζωμεν τὸν χριστόν, καθὼς καί τινες
αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀ-
πώλοντο. μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καί τινες
αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ
τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ταῦτα δὲ πάντα τύποι
συνέβαινον ἐκείνοις. ἐγράφη δὲ πρὸς νου-
θεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων
κατήντησεν. ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέ-
τω μὴ πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν
εἰ μὴ ἀνθρώπινος. πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὃς οὐκ ἐ-
άσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλ-
λὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβα-
σιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν. διὸ ἀ-
δελφοί μου ἀγαπητοὶ φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰ-
δωλολατρίας. ὡς φρονίμοις λέγω κρίνατε
ὑμεῖς ὅ φημι. τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ
εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος
τοῦ χριστοῦ ἐστί. τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν οὐ-
χὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν
ὅτι εἷς ἄρτος ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμέν, οἱ
γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν.
βλέπετε τὸν ἰσραὴλ κατὰ σάρκα. οὐχὶ οἱ
ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιασ-
τηρίου εἰσί. τί οὖν φημὶ ὅτι εἴδωλόν τι ἐσ-
τίν, ἢ ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστίν. ἀλλ᾽ ὅτι ἃ
θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει καὶ οὐ θεῷ. οὐ
θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων
γίνεσθαι. οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πί-
νειν καὶ ποτήριον δαιμονίων. οὐ δύνασθε
τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαι-
μονίων. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον. μὴ ἰσ-
χυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν. πάντα μοι ἔξεστιν,
ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεσ-
τιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυ-
τοῦ ζητείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος.
πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε,
μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.
τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐ-
τῆς. εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ
θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον
ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
συνείδησιν. ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ τοῦτο εἰ-
δωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε δι᾽ ἐκεῖνον τὸν
μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν. τοῦ γὰρ κυ-
ρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. συνείδη-
σιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ
ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνε-
ται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως. εἰ ἐγὼ χάριτι
μετέχω τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ
εὐχαριστῶ. εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴ

& surrexerunt ludere. Neq; fornicemur
sicut quidã ex ipsis fornicati sũt: & ceci Nu.25.b.
derũt vna die viginti tria milia. Neq;
temptemus christum: sicut quidam
eorũ temptauerũt & a serpentibus perierũt. Nu.21.b.
Neq; murmuraueritis sicut quidam Nu.16.g.
eorum murmurauerunt: & perierunt ab C
exterminatore. Hec aũt oĩa in figura
cõtingebãt illis: scripta sunt aũt ad cor
reptionem nrãm: in quos fines seculorũ
deuenerũt. Itaq; q se existimat stare: vi
deat ne cadat. Tentatio vos nõ appre
hendit nisi humana. Fidelis aũt deus ẽ: q
nõ patiet vos tẽptari supra id qđ pote
stis: sed faciet etiã cũ tẽptatione prouẽtũ:
vt possitis sustinere. Propter qđ charis
simi mihi: fugite ab idolorum cultura.
Ut prudẽtibus loquor: vosipsi iudicate D
quod dico. Calix benedictionis cui
benedicimus: nõne cõmunicatio sãgui
nis xpĩ est? Et panis quẽ frãgimus: nõne
participatio corporis dñi est?
Qm vnus panis & vnũ corpus multi su-
mus: oẽs q de vno pane & d vno calice pti
cipamus. Uidete israel scdm carnẽ. Nõne
qui edũt hostias participes sunt altaris?
Quid ergo? Dico qꝛ idolis imolatũ
sit aliqđ: aut qꝛ idolũ sit aliquid? Sz
que imolant gentes demonijs imolant Deu.32.c
& non deo. Nolo aũt vos socios fieri E
demoniorũ. Non potestis calicẽ dñi bi
bere: et calicẽ demoniorũ. Nõ potestis
mense dñi pticipes esse & mẽse demo-
niorũ. An emulamur dñm. Nunqđ for
tiores illo sumus? Oĩa mihi licent:
sed nõ oĩa expediũt. Oĩa mihi licẽt:
sed nõ oĩa edificant. Nemo qđ suũ est 1.13.b.
querat: sed quod alterius.
Omne qđ in macello venit: manducate
nihil interrogantes ppter cõsciẽtiam. F
Dñi eni est terra & plenitudo eius. Psal.23.
Si quis vocat vos infideliũ ad cenã et
vultis ire: omne quod ꝓrogãtes pp
vobis appponit mãducate: nihil inter-
ꝓsciaʒ. Si qs aũt dixerit hoc imolatũ
ẽ idolis: nolite mãducare ppter illum
qui indicauit: & ppter ꝯsciaʒ.
Conscientiam
autem dico non tuam sed
alterius. Ut qđ ei libertas mea iudicat G
ab aliena cõscientia? Si ego cũ gratia
participo: qđ blasphemor pro eo qꝛ
gras ago? Siue ergo mãducatis siue bi

Digitized by Google

τε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.
ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ ἰουδαίοις καὶ ἕλ-
λησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, καθὼς κα-
γὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμ-
αυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵ-
να σωθῶσι. Cap. xi.

Μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς κἀγὼ χρισ-
τοῦ. ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, ὅτι πάν-
τα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑ-
μῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. θέλω δὲ ὑ-
μᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ
χριστός ἐστι. κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ,
κεφαλὴ δὲ χριστοῦ ὁ θεός. πᾶς ἀνὴρ προ-
σευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔ-
χων καταισχύνει τὴν ἑαυτοῦ κεφαλήν. πᾶ-
σα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύου-
σα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει
τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς. ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐ-
τὸ τῇ ἐξυρημένῃ. εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται
γυνή, καὶ κειράσθω. εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ
τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.
ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσ-
θαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρ-
χων, γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. οὐ γὰρ
ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀν-
δρός. καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυ-
ναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διατοῦτο
ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφα-
λῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. πλὴν οὔτε ἀνὴρ
χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς ἐν
κυρίῳ. ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕ-
τω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός. τὰ δὲ πάντα
ἐκ τοῦ θεοῦ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε. πρέπον
ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προ-
σεύχεσθαι. ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑ-
μᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ
ἐστίν, γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ δόξα αὐτῇ ἐστιν
ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ.
εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοι-
αύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν οὐδὲ αἱ ἐκκλη-
σίαι τοῦ θεοῦ. τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ
ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ
ἧττον συνέρχεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ συνερ-
χομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσμα-
τα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω.
δεῖ γὰρ καὶ ἐν ὑμῖν αἱρέσεις εἶναι, ἵνα οἱ δόκι-
μοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. συνερχομέ-
νων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι κυρια-
κὸν δεῖπνον φαγεῖν. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον
δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν. καὶ ὃς
μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ
ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν, ἢ τῆς ἐκκλη-
σίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνε-

bitis vel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei Colo.3.c.
facite. Sine offensione estote iudeis et genti-
bus et ecclesie dei: sicut et ego per
omnia omnibus placeo: non querens quod mi-
hi vtile est: sed quod multis vt Sup.4.b.
salui fiant. Cap. xi.

Imitatores mei estote sicut et ego A
Christi. Laudo autem vos fratres quod per om-
nia mei memores estis: et sicut tradidi vo-
bis precepta mea tenetis. Volo autem vos
scire: quod omnis viri caput Ephe.5.e.
christus est: caput autem mulieris vir:
caput vero christi deus. Omnis vir orans
aut prophetans velato capite
deturpat caput suum. Omnis
autem mulier orans aut prophetans
non velato capite deturpat
caput suum. Vnum est enim ac si
decaluetur. Nam et si non velatur
mulier: tondeatur. Si vero turpe est mulieri
tonderi aut decaluari: velet caput suum.
Vir quidem non debet velare
caput suum quoniam imago et gloria dei est:
mulier autem gloria viri est. Non enim
vir ex muliere est: sed mulier ex viro. B
Etenim non est creatus vir propter mulierem: Gene.2.d.
sed mulier propter virum. Ideo
debet mulier velamen habere super caput suum et
propter angelos. Verumtamen neque vir
sine muliere: neque mulier sine viro in
domino. Nam sicut mulier de viro ita
et vir per mulierem. Omnia autem
ex deo. Vos ipsi iudicate. Decet
mulierem non velatam orare deum?
Nec ipsa natura docet vos. illi
quod vir quidem si comam nutriat ignominia
est: mulier vero si comam nutriat gloria est illi:
quoniam capilli pro velamine ei dati sunt.
Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem
consuetudinem non habemus neque ecclesia
dei. Hoc autem precipio non
laudans: quod non in melius sed in
deterius conuenitis. Primum quidem conuenientibus C
vobis in ecclesiam audio scissuras
esse inter vos: et ex parte credo.
Nam oportet et hereses esse: vt et qui probati
sunt manifesti fiant in vobis. Conuenientibus
ergo vobis in vnum: iam non est dominicam
cenam manducare. Vnusquisque enim suam
cenam presumit ad manducandum. Et alius
quidem esurit: alius autem ebrius est. Nunquid domos
non habetis ad manducandum et bibendum?
aut ecclesiam dei contemnitis: et confunditis

Digitized by Google

τε τοὺς μὴ ἔχοντας. τί ὑμῖν εἴπω. ἐπαινέ-
σω ὑμᾶς ἐν τούτῳ, οὐκ ἐπαινῶ. ἐγὼ γὰρ
παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέ-
δωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ
ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον, καὶ εὐχαρισ-
τήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε. τοῦ-
τό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώ-
μενον. τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆ-
σαι λέγων. τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ δι-
αθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι. τοῦτο ποιεῖ-
τε ὁσάκις ἂν πίνητε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον
καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον
τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ ἂν ἔλ-
θῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πί-
νῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνο-
χος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος
τοῦ κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυ-
τόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ
τοῦ ποτηρίου πινέτω. ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ
πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πί-
νει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. διὰ
τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωσ-
τοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ γὰρ ἑαυτοὺς δι-
εκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. κρινόμενοι δὲ
ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν
τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε ἀδελφοί
μου συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλή-
λους ἐκδέχεσθε. εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσ-
θιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ
λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι. Cap. 12.
Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν ἀδελφοί οὐ θέ-
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦ-
τε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσ-
θε ἀπαγόμενοι. διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐ-
δεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθε-
μα ἰησοῦν. καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύρι-
ον ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. διαιρέ-
σεις δὲ χαρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦ-
μα. καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσί, καὶ ὁ αὐ-
τὸς κύριος. καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰ-
σίν, ὁ δὲ αὐτός ἐστι θεός ὁ ἐνεργῶν τὰ πάν-
τα ἐν πᾶσιν. ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρω-
σις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ
μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λό-
γος σοφίας. ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κα-
τὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν τῷ
αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰα-
μάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ δὲ ἐ-
νεργήματα δυνάμεων. ἄλλῳ δὲ προφητεί-
α. ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων. ἑτέρῳ
δὲ γένη γλωσσῶν. ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσ-

eos qui non habent. Quid dicam vobis. Lau-
do vos in hoc: non laudo. Ego enim
accepi a domino quod et tradidi
vobis: quoniam dominus iesus in qua nocte
tradebatur accepit panem et gratias agens D
fregit et dixit. Accipite et manducate. Mat.26.c.
hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Hoc Mar.14.c. Luce.22.b.
Hoc facite in meam commemorationem. Heb.9.c.
Similiter et calicem postquam cenauit
dicens. Hic calix nouum testamentum est
in meo sanguine. Hoc facite
quotienscunque biberitis in meam commemorationem.
Quotienscunque enim manducabitis panem hunc
et calicem bibetis: mortem
domini annunciabitis donec veniat. [bibe
Itaque quicunque manducauerit panem hunc vel
berit calicem domini indigne: reus
erit corporis et sanguinis
domini. Probet autem seipsum homo E
et sic de pane illo edat et de
calice bibat. Qui enim manducat et Mat.26.b.
bibit indigne: iudicium sibi manducat et bi
bit: non diiudicans corpus domini. Ideo
inter vos multi infirmi et imbecilles: et
dormiunt multi. Quod si nosmetipsos diiu
dicaremus: non vtique iudicaremur. Dum iu
dicamur autem a domino corripimur: vt non cum
hoc mundo damnemur. Itaque fratres
mei cum conuenitis ad manducandum inuicem
expectate. Si quis esurit: domi mandu-
cet: vt non in iudicium conueniatis.
Cetera autem cum venero disponam. Cap. 12.
De spiritualibus autem nolo [gentes A
vos ignorare fratres. Scitis autem quoniam cum
essetis: ad simulacra muta prout ducebami
ni euntes. Ideo notum vobis facio: quod nemo
in spiritu dei loquens dicit anathema
iesu. Et nemo potest dicere dominus
iesus nisi in spiritu sancto. Diuisiones
vero gratiarum sunt: idem autem spiritus.
Et diuisiones ministrationum sunt: idem autem
dominus. Et diuisiones operationum sunt:
idem vero deus qui operatur omnia
in omnibus. Vnicuique autem datur manifestatio
spiritus ad vtilitatem. Alii
quidem per spiritum datur sermo
sapientie: alii autem sermo scientie secundum
eundem spiritum. Alteri fides in
eodem spiritu: alii gratia sanitatum
in vno spiritu. Alii operatio B
virtutum: alii prophetia:
alii discretio spirituum: alii
genera linguarum: alii interpretatio sermonum.

Digitized by Google

σσῶν. πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ
αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς
βούλεται. καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστί,
καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη
τοῦ σώματος τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα ἕν ἐσ-
τὶ σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός. καὶ γὰρ ἐν ἑ-
νὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπ-
τίσθημεν, εἴτε ἰουδαῖοι, εἴτε ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες εἰς ἓν
πνεῦμα ἐποτίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ
ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ
πούς, ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, ὅτι οὐκ εἰμὶ
ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ
παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὅ-
λον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή. εἰ ὅ-
λον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις. νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔ-
θετο τὰ μέλη ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώμα-
τι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέ-
λος, ποῦ τὸ σῶμα. νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέ-
λη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλ-
μὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ
πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, χρείαν ὑμῶν
οὐκ ἔχω. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦν-
τα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρ-
χειν, ἀναγκαῖά ἐστι. καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμό-
τερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν πε-
ρισσοτέραν περιτίθεμεν. καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡ-
μῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. τὰ
δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλ' ὁ
θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα τῷ ὑστεροῦντι
περισσοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα
ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλή-
λων μεριμνῶσι τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν
μέλος, συμπάσχῃ πάντα τὰ μέλη. εἴτε δο-
ξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρῃ πάντα τὰ μέλη.
ὑμεῖς δὲ ἐστὲ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη
ἐκ μέρους. καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύ-
τερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔ-
πειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.
μὴ πάντες ἀπόστολοι. μὴ πάντες προ-
φῆται. μὴ πάντες διδάσκαλοι. μὴ πάν-
τες δυνάμεις. μὴ πάντες χαρίσματα ἔ-
χουσιν ἰαμάτων. μὴ πάντες γλώσσαις λα-
λοῦσι. μὴ πάντες διερμηνεύουσι. ζηλοῦτε δὲ
τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα καὶ ἔτι καθ' ὑπερ
βολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ca.13.

Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λα-
λῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ
ἔχω, γέγονα χαλ-

Hec aũt omnia operatur vnus atqꝫ
idem ſpiritus: diuidens ſingulis prout
vult. Sicut enim corpus vnum eſt Roma.12.b.
ꝛ mẽbra habet multa: oĩa aũt mẽbra Ephe.4.a.
corporis cũ ſint multa: vnũ tñ corpus
ita ꝛ xp̃s. Etenim in vno
ſpiritu oẽs nos in vnũ corpus baptiza ſunt
ti ſum⁹: ſiue iudei ſiue gentiles: ſiue
serui ſiue liberi: ꝛ omnes in vno
ſpũ potati ſumus. Nam et corpus nõ
eſt vnũ mẽbrũ ſed multa. Si dixerit
pes: qm̃ nõ ſum manus nõ ſum de
corpore: num ideo non eſt de
corpe? Et ſi dixerit auris: qm̃ nõ ſum C
oculus: non ſum de corpore: num
ideo nõ eſt de corpore? Si totum
corpus oculus: vbi auditus? Si autẽ
audit⁹ vbi odorat⁹? Nũc ãt poſuit de⁹
membra vnumqdqꝫ eorum in corpore
ſicut voluit. Qd ſi eẽnt oĩa vnũ mẽbꝝ:
vbi corpus? Nũc ãt multa qdẽ mẽbra:
vnũ ãt corpus. Non poteſt ãt oculus
dicere manui: opera tua nõ indigeo: a
ut iteꝝ caput pedib⁹: nõ eſtis mihi neceſ
ſarij. Sꝫ multo magis que videntur
membra corporis infirmiora eſſe:
neceſſariora ſunt. Et que putam⁹ igno
biliora mẽbra eẽ corpis: his honorẽ abũ
dãtiorẽ circũdam⁹. Et q̃ inhoneſta ſũt no
ſtra abundantiorem honeſtatem habẽt.
Honeſta aũt noſtra nullius egent. Sꝫ D
deus temperauit corpus ei cui deerat
abũdãtiorẽ tribuẽdo honorem vt nõ ſit
ſciſma in corpe: ſed in idipſum pro in
uicẽ ſollicita ſint mẽbra. Et ſi qd patiť Roma.8.b.
vnũ mẽbrũ: cõpatiũtur oĩa mẽbra. Si Hebre.4.d
ue gl̃ıať vnũ mẽbrũ ꝯgaudẽt oĩa mẽbra.
Vos aũt eſtis corpus chriſti ꝛ mẽbra Ephe.4.d.
de mẽbro. Et quoſdã qdẽ poſuit de⁹ ĩ
eccleſia: primum apoſtolos: ſecundo
prophetas: tertio doctores: deinde
virtutes: exinde gratias curationum:
opitulatiões: gubernatiões: gñia ligua
rum: interp̃tationes ſermonũ. Nunqd oẽs
apli? Nunqd oẽs ꝑphete? Nunqd oẽs
doctores? Nunqd oẽs ỽtutes? Nunqd
oẽs graꝫ hñt curationũ? Nũqd oẽs lin
guis loquũť? Nũqd oẽs iterp̃tanť. Emu ĩ.14.a.
lami ãt charismata meliora: et adhuc
excellẽtiorẽ viã vobis demõſtro. Cap.13.

Si linguis hominum loquar A
ꝛ angelorum: charitatẽ autẽ non
habeam: factus ſum velut es

Digitized by Google

κός ηχῶν ἢ κύμβαλον αλαλάζον. και εάν έχω προφητείαν και ειδῶ τα μυστήρια πάντα και πᾶσαν την γνῶσιν, και εάν έχω πᾶσαν την πίστιν ὥστε όρη μεθιστάνειν, αγάπην δε μη έχω, ουθέν ειμί. και εάν ψωμίσω πάντα τα υπάρχοντά μου, και εάν παραδῶ το σῶμά μου ίνα καυθήσωμαι, αγάπην δε μη έχω, ουδέν ωφελοῦμαι. η αγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται. η αγάπη ου ζηλοῖ. η αγάπη ου περπερεύεται, ου φυσιοῦται, ουκ ασχημονεῖ, ου ζητεῖ τα εαυτής, ου παροξύνεται, ου λογίζεται το κακόν, ου χαίρει επί τη αδικία, συγχαίρει δε τη αληθεία. πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει. η αγάπη ουδέποτε εκπίπτει. είτε δε προφητεῖαι καταργηθήσονται, είτε γλῶσσαι παύσονται, είτε γνῶσις καταργηθήσεται. εκ μέρους γαρ γινώσκομεν, και εκ μέρους προφητεύομεν. όταν δε έλθη το τέλειον, τότε το εκ μέρους καταργηθήσεται. ότε ήμην νήπιος, ως νήπιος ελάλουν, ως νήπιος εφρόνουν, ως νήπιος ελογιζόμην. ότε δε γέγονα ανήρ, κατήργηκα τα του νηπίου. βλέπομεν γαρ άρτι δι' εσόπτρου εν αινίγματι, τότε δε πρόσωπον προς πρόσωπον. άρτι γινώσκω εκ μέρους, τότε δε επιγνώσομαι καθώς και επεγνώσθην. νυνί δε μένει πίστις, ελπίς, αγάπη, τα τρία ταῦτα. μείζων δε τούτων η αγάπη.

Cap. 14.

Διώκετε την αγάπην, ζηλοῦτε δε τα πνευματικά, μᾶλλον δε ίνα προφητεύητε. ο γαρ λαλῶν γλώσση, ουκ ανθρώποις λαλεῖ, αλλά τω θεῶ. ουδείς γαρ ακούει. πνεύματι δε λαλεῖ μυστήρια. ο δε προφητεύων, ανθρώποις λαλεῖ οικοδομήν και παράκλησιν και παραμυθίαν. ο λαλῶν γλώσση εαυτόν οικοδομεῖ, ο δε προφητεύων εκκλησίαν οικοδομεῖ. θέλω δε πάντας υμάς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δε ίνα προφητεύητε. μείζων γαρ ο προφητεύων, η ο λαλῶν γλώσσαις, εκτός ει μη διερμηνεύει ίνα η εκκλησία οικοδομήν λάβη. νυνί δε αδελφοί εάν έλθω προς υμάς γλώσσαις λαλῶν τι υμάς ωφελήσω, εάν μη υμίν λαλήσω, η εν αποκαλύψει, η εν γνώσει, η εν προφητεία, η εν διδαχή. όμως τα άψυχα φωνήν διδόντα είτε αυλός, είτε κιθάρα, εάν διαστολήν τοις φθόγγοις μη δῶ, πῶς γνωσθήσεται το αυλούμενον η το κιθαριζόμενον. και γαρ εάν άδηλον φωνήν σάλπιγξ δῶ, τις

b. In aliis exẽplaribus grecis habetur. καυχήσωμαι. Id est glorier. ut ait beatus Hieronymus super epistola ad galatas capit. 5. vide ibi.

ſonãs aut cymbalũ tiniẽs. Et ſi habuero ꝓphetiã ⁊ nouerim myſteria omnia et omnem ſcientiam: ⁊ ſi habuero oẽm fidem ita vt montes transferam: charitatẽ aũt nõ habuero: nihil ſũ. Et ſi diſtribuero in cibos pauperũ oẽs facultates meas: ⁊ ſi tradidero corp9 meũ ita vt ardeã: charitatẽ aũt nõ habuero nihil mihi ꝓdeſt. Charitas patiẽs eſt: benigna ẽ. Charitas nõ emulat nõ agit ꝑperã: nõ iflatur nõ ẽ ambitioſa: non querit que ſua ſunt. Non irritatur: non cogitat malum: non gaudet ſuper iniq̃tate: ꝯgaudet aũt veritati. Omnia ſuffert: oĩa credit: omnia ſperat omnia ſuſtinet. Charitas nunq̃ excidit. Siue ꝓphetie euacuabuntur ſiue lingue ceſſabunt: ſiue ſcientia deſtruetur. Ex parte enim cognoſcim9: ⁊ ex ꝑte prophetamus. Cum aũt venerit qd̃ perfectum eſt: euacuabit qd̃ ex ꝑte ẽ. Cũ eſſẽ puulus loq̃bar vt puul9: ſapiebã vt paruulus: cogitabam vt paruulus. Qñ autem fctũs ſum vir: euacuaui q̃ erant puuli. Videmus nũc p ſpeculũ in enigmate: tũc aũt facie ad faciem. Nunc cognoſco ex parte: tunc autem cognoſcã ſicut ⁊ cognitus ſum. Nunc aũt manẽt fides: ſpes: charitas: tria hec. Maior autem horum eſt charitas.

Cap. 14.

Sectamini charitatẽ: emulamini ſpiritualia: magis aũt vt ꝓphetetis. Qui enĩ loquitur lingua: nõ hoibus loquitur ſed deo. Nemo enim audit. Spũ aũt loq̃t myſteria. Nã q̃ ꝓphetat: hominibus loquit ad edificationem et exhortationẽ ⁊ ꝯſolationẽ. Qui loq̃t lingua ſemetipſũ edificat: q̃ aũt ꝓphetat eccleſiã dei edificat. Volo aũt omnes vos loq̃ linguis: magis autem prophetare. Nã maior eſt qui prophetat q̃ q̃ loquitur linguis: niſi forte iterpretetur vt eccl̃ia edificationẽ accipiat. Nũc aũt frẽs ſi venero ad vos liguis loquẽs: qd̃ vobis ꝓdero: niſi vobis loquar: aut in reuelatiõe: aut in ſciã: aut in prophetia: aut ĩ doctrina. Tñ q̃ ſine aĩa ſunt vocẽ dãtia ſiue tibia: ſiue cithara: niſi diſtinctionẽ ſonituũ dederit: quomodo ſcietur id qd̃ canit aut qd̃ citharizatur. Etenĩ ſi incertam vocem det tuba: quis

B sup. 10. d. Phil. 2. c. C D A sup. 12. d.

παρασκευάσεται εἰς πόλεμον. οὕτω καὶ
ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον
λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλού
μενον, ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Το
σαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν ἐστὶν ἐν κόσ=
μῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. ἐὰν οὖν μὴ
εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λα
λοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρ
βαρος. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἐπεὶ ζηλωταί ἐστὲ
πνευμάτων πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλη
σίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. διόπερ ὁ λαλῶν
γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν
γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου
προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.
Τί οὖν ἐστί; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προ
σεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ. ψαλῶ τῷ πνεύματι,
ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς
τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ
ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐ=
χαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε. σὺ μὲν
γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάν
των ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν. ἀλλ
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νο
ός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω,
ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. ἀδελφοὶ
μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κα
κίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.
ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται. ὅτι ἐν ἑτερογλώ=
σσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λα
ῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί
μου λέγει κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς ση
μεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς
ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις,
ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ
ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες γλώ
σσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπι
στοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε. ἐὰν δὲ πάν
τες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος
ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρί=
νεται ὑπὸ πάντων. καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ
τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ
οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνή=
σει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ θεὸς ὄντως
ἐν ὑμῖν ἐστί. Τί οὖν ἐστιν ἀδελφοί; ὅταν
συνέρχησθε ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει,
διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν
ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει, πάντα πρὸς οἰκοδομὴν
γινέσθω. εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ κατὰ δύο,
ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
διερμηνευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς σι=
γάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω, καὶ

parabit ſe ad bellum? Ita et
vos per linguam niſi manifeſtum
ſermonem dederitis: quomodo ſcietur id quod dici-
tur? eritis enim in aera loquentes. Tam mul=
ta ut puta genera linguarum ſunt in hoc mun-
do: et nihil ſine voce eſt. Si ergo neſcie B
ro virtutem vocis: ero ei cui loquor
barbarus: et qui loquitur mihi barbarus.
Sic et vos quoniam emulatores eſtis
ſpirituum ad edificationem eccleſie
querite ut abundetis: et ideo qui loqui
tur lingua oret ut interpretetur. Nam ſi
orem lingua: ſpiritus meus
orat: mens autem mea ſine fructu eſt.
Quid ergo eſt? Orabo ſpiritu: orabo
et mente. Pſallam ſpiritu:
pſallam et mente. Ceterum ſi benedixeris
ſpiritu: quis ſupplet locum
idiote? Quomodo dicet amen ſuper tuam benedi=
ctionem? Quoniam quid dicas neſcit. Nam tu qui
dem bene gratias agis: ſed alter non
edificatur. Gratias ago deo meo quod omnium
veſtrum lingua loquor. Sed
in eccleſia volo quinque verba ſenſu
meo loqui: ut et alios inſtruam
quam decem milia verborum in lingua. Fra=
tres nolite pueri effici ſenſibus: ſed mali-
tia parvuli eſtote: ſenſibus autem perfecti eſtote.
In lege enim ſcriptum eſt. Quoniam in aliis lin- Eſaie.28.a.
guis et in labiis loquar populo
huic: et nec ſic exaudient
me dicit dominus. Itaque lingue in ſignum
ſunt non fidelibus ſed C
infidelibus: prophetie autem non infidelibus:
ſed fidelibus. Si ergo conveniat
univerſa eccleſia in unum et omnes lin=
guis loquantur: intrent autem idiote aut infide
les: nonne dicent quod inſanitis? Si autem omnes
prophetent: intret autem quis infidelis
vel idiota: convincitur ab omnibus: diiudicatur
ab omnibus. Occulta enim
cordis eius manifeſta fiunt: et
ita cadens in faciem adorabit
deum: pronuncians quod vere deus
in vobis ſit. Quid ergo eſt fratres? Cum
convenitis unuſquiſque veſtrum pſalmum habet:
doctrinam habet: apocalypſim habet: linguam habet:
interpretationem habet: omnia ad edificationem
fiant. Sive lingua quis loquitur: ſecundum duos:
aut ut multum tres: et per partes: et unus
interpretetur. Si autem non fuerit interpres ta
ceat in eccleſia: ſibi autem loquatur: et

τῷ θεῷ. προφῆται δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν,
καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ἐὰν δὲ ἄλλῳ
ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω.
δύνασθε γὰρ καθ᾽ ἕνα ἕκαστοι πάντες προ-
φητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάν-
τες παρακαλῶνται. καὶ πνεύματα προφη-
τῶν προφήταις ὑποτάσσεται. οὐ γάρ ἐσ-
τιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν
πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. αἱ γυ-
ναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν.
οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐτοῖς λαλεῖν ἀλλ᾽
ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ
δέ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους
ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν. αἰσχρὸν γάρ ἐσ-
τιν ἐν ἐκκλησίᾳ γυναιξὶ λαλεῖν. ἢ ἀφ᾽ ὑμῶν
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μό-
νους κατήντησεν. εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶ-
ναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω
ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί. εἰ δέ τις ἀγ-
νοεῖ, ἀγνοείτω. ὥστε ἀδελφοί μου ζηλοῦτε
τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις
μὴ κωλύετε. πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ
τάξιν γινέσθω. Cap. 15.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν ἀδελφοί τὸ εὐαγγέλι-
ον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρε-
λάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, δι᾽ οὗ καὶ σώζεσ-
θε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέ-
χετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. παρέδω-
κα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον,
ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ
ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γρα-
φάς, καὶ ὅτι ὤφθη κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα.
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς
ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρ-
τι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. ἔπειτα ὤφθη ἰα-
κώβῳ, ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ἔσ-
χατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι
ὤφθη κἀμοί. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος
τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσ-
θαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ θεοῦ. χάριτι δὲ θεοῦ εἰμί ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλ-
λὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπί-
ασα. οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλ᾽ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ
σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕ-
τω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.
εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐ-
γήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀ-
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἀνάστα-
σις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερ-
ται. εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν

deo. Prophete aūt duo aut tres dicāt:
& ceteri diiudicent. Quod ſi alij
reuelatū fuerit ſedenti: prior taceat.
Poteſtis eī oēs per ſingulos ꝓpheta- D
re: vt omnes diſcant & omnes
exhortentur. Et ſpiritus prophetarum
ꝓphetis ſubiecti ſūt. Nō eī diſſenſiōis eſt 1.Th.1.c.
deus ſed pacis: ſicut et in
oībus eccleſijs ſanctoꝝ doceo. Mulie-
res in eccleſijs taceant.
Nō eñ ꝑmittitur eis loqui ſed
ſubditas eſſe: ſicut & lex dicit. Si Gen.3.c.
qđ aūt volunt diſcere: domi viros ſuos
interrogent. Turpe eſt enim
mulieri loqui in eccleſia. An a vobis
verbum dei proceſſit: aut in vos ſolos
peruenit: Si quis videtur ꝓpheta eē
aut ſpiritualis: cognoſcat que ſcribo
vobis: qr dñi ſunt mādata. Si qs aūt i-
gnorat: ignorabit. Itaqꝫ frēs emulami-
ni prophetare: & loqui linguis
nolite ꝓhibere. Oīa autē honeſte & ſꝫ
ordinem fiant in vobis. Cap. 15.

Notū aūt vobis facio frēs euāgeliū A
qđ predicaui vobis: qđ & accepiſtis: Gala.1.d.
in quo & ſtatis: ꝑ quod & ſaluamini:
q rōne predicauerim vobis: ſi tenetis:
niſi fruſtra crediditis. Tradidi
enim vobis in primis quod & accepi:
qm̄ chriſtus mortuus eſt pro peccatis
nr̄is ſꝫ ſcripturas: et qr ſepult eſt: et
qr reſurrexit tertia die ſm̄ ſcripturas:
& qr viſus ē cephe: et poſt hoc vndecim.
Deinde viſus ē plus q̄ qngētis fratrib
ſimul: ex qb multi manēt vſqꝫ adhuc:
qdā aūt dormierūt. Deinde viſus eſt ia-
cobo: deide aplis omnibus. Nouiſſime Gala.1.
autem omnium tanq̄ abortiuo Act.11.b.
viſus eſt & mihi. Ego eī ſum minimus Ephe.3.b.
aploꝝ: qui non ſum dignus vocari
aplus: qm̄ perſecutus ſum eccleſiam B
dei. Gratia aūt dei ſum id qđ ſum: &
gratia eius in me vacua nō fuit: ſed
abundantius illis omnibus laboraui.
Non ego autem ſed gratia dei
mecum. Siue enim ego ſiue illi: ſic
predicauimus et ſic crediditis.
Si autē xp̄s predicatur q reſurrexit a
mortuis: quō quidā dicūt in vobis qm̄
reſurrectio mortuoꝝ nō ē: Si aūt reſur-
rectio mortuoꝝ nō ē: neqꝫ xp̄s reſurre-
xit. Si aūt xp̄s non reſurrexit: inanis eſt

Digitized by Google

άρα το κήρυγμα ημών, κενή δε και η πίσ=
τις υμών. ευρισκόμεθα δε και ημείς ψευδο
μάρτυρες του θεού, ότι εμαρτυρήσαμεν κα=
τά του θεού ότι ήγειρε τον χριστόν ον ουκ
ήγειρεν, είπερ άρα νεκροί ουκ εγείρονται.
ει γαρ νεκροί ουκ εγείρονται, ουδε χριστός
εγήγερται. ει δε χριστός ουκ εγήγερται, μα
ταία η πίστις υμών. έτι εστέ εν ταις αμαρτί=
αις υμών. άρα και οι κοιμηθέντες εν χριστώ
απώλοντο. ει εν τη ζωή ταύτη ηλπικότες εσ
μέν εν χριστώ μόνον, ελεεινότεροι πάντων
ανθρώπων εσμέν. νυνί δε χριστός εγήγερ=
ται εκ νεκρών, απαρχή των κεκοιμημένων εγέ
νετο. επειδή γαρ δι ανθρώπου ο θάνατος
και δι ανθρώπου ανάστασις νεκρών. ώσπερ
γαρ εν τω αδάμ πάντες αποθνήσκουσιν, ού
τω και εν τω χριστώ πάντες ζωοποιηθήσον
ται. έκαστος δε εν τω ιδίω τάγματι. απαρ=
χή χριστός, έπειτα οι του χριστού εν τη πα
ρουσία αυτού. είτα το τέλος όταν παραδώ
την βασιλείαν τω θεώ και πατρί, όταν κα=
ταργήση πάσαν αρχήν και πάσαν εξουσίαν
και δύναμιν. δει γαρ αυτόν βασιλεύειν ά=
χρις ου αν θη πάντας τους εχθρούς υπό
τους πόδας αυτού. έσχατος εχθρός καταρ
γείται ο θάνατος. πάντα γαρ υπέταξεν υπό
τους πόδας αυτού. όταν δε είπη ότι πάν=
τα υποτέτακται, δηλονότι εκτός του υπο
τάξαντος αυτώ τα πάντα. όταν δε υποταγή
αυτώ τα πάντα, τότε και αυτός ο υιός υ=
ποταγήσεται τω υποτάξαντι αυτώ τα πάν
τα, ίνα η ο θεός τα πάντα εν πάσιν. επεί
τι ποιήσουσιν οι βαπτιζόμενοι υπέρ των
νεκρών. ει όλως νεκροί ουκ εγείρονται, τι
και βαπτίζονται υπερ των νεκρών. τι και
ημείς κινδυνεύομεν κατά πάσαν ώραν. καθ
ημέραν αποθνήσκω νη την υμετέραν καύ=
χησιν, ην έχω εν χριστώ ιησού τω κυρίω η
μών. ει κατά άνθρωπον εθηριομάχησα εν ε=
φέσω, τι μοι το όφελος ει νεκροί ουκ εγεί
ρονται. φάγωμεν και πίωμεν, αύριον γαρ α
ποθνήσκομεν. μη πλανάσθε. φθείρουσιν ήθη
χριστά ομιλίαι κακαί. εκνήψατε δικαίως
και μη αμαρτάνετε. αγνωσίαν γαρ θεού τι
νές έχουσι. προς εντροπήν υμών λέγω.
αλλ ερεί τις. πως εγείρονται οι νεκροί.
ποίω δε σώματι έρχονται. άφρον συ
ο σπείρεις ου ζωοποιείται εάν μη α=
ποθάνη. και ο σπείρεις, ου το σώμα το
γενησόμενον σπείρεις, αλλά γυμνόν κό=
κκον, ει τύχοι σίτου, η τινός των λοι=
πών. ο δε θεός αυτώ δίδωσι σώ=

predicatio noſtra: inanis et fides
veſtra. Inuenimur autẽ et falſi teſtes
dei: qm̃ teſtimonium diximus aduerſus
deum q̄ ſuſcitauerit chriſtum: quẽ non
ſuſcitauit ſi mortui non reſurgunt.
Nã ſi mortui nõ reſurgũt: neq; chriſtꝰ
reſurrexit. Qđ ſi chriſtus nõ reſurrexit C
vana eſt fides veſtra. Adhuc eĩ eſtis in
pctis vr̃is. Ergo et q̄ dormierũt in xp̃o
perierũt. Si in hac vita tm̃ in xp̃o ſpe
rãtes ſumus: miſerabiliores ſumꝰ oĩbus
hoĩbus. Nunc aũt chriſtus reſurrexit Coll.1.c. 1.Theſ.4.d
a mortuis primitie dormientium:
quoniam quidem per hominem mors
⁊ p hoĩeȝ reſurrectio mortuorũ. Et ſic
in adam omnes moriuntur: ita
⁊ in chriſto omnes viuificabuntur.
Unuſquiſq; ãt in ſuo ordine: primitie
xp̃s. Deinde hi qui ſunt chriſti q̄ in ad
uẽtu eiꝰ crediderũt. Deĩde finis cũ tra
diderit regnuȝ deo ⁊ patri: cum euacua
uerit omnem principatum et poteſtatem
⁊ ꝟtutẽ. Opȝ autem illum regnare do Pſ.109.
nec ponat omnes inimicos ſub
pedibꝰ eiꝰ. Nouiſſime ãt inimica de=
mors. Oĩa enĩ ſubiecit ſub ſtruetur
pedibus eius. Cum autẽ dicat omnia
ſubiecta ſunt ei: ſine dubio p̄ter eũ q̄
ſubiecit ei oĩa. Cũ autẽ ſubiecta fuerit
illi omnia: tunc et ipſe filius ſubiectus
erit illi qui ſubiecit ſibi omnia:
vt ſit deus oĩa ĩ oĩbus. Alioquin D
quid facient qui baptizantur pro vt q̄d
mortuis? Si oĩno mortui nõ reſurgũt:
⁊ baptizantur pro illis? Ut quid et
nos piclitamur oĩ hora? Quotidie
morior per veſtraȝ gloriam fratres: r. Per veſtram gloriam: eſt modus iurandi in greco.
quaȝ habeo in xp̃o ieſu dño noſtro.
Si ſcḋm hoĩeȝ ad beſtias pugnaui ephe
ſi: q̄d mihi prodeſt ſi mortui nõ reſur=
gũt. Mãducemꝰ et bibamꝰ cras eĩ mo Eſaie.22.d. et.56.d.
riemur. Nolite ſeduci. Corrũpũt mores
bonos colloquia mala. Euigilate iuſte:
et nolite peccare. Ignorãtiã eĩ dei q̄=
dã hñt. Ad reuerentiam vobis loquor.
Sȝ dicit aliq̄s. Quõ reſurgunt mortui?
Quali aũt corpore veniẽt. Inſipiẽs tu
qđ ſeminas non viuificat niſi priꝰ mo
riat. Et quod ſeminas: non corpus
qđ futuꝝ eſt ſeminas: ſed nudũ granũ:
vt puta tritici aut alicuius ceterorum.
Deus autem dat illi corpus

μα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια. ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων. ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ. σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ. σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει. σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν, οὕτω καὶ γέγραπται. ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. τοῦτο δέ φημι ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω. πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι. σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος. κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ σοῦ θάνατε τὸ κέντρον, ποῦ σοῦ ᾅδη τὸ νῖκος. τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ.

Alia littera greca habet πάντες μὲν οὖν κοιμηθησόμεθα ἀλλ' οὐ πάντες ἀλλαγησόμεθα. Id eſt oēs quidē dormiemus: ſʒ nō oēs immutabimur. Vide de hoc beatū Hieronymū i ep̄la ad Minerium & alexādrū de reſurrectiōe carnis.

Cap.16.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μί-

ſicut vult: et vnicuiqʒ ſeminū
proprium corpus. Non ois caro eadem E
caro: ſed alia hominum: alia
pecoꝝ: alia volucrū: alia aūt piſcium.
Et corpora celeſtia: & corpora
terreſtria. Sed alia quidem celeſtium
gloria: alia autem terreſtriuʒ. Alia
claritas ſolis: alia claritas lune: et
alia claritas ſtellarū. Stella ei a ſtella
differt in claritate: ſic et reſurrectio
mortuoꝝ. Seminat in corruptiōe: ſurget
in icorruptiōe. Seminat in ignobilitate:
ſurget in glia. Seminat in infirmitate: ſur
get in vtute. Seminat corpꝰ aiale: ſur- 1.Cor.9.b. Galla.6.b.
get corpꝰ ſpūale. Si eſt corpus anima-
le: eſt et ſpirituale: ſicut
ſcriptū eſt. Factꝰ eſt primꝰ hō adam Gene.1.b.
in aiam viuentē: nouiſſimus adam in F
ſpm̄ viuificantem. Sʒ non prius qd
ſpirituale ē: ſʒ quod animale: deide qd
ſpirituale. Primus homo de terra
terrenus: ſecundus homo de
celo celeſtis. Qualis terrenꝰ: tales & ter
reni: et qualis celeſtis tales et
celeſtes. Igr̄ ſicut portauimus imagi-
nem terreni: portemus et imaginem
celeſtis. Hoc autem dico fratres:
qꝛ caro & ſanguis regnuʒ dei poſſidere
non poſſunt: neqʒ corruptio icorrupte
lā poſſidebit. Ecce myſterium vobis
dico. Oēs qdē reſurgemꝰ: ſʒ nō omnes
imutabimur: in momēto: in ictu oculi:
in nouiſſima tuba. Canet G
em̄ tuba: & mortui reſurgēt incorrupti
& nos imutabimur. Oportet ei corrupti
bile hoc induere icorruptionem: et
mortale hoc induere imortalitatē. Cū
autem
mortale hoc induerit immortalitatem:
tunc fiet ſermo qui ſcriptus eſt.
Abſorpta eſt mors in victoria. Vbi eſt Oſee.13.d.
mors victoria tua: vbi ē mors ſtimulꝰ Ecc.1.d.
tuꝰ: Stimulꝰ āt mortꝭ peccatū eſt: vir
tus vero pctī lex. Deo autem gratias 1.Joh.5.b.
qui dedit nobis victoriam per dominū
nr̄uʒ ieſum xp̄m. Itaqʒ fratres mei
dilecti ſtabiles eſtote: et immobiles
abundantes in omni opere dn̄i ſemper:
ſcientes q labor veſter non eſt inanis
in domino. Cap.16.

De collectis āt que fiunt in ſanctos A
ſicut ordinaui in eccleſijs galatie:
ita et vos facite per vnam

Digitized by Google

αν σαββάτων. ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τι
θέτω θησαυρίζων ὅτι ἐὰν εὐοδῶται, ἵνα μὴ
ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνονται. ὅταν δε
παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπι
στολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χά
ριν ὑμῶν εἰς ἱερουσαλήμ. ἐὰν δε ᾖ ἄξιον
τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσον-
ται. ἐλεύσομαι δε πρὸς ὑμᾶς ὅταν μακε-
δονίαν διέλθω. μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι
πρὸς ὑμᾶς δε τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ πα
ραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐ-
ὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν
παρόδῳ ἰδεῖν. ἐλπίζω δε χρόνον τινὰ ἐπι
μεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέπῃ. ἐ
πιμενῶ δε ἐν ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς.
θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργής,
καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. ἐὰν δε ἔλθῃ τιμό-
θεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑ-
μᾶς. τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ
ἐγώ. μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσει. προ-
πέμψατε δε αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς
με. ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελ-
φῶν. περὶ δε ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ πολ-
λὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς
μετὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ πάντως οὐκ ἦν θέ-
λημα ἵνα νῦν ἔλθῃ. ἐλεύσεται δε ὅταν εὐ-
καιρήσῃ. γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει,
ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε, πάντα ὑμῶν ἐν ἀ
γάπῃ γινέσθω. παρακαλῶ δε ὑμᾶς ἀδελ-
φοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν στεφανᾶ ὅτι ἐστὶν ἀ
παρχὴ τῆς ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁ-
γίοις ἔταξαν ἑαυτούς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσ
σησθε τοῖς τιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦν
τι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δε ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ
στεφανᾶ καὶ φορτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ, ὅ
τι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.
ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑ-
μῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. ἀσ-
πάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς ἀσίας. ἀσ-
πάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ ἀκύλας
καὶ πρίσκιλλα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκ
κλησίᾳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάν-
τες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁ-
γίῳ. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. εἴ
τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον ἰησοῦν χριστόν, ἤ-
τω ἀνάθεμα, μαραναθά. ἡ χάρις τοῦ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου με-
τὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς κορινθίους πρώτης
ἐπιστολῆς.

ſabbati. Unuſq̄ſq; vr̄m apud ſe repo-
nat recōdēs qđ ei bñ placuerit: vt non
cū venero tūc collecte fiant. Cū autem
pñs fuero: quos ꝓbaueritis ꝑ epl'as
hos mittam perferre gratiam
vr̄am in hieruſalē. Qđ ſi dignū fuerit
vt ego eam: mecum ibunt.
Ueniam aūt ad vos: cum macedoniā
ꝑtrāſiero. Nā macedoniam pertrāſibo.
Apđ vos āt forſitā manebo: vel ēt hye
mabo: vt vos me deducatis quocunq;
iero. Nolo eī vos modo in ꝑ̄ſ̄ꝯis ma
trāſitu videre. Spo eī me aliquātulū tē
nere apđ vos: ſi dñs ꝑmiſerit. Perma
nebo aūt epheſi vſq; ad pentecoſten.
Oſtiū eī mihi apꝰtū eſt magnū ⁊ euidēs:
⁊ aduerſarij multi. Si āt venerit timo
theꝰ: videte vt ſine timore ſit apđ vos.
Opus enim domini operatur ſicut et
ego. Ne q̇s ergo illū ſpernat. Deduci-
te autem illū in pace: vt veniat ad
me. Expecto eī illum cum fratribus.
De apollo āt frē vobꝭ notū facio: qm̄ ml'
tum rogaui eum vt veniret ad vos
cū fratribus: et vtiq; non fuit volūtas
eiꝰ vt nūc veniret. Ueniet āt cū eī va-
cuum fuerit. Uigilate: ſtate in fide:
viril'r agite ⁊ ꝯfortamini: oīa eniꝫ vr̄a ī
charitate fiant. Obſecro aūt vos frēs:
noſtis domū ſtephane ⁊ fortunati ⁊ achai
ci: qm̄ ſūt ꝓmitie achaie: ⁊ ī miniſteriū
ſctōꝝ ordinauerūt ſeipſos: vt ⁊ vos ſub
diti ſitis eiuſmodi: ⁊ omni cooperanti
⁊ laboranti. Gaudeo autē in preſentia
ſtephane ⁊ fortunati ⁊ achaici: quoni
am id qđ vobis deerat: ipſi ſuppleuerūt.
Refecerūt enim et meū ſpm̄ et veſtrū.
Cognoſcite ergo q̇ eiuſmodi ſunt. Salu
tant vos omnes eccleſie aſie. Salutāt
vos in domino multum aquila
⁊ pſca cū domeſtica ſua ecclīa apđ quos
et hoſpitor. Salutant vos oēs fratres.
Salutate inuicem in oſculo ſancto.
Salutatio mea manu pauli. Si
q̇s nō amat dñm nr̄m ieſum xp̄m: ſit
anathema maranatha. Gratia dñi nr̄i
ieſu chriſti vobiſcū. Charitas mea cū
omnibus vobis in chriſto ieſu Amen.

Explicit epiſtola Pauli ad Corin
thios prima.

B
C
D

Incipit prologus in ſecundam epiſtolam ad Corinthios.

IN ſecunda ad Corinthios epiſtola quaſi in parte ſuperiori poſt tribulationum ſuarum relationes reddit cauſas quare ad eos ſecundo non ierit: quoniam non leui mutatione conſilij feciſſe ſe aſſerit: ſed ne aduentu ſuo triſtitiam incurreret: cum in peccato permanere diſcipulos reperiſſet. Deinde poſt agnitos fructus penitentie reconciliat eum eccleſie: quem in prima propter fornicationem a conſortio ſanctorum iuſſerat amoueri. Tertio contra pſeudoapl'os officij ſui dignitatē tuetur: et noui teſtamenti miniſtros tanto anteire gratia oſtendit: quanto euangelium eſt lege preſtantius. Immoratur etiam in cauſa illa plurimū quam breuiter in prima contigerat: vt prompto ac libenti animo neceſſaria preſentis vite non habentibus largiantur: et vtilitate ſpūalis commercij commutent preſentia cū futuris: atqꝫ abundantia ſua ſanctorum inopiam ſuppleant: vt viciſſim eorum inopia ſanctorum abundantia ſuppleatur. In fine repetit qđ ſuperius contra pſeudoapl'os egerat: et iactationem eorum predicationesqꝫ de ſe glorioſas vel collata antiquitate generis vel catalogo iniuriarum ac periculorum ſuorum euacuat. Dicitqꝫ eos operarios ſubdolos qui ad imitationē ſathane transfigurentur in apoſtolos chriſti: ſub predicationis ſpe lucra pecuniaria queqꝫ ſectantes.

Incipit argumentum.

POſt actam a corinthijs penitentiam conſolatoriam ſcribit eis epiſtolam apoſtolus a troade per titū: et collaudās eos hortatur ad meliora: contriſtatos quidem eos ſed emendatos oſtendens.

Explicit argumentum.

Η/Του αγίου παύλου προς κορινθίους Λευτέρα επιστολή. Cap.I.

Παύλος απόστολος ιησού χριστού Λιά θελήματος θεού και Τιμόθεος/ο αλελφός,/Τη εκκλησία/Του θεού/Τη ούση εμ κορίνθω συμ/Τοις αγίοις πάσι/Τοις ούσιμ εμ όλη/Τη αχαΐα, χάρις υμίμ και ειρήμη από θεού πατρός ημώμ και κυρίου ιησού χριστού. ευλογητός/ο θεός και πατήρ/Του κυρίου ημώμ ιησού χριστού,/ο πατήρ/Τωμ οικτιρμώμ και θεός πάσης παρακλήσεως,/ο παρακαλώμ ημάς επί πάση/Τη θλίψει ημώμ, εις/Το Λύμασθαι ημάς παρακαλείμ Τους εμ πάση θλίψει Λιά/Της παρακλήσεως ης παρακαλούμεθα αυτοί υπό/Του θεού, ότι καθώς περισσεύει/Τα παθήματα/Του χριστού εις ημάς, ούτω Λιά/Του χριστού περισσεύη και/η παράκλησις ημώμ. είτε Λε θλιβόμεθα υπέρ/Της υμώμ παρακλήσεως και σωτηρίας/Της εμεργουμέμης εμ υπομομή/Τωμ αυτώμ παθημάτωμ ωμ και ημείς πάσχομεμ, και/η ελπίς ημώμ βεβαία υπέρ υμώμ. είτε παρακαλούμεθα, υπέρ/Της υμώμ παρακλήσεως και σωτηρίας, ειΛότες ότι ώσπερ κοιμωμοί εστέ/Τωμ παθημάτωμ, ούτω και/Της παρακλήσεως. ου γαρ θέλομεμ υμάς αγμοείμ αλελφοί υπέρ/Της θλίψεως ημώμ/Της γεμομέμης ημίμ εμ/Τη ασία, ότι καθ' υπερβολήμ εβαρήθημεμ υπέρ Λύμαμιμ

Incipit epl'a bti pauli ad Corinthios ſecunda. Cap.I.

A Paulus apoſtolus ieſu chriſti per volūtatē dei et timotheus frater eccleſie dei que eſt Corinthi cum omnibus ſanctis qui ſunt in vniuerſa achaia: gratia vobis et pax a deo patre noſtro et domino ieſu chriſto. Benedictus deus et pater domini noſtri ieſu chriſti pater miſericordiarum et deus totius conſolationis: qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra: vt poſſimus et ipſi conſolari eos qui in omni preſſura ſūt per exhortationem qua exhortamur et ipſi a deo: quoniam ſicut abundant paſſiones chriſti in nobis: ita et per chriſtum abundat conſolatio noſtra. Ephe.1.a. 2.Reg.2.a.

B Siue autē tribulamur pro veſtra exhortatiōe et ſalute: ſiue cōſolamur pro veſtra conſolatione: ſiue exhortamur pro veſtra exhortatione et ſalute: que operatur tolerantiam earundem paſſionum quas et nos patimur: vt ſpes noſtra firma ſit pro vobis: ſciētes quoniam ſicut ſocij paſſionum eſtis ſic eritis et conſolatiōis. Non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione noſtra que facta eſt in aſia: quoniam ſupra modū grauati ſumus ſupra virtutē:

ὥστε ἐξαπορηθῆναι ὑμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ἀλλ
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου
ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ᾽ ἑαυ
τοῖς, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νε=
κρούς, ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο
ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ
ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑ
πὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώ
πων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐ=
χαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν. ἡ γὰρ καύχησις ἡ=
μῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδή=
σεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ
θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ᾽ ἐν χάριτι
θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισ=
σοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γρά
φομεν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπι
γινώσκετε. ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐ=
πιγνώσεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ
μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν, καθάπερ
καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡ=
μῶν ἰησοῦ χριστοῦ. καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθή=
σει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότε=
ρον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε, καὶ δι᾽ ὑμῶν
ἐλθεῖν εἰς μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ μακε=
δονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προ
πεμφθῆναι εἰς τὴν ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου
λευόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην.
ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵ
να ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ. πισ=
τὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑ=
μᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ. ὁ γὰρ τοῦ θε=
οῦ υἱὸς ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν
κηρυχθεὶς δι᾽ ἐμοῦ καὶ σιλουανοῦ καὶ τιμο
θέου οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν
αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι τοῦ
θεοῦ ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν
τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι᾽ ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν
ὑμᾶς σὺν ἡμῖν εἰς χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς
θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς
τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρ
δίαις ἡμῶν. ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπι=
καλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμε
νος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς κόρινθον, οὐχ ὅ
τι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συ=
νεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ γὰρ πίστει
ἑστήκατε. Cap.2.

Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν
λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ γὰρ ἐγὼ
λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με εἰ
μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ. καὶ ἔγραψα ὑμῖν
τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἐπὶ λύ=
πην σχῶ ἀφ᾽ ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐ
πὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑ

ita vt tederet nos etiam viuere. Sed
ipſi in nobiſipſis reſponſum mortis
habuimus: vt non ſimus fidentes in no
bis: ſed in deo qui ſuſcitat mortuos:
qui de tantis periculis nos eripuit
et eruit: in quem ſperamus quoniam et
adhuc eripiet: adiuuantibus vobis in oratione C
pro nobis: vt ex multarum perſonis facierum eius
quod in nobis eſt donationis: per multos gratie a
gantur pro nobis. Nam gloria noſtra
hec eſt teſtimonium conſcientie
noſtre quod in ſimplicitate cordis et ſinceritate
dei et non in ſapientia carnali: ſed in gratia
dei conuerſati ſumus in hoc mundo: abun
dantius autem ad vos. Non enim alia ſcribimus
vobis quam que legiſtis et cognouiſtis.
Spero autem quod vſque in finem cogno=
ſcetis: ſicut et cognouiſtis nos ex
parte: quia gloria veſtra ſumus ſicut
et vos noſtra in die domini noſtri
ieſu chriſti. Et hac confidentia
volui prius venire ad vos:
vt ſecundam gratiam haberetis: et per vos
tranſire in macedoniam: et iterum a macedo=
nia venire ad vos: et a vobis deduci
in iudeam. Cum ergo hoc voluiſſem D
nunquid leuitate vſus ſum:
Aut que cogito ſecundum carnem cogito: vt
ſit apud me eſt eſt et non non. Fidelis
autem deus: quia ſermo noſter qui fuit apud vos
non eſt in illo eſt et non: ſed eſt in illo eſt. Dei
enim filius ieſus chriſtus qui in vobis per nos
predicatus eſt per me et ſiluanum et timotheum
non fuit in illo eſt et non: ſed eſt in
illo fuit. Quotquot enim promiſſiones
dei ſunt in illo eſt. Ideo et per ipſum amen
deo ad gloriam veſtram. Qui autem confir=
mat nos vobiſcum in chriſto: et qui vnxit nos
deus: et qui ſignauit nos et dedit
pignus ſpiritus in cordibus
noſtris. Ego autem teſtem deum inuo
co in animam meam: quod parcens
vobis non veni vltra corinthum: non quia
dominamur fidei veſtre: ſed adiutores
ſumus gaudii veſtri. Nam fide
ſtatis. Cap.2.

Statui autem hoc ipſum apud me ne ite= A
rum in triſtitia venirem ad vos. Si
enim ego contriſto vos: et quis eſt qui me le=
tificet: niſi qui contriſtatur ex me. Et hoc
ipſum ſcripſi vobis vt non cum venero triſti=
tiam ſuper triſtitiam habeam de quibus oportue=
rat me gaudere: confidens in omnibus vobis
quia meum gaudium omnium veſtrum

Digitized by Google

νων εστίν. εκ γαρ πολλής θλίψεως και συ=
νοχής καρδίας έγραψα υμίν διά πολλών
δακρύων, ουχ ίνα λυπηθήτε, αλλά την αγά
πην ίνα γνώτε ην έχω περισσοτέρως εις υ=
μάς. ει δε τις λελύπηκεν, ουκ εμέ λελύπη=
κεν, αλλά από μέρους ίνα μη επιβαρώ πάν
τας υμάς. ικανόν τω τοιούτω η επιτιμία αύ
τη η υπό των πλειόνων, ώστε τουναντίον
μάλλον υμάς χαρίσασθαι και παρακαλέ=
σαι, μήπως τη περισσοτέρα λύπη καταπο=
θή ο τοιούτος. διό παρακαλώ υμάς κυρώ=
σαι εις αυτόν αγάπην. εις τούτο γαρ και έ
γραψα ίνα γνω την δοκιμήν υμών, ει εις
πάντα υπήκοοι εστέ. ω δε τι χαρίζεσθε και
εγώ. και γαρ εγώ ει τι κεχάρισμαι, ω κεχά
ρισμαι δι υμάς εν προσώπω Χριστού, ίνα
μη πλεονεκτηθώμεν υπό του σατανά. ου
γαρ αυτού τα νοήματα αγνοούμεν. ελθών
δε εις την Τρωάδα εις το ευαγγέλιον του
Χριστού, και θύρας μοι ανεωγμένης εν κυ=
ρίω, ουκ έσχηκα άνεσιν τω πνεύματι μου
τω μη ευρείν με Τίτον τον αδελφόν μου,
αλλά αποταξάμενος αυτοίς, εξήλθον εις
μακεδονίαν. τω δε θεώ χάρις τω πάντοτε
θριαμβεύοντι ημάς εν τω Χριστώ, και την
οσμήν της γνώσεως αυτού φανερούντι δι η
μών εν παντί τόπω, ότι Χριστού ευωδία εσ
μέν τω θεώ εν τοις σωζομένοις και εν τοις α=
πολλυμένοις. οις μεν οσμή θανάτου εις θά
νατον, οις δε οσμή ζωής εις ζωήν. και προς
ταύτα τις ικανός. ου γαρ εσμέν ως οι λοι=
ποί καπηλεύοντες τον λόγον του θεού, αλλ
ως εξ ειλικρινείας, αλλ ως εκ θεού κατενώ
πιον του θεού εν Χριστώ λαλούμεν. Cap.3.

Αρχόμεθα πάλιν εαυτούς συνιστάνειν. ει
μή χρήζομεν ως τινές συστατικών επι=
στολών προς υμάς, η εξ υμών συστατικών.
η επιστολή ημών υμείς εστέ εγγεγραμμένη
εν ταις καρδίαις ημών γινωσκομένη και α
ναγινωσκομένη υπό πάντων ανθρώπων, φα
νερούμενοι ότι εστέ επιστολή Χριστού δι
ακονηθείσα υφ ημών, εγγεγραμμένη ου μέ
λανι αλλά πνεύματι θεού ζώντος, ουκ εν
πλαξί λιθίναις αλλ εν πλαξί καρδίας σαρ=
κικαίς. πεποίθησιν δε τοιαύτην έχομεν διά
του Χριστού προς τον θεόν, ουχ ότι ικα=
νοί εσμέν αφ εαυτών λογίσασθαι τι ως εξ ε
αυτών, αλλ η ικανότης ημών εκ του θεού.
ος και ικάνωσεν ημάς διακόνους καινής δια
θήκης, ου γράμματος αλλά πνεύματος. το
γαρ γράμμα αποκτένει, το δε πνεύμα ζω
οποιεί. ει δε η διακονία του θανάτου εν γρά
μμασιν εντετυπωμένη εν λίθοις εγενήθη εν

eſt. Nā ex mlta tribulatiōe ⁊ anguſtia
cordis ſcripſi vobis per multas
lachrymas: nō vt cōtriſtemini: ſed vt
ſciatis quā charitatē habeā abundantius
in vobis. Si quis aūt ↄtriſtauit me: nō me B
ↄtriſtauit: ſed ex pte vt nō onerē omnes
vos. Sufficit illi q eiuſmodi ē obiurga
tio hec q̄ fit a pluribus: ita vt ecōtrario
magis donetis ⁊ conſolemini:
ne forte abūdātiori triſtitia abſorbeatur
q eiuſmōi ē. Propter qđ obſecro vos vt
ↄfirmetis in illū charitatē. Ideo eī et
ſcripſi vobis vt cognoſcā experimētū vrm:
an in oībus obediētes ſitis. Cui aūt a=
liqd donaſtis ⁊ ego. Nā ⁊ ego qđ dona C
ui ſi qd donaui ꝓpter vos ī pſona xp̄i: vt
non circūueniamur a ſathana. Non
eī ignoramus cogitatiōes eius. Cū veniſ=
ſem aūt troadem propter euangelium
xp̄i: et oſtiū mihi apertū eēt in domino:
nō habui requiem ſpūi meo eo q
non inuenerim titum fratrem meum:
ſed valefaciens eis ꝓfectus ſum in
macedoniā. Deo aūt grās q ſemper D
triūphat nos in chriſto ieſu: ⁊
odorem noticie ſue manifeſtat per nos
in oī loco: quia xp̄i bonus odor ſumus
deo in his q ſalui fiūt ⁊ in his q pere
unt. Aliis quidē odor mortis in mor=
tē: aliis aūt odor vite in vitam. Et ad
hec qs tā idoneus? Nō eī ſumus ſicut plu
rimi adulterantes verbum dei: ſed
ex ſinceritate ſicut ex deo coram
deo in chriſto loquimur. Cap.3.

Incipimus iterū noſmetipſos cōmēda A
re. Aut nūqd egemus ſicut qdā cō=
mēdatitiis epl̄is ad vos: aut ex vobis?
Epl̄a nr̄a vos eſtis ſcripta
in cordibus noſtris: que ſcitur et le
gitur ab omnibus hominibus: ma
nifeſtati quoniam epiſtola eſtis xp̄i mi
niſtrata a nobis ⁊ ſcripta non atra=
mento ſed ſpiritu dei viui: non in
tabulis lapideis ſed in tabulis cordis car
nalibus. Fiduciā aūt talē habemus per Heb.4.d.
xp̄m ad deū: non q ſufficientes B
ſimus cogitare aliqd a nobis qſi ex nobis
ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt. Γ teſta
Qui et idoneos nos fecit miniſtros noui
mēti: non littera ſed ſpiritu.
Littera eī occidit: ſpūs aūt viuificat.
Qđ ſi miniſtratio mortis litteris
deformata in lapidibus fuit in

Digitized by Google

δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υ=
ἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον μωϋσέως διά
τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν κα=
ταργουμένην, πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακο=
νία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ. εἰ γὰρ ἡ
διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ
μᾶλλον περισσεύσει ἡ διακονία τῆς δικαιο
σύνης ἐν δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ
δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἕνεκεν τῆς
ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταρ=
γούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μέ
νον ἐν δόξῃ. ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα
πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα. καὶ οὐ καθάπερ
μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον
ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς ἰσ=
ραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου, ἀλλ
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς
σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγ=
νώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακα
λυπτόμενον, ὅτι ἐν χριστῷ καταργεῖται. ἀλ=
λ᾽ ἕως σήμερον ἡνίκα ἀναγινώσκεται μωϋ=
σῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται.
ἡνίκα δ᾽ ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαι=
ρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμα
ἐστίν. οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθε
ρία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προ
σώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι,
τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
δόξης εἰς δόξαν καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύ
ματος. Cap.4.

Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην
καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλ=
λ᾽ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ
περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δο=
λοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φα=
νερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς
πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ
εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐσ
τὶ κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος
τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίσ=
των, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισ=
μὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χρισ=
τοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου.
οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ χριστὸν
ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑ=
μῶν διὰ ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκό
τους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρ
δίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ ἰησοῦ χρι
στοῦ. ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀ
στρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυ
νάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ἐν παν

gl'ia: ita vt nō poſſent intēdere filij
iſrael in faciem moyſi propter
gloriam vultus eius q̄ euacuatur:
quomodo non magis miniſtratio
ſp̄us erit in gloria. Nam ſi
miniſtratio dānationis i gl'ia eſt: multo
magis abūdat miniſterium iuſtitie
in gloria. Nā nec gl'ificatū eſt C
qd̄ claruit in hac p'te propter
excellentem gloriam. Si ei qd̄ euacua
tur p gl'iaʒ eſt: multo magis qd̄ manet
in gloria eſt. Hn̄tes igr talē ſpem
multa fiducia vtimur. Et non ſicut
moyſes ponebat velamen ſuper faciē Exo.34.d.
ſuam vt non intēderēt filij iſrael
in faciem eius qd̄ euacuatur: ſed
obtuſi ſūt ſenſus eorū. Uſqʒ in
hodiernū diē idipſū velamē in lectione
veteris teſtamenti manet non reuelatū: D
qd̄ in xp̄o euacuatur: ſed
vſqʒ in hodiernū diē cū legitur moyſes
velamē poſitū ē ſup cor eorum.
Cū āt ꝯuerſus fuerit ad deū: auferet
velamen. Dn̄s aūt ſp̄us
eſt. Ubi āt ſp̄us dn̄i: ibi libertas.
Nos vero omnes reuelata facie Iob.4.d.
gloriam domini ſpeculantes: in
eandem imaginem transformamur a
claritate in claritatē tanq̄ a dn̄i ſpiritu.
Cap.4.

Ideo hn̄tes hanc adminiſtrationē A
iuxta qd̄ miaʒ ꝯſecuti ſum⁹ nō d
ficim⁹ ſʒ abdicam⁹ occulta dedecoris:
nō ambulātes in aſtutia neqʒ adulterā
tes verbum dei: ſed in manifeſtatione
veritatis commendantes noſmetipſos
ad omnem conſcientiam hominū coraʒ
deo. Qd̄ ſi etiam opertum eſt
euāgeliū noſtrū: in his qui pereunt eſt
opertum: in quibus deus huius ſeculi
excecauit mentes infideliuʒ:
vt non fulgeat eis illuminatio
euangelij glorie chriſti:
qui eſt imago dei. ⌈xp̄m
Nō ei noſmetipos p'dicam⁹: ſed ieſuʒ
dn̄ʒ nr̄m: nos aūt ſeruos vr̄os B
p ieſuʒ. Qm̄ de⁹ q̄ dixit de tenebris
lucē ſplēdeſcere: ipſe illuxit in cordib⁹
noſtris ad illumiationē ſcientie
claritatis dei in facie chriſti
ieſu. Habem⁹ āt theſaurū iſtū in vaſis
fictilib⁹: vt ſublimitas ſit virtutis
dei: et non ex nobis. In omnibus

Digitized by Google

τι θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι. ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι. διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι. καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἐπίστευσα διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ ἰησοῦ ἐξεγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν. ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. Cap. 5.

Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν οὐ διὰ εἴδους. θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ ἴδια τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν.

tribulationem patimur: sed non angustiamur. Aporiamur: sed non destituimur. Persecutionem patimur: sed non derelinquimur. Humiliamur: sed non confundimur. Deiicimur: sed non perimus. Semper mortificationem iesu christi in corpore nostro circumferentes: ut et vita iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter iesum: ut et vita iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur: vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei: sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum: et nos credimus: propter quod et loquimur: scientes quoniam qui suscitavit iesum: et nos cum iesu suscitabit: et constituet vobiscum. Omnia enim propter vos ut gratia abundans per multos in gratiarum actione abundet in gloriam dei. Propter quod non deficimus. Sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Id enim quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis: non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna sunt. Cap. 5.

C

Ps. 115.

D

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur: quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam: sed eternam in celis. Nam et in hoc ingemiscimus habitationem nostram que de celo est superinduere cupientes: si tamen vestiti non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus gravati eo quod nolumus expoliari: sed supervestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus: qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in hoc corpore peregrinamur a domino. Per fidem enim ambulamus et non per speciem. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum: et ideo contendimus sive absentes sive presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal christi: ut referat unusquisque propria corporis prout gessit: sive bonum sive malum.

A

B

Roma. 14.

Digitized by Google

ειδότες ουν τον φόβον του κυρίου ανθρώ
πους πείθομεν, θεώ δε πεφανερώμεθα. ελπί
ζω δε και εν ταις συνειδήσεσιν υμών πεφανε=
ρώσθαι. ου γαρ πάλιν εαυτούς συνιστάνο
μεν υμίν, αλλ᾽ αφορμήν διδόντες υμίν καυ=
χήσεως υπέρ ημών, ίνα έχητε προς τους εν
προσώπω καυχωμένους και ου καρδία. είτε
γαρ εξέστημεν θεώ, είτε σωφρονούμεν υ=
μίν. η γαρ αγάπη του Χριστού συνέχει η=
μάς κρίναντας τούτο, ότι ει εις υπέρ πάντων
απέθανεν, άρα οι πάντες απέθανον. και υ=
πέρ πάντων απέθανεν, ίνα οι ζώντες μηκέτι ε
αυτοίς ζώσιν, αλλά τω υπέρ αυτών αποθα
νόντι και εγερθέντι. ώστε ημείς από του νυν
ουδένα οίδαμεν κατά σάρκα. ει δε και εγ=
νώκαμεν κατά σάρκα Χριστόν, αλλά και
νυν ουκέτι γινώσκομεν. ώστε ει τις εν Χρι=
στώ καινή κτίσις, τα αρχαία παρήλθεν, ι=
δού γέγονε τα πάντα καινά. τα δε πάντα
εκ του θεού του καταλλάξαντος ημάς εαυ
τώ διά ιησού Χριστού, και δόντος ημίν την
διακονίαν της καταλλαγής. ως ότι θεός ην
εν Χριστώ, κόσμον καταλλάσσων εαυτώ,
μη λογιζόμενος αυτοίς τα παραπτώματα
αυτών, και θέμενος εν ημίν τον λόγον της
καταλλαγής. υπέρ Χριστού ουν πρεσβεύο=
μεν, ως του θεού παρακαλούντος δι᾽ ημών.
δεόμεθα υπέρ Χριστού, καταλλάγητε τω θε
ώ. τον γαρ μη γνόντα αμαρτίαν υπέρ ημών
αμαρτίαν εποίησεν, ίνα ημείς γενώμεθα δι=
καιοσύνη θεού εν αυτώ. Cap.6.

Συνεργούντες δε και παρακαλούμεν μη
εις κενόν την χάριν του θεού δέξασθαι υ
μάς. λέγει γαρ. καιρώ δεκτώ επήκουσά σου
και εν ημέρα σωτηρίας εβοήθησά σοι. ιδού
νυν καιρός ευπρόσδεκτος, ιδού νυν ημέρα
σωτηρίας. μηδεμίαν εν μηδενί διδόντες προ
σκοπήν, ίνα μη μωμηθή η διακονία, αλλ᾽ εν
παντί συνιστώντες εαυτούς ως θεού διάκο=
νοι εν υπομονή πολλή, εν θλίψεσιν, εν ανάγ
καις, εν στενοχωρίαις, εν πληγαίς, εν φυλα
καίς, εν ακαταστασίαις, εν κόποις, εν αγρυπνί
αις, εν νηστείαις, εν αγνότητι, εν γνώσει, εν
μακροθυμία, εν χρηστότητι, εν πνεύματι α
γίω, εν αγάπη ανυποκρίτω, εν λόγω αληθεί
ας, εν δυνάμει θεού. διά των όπλων της δι=
καιοσύνης των δεξιών και αριστερών. διά
δόξης και ατιμίας, διά δυσφημίας και ευ=
φημίας. ως πλάνοι, και αληθείς. ως αγνοού
μενοι, και επιγινωσκόμενοι. ως αποθνήσκον
τες, και ιδού ζώμεν. ως παιδευόμενοι και
μη θανατούμενοι. ως λυπούμενοι, αεί
δε χαίροντες. ως πτωχοί, πολλούς δε
πλουτίζοντες. ως μηδέν έχοντες, και
πάντα κατέχοντες. το στόμα ημών α=

Scientes ergo timorē dñi hominibus
ſuademꝰ: deo aūt manifeſti ſumꝰ. Spe
ro aūt et in ↄſcientijs vr̄is manifeſtos nos eē.
Nō iterum cōmēdamus nos C
vobis: ſʒ occaſionē damꝰ vobis gloriā
di pro nobis: vt habeatis ad eos qui in
facie gl'iant̄ et non in corde. Siue
eī mēte excedimꝰ deo: ſiue ſobrij ſumꝰ
vobis: charitas eī xp̄i vrget nos:
eſtimantes hoc: qm̄ ſi vnus pro oībus
mortuꝰ eſt: ergo oēs mortui ſūt. Et p
oībꝰ mortuꝰ ē xp̄s: vt et q̄ viuūt iā nō
ſibi viuant: ſed ei qui pro ipſis mortuꝰ
eſt et reſurrexit. Itaqʒ nos ex hoc
neminē nouimꝰ ſʒ carnē. Et ſi cognoui
mꝰ ſʒ carnē chriſtum: ſed
nūc iā nō nouimꝰ. Si qua ergo i xp̄o D
noua creatura: vetera trāſierūt: ecce Eſa. 43. c. Apoc. 21. a.
facta ſunt oīa noua. Omnia autem
ex deo q̄ nos reconciliauit ſibi
per chriſtum: et dedit nobis
miniſteriū recōciliatōis. Qm̄ q̄dē deꝰ e
rat in xp̄o mundū reconcilians ſibi:
non reputans illis delicta
ipſorum: et poſuit in nobis verbum
recōciliatiōis. Pro xp̄o ergo legatione
fūgimur: tanq̄ deo exhortāte per nos.
Obſecramꝰ p xp̄o: recōciliamini deo.
Eū qui non nouerat pctm̄: p nobis
peccatū fecit: vt nos efficeremur iuſtitia
dei in ipſo. Cap.6.

Adiuuātes aūt exhortamur ne A
in vacuū gratiam dei recipiatis.
Ait eī. Tpe accepto exaudiui te: Eſa. 49. b.
et in die ſalutis adiuui te. Ecce
nūc tēpus acceptabile: ecce nunc dies
ſalutis. Nemini dantes vllā offenſionē
vt nō vituperet miniſteriū nr̄ʒ: ſʒ in 1. Cor. 4. a Infra. 11. c. Thim. 3. c.
oībꝰ exhibeamꝰ noſmetipſos ſicut dī mi
niſtros in multa patiētia: i tribulatiōibꝰ:
i neceſſitatibꝰ: i anguſtijs: i plagis: in
carceribꝰ: in ſeditiōibꝰ: in laboribꝰ: in
vigilijs: i ieiunijs: in caſtitate: in ſcīa: i
lōganimitate: in ſuauitate: in ſpū ſācto:
in charitate nō ficta: in verbo veritatꝭ
in virtute dei. Per arma iuſtitie:
a dextris et a ſiniſtris. Per B
gl'iā et ignobilitatē: p infamiā et bonā fa
mā. Ut ſeductores: et veraces: ſic q̄ i
gnoti: et cogniti. Quaſi morientes:
et ecce viuimus. Ut caſtigati et
non mortificati: quaſi triſtes: ſemper
aūt gaudētes: ſicut egētes: multos aūt
locupletātes: tanq̄ nihil hn̄tes: et
omnia poſſidentes. Os noſtrum

Digitized by Google

μέωγε πρὸς ὑμᾶς κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡ-
μῶν πεπλάτυνται. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν
στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν
τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν ὡς τέκνοις λέγω,
πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. μὴ γίνεσθε ἑτεροζυ-
γοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύ
νῃ καὶ ἀνομίᾳ. τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς
σκότος. τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς
βελιάλ. ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου.
τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώ-
λων. ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστὲ ζῶντος, κα-
θὼς εἶπεν ὁ θεός. ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ
ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ
αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέ
σου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε λέγει κύριος, καὶ
ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε, κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑ-
μᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔ
σεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύ
ριος παντοκράτωρ. Cap.7.

Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας ἀ-
γαπητοί καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ
παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος,
ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ. χω
ρήσατε ἡμᾶς. οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐ
φθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. οὐ
πρὸς κατάκρισιν λέγω. προείρηκα γὰρ ὅτι
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναπο
θανεῖν καὶ συζῆν. πολλή μοι παρρησία πρὸς
ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν.
πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύο
μαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. καὶ
γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς μακεδονίαν, οὐδε-
μίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν
παντὶ θλιβόμενοι. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φό
βοι. ἀλλ᾽ ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς πα
ρεκάλεσεν ἡμᾶς ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου. οὐ
μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ
ἐν τῇ παρακλήσει ἡ παρεκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν, ἀ-
ναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν
ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐ-
μοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ ἐ-
λύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλο
μαι. εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπι
στολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑ-
μᾶς, νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽
ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. ἐλυπή-
θητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημι-
ωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη
μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κα
τεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κα
τὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειρ-
γάσατο ἐν ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπο-
λογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον,

patet ad vos o corinthij: cor nostrum C
dilatatū ē. Nō angustiamini in nobis:
angustiamini aūt in viscerib9 vestris.
Eādē āt hñtes remunerationē tāq̃ filijs
dico dilatamini ⁊ vos. Nolite iugū du
cere cū īfidelib9. Que ei ꝑticipatio iusti- Eccl.15.c.
tie cū iniq̄tate: aut que societas luci ad Gala.5.a.
tenebras: Que āt conuentio christi ad Actu.15.a.
belial: Aut q̄ pars fideli cū infideli:
Qui aūt ꝯsensus tēplo dei cū idolis: D
Vos ei estis tēplum dei viui: sicut 1.Cor.3.c. et.6.d.
dicit deus. Qm̄ inhabitabo in illis et Leui 26.g.
inābulabo iter eos: ⁊ ero illoꝝ de9: et
ipsi erūt mihi pplš. Propter qđ exite Esaie.52.c.
de medio eoꝝ ⁊ sepamini dicit dñs: ⁊
imūdū ne tetigeritis: ⁊ ego recipiā vos:
⁊ ero vobis in patrem: ⁊ vos eritis
mihi in filios ⁊ filias: dicit dominus
omnipotens. Cap.7.

Has ergo hñtes ꝑmissiones charis A
simi mundemus nos ab
oī inquinamento carnis ⁊ spiritus:
ꝑficiētes sctificationē in timore dei. Ca
pite nos. Neminē lesim9 neminē corrupi
mus: neminem circumuenimus. Non
ad ꝯdēnationē vr̄aꝫ dico. Predixim9 eñ
φ i cordib9 nr̄is estis ad cōmoriendū
⁊ ad ꝯuiuēdū. Multa mihi fiducia ē a
pd vos: multa mihi gl̄iatio pro vobis.
Replet9 sum consolatiōe: superabundo
gaudio in oī tribulatione nostra. Nā ⁊
cum venissemus in macedoniā: nullā
requiē habuit caro nr̄a: sed oēꝫ tribu- B
lationē passi sum9. Foris pugne: it9 timo
res. Sꝫ q̄ cōsolatur humiles: ꝯsolatus
est nos de9 in aduentu titi. Non
solū autē in aduētu eius: sed etiam
in ꝯsolatiōe q̄ cōsolatus est in vobis: re
ferens nobis vestrum desiderium:
vr̄m fletū: vr̄aꝫ emulationē pro me:
ita vt magis gauderē. Qm̄ ⁊ si contri
staui vos in epistola: nō me penitet.
Et si peniteret videns φ epistola
illa ⁊ si ad horā vos contristauit:
nunc gaudeo: nō q2 contristati estis: sꝫ C
q2 contristati estis ad penitētiā. Cōtri-
stati ei estis scđꝫ deū: vt i nullo detrimē
tū patiamini ex nobis. Que ei sꝫ deum 1.Pe.2.c.
tristitia ē pniaꝫ in salutē stabilē opera- Jaco.5.c.
tur: seculi autem tristitia morteꝫ operatur.
Ecce enim hoc ipsum secundum
deū contristari vos quātā i vobis opat
sollicitudinem: sed defensionem:
sed indignationem: sed timorem:

Digitized by Google

αλλά επιπόθησιν, αλλά ζήλον, αλλ' εκδί-
κησιν. εν παντί συνεστήσατε εαυτούς αγ-
νούς είναι εν τω πράγματι. άρα ει καί έγρα
ψα υμίν, ουχ ένεκεν του αδικήσαντος ουδέ
ένεκεν του αδικηθέντος, αλλ' ένεκεν του φα
νερωθήναι την σπουδήν ημών την υπέρ υ-
μών προς υμάς ενώπιον του θεού. διατού-
το παρακεκλήμεθα επί τη παρακλήσει υμών
περισσοτέρως δε μάλλον εχάρημεν επί τη
χαρά Τίτου, ότι αναπέπαυται το πνεύμα
αυτού από πάντων υμών. ότι ει τι αυτώ
υπέρ υμών κεκαύχημαι, ου κατησχύνθην,
αλλ' ως πάντα εν αληθεία ελαλήσαμεν υμίν
ούτω και η καύχησις ημών η επί Τίτου α-
λήθεια εγενήθη. και τα σπλάγχνα αυτού
περισσοτέρως εις υμάς εστίν, αναμιμνησ-
κομένου την πάντων υμών υπακοήν, ως με-
τά φόβου και τρόμου εδέξασθε αυτόν. χαί
ρω ότι εν παντί θαρρώ εν υμίν. Cap.8.
Γνωρίζομεν δε υμίν αδελφοί την χάριν
του θεού την δεδομένην εν ταις εκκλη-
σίαις της μακεδονίας, ότι εν πολλή δοκιμή
θλίψεως η περισσεία της χαράς αυτών και
η κατά βάθους πτωχεία αυτών επερίσσευ-
σεν εις τον πλούτον της απλότητος αυτών.
ότι κατά δύναμιν μαρτυρώ, και υπέρ δύνα
μιν αυθαίρετοι, μετά πολλής παρακλήσε-
ως δεόμενοι ημών την χάριν και την κοινω-
νίαν της διακονίας της εις τους αγίους δέ-
ξασθαι ημάς. και ου καθώς ηλπίσαμεν, αλλ
εαυτούς έδωκαν πρώτον τω κυρίω και η-
μίν διά θελήματος θεού, εις το παρακαλέ-
σαι ημάς Τίτον, ίνα καθώς προενήρξατο, ού
τω και επιτελέση εις υμάς και την χάριν ταύ
την. αλλ' ώσπερ εν παντί περισσεύετε πίσ
τει και λόγω, και γνώσει, και πάση σπου-
δή, και τη εξ υμών εν ημίν αγάπη, ίνα και
εν ταύτη τη χάριτι περισσεύητε. ου κατ' επι
ταγήν λέγω, αλλά διά της ετέρων σπου-
δής και το της υμετέρας αγάπης γνήσιον
δοκιμάζων. γινώσκετε γαρ την χάριν του
κυρίου ημών ιησού χριστού, ότι δι' υμάς ε
πτώχευσε πλούσιος ών, ίνα υμείς τη εκεί-
νου πτωχεία πλουτήσητε. και γνώμην εν
τούτω δίδωμι. τούτο γαρ υμίν συμφέ-
ρει, οίτινες ου μόνον το ποιήσαι αλλά και
το θέλειν προενήρξασθε από πέρυσι. νυνί
δε και το ποιήσαι επιτελέσατε, όπως καθά-
περ η προθυμία του θέλειν, ούτω και το ε-
πιτελέσαι εκ του έχειν. ει γαρ η προθυμία
πρόκειται, καθό εάν έχη τις ευπρόσδεκτος,
ου καθό ουκ έχει. ου γαρ ίνα άλλοις άνεσις
υμίν δε θλίψις, αλλ' εξ ισότητος εν τω νυν

ſz deſideriũ: ſz emulationẽ: ſz vĩdictã.
In oĩb9 exhibuiſtis vos incõtaminatos
eſſe negocio. Igitur ⁊ ſi ſcripſi
vobis: nõ pp̄ eũ q̃ fecit iniuriã nec
pp̄ euꝫ q̃ paſſus eſt: ſz ad manifeſtãdaꝫ
ſollicitudinẽ nr̃aꝫ quã habem9 ꝓ vobis
coram deo. Ideo D
ↄſolati ſum9. In ↄſolatiõe aũt noſtra
abũdãti9 magis gauiſi ſum9 ſuper
gaudio titi: q2 refectus eſt ſpiritus
eius ab oĩbus vob̃. Et ſi q̃d apd̄ illũ
de vobis gl̃iat9 ſũ: non ſum cõfuſus:
ſz ſicut oĩa vob̃ in veritate locuti ſum9
ita ⁊ gloriatio nr̃a q̃ fuit ad titũ veritas
facta eſt. Et viſcera eius
abũdanti9 in vobis ſunt: reminiſcẽtis
omnium veſtrum obedientiam: quõ cũ
timore ⁊ tremore excepiſtis illũ. Gau
deo ꝙ in oĩb9 confido in vobis. Cap.8.
Notã aũt facim9 vobis frẽs gratiaꝫ A
dei que data eſt in eccleſijs
macedonie: et ꝙ in multo experimẽto
tribulatiõis abũdãtia gaudij ipoꝝ fuit:
et altiſſima paupertas eorum abũdauit
in diuitias ſimplicitatis eorum.
Qꝛ ſcdõꝫ ṽtutẽ teſtimoniũ illis reddo: ⁊
volũtarij fuerũt cũ multa ſupra ṽtutẽ
exhortatiõe obſecrãtes nos grãꝫ ⁊ cõi-
cationẽ miſterijqd̃ fit in ſanctos.
Et non ſicut ſperauimus: ſed
ſemetipos dederũt: pͥmũ dño: deide no
bis p̄ voluntatem dei: ita vt rogaremus
tituꝫ vt quemadmodum cepit ita
⁊ perficiat in vobis etiam gratiaꝫ iſtã.
Sꝫ ſicut in oĩb9 abũdatis fide B
⁊ ſermone ⁊ ſcientia ⁊ oĩ ſollicitudine:
⁊ inſup et charitate vr̃a in nos: vt et
in hac grã abundetis. Non quaſi
imperans dico: ſz per alioꝝ ſollicitudi
nẽ etiaꝫ vr̃e charitatis ingenium bonum
comprobans. Scitis enim gratiam Roma.10.c Jaco.1.a.
dñi nr̃i ieſu xp̄i: qm̃ pp̄ vos egen9 fa-
ctus eſt cum eſſet diues: vt illius
inopia vos diuites eſſetis. Et ↄſiliũ in
hoc do. Hoc ei uobis utile eſt:
qui non ſolum facere ſed
uelle cepiſtis ab anno priore. Nunc
uero ⁊ facto perficite: ut quemadmodũ
ꝓmptus eſt aius uolũtatis: ita ſit ⁊ ꝑfi-
ciendi ex eo qd̃ hẽtis. Si .n. uoluntas
ꝓmpta ẽ: ſꝫ id qd̃ hꝫ accepta eſt: non
ſꝫ id qd̃ nõ hꝫ. Nõ ei ut alijs ſit remiſ
ſio vob̃ aũt tribl'atõ: ſz ex eq̃litate i ꝑñti

Digitized by Google

καιρῷ, τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, καθὼς γέγραπται. ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασε, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε. χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ τίτου, ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ᾽ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν, σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ὑμῶν. στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν. προνοούμενοι καλὰ, οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς, εἴτε ὑπὲρ τίτου κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργὸς, εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Cap.9.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι μακεδόσιν, ὅτι ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, μήπως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ᾽ εὐλογίαις, ἐπ᾽ εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης. ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντο-

tempore: vestra abundantia illorum inopiam suppleat: ut et illorum abundantia vestre inopie sit supplementum: ut fiat equalitas sicut scriptum est. Qui multum non abundavit: Exo.16.d. et qui modicum non minoravit. C

Gratias autem ago deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde titi: quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cum sollicitior esset: sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem nostrum: cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias. Non solum autem: sed et ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostre in hanc gratiam que ministratur a nobis ad domini gloriam et destinatam voluntatem nostram. Devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine que ministratur a nobis in domini gloriam. D Providemus enim bona non solum coram deo: sed etiam coram hominibus. Roma.12.d Misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem probavimus in multis sepe sollicitum esse: nunc autem multo sollicitiorem: confidentia multa in vos: sive pro tito qui est socius meus et in vobis adiutor: sive fratres nostri apostoli ecclesiarum gloria christi. Ostensionem ergo que est charitatis vestre et nostre glorie pro vobis: in illos ostendite in faciem ecclesiarum. Cap.9.

Nam de ministerio quod fit in sanctos: ex abundanti est mihi scribere vobis. A Scio enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud macedones: quoniam et achaia parata est ab anno preterito: et vestra emulatio provocavit plurimos. Misimus autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte: ut quemadmodum dixi parati sitis: ne cum venerint macedones mecum et invenerint vos imparatos: erubescamus nos ut non dicamus vos in hac substantia. B Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut preveniant ad vos: et preparent repromissam benedictionem hanc paratam esse: sic quasi benedictionem: non quasi avariciam. Hoc autem dico. Qui parce seminat parce et metet: et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet. C Unusquisque prout destinavit in corde suo: non ex tristitia aut ex necessitate. Hilarem enim datorem diligit deus. Eccl.35.b. Potens est autem deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus sem-

Digitized by Google

τε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν καθὼς γέγραπται. ἐσκόρπισεν ἔδωκε τοῖς πένησιν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν, ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης, δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτούς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς. δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἧ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα. τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς χριστοῦ. ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερον τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι. ἵνα δὲ μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν, ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί φησί βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρρησία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς με

omnem ſufficientiam habẽtes abundetis in omne opus bonũ: ſicut ſcriptũ ẽ. Diſperſit: dedit pauperibus: iuſtitia eius manet in ſeculũ ſeculi. Qui aũt adminiſtrat ſemẽ ſeminãti: et panẽ ad mãducãdũ pſtabit: et multiplicabit ſemẽ vrm: et augebit icremẽta frugũ iuſtitie vrẽ: vt in omnibus locupletati abũdetis i oẽm ſimplicitatẽ q̃ opat̃ p nos grãrũ actionẽ deo. Qm miniſteriũ huius officij non ſolum ſupplet ea que deſunt ſanctis: ſed etiã abundat per multas grãrũ actiões in dño p pbationẽ miniſterij huius: glorificantes deum in obedientia confeſſionis veſtre in euangelio xpi: et ſimplicitate cõicatiõis vrẽ in illos et in oẽs: et in ipſorũ obſecratione pro vobis deſiderãtiũ vos pp eminentem gratiam dei in vobis. Gratias ago deo ſup inenarrabili dono eius. Cap.10. Fe.iiii.

Ipſe autẽ ego paulus obſecro vos p manſuetudinẽ et modeſtiã chriſti: qui in facie quidem hũilis ſũ iter vos: abſẽs aũt ↄfido in vobis. Rogo aũt vos ne pñs audeã p eã ↄfidẽtiã qua exiſtimor audere in quoſdam q̃ arbitrant̃ nos tanq̃ ſcd'm carnẽ ambulem9. In carne eni ambulantes: non ſcd'm carnem militamus. Nam arma militie nrẽ nõ carnalia ſunt: ſz potẽtia deo ad deſtructionem munitionum: ↄſilia deſtruẽtes et oẽm altitudinem extollẽtẽ ſe aduerſus ſcientiam dei: et i captiuitatẽ redigẽtes oẽm itellectũ i obſequiũ xpi: et in pmptu hñtes vlciſci oẽm inobediẽtiã: cũ ipleta fuerit veſtra obediẽtia. Que ſcd'm faciẽ ſunt videte. Si qs ↄfidit xpi eẽ: hoc cogitet iterum apud ſe: q2 ſicut et ipſe chriſti eſt: ita et nos. Nam et ſi amplius aliquid gloriatus fuero de poteſtate noſtra quã dedit nobis dñs in edificationẽ et nõ i deſtructionẽ vrãm nõ erubeſcã. Ut aũt nõ exiſtimer tanq̃ terrere vos per epiſtolas: quoniã qdẽ inquiunt epl'e graues ſunt et fortes: pñtia aũt corporis infirma: et ſermo contemptibilis. Hoc cogitet q̃ eiuſmodi eſt: q2 q̃les ſumus verbo p epiſtolas abſentes: tales et preſentes in facto. Non .n. audem9 iſerere aut cõparare nos q̃buſdã q̃ ſeipſos cõmẽdant: ſz ipſi in nobis noſmetipſos metientes:

τρούντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς
οὐ συνιοῦσι. ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα
καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ
κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου ἐ=
φικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικ
νούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς.
ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγ
γελίῳ τοῦ Χριστοῦ, οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυ
χώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις. ἐλπίδα δὲ ἔ
χοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν
ὑμῖν μεγαλυνθῆναι, κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν
εἰς περισσείαν εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν ἐ=
υαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι
εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. ὁ δὲ καυχώμε=
νος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν
συνιστῶν, ἐκεῖνος ἐστὶ δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ
κύριος συνίστησιν. Cap.11.

Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφρο=
σύνῃ, ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ
γὰρ ὑμᾶς ζήλῳ θεοῦ. ἡρμοσάμην γὰρ ὑ=
μᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι
τῷ Χριστῷ. φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις
εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ
οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁ
πλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. εἰ μὲν γὰρ ὁ
ἐρχόμενος ἄλλον ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐ
κηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ
οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐ
δέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. λογίζομαι γὰρ
μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστό=
λων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ
γνώσει. ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶ
σιν εἰς ὑμᾶς. ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν τα
πεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε. ὅτι δωρεὰν τὸ
τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν.
ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνι
ον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρὼν
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα
οὐδενός. τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανε
πλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ μακε=
δονίας, καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν
ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ἐστὶν ἀλήθεια Χριστοῦ
ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσε=
ται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς ἀχαΐας. διατί
ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς. ὁ θεὸς οἶδεν. ὃ δὲ ποι
ῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν
τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶν=
ται εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦ=
τοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετα=
σχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ καὶ
οὐ θαυμαστόν. αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετα
σχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα
οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματί=

⁊ comparantes noſmetipſos nobis.
Nos autem non in immenſum
gloriabimur ſed ſm̄ menſuram — Ephe.4.a. Apo.21.c.
regule q̄ menſus ē nobis de⁹ menſurā p
tigēdi vſq; ad vos. Nō eī quaſi nō ptin — D
gentes ad vos ſuperextendimus nos.
Uſq; ad vos eī peruenimus in euāge=
lio xp̄i: nō in immenſum gloriantes
in alienis laboribus. Spē aūt habētes
creſcentis fidei veſtre in
vobis magnificari ſm̄ regulam noſtrā
i abūdātia: etiā in illa q̄ vltra vos ſūt e=
uangelizare non in aliena regula
in his q̄ preparata ſūt gl'iari. Qui aūt glo — 1.Cor.1.d
riat in dn̄o glorieť. Non eī q̄ ſeipſum — Hiere.9.d.
cōmendat ille probatus eſt: ſed quē
deus commendat. Cap.11.

Utinā ſuſtineretis modicū qd inſipiē — A
tie mee: ſ; ⁊ ſupportate me. Emu
lor eī vos dei emulatiōe: deſpōdi eī vos
vni viro virginē caſtā exhibere
xp̄o. Timeo aūt ne ſicut ſerpens
ſeduxit euam aſtutia ſua:
ita corrūpāť ſenſus vr̄i: ⁊ excidāt a ſipli=
citate q̄ eſt in xp̄o ieſu. Nam ſi
is q̄ venit aliū xp̄m p̄dicat quē nō p̄di=
cauimus: aut alium ſpūm accipitis quē
nō accepiſtis: aut aliud euāgeliū qd nō
recepiſtis: recte pateremini. Exiſtimo eī
nihil me minus feciſſe a magnis apl'is.
Nā ⁊ ſi iperitus ſermone: ſ; nō
ſcientia. In omnibus aūt manifeſt⁹ ſū
vobis. Aut nūqd pctm̄ feci meipm̄ hu=
milians vt vos exaltemini? Qm̄ gratis
euāgeliū dei euāgelizaui vobis:
alias ecclias expoliaui accipiēs ſtipē=
dium ad miniſteriū vr̄m: et cum eſſem
apud vos ⁊ egerē: nulli onerosus fui
Nā qd mihi deerat ſuppleuerunt — B
frēs qui venerunt a macedonia:
⁊ in omnibus ſine onere me vobis
ſeruaui et ſeruabo. Eſt veritas chriſti
in me: qm̄ hec gloriatio non infringeť
in me in regiōibus achaie. Quare?
Quia nō diligo vos? De⁹ ſcit. Qd aūt
facio: ⁊ faciā: vt amputem occaſionem
eoꝝ q̄ volūt occaſiōē: vt in quo gl'iāť
inueniant ſicut ⁊ nos. Nam eiuſmodi
pſeudoapl'i ſūt operarij ſubdoli trāſfigurā=
tes ſe in apoſtolos chriſti. Et
nō mirū. Ipſe eī ſathanas tranſfigurat
ſe in angelū lucis. Nō eſt ergo magnū
ſi miniſtri eius tranſfigurentur

Digitized by Google

ζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέ=
λος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. πάλιν λέ=
γω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. εἰ δὲ μή=
γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μι
κρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κα
τὰ κύριον, ἀλλ᾽ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ ἐν ταύτῃ
τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ
καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχή=
σομαι. ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων
φρόνιμοι ὄντες. ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς
καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβά=
νει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσω=
πον δαίρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡ=
μεῖς ἠσθενήσαμεν. ἐν ᾧ δ᾽ ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀ
φροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. ἑβραῖοί εἰσι,
κἀγώ. ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ. σπέρμα ἀβρα=
άμ εἰσι, κἀγώ. διάκονοι χριστοῦ εἰσι, παρα
φρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. ἐν κόποις περισσο
τέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυ=
λακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλά=
κις. ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα
παρὰ μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐρραβδίσθην. ἅ=
παξ ἐλιθάσθην. τρὶς ἐναυάγησα. νυχθήμερον
ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ὁδοιπορίαις πολλά
κις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κιν
δύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλ
φοις. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις
πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. χω=
ρὶς τῶν παρεκτὸς, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθη
μέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς
ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ. τίς σκανδαλίζεται,
καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι. εἰ καυχᾶσθαι δεῖ,
τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ οἶ=
δεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ
ψεύδομαι. ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα
τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν δαμασκηνῶν
πόλιν πιάσαι με θέλων, καὶ διὰ θυρίδος
ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Cap.12.

Καυχᾶσθαι δή, οὐ συμφέρει μοι. ἐλεύσο
μαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
κυρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ
ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶ=
δα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θε=
ὸς οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρί=
του οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρω
πον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν
παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ

velut miniſtri iuſtitie: quoꝝ finis
erit ſcd̄m opera ipſorum. Iterum dico
ne quis me putet inſipientē eſſe. Alioqn
velut inſipiētē accipite me: vt ⁊ ego mo
dicū quid glorier. Quod loquor nō loquor
ſm̄ deū: ſꝫ quaſi in inſipientia in hac
ſubſtantia glorie. Quoniam multi C
gloriantur ſm̄ carnē: et ego gloriabor.
Libenter enim ſuffertis inſipientes
cū ſitis ipſi ſapiētes. Suſtinetis eī ſi quis vos
in ſeruitutē redigit: ſi quis deuorat: ſi quis
accipit: ſi quis extollit: ſi quis in facie vos
cedit. Scd̄m ignobilitatē dico: quaſi nos
infirmi fuerim⁹ in hac parte. In quo quis au
det in inſipiētia dico: audeo ⁊ ego. He=
brei ſūt: ⁊ ego. Iſraelite ſūt: ⁊ ego. Se
mē abrae ſūt: et ego. Miniſtri xp̄i ſūt: ⁊ 1.Cor.4.a
ego. Ut min⁹ ſapiēs dico: pl⁹ ego. In ſup.6.a. 1.The.3.c.
laborib⁹ plurimis: in carcerib⁹ abūdāti
us: in plagis ſupra modū: in mortib⁹ fre
quēter. A iudeis quinquies quadragenas
vna min⁹ accepi. Ter virgis ceſus ſum:
ſemel lapidatus ſū: ter naufragiū feci.
Nocte ⁊ die in profundo maris fui. In iti
nerib⁹ ſepe: periculis fluminū: periculis la
tronū: periculis ex genere: periculis ex gēti D
b⁹: periculis in ciuitate: periculis in ſolitu
dine: periculis in mari: periculis in falſis fra
tribus. In labore ⁊ erumna: in vigilijs
multis. In fame ⁊ ſiti: in ieiunijs 2.The.3.b.
multis. In frigore ⁊ nuditate: preter illa Deute.25.b
que extrinſec⁹ ſūt: inſtātia mea quotidiana:
ſollicitudo omnium eccleſiarū. Quis
infirmatur: et ego nō infirmor. Quis ſcan
⁊ ego nō vror. Si gliari opꝫ: [dalizat
que infirmitatis mee ſunt gliabor. Deus
⁊ pater domini noſtri ieſu chriſti ſcit
qui eſt benedictus in ſecula quod non
mentior. Damaſci prepoſit⁹ gētis arete
regis cuſtodiebat ciuitatē damaſcenoꝝ vt
me comprehenderet: ⁊ per feneſtraꝫ Act.9.c.
in ſporta dimiſſus ſum per murū: ⁊ ſic
effugi manus eius. Cap.12.

Si gliari opꝫ: nō expedit quidē. Ue= A
niā autē ad viſiōes ⁊ reuelationes
dn̄i. Scio hoīeꝫ in chriſto ante
annos quatuordecim ſiue in corpore
ſiue extra corpus neſcio: deus
ſcit: raptū hm̄oi vſqꝫ ad tertium
celum. Et ſcio huiuſmodi hominē
ſiue in corpore ſiue extra corpus
neſcio: deus ſcit quoniam raptus eſt in
paradiſū: ⁊ audiuit arcana verba q̄

Digitized by Google

ουκ εξόν ανθρώπω λαλήσαι. υπέρ του τοι=
ούτου καυχήσομαι, υπέρ δε εμαυτού ου
καυχήσομαι ει μή εν ταις ασθενείαις μου. ε=
άν γαρ θελήσω καυχήσασθαι, ουκ έσομαι ά
φρων. αλήθειαν γαρ ερώ. φείδομαι δε μη
τις εις εμέ λογίσηται υπέρ ο βλέπει με ή α
κούει τι εξ εμού. και τη υπερβολή των απο
καλύψεων ίνα μη υπεραίρωμαι, εδόθη μοι
σκόλοψ τη σαρκί άγγελος σατάν, ίνα με
κολαφίζη, ίνα μη υπεραίρωμαι. υπέρ τού=
του τρις τον κύριον παρεκάλεσα ίνα αποστή
απ εμού, και είρηκέ μοι. αρκεί σοι η χάρις
μου. η γαρ δύναμίς μου εν ασθενεία τελει
ούται. ήδιστα ουν μάλλον καυχήσομαι εν
ταις ασθενείαις μου, ίνα επισκηνώση επ εμέ
η δύναμις του χριστού. διό ευδοκώ εν ασ
θενείαις, εν ύβρεσιν εν ανάγκαις, εν διωγμοίς
εν στενοχωρίαις υπέρ χριστού. όταν γαρ
ασθενώ τότε δυνατός ειμί. γέγονα άφρων
καυχώμενος, υμείς με ηναγκάσατε. εγώ
γαρ ώφειλον υφ υμών συνίστασθαι. ουδέν
γαρ υστέρησα των υπέρ λίαν αποστόλων.
ει και ουδέν ειμί, τα μεν σημεία του απο=
στόλου κατειργάσθαι εν υμίν εν πάση υπο
μονή, εν σημείοις και τέρασι και δυνάμεσι.
τι γαρ εστί ο ηττήθητε υπέρ τας λοιπάς εκ
κλησίας, ει μή ότι αυτός εγώ ου κατενάρκη=
σα υμών. χαρίσασθέ μοι την αδικίαν ταύτην.
ιδού τρίτον τούτο ετοίμως έχω ελθείν
προς υμάς και ου κατενάρκησα υμών. ου
γαρ ζητώ τα υμών αλλά υμάς. ου γαρ ο=
φείλει τα τέκνα τοις γονεύσι θησαυρίζειν, αλ
λ οι γονείς τοις τέκνοις. εγώ δε ήδιστα δα=
πανήσω και εκδαπανηθήσομαι υπέρ των ψυ
χών υμών, ει και περισσοτέρως υμάς αγα=
πών, ήττον αγαπώμαι. έστω δε. εγώ ου κα
τεβάρησα υμάς, αλλ υπάρχων πανούργος,
δόλω υμάς έλαβον. μη τινά ων απέσταλ
κα προς υμάς δι αυτού επλεονέκτησα υ=
μάς. παρεκάλεσα τίτον και συναπέστειλα
τον αδελφόν. μήτι επλεονέκτησεν υμάς τί=
τος. ου τω αυτώ πνεύματι περιεπατήσαμεν,
ου τοις αυτοίς ίχνεσι. πάλιν δοκείτε ότι υ
μίν απολογούμεθα. κατενώπιον του θεού εν
χριστώ λαλούμεν. τα δε πάντα αγαπη=
τοί υπέρ της υμών οικοδομής. φοβούμαι
γαρ μήπως ελθών ουχ οίους θέλω εύρω
υμάς, καγώ ευρεθώ υμίν οίον ου θέλετε.
μήπως έρις, ζήλοι, θυμοί, εριθείαι, καταλα
λιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ακαταστασίαι.
μη πάλιν ελθόντα με ταπεινώσει ο θεός
μου προς υμάς, και πενθήσω πολλούς των

non licet homini loqui. Pro huiuſmodi
gloriabor: pro me autē nihil
niſi in infirmitatibus meis. Nam τ ſi
voluero gloriari: nō ero inſipiens.
Veritatem enim dicam. Parco autē: ne
quis me exiſtimet ſupra id quod videt in me
aut audit aliquid ex me. Et ne magni= B
tudo revelationū extollat me: datus eſt
mihi ſtimulus carnis mee angelus ſatha=
ne qui me colaphizet. Propter quod
ter dominum rogavi vt diſcederet
a me: τ dixit mihi. Sufficit tibi gratia Deute.5.d
mea. Nā virtus in infirmitate perficitur.
Libenter igitur gloriabor in
infirmitatibus meis vt inhabitet in me
virtus χρi. Propter quod placeo mihi in
infirmatibus meis: in contumelijs: in neceſ
ſitatibus: in perſecutiōibus: in anguſtijs pro
χρo. Cū enim infirmor tūc potēs ſum.
Factus ſum inſipiēs: vos me coegiſtis. E
go enim a vobis debui cōmēdari. Nihil
enim minus feci ab his qui ſūt ſupra modū a
poſtoli. Tā etſi nihil ſū: ſigna tamen apoſto C
latus mei factā ſūt ſuper vos in omni patiē
tia: in ſignis τ prodigijs τ virtutibus.
Quid eſt enim quod minus habuiſtis pre ceteris
eccleſijs: niſi quod ego ipſe non gravavi
vos? Donate mihi hanc iniuriam.
Ecce tertio hoc paratus ſum venire
ad vos τ non ero gravis vobis. Non
enim quero que veſtra ſūt ſed vos. Nec enim debēt
filij parentibus theſaurizare: ſed
parētes filijs. Ego autē libētiſſime impē=
dā τ ſuperimpendar ego ipſe pro animabus
veſtris: licet plus vos diligens
minus diligar. Sed eſto. Ego vos non
gravavi: ſed cum eſſem aſtutus quos D
dolo vos cepi. Nūquid per aliquē eorum
miſi ad vos circumveni vos?
Rogavi titū τ miſi cum illo
fratrem. Nunquid titus vos
circūvenit? Nōne eodē ſpū ambulavi=
mus? Nōne eiſdē veſtigijs? Olim puta=
tis quod excuſemus nos apud vos? Corā deo
in χρo loquimur. Omia enim chariſſimi
propter edificationem veſtram. Timeo
enim ne forte cū venero: nō quales volo in
veniā vos: τ ego inveniar a vobis qualē non Gala.5.d.
vultis: ne forte contētiōes: emulatiōes: a
nimoſitates: diſſenſiōes: detractiōes: ſu
ſurratiōes: inflatiōes: ſeditiōes ſint inter
vos. Ne iterū cū venero humiliet me de
us apud vos: τ lugeam multos

προημαρτηκότων και μη μετανοησάντων επί
τη ακαθαρσία και πορνεία και ασελγεία η
έπραξαν. Cap.13.
Ιδού τρίτον τούτο έρχομαι προς υμάς.
επί στόματος δύο μαρτύρων και τρι
ών σταθήσεται παν ρήμα. προείρηκα και
προλέγω ως παρών το δεύτερον, και α=
πών νυν γράφω τοις προημαρτηκόσι και
τοις λοιποίς πάσιν, ότι εάν έλθω εις το πά
λιν ου φείσομαι. επεί δοκιμήν ζητείτε του
εν εμοί λαλούντος Χριστού. ος εις υμάς
ουκ ασθενεί, αλλά δύναται εν υμίν. και
γαρ ει εσταυρώθη εξ ασθενείας, αλλά ζη
εκ δυνάμεως θεού, και γαρ ημείς ασθενού=
μεν εν αυτώ, αλλά ζησόμεθα συν αυτώ εκ
δυνάμεως θεού εις υμάς. εαυτούς πειράζε
τε ει εστέ εν τη πίστει. εαυτούς δοκιμάζε=
τε. η ουκ επιγινώσκετε εαυτούς ότι ιησούς
Χριστός εν υμίν εστίν. ειμήτι άρα αδόκιμοι
εστέ. ελπίζω δε ότι γνώσεσθε, ότι ημείς
ουκ εσμέν αδόκιμοι. εύχομαι δε προς τον
θεόν μη ποιήσαι υμάς κακόν μηδέν, ουχ ί
να ημείς δόκιμοι φανώμεν, αλλ ίνα υμείς το
καλόν ποιήτε. ημείς δε ως αδόκιμοι ώμεν.
ου γαρ δυνάμεθα τι κατά της αληθείας, αλ
λ υπέρ της αληθείας. χαίρομεν γαρ όταν η
μείς ασθενώμεν, υμείς δε δυνατοί ήτε. τού=
το δε και ευχόμεθα την υμών κατάρτησιν.
διατούτο ταύτα απών γράφω, ίνα παρών
μη αποτόμως χρήσωμαι κατά την εξουσί=
αν, ην έδωκέ μοι ο κύριος εις οικοδομήν και
ουκ εις καθαίρεσιν. λοιπόν αδελφοί χαίρε=
τε, καταρτίζεσθε, παρακαλείσθε, το αυτό φρο
νείτε, ειρηνεύετε, και ο θεός της αγάπης και
της ειρήνης έσται μεθ υμών. ασπάσασθε αλ
λήλους εν φιλήματι αγίω. ασπάζονται υ=
μάς οι άγιοι πάντες. η χάρις του κυρίου ιη
σού Χριστού, και η αγάπη του θεού, και η
κοινωνία του αγίου πνεύματος μετά πάν=
των υμών. αμήν.

Τέλος της προς κορινθίους δευτέ=
ρας επιστολής.

ex his qui an peccauerũt: ⁊ nõ egerunt
pniaȝ ſup imũdicia ⁊ fornicatiõe ⁊ im
pudicitia quam geſſerunt. Cap.13.
Ecce tertio hoc venio ad vos. A
In ore duoȝ vel trium teſtium Deu.17.b.
ſtabit omne verbuȝ. Predixi enim et Mat.18.c.
p̃dico vt pñs vobis: et nunc abſens Heb.10.d.
his qui ante peccauerunt et Ioh.8.c.
ceteris omnibus: qm̃ ſi venero iterum
non parcã. An experimentũ queritis
ei⁹ q̃ in me loquit̃ xp̃s? Qui in vobis
non infirmatur: ſȝ potens eſt in vobis.
Nã ⁊ ſi crucifix⁹ ẽ ex ĩfirmitate: ſȝ vi B
uit ex virtute dei. Nã et nos infirmi ſu
mus in illo: ſed viuemus in eo ex
v̾tute dei in vobiſ. Voſmetipſos tẽpta=
te ſi eſtis in fide: ipſi vos probate.
An nõ cognoſcitis voſmetipſos quia
xp̃s ieſus in vobis ẽ? Niſi forte repro
bi eſtiſ. Spero ãt q̃ cognoſcitiſ: q2 nos
non ſumus reprobi. Oram⁹ ãt C
deũ vt nihil mali faciatis: non vt
nos probati pareamus: ſed vt vos qđ
bonũ ẽ faciatiſ. Nos ãt vt reprobi ſim⁹
Nõ poſſum⁹ eĩ aliqđ aduerſus verita=
tẽ: ſȝ p̃ veritate. Gaudemus eĩ qm̃ nos
ĩfirmi ſum⁹: vos ãt potẽtes eſtis. Hoc
et oramus veſtram conſummationem.
Ideo eĩȝ hec abſens ſcribo: ut nõ pñs
durius agam ſm̃ poteſtatem D
quã dñs dedit mihi in edificationẽ et
nõ in deſtructionẽ. De cetero frẽs gau
dete: p̾fecti eſtote: exhortamini: idipſuȝ
ſapite. Pacẽ habete: ⁊ deuſ pacis ⁊ di Mat.5.a.
lectiõis erit uobiſcuȝ. Salutate inuicẽ
in oſculo ſancto. Salutant uos
omnes ſãcti. Gratia domini noſtri ieſu
chriſti: et charitas dei: ⁊
cõicatio ſancti ſp̃us: ſit cum omnibus
uobis Amen.

Explicit epiſtola pauli ad Corin=
thios ſecunda.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Galatas.

Galate ſunt greci. Hi verbum veritatis primum ab apoſtolo acceperunt: ſed poſt diſceſſum eius temptati ſunt a falſis apoſtolis vt in legem et circunciſionem verterentur. Hos apoſtolus reuocat ad fidem veritatis: ſcribens eis ab epheſo.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς γαλάτας επιστολή. Cap. 1.

Παύλος απόστολος ουκ απ' ανθρώπων ουδέ δι' ανθρώπου αλλά διά ιησού χριστού και θεού πατρός του εγείραντος αυτόν εκ νεκρών, και οι συν εμοί πάντες αδελφοί ταις εκκλησίαις της γαλατίας. χάρις υμίν και ειρήνη από θεού πατρός και κυρίου ημών ιησού χριστού, του δόντος εαυτόν περί των αμαρτιών ημών, όπως εξέληται ημάς εκ του ενεστώτος αιώνος πονηρού κατά το θέλημα του θεού και πατρός ημών, ω η δόξα εις τους αιώνας των αιώνων αμήν. θαυμάζω ότι ούτω ταχέως μετατίθεσθε από του καλέσαντος υμάς εν χάριτι χριστού εις έτερον ευαγγέλιον, ο ουκ εστίν άλλο, ει μή τινές εισίν οι ταράσσοντες υμάς, και θέλοντες μεταστρέψαι το ευαγγέλιον του χριστού. αλλά και εάν ημείς η άγγελος εξ ουρανού ευαγγελίζηται υμίν παρ' ο ευηγγελισάμεθα υμίν, ανάθεμα έστω. ως προειρήκαμεν και άρτι πάλιν λέγω. εί τις υμίν ευαγγελίζεται παρ' ο παρελάβετε, ανάθεμα έστω. άρτι γαρ ανθρώπους πείθω, η τον θεόν. η ζητώ ανθρώποις αρέσκειν. ει γαρ έτι ανθρώποις ήρεσκον, χριστού δούλος ουκ αν ήμην. γνωρίζω δε υμίν αδελφοί το ευαγγέλιον το ευαγγελισθέν υπ' εμού, ότι ουκ εστί κατά άνθρωπον. ουδέ γαρ εγώ παρ' ανθρώπου παρέλαβον αυτό, ούτε εδιδάχθην, αλλά δι' αποκαλύψεως ιησού χριστού. ηκούσατε γαρ την εμήν αναστροφήν ποτέ εν τω ιουδαϊσμώ, ότι καθ' υπερβολήν εδίωκον την εκκλησίαν του θεού, και επόρθουν αυτήν, και προέκοπτον εν τω ιουδαϊσμώ υπέρ πολλούς συνηλικιώτας μου εν τω γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτής υπάρχων των πατρικών μου παραδόσεων. ότε δε ευδόκησεν ο θεός ο αφορίσας με εκ κοιλίας μητρός μου και καλέσας διά της χάριτος αυτού, αποκαλύψαι τον υιόν αυτού εν εμοί ίνα ευαγγελίζωμαι αυτόν εν τοις έθνεσι, ευθέως ου προσανεθέμην σαρκί και αίματι, ουδέ ανήλθον εις ιεροσόλυμα προς τους προ εμού αποστόλους, αλλ' απήλθον εις αραβίαν, και πάλιν υπέστρεψα εις δαμασκόν. έπειτα μετά έτη τρία ανήλθον εις ιεροσόλυμα ιστορήσαι πέτρον, και επέμεινα προς αυτόν ημέρας δεκαπέντε. έτερον δε των αποστόλων ουκ είδον, ει μή ιάκωβον τον αδελφόν του κυρίου. α δε γράφω υμίν ιδού ενώπιον του θεού

Incipit epiſtola beati pauli apoſtoli
ad Galatas. Cap. 1.
Paulus apl's nõ ab A
hoïbus neq3 per hoïe3:
ſ3 p' ieſum xp̄m ⁊
deum prēm qui ſuſcitauit
eū a mortuis: et q̄ mecū ſūt
omnes fratres eccleſijs
galatie. Gratia vobis et pax a deo
patre ⁊ domino noſtro ieſu chriſto:
q̄ dedit ſemetipſum pro peccatis
noſtris: vt eriperet nos de preſenti
ſeculo nequam ſm̄ voluntatem dei
⁊ patris noſtri: cui eſt gloria in ſecula
ſeculorum amen. Miror q' ſic
tam cito transferimini ab eo qui
vos vocauit in grāz xp̄i i aliud euāge B
liū: quod nō eſt aliud: niſi ſunt aliqui
qui vos ꝯturbāt: et volunt conuertere
euangelium chriſti. Sed licet
nos aut angelus de celo euangelizet
vobis p̄terq̄3 qđ euāgelizauimus vobis
anathema ſit. Sicut predixim9 ⁊ nunc
iterū dico. Si q's vobis euāgelizauerit p̄
ter id qđ accepiſtis: anathema ſit. Mō
.n. hoïbus ſuadeo an deo? An q̄ro ho
minibus placere? Si adhuc hoïb9 pla
cerē xp̄i ſeruus nō eſſem. Notum C
.n. vobis facio frēs euāgeliū qđ euāge
lizatū eſt a me: q2 nō eſt ſm̄ hominē.
Neq3 enim ego ab homine accepi
illud neq3 didici: ſed per reuelatione3
ieſu xp̄i. Audiſtis enim
ꝯuerſationē meā aliquādo in iudaiſmo
q̄m ſupra modū perſequebar eccleſia3
dei: ⁊ expugnabā illā: ⁊ proficieba3
in iudaiſmo ſupra multos coetaneos
meos in gn̄e meo: abūdātius
emulator exiſtens paternarum mearu3
traditionū. Cū āt placuit ei q̄ me ſegre 1.Co.15.b. Act.9.a.et 22.b.
gauit ex vtero matris mee ⁊ vocauit
p gratiam ſuam: vt reuelaret
filium ſuum in me vt euangelizarem
illū in gentibus: ꝯtinuo non acquieui
carni ⁊ ſanguini. Neq3 veni hieroſoly= D
mā ad anteceſſores meos apoſtolos:
ſed abij in arabiam: ⁊ iterum
reuerſus ſū damaſcū. Deide poſt ānos
tres veni hieroſolyma3 videre petrum
⁊ manſi apud eū diebus quindecim.
Alium aūt apoſtolorum uidi neminē:
niſi iacobum fratrem domini.
Que āt ſcribo uobis: ecce coram deo

Digitized by Google

ότι ου ψεύδομαι. έπειτα ήλθον εις τα κλί=
ματα της συρίας και της κιλικίας. ήμην δε
αγνοούμενος τω προσώπω ταις εκκλησί=
αις της ιουδαίας ταις εν χριστώ. μόνον δε
ακούοντες ήσαν ότι ο διώκων ημάς ποτέ,
νυν ευαγγελίζεται την πίστιν, ην ποτέ ε=
πόρθει. και εδόξαζον εν εμοί τον θεόν. Cap.2.

Έπειτα διά δεκατεσσάρων ετών πάλιν ανέ
βην εις ιεροσόλυμα μετά βαρνάβα, συμ
παραλαβών και τίτον. ανέβην δε κατά απο
κάλυψιν, και ανεθέμην αυτοίς το ευαγγέλι=
ον ο κηρύσσω εν τοις έθνεσι. κατ ιδίαν δε
τοις δοκούσι, μήπως εις κενόν τρέχω η έ=
δραμον. αλλ ουδέ τίτος ο σύν εμοί έλλην
ών ηναγκάσθη περιτμηθήναι. διά δε τους πα
ρεισάκτους ψευδαδελφούς οίτινες παρει=
σήλθον κατασκοπήσαι την ελευθερίαν ημών
ην έχομεν εν χριστώ ιησού, ίνα ημάς κατα
δουλώσωνται. οις ουδέ προς ώραν είξαμεν
τη υποταγή, ίνα η αλήθεια του ευαγγελί=
ου διαμείνη προς υμάς. από δε των δο=
κούντων είναι τι, οποίοι τε ήσαν ουδέν μοι
διαφέρει. πρόσωπον ο θεός ανθρώπου ου
συλλαμβάνει. εμοί γαρ οι δοκούντες ου=
δέν προσανέθεντο, αλλά τουναντίον ιδόν
τες ότι πεπίστευμαι το ευαγγέλιον της α=
κροβυστίας καθώς πέτρος περιτομής. ο γαρ
ενεργήσας πέτρω εις αποστολήν της περι=
τομής, ενήργησε και εμοί εις τα έθνη και γνόν
τες την χάριν την δοθείσαν μοί ιάκωβος
και κήφας και ιωάννης οι δοκούντες στύ=
λοι είναι, δεξιάς έδωκαν εμοί και βαρνάβα
κοινωνίας, ίνα ημείς εις τα έθνη αυτοί δε εις
την περιτομήν. μόνον δε των πτωχών ίνα
μνημονεύωμεν. ο και εσπούδασα αυτό τού
το ποιήσαι. ότε δε ήλθε πέτρος εις αντιό=
χειαν, κατά πρόσωπον αυτώ αντέστην, ότι
κατεγνωσμένος ην. προ του γαρ ελθείν τι=
νάς από ιακώβου, μετά των εθνών συνήσθι
εν, ότε δε ήλθον υπέστελλε και αφώριζεν ε=
αυτόν, φοβούμενος τους εκ περιτομής, και
συνυποκρίθησαν αυτώ και οι λοιποί ιουδαί
οι, ώστε βαρνάβας συναπήχθη αυτών τη υ
ποκρίσει. αλλ ότε είδον ότι ουκ ορθοπο=
δούσι προς την αλήθειαν του ευαγγελίου,
είπον τω πέτρω έμπροσθεν πάντων. ει συ
ιουδαίος υπάρχων εθνϊκώς ζης και ουκ ιου
δαϊκώς, τι τα έθνη αναγκάζεις ιουδαΐζειν. η
μείς φύσει ιουδαίοι και ουκ εξ εθνών αμαρ=
τωλοί. ειδότες ότι ου δικαιούται άνθρωπος
εξ έργων νόμου εάν μη διά πίστεως ιησού
χριστού. και ημείς εις χριστόν ιησούν επι=
στεύσαμεν, ίνα δικαιωθώμεν εκ πίστεως χρι

qꝛ nō mentioꝛ. Deinde ueni in partes
ſyrie ꝛ cilicie. Eram autem
ignotus facie eccleſijs
iudee: que erāt in chꝛiſto. Tantum autē
auditū hēbāt: qm̄ q pſeq̄bat nos aliqñ:
nūc euāgelizat fidē quā aliqñ expugna
bat: ꝛ in me clarificabant deū. Cap.2.

Deinde poſt annos q̄ttuoꝛdecī iterū
aſcēdi hieroſolymā cū barnaba aſ
ſumpto ꝛ tito. Aſcēdi autem ſꝫ reuela
tionē: ꝛ ꝯtuli cū illis euangeliuꝫ
qd̄ pꝛedico in gētibus. Seoꝛſum autēꝫ
his q videbant aliq̄d eē: ne foꝛte in va=
cuū currerē aut cucurriſſē. Sꝫ neq̄ tit⁹
q mecū erat cū eēt gētilis ꝯpulſus ē cir
cūcidi: ſꝫ pp̄ ſubitroductos falſos frēs q
ſubitroierūt exploꝛare libertatē noſtram
quā habem⁹ in xp̄o ieſu: vt nos in ſer
uitutē redigerēt. Quib⁹ neq̄ꝫ ad hoꝛam
ceſſim⁹ ſubiectiōi: vt veritas euangelij
pmaneat apd̄ vos. Ab his āt q vide=
bant eē aliq̄d q̄les aliqñ fuerit nihil
mea itereſt. De⁹.n. pſonā hoīs non
accipit. Mihi ei q videbāt eē aliq̄d ni
hil ꝯtulerunt: ſed ecōtra cum vidiſſent
ꝙ creditū eſt mihi euangeliuꝫ pꝛepucij:
ſicut ꝛ petro circunciſionis: qui enim
opatus eſt petro in apoſtolatū circūci=
ſiōis: opatus eſt ꝛ mihi iter gētes: ꝛ cū
cognouiſſēt grāꝫ q̄ data ē mihi iacob⁹
ꝛ cephas ꝛ iohannes q videbāt colūne
eē: dextras dederūt mihi ꝛ barnabe
ſocietatis: vt nos in gentes: ipſi āt in
circūciſionē: tm̄ vt pauperū hoc ipꝫ
memoꝛes eſſemus. Qd̄ ēt ſollicit⁹ fui
facere. Cū āt veniſſet petr⁹ an
tiochiam in faciem ei reſtiti: qꝛ
rep̄henſibilis erat. Pri⁹ ei ꝙ venirēt q
dā a iacobo: cū gentibus edebat:
cū āt veniſſent: ſubtrahebat ꝛ ſegrega
bat ſe: timēs eos q ex circūciſiōe erant.
Et ſimulatiōi ei⁹ ꝯſenſerūt ceteri iudei:
ita vt ꝛ barnabas ducerēt ab eis ī illaꝫ
ſimulationē. Sꝫ cū vidiſſē ꝙ nō recte
ambularent ad veritatem euangelij:
dixi cephe coꝛā omnibus. Si tu
cū iude⁹ ſis: gētiliter viuis ꝛ nō iudai=
ce: quō gētes cogis iudaizare? Nos
natura iudei ꝛ nō ex gētib⁹ peccatoꝛes.
Scientes aūt ꝙ nō iuſtificat homo
ex operibus legis: niſi per fidem ieſu
xp̄i. Et nos in chꝛiſto ieſu credimus:
vt iuſtificemur ex fide chꝛiſti

A

B

Roma.2.b
Ephe.6.b.
Col.3.d.
Actu.10.c.
Jaco.2.b.

C

στού και ουκ εξ έργων νόμου. διότι ου δικαιωθήσεται εξ έργων νόμου πάσα σάρξ. ει δε ζητούντες δικαιωθήναι εν Χριστώ, ευρέθημεν και αυτοί αμαρτωλοί, άρα Χριστός αμαρτίας διάκονος. μή γένοιτο. ει γαρ α κατέλυσα ταύτα πάλιν οικοδομώ, παραβάτην εμαυτόν συνίστημι. εγώ γαρ διά νόμου νόμω απέθανον, ίνα θεώ ζήσω. Χριστώ συνεσταύρωμαι. ζω δέ ουκέτι εγώ, ζη δε εν εμοί Χριστός· ο δε νυν ζω εν σαρκί, εν πίστει ζω τη του υιού του θεού του αγαπήσαντος με, και παραδόντος εαυτόν υπέρ εμού. ουκ αθετώ την χάριν του θεού. ει γαρ διά νόμου δικαιοσύνη, άρα Χριστός δωρεάν απέθανεν.

Cap. 3.

Ω ανόητοι γάλαται, τίς υμάς εβάσκηνεν αληθεία μη πείθεσθαι, οίς κατ οφθαλμούς ιησούς Χριστός προεγράφη, εν υμίν εσταυρωμένος. τούτο μόνον θέλω μαθείν αφ υμών εξ έργων νόμου το πνεύμα ελάβετε η εξ ακοής πίστεως. ούτως ανόητοι εστέ, εναρξάμενοι πνεύματι, νυν σαρκί επιτελείσθε. τοσαύτα επάθετε εική εί γε εική. ο ουν επιχορηγών υμίν το πνεύμα και ενεργών δυνάμεις εν υμίν, εξ έργων νόμου η εξ ακοής πίστεως, καθώς αβραάμ επίστευσε τω θεώ και ελογίσθη αυτώ εις δικαιοσύνην. γινώσκετε άρα ότι οι εκ πίστεως ούτοι εισίν υιοί αβραάμ. προϊδούσα δε η γραφή ότι εκ πίστεως δικαιοί τα έθνη ο θεός, προευηγγελίσατο τω αβραάμ, ότι ενευλογηθήσονται εν σοι πάντα τα έθνη. ώστε οι εκ πίστεως ευλογούνται συν τω πιστώ αβραάμ. όσοι γαρ εξ έργων νόμου εισίν, υπό κατάραν εισίν. γέγραπται γαρ. επικατάρατος πας ος ουκ εμμένει εν πάσι τοις γεγραμμένοις εν τω βιβλίω του νόμου του ποιήσαι αυτά. ότι δε εν τω νόμω ουδείς δικαιούται παρά τω θεώ, δήλον ότι ο δίκαιος εκ πίστεως ζήσεται. ο δε νόμος ουκ εστίν εκ πίστεως, αλλ ο ποιήσας αυτά άνθρωπος ζήσεται εν αυτοίς. Χριστός ημάς εξηγόρασεν εκ της κατάρας του νόμου γινόμενος υπέρ ημών κατάρα. γέγραπται γαρ. επικατάρατος πας ο κρεμάμενος επί ξύλου, ίνα εις τα έθνη η ευλογία του αβραάμ γένηται εν Χριστώ ιησού, ίνα την επαγγελίαν του πνεύματος λάβωμεν διά της πίστεως. κατά άνθρωπον λέγω όμως ανθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην ουδείς αθετεί η επιδιατάσσεται. τω δε αβραάμ ερρέθησαν αι επαγγελίαι και τω σπέρματι αυτού. ου λέγει τοις σπέρμασιν ως επί πολλών αλλ ως εφ ενός και τω σπέρματι ος ε

z nõ ex opibus legis. Propter quod ex opib⁹ legis nõ iuſtificabit oīs caro. Q̄d ſi q̄rẽtes iuſtificari in xp̃o: inuẽti ſumus z ipſi pctõres: nũquid xp̃s peccati miniſter eſt? Abſit. Si enim que deſtruxi iterũ hec reedifico: p̄uaricatorem me conſtituo. Ego enim per legem legi mortuus ſuz: vt deo viuã. Chriſto ↄfix⁹ ſũ cruci. Viuo ãt iã nõ ego: viuit vo in me xp̃s. Q̄d ãt nũc viuo in carne: in fide viuo filij dei qui dilexit me et tradidit ſeipſuz pro me. Non abijcio grãm dei. Si enim per legem iuſtitia: ergo gratis chriſtus mortuus eſt. **D**

Cap. 3.

O Inſenſati galate: q̇s vos faſcinauit nõ obedire veritati? Añ quorũ oculos xp̃s ieſus pſcript⁹ eſt: et in vobis crucifix⁹. Hoc ſolũ a vobis volo diſcere: ex operibus legis ſpũm accepiſtis an ex auditu fidei? Sic ſtulti eſtis vt cũ ſpũ ceperitis: nũc carne conſumamini. Tanta paſſi eſtis ſine cã: ſi tñ ſine cã. Qui ergo tribuit vobis ſpũz z operatur virtutes in vobis: ex opibus legis an ex auditu fidei? Sicut ſcriptũ ẽ. Abraã credidit dõ z reputatũ ẽ illi ad iuſtitiã. Cognoſcite ergo qz q̇ ex fide ſũt: hi ſũt filij abrae. Prouidẽs ãt ſcriptura qz ex fide iuſtificat gentes deus: prenũciauit abrae quia benedicentur in te oẽs gentes. Igitur q̇ ex fide ſunt: bñdicentur cũ fideli abraã. Quicunqz ei ex opib⁹ legis ſũt: ſub maledicto ſũt. Scriptũ eſt ei. Maledictus omnis qui nõ pmãſerit in oīb⁹ que ſcripta ſunt in libro legis vt faciat ea. Q̄m ãt in lege nemo iuſtificatur apud deũ: manifeſtũ eſt qz iuſt⁹ ex fide viuet. Lex autez non eſt ex fide: ſed qui fecerit ea viuet in illis. Chriſtus nos redemit de maledicto legis: factus pro nobis maledictuz. Qz ſcriptũ eſt. Maledict⁹ oīs q̇ pẽdet in ligno: vt in gentibus benedictio abrae fieret in chriſto ieſu vt pollicitationez ſpũs accipiamus p fidem. Fratres ſm hominez dico: tñ hominis ↄfirmatũ teſtamentũ nemo ſpernit aut ſuperordinat. Abrae dicte ſunt promiſſiones et ſemini eius. Nõ dicit z ſeminib⁹ quaſi i mul tis ſed q̄ſi in vno: z ſemini tuo qui eſt

A **B** **C**

Gene. 15. b. Roma. 4. a. Iaco. 2. d. Gene. 22. d. Deute. 27. d. Abach. 2. a. Ro. 10. b. Heb. 10. d. Deu. 21. d. Hebr. 9. c.

Digitized by Google

στί Χριστός. τοῦτο δὲ λέγω διαθήκην προκεκυ
ρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς Χριστόν, ὁ μετὰ ἔτη
τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγε
λίας. τῷ δὲ ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρισται
ὁ θεός. τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χά=
ριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπή
γγελται διαταγεῖσα δι᾽ ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσί
του. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς
ἐστίν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ
θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυ
νάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαι
οσύνη. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ πάντα ὑπὸ
ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως ἰησοῦ
Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. πρὸ τοῦ δὲ ἐλ=
θεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγ
κεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκα
λυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέ
γονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.
ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγω
γόν ἐσμεν. πάντες υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστε
ως ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβα
πτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε. οὐκ ἔνι ἰουδαῖ
ος οὐδὲ ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,
οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ. πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐ
στὲ ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα
τοῦ ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ᾽ ἐπαγγελίαν κλη
Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον Ca.4. ρονόμοι.
ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
δούλου κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρό
πους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας
τοῦ πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι ὑ
πὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμέ=
νοι. ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐ
ξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον
ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολ
άβωμεν. ὅτε δὲ ἐστὲ υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς
τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑ
μῶν κρᾶζον ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ
δοῦλος ἀλλὰ υἱός, εἰ δὲ υἱὸς καὶ κληρονόμος
θεοῦ διὰ Χριστοῦ. ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδό=
τες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θε
οῖς. νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέν
τες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσ
θενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δου
λεύειν θέλετε. ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας
καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς μή
πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅ
τι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς. ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐ
δέν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν
τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον,
καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου
οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ᾽ ὡς ἄ
γγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν ἰησοῦν.

xp̄s. Hoc aūt dico: testamētū ꝯfirmatū
a deo: q̄ post quadringētos ⁊ triginta
annos facta est lex: non irritum facit
ad euacuādā ꝓmissionē. Nam si ex
lege hereditas: iā nō ex ꝓmissiōe.
Abrae aūt per repromissionē donauit
de9. Quid igit̄. Lex propter trāſgreſ
ſionē poſita ē: donec veniret ſemē cui
ꝓmiſerat: ordinata p angelos in manu
mediatoꝛis. Mediatoꝛ aūt vni9 nō ē: d̄
us aūt vn9 ē. Lex ergo aduerſus ꝓmiſ
ſa dei? Abſit. Si ei data eēt lex que
poſſet viuificare: vere ex lege eēt iuſti
tia. Sꝫ concluſit ſcriptura omnia ſub D
pctō: vt ꝓmiſſio ex fide ieſu xp̄i
daret credētib9. Prius aūt q̄ veniret
fides ſub lege cuſtodiebamur: ꝯcluſi
in eā fidē q̄ reuelanda erat.
Itaqꝫ lex pedagogus noſter
fuit i chriſto: vt ex fide iuſtificemur.
At vbi venit fides: iā non ſum9 ſub
pedagogo. Oēs eī filij dei eſtis p fidē
q̄ ē in xp̄o ieſu. Quicūqꝫ eī i xp̄o ba Roma.6.a
ptizati eſtis: xp̄m iduiſtis. Nō ē iude9
neqꝫ grecus: nō ē ſeruus neqꝫ liber:
nō ē maſculus neqꝫ femina. Oēs eī vos
vnū eſtis i xp̄o ieſu. Si aūt vos xp̄i:
ergo ſemē abrae eſtis: ſꝫ ꝓmiſſionem
Dico aūt. Quā Ca.4. heredes. A
to tpe heres paruul9 ē: nihil dif
fert a ſeruo cū ſit dn̄s oīū: ſꝫ ſub tuto
ribus ⁊ actoribus ē vſqꝫ ad p̄finitū tp̄s
a patre. Ita ⁊ nos cū eēmus ꝑuuli ſub
elementis mundi eramus ſeruientes.
At vbi venit plenitudo tēpoꝛis miſit 1.Thi.1.b.
deus filium ſuum factum
ex muliere factū ſub lege: vt eos qui
ſub lege erāt redimeret: vt adoptionē
filioꝝ reciperem9. Qm̄ aūt eſtis filij dī:
miſit de9 ſpūꝫ filij ſui in corda veſtra
clamātē abba pater. Itaqꝫ iā nō eſt
ſeruus: ſed fili9. Q̄d ſi fili9 ⁊ heres
per deuꝫ. Sꝫ tunc quidē ignorantes
deū his q̄ natura nō ſūt dij ſeruiebatis.
Nūc aūt cū cognoueritis deū: imo co B
gniti ſitis a deo: quō ꝯuertimini iterū
ad īfirma ⁊ egena elemēta qb9 dnuo
ſeruire vultis? Dies obſeruatis ⁊ mē
ſes ⁊ tp̄a ⁊ annos. Timeo vos ne
forte ſine cā laborauerī i vobis. Eſto
te ſic ego: qꝛ ⁊ ego ſic vos. Frēs obſe
cro vos: nihil me leſiſtis. Scitis aūt qꝛ p
īfirmitatē carnis euāgelizaui vobis iā
pdē: ⁊ tēptationē meā i carne mea
nō ſpreuiſtis neqꝫ reſpuiſtis: ſꝫ ſicut
angelū dei excepiſtis me ſic xp̄m ieſū.

Digitized by Google

Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν. μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν. ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦσθε. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι μὲ πρὸς ὑμᾶς. τεκνία μου οὓς πάλιν ὠδίνω ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε. γέγραπται γὰρ ὅτι ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας, ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα. αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο διαθῆκαι. μία μὲν ἀπὸ ὄρους σινᾶ εἰς δουλείαν γεννῶσα ἥτις ἐστὶν ἀγάρ. τὸ γὰρ ἀγὰρ σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν ἱερουσαλὴμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν. γέγραπται γάρ. εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ἡμεῖς δὲ ἀδελφοὶ κατὰ ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. ἀλλ᾽ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή. ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς. οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ἄρα ἀδελφοὶ οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ ὁ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν.

Cap. 5.

Στήκετε καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ἴδε ἐγὼ παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ. οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ Χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη. ἐτρέχετε καλῶς. τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι. ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε. ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα ὅστις ἂν ᾖ. ἐγὼ δὲ ἀδελφοὶ εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι, ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε ἀδελφοί. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀ

Ubi ē ergo btitudo vra. Testimoniū ei phibeo vobis: qz si fieri possz oculos vros eruissetis: ⁊ dedissetis mihi. Ergo inimicꝰ C
vobis factꝰ sū verꝫ dicēs vobis? Emulant vos nō bn̄: sz excludere vos volūt: vt illos emulemini. Bonū āt emulamini in bono semper: ⁊ nō tm̄ cū presēs sū apud vos. Filioli mei quos iterū pturio donec formet xp̄s i vobis. Uellē āt eē apud vos modo ⁊ mutare vocē meā: qm̄ ↄfūdor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse: legem nō legistis? Scriptū ē ei: qm̄ abraā duos filios habuit: Gen. 21. a.
vnū de ancilla ⁊ vnū de libera. Sed qui de ancilla ꝫ de carne natus est: qui aūt de libera per repromissionē: q̄ sūt p allegoriā dctā. Hec ei sūt duo testamēta. Unū qdēz in mōte sina in seruitutē generās: q̄ ē agar. Sina enim mōs est in arabia q̄ D
ↄiunctus est ei q̄ nūc est hierl'z: ⁊ seruit cū filijs suis. Illa āt q̄ sursum est hierl'z libera est: que est mater nostra. Scriptum est enim. Letare Gal. 4. c.
sterilis q̄ nō paris: erūpe ⁊ clama q̄ nō Esaie. 54. a.
parturis: qz multi filij deserte Luce. 23. d.
magis q̄ eiꝰ q̄ hz virum. Nos autem frēs ꝫ isaac promissionis filij sumus. Sz quō tūc is q̄ ꝫ carnē natꝰ fuerat psēqbat eū q̄ ꝫ spūz: ita ⁊ nūc. Sz qd dicit scriptura. Ejice ancillam ⁊ Gen. 21. a.
filium eius: non enim heres erit filiꝰ ancille cum filio libere. Itaqz fratres non sumus ancille filij sed libere: q̄ libertate nos xp̄s liberauit.

Cap. 5.

State et nolite iterū iugo fuitutis ↄtineri. Ecce ego paulꝰ dico vobis: qm̄ si circūcidamini xp̄s vobis nihil pderit. A 1. Cor. 6. c. Act. 15. a.
Testificor āt rursus oī hoi circūcidēti se: qm̄ debitor ē vniuerse legis faciēde. Euacuati estis a xp̄o: qui i lege iustificamini: a grā excidistis. Nos ei spū ex fide spez iustitie expectamus. Nā i xp̄o iesu neqz circūcisio aliqd valet neqz pputiū: sz fides q̄ p charitatē opat. Currebatis bn̄ quis vos ipediuit veritati nō obedire? B
Nemini ↄsēserit. Persuasio hec nō ē ex eo q̄ vocat vos. Modicū fermētū totā massā corrūpit. 1. Cor. 5. b.
Ego ↄfido i vobis i dn̄o q̄ nihil aliud sapietis. Qui āt ↄturbat vos portabit iudiciū: qcūqz ē ille. Ego āt frēs si circūcisiōēz adhuc pdico: qd adhuc psecutiōēz patior? Ergo euacuatū ē scādalū crucis. Utinā abscidāt q̄ vos cōturbāt. Uos ei in libertatē vocati estis fratres: tm̄ nc libertatem in occasionem

Digitized by Google

φορμὴν τῇ σαρκί· ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δου
λεύετε ἀλλήλοις. ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λό
γῳ πληροῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
σου ὡς ἑαυτόν. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ
κατεσθίετε, βλέπετε μήπω ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀνα
λωθῆτε. λέγω δὲ πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐ
πιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ἡ γὰρ σὰρξ
ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα
κατὰ τῆς σαρκός. ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλ-
λήλοις, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. εἰ
δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. φα
νερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι
μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδω
λολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυ
μοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι
φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.
ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ
τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ
κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύμα
τός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία
χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐ
γκράτεια. κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νό
μος. οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρω
σαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.
Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ Cap.6.
στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι ἀλ
λήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθο-
νοῦντες. ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρω
πος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματι
κοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι
πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πει-
ρασθῇς. ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε καὶ οὕ
τως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον χριστοῦ. εἰ
γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν φρε
ναπατᾷ. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκα
στος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα
ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴ
διον φορτίον βαστάσει. κοινωνείτω δὲ ὁ κα-
τηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶ
σιν ἀγαθοῖς. μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρί
ζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ
θερίσει. ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ,
ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν. ὁ δὲ σπείρων
εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζω
ὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκα-
κῶμεν, καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυ-
όμενοι. ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν ἐργαζώμε
θα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς
τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. ἴδετε πηλίκοις ὑ
μῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ὅσοι
θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀνα
γκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ
τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. οὐδὲ
γὰρ οἱ περιτετμημένοι αὐτοὶ νόμον φυλάσ
σουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,

detis carnis: ſʒ p charitatē ſpūs ſeruite C
inuicē. Oīs em̄ lex in vno ſermone
impletur: diliges proximum
tuū ſic teipſuʒ. Q̄d ſi inuicē mordetis ⁊ Leui 19.g. Mat.22.g. Mar.12.c.
comeditis: videte ne ab inuicē ↄſuma- Luc.10.g.
mini. Dico āt i xpo: ſpū ambulate: ⁊ de- Roma.13.c Jaco.2.b.
ſideria carnis non pficietis. Caro enim Roma.13.d
ↄcupiſcit aduerſus ſpūm: ſpiritus aūt 1.Pe.2.b.
aduerſus carnē. Hec eī ſibi inuicē aduer
ſant: vt nō q̄cūq; vult illa faciat. Q̄d
ſi ſpū ducemini nō eſtis ſub lege. Ma
nifeſta ſunt aūt opa carnis: q̄ ſunt forni
catio: immūditia: ipudicitia: luxuria: ido D
loꝝ ſeruitꝰ: veneficia: īimicitie: ↄtētões:
emulatiões: ire: rixe: diſſēſiões: ſecte: i
uidie: homicidia: ebrietates: ↄmeſſatio
nes: ⁊ his ſilia. Que pdico vob ſic p
dixi: q̄m q̄ talia agūt regnū dei non
ↄſñtur. Fructus aūt ſpūs eſt charitas: Apo.22.a.
gaudiū: pax: patiētia: benignitas: bōi
tas: lōganimitas: māſuetudo: fides: mo
deſtia: ↄtinētia: caſtitas. Aduerſus hmōi
nō ē lex. Qui āt ſūt xpi carnē ſuā cruci Ro.13.d.
fixerūt cū vitijs ⁊ ↄcupiſcentijs. Cap.6. 1.Pe.2.b.
Si ſpū viuimꝰ: ſpū ⁊ glie cupidi inui A
ambulemꝰ. Nō efficiamur inanis Mat.18.c.
cem prouocantes: inuicem inuidentes. Luc.17.a.
Frēs ⁊ ſi preoccupatus fuerit homo
in aliquo delicto: vos qui ſpūales eſtis
huiuſmodi inſtruite in ſpiritu
lenitatis: cōſiderās teipſū ne ⁊ tu tēpte
ris. Alter alteriꝰ onera portate: ⁊ ſic
adimplebitis legem chriſti. Nam ſi
q̄s exiſtimat ſe aliq̄d eē cū nihil ſit: ipe
ſe ſeducit. Opꝰ aūt ſuum pbet vnuſq̄ſ- B
q; ⁊ ſic in ſemetipſo tm̄ gloriam
hēbit: ⁊ nō i altero. Vnuſq̄ſq; eī onus
ſuū portabit. Cōicet āt is q̄ cathetizat
verbo ei q̄ ſe cathetizat in omnibus
bonis. Nolite errare: deus nō irridet.
Que eī ſeminauerit hō: hec ⁊
metet. Q̄m qui ſeminat in carne ſua:
de carne ⁊ metet corruptionē: q̄m āt ſe-
minat in ſpū: de ſpiritu metet vitam
eternā. Bonū āt facientes nō deficiamꝰ:
tpe enim ſuo metemus non deficiētes. C
Ergo dū tempus habemus: operemur 2.Thes.3.c
bonū ad oēs: maxime āt ad
domeſticos fidei. Videte q̄libꝰ lrīs ſcri
pſi vobis mea manu. Quicunq; eniʒ
volūt placere in carne: hi cogūt
vos circūcidi: tm̄ vt crucis xpi pſecutio
nem non patiantur. Neq;
enim q̄ circumciduntur legem cuſtodiūt
ſʒ volūt vos circumcidi:

ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. ἐμοὶ
δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυ
ρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ
ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ τῷ κόσμῳ.
ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσ=
χύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν,
εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος καὶ ἐπὶ τὸν ἰσρα
ὴλ τοῦ θεοῦ. τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς
παρεχέτω. ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυ=
ρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. ἡ
χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ με=
τὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν ἀδελφοί. ἀμήν.

vt in carne veſtra glorientur. Mihi
aũt abſit gloriari niſi in cruce
domini noſtri ieſu chriſti: per quem
mihi mũdꝰ crucifixꝰ eſt ⁊ ego mundo.
In xp̃o ieſu neqꝫ circũciſio aliq̃d va
let neqꝫ preputium: ſed noua creatura.
Et quicunqꝫ hanc regulã ſecuti fuerint: Sup. 5. a.
pax ſup illos ⁊ miſericordia ⁊ ſup iſrl
dei. De cetero nemo mihi moleſtus
ſit. Ego enim ſtigmata domini noſtri
ieſu in corpore meo porto.
Gr̃a dñi noſtri ieſu chriſti cum
ſpiritu veſtro fratres. Amen.

Τέλος τῆς πρὸς γαλάτας ἐπιστολῆς.

Explicit ep̃la btı̃ pauli ad galatas.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Epheſios.

Epheſij ſunt aſiani. Hi accepto verbo veritatis perſtiterunt in fide. Hos collaudat apoſtolus ſcri=
bens eis a roma de carcere per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς ἐφεσίους
ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χρισ=
τοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁ
γίοις τοῖς οὖσιν ἐν ἐφέσῳ καὶ πι
στοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. χάρις ὑ
μῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡ
μῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐλογη=
τὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη=
σοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ
εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
χριστῷ, καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ
ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ: προ
ορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ ἰησοῦ χρισ=
τοῦ εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελή=
ματος αὐτοῦ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος
αὐτοῦ, ἐν ἧ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπη
μένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ
αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτω=
μάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐ
τοῦ, ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σο=
φίᾳ καὶ φρονήσει, γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστή
ριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκί=
αν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ εἰς οἰκονο=
μίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν ἀνακε=
φαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν αὐτῷ.
ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ
πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ
τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶ
ναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προ
ηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκού
σαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τὸ εὐαγγέλι
ον τῆς σωτηρίας ὑμῶν ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες
ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας
τῷ ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομί=

Incipit ep̃la beati pauli apoſtoli
ad Epheſios. Cap. I.

Paulus apoſtolus xp̃i ieſu A
p volũtatẽ dei: oĩbus ſãctis
qui ſunt epheſi ⁊ fidelibus
in xp̃o ieſu. Gratia vobis
⁊ pax a deo patre noſtro
⁊ domino ieſu chriſto. Benedictus 2. Cor. 1. a.
deus ⁊ pater domini noſtri ieſu 1. Pet. 1. a.
xp̃i qui benedixit nos in omni
bñdictione ſpũali in celeſtibus in
xp̃o: ſicut elegit nos in ipſo ante
mũdi ↄſtitutionẽ: vt eẽmus ſancti ⁊
imaculati in cõſpectu eiꝰ in charitate.
Qui p̃deſtinauit nos in adoptionẽ filiorũ
p ieſuꝫ xp̃ꝫ in ipſꝫ ſ꜡ꝫ ꝓpoſitum volũtatis
ſue in laudẽ glorie gr̃e
ſue: in qua gratificauit nos in dilecto fi
lio ſuo: in quo habemus redẽptioneꝫ per
ſanguinẽ eius remiſſionẽ peccatoꝝ: B
ſ꜡m diuitias gratie eius
que ſuperabundauit in nobis in oĩ ſapi
entia ⁊ prudẽtia: vt notũ faceret nobis ſa
cramẽtũ volũtatis ſue ſ꜡m beneplacitum
eius: qđ ꝓpoſuit in eo in diſpenſatione
plenitudinis tempoꝝ instaurare
omnia in chriſto: que
in celis ⁊ que in terra ſunt in ipſo.
In quo ẽt nos ſorte vocati ſumꝰ p̃deſti Coloſ. 1. b.
nati ſ꜡ꝫ ꝓpoſitũ eius q̃ operatꝰ oĩa ſ꜡m
conſilium voluntatis ſue: vt ſimus
in laudem glorie eius nos q̃ añ ſperaui
mus in xp̃o. In quo et vos cũ audiſſe
tis verbum veritatis euangelium
ſalutis veſtre: in quo et credentes
ſignati eſtis ſpiritu promiſſionis
ſancto: qui eſt pignus hereditatis

Digitized by Google

ας ημῶν εις απολύτρωσιν της περιποιήσεως
εις έπαινον της δόξης αυτου. Διατουτο κα-
γὼ ακούσας την καθ᾽ υμάς πίστιν εν τω κυρί
ω ιησου και την αγάπην την εις πάντας τους
αγίους, ου παύομαι ευχαριστῶν υπέρ υ-
μῶν, μνείαν υμῶν ποιούμενος επί τῶν προ
σευχῶν μου, ίνα ο θεός του κυρίου ημῶν ιη
σου χριστου ο πατήρ της δόξης δώη υμίν
πνευμα σοφίας και αποκαλύψεως εν επιγνώ
σει αυτου πεφωτισμένους τους οφθαλμούς
της καρδίας υμῶν, εις το ειδέναι υμάς τίς ε
στιν η ελπίς της κλήσεως αυτου, και τίς ο
πλουτος της δόξης της κληρονομίας αυτου
εν τοις αγίοις, και τί το υπερβάλλον μέγε
θος της δυνάμεως αυτου εις ημάς τους πι-
στεύοντας κατά την ενέργειαν του κράτους
της ισχύος αυτου, ην ενήργησεν εν τω χρισ
τω εγείρας αυτόν εκ τῶν νεκρῶν, και εκάθι-
σεν εν δεξιά αυτου εν τοις επουρανίοις υ-
περάνω πάσης αρχής και εξουσίας και δυ-
νάμεως και κυριότητος και παντός ονόμα-
τος ονομαζομένου, ου μόνον εν τω αιῶνι
τούτω, αλλά και εν τω μέλλοντι. και πάν
τα υπέταξεν υπό τους πόδας αυτου, και αυ
τόν έδωκε κεφαλήν υπέρ πάντα, τη εκκλη
σία, ήτις εστί το σῶμα αυτου, το πλήρω-
μα του τα πάντα εν πάσι πληρουμένου.

Cap. 2.

Και υμάς όντας νεκρούς τοις παραπτώμα
σι και ταις αμαρτίαις εν αις ποτέ περιε-
πατήσατε κατά τον αιῶνα του κόσμου τού
του κατά τον άρχοντα της εξουσίας του αέ
ρος του πνεύματος του νυν ενεργουντος εν
τοις υιοίς της απειθείας, εν οις και ημείς πάν
τες ανεστράφημεν ποτέ εν ταις επιθυμίαις της
σαρκός ημῶν, ποιουντες τα θελήματα της
σαρκός και τῶν διανοιῶν, και ημεν τέκνα
φύσει οργής ως και οι λοιποί. ο δε θεός
πλούσιος ὤν εν ελέει διά την πολλήν α-
γάπην αυτου ην ηγάπησεν ημάς, και όντας
ημάς νεκρούς τοις παραπτώμασι συνεζωο-
ποίησε τω χριστῶ. χάριτι εστέ σεσωσμένοι,
και συνήγειρε και συνεκάθισεν εν τοις επου-
ρανίοις εν χριστῶ ιησου, ίνα ενδείξηται εν
τοις αιῶσι τοις επερχομένοις τον υπερ-
βάλλοντα πλουτον της χάριτος αυτου
εν χρηστότητι εφ᾽ ημάς εν χριστῶ ιησου.
τη γαρ χάριτι εστέ σεσωσμένοι διά της
πίστεως, και τουτο ουκ εξ υμῶν, θεου το
δῶρον, ουκ εξ έργων, ίνα μή τις καυχή-
σηται. αυτου γαρ εσμεν ποίημα, κτισθέν-
τες εν χριστῶ ιησου επί έργοις αγαθοίς,
οις προητοίμασεν ο θεός, ίνα εν αυτοίς

nostre in redemptionem acquiſitionis C
in laudē glie ipſius. Propterea ⁊ ego
audiens fidem veſtram q̄ eſt in chriſto
ieſu ⁊ dilectionem in omnes
ſctōs: nō ceſſo gratias agēs pro vobi:
memoriā veſtri faciēs in orationibus
meis: vt deus domini noſtri ieſu
chriſti pater glorie det vobis
ſpūꝫ ſapie ⁊ reuelationis in agnitionem
eius illuminatos oculos
cordis veſtri: vt ſciatis que ſit
ſpes vocationis eius: et que
diuitie glorie hereditatis eius
in ſanctis: ⁊ que ſit ſupeminēs magni- D
tudo virtutꝫ eius in nos qui credimus
ſecundum operationem potentie
virtutis eius quaꝫ opatus ē in chriſto
ſuſcitās illū a mortuis: ⁊ conſtituens
ad dexteram ſuam in celeſtibus ſupra
oēs principatuꝫ ⁊ poteſtatem ⁊ virtutem
⁊ dominationem ⁊ omne nomen
qd' nominat: non ſolum in hoc ſeculo
ſed etiam in futuro: ⁊ omnia
ſubiecit ſub pedib⁹ eius. Et ipſum
dedit caput ſupra omnem eccleſiā:
que eſt corpus ipſius ⁊ plenitudo
eius qui omnia in omnibus adimplet.

Cap. 2.

Et vos conuiuificauit cū eſſetis mortui A
delictis ⁊ pctīs vrīs in q̄bus aliqñ Colo.2.c.
ambulaſtis ſꝫ ſeculū mundi huius:
ſm principeꝫ poteſtatis aeris huius
ſpiritus qui nunc operatur in
filios diffidētie in quib⁹ ⁊ nos omnes
aliquando conuerſati ſumus in dſiderijs
carnis noſtre facientes voluntateꝫ
carnis ⁊ cogitationū: ⁊ eramus natura
filij ire ſicut ⁊ ceteri. Deus autem
q' diues ē i miſericordia pp nimiā cha
ritatem ſuam qua dilexit nos: ⁊ cū eſſe-
mus mortui peccatis: conuiuificauit
nos in xpo: cuius gratia eſtis ſaluati
⁊ cōreſuſcitauit ⁊ cōſedere fecit in celeſti- B
bus in xpo ieſu: vt oſtenderet in
ſeculis ſuperuenientibus abundantes
diuitias gratie ſue
in bonitate ſup nos in chriſto ieſu.
Gratia ei eſtis ſaluati per
fidem: ⁊ hoc non ex vobis: dei enim
donū ē: nō ex opibus: vt ne qs glief.
Ipſius enim ſumus factura: creati
in chriſto ieſu in operibus bonis:
que preparauit deus vt in illis

Digitized by Google

περιπατήσωμεν. διό μνημονεύετε ότι υμείς
ποτέ/τα έθνη εν σαρκί/οι λεγόμενοι ακροβυ
στία υπό/της λεγομένης περιτομής εν σαρ-
κί χειροποιήτου, ότι ήτε εν/τω καιρώ εκείνω
χωρίς Χριστού, απηλλοτριωμένοι/της πολι
τείας/του ισραήλ, και ξένοι/των διαθηκών,
/της επαγγελίας ελπίδα μη έχοντες, και ά-
θεοι εν/τω κόσμω. νυνί δε εν Χριστώ ιησού
υμείς/οι ποτέ όντες μακράν, εγγύς εγε-
νήθητε εν/τω αίματι/του Χριστού. αυτός
γαρ εστίν/η ειρήνη ημών,/ο ποιήσας/τα αμ-
φότερα εν, και/το μεσότοιχον/του φραγμού
λύσας,/την έχθραν εν/τη σαρκί αυτού,/τον
νόμον/των εντολών εν δόγμασι καταργή-
σας, ίνα/τους δύο κτίση εν εαυτώ εις ένα
καινόν άνθρωπον, ποιών ειρήνην, και αποκα
ταλλάξη/τους αμφοτέρους εν ενί σώματι
/τω θεώ διά/του σταυρού, αποκτείνας/την έ
χθραν εν αυτώ, και ελθών ευηγγελίσατο ει
ρήνην υμίν/τοις μακράν και/τοις εγγύς. ότι
δι αυτού έχομεν/την προσαγωγήν/οι αμ-
φότεροι εν ενί πνεύματι προς/τον πατέρα.
άρα ουν ουκέτι εστέ ξένοι και πάροικοι, αλ
λά συμπολίται/των αγίων και οικείοι/του
θεού εποικοδομηθέντες επί/τω θεμελίω
/των αποστόλων και προφητών, όντος α-
κρογωνιαίου αυτού ιησού Χριστού, εν ω πά
σα οικοδομή συναρμολογουμένη αύξει εις
ναόν άγιον εν κυρίω. εν ω και υμείς συνοι
κοδομείσθε εις κατοικητήριον/του θεού εν
πνεύματι. Cap. 3.

Τούτου χάριν εγώ παύλος/ο δέσμιος
/του Χριστού ιησού υπέρ υμών, είγε και
ηκούσατε/την οικονομίαν/της χάριτος/του
θεού/της δοθείσης μοι εις υμάς, ότι κατά α
ποκάλυψιν εγνώρισε μοι/το μυστήριον, κα
θώς προέγραψα εν ολίγω, προς ο δύνασ
θε αναγινώσκοντες νοήσαι/την σύνεσιν μου
εν/τω μυστηρίω/του Χριστού, ο ετέραις γε
νεαίς ουκ εγνωρίσθη/τοις υιοίς/των ανθρώ-
πων, ως νυν απεκαλύφθη/τοις αγίοις απο-
στόλοις αυτού και προφήταις εν πνεύματι
αγίω, είναι/τα έθνη συγκληρόνομα και σύ
σσωμα και συμμέτοχα/της επαγγελίας αυ
τού εν/τω Χριστώ διά/του ευαγγελίου, ου
εγενόμην διάκονος κατά/την δωρεάν/της
χάριτος/του θεού/την δοθείσαν μοι κατά/την
ενέργειαν/της δυνάμεως αυτού. εμοί/τω ε
λαχιστοτέρω πάντων εδόθη/η χάρις αύτη
εν/τοις έθνεσιν ευαγγελίσασθαι/τον ανεξιχ
νίαστον πλούτον/του Χριστού, και φωτί-
σαι πάντας τις/η οικονομία/του μυστηρίου
/του αποκεκρυμμένου από/των αιώνων εν

ambulemus. Propter quod memores e-
ſtote quod aliquando vos qui gẽtes eratis in carne
qui dicebamini preputiũ ab ea que dicitur circũci
ſio in carne manufacta: qui eratis illo in
tpe ſine xp̃o alienati a conuerſatione
iſrael et hoſpites teſtamentorum: C
pmiſſionis ſpem non hñtes: et ſine deo
in hoc mũdo. Nunc autem in chriſto ieſu
vos qui aliquando eratis lõge: facti eſtis ppe
in ſanguine chriſti. Ipſe
enim eſt pax noſtra: qui fecit vtraqz
vnuz: et medium parietem macerie
ſoluens inimicitias in carne ſua:
legem mandatorũ decretis euacuans:
vt duos cõdat in ſemetipſo in vno
nouo hoie faciens pacez: vt recõciliet
ambos in vno corpore
deo per crucẽ: interficiens inimicitias D
in ſemetipſo: et veniẽs euãgelizauit pacẽ Luce.2.b.
vobis qui lõge fuiſtis et pacẽ his qui ppe. Quoniam
per ipſum habemus acceſſuz ambo
in vno ſpiritu ad patrem.
Ergo iam nõ eſtis hoſpites et aduene: ſz Hebr.4.d.
eſtis ciues ſanctorum et domeſtici
dei ſuperedificati ſuper fundamentum
aploꝝ et pphetaꝝ: ipſo ſummo ãgulari
lapide chriſto ieſu: in quo omnis
edificatio conſtructa creſcit in
tẽplũ ſctũz in dño. In quo et vos coe
dificamini in tabernaculum dei in
ſpiritu ſancto. Cap. 3.

Huius rei gr̃a ego paulus victus A
xp̃i ieſu pro vobis gentibus: ſi tñ
audiſtis diſpenſationẽ gratie
dei que data ẽ mihi in vobis: qm̃ ſcḋm re-
uelationẽ notũ mihi factũ eſt ſacramẽtũ:
ſicut ſupra ſcripſi in breui: prout poteſtis
legentes intelligere prudentiam meam
in myſterio chriſti: quod alijs generatio
nibus non eſt agnitum filijs hominum:
ſicuti nũc reuelatũ eſt ſanctis apoſtolis
eius et prophetis in ſpiritu:
eſſe gentes coheredes et concorporales
et comparticipes promiſſionis B
in chriſto ieſu per euangeliuz: cuius 1.Cor.4.a.
factus ſum ego miniſter ſcḋm donum
gratie dei que data eſt mihi ſcḋm
operationẽ virtutis eius. Mihi enim omniũ ſanctoꝝ
minimo data eſt gratia hec
in gentibus euangelizare inueſtigabiles
diuitias chriſti: et illuminare
oẽs que ſit diſpenſatio ſacramenti
abſconditi a ſeculis in

Digitized by Google

τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ ἰησοῦ
χριστοῦ, ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ
ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς
ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ,
κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν
χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχο=
μεν τὴν παρρησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν
πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ αἰ=
τοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑ=
πὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. τούτου χά
ριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέ
ρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἐξ οὗ
πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀ=
νομάζεται, ἵνα δῴη ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον
τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι δι=
ὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, εἰς τὸν ἔσω ἄν=
θρωπον κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πί
στεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρ=
ριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύση=
τε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις τί τὸ
πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος.
γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσε=
ως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς
πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. τῷ δὲ δυναμέ=
νῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ
ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύνα=
μιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς πά=
σας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων ἀ=
μήν.

Cap.4.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν
κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως
ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης
καὶ πρᾳότητος, μετὰ μακροθυμίας ἀνεχό=
μενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ. σπουδάζοντες τη
ρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συν=
δέσμῳ τῆς εἰρήνης. ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα,
καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλή=
σεως ἡμῶν. εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπ=
τισμα. εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάν
των καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν. ἑνὶ
δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέ
τρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. διὸ λέγει. ἀ
ναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσί=
αν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. τὸ
δὲ ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶ=
τον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς. ὁ κατα=
βὰς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάν
των τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.
καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους,
τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς,
τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους πρὸς
τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια

deo qui omnia creauit:
vt innoteſcat nunc principatibus & C
poteſtatibus in celeſtibus per
eccleſiam multiformis ſapientia dei:
ſm prefinitionem ſeculorum quam fecit in
xpo ieſu domino noſtro in quo habem9
fiduciam & acceſſum in
confidentia per fidem eius. Propter quod peto
ne deficiatis in tribulationibus meis pro
vobis: que eſt gloria veſtra. Huius rei gratia
flecto genua mea ad patrem
domini noſtri ieſu chriſti: ex quo
omnis paternitas in celis & in terra no
minatur: vt det vobis ſm diuitias
glorie ſue virtute corroborari per D
ſpiritum eius: in interiori homine
xpm habitare per fidem
in cordibus veſtris: in charitate radicati
& fundati: vt poſſitis Apoc.21.c.
comprehendere cum omnibus ſanctis que Joh.11.c.
ſit latitudo & longitudo & ſublimitas
& profundum. Scire etiam ſupereminentem ſcientie
charitatem chriſti: vt impleamini in
omnem plenitudinem dei. Ei autem qui potens eſt
omnia facere ſuperabundanter
quam petimus aut intelligimus ſm virtutem
que operatur in nobis: ipſi gloria
in eccleſia & in chriſto ieſu in omnes
generationes ſeculi ſeculorum amen.

Cap.4.

Obſecro itaque vos ego vinctus in A
domino: vt digne ambuletis vocatione 1.Cor.7.c.
qua vocati eſtis: cum omni humilitate
& manſuetudine: cum patientia ſupportantes
inuicem in charitate. Sollicitı ſeruare Roma.12.b
vnitatem ſpiritus in vinculo 1.Cor.12.b.
pacis. Unum corpus & vnus ſpiritus:
ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis
veſtre. Unus dominus: vna fides: vnum baptiſ=
ma. Unus deus & pater omnium: qui ſuper omnes
& per omnia & in omnibus nobis. Unicuique Apo.21.c.
autem noſtrum data eſt gratia ſm menſuram 2.Co.10.c.
donationis xpi. Propter quod dicit. Aſcen Psal.67.
dens in altum captiuam duxit captiuitatem:
dedit dona hominibus. Quod
autem aſcendit quid eſt niſi quia & deſcendit primum
in inferiores partes terre. Qui deſcendit: Johan.3.c.
ipſe eſt et qui aſcendit ſuper omnes
celos: vt adimpleret omnia.
Et ipſe dedit quoſdam quidem apoſtolos: B
quoſdam autem prophetas: alios vero euangeli=
ſtas: alios autem paſtores & doctores ad
conſummationem ſanctorum in opus miniſterii

Digitized by Google

κονίας εις οικοδομὴν του σώματος του Χρισ
τοῦ· μέχρι καταντήσωμεν οι πάντες εις τὴν ἑνό
τητα τῆς πίστεως και τῆς επιγνώσεως του υ
ιοῦ του θεοῦ εις ἄνδρα τέλειον εις μέτρον η
λικίας του πληρώματος του Χριστοῦ, ἵνα μη
κέτι ὦμεν νήπιοι κλυδωνιζόμενοι και περιφε
ρόμενοι παντὶ ανέμῳ τῆς διδασκαλίας εν τῇ
κυβείᾳ τῶν ανθρώπων εν πανουργίᾳ προς
την μεθοδείαν τῆς πλάνης. αληθεύοντες δε
εν αγάπῃ αυξήσωμεν εις αυτὸν τα πάντα
ος εστὶν η κεφαλή ο Χριστός, εξ ου παν
το σῶμα συναρμολογούμενον και συμβιβα
ζόμενον διὰ πάσης αφῆς τῆς επιχορηγίας
κατ' ενέργειαν εν μέτρῳ ενὸς εκάστου μέ=
ρους την αὔξησιν του σώματος ποιεῖται, εις
οικοδομὴν εαυτοῦ εν αγάπῃ. τοῦτο οὖν
λέγω και μαρτύρομαι εν κυρίῳ, μηκέτι υ
μᾶς περιπατεῖν καθὼς και τα λοιπὰ έθνη πε
ριπατεῖ εν ματαιότητι του νοὸς αυτῶν, εσκο
τισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες απηλλοτριωμέ=
νοι της ζωῆς του θεοῦ διὰ την ἄγνοιαν την οὖ
σαν εν αυτοῖς διὰ την πώρωσιν της καρδί
ας αυτῶν, οἵτινες απηλγηκότες εαυτοὺς πα
ρέδωκαν τῇ ασελγείᾳ εις εργασίαν ακαθαρ
σίας πάσης εν πλεονεξίᾳ. υμεῖς δε ουχ οὕ
τως εμάθετε τον Χριστόν, εἴγε αυτὸν ηκού=
σατε και εν αυτῷ εδιδάχθητε, καθὼς εστὶν
αλήθεια εν τῷ ιησοῦ αποθέσθαι υμᾶς κατὰ
την προτέραν αναστροφὴν τον παλαιὸν ἄν
θρωπον τον φθειρόμενον κατὰ τας επιθυμίας
της απάτης. ανανεοῦσθαι δε τῷ πνεύματι
του νοὸς υμῶν, και ενδύσασθαι τον και=
νὸν ἄνθρωπον τον κατὰ θεὸν κτισθέντα εν δι
καιοσύνῃ και οσιότητι της αληθείας. διὸ α=
ποθέμενοι το ψεῦδος λαλεῖτε αλήθειαν έ=
καστος μετὰ του πλησίον αυτοῦ, ὅτι εσμὲν
αλλήλων μέλη. οργίζεσθε και μη αμαρτά
νετε. ο ἥλιος μη επιδυέτω επὶ τῷ παροργισ
μῷ υμῶν. μήδε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ,
ο κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δε κο
πιάτω εργαζόμενος το αγαθὸν ταῖς ιδίαις
χερσίν, ἵν' ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχον
τι. πᾶς λόγος σαπρὸς εκ του στόματος
υμῶν μη εκπορευέσθω, αλλ' εἴ τις αγαθὸς
προς οικοδομὴν της χρείας, ἵνα δῷ χάριν
τοῖς ακούουσι. και μη λυπεῖτε το πνεῦμα
το ἅγιον του θεοῦ, εν ᾧ εσφραγίσθητε εις
ημέραν απολυτρώσεως. πᾶσα πικρία και θυ
μὸς και οργὴ και κραυγὴ και βλασφημία
αρθήτω αφ' υμῶν συν πάσῃ κακίᾳ. γίνεσθε
δε εις αλλήλους χρηστοί εὔσπλαγχνοι χα
ριζόμενοι εαυτοῖς, καθὼς και ο Χριστὸς εχα
ρίσατο ημῖν. Cap. 5.

in edificationem corporis chriſti:
donec occurramus omnes in vnitatez
fidei ⁊ agnitionis filij
dei in virum perfectum in mēſurā eta
tis plenitudinis chriſti: vt iam non
ſim9 puuli fluctuātes: ⁊ circunferamur
omni vento doctrine in
nequitia hominum: in aſtutia ad
circūuētionē erroris. Veritatez autem
faciētes in charitate creſcam9 i illo per
q̇ eſt caput xp̄s: ex quo totuz ⌊ oīa
corpus compactum ⁊ connexum
p oēm iuncturam ſubminiſtrationis
ſꝫ opationē in mēſuraz vniuſcuiuſqꝫ mē
bri augmentum corporis facit: in
edificationē ſui in charitate. Hoc igiť C
dico et teſtificor in dn̄o vt iam non Roma 1.c.
ambuletis ſicut gentes ambulant
in vanitate ſenſus ſui: tenebris obſcura
tū habentes intellectum: alienati a
via dei per ignorantiam que eſt
in illis propter cecitatem cordis
ipoꝝ: q̇ deſperātes ſemetipos tradide=
rūt impudicitie in opationē immundicie
omnis in auaritiaz. Vos aūt non ita
didiciſtis xp̄z: ſi tamen illum audiſtis
⁊ in ipſo edocti eſtis: ſicut eſt
veritas in ieſu deponere vos ſecūdū
priſtinā ꝯuerſationem veterem hominē
qui corrumpitur ſm deſideria
erroris. Renouamini autem ſpiritu
mentis veſtre: et induite nouum
hoiez q̇ ſm deuz creatus eſt in iuſtitia
⁊ ſctitate veritatis. Propter qd̄ deponē 1. Pet. 2. a.
tes mēdaciū loquimini veritatē vnuſquiſqꝫ Col. 3. b. Roma. 6. a
cum proximo ſuo: quoniaz ſumus D
inuicē mēbra. Iraſcimini et nolite pecca Hebr. 12. a.
re. Sol non occidat ſuper iracundiam Col. 3. b. ps. 4.
veſtram. Nolite locum dare diabolo. Jaco. 4. b.
Qui furabať: iā nō furet: magiſ āt la 1. Pe. 4. a
boret operādo manibus ſuis qd̄ bonū ē:
vt hēat vn̄ tribuat neceſſitatem patiēti.
Omnis ſermo malus ex ore
veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus
ad edificationem fidei: vt det gratiaz
audiētibus. Et nolite contriſtare ſpiritū
ſanctuz dei: in quo ſignati eſtis in
die redemptiōis. Oīs amaritudo et ira
⁊ indignatio ⁊ clamor ⁊ blaſphemia
tollať a vobiſ cuz omni malitia. Eſtote Colo. 3. b.
aūt inuicē benigni: miſericordes: donā
tes inuicē: ſicut ⁊ de9 in chriſto donauit
nobis. Cap. 5.

Digitized by Google

Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ ὡς τέκνα ἀγαπητά, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο γάρ ἐστε γινώσκοντες ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις. διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ. ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε. ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ. δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται. πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι. διὸ λέγει. ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε ὡς τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν

A 1.Cor.4.d Phili.3.c 1.Joh.4.b Johan.13.g Jacobi.1.c

Eſtote ergo imitatores dei ſicut filij chariſſimi: et ambulate in dilectiõe: ſicut ⁊ xp̃s dilexit nos ⁊ tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem et hoſtiã deo in odorẽ ſuauitatis. Fornicatio aũt ⁊ oĩs immũditia aut auaritia nec nominetur in vobis: ſicut decet ſanctos: aut turpitudo aut ſtultiloquiũ aut ſcurrilitas q̃ ad rẽ nõ ptinet: ſʒ magis grãꝝ actio. Hoc eñ ſcitote intelligentes ꝙ oĩs fornicator aut immũdꝰ aut auarꝰ q̃ ẽ idoloꝝ ſeruꝰ: nõ habet hereditatem in regno xp̃i ⁊ dei. Nemo vos ſeducat inanibus verbis: pp̃ hec enim venit ira dei in filios diffidentie.

p. Venit in gr. pſenti tempore. Jo.12.c.

Nolite ergo effici participes eoꝝ. Eratis eñ aliquñ tenebre: nũc aũt lux in dño. Ut filij lucis ambulate: fructus enim lucis eſt in omni bõitate ⁊ iuſtitia ⁊ veritate.

B

Probãtes quid ſit beneplacitum deo. Et nolite cõicare operibus infructuoſis tenebrarum: magis aũt redarguite. Que eñ in occulto fiũt ab ipſis: turpe ẽ ⁊ dicere. Oĩa aũt que arguuntur: a lumie manifeſtant. Oẽ eñ qḋ manifeſtat: lumen eſt. Propter qḋ dicit. Surge q̃ dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illuminabit te xp̃s.

Colo.4.b.

Uidete itaqʒ frẽs quõ caute ambuletis: nõ q̃ſi inſipiẽtes ſʒ vt ſapiẽtes: redimẽtes tẽpus quoniã dies mali ſunt.

Roma.12.a Theſ.4.a

Propterea nolite fieri imprudentes ſʒ intelligentes que ſit voluntas dei. Et nolite inebriari vino in quo ẽ luxuria: ſʒ implemini ſpũ ſancto: loquẽtes vobiſmet ipſis in pſalmis: hymnis ⁊ cãticis ſpiritalibus: cantãtes ⁊ pſallentes in cordibꝰ vr̃is dño: gratias agentes ſemper pro omnibus in nomine dñi noſtri ieſu chriſti deo ⁊ patri: ſubiecti inuicem in timore chriſti.

C

Colo.3.c. 1.Pe.3.a.

Mulieres viris ſuis ſubdite ſint ſicut dño: quoniam vir caput eſt mulieris: ſicut chriſtus caput eſt eccleſie: ipſe ſaluator corporis eiꝰ. Sʒ ſicut eccleſia ſubiecta eſt chriſto: ita et mulieres viris ſuis in omnibus.

Colo.3.c.

Uiri diligite vxores veſtras: ſicut ⁊ chriſtus dilexit eccleſiam: et ſeipſum tradidit p ea vt illam ſanctificaret: mũdãs eam lauacro aque in verbo vite: vt exhiberet ipſam ſibi glorioſam

D

εκκλησίαν, μη έχουσαν σπίλον η ρυτίδα η τι των τοιούτων, αλλ' ίνα η αγία και άμωμος. ούτως οφείλουσιν οι άνδρες αγαπάν τας εαυτών γυναίκας ως τα εαυτών σώματα. ο αγαπών την εαυτού γυναίκα, εαυτόν αγαπά. ουδείς γαρ ποτέ την εαυτού σάρκα εμίσησεν, αλλά εκτρέφει και θάλπει αυτήν, καθώς και ο κύριος την εκκλησίαν, ότι μέλη εσμέν του σώματος αυτού εκ της σαρκός αυτού και εκ των οστέων αυτού. αντί τούτου καταλείψει άνθρωπος τον πατέρα αυτού και την μητέρα, και προσκολληθήσεται προς την γυναίκα αυτού, και έσονται οι δύο εις σάρκα μίαν. το μυστήριον τούτο μέγα εστίν. εγώ δε λέγω εις Χριστόν και εις την εκκλησίαν. πλην και υμείς οι καθ' ένα έκαστος την εαυτού γυναίκα ούτως αγαπάτω ως εαυτόν, η δε γυνή ίνα φοβήται τον άνδρα.

Cap. 6.

Τα τέκνα υπακούετε τοις γονεύσιν υμών εν κυρίω. τούτο γαρ εστί δίκαιον. Τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα, ήτις εστί πρώτη εντολή εν επαγγελία, ίνα ευ σοι γένηται, και έση μακροχρόνιος επί της γης. και οι πατέρες μη παροργίζετε τα τέκνα υμών, αλλ' εκτρέφετε αυτά εν παιδεία και νουθεσία κυρίου. οι δούλοι υπακούετε τοις κυρίοις κατά σάρκα μετά φόβου και τρόμου εν απλότητι καρδίας υμών ως τω Χριστώ, μη κατ' οφθαλμοδουλείαν ως ανθρωπάρεσκοι, αλλ' ως δούλοι του Χριστού ποιούντες το θέλημα του θεού εκ ψυχής μετ' ευνοίας δουλεύοντες ως τω κυρίω και ουκ ανθρώποις, ειδότες ότι ο εάν τι έκαστος ποιήση αγαθόν, τούτο κομιείται παρά του κυρίου, είτε δούλος είτε ελεύθερος. και οι κύριοι τα αυτά ποιείτε προς αυτούς, ανιέντες την απειλήν, ειδότες ότι και υμών και αυτών ο κύριος εστίν εν ουρανοίς, και προσωποληψία ουκ εστί παρ' αυτώ. το λοιπόν αδελφοί μου ενδυναμούσθε εν κυρίω και εν τω κράτει της ισχύος αυτού. ενδύσασθε την πανοπλίαν του θεού, προς το δύνασθαι υμάς στήναι προς τας μεθοδείας του διαβόλου, ότι ουκ εστίν ημίν η πάλη προς αίμα και σάρκα, αλλά προς τας αρχάς, προς τας εξουσίας, προς τους κοσμοκράτορας του σκότους του αιώνος τούτου, προς τα πνευματικά της πονηρίας εν τοις επουρανίοις. διατούτο αναλάβετε την πανοπλίαν του θεού, ίνα δυνηθήτε αντιστήναι εν τη ημέρα τη πονηρά, και άπαντα κατεργασάμενοι στήναι. στήτε ουν περιζωσάμενοι την

ecclīaz nō hn̄tez maculaz aut rugā aut aliqđ hmōi: ſed vt ſit ſancta ⁊ imaculata. Ita ⁊ viri debent diligere vxores ſuas vt corpora ſua. Qui ſuam vxorem diligit: ſeipſum diligit. Nemo enim vnq̄ carnem ſuam odio habuit: ſed nutrit et fouet eam ſicut et chriſtus eccleſiam: q2 mēbra ſumus corporis eius ⁊ de carne eius ⁊ de oſſibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem ⁊ matrem ſuam: et adherebit vxori ſue: et erunt duo in carne vna. Sacramētū hoc magnū eſt. Ego autē dico in chriſto ⁊ in eccleſia. Verūtamen ⁊ vos ſinguli vnuſqſq3 vxorē ſuam ſicut ſeipſum diligat: vxor autem timeat virum ſuū.

Gene. 2.d. 3. Eſd. 4.b Mat. 19.b. Mar. 10.a. 1. Cor. 6.d.

Cap. 6.

A

Filij obedite parentibus veſtris in dño. Hoc eī iuſtū eſt. Honora patrem tuū ⁊ matrem tuam: quod eſt mādatū p̄mū in ꝓmiſſione: vt bn̄ ſit tibi: ⁊ ſis longeuus ſuper terram. Et vos p̄res nolite ad iracūdiā ꝓuocare filios vr̄os: ſ3 educate illos in diſciplīa ⁊ correptione dñi. Serui obedite dñis carnalibus cū timore ⁊ tremore: in ſimplicitate cordis veſtri ſicut xp̄o: nō ad oculū ſeruiētes q̄ſi hoībus placentes: ſed vt ſerui chriſti facientes volūtatem dei ex animo cū bona volūtate ſeruiētes ſicut dño: ⁊ nō hoīb9: ſciētes qm̄ vnuſqſq3 qđcūq3 fecerit bonū: hoc recipiet a dño: ſiue ſeruus ſiue liber. Et vos dñi eadem facite illis: remittentes minas: ſcientes q2 ⁊ illorum ⁊ veſter dñs eſt in celis: et perſonaru3 acceptio non eſt apud deum. De cetero fratres confortamini in domino: et in potētia v̄tutis ei9. Induite vos armaturam dei vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli: qm̄ nō ē nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſāguinē: ſ3 aduerſus principes ⁊ ptātes: aduerſus mundi rectores tenebrarum harum: contra ſpiritalia nequitie in celeſtibus. Propterea accipite armaturam dei: vt poſſitis reſiſtere in die malo: ⁊ in omnibus perfecti ſtare. State ergo ſuccincti

Col. 3.d. Exo. 20.b. Mat. 19.c. Luce. 13.d. Mar. 10.c.

Colo. 3.d. 1. Pe. 2.c.

B

Ro. 2.b. Colo. 3.d. Actu. 10.c. Jacobi. 2.b 1. Pe. 1.c

C

οσφύν υμών εν αληθεία, και ενδυσάμενοι τον θώρακα της δικαιοσύνης, και υποδησάμενοι τους πόδας εν ετοιμασία του ευαγγελίου της ειρήνης. επί πάσιν αναλαβόντες τον θυρεόν της πίστεως, εν ω δυνήσεσθε πάντα τα βέλη του πονηρού τα πεπυρωμένα σβέσαι, και την περικεφαλαίαν του σωτηρίου δέξασθε, και την μάχαιραν του πνεύματος ο εστί ρήμα θεού, διά πάσης προσευχής και δεήσεως προσευχόμενοι εν παντί καιρώ εν πνεύματι, και εις αυτό τούτο αγρυπνούντες εν πάση προσκαρτερήσει και δεήσει περί πάντων των αγίων και υπέρ εμού, ίνα μοι δοθή λόγος εν ανοίξει του στόματος μου εν παρρησία γνωρίσαι το μυστήριον του ευαγγελίου, υπέρ ου πρεσβεύω εν αλύσει, ίνα εν αυτώ παρρησιάσωμαι ως δει με λαλήσαι. ίνα δε ειδήτε και υμείς τα κατ' εμέ, τι πράσσω, πάντα υμίν γνωρίσει τυχικός ο αγαπητός αδελφός και πιστός διάκονος εν κυρίω, ον έπεμψα προς υμάς εις αυτό τούτο ίνα γνώτε τα περί ημών, και παρακαλέση τας καρδίας υμών. ειρήνη τοις αδελφοίς και αγάπη μετά πίστεως από θεού πατρός και κυρίου ιησού χριστού. η χάρις μετά πάντων των αγαπώντων τον κύριον ημών ιησούν χριστόν εν αφθαρσία. αμήν.

Τέλος της προς εφεσίους επιστολής.

lumbos veſtros in veritate: ꝛ induti loꝛicam iuſtitie: ꝛ calciati pedes in pꝛeparatione euangelij pacis. In omnibus ſumentes ſcutum fidei: in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere ꝛ galeam ſalutis aſſumite: ꝛ gladium ſpiritus quod eſt verbum dei: per omnem oꝛōnē et obſecrationē oꝛantes omni tempoꝛe in ſpiritu: et in ipſo vigilantes in omni inſtantia ꝛ obſecratiōe pꝛo oībus ſanctis ꝛ pꝛo me: vt detur mihi ſermo in apertione oꝛis mei cū fiducia notū facere myſteriū euāgelij pro quo legatōe fungoꝛ in catena iſta: ita vt in ipſo audeā pꝛout opꝫ me loq̄. Ut aūt ꝛ vos ſciatis q̄ circa me ſūt: q̄d agā oīa vobis nota faciet tychicꝰ chariſſimus frater ꝛ fidelis miniſter i dño: quem miſi ad vos in hoc ipſum vt cognoſcatis q̄ circa nos ſunt: ꝛ ꝯſoletur coꝛda veſtra. Pax fratribus et charitas cū fide a deo patre nōſtro et dño ieſu xp̄o. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum noſtrum ieſum chꝛiſtum in incoꝛruptione amen.

1. Theſ. 5 b

D

Explicit ep̄la btī pauli ad epheſios.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Philippenſes.

Philippenſes ſunt macedones. Hi accepto verbo veritatis perſtiterunt in fide: nec receperunt falſos apoſtolos. Hos collaudat apoſtolus ſcribens eis a roma de carcere per epaphꝛoditum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς φιλιππησίους επιστολή. Cap. i.

Παύλος και τιμόθεος δούλοι ιησού χριστού πάσι τοις αγίοις εν χριστώ ιησού τοις ούσιν εν φιλίπποις συν επισκόποις και διακόνοις. χάρις υμίν και ειρήνη από θεού πατρός ημών και κυρίου ιησού χριστού. ευχαριστώ τω θεώ μου επί πάση τη μνεία υμών πάντοτε εν πάση δεήσει μου υπέρ πάντων υμών, μετά χαράς την δέησιν ποιούμενος επί τη κοινωνία υμών εις το ευαγγέλιον από πρώτης ημέρας άχρι του νυν, πεποιθώς αυτό τούτο ότι ο εναρξάμενος εν υμίν έργον αγαθόν επιτελέσει άχρις ημέρας χριστού ιησού. καθώς εστί δίκαιον εμοί τούτο φρονείν υπέρ πάντων υμών, διά το έχειν με εν τη καρδία υμάς εν τε τοις δεσμοίς μου και εν τη απολο=

Incipit epiſtola btī pauli ad philippenſes. Capi. i.

Paulus ꝛ Timotheꝰ ſerui ieſu chꝛiſti oībus ſctīs i xp̄o ieſu qui ſunt philippis cū ep̄is ꝛ diaconibꝰ. Gr̄a vobis et pax a deo patre noſtro et domino ieſu chꝛiſto. Gratias ago deo meo in oī memoꝛia veſtri ſemper in cūctis oꝛōnibꝰ meis p oībꝰ vobis: cū gaudio dep̄cationē faciēs ſup coīcatione veſtra in euāgelio xp̄i a pꝛima die vſqꝫ nunc: confidens hoc ip̄ꝫ: qꝛ q̄ cepit in vobis opus bonū pfi ciet vſqꝫ in diē xp̄i ieſu. Sicut eſt mihi iuſtū hoc ſentire p omnibus vobis: eo ꝙ habeam vos in coꝛde ꝛ in vinculis meis et in defenſione A

γία καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινω
νούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμάς ὄντας.
μάρτυς γάρ μου ἐστίν ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ
πάντας ὑμάς ἐν σπλάγχνοις ἰησοῦ χριστοῦ.
καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν
ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώ
σει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμάς
τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσ
κοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρ
πῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ. γινώσκειν δὲ ὑμάς
βούλομαι ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον
εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥσ
τε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γε
νέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς
πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυ
ρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέ
ρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν τοῦ θεοῦ λόγον λα
λεῖν. τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς
δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσου=
σιν. οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλ
λουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐπιφέ=
ρειν τοῖς δεσμοῖς μου. οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδό=
τες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.
τί γάρ. πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει
εἴτε ἀληθείᾳ χριστὸς καταγγέλλεται. καὶ ἐν
τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. οἶδα
γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν
διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ
πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ κατὰ τὴν ἀποκα
ραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰ=
σχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάν
τοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ
σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν χριστός, καὶ τὸ ἀποθανεῖν
κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί τοῦτό μοι καρ
πὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. συν
έχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων
εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν χριστῷ εἶναι πολ=
λῷ μᾶλλον κρεῖσσον, τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ
σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμάς. καὶ τοῦτο πε
ποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶ
σιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν
τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ
σεύῃ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς πα
ρουσίας. πάλιν πρὸς ὑμάς. μόνον ἀξίως τοῦ
εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴ
τε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμάς, εἴτε ἀπὼν ἀκούσω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι μι
ᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγε
λίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν
ἀντικειμένων, ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις
ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ
θεοῦ, ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ. οὐ
μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑ

et confirmatione euangelij: ſocios
gaudij mei omnes vos eſſe.
Teſtis eni mihi eſt deus: q̄m cupiam B
oēs vos eē in viſceribus ieſu chriſti.
Et hoc oro: vt charitas veſtra
magis ac magis abūdet in oī ſciētia
& in omni ſenſu: vt probetis
potiora: vt ſitis ſinceri & ſine offenſa
in diem chriſti: repleti fructu
iuſtitie per ieſum chriſtum in
gl'iam & laudē dei. Scire aūt vos
volo frēs: quia q̄ circa me ſūt magis
ad ꝓfectū venerūt euāgelij: ita vt
vincula mea manifeſta fierent
in xp̄o in omni pretorio & in ceteris
omnib9: vt plures e fratribus in dn̄o
ꝯfidētes in vinculis meis abundātius
auderēt ſine timore verbū dei loqui.
Quidā quidē & ꝑp inuidiā & ꝯtētiōē: q̄
dā āt & ꝑp bonā volūtatē xp̄m p̄dicāt.
Quidā ex charitate: ſciētes q̄m in de
fenſiōe euāgelij poſit9 ſū. Quidā āt ex C
ꝯtētiōe xp̄m annūciāt nō ſincere: exiſti
mātes p̄ſſurā ſe ſuſcitare vinculis meis.
Quid ei? Dū oī mō ſiue ꝑ occaſionē
ſiue ꝑ v'itatē xp̄s annunciet: et in
hoc gaudeo: ſed & gaudebo. Scio
eī q2 hoc mihi proueniet ad ſalutem
per veſtram orōnem & ſubminiſtratiōem
ſpūs ieſu xp̄i ſcd'm expectationē
& ſpem meā: q2 in nullo confundar:
ſed in oī fiducia ſicut ſemper
& nūc magnificabit' xp̄s in
corꝑe meo: ſiue ꝑ vitā ſiue ꝑ mortē.
Mihi enī viuere xp̄s eſt: & mori
lucrū. Qđ ſi viuere i carne hoc mihi
fruct9 opis eſt: & qđ eligam ignoro.
Coartor āt e duob9 deſideriū habēs 2.Re.24.c. Dani.13.c
diſſolui: & eſſe cum chriſto multo D
magis melius: permanere autem in
carne neceſſariū ꝑp vos. Et hoc ꝯfi
dēs ſcio q2 manebo & ꝑmanebo omni
bus vobis ad ꝓfectū vr̄m & gaudium
fidei: vt gratulatio vr̄a abundet
in chriſto ieſu in me per meū aduētū
iterum ad vos. Tantum digne
euangelio xp̄i ꝯuerſamini: vt ſiue
cū venero & videro vos: ſiue abſens
de vobis q2 ſtatis in vno ſpū audiā
vnanimes: collaborantes fidei euāge
lij: & in nullo terreamini ab
aduerſarijs: q̄ eſt in illis cauſa
ꝑditiōis: vobis aūt ſalutis. Et hoc a
deo. Q2 vobis donatū eſt ꝓ xp̄o: nō
ſolū vt in eū credatis: ſed vt etiam pro

πέρ αυτού πάσχειν, τον αυτόν αγώνα έχον
τες οίον είδετε εν εμοί, και νυν ακούετε εν ε
μοί. Cap.2.
Ει τις ουν παράκλησις εν Χριστώ, ει τι
παραμύθιον αγάπης, ει τις κοινωνία
πνεύματος, ει τις σπλάγχνα και οικτιρμοί,
πληρώσατε μου την χαράν, ίνα το αυτό
φρονήτε, την αυτήν αγάπην έχοντες, σύμ
ψυχοι, το εν φρονούντες. μηδέν κατά ερί=
θειαν η κενοδοξίαν, αλλά τη ταπεινοφρο=
σύνη αλλήλους ηγούμενοι υπερέχοντας ε=
αυτών, μη τα εαυτών έκαστος σκοπείτε, αλ
λά και τα ετέρων έκαστος. Τούτο γαρ φρο
νείσθω εν υμίν ο και εν Χριστώ ιησού. ος εν
μορφή θεού υπάρχων, ουχ αρπαγμόν ηγή
σατο το είναι ίσα θεώ, αλλ εαυτόν εκένωσε
μορφήν δούλου λαβών εν ομοιώματι αν
θρώπων γενόμενος, και σχήματι ευρεθείς
ως άνθρωπος, εταπείνωσεν εαυτόν γενόμε=
νος υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε
σταυρού. Διό και ο θεός αυτόν υπερύψω
σε και εχαρίσατο αυτώ όνομα το υπέρ πάν
όνομα, ίνα εν τω ονόματι ιησού παν γόνυ
κάμψη, επουρανίων, και επιγείων, και κα=
ταχθονίων, και πάσα γλώσσα εξομολογή=
σηται ότι κύριος ιησούς Χριστός εις δόξαν
θεού πατρός. ώστε αγαπητοί μου καθώς
πάντοτε υπηκούσατε μου, μη εν τη παρου
σία μου μόνον, αλλά και νυν πολλώ μάλ=
λον εν τη απουσία μου μετά φόβου και
τρόμου την εαυτών σωτηρίαν κατεργάζεσ=
θε. ο θεός γαρ εστίν ο ενεργών εν υμίν και
το θέλειν και το ενεργείν υπέρ της ευδοκίας.
πάντα ποιείτε χωρίς οργής και διαλογισ
μών, ίνα γένησθε άμεμπτοι και ακέραιοι τέκ
να θεού αμώμητα εν μέσω γενεάς σκολιάς
και διεστραμμένης, εν οις φαίνεσθε ως φω=
στήρες εν κόσμω, λόγον ζωής επέχοντες
εις καύχημα εμοί εις ημέραν Χριστού, ότι
ουκ εις κενόν έδραμον, ουδέ εις κενόν εκοπία
σα. αλλ ει και σπένδομαι επί τη θυσία και
λειτουργία της πίστεως υμών, χαίρω και
συγχαίρω πάσιν υμίν. το δε αυτό και υ=
μείς χαίρετε και συγχαίρετέ μοι. ελπίζω δε
εν κυρίω ιησού Τιμόθεον ταχέως πέμψαι
υμίν, ίνα καγώ ευψυχώ γνούς τα περί υ
μών. ουδένα γαρ έχω ισόψυχον όστις γνη
σίως τα περί υμών μεριμνήσει. οι πάντες
γαρ τα εαυτών ζητούσιν, ου τα Χριστού ιη
σού. την δε δοκιμήν αυτού γινώσκετε, ότι
ως πατρί τέκνον συν εμοί εδούλευσεν εις
το ευαγγέλιον. Τούτον μεν ουν ελπίζω

illo patiamini: idē certamen habentes
quale ⁊ vidiſtis in me: ⁊ nūc audiſtis d
me. Cap.2.
Si q̄ ergo ꝯſolatio in xp̄o: ſi quod A
ſolatiū charitatis: ſi qua ſocietas
ſpūs: ſi qua viſcera miſerationis:
implete gaudium meū: vt idem
ſapiatis: eādē charitatē hñtes: vnanimes:
idipſū ſētiētes. Nihil per contentionē
neq̄ p inanē gloriā: ſed in humilitate
ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes:
nō q̄ ſua ſunt ſinguli ꝯſiderātes: ſꝫ ea q̄
aliorum. Hoc enim ſentite
in vobis qđ ⁊ in xp̄o ieſu. Qui cū in
forma dei eēt: nō rapinā arbitratus eſt
eſſe ſe equalē deo: ſed ſeipſū exinaniuit
formā ſerui accipiēs: i ſimilitudinē hoīs
factus: ⁊ habitu inuentus
vt hō: hūiliauit ſemetipſū: fact⁹
obediēs vſq̄ ad mortem: mortem aūt B
crucis. Propter qđ ⁊ deus exaltauit il Hebr.2.c.
lū: ⁊ donauit illi nomen qđ eſt ſupra oē
nomē: vt in nomine ieſu omne genu Ro.14.b.
flectat: celeſtiū: terreſtriū: ⁊ infernoꝝ:
⁊ omnis lingua confiteatur
q2 domin⁹ ieſus chriſtus in gloria eſt
dei p̄ris. Itaq̄ chariſſimi mei ſicut
ſemper obediſtis: non in preſentia
mei tm̄: ſꝫ multo magis nunc
in abſentia mea cum metu ⁊
tremore veſtram ſalutem operamini.
Deus eſt enim qui operat in vobis ⁊
velle ⁊ proficere pro bona volūtate.
Oia āt facite ſine murmuratiōib⁹ ⁊ he
ſitatiōib⁹: vt ſitis ſine q̄rela ⁊ ſimplices
filij dei ſine rep̄henſiōe in medio na=
tiōis praue ⁊ p̄uerſe: inter quos lucetis C
ſicut lumiaria in mūdo: verbū vite cō
tinentes ad gl̄iā meā in die xp̄i: quia
nō in vacuū cucurri: neq̄ in vacuū la
boraui. Sꝫ ⁊ ſi emulor ſupra ſacrificiū
obſequiū fidei veſtre: gaudeo ⁊ et
ꝯgratulor oibus vobis. Idipſū aūt ⁊
vos gaudete: ⁊ ꝯgratulamini mihi.
Spo āt in dño ieſu timotheū me cito
mittere ad vos: vt ⁊ ego bono aīo ſim
cognitis q̄ circa uos ſūt. Neminē ei hēo
tā vnanimē q̄ ſincera affectiōe p uobis
ſollicit⁹ ſit. Oēs ei q̄ ſua ſt q̄rūt: nō q̄
ieſu xp̄i. Experimētū āt eius cognoſcite:
qm̄ ſicut p̄ri filius mecum ſeruiuit in
euangelio. Hunc igitur ſpero me D

Digitized by Google

πέμψαι, ως αν απίδω τα περί εμέ εξ αυτής.
πέποιθα δε εν κυρίω, ότι και αυτός ταχέ=
ως ελεύσομαι. αναγκαίον δε ηγησάμην επα
φρόδιτον τον αδελφόν και συνεργόν και συ
στρατιώτην μου, υμών δε απόστολον και
λειτουργόν της χρείας μου πέμψαι
προς υμάς, επειδή επιποθών ην πάν=
τας υμάς, και αδημονών διότι ηκούσα=
τε ότι ησθένησε. και γαρ ησθένησε παρα=
πλήσιον θανάτω, αλλά ο θεός αυτόν ηλέη=
σεν. ουκ αυτόν δε μόνον, αλλά και εμέ, ίνα
μη λύπην επί λύπη σχώ. σπουδαιοτέ=
ρως ουν έπεμψα αυτόν, ίνα ιδόντες αυτόν,
πάλιν χαρήτε, καγώ αλυπότερος ώ. προσ
δέχεσθε ουν αυτόν εν κυρίω μετά πάσης
χαράς, και τους τοιούτους εντίμους έχε=
τε, ότι διά το έργον του χριστού μέχρι
θανάτου ήγγισε, παραβουλευσάμενος τη
ψυχή, ίνα αναπληρώση το υμών υστέρη=
μα της προς με λειτουργίας. Cap. 3.

Το λοιπόν αδελφοί μου χαίρετε εν κυ=
ρίω. τα αυτά γράφειν υμίν εμοί μεν
ουκ οκνηρόν, υμίν δε ασφαλές. βλέπετε
τους κύνας, βλέπετε τους κακούς εργάτας,
βλέπετε την κατατομήν. ημείς γαρ εσμέν η
περιτομή, οι πνεύματι θεού λατρεύοντες,
και καυχώμενοι εν χριστώ ιησού, και ουκ
εν σαρκί πεποιθότες, καίπερ εγώ έχων πε=
ποίθησιν και εν σαρκί. ει τις δοκεί άλλος
πεποιθέναι εν σαρκί, εγώ μάλλον, περιτο=
μή οκταήμερος, εκ γένους ισραήλ, φυλής
βενιαμίν, εβραίος εξ εβραίων, κατά νόμον φα
ρισαίος, κατά ζήλον διώκων την εκκλησίαν,
κατά δικαιοσύνην την εν νόμω γενόμενος ά
μεμπτος. αλλ άτινα ην μοι κέρδη, ταύτα
ήγημαι διά τον χριστόν ζημίαν. αλλά με
νούνγε και ηγούμαι πάντα ζημίαν είναι διά
το υπερέχον της γνώσεως χριστού ιησού
του κυρίου μου, δι ον τα πάντα εζημιώθην,
και ηγούμαι σκύβαλα είναι ίνα χριστόν κερ
δήσω και ευρεθώ εν αυτώ μη έχων εμήν δι
καιοσύνην την εκ νόμου, αλλά την διά πίσ=
τεως χριστού, την εκ θεού δικαιοσύνην επί
τη πίστει του γνώναι αυτόν και την δύνα=
μιν της αναστάσεως αυτού, και την κοι=
νωνίαν των παθημάτων αυτού, συμμορφού
μενος τω θανάτω αυτού, είπως καταντήσω
εις την εξανάστασιν των νεκρών. ουχ ότι ή=
δη έλαβον η ήδη τετελείωμαι διώκω δε ει και
καταλάβω εφ ω και κατελήφθην υπό του κυ
ρίου ιησού χριστού. αδελφοί εγώ εμαυτόν
ου λογίζομαι κατειληφέναι. εν δε, τα μεν

mittere ad vos: mox vt videro q̃ circa
me ſũt. Cõfido aũt ĩ dño q̃m τ ipſe veni
aȝ ad vos cito. Neceſſariũ aũt exiſtimaui D
epaphroditũ frẽȝ τ coopatorẽ τ cõmili=
tonẽ meum: veſtrum autem apoſtolũ et
miniſtrum neceſſitatis mee mittere
ad vos: q̃m q̇dẽ oẽs vos deſiderabat:
τ meſtus erat propterea φ audieratis
illũ ĩfirmatũ. Nã τ infirmatꝰ ẽ vſqȝ ad
mortẽ: ſed deus miſertus eſt eius.
Nõ ſolũ aũt eius: verũ etiam et mei:
ne triſtitiã ſup triſtitiã haberẽ. Feſtinã
tius ergo miſi illuȝ: vt viſo illo
iterũ gaudeatis: τ ego ſine triſtitia ſiȝ.
itaqȝ illũ cum omni Excipite
gaudio ĩ dño τ eiuſmodi cũ honore ha
betote: q̃m ꝓꝑ opus chriſti vſqȝ ad
mortem acceſſit: tradens
aĩaȝ ſuã: vt ĩpleret id q̃ð ex vobis dee
rat erga meum obſequium. Cap. 3.

DE cetero frẽs mei gaudete ĩ dño: A
eadẽ vobis ſcribere mihi quidem
nõ pigrũ: vobis aũt neceſſariũ. Vide
te canes: videte malos operarios:
videte conciſionem. Nos enim ſumus
circunciſio qui ſpiritu ſeruimus deo:
τ gloriamur in chriſto ieſu τ non
in carne fiduciã hñtes: quãq̃ τ ego ha=
beã cõfidentiã in carne. Si quis alius
vr̃ ꝯfidere in carne: ego magis: circũci
ſuȝ octaua die: ex genere iſrael: ð tribu
beniamĩ hebreꝰ ex hebreis: ſc̄ȝ legẽ pha Act. 23. a.
riſeꝰ: ſc̄ȝ emulationẽ ꝑſequẽs eccleſiã dei:
ſc̄ȝ iuſtitiã q̃ ĩ lege ẽ ꝯuerſatꝰ ſine q̃rela.
Sed que mihi fuerunt lucra: hec B
arbitratꝰ ſuȝ ꝓꝑ xp̃ȝ detrimẽta. Verũ
tamẽ exiſtimo oĩa detrimẽtũ eẽ propter
eminentem ſcientiam ieſu chriſti
dñi mei: ꝓꝑ quẽ oĩa detrimentũ feci:
τ arbitror vt ſtercora vt xp̃ȝ lucrifaciaȝ:
vt τ ĩueniar in illo nõ habens meã iuſti
tiã que ex lege eſt: ſed illã que ex fide ẽ
chriſti ieſu: que ex deo eſt iuſtitia in
fide ad cognoſcẽdũ illũ τ virtutẽ
reſurrectionis eius τ ſocietatem
paſſionũ illius: cõfiguratus
morti eius: ſi quo modo occurram
ad reſurrectõeȝ q̃ ẽ ex mortuis. Nõ φ iã
acceperi aut iã ꝑfectꝰ ſim. Sequor aũt C
ſi quo mõ ꝯprehẽdã: in quo τ ꝯpreben
ſus ſũ a xp̃o ieſu. Frẽs ego me nõ ar=
bitror ꝯprehẽdiſſe. Vnũ aũt: que quidẽ

Digitized by Google

οπίσω επιλανθανόμενος, τοις δε έμπροσ=
θεν επεκτεινόμενος, κατά σκοπόν διώκω
επί το βραβεῖον της άνω κλήσεως του θεού
εν Χριστώ ιησού. όσοι ουν τέλειοι τούτο
φρονώμεν, και ει τι ετέρως φρονείτε και του
το ο θεός υμίν αποκαλύψει. πλήν εις ο εφθά
σαμεν τω αυτώ στοιχείν κανόνι, το αυτό
φρονείν. συμμιμηταί μου γίνεσθε αδελφοί
και σκοπείτε τους ούτω περιπατούντας, κα
θώς έχετε τύπον ημάς. πολλοί γαρ περιπα
τούσιν ους πολλάκις έλεγον υμίν, νυν δε
και κλαίων λέγω τους εχθρούς του σταυ
ρού του Χριστού, ων το τέλος απώλεια, ων
θεός η κοιλία και η δόξα εν τη αισχύνη αυ=
τών, οι τα επίγεια φρονούντες. ημών γαρ το
πολίτευμα εν ουρανοίς υπάρχει, εξ ου και
σωτήρα απεκδεχόμεθα κύριον ιησούν Χρι=
στόν, ος μετασχηματίσει το σώμα της τα=
πεινώσεως ημών εις το γενέσθαι αυτό σύμ=
μορφον τω σώματι της δόξης αυτού, κατά
την ενέργειαν του δύνασθαι αυτόν και υπο
τάξαι εαυτώ τα πάντα. Cap.4.

Ὥστε αδελφοί μου αγαπητοί και επιπόθη
τοι χαρά και στέφανός μου, ούτως στή
κετε εν κυρίω αγαπητοί. ευοδίαν παρακα=
λώ, και συντύχην παρακαλώ το αυτό φρο
νείν εν κυρίω. ναι ερωτώ και σε σύζυγε γνή
σιε συλλαμβάνου αυταίς, αίτινες εν τω ευα
γγελίω συνήθλησάν μοι μετά και κλήμεν=
τος και των λοιπών συνεργών μου, ων τα
ονόματα εν βίβλω ζωής. χαίρετε εν κυρίω
πάντοτε, πάλιν ερώ χαίρετε. το επιεικές υ=
μών γνωσθήτω πάσιν ανθρώποις. ο κύριος
εγγύς. μηδέν μεριμνάτε, αλλ' εν παντί τη
προσευχή και τη δεήσει μετά ευχαριστίας
τα αιτήματα υμών γνωριζέσθω προς τον θε
όν. και η ειρήνη του θεού η υπερέχουσα πάν
τα νουν, φρουρήσει τας καρδίας υμών, και
τα νοήματα υμών εν Χριστώ ιησού. το λοι
πόν αδελφοί όσα εστίν αληθή, όσα σεμνά,
όσα δίκαια, όσα αγνά, όσα προσφιλή, ό=
σα εύφημα, ει τις αρετή, και ει τις έπαινος,
ταύτα λογίζεσθε, α και εμάθετε και παρε=
λάβετε, και ηκούσατε και είδετε εν εμοί, ταύ
τα πράσσετε, και ο θεός της ειρήνης έσται
μεθ' υμών. εχάρην δε εν κυρίω μεγάλως,
ότι ήδη ποτέ ανεθάλετε το υπέρ εμού φρο=
νείν, εφ' ω και φρονείτε. ηκαιρείσθε δε. ουχ
ότι καθ' υστέρησιν λέγω. εγώ γαρ έμαθον εν
οις ειμί αυτάρκης είναι. οίδα και ταπεινού=
σθαι, οίδα και περισσεύειν. εν παντί και εν
πάσι μεμύημαι, και χορτάζεσθαι και πει=
νάν, και περισσεύειν και υστερείσθαι. πάν=

retro ſūt obliuiſcēs: ad ea vo q̄ ſūt priora
extēdēs meipſuz: ad deſtinatū pſequoꝛ
ad brauiū ſuperne vocationis dei
i xp̄o ieſu. Quicūqz ergo pfecti ſumus
hoc ſētiam9: τ ſi qd aliter ſapitiſ: τ hoc
vobiſ de9 reuelabit. Verūtamē ad qd p
uenim9 vt idē ſapiam9: τ i eadē pmanea D
mus regula. Imitatores mei eſtote fra 1.Co.4.d.
tres: τ obſeruate eos q ita ābulāt: ſicut Ephe.5.a. 1.The.4.b
habetis formā nr̄az. Multi ei ambulāt Johan.13.g
quos ſepe dicebam vobis: nunc autez
τ flens dico inimicos crucis
chriſti: quorum finis interitus: quoruz
de9 vēter eſt τ gloria in ꝯfuſione ipſoꝝ:
qui terrena ſapiūt. Noſtra aūt
conuerſatio in celis eſt: vnde etiam
ſaluatorē expectam9 dn̄z nr̄m ieſuz xp̄z:
qui reformabit corpus humilitatis
noſtre configuratum
corpori claritatis ſue: ſecundum
opatiōem vtutis ſue q̄ et poſſit ſubijcere
ſibi omnia. Cap.4.

Itaqz frēs mei chariſſimi τ deſide A
ratiſſimi gaudiū meū τ coroa mea
ſic ſtate in dn̄o chariſſimi. Euodiam
rogo τ ſyntychē deprecoꝛ idipſ ſapere
i dn̄o. Etiā rogo τ te germane cōpar
adiuua illas q̄ mecū laborauerūt i euā
gelio cū clemente
τ ceteris adiutoribus meis: quoruz
noīa ſūt in libro vite. Gaudete in dn̄o
ſp: iterū dico gaudete. Modeſtia vr̄a
nota ſit oībus hoībus. Dn̄s enim
pꝓe eſt. Nihil ſolliciti ſitis: ſz in omni Mat.5.ſ.
oratione τ obſecratiōe cū grāꝝ actiōe
petitiōes veſtre innoteſcāt apud deum.
Et pax dei que exuperat omnem B
ſenſum cuſtodiat corda veſtra τ
itelligētias vr̄as in xp̄o ieſu. De cetero
frēs q̄cunqz ſunt vera: quecūqz pudica:
q̄cūqz iuſta: q̄cūqz ſctā: q̄cūqz amabi=
lia: q̄cūqz bone fame: ſi q̄ virt9: ſi q̄ la9
diſcipline: hec cogitate: q̄ τ didiciſtis τ
accepiſtis: τ audiſtis τ vidiſtis in me:
hec agite: τ deus pacis erit
vobiſcū. Gauiſus ſū āt i dn̄o vehemē
ter: qm̄ tādē aliqn̄ refloruiſtis p me ſēti
re ſicut τ ſētiebatis. Occupati āt eratis.
Nō q̄ſi pp penuriā dico. Ego eī didi= C
ci i qb9 ſū ſufficiēs eē. Scio τ humilia
ri: ſcio τ abundare. Vbiqz τ in
oibus inſtitutus ſuz: τ ſaturi τ eſurire:
et abundare et penuriam pati. Omnia

Digitized by Google

τα ισχύω εν τω ενδυναμούντι με χριστώ. πλην καλώς εποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τη θλίψει. οίδατε και υμείς φιλιππήσιοι, ότι εν αρχή του ευαγγελίου ότε εξήλθον από μακεδονίας, ουδεμία μοι εκκλησία εκοινώνησεν εις λόγον δόσεως και λήψεως ειμή υμείς μόνοι. ότι και εν θεσσαλονίκη και άπαξ και δις εις την χρείαν μοι επέμψατε. ουχ ότι επιζητώ το δόμα, αλλ επιζητώ τον καρπόν τον πλεονάζοντα εις λόγον υμών. απέχω δε πάντα και περισσεύω. πεπλήρωμαι δεξάμενος παρά επαφροδίτου τα παρ υμών οσμήν ευωδίας, θυσίαν δεκτήν, ευάρεστον τω θεώ. ο δε θεός μου πληρώσει πάσαν χρείαν υμών κατά τον πλούτον αυτού εν δόξη εν χριστώ ιησού. τω δε θεώ και πατρί ημών η δόξα εις τους αιώνας των αιώνων αμήν. ασπάσασθε πάντα άγιον εν χριστώ ιησού. ασπάζονται υμάς οι συν εμοί αδελφοί. ασπάζονται υμάς πάντες οι άγιοι, μάλιστα δε οι εκ της καίσαρος οικίας. η χάρις του κυρίου ιησού χριστού μετά πάντων υμών. αμήν.

Τέλος της προς φιλιππησίους επιστολής.

poſſum in eo qui me confortat. Verumtamen bene feciſtis communicantes tribulationi mee. Scitis autem ⁊ vos philippenſes quod in principio euangelii quando profectus ſum a macedonia: nulla mihi eccleſia communicauit in ratione dati ⁊ accepti: niſi vos ſoli: quia ⁊ theſſalonicam ſemel ⁊ bis in vſum mihi miſiſtis. Non quia quero datum: ſed requiro fructum abundantem in ratione veſtra. Habeo autem omnia ⁊ abundo. Repletus ſum acceptis ab epaphrodito que miſiſtis in odorem ſuauitatis: hoſtiam acceptam: placentem deo. Deus autem meus impleat omne deſiderium veſtrum ſecundum diuitias ſuas in gloria in chriſto ieſu. Deo autem ⁊ patri noſtro gloria in ſecula ſeculorum amen. Salutate omnem ſanctum in chriſto ieſu. Salutant vos qui mecum ſunt fratres. Salutant vos omnes ſancti: maxime autem qui de ceſaris domo ſunt. Gratia domini noſtri ieſu chriſti cum ſpiritu veſtro. Amen. D Roma.12.a

Explicit epiſtola beati pauli ad Philippenſes.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Coloſſenſes.

Coloſſenſes ⁊ hi ſicut laodicenſes ſunt aſiani: ⁊ ipſi preuenti erant a pſeudoapoſtolis. Nec ad hos acceſſit ipſe apoſtolus: ſed ⁊ hos per epiſtolam corrigit. Audierant enim verbū ab archippo q̄ miniſteriū in eos accepit. Ergo apl's iā ligatus ſcribit eis ab epheſo p̄ Tychicū diaconen ⁊ oneſimum acolytum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς κολασσαείς επιστολή. Cap. I.

Παύλος απόστολος ιησού χριστού διά θελήματος θεού και τιμόθεος ο αδελφός τοις εν κολοσσαίς αγίοις και πιστοίς αδελφοίς εν χριστώ. χάρις υμίν και ειρήνη από θεού πατρός ημών και κυρίου ιησού χριστού. ευχαριστούμεν τω θεώ και πατρί του κυρίου ημών ιησού χριστού πάντοτε περί υμών προσευχόμενοι, ακούσαντες την πίστιν υμών εν χριστώ ιησού και την αγάπην την εις πάντας τους αγίους διά την ελπίδα την αποκειμένην υμίν εν τοις ουρανοίς, ην προηκούσατε εν τω λόγω της αληθείας του ευαγγελίου του παρόντος εις υμάς, καθώς και εν παντί τω κόσμω και εστί καρποφορούμενον και αυξανόμενον, καθώς και εν υμίν αφ ης ημέρας ηκούσατε και επέγνωτε την χάριν του θεού εν αληθεία, καθώς εμάθετε από επαφρά του αγαπητού

Incipit epiſtola beati pauli apoſtoli ad Coloſſenſes. Cap. I.

Paulus apoſtolus ieſu chriſti per voluntatem dei ⁊ timotheus frater his qui ſunt coloſſis ſanctis ⁊ fidelibus fratribus in chriſto ieſu. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ domino ieſu chriſto. Gratias agimus deo ⁊ patri domini noſtri ieſu chriſti ſemper pro vobis orantes: audientes fidem veſtram in chriſto ieſu ⁊ dilectionem quam habetis in ſanctos omnes propter ſpem que repoſita eſt vobis in celis: quam audiſtis in verbo veritatis euangelii quod peruenit ad vos: ſicut ⁊ in vniuerſo mundo eſt et fructificat ⁊ creſcit ſicut ⁊ in vobis: ex ea die qua audiſtis et cognouiſtis gratiam dei in veritate: ſicut didiciſtis ab epaphra chariſſimo A

Digitized by Google

συνδούλου ημών, ος εστί πιστός υπέρ υ=
μών διάκονος του Χριστού. ο και δηλώσας
ημίν την υμών αγάπην εν πνεύματι. διατού
το και ημείς αφ ης ημέρας ηκούσαμεν, ου
παυόμεθα υπέρ υμών προσευχόμενοι και αι
τούμενοι, ίνα πληρωθήτε την επίγνωσιν του
θελήματος αυτού εν πάση σοφία και συνέ=
σει πνευματική, περιπατήσαι υμάς αξίως
του κυρίου εις πάσαν αρέσκειαν εν παντί έρ=
γω αγαθώ καρποφορούντες και αυξανόμε
νοι εις την επίγνωσιν του θεού, εν πάση δυ=
νάμει δυναμούμενοι κατά το κράτος της δό
ξης αυτού εις πάσαν υπομονήν και μακρο=
θυμίαν μετά χαράς, ευχαριστούντες τω θεώ
και πατρί τω ικανώσαντι ημάς εις την μερί
δα του κλήρου των αγίων εν τω φωτί. ος
ερρύσατο ημάς εκ της εξουσίας του σκό=
τους, και μετέστησεν εις την βασιλείαν του υ
ιού της αγάπης αυτού, εν ω έχομεν την απο
λύτρωσιν την άφεσιν των αμαρτιών. ος εσ=
τίν εικών του θεού του αοράτου πρωτότο=
κος πάσης κτίσεως, ότι εν αυτώ εκτίσθη τα
πάντα τα εν τοις ουρανοίς και τα επί της γης
τα ορατά και τα αόρατα, είτε θρόνοι, είτε
κυριότητες, είτε αρχαί, είτε εξουσίαι, τα πάν
τα δι αυτού και εις αυτόν έκτισται. και αυ=
τός εστί προ πάντων, και τα πάντα εν αυ
τώ συνέστηκε. και αυτός εστί κεφαλή του σώ
ματος της εκκλησίας, ος εστίν αρχή πρωτό
τοκος εκ των νεκρών, ίνα γένηται εν πάσιν αυ
τός πρωτεύων. ότι εν αυτώ ευδόκησε παν
το πλήρωμα κατοικήσαι, και δι αυτού απο
καταλλάξαι πάντα εις αυτόν ειρηνοποιήσας
διά του αίματος του σταυρού αυτού δι αυ
τού, είτε τα επί της γης, είτε τα εν τοις ου=
ρανοίς. και υμάς ποτέ όντας απηλλοτριω=
μένους και εχθρούς τη διανοία εν τοις έρ=
γοις τοις πονηροίς, νυνί δε αποκατήλλα=
ξεν εν τω σώματι της σαρκός αυτού διά
του θανάτου, παραστήσαι υμάς αγίους και
αμώμους και ανεγκλήτους κατενώπιον αυ
τού, είγε επιμένετε τη πίστει τεθεμελιωμένοι
και εδραίοι και μη μετακινούμενοι από της
ελπίδος του ευαγγελίου, ου ηκούσατε του
κηρυχθέντος εν πάση τη κτίσει τη υπό τον ου
ρανόν, ου εγενόμην εγώ παύλος διάκονος.
νυν χαίρω εν τοις παθήμασι μου υπέρ υμών
και ανταναπληρώ τα υστερήματα των θλί
ψεων του Χριστού εν τη σαρκί μου υπέρ
του σώματος αυτού ο εστίν η εκκλησία, ης
εγενόμην εγώ διάκονος κατά την οικονομί
αν του θεού την δοθεῖσαν μοι εις υμάς, πλη
ρώσαι τον λόγον του θεού, το μυστήριον

conſeruo nr̃o: qui eſt fidelis pro vobis
miniſter xp̃i ieſu. Qui et manifeſtauit B
nobis dilectionem veſtrã in ſpũ. Ideo
τ nos ex qua die audiuimus: non
ceſſamus pro vobis orantes τ poſtulan
tes: vt impleamini agnitione
volũtatis ei9 in oĩ ſapientia τ intellectu
ſpiritali: vt ambuletis digne
deo per oĩa placentes in omni opere
bono fructificantes τ creſcentes
in ſcientia dei: in omni virtute
confortati ſm potentiam claritatis
eius: in oĩ patiẽtia τ longanimitate
cum gaudio gratias agentes deo
τ patri: q̇ dignos nos fecit in partem
ſortis ſanctorum in lumine. Qui
eripuit nos de poteſtate tenebrarum:
τ tranſtulit in regnum filij
dilectõis ſue: in quo habem9 redẽptio Ephe. i. b.
nẽ τ remiſſionẽ peccatorum. Qui eſt
imago dei inuiſibilis primogenitus
oĩs creature: qm̃ in ipſo condita ſunt C
vniuerſa in celis τ in terra
viſibilia τ inuiſibilia: ſiue throni ſiue
dñatiões ſiue pncipat9 ſiue ptãtes: oĩa
per ipſum τ in ipſo creata ſunt. Et ipẽ
eſt ante omnes: τ omnia in ipſo
conſtãt. Et ipſe eſt caput corporis i. Co. xv. c.
eccleſie: q̇ eſt principium primogenitus
ex mortuis: vt ſit in omnibus ipſe
pmatũ tenẽs. Qr̃ i ipſo cõplacuit oẽȝ
plenitudinẽ ĩhabitare: τ p eũ recõciliari
omnia in ipſum pacificans
per ſanguinem crucis eius:
ſiue q̃ in terris ſiue que in celis ſunt.
Et vos cum eſſetis aliquando alienati
τ inimici ſenſu in operibus
malis: nunc autem reconciliauit
in corpore carnis eius per
mortem: exhibere vos ſanctos τ
ĩmaculatos τ irrephẽſibiles corã ipſo:
ſi tamen permanetis in fide fundati D
τ ſtabiles τ immobiles a
ſpe euãgelij: qđ audiſtis qđ ſub celo ẽ:
qđ predicatũ eſt in vniuerſa creatura q̃
cui9 fact9 ſuȝ ego paulus miniſter: qui
nunc gaudeo in paſſionibus pro vobis:
τ adimpleo ea que deſunt paſſionum
chriſti in carne mea pro
corpore eius quod eſt eccleſia: cuius
factus ſum ego miniſter ſm diſpẽſatio=
nẽ dei que data eſt mihi in vobis: vt i
pleam verbum dei: myſterium quod

το ἀποκεκρυμμένον ἀπό τῶν αἰώνων καὶ ἀ
πό τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁ=
γίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης μυστηρίου τού=
του ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν
ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης, ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν,
νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσ
κοντες ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν
πάντα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ ἰησοῦ, εἰς ὃ καὶ
κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐ
τοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

Cap.2.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔ
χω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν λαοδικείᾳ καὶ
ὅσοι οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν
σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν
συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πάντα
πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως
εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ
πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσὶ πάντες
οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως
ἀπόκρυφοι. τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑ
μᾶς παραλογίζηται ἐν πειθανολογίᾳ. εἰ
γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύμα=
τι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑ=
μῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χρι=
στὸν πίστεως ὑμῶν. ὡς οὖν παρελάβετε
τὸν Χριστὸν ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ
περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομού=
μενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίσ=
τει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐ=
τῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσ
ται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ
κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀν
θρώπων κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ
οὐ κατὰ Χριστόν. ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν
τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, καὶ
ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κε=
φαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. ἐν ᾧ καὶ
περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ
ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς
σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, συν=
ταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ
συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας
τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώ=
μασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν
συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμε
νος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλεί=
ψας τὸ καθ᾽ ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγ=
μασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν. καὶ αὐτὸ ἦρεν
ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυ
ρῷ, ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξου

abſcōditū fuit a ſeculis ⁊ generatiōibus:
nunc autem manifeſtatum eſt ſanctis
eius: quib⁹ voluit deus notas facere
diuitias glorie ſacramenti huius in
gētibus: qđ eſt chriſtus in vobis ſpes
glorie: quē nos annunciauim⁹ corripi
entes omnem hominem ⁊ docentes
in oī ſapientia: vt exhibeamus omnē
hoiē pfectū in xpo ieſu: in quo ⁊ labo
ro certando ſm operationē eius:
quam operatur in me in virtute.

Cap.2.

A Volo eñ vos ſcire qlē ſollicitudinē
habeā p vobis ⁊ p his q̄ ſūt laodi
cie ⁊ q̄cunq; nō viderūt faciē meam in
carne: vt conſolent corda ipſorum
inſtructi in charitate ⁊ in omnes
diuitias plenitudinis intellectus
in agnitione myſterij dei ⁊
patris ⁊ chriſti ieſu: in quo ſunt omnes
theſauri ſapientie ⁊ ſcientie
abſcōditi. Hoc aūt dico: vt nemo vos
decipiat in ſublimitate ſermonum.
Nā ⁊ ſi corpore abſens ſum: ſed ſpiritu 1.Cor.5.a.
vobiſcū ſuꝫ gaudēs ⁊ vidēs ordinē vr̄m
⁊ firmamentum eius que in chriſto eſt
B fidei veſtre. Sicut ergo accepiſtis
ieſum chriſtum dn̄m nr̄m: in ipſo
ambulate: radicati et ſuperedificati
in ipſo: ⁊ confirmati in fide
ſicut et didiciſtis: abundantes in illo
in grarū actiōe. Uidete ne qs vos de
cipiat per philoſophiam ⁊
inanē fallaciā ſm traditionem hominū
ſm elementa mundi ⁊
nō ſꝫ chriſtū. Qr in ipſo ihabitat oīs
plenitudo diuinitatis corporaliter: et
eſtis in illo repleti: qui eſt caput
oīs pricipatus ⁊ poteſtatis. In quo ⁊
circūciſi eſtis circūciſiōe nō manufacta
in expoliatione corporis
carnis: ſꝫ in circunciſiōe xpi: con ſepulti
C ei in baptiſmo: in quo
reſurrexiſtis per fidem operationis
dei q ſuſcitauit illum a mortuis.
Et vos cum mortui eſſetis in delictis Ephe.2.a.
et preputio carnis veſtre
conuiuificauit cuꝫ illo: donans
vobis omnia delicta: delens quod
aduerſus nos erat chirographū decreti
qđ erat ꝯtrarium nobis. Et ipm̄ tulit
de medio affigens illud cruci:
⁊ expolians principatus ⁊ poteſtates

σίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει, ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων εἰκῆ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ. εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε. μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θίγῃς, ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων, ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Cap. 3.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος, τὰ ἄνω φρονεῖτε μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι᾽ ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς. νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔνι ἕλλην καὶ ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχει μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος, καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ

traduxit confidenter palam triumphãs illos in ſeipſo. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei feſti aut neomenie aut ſabbatorum: q̃ ſũt vmbra futurorum: corpus autẽ chriſti. Nemo vos ſeducat volens in humilitate et religione angelorum que non vidit: ambulans fruſtra inflatus ſenſu carnis ſue: et non tenens caput: ex quo totum corpus per nexus et coniunctiões ſubminiſtratũ et conſtructũ creſcit in augmentum dei. Si ergo mortui eſtis cũ chriſto ab elementis mũdi huius mũdi: quid adhuc tanq̃ viuẽtes in mũdo decernitis? Ne tetigeritis: neqz guſtaueritis: neqz contrectaueritis: q̃ ſũt omnia in interitu ipſo vſu ſecundum precepta et doctrinas hominum: que ſunt ratione quidem habentia ſapientie in ſuperſtitione et humilitate et non ad parcẽdũ corpori: nõ in honore aliquo ad ſaturitatẽ carnis. Cap. 3.

Igitur ſi conſurrexiſtis cũ chriſto: q̃ ſurſũ ſunt q̃rite: vbi chriſtus eſt in dextera dei ſedẽs: que ſurſuz ſunt ſapite: nõ q̃ ſuper terrã. Mortui enim eſtis: et vita veſtra abſcondita eſt cum chriſto in deo. Cum autẽ chriſtus apparuerit vita veſtra: tunc et vos apparebitis cũ ipſo in gloria. Mortificate ergo mẽbra veſtra q̃ ſũt ſuper terrã: fornicationẽ: immũditiã: libidinẽ: concupiſcẽtiã malã: et auaritiã: q̃ eſt ſimulacrorũ ſeruitus: propter q̃ venit ira dei ſuper filios incredulitatis: in quibus et ambulaſtis aliquãdo cũ viueretis in illis. Nũc autẽ deponite et vos omnia: irã: indignationẽ: maliciã: blaſphemiaz: turpẽ ſermonẽ de ore veſtro. Nolite mentiri inuicẽ: expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis: et induentes nouum eum qui renouatur in agnitionẽ dei ſecundum imaginẽ eius q̃ creauit eũ: vbi non eſt gentilis et iudeus: circũciſio et preputium: barbarus et ſcytha: ſeruus et liber: ſed omnia et in omnibus chriſtus. Induite vos ergo ſicut electi dei ſancti et dilecti viſcera miſericordie: benignitatem: humilitatẽ: modeſtiam: patientiam ſupportantes inuicẽ et donãtes vobiſmetipſis ſi quis aduerſus aliquẽ habet q̃relã: ſicut et dominus donauit vobis: ita et vos. Super omnia autẽ hec: charitatẽ habete quod eſt vinculuz perfectionis et pax chriſti

D

Mat. 24. a. Mar. 13. b. Luce. 21. b. 1. Cor. 3. b Ephe. 5. b.

A

g. Venit in grc. pſentis temporis. Ephe. 5. a.

B

Hebr. 12. a. 1 Pe. 2. a. Ephe. 4. c. Roma. 6. a Ephe. 4. c.

Ephe. 6. b.

Ephe. 4. d.

C

Digitized by Google

βραβευέτω εν ταις καρδίαις υμών, εις ην
και εκλήθητε εν ενί σώματι, και ευχάριστοι
γίνεσθε. ο λόγος του χριστού ενοικείτω εν
υμίν πλουσίως εν πάση σοφία, διδάσ=
κοντες και νουθετούντες εαυτούς ψαλμοίς
και ύμνοις και ωδαίς πνευματικαίς εν χά=
ριτι, άδοντες εν τη καρδία υμών τω κυρίω.
και παν ότι αν ποιήτε εν λόγω η εν έργω,
πάντα εν ονόματι κυρίου ιησού, ευχαρι=
στούντες τω θεώ και πατρί δι αυτού. αι γυ
ναίκες υποτάσσεσθε τοις ανδράσιν ως ανή
κεν εν κυρίω. οι άνδρες αγαπάτε τας γυ=
ναίκας και μη πικραίνεσθε προς αυτάς. τα
τέκνα υπακούετε τοις γονεύσι κατά πάν=
τα, τούτο γαρ εστίν ευάρεστον εν κυρίω. οι
πατέρες μη ερεθίζετε τα τέκνα υμών, ίνα μη
αθυμώσιν. οι δούλοι υπακούετε κατά πάν
τα τοις κατά σάρκα κυρίοις, μη εν οφθαλμο
δουλείαις ως ανθρωπάρεσκοι, αλλ εν απλό
τητι καρδίας φοβούμενοι τον θεόν, και παν
ότι εάν ποιήτε εκ ψυχής εργάζεσθε, ως τω
κυρίω και ουκ ανθρώποις, ειδότες από κυ=
ρίου απολήψεσθαι την ανταπόδοσιν της
κληρονομίας. τω γαρ κυρίω χριστώ δου
λεύετε. ο δε αδικών κομιείται ο ηδίκησε, και
ουκ εστί προσωποληψία. Cap.4.

Οι κύριοι το δίκαιον και την ισότητα τοις
δούλοις παρέχετε, ειδότες ότι και υ=
μείς έχετε κύριον εν ουρανοίς. τη προσευ=
χή προσκαρτερείτε γρηγορούντες εν αυτή
εν ευχαριστία, προσευχόμενοι άμα και πε
ρί ημών ίνα ο θεός ανοίξη και ημίν θύραν του
λόγου λαλήσαι το μυστήριον του χρισ=
τού, δι ο και δέδεμαι ίνα φανερώσω αυτό
ως δει με λαλήσαι. εν σοφία περιπατείτε
προς τους έξω, τον καιρόν εξαγοραζόμενοι.
ο λόγος υμών πάντοτε εν χάριτι άλατι
ηρτυμένος, ειδέναι πως δει υμάς ενί εκάσ
τω αποκρίνεσθαι. τα κατ εμέ πάντα γνωρί
σει υμίν τυχικός ο αγαπητός αδελφός και
πιστός διάκονος και σύνδουλος εν κυρίω,
ον έπεμψα προς υμάς εις αυτό τούτο, ίνα
γνω τα περί υμών, και παρακαλέση τας
καρδίας υμών σύν ονησίμω τω πιστώ και
αγαπητώ αδελφώ ος εστίν εξ υμών, πάντα
υμίν γνωριούσι τα ώδε. ασπάζεται υμάς α
ρίσταρχος ο συναιχμάλωτος μου και μάρ=
κος ο ανεψιός βαρνάβα περί ου ελάβετε εν
τολάς. εάν έλθη προς υμάς δέξασθε αυτόν,
και ιησούς ο λεγόμενος ιούστος, οι όντες
εκ περιτομής. ούτοι μόνοι συνεργοί εις την
βασιλείαν του θεού, οίτινες εγενήθησαν μοι
παρηγορία. ασπάζεται υμάς επαφράς, ο εξ

exultet in cordibus veſtris: in qua
τ vocati eſtis in vno corpore: τ grati
eſtote. Verbum chriſti habitet in
vobis abũdãter in oĩ ſapiẽtia: docẽtes
τ ɔmonẽtes voſmetipſos in pſalmis
τ hymnis τ cãticis ſpũalibus in gratia:
cantantes in cordibus veſtris deo.
Omẽ qδcũqз facitis in verbo aut ĩ ope:
oĩa in noĩe dñi nrĩ ieſu xpĩ: grãs agẽtes
deo τ patri per ipſum. Mulieres — Ephe.5.c. 1.Pe.3.a.
ſubdite eſtote viris ſicut oportet
in dño. Viri diligite vxores veſtras: — D
et nolite amari eſſe ad illas.
Filij obedite parẽtibus per omnia:
hoc ei placitũ eſt ĩ dño. Γ filios vrõs vt — Ephe.6.a.
Pres nolite ad idignatiõez ꝓuocare
nõ puſillo aĩo fiãt. Serui obedite p oĩa — Ephe.6.a.
dñis carnalib9: nõ ad o — 1.Pe.2.c.
culũ ſeruiẽtes q̃ſi hoĩbus placẽtes: ſз in — Leui.19.g. Ro.2.b.
ſimplicitate cordis timẽtes dñз. Quod — Ephe.6.b. Actu.10.c.
cunqз facitis: ex animo operamini: ſicut — Iaco.2.b. 1.Pe.1.c.
dño τ nõ hominibus: ſciẽtes ꝙ a dño
accipietis retributionem
hereditatis. Dño xpo ſuite. Γ geſſit. Et
Qui eni iiuriã facit: recipiet id qδ iniq̃
nõ eſt pſonaꝝ acceptio apδ deũ. Ca.4.

Domini qδ iuſtum eſt et equum — A
ſeruis pſtate: ſcientes q: ñ et vos
dominum habetis in celo. Orationi
inſtate vigilantes in ea
in gratiaꝝ actione: orantes ſimul τ pro
nobis: vt de9 apiat nobis oſtium
ſermonis ad loq̃ndũ myſterium chriſti:
pp qδ ẽt vinct9 ſũ: vt manifeſtẽ illδ ita
vt opз me loq̃. In ſapiẽtia ambulate — Ephe.5.c.
ad eos q̃ foris ſunt: tp̃s redimentes.
Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit
ɔdit9: vt ſciatis quõ oporteat vos vni=
cuiqз rñdere. Que circa me ſũt oĩa vobis — B
nota faciet tychic9 chariſſim9 frater et
fidelis miniſter τ conſeruus in dño:
quẽ miſi ad vos ad hoc ipſum: vt
cognoſcat que circa vos ſunt τ cõſolet
corda vrã cũ oneſimo chariſſimo τ
fideli fratre qui ex vobis ẽ: qui omnia
q̃ hic agũtur nota faciẽt vobis. Salu=
tat vos ariſtarch9 cõcaptiu9 me9 τ mar — 2.Thi.4.c.
cus cõſobrin9 barnabe: de quo accepiſtis
mãdata. Si venerit ad vos: ſuſcipite
et ieſus q̃ dr̃ iuſtus: qui ſunt L illũ:
ex circũciſiõe. Hi ſoli ſũt adiutores mei — C
regno dei: qui mihi fuerunt L in
ſolatio. Salutat vos epaphras: q̃ ex

ὑμῶν δοῦλος χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν ἱεραπόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ δημᾶς. ἀσπάσασθε τοὺς ἐν λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. καὶ εἴπατε ἀρχίππῳ. βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς κολασσαεῖς ἐπιστολῆς.

vobis eſt ſeruus xpi ieſu: ſemp ſollicitus pro vobis in orationibus: vt ſtetis perfecti et pleni in omni volūtate dei. Teſtimoniū enim illi perhibeo q3 habet multū laborē pro vobis et pro his q ſūt laodicie et qui hierapoli. Salutat vos lucas medicꝰ chariſſimus: et demas. D

Salutate fratres qui ſunt laodicie et nimpham: et que in domo eius eſt eccleſiā. Et cū lecta fuerit apud vos epiſtola hec: facite vt et in laodicenſiū eccleſia legat: et ea que laodicenſiū eſt vobis legatur. Et dicite archippo. Uide miniſterium quod accepiſti in dño: vt illud impleas. Salutatio mea manu pauli. Memores eſtote vinculoꝝ meoꝝ. Gratia dñi nři ieſu xpi vobiſcum. Amen.

Explicit epl'a bti pauli ad Coloſſenſes.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Theſſalonicenſes primam.

Theſſalonicenſes ſunt macedones: qui accepto verbo veritatis perſiterunt in fide: etiam in perſecutione ciuium ſuorum. Preterea nec receperunt falſos apoſtolos: nec ea que a falſis apoſtolis dicebantur. Hos collaudat apoſtolus ſcribens eis ab athenis per tychicum diaconen et oneſimum acolytū.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν ἀδιαλείπτως, μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. εἰδότες ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ πνεύματι ἁγίῳ καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ τῇ ἀχαΐᾳ. ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου, οὐ μόνον ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑ-

Incipit epiſtola beati pauli apli ad Theſſalonicenſes prima. Cap. I.

Paulus et ſiluanꝰ et timotheus eccleſie theſſalonicenſiū in deo patre nřo et dño ieſu chriſto: gratia vobis et pax a deo patre noſtro et dño ieſu xpo. Gratias agimus deo ſemper pro oibus vobis: memoriā veſtri facientes in orōnibus noſtris ſine intermiſſione: memores operis fidei veſtre et laboris et charitatis et ſuſtinētie ſpei dñi noſtri ieſu chriſti ante deum et patrem noſtrum. Scientes fratres dilecti a deo electionem veſtram: q2 euangelium noſtrū nō fuit ad vos in ſermōe tm̄: ſed et in virtute et in ſpū ſancto et in plenitudine multa: ſicut ſcitis quales fuerimus in vobis pp vos. Et vos imitatores nři facti eſtis et dñi: excipientes verbum in tribulatiōe mlta cū gaudio ſpūs ſcti: ita vt facti ſitis forma omnibus credētibus in macedonia et in achaia. A vobis eim diffamatus eſt ſermo dñi: non ſolum in macedonia et in achaia: ſed in omni loco fides veſtra que eſt

A B C

Digitized by Google

μῶν πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ
χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. αὐτοὶ γὰρ πε
ρὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσ
χομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε
πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύ
ειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγει=
ρεν ἐκ νεκρῶν ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀ=
πὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. Cap.2.
Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ἀδελφοὶ τὴν εἴσοδον ἡ
μῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγο
νεν, ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες κα
θὼς οἴδατε ἐν φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα
ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ἡ
γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐ
δὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὔτε ἐν δόλῳ, ἀλλὰ κα=
θὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευ=
θῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν οὐχ
ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ
τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε
γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν
καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξί=
ας, θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώ=
πων δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν οὔτε ἀπὸ ἀλ=
λων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ
ἀπόστολοι. ἀλλ᾽ ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ
ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκ
να, οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν με
ταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διό
τι ἀγαπητοὶ ἡμῶν γεγένησθε. μνημονεύετε
γὰρ ἀδελφοὶ τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχ
θον, νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι
πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύ=
ξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ὑ=
μεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεὸς ὡς ὁσίως καὶ δι
καίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν
ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκασ=
τον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακα
λοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, καὶ
μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀ=
ξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν
ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. διὰ τοῦτο καὶ
ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως,
ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν
τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλ
λὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ
ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε ἀδελφοὶ τῶν ἐκκλη
σιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἐν
χριστῷ ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑ=
μεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ

ad deum profecta eſt: ita vt non D
ſit nobis neceſſe quicq̃ loq. Ipſi enim de
nobis annũciãt q̃lẽ introitũ habuerimus
ad vos: et quomodo conuerſi eſtis
ad deum a ſimulacris: ſeruire
deo viuo et vero: et expectare
filium eius de celis quem ſuſcitauit
ex mortuis ieſũ: q eripuit nos ab
ira ventura. Cap.2.
Nam et ipſi ſcitis fres introitũ noſtrũ A
ad vos: q̃r non inanis fuit:
ſed ante paſſi multa et ↄtumelijs affecti ſi=
cut ſcitis in philippis: fiduciã habuimus
in deo noſtro loqui ad vos
euangeliũ dei in multa ſollicitudine
Exhortatio enim nr̃a nõ de errore: neq̃
de immũditia neq̃ in dolo: ſed ſicut
ꝓbati ſumus a deo vt crederetur nobis
euangeliũ: ita loquimur: non
quaſi hominibus placentes: ſed deo
qui probat corda noſtra. Neq̃
enim aliqñ fuimus in ſermone adulationis
ſicut ſcitis: neq̃ in occaſione auaritie:
deus teſtis eſt: nec q̃rentes ab hominibus
gloriã: neq̃ a vobis neq̃ ab alijs:
cũ poſſemus vobis oneri eẽ vt chriſti B
apli. Sed facti ſumus paruuli in medio
veſtrũ: tanq̃ ſi nutrix foueat filios ſuos:
ita deſiderãtes vos cupide volebamus tra
dere vobis non ſolum euangelium
dei: ſed etiã animas noſtras: quoniam
chariſſimi nobis facti eſtis. Memores
enim eſtis fres laboris noſtri et fatiga
tionis: nocte et die operantes
ne quẽ veſtrũ grauaremus: pdicauimus
in vobis euangelium dei. Vos
teſtes eſtis et deus: q̃ ſancte et iuſte
et ſine querela vobis qui crediditis
affuimus: ſicut ſcitis qualr vnũquẽq̃
vrm ſicut pater filios ſuos deprecantes
vos et conſolantes:
teſtificati ſumus vt ambularetis digne C
deo qui vocauit vos in
ſuum regnum et gloriam. Ideo et
nos gras agimus deo ſine intermiſſiõe:
qm̃ cum accepiſſetis a nobis verbũ au
ditus dei: accepiſtis illud nõ vt verbũ hoīũ
ſicut eſt vere verbum dei: qui ſed
operat in vobis q credidiſtis. Vos
enim imitatores facti eſtis fres eccleſiarũ
dei q̃ ſunt in iudea in
xp̃o ieſu: q̃r eadẽ paſſi eſtis et vos
a contribulibus veſtris: ſicut et

Digitized by Google

αὐτοί ὑπό τῶν ἰουδαίων τῶν καὶ τὸν κύρι
ον ἀποκτεινάντων ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους
προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ
μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναν
τίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι
ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐ=
τοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος. ἡμεῖς δὲ ἀδελφοί ἀ=
πορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥ=
ρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐ=
σπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν
πολλῇ ἐπιθυμίᾳ, διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ
δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ
ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως.
ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡ=
μῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρου=
σίᾳ. ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ χαρά.

Cap.3.

Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν κατα
λειφθῆναι ἐν ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμ=
ψαμεν τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διά
κονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐ
αγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑ=
μᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστε=
ως ὑμῶν τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλί=
ψεσι ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς
τοῦτο κείμεθα. καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦ=
μεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλί=
βεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. δια=
τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ
γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν
ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κό
πος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς
ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν
τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔ
χετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν, πάντοτε ἐπιπο=
θοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς
διατοῦτο παρεκλήθημεν ἀδελφοὶ ἐφ' ὑμῖν ἐ
πὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διά
τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς
στήκητε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν
δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑ=
μῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέ=
ρας ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ δεόμενοι, εἰς τὸ ἰδεῖν
ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστε
ρήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς
χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑ
μᾶς. ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι, καὶ περισ
σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάν
τας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στη

ipſi a iudeis qui et dominum
occiderunt ieſum et
pphetas et nos perſecuti ſunt: et deo D
nõ placẽt: et oib9 hoibus aduerſantur:
prohibentes nos gentibus loqui
vt ſalui fiãt: vt ipleãt peccata ſua
ſp. Peruenit eni ira dei ſup illos vſqz
in finẽ. Nos aũt fratres deſolati
a vobis ad tempus hore
aſpectu nõ corde: abũdãti9 feſtinauim9
faciem veſtram videre cum
multo deſiderio: qm voluim9 venire
ad vos: ego qdẽ paulus et ſemel et ĩ eĩ
iterũ: ſz ipediuit nos ſathanas. Que ẽ
nr̃a ſpes aut gaudiũ aut corona glorie?
Nõne vos ante dñz noſtrum
ieſum chriſtum in aduentu eius?
Vos eiz eſtis gloria noſtra et gaudiũ.

Cap.3.

PRopter qđ nõ ſuſtinẽtes ãpli9: pla A
cuit nobis remanere athenis ſolis:
et miſim9 timotheũ fratrẽ noſtrũ et mini
ſtrum dei in euangelio
chriſti: ad confirmandos vos
et exhortandos pro fide
vr̃a: vt nemo moueatur ĩ tribulatõib9
iſtis. Ipſi enim ſcitis q in
hoc poſiti ſum9. Nã et cũ apđ vos eſſe
mus p̃dicabam9 vobis paſſuros nos tribu B
latiões: ſicut et factũ ẽ et ſcitis. Propte
rea et ego amplius non ſuſtinẽs miſi ad
cognoſcẽdũ fidẽ veſtrã: ne forte tẽptaue
rit vos is q tẽptat: et inanis fiat labor
noſter. Nũc autẽ veniẽte timotheo ad
nos a vobis et annunciante nobis
fidẽ et charitatẽ veſtrã: et q ̄ memoriam
nr̃i habetis bonã: ſemper deſiderantes
nos videre: ſicut et nos quoqz vos: C
ideo cõſolati ſumus fratres in vobis in
oĩ neceſſitate et tribulatione noſtra per
fidem veſtrã: qm nunc viuimus ſi vos
ſtatis in dño. Quã enim grãruz actio
nẽ poſſum9 deo retribuere pro vobis:
in oĩ gaudio quo gaudemus pp̃ vos
ante deuz noſtruz: nocte ac die
abundantius orantes vt videamus
faciẽ veſtrã: et cõpleamus ea que deſũt
fidei veſtre. Ipſe autem deus D
et pater noſter et dominus ieſus
xp̃s dirigat viam noſtram ad vos.
Vos aũt dñs multiplicet: et abũdare fa
ciat charitatez veſtrã in inuicẽ et in oẽs:
queadmodũ et nos ĩ vobis ad ꝯfirmãda

ρίξαι υμῶν/τας καρδίας αμέμπτους εν αγιωσύνη έμπροσθεν/του θεοῦ και πατρός ημῶν, εν/τη παρουσία/του κυρίου ημῶν ιησοῦ χριστοῦ μετά πάντων/τῶν αγίων αυτοῦ.

Cap.4.

Το λοιπόν ουν αδελφοί ερωτῶμεν υμάς και παρακαλοῦμεν εν κυρίω ιησοῦ, καθως παρελάβετε παρ ημῶν/το πως δει υμάς περιπατεῖν και αρέσκειν θεῶ, ίνα περισσεύητε μᾶλλον. οίδατε γαρ τίνας παραγγελίας εδώκαμεν υμῖν διά/του κυρίου ιησοῦ. τοῦτο γαρ εστί θέλημα/του θεοῦ/ο αγιασμός υμῶν, απέχεσθαι υμάς απο/της πορνείας, ειδέναι έκαστον υμῶν/το εαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι εν αγιασμῶ και τιμῆ, μη εν πάθει επιθυμίας, καθάπερ και/τα έθνη/τα μη ειδότα/τον θεόν. /το μη υπερβαίνειν και πλεονεκτεῖν εν/τω πράγματι/τον αδελφόν αυτοῦ, διότι έκδικος/ο κύριος περί πάντων τούτων. καθώς και προείπομεν ημῖν και διεμαρτυράμεθα. ου γαρ εκάλεσεν ημάς/ο θεός επί ακαθαρσία, αλλ εν αγιασμῶ. τοιγαροῦν/ο αθετῶν, ουκ άνθρωπον αθετεῖ, αλλά/τον θεόν/τον και δόντα/το πνεῦμα αυτοῦ/το άγιον εις ημάς. περί δε/της φιλαδελφίας ου χρείαν έχετε γράφειν υμῖν, αυτοί γαρ υμεῖς θεοδίδακτοι εστέ, εις/το αγαπᾶν αλλήλους. και γαρ ποιεῖτε αυτό εις πάντας/τους αδελφούς/τους εν όλη/τη μακεδονία. παρακαλοῦμεν δε υμάς αδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον και φιλοτιμεῖσθαι ησυχάζειν, και πράσσειν/τα ίδια, και εργάζεσθαι/ταις ιδίαις χερσίν υμῶν καθώς υμῖν παρηγγείλαμεν ίνα περιπατεῖτε ευσχημόνως προς/τους έξω, και μηδενός χρείαν έχητε. ου θέλομεν δε υμάς αγνοεῖν αδελφοί περί/τῶν κεκοιμημένων, ίνα μη λυπῆσθε καθώς και/οι λοιποί/οι μη έχοντες ελπίδα. ει γαρ πιστεύομεν ότι ιησοῦς απέθανε και ανέστη, ούτω και/ο θεός/τους κοιμηθέντας διά/του ιησοῦ άξει συν αυτῶ. τοῦτο γαρ υμῖν λέγομεν εν λόγω κυρίου, ότι ημεῖς/οι ζῶντες/οι περιλειπόμενοι εις/την παρουσίαν/του κυρίου, ου μή φθάσωμεν/τους κοιμηθέντας. ότι αυτός/ο κύριος εν κελεύσματι εν φωνῆ αρχαγγέλου, και εν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται απ ουρανοῦ, και/οι νεκροί εν χριστῶ αναστήσονται πρῶτον. έπειτα ημεῖς/οι ζῶντες/οι περιλειπόμενοι άμα συν αυτοῖς αρπαγησόμεθα εν νεφέλαις εις απάντησιν/του κυρίου εις αέρα, και ούτω πάντοτε συν κυρίω εσόμεθα. ώστε παρακαλεῖτε αλλήλους εν/τοις λόγοις τούτοις.

Cap.5.

corda veſtra ſine querela in ſanctitate ante deum ⁊ patrem noſtrū: in aduentu domini noſtri ieſu chriſti cum oībus ſanctis eius. Amen.

Cap.4.

De cetero ergo frēs rogamus vos ⁊ obſecramꝰ in dn̄o ieſu: vt quēadmodū accepiſtis a nobis quō oporteat vos ābulare ⁊ placere deo: ſic ⁊ ābuletis vt abūdetis magis. Scitis eīn q̄ p̄cepta dederim vobis per dn̄ʒ ieſum. Hec eſt enim voluntas dei ſc̄tificatio veſtra: vt abſtineatis vos a fornicatiōe: vt ſciat vnuſqſqʒ v̄rʒ vas ſuū poſſidere i ſc̄tificatiōe ⁊ honore: nō i paſſiōe deſiderij: ſicut ⁊ gētes q̄ ignorāt deū. Et ne qs ſupgrediat ne qs circūueniat i negocio frēʒ ſuū: qm̄ vindex eſt dn̄s de his omnibꝰ: ſicut p̄dixîmꝰ vobis ⁊ teſtificati ſumꝰ. Non enim vocauit nos deus in imūditiā: ſʒ in ſc̄tificationem. Itaqʒ qui hec ſpernit: non hoīeʒ ſpernit: ſed deum: qui etiam dedit ſpiritum ſuum ſc̄tūʒ in nob. De charitate āt fraternitatis nō neceſſe habuimꝰ ſcribere vobis. Ipſi eīn vos a deo didiciſtis: vt diligatis inuicē. Etenim illud facitis in omnes fratres in vniuerſa macedonia. Rogamꝰ aūt vos fratres vt abundetis magis ⁊ operā detis vt quiet ſitis: ⁊ vt veſtrū negociū agatis: ⁊ operemini manibus veſtris ſicut precipimꝰ vobis: ⁊ vt honeſte ambuletis ad ſ tis. Nolumꝰ eos q̄ foris ſūt: ⁊ nulliꝰ aliqd deſidere. āt vos ignorare frēs de dormientibus: vt non contriſtemini ſicut et ceteri q̄ ſpeʒ nō hñt. Si enim credimꝰ q̄ ieſus mortuus eſt ⁊ reſurrexit: ita ⁊ deus eos q̄ dormierunt per ieſum adducet cū eo. Hoc eniʒ vobis dicimꝰ in verbo dn̄i: qꝛ nos q̄ viuimꝰ: q̄ reſidui ſumꝰ in aduētu dn̄i: nō p̄ueniemꝰ eos q̄ dormierūt. Qm̄ ipſe dominꝰ in iuſſu ⁊ in voce archangeli: ⁊ in tuba dei deſcendet de celo: ⁊ mortui q̄ i xp̄o ſūt reſurgent p̄imi. Deinde nos qui viuimus q̄ relinqmur ſimul rapiemur cū illis in nubibus obuiam chriſto in aera: ⁊ ſic ſemper cum dn̄o erimus. Itaqʒ conſolamini inuicem in verbis iſtis.

Cap.5.

A

Roma.12.a
Ephe.5.c.

B

Joh.15.c.
1.Cor.4.d
Ephe.5.a.
Phil.3.c.
1.Joh.4.c.

C

D

Digitized by Google

Περί δε τωυ χρόνων και των καιρών αδελφοί ου χρείαν έχετε υμίν γράφεσθαι. αυτοί γαρ ακριβώς οίδατε, ότι η ημέρα κυρίου ως κλέπτης εν νυκτί ούτως έρχεται. όταν γαρ λέγωσιν ειρήνη και ασφάλεια, τότε αιφνίδιος αυτοίς εφίσταται όλεθρος, ώσπερ η ωδίν τη εν γαστρί εχούση, και ου μη εκφύγωσιν. υμείς δε αδελφοί ουκ εστέ εν σκότει, ίνα η ημέρα υμάς ως κλέπτης καταλάβη. πάντες υμείς υιοί φωτός εστέ και υιοί ημέρας, ουκ εσμέν νυκτός ουδέ σκότους. άρα ουν μη καθεύδωμεν ως και οι λοιποί, αλλά γρηγορώμεν και νήφωμεν. οι γαρ καθεύδοντες, νυκτός καθεύδουσι, και οι μεθυσκόμενοι, νυκτός μεθύουσιν. ημείς δε ημέρας όντες υιοί νήφωμεν, ενδυσάμενοι θώρακα πίστεως και αγάπης και περικεφαλαίαν ελπίδα σωτηρίας. ότι ουκ έθετο ημάς ο θεός εις οργήν, αλλ' εις περιποίησιν σωτηρίας, διά του κυρίου ημών ιησού χριστού του αποθανόντος υπέρ ημών, ίνα είτε γρηγορώμεν, είτε καθεύδωμεν, άμα σύν αυτώ ζήσωμεν. διό παρακαλείτε αλλήλους και οικοδομείτε εις τον ένα, καθώς και ποιείτε. ερωτώμεν δε υμάς αδελφοί ειδέναι τους κοπιώντας εν υμίν και προϊσταμένους υμών εν κυρίω και νουθετούντας υμάς, και ηγείσθαι αυτούς υπέρ εκπερισσού εν αγάπη διά το έργον αυτών, ειρηνεύετε εν εαυτοίς. παρακαλούμεν δε υμάς αδελφοί νουθετείτε τους ατάκτους, παραμυθείσθε τους ολιγοψύχους, αντέχεσθε των ασθενών, μακροθυμείτε προς πάντας. οράτε μήτις κακόν αντί κακού τινί αποδώ, αλλά πάντοτε το αγαθόν διώκετε και εις αλλήλους και εις πάντας. πάντοτε χαίρετε, αδιαλείπτως προσεύχεσθε, εν παντί ευχαριστείτε. τούτο γαρ θέλημα θεού εν χριστώ ιησού είς υμάς. το πνεύμα μη σβέννυτε, προφητείας μη εξουθενείτε. πάντα δοκιμάζοντες το καλόν κατέχετε. από παντός είδους πονηρού απέχεσθε. αυτός δε ο θεός της ειρήνης αγιάσαι υμάς ολοτελείς, και ολόκληρον υμών το πνεύμα και η ψυχή και το σώμα αμέμπτως εν τη παρουσία του κυρίου ημών ιησού χριστού τηρηθείη. πιστός ο καλών υμάς, ος και ποιήσει την ελπίδα υμών βεβαίαν. αδελφοί προσεύχεσθε περί ημών. ασπάσασθε τους αδελφούς πάντας εν φιλήματι αγίω. ορκίζω υμάς τον κύριον, αναγνωσθήναι την επιστολήν πάσι τοις αγίοις αδελφοίς. η χάρις του κυρίου ημών ιησού χριστού μεθ υμών. αμήν.

De tpibus ãt ꝛ momẽtis frẽs nõ indigetis vt ſcribamus vobiſ. Ipſi ei diligẽter ſcitiſ qꝛ dies dñi ſicut fur in nocte ita veniet. A Ro.15.d. Apo.3.a. 2.Pe.3.c. Cũ eni dixerit pax ꝛ ſecuritas: tunc repentin9 eis ſupueniet interitus: ſicut dolor in vtero habentis: ꝛ non effugient. Vos autẽ frẽs non eſtis in tenebꝛiſ: vt vos dies ille tãq̃ fur cõpre hẽdat. Oẽs ei vos filij lucis eſtis ꝛ filij diei: nõ ſumus noctis neqꝫ tenebrarũ. Igit nõ dormiam9 ſicut ꝛ ceteri: ſꝫ vigilemus ꝛ ſobrij ſim9. B Qui ei dormiunt: nocte dormiũt: ꝛ qui ebrij ſunt nocte ebrij ſũt. Nos ãt qui diei ſumus ſobrij ſimus: induti loricam fidei ꝛ charitatis ꝛ galeam ſpem ſalutis. Eſa.50.d. Ephe.6.c. Qm̃ nõ poſuit nos de9 in irã: ſed in acquiſitionem ſalutis per dñm nrm ieſum xp̃ꝫ: qui mortuus eſt ꝑ nobis: vt ſiue vigilem9 ſiue dormiam9: ſil' cũ illo viuam9. Propter qđ cõſolamini inuicem ꝛ edificate alterutrum: ſicut ꝛ facitis. Rogam9 ãt vos frẽs vt noueritis eos q̃ laborãt iter vos ꝛ pſunt vobis in dño ꝛ monent vos: vt habeatis illos abũdãti9 in charitate propter opus illorũ: et pacẽ habete cũ eis. C Rogam9 aũt vos fratres corripite inquietos: conſolamini puſillanimes: ſuſcipite infirmos: patiẽtes eſtote ad omnes. Videte ne qs malũ ꝑ malo alicui reddat: ſed ſp qđ bonum eſt ſectamini inuicem ꝛ in omnes. Semper gaudete: ſine itermiſſione orate: in oib9 grãs agite. Eccle.18.c. Luce.18.a Hec eſt ei volũtas dei in xp̃o ieſu in oibus vobis. Spiritum nolite extiguere. ꝓphetias nolite ſpnere. D Oia aũt ꝓbate: qđ bonũ eſt tenete. Ab oi ſpecie mala abſtinete vos. Ipſe aũt deus pacis ſanctificet vos per oia: vt integer ſpiritus veſter et anima ꝛ corpus ſine q̃rela in aduentu domini noſtri ieſu chriſti ſeruetur. Fidelis ẽ qui vocauit vos: q̃ ẽt faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres omnes in oſculo ſancto. Adiuro vos ꝑ dominũ: vt legatur epiſtola hec omnibus ſanctis fratribus. Gratia domini noſtri ieſu chriſti vobiſcũ. Amen.

Digitized by Google

τέλος τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτης
ἐπιστολῆς.

Explicit epiſtola beati pauli ad Theſ=
ſalonicenſes prima.

Incipit argumentum in epiſtolam ſecundam.

AD theſſalonicenſes ſecũdã ſcribit epl'az apoſtolus: ⁊ notũ facit eis de tpibus nouiſſimis: ⁊ de aduerſa
rij deiectione. Scribit hanc epiſtolã ab athenis per titũ diaconẽ ⁊ oneſimũ acolythũ.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς θεσσαλο=
νικεῖς δευτέρα ἐπιστολή. Cap.i.

Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθε=
ος, τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν
θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ ἰησοῦ
χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀ
πὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ
θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοί, καθὼς
ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν,
καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάν=
των ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε ἡμᾶς αὐ=
τοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πί
στεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς
θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαί=
ας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑ
μᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πά
σχετε, εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦ=
ναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, καὶ ὑμῖν
τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀ=
ποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἀπ'
οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,
ἐν πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ
εἰδόσι θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ ε=
ὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ=
τοῦ. οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνι=
ον ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι
ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πά
σι τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρ=
τύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν,
καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύ=
νης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ὅπως ἐν
δοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ
χριστοῦ.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀ Cap.2.
δελφοί ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρί=
ου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυνα=
γωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ
ναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐ=
πιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ
ἡμέρα τοῦ χριστοῦ. μή τις ὑμᾶς ἐξαπα=
τήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον. ὅτι ἐὰν μὴ

Incipit epiſtola btí pauli apoſtoli ad
theſſalonicenſes ſecunda. Cap.i.

Paulus ⁊ ſiluanus ⁊ timothe A
us: eccleſie theſſalonicẽſiũ in
deo pr̃e noſtro ⁊ dñ̃o ieſu
xp̃o. Gratia vobis ⁊ pax a
deo patre noſtro ⁊ domino
ieſu xp̃o. Gratias agere debemus
ſemper deo pro vobis fratres: ita vt
dignũ ẽ: qm̃ ſupercreſcit fides veſtra:
⁊ abundat charitas vniuſcuiuſqȝ oium B
veſtrum in inuicez: ita vt ⁊ nos ipſi
in vobis glorięmur in eccleſijs
dei pro patientia veſtra ⁊ fide ⁊
in omnibus pſecutionibus veſtris ⁊
tribulatiõib⁹ q̃s ſuſtinetis i exẽplũ iuſti
iudicij dei: vt digni habeamini
regno dei: pro quo ⁊ patimini:
ſi tñ̃ iuſtum eſt apud deum retribuere C
retributionẽ his q̃ vos tribulãt: ⁊ vobis
q̃ tribulamini requiẽ nobiſcũ: in reuela
tiõe dñ̃i ieſu de
celo cum angelis virtutis eius:
in flãma ignis dantis vidictam
his qui non nouerunt deuȝ: ⁊ qui non
obediũt euãgelio dñ̃i noſtri ieſu chriſti.
Qui penas dabũt in interitu eternas
a facie domini ⁊ a gloria
virtutis eius: cũ venerit glorificari D
in ſctis ſuis: ⁊ ammirabilis fieri in oib⁹
q̃ crediderũt: qꝛ creditũ eſt teſtimoniũ
noſtrum ſuper vos in die illo.
In quo etiaȝ oramus ſp̃ pro vobis:
vt dignet vos vocatione ſua deus:
⁊ ipleat oẽm voluntateȝ bonitatis ſue:
⁊ opus fidei in virtute: vt clarificetur
nomen domini noſtri ieſu
chriſti in vobis: ⁊ vos in illo: ſecundũ
gr̃az dei noſtri ⁊ dñ̃i ieſu chriſti. Ca.2.

Rogamus autem vos fratres A
per aduentum domini
noſtri ieſu chriſti ⁊ noſtre congregatõis
in ipſũ: vt non cito moueamini
a veſtro ſenſu: neqȝ terreamini neqȝ
ꝑ ſpũȝ neqȝ ꝑ ſermonẽ: neqȝ per ep̃laȝ
tanq̃ȝ ꝑ nos miſſaȝ: quaſi inſtet
dies dñ̃i. Ne quis ſeducat vos Mat.24.a
vllo modo. Quoniam niſi Mar.13.b.

Digitized by Google

έλθη η αποστασία πρώτον, και αποκαλυ-
φθή ο άνθρωπος της αμαρτίας, ο υιός της α-
πωλείας, ο αντικείμενος και υπεραιρόμενος
επί πάντα λεγόμενον θεόν η σέβασμα, ώσ-
τε αυτόν εις τον ναόν του θεού ως θεόν κα-
θίσαι, αποδεικνύοντα εαυτόν ότι εστί θεός.
ου μνημονεύετε ότι έτι ων προς υμάς ταύ-
τα έλεγον υμίν. και νυν το κατέχον οίδατε,
εις το αποκαλυφθήναι αυτόν εν τω εαυτού
καιρώ. το γαρ μυστήριον ήδη ενεργείται
της ανομίας, μόνον ο κατέχων άρτι έως εκ
μέσου γένηται. και τότε αποκαλυφθήσεται
ο άνομος, ον ο κύριος αναλώσει τω πνεύ-
ματι του στόματος αυτού, και καταργήσει
τη επιφανεία της παρουσίας αυτού, ου εσ-
τίν η παρουσία κατ' ενέργειαν του σατανά,
εν πάση δυνάμει και σημείοις και τέρασι
ψεύδους, και εν πάση απάτη της αδικίας εν
τοις απολλυμένοις, ανθ' ων την αγάπην της
αληθείας ουκ εδέξαντο εις το σωθήναι αυ-
τούς. και διατούτο πέμψει αυτοίς ο θεός ε-
νέργειαν πλάνης, εις το πιστεύσαι αυτούς
τω ψεύδει, ίνα κριθώσι πάντες οι μή πισ-
τεύσαντες τη αληθεία, αλλ' ευδοκήσαντες εν
τη αδικία. ημείς δε οφείλομεν ευχαριστείν
τω θεώ πάντοτε περί υμών αδελφοί ηγα-
πημένοι υπό κυρίου, ότι είλετο υμάς ο θε-
ός απ' αρχής εις σωτηρίαν, εν αγιασμώ πνεύ-
ματος και πίστει αληθείας, εις ο εκάλεσεν υ-
μάς διά του ευαγγελίου ημών εις περιποί-
ησιν δόξης του κυρίου ημών ιησού χρισ-
τού. άρα ουν αδελφοί στήκετε και κρατεί-
τε τας παραδόσεις ας εδιδάχθητε, είτε διά
λόγου, είτε δι' επιστολής ημών. αυτός δε
ο κύριος ημών ιησούς χριστός και ο θεός
και πατήρ ημών ο αγαπήσας υμάς, και δι-
δούς παράκλησιν αιωνίαν και ελπίδα αγα-
θήν εν χάριτι, παρακαλέσαι υμών τας καρ-
δίας, και στηρίξαι υμάς εν παντί λόγω και
έργω αγαθώ. Cap.3.

Το λοιπόν προσεύχεσθε αδελφοί περί η-
μών, ίνα ο λόγος του κυρίου τρέχη
και δοξάζηται, καθώς και προς υμάς, και ί-
να ρυσθώμεν από των ατόπων και πονηρών
ανθρώπων. ου γαρ πάντων η πίστις. πι-
στός δε εστίν ο κύριος, ος στηρίξει υμάς
και φυλάξει από του πονηρού. πεποί-
θαμεν δε εν κυρίω εφ' υμάς, ότι α πα-
ραγγέλομεν υμίν και ποιείτε, και ποιήσε-
τε. ο δε κύριος κατευθύναι υμών τας καρ-
δίας εις την αγάπην του θεού και εις την
υπομονήν του χριστού. παραγγέλλομεν δε
υμίν αδελφοί εν ονόματι του κυρίου ημών

venerit diſſeſſio ꝑmū: ⁊ reuelatus fuerit Luce.21.b. Ephe.5.b 1.Cor.3.d Colo.2.d.
homo peccati: filius perditionis:
qui aduerſatur ⁊ extollitur
ſupra oē qḋ dr̄ deus aut qḋ colit: ita vt
in templo dei ſedeat:
oſtendens ſe tanq̄ ſit deus. ⌈hec B
Nō retinetis ꝙ cū adhuc eēm apḋ vos
dicebā vobis. Et nūc qd detineat ſcitis:
vt reueletur in ſuo
tpe. Nā myſteriū iam operat̄ ⌈nec de
iniq̄tatis: tm̄ vt q̄ tenet nūc: teneat de
medio fiat. Et tūc reuelabit̄ ille iniquꝰ
quē dn̄s ieſus interficiet ſpiritu Eſa.11.a.
oris ſui: ⁊ deſtruet
illuſtratiōe aduētꝰ ſui: eū cuius eſt
aduentus ſm̄ operationem ſathane: C
in oī virtute ⁊ ſignis ⁊ prodigijs
mēdacibus ⁊ in oī ſeductiōe iniquitatis
his qui pereunt: eo ꝙ charitatem
veritatis nō receperūt vt ſalui fierent.
Jdeo mittet illis deus operationem
erroris: vt credant
mēdacio: vt iudicēt oēs q̄ nō credide-
runt veritati: ſed conſenſerunt
iniquitati. Nos āt debemus grās age-
re deo ſp̄ pro vobis fratres dilecti
a deo: quod elegerit vos deus D
ꝓmitias i ſalutē: in ſanctificatiōe ſpūs
⁊ in fide veritatis: in qua ⁊ vocauit vos
per euangeliū noſtrū in acquiſitione
glorie domini noſtri ieſu chriſti.
Jtaq̧ fratres ſtate ⁊ tenete
traditiōes quas didiciſtis: ſiue per
ſermonē ſiue per epl'am noſtrā. Jpſe āt
dn̄s noſter ieſus chriſtus ⁊ deus
⁊ pater noſter qui dilexit vos: ⁊ dedit
ꝯſolationē eternā ⁊ ſpem bonam
in gratia: exhortet̄ corda veſtra
⁊ confirmet in omni opere ⁊
ſermone bono. Cap.3.

De cetero fratres orate pro nobis: A
vt ſermo dei currat
⁊ clarificetur: ſicut ⁊ apud vos: ⁊ vt
liberemur ab importunis ⁊ malis
hoībus. Nō enī oīm eſt fides. Fidelis
autem deus eſt qui ꝯfirmabit vos
⁊ cuſtodiet a malo. Confidimus
āt de vobis frēs in dn̄o: q̄m q̄cūq̧ ꝑci-
pimus ⁊ facitis ⁊ facietis.
Dominus autem dirigat corda veſtra
in charitate dei ⁊
patientia chriſti. Denunciamus autem
vobis fratres in nomine domini noſtri B

Digitized by Google

Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ᾽ ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ᾽ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν. οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δὲ ἀδελφοί μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διαπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ. οὕτως γράφω. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρας ἐπιστολῆς.

ieſu chriſti: vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate: et non ſecundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipſi enim ſcitis quemadmodum oporteat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus inter vos: neque gratis panem manducauimus ab aliquo: ſed in labore et fatigatione nocte ac 1.Cor.4.b
die operantes: ne quem veſtrum grauaremus. Non quaſi non habuerimus poteſtatem: ſed vt noſmetipſos formam daremus vobis ad imitandum C
nos. Nam et cum eſſemus apud vos: hoc denunciabamus vobis: quoniam ſi quis non vult operari: nec manducet. Audiuimus enim inter vos quoſdam ambulantes inquiete: nihil operantes: ſed curioſe agentes. His autem qui eiuſmodi ſunt denunciamus et obſecramus in domino ieſu chriſto: vt cum ſilentio operantes ſuum panem manducent. Vos autem fratres Galat.6.b.
nolite deficere benefacientes. Quod ſi quis non D
obedierit verbo noſtro: per epiſtolam hunc notate: et non commiſceamini cum illo: vt confundatur. Et nolite quaſi inimicum exiſtimare: ſed corripite vt fratrem. Ipſe autem deus pacis det vobis pacem ſempiternam in omni loco. Dominus ſit cum omnibus vobis. Salutatio mea manu pauli: quod eſt ſignum in omni epiſtola. Ita ſcribo. Gratia domini noſtri ieſu chriſti cum omnibus vobis. Amen.

Explicit epiſtola beati Pauli ad Theſſalonicenſes ſecunda.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Timotheum primam.

Timotheum inſtruit et docet de ordinatione epiſcopatus et diaconij et omnis eccleſiaſtice diſcipline: ſcribens ei a laodicia per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ᾽ ἐπιταγὴν θεοῦ πατρὸς καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ πορευόμενος εἰς μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως

Incipit epiſtola beati pauli ad timotheum prima. Cap. I.

Paulus apoſtolus ieſu chriſti ſecundum imperium dei ſaluatoris noſtri et chriſti ieſu A
ſpei noſtre: timotheo dilecto filio in fide. Gratia et miſericordia et pax a deo patre et chriſto ieſu domino noſtro. Sicut rogaui te vt remaneres epheſi cum irem in macedoniam: vt denunciares quibuſdam ne aliter docerent: neque intenderent fabulis et genealogijs interminatis: que queſtiones preſtant magis quam edificationem dei que eſt in fide. Finis autem precepti eſt charitas de corde puro: B
et conſcientia bona: et fide

Digitized by Google

ανυποκρίτου. ων τινές αστοχήσαντες εξετράπησαν εις ματαιολογίαν, θέλοντες είναι νομοδιδάσκαλοι, μη νοούντες μήτε α λέγουσι μήτε περί τίνων διαβεβαιούνται. οίδαμεν δε ότι καλός ο νόμος εάν τις αυτώ νομίμως χρήται, ειδώς τούτο ότι δικαίω νόμος ου κείται, ανόμοις δε και ανυποτάκτοις, ασεβέσι και αμαρτωλοίς, ανοσίοις και βεβήλοις, πατρολώαις και μητρολώαις, ανδροφόνοις, πόρνοις, αρσενοκοίταις, ανδραποδισταίς, ψεύσταις, επιόρκοις, και ει τι έτερον τη υγιαινούση διδασκαλία αντίκειται, κατά το ευαγγέλιον της δόξης του μακαρίου θεού, ο επιστεύθην εγώ. και χάριν έχω τω ενδυναμούντι με χριστώ τω κυρίω ημών, ότι πιστόν με ηγήσατο, θέμενος εις διακονίαν, τον πρότερον όντα βλάσφημον και διώκτην και υβριστήν, αλλά ηλεήθην, ότι αγνοών εποίησα εν απιστία. υπερεπλεόνασε δε η χάρις του κυρίου ημών μετά πίστεως και αγάπης της εν χριστώ ιησού. πιστός ο λόγος και πάσης αποδοχής άξιος, ότι χριστός ιησούς ήλθεν εις τον κόσμον αμαρτωλούς σώσαι, ων πρώτος ειμί εγώ, αλλά διατούτο ηλεήθην, ίνα εν εμοί πρώτον ενδείξηται ιησούς χριστός την πάσαν μακροθυμίαν προς υποτύπωσιν των μελλόντων πιστεύειν επ αυτώ εις ζωήν αιώνιον. τω δε βασιλεί των αιώνων αφθάρτω αοράτω, μόνω σοφώ θεώ, τιμή, δόξα, εις τους αιώνας των αιώνων. αμήν. ταύτην την παραγγελίαν παρατίθεμαι σοι τέκνον τιμόθεε κατά τας προαγούσας επί σε προφητείας, ίνα στρατεύη εν αυταίς την καλήν στρατείαν, έχων πίστιν και αγαθήν συνείδησιν, ην τινές απωσάμενοι περί την πίστιν εναυάγησαν. ων εστίν υμέναιος και αλέξανδρος, ούς παρέδωκα τω σατανά, ίνα παιδευθώσι μη βλασφημείν. Cap.2.

Παρακαλώ ουν πρώτον πάντων ποιείσθαι δεήσεις, προσευχάς, εντεύξεις, ευχαριστίας υπέρ πάντων ανθρώπων, υπέρ βασιλέων και πάντων των εν υπεροχή όντων, ίνα ήρεμον και ησύχιον βίον διάγωμεν εν πάση ευσεβεία και σεμνότητι. τούτο γαρ καλόν και απόδεκτον ενώπιον του σωτήρος ημών θεού ος πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι, και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν. εις γαρ θεός, εις και μεσίτης θεού και ανθρώπων άνθρωπος ιησούς χριστός, ο δούς εαυτόν αντίλυτρον υπέρ πάντων, το μαρτύριον καιροίς ιδίοις, εις ο ετέθην εγώ κήρυξ και απόστολος. αλήθειαν λέγω εν χριστώ ου ψεύδομαι,

nõ ficta. A qb9 quidã aberrãtes: conuerſi ſunt in vaniloquiũ: volentes eſſe legis doctores: nõ itelligẽtes neq3 que loquunt neq3 de qb9 affirmant. Scim9 ãt q2 bona ẽ lex ſi quis ea legitime vtat: ſcientes hoc q2 lex iuſto nõ eſt poſita ſ3 iniuſtis τ nõ ſubditis: impijs: τ pctõribus: ſceleratis: τ cõtaminatis: patricidis: τ matricidiſ: homicidis: fornicarijs: maſculoꝝ ꝯcubitorib9: plagiarijs: mẽdacib9 τ piurꝭ: τ ſi qd aliud ſane doctrine aduerſat: q̃ ẽ ꝭ3 euangelium glorie beati dei: qd creditũ ẽ mihi. Grãs ago ei qui me confortauit in xp̃o ieſu dño noſtro: q2 fidelẽ me exiſtimauit ponens in miniſterio: qui pri9 blaſphem9 fui τ pſecutor τ ꝯtumelioſus: ſ3 miſericordiã ꝯſecut9 ſu3: q2 ignorãs feci in icredulitate. Supabundauit ãt grã dñi nr̃i cũ fide τ dilectõe q̃ eſt in xp̃o ieſu. Fidelis ſermo τ oĩ acceptõe dignuſ: q2 xp̃s ieſus venit in hunc mundum pctõres ſaluos facere: quoꝝ pm9 ego ſũ. S3 ideo miſericordiã ꝯſecut9 ſũ: vt in me pmo oſtẽderet xp̃s ieſus omnẽ patientia3: ad informationem eoꝝ q crediturí ſũt illi in vitã eternã. Regi autem ſeculorum immortali inuiſibili ſoli deo honor τ glĩa: in ſecula ſeculorum. Amen. Hoc pceptum commendo tibi fili timothee ꝭm precedentes in te prophetias: vt milites in illis bonam militiã: hñs fide3 τ bonam cõſcientia3: quã quidã repellentes circa fide3 naufragauerũt: ex qb9 ẽ hymene9 τ alexãder: quos tradidi ſatane: vt diſcãt non blaſphemare. Cap.2.

Obſecro igitur primum oĩm fieri obſecratões: orões: poſtulatões: gratiarũ actiones pro oĩbus hoĩb9: p regib9 τ oĩb9 qui in ſublimitate cõſtituti ſũt: vt quietã τ trãquillã vitã agamuſ in omni pietate τ caſtitate. Hoc enim bonũ eſt τ acceptũ coram ſaluatore noſtro deo: qui oẽs hoĩes vult ſaluos fieri τ ad agnitionẽ veritatiſ venire. Unus .n. de9: vn9 τ mediator dei τ hoĩz hõ xp̃s ieſuſ: q dedit redẽptionẽ ſemetipſũ p oĩb9. Cui9 teſtimoniũ tpib9 ſuis ꝯfirmatũ eſt: i quo poſit9 ſũ ego pdicator τ aplꝭ. Vitatẽ dico nõ mẽtior:

Roma.5.c. Gala.4.c. 1.Cor.6.c.

C

D

A

ignoratus deus

B

διδάσκαλος εθνῶν εν πίστει καὶ αληθείᾳ. βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας εν παντὶ τόπῳ, επαίροντας οσίους χεῖρας χωρὶς οργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ωσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας εν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αιδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν εαυτάς· μὴ εν πλέγμασιν αργυρίῳ ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ιματισμῷ πολυτελεῖ, αλλ᾽ ὃ πρέπει γυναιξὶν επαγγελλομέναις θεοσέβειαν δι᾽ ἔργων αγαθῶν. γυνὴ εν ησυχίᾳ μανθανέτω εν πάσῃ υποταγῇ. γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ επιτρέπω, οὐδὲ αυθεντεῖν ανδρός αλλ᾽ εἶναι εν ησυχίᾳ. αδὰμ γὰρ πρῶτος επλάσθη, εἶτα εὔα, καὶ αδὰμ οὐκ ηπατήθη, η δὲ γυνὴ απατηθεῖσα εν παραβάσει γέγονε. σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, εὰν μείνωσιν εν πίστει καὶ αγάπῃ καὶ αγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. Cap.3.

Πιστὸς ο λόγος. εἴ τις επισκοπῆς ορέγεται καλοῦ ἔργου επιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν επίσκοπον ανεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αισχροκερδῆ, αλλ᾽ επιεικῆ, ἄμαχον, αφιλάργυρον, τοῦ ιδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα εν υποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. εἰ δέ τις τοῦ ιδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς εκκλησίας θεοῦ επιμελήσεται. μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εις κρίμα εμπέσῃ τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ αυτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν απὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εις ονειδισμὸν εμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. διακόνους ωσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αισχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως εν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ανέγκλητοι ὄντες. γυναῖκας ωσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς εν πᾶσι. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ιδίων οἴκων. οι γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν εαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν εν πίστει τῇ εν χριστῷ ιησοῦ. ταῦτα σοι γράφω ελπίζων ελθεῖν πρός σε τάχιον, εὰν δὲ βραδύνω, ἵνα ειδῇς πῶς δεῖ εν οἴκῳ θεοῦ αναστρέφεσθαι, ἥτις εστὶν εκκλησία θεοῦ ζῶντος στύλος καὶ εδραίωμα τῆς αληθείας. καὶ ομολογουμένως μέγα εστὶ τὸ τῆς ευσεβείας μυστήριον, θεὸς εφανερώθη εν σαρκί, εδικαιώθη εν πνεύματι, ὤφθη αγγέλοις, εκηρύχθη εν ἔθνεσιν, επιστεύθη εν κόσ

doctor gentium in fide et veritate. Volo ergo viros orare in omni loco: levantes puras manus ſine ira et diſceptatione. Similiter (C) et mulieres in habitu ornato cum verecundia et ſobrietate: ornantes ſe non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veſte precioſa: ſed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Mulier in ſilentio diſcat cum omni ſubiectione. (D) Docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum: ſed eſſe in ſilentio. Adam enim primus formatus eſt: deinde eva: et adam non eſt ſeductus: mulier autem ſeducta in prevaricatione fuit. Saluabitur autem per filiorum generationem: ſi permanſerint in fide et dilectione et ſanctificatione cum ſobrietate. Cap.3.

Fidelis ſermo. Si quis epiſcopatum deſiderat: bonum opus deſiderat. (A) Oportet enim epiſcopum irreprehenſibilem eſſe: unius uxoris virum: ſobrium: ornatum: prudentem: pudicum: hoſpitalem: doctorem: non vinolentum: non percuſſorem: ſed modeſtum: non litigioſum: non cupidum: ſed ſue domui bene prepoſitum: (Ad Titum 1.b.) filios habentem ſubditos cum omni caſtitate. Si quis autem domui ſue preeſſe neſcit: quomodo eccleſie dei diligentiam habebit? (B) Non neophytum: ne in ſuperbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet autem et illum teſtimonium habere bonum ab his qui foris ſunt: ut non in opprobrium incidat et in laqueum diaboli. Diacones ſimiliter pudicos: non bilingues: non multo vino deditos: non turpe lucrum ſectantes: habentes myſterium fidei in conſcientia pura. (C) Et hi autem probentur primum: et ſic miniſtrent nullum crimen habentes. (1.Cor.4.a. 2.Cor.6.a.) Mulieres ſimiliter pudicas: non detrahentes: ſobrias: fideles in omnibus. Diacones ſint unius uxoris viri: qui filiis ſuis bene preſint et ſuis domibus. Qui enim bene miniſtraverint: gradum bonum ſibi acquirent: (D) et multam fiduciam in fide que eſt in chriſto ieſu. Hec tibi ſcribo fili timothee ſperans me venire ad te cito: ſi autem tardavero: ut ſcias quomodo oporteat te in domo dei converſari: que eſt eccleſia dei vivi columna et firmamentum veritatis. Et manifeſte magnum eſt pietatis ſacramentum: quod manifeſtatum eſt in carne: iuſtificatum eſt in ſpiritu: apparuit angelis: predicatum eſt gentibus: creditum eſt in mundo:

μω, ανελήφθη εν δόξη. Cap.4.

Το δε πνεύμα ρητώς λέγει ότι εν υστέροις καιροίς αποστήσονται τινές της πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης και διδασκαλίαις δαιμονίων εν υποκρίσει ψευδολόγων κεκαυτηριασμένων την ιδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμείν, απέχεσθαι βρωμάτων, α ο θεός έκτισεν εις μετάληψιν μετά ευχαριστίας τοις πιστοίς και επεγνωκόσι την αλήθειαν, ότι πάν κτίσμα θεού καλόν, και ουδέν απόβλητον μετά ευχαριστίας λαμβανόμενον. αγιάζεται γαρ διά λόγου θεού και εντεύξεως. Ταύτα υποτιθέμενος τοις αδελφοίς καλός έση διάκονος χριστού ιησού, εκτρεφόμενος τοις λόγοις της πίστεως και της καλής διδασκαλίας, η παρηκολούθηκας. τους δε βεβήλους και γραώδεις μύθους παραιτού. γύμναζε δε σεαυτόν προς ευσέβειαν. η γαρ σωματική γυμνασία προς ολίγον εστίν ωφέλιμος. η δε ευσέβεια προς πάντα ωφέλιμος εστίν, επαγγελίαν έχουσα ζωής της νυν και της μελλούσης. πιστός ο λόγος και πάσης αποδοχής άξιος. εις τούτο γαρ και κοπιώμεν και ονειδιζόμεθα, ότι ηλπίκαμεν επί θεώ ζώντι, ος εστί σωτήρ πάντων ανθρώπων, μάλιστα πιστών. παράγγελε ταύτα και δίδασκε. μηδείς σου της νεότητος καταφρονείτω, αλλά τύπος γενού των πιστών εν λόγω, εν αναστροφή, εν αγάπη, εν πνεύματι, εν πίστει, εν αγνεία. έως έρχομαι πρόσεχε τη αναγνώσει, τη παρακλήσει, τη διδασκαλία. μη αμέλει του εν σοι χαρίσματος, ο εδόθη σοι διά προφητείας μετά επιθέσεως των χειρών του πρεσβυτερίου. ταύτα μελέτα, εν τούτοις ίσθι, ίνα σου η προκοπή φανερά η εν πάσιν. επέχε σεαυτώ και τη διδασκαλία, επίμενε αυτοίς. τούτο γαρ ποιών και σεαυτόν σώσεις και τους ακούοντας σου.

Cap.5.

Πρεσβυτέρω μη επιπλήξης, αλλά παρακάλει ως πατέρα, νεωτέρους ως αδελφούς, πρεσβυτέρας ως μητέρας, νεωτέρας ως αδελφάς εν πάση αγνεία. χήρας τίμα τας όντως χήρας. ει δε τις χήρα τέκνα ή έκγονα έχει, μανθανέτωσαν πρώτον τον ίδιον οίκον ευσεβείν, και αμοιβάς αποδιδόναι τοις προγόνοις. τούτο γαρ εστί καλόν και απόδεκτον ενώπιον του θεού. η δε όντως χήρα και μεμονωμένη, ήλπικεν επί τον θεόν, και προσμένει ταις δεήσεσι και ταις προσευχαίς νυκτός και ημέρας. η δε σπαταλώσα, ζώσα τέθνηκε. και ταύτα παράγγελε, ίνα

aſſumptū eſt in gloria. Cap.4.

Spiritus aũt manifeſte dicit q2 in nouiſſimis tpib9 diſcedẽt quidã a fide: attendentes ſpiritibus erroris ꝛ doctrinis demonioꝝ in hypocriſi: loquentium mẽdaciũ ꝛ cauteriatã hñtiũ ſuã ↄſciaꝫ prohibentiuꝫ nubere: abſtinere a cibis quos deus creauit ad percipiendum cũ graꝝ actiõe fidelib9 ꝛ his q cognouerunt veritatẽ. Q2 oĩs creatura dei bona eſt: ꝛ nihil reijciendũ qđ cuꝫ graꝝ actione ꝑcipitur. Sctificat enĩ per verbuꝫ dei ꝛ orationem. Hec proponens fratribus bonus eris miniſter chriſti ieſu: enutrit9 verbis fidei ꝛ bone doctrine: quã aſſecut9 es. Ineptas autem ꝛ aniles fabulas deuita. Exerce autem teipſum ad pietatem. Nam corꝑalis exercitatio ad modicum vtilis eſt. Pietas autem ad omnia vtilis eſt: promiſſioneꝫ habens vite que nunc eſt ꝛ future. Fidelis ſermo ꝛ omni acceptione dign9. In hoc ei laboram9 ꝛ maledicimur: q2 ſꝑam9 in deuꝫ viuuꝫ: qui eſt ſaluator oĩm hoĩm: maxime fidelium. Precipe hec ꝛ doce. Nemo adoleſcẽtiã tuã contemnat. Sed exẽplũ eſto fideliũ: in ṽbo: in ↄuerſatione: in charitate: in fide: in caſtitate. Duꝫ venio attẽde lectioni exhortationi ꝛ doctrine. Noli negligere gratiã que in te eſt: que data eſt tibi ꝑ ꝓphetiã cuꝫ impoſitione manuuꝫ preſbyterij. Hec meditare: in his eſto: vt profect9 tuus manifeſtus ſit oĩbus. Attende enĩ tibi ꝛ doctrine: inſta in illis. Hoc enĩ faciens ꝛ teipſuꝫ ſaluum facies ꝛ eos qui te audiunt.

Cap.5.

Seniorẽ ne increpaueris: ſꝫ obſecra vt patrem: iuuenes vt fratres: anus vt matres: iuuenculas vt ſorores in oĩ caſtitate. Viduas honora: q̃ vere vidue ſunt. Si q̃ aũt vidua filios aut nepotes hꝫ: diſcat primuꝫ domũ ſuam regere: ꝛ mutuam viceꝫ reddere parentibus. Hoc enim acceptum eſt coram deo. Que autem vere vidua eſt ꝛ deſolata: ſperauit in deuꝫ: ꝛ inſtat obſecrationibus ꝛ orationibus nocte ꝛ die. Nam que in delitijs eſt: viuens mortua eſt. Et hoc precipe: vt

A 2.Tim.3.a 2.Pe.3.a.
B
2.Tim.2.d.
C
D
A

Digitized by Google

αμεπίληπτοι ὦσιν. ει δέ τις τῶν ἰδίων και μάλιστα τῶν οικείων ου προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, και εστὶν ἀπίστου χείρων. Χήρα καταλεγέσθω μη ἔλαττον ετῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα, ενὸς ἀνδρὸς γυνὴ εν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, ει ετεκνοτρόφησεν, ἢ εξενοδόχησεν, ει αγίων πόδας ἔνιψεν, ει θλιβομένοις επήρκεσεν, ει παντὶ ἔργῳ αγαθῷ επηκολούθησε. νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ. ὅταν γαρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ηθέτησαν. ἅμα δὲ και αργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οικίας, ου μόνον δὲ αργαί, ἀλλὰ και φλύαροι και περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μη δέοντα. βούλομαι ουν νεωτέρας χήρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οικοδεσποτεῖν, μηδεμίαν αφορμὴν διδόναι τῷ αντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ἤδη γαρ τινὲς εξετράπησαν οπίσω τοῦ σατανᾶ. ει τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, επαρκείτω αυταῖς, και μη βαρείσθω η εκκλησία ἵνα ταῖς ὄντως χήραις επαρκέσῃ. οι καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς αξιούσθωσαν, μάλιστα οι κοπιῶντες εν λόγῳ και διδασκαλίᾳ. λέγει γαρ η γραφή. βοῦν ἀλοῶντα ου φιμώσεις, και ἄξιος ο εργάτης τοῦ μισθοῦ αυτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μη παραδέχου, εκτὸς ει μὴ επὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. τοὺς αμαρτάνοντας ενώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα και οι λοιποὶ φόβον ἔχωσι. διαμαρτύρομαι ενώπιον τοῦ θεοῦ και κυρίου ιησοῦ χριστοῦ και τῶν εκλεκτῶν αγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. χεῖρας ταχέως μηδενὶ επιτίθει, μηδὲ κοινώνει αμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν αγνὸν τήρει. μηκέτι υδροπότει, ἀλλ᾽ οἴνῳ ολίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου και τὰς πυκνάς σου ασθενείας. τινῶν ανθρώπων αι αμαρτίαι πρόδηλοι εισί προάγουσαι εις κρίσιν, τισὶ δὲ και επακολουθοῦσιν. ωσαύτως και τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλα εστί, και τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι ου δύναται.

Cap.6.

Ὅσοι εισὶν υπὸ ζυγὸν δοῦλοι τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς αξίους ηγείσθωσαν, ἵνα μη τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ και η διδασκαλία βλασφημῆται. οι δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μη καταφρονείτωσαν ὅτι αδελφοί εισιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εισὶ και αγαπητοὶ οι τῆς ευεργεσίας αντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε και παρακάλει. ει τις ετεροδιδασκαλεῖ, και μη προ

irreprehēſibiles ſint. Si quis āt ſuoꝝ et maxime domeſticoꝝ curā nō hꝫ: fideꝫ negauit: ⁊ eſt ifideli deterioꝛ. Uidua eligat non min⁹ ſexaginta annoꝝ: que fuerit vni⁹ viri vxoꝛ: in opib⁹ bonis teſtimōiū hñs: ſi filios educauit: ſi hoſpitio recepit: ſi ſctoꝝ pedes lauit: ſi tribulationē patiētib⁹ ſuminiſtrauit: ſi oē op⁹ bonū ſubſecuta ē. Adoleſcentioꝛes āt viduas deuita. Cū eī luxuriate fuerit in xpo nubere volūt: hñtes dānationeꝫ qꝛ pmā fidē irritā fecerūt. Simul āt ⁊ ocioſe diſcūt circumire domos: non ſolum ocioſe ſed ⁊ verboſe ⁊ curioſe: loquentes que non opoꝛtet. Uolo āt iunioꝛes nubere: filios pcreare matreſfamilias eē. nullā occaſionē dare aduerſario maledicti gratia. Iā enim qdā conuerſe ſūt retro poſt ſatanā. Si quis fidelis hꝫ viduas ſuminiſtret illis: vt nō grauet eccleſia: vt his q vere vidue ſūt ſufficiat. Qui bñ pſunt pſbyteri duplici honoꝛe digni habeātur maxie q laborāt i verbo ⁊ doctrina. Dicit enim ſcriptura. Nō alligabis os boui triturāti ⁊ dign⁹ ē operari⁹ mercede ſua. Aduerſus pſbyteꝝ accuſationem noli recipere niſi ſub duob⁹ aut trib⁹ teſtib⁹. Peccātes coꝛam oib⁹ argue: vt ⁊ ceteri timoꝛem habeant. Teſtoꝛ coꝛam deo ⁊ chꝛiſto ieſu ⁊ electis angelis eius: vt hec cuſtodias ſine pꝛiudicio: nihil faciēs i alterā ptē declināđo. Manus cito nemini ipoſueris: neqꝫ cōicaueris pctis alienis. Teipſum caſtū cuſtodi. Noli adhuc aquā bibere ſꝫ modico vino vtere pp ſtomachū tuū ⁊ freqntes tuas ifirmitates. Quoꝛūdaꝫ hoim peccata manifeſta ſunt pcedentia ad iudiciū: quoꝛūdā āt ⁊ ſubſequūt. Similiter ⁊ facta bona manifeſta ſunt: ⁊ q aliter ſe hñt abſcondi non poſſunt.

Cap.6.

Quicunqꝫ ſunt ſub iugo ſerui dños ſuos oī honoꝛe dignos arbitrentur: ne nomen domini et doctrina blaſphemetur. Qui āt fideles habent dños non cōtemnāt qꝛ frēs ſunt: ſꝫ magis ſeruiāt qꝛ fideles ſunt ⁊ dilecti: q beneficij pticipes ſūt. hec doce ⁊ exhoꝛtare. Si quis aliter docet: ⁊ non acquieſcit

B
C
Deute.25.a Mat.10.b. Luc.10.b.
D
A

σέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις/τοῖς/τοῦ κυρί=
ου ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ/τῇ κατ' εὐσέβει
αν διδασκαλίᾳ, τετύφωται μηδὲν ἐπιστά=
μενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογο
μαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασ
φημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, διαπαρατριβαὶ
διεφθαρμένων ἀνθρώπων/τὸν νοῦν καὶ ἀπε=
στερημένων/τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πο=
ρισμὸν εἶναι/τὴν εὐσέβειαν. ἀφίστασο ἀπὸ
/τῶν τοιούτων. ἐστὶ δὲ πορισμὸς μέγας /ἡ
εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. οὐδὲν γὰρ εἰση
νέγκαμεν εἰς/τὸν κόσμον δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενε
γκεῖν τι δυνάμεθα. ἔχοντες δὲ διατροφὰς
καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησώμεθα.
/οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν
εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας
πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες
βυθίζουσι/τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ
ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων/τῶν κακῶν ἐσ
τὶν/ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀ=
πεπλανήθησαν ἀπὸ/τῆς πίστεως, καὶ ἑαυ
τοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. σὺ δὲ
ὦ ἄνθρωπε/τοῦ θεοῦ ταῦτα φεῦγε. δίωκε
δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην,
ὑπομονήν, πραότητα. ἀγωνίζου/τὸν καλὸν
ἀγῶνα/τῆς πίστεως. ἐπιλαβοῦ/τῆς αἰωνίου
ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας/τὴν κα
λὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων
παραγγέλλω σοι ἐνώπιον/τοῦ θεοῦ/τοῦ ζω
οποιοῦντος/τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ ἰησοῦ/τοῦ
μαρτυρήσαντος ἐπὶ ποντίου πιλάτου/τὴν
καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε/τὴν ἐντολὴν
ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι/τῆς ἐπιφανεί
ας/τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν και=
ροῖς ἰδίοις δείξει/ὁ μακάριος καὶ μόνος δυ=
νάστης/ὁ βασιλεὺς/τῶν βασιλευόντων καὶ
κύριος/τῶν κυριευόντων,/ὁ μόνος ἔχων ἀ=
θανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐ
δεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ᾧ τιμὴ
κράτος αἰώνιον. ἀμήν./τοῖς πλουσίοις ἐν/τῷ
νῦν αἰῶνι παράγγελε μὴ ὑψηλοφρονεῖν,
μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι,
ἀλλ' ἐν/τῷ θεῷ/τῷ ζῶντι/τῷ παρέχοντι ἡ=
μῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγα=
θοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμε=
ταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρί=
ζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς/τὸ μέλ=
λον, ἵνα ἐπιλάβωνται/τῆς αἰωνίου ζωῆς. ὦ
τιμόθεε/τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκ=
τρεπόμενος/τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ
ἀντιθέσεις/τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἥν
τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ/τὴν πίστιν ἠσ=
τόχησαν. ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

ſanis ſermonibus domini
noſtri ieſu xp̄i: ⁊ ei q̄ ſc̄m pietatem eſt
doctrine: ſuperbus eſt nihil ſciens:
ſʒ languēs circa q̄ſtiones ⁊ pugnas vbo
rū: ex q̄b⁹ oriūtur inuidie: cōtētiōes: blaſ
phemie: ſuſpitiōes male: ↄflictationes
hoīʒ mente corruptoꝝ: ⁊ qui a B
veritate p̄uati ſunt: exiſtimātiū queſtum
eſſe pietatem.
Eſt autem queſtus magnus
pietas cū ſufficiētia. Nihil .n. itulimus Eccl.5.a
in hūc mūdū: haud dubiū q2 nec aufer Job.1.d
re quid poſſumus. Habētes aūt alimēta
⁊ q̄b⁹ tegamur: his contēti ſimus.
Nā q̄ volunt diuites fieri: incidunt
ī tēptationē ⁊ in laqueū diaboli ⁊ ↄſide
ria multa inutilia ⁊ nociua: que
mergunt hoīes in interitum ⁊
p̄ditionem. Radix enim oīm maloꝝ ē Eccle.10.b
cupiditas: quā q̄dā appetētes errauerūt
a fide: ⁊ inſeruerunt ſe
doloribus multis. Tu autem C
o homo dei hec fuge. Sectare 1.Tim.2.d.
vo iuſtitiā: pietatē: fidē: charitatem:
patiētiā: manſuetudinē. Certa bonum
certamē fidei. App̄hende vitā eternā:
in q̄ vocatus es ⁊ confeſſus bonam
confeſſionē coram multis teſtibus.
Precipio tibi coram deo qui viuificat
omnia ⁊ chriſto ieſu
q̄ teſtimoniū reddidit ſub pōtio pilato
bonā cōfeſſionē: vt ſerues mandatum
ſine macula vſqʒ in aduentum
dn̄i noſtri ieſu xp̄i: quē ſuis temporibus
oſtendet beatus ⁊ ſolus potens:
rex regum ⁊ Apo.19.c.
dn̄s dn̄antiū: q̄ ſolus hʒ imortalitatē:
⁊ lucē habitat inacceſſibilē: quē nullus D
hoīʒ vidit: ſʒ nec videre pōt: cui honor
⁊ īperiū ſēpiternū. Amē. Diuitibus
huius ſeculi p̄cipe non ſublime ſapere:
neqʒ ſperare in incerto diuitiarum:
ſed in deo viuo qui preſtat nobis
oīa abunde ad fruendum: bene agere:
diuites fieri in bonis opib⁹: facile
tribuere: communicare: theſaurizare
ſibi fundamentū bonū in futurū:
vt apprehendant bonam vitam. O
timothee depoſitum cuſtodi: deuitans
prophanas vocum nouitates: et
oppoſitiōes falſi noīs ſcientie: quaſ
q̄dā p̄mittētes circa fidem exciderunt.
Gratia tecum. Amen.

Digitized by Google

Τέλος της προς Τιμόθεον πρώτης επισ
τολής.

Explicit epiſtola beati pauli ad Ti
motheum prima.

Incipit argumentum in epiſtolam ſecundam.

Item timotheo ſcribit de exhortatione martyrij ꝛ omni regula veritatis: ꝛ quid futurum ſit tempori
bus nouiſſimis: ꝛ de ſua paſſione: ſcribens ei ab vrbe roma.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς Τιμόθεον
δευτέρα επιστολή.

Παύλος απόστολος διά θελή=
ματος θεού κατ επαγγελίαν
ζωής της εν Χριστώ ιησού, Τι
μοθέω αγαπητώ τέκνω, χάρις
έλεος, ειρήνη. από θεού πα=
τρός, και Χριστού ιησού του κυρίου ημών.
Χάριν έχω τω θεώ ω λατρεύω από προγό=
νων εν καθαρά συνειδήσει, ως αδιάλειπτον
έχω την περί σου μνείαν εν ταις δεήσεσι
μου νυκτός και ημέρας επιποθών σε ιδείν.
μεμνημένος σου των δακρύων, ίνα χαράς
πλησθώ. υπόμνησιν λαμβάνων της εν σοι
ανυποκρίτου πίστεως, ήτις ενώκησε πρώ=
τον εν τη μάμμη σου λωΐδη και τη μητρί
σου ευνίκη. πέπεισμαι δε ότι και εν σοί.
δι ην αιτίαν αναμιμνήσκω σε αναζωπυρείν
το χάρισμα του θεού, ο εστίν εν σοι διά
της επιθέσεως των χειρών μου. ου γαρ έ=
δωκεν ημίν ο θεός πνεύμα δειλίας, αλλά
δυνάμεως και αγάπης και σωφρονισμού.
μη ουν επαισχυνθής το μαρτύριον του κυ=
ρίου ημών μηδέ εμέ τον δέσμιον αυτού, αλ
λά συγκακοπάθησον τω ευαγγελίω κατά
δύναμιν θεού του σώσαντος ημάς και κα=
λέσαντος κλήσει αγία, ου κατά τα έργα η
μών, αλλά κατ ιδίαν πρόθεσιν και χάριν την
δοθείσαν ημίν εν Χριστώ ιησού προ χρό=
νων αιωνίων, φανερωθείσαν δε νυν διά της
επιφανείας του σωτήρος ημών ιησού Χρισ=
τού, καταργήσαντος μεν τον θάνατον, φω=
τίσαντος δε ζωήν και αφθαρσίαν διά του ε=
υαγγελίου, εις ο ετέθην εγώ κήρυξ και από
στολος και διδάσκαλος εθνών. δι ην αιτίαν
και ταύτα πάσχω, άλλ' ουκ επαισχύνομαι.
οίδα γαρ ω πεπίστευκα, και πέπεισμαι ότι
δυνατός εστί την παρακαταθήκην μου φυ
λάξαι εις εκείνην την ημέραν. υποτύπωσιν έ=
χε υγιαινόντων λόγων, ων παρ' εμού ήκου=
σας εν πίστει και αγάπη τη εν Χριστώ ιησού.
την καλήν παραθήκην φύλαξον διά πνεύμα
τος αγίου του ενοικούντος εν ημίν. οίδας
τούτο ότι απεστράφησαν με πάντες οι εν
τη ασία ων εστί φύγελλος και ερμογένης.
δώη έλεος ο κύριος τω ονησιφόρου οίκω,
ότι πολλάκις με ανέψυξε, και την άλυσιν

Incipit epiſtola beati pauli apli ad
Thimotheum ſecunda. Cap.i.

Paulus aplus ieſu xp̄i per volũ A
tatẽ dei ſm̃ ꝓmiſſionẽ
vite q̃ eſt in xp̄o ieſu: timo=
theo chariſſimo filio: gr̃a ꝛ
mia ꝛ pax a deo patre
noſtro ꝛ chriſto ieſu domino noſtro.
Gratias ago deo meo cui ſeruio a ꝓge
nitoribꝰ meis in ↄſcia pura: ꝙ ſine in=
termiſſiõe habeã tui memoriã in oratiõibꝰ
meis nocte ac die: deſiderãs te videre.
Memor lachrymarũ tuarũ vt gaudio
implear. Recordationẽ accipiẽs eiꝰ fidei q̃
eſt in te non ficta: q̃ ꝛ habitauit primũ
in auia tua loide ꝛ matre B
tua eunice: certus ſum aũt ꝙ ꝛ in te.
Propter quã cãm admoneo te: vt reſuſci
tes gratiam dei que eſt in te per
impoſitionẽ manuũ mearũ. Nõ enim dedit
nobis deus ſpũm timoris: ſed
virtutis ꝛ dilectionis ꝛ ſobrietatis.
Noli itaqꝫ erubeſcere teſtimonium dñi
noſtri neqꝫ me vinctum eius: ſed
collabora euangelio ſecundum
virtutẽ dei: qui nos liberauit ꝛ vocauit
vocatione ſua ſctã non ſm̃ opa noſtra: Ad Titum 3.b.
ſed ſcd̃m ꝓpoſitũ ſuum ꝛ gratiam:
q̃ data eſt nobis in chriſto ieſu añ tpa C
ſecularia: manifeſtata eſt aũt nũc per
illuminationẽ ſaluatoris dñi nr̃i ieſu xp̄i
q̃ deſtruxit quidẽ mortẽ: illuminauit
aũt vitã ꝛ incorruptionẽ per euãgeliũ:
in quo poſitꝰ ſũ ego p̄dicator ꝛ aplus
ꝛ magiter gentium. Ob quã cauſam
ẽt hec patior: ſed non confundor.
Scio ei cui credidi: ꝛ certus ſum quia
potens eſt depoſitum meum ſeruare
in illum diem. Formam habe
ſanorum verborũ que a me audiſti
in fide ꝛ dilectiõe in xp̄o ieſu. D
Bonũ depoſitũ cuſtodi per ſpiritum
ſanctũ qui habitat in nobis. Scis enim
hoc ꝙ auerſi ſunt a me oẽs qui in
aſia ſũt: ex quibꝰ eſt phygellꝰ ꝛ hermoge
nes. Det miã dñs oneſifori domui:
quia ſepe me refrigerauit: ꝛ catenam

μου ουκ επαισχύνθη, αλλά γενόμενος εν
ρώμη σπουδαιότερον εζήτησέ με, και εύρε.
δώη αυτώ ο κύριος ευρείν έλεος παρά κυ
ρίου εν εκείνη τη ημέρα, και όσα εν εφέσω
διηκόνησε βέλτιον συ γινώσκεις. Cap. 2.
Συ ουν τέκνον μου ενδυναμού εν τη χά=
ριτι τη εν Χριστώ ιησού, και α ήκουσας
παρ εμού διά πολλών μαρτύρων, ταύτα
παράθου πιστοίς ανθρώποις, οίτινες ικανοί
έσονται και ετέρους διδάξαι. συ ουν κακο=
πάθησον ως καλός στρατιώτης ιησού Χρισ=
τού. ουδείς στρατευόμενος εμπλέκεται ταις
του βίου πραγματείαις, ίνα τω στρατολο
γήσαντι αρέση. εάν δε και αθλή τις, ου στε
φανούται εάν μη νομίμως αθλήση. τον κο=
πιώντα γεωργόν δει πρώτον των καρπών
μεταλαμβάνειν. νόει α λέγω. δώη γαρ σοι
ο κύριος σύνεσιν εν πάσι. μνημόνευε ιησούν
Χριστόν εγηγερμένον εκ νεκρών εκ σπέρμα=
τος δαυίδ κατά το ευαγγέλιόν μου, εν ω
κακοπαθώ μέχρι δεσμών ως κακούργος,
αλλ ο λόγος του θεού ου δέδεται. δια=
τούτο πάντα υπομένω διά τους εκλεκτούς,
ίνα και αυτοί σωτηρίας τύχωσι της εν Χρι
στώ ιησού μετά δόξης αιωνίου. πιστός ο λό
γος. ει γαρ συναπεθάνομεν, και συζήσομεν.
ει υπομένομεν, και συμβασιλεύσομεν. ει αρ
νούμεθα, κακείνος αρνήσεται ημάς. ει απισ=
τούμεν, εκείνος πιστός μένει, αρνήσασθαι ε
αυτόν ου δύναται. ταύτα υπομίμνησκε δια
μαρτυρόμενος ενώπιον του κυρίου. μη λο=
γομαχείν, εις ουδέν χρήσιμον επί κατασ=
τροφή των ακουόντων. σπούδασον σεαυ=
τόν δόκιμον παραστήσαι τω θεώ, εργάτην
ανεπαίσχυντον, ορθοτομούντα τον λόγον
της αληθείας. τας δε βεβήλους κενοφωνίας
περιίστασο. επί πλείον γαρ προκόψουσιν
ασεβείας, και ο λόγος αυτών ως γάγ=
γραινα νομήν έξει. ων εστίν υμέναιος και φι
λητός, οίτινες περί την αλήθειαν ηστόχησαν,
λέγοντες την ανάστασιν ήδη γεγονέναι, και
ανατρέπουσι την τινών πίστιν. ο μέντοι στε
ρεός θεμέλιος του θεού έστηκεν, έχων την
σφραγίδα ταύτην. έγνω κύριος τους όν=
τας αυτού, και αποστήτω από αδικίας πας
ο ονομάζων το όνομα κυρίου. εν μεγάλη δε
οικία ουκ εστί μόνον σκεύη χρυσά και αρ
γυρά, αλλά και ξύλινα και οστράκινα, και
α μεν εις τιμήν, α δε εις ατιμίαν. εάν ουν
τις εκκαθάρη εαυτόν από τούτων, έσται
σκεύος εις τιμήν ηγιασμένον και εύχρηστον
τω δεσπότη εις παν έργον αγαθόν ητοι=
μασμένον. τας δε νεωτερικάς επιθυμίας φεύ

meā non erubuit: ſed cum romā veniſ
ſet ſollicite me queſiuit: ⁊ inuenit.
Det illi dñs inuenire miſericordiā a dño
in illa die: et quanta epheſi
miniſtrauit mihi tu melius noſti. Cap. 2.
Tu ergo fili mi cōfortare in gratia A
q̄ eſt in chriſto ieſu: ⁊ que audiſti
a me per multos teſtes: hec
cōmenda fidelibus hoībus: qui idonei
erunt ⁊ alios docere. Labora
ſicut bonus miles chriſti ieſu.
Nemo militans deo implicat ſe
negocijs ſecularib⁹: vt ei placeat cui ſe
pbauit. Nā ⁊ q̄ certat in agone: nō co
ronabit' niſi q̄ legitime certauerit. Labo 1.Cor.9.b
rantē agricolā opꝫ primū d' fructibus
accipere. Intellige q̄ dico: dabit ei ti
bi dñs i oib⁹ itellectū. Memor eſto dñꝫ
ieſuꝫ xp̄ꝫ reſurrexiſſe a mortuis ex ſemi
ne dauid ſm̄ euāgelium meū: in quo B
laboro vſqꝫ ad vicula quaſi male ope
rās: ſꝫ verbū dei nō eſt alligatū. Ideo
omnia ſuſtineo propter electos:
vt ⁊ ipſi ſalutē ꝯſequantur q̄ eſt in xp̄o
ieſu cum glīa celeſti. Fidelis ſermo.
Nā ſi cōmortui ſumus: ⁊ ꝯuiuemus:
ſi ſuſtiebim⁹ ⁊ cōregnabim⁹: ſi negaue
rim⁹: ⁊ ille negabit nos: ſi nō credim⁹
ille fidelis permanet: negare ſeipſum
non poteſt. Hec commone teſtificans
coram deo. Noli contendere verbis:
ad nihil ei vtile eſt niſi ad ſubuerſionē
audiētiū. Sollicite autem cura teip=
ſuꝫ pbabilem exhibere deo: operarium
inconfuſibilē recte tractantē verbuꝫ C
veritatis. Prophana aūt ⁊ vaniloquia
deuita. Multum enim proficient ad
impietatem: ⁊ ſermo eorum vt cancer
ſerpet. Ex qb⁹ ē hymeneus ⁊ philetus:
q̄ a veritate exciderūt
dicentes reſurrectionem iam factaꝫ: ⁊
ſubuerterūt quorūdā fidem. Sꝫ firmum 1.Co.3.b.
fundamentum dei ſtat: habens
ſignaculū hoc. Cognouit dñs qui ſunt
eius: ⁊ diſcedit ab iniquitate omnis
qui inuocat nomen dñi. In magna aūt
domo non ſolum ſunt vaſa aurea ⁊
argentea: ſꝫ ⁊ lignea ⁊ fictilia: et D
q̄dā q̄dē i honorē: q̄dā aūt i ꝯtumeliaꝫ.
Si q̄s ergo emūdauerit ſe ab iſtis erit
vas in honorē ſanctificatū: ⁊ vtile
domino ad oē opus bonum paratum. 1.Tim.4.a
Iuuenilia autem deſideria fuge 1.Tim.6.c

γε, δίωκε δε δικαιοσύνην, πίστιν, αγάπην,
ειρήνην, μετά των επικαλουμένων τον κύρι
ον εκ καθαράς καρδίας. τας δε μωράς και α=
παιδεύτους ζητήσεις παραιτού, ειδώς ότι
γεννώσι μάχας. δούλον δε κυρίου ου δει
μάχεσθαι, αλλ' ήπιον είναι προς πάντας,
διδακτικόν, ανεξίκακον εν πραότητι, παι=
δεύοντα τους αντιδιατιθεμένους. μήποτε δω
αυτοίς ο θεός μετάνοιαν εις επίγνωσιν αλη
θείας, και ανανήψωσιν εκ της του διαβόλου
παγίδος, εζωγρημένοι υπ' αυτού εις το εκεί
νου θέλημα. Cap.3.

Τούτο δε γίνωσκε, ότι εν εσχάταις ημέ=
ραις ενστήσονται καιροί χαλεποί, έσον=
ται γαρ άνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι,
αλαζόνες, υπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεύ
σιν απειθείς, αχάριστοι, ανόσιοι, άστοργοι,
άσπονδοι, διάβολοι, ακρατείς, ανήμεροι, α
φιλάγαθοι, προδόται, προπετείς, τετυφω=
μένοι, φιλήδονοι μάλλον ή φιλόθεοι, έχον
τες μόρφωσιν ευσεβείας, την δε δύναμιν αυ
τής ηρνημένοι. και τούτους αποτρέπου. εκ
τούτων γαρ εισίν οι ενδύνοντες εις τας οικί
ας και αιχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευ
μένα αμαρτίαις, αγόμενα επιθυμίαις ποικί
λαις, πάντοτε μανθάνοντα και μηδέποτε εις
επίγνωσιν αληθείας ελθείν δυνάμενα. ον
τρόπον δε ιαννής και ιαμβρής αντέστησαν
μωΰσεί, ούτω και ούτοι ανθίστανται τη αλη
θεία, άνθρωποι κατεφθαρμένοι τον νουν, α
δόκιμοι περί την πίστιν, αλλ' ου προκόψου
σιν επί πλείστον. η γαρ άνοια αυτών έκδη=
λος έσται πάσιν, ως και η εκείνων εγένετο.
συ δε παρηκολούθηκας μου τη διδασκαλία
τη αγωγή, τη προθέσει, τη πίστει, τη μακρο
θυμία, τη αγάπη, τη υπομονή, τοις διωγ=
μοίς, τοις παθήμασιν, οία μοι εγένοντο εν αν
τιοχεία, εν ικονίω, εν λύστροις, οίους διωγ
μούς υπήνεγκα, και εκ πάντων με ερρύσα=
το ο κύριος. και πάντες δε οι θέλοντες ευσε
βώς ζην εν χριστώ ιησού, διωχθήσονται. πο
νηροί δε άνθρωποι και γόητες προκόψου=
σιν επί το χείρον, πλανώντες και πλανώμε
νοι. συ δε μένε εν οις έμαθες και επιστώθης,
ειδώς παρά τίνος έμαθες, και ότι από βρέ
φους τα ιερά γράμματα οίδας, τα δυνάμε=
νά σε σοφίσαι εις σωτηρίαν διά πίστεως της
εν χριστώ ιησού. πάσα γραφή θεόπνευστος
και ωφέλιμος προς διδασκαλίαν, προς έλεγ
χον, προς επανόρθωσιν, προς παιδείαν την
εν δικαιοσύνη, ίνα άρτιος η ο του θεού άν=
θρωπος προς παν έργον αγαθόν εξηρτισμέ=
νος. Cap.4.

ſectare iuſtitiã: fidẽ: ſpẽ: charitatem: et Ad Titum 3.c.
pacem cum his q̃ inuocãt dominum
de corde puro. Stultas aũt ⁊ ſine diſci
plina q̃ſtiones deuita: ſciens q꞉
generãt lites. Seruũ aũt dñi non opor
tet litigare: ſed manſuetuꝫ eſſe ad oẽs:
docibilẽ: patiẽtẽ cũ modeſtia: corripiẽtẽ
eos q̃ reſiſtunt veritati: ne quãdo deus det
illis pñiam ad cognoſcendam veritateꝫ:
⁊ reſipiſcant a diaboli
laqueis: a quo captiui tenẽtur ad ipſiꝰ
voluntatem. Cap.3.

Hoc aũt ſcito: ꝙ in nouiſſimiſ diebꝰ A
inſtabunt tp̃a periculoſa: ⁊ erunt 1.Tim.4.a 2.Pe.3.a
homines ſe ipſos amantes: cupidi:
elati: ſuperbi: blaſphemi: parentibuſ:
nõ obediẽtes: igrati: ſceleſti: ſine affe=
ctiõe: ſine pace: criminatores icõtinẽteſ:
imites: ſine benignitate: ꝓditoreſ: ꝓter
ui: tumidi: ⁊ voluptatũ amatores magis
q̃ dei: hñtes ſpẽꝫ q̇dẽ pietatis: ꝟtuteꝫ
aũt eiꝰ abnegantes. Et hos deuita. Ex
his enim ſunt qui penetrãt domos: B
⁊ captiuas ducũt mulierculaſ oneratas
peccatis: que ducunt varijs deſiderijs:
ſemper diſcentes ⁊ nunq̃ ad
ſciaꝫ veritatis ꝑueniẽtes. Queadmodũ
aũt iannes ⁊ iambres reſtiterũt
moyſi: ita et hi reſiſtunt veritati:
homines corrupti mente: reꝓbi
circa fidem: ſed vltra non proficient. C
Inſipientia enim eorum manifeſta
erit omnibus: ſicut ⁊ illorum fuit.
Tu aũt aſſecutus es meam doctrinã:
iſtitutionẽ: ꝓpoſitũ: fidẽ: lõganimitatẽ:
dilectioneꝫ: patientiam: perſecutiones:
paſſiões: q̃lia mihi facta ſũt antiochie
iconij: lyſtris: quales perſecutiones
ſuſtinui: ⁊ ex oĩbus me eripuit
dominus. Et omnes qui pie volunt
viuere in xp̃o ieſu: ꝑſecutionẽ patiẽtur.
Mali aũt hoĩes ⁊ ſeductores proficient D
i peius: errãtes ⁊ in erroreꝫ mittentes.
Tu vero ꝑmane i his q̃ didiciſti ⁊ credi
ta ſũt tibi: ſciẽs a quo didiceriſ: et q꞉
ab iſãtia ſacras literas noſti: q̃ te poſ=
ſunt iſtruere ad ſalutẽ ꝑ fidem que eſt
in xp̃o ieſu. Omis.n. ſcriptura diuinitus
iſpirata vtilis eſt ad docẽdũ: ad arguẽ
duꝫ: ad corripiendum: ad erudiendum
in iuſtitia: vt perfectuſ ſit homo dei
ad omne opus bonum inſtructus.
Cap.4.

Digitized by Google

Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ Χρι=
στοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νε=
κροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βα
σιλείαν αὐτοῦ, κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστη=
θι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον,
παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ δι
δαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινού=
σης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κα=
τὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισω=
ρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκο
ήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀπο
στρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή=
σονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔρ
γον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν
σου πληροφόρησον. ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδο
μαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέ=
στηκε. τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν
δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα.
λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης
στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐ
κείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος κριτής. οὐ μό=
νον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπη=
κόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. σπούδασον ἐλ
θεῖν πρός με ταχέως. δημᾶς γάρ με ἐγ=
κατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐ=
πορεύθη εἰς θεσσαλονίκην. κρίσκης εἰς γα=
λατίαν. τίτος εἰς δαλματίαν. λουκᾶς ἐστὶ
μόνος μετ' ἐμοῦ. μάρκον ἀναλαβὼν ἄγα=
γε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος
εἰς διακονίαν. τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς ἔ
φεσον. τὸν φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν τρωά=
δι παρὰ κάρπῳ ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ
βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ἀλέξαν=
δρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξα=
το, ἀποδώῃ αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐ
τοῦ, ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀν=
θέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ἐν τῇ πρώ=
τῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρε=
γένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον.
μὴ αὐτοῖς λογισθείη. ὁ δὲ κύριός μοι πα=
ρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ
κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάν=
τα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέ=
οντος. καὶ ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παν=
τὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βα
σιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον, ᾧ ἡ δό=
ξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
ἄσπασαι πρίσκιλλαν καὶ ἀκύλαν καὶ τὸν
ὀνησιφόρου οἶκον. ἔραστος ἔμεινεν ἐν
κορίνθῳ, τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν μι=
λήτῳ ἀσθενοῦντα. σπούδασον πρὸ χει=
μῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε εὔβου=

A
Testificor coram
deo et iesu christo
qui iudicaturus est viuos et mortuos: et
per aduentum ipsius et regnum
eius: predica verbum: insta
oportune importune: argue: obsecra: incre
pa in omni patientia et doctrina.
Erit enim tempus cum sanam
doctrinam non sustinebunt: sed ad
sua desideria coaceruabunt sibi
magistros prurientes auribus: — d. Prurientes in gre. ẽnti casus.
et a veritate quidem auditum auertent:
ad fabulas autem conuertentur.
Tu vero vigila: in omnibus labora: opus
fac euangeliste: ministerium — B
tuum imple: sobrius esto. Ego enim iam delibor
et tempus resolutionis mee instat.
Bonum certamen certaui:
cursum consummaui: fidem seruaui.
In reliquo reposita est mihi corona iusti=
tie: quam reddet mihi dominus in illa
die iustus iudex. Non solum
autem mihi sed et his qui diligunt
aduentum eius. Festina ad me venire
cito. Demas enim me reliquit
diligens hoc seculum: et abijt
thessalonicam: crescens in galatiam:
titus in dalmatiam: lucas est
mecum solus. Marcum assume et adduc — Colo. 4.c.
tecum: est enim mihi vtilis — C
in ministerium. Tychicum autem misi ephesum.
Penulam quam reliqui troade
apud carpum veniens affer tecum: et
libros: maxime autem et membranas. Alexander
erarius multa mala mihi ostendit:
reddat illi dominus secundum opera eius:
quem et tu deuita: valde enim restitit
verbis nostris. In prima
mea defensione nemo mihi affuit:
sed omnes me dereliquerunt
non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit
et confortauit me: vt per me
predicatio impleatur: et audiant omnes — D
gentes: et liberatus sum de ore leonis.
Liberabit me dominus ab omni
opere malo: et saluum faciet in regnum
suum celeste: cui gloria
in secula seculorum Amen.
Saluta priscillam et aquilam et
onesifori domum. Erastus remansit
corinthi: trophimum autem reliqui infirmum mileti
Festina ante hyemem
venire. Salutant te eubolus

λος καὶ πούδης καὶ λίνος καὶ κλαυδία καὶ
οι αδελφοί πάντες. ο κύριος ιησούς χρισ=
τός μετά του πνεύματος σου. η χάρις μεθ υ
μών. αμήν.

τέλος της προς τιμόθεον δευτέρας ε=
πιστολής.

τ pudēs τ linus τ claudia τ
fratres omnes. Dominus ieſus chriſtꝰ
cum ſpiritu tuo. Gratia vobiſcum
Amen.

Explicit epiſtola btī pauli ad Timo
motheum ſecunda.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Titum.

Titum commonefacit τ inſtruit de conſtitutione preſbyterij τ de ſpirituali conuerſatione et hereticis vitandis qui traditionibus iudaicis credunt: ſcribens ei a nicopoli.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς τίτον επι=
στολή. Cap. I.

Παύλος δούλος θεού απόστολος
δε ιησού χριστού κατά πίστιν
εκλεκτών θεού και επίγνωσιν
αληθείας της κατ ευσέβειαν επ
ελπίδι ζωής αιωνίου, ην επηγ=
γείλατο ο αψευδής θεός προ χρόνων αιω=
νίων, εφανέρωσε δε καιροίς ιδίοις τον λό=
γον αυτού εν κηρύγματι, ο επιστεύθην ε=
γώ κατ επιταγήν του σωτήρος ημών θεού.
τίτω γνησίω τέκνω κατά κοινήν πίστιν, χά
ρις, έλεος, ειρήνη, από θεού πατρός και κυ
ρίου ιησού χριστού του σωτήρος ημών.
τούτου χάριν κατέλιπον σε εν κρήτη, ίνα τα
λείποντα επιδιορθώση, και καταστήσης κα
τά πόλιν πρεσβυτέρους ως εγώ σοι διετα
ξάμην. ει τις εστίν ανέγκλητος, μιάς γυναι
κός ανήρ, τέκνα έχων πιστά, μη εν κατηγο
ρία ασωτείας, η ανυπότακτα. δει γαρ τον
επίσκοπον ανέγκλητον είναι ως θεού οικο=
νόμον, μη αυθάδη, μη οργίλον, μη πάροι=
νον, μη πλήκτην, μη αισχροκερδή, αλλά φι
λόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ό
σιον, εγκρατή, αντεχόμενον του κατά την δι
δαχήν πιστού λόγου, ίνα δυνατός η και
παρακαλείν εν τη διδασκαλία τη υγιαινού
ση, και τους αντιλέγοντας ελέγχειν. εισί
γαρ πολλοί και ανυπότακτοι, ματαιολό=
γοι και φρεναπάται, μάλιστα οι εκ περιτο=
μής, ους δει επιστομίζειν, οίτινες οίκους
όλους ανατρέπουσι, διδάσκοντες α μη δει,
αισχρού κέρδους χάριν. είπε τις εξ αυτών
ίδιος αυτών προφήτης. κρήτες αεί ψεύσται,
κακά θηρία γαστέρες αργαί. η μαρτυρία αύ
τη εστίν αληθής δι ην αιτίαν έλεγχε αυτούς
αποτόμως, ίνα υγιαίνωσιν εν τη πίστει, μη
προσέχοντες ιουδαϊκοίς μύθοις και εντο=
λαίς ανθρώπων αποστρεφομένων την αλήθει

Incipit epiſtola btī pauli apoſtoli
ad Titum. Cap. I.

Paulus ſeruus dei apoſtolꝰ A
aūt ieſu chriſti ſcḋm fidem
electorum dei: τ agnitionē
veritatis: q̄ ſcḋz pietatē eſt in
ſpē vite eterne: quā ꝓmiſit
q̄ nō mētit̄ deꝰ ante tp̄a ſecularia:
manifeſtauit āt tp̄ibus ſuis verbum
ſuū in p̄dicatione que credita eſt mihi
ſcḋm preceptum ſaluatoris noſtri dei.
Tito dilecto filio ſcḋz cōez fidē: gratia τ
pax a deo patre τ B
xp̄o ieſu ſaluatore noſtro.
Huius rei grā reliq̄ te crete: vt
ea q̄ deſunt corrigas: τ conſtituas per
ciuitates p̄ſbyteros: ſicut τ ego diſpoſui
tibi. Si q̇s ſine crimine eſt vniꝰ vxoris
vir: filios hn̄s fideles nō in accuſatiōe
luxurie aut nō ſubditos. Oportet enī 1. Tim. 3.
ep̄z ſine crimie eē ſicut dei diſpēſatorē
nō ſupbū: nō iracūdum: nō vinolentū
nō pcuſſorē: nō turpis lucri cupidū: ſed C
hoſpitalē: benignū: ſobriū: iuſtū: ſctūz:
cōtinētē: amplectentē eū q̇ ſcḋm doctri=
nā eſt fidelē ſermonē: vt potens ſit
exhortari in doctrina ſana:
et eos q̇ cōtradicūt arguere. Sunt
enī multi ēt inobediētes vaniloqui
τ ſeductores: maxime qui de circūciſio
ne ſūt: quos oportet redargui: q̄ vniuer
ſas domos ſubuertūt docētes q̄ nō opꝫ:
turpis lucri gratia. Dixit q̄dā ex illis D
ꝓpriꝰ ipſoꝝ ꝓpheta. Cretenſes ſp̄ mē
daces: male beſtie: ventres pigri. Te
ſtimōiū hoc veꝝ eſt. Quā ob cāz increpa
illos dure vt ſani ſint in fide: non
intendentes iudaicis fabulis τ mādatis
hominum auerſantiū ſe a veritate. Ro. 14. c.

παντα μεν καθαρα τοις καθαροις, τοις δε μεμιαμμενοις και απιστοις ουδεν καθαρον, αλλα μεμιανται αυτων και ο νους και η συνειδησις. θεον ομολογουσιν ειδεναι, τοις δε εργοις αρνουνται, βδελυκτοι οντες και απειθεις, και προς παν εργον αγαθον αδοκιμοι.

Cap.2.

Συ δε λαλει α πρεπει τη υγιαινουση διδασκαλια. πρεσβυτας νηφαλιους ειναι, σεμνους, σωφρονας, υγιαινοντας τη πιστει, τη αγαπη, τη υπομονη. πρεσβυτιδας ωσαυτως εν καταστηματι ιεροπρεπεις, μη διαβολους, μη οινω πολλω δεδουλωμενας, καλοδιδασκαλους, ινα σωφρονιζωσι τας νεας φιλανδρους ειναι, φιλοτεκνους, σωφρονας, αγνας, οικουρους, αγαθας, υποτασσομενας τοις ιδιοις ανδρασιν, ινα μη ο λογος του θεου βλασφημειται. τους νεωτερους ωσαυτως παρακαλει σωφρονειν. περι παντα σεαυτον παρεχομενος τυπον καλων εργων εν τη διδασκαλια, αδιαφθοριαν, σεμνοτητα, αφθαρσιαν, λογον υγιη, ακαταγνωστον, ινα ο εξ εναντιας εντραπη μηδεν εχων περι ημων λεγειν φαυλον. δουλους ιδιοις δεσποταις υποτασσεσθαι, εν πασιν ευαρεστους ειναι, μη αντιλεγοντας, μη νοσφιζομενους, αλλα πιστιν πασαν ενδεικνυμενους αγαθην, ινα την διδασκαλιαν του σωτηρος ημων θεου κοσμωσιν εν πασιν. επεφανη γαρ η χαρις του θεου η σωτηριος πασιν ανθρωποις παιδευουσα ημας, ινα αρνησαμενοι την ασεβειαν και τας κοσμικας επιθυμιας, σωφρονως και δικαιως και ευσεβως ζησωμεν εν τω νυν αιωνι, προσδεχομενοι την μακαριαν ελπιδα και επιφανειαν της δοξης του μεγαλου θεου και σωτηρος ημων ιησου χριστου, ος εδωκεν εαυτον υπερ ημων, ινα λυτρωσηται ημας απο πασης ανομιας, και καθαριση εαυτω λαον περιουσιον ζηλωτην καλων εργων. ταυτα λαλει και παρακαλει και ελεγχε μετα πασης επιταγης. μηδεις σου περιφρονειτω.

Cap.3.

Υπομιμνησκε αυτους αρχαις και εξουσιαις υποτασσεσθαι, πειθαρχειν, προς παν εργον αγαθον ετοιμους ειναι, μηδενα βλασφημειν, αμαχους ειναι, επιεικεις, πασαν ενδεικνυμενους πραοτητα προς παντας ανθρωπους. ημεν γαρ ποτε και ημεις ανοητοι, απειθεις, πλανωμενοι, δουλευοντες επιθυμιαις και ηδοναις ποικιλαις, εν κακια και φθονω διαγοντες, στυγητοι, μισουντες αλληλους. οτε δε η χρηστοτης και η φιλανθρωπια επε

Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil eſt mundum: ſed inquinate ſunt eorum & mens & conſcientia. Confitentur ſe noſſe deum: factis autem negant: cum ſint abominati & incredibiles & ad omne opus bonum reprobi.

Cap.2.

A Tu autem loquere que decet ſanam doctrinam. Senes ut ſobrii ſint: pudici: prudentes: ſani in fide: in dilectione: in patientia. Anus ſimiliter in habitu ſancto: non criminatrices: non multo vino ſervientes: bene docentes: ut prudentiam doceant.

B Adoleſcentulas ut viros ſuos ament: filios ſuos diligant: prudentes: caſtas: ſobrias: domus curam habentes: benignas: ſubditas viris ſuis: ut non blaſphemetur verbum dei. Iuvenes ſimiliter hortare ut ſobrii ſint. In omnibus teipſum prebe exemplum bonorum operum in doctrina: in integritate: in gravitate: verbum ſanum irreprehenſibile:

C ut is qui ex adverſo eſt vereatur: nihil habens malum dicere de nobis. Servos dominis ſuis ſubditos eſſe: in omnibus placentes: (Ephe.6.a. Colo.3.d. 1.Pe.2.c.) non contradicentes: non fraudantes: ſed in omnibus fidem bonam oſtendentes: ut doctrinam ſalvatoris noſtri dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia dei & ſalvatoris noſtri omnibus hominibus erudiens nos: ut abnegantes

D impietatem & ſecularia deſideria ſobrie & iuſte & pie vivamus in hoc ſeculo: expectantes beatam ſpem & adventum glorie magni dei & ſalvatoris noſtri ieſu chriſti: qui dedit ſemetipſum pro nobis: ut nos redimeret ab omni iniquitate: & mundaret ſibi populum acceptabilem ſectatorem bonorum operum. Hec loquere & exhortare: & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

Cap.3.

A Admone illos principibus & poteſtatibus ſubditos eſſe: dicto obedire: ad omne opus bonum paratos eſſe: neminem blaſphemare: non litigioſos eſſe ſed modeſtos: omnem oſtendentes manſuetudinem ad omnes homines. Eramus enim aliquando & nos inſipientes & increduli: errantes: ſervientes deſideriis & voluptatibus variis: in malitia & invidia agentes: odibiles: odientes invicem. Cum autem benignitas & humanitas apparuit

Digitized by Google

φάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. πιστὸς ὁ λόγος. καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο. εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος. ὅταν πέμψω ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς τίτον ἐπιστολῆς.

ſaluatoris noſtri dei: non ex operibus iuſtitie que fecimus nos: ſed ſecundum miſericordiam ſuam ſaluos nos fecit per lauacrum regenerationis et renouationis ſpiritus ſancti: quem effudit in nos abunde per ieſum chriſtum ſaluatorem noſtrum: vt iuſtificati gratia ipſius heredes ſimus ſecundum ſpem vite eterne. Fidelis ſermo eſt. Et de his volo te confirmare: vt curent bonis operibus preeſſe qui credunt deo. Hec ſunt bona et vtilia hominibus. Stultas autem queſtiones et genealogias et contentiones et pugnas legis deuita. Sunt enim inutiles et vane. Hereticum hominem poſt vnam et ſecundam correptionem deuita: ſciens quia ſubuerſus eſt qui eiuſmodi eſt et delinquit cum ſit proprio iudicio condemnatus. Cum miſero ad te artemam aut tychicum: feſtina ad me venire nicopolim: ibi enim ſtatui hyemare. Zenam legiſperitum et appollo ſollicite premitte: vt nihil illis deſit. Diſcant autem et noſtri bonis operibus preeſſe ad vſus neceſſarios: vt non ſint infructuoſi. Salutant te qui mecum ſunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus vobis. Amen.

Explicit epiſtola beati pauli ad Titum.

1. Tim. 1. c. B C 1. Tim. 1. a. D

Incipit argumentum in epiſtolam ad Philemonem.

Philemoni familiares litteras facit pro oneſimo ſeruo eius: ſcribens ei ab vrbe roma de carcere per ſupraſcriptum oneſimum. Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς φιλήμονα ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος δέσμιος χριστοῦ ἰησοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφός, φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, καὶ ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς χριστὸν ἰησοῦν. χαρὰν

Incipit epiſtola beati pauli apoſtoli ad Philemonem. Cap. I.

A Paulus vinctus chriſti ieſu et timotheus frater philemoni dilecto et adiutori noſtro et appie ſorori chariſſime et archippo commilitoni noſtro: et eccleſie que in domo tua eſt. Gratia vobis et pax a deo patre noſtro et domino ieſu chriſto. Gratias ago deo meo ſemper memoriam tui faciens in orationibus meis: audiens charitatem tuam et fidem quam habes in domino ieſu et in omnes ſanctos: vt communicatio fidei tue euidens fiat in agnitione omnis operis boni in chriſto ieſu. Gaudium

Digitized by Google

γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διά σου ἀδελφέ. Διό πολλὴν ἐν χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος ἰησοῦ χριστοῦ. παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου ὀνήσιμον τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα. σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα προσλαβοῦ. ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. ἐγὼ παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω, ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. ναὶ ἀδελφὲ ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ, ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν κυρίῳ. πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν, ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. ἀσπάζονταί σε ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ, μάρκος, ἀρίσταρχος, δημᾶς, λουκᾶς οἱ συνεργοί μου. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

τέλος τῆς πρὸς φιλήμονα ἐπιστολῆς.

enim magnū habui ⁊ conſolationeꝫ in
charitate tua: qꝛ viſcera ſanctorum
requieuerūt per te frater. Propter quod B
multā fiduciā hñs in chriſto ieſu iperādi
tibi qđ ad rē ptinet: pp charitatē magiſ
obſecro: cū ſis talis vt paulus ſenex:
nūc aūt ⁊ vinctus ieſu chriſti
obſecro te pro meo filio: quem genui
in vinculis oneſimo: qui
tibi aliqñ inutilis fuit: nūc aūt ⁊ mihi ⁊
tibi vtilis: quē remiſi tibi. Tu aūt illū vt
mea viſcera ſuſcipe. Quem ego
volueram mecum detinere: vt
pro te mihi miniſtraret in vinculis C
euangelij. Sine conſilio aūt tuo nihil
volui facere: vti ne velut ex neceſſitate
bonum tuum eſſet: ſed voluntariuꝫ.
Forſitā eī idō diſceſſit ad horā a te: vt in
eternū illū reciperes: iam nō vt ſeruū:
ſed pro ſeruo chariſſimum fratrem:
maxime mihi: quāto aūt magis tibi ⁊
in carne ⁊ in dño. Si ergo habes me
ſociū: ſuſcipe illū ſicut me. Si aūt aliqd
nocuit tibi: aut debz: hoc mihi iputa. E
go paulꝰ ſcripſi manu mea: ego reddā: D
vt non dicā tibi qꝙ teipſum mihi
debes. Ita frater ego te fruar
in domino: refice viſcera mea
i xp̄o. Cōfidēs i obediētia tua ſcripſi
tibi: ſciēs qm̄ ⁊ ſuper id qđ dico facies.
Simul ⁊ para mihi hoſpitiū: nā ſpero
per orationes veſtras donari me
vobis. Salutat te epaphras
concaptiuus meus in chriſto ieſu: marcꝰ
ariſtarchus: demas ⁊ lucas adiutores
mei. Gratia domini noſtri ieſu chriſti
cum ſpiritu veſtro. Amen.

Explicit epiſtola btī pauli ad Philemonem.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Hebreos.

In primis dicendum eſt cur apoſtolus paulus in hac epiſtola ſcribenda non ſeruauerit moreꝫ ſuuꝫ: vt vel vocabulum nominis ſui vel ordinis deſcriberet dignitatem. Hec cauſa eſt: qꝙ ad eos ſcribens qui ex circunciſione crediderant quaſi gentium apoſtolus et non hebreorū: ſciens quoqꝫ eorum ſuperbiam ſuamqꝫ humilitatem ipſe demonſtrans: meritum officij ſui noluit anteferre. Nam ſimili modo etiam iohannes apoſtolus propter humilitatem in epiſtola ſua nomen ſuum eadem ratione non pretulit. Hanc ergo epiſtolam fertur apoſtolus ad hebreos conſcriptam hebraica lingua miſiſſe: cuius ſenſum et ordinē retinens lucas euangeliſta poſt exceſſū apoſtoli pauli greco ſermone compoſuit.

Explicit argumentum.

/Η/Τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς ἑβραίους ἐπιστολή. Cap.i.

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πά-
λαι/ὁ θεὸς λαλήσας/τοῖς πατρά
σιν ἐν/τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου
/τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν
ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον
πάντων, δι' οὗ καὶ/τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν.
ὃς ὢν ἀπαύγασμα/τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ
/τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε/τὰ πάν
τα/τῷ ῥήματι/τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑ-
αυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος/τῶν ἁμαρ-
τιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ/τοῦ θρόνου
/τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς τοσούτῳ κρεί
ττων γενόμενος/τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφο
ρώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνο-
μα. τίνι γὰρ εἶπε ποτὲ/τῶν ἀγγέλων, υἱός
μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. καὶ
πάλιν. ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ
αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν. ὅταν δὲ πάλιν εἰ-
σαγάγῃ/τὸν πρωτότοκον εἰς/τὴν οἰκουμένην
λέγει. καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες
ἄγγελοι θεοῦ. καὶ πρὸς μὲν/τοὺς ἀγγέ-
λους λέγει./ὁ ποιῶν/τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ
πνεύματα καὶ/τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυ
ρὸς φλόγα. πρὸς δὲ/τὸν υἱόν./ὁ θρόνος σου
/ὁ θεὸς εἰς/τὸν αἰῶνα/τοῦ αἰῶνος, ῥάβδος
εὐθύτητος/ἡ ῥάβδος/τῆς βασιλείας σου. ἠ
γάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν,
διατοῦτο ἔχρισέ σε/ὁ θεὸς/ὁ θεός σου ἔλαι-
ον ἀγαλλιάσεως παρὰ/τοὺς μετόχους σου.
καὶ σὺ κατ' ἀρχάς κύριε/τὴν γῆν ἐθεμελίω-
σας, καὶ ἔργα/τῶν χειρῶν σου εἰσίν/οἱ οὐρα
νοί. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις, καὶ
πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται. καὶ ὡ-
σεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλα-
γήσονται, σὺ δὲ/ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ/τὰ ἔτη σου
οὐκ ἐκλείψουσι. πρὸς τίνα δὲ/τῶν ἀγγέ-
λων εἴρηκε ποτέ, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως
ἂν θῶ/τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον/τῶν
ποδῶν σου. οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ
πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα, δι
ὰ/τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

Cap.2.

Διατοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέ
χειν/τοῖς ἀκουσθεῖσι, μήποτε παραρρυῶ
μεν. εἰ γὰρ/ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ
παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν,
πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελή
σαντες σωτηρίας. ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λα-
λεῖσθαι διὰ/τοῦ κυρίου ὑπὸ/τῶν ἀκουσάν-
των, εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρτυροῦν-

Incipit epiſtola beati pauli apl'i ad Hebreos. Cap.i.

Multiphariè multiſq; modis A
olim deus loquēs patribus
in ꝓphetis: nouiſſime
diebus iſtis locutus
eſt nobis ĩ filio: quē ꝯſtitu
uniuerſoꝝ: ꝑ quē fecit ⁊ ſe lit heredē
cula. Qui cū ſit ſplēdor glorie ⁊ figura Sap.7.
ſubſtantie eius: portanſq; omnia Eccl.47.a
verbo virtutis ſue:
purgationem peccatorum faciens:
ſedet ad dexteram B
maieſtatis in excelſis: tanto melior
angelis effectus: quanto differentius
pre illis nomen hereditauit.
Cui eñ dixit aliqñ angelorum: filius Luce.3.c
meus es tu: ego hodie genui te. Et ps.2.
rurſuz. Ego ero illi in patrem: ⁊ 2.Reg.7.c.
ipſe erit mihi in filiū. Et cū iterū itro
ducit primogenitum in orbem terre: C
dicit. Et adorent eum omnes Psal.96.
angeli dei. Et ad angelos quidem
dicit. Qui facit angelos ſuos ps.103.
ſpūs: ⁊ miniſtros ſuos flāmam ignis.
Ad filium autem. Thronus tuus ps.44.
deus in ſeculum ſeculi: virga
equitatis virga regni tui. Dilexiſti
iuſtitiā ⁊ odiſti iniquitatem:
propterea vnxit te deꝰ deꝰ tuus oleo
exultationis pre participibus tuis.
Et tu in ꝑncipio dñe terram fundaſti: ps.101.
⁊ opera manuū tuarum ſunt celi.
Ipſi peribūt: tu autem permanebis: ⁊ D
oēs vt veſtimentum veteraſcēt. Et velut
amictū mutabis eos ⁊ mutabuntur:
tu autez idez ipſe es: ⁊ anni tui
non deficient. Ad quem āt angelorum
dixit aliqñ: ſede a dextris meis: quoad ps.109.
uſq; ponā inimicos tuos ſcabellum
pedū tuorū. Nōne oēs ſunt adminiſtra
torij ſpiritus in miniſteriū miſſi: ꝑꝑ eos
qui hereditatem capiunt ſalutis.

Cap.2.

Propterea abūdātiꝰ opz obſeruare A
nos ea q̄ audiuimꝰ: ne forte pereſ
fluamus. Si eñ q̄ ꝑ angelos dictꝰ ē ſer
mo: factꝰ eſt firmꝰ: ⁊ ſi oīs ꝑuaricatio ⁊
inobediētia accepit iuſtā mercedis retri
butionē: quō nos effugiemꝰ ſi tātā negle
xerimus ſalutē. Que cū initiū accepiſſet
enarrādi per dñz: ab eis qui audierūt:
in nos cōfirmata eſt: conteſtante Mar.16.d.

τος του θεου σημειοις τε και τερασι και ποικιλαις δυναμεσι, και πνευματος αγιου μερισμοις κατα την αυτου θελησιν. ου γαρ αγγελοις υπεταξε την οικουμενην την μελλουσαν περι ης λαλουμεν. διεμαρτυρατο δε που τις λεγων. τι εστιν ανθρωπος οτι μιμνησκη αυτου, η υιος ανθρωπου οτι επισκεπτη αυτον. ηλαττωσας αυτον βραχυ τι παρ αγγελους, δοξη και τιμη εστεφανωσας αυτον, και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου, παντα υπεταξας υποκατω των ποδων αυτου. εν γαρ τω υποταξαι αυτω τα παντα, ουδεν αφηκεν αυτω ανυποτακτον. νυν δε ουπω ορωμεν αυτω τα παντα υποτεταγμενα. τον δε βραχυ τι παρ αγγελους ηλαττωμενον βλεπομεν ιησουν δια το παθημα του θανατου δοξη και τιμη εστεφανωμενον, οπως χαριτι θεου υπερ παντος γευσηται θανατου. επρεπε γαρ αυτω δι ον τα παντα και δι ου τα παντα πολλους υιους εις δοξαν αγαγοντα, τον αρχηγον της σωτηριας αυτων δια παθηματων τελειωσαι. ο τε γαρ αγιαζων και οι αγιαζομενοι εξ ενος παντες. δι ην αιτιαν ουκ επαισχυνεται αδελφους αυτους καλειν λεγων. απαγγελω το ονομα σου τοις αδελφοις μου, εν μεσω εκκλησιας υμνησω σε. και παλιν. εγω εσομαι πεποιθως επ αυτω, και παλιν ιδου εγω και τα παιδια α μοι εδωκεν ο θεος. επει ουν τα παιδια κεκοινωνηκε σαρκος και αιματος, και αυτος παραπλησιως μετεσχε των αυτων, ινα δια του θανατου καταργηση τον το κρατος εχοντα του θανατου, τουτεστι τον διαβολον, και απαλλαξη τουτους οσοι φοβω θανατου δια παντος του ζην ενοχοι ησαν δουλειας. ου γαρ δηπου αγγελων επιλαμβανεται, αλλα σπερματος αβρααμ επιλαμβανεται. οθεν ωφειλε κατα παντα τοις αδελφοις ομοιωθηναι, ινα ελεημων γενηται και πιστος αρχιερευς τα προς τον θεον, εις το ιλασκεσθαι τας αμαρτιας του λαου. εν ω γαρ πεπονθεν αυτος πειρασθεις, δυναται τοις πειραζομενοις βοηθησαι.

Cap. 3.

Οθεν αδελφοι αγιοι κλησεως επουρανιου μετοχοι κατανοησατε τον αποστολον και αρχιερεα της ομολογιας ημων ιησουν χριστον πιστον οντα τω ποιησαντι αυτον, ως και μωυσης εν ολω τω οικω αυτου. πλειονος γαρ δοξης ουτος παρα μωυσην ηξιωται, καθοσον πλειονα τιμην εχει του οικου ο κατασκευασας αυτον. πας γαρ οικος κατασκευαζεται υπο τινος. ο δε τα παντα

deo ſignis ⁊ portentis ⁊ varijs virtutib9: ⁊ ſpūs ſancti diſtributionibus ſm̄ ſuam voluntatem. Non enim angelis ſubiecit deus orbem terre futurū de quo loquimur. B
Teſtatus eſt aūt i quodā loco qs dicēs. Quid ē hō ꝙ memor es eius: aut fili9 hois qm̄ viſitas eū? Minuiſti eum paulominus ab angelis: gloria ⁊ honore coronaſti eū: ⁊ conſtituiſti eum ſuper opa manuū tuarū: oia ſubieciſti ſub pedibus ei9. In eo ei ꝙ oia ei ſubiecit: nihil dimiſit non ſubiectum ei. Ps. 8.
Nūc autem necdum videmus oia ſubiecta ei. Eū autem qui modico ꝗ̄ angeli minorat9 eſt videmus ieſum pp paſſionē mortis gloria ⁊ honore coronatū: vt gratia dei pro oibus guſtaret mortem. Phil. 2. a. C
Decebat enī eum pp quem omnia ⁊ per quē oia: qui multos filios in gloriā adduxerat: autorem ſalutis eorum per paſſionē ꝯſummari. Qui eni ſanctificat ⁊ qui ſctificāt ex vno oēs. Propter quā cāz nō ꝯfunditur fratres eos vocare dicēs. Nunciabo nomen tuum fratribus meis in medio eccleſie laudabo te. Psal. 21. Mat. 28. b.
Et iterum. Ego ero fidens in eū. Et iterū. Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit mihi deus. Esaie. 8. d D
Qz ergo pueri cōicauerunt carni ⁊ ſanguini: ⁊ ipſe ſimiliter participauit eiſdem: vt per mortē deſtrueret eū q̇ habebat mortis imperiū: id eſt diabolū: ⁊ liberaret eos qui timore mortis per totam vitā obnoxij erant ſeruituti. Ose. 13. d.
Nuſq̄ eīz angelos apprehendit: ſed ſemen abrae apprehendit. Vñ debuit per omnia fratribus ſimilari: vt miſericors fieret ⁊ fidelis pontifex ad deū: vt repropitiaret delicta populi. In eo enim in quo paſſus ē ipſe ⁊ tēptatus: potēs eſt ⁊ eis q̇ tēptant auxiliari.

Cap. 3.

Vnde frēs ſancti vocationis celeſtis participes ꝯſiderate aplm ⁊ pontificē cōfeſſionis noſtre ieſuz: qui fidelis eſt ei qui fecit illuz: ſicut ⁊ moyſes in omni domo eius. A
Amplioris ei glorie iſte pre moyſe dign9 habit9 ē ꝗ̄to ampliorē honorē hz dom9 q̇ fabricauit illaz. Ois nāqz domus fabricat ab aliquo. Qui autem omnia

κατασκευάσας θεός. και μωϋσής μεν πιστός
εν όλω τω οίκω αυτού, ως θεράπων εις
μαρτύριον των λαληθησομένων. Χριστός
δε ως υιός επί τον οίκον αυτού, ου οίκος
εσμέν ημείς εάνπερ την παρρησίαν και το καύ
χημα της ελπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα
τάσχωμεν. διό καθώς λέγει το πνεύμα το
άγιον. σήμερον εάν της φωνής αυτού ακού
σητε, μη σκληρύνητε τας καρδίας υμών ως
εν τω παραπικρασμώ κατά την ημέραν του
πειρασμού εν τη ερήμω, ου επείρασάν με
οι πατέρες υμών, εδοκίμασάν με και είδον
τα έργα μου τεσσαράκοντα έτη. διό προσ=
ώχθισα τη γενεά εκείνη, και είπα αεί πλα=
νώνται τη καρδία. αυτοί δε ουκ έγνωσαν
τας οδούς μου, ως ώμοσα εν τη οργή μου
ει εισελεύσονται εις την κατάπαυσίν μου.
βλέπετε αδελφοί μήποτε έσται εν τινί υ=
μών καρδία πονηρά απιστίας εν τω απο=
στήναι από θεού ζώντος, αλλά παρακαλεί=
τε εαυτούς καθ εκάστην ημέραν, άχρις ου το
σήμερον καλείται, ίνα μη σκληρυνθή εξ υ=
μών τις απάτη της αμαρτίας. μέτοχοι γαρ
γεγόναμεν του Χριστού, εάνπερ την αρχήν
της υποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κα
τάσχωμεν, εν τω λέγεσθαι σήμερον εάν της
φωνής αυτού ακούσητε, μη σκληρύνητε τας
καρδίας υμών ως εν τω παραπικρασμώ.
τινές γαρ ακούσαντες παρεπίκραναν, αλλ
ου πάντες οι εξελθόντες εξ αιγύπτου διά
μωϋσέος. τίσι δε προσώχθισε τεσσαράκον=
τα έτη, ουχί τοις αμαρτήσασιν, ων τα κώ
λα έπεσον εν τη ερήμω. τίσι δε ώμοσε μη ει
σελεύσεσθαι εις την κατάπαυσιν αυτού ει μή
τοις απειθήσασι. και βλέπωμεν ότι ουκ ηδυ
νήθησαν εισελθείν δι απιστίαν. Cap.4.

Φοβηθώμεν ουν μήποτε καταλειπομένης ε
παγγελίας εισελθείν εις την κατάπαυσιν
αυτού, δοκή τις εξ υμών υστερηκέναι. και
γαρ εσμέν ευηγγελισμένοι καθάπερ εκείνοι,
αλλ ούκ ωφέλησεν ο λόγος της ακοής εκεί
νους, μη συγκεκραμένους τη πίστει τοις α=
κούσασιν. εισερχόμεθα γαρ εις την κατάπαυ
σιν οι πιστεύσαντες, καθώς είρηκεν. ως ώμο
σα εν τη οργή μου ει εισελεύσονται εις την
κατάπαυσίν μου. καίτοι των έργων από κα
ταβολής κόσμου γενηθέντων είρηκε γαρ που
περί της εβδόμης ούτως. και κατέπαυσεν ο
θεός εν τη ημέρα τη εβδόμη από πάντων των
έργων αυτού. και εν τούτω πάλιν. ει εισε
λεύσονται εις την κατάπαυσίν μου. επεί ουν
απολείπεται τινάς εισελθείν εις αυτήν και οι

Qui āt oia creauit deꝰ ē. Et moyſes Nume.12.a
q̇dē fidelis erat ī tota domo eiꝰ tanq̄ȝ
famulꝰ in teſtimōiū eoꝝ q̄ dicēda erāt. B
Xp̄s vero tanq̄ȝ filiꝰ ī domo ſua. Que
domꝰ ſumꝰ nos: ſi fiduciam ⁊ gloriam
ſpei vſqȝ ad finē firmā retineamus.
Quapropter ſicut dicit ſpiritus
ſanctus. Hodie ſi vocē eius audieritis Ps.94.
nolite obdurare corda veſtra ſicut
in exacerbatione: ſm diem
tēptatōis ī d̄ſerto: vbi tēptauerūt me
patres veſtri: probauerunt ⁊ viderūt
opa mea q̄dragita ānis. Propter qđ C
īſenſus fui gn̄ationi huic: ⁊ dixi ſp er
rāt corde. Ipſi autem nō cognouerunt Ps.94.
vias meas: quibus iuraui in ira mea
ſi introibunt in requiem meam.
Videte frēs: ne forte ſit in aliquo vr̄m
cor malū incredulitatis diſcedendi
a deo viuo. Sed adhortamini
voſmetipſos per ſingulos dies: donec
hodie cognomiat: vt nō obduret quis
ex vobiſ fallacia peccati. Participes ei
chriſti effecti ſumus: ſi tamen initium
ſubſtātie eiꝰ vſqȝ ad finē firmū retinea= D
mꝰ: dum dicitur hodie ſi
vocē eius audieritis: nolite obdurare
corda vr̄a queadmodū ī illa exacerba=
tione. Quidā enim audiētes exacerbaue
rūt: ſȝ nō vniuerſi q̄ pfecti ſunt ab egy=
pto p moyſē. Quibꝰ āt infēſus eſt qua
draginta annis: nōne illis q̄ peccaue=
rūt: quorū cadauera pſtrata ſunt in de
ſerto? Quibꝰ āt iurauit nō itroire ī reqē
ipiꝰ niſi illis q̄ increduli fuerūt? Et vi
demꝰ qr nō potuerūt introire in requiē ip
ſius propter incredulitatem. Cap.4.

Timeamꝰ ergo ne forte relicta pol A
licitatione introeundi in requiem
eiꝰ: exiſtimet aliqs ex nobiſ deeſſe. Et
enī ⁊ nobis nūciatū ē queadmodū ⁊ illis:
ſed non profuit illis ſermo auditus
non admixtis fidei ex his q̄ audierūt.
Ingrediemur enim in requiem
q̄ credimꝰ: queadmodū dixit. Sicut
iuraui in ira mea ſi introibunt in
requiē meā. Et q̇dē opibus ab īſtitutōe
mūdi pfectis: dixit enī in quodā loco
de die ſeptima ſic. Et requieuit Gene.2.a.
deus die ſeptima ab omnibus B
opibus ſuis. Et in iſto rurſuȝ. Si itroi
būt in requiē meā. Quoniam ergo
ſupereſt introire quoſdam in illam: et Infra.10.c

πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι
ἀπείθειαν, πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν σήμε=
ρον ἐν δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον
καθὼς εἴρηται. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ=
τοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας
ὑμῶν. εἰ γὰρ αὐτὸς ὁ ἰησοῦς κατέπαυσεν,
οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡ=
μέρας. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λα
ῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατά=
παυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ
θεός. σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκεί=
νην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑ
ποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν γὰρ ὁ
λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος
ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκ=
νούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύ
ματος ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς
ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. καὶ οὐκ ἔσ
τι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ
γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς
αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. ἔχοντες οὖν
ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρα=
νοὺς ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν
τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ
δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡ=
μῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοι
ότητα χωρὶς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν
μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵ
να λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔ
καιρον βοήθειαν. Cap. 5.

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβα=
νόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ
πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ
θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνά
μενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ
καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν, καὶ διὰ ταύ
την ὀφείλει καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ
περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.
καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλ
λὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθάπερ καὶ ἀ
αρών. οὕτω καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐ=
δόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα ἀλλ' ὁ λαλήσας
πρὸς αὐτὸν υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον
γεγέννηκά σε. καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει. σὺ
ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχι=
σεδέκ. ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ
δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμε=
νον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς
ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσα
κουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας. καίπερ ὢν υἱός
ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τε=
λειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ

hi qb9 priorib9 ãnũciatũ ē: nõ itroierũt
ppter icredulitatē: iterũ termiat diē qndã
hodie i dauid dicēdo post tãtuz tēpoꝛꝭ:
sicut supra dictũ ē. Hodie si vocē ei9
audieritis: nolite obdurare corda
vestra. Naz si eis iesus requiē pstitisset
nunꝙ de alia loqueret post hac die.
Itaqz relinquitur sabbatiſmus populo
dei. Qui enim ingressus est in requiem C
eius: etiam ipse requieuit ab
operibus suis: sicut ⁊ a suis
deus. Festinem9 ergo ingredi in illam
requiē: vt ne in idipsum quis incidat
icredulitatis exēplũ. Viuus est enim
sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior
oi gladio ancipiti: ⁊ pertingens
vsqz ad diuisionē aie ac spũs: cõpagum
quoqz ac medullarum: ⁊ discretor
cogitationũ ⁊ itētionũ cordis. Et nõ ē D
vlla creatura inuisibilis i cõspectu ei9: oia Eccle. 15. d.
nuda ⁊ aperta sunt oculis qãt Ps. 33.
eius: ad quē nobis sermo. Hñtes ergo Infra. 8. a.
pontificē magnum qui penetrauit celos Ro. 8. b.
iesum filiũ dei: teneamus spei nostre 1. Cor. 12. b
cõfessionē. Nõ ei habem9 põtificē q nõ 2. Co. 5. c.
possit cõpati ifirmitatibus nostris: Ephe. 2. b.
tēptatũ ãt p oia p similitudine
absqz peccato. Adeamus ergo
cum fiducia ad thronũ gratie eius: vt
miaz cõseqmur: ⁊ grãm inueniamus in
auxilio oportuno. Cap. 5.

Omnis nãqz põtifex ex hoib9 assũ= A
pt9 p hoibus cõstituit in his q sunt
ad deuz: vt offerat dona ⁊
sacrificia p pctis. Qui cõdolere possit
his qui ignorant ⁊ errant: quoniaz
⁊ ipe circũdat9 ē ifirmitate: ⁊ ppterea
dz quēadmodũ pro populo: ita etiaz ⁊
pro semetipso offerre pro peccatis.
Nec quisꝙ sumit sibi honorem: sed
qui vocatur a deo tanꝙ aaron.
Sic ⁊ xps nõ semetipsum clarificauit
vt pontifex fieret: sed qui locutus est
ad eum filius me9 es tu: ego hodie Ps. 2.
genui te. Quēadmodũ ⁊ i alio loco di B
cit. Tu es sacerdos i eternũ sꝫ ordinez Ps. 109.
melchisedech. Qui in dieb9 carnis sue
preces supplicationesqz ad euz q possit
illũ saluũ facere a morte cuz clamore
valido ⁊ lachrymis offerēs: exauditus ē
p sua reuerētia. Et quidē cũ esset filius
dei: didicit ex his q passus ē obediētiã:
⁊ cõsũmat9 fact9 ē oib9 obtēperãtib9 si

Digitized by Google

πάσιν αἴτιος σωτηρίας αιωνίου προσάγορευ-
θείς υπό/του θεού αρχιερεύς, κατά/την τάξιν
μελχισεδέκ. περί ου πολύς ημίν/ο λόγος
και δυσερμήνευτος λέγειν, επεί νωθροί γε-
γόνατε/ταις ακοαίς. και γαρ οφείλοντες εί-
ναι διδάσκαλοι διά/τον χρόνον, πάλιν χρεί
αν έχετε/του διδάσκειν υμάς τίνα/τα στοι-
χεία/της αρχής/των λογίων/του θεού, και
γεγόνατε χρείαν έχοντες γάλακτος και ου
στερεάς τροφής. πας γαρ/ο μετέχων γάλα
κτος άπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γαρ
εστί. τελείων δε εστίν/η στερεά τροφή,/των
διά/την έξιν/τα αισθητήρια γεγυμνασμένα
εχόντων προς διάκρισιν καλού τε και κα-
κού.

Cap.6.

Διό αφέντες/τον/της αρχής/του Χρισ-
τού λόγον, επί/την τελειότητα φερώμε
θα, μη πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι με
τανοίας από νεκρών έργων και πίστεως επί
θεόν, βαπτισμών διδαχής, επιθέσεως τε χει
ρών, αναστάσεως τε νεκρών και κρίματος αι
ωνίου. και τούτο ποιήσομεν, εάνπερ επιτρέ
πη/ο θεός. αδύνατον γαρ/τους άπαξ φωτισ-
θέντας γευσαμένους τε/της δωρεάς/της επου
ρανίου, και μετόχους γενηθέντας πνεύμα-
τος αγίου, και καλόν γευσαμένους θεού ρή
μα, δυνάμεις τε μέλλοντος αιώνος, και πα
ραπεσόντας, πάλιν ανακαινίζειν εις μετάνοιαν,
ανασταυρούντας εαυτοίς/τον υιόν/του θε-
ού και παραδειγματίζοντας. γη γαρ/η πι-
ούσα/τον επ' αυτής πολλάκις ερχόμενον υε
τόν, και τίκτουσα βοτάνην εύθετον εκείνοις
δι' ους και γεωργείται, μεταλαμβάνει ευλο
γίας από/του θεού, εκφέρουσα δε ακάνθας
και τριβόλους αδόκιμος και κατάρας εγγύς
ης/το τέλος εις καύσιν. πεπείσμεθα δε πε
ρί υμών αγαπητοί/τα κρείσσονα και εχόμε-
να σωτηρίας, ει και ούτω λαλούμεν. ου γαρ
άδικος/ο θεός επιλαθέσθαι/του έργου υ-
μών, και/του κόπου/της αγάπης ης ενεδεί-
ξασθε εις/το όνομα αυτού, διακονήσαντες
/τοις αγίοις και διακονούντες. επιθυμούμεν
δε έκαστον υμών/την αυτήν ενδείκνυσθαι
σπουδήν προς/την πληροφορίαν/της ελπί
δος άχρι τέλους, ίνα μη νωθροί γένησθε, μι
μηταί δε/των διά πίστεως και μακροθυμί-
ας κληρονομούντων/τας επαγγελίας./τω
γαρ αβραάμ επαγγειλάμενος/ο θεός, επεί
κατ' ουδενός είχε μείζονος ομόσαι, ώμοσε
καθ' εαυτού λέγων. ημήν ευλογών ευλο-
γήσω σε, και πληθύνων πληθυνώ σε, και ού
τω μακροθυμήσας επέτυχε/της επαγγελί-
ας. άνθρωποι μεν γαρ κατά/του μείζονος ο-

bi: cauſa ſalutis eterne: appellatus C
a deo pontifex iuxta ordinem
melchiſedech. De quo nobis grandis
ꝛ ininterpꝛ̄tabilis ad dicēdū: q̄m imbecilles
facti eſtis ad audiēdū. Etenī cū deberetis
magiſtri eē ꝑꝑ tēpus: rurſū indige
tis vt vos doceamini q̄ ſint elementa D
exordij ſermonum dei: ꝛ
facti eſtis quibus lacte opus ſit: non
ſolido cibo. Omis enī qui lactis eſt ꝑti-
ceps: expers ē ſermonis iuſtitie: paruul9
enī eſt. Perfectorū aūt eſt ſolid9 cib9:
eorū q̄ pro ipſa ꝯſuetudine exercitatos
habent ſenſus ad diſcretionē boni ac
mali.

Cap.6.

Quapropter intermittētes inchoatiōis xp̄i A
ſermonē: ad ꝑfectionem feramur:
nō rurſus iaciētes fūdamentū penitētie Infra.10.d
ab operibus mortuis ꝛ fidei ad
deū: baptiſmatū doctrīe: impōnis quoqꝫ
manuū: ac reſurrectiōis mortuoꝝ: et iu
dicij eterni. Et hoc faciemus ſi q̄dē ꝑ
miſerit de9. Impoſſibile eſt ē eos q̄ ſe-
mel ſunt illuminati: guſtauerūt ēt donū
celeſte: ꝛ participes facti ſunt ſpiritus
ſcti: guſtauerūt nihilomin9 bonū dei v̄
bū v̄tuteſqꝫ ſeculi vēturi: ꝛ ꝓlapſi ſūt:
rurſus renouari ad penitentiam:
rurſū crucifigētes ſibimetipſis filiū dei B
ꝛ oſtentui habentes. Terra enim
ſepe venientem ſuꝑ ſe bibens imbrem
ꝛ germinans herbā oportunam illis
a quibus colitur: accipit benedictionē
a deo: ꝓferens aūt ſpinas
ac tribulos reproba eſt ꝛ maledicto ꝓxi
ma: cui9 ꝯſūmatio in ꝯbuſtionē. Cōfidi
m9 aūt de vobis dilectiſſimi meliora ꝛ vi
ciniora ſaluti: tā etſi ita loq̄mur. Nō .n.
iniuſt9 de9 vt obliuiſcat̄ opis v̄ri
ꝛ dilectionis quam oſtendiſtis
in nomine ipſius: qui miniſtraſtis C
ſanctis ꝛ miniſtratis. Cupimus
aūt vnūquēqꝫ veſtrum eandē oſtētare
ſollicitudinem ad expletionem ſpei
vſqꝫ ī finē: vt nō ſegnes efficiamini: ve
rū imitatores eorum qui fide ꝛ patiētia
hereditabunt promiſſiones.
Abrae nāqꝫ promittens deus: quoniā
neminē habuit ꝑ quē iuraret maiorē: iu
rauit ꝑ ſemetipſū dicēs. Niſi bn̄dicēs bn̄ Gene.22.c.
dicā te: ꝛ multiplicās m̄l'tiplicabo te: ꝛ
ſic lōganimiter ferens adept9 eſt repro
miſſionē. Homies .n. ꝑ maiorē ſui iurant

Digitized by Google

μνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέ
ρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. ἐν ᾧ περισσότε=
ρον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρο=
νόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς
βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ
δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων ἐν οἷς ἀδύ
νατον ψεύσασθαι θεὸν ἰσχυρὰν παράκλη
σιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς
προκειμένης ἐλπίδος, ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχο=
μεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ
εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπε=
τάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰ
σῆλθεν ἰησοῦς κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ
ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα. Cap. 7.
Οὗτος γὰρ ὁ μελχισεδὲκ βασιλεὺς σα=
λὴμ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναν
τήσας ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς
τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ
καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν ἀβραάμ.
πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαι
οσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς σαλήμ, ὅ ἐσ
τι βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε=
νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζω=
ῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ
τοῦ θεοῦ μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές, ἐν ᾧ
ὅτι καὶ τοῦ ἀβραὰμ προετιμήθη. θεωρεῖτε
δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην ἀβραὰμ
ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης.
καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν λευὶ τὴν ἱερατείαν
λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκα=
τοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθό=
τες ἐκ τῆς ὀσφύος ἀβραάμ. ὁ δὲ μὴ γενεαλο
γούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκε τὸν ἀβραάμ,
καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.
χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον
ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. καὶ ὧδε μὲν
δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβά=
νουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ
ὡς ἔπος εἰπεῖν διὰ ἀβραὰμ καὶ λευὶ ὁ δεκά
τας λαμβάνων, δεδεκάτωται. ἔτι γὰρ ἐν τῇ
ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐ=
τῷ ὁ μελχισεδέκ. εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ
τῆς λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ
αὐτῇ νενομοθέτητο, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν
τάξιν μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα
καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἀαρὼν λέγεσθαι. με
τατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης
καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέ
γεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ
ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ.
πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ ἰούδα ἀνατέταλκεν
ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱε=

⁊ omnis controuerſie eorum finis
ad ꝯfirmationē ē iuramētū. In quo a=
būdātiꝰ volēs deus oſtēdere pollicitatiōis D
heredibus immobilitatem
cōſilij ſui: interpoſuit iuſiurandū: vt p
duas res imobiles quibus īpoſſibile eſt
mentiri deū: fortiſſimum ſolatium
habeamus: qui confugimus ad tenēdā
ꝓpoſitā ſpē: quā ſicut anchorā habemꝰ
anime tutam ac firmam ac
incedentē vſqꝫ ad interiora velaminis:
vbi ꝑcurſor pro nobis introiuit
ieſus ſcḋm ordinē melchiſedech:
pontifex factus in eternum. Cap. 7.
Hic enim melchiſedech rex ſalē T
ſacerdos dei ſummi qui obuiauit Gene. 14.
abrahe regreſſo a cede
regum: ⁊ benedixit ei: cui
⁊ decimas omnium diuiſit abraam:
primū quidē q̄ interpretaṯ rex iuſtitie:
deinde autem ⁊ rex ſalem: quod eſt
rex pacis: ſine p̄re: ſine matre: ſine ge
nealogia: neqꝫ initiū dierꝫ neqꝫ finē vi
te h̄ns: aſſimilatus autem filio
dei manens ſacerdos in perpetuum.
Intuemini
āt quātus ſit hic: cui ⁊ decimas dedit d̄
precipuis abraam patriarcha.
Et quidem de filijs leui ſacerdotium
accipientes: mandatū habent decimas
ſumere a populo ſecundum legē: ideſt a
fratribus ſuis: q̄q̄ ⁊ ipſi exierint
de lumbis abrae. Cuius aūt gn̄atio nō
annumeraṯ in eis: decimas ſūpſit ab a=
braā: ⁊ hūc q̄ habebat repromiſſiones
bn̄dixit. Sine vlla āt ꝯtradictiōe qḋ mi
nꝰ eſt a meliore bn̄dicitur. Et hic qdē
decimas morientes homines accipiūt:
ibi aūt conteſtaṯ q2 viuit. Et
vt ita dictū ſit: p abraā ⁊ leui q decī=
mas accepit: decimatꝰ eſt. Adhuc ei ī
lumbis patris erat: qn̄ obuiauit ei
melchiſedech. Si ergo cōſūmatio per
ſacerdotiū leuiticū erat: populus ei ſub
ipo legē accepit: quid adhuc neceſſariū
fuit ſcḋm ordinē melchiſedech aliū ſurgere
ſacerdotē ⁊ nō ſcḋm ordinē aarō dici?
Trāſlato .n. ſacerdotio: neceſſe eſt vt
⁊ legis trāſlatio fiat. In quo ei hec di
cuntur: de alia tribu eſt: de
qua nullus altario preſto fuit.
Manifeſtū eſt enim q ex iuda ortus ſit
dn̄s nr̄: in q̄ tribu nihil de ſacerdotio

ρωσύνης μωϋσής ελάλησε, και περισσότερον έτι κατάδηλον εστίν, ει κατά την ομοιότητα μελχισεδέκ ανίσταται ιερεύς έτερος, ος ου κατά νόμον εντολής σαρκικής γέγονεν, αλλά κατά δύναμιν ζωής ακαταλύτου. μαρτυρεί γαρ ότι συ ιερεύς εις τον αιώνα κατά την τάξιν μελχισεδέκ. αθέτησις μεν γαρ γίνεται προαγούσης εντολής διά το αυτής ασθενές και ανωφελές. ουδέν γαρ ετελείωσεν ο νόμος. επεισαγωγή δε κρείττονος ελπίδος δι᾽ ης εγγίζομεν τω θεώ, και καθόσον ου χωρίς ορκωμοσίας. οι μεν γαρ χωρίς ορκωμοσίας εισίν ιερείς γεγονότες. ο δε μετά ορκωμοσίας διά του λέγοντος προς αυτόν. ώμοσε κύριος και ου μεταμεληθήσεται, συ ιερεύς εις τον αιώνα κατά την τάξιν μελχισεδέκ. κατά τοσούτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν έγγυος ιησούς. και οι μεν πλείονες εισί γεγονότες ιερείς, διά το θανάτω κωλύεσθαι παραμένειν, ο δε διά το μένειν αυτόν εις τον αιώνα, απαράβατον έχει την ιερωσύνην. όθεν και σώζειν εις το παντελές δύναται τους προσερχομένους δι᾽ αυτού τω θεώ, πάντοτε ζων εις το υπερεντυγχάνειν αυτών. τοιούτος γαρ ημίν έπρεπεν αρχιερεύς, όσιος, άκακος, αμίαντος, κεχωρισμένος από των αμαρτωλών, και υψηλότερος των ουρανών γενόμενος. ος ουκ έχει καθ᾽ ημέραν ανάγκην, ώσπερ οι αρχιερείς, πρότερον υπέρ των ιδίων αμαρτιών θυσίας αναφέρειν, έπειτα των του λαού. τούτο γαρ εποίησεν εφάπαξ εαυτόν ανενέγκας. ο νόμος γαρ ανθρώπους καθίστησιν αρχιερείς έχοντας ασθένειαν, ο λόγος δε της ορκωμοσίας της μετά τον νόμον υιόν εις τον αιώνα τετελειωμένον.

Cap. 8.

Κεφάλαιον δε επί τοις λεγομένοις. τοιούτον έχομεν αρχιερέα, ος εκάθισεν εν δεξιά του θρόνου της μεγαλωσύνης εν τοις ουρανοίς, των αγίων λειτουργός, και της σκηνής της αληθινής, ην έπηξεν ο κύριος και ουκ άνθρωπος. πας γαρ αρχιερεύς εις το προσφέρειν δώρα τε και θυσίας καθίσταται. όθεν αναγκαίον έχειν τι και τούτον ο προσενέγκη. ει μεν γαρ ην επί γης, ουδ᾽ αν ην ιερεύς, όντων των ιερέων των προσφερόντων κατά τον νόμον τα δώρα, οίτινες υποδείγματι και σκιά λατρεύουσι των επουρανίων. καθώς κεχρημάτισται μωϋσής μέλλων επιτελείν την σκηνήν· όρα γαρ φησί ποιήσεις πάντα κατά τον τύπον τον δειχθέντα σοι εν τω όρει. νυνί δε διαφορωτέρας τέτυχηκε λειτουργίας, όσω κρείττονος εστί διαθήκης μεσί

moyſes locutus eſt. Et amplius adhuc manifeſtū eſt: ſi ſm ſimilitudinē melchiſedech exurgat alius ſacerdos: q nō ſm legē mandati carnalis fact9 eſt: ſed ſm virtutem vite inſolubilis. Cōteſtať ei: qm̄ tu es ſacerdos ī eternū ſꝫ ordinē melchiſedech. Reprobatio fit precedentis mandati: ꝓpter quidē īfirmitatē ei9 ⁊ iutilitatē. Nihil eñ ad ꝑfectū adduxit lex. Introductio vero melioris ſpei ꝑ quā ꝓximam9 ad deū. Et quātū eſt: nō ſine iureiurādo: Alij qdē ſine iureiurādo ſacerdotes fcti ſūt. Hic aūt cū iureiurando per eum qui dixit ad illū. Jurauit dñs ⁊ nō penitebit eū: tu es ſacerdos in eternum. (ps. 109.) D

In tantum melioris teſtamenti ſponſor factus eſt ieſus. Et alij qdē plures facti ſūt ſacerdotes: idcirco ꝙ morte ꝓhiberētur ꝑmanere: hic aūt eo ꝙ maneat in eternū: ſempiternū habꝫ ſacerdotiū. Unde et ſaluare in perpetuum poteſt accedentes per ſemetipſū ad deū: ſꝑ viuēs ad īterpellādū ꝓ nobis. Talis eñ decebat vt nobis eēt pōtifex: ſctūs: inocēs: īpollut9: ſegregatus a peccatoribus: ⁊ excelſior celis factus. Qui nō habet neceſſitatē quotidie queādmodū ſacerdotes: prius ꝓ ſuis delictis hoſtias offerre: deinde pro populi. Hoc enim fecit ſemel ſe offerendo. Lex eñ conſtituit homines ſacerdotes infirmitatē hn̄tes: ſermo aūt iuſiurādi q poſt legem eſt filium in eternum perfectum.

Cap. 8.

A

Capitulū aūt ſuꝑ ea q dicunť. Talē habem9 pōtificē: q ꝯſedit in dextera ſedis magnitudinis in celis: ſanctorum miniſter: ⁊ tabernaculi veri: qđ fixit deus ⁊ nō homo. (ſup. 4.b.) Omnis enim pontifex ad offerēdū munera ⁊ hoſtias conſtituitur. Unde neceſſe ē ⁊ hūc habere aliqd qđ offerat. Si ergo eēt ſuꝑ terrā: nec eēt ſacerdos: cum eſſent qui offerrent ſm legē munera qui exemplari ⁊ vmbre deſeruiunt celeſtium:

B

ſicut reſponſū eſt moyſi cū ꝯſummaret tabernaculū. Vide inquit oīa facito ſm exēplar quod tibi oſtenſum eſt in monte. (Exo. 25. d. Act. 7. c.) Nūc aūt meli9 ſortit9 ē miniſterium: quāto ⁊ melioris teſtamēti mediator

Digitized by Google

της, ήτις επί κρείττοσιν επαγγελίαις νενομοθέτηται. ει γαρ η πρώτη εκείνη ην άμεμπτος, ουκ αν δευτέρας εζητείτο τόπος. μεμφόμενος γαρ αυτοίς λέγει. ιδού ημέραι έρχονται λέγει κύριος, και συντελέσω επί τον οίκον ισραήλ και επί τον οίκον ιούδα διαθήκην καινήν, ου κατά την διαθήκην ην εποίησα τοις πατράσιν αυτών εν ημέρα επιλαβομένου μου της χειρός αυτών εξαγαγείν αυτούς εκ γης αιγύπτου, ότι αυτοί ουκ ενέμειναν εν τη διαθήκη μου καγώ ημέλησα αυτών λέγει κύριος. ότι αύτη η διαθήκη ην διαθήσομαι τω οίκω ισραήλ μετά τας ημέρας εκείνας λέγει κύριος, διδούς νόμους μου εις την διάνοιαν αυτών, και επί καρδίας αυτών επιγράψω αυτούς, και έσομαι αυτοίς εις θεόν, και αυτοί έσονται μοι εις λαόν. και ου μή διδάξωσιν έκαστος τον πολίτην αυτού και έκαστος τον αδελφόν αυτού λέγων γνώθι τον κύριον, ότι πάντες ειδήσουσι με από μικρού αυτών έως μεγάλου αυτών, ότι ίλεως έσομαι ταις αδικίαις αυτών, και των αμαρτιών αυτών και των ανομιών αυτών ου μή μνησθώ έτι. εν τω λέγειν καινήν, πεπαλαίωκε την πρώτην. το δε παλαιούμενον και γηράσκον, εγγύς αφανισμού. Cap. 9.

Είχε μεν ουν και η πρώτη σκηνή δικαιώματα λατρείας, το τε άγιον κοσμικόν. σκηνή γαρ κατεσκευάσθη η πρώτη, εν ή η τε λυχνία και η τράπεζα και η πρόθεσις των άρτων ήτις λέγεται άγια, μετά δε το δεύτερον καταπέτασμα σκηνή η λεγομένη άγια αγίων, χρυσούν έχουσα θυμιατήριον και την κιβωτόν της διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίω, εν ή στάμνος χρυσή έχουσα το μάννα και η ράβδος ααρών η βλαστήσασα και αι πλάκες της διαθήκης. υπεράνω δε αυτής χερουβίμ δόξης κατασκιάζοντα το ιλαστήριον, περί ων ουκ εστί νυν λέγειν κατά μέρος. τούτων δε ούτω κατεσκευασμένων, εις μεν την πρώτην σκηνήν διαπαντός εισίασιν οι ιερείς τας λατρείας επιτελούντες, εις δε την δευτέραν άπαξ του ενιαυτού μόνος ο αρχιερεύς ου χωρίς αίματος ο προσφέρει υπέρ εαυτού και των του λαού αγνοημάτων. τούτο δηλούντος του πνεύματος του αγίου μήπω πεφανερώσθαι την των αγίων οδόν έτι της πρώτης σκηνής εχούσης στάσιν. ήτις παραβολή εις τον καιρόν τον ενεστηκότα, καθ' ον δώρα τε και θυσίαι προσφέρονται μη δυνάμεναι κατά συνείδησιν τελειώσαι τον λατρεύοντα, μόνον επί βρώμασι και πόμασι και διαφόροις βαπτισμοίς και δικαι

C
eſt: qđ in melioribus repromiſſioib⁹ ſanctũ eſt. Nã ſi illud prius culpa vacaſſet: nõ vtiq; ſecũdi loc⁹ inqreret. Vitupãs enim eos dicit. Ecce dies venient dicit dominus: ꝛ cõſummabo ſuper domũ iſrael et ſuper domũ iuda teſtm̃ nouũ: nõ ſm̃ teſtamentũ quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manũ eorũ vt educerem illos de terra egypti: qm̃ ipſi non ꝑmãſerũt in teſtamento meo: ꝛ ego neglexi eos dicit dñs. Qꝛ hoc ẽ teſtm̃ qđ diſponã domui iſrael poſt dies illos dicit dominus: dando leges meas in mentem eorum ꝛ in corda eorum ſuperſcribam eas: ꝛ ero eis in deum: ꝛ ipſi erunt mihi in populum. Et non docebit vnuſquiſq; proximum ſuum ꝛ vnuſquiſq; fratrem ſuũ dicẽs: cognoſce dñm: qm̃ omnes ſcient me a minore vſq; ad maiorem: qꝛ propitius ero iniquitatibus eorum: ꝛ peccatorum eorum iam nõ memorabor. Dicẽdo ãt nouum veterauit prius. Quod autẽ antiquatũ ꝛ feneſcit: prope interitum eſt. Cap. 9.

Hiere. 31. f.

D

Apoc. 21. b.
Hie. 31. f.

A
Habuit qdẽ ꝛ prius iuſtificationes culture ꝛ ſanctum ſeculare. Tabernaculũ eĩ factũ ẽ primũ: in quo erant candelabra ꝛ menſa ꝛ propoſitio panũ que dicitur ſancta: poſt velamentũ aũt ſecũdũ tabernaculũ qđ dr̃ ſctã ſanctoꝝ: aureũ habẽs thuribulum et arcam teſtamenti circuntectam ex oĩ parte auro: ĩ qua vrna aurea hñs manna ꝛ virga aaron que fronduerat ꝛ tabule teſtamenti: ſuper que erant cherubin glĩe obumbrantia ꝓpitiatoriũ: de qb⁹ nõ eſt mõ dicẽdum per ſingula. His vero ita compoſitis: in priori quidem tabernaculo ſemper introibãt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia cõſũmantes: in ſcđo autẽ ſemel in anno ſol⁹ põtifex nõ ſine ſanguine quẽ offerret pro ſua ꝛ populi ignorantia: hoc ſignificante ſpiritu ſancto: nõdũ propalatam eſſe ſanctoꝝ viã adhuc priore tabernaculo hñte ſtatũ.

B
Que parabola eſt temporis inſtantis: iuxta quã munera ꝛ hoſtie offeruntur: q̃ nõ poſſũt iuxta cõſciẽtiã ꝑfectũ facere ſeruientẽ: ſolũmodo in cibis ꝛ in potibus ꝛ in varijs baptiſmatib⁹ ꝛ iuſtitijs

Digitized by Google

ώμασι σαρκός μέχρι καιρού διορθώσεως ἐπικείμεμα. Χριστός δε παραγεμόμεμος αρχιερεύς των μελλόμτωμ αγαθώμ διά της μείζομος και τελειοτέρας σκημής ου χειροποιήτου, τουτέστιμ ου ταύτης της κτίσεως, ουδε δι' αίματος τράγωμ και μόσχωμ, διά δε του ιδίου αίματος εισήλθεμ εφάπαξ εις τα άγια, αιωμίαμ λύτρωσιμ ευράμεμος. ει γαρ το αίμα ταύρωμ και τράγωμ και σποδός δαμάλεως ραμτίζουσα τους κεκοιμωμέμους αγιάζει προς τημ της σαρκός καθαρότητα, πόσω μάλλομ το αίμα του Χριστού, ος διά πμεύματος αιωμίου εαυτόμ προσήμεγκεμ άμωμομ τω θεώ καθαριεί τημ συμείδησιμ ημώμ από μεκρώμ έργωμ εις το λατρεύειμ θεώ ζώμτι. και διά τούτο διαθήκης καιμής μεσίτης εστίμ, όπως θαμάτου γεμομέμου εις απολύτρωσιμ τωμ επί τη πρώτη διαθήκη παραβάσεωμ τημ επαγγελίαμ λάβωσιμ οι κεκλημέμοι της αιωμίου κληρομομίας. όπου γαρ διαθήκη, θάματομ αμάγκη φέρεσθαι του διατιθεμέμου. διαθήκη γαρ επί μεκροίς βεβαία. επεί μήποτε ισχύει ότε ζη ο διαθέμεμος. όθεμ ουδ' η πρώτη χωρίς αίματος εγκεκαίμισται. λαληθείσης γαρ πάσης εμτολής κατά μόμομ υπό μωύσέος παμτί λαώ, λαβώμ το αίμα τωμ μόσχωμ και τράγωμ μετά ύδατος και ερίου κοκκίμου και υσσώπου, αυτό τε το βιβλίομ και πάμτα τομ λαόμ εράμτισε λέγωμ. τούτο το αίμα της διαθήκης, ης εμετείλατο προς υμάς ο θεός. και τημ σκημήμ δε και πάμτα τα σκεύη της λειτουργίας τω αίματι ομοίως εράμτισε. και σχεδόμ εμ αίματι πάμτα καθαρίζεται κατά τομ μόμομ, και χωρίς αιματεκχυσίας ου γίμεται άφεσις. αμάγκη ουμ τα μεμ υποδείγματα τωμ εμ τοις ουραμοίς τούτοις καθαρίζεσθαι, αυτά δε τα επουράμια κρείττοσι θυσίαις παρά ταύταις. ου γαρ εις χειροποίητα άγια εισήλθεμ ο Χριστός αμτίτυπα τωμ αληθιμώμ, αλλ' εις αυτόμ τομ ουραμόμ, μυμ εμφαμισθήμαι τω προσώπω του θεού υπέρ ημώμ. ουδ' ίμα πολλάκις προσφέρη εαυτόμ, ώσπερ ο αρχιερεύς εισέρχεται εις τα άγια κατ' εμιαυτόμ εμ αίματι αλλοτρίω. επεί έδει αυτόμ πολλάκις παθείμ από καταβολής κόσμου. μυμ δε άπαξ επί συμτελεία τωμ αιώμωμ εις αθέτησιμ αμαρτίας διά της θυσίας αυτού πεφαμέρωται. και καθόσομ απόκειται τοις αμθρώποις άπαξ αποθαμείμ, μετά δε τούτο κρίσις, ούτω και ο Χριστός άπαξ προσεμεχθείς εις το πολλώμ αμεμεγκείμ αμαρτίας

carnis vſqꝫ ad tēpus correctiōis impoſitis. Chriſtus autē aſſiſtens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculū nō manufactū: id eſt non huius creationis: neqꝫ per ſanguinē hircorū aut vituloꝝ: ſꝫ ꝑ ꝓpriū ſanguinē introiuit ſemel in ſctā: eterna redēptiōe inuenta. Si enim ſanguis hircoꝝ et tauroꝝ et cinis vitule aſperſus inquinatos ſanctificat ad emūdationem carnis: quāto magis ſanguis chriſti: qui per ſpūm ſanctū ſemetipſuꝫ obtulit immaculatū deo: emundabit cōſcientiam noſtram ab operibus mortuis ad ſeruiēdū deo viuēti. Et ideo noui teſtamenti mediator ē: vt morte intercedēte in redēptionē eaꝝ ꝑuaricationū q̄ erāt ſub priori teſtamēto repromiſſionē accipiāt q̄ vocati ſūt eterne hereditatis. Ubi enim teſtamētū ē: mors neceſſe eſt intercedat teſtatoris. Teſtm̄ enim in mortuis ꝯfirmatū ē. Alioqn̄ nōdū valet dū viuit q̄ teſtat⁹ ē. Unde nec pmū q̄dē ſine ſāguine dedicatū eſt. Lecto enim omni mādato legis a moyſe vniuerſo populo: accipiēs ſāguinē vituloꝝ et hircoꝝ cū aqua et lana coccinea et hyſopo: ipſuꝫ quoqꝫ librum et oēm populum aſperſit dicens. Hic ſanguis teſtamēti qd̄ mandauit ad vos deus. Etiā tabernaculum et omnia vaſa miniſterij ſanguine ſilr̄ aſperſit. Et omnia pene in ſāguine ſecunduꝫ legem mundantur: et ſine ſanguinis effuſiōe nō fit remiſſio. Neceſſe eſt ergo exemplaria quidem celeſtiū his mūdari. Ipſa autem celeſtia melioribus hoſtijs quam iſtis. Nō enim in manu fctā ſctā ieſus introijt exemplaria verorum: ſed in ipſum celuꝫ: vt appareat nunc vultui dei pro nobis. Neqꝫ vt ſepe offerat ſemetipſuꝫ: quēadmodū pōtifex itrat in ſancta per ſigulos ānos in ſāguie alieno. Alioqn̄ oportebat eū frequenter pati ab origine mundi. Nūc autē ſemel in conſummatiōe ſeculoꝝ ad deſtitutionē peccati per hoſtiā ſuam apparuit. Et quēadmodū ſtatutū eſt hoībus ſemel mori: poſt hoc autem iudiciuꝫ: ſic et chriſtus ſemel oblat⁹ eſt ad multorum exhaurienda peccata

1. Joh. 1. d. Apoc. 1. b. 1. Pe. 1. d.

C

Gal. 3. b.

Exo. 24. b. Mat. 26. c. Mar. 14. c Luce. 22. b. 1. Cor. 11. c.

1. Joh. 1. d. Apoca. 1. b. 1. Pet. 1. d.

D

Roma. 5. b. 1. Pet. 3. d.

Digitized by Google

εκ δευτέρου χωρίς αμαρτίας οφθήσεται
τοις αυτόν απεκδεχομένοις εις σωτηρίαν.
Cap.10.
Σκιάν γαρ έχων ο νόμος των μελλόντων
αγαθών ουκ αυτήν την εικόνα των πρα
γμάτων κατ ενιαυτόν ταις αυταίς θυσί=
αις ας προσφέρουσιν εις το διηνεκές, ου=
δέποτε δύναται τους προσερχομένους τε=
λειώσαι. επεί αν επαύσαντο προσφερό=
μεναι, διά το μηδεμίαν έχειν έτι συνείδη=
σιν αμαρτιών τους λατρεύοντας άπαξ κε=
καθαρμένους, αλλ εν αυταίς ανάμνησις α=
μαρτιών κατ ενιαυτόν. αδύνατον γαρ αί=
μα ταύρων και τράγων αφαιρείν αμαρτίας.
διό εισερχόμενος εις τον κόσμον λέγει. θυ
σίαν και προσφοράν ουκ ηθέλησας, σώμα
δε κατηρτίσω μοι. ολοκαυτώματα και πε=
ρί αμαρτίας ουκ ευδόκησας, τότε είπον ι
δού ήκω. εν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται
περί εμού του ποιήσαι ο θεός το θέλημα
σου. ανώτερον λέγων, ότι θυσίαν και προ
σφοράν και ολοκαυτώματα και περί αμαρ
τίας ουκ ηθέλησας, ουδέ ευδόκησας, αίτινες
κατά τον νόμον προσφέρονται, τότε είρη
κεν ιδού ήκω του ποιήσαι το θέλημα σου
ο θεός μου. αναιρεί το πρώτον, ίνα το δεύ
τερον στήση, εν ω θελήματι ηγιασμένοι εσ=
μέν οι διά της προσφοράς του σώματος
ιησού χριστού εφάπαξ. και πας μεν αρχιε
ρεύς έστηκε καθ ημέραν λειτουργών και τας
αυτάς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αίτι
νες ουδέποτε δύνανται περιελείν αμαρτί=
ας. αυτός δε μίαν υπέρ αμαρτιών προσε=
νέγκας θυσίαν, εις το διηνεκές εκάθισεν εν
δεξιά του θεού, το λοιπόν εκδεχόμενος
έως τεθώσιν οι εχθροί αυτού υποπόδι=
ον των ποδών αυτού. μία γαρ προσφορά
τετελείωκεν εις το διηνεκές τους αγιαζο
μένους. μαρτυρεί δε ημίν και το πνεύμα το
άγιον. μετά γαρ το προειρηκέναι αύτη η δι
αθήκη ην διαθήσομαι προς αυτούς μετά
τας ημέρας εκείνας λέγει κύριος, διδούς
νόμους μου επί καρδίας αυτών, και επί
των διανοιών αυτών επιγράψω αυτούς,
και των αμαρτιών αυτών και των ανομιών
αυτών ου μή μνησθώ έτι. όπου δε άφεσις αυ
τών ουκέτι προσφορά περί αμαρτίας. έχον
τες ουν αδελφοί παρρησίαν εις την είσοδον
των αγίων εν τω αίματι ιησού ην ενεκαίνισεν
ημίν οδόν πρόσφατον και ζώσαν διά του
καταπετάσματος, τουτέστι της σαρκός

ſcđo ſine pctō apparebit omnibus
expectantibus ſe in ſalutem.
Cap.10.
Umbram eniꝫ habēs lex futuroruꝫ A
bonoꝝ non ipſam imaginē rerum:
per ſingulos annos eiſdē ipſis hoſtijs
quas offerunt indeſinenter: nunquam
poteſt accedentes perfectos facere.
Alioquin ceſſaſſent offerri:
ideo ꝙ nullā haberēt vltra conſciētiam
peccati cultores ſemel mundati:
ſed in ipſis cōmemoratio peccatorum Leui.19.a
ꝑ ſingulos ānos fit. Impoſſibile ē ei ſā
guine tauroꝝ ⁊ hircorū auferri pctā.
Ideo ingrediēs mūdū dicit. Hoſtiaꝫ Ps.39.
⁊ oblationem noluiſti: corpus
āt aptaſti mihi. Holocauſtomata ⁊ ꝓ B
pctō nō tibi placuerūt: tūc dixi ecce
venio. In capite libri ſcriptum eſt
de me: vt faciam deus voluntateꝫ
tuam. Superi⁹ dicēs: qꝛ hoſtias et o
blatiōes ⁊ holocauſtomata ⁊ pro pecca
to noluiſti: nec placita ſunt tibi que
ſm legem offeruntur: tunc dixi
ecce venio: vt faciā deus volūtatē tuā.
Aufert primum vt ſequens
ſtatuat. In qua volūtate ſanctificati ſu
mus per oblationem corporis
xp̄i ieſu ſemel. Et oīs quidē ſacerdos C
preſto eſt quottidie miniſtrans: ⁊
eaſdem ſepe offerens hoſtias: que
non poſſunt auferre peccata.
Hic autēꝫ vnam pro peccatis offerens
hoſtiam: in ſempiternum ſedet in Pſal.109.
dextera dei: de cetero expectans
donec ponantur inimici eius ſcabellum
pedum eius. Una enim oblatione
cōſummauit in ſempiternū ſctificatos.
Cōteſtatur autem nos ⁊ ſpiritus
ſctūs. Poſtꝗ̄ ei dixit hoc āt teſtamē D
tum quod teſtabor ad illos: poſt Hie.31.f
dies illos dicit dominus: dabo
leges meas in cordibus eorum: et in
mentibus eorum ſuperſcribam eas
⁊ peccatorū ⁊ iniquitatum [rū re
eoꝝ iā nō recordabor āpli⁹. Ubi āt ho
miſſio: iā nō eſt oblatio ꝓ pctō. Hntes ſupra.4.b.
itaqꝫ fratres fiduciam in introitu
ſanctoꝝ i ſanguīe chriſti: quā initiauit
nobis viam nouam ⁊ viuentem per
velamen: ideſt carnem

αυτού, και ιερέα μέγαν επί τον οίκον του
θεού, προσερχώμεθα μετά αληθινής καρδί-
ας εν πληροφορία πίστεως, ερραντισμένοι
τας καρδίας από συνειδήσεως πονηράς,
και λελουμένοι το σώμα ύδατι καθαρώ,
κατέχωμεν την ομολογίαν της ελπίδος α-
κλινή. πιστός γαρ ο επαγγειλάμενος. και
κατανοώμεν αλλήλους εις παροξυσμόν
αγάπης και καλών έργων. μη εγκαταλεί-
ποντες την επισυναγωγήν εαυτών, καθώς έ-
θος τισίν, αλλά παρακαλούντες, και τοσού
τω μάλλον, όσω βλέπετε εγγίζουσαν την η
μέραν. εκουσίως γαρ αμαρτανόντων ημών
μετά το λαβείν την επίγνωσιν της αληθείας,
ουκέτι περί αμαρτιών απολείπεται θυ-
σία. φοβερά δε τις εκδοχή κρίσεως και πυ-
ρός ζήλος, εσθίειν μέλλοντος τους υπε-
ναντίους. αθετήσας τις νόμον μωϋσέος
χωρίς οικτιρμών επί δυσίν η τρισί μάρ
τυσιν αποθνήσκει. πόσω δοκείτε χείρονος
αξιωθήσεται τιμωρίας ο τον υιόν του θεού
καταπατήσας, και το αίμα της διαθήκης κοι
νόν ηγησάμενος, εν ω ηγιάσθη, και το πνεύ-
μα της χάριτος ενυβρίσας. οίδαμεν γαρ
τον ειπόντα. εμοί εκδίκησις, εγώ ανταπο
δώσω λέγει κύριος. και πάλιν. κύριος κρι-
νεί τον λαόν αυτού. φοβερόν το εμπεσείν
εις χείρας θεού ζώντος. αναμιμνήσκεσθε δε
τας πρότερον ημέρας, εν αις φωτισθέντες
πολλήν άθλησιν υπεμείνατε παθημάτων,
τούτο μεν ονειδισμοίς τε και θλίψεσι θεα-
τριζόμενοι, τούτο δε κοινωνοί των ούτως α
ναστρεφομένων γενηθέντες. και γαρ τοις
δεσμοίς μου συνεπαθήσατε, και την αρπα
γήν των υπαρχόντων υμών μετά χαράς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες έχειν εαυτοίς
κρείττονα ύπαρξιν εν ουρανοίς και μένου-
σαν. μη αποβάλητε ουν την παρρησίαν υ-
μών, ήτις έχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. υ-
πομονής γαρ έχετε χρείαν, ίνα το θέλημα
του θεού ποιήσαντες κομίσησθε την επαγ-
γελίαν. έτι γαρ μικρόν όσον όσον ο ερχόμε-
νος ήξει, και ου χρονιεί. ο δε δίκαιος εκ πί
στεως ζήσεται. και εάν υποστείληται, ουκ
ευδοκεί η ψυχή μου εν αυτώ. ημείς δε ουκ
εσμέν υποστολής εις απώλειαν, αλλά πί-
στεως εις περιποίησιν. Cap. 11.

Εστί δε πίστις ελπιζομένων υπόστασις
πραγμάτων, έλεγχος ου βλεπομένων.
εν ταύτη γαρ εμαρτυρήθησαν οι πρεσβύτε
ροι. πίστει νοούμεν κατηρτίσθαι τους αιώ
νας ρήματι θεού, εις το μη εκ φαινομένων τα

ſuam: ⁊ ſacerdotē magnū ſup domum D
dei: accedamus cum vero corde
in plenitudine fidei: aſperſi
corda a conſcientia mala
⁊ abluti corpus aqua munda:
teneam⁹ ſpei nr̄e cōfeſſionē indeclinabilē.
Fidelis enim eſt qui repromiſit. Et
conſideremus inuicem in prouocatiōe3
charitatis ⁊ bonoꝝ operū: nō deſerētes
collectionē noſtrā: ſicut cōſuetudinis ē
quibuſdam: ſed conſolantes: ⁊ tanto
magis quāto videritis appropinquātē3 E
diē. Uoluntarie .n. peccantibus nobis
poſt acceptam notitiam veritatis:
iam non relinquitur pro pctīs hoſtia.
Terribilis āt qdā expectatio iudicij ⁊ i
gnis emulatio: q̄ cōſumptura eſt aduerſa
rios. Irritā qs faciens legem moyſi Deut.17.d
ſine vlla miſeratiōe duob⁹ vel trib⁹ te Mat.18.c.
ſtib⁹ morit: quāto magis putatis deterio 2.Cor.13.a.
ra mereri ſupplicia qui filium dei
ꝯculcauerit: ⁊ ſanguinē teſtamēti pollu
tū duxerit: i quo ſanctificat⁹ eſt: ⁊ ſpiri F
tui gratie cōtumeliā fecerit. Scim⁹ .n.
q̄ dixit. Mihi vindictā ⁊ ego retribuam. Deut.32.c
Et iterū. Quia iudicabit dominus
populum ſuum. Horrēdū eſt incidere Ro.12.d.
in manus dei viuētis. Rememoramini ſupra.6.a
aūt priſtinos dies: in qbus illuminati
magnū certamē ſuſtinuiſtis paſſionū: ⁊ i
altero qdē opprobrijs ⁊ tribulationibus
ſpectaculū facti: in altero āt ſocij taliter
conuerſantium effecti. Nam ⁊
vinctis compaſſi eſtis: ⁊ rapinam
bonorum veſtrorum cum gaudio
ſuſcepiſtis: cognoſcentes vos habere
meliorem ⁊ manentem ſubſtantiam. G
Nolite itaqz amittere cōfidētiā vrām:
q̄ magnā h3 remunerationē. Patiētia
eī vobis neceſſaria eſt: vt voluntatē
dei facientes reportetis promiſſionem.
Adhuc eī modicū aliquātulūqz q̄ vētu
r⁹ ē veniet ⁊ nō tardabit. Juſt⁹ āt me⁹ Abach.2.a
ex fide viuet. Qd ſi ſubtraxerit ſe: non Ro.1.b.
placebit anime mee. Nos autem non Gala.3.b.
ſum⁹ ſubtractiōis filij in pditionē: ſ3 fi
dei in acquiſitionem anime. Cap. 11.

Eſt āt fides ſperandarū ſubſtantia A
rerū: argumentū non apparentiū.
In hac eī teſtimoniū ꝯſecuti ſūt ſenes.
Fide intelligimus aptata eſſe ſecula Gene.1.a.
verbo dei: vt ex inuiſibilibus

Digitized by Google

βλεπόμενα γεγονέναι. πίστει πλείονα θυ-
σίαν ἄβελ παρὰ κάϊν προσήνεγκε τῷ θε-
ῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρ-
τυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ,
καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. πίσ
τει ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ
οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετατέθηκεν αὐτὸν ὁ
θεός, πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ με-
μαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ. χωρὶς
δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. πισ-
τεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ
ὅτι ἐστί, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθα-
ποδότης γίνεται. πίστει χρηματισθεὶς νῶε
περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθείς,
κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴ-
κου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ
τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κλη-
ρονόμος. πίστει καλούμενος ἀβραὰμ ὑπή-
κουσεν ἐξελθὼν εἰς τὸν τόπον ὃν ἔμελλε
λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε μὴ
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. πίστει παρῴκη-
σεν ἀβραὰμ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς
ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ ἰσα
ὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγ
γελίας τῆς αὐτῆς. ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θε
μελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δη
μιουργὸς ὁ θεός. πίστει καὶ αὐτὴ σάρρα στεῖ
ρα οὖσα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρμα-
τος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν,
ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα
νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρα-
νοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ
χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. κατὰ
πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες μὴ λαβόν-
τες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐ-
τὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολο-
γήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰσὶν ἐ-
πὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφα
νίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι, καὶ εἰ μὲν
ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον
ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. νυνὶ δὲ κρείττονος
ὀρέγονται τουτέστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ
ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖ
σθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. πίσ
τει προσενήνοχεν ἀβραὰμ τὸν ἰσαὰκ πειραζό-
μενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν, ὁ τὰς ἐ
παγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη
ὅτι ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, λογισά
μενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θε
ὸς ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. πί
στει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν ἰσαὰκ τὸν

viſibilia fierent. Fide plurimã hoſtiam Gene.4.a
abel q̃ꝫ cain obtulit deo:
p quã teſtimoniũ ꝯſecut⁹ ẽ eẽ iuſt⁹: te
ſtimoniũ perhibente muneribus eius deo:
& per illã defunct⁹ adhuc loquit̃. Fide Gene.5.d.
enoch trãſlat⁹ eſt ne videret mortẽ: et Sap.4.c. Eccl.44.c
non inueniebatur: q2 tranſtulit illum
de⁹. Ante tranſlationẽ ei teſtimonium
habuit placuiſſe deo. Sine 1.Mac.2.f.
fide aũt ĩpoſſibile eſt placere deo. Crede B
re enĩ oportet accedentem ad deum
q2 eſt: & inquirentibus ſe remunerator
ſit. Fide noe reſponſo accepto Gene.6.d. Eccl.44.c
de his que adhuc nõ videbãtur metu
ens: aptauit arcam in ſalutẽ domus
ſue: per quam dãnauit mundũ: &
iuſtitie q̃ per fidẽ eſt heres eſt ĩſtitut⁹.
Fide qui vocatur abraam obediuit Gen.12.a.et 13.a.
in locum exire quem accepturus erat
in hereditatem: & exijt neſciens
quo iret. Fide demoratus eſt
in terra repromiſſionis tanq̃ in
aliena: in caſulis habitando cũ iſaac
& iacob coheredibus repromiſſionis
eiuſdẽ. Expectabat enim fundamenta C
habentẽ ciuitatẽ: cuius artifex & ꝯditor
deus. Fide & ipſa ſara ſterilis Gene.21.a.
virtutem in conceptione ſeminis
accepit etiam preter tempus etatis:
q̃m fidelẽ credidit eſſe eũ qui repromi
ſerat. Propter qđ & ab vno orti ſunt: &
emortuo: tanq̃ ſidera celi in hoc
multitudinẽ: & ſicut arena q̄ eſt ad
oram maris innumerabilis. Iuxta
fidẽ defuncti ſunt oẽs iſti: non acceptis
repromiſſionibus: ſed a longe eas
aſpicientes & ſalutantes: & confitentes
q2 peregrini & hoſpites ſunt ſuper
terrã. Qui enim hoc dicunt: ſignificãt
ſe patriã inquirere. Et ſi quidem
ipſius meminiſſent de q̃ exierũt habebãt
vtiq3 tp̃s reuertẽdi. Nũc aũt meliorem
appetũt: id eſt celeſtem. Ideo non
confunditur deus vocari deus
eorũ. Parauit enim illis ciuitatẽ. Fide gene.22.b.
obtulit abraam iſaac cum temptaretur:
& vnigẽitũ offerebat: ĩ quo ſuſceperat re
promiſſiones: ad quem dictũ eſt:
q2 in iſaac vocabit̃ tibi ſemẽ: arbitrãs gene.21.b.
q2 & a mortuis ſuſcitare potens ẽ de⁹.
Vñ eum in parabolã accepit: Fide et gene.27.e.
de futuris benedixit iſaac iacob

ἰακὼβ καὶ τὸν ἠσαῦ. πίστει ἰακὼβ ἀποθνήσκων
ἕκαστον τῶν υἱῶν ἰωσὴφ εὐλόγησε, καὶ προ
σεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.
πίστει ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου
τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν
ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. πίστει μωϋσῆς
γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πα=
τέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον
καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα=
σιλέως. πίστει μωϋσῆς μέγας γενόμενος
ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς φαραώ,
μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λα=
ῷ τοῦ θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀ
πόλαυσιν. μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν
αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ
χριστοῦ. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδο=
σίαν. πίστει κατέλιπεν αἴγυπτον, μὴ φοβη=
θεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως. τὸν γὰρ ἀόρα
τον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. πίστει πεποίηκε
τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος,
ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θί=
γῃ αὐτῶν. πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θά=
λασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες
οἱ αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. πίστει τὰ τείχη
ἰεριχὼ ἔπεσε κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.
πίστει ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς
ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους
μετ᾽ εἰρήνης. καὶ τί ἔτι λέγω. ἐπιλείψει γὰρ
με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ γεδεών, βα
ράκ τε, καὶ σαμψών, καὶ ἰεφθάε, δαυίδ τε
καὶ σαμουήλ, καὶ τῶν προφητῶν, οἳ διὰ πί
στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαν
το δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν. ἔφ=
ραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν
πυρός. ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυ
ναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσ=
χυροὶ ἐν πολέμῳ. παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλ
λοτρίων, ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως
τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθη
σαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵ=
να κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. ἕτεροι
δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλα=
βον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, ἐλιθάσθη=
σαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μα
χαίρας ἀπέθανον. περιῆλθον ἐν μηλωταῖς
ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβό=
μενοι, κακουχούμενοι. ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ
κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι,
καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. καὶ
οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστε
ως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θε
οῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου,
ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. Cap.xii.

& esau. Fide Jacob moriens Ge.48.c.et
ſingulos filiorum ioſeph benedixit: & adora 49.d
uit faſtigium virge eius.
Fide ioſeph moriens de profectione Gene.50.d
filiorum iſrael memoratus eſt: & de
oſſibus ſuis mandauit. Fide moyſes Exo.2.a.
natus occultatus eſt menſibus tribus a parenti
bus ſuis: eo quod vidiſſent elegantem infantem:
& non timuerunt regis edictum. E
Fide moyſes grandis factus Exo.2.b.
negauit ſe eſſe filium filie pharaonis:
magis eligens affligi cum populo
dei quam temporalis peccati habere iucunditatem:
maiores diuitias eſtimans
theſauro egyptiorum improperium
chriſti. Aſpiciebat enim in remunerationem.
Fide reliquit egyptum: non veritus Exo.2.c.
animoſitatem regis. Inuiſibilem enim
tanquam videns ſuſtinuit. Fide celebrauit Exo.12.b.
paſcha & ſanguinis effuſionem:
ne qui vaſtabat primitiua tangeret
eos. Fide tranſierunt mare rubrum Exo.14.d.
tanquam per aridam terram: quod experti
egyptij deuorati ſunt. Fide muri Joſue.6.c.
hiericho corruerunt circuitu dierum ſeptem. F
Fide raab meretrix non perijt cum Joſue.6.a.
incredulis excipiens exploratores cum Joſue.2.a et 6.d.
pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet
me tempus enarrantem: de gedeon: barach:
ſamſon: iepte: dauid:
ſamuel & prophetis: qui per fidem
vicerunt regna: operati ſunt
iuſtitiam: adepti ſunt repromiſſiones. Ob=
turauerunt ora leonum: extinxerunt impetum
ignis. Effugauerunt aciem gladij: conualue
runt de infirmitate: fortes facti ſunt
in bello. Caſtra verterunt exterorum:
acceperunt mulieres de reſurrectione Mat.17.f.
mortuos ſuos. Alij autem diſtenti ſunt:
non ſuſcipientes redemptionem: vt
meliorem inuenirent reſurrectionem. Alij G
vero ludibria & verbera experti:
inſuper & vincula & carceres: lapidati ſunt
ſecti ſunt: temptati ſunt: in occiſione gladij
mortui ſunt. Circuierunt in melotis: Math.5.a.
in pellibus caprinis: egentes: anguſtiati: Mar.1.a.
afflicti. Quibus dignus non erat
mundus. In ſolitudinibus errantes: in monti
bus & ſpeluncis: & in cauernis terre. Et
hi omnes teſtimonio fidei probati
non acceperunt repromiſſionem: deo
pro nobis melius aliquid prouidente
vt non ſine nobis conſummarentur. Cap.xii.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες
περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγ
κον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστα=
τον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς
τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν ἰη
σοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς
ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας
ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.
ἀναλογίσασθε οὖν τὸν τοιαύτην ὑπομεμενη
κότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλο
γίαν ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυ
όμενοι. οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστη=
τε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς
υἱοῖς διαλέγεται. υἱέ μου μὴ ὀλιγώρει παι
δείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐ=
λεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύ=
ει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.
εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσ
φέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ ἐστὶν υἱὸς ὃν οὐ παι
δεύει πατήρ. εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας ἧς
μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ
καὶ οὐκ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡ=
μῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρε
πόμεθα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμε
θα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν.
οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ
δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμ
φέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐ
τοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν
οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης. ὕστε=
ρον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυ
μνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. διὸ τὰς
παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα
γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς
ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν. ἵνα μὴ τὸ χω=
λὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. εἰρήνην διώκε
τε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χω
ρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον. ἐπισκοποῦν=
τες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θε=
οῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ,
καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί. μή τις
πόρνος ἢ βέβηλος ὡς ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσε
ως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. ἴσ
τε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆ=
σαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη. μετανοίας
γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ δακρύ
ων ἐκζητήσας αὐτήν. οὐ γὰρ προσεληλύθα
τε ψηλαφωμένῳ ὄρει καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ
καὶ γνόφῳ καὶ σκότῳ καὶ θυέλλῃ, καὶ σάλ
πιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκού=
σαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐ=

Ideoque et nos tantam habentes A
impositam nubem testium: Ephe. 4.c.
deponentes omne pondus et circumstans Col. 3.b.
nos peccatum per patientiam curramus ad 1. Pet. 2.a.
propositum nobis certamen: aspicientes in Dist. 17.a
autorem fidei et consummatorem iesum:
qui proposito sibi gaudio
sustinuit crucem: confusione contempta:
atque in dextera sedis dei sedet.
Recogitate eum qui talem sustinuit
a peccatoribus adversus semetipsum contradi
ctionem: ut ne fatigemini animis vestris
deficientes. Nondum enim usque ad sanguinem B
restitistis adversus peccatum repugnantes: et
obliti estis consolationis que vobis tanquam
filiis loquitur dicens. Fili mi noli neglige Prou. 13.b
re disciplinam domini neque fatigeris dum ab eo
argueris. Quem enim diligit dominus castigat.
flagellat autem omnem filium quem recipit.
In disciplina perseverate. Tanquam filiis vo
bis offert se deus. Quis enim filius quem non
corripit pater? quod si extra disciplinam estis cu
ius participes facti sunt omnes: ergo adulte
ri et non filii estis. Deinde patres quidem C
carnis nostre eruditores habuimus: et reve
rebamur eos: non multo magis obtempe=
rabimus patri spirituum et vivemus?
Et illi quidem in tempore paucorum dierum secundum
voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad
id quod utile est in recipiendo sanctificationem e
ius. Omnis autem disciplina in presenti quidem
videtur non esse gaudii: sed meroris: postea
autem fructum pacatissimum exercitatis per eam
reddet iustitie. Propter quod D
remissas manus et soluta
genua erigite: et gressus rectos
facite pedibus vestris: ut non claudi=
cans quis erret: magis autem sanetur. Pacem seq Ro. 12.d.
mini cum omnibus et sanctimoniam: sine
qua nemo videbit deum. Contemplantes
ne quis desit gratie dei: [illegible] impediat:
ne qua radix amaritudinis sursum germi
nans et per illam inquinentur multi. Ne quis Gene. 25.d.
fornicator aut prophanus ut esau: qui propter v
nam escam vendidit primitiva sua. Scitote
enim quoniam et postea cupiens hereditare E
benedictionem reprobatus est. Non enim Gene. 27.c.
invenit penitentie locum: quanquam cum lachrymis
inquisisset eam. Non enim accessistis ad Exo. 19.b.
tractabilem et accensibilem ignem
et turbinem et caliginem et procellam et tube
sonum et vocem verborum: quam qui audierunt
excusaverunt se ne eis fieret

Digitized by Google

τοῖς λόγον. οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον. κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους λιθοβοληθήσεται. καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον. μωϋσῆς εἶπεν. ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. ἀλλὰ προσεληλύθατε σιὼν ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ, κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν ἄβελ. βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανοῦ ἀποστρεφόμενοι, οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων. ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. Cap.13.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω, τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν. οὐ μή σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω, ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν. κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. ἰησοῦς χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον, ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ περιφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. διὸ καὶ ἰησοῦς ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λα

verbũ. Nõ enim portabãt qđ dicebatur. Exo.20.c
Et ſi beſtia tetigerit mõtẽ lapidabitur. Exo.19.b.
Et ita terribile erat quod videbatur. F
Moyſes dixit. Exterritꝰ ſũ ⁊ tremebũdus. Sed acceſſiſtis ad ſion montem ⁊ ciuitatẽ dei viuentis ieruſalẽ celeſtẽ ⁊ multoꝝ miliũ angelorũ frequentiã: ⁊ eccleſiã primitiuorũ qui ꝯſcripti ſunt in celis: et iudicem omnium deum et ſpiritũ iuſtorũ perfectoꝝ: ⁊ teſtamenti noui mediatorẽ ieſũ: ⁊ ſanguinis aſꝑſionẽ melius loquentẽ ꝙ̃ abel. Uidete ne recuſetis loquentem. Si
enim illi nõ effugerũt: recuſãtes eũ q̃ ſup G
terram loquebatur: multo magis nos qui de celis loquẽtem nobis auertimus: cuiꝰ vox mouit terrã tũc: nunc aũt repromittit dicens. Adhuc ſemel ⁊ ego
Agg.2.b.
mouebo nõ ſolũ terrã ſed ⁊ celũ. Quod aũt adhuc ſemel dicit: declarat mobiliũ trãſlationẽ tãꝙ̃ factoꝝ: vt maneãt ea q̃ ſunt imobilia. Itaqꝫ regnũ imobile ſuſcipiẽtes habemꝰ grãm: ꝑ quã ſeruiamꝰ placentes deo cum metu ⁊ reuerentia. Etenĩ deus noſter ignis
Deu.4.d.
conſumens eſt. Cap.13.

Charitas fraternitatis maneat i vobis: ⁊ hoſpitalitatẽ nolite obliuiſci. A
Ro.12.c.
Per hãc ei placuerũt qđã angelis hoſpitio receptis. Mẽmẽtote victoꝝ tãꝙ̃ ſimul victi: ⁊ laborãtiũ tãꝙ̃ ⁊ ipſi ĩ corpore morãtes. Honorabile ꝯnubiũ ĩ oĩbus: ⁊ torus imaculatꝰ. Fornicatores ei ⁊ adulteros iudicabit deꝰ. Sit mores ſine auaricia: ꝯtẽti ꝑſẽtibꝰ. Ipſe ei dixit.
Nõ te deſerã neqꝫ dereliquã: ita vt cõfidẽter dicamus. Dñs mihi adiutor gene.28.c
ps.17.
⁊ non timebo quid faciat mihi homo. Mementote prepoſitoꝝ veſtroꝝ qui B
vobis locuti ſunt verbum dei: quorũ intuẽtes exitũ conuerſationis: imitamini fidem. Jeſus chriſtus heri ⁊ hodie: ipſe ⁊ in ſecula. Doctrinis varijs ⁊ peregrinis nolite abduci. Optimũ ẽ ei gratia ſtabiliri cor non eſcis: q̃ non profuerunt ambulãtibꝰ in eis. Habemus altare de quo edere nõ habent poteſtatem q̃ tabernaculo deſeruiũt. Quoꝝ ei aialiũ infertur ſanguis ꝓ pctõ in ſctã ꝑ pontificem: horum corpora cremantur extra caſtra. Propter qđ ⁊ ieſus vt ſctificaret ꝑ ſuum ſanguinẽ populũ

Digitized by Google

ὁμ ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. τοίμυμ ἐξερχώμε=
θα πρὸς αὐτὸμ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸμ ὀ
μειδισμὸμ αὐτοῦ φέρομτες. οὐ γὰρ ἔχομεμ
ὧδε μέμουσαμ πόλιμ, ἀλλὰ τὴμ μέλλουσαμ
ἐπιζητοῦμεμ. Δι' αὐτοῦ οὖμ ἀμαφέρωμεμ θυ
σίαμ αἰμέσεως Διαπαμτὸς τῷ θεῷ, τουτέστι
καρπὸμ χειλέωμ ὁμολογούμτωμ τῷ ὀμόμα
τι αὐτοῦ. τῆς Δὲ εὐποιΐας καὶ κοιμωμίας μὴ
ἐπιλαμθάμεσθε. τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐα
ρεστεῖται ὁ θεός. πείθεσθε τοῖς ἡγουμέμοις ὑ
μῶμ, καὶ ὑπείκετε. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπμοῦσιμ
ὑπὲρ τῶμ ψυχῶμ ὑμῶμ ὡς λόγομ ἀποδώ
σομτες, ἵμα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ
μὴ στεμάζομτες. ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖμ τοῦ
το. προσεύχεσθε περὶ ἡμῶμ. πεποίθαμεμ γὰρ
ὅτι καλὴμ συμείδησιμ ἔχομεμ ἐμ πᾶσι κα=
λῶς θέλομτες ἀμαστρέφεσθαι. περισσοτέρως
Δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵμα τάχιομ
ἀποκατασταθῶ ὑμῖμ. ὁ Δὲ θεὸς τῆς εἰρήμης
ὁ ἀμαγαγὼμ ἐκ μεκρῶμ τὸμ ποιμέμα τῶμ
προβάτωμ τὸμ μέγαμ ἐμ αἵματι Διαθήκης
αἰωμίου τὸμ κύριομ ἡμῶμ ἰησοῦμ χριστόμ,
καταρτίσαι ὑμᾶς ἐμ παμτὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς
τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶμ ἐμ ὑ=
μῖμ τὸ εὐάρεστομ ἐμώπιομ αὐτοῦ Διὰ ἰησοῦ
χριστοῦ, ᾧ ἡ Δόξα εἰς τοὺς αἰῶμας. ἀμήμ.
παρακαλῶ Δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ ἀμέχεσθε τοῦ
λόγου τῆς παρακλήσεως. καὶ γὰρ Διὰ βρα
χέωμ ἐπέστειλα ὑμῖμ. γιμώσκετε τὸμ ἀδελ=
φὸμ τιμόθεομ, ἀπολελυμέμομ, μεθ' οὗ ἐὰμ
τάχιομ ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς. ἀσπάσασθε
πάμτας τοὺς ἡγουμέμους ὑμῶμ καὶ πάμτας
τοὺς ἁγίους. ἀσπάζομται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς
ἰταλίας. ἡ χάρις μετὰ πάμτωμ ὑμῶμ. ἀ=
μήμ.

Τέλος τῆς πρὸς ἑβραίους ἐπιστολῆς.

extra portam passus est. Exeamus C
igitur ad eum extra castra: improperium
eius portantes. Non enim habemus
hic manentem ciuitatem: sed futuram
inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hosti
am laudis semper deo: id est
fructum labiorum confitentium nomini
eius. Beneficientie autem et communionis nolite
obliuisci. Talibus enim hostiis promeretur
deus. Obedite prepositis vestris:
et subiacete eis. Ipsi enim peruigilant
quasi rationem pro animabus vestris reddi
turi: vt cum gaudio hoc faciant et
non gementes. Hoc enim non expedit vobis.
Orate pro nobis. Confidimus enim
quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene
volentes conuersari. Amplius D
autem deprecor vos hoc facere: quo ce
lerius restituar vobis. Deus autem pacis
qui eduxit de mortuis pastorem
magnum ouium in sanguine testamenti
eterni dominum nostrum iesum christum:
aptet vos in omni bono: vt
faciatis eius voluntatem: faciens in vobis
quod placeat coram se per iesum
christum: cui est gloria in secula seculorum. Amen.
Rogo autem vos fratres vt sufferatis
verbum solatii. Etenim perpaucis
scripsi vobis. Cognoscite fratrem vestrum
timotheum dimissum: cum quo si
celerius venerit videbo vos. Salutate
omnes prepositos vestros: et omnes
sanctos. Salutant vos de vobis
italia fratres. Gratia cum omnibus
Amen.

Explicit epistola beati pauli ad hebreos.

Digitized by Google

Incipit prefatio beati Hieronymi preſbyteri in librum actuum apoſtolorum.

Canit pſalmiſta. Ambulabunt de virtutibus in virtutes. Poſt apoſtoli pauli epiſtolas dudum vobis vno volumine tranſlatas dōmon ⁊ rogatiane chariſſimi: actus apoſtolorum compellitis vt tranſferam in latinum: quem librum nulli dubium eſt a luca antiocheno arte medico qui poſtea inſeruiens paulo apoſtolo chriſti factus eſt diſcipulus fuiſſe editum. Ceruices premit impoſita ſepius oneris magnitudo: quia ſtudia inuidorum reprehenſione digna putant ea que ſcribimus. Illorum nunꝗ̄ odio et detractione iuuante chriſto meum ſilebit eloquium.

Actus apoſtolorum nudam quidem videntur ſonare hiſtoriã: et naſcentis eccleſie infantiam texere: ſed ſi nouerimus ſcriptorem eorum lucam eſſe medicum: cuius laus eſt in euangelio: animaduertemus pariter omnia verba illius anime languentis eſſe medicinam.

Incipit alius prologus.

Lucas antiochenſis natione ſyrus: cuius laus in euangelio canitur: apud antiochiam medicine artis egregius: et apoſtolorum chriſti diſcipulus fuit: poſtea vſqꝫ ad confeſſionem paulum ſecutus apoſtolū: ſine crimine in virginitate permanens: deo maluit ſeruire. Qui ſeptuaginta ⁊ quatuor annos etatis agens in bythinia obijt plenus ſpiritu ſancto: quo inſtigante in achaie partibus euangelium ſcribens grecis fidelibus incarnationem domini fideli narratione oſtendit: eidemqꝫ ex ſtirpe dauid deſcendiſſe monſtrauit. Cui non immerito ſcribendorum actuum apoſtolicorum poteſtas in miniſterio datur: vt deo in deum pleno ⁊ filio ꝑditionis extincto: oratione ab apoſtolis facta ſorte dominice electionis numerus compleretur. Sicqꝫ paulus conſummationem apoſtolicis actibus daret: quem diu contra ſtimulum calcitrantem dominus elegiſſet. Quod legentibus ⁊ requirentibus deum breui potius voluit oſtendere ſermone: ꝙ̄ prolixius aliquid faſtidientibus prodidiſſe. Sciens ꝙ operantem agricolaꝫ oporteat primum de ſuis fructibus edere. Quem ita diuina ſubſecuta eſt gratia: vt non ſolū corporibus ſed etiā aīabus eius proficeret medicina.

Αι πράξεις/ Των αποστόλων/ Του αγίου λουκά/ Του ευαγγελιστού. Cap. i.

Τον μεν πρώτον λόγον εποιησάμην περί πάντων ω θεόφιλε ων ήρξατο/ ο ιησούς ποιείν τε και διδάσκειν, άχρι ης ημέρας εντειλάμενος/ τοις αποστόλοις διά πνεύματος αγίου ους εξελέξατο, ανελήφθη. οις και παρέστησεν εαυτόν ζώντα μετά/ το παθείν αυτόν εν πολλοίς τεκμηρίοις, δι ημερών τεσσαράκοντα οπτανόμενος αυτοίς, και λέγων/ τα περί/ της βασιλείας/ του θεού. και συναλιζόμενος παρήγγειλεν αυτοίς από ιεροσολύμων μη χωρίζεσθαι, αλλά περιμένειν/ την επαγγελίαν/ του πατρός ην ηκούσατε μου ότι ιωάννης μεν εβάπτισεν ύδατι, υμείς δε βαπτισθήσεσθε εν πνεύματι αγίω, ου μετά πολλάς ταύτας ημέρας./ οι μεν ουν συνελθόντες επηρώτων αυτόν λέγοντες. κύριε ει εν/ τω χρόνω τούτω αποκαθιστάνεις/ την βασιλείαν/ τω ισραήλ. είπε δε προς αυτούς. ουχ υμών εστί γνώναι χρόνους η καιρούς ους/ ο πατήρ έθετο εν/ τη ιδία εξουσία, αλλά λήψεσθε δύναμιν επελθόντος/ του αγίου πνεύματος εφ υμάς, και έσεσθε μοι μάρτυ

Incipit liber actuum apoſtolorum beati Luce euangeliſte. Cap. i.

Primū quidē ſermonē feci de omnibus o theophile q̄ cepit ieſus facere ⁊ docere: vſqꝫ in diem qua precipiēs apoſtolis ꝑ ſpūm ſanctum quos elegit aſſumpt⁹ ē. Quib⁹ ⁊ p̄bu it ſeipſum viuum poſt paſſionem ſuam in multis argumētis per dies q̄dragin ta apparens eis ⁊ loquens de regno dei. Et conueſcens precepit eis ab hieroſolymis ne diſcederent: ſed expectarent promiſſionē patris: quā audiſtis inq̄t ꝑ os meū. Quia Iohannes q̄dē baptizauit aqua: vos āt baptizabimini ſpū ſctō: nō poſt multos hos dies. Igitur q̄ conuenerāt interrogabāt eū dicētes. Domine ſi in tempore hoc reſtitues regnum iſrael? Dixit autem eis. Nō eſt veſtrū noſſe tēpora vel momēta que pater poſuit in ſua poteſtate: ſed accipietis virtutē ſupueniētis ſpūs ſācti in vos: ⁊ eritis mihi teſtes

A

Mat. 5. c. Jacobi. i. b

Luce. 24. g

Infra. 2. b. et. 19. a.

s. Iſrael in greco datiui caſus.

Luce. 14. g

Digitized by Google

ρες ἐν τε ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἰου-
δαίᾳ καὶ σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρ-
θη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦ-
σαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ,
καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐ-
τοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, οἳ καὶ εἶπον. ἄνδρες
γαλιλαῖοι τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν
οὐρανόν. οὗτος ὁ ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ
ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται
ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον
εἰς τὸν οὐρανόν. τότε ὑπέστρεψαν εἰς ἱερου
σαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶ-
νος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς ἱερουσαλήμ, σαββάτου ἔ
χον ὁδόν. καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ
ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες ὁ τε πέ-
τρος, καὶ ἰάκωβος, καὶ ἰωάννης, καὶ ἀνδρέ-
ας, φίλιππος, καὶ θωμάς, βαρθολομαῖος καὶ
ματθαῖος, ἰάκωβος ἀλφαίου, καὶ σίμων ὁ
ζηλωτής, καὶ ἰούδας ἰακώβου. οὗτοι πάντες
ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ
προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶ καὶ
μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελ
φοῖς αὐτοῦ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀ-
ναστὰς πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν, εἶπεν.
ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκα-
τὸν εἴκοσι. ἄνδρες ἀδελφοί ἔδει πληρωθῆ-
ναι τὴν γραφὴν ταύτην ἣν προεῖπε τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον διὰ στόματος δαυὶδ περὶ ἰού-
δα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦ
σι τὸν ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡ-
μῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας
ταύτης. οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον
ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμε-
νος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ. καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶ-
σι τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, ὥστε κλη-
θῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐ
τῶν ἀκελδαμά, τουτέστι χωρίον αἵματος.
γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν. γενηθή-
τω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ
κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ
λάβοι ἕτερος. δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡ
μῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ
ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύριος ἰησοῦς, ἀρξάμε-
νος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἰωάννου ἕως τῆς
ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα
τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν
ἕνα τούτων. καὶ ἔστησαν δύο, ἰωσὴφ τὸν
καλούμενον βαρσαβάν, ὃς ἐπεκλήθη ἰοῦσ-
τος, καὶ ματθίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπον.
σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδει-

in hieruſalem & in omni iudea B
& ſamaria & uſq; ad ultimum terre.
Et cũ hec dixiſſet videtib⁹ illis eleuat⁹ Mar.16.g Apoc.1.c. Joh.20.c.
eſt: & nubes ſuſcepit eum ab
oculis eorum. Cumq; intuerentur
in celum euntem illum:
ecce duo viri aſtiterunt iuxta illos
in veſtibus albis: qui & dixerunt. Uiri
galilei quid ſtatis aſpicientes in
celũ. Hic ieſus qui aſſumptus eſt a
vobis in celum ſic veniet
quẽadmodũ vidiſtis eum euntem
in celũ. Tũc reuerſi ſunt hieroſolymã
a monte qui vocatur oliueti
qui eſt iuxta hieruſalẽ: ſabbati habẽs
iter. Et cum introiſſent in
cenaculũ aſcẽderũt vbi manebat Pe- Mat.10.a. Marc.3.d. luce.6.c.
tr⁹ & Johãnes & Jacobus et Andreas
Philipp⁹ & Thomas Bartholome⁹ et
Mattheus Jacobus alphei & Simõ
zelotes & Judas iacobi. Hi omnes C
erant perſeuerantes vnanimiter in
oratione cum mulieribus et
Maria matre ieſu & fratribus
eius. In diebus illis exurgens
petrus in medio fratrum dixit.
Erat aũt turba hominũ ſimul fere cen
tũ vigiti. Uiri fratres oportet impleri
ſcripturã quam predixit ſpiritus
ſanctus per os dauid de iuda
q̃ fuit dux eorum qui cõprehẽderunt
ieſum: qui cõnumeratus erat in nobis
& ſortitus eſt ſortem miniſterij
huius. Et hic quidem poſſedit agrum
de mercede iniquitatis: & ſuſpenſus
crepuit medius: & diffuſa ſunt omnia
viſcera eius. Et notũ factũ eſt oĩbus
hitantib⁹ hieruſalẽ: ita vt appellaretur
ager ille lingua eorũ
acheldema: hoc eſt ager ſanguinis.
Scriptũ eſt eñ in libro pſalmoꝝ. Fiat ps.108.
cõmoratio eorũ deſerta: & non ſit
q̃ ĩhabitet in ea: et epiſcopatũ ei⁹ D
accipiat alter. Op3 ergo ex his viris q̃
nobiſcũ ſũt ꝯgregati ĩ oĩ tpe in quo in
trauit & exiuit iter nos dñs ieſus ĩcipiẽs
a baptiſmate iohannis vſq; in
diem qua aſſumptus eſt a nobis teſtem
reſurrectiõis eius nobiſcum fieri
vnũ ex iſtis. Et ſtatuerũt duos. Joſeph Infra.4.d.
q̃ vocabat barſabas: q̃ cognominat⁹ ẽ
iuſtus: & mathiã. Et orantes dixerũt.
Tu dñe q̃ corda noſti omniũ: oſtende

Digitized by Google

ξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων/τῶν δύο ἕνα λα-
βεῖν/τὸν κλῆρον/τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀ-
ποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη ἰούδας πορευθῆ-
ναι εἰς/τὸν τόπον/τὸν ἴδιον. καὶ ἔδωκαν κλή-
ρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ματθί-
αν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ/τῶν ἕνδεκα
ἀποστόλων. Cap. 2.

Καὶ ἐν/τῷ συμπληροῦσθαι/τὴν ἡμέραν
/τῆς πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυ-
μαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ/τοῦ
οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βι-
αίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον/τὸν οἶκον οὗ ἦ-
σαν καθήμενοι. καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμε-
ριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε
ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅ-
παντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λα-
λεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς/τὸ πνεῦμα ἐ-
δίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. ἦσαν δὲ ἐν
ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες ἰουδαῖοι ἄνδρες
εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους/τῶν ὑπὸ/τὸν
οὐρανόν. γενομένης δὲ/τῆς φωνῆς ταύτης
συνῆλθε/τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκου-
ον εἷς ἕκαστος/τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούν-
των αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέ-
γοντες πρὸς ἀλλήλους. οὐκ ἰδοὺ πάντες
οὗτοι εἰσὶν/οἱ λαλοῦντες γαλιλαῖοι, καὶ
πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος/τῇ ἰδίᾳ δια-
λέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, πάρθοι καὶ μῆ-
δοι καὶ ἐλαμῖται, καὶ/οἱ κατοικοῦντες/τὴν με-
σοποταμίαν, ἰουδαίαν τε καὶ καππαδοκίαν,
πόντον καὶ/τὴν ἀσίαν, φρυγίαν τε καὶ παμ-
φυλίαν, αἴγυπτον καὶ/τὰ μέρη/τῆς λιβύας
/τῆς κατὰ κυρήνην, καὶ/οἱ ἐπιδημοῦντες ῥω-
μαῖοι, ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, κρῆτες
καὶ ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν
/ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις/τὰ μεγαλεῖα/τοῦ
θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν
ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες. τί ἂν θέλοι
τοῦτο εἶναι. ἕτεροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον,
ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί. σταθεὶς
δὲ πέτρος σὺν/τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρε/τὴν φωνὴν
αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς. ἄνδρες ἰου-
δαῖοι καὶ/οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἅπαν-
τες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασ-
θε/τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπο-
λαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστι γὰρ ὥρα
τρίτη/τῆς ἡμέρας. ἀλλὰ τοῦτό ἐστι/τὸ εἰ-
ρημένον διὰ/τοῦ προφήτου ἰωήλ. καὶ ἔσται
ἐν/ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις λέγει/ὁ θεός, ἐκ-
χεῶ ἀπὸ/τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρ-
κα, καὶ προφητεύσουσιν/οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ
/αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ/οἱ νεανίσκοι ὑμῶν
ὁράσεις ὄψονται, καὶ/οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν

quē elegeris ex his duob⁹ vnū accipe
re locū miniſterij huius ⁊ apoſtolatus:
de quo preuaricat⁹ eſt iudas vt abiret
in locum ſuum. Et dederunt ſortes
eis. Et cecidit ſors ſuper Mathiam:
⁊ annumeratus eſt cum vndecim
apoſtolis. Cap. 2.

Et cum complerentur dies A
pentecoſtes: erant oēs pariter
in eodē loco. Et fact⁹ eſt repente de
celo ſon⁹: tanq̄ aduenietis ſpūs vehemē
tis: ⁊ repleuit totā domū vbi erāt
ſedentes. Et apparuerunt illis diſptite
lingue tanq̄ ignis: ſeditq̄ k. Ignis in gr. genitiui caſus.
ſupra ſingulos eoꝝ. Et repleti ſūt oēs
ſpiritu ſancto: ⁊ ceperunt loqui i. 4. d. et. 19 a.
varijs linguis: prout ſpūs ſanctus dabat
eloqui illis. Erant autem in
hieruſalem habitantes iudei viri
religioſi ex omni natione que ſub
celo eſt. Facta autem hac voce
cōuenit multitudo ⁊ mēte ꝯfuſa eſt: qm̄
audiebat vnuſq̄ſq; lingua ſua illos lo-
quētes. Stupebāt aūt oēs ⁊ mirabant̄ di
cētes. Nonne ecce omnes
iſti qui loquuntur galilei ſunt? Et
quō nos audimus vnuſquiſq; linguā
nr̄aꝫ: in q̄ nati ſum⁹? Parthi ⁊ medi B
⁊ elamite: ⁊ qui habitāt meſopotamiā:
iudeam ⁊ cappadociam:
pontū ⁊ aſiā: phrygiam ⁊ pamphyliaꝫ:
egyptum ⁊ partes lybie que eſt
circa cyrenēꝫ: ⁊ aduene romani:
iudei quoq; ⁊ proſelyti: cretes
⁊ arabes: audimus eos
loquentes noſtris linguis magnalia
dei. Stupebāt aūt oēs ⁊ mirabantur
adinuicē dicentes. Quid nam vult
hoc eſſe? Alij aūt irridentes dicebant
q2 muſto pleni ſunt iſti. Stans
aūt petrus cū vndecim eleuauit vocem
ſuam: ⁊ locutus eſt eis. Viri iudei
⁊ qui habitatis hieruſalem vniuerſi:
hoc vobis notū ſit: et auribus percipite
verba mea. Nō eni ſicut vos eſtimatis
hi ebrij ſunt: cum ſit hora
diei tertia. Sꝫ hoc eſt quod dictū eſt C
per prophetam iohel. Et erit Iohel. 2. g. Eſa. 44. a.
in nouiſſimis diebus dicit dñs: effūdā
de ſpiritu meo ſuper omnem carnem.
Et prophetabūt filij veſtri ⁊
filie veſtre: ⁊ iuuenes veſtri
viſiones videbunt: ⁊ ſeniores veſtri

Digitized by Google

ενυπνίοις ενυπνιασθήσονται. και γε επί τους
δούλους μου και επί τας δούλας μου εν
ταις ημέραις εκείναις εκχεώ από του πνεύ=
ματος μου, και προφητεύσουσι. και δώσω
τέρατα εν τω ουρανώ άνω, και σημεία επί
της γης κάτω, αίμα και πυρ και ατμίδα κα
πνού. ο ήλιος μεταστραφήσεται εις σκότος,
και η σελήνη εις αίμα, πριν η ελθείν την η
μέραν κυρίου την μεγάλην και επιφανή. και
έσται πας ος αν επικαλέσηται το όνομα κυ
ρίου σωθήσεται. άνδρες ισραηλίται ακούσατε
τους λόγους τούτους. ιησούν τον ναζω=
ραίον άνδρα από του θεού αποδεδειγμέ=
νον εις υμάς δυνάμεσι και τέρασι και σημεί
οις, οις εποίησε δι αυτού ο θεός εν μέσω υ
μών, καθώς και αυτοί οίδατε. τούτον τη ω
ρισμένη βουλή και προγνώσει του θεού έκ=
δοτον λαβόντες διά χειρών ανόμων προσ
πήξαντες ανείλετε. ον ο θεός ανέστησε λύσας
τας ωδίνας του θανάτου, καθότι ουκ ην δυ
νατόν κρατείσθαι αυτόν υπ αυτού. δαυίδ
γαρ λέγει εις αυτόν. προωρώμην τον κύρι
ον ενώπιον μου διαπαντός, ότι εκ δεξιών
μου εστίν ίνα μη σαλευθώ. διά τούτο ευ
φράνθη η καρδία μου, και ηγαλλιάσατο η
γλώσσα μου, έτι δε και η σαρξ μου κατα=
σκηνώσει επ ελπίδι. ότι ουκ εγκαταλείψεις
την ψυχήν μου εις άδου, ουδέ δώσεις τον
όσιον σου ιδείν διαφθοράν. εγνώρισας μοι
οδούς ζωής, πληρώσεις με ευφροσύνης με
τά του προσώπου σου. άνδρες αδελφοί, ε=
ξόν ειπείν μετά παρρησίας προς υμάς περί
του πατριάρχου δαυίδ, ότι και ετελεύτη=
σε, και εταφη, και το μνήμα αυτού εστίν εν
ημίν άχρι της ημέρας ταύτης. προφήτης ουν
υπάρχων και ειδώς ότι όρκω ώμοσεν αυ
τώ ο θεός εκ καρπού της οσφύος αυτού το
κατά σάρκα αναστήσειν τον χριστόν καθίσαι
επί του θρόνου αυτού, προϊδών ελάλησε
περί της αναστάσεως του χριστού, ότι ουκ
εγκατελείφθη η ψυχή αυτού εις άδου, ου
δέ η σαρξ αυτού είδε διαφθοράν. τούτον τον
ιησούν ανέστησεν ο θεός, ου πάντες ημείς
εσμέν μάρτυρες. τη δεξιά ουν του θεού υ=
ψωθείς, την τε επαγγελίαν του αγίου πνεύ
ματος λαβών παρά του πατρός εξέχεε τού
το, ο νυν υμείς βλέπετε και ακούετε. ου
γαρ δαυίδ ανέβη εις τους ουρανούς. λέ=
γει δε αυτός. είπεν ο κύριος τω κυρίω
μου κάθου εκ δεξιών μου. έως αν θώ
τους εχθρούς σου υποπόδιον των ποδών
σου. ασφαλώς ουν γινωσκέτω πας οίκος
ισραήλ, ότι και κύριον και χριστόν αυτόν

ſomnia ſomniabunt. Et quidem ſuper
ſeruos meos ⁊ ancillas meas in
diebus illis effundam de ſpiritu
meo ⁊ prophetabunt. Et dabo
prodigia in celo ſurſum ⁊ ſigna in
terra deorſuꝫ: ſāguinē ⁊ ignē ⁊ vaporē
fumi. Sol conuertetur in tenebras Iohe.2.b.
⁊ luna in ſanguinē: ante q̄ veniat dies
domini magnus ⁊ manifeſtus. Et Mat.10.c.
erit oīs q̄cunqꝫ inuocauerit nomen dn̄i et.24.b.
ſaluus erit. Uiri iſraelite audite Iohe.2.g. Rom.10.c.
verba hec. Ieſum nazarenum Infr.5.d.
virum approbatum a deo
in vobis virtutibus ⁊ ꝓdigijs ⁊ ſignis
que fecit deus per illuꝫ in medio veſtri D
ſicut ſcitis. Hunc definito
cōſilio ⁊ preſcientia dei traditum
per manus iniquorum: affigentes
interemiſtis. Quē deꝰ ſuſcitauit ſolutis Infra.10.d
doloribꝰ inferni: iuxta q̄d īpoſſibile e
rat teneri illum ab eo. Dauid
enim dicit in eum. Prouidebaꝫ dn̄m ps.15
in ꝯſpectu meo ſemper: q̄m a dextris
eſt mihi ne cōmouear. Propter hoc le
tatum eſt cor meum et exultauit
lingua mea: inſuꝑ ⁊ caro mea requieſcet
in ſpe. Q̄m non derelinques
animam meam in inferno: nec dabis
ſāctū tuū videre corruptionē. Notaſ mi
hi feciſti vias vite: replebis me iocūdi=
tate cum facie tua. Uiri fratres: liceat
audenter dicere ad vos de
patriarcha dauid: quoniaꝫ defunctꝰ ē:
⁊ ſepultꝰ ē: ⁊ ſepulchrū eius eſt apud E
nos vſqꝫ ī hodiernū diē. Propheta igi
tur cū eēt ⁊ ſciret q̄ iureiurādo iuraſ=
deus de fructu lumbi eius ⌊ſet illi
ſedere
ſuꝑ ſedem eiꝰ: ꝓuidens locutus eſt
de reſurrectione chriſti: quia neqꝫ
derelictꝰ eſt in inferno: neqꝫ
caro eius vidit corruptionem. Hunc
ieſum reſuſcitauit deus: cuius omnes ſup.1.a.
teſtes ſumus. Dextera igit̄ dei e⌊ nos j.10.d.
xaltatus: ⁊ promiſſione ſpiritus ſancti
accepta a patre: effudit hoc donum:
q̄d vos videtis ⁊ auditis. Non
enim dauid aſcendit in celos. Dicit
autēꝫ ipſe. Dixit dominus domino psal.109.
meo ſede a dextris meis. Donec ponā
inimicos tuos ſcabellum pedum
tuorū. Certiſſime ſciat ergo oīs domus F
iſrael: q̄ ⁊ dominū eū ⁊ chriſtum fecit

Digitized by Google

ὁ θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς
ἐσταυρώσατε. ἀκούσαντες δὲ κατενύγη=
σαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε πρὸς τὸν πέτρον
καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους. τί ποιή=
σωμεν ἄνδρες ἀδελφοί. πέτρος δὲ ἔφη πρὸς
αὐτούς. μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκα
στος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ,
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δω
ρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὑμῖν γὰρ ἐσ=
τὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ
πᾶσι τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέ
σηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις
πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει λέ=
γων. σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς
ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι
τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσ
ετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισ=
χίλιαι. ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδα
χῇ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ
κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. ἐγέ
νετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος. πολλά τε τέρα
τα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο.
πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐ=
τό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινὰ καὶ τὰ κτήματα
καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον
αὐτὰ πᾶσι καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. καθ
ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν
ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, με
τελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφε
λότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχον
τες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος
προσετίθει τοὺς σωζομένους καθημέραν τῇ
ἐκκλησίᾳ. Cap. 3.

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀνέβαι
νον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσ=
ευχῆς τὴν ἐννάτην. καί τις ἀνὴρ χωλὸς
ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστά
ζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν
τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν
ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων
εἰς τὸ ἱερόν. ὃς ἰδὼν πέτρον καὶ ἰωάννην
μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλε
ημοσύνην. ἀτενίσας δὲ πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν
τῷ ἰωάννῃ εἶπε. βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐ=
πεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν
λαβεῖν. εἶπε δὲ πέτρος. ἀργύριον καὶ χρυ
σίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω τοῦτο
σοὶ δίδωμι. ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ
τοῦ ναζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει, καὶ
πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε.
παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βά
σεις καὶ τὰ σφυρά, καὶ ἐξαλλόμενος ἔσ
τη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς
εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος,

deus hunc iesum quem vos
crucifixistis. His aũt auditis cõpuncti ſũt
corde: ⁊ dixerunt ad petrum
⁊ ad reliquos apoſtolos. Quid faciem⁹
viri fratres? Petrus aũt ad [vnuſqſq3 — Mat. 4. c. / Mar. 1. c.
illos: penitẽtiã inqt agite: ⁊ baptizetur — Luce. 13. a.
veſtrum in nomine ieſu chriſti [donũ — Apoca. 1. d.
in remiſſionẽ pctõr vrõr: ⁊ accipietis
ſpiritus ſancti. Uobis enim eſt
remiſſio ⁊ filijs veſtris: et
oib⁹ q̃ lõge ſunt: quoſcũq3 aduocauerit
dñs deus noſter. Alijs etiam verbis
plurimis teſtificat⁹ ẽ ⁊ exhortabat eos
dicẽs. Saluamini a generatiõe iſta pra
ua. Qui ergo receperunt — B
ſermonẽ ei⁹ baptizati ſunt: ⁊ appoſite
ſũt i die illa anime circiter tria milia.
Erant aũt perſeuerantes in doctrina
apoſtolorum ⁊ communicatione
fractionis panis ⁊ orationib⁹. Fiebat
aũt oi anime timor. Multa quoq3 pdi
gia ⁊ ſigna per apoſtolos i hieruſalẽ fie
bãt: ⁊ met⁹ erat magn⁹ i vniuerſis. Oẽs ẽt — Infra. 4. a
q̃ credebãt erant pariter ⁊ hẽbant oĩa
cõia. Poſſeſſiões ⁊ ſubſtãtias vẽdebãt:
⁊ diuidebãt illa oibus put cuiq3 op⁹
erat. Quottidie quoq3 pdurãtes vnani
miter in tẽplo: ⁊ frãgentes circa domos
panẽ ſumebãt cibũ cũ exultatiõe ⁊ ſim
plicitate cordis collaudãtes deũ: ⁊ hñ=
tes gratiã ad oẽm plebẽ. Dñs autem
augebat qui ſalui fiebant quottidie
in idipſum. Cap. 3.

Petrus aũt ⁊ Johãnes aſcendebant — A
in templũ ad horam orationis
nonã. Et quidã vir qui erat claudus — Infr. 14. b.
ex vtero matris ſue baiulabatur:
quẽ ponebãt quottidie ad portam
templi que dicitur ſpecioſa: vt peteret
elemoſynam ab introeuntibus
in tẽplũ. Js cũ vidiſſet petrũ ⁊ iohannẽ
incipiẽtes itroire i tẽplũ rogabat vt ele
moſinã accipet. Jntuẽs aũt i eũ petr⁹ cũ
iohãne dixit. Reſpice i nos. At ille i
tẽdebat in eos: ſperãs ſe aliqd accepturũ
ab eis. Petrus aũt dixit. Argẽtũ ⁊ au
rũ non eſt mihi: qd aũt habeo hoc
tibi do. Jn noĩe ieſu chriſti — Infra. 9. d.
nazareni ſurge ⁊ ambula. Et
apphẽſa manu ei⁹ dextera alleuauit eũ
et ptinus conſolidate ſunt baſes eius
⁊ plante. Et exiliens ſtetit
⁊ ambulabat: ⁊ intrauit cum illis
i tẽplũ: ambulãs ⁊ exiliens — B

καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ
λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν
θεόν. ἐπεγίνωσκον τε αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ
πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡ=
ραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμ=
βους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐ
τῷ. κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
πέτρον καὶ ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐ=
τοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμέ
νῃ σολομῶνος ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ πέτρος
ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν. ἄνδρες ἰσραη
λῖται τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ; ἢ ἡμῖν τί ἀτε
νίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιη=
κόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν. ὁ θεὸς ἀβραὰμ
καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡ
μῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν, ὃν
ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κα
τὰ πρόσωπον πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀ
πολύειν. ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρ
νήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆ
ναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτεί=
νατε. ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς
μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνό
ματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε
ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ
δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύ
την ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν ἀδελ
φοί οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ
καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ὁ δὲ θεὸς ἃ προκα
τήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προ=
φητῶν αὐτοῦ παθεῖν τὸν χριστόν, ἐπλήρω
σεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψα
τε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,
ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ
προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν
προκεχειρισμένον ὑμῖν ἰησοῦν χριστόν, ὃν
δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀ=
ποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θε
ὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ
προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. μωσῆς μὲν γὰρ
πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν. ὅτι προφήτην
ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ, αὐτοῦ ἀκούσεσθε,
κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑ=
μᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀ=
κούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθή=
σεται ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆ
ται ἀπὸ σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλά
λησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ=
τας. ὑμεῖς ἐστὲ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ
τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς
πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς ἀβραάμ.
καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσον=

et laudans deum. Et vidit omnis
populus eum ambulantem et laudantem
deum. Cognoſcebant autem illum: quod ipſe erat
qui ad elemoſinam ſedebat ad ſpecioſam
portam templi. Et impleti ſunt ſtupore
et extaſi: in eo quod contigerat illi.
Cum tenerent autem
petrum et iohannem: cucurrit omnis populus ad e-
os ad porticum que appellatur
ſalomonis ſtupentes. Videns autem petrus
reſpondit ad populum. Viri iſraelite
quid miramini in hoc: aut nos quid intuemi
ni: quaſi noſtra virtute aut poteſtate fecerimus
hunc ambulare? Deus abraam
et deus iſaac et deus iacob: deus patrum no
ſtrorum glorificavit filium ſuum ieſum: quem
vos quidem tradidiſtis et negaſtis ante
faciem pilati: iudicante illo dimitti.
C
Vos autem ſanctum et iuſtum negaſtis: Mat.27.b. Mar.15.b.
et petiſtis virum homicidam donari Luc.23.c.
vobis: auctorem vero vite interfeciſtis. Joh.18.g.
Quem deus ſuſcitavit a mortuis: cuius nos
teſtes ſumus: et in fide nominis
eius hunc quem vos videtis et noſtis
confirmavit nomen eius: et fides que
per eum eſt dedit illi integram ſanitatem iſtam
in conſpectu omnium veſtrum. Et nunc fratres
ſcio quia per ignorantiam feciſtis: ſicut
et principes veſtri. Deus autem que prenunciavit
per os omnium prophetarum
pati chriſtum ſuum: ſic implevit.
Penitemini igitur et convertimini: Eccle.17.c.
ut deleantur peccata veſtra: Eze.18.g.
ut cum venerint tempora refrigerii a Mat.4.c.
conſpectu domini: et miſerit Mar.1.c. Luc.13.a.
eum qui predicatus eſt vobis ieſum chriſtum: quem Apoc.2.d.
D
oportet quidem celum ſuſcipere uſque in tempora re
ſtitutionis omnium que locutus eſt deus
per os ſanctorum ſuorum
a ſeculo prophetarum. Moyſes quidem
dixit. Quoniam prophetam Deut.18.d.
ſuſcitabit vobis dominus deus veſter de
fratribus veſtris tanquam me: ipſum audietis
iuxta omnia quecunque locutus fuerit vobis.
Erit autem omnis anima que non audierit
prophetam illum exterminabitur
de plebe. Et omnes prophete
a ſamuel et deinceps: qui locuti ſunt
annunciaverunt dies iſtos.
Vos eſtis filii prophetarum et
teſtamenti: quod diſpoſuit deus ad
patres veſtros dicens ad abraam.
Et in ſemine tuo benedicentur Gene.12.c.

Digitized by Google

ται πάσαι/αι πατριαί/της γης. υμίν πρώτον
/ο θεός αναστήσας/τον παίδα αυτού ιησούν
απέστειλεν αυτόν ευλογούντα υμάς, εν/τω
αποστρέφειν έκαστον από/των πονηριών
υμών. Cap.4.

Λαλούντων δε αυτών προς/τον λαόν
επέστησαν αυτοίς/οι ιερείς και/ο στρατη
γός/του ιερού και/οι σαδδουκαίοι, διαπο=
νούμενοι διά/το διδάσκειν αυτούς/τον λαόν
και καταγγέλειν εν/τω ιησού/την ανάστα=
σιν/των νεκρών. και επέβαλον αυτοίς/τας χεί
ρας, και έθεντο εις τήρησιν εις/την αύριον.
ην γαρ εσπέρα ήδη. πολλοί δε/των ακου
σάντων/τον λόγον επίστευσαν, και εγενήθη/ο
αριθμός/των ανδρών ωσεί χιλιάδες πέντε.
εγένετο δε επί/την αύριον συναχθήναι αυ=
τών/τους άρχοντας και πρεσβυτέρους και
γραμματείς εις ιερουσαλήμ και άνναν/τον
αρχιερέα, και καϊάφαν και ιωάννην και αλέ=
ξανδρον, και όσοι ήσαν εκ γένους αρχιερατι
κού. και στήσαντες αυτούς εν μέσω επυν=
θάνοντο. εν ποία δυνάμει η εν ποίω ονόμα
τι εποιήσατε τούτο υμείς. τότε πέτρος πλη
σθείς πνεύματος αγίου είπε προς αυτούς.
άρχοντες/του λαού και πρεσβύτεροι/του
ισραήλ. ει ημείς σήμερον ανακρινόμεθα επί
ευεργεσία ανθρώπου ασθενούς, εν τίνι ού=
τος σέσωσται, γνωστόν έστω πάσιν υμίν και
παντί/τω λαώ ισραήλ, ότι εν/τω ονόματι
ιησού χριστού/του ναζωραίου, ον υμείς εσ
ταυρώσατε, ον/ο θεός ήγειρεν εκ νεκρών, εν
τούτω ούτος παρέστηκεν ενώπιον υμών υ
γιής. ούτος εστίν/ο λίθος/ο εξουθενηθείς
υφ υμών/των οικοδομούντων,/ο γενόμενος
εις κεφαλήν γωνίας, και ουκ εστίν εν άλ=
λω ουδενί/η σωτηρία. ουδέν γαρ όνομα έ
τερον εστίν υπό/τον ουρανόν/το δεδομέ=
νον εν ανθρώποις, εν ω δει σωθήναι ημάς.
θεωρούντες δε/την/του πέτρου παρρησίαν
και ιωάννου, και καταλαβόμενοι ότι άνθρω
ποι αγράμματοι εισί και ιδιώται, εθαύμα=
ζον, επεγίνωσκόν τε αυτούς ότι σύν/τω ιη=
σού ήσαν. τον δε άνθρωπον βλέποντες σύν
αυτοίς εστώτα/τον τεθεραπευμένον, ουδέν
είχον αντειπείν. κελεύσαντες δε αυτούς έ=
ξω/του συνεδρίου απελθείν συνέβαλον προς
αλλήλους λέγοντες. τι ποιήσομεν/τοις αν=
θρώποις τούτοις, ότι μεν γαρ γνωστόν ση=
μείον γέγονε δι αυτών πάσι/τοις κατοικού
σιν ιερουσαλήμ φανερόν, και ου δυνάμεθα
αρνήσασθαι. αλλ ίνα μη επί πλείον δια=
νεμηθή εις/τον λαόν, απειλή απειλησώ=
μεθα αυτοίς, μηκέτι λαλείν επί/τω ονόμα=
τι τούτω μηδενί ανθρώπω. και καλέ=

omnes familie terre. Vobis primuꝫ
deus ſuſcitans filium ſuum
miſit eum benedicentem vobis: vt
conuertat ſe vnuſquiſqꝫ a nequitia
ſua. Cap.4.

LOquentibus aūt illis ad populum A
ſupuenerūt ſacerdotes ⁊ magſ̄atꝰ
templi ⁊ ſaducei: dolentes
ꝙ docerent populum
⁊ annunciarent in ieſum reſurrectionē ex
mortuis. Et iniecerunt in eos manus:
⁊ poſuerūt eos in cuſtodiā in craſtinuꝫ.
Erat āt iam veſpera. Multi āt eoꝝ q̃
audierāt verbū crediderūt: ⁊ factus eſt
numerus viroꝝ quaſi quinqꝫ milia.
Factū ē āt i craſtinū vt congregarentur
principes eorum ⁊ ſeniores ⁊
ſcribe in hieruſalem: ⁊ annas
ꝑnceps ſacerdotū: ⁊ caiphas ⁊ iohānes
⁊ alexāder: ⁊ quotquot erāt de gñe ſa
cerdotali. Et ſtatuētes eos i medio in
terrogabāt. In q̃ virtute, aut i quo no
mine feciſtis hoc vos? Tunc repletus B
ſpū ſancto petrus dixit ad eos.
Principes populi et ſeniores
iſrl̃ audite. Si nos hodie diiudicamur i
bn̄facto hominis infirmi in quo iſte
ſaluus factꝰ ē: notū ſit oībus vobis et
omni plebi iſrael: qr in nomine dn̄i nr̄i
ieſu xp̄i nazareni quem vos crucifixiſtis
quē deus ſuſcitauit a mortuis: in
hoc iſte aſtat coram vobis ſanus.
Hic eſt lapis qui reprobatus eſt Ps.117.
a vobis edificantibus: qui factus eſt Mat.21.g.
in caput anguli: ⁊ non eſt in alio Mar.12.c.
aliquo ſalus. Nec enim alud nomē Luce.20.c. 1.Pet.2.a.
eſt ſub celo datum
hoībꝰ in quo oporteat nos ſaluos fieri.
Videntes autem petri conſtantiam
⁊ iohannis: comperto ꝙ hoies
eſſent ſine litteris ⁊ idiote ammirabāt:
⁊ cognoſcebant eos qm̄ cum ieſu cū
fuerant. Hominem quoqꝫ vidētes ſtātē C
eis qui curatus fuerat: nihil
poterāt cōtradicere. Juſſerūt āt eos fo
ras extra cōciliū ſecedere: ⁊ ꝯferebāt ad
inuicēꝫ dicentes. Quid faciemꝰ hoībꝰ
iſtis: qm̄ quidē notum ſignum
factū eſt ꝑ eos omnibus habitantibus
hierl̃m manifeſtū eſt: ⁊ non poſſumus
negare. Sꝫ ne amplius diuulgetur
in populū: cōminemur
eis: ne vltra loquantur in nomine
hoc vlli hominum. Et vocantes

Digitized by Google

σαντες αυτούς παρήγγειλαν αυτοίς το καθόλου μη φθέγγεσθαι μηδε διδάσκειν επί
τω ονόματι του ιησού. ο δε πέτρος και ιωάννης αποκριθέντες προς αυτους είπον. ει
δίκαιον εστίν ενώπιον του θεού υμών ακούειν μάλλον η του θεού, κρίνατε. ου δυνάμεθα γαρ ημείς α είδομεν και ηκούσαμεν μη λαλείν. οι δε προσαπειλησάμενοι απέλυσαν
αυτούς, μηδέν ευρίσκοντες το πως κολάσονται αυτούς διά τον λαόν, ότι πάντες εδόξαζον τον θεόν επί τω γεγονότι. ετών γαρ ην πλειόνων τεσσαράκοντα ο άνθρωπος εφ' ον εγεγόνει το σημείον τούτο της ιάσεως. απολυθέντες δε ήλθον προς τους ιδίους, και απήγγειλαν όσα προς αυτούς οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι είπον. οι δε ακούσαντες ομοθυμαδόν ήραν φωνήν προς τον θεόν και είπον. δέσποτα συ ο θεός ο ποιήσας τον ουρανόν και την γην και την θάλασσαν και πάντα τα εν αυτοίς, ο διά στόματος δαυίδ του παιδός σου ειπών. ιματί εφρύαξαν έθνη και λαοί εμελέτησαν κενά. παρέστησαν οι βασιλείς της γης, και οι άρχοντες συνήχθησαν επι το αυτό κατά του κυρίου και κατά του χριστού αυτού. συνήχθησαν γαρ επ' αληθείας επί τον άγιον παίδα σου ιησούν ον έχρισας, ηρώδης τε και πόντιος πιλάτος συν έθνεσι και λαοίς ισραήλ, ποιήσαι όσα η χειρ σου και η βουλή σου προώρισε γενέσθαι. και ταννύν κύριε επίδε επί τας απειλάς αυτών, και δος τοις δούλοις σου μετά παρρησίας πάσης λαλείν τον λόγον σου, εν τω την χείρα σου εκτείνειν εις ίασιν, και σημεία και τέρατα γίνεσθαι διά του ονόματος του αγίου παιδός σου ιησού. και δεηθέντων αυτών εσαλεύθη ο τόπος εν ω ήσαν συνηγμένοι, και επλήσθησαν άπαντες πνεύματος αγίου, και ελάλουν τον λόγον του θεού μετά παρρησίας. του δε πλήθους των πιστευσάντων ην η καρδία και η ψυχή μία, και ουδέ εις τι των υπαρχόντων αυτώ έλεγεν ίδιον είναι, αλλ' ην αυτοίς άπαντα κοινά. και μεγάλη δυνάμει απεδίδουν το μαρτύριον οι απόστολοι της αναστάσεως του κυρίου ιησού χριστού, χάρις τε μεγάλη ην επί πάντας αυτούς. ουδέ γαρ ενδεής τις υπήρχεν εν αυτοίς. όσοι γαρ κτήτορες χωρίων η οικιών υπήρχον, πωλούντες έφερον τας τιμάς των πιπρασκομένων και ετίθουν παρά τους πόδας των αποστόλων. διεδίδοτο δε εκάστω καθότι αν τις χρείαν είχεν. ιωσής δε ο επικληθείς βαρνάβας υπό των αποστόλων, ο εστί μεθερμηνευόμενον υιός παρακλήσεως

eos: denunciauerunt ne omnino loquerentur neq3 docerent in nomine ieſu. Petrus vero et iohannes (Infra.5.c.) reſpondentes dixerũt ad eos. Si iuſtũ eſt in cõſpectu dei vos poti9 audire q̃ deũ: iudicate. Nõ enim poſſumus que vidimus et audiuimus non loqui. (D) At illi comminantes dimiſerunt eos: non inuenientes quõ punirent eos ꝓpter populũ: q2 oẽs clarificabãt id qđ factũ fuerat in eo qđ acciderat. Annorũ enim erat amplius q̃draginta homo in quo factũ fuerat ſignũ iſtud ſanitatis. Dimiſſi autẽ venerũt ad ſuos: et annũciauerũt eis q̃nta ad eos pñcipes ſacerdotũ et ſeniores dixiſſent. Qui cũ audiſſent vnanimiter leuauerũt vocẽ ad deũ et dixerunt. Dñe tu deus q̃ feciſti celũ et terram mare et omnia q̃ in eis ſũt: q̃ ſpũ ſctõ p os pr̃is nr̃i dauid pueri tui dixiſti. Quare fremuerũt gẽtes: (Ps.2.) (E) et populi meditati ſũt inania. Aſtiterũt reges terre: et principes cõuenerũt in vnum aduerſus dñm et aduerſus xp̃m eius. Conuenerũt enim vere in ciuitate iſta aduerſus ſctũ puerũ tuũ ieſum quẽ vnxiſti: herodes et põti9 pilat9 cũ gẽtibus et populis iſrael: facere q̃ man9 tua et conſiliũ tuũ decreuerunt fieri. Et nunc dñe reſpice in minas eorum: et da ſeruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum: in eo q̃ manũ tuã extẽdas ad ſanitates et ſigna et prodigia fieri per nomen ſancti filii tui ieſu. Et cum oraſſent: (F) motus eſt locus in quo erãt cõgregati. Et repleti ſunt omnes ſpiritu ſancto: (ſup. ...) et loquebantur verbum dei cum fiducia. Multitudinis autẽ credentium erat cor vnum et anima vna: nec quiſq̃ eoꝝ q̃ poſſidebat aliq̃d ſuũ eẽ dicebat: ſed erant illis oĩa cõia. Et virtute magna reddebãt apl̃i teſtimonium reſurrectionis ieſu chriſti dñi noſtri: et gratia magna erat in omnibus illis. Neq3 enim quiſq̃ egens erat inter illos. Quotquot enim poſſeſſores agroꝝ aut domoꝝ erãt: vẽdẽtes afferebãt (ſupra.2.d.) (G) precia eoꝝ q̃ vendebant et ponebãt ante pedes apl̃oꝝ. Diuidebat autẽ ſingulis prout cuiq̃ opus erat. Joſeph autem q̃ cognominat9 ẽ barſabas ab apoſtolis: (ſupra.2.d.) qđ eſt interpretatũ filius conſolationis:

λευίτης κύπριος τῷ γένει ὑπάρχοντος αὐ-
τοῦ ἀγροῦ πωλήσας, ἤνεγκε τὸ χρῆμα καὶ
ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

Cap. 5.

Ἀνὴρ δέ τις ἀνανίας ὀνόματι σὺν σαπφεί-
ρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησε κτῆμα,
καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς συνειδυίας
καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος
τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθη-
κεν. εἶπε δὲ πέτρος. ἀνανία, διά τι ἐπλήρω-
σεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαί
σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀ-
πὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου. οὐχὶ μένον σοὶ ἔ-
μενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε. τί
ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦ-
το. οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ.
ἀκούων δὲ ὁ ἀνανίας τοὺς λόγους τού-
τους, πεσὼν ἐξέψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος μέ-
γας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. ἀ-
ναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐ-
τόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. ἐγένετο δὲ
ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐ-
τοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. ἀπεκρί-
θη δὲ αὐτῇ ὁ πέτρος. εἰπέ μοι εἰ τοσούτου
τὸ χωρίον ἀπέδοσθε. ἡ δὲ εἶπε ναὶ τοσού-
του. ὁ δὲ πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν. τί ὅτι
συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυ-
ρίου. ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄν-
δρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσί σε. ἔπε-
σε δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ
καὶ ἐξέψυξεν. εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι,
εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθα-
ψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φό-
βος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάν-
τας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. διὰ δὲ τῶν χει-
ρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέ-
ρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυμα-
δὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ σολομῶνος. τῶν δὲ
λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς
ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. μᾶλλον
δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλή-
θη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ὥστε κατὰ τὰς
πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέ-
ναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομέ-
νου πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐ-
τῶν. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέ-
ριξ πόλεων εἰς ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθε-
νεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀ-
καθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. ἀ-
ναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐ-
τῷ ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων, ἐπλή-
σθησαν ζήλου, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐ-

leuites cyprius genere cum haberet
agrum vendidit eum: et attulit precium: et
poſuit ante pedes apoſtolorum.

Cap. 5.

Vir autem quidam nomine ananias cum ſaphi- A
ra uxore ſua vendidit agrum:
et fraudauit de precio agri conſcia
uxore ſua: et afferens partem
quandam ad pedes apoſtolorum poſuit.
Dixit autem petrus ad ananiam. Anania cur
ſathanas cor tuum mentiri temptauit
te ſpiritui ſancto: et fraudare de
precio agri? Nonne manens tibi manebat:
et venundatum in tua erat poteſtate? Qua
re poſuiſti in corde tuo hanc rem?
Non es mentitus hominibus: ſed deo.
Audiens autem ananias hec verba:
cecidit et expirauit. Et factus eſt timor ma
gnus ſuper omnes qui audierunt. Surgen
tes autem iuuenes amouerunt eum:
et efferentes ſepelierunt. Factum eſt autem B
quaſi horarum trium ſpacium: et uxor ipſius
neſciens quod factum fuerat introiuit. Dixit
autem ei petrus. Dic mihi mulier ſi tanti
agrum vendidiſtis? At illa dixit. Etiam tan
ti. Petrus autem ad eam. Quid utique
conuenit vobis temptare ſpiritum domini?
Ecce pedes eorum qui ſepelierunt virum
tuum ad oſtium: et efferent te. Confeſtim ceci
dit ante pedes eius
et expirauit. Intrantes autem iuuenes
inuenerunt illam mortuam: et extulerunt et ſepe
lierunt ad virum ſuum. Et factus eſt timor
magnus in uniuerſa eccleſia: et in omnes
qui audierunt hec. Per manus autem
apoſtolorum fiebant ſigna et prodigia
multa in plebe. Et erant unanimiter C
omnes in porticu ſalomonis. Ceterorum autem
nemo audebat ſe iungere illis:
ſed magnificabat eos populus. Magis
autem augebatur credentium in domino multitudo
virorum ac mulierum: ita ut in
plateas eijcerent infirmos et ponerent
in lectulis ac grabbatis: ut veniente
petro ſaltem umbra illius obumbraret quem
que illorum: et liberarentur omnes ab infir
mitatibus ſuis. Concurrebat autem et multitu
do vicinarum ciuitatum hieruſalem: afferentes egros
et vexatos a ſpiritibus immundis:
qui curabantur omnes. Exurgens
autem princeps ſacerdotum et omnes qui cum illo erant
que eſt hereſis ſaduceorum repleti ſunt
zelo: et iniecerunt manus

Digitized by Google

τῶν ἐπί/τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ἄγγελος δὲ κυρίου διά/τῆς νυκτός ἤνοιξε/τὰς θύρας/τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε. πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν/τῷ ἱερῷ/τῷ λαῷ πάντα/τὰ ῥήματα/τῆς ζωῆς ταύτης. ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπό/τὸν ὄρθρον εἰς/τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ/ὁ ἀρχιερεύς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν/τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν/τὴν γερουσίαν/τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς/τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτούς ἐν/τῇ φυλακῇ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ὅτι/τὸ μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐπί πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ/τοὺς φύλακας ἑστῶτας πρὸ/τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν, ὡς δὲ ἤκουσαν/τοὺς λόγους τούτους/ὅ τε ἀρχιερεύς καὶ/ὁ στρατηγός/τοῦ ἱεροῦ καὶ/οἱ ἀρχιερεῖς διηπόρουν περί αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς λέγων. ὅτι ἰδού/οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν/τῇ φυλακῇ εἰσίν ἐν/τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες/τὸν λαόν. τότε ἀπελθὼν/ὁ στρατηγὸς σὺν/τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετά βίας. ἐφοβοῦντο γὰρ/τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν/τῷ συνεδρίῳ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς/ὁ ἀρχιερεὺς λέγων. οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπί/τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε/τὴν ἱερουσαλὴμ/τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς/τὸ αἷμα/τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς δὲ πέτρος καὶ/οἱ ἀπόστολοι εἶπον. πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ, μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. /ὁ θεὸς/τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρήσασθε κρεμάσαντες ἐπί ξύλου. τοῦτον/ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε/τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν/τῷ ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν αὐτοῦ μάρτυρες/τῶν ῥημάτων τούτων καὶ/τὸ πνεῦμα δὲ/τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν/ὁ θεὸς/τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ἀναστὰς δέ τις ἐν/τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος ὀνόματι γαμαλιὴλ νομοδιδάσκαλος τίμιος παντί/τῷ λαῷ ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι/τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι. εἶπέ τε πρὸς αὐτούς. ἄνδρες ἰσραηλῖται προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπί/τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων/τῶν ἡμερῶν

in apoſtolos: ⁊ poſuerunt eos in cuſtodia publica. Angelus aũt dñi per noctem aperiens ianuas carceris: ⁊ educens eos dixit. Ite ⁊ ſtantes loquimini in templo plebi oĩa ỽba vite huius. Qui cũ audiſſent intrauerunt diluculo in tẽplũ ⁊ docebant. Adueniẽs autem pnceps ſacerdotũ ⁊ q̃ cũ eo erãt: conuocauerunt conciliũ ⁊ oẽs ſeniores filiorũ iſrael: ⁊ miſerunt ad carcerẽ vt adducerent. Cum aũt veniſſent miniſtri ⁊ aperto carcere nõ inueniſſent illos: reuerſi nunciauerunt dicentes. Carcerẽ quidem inuenimus clauſum cũ omni diligentia: ⁊ cuſtodes ſtantes ante ianuas: aperientes aũt neminẽ intus inuenimus. Ut aũt audierũt hos ſermones magiſtrat⁹ tẽpli ⁊ pncipes ſacerdotum: ambigebant de illis quidnã fieret. Adueniẽs autem quidam nunciauit eis q̃ ecce viri quos poſuiſtis in carcerẽ: ſũt in templo ſtãtes ⁊ docẽtes populũ. Tunc abijt magiſtratus cum miniſtris ⁊ adduxit illos ſine vi. Timebant enim populum: ne lapidarent. Et cũ adduxiſſent illos ſtatuerũt in concilio. Et interrogauit eos pnceps ſacerdotũ dicẽs. Precipiẽdo pcepim⁹ vobis ne doceretis in nomine iſto: ⁊ ecce repleſtis hieruſalẽ doctrina veſtra: ⁊ vultis inducere ſuper nos ſanguinem hoĩs iſtius. Rñdens autem petrus ⁊ apoſtoli dixerũt. Obedire op; deo magis q̃ hominibus. Deus patrũ nrõrũ ſuſcitauit ieſum: quẽ vos interemiſtis ſuſpẽdentes ĩ ligno. Hũc pncipẽ ⁊ ſaluatorẽ de⁹ exaltauit dextera ſua ad dandã penitentiam iſrael: et remiſſionẽ peccatorũ: ⁊ nos ſum⁹ teſtes horum verborum ⁊ ſpiritus ſctũs quẽ dedit deus oĩbus obedientibus ſibi. Hec cũ audiſſent diſſecabantur ⁊ cogitabant interficere illos. Surgens aũt quidã in cõcilio phariſeus nomine gamaliel legis doctor honorabilis vniuerſe plebi iuſſit foras ad breue homines fieri. Dixitq; ad illos. Uiri iſraelite: attendite vobis ſuper hoĩbus iſtis quid acturi ſitis. Ante hos enim dies

Infra.12.a.
D
i.12.a.et.16 c.
E
Mar.7.c.
ſup.4.b.
F
Infra.22.a.
ſup.2.b.

Digitized by Google

ἀνέστη θευδᾶς λέγων εἶναι τινὰ ἑαυτὸν μέ
γαν, ᾧ προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ
τετρακοσίων, ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο
εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη ἰούδας ὁ
γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς,
καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ,
κακεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπεί=
θοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τανῦν
λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
τούτων καὶ ἐάσατε αὐτούς. ὅτι ἐὰν ἦ ἐξ ἀν
θρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, κα
ταλυθήσεται, εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνα
σθε καταλῦσαι αὐτό, μήποτε καὶ θεομάχοι
εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκα
λεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες, πα
ρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. οἱ μὲν οὖν
ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ
συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνό
ματος τοῦ ἰησοῦ ἀτιμασθῆναι. πᾶσάν τε ἡμέ
ραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύσαν
το διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι ἰησοῦν
τὸν χριστόν.

Cap.6.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόν=
των τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσ=
μὸς τῶν ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ἑβραίους,
ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθη
μερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι
δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶ=
πον. οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαν=
τας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν τραπέ=
ζαις. ἐπισκέψασθε οὖν ἀδελφοὶ ἄνδρας ἐξ
ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύ
ματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν
ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. ἡμεῖς δὲ τῇ προσευ
χῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτε=
ρήσομεν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παν=
τὸς τοῦ πλήθους. καὶ ἐξελέξαντο στέφανον
ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγί
ου, καὶ φίλιππον, καὶ πρόχορον, καὶ νικάνο
ρα, καὶ τίμωνα, καὶ παρμενᾶν, καὶ νικόλα
ον προσήλυτον ἀντιοχέα. οὓς ἔστησαν ἐνώ
πιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐ
πέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. καὶ ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς
τῶν μαθητῶν ἐν ἱερουσαλὴμ σφόδρα. πο
λύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίσ
τει. στέφανος δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνά
μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν
τῷ λαῷ. ἀνέστησαν δὲ τινὲς τῶν ἐκ τῆς συ
ναγωγῆς τῆς λεγομένης λιβερτίνων καὶ κυ
ρηναίων καὶ ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ κι=

extitit theodas dicens ſe eē aliquē:
cui conſenſit numerus virorum circiter
qͥdringētoꝝ: q̄ occiſus ē: ⁊ omnes qui
credebant ei diſſipati ſunt: ⁊ redacti
ad nihilū. Poſt hūc extitit iudas B
galileus in diebus profeſſionis
⁊ auertit populum poſt ſe.
Et ipſe periit: ⁊ oēs quotquot ꝯſēſerūt
ei diſperſi ſunt. Et nunc itaqȝ
dico vobis: diſcedite ab hominibus
iſtis: ⁊ ſinite illos. Quͦ ſi ē ex hoībus
conſilium hoc aut opus: diſſoluetur:
ſi vero ex deo eſt: non poteritis
diſſoluere: ne forte ⁊ deo repugnare
videamini. Cōſēſerūt āt illi: ⁊ ꝯuocātes
apoſtolos ceſis denūciauerunt
ne omnino loquerentur in nomine
ieſu: ⁊ dimiſerunt eos. Et illi quidem
ibant gaudentes a conſpectu
concilij: q̄m digni habiti ſūt ꝓ nomīe
ieſu cōtumeliam pati. Omni autē die
nō ceſſabant in templo ⁊ circa domos
docentes ⁊ euangelizantes xp̄m ieſum.

Cap.6.

In diebus āt illis creſcente numero A
diſcipuloꝝ: factum eſt murmur
grecorum aduerſus hebreos:
eo φ deſpicerent ī miſterio quotidia
no vidue eorum. Conuocantes
āt duodeci mltitudinē diſcipuloꝝ dixe=
runt. Nō eſt equū nos derelinquere
verbū dei ⁊ miniſtrare menſis.
Conſiderate ergo fratres viros ex
vobis boni teſtimonij ſeptē plenos ſp̄ū
ſancto ⁊ ſapientia: quos conſtituamus
ſuper hoc opus: nos vero orationi
⁊ miniſterio verbi inſtantes erimus.
Et placuit ſermo coram omni B
multitudie. Et elegerūt ſtephanū
virū plenum fide ⁊ ſpiritu ſancto:
⁊ philippum ⁊ prochoꝝ ⁊ nicanorem
et timonem ⁊ parmenam ⁊ nicolaum
aduenā antiochenū. Hos ſtatuerūt ante Supra.1.d.
ꝯſpectū apoſtoloꝝ: ⁊ orātes impoſuerūt
eis manus. Et verbum
dei creſcebat: ⁊ multiplicabat numerus
diſcipuloꝝ in hieruſalē valde. Multa
etiam turba ſacerdotū obediebat fidei.
Stephanꝰ āt plenus grā ⁊ fortitudine Infra.8.a
faciebat ꝓdigia ⁊ ſigna magna in
populo. Surrexerūt āt qdā de ſynago C
ga q̄ appellat libertinoꝝ ⁊ cyrenenſium
⁊ alexādrinoꝝ ⁊ eoꝝ q erāt a cilicia

Digitized by Google

λικίας και ασίας, συζητούντες τω στεφάνω, και ουκ ίσχυον αντιστήναι τη σοφία και τω πνεύματι ω ελάλει. Τότε υπέβαλον άνδρας λέγοντας. ότι ακηκόαμεν αυτού λαλούντος ρήματα βλάσφημα εις μωϋσήν και τον θεόν. συνεκίνησάν τε τον λαόν και τους πρεσβυτέρους και τους γραμματείς, και επιστάντες συνήρπασαν αυτόν, και ήγαγον εις το συνέδριον, έστησάν τε μάρτυρας ψευδείς λέγοντας. ο άνθρωπος ούτος ου παύεται ρήματα βλάσφημα λαλών κατά του τόπου του αγίου και του νόμου. ακηκόαμεν γαρ αυτού λέγοντος, ότι ιησούς ο ναζωραίος ούτος καταλύσει τον τόπον τούτον, και αλλάξει τα έθη α παρέδωκεν ημίν μωϋσής. και ατενίσαντες εις αυτόν άπαντες οι καθεζόμενοι εν τω συνεδρίω, είδον το πρόσωπον αυτού ωσεί πρόσωπον αγγέλου. είπε δε ο αρχιερεύς, ει άρα ταύτα ούτως έχει. ο δε έφη.

Cap. 7.

Ανδρες αδελφοί και πατέρες ακούσατε. ο θεός της δόξης ώφθη τω πατρί ημών αβραάμ όντι εν τη μεσοποταμία πριν ή κατοικήσαι αυτόν εν χαρράν, και είπε προς αυτόν. έξελθε εκ της γης σου και εκ της συγγενείας σου, και δεύρο εις γην ην αν σοι δείξω. Τότε εξελθών εκ γης χαλδαίων, κατώκησεν εν χαρράν. και εκείθεν μετά το αποθανείν τον πατέρα αυτού μετώκησεν αυτόν εις την γην ταύτην, εις ην υμείς νυν κατοικείτε. και ουκ έδωκεν αυτώ κληρονομίαν εν αυτή ουδέ βήμα ποδός, και επηγγείλατο δούναι αυτώ εις κατάσχεσιν αυτήν και τω σπέρματι αυτού μετ αυτόν, ουκ όντος αυτώ τέκνου. ελάλησε δε ούτως ο θεός, ότι έσται το σπέρμα αυτού πάροικον εν γη αλλοτρία, και δουλώσουσιν αυτό και κακώσουσιν έτη τετρακόσια, και το έθνος ω εάν δουλεύσωσι κρινώ εγώ, είπεν ο θεός. και μετά ταύτα εξελεύσονται και λατρεύσουσί μοι εν τω τόπω τούτω. και έδωκεν αυτώ διαθήκην περιτομής, και ούτως εγέννησε τον ισαάκ, και περιέτεμεν αυτόν τη ημέρα τη ογδόη, και ο ισαάκ τον ιακώβ, και ο ιακώβ τους δώδεκα πατριάρχας. και οι πατριάρχαι ζηλώσαντες τον ιωσήφ απέδοντο εις αίγυπτον, και ην ο θεός μετ αυτού. και εξείλετο αυτόν εκ πασών των θλίψεων αυτού, και έδωκεν αυτώ χάριν και σοφίαν εναντίον φαραώ βασιλέως αιγύπτου, και κατέστησεν αυτόν ηγούμενον επ αίγυπτον και όλον τον οίκον αυτού. ήλθε δε λιμός εφ ό=

⁊ aſia diſputantes cum ſtephano: ⁊ non poterant reſiſtere ſapientie et ſpiritui qui loquebatur: propterqđ redarguebantur ab eo cum omni fiducia. Tūc ſūmiſerūt viros q̇ dicerēt ſe audiuiſ- Infra. 7. d.
ſe eū dicētē v̄ba blaſphemie ī moyſen ⁊ deū. Cōmouerunt itaqȝ plebem ⁊ ſeniores ⁊ ſcribas: ⁊ concurrentes rapuerunt eum: ⁊ adduxerunt in concilium: ⁊ ſtatuerunt falſos teſtes qui dicerent. Homo iſte non ceſſat loqui verba aduerſus locum ſanctum ⁊ legem. Audiuimus enim eum dicentem qm̄ ieſus nazarenꝰ hic deſtruet locum iſtum: ⁊ mutabit traditōes q̄s tradidit nobis moyſes. Et intuentes eum oēs q̇ ſedebant in concilio viderunt faciem eius tanq̄ faciem angeli. Dixit autem princeps ſacerdotum: ſi hec ita ſe haberent? Qui ait.
D

Cap. 7.

Viri fratres ⁊ patres audite. Deus glorie apparuit patri noſtro abrae cū eſſet in meſopotamia priuſq̄ moraretur in carran: ⁊ dixit ad illum. Exi de terra tua ⁊ de cognatiōe Geneſ. 12. a.
tua: ⁊ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Tūc exijt de terra chaldeorū: ⁊ habitauit ī carrā. Et īde poſtq̄ mortuꝰ ē pater eius tranſtulit illum in terrā iſtā: in qua nunc vos habitatis. Et nō dedit illi hereditatem in ea nec paſſum pedis: ſed repromiſit Gene. 15. c.
dare illi eam in poſſeſſionem et ſemini eius poſt ipſū: cum nō haberet filiū. Locutus eſt autē ei deus: qꝛ erit Gene. 15. d.
ſemen eius accola in terra aliena: ⁊ ſeruituti eos ſubijciēt: ⁊ male tractabūt eos annis q̄drigētis: ⁊ gētē cui ſeruierint iudicabo ego: dicit dn̄s. Et poſt hec exibunt: ⁊ ſeruient mihi in loco iſto. Et dedit illi teſtamētū circūciſionis: ⁊ ſic genuit iſaac: ⁊ circūcidit eum die octauo: ⁊ iſaac iacob: ⁊ iacob
B
duodecim p̄triarchas. Et patriarche Gene. 37. d.
emulantes ioſeph vendiderunt in egyptum: ⁊ erat deus cum eo. Et eripuit eū ex oībus tribulationibus eius: ⁊ dedit ei gratiam ⁊ ſapientiā in cōſpectu pharaonis regis egyptiorū: ⁊ cōſtituit eū prepoſitum ſuper egyptū ⁊ ſuper oēm domū ſuā. Venit āt fames ī vni= Gen. 41. c.

λαν τὴν γῆν αἰγύπτου καὶ χαναάν, καὶ θλί-
ψις μεγάλη, καὶ οὐκ εὕρισκον χορτάσματα
οἱ πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ ἰακὼβ ὄντα
σίτα ἐν αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέ-
ρας ἡμῶν πρῶτον. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀ-
νεγνωρίσθη ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
καὶ φανερὸν ἐγένετο φαραὼ τὸ γένος τοῦ
ἰωσήφ. ἀποστείλας δὲ ἰωσὴφ μετεκαλέσα-
το τὸν πατέρα αὐτοῦ ἰακὼβ καὶ πᾶσαν τὴν συ-
γγένειαν αὐτοῦ ἐν ἑβδομηκονταπέντε ψυ-
χαῖς. κατέβη δὲ ἰακὼβ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐ-
τελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ
μετετέθησαν εἰς συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ
μνήματι ᾧ ὠνήσατο ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυ-
ρίου παρὰ τῶν υἱῶν ἐμμὼρ τοῦ συχέμ. κα-
θὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας
ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ
λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν αἰγύπτῳ, ἄχρις οὗ
ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν ἰω-
σήφ. οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν
ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκ-
θετα τὰ βρέφη αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσ-
θαι. ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη μωσῆς, καὶ ἦν ἀ-
στεῖος τῷ θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν
τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἐκτεθέντα δὲ αὐ-
τὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ φαραώ, καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. καὶ ἐπαι-
δεύθη μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων. ἦν
δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ.
ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς
χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισ-
κέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱ-
οὺς ἰσραήλ, καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠ-
μύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπο-
νουμένῳ, πατάξας τὸν αἰγύπτιον. ἐνόμιζε δὲ
συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς
διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρί-
αν. οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν
αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών. ἄνδρες ἀδελφοί
ἐστε ὑμεῖς, ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους. ὁ δὲ
ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών.
τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν
ἐφ' ἡμᾶς. μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρό-
πον ἀνεῖλες χθὲς τὸν αἰγύπτιον. ἔφυγε δὲ
μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πά-
ροικος ἐν γῇ μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς
δύο. καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα,
ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους σινᾶ
ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ
δὲ μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζε τὸ ὅραμα. προ-
σερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο
φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτόν. ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν

uerſaȝ egyptū et chanaan ⁊ tribulatio
magna: et non inueniebant cibos
pr̃es noſtri. Cum audiſſet āt iacob eſſe Gene. 42. a
frumentum in egypto: miſit patres
noſtros primuȝ: ⁊ in ſcdo cognitus eſt gene. 45. f.
ioſeph a fratribus ſuis:
⁊ manifeſtatuȝ eſt pharaoni genus
eius. Mittens autem ioſeph accerſiuit
iacob patrem ſuum ⁊ omnem cognatio
nē ſuaȝ in animabus ſeptuaginta qnqȝ.
Et deſcēdit iacob in egyptū: ⁊ defūct9 Gen. 49. d.
eſt ipſe ⁊ patres noſtri. Et
tranſlati ſunt in ſichem: ⁊ poſiti ſūt in
ſepulchro qđ emit abraaȝ precio argēti
a filijs emor filij ſichem. Cum C
aūt appropinquaret tempus promiſſiōis
quā pfeſſus erat deus abrae: creuit Exo. 1. a.
ppl's ⁊ multiplicat9 ē in egypto: quoad
uſqȝ ſurrexit ali9 rex i egypto: q nō ſcie
bat ioſeph. Hic circūueniēs gen9 noſtrū:
afflixit patres noſtros: vt exponerent
infantes ſuos ne viuificarentur. Eodem Exo. 2. a.
tpe natus eſt moyſes: ⁊ fuit gratus
deo: q nutritus eſt tribus menſibus in
domo patris ſui. Expoſito auteȝ illo:
ſuſtulit eum filia pharaonis: et
nutriuit eū ſibi in filium. Et erudit9 ē
moyſes oī ſapientia egyptioruȝ: ⁊ erat
potens in verbis ⁊ in operibus ſuis.
Cū āt impleret ei quadraginta annorū
tp̃s: aſcendit in cor eius vt viſitaret
fratres ſuos filios iſrl'. vidicauit illū:
iſrael. Et cū vidiſſet qndā iniuriā pa Exo. 2. b.
⁊ fecit vltioneȝ ei qui iniuriā ſuſtinebat:
percuſſo egyptio. Exiſtimabat aūt
intelligere fratres quoniam deus
p manum ipſius daret ſalutem illis.
At illi nō intellexerūt. Seqnti vo die
apparuit illis litigantibus ⁊ recōcilia-
bat eos in pace dicens. Uiri fratres D
eſtis: vt quid nocetis alterutruȝ? Qui
āt iniuriā faciebat pximo: repulit eū di
cens. Quis te ꝯſtituit pncipē ⁊ iudicē Luce. 12. b. Exo. 2. c.
ſup nos? Nunqd iterficere me tu vis?
quēadmodū iterfeciſti heri egyptiū? Fu
git āt moyſes in verbo iſto: ⁊ fact9 ē ad
uena i terra madian: vbi gn̄auit filios
duos. Et expletis ānis quadringentis
apparuit illi in deſerto mōtis ſina Exo. 3. a.
angelus in igne flame rubi.
Moyſes āt vidēs āmirat9 ē viſuȝ. Et
accedente illo vt ꝯſideraret: facta eſt
ad eum vox dn̄i dicens. Ego ſum deus

πατέρων σου, ὁ θεὸς ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος μωϋσῆς, οὐκ ἐτόλμα καταμονῆσαι. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος. λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς. καὶ νῦν δεῦρο ἀποστελῶ σε εἰς αἴγυπτον. τοῦτον τὸν μωϋσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν, τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. οὗτός ἐστιν ὁ μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν. ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ ἀαρών. ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν. ὁ γὰρ μωϋσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἔστρεψε δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν. μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσενέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ οἶκος ἰσραήλ. καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ῥεφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς, καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα βαβυλῶνος. ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ μωϋσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει. ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν δαυΐδ. ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ. σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθ-

patrum tuorum: deus abraam: deus iſaac: et deus iacob. Tremefactus autem moyſes: non audebat conſiderare. Dixit autem illi dominus. Solue calciamentum pedum tuorum: locus enim in quo ſtas terra ſancta eſt. (Exo.3.a; Ioſue.5.b.) Uidens vidi afflictionem populi mei qui eſt in egypto: et gemitum eorum audiui: et deſcendi liberare eos. Et nunc veni et mittam te in egyptum. E Hunc moyſen quem negauerunt dicentes: quis te conſtituit principem et iudicem: hunc deus principem et redemptorem miſit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia et ſigna in terra egypti et in rubro mari: et in deſerto annis quadraginta. Hic eſt moyſes qui dixit filiis iſrael. Prophetam ſuſcitabit vobis deus de fratribus veſtris tanquam me: ipſum audietis. (Deut.18.c.) Hic eſt qui fuit in eccleſia in ſolitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte ſina et cum patribus noſtris: qui accepit verba vite dare nobis. Cui noluerunt obedire patres noſtri: ſed repulerunt et auerſi ſunt cordibus ſuis in egyptum: dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui precedant nos. (Exo.32.a.) Moyſi enim huic qui eduxit nos de terra egypti neſcimus quid factum ſit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis: et obtulerunt hoſtiam ſimulacro: et letabantur in operibus manuum ſuarum. Conuertit autem deus: et tradidit eos ſeruire militie celi: ſicut ſcriptum eſt in libro prophetarum. F Nunquid victimas aut hoſtias obtuliſtis mihi annis quadraginta in deſerto domus iſrael? (Amos.5.a.) Et ſuſcepiſtis tabernaculum moloch: et ſidus dei veſtri repham figuras quas feciſtis adorare eas: et transferam vos trans babylonem. Tabernaculum teſtimonii fuit cum patribus noſtris in deſerto (Exo.25.d.) ſicut diſpoſuit illis deus loquens ad moyſen: vt faceret illud ſecundum formam quam viderat. Quod et induxerunt ſuſcipientes patres noſtri cum ieſu in poſſeſſionem gentium quas expulit deus a facie patrum noſtrorum vſque in diebus dauid: Qui inuenit gratiam ante deum: et petiit vt inueniret tabernaculum deo iacob. Salomon autem edificauit illi domum. Sed non excelſus in manufactis habitat: ſicut p

Digitized by Google

θάς ὁ προφήτης λέγει. ὁ οὐρανός μοι θρό-
νος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖ
ον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ
τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου. οὐχὶ ἡ
χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα. σκληρο-
τράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς
ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀν-
τιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τί
να τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες
ὑμῶν. καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγεί-
λαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ
νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε,
οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγ
γέλων καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. ἀκούοντες δὲ ταῦ
τα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔ
βρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. ὑπάρχων
δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς
τὸν οὐρανὸν εἶδε δόξαν θεοῦ, καὶ ἰησοῦν ἑ
στῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. καὶ εἶπεν. ἰδοὺ
θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, καὶ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα
τοῦ θεοῦ. κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συ-
νέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμο-
θυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς
πόλεως ἐλιθοβόλουν, καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέ
θεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας
νεανίου τοῦ καλουμένου σαύλου. καὶ ἐλι-
θοβόλουν τὸν στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ
λέγοντα. κύριε ἰησοῦ δέξαι τὸ πνεῦμά
μου. θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγά
λῃ. κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν
ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Cap. 8.

Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει
αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν ἱε
ροσολύμοις, πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ
τὰς χώρας τῆς ἰουδαίας καὶ σαμαρείας πλὴν
τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφα
νον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπε
τὸν μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. σαῦλος δὲ ἐλυμαίνε-
το τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευ
όμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας πα
ρεδίδου εἰς φυλακήν. οἱ μὲν οὖν διασπα-
ρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λό-
γον. φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς
σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν.
προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑ-
πὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκού-
ειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκά
θαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο. πολ
λοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύ-

prophetam dicit. Celum mihi ſedes e[st]: Eſaie.66.a
⁊ terra aũt ſcabellũ pedũ meorum. Quã
domũ edificabitis mihi: dicit dñs: aut
quis locus requietiõis mee eſt? Nonne B
man[us] mea fecit hec oĩa? Dura ceruice
⁊ incircũciſi cordibus et
auribus: vos ſemp ſpũi ſctõ reſtitiſtis:
ſicut patres veſtri ita ⁊ vos. Quem
prophetarum nõ ſunt perſecuti patres
vr̃i? Et occiderũt eos qui prenũciabant
de aduentu iuſti: cuius
vos nũc proditores ⁊ homicide fuiſtis:
qui accepiſtis legẽ in diſpoſitiõe ange-
loꝝ: ⁊ nõ cuſtodiſtis. Audiẽtes autẽ hec Sup.6.d.
diſſecabant' cordibus ſuis: et ſtridebãt
dentibus in eum. Cum autem eſſet
plenus ſpiritu ſancto: intendens in
celũ vidit gloriã dei: et ieſum ſtantem
a dextris virtutis dei. Et ait. Ecce Mar.16.d
video celos apertos: et
filiũ hominis ſtantem a dextris vtutis
dei. Exclamãtes aũt voce magna ↄtinue
rũt aures ſuas: ⁊ ĩpetũ fecerũt vnanimi
ter in eum. Et eijcientes eum extra 3.Re.21.d. Infra.22.c.
ciuitatẽ lapidabãt: ⁊ teſtes depoſuerunt
veſtimenta ſua ſecus pedes
adoleſcẽtis: qui vocabat' ſaulus. Et la
pidabant ſtephanum inuocantem ⁊
dicentem. Domine ieſu ſuſcipe ſpiritum
meũ. Poſitis aũt genib[us] clamauit vo-
ce magna dicẽs. Dñe ne ſtatuas illis
hoc pctm̃. Et cũ hoc dixiſſet obdormi-
uit in domino. Cap. 8.

Saulus autem erat cõſentiens neci A
eius. Facta eſt autẽ in illa die
pſecutio magna in eccleſia q̃ erat hiero
ſolymis: ⁊ omnes diſperſi ſunt per
regiones iudee ⁊ ſamarie: preter
apoſtolos. Curauerũt autem ſtephanũ
viri timorati: ⁊ fecerunt planctum
magnũ ſuper eũ. Saulus vo deuaſta- Infra.9.a.
bat eccleſiam per domos intrans
⁊ trahens viros ac mulieres tradebat
in cuſtodiam. Igitur qui diſperſi erãt
ptranſibãt euangelizantes verbum dei.
Philippus aũt deſcendens ĩ ciuitatem
ſamarie pdicabat illis chriſtũ:
Intendebant autem turbe his que a
philippo dicebant': vnanimiter audiẽtes
⁊ videntes ſigna que faciebat.
Multi ei eoꝝ q̃ habebãt ſpũs imũdos
clamãtes voce magna exibant. Multi
autem paralytici et claudi curati ſunt.

Digitized by Google

θησαν καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει
ἐκείνῃ. ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι σίμων προϋπῆρ
χεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθ=
νος τῆς σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν
μέγαν, ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕ
ως μεγάλου λέγοντες, οὗτός ἐστιν ἡ δύνα=
μις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ,
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέ
ναι αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ φιλίππῳ
εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβα
πτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ σίμων
καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσ
καρτερῶν τῷ φιλίππῳ. θεωρῶν τε δυνάμεις
καὶ σημεῖα μεγάλα γινόμενα ἐξίστατο. ἀκού
σαντες δὲ οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι
δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀ
πέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν πέτρον καὶ ἰωάν
νην. οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐ
τῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον. οὔπω γὰρ
ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός. μόνον δὲ
βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυ
ρίου ἰησοῦ. τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐ
τούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. θεασάμε
νος δὲ ὁ σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χει
ρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅ
γιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα λέγων.
δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν
ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν. τὸ ἀργύριον
σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρε
ὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσ=
θαι. οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λό
γῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖ
α ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς
κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ εἰ
ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας
σου. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον
ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων
εἶπε. δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύρι
ον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. οἱ
μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες
τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεψαν εἰς ἱε=
ρουσαλήμ, πολλάς τε κώμας τῶν σαμαρει=
τῶν εὐηγγελίσαντο. ἄγγελος δὲ κυρίου ἐ=
λάλησε πρὸς φίλιππον λέγων. ἀνάστηθι καὶ
πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν
καταβαίνουσαν ἀπὸ ἱερουσαλὴμ εἰς γάζαν,
αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη καὶ
ἰδοὺ ἀνὴρ αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης καν
δάκης τῆς βασιλίσσης αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πά
σης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνή
σων εἰς ἱερουσαλήμ. ἦν τε ὑποστρέφων καὶ κα

Factū eſt ergo gaudiū magnū i illa ci B
uitate. Vir āt qdā noīe ſimon qui ante
fuerat in ciuitate magus ſeducēs gentē
ſamarie: dicēs ſe eſſe aliquem ⌈ vſq3 ad
magnū: cui auſcultabāt oēs a minimo
maximū dicentes: hic eſt virtus
dei q̄ vocat magna. Attēdebāt aūt eū:
pp qḋ multo tpe magicis ſuis demētaſ=
ſet eos. Cū vero credidiſſent philippo
euangelizanti de regno
dei et noīe ieſu chriſti: baptizabantur
viri ac mulieres. Tunc ſimon
et ipſe credidit: et cū baptizatus eēt adhe
rebat philippo. Vidēs etiā ſigna et virtu
tes maxias fieri: ſtupēs āmirabat. Cū
aūt audiſſet aplī q erāt i hieroſolymis q
recepiſſet ſamaria verbum dei: miſerūt
ad eos Petrum et Johannem. C
Qui cū veniſſent orauerunt pro ipſis:
vt acciperēt ſpūm ſanctum. Nōdū enī
in quenq̄ illorum ſuperuenerat: ſed
baptizati tm̄ erant in nomine domini
ieſu. Tūc iponebāt manus ſuper illos:
et accipiebāt ſpūm ſanctū. Cū vidiſſet
autem ſimon q per impoſitionē man9
apoſtolorū daretur ſpiritus ſanctus:
obtulit eis pecuniam dicens.
Date et mihi hāc poteſtatem: vt cuicun
q3 ipoſuero man9 accipiat ſpūm ſanctū.
Petrus autem dixit ad eū. Pecunia
tua tecū ſit in pditionem: qm̄ donum
dei exiſtimaſti pecunia poſſideri.
Nō eſt enī tibi pars neq3 ſors in ſermo D
ne iſto. Cor enim tuum non eſt rectum
coram deo. Penitentiā itaq3 age ab
hac nequitia tua: et roga deum ſi
forte remittat tibi hec cogitatio cordis
tui. In felle eī amaritudinis et obliga
tiōe iniq̄tatis video te eē. Rn̄dēs āt ſi=
mō dixit. Precamini vos p me ad do
minū vt nihil veniat ſup me hor q̄ dixi
ſtis. Et illi qdē teſtificati et locuti
vbū dei redibāt hieroſolymā:
et multis regionibus ſamaritanorum
euāgelizabāt. Angelus aūt dn̄i locut9 ē
ad philippum dicens. Surge et
vade contra meridianum: ad viam
q̄ deſcēdit ab hieruſalem in gazā:
hec eſt deſerta. Et ſurgēs abijt. Et E
ecce vir ethiops eunuchus potens can
dacis regine ethiopū qui erat ſup oēs
gazas eius venerat adorare
in hierlm: et reuertebatur ſedens

Digitized by Google

θήμενος επί του άρματος αυτού, ανεγίνωσ
κε τον προφήτην ησαΐαν. είπε δε το πνεύμα
τω φιλίππω. πρόσελθε και κολλήθητι τω άρ
ματι τούτω. προσδραμών δε ο φίλιππος ή=
κουσεν αυτού αναγινώσκοντος τον προφή=
την ησαΐαν, και είπεν. άραγε γινώσκεις α α
ναγινώσκεις. ο δε είπε. πως γαρ αν δυναί=
μην, εάν μη τις οδηγήσῃ με. παρεκάλεσέ τε
τον φίλιππον αναβάντα καθίσαι συν αυτώ.
η δε περιοχή της γραφής ην ανεγίνωσκεν
ην αύτη. ως πρόβατον επί σφαγήν ήχθη,
και ως αμνός εναντίον του κείροντος αυτόν
άφωνος, ούτως ουκ ανοίγει το στόμα αυ=
τού. εν τῃ ταπεινώσει αυτού η κρίσις αυτού
ήρθη. την δε γενεάν αυτού τις διηγήσεται.
ότι αίρεται από της γης η ζωή αυτού. απο
κριθείς δε ο ευνούχος τω φιλίππω είπε. δέ
ομαι σου περί τίνος ο προφήτης λέγει τού
το, περί εαυτού η περί ετέρου τινός. ανοί
ξας δε ο φίλιππος το στόμα αυτού και αρ=
ξάμενος από της γραφής ταύτης, ευηγγελί=
σατο αυτώ τον ιησούν. ως δε επορεύον=
το κατά την οδόν, ήλθον επί τι ύδωρ, και
φησίν ο ευνούχος. ιδού ύδωρ, τι κωλύει
με βαπτισθήναι.
και εκέλευσε στήναι το άρμα
και κατέβησαν αμφότεροι εις το ύδωρ ο τε
φίλιππος και ο ευνούχος, και εβάπτισεν αυ
τόν. ότε δε ανέβησαν εκ του ύδατος, πνεύ=
μα κυρίου ήρπασε τον φίλιππον, και ουκ εί
δεν αυτόν ουκέτι ο ευνούχος. επορεύετο
γαρ την οδόν αυτού χαίρων. φίλιππος δε
ευρέθη εις άζωτον, και διερχόμενος ευηγγε
λίζετο τας πόλεις πάσας έως του ελθείν αυ
τόν εις καισάρειαν.

Cap.9.

Ο δε σαύλος έτι εμπνέων απειλής και
φόνου εις τους μαθητάς του κυρίου προ
σελθών τω αρχιερεί, ητήσατο παρ αυτού ε
πιστολάς εις δαμασκόν προς τας συναγω
γάς, όπως εάν τινάς εύρη της οδού όντας
άνδρας τε και γυναίκας, δεδεμένους αγά=
γη εις ιερουσαλήμ. εν δε τω πορεύεσθαι, ε
γένετο αυτόν εγγίζειν τη δαμασκώ. και εξαί
φνης περιήστραψεν αυτόν φως από του ου
ρανού, και πεσών επί την γην ήκουσε φω=
νήν λέγουσαν αυτώ. σαούλ σαούλ τι με δι
ώκεις. είπε δε. τις ει κύριε. ο δε κύριος εί=
πεν. εγώ ειμι ιησούς, ον συ διώκεις. αλλά α
νάστηθι και είσελθε εις την πόλιν, και λα=
ληθήσεται σοι τι σε δει ποιείν. οι δε άν

ſupra currum ſuum: legenſqꝫ
eſaiam prophetam. Dixit autem ſpūs
philippo. Accede ⁊ adiūge te ad currū
iſtū. Accurrens aūt philippus audiuit
eum legentem eſaiam prophetam:
⁊ dixit. Putaſne itelligis que legis?
Qui ait. Et quomodo poſſum: F
ſi nō aliqs oſtēderit mihi. Rogauit qꝫ
philippū vt aſcenderet ⁊ ſederet ſecum.
Locus aūt ſcripture quā legebat
erat hic. Tāqꝫ ouis ad occiſionē duct9 Eſaie.53.c.
eſt: ⁊ ſicut agnus coram tondente ſe
ſine voce: ſic nō aperuit os ſuum.
In humilitate iudiciuꝫ eius
ſublatū ē. Generationē ei9 qs enarra=
bit? Qm̄ tollet de terra vita ei9. Rn̄dēs
aūt eunuchus dixit philippo. Obſecro
te: de quo propheta dicit hoc?
de ſe an de aliquo alio? Aperiens
autem philippus os ſuum ⁊ incipiens
a ſcriptura iſta: euangelizauit
illi ieſum. Et dum irent
ꝑ viam venerunt ad quandā aquaꝫ: et G
ait eunuchus: ecce aqua. Quiſ ꝓhibet Infr.10.d.
me baptizari? Dixit āt philipp9. Si cre
dis ex toto corde: licet. Et rn̄dēs ait. Credo
filiū dei eſſe ieſū xp̄m.
Et iuſſit ſtare currum.
Et deſcenderunt vterqꝫ in aquam
philipp9 ⁊ eunuch9 ⁊ baptizauit eum.
Cū autem aſcēdiſſēt de aqua: ſpiritus
dn̄i rapuit philippū: ⁊ ampli9 nō vidit
eum eunuchus. Ibat
ei ꝑ viā ſuā gaudēs. Philipp9 autem
inuēt9 ē i azoto: ⁊ ꝑtrāſiēſ euāgelizabat
ciuitatibus cūctis donec veniret
ceſaream.

Ca.9.

SAulus adhuc ſpirans minaruꝫ et A
cedis in diſcipulos dn̄i acceſſit Infra.22.a.
ad ꝓncipē ſacerdotū: ⁊ petijt ab eo epi
ſtolas in damaſcū ad ſynagogas:
vt ſi quos inueniſſet hui9 vie ſupra.8.a.
viros ac mulieres vinctos ꝑduceret
in hierl'm. Et cū iter faceret: contigit vt
appropinquaret damaſco. Et ſubito
circūfulſit euꝫ lux de celo:
⁊ cadens in terram audiuit vocem
dicētē ſibi. Saule ſaule qd me ꝑſeqris. Infra.22.b. 1.Cor.15.b Gala.1.c
Qui dixit. Quis es dn̄e. Et ille. Ego
ſū ieſus: quē tu ꝑſeqris. Durū ē tibi ꝯtra
ſtimulū calcitrare. Et tremēſ ac ſtupēſ dixit
Dn̄e qd me vis facere? Et domin9 ad euꝫ.
Surge ⁊ ingredere ciuitatē: ⁊ ibi dicet
tibi qd te oporteat facere. Viri aūt illi B

ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ, εἱστήκεισαν
ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα
δὲ θεωροῦντες. ἠγέρθη δὲ ὁ σαῦλος ἀπὸ
τῆς γῆς, ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ οὐδένα ἔβλεπε. χειραγωγοῦντες δὲ
αὐτόν, εἰσήγαγον εἰς δαμασκόν. καὶ ἦν ἡ-
μέρας τρεῖς μὴ βλέπων καὶ οὐκ ἔφαγεν,
οὐδὲ ἔπιεν. ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν δαμασκῷ
ὀνόματι ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ κύ-
ριος ἐν ὁράματι. ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν. ἰδοὺ ἐ-
γώ κύριε. ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν. ἀνα-
στὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλου-
μένην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ ἰούδα
σαῦλον ὀνόματι ταρσέα. ἰδοὺ γὰρ προ-
σεύχεται. καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνό-
ματι ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ
χεῖρα ὅπως ἀναβλέψῃ. ἀπεκρίθη δὲ ἀνα-
νίας. κύριε ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ
ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁ-
γίοις σου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὧδε ἔχει ἐ-
ξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάν-
τας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.
εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος. πορεύου ὅτι
σκεῦος ἐκλογῆς μοί ἐστιν οὗτος, τοῦ βασ-
τάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασι
λέων υἱῶν τε ἰσραήλ. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω
αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός
μου παθεῖν. ἀπῆλθε δὲ ἀνανίας, καὶ εἰσῆλ-
θεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς
χεῖρας εἶπε. σαοὺλ ἀδελφέ ὁ κύριος ἀπέσ
ταλκέ με ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ
ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς
πνεύματος ἁγίου. καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀ-
πὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέ
βλεψέ τε παραχρῆμα. καὶ ἀναστὰς ἐβαπ-
τίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσε. ἐγένετο
δὲ ὁ σαῦλος μετὰ τῶν ἐν δαμασκῷ μαθη-
τῶν ἡμέρας τινάς. καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συνα
γωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν χριστόν, ὅτι οὗτος ἐ
στὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ
ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον. οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ
πορθήσας ἐν ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικα-
λουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς
τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐ-
τοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς. σαῦλος
δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέ-
χεε τοὺς ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας
ἐν δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐ-
στιν ὁ χριστός. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡ-
μέραι ἱκαναί συνεβουλεύσαντο οἱ ἰου-
δαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ἐγνώσθη δὲ τῷ
σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετή-
ρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκ-

qui comitabantur cum eo ſtabant
ſtupefacti: audiētes qdē vocē neminem
aūt videntes. Surrexit aūt Saulus de
terra: apertiſq; oculis
nihil videbat. Ad manus autem
illū trahētes: itroduxerūt damaſcū. Et
trib⁹ dieb⁹ nō vidēs ꝛ nō mā- erat ibi
ducauit neq; bibit. Erat aūt qdā diſci-
pul⁹ damaſci noīe ananias. Et dixit ad
illū i viſu dñs. Anania. At ille ait. Ec
ce ego domīe. Et dñs ad eū. Surge ꝛ
vade in vicum qui vocatur
rectus: ꝛ quere in domo iude
ſaulū noīe tarſenſem. Ecce enim orat.
Et vidit virum Ananiam nomine
introeuntem ꝛ imponentem ſibi
man⁹ vt viſuz recipiat. Rñdit aūt ana
nias. Domine audiui a multis de C
viro hoc quanta mala fecerit ſanctis
tuis in hierlm. Et hic habet poteſtatē u.hic i gr. aduer.loci.
a pncipibus ſacerdotū alligandi omnes
qui inuocant nomen tuum.
Dixit aūt ad eū dñs. Uade quoniam
vas electionis eſt mihi iſte: vt portet
nomen meū coram gentibus ꝛ regibus
ꝛ filijs iſrael. Ego enim oſtendaz
illi: quanta oporteat eum pro nomine
meo pati. Et abijt ananias ꝛ introiuit
in domum: ꝛ imponens ei
manus dixit. Saule frater dñs miſit
me ieſus: qui apparuit tibi in via
qua veniebas: vt videas ꝛ implearis
ſpū ſancto. Et confeſtiz ceciderunt ab
oculis ei⁹ tanq̄ ſquame: ꝛ viſū recepit.
Et ſurgēs baptizatus eſt:
ꝛ cū accepiſſet cibū cōfortatus eſt. Fuit D
aūt cū diſcipulis q̄ erant damaſci per
dies aliquot. Et ꝯtinuo ingreſſus i ſi-
nagogas pdicabat ieſum: qm̄ hic eſt
filius dei. Stupebant autem omnes
q̄ eū audiebāt ꝛ dicebāt. Nōne hic eſt
q̄ expugnabat in hierlm eos q̄ inuoca
bant nomen iſtud: Et huc ad
hoc venit: vt vinctos illos
duceret ad pncipes ſacerdotū. Saulus
aūt multo magis ꝯualeſcebat ꝛ ꝯfunde-
bat iudeos qui habitabant
damaſci: affirmās qm̄ hic eſt
chriſtus. Cū autem implerentur dies
multi ꝯciliuz fecerunt in vnum iudei: vt
eū interficerent. Nōte autem facte ſunt
ſaulo inſidie eorum. Cuſtodiebant 2.Cor.11.g.
autem ꝛ portas die ac nocte:

Digitized by Google

τός, ὅπως αὐτόν ἀνέλωσι. Λαβόντες δὲ αὐτόν οἱ μαθηταί νυκτός καθῆκαν διά τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. παραγενόμενος δὲ ὁ σαῦλος ἐν ἱερουσαλήμ ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς, καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστί μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς ἑλληνιστάς, οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτόν ἀνελεῖν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοί κατήγαγον αὐτόν εἰς καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτόν εἰς ταρσόν. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας καὶ γαλιλαίας καὶ σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο. ἐγένετο δὲ πέτρον διερχόμενον διά πάντων, κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύδδαν. εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινά αἰνέαν ὀνόματι ἐξ ἐτῶν ὀκτώ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πέτρος. αἰνέα, ἰᾶταί σε ἰησοῦς ὁ χριστός. ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. καὶ εἶδον αὐτόν πάντες οἱ κατοικοῦντες λύδδαν καὶ τὴν σαρωνάν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον. ἐν ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται δορκάς. αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτήν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ αὐτήν, ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. ἐγγύς δὲ οὔσης λύδδης τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταί ἀκούσαντες ὅτι πέτρος ἐστίν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτόν παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. ἀναστάς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ δορκάς. ἐκβαλών δὲ ἔξω πάντας ὁ πέτρος, θείς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπε. ταβιθά ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῆς

vt eũ interficerent. Accipientes autem eũ diſcipuli nocte p murũ dimiſerũt eũ ſũmittẽtes in ſporta. Cũ autem veniſſet in hieruſalem temptabat (1.Cor.2.d.) E
ſe iungere diſcipulis: ⁊ omnes timebãt eum: non credentes ꝙ eſſet diſcipulꝰ. Barnabas aũt apphẽſũ illuȝ duxit ad apoſtolos et narrauit illis quomodo in via vidiſſet dominuȝ: ⁊ qꝛ locutus eſt ei: ⁊ quõ in damaſco fiducialiter egerit in nomine ieſu. Et erat cuȝ illis intrans ⁊ exiens in hieruſalem fiducialiter agens in noĩe dñi. Loquebat quoqȝ gẽtibus et diſputabat cũ grecis: illi aũt querebant occidere eum. Quod cum cognouiſſent fratres: deduxerunt eum ceſaream; ⁊ dimiſerunt tarſuȝ. Eccleſia quidẽ per totam iudeam ⁊ galileã ⁊ ſamariã hẽbat pacẽ ⁊ edificabatur ambulans in timore domini ⁊ conſolatione ſancti ſpiritus replebat.

F
Factũ eſt aũt vt petrus duȝ tranſiret vniuerſos deueniret ad ſanctos qui habitabant lyde. Inuenit ãt ibi hoĩeȝ quẽdã noĩe eneã: ab annis octo iacentem in grabbato: qui erat paralyticus. Et ait illi petrus. Enea: ſanet te dñs ieſus xp̃s. Surge ⁊ ſterne tibi. Et continuo (ſupra.5.a.) ſurrexit. Et viderunt eũ oẽs q̇ habitabant lyde ⁊ ſarone: qui conuerſi ſunt ad dominum. In ioppe autẽ fuit q̃dã diſcipula noĩe thabita: que iterpretata dr̃ dorcas. Hec erat plena opibꝰ bõis ⁊ elemoſynis quas faciebat. Factũ eſt autem in diebus illis: vt infirmata moreretur. Quam cum lauiſſent: poſuerũt eã i cenaculo. Cũ ãt ꝓpe eſſet lyda ab ioppe: diſcipuli audientes qꝛ petrus eſſet in ea miſerunt duos viros ad euȝ rogantes: ne pigriteris venire vſqȝ ad nos.

G
Exurgẽs ãt petrꝰ venit cũ illis. Et cũ aduenisset: duxerunt illum in cenaculum: ⁊ circũſteterunt illum oẽs vidue flentes et oſtendentes ei tunicas et veſtes quas faciebat illis dorcas. Eiectis aũt oibꝰ foras: petrus ponẽs genua orauit: ⁊ conuerſus ad corpus dixit. Tabitha ſurge. Et illa aperuit oculos:

Digitized by Google

καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον ἀνεκάθισε. δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ᾽ ὅλης τῆς ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύριον. ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν ἰόππῃ παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ. Cap.10.

Ἀνήρ δέ τις ἦν ἐν καισαρείᾳ ὀνόματι κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης ἰταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ. καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός, εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς ὡς ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ. κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπε. τί ἐστι κύριε. εἶπε δὲ αὐτῷ. αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον εἰς ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος. οὗτος ξενίζεται παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς ἰόππην. τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελε γεύσασθαι. παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ καταβαῖνον ἐπ᾽ αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν. ἀναστάς πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. ὁ δὲ πέτρος εἶπε. μηδαμῶς κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον. καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ κορνηλίου διερωτήσαντες καὶ μαθόντες τὴν οἰκίαν σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα καὶ

& viſo petro reſedit. Dans autem illi manum erexit eam: & cum vocaſſet ſanctos & viduas: aſſignauit eam viuã. Notũ aũt factũ eſt per vniuerſã ioppen: & crediderũt multi in domino. Factũ eſt aũt vt dies multos moraret in ioppe apud ſimonẽ quendã coriariũ. Ca.10

Vir aũt quidã erat in ceſarea noĩe cornelius centurio cohortis que dicit italica: religioſus & timens deum cum omni domo ſua: faciens elemoſynas multas plebi: & deprecãs deũ ſemper. Is vidit in viſu manifeſte quaſi hora diei nona angelum dei introeuntem ad ſe: & dicẽtẽ ſibi. Corneli. At ille intuens eũ timore correptus dixit. Quis es dñe? Dixit aũt illi. Orationes tue et elemoſyne tue aſcẽderunt in memoriã in conſpectu dei. Et nũc mitte viros in ioppen: & accerſi ſimonẽ quendã q cognominat petr9. Hic hoſpitat apud ſimonẽ quendã coriariũ: cui9 ẽ dom9 iuxta mare. Hic dicet tibi qd te oporteat facere. Et cũ diſceſſiſſet angelus q loquebat illi: vocauit duos domeſticos ſuos et militẽ metuẽtẽ dñm: ex his qui illi parebãt. Quib9 cũ narraſſet omnia: miſit illos in ioppen. Poſtera autẽ die iter illis facientibus & appropinquãtib9 ciuitati: aſcẽdit petr9 in ſuperiora vt oraret circa horã ſextam. Et cũ eſuriret voluit guſtare. Parantibus autem illis: cecidit ſup eum mentis exceſſus. Et vidit celũ apertum: & deſcendens vas quoddã velut linteũ magnũ quattuor initijs ſummitti de celo in terrã: in quo erãt omnia quadrupedia & ſerpentia terre & volatilia celi. Et facta eſt vox ad eũ. Surge petre: occide et manduca. Ait aũt petrus. Abſit domine: quia nunquam manducaui omne cõe aut immundum. Et vox iterum ſecundo ad eũ. Quod deus purificauit: tu cõe ne dixeris. Hoc factũ eſt per ter. Et ſtatim receptũ eſt vas in celum. Et dum intra ſe heſitaret petr9 quid nã eſſet viſio quam vidiſſet: ecce viri qui miſſi erant a cornelio inquirentes domum ſimonis: aſtiterunt ad ianuam: et

A — Thob.12.c. — 1.2.a. — B — Exe.4.d. — C

Digitized by Google

φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ σίμων ὁ ἐπικαλούμενος πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. τοῦ δὲ πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα. ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε. ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος, διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. καταβὰς δὲ πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ κορνηλίου, εἶπε πρὸς αὐτούς. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε. τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε. οἱ δὲ εἶπον. κορνήλιος ἑκατοντάρχης ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν ἰουδαίων ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν καισάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ὡς δὲ ἐγένετο ἐλθεῖν τὸν πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ὁ δὲ πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων. ἀνάστηθι, κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, ἔφη τε πρὸς αὐτούς. ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ. καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον, διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με. καὶ ὁ κορνήλιος ἔφη. ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καὶ φησί. κορνήλιε εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. πέμψον οὖν εἰς ἰόππην καὶ μετακάλεσαι σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος. οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν, ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ἀνοίξας δὲ πέτρος τὸ στόμα εἶπεν. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ θεός, ἀλλ' ἐν παν-

cũ vocaſſẽt iterrogabãt: ſi ſimõ q cognominaꝛ petrus illic haberet hoſpitiũ. Petro autem cogitante de viſione: dixit ſpiritus ei. Ecce viri tres querunt te. Surge itaqꝫ ⁊ deſcẽde ⁊ vade cum eis: nihil dubitans: quia ego miſi illos. Deſcendens autem petrus ad viros dixit. Ecce ego ſũ quẽ q̃ritis. Que cauſa eſt ꝓp quã veniſtis? Qui dixerũt. Cornelius centurio vir iuſtus ⁊ timens deũ: ⁊ teſtimoniũ hñs ab vniuerſa gente iudeorum: reſponſuꝫ accepit ab angelo ſancto accerſiri te in domum ſuam ⁊ audire verba abs te. Introducẽs ergo eos recepit hoſpitio. Sequẽti aũt die ſurgẽs ꝓfectꝰ ẽ cũ illis: ⁊ quidã ex fratribus ab ioppe comitati ſũt eũ. Altera aũt die introiuit Ceſaream. Cornelius vero expectabat illos: conuocatis cognatis ſuis ⁊ neceſſariis amicis. Et factũ ẽ cũ introiſſet petrus: obuius venit ei cornelius: ⁊ procidens ad pedes eius adorauit eũ. Petrꝰ vero eleuauit eum dicens. Surge: ⁊ ego ipſe homo ſum. Et loquẽs cũ illo intrauit ⁊ inuenit multos q ꝯuenerãt: dixitq ad illos. Vos ſcitis quõ abominatum ſit viro iudeo cõiungi aut accedere ad alienigenã. Sed mihi oſtendit deus neminẽ cõeꝫ aut immũdũ dicere hoĩeꝫ: ꝓp qđ ſine dubitatiõe veni accerſitꝰ. Interrogo ergo quam ob cãꝫ accerſiſtis me. Et cornelius ait. A nudius quarta die vſqꝫ ad hanc horam orans eram hora nona in domo mea: ⁊ ecce vir ſtetit ante me in veſte candida: ⁊ ait. Corneli exaudita eſt oratio tua ⁊ elemoſyne tue commemorate ſunt in conſpectu dei. Mitte ergo in ioppen ⁊ accerſi ſimonẽ: qui cognominaꝛ petrus. Hic hoſpitaꝛ in domo ſimonis coriarij iuxta mare. Confeſtim ergo miſi ad te: ⁊ tu bene feciſti veniendo. Nunc ergo omnes nos in cõſpectu tuo adſumus: audire oĩa quecunqꝫ tibi ꝓcepta ſunt a dño. Aperiẽs aũt petrus os ſuum dixit. In veritate comperi: quia non eſt ꝑſonaꝝ acceptor deus: ſed in omni

D

Luce.1.d.

E

Roma.2.b. Ephe.6.b. Col.3.d.

τί ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμε-
νος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστί. τὸν λό-
γον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, εὐαγγε-
λιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. οὗτος
ἐστὶ πάντων κύριος. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό-
μενον ῥῆμα καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας, ἀρξάμε-
νον ἀπὸ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα
ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης· ἰησοῦν τὸν ἀπὸ ναζαρέτ,
ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ
δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ
τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ
ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν
ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰουδαίων καὶ ἐν ἱερου-
σαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύ-
λου. τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι οὐ παν-
τὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει-
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συ-
νεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀ-
ναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ παρήγγειλεν
ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ
προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν
πιστεύοντα εἰς αὐτόν. ἔτι λαλοῦντος τοῦ
πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πισ-
τοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ
ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέ-
χυται. ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώ-
σσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀ-
πεκρίθη ὁ πέτρος. μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι
δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους,
οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς
καὶ ἡμεῖς. προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τότε ἠρώ-
τησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. Cap. xi.

Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν ἰουδαίαν, ὅτι καὶ
τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. καὶ
ὅτε ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα διεκρίνον-
το πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς λέγοντες. ὅ-
τι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλ-
θες καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξάμενος δὲ ὁ πέ-
τρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων. ἐγὼ
ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα καταβαῖνον σκεῦος
τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις
ἐμοῦ. εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον

gente qui timet eum et operatur 1.Pe.1.c. Jaco.2.b.
iuſtitiã: acceptus eſt illi. Verbum 5
miſit deus filijs iſrael annuncians
pacem per ieſum chriſtum. Hic
eſt omnium dñs. Vos ſcitis quod factũ eſt
verbũ per vniuerſam iudeã. Incipiẽs enim
a galilea poſt baptiſmum
quod p̄dicauit Johãnes: ieſum a nazareth:
quomodo vnxit eum deus ſpiritu ſancto et
virtute: qui ptranſijt bñfaciẽdo et ſanãdo
omnes oppreſſos a
diabolo: quoniam deus erat cum illo. Et ſupra.1.a.
nos teſtes ſumus omniũ que fecit
in regione iudeorum et hieruſalem:
quem occiderunt ſuſpendentes in ligno.
Hunc deus ſuſcitauit tertia die ſup.2.b.
et dedit eũ manifeſtum fieri non omni
populo: ſed teſtibus preordinatis
a deo: nobis qui manducauimus
et bibimus cum illo poſtquam reſurrexit
a mortuis. Et precepit
nobis p̄dicare populo: et teſtificari
quia ipſe eſt qui conſtitutus eſt a deo
iudex viuorum et mortuorum. Huic omnes 6
pphete teſtimoniũ phibẽt remiſſionẽ pe-
catorum accipere per nomẽ eius omnes
qui credunt in eum. Adhuc loquente
petro verba hec: cecidit ſpiritus
ſanctus ſuper omnes qui audiebãt
verbũ. Et obſtupuerũt ex circũciſiõe fide-
les qui venerãt cũ petro: quia et in
nationes gratia ſpũs ſancti effuſa eſt.
Audiebãt enim illos loquẽtes linguis:
et magnificantes deũ. Tunc reſpondit
Petrus. Nunquid aquã quis prohibere ſup.8.d.
poteſt vt nõ baptizentur hi
qui ſpiritũ ſanctum acceperunt ſicut
et nos? Et iuſſit eos baptizari
in nomine dñi ieſu xpi. Tũc rogauerũt
eũ vt maneret apud eos aliquot dieb⁹.

Audierũt aũt apli et fratres Cap. xi. A
qui erant in iudea: quoniam et
gẽtes receperũt verbũ dei. Cũ autem
aſcẽdiſſet petr⁹ hieroſolymã diſceptabãt
aduerſus illũ qui erãt ex circũciſiõe dicẽ-
tes. Quare itroiſti ad viros pputiũ hñtes
et mãducaſti cũ illis? Incipiẽs aũt pe-
tr⁹ exponebat illis p ordinẽ dicẽs. Ego ſupra.10.a.
erã in ciuitate ioppe orãs: et vidi in
exceſſu mẽtis mee viſionẽ deſcen-
dens vas quoddã velut linteũ magnũ quattuor ini-
tijs ſũmitti de celo: et venit vſq3
ad me. In quod intuẽs conſiderabã: et vidi

Digitized by Google

τα τετράποδα της γης και τα θηρία και τα
ερπετά και τα πετεινά του ουρανού. ή=
κουσα δε φωνής λεγούσης μοι. αναστάς πέ
τρε θύσον και φάγε. είπον δε μηδαμώσ
κύριε, ότι παν κοινόν ή ακάθαρτον ουδέπο
τε εισήλθεν εις το στόμα μου. απεκρίθη δε
μοι φωνή εκ δευτέρου εκ του ουρανού. α ο
θεός εκαθάρισε, σύ μη κοίνου. τούτο δε εγέ
νετο επί τρις, και πάλιν ανεσπάσθη άπαντα
εις τον ουρανόν. και ιδού εξ αυτής τρεις άν
δρες επέστησαν επί την οικίαν εν ή ήμην, απε
σταλμένοι από καισαρείας προς με. είπε δε
μοι το πνεύμα συνελθείν αυτοίς μηδέν δια
κρινόμενον. ήλθον δε σύν εμοί και οι εξ α=
δελφοί ούτοι, και εισήλθομεν εις τον οίκον
του ανδρός. απήγγειλε τε ημίν πως είδε
τον άγγελον εν τω οίκω αυτού σταθέντα
και ειπόντα αυτώ. απόστειλον εις ιόππην άν
δρας και μετάπεμψαι σίμωνα τον επικαλού
μενον πέτρον, ος λαλήσει ρήματα προς σε,
εν οις σωθήση σύ και πας ο οίκος σου. εν
δε τω άρξασθαι με λαλείν, επέπεσε το πνεύ
μα το άγιον επ αυτούς, ώσπερ και εφ ημάσ
εν αρχή. εμνήσθην δε του ρήματος κυρίου
ως έλεγεν. ιωάννης μεν εβάπτισεν ύδατι,
υμείς δε βαπτισθήσεσθε εν πνεύματι αγίω.
ει ουν την ίσην δωρεάν έδωκεν αυτοίς ο θε
ός, ως και ημίν πιστεύσασιν επί τον κύριον ιη
σούν χριστόν, εγώ δε τις ήμην δυνατός κω
λύσαι τον θεόν. ακούσαντες δε ταύτα ησύ
χασαν, και εδόξαζον τον θεόν λέγοντες. ά
ραγε και τοις έθνεσιν ο θεός την μετάνοιαν έ=
δωκεν εις ζωήν. οι μεν ουν διασπαρέντες α=
πό της θλίψεως της γενομένης επί στεφάνω,
διήλθον έως φοινίκης και κύπρου και αντιο=
χείας, μηδενί λαλούντες τον λόγον ει μή μό
νον ιουδαίοις. ήσαν δε τινές εξ αυτών άν=
δρεσ κύπριοι και κυρηναίοι, οίτινεσ εισέλ=
θόντεσ εις αντιόχειαν ελάλουν προσ τουσ
ελληνιστάσ ευαγγελιζόμενοι τον κύριον ιη
σούν. και ην χειρ κυρίου μετ αυτών του ιά=
σθαι αυτούσ. πολύς τε αριθμόσ πιστεύσασ
επέστρεψεν επί τον κύριον. ηκούσθη δε ο
λόγοσ εισ τα ώτα τησ εκκλησίασ τησ εν ιε
ροσολύμοισ περί αυτών, και εξαπέστειλαν
βαρνάβαν διελθείν εις αντιόχειαν. ος παρα
γενόμενος και ιδών την χάριν του θεού, εχά
ρη, και παρεκάλει πάντας τη προθέσει της
καρδίασ προσμένειν τω κυρίω, ότι ην ανήρ
αγαθός και πλήρης πνεύματος αγίου και
πίστεωσ, και προσετέθη όχλοσ ικανόσ τω
κυρίω. εξήλθε δε εις ταρσόν ο βαρνάβας α
ναζητήσαι σαύλον, και ευρών αυτόν ήγα=

quadrupedia terre ⁊ beſtias
reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui
aūt ⁊ vocē dicentem mihi. Surge petre:
occide ⁊ manduca. Dixi aūt nequaq̄
dñe: q2 omne cōe aut immundū nunq̄
introiuit in os meū. Reſpōdit autem B
mihi vox ſecundo de celo. Que
deꝰ mūdauit: tu ne cōe dixeris. Hoc aūt
factū ē per ter: ⁊ recepta ſunt oīa rurſū
in celum. Et ecce viri tres confeſtim
aſtiterunt in domo in qua eram: miſſi
a ceſarea ad me. Dixit autem
ſpūs mihi: vt irē cū illis nihil heſitās.
Venerunt autem mecū ⁊ ſex fratres
iſti: et ingreſſi ſumus in domum
viri. Narrauit aūt nobis quō vidiſſet
angelum in domo ſua ſtantem
⁊ dicentem ſibi. Mitte in ioppen
⁊ accerſi ſimonē qui cognominatur
petrus: qui loquetur tibi verba:
in q̇bꝰ ſaluꝰ eris tu ⁊ vniuerſa domꝰ
tua. Cū aūt cepiſſem loq̇: cecidit ſpūs
ſctūs ſup eos: ſicut ⁊ in nos
in initio. Recordatꝰ ſū aūt verbi dñi: C
ſicut dicebat. Johānes quidē baptizauit Joha. 1. b.
aqua: vos aūt baptizabimini ſpū ſācto. Sup. 1. a.
Si ergo eandē gratiā dedit illis deꝰ: Infra. 9. a.
ſicut ⁊ nobis q̇ credimꝰ in dñm ieſum
xp̄m: ego quis erā q̇ poſſem prohibere
deum? His auditis tacuerunt:
⁊ glorificauerūt deum dicentes. Ergo
⁊ gentibus penitentiam dedit deus
ad vitā. Et illi quidē q̇ diſperſi fuerant a
tribulatiōe q̄ facta fuerat ſub ſtephano
perambulauerūt vſqꝫ phenicē ⁊ cyprū ⁊
antiochiā: nemini loquētes verbū niſi ſo
lis iudeis. Erant aūt quidam ex eis viri
cyprij ⁊ cyrenei: qui cum introiſſent
antiochiam loquebantur ad
grecos: annunciantes dominū ieſum.
Et erat manus domini cum eis.
Multus qꝫ numerus credentium
conuerſus eſt ad dñm. Peruenit autē
ſermo ad aures eccl'ie q̄ erat in hieroſoly
mis ſuper iſtis: ⁊ miſerunt
barnabā vſqꝫ ad antiochiā. Qui cū per= D
ueniſſet ⁊ vidiſſet gratiā dei: gauiſus eſt
⁊ hortabatur omnes in propoſito
cordis permanere in dño: q2 erat vir
bonus ⁊ plenus ſpiritu ſancto et
fide: ⁊ appoſita eſt multa turba
dño. Profectꝰ ē aūt tarſū: vt q̄reret
Saulum: quem cum inueniſſet perduxit

Digitized by Google

γεῖν αὐτὸν εἰς ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανούς. ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ ἱεροσολύμων προφῆται εἰς ἀντιόχειαν, ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι ἄγαβος, ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίου καίσαρος. τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς, ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς βαρνάβα καὶ σαύλου.

Cap. 12.

Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλε δὲ ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν ἰωάννου μαχαίρᾳ. καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ πέτρον. ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων. ὃν καὶ πιάσας, ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ. προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἔμελλε προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί. φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι. πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων. ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν. περίζωσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησε δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ. περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου. ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ὁ πέτρος γενόμενος ἐν ἑαυτῷ εἶπε. νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς ἡρώδου καὶ πάσης

antiochiam. Et annū totū conuerſati ſunt ibi ī eccleſia: ⁊ docuerūt turbā multā ita vt cognominarent̄ p̄mū antiochie diſcipuli chriſtiani. In his autem diebus ſuperuenerunt ab hieroſolymis prophete antiochiam: ⁊ ſurgens vnus ex eis nomine agabus ſignificabat per ſpiritum famem magnam futuram in vniuerſo orbe terrarum: que facta eſt ſub claudio. Diſcipuli autē prout quiſq; habebat: ꝓpoſuerunt ſinguli eoꝝ in miniſteriū mittere habitantibus in iudea fratribus: quod et fecerunt mittentes ad ſeniores per manus barnabe ⁊ ſauli.

Cap. xii.

A Eodem aūt tempore miſit herodes rex manus vt affligeret quoſdam de eccleſia. Occidit autem Jacobum fratrem Johannis gladio: videns autē quia placeret iudeis appoſuit apprehendere et petruꝫ. Erant aūt dies azymoꝝ. Quē cū apphēdiſſet miſit in carcerē: tradens quattuor q̄ternionib⁹ militū ad cuſtodiendum eum: volens poſt paſcha eū producere populo. Et petrus quidē ſeruabatur in carcere: oratio aūt fiebat ſine intermiſſione ab eccleſia ad deum pro eo. Cum autem producturus eum eſſet herodes: in ipſa nocte erat petrus dormiens inter duos milites vinct⁹ cathenis duabus. Et cuſtodes ante hoſtium cuſtodiebant carcerem. (ſup. 5. d. Infra. 16. e. Luce. 2. b.) Et ecce angelus dñi aſtitit: ⁊ lumē refulſit in habitaculo: percuſſoq; latere petri excitauit eum dicēs. Surge velociter. B Et ceciderunt cathene de manibus ei⁹. Dixit aūt angelus ad eum. Precingere ⁊ calcia te caligas tuas. Et fecit ſic. Et dixit illi. Circūda tibi veſtimētū tuū et ſequere me. Et exiens ſequebatur eū: ⁊ neſciebat quia verum eſt q̄ fiebat per angelū. Exiſtimabat aūt ſe viſuꝫ videre. Trāſeūtes aūt primam ⁊ ſecundam cuſtodiā venerūt ad portam ferreā que ducit ad ciuitatem: que vltro aperta eſt eis. Et exeuntes pceſſerūt vicū vnū: ⁊ continuo diſceſſit angelus ab eo. Et petrus ad ſe reuerſus dixit. Nunc ſcio vere quia miſit dominus angelum ſuum: ⁊ eripuit me de manu herodis ⁊ de omni

Digitized by Google

προσδοκίας/ τοῦ λαοῦ/ τῶν ἰουδαίων. συνιδών τε ἦλθεν ἐπί/ τὴν οἰκίαν μαρίας/ τῆς μητρός ἰωάννου/ τοῦ ἐπικαλουμένου μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοί συνηθροισμένοι ἀδελφοί καὶ προσευχόμενοι. κρούσαντος δὲ/ τοῦ πέτρου/ τὴν θύραν/ τοῦ πυλῶνος προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα/ τὴν φωνήν/ τοῦ πέτρου, ἀπό/ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε/ τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι/ τὸν πέτρον πρὸ/ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον. μαίνη. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον./ ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν./ ὁ δὲ πέτρος ἐπέμενε κρούων. ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτόν καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐτοῖς/ τῇ χειρί σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς/ ὁ κύριος αὐτόν ἐξήγαγεν ἐκ/ τῆς φυλακῆς, εἶπε δὲ. ἀπαγγείλατε ἰακώβῳ καὶ/ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα, καὶ ἐξελθών ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν/ τοῖς στρατιώταις τί ἄρα/ ὁ πέτρος ἐγένετο. ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτόν καὶ μὴ εὑρών ἀνακρίνας/ τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. καὶ κατελθών ἀπό/ τῆς ἰουδαίας εἰς/ τὴν καισάρειαν διέτριβεν. ἦν δὲ/ ὁ ἡρώδης θυμομαχῶν τυρίοις καὶ σιδωνίοις. ὁμοθυμαδόν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες βλάστον/ τὸν ἐπί/ τοῦ κοιτῶνος/ τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην, διά/ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν/ τὴν χώραν ἀπό/ τῆς βασιλικῆς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ/ ὁ ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν καὶ καθίσας ἐπί/ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς./ ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει φωνή θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτόν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ ὧν οὐκ ἔδωκε δόξαν/ τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν./ ὁ δὲ λόγος/ τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. βαρνάβας δὲ καὶ σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ ἱερουσαλήμ εἰς ἀντιόχειαν πληρώσαντες/ τὴν διακονίαν, συνπαραλαβόντες καὶ ἰωάννην/ τὸν ἐπικληθέντα μάρκον.

Cap.13.

Ἦσαν δὲ τινές ἐν ἀντιοχείᾳ κατά/ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι,/ ὅ τε βαρνάβας καὶ συμεών/ ὁ καλούμενος νίγερ, καὶ λούκιος/ ὁ κυρηναῖος, μαναήν τε ἡρώδου/ τοῦ τετράρχου σύντροφος καὶ σαῦλος. λειτουργούντων δὲ αὐτῶν/ τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε/ τὸ πνεῦμα/ τὸ ἅγιον. ἀφορίσατε δή μοι/ τὸν βαρνάβαν καὶ/ τὸν σαῦλον εἰς/ τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες/ τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυ

expectatōe plebis iudeoꝝ. Cōſiderāſ qȝ venit ad domum Marie matris Johānis: q̄ cognomiat⁹ ē Marcus: vbi erant multi congregati ⁊ orantes. Pulſante autem eo ad C
oſtium ianue proceſſit puella ad videndū noīe rhode: et vt cognouit vocem petri: pre gaudio nō aperuit ianuā: ſed ītro currens nunciauit ſtare petrum ante ianuā. At illi dixerūt ad eā. Inſanis. Illa āt affirmabat ſic ſe hēre: illi āt dicebant. Infra.26.f.
Angelus eius eſt. Petr⁹ autē pſeuerabat pulſās. Cū aūt apuiſſet oſtiū: viderūt eū ⁊ obſtupuerūt. Annuens aūt eis manu vt tacerent narrauit quō dñs eduxiſſet euȝ de carcere: dixit qȝ. Nunciate iacobo ⁊ fratribus hec. et egreſſus abijt in alium locum. Factā autem die erat nō parua turbatio iter milites qd nā factū eſſet de petro. Herodes aūt cum requiſiſſet eū ⁊ non īueniſſet: īquiſitōe facta d̄ cuſtodib⁹ iuſſit eos duci. Deſcendēs qȝ a iudea ī ceſareā: ibi cōmorat⁹ eſt. Erat autē D
irat⁹ tyrijs ⁊ ſydonijs. At illi vnanimes venerunt ad eum: et perſuaſo blaſto qui erat ſuper cubiculum regis poſtulabāt pacē: eo ꝙ alerentur regiones eoꝝ ab illo. Statuto autem die herodes veſtitus veſte regia ſedit pro tribunali: ⁊ cōtionabat̄ ad eos. Populus autem acclamabat dei voces ⁊ non hominis. Confeſtim autem percuſſit eum angelus dñi: eo ꝙ nō dediſſet honorē deo: ⁊ ꝯſumptus a vermibus expirauit. Verbum autem dñi creſcebat ⁊ multiplicabat̄. Barnabas āt ⁊ paulus reuerſi ſūt ab hieroſolymis expleto miniſterio: aſſumpto iohanne qui cognominatus eſt marcus.

Cap.13.

Erant aūt in eccleſia q̄ erat antio A
chie pphete ⁊ doctores: in q̄b⁹ barnabas ⁊ ſimon qui vocabatur niger ⁊ luci⁹ cyrenēſis ⁊ manahē q̄ erat herodis tetrarche collactaneus et ſaulus. Miniſtrātibus aūt illis dn̄o ⁊ ieiunātib⁹: dixit illis ſpiritus ſanct⁹. Segregate mihi ſaulū ⁊ barnabam in opus ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes ⁊ orantes īponētes qȝ eis manus: dimiſerūt illos.

Digitized by Google

σαν. οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν σε
λεύκειαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν κύ=
προν, καὶ γενόμενοι ἐν σαλαμῖνι, κατήγγελ
λον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγω=
γαῖς τῶν ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ ἰωάννην ὑ
πηρέτην. διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι πά=
φου, εὗρον τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα βαριησοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ
ἀνθυπάτῳ σεργίῳ παύλῳ ἀνδρὶ συνετῷ.
οὗτος προσκαλεσάμενος βαρνάβαν καὶ σαῦ
λον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θε=
οῦ. ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς ἐλύμας ὁ μάγος,
οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐ=
τοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ
τῆς πίστεως. σαῦλος δὲ ὁ καὶ παῦλος πλη
σθεὶς πνεύματος ἁγίου καὶ ἀτενίσας εἰς αὐ
τὸν εἶπεν. ὦ πλήρης παντὸς δόλου, καὶ
πάσης ῥαδιουργίας υἱὲ διαβόλου ἐχθρὲ
πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων
τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας, καὶ νῦν ἰδοὺ
χεὶρ κυρίου ἐπὶ σὲ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέ
πων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα
δὲ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰ=
δὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν,
ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς πάφου οἱ περὶ τὸν
παῦλον, ἦλθον εἰς πέργην τῆς παμφυλί=
ας. ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέ
στρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ. αὐτοὶ δὲ διελθόν
τες ἀπὸ τῆς πέργης, παρεγένοντο εἰς ἀντιό
χειαν τῆς πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθι=
σαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ
τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγω
γοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες. ἄνδρες ἀδελ=
φοὶ εἰ ἐστὶ λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως
πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε. ἀναστὰς δὲ παῦ=
λος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν. ἄνδρες
ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεὸν ἀκού
σατε. ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἰσραὴλ ἐξε=
λέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕ
ψωσεν ἐν γῇ αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος
ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, καὶ ὡς
τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν
αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ
ἐν γῇ χαναάν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς
τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι
τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς
ἕως σαμουὴλ τοῦ προφήτου, κἀκεῖθεν ᾐτή
σαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν
σαοὺλ υἱὸν κὶς ἄνδρα ἐκ φυλῆς βενιαμὶν,

Et ipſi quidem miſſi a
ſpiritu ſancto: abierunt ſeleuciam
& inde nauigauerunt cyprum.
Et cū veniſſent ſalaminā: predicabant
verbum dei in ſynagogis
iudeorū. Habebāt aūt & Johānē in mi=
niſterio. Et cū pambulaſſent vniuerſā i
ſulā vſq3 ad paphū: iuenerūt quēdā virum
magū pſeudo pphetā iudeū: cui nomē
erat barieu: q erat cū pconſule ſergio
paulo viro prudēte. Hic accerſitis bar=
naba & ſaulo deſiderabat audire verbū
dei. Reſiſtebat aūt illis elymas mag⁹:
ſic enim interpretatur nomen eius:
querens auertere proconſulem a
fide. Saulus aūt qui & paulus: replet⁹
ſpiritu ſancto intuens in eum
dixit. O plene omni dolo &
omni fallacia fili diaboli: inimice
omnis iuſtitie: non deſinis ſubuertere
vias dñi rectas. Et nunc ecce
man⁹ dñi ſuper te: & eris cec⁹ nō vi=
dens ſolem vſq3 ad tēpus. Et confeſtim
cecidit in eum caligo & tenebre:
& circūiēs qrebat q ei manū daret. Tūc
proconſul cum vidiſſet factū credidit:
ammirans ſuper doctrina domini.
Et cū a papho nauigaſſet paulus & qui
cū eo erant: venerunt pergen pāphilie.
Johānes aūt diſcedēs ab eis reuerſus ē
hieroſolymā. Illi vero pertranſeuntes
pergen venerunt antiochiam
piſidie: & ingreſſi
ſynagogam die ſabbatorum ſederunt.
Poſt lectionem autem legis et
pphetarū miſerunt principes ſynagoge
ad eos dicentes. Viri fratres:
ſi qs eſt in vobis ſermo exhortationis
ad plebē: dicite. Surgēs aūt paulus:
& manu ſilentiū indicens: ait. Viri
iſrahelite et qui timetis deum audite.
Deus plebis iſrael elegit
pres noſtros: & plebē exaltauit cū eſſent
incole in terra egypti: & in brachio
excelſo eduxit eos ex ea: et per   Ps. 94.
qdragita annorū tps mores eorū ſuſtinu
it in deſerto. Et deſtruēs gētes ſeptem
in terra chanaan: ſorte diſtribuit eis
terram eorum quaſi poſt [dedit iudices
qdrigētos & qnqgita ānos: & poſt hec
vſq3 ad ſamuel pphetā. Et exinde po   1. Re. 8. a.
ſtulauerunt regem: & dedit illis
ſaul filiū cis virū de tribu beniamin

ἔτη τεσσαράκοντα. καὶ μεταστήσας αὐτόν,
ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν δαυὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ
καὶ εἶπε μαρτυρήσας, εὗρον δαυὶδ τὸν τοῦ
ἰεσσαὶ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς
ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου
ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελί-
αν ἤγειρε τῷ ἰσραὴλ σωτῆρα ἰησοῦν, προ-
κηρύξαντος ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰ-
σόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ
τῷ λαῷ τοῦ ἰσραήλ. ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ ἰω-
άννης τὸν δρόμον ἔλεγε. τίνα με ὑπονοεῖτε
εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ'
ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν πο-
δῶν λῦσαι. ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους
ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θε-
όν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπε-
στάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ καὶ
οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες
καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν
σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλή-
ρωσαν. καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόν-
τες, ᾐτήσαντο πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν.
ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γε-
γραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθη-
καν εἰς μνημεῖον. ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν, ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς
συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς
ἱερουσαλήμ, οἵτινες εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ
πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελι-
ζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν
γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκε
τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας ἰησοῦν
ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπ-
ται. υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννη-
κά σε. ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν αὐτὸν εἰς
διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν. ὅτι δώσω ὑμῖν
τὰ ὅσια δαυὶδ τὰ πιστά. διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ
λέγει. οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν δια-
φθοράν. δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετή-
σας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προ-
σετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε
διαφθοράν. ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε
διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ἄνδρες
ἀδελφοὶ ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρ-
τιῶν καταγγέλλεται. καὶ ἀπὸ πάντων ὧν
οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ μωσέως δικαιω-
θῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται.
βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθοι ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημέ-
νον ἐν τοῖς προφήταις. ἴδετε οἱ καταφρονη-
ταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἐπιβλέψατε καὶ ἀ-
φανίσθητε. ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς
ἡμέραις ὑμῶν, ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις

annis quadraginta. Et amoto illo: D
ſuſcitauit illis dauid regem: cui
teſtimonium phibens dixit. Inueni dauid
filium ieſſe virum ſm cor meum: qui
faciet omnes voluntates meas. Hui9
deus ex ſemine ſecundum promiſſionem
eduxit iſrael ſaluatorem ieſum: predicāte
Johanne ante faciem aduentus
eius baptiſmum penitentie omni
populo iſrael. Cū impleret autem
curſū ſuū dicebat. Quē me arbitramini Mat.1.b.
eſſe: non ſum ego: ſed ecce venit poſt Joha.1.d.
me: cui9 nō ſū dignus calciamēta pe-
dum ſoluere. Viri fratres filij generis
abraā: et qui in vobis timent deum:
vobis verbū ſalutis hui9 miſſum eſt.
Qui enim habitabant hieruſalem et
principes eius hunc ignorantes
et voces prophetarum que per omne
ſabbatū leguntur: iudicātes ipleuerūt.
Et nullā cām mortis īuenientes in eo: Luce.23.c.
petierunt a pilato vt interficerēt eū. ſupra.3.c.
Cū qz ɔſumaſſent oīa q̄ de eo ſcripta
erāt deponentes eū de ligno poſuerunt E
eū ī monumēto. De9 āt ſuſcitauit eū a
mortuis tertia die: q̄ viſus eſt p dies mul-
tos his q̄ ſimul aſcēderāt cū eo de ga-
lilea in hierlz: q vſqz nūc ſūt teſtes eius
ad plebē. Et nos vobis annunciamus
eā q̄ ad patres noſtros repromiſſio
facta eſt: qm̄ hanc deus adimpleuit
filijs veſtris reſuſcitans ieſum:
ſicut et in pſalmo ſecundo ſcriptum eſt.
Filius meus es tu: ego hodie genui Pſa.2.
te. Quod autem ſuſcitauit eū a mortu-
is amplius iam non reuerſurum in
corruptionē: ita dixit. Quia dabo vobis Eſaie.55.a.
ſancta dauid fidelia. Ideoqz et alias
dicit. Nō dabis ſanctū tuū videre cor- pſal.15.
ruptionē. Dauid enī in ſua gnatiōe cum ſup.2.c.
aminiſtraſſet volūtati dei dormiuit et ap-
poſitus eſt ad patres ſuos: et vidit
corruptionē. Quē vo deus ſuſcitauit a F
mortuis nō vidit corruptiōem. Notū ſit i-
git vobis viri frēs: qz p hūc vob remiſ-
ſio pctōꝝ ānūciat. Et ab omnib9 qb9
non potuiſtis in lege moyſi iuſtificari:
in hoc omnis qui credit iuſtificatur.
Videte ergo ne ſuperueniat vobis qd di-
ctū eſt in pphetis. Videte contēptores Abac.1.b.
et ammiramini et diſperdimini:
quia opus operor ego in
dieb9 vrīs: opus qd nō credetis ſi quis

εκδιηγήται υμίν. εξιόντων δε αυτών εκ της
συναγωγής των ιουδαίων, παρεκάλουν
τα έθνη εις το μεταξύ σάββατον λαληθήναι
αυτοίς τα αυτά ρήματα. λυθείσης δε της
συναγωγής ηκολούθησαν πολλοί των ιου
δαίων και των σεβομένων προσηλύτων τω
παύλω και τω βαρνάβα, οίτινες προσλα
λούντες αυτοίς έπειθον αυτούς επιμένειν τη
χάριτι του θεού. τω τε ερχομένω σαββάτω
σχεδόν πάσα η πόλις συνήχθη ακούσαι
τον λόγον του θεού. ιδόντες δε οι ιουδαίοι
τους όχλους, επλήσθησαν ζήλου, και αντέ
λεγον τοις υπό του παύλου λεγομένοις αν
τιλέγοντες και βλασφημούντες. παρρησια
σάμενοι δε ο παύλος και ο βαρνάβας είπον.
υμίν ην αναγκαίον πρώτον λαληθήναι τον
λόγον του θεού, επειδή δε απωθείσθε αυ=
τόν, και ουκ αξίους κρίνετε εαυτούς της αιω
νίου ζωής, ιδού στρεφόμεθα εις τα έθνη. ού=
τω γαρ εντέταλται ημίν ο κύριος. τέθεικα σε
εις φως εθνών, του είναι σε εις σωτηρίαν έ=
ως εσχάτου της γης. ακούοντα δε τα έθνη
έχαιρε, και εδόξαζον τον λόγον του κυρίου,
και επίστευσαν όσοι ήσαν τεταγμένοι εις ζω
ήν αιώνιον. διεφέρετο δε ο λόγος του κυρί=
ου δι όλης της χώρας. οι δε ιουδαίοι παρώ
τρυναν τας σεβομένας γυναίκας και τας ευ=
σχήμονας και τους πρώτους της πόλεως και
επήγειραν διωγμόν επί τον παύλον και
τον βαρνάβαν, και εξέβαλον αυτούς από
των ορίων αυτών. οι δε εκτιναξάμενοι τον
κονιορτόν των ποδών αυτών επ᾽ αυτούς,
ήλθον εις ικόνιον. οι δε μαθηταί επληρούν=
το χαράς και πνεύματος αγίου. Cap. 14.

Εγένετο δε εν ικονίω κατά το αυτό εισελ=
θείν αυτούς εις την συναγωγήν των ιου
δαίων, και λαλήσαι ούτως, ώστε πιστεύ=
σαι ιουδαίων τε και ελλήνων πολύ πλήθος.
οι δε απειθούντες ιουδαίοι επήγειραν και
εκάκωσαν τας ψυχάς των εθνών κατά των
αδελφών. ικανόν μεν ουν χρόνον διέτρι=
ψαν παρρησιαζόμενοι επί τω κυρίω τω μαρ
τυρούντι τω λόγω της χάριτος αυτού, δι=
δόντι σημεία και τέρατα γίνεσθαι διά των
χειρών αυτών. εσχίσθη δε το πλήθος της πό
λεως, και οι μεν ήσαν συν τοις ιουδαίοις, οι
δε συν τοις αποστόλοις. ως δε εγένετο ορμή
των εθνών τε και ιουδαίων συν τοις άρχου
σιν αυτών υβρίσαι και λιθοβολήσαι αυτούς,
συνιδόντες κατέφυγον εις τας πόλεις της
λυκαονίας λύστραν και δέρβην και την περί
χωρον, κακεί ήσαν ευαγγελιζόμενοι.
και τις ανήρ εν

enarrauerit vobis. Exeuntibus aūt illis
rogabant
vt ſequenti ſabbato loquerentur
ſibi verba hec. Cumq; dimiſſa eſſet
ſynagoga ſecuti ſunt multi iudeorū
et colentium deum aduenarum
paulum et barnaban: qui loquentes
ſuadebant eis vt permanerent in
gratia dei. Sequenti vero ſabbato
pene vniuerſa ciuitas cōuenit audire
verbū dei. Uidentes aūt turbas iudei: B
repleti ſunt zelo: et contradicebant
his que a paulo dicebantur
blaſphemātes. Tunc conſtanter
paulus et barnabas dixerunt.
Uobis oportebat primum loqui
verbum dei: ſed qm̄ repellitis illud:
et indignos vos iudicatis eterne
vite: ecce cōuertimur ad gentes. Sic
enī nobis precepit dominus. Poſui te Eſai. 49. b.
in lucē gētiū vt ſis in ſalutem vſq;
ad extremū terre. Audiētes autē gētes
gauiſe ſunt: et glorificabāt verbū dñi:
et crediderūt quotquot erāt ꝑordiati ad
vitā eternā. Diſſeminabat aūt verbū dñi
ꝑ vniuerſā regionē. Iudei aūt ꝯcitauerūt
mulieres religioſas et honeſtas
et primos ciuitatis: et
excitauerunt perſecutionē in paulū et
barnabam: et eiecerunt eos de
finibus ſuis. At illi excuſſo Mat. 10. c.
puluere pedum in eos Mar. 6. b.
venerūt iconiū. Diſcipuli quoq; reple= Luce. 9. a.
bātur gaudio et ſpiritu ſancto. Cap. 14.

Factū eſt aūt in iconio vt ſimul introi A
rēt ſynagogā iudeorum:
et loquerentur ita vt crederet
iudeorū et grecorū copioſa multitudo.
Qui vero increduli fuerūt iudei ſuſcitaue
rūt et ad iracūdiā ꝯcitauerūt aīas gētiū
aduerſus frēs. Multo igr̄ tp̄e demora
ti ſūt fiducialr̄ agētes in dño teſtimoniū
ꝑhibente verbo gratie ſue: dante
ſigna et ꝓdigia fieri ꝑ man⁹ eorū. Diui ſup. 6. c.
ſa eſt aūt mltitudo ciuitatis: et qdā quidē e
rāt cū iudeis: qdā vero cū aplis. Cū aūt
factus eēt ip̄etus gentilium et iudeorū
cū principibus ſuis vt ꝯtumelijs affice
rēt et lapidarēt eos: intelligētes ꝯfugerūt
ad ciuitates lycaōie lyſtrā et derbē: et vni
uerſā in circuitu regionē et ibi euāgelizātes
erāt. Et cōmota eſt oīs multitudo in do B
ctrina eorum. Paulus autem et barnabas
morabantur lyſtris. Et quidam vir ſupra. 3. a.

λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσίν, ἐκάθητο
χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων.
ὃς οὐδέποτε περιπεπατήκει. οὗτος ἤκουε τοῦ
παύλου λαλοῦντος. ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ
ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι, εἶπε μεγά
λῃ τῇ φωνῇ. σοὶ λέγω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς
πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλλετο καὶ περιεπά
τει. οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ παῦ=
λος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λυκαονιστί,
λέγοντες. οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κα
τέβησαν πρὸς ἡμᾶς. ἐκάλουν τε τὸν μὲν βαρ
νάβαν δία, τὸν δὲ παῦλον ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐ
τὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὁ δὲ ἱερεύς
τοῦ διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν
ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας
ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις, ἤθελε θύειν. ἀκού
σαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι βαρνάβας καὶ παῦ=
λος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν εἰσε=
πήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες καὶ λέγον
τες. ἄνδρες τί ταῦτα ποιεῖτε. καὶ ἡμεῖς ὁ=
μοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν ἄνθρωποι εὐαγγελι=
ζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐ=
πιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίη
σε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασ=
σαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὃς ἐν ταῖς πα
ρωχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πο
ρεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. καίτοιγε οὐκ ἀ
μάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρα
νόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρ=
ποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύ=
νης τὰς καρδίας ἡμῶν. καὶ ταῦτα λέγοντες
μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύ
ειν αὐτοῖς. διατριβόντων δὲ αὐτῶν καὶ δι=
δασκόντων, ἐπῆλθον ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰ=
κονίου ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους
καὶ λιθάσαντες τὸν παῦλον ἔσυραν ἔξω τῆς
πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. κυκλω
σάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰ
σῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλ=
θε σὺν τῷ βαρνάβᾳ εἰς δέρβην. εὐαγγελισά
μενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαν=
τες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν λύστραν καὶ
ἰκόνιον καὶ ἀντιόχειαν, ἐπιστηρίζοντες τὰς
ψυχὰς τῶν μαθητῶν παρακαλοῦντες ἐμ=
μένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλί
ψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι=
λείαν τοῦ θεοῦ. χειροτονήσαντες δὲ αὐ=
τοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν προ=
σευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐ=
τοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ
διελθόντες τὴν πισιδίαν ἦλθον εἰς

lyſtris infirm⁹ pedib⁹ ſedebat
claudus ex vtero matris ſue:
qui nunq̄ ambulauerat. Hic audiuit
paulū loquentē. Qui intuitus eum et
videns q͛ fidē haberet vt ſaluꝰ fieret
gna voce. dixit ma
Surge ſuper
pedes tuos rect⁹. Et exiliuit: et ambu
labat. Turbe aūt cū vidiſſent qd fecerat
paulus leuauerūt vocē ſuam lycaonice
dicētes. Dij ſimiles facti hoīb⁹ deſcēde
rūt ad nos. Et vocabant barnabam
iouē: paulū vero mercuriū: q̄m ipſe
erat dux verbi. Sacerdos quoq̄
iouis qui erat ante ciuitatem:
tauros et coronas ante ianuas
afferēs cū pplis: volebat ſacrificare. Qd C
vbi audierūt apli barnabas et paulus
conſciſſis tunicis ſuis exilierunt
in turbas clamantes et dicentes.
Uiri qd hec facitis? Et nos mortales
ſumus ſimiles vobis hoīes: annūciātes
vobis ab his vanis conuerti
ad deum viuum: qui fecit
celum et terram et mare Ps.145. Apo.14.b
et oīa que in eis ſunt: q̄ in preteritis
generatiōibus dimiſit oēs gētes ingredi
vias ſuas. Et quidē nō ſine teſtimonio
ſemetipſū reliq̄t bñfaciens: de celo
dans pluuias et tempora fructifera:
implens cibo et letitia
corda nr̄a. Et hec dicentes
vix ſedauerūt turbas ne
ſibi imolarēt. chia et
Superuenerunt autem quidā ab antio
iconio iudei: et perſuaſis turbis
lapidantes Paulū traxerunt extra
ciuitatē: eſtimātes eū mortuū eē. Circū
dātib⁹ aūt eū diſcipulis: ſurgēs intrauit D
ciuitatem: et poſtera die profectus eſt
cū Barnaba in derben. Cumq̄ euā=
gelizaſſent ciuitati illi: et docuiſſent
multos reuerſi ſunt lyſtram et
iconium et antiochiā: confirmantes
aīas diſcipulorū exhortātesq̄ vt pmane=
rēt in fide: et q̄m per multas tribulatōes Luce.24.d
oportet nos intrare in regnum
dei. Et cum conſtituiſſent illis
per ſingulas eccleſias pſbyteros et oraſ
ſēt cū ieiunatiōib⁹: commēdauerūt eos
dño in quē crediderūt. Tranſeuntesq̄
piſidiam venerunt in

παμφυλίαν, καὶ λαλήσαντες ἐν πέργῃ τὸν
λόγον, κατέβησαν εἰς ἀττάλειαν, κἀκεῖθεν
ἀπέπλευσαν εἰς ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν πα
ραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔρ-
γον ὃ ἐπλήρωσαν. παραγενόμενοι δὲ καὶ
συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν
ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤ-
νοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον
δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μα-
θηταῖς. Cap. 15.

Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς ἰουδαίας
ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ἐὰν μὴ
περιτέμνησθε τῷ ἔθει μωυσέος, οὐ δύνασ
θε σωθῆναι. γενομένης οὖν στάσεως καὶ ζη-
τήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρ-
νάβᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν παῦ
λον καὶ βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐ
τῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέ
ρους εἰς ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος
τούτου. οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ
τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν φοινίκην καὶ
σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν
τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην
πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς
ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλη
σίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυ-
τέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησε
μετ᾽ αὐτῶν. ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ
τῆς αἱρέσεως τῶν φαρισαίων πεπιστευκότες
λέγοντες, ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, πα-
ραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον μωσέως.
συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσ-
βύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.
πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστ-
τὰς πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς. ἄνδρες ἀ-
δελφοὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρ-
χαίων ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στό
ματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ
εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιογ-
νώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐ-
τοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν,
καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐ
τῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐ-
τῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι
ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν
οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσα-
μεν βαστάσαι. ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ
κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ πιστεύομεν σωθῆναι
καθ᾽ ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. ἐσίγησε δὲ τὸ
πλῆθος ἅπαν, καὶ ἤκουον βαρνάβα καὶ
παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι᾽ αὐτῶν.

pāphyliā: ꝛ loquētes verbū dñi in pge:
deſcenderunt in ataliam: et inde
nauigauerūt ī antiochiā: vñ erāt traditi
gratie dei in opus
qḋ cōpleuerūt. Cū āt veniſſent et
congregaſſent eccleſiam: retulerunt
quanta feciſſet deus cum illis. Et qꝛ a
peruiſſet gētib⁹ hoſtiū fidei. Morati ſūt
autem tpe non modicum cum diſcipu
lis. Cap. 15.

Et quidam deſcendentes de iudea A
docebant fratres: qꝛ niſi 1. Cor. 6. c. Gala. 5. a.
circūcidamini ſm̄ morē moyſi nō pote
ſtis ſaluari. Facta ergo ſeditione
non minima paulo et barnabe
aduerſus illos: ſtatuerūt vt aſcenderēt
Paul⁹ ꝛ Barnabas ꝛ qdā alij ex
illis ad apoſtolos ꝛ preſbyteros
in hieruſalem: ſuper hac queſtione.
Illi ergo deducti ab
eccleſia pertranſibant phenicem ꝛ
ſamariam narrantes conuerſionem
gentium: ꝛ faciebāt gaudium magnum
omnibus fratribus. Cum aūt veniſſent
hieroſolymā: ſuſcepti ſunt ab eccleſia
ꝛ ab apoſtolis et ſenioribus:
annunciantes quanta deus feciſſet B
cū illis. Surrexerunt autē quidam de
hereſi phariſeorum qui crediderunt
dicētes: qꝛ opꝫ circūcidi eos: precipere
quoqꝫ ſeruare legem moyſi.
Conuenerunt qꝫ apoſtoli ꝛ ſeniores
videre de verbo hoc. Cum
aūt magna conquiſitio fieret: ſurgens
petrus dixit ad eos. Uiri fratres
vos ſcitis: qm̄ ab antiquis diebus
deus in nobis elegit per os
meum audire gentes verbum
euangelij ꝛ credere. Et qui nouit cor-
da deus teſtimonium perhibuit: dās il
lis ſpiritum ſanctum ſicut et nobis:
et nihil diſcreuit inter nos et illos:
fide purificans corda eorum.
Nūc ergo qḋ temptatis deum impone C
re iugū ſup ceruices diſcipulorū: quod
neqꝫ patres noſtri neqꝫ nos portare po
tuimus. Sed per gratiam
domini ieſu chriſti credimus ſaluari
quemadmodum ꝛ illi. Tacuit autem
oīs multitudo: ꝛ audiebāt barnabā et
paulum narrantes quanta deus feciſſet
ſigna ꝛ pdigia in gētibus per eos. Et

μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη ἰάκωβος λέγων. ἄνδρες ἀδελφοί ἀκούσατέ μου, συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται. μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν, ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν πάντα ταῦτα, ἅ ἐστί γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος αὐτῷ. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς, κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς ἀντιόχειαν σὺν παύλῳ καὶ βαρνάβᾳ, ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον βαρσαββᾶν καὶ σίλαν ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε. οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν ἀντιόχειαν καὶ συρίαν καὶ κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα, ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν βαρνάβᾳ καὶ παύλου, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν ἰούδαν καὶ σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων, ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας, καὶ ὅσα μὴ θέλετε ἑαυτοῖς γίνεσθαι, ἑτέροις μὴ ποιεῖτε. ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτούς, εὖ πράξατε. ἔρρωσθε. οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆ=

poſtq̃ tacuerunt: reſpondit
iacobus dicens. Uiri fratres audite
me: ſymõ narrauit queadmodũ p̄mum
de9 viſitauit ſumere ex gẽtibus populũ
nomini ſuo: et huic cõcordant
verba prophetarũ: ſicut ſcriptum eſt.
Poſt hec reuertar: ⁊ reedificabo Amos. 9.c
tabernaculum dauid quod decidit: ⁊
diruta eius reedificabo: ⁊
erigam illud: vt requirant
ceteri hominum dominum:
⁊ oẽs gẽtes ſuper quas inuocatum eſt
nomen meum: dicit dominus faciens
hec. Notũ a ſeculo eſt domino op9 ſuũ. D
Propter qđ ego iudico nõ iq̃etari eos
q̃ ex gentibus conuertuntur ad deũ:
ſed ſcribere ad eos: vt abſtineãt ſe a
contaminationibus ſimulacrorum: et
fornicatione: ⁊ ſuffocatis ⁊ ſanguine.
Moyſes enim a tpib9 antiq̃s hʒ in ſingu= Supra. 13.d.
lis ciuitatib9 q̃ eũ p̄dicẽt in ſynagogis:
vbi per omne ſabbatum legitur.
Tunc placuit apoſtolis ⁊
ſenioribus cum omni eccleſia eligere
viros ex eis et mittere antiochiam
cum paulo ⁊ barnaba: iudam
q̃ cognominabat barſabas ⁊ ſilã viros
primos in fratribus: ſcribentes
per manus eorum. Apoſtoli E
et ſeniores fratres: his qui ſunt
antiochie et ſyrie et cilicie
fratrib9 ex gẽtib9 ſalutẽ. Quõ audiui=
mus q2 q̃dã ex nobis exeũtes turbaue=
rũt vos verbis euertẽtes animas vr̃as
q̃b9 nõ mandauimus: placuit nobis
collectis in vnum eligere viros: et
mittere ad vos cum chariſſimis
noſtris barnaba et paulo hominibus
qui tradiderunt animas ſuas pro
nomine domini noſtri ieſu chriſti.
Miſimus ergo iudam ⁊ ſilã: qui ⁊
ipſi vobis verbis referent eadem.
Viſum eſt enim ſpiritui ſancto ⁊ nobis
nihil vltra imponere vobis oneris q̃
hec neceſſaria: vt abſtineatis vos ab immo
latis ſimulacrorũ: ⁊ ſãguie ⁊ ſuffocato: ⁊
fornicatione
A quibus cuſtodientes F
vos bene agetis. Valete.
Illi ergo dimiſſi deſcenderunt
antiochiã: ⁊ cõgregata multitudine

Digitized by Google

θοσ ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ἀναγνόντες
δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ἰούδας τε
καὶ σίλας καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ
λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ
φούς, καὶ ἐπεστήριξαν. ποιήσαντες δὲ χρό=
νον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελ
φῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους. ἔδοξε δὲ τῷ
σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτόθι. παῦλος δὲ καὶ βαρ
νάβας διέτριβον ἐν ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες
καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολ
λῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου. μετὰ δέ τινας
ἡμέρας εἶπε παῦλος πρὸς βαρνάβαν. ἐπι=
στρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελ=
φοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐν αἷς κα
τηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔ
χουσι. βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπα=
ραλαβεῖν τὸν ἰωάννην τὸν καλούμενον μάρ
κον. παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐ
τῶν ἀπὸ παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα
αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦ
τον. ἐγένετο οὖν παροξυσμός, ὥστε ἀποχω
ρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε βαρνά
βαν παραλαβόντα τὸν μάρκον ἐκπλεῦσαι
εἰς κύπρον. παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος σίλαν ἐ
ξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ
τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ τὴν συρίαν καὶ
κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. Cap.16.

Κατήντησε δὲ εἰς δέρβην καὶ λύστραν.
καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ὀνόματι τιμό
θεος, υἱὸς γυναικὸς τινὸς ἰουδαίας πιστῆς,
πατρὸς δὲ ἕλληνος. ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ
τῶν ἐν λύστροις καὶ ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦ
τον ἠθέλησεν ὁ παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν,
καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς ἰου
δαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις.
ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ,
ὅτι ἕλλην ὑπῆρχεν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο τὰς
πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ
δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστό=
λων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱερουσα=
λήμ. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πί
στει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθημέραν.
διελθόντες δὲ τὴν φρυγίαν καὶ τὴν γαλατι
κὴν χώραν κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύ
ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ ἀσίᾳ, ἐλθόν
τες κατὰ τὴν μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν
βιθυνίαν πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐ=
τοὺς τὸ πνεῦμα. παρελθόντες δὲ τὴν μυσί
αν κατέβησαν εἰς τρωάδα, καὶ ὅραμα διὰ
τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ παύλῳ. ἀνήρ τις ἦν μα
κεδὼν ἑστὼς παρακαλῶν αὐτόν, καὶ λέγων.
διαβὰς εἰς μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς

tradiderũt epiſtolam. Quã cũ legiſſent:
gauiſi ſunt ſup cõſolatiõe. Judas aũt
et ſilas et ipſi cũ eſſent prophete
verbo plurimo conſolati ſunt fratres:
et cõfirmauerũt. Facto ãt ibi aliquãto tpe:
dimiſſi ſunt cum pace a fratribus
ad eos q miſerant illos. Viſum eſt autẽ
ſile ibi remãere: iudas ãt ſolus abijt hieruſ.
Paulus aũt et barnabas demorabãt an
tiochie: docẽtes et euãgelizãtes cũ alijs
pluribus verbum dñi. Poſt aliquot ãt
dies dixit ad Barnabã Paulus. Re= B
uertẽtes viſitemus fratres
per vniuerſas ciuitates in quibus pdicaui
mus verbũ domini: quomodo ſe hẽant.
Barnabas autem volebat ſecũ aſſume
re et Johãnẽ qui cognomiabatur marcus.
Paulus aũt rogabat eũ: vt q diſceſſiſſet ſupra.13.c.
ab eis de pãphilia et non veniſſet cuʒ
eis in opus: non debere recipi.
Facta eſt aũt diſſenſio: ita vt diſcederẽt
ab inuicẽ: et barnabas quidem
aſſumpto marco nauigaret
cyprũ. Paulus vero electo ſila pfectus ẽt
traditus gratie dei a
fratribus. Perãbulabat autem ſyriã et
ciliciam confirmans eccleſias: precipiẽs
cuſtodire precepta aplorũ et ſeniorũ. Ca.16.

Peruenit autẽ in derben et lyſtram. A
Et ecce diſcipulus qdã erat ibi no
mie Timotheus: filius mulieris iudee fi
delis: pre gẽtili. Huic teſtimoniũ bonũ
reddebãt q in lyſtris erãt et iconio frẽs.
Hunc voluit paulus ſecum proficiſci:
et aſſumẽs circũcidit euʒ pp iudeos
qui erant in illis locis.
Sciebant enim omnes q pater eius
erat gentilis. Cuʒ autem pertranſirent
ciuitates: tradebãt eis cuſtodire
dogmata q erant decreta ab apoſtolis
et ſenioribus qui erant hieroſolymis. Et
eccleſie quidem confirmabantur fide:
et abundabant numero quottidie.
Trãſeuntes ãt phrygiã et galatie B
regionem: vetati ſunt a ſpiritu
ſctõ loqui vbum dei i aſia. Cũ veniſſẽt
ãt in myſiam: temptabant ire in
bithyniam: et non permiſit eos
ſpũs ieſu. Cũ ãt pertrãſiſſent myſiam
deſcenderunt troadem: et viſio per
nocte paulo oſtẽſa eſt. Vir macedo q=
dã erat ſtans: et depcãs eum et dicens.
Trãſiẽs in macedoniã adiuua nos. Ut

Digitized by Google

δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελ
θεῖν εἰς τὴν μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι
προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσα
σθαι αὐτούς. ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς τρωά
δος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς σαμοθράκην, τῇ τε
ἐπιούσῃ εἰς νεάπολιν, ἐκεῖθεν τε εἰς φιλίπ
πους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς μα=
κεδονίας πόλις κολώνεια. ἦμεν δὲ ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. τῇ τε
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
πόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προ
σευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς
συνελθούσαις γυναιξί. καί τις γυνὴ ὀνόμα
τι λυδία πορφυρόπωλις πόλεως θυατεί=
ρων σεβομένη τὸν θεὸν ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος
διήνοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λα=
λουμένοις ὑπὸ τοῦ παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσ
θη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα.
εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν εἶναι τῷ κυρίῳ, εἰ=
σελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μείνατε, καὶ πα
ρεβιάσατο ἡμᾶς. ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡ
μῶν εἰς προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχου=
σαν πνεῦμα πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις
ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐ
τῆς μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα
τῷ παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραξε λέγουσα. οὗ=
τοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψί
στου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁ
δὸν σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ παῦλος καὶ ἐπισ=
τρέψας τῷ πνεύματι εἶπε. παραγγέλλω σοι
ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ
αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ἰδόντες δὲ
οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐρ=
γασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον
καὶ σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς
ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς
στρατηγοῖς εἶπον. οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκτα=
ράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν ἰουδαῖοι ὑπάρ=
χοντες, καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεσ
τιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν ῥωμαί
οις οὖσι. καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐ=
τῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες τὰ ἱ=
μάτια αὐτῶν ἐκέλευον ῥαβδίζειν. πολλάς
τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγάς, ἔβαλον εἰς φυ
λακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀ
σφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. ὃς παραγγελίαν
τοιαύτην εἰληφώς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐ
σοτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσ
φαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. κατὰ δὲ τὸ μεσο=
νύκτιον παῦλος καὶ σίλας προσευχόμενοι
ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν
οἱ δέσμιοι. ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέ=

ãt viſuʒ vidit: ſtatiʒ queſiuimus ꝓficiſci
in macedoniam: certi facti ꝙ
vocaſſet nos deus euangelizare
eis. Nauigantes autẽ a troade:
recto curſu venimus ſamothraciã: ⁊
ſequenti die neapoli: ⁊ inde philippos
que eſt prima partis macedonie
ciuitas colonia. Eramꝰ autem in hac C
vrbe diebꝰ aliquot cõſiſtẽtes. Die aũt
ſabbatorũ egreſſi ſumus foras
portã iuxta flumẽ: vbi videbatur oratio
eſſe: ⁊ ſedentes loquebamur
mulieribꝰ q̃ ꝯuenerãt. ⁊ q̃dã mulier no
mine lydia purpuraria ciuitatis thyathi
renorum colens deum audiuit: cuius dñs
aperuit cor intendere his que dicebant
a paulo. Cum autem baptizata eſſet
⁊ domus eius: deprecata eſt dicens.
Si iudicaſtis me fidelẽ dño eẽ: introite
in domum meam: ⁊ manete. Et coegit
nos. Factũ eſt aũt euntibus nobis
ad orationem puellam quandã habẽtẽ
ſpũm phytonẽ obuiare nobis: que
queſtũ magnũ preſtabat dominis ſuis
diuinando. Hec ſubſecuta eſt D
paulum ⁊ nos clamabat dicens. Iſti
homines ſerui excelſi dei
ſunt: qui annunciant vobis viam
ſalutis. Hoc autem faciebat multis
diebus. Dolens autẽ paulꝰ: ⁊ ꝯuerſus
ſpiritui dixit. Precipio tibi
in nomine ieſu chriſti exire ab
ea. Et exijt eadẽ hora. Videntes autẽ
domini eius qꝛ exiuit ſpes queſtus
eorum: apprehendentes paulum
⁊ ſilam perduxerũt in forum ad
principes: ⁊ offerentes eos
magĩratibꝰ dixerũt. Hi hoies ꝯturbant
ciuitatem noſtram: cum ſint
iudei: ⁊ annunciant morẽ quẽ nõ licet
nobis ſuſcipere neqꝫ facere: cũ ſimꝰ ro
mani. Et cucurrit plebs aduerſus eos:
⁊ magiſtratus ſciſſis tunicis
eorum: iuſſerũt eos virgis cedi. Et cũ mł E
tas plagas eis impoſuiſſet miſerũt eos in
carcerẽ: ꝑcipientes cuſtodi vt diligẽter
cuſtodiret eos. Qui cũ tale preceptum
accepiſſet: miſit eos in interiorem
carcerem: ⁊ pedes eorum ſtrinxit
ligno. Media autem nocte
paulus ⁊ ſylas adorantes
laudabãt deũ: ⁊ audiebãt eos ⌈tꝰ factꝰ
q̃ i cuſtodia erãt. Subito ṽo terre mo

γας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσ-
μωτηρίου. ἀνεῴχθησαν τε παραχρῆμα αἱ
θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.
ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰ-
δὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς,
σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀ-
ναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμί-
ους. ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ παῦλος,
λέγων. μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαν-
τες γὰρ ἐσμὲν ἐνθάδε. αἰτήσας δὲ φῶτα, εἰ-
σεπήδησε καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπε-
σε τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ. καὶ προαγαγὼν
αὐτοὺς ἔξω ἔφη. κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα
σωθῶ. οἱ δὲ εἶπον. πίστευσον ἐπὶ τὸν κύ-
ριον ἰησοῦν χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶ-
κός σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον
τοῦ κυρίου καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐ-
τοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥ-
ρα τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν,
καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ παρα-
χρῆμα. ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσα-
το πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. ἡμέρας δὲ
γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς
ῥαβδούχους λέγοντες. ἀπόλυσον τοὺς ἀν-
θρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμο-
φύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν παῦ-
λον, ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπο-
λυθῆτε. νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν
εἰρήνῃ. ὁ δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς. δή-
ραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους ἀνθρώ-
πους ῥωμαίους ὑπάρχοντας ἔβαλον εἰς φυ-
λακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν.
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγα-
γέτωσαν. ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς
οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἐφο-
βήθησαν ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοι εἰσί, καὶ
ἐλθόντες, παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγα-
γόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. ἐξελ-
θόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς
τὴν λυδίαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς πα-
ρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον. Cap. 17.

Διοδεύσαντες δὲ τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀπολ-
λωνίαν ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου
ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ
εἰωθὸς τῷ παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς,
καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς
ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ παρατιθέ-
μενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀνα-
στῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χρι-
στὸς ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καὶ
τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκλη-
ρώθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, τῶν τε σε-

eſt magnꝰ: ita vt mouerent fūdamēta car-
ceris. Et ſtatim aperta ſunt
oīa oſtia: ⁊ vniuerſorum vincula ſoluta
ſunt. Expgefactꝰ aūt cuſtos carceris ⁊ ſupra.5.c.et 18.b.
videns ianuas apertas carceris:
euaginato gladio volebat ſe interfice-
re: eſtimans fugiſſe vinctos.
Clamauit autem paulus voce magna F
dicēs. Nihil tibi maleféceris. Vniuerſi
eīi hic ſumꝰ. Petito qȝ lumie itrogreſ-
ſus eſt: ⁊ tremefactus procidit
Paulo ⁊ ſyle ad pedes: et producens
eos foras ait. Dñi: qd me opȝ facere vt
ſaluꝰ fiā: At illi dixerūt. Crede i dñm
ieſum: ⁊ ſaluus eris tu ⁊ domus
tua. Et locuti ſunt ei verbum
dñi cū omnibus qui erant in domo eiꝰ.
Et tollens eos in illa hora
noctis lauit plagas eorum:
⁊ baptizatꝰ ē ipſe ⁊ oēs domꝰ eiꝰ ꝯtinuo
Cū qȝ perduxiſſet eos in domū
ſuā appoſuit eis menſaȝ: et letatus eſt
cū oī domo ſua credēs deo. Et cū dies G
factus eſſet: miſerunt magiſtratus
lictores dicentes. Dimitte homines
illos. Nūciauit autem cuſtos carceris
verba hec paulo
qꝛ miſerūt magiſtratus vt dimittamini.
Nunc igitur exeuntes ite in
pace. Paulus aūt dixit eis. Ceſos
nos publice indemnatos homines
romanos miſerunt in carcerem:
⁊ nunc occulte nos eijciunt:
Nō ita: ſed veniant ⁊ ipſi nos eijciant.
Nunciauerunt autem magiſtratibus
lictores verba hec: Timuerunt
qȝ audito ꝙ romani eſſent: et
veniētes deprecati ſunt eos: ⁊ educētes
rogabāt vt egrederent de vrbe. Exeūtes
autem de carcere introierunt ad
lydiam: ⁊ viſis fratribus conſolati ſunt
eos: ⁊ profecti ſunt. Cap. 17.

Cū ȝ āt pambulaſſet āphipolī ⁊ a- A
polloniā venerūt theſſalonicā: vbi
erat ſynagoga iudeoꝝ. Scḋm ꝯſuetu-
dinē autem Paulus introiuit ad eos:
⁊ per ſabbata tria diſſerebat eis
de ſcripturis: adaperiens ⁊ inſinuans Luce.24.g.
qꝛ xp̄m oportuit pati ⁊ reſurgere
a mortuis: ⁊ qꝛ hic eſt ieſus chriſtus
quem ego annuncio vobis. Et
quidā ex eis crediderūt: ⁊ adiūcti ſunt
paulo ⁊ ſyle: ⁊ de colentibus

Digitized by Google

βομένων ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν
τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. προσλαβόμενοι
δὲ οἱ ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες τῶν ἀγοραίων
τινάς ἄνδρας πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαν
τες ἐθορύβουν τὴν πόλιν ἐπιστάντες τε τῇ οἰ
κίᾳ ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς
τὸν δῆμον. μὴ εὑρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυ=
ρον τὸν ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς
πολιτάρχας βοῶντες. ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην
ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρει
σιν, οὓς ὑποδέδεκται ἰάσων, καὶ οὗτοι πάν
τες ἀπέναντι τῶν δογμάτων καίσαρος πρά
ττουσι, βασιλέα λέγοντες ἕτερον ἰησοῦν. ἐ
τάραξαν δὲ τὸν ὄχλον, καὶ τοὺς πολιτάρ=
χας ἀκούοντας ταῦτα, καὶ λαβόντες τὸ ἱ=
κανὸν παρὰ τοῦ ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀ
πέλυσαν αὐτούς. οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως
διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν παῦλον
καὶ τὸν σίλαν εἰς βέροιαν. οἵτινες παραγε=
νόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπήεσαν τῶν
ἰουδαίων. οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν
ἄλλων τῶν ἐν θεσσαλονίκῃ. οἵτινες ἐδέξαν=
το τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ
καθημέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔ=
χοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν
ἐπίστευσαν, καὶ τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν
τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.
ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς θεσσαλονίκης ἰου
δαῖοι, ὅτι καὶ ἐν βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ
παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σα=
λεύοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν
παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσ
θαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ὑπέμενον δὲ ὅ τε
σίλας καὶ ὁ τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστῶν=
τες τὸν παῦλον ἤγαγον αὐτὸν ἕως ἀθη=
νῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν σίλαν
καὶ τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς
αὐτόν, ἐξήεσαν. ἐν δὲ ταῖς ἀθήναις ἐκδεχο=
μένου αὐτοὺς τοῦ παύλου, παρωξύνετο
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντι κα=
τείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. διελέγετο μὲν
οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς ἰουδαίοις καὶ
τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶ=
σαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας.
τινὲς δὲ καὶ τῶν ἐπικουρείων καὶ τῶν στωϊ
κῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ
τινὲς ἔλεγον. τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος
οὗτος λέγειν. οἱ δὲ ξένων δαιμονίων δο=
κεῖ καταγγελεὺς εἶναι, ὅτι τὸν ἰησοῦν καὶ τὴν
ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοί τε
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἄρειον πάγον ἤγαγον λέ
γοντες. δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη
ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή. ξενίζοντα

gētilibuſq; multitudo magna: et mulie=
res nobiles nō pauce. Zelantes B
aūt iudei aſſumēteſq; de vulgo
viros quoſdā malos: et turba facta
ꝯcitauerūt ciuitatē: et aſſiſtentes domui
iaſonis querebant eos producere in
populū. Et cū non inueniſſent eos: tra
hebāt iaſonē et quoſdā fratres ad
principes ciuitatis clamātes. quō hi q
concitant et huc venerunt orbem
quos ſuſcepit iaſon: et hi omnes Joha. 19. c
contra decreta ceſaris faciunt:
regē aliū dicētes eſſe ieſum. Cōcitaue
rūt aūt plebē. Et principes ciuitatis
audiētes hec: et accepta ſatiſfactione
a iaſone et a ceteris dimiſerunt
eos. Fratres vero confeſtim
per noctem dimiſerunt paulum
et ſilam in beroā. Qui cum veniſſent: C
in ſynagogā iudeorum introierunt.
Hi autem erant nobiliores
eorū qui ſunt theſſalonice: q ſuſceperūt
verbum cum omni auiditate:
quottidie ſcrutātes ſcripturas: ſi hec ita
ſe hērēt. Et mlti qdē crediderūt ex e
is: et mulierum gentilium
honeſtarum: et viri non pauci.
Cū āt cognouiſſet in theſſalonica iudei:
quia et beroe pdicatum eſt a
paulo vbū dei: venerūt et illuc cōmouē
tes et turbātes multitudinē. Statimq; tūc
paulum dimiſerunt fratres vt iret
vſq; ad mare. Silas āt et timotheus re
manſerunt ibi. Qui autem deducebant D
paulū perduxerūt eū vſq; ad athenas:
et accepto mandato ab eo ad ſilam
et timotheū vt q̄ celeriter venirent ad
illū: pfecti ſunt. Paulus aūt cū athe
nis eos expectaret: incitabatur
ſpūs eius in ipſo vidēs idolatrie deditā
ciuitatem. Diſputabat
igitur in ſynagoga cum iudeis et
colentibus: et in foro per omnes
dies ad eos qui aderant.
Quidam autem epicurei et ſtoici
philoſophi diſſerebant cum eo: et
qdā dicebāt. Quid vult ſeminiuerbius
hic dicere? Alij vero nouoꝝ demonioꝝ
vr̄ annūciator eſſe: quia ieſum et
reſurrectionē annūciabat eis. Et apphē
ſum eū ad ariopagū duxerunt dicentes.
Poſſumus ſcire que eſt hec noua E
que a te dicitur doctrina. Noua

Digitized by Google

γὰρ τινὰ εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βού
λόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶ=
ναι. ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες
ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν
τι καὶ ἀκούειν καινότερον. σταθεὶς δὲ ὁ παῦ
λος ἐν μέσῳ τοῦ ἀρείου πάγου ἔφη. ἄν=
δρες ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονε
στέρους ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ
ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ
βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο. ἀγνώστῳ θεῷ.
ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
καταγγέλλω ὑμῖν. ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν
κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρα
νοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειρο
ποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν
ἀνθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενός τι=
νός. αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν
κατὰ πάντα, ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος
πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ
πρόσωπον τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμέ=
νους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικί=
ας αὐτῶν, ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄραγε ψηλα
φήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καίτοιγε οὐ μα
κρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα.
ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν.
ὡς καὶ τινὲς τῶν καθ' ἡμᾶς ποιητῶν εἰρήκα
σι. τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. γένος οὖν ὑ=
πάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομί=
ζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ χαράγματι τέ
χνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου τὸ θεῖον εἶναι
ὅμοιον. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας
ὑπεριδὼν ὁ θεός, τανῦν παραγγέλλει τοῖς
ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν, διό=
τι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰ
κουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε
πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν. ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν
οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον. ἀκουσόμε=
θά σου πάλιν περὶ τούτου. καὶ οὕτως ὁ παῦ
λος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες
κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ
διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι
δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς. Cap. 18.

Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ παῦλος ἐκ
τῶν ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς κόρινθον καὶ εὑ=
ρών τινα ἰουδαῖον ὀνόματι ἀκύλαν ποντι
κὸν τῷ γένει προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ
τῆς ἰταλίας καὶ πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐ=
τοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι κλαύδιον χωρί=
ζεσθαι πάντας τοὺς ἰουδαίους ἐκ τῆς ῥώμης,
προσῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον
εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο. ἦσαν
γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. διελέγετο δὲ

ei q̄dā inferſ auribꝰ noſtris. Volumus
ergo ſcire quid nam velint hec eſſe.
Athenienſes autē omnes ꝛ aduene
hoſpites ad nihil aliud vacabāt: niſi aut
dicere aut audire aliq̄d noui. Stās aūt
Paulus in medio ariopagi ait. Viri
athenienſes per oīa quaſi ſuperſtitioſos
vos video. Preteriens enim et
vidēs ſimulacra veſtra: inueni et
aram in qua ſcriptū erat. Ignoto deo.
Quod ergo ignorantes colitis: hoc ego F
annuncio vobis. Deus qui fecit
mundū ꝛ oīa que in eo ſunt: hic celi
et terre cū ſit dñs: non in manufactis
templis habitat: nec manibus
humanis colitur indigens aliquo: cum
ipſe det oībus vitā ꝛ inſpirationem
ꝛ omnia: fecit q; ex vno
oē genꝰ hoīum: inhabitare ſup vniuerſā
faciem terre: definiens ſtatuta
tempora ꝛ terminos habitationis
eorum: querere deū: ſi forte attrectent
eū et inueniāt: q̄uis non longe ſit
ab vnoquoq; noſtrum.
In ipō ei viuimꝰ ꝛ mouemur ꝛ ſumꝰ:
ſicut ꝛ q̄dā veſtrorū poetarū dixerunt.
Ipſiꝰ eī ꝛ genus ſumus. Genꝰ ergo cū G
ſimus dei: non debemus eſtimare
auro aut argēto aut lapidi ſculpture ar
tiſ ꝛ cogitationis hoīs diuinum eſſe
ſimile. Et tpa quidē huius ignorantie
deſpiciens deus: nunc annunciat
hoībꝰ vt oēs vbiq; penitētiā agāt: eo ꝙ
ſtatuit diē in quo iudicaturus eſt orbē
in equitate in viro in quo ſtatuit
fidē prebens oībus: ſuſcitans eum
a mortuis. Cū audiſſēt aūt reſurrectionē
mortuoꝝ q̄dā q̄dē irridebāt: q̄dā vo dī
xerūt. Audiamꝰ te de hoc iterum. Sic
paulꝰ exiuit de medio eoꝝ. Quidā vo
viri adherētes ei crediderūt: ī qbꝰ et
dionyſius ariopagita ꝛ mulier nomine
damaris: ꝛ alij cum eis. Cap. 18.

Poſt hec egreſſus ab A
athenis venit corinthū: ꝛ inueniēs
q̄ndā iudeū noie aquilam ponticum
genere: qui nuper venerat ab
italia et priſcillam vxorem eius:
eo ꝙ precepiſſet claudius diſcedere
omnes iudeos a roma:
acceſſit ad eos: ꝛ q; eiuſdē erat artis:
manebat apud eos ꝛ operabať. Erant
aūt ſcenefactorie artis. Et diſputabat ſup. 6. c

εν/τη συναγωγή κατά πάν σάββατον, έπει
θε τε ιουδαίους και έλληνας. ως δε κατήλ
θον από/της μακεδονίας/ο τε σίλας και/ο τι
μόθεος, συνείχετο/τω πνεύματι/ο παύλος,
διαμαρτυρόμενος/τοις ιουδαίοις/τον χρισ=
τόν ιησούν. αντιτασσομένων δε αυτών και
βλασφημούντων, εκτιναξάμενος/τα ιμάτι=
α είπε προς αυτούς./το αίμα υμών επί/την
κεφαλήν υμών. καθαρός εγώ, από/του
νυν εις/τα έθνη πορεύσομαι. και μεταβάς ε
κείθεν ήλθεν εις οικίαν τινός ονόματι ιού=
στου σεβομένου/τον θεόν, ου/η οικία ην συ=
νομορούσα/τη συναγωγή. κρίσπος δε/ο αρ
χισυνάγωγος επίστευσε/τω κυρίω συν ό=
λω/τω οίκω αυτού, και πολλοί/των κοριν
θίων ακούοντες επίστευον και εβαπτίζοντο.
είπε δε/ο κύριος δι οράματος εν νυκτί/τω
παύλω. μη φοβού, αλλά λάλει και μη σι
ωπήσης, διότι εγώ ειμί μετά σου, και ου=
δείς επιθήσεταί σοι/του κακώσαι σε, διότι
λαός εστί μοι πολύς εν/τη πόλει ταύτη. ε
κάθισε τε ενιαυτόν και μήνας εξ, διδάσκων
εν αυτοίς/τον λόγον/του θεού. γαλλίωνος
δε ανθυπατεύοντος/της αχαΐας, κατεπέστη=
σαν ομοθυμαδόν/οι ιουδαίοι/τω παύλω,
και ήγαγον αυτόν επί/το βήμα λέγοντες.
ότι παρά/τον νόμον ούτος αναπείθει/τους
ανθρώπους σέβεσθαι/τον θεόν. μέλλοντος
δε/του παύλου ανοίγειν/το στόμα, είπεν/ο
γαλλίων προς/τους ιουδαίους. ει μεν ουν
αδίκημα τι ην η ραδιούργημα πονηρόν ω
ιουδαίοι, κατά λόγον αν ηνεσχόμην υμών
ει δε ζήτημά εστι περί λόγου και ονομά=
των και νόμου/του καθ υμάς, όψεσθε αυ=
τοί. κριτής γαρ εγώ τούτων ου βούλομαι
είναι. και απήλασεν αυτούς από/του βήμα
τος. επιλαβόμενοι δε πάντες/οι έλληνες σω
σθένην/τον αρχισυνάγωγον, έτυπτον έμπρο
σθεν/του βήματος, και ουδέν τούτων/τω
γαλλίωνι έμελλεν./ο δε παύλος έτι προ=
σμείνας ημέρας ικανάς,/τοις αδελφοίς απο
ταξάμενος εξέπλει εις/την συρίαν, και συν
αυτώ πρίσκιλλα και ακύλας κειράμενος
/την κεφαλήν εν κεχρεαίς. είχε γαρ ευχήν.
κατήντησε δε εις έφεσον, κακείνους κατέλι
πεν αυτού. αυτός δε εισελθών εις/την συνα
γωγήν διελέχθη/τοις ιουδαίοις. ερωτώντων
δε αυτών επί πλείονα χρόνον μείναι παρ
αυτοίς, ουκ επένευσεν, αλλά απετάξατο
αυτοίς ειπών. δει με πάντως/την εορτήν/την
ερχομένην ποιήσαι εις ιεροσόλυμα. πάλιν
δε ανακάμψω προς υμάς,/του θεού θέλον
τος, και ανήχθη από/της εφέσου. και κα=

in synagoga per omne sabbatum: interponens nomē
dñi iesu: suadebat quoque iudeis et grecis. Cū
venissent autē de macedōia silas et timothe
us: instabat verbo paulus
testificans iudeis esse christum
iesum. Contradicentibus autem eis et
blasphemātibus: excutiēs vestimēta sua:
dixit ad eos. Sanguis vester super
caput vestrum. Mundus ego: ex
hoc ad gentes vadam. Et migrās inde
intrauit in domū cuiusdā noīe titi iusti
colētis deū: cuius domus erat coniūcta
synagoge. Crispus autē archisynagogus B
credidit domino cum omni
domo sua: et multi corinthiorum Iohel.4.g.
audiētes credebāt et baptizabantur.
Dixit autem dominus nocte per visionem
paulo. Noli timere: sed loquere et ne tace
as. Propter quod ego sum tecū: et nemo
apponetur tibi vt noceat te: quoniam
populus est mihi multus in hac ciuitate. Se=
dit autē ibi annū et sex menses: docens
apud eos verbum dei. Gallione
autē proconsule achaie: insurrexerunt
vno animo iudei in paulum:
et adduxerūt eū ad tribunal dicētes:
quia contra legem hic persuadet
hominibus colere deum. Incipiente
autem Paulo aperire os: dixit
gallio ad iudeos. Si quidem esset
iniquū aliquid aut facinus pessimū o viri
iudei recte vos sustinerem:
si vero questiōes sunt de verbo et noībus
legis vestre: vosipsi videritis.
Iudex ego horum nolo
esse. Et minauit eos a tribunali.
Apprehendentes autem oēs sosthenem C
principem synagoge percutiebant eum
ante tribunal: et nihil eorum
gallioni cure erat. Paulus vero cū adhuc
sustinuisset dies multos: fratribus vale=
faciens nauigauit in syriam: et cum
eo priscilla et aquila qui sibi totonderat
in cēchris caput. Habebat enim votum.
Deuenit quoque ephesū: et illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synagogam
disputabat cū iudeis. Rogantibus
autē eis vt ampliori tēpore maneret apud
eos: nō consensit: sed valefaciens et
dicens:
iterum
reuertar ad vos deo volente:
profectus est ab epheso. Et descendens

τελθὼν εἰς καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασά-
μενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς ἀντιόχειαν.
καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε διερχόμε-
νος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυ-
γίαν, ἐπιστηρίζων τοὺς μαθητὰς πάντας. ἰου-
δαῖος δέ τις ἀπολλὼς ὄνοματι ἀλεξανδρεὺς
τῷ γένει ἀνὴρ λόγιος κατήντησεν εἰς ἔφε-
σον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν
κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέ-
ων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκρι-
βῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον
τὸ βάπτισμα ἰωάννου. οὗτός τε ἤρξατο πα-
ρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες
δὲ αὐτοῦ ἀκύλας καὶ πρίσκιλλα, προσε-
λάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέ-
θεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. βουλομένου δὲ
αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν ἀχαΐαν, προτρεψά-
μενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς
ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος,
συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ
τῆς χάριτος. εὐτόνως γὰρ τοῖς ἰουδαίοις
διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ
τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν.

Cap. 19.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ἀπολλὼ εἶναι ἐν κο-
ρίνθῳ, παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερι-
κὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς ἔφεσον, καὶ εὑρών τινας
μαθητὰς, εἶπε πρὸς αὐτούς. εἰ πνεῦμα ἅγι-
ον ἐλάβετε πιστεύσαντες. οἱ δὲ εἶπον πρὸς
αὐτόν. ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐστὶν
ἠκούσαμεν. εἶπέ τε πρὸς αὐτούς. εἰς τί οὖν
ἐβαπτίσθητε. οἱ δὲ εἶπον. εἰς τὸ ἰωάννου βά-
πτισμα. εἶπε δὲ παῦλος. ἰωάννης μὲν ἐβάπ-
τισε βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων,
εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσω-
σι, τουτέστιν εἰς τὸν χριστὸν ἰησοῦν. ἀκού-
σαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυ-
ρίου ἰησοῦ. καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ παύ-
λου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προ-
εφήτευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ
δεκαδύο. εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν,
ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς, διαλεγό-
μενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπεί-
θουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ
πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε
τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος
ἐν τῇ σχολῇ τυράννου τινός. τοῦτο δὲ ἐγέ-
νετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ
κυρίου ἰησοῦ ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας.
δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ θε-

ceſaream aſcendit ⁊ ſalutauit
eccleſiam: ⁊ deſcendit antiochiam.
Et factō ibi aliquāto tpe: pfect9 ē perām- D
bulās ex ordie galatiā regionē ⁊ phrygi-
am: cōfirmās oēs diſcipulos. Iudeus
aūt quidaʒ appollo noīe alexandrinus
genere vir eloquēs deuenit epheſuʒ:
potens in ſcripturis. Hic erat
edoctus viam domini: ⁊ feruens
ſpū loquebatur ⁊ docebat diligenter
ea que ſunt ieſu: ſciens tantum
baptiſma iohānis. Hic ergo cepit fidu-
cialiter agere in ſynagoga. Quē cū audi-
ſſent priſcilla ⁊ aquila: aſſumpſerunt
eum ⁊ diligentius expoſuerunt ei
viam dei. Cum autem vellet
ire achaiam: exhortati
fratres ſcripſerunt diſcipulis vt
ſuſciperent eum. Qui cū veniſſet:
contulit multum his qui crediderunt.
Vehementer enim iudeos
reuincebat publice: oſtendens per
ſcripturas eſſe chriſtum ieſum.

Cap. 19.

Factū eſt aūt cū appollo eēt corinthi: A
vt paulus pagratis ſuperioribus
ptib9 veniret epheſū: ⁊ iueniret quoſ-
dā diſcipulos: dixitqʒ ad eos. Si ſpūʒ
ſctūʒ accepiſtis credētes. At illi dixerūt
ad eum. Sed neqʒ ſi ſpūs ſanctus eſt
audiuimus. Ille vero ait. In quo ergo
baptizati eſtis. Qui dixerūt. In iohā-
nis baptiſmate. Dixit aūt paul9. Iohānes supra.1.a.et 2.d.
baptizauit baptiſmate pnie populū di-
cēs: i eū q̄ ventur9 eēt poſt ipſū vt crede-
rēt: hoc eſt in ieſum. His auditis
baptizati ſunt in nomine domini
ieſu. Et cū ipoſuiſſet illis man9 pau-
lus: venit ſpiritus ſanctus sup.2.a.et 4.b.
ſup eos: ⁊ loqbant liguis ⁊ pphetabāt.
Erant autem omnes viri fere
duodeci. Introgreſſus autē ſynagogaʒ B
cū fiducia loqbat p tres mēſes: diſpu-
tās ⁊ ſuadens de regno
dei. Cū aūt quidā indurarentur ⁊ non
crederent maledicētes viā domini corā
multitudie: diſcedēs ab eis ſegregauit
diſcipulos: quottidie diſputans
i ſcola tyrāni cuiuſdā. Hoc aūt factū ē
p biēniū: ita vt omnes qui habitabāt i
aſia audirent verbum
domini iudei atqʒ gentiles. Fbat deus
virtutes q̄ nō modicas quilibet face-

Digitized by Google

ός διά τῶν χειρῶν παύλου, ὥστε και επί τους ασθενοῦντας επιφέρεσθαι από του χρωτός αυτου σουδάρια η σιμικίνθια, και απαλλάσσεσθαι απ' αυτῶν τας νόσους. τα τε πνεύματα τα πονηρά εξέρχεσθαι απ' αυτῶν. επεχείρισαν δε τινές από των περιερχομένων ιουδαίων εξορκιστῶν ονομάζειν επί τους έχοντας τα πνεύματα τα πονηρά το όνομα του κυρίου ιησοῦ λέγοντες. ορκίζομεν υμάς τον ιησοῦν ον ο παῦλος κηρύσσει. ήσαν δε τινές υιοί σκευά ιουδαίου αρχιερέως επτά οι τοῦτο ποιοῦντες. αποκριθέν δε το πνεῦμα το πονηρόν είπε. τον ιησοῦν γινώσκω, και τον παῦλον επίσταμαι. υμεῖς δε τίνες εστέ. και εφαλλόμενος επ' αυτούς ο άνθρωπος εν ω ην το πνεῦμα το πονηρόν και κατακυριεύσαν αυτῶν, ίσχυσε κατ' αυτῶν, ώστε γυμνούς και τετραυματισμένους εκφυγεῖν εκ του οίκου εκείνου. τοῦτο δε εγένετο γνωστόν πᾶσιν ιουδαίοις τε και έλλησι τοις κατοικοῦσι την έφεσον. και επέπεσε φόβος επί πάντας αυτούς. και εμεγαλύνετο το όνομα του κυρίου ιησοῦ. πολλοί τε των πεπιστευκότων ήρχοντο εξομολογούμενοι και αναγγέλλοντες τας πράξεις αυτῶν. ικανοί δε των τα περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τας βίβλους κατέκαιον ενώπιον πάντων, και συνεψήφισαν τας τιμάς αυτῶν, και εὗρον αργυρίου μυριάδας πέντε. ούτω κατά κράτος ο λόγος του κυρίου ηύξανε και ίσχυεν.

ως δε επληρώθη ταῦτα, έθετο ο παῦλος εν τω πνεύματι διελθών την μακεδονίαν και αχαΐαν, πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ, ειπών ότι μετά το γενέσθαι με εκεῖ, δεῖ με και ρώμην ιδεῖν. αποστείλας δε εις την μακεδονίαν δύο των διακονούντων αυτῷ τιμόθεον και έραστον, αυτός επέσχε χρόνον εις την ασίαν. εγένετο δε κατά τον καιρόν εκεῖνον τάραχος ουκ ολίγος περί της οδοῦ. δημήτριος γάρ τις ονόματι αργυροκόπος, ποιῶν ναούς αργυροῦς αρτέμιδος, παρείχετο τοις τεχνίταις εργασίαν ουκ ολίγην, ους συναθροίσας και τους περί τα τοιαῦτα εργάτας είπεν. άνδρες, επίστασθε ότι εκ ταύτης της εργασίας η ευπορία ημῶν εστί, και θεωρεῖτε και ακούετε ότι ου μόνον εφέσου, αλλά σχεδόν πάσης της ασίας ο παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ικανόν όχλον, λέγων ότι ουκ εισί θεοί οι διά χειρῶν γινόμενοι. ου μόνον δε τοῦτο κινδυνεύει ημῖν το μέρος εις απελεγμόν ελθεῖν, αλλά και το της μεγάλης θεάς ιερόν αρτέμιδος εις ουθέν λο-

per manum pauli: ita vt etiam super languidos deferrentur a corpore ei9 sudaria τ semicinctia τ recedebant ab eis languores: τ spiritus neq₃ egrediebantur.

Tẽptauerũt ãt quidã de circũeuntibus iudeis exorcistis inuocare super eos qui habebant spiritus malos nomen domini iesu: dicentes. Adiuro vos per iesum quem paulus predicat. Erãt ãt cuiusdã iudei nõie sceue p̃ncipis sacerdotũ septẽ filij q̃ hoc faciebãt. Rñdens aũt spũs neq₃ dixit eis. Jesum noui: τ paulum scio. Uos ãt qui estis? Et insiliẽs homo in eos in quo erat demonium pessimũ τ dñatus amborum: inualuit contra eos: ita vt nudi τ vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notũ factũ ẽ omnib9 iudeis atq₃ gẽtilibus qui habitabant ephesi. Et cecidit timor super omnes illos. Et magnificabatur nomẽ domini iesu. Multi q₃ credentium veniebant confitentes τ annunciantes actus suos. Multi autem ex eis qui fuerãt curiosa sectati: contulerũt libros τ ꝯbusserũt eos corã oĩb9: τ ꝯputatis p̃cijs illoꝝ: inuenerũt pecuniã denariorũ quĩquagĩta miliũ. Jta fortiter crescebat verbum dñi τ confirmabat.

His autẽ expletis proposuit paulus in spiritu transita macedonia et achaia ire hierosolymã: dicens qm̃ postq̃₃ fuero ibi: opꝫ me τ romã videre. Mittens autem in macedoniã duos ex ministrãtibus sibi Timotheũ et Erastũ: ipse remansit ad tp̃s ĩ asia. Facta est autem illo tempore turbatio non minima de via domini. Demetrius enim quidam nomine argẽtari9 faciẽs edes argenteas Diane: prestabat artificib9 nõ modicũ q̃stũ: quos ꝯuocãs τ eos qui eiusmodi erant opifices: dixit. Uiri scitis q2 de hoc artificio est nobis acq̃sitio: τ videtis τ auditis q2 non solum ephesi: sed pene totius asie paulus hic suadẽs auertit multã turbã: dicens qm̃ non sunt dij qui manibus fiunt. Non solũ ãt hec piclitabiẗ nobis pars in redargutionem venire: sed τ magne diane templũ in nihilum reputabitur

Margin, from top to bottom:
- C (beside "Tẽptauerũt ãt quidã de circũeuntibus")
- Mat.3.b. (beside "Multi q₃ credentium veniebant")
- D (beside "confitentes τ annunciantes")
- E (beside "non minima de via domini. Demetrius")

γισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν
μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ ἀσία καὶ ἡ
οἰκουμένη σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ γε=
νόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες.
μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων, καὶ ἐπλήσθη ἡ
πόλις ὅλη συγχύσεως. ὥρμησάν τε ὁμο=
θυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες
γάϊον καὶ ἀρίσταρχον μακεδόνας συν=
εκδήμους παύλου. τοῦ δὲ παύλου βου=
λομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων
αὐτὸν οἱ μαθηταί. τινὲς δὲ καὶ τῶν ἀσιαρ
χῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς
αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς
τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα=
ζον. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ
πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν συνελη
λύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν ἀ
λέξανδρον, προβαλλόντων αὐτὸν τῶν ἰου
δαίων. ὁ δὲ ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖ
ρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐ=
πιγνόντες δὲ ὅτι ἰουδαῖός ἐστι, φω=
νὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας
δύο κραζόντων. μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐ=
φεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς
τὸν ὄχλον, φησίν. ἄνδρες ἐφέσιοι, τίς
γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει
τὴν ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς
μεγάλης θεᾶς ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διο=
πετοῦς. ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων,
δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρ=
χειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ἠ=
γάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔ=
τε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
θεὸν ὑμῶν. εἰ μὲν οὖν δημήτριος καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα
λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοι
εἰσίν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. εἰ δέ τι πε
ρὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ
ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκα=
λεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδε=
νὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ δυνη=
σόμεθα δοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύ=
της. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησί=
αν.

Cap. 20.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυ=
βον προσκαλεσάμενος ὁ παῦλος τοὺς
μαθητὰς καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πο=
ρευθῆναι εἰς τὴν μακεδονίαν. διελθὼν
δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας
αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν ἑλ=
λάδα. ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομέ=
νης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων

⁊ deſtrui incipiat
maieſtas eius: quam tota aſia ⁊
orbis colit. His auditis
repleti ſunt ira ⁊ exclamauerũt dicẽtes.
Magna diana epheſiorũ: ⁊ impleta eſt F
ciuitas tota cõfuſiõe: ⁊ impetũ fecerũt
vno animo in theatrum: rapto
gaio ⁊ ariſtarcho macedonib⁹ comitib⁹
pauli. Paulo autem volente
intrare in populum: nõ permiſerunt
diſcipuli. Quidã aũt ⁊ de aſie pncipib⁹
qui erant amici eius miſerunt ad
eum: rogantes ne ſe daret in
theatrum. Alij autẽ aliud clamabãt.
Erat enĩ eccleſia confuſa: ⁊
plures neſciebãt qua ex cã cõueniſſent.
De turba autem detraxerunt alexãdrũ
propellentibus eum iudeis.
Alexander autem manu ſilentio poſtu
lato: volebat reddere rationẽ pplo.
Quẽ vt cognouerunt iudeũ eẽ vox:
facta ẽ vna omnium q̃ſi per horas
duas clamãtiũ. Magna diana epheſio
rũ. Et cum ſedaſſet ſcriba
turbas: dixit. Uiri epheſij: quis G
enim eſt hominum qui neſciat
epheſiorum ciuitatem cultricẽ eſſe
magne diane iouiſq3 prolis.
Cum ergo his contradici nõ poſſit:
oportet vos ſedatos eſſe:
⁊ nihil temere agere. Adduxiſtis
enim homines iſtos: neq3
ſacrilegos neq3 blaſphemantes
deam veſtrã. Quod ſi demetri⁹ ⁊ qui
cum eo ſũt artifices hñt aduerſ⁹ aliquẽ
cãm: cõuent⁹ forẽſes agũt: ⁊ pcõſules
ſunt: accuſent inuicem. Si quid autem
alterius rei queritis: in legitima ecclia
poterit abſolui. Nã ⁊ piclitamur argui
ſeditionis hodierne: cum nullus
obnoxius ſit de quo poſſim⁹
reddere rationem concurſus iſtius.
Et cum hec dixiſſet: dimiſit eccleſiam.

Cap. 20.

Poſtq̃ autẽ ceſſauit tumultus: A
vocatis paulus
diſcipulis: ⁊ exhortat⁹ eos valedixit: ⁊ pro
fect⁹ ẽ vt iret in macedoniã. Cum
aũt perãbulaſſet ptes illas ⁊ exhortat⁹
eos fuiſſet mlto ſermõe: venit ad greciã
vbi cũ feciſſet menſes tres: facte ſũt
illi inſidie a iudeis

μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν συρίαν, ἐ-
γένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ μακε-
δονίας. συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς ἀσί-
ας σώπατρος πύρρου βεροιαῖος, θεσσαλο-
νικέων δὲ ἀρίσταρχος καὶ σεκοῦνδος καὶ
γάϊος, δερβαῖος καὶ τιμόθεος, ἀσιανοὶ
δὲ τυχικὸς καὶ τρόφιμος. οὗτοι προ-
σελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν τρωάδι. ἡ-
μεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας
τῶν ἀζύμων ἀπὸ φιλίππων, καὶ ἤλθο-
μεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν τρωάδα ἄχρι
ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας
ἑπτά. ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συν-
ηγμένων τῶν μαθητῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ
παῦλος διελέγετο αὐτοῖς μέλλων ἐξιέ-
ναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον
μέχρι μεσονυκτίου. ἦσαν δὲ λαμπά-
δες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ, οὗ ἦμεν συ-
νηγμένοι. καθήμενος δὲ τις νεανίας ὀ-
νόματι εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, κατα-
φερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ
παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ
τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου
κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. καταβὰς δὲ ὁ παῦ-
λος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν
εἶπε. μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐ-
τοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ἀναβὰς δὲ καὶ κλά-
σας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁ-
μιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤ-
γαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα καὶ παρε-
κλήθησαν οὐ μετρίως. ἡμεῖς δὲ προελθόν-
τες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν εἰς τὴν ἄσ-
σον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν
παῦλον. οὕτως γὰρ ἦν διατεταγμένος
μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβα-
λεν ἡμῖν εἰς τὴν ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐ-
τὸν ἤλθομεν εἰς μιτυλήνην. κἀκεῖθεν ἀπο-
πλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντι-
κρὺ χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς σά-
μον, καὶ μείναντες ἐν τρωγυλίῳ τῇ ἐχομέ-
νῃ ἤλθομεν εἰς μίλητον. ἔκρινε γὰρ ὁ παῦ-
λος παραπλεῦσαι τὴν ἔφεσον, ὅπως μὴ γέ-
νηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ ἀσίᾳ. ἔ-
σπευδε γὰρ εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ τὴν ἡ-
μέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς ἱε-
ροσόλυμα. ἀπὸ δὲ τῆς μιλήτου πέμ-
ψας εἰς ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρε-
σβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ὡς δὲ παρεγένον-
το πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς. ὑμεῖς ἐπίστασ-
θε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ᾽ ἧς ἐπέβην εἰς τὴν
ἀσίαν, πῶς μεθ᾽ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον
ἐγενόμην δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πά-

nauigaturo in ſyriam: habuitq;
cõſilium vt reuerteretur p macedoniã.
Comitatus eſt autem eum
ſoſipater pyrrhi beroenſis: theſſaloni-
cẽſiũ vero ariſtarchus τ ſecundus et
gaius: derbeus τ timotheus: aſiani
vero tychicus τ trophimus. Hi autem B
preceſſiſſet ſuſtinuerũt nos troade: nos
vero nauigauimus poſt dies
azymorum a philippis: et venimus
ad eos troadem in
dieb9 quinq;: vbi demorati ſum9 dieb9
ſeptem. Una autẽ ſabbati cũ cõueniſ
ſemus ad frangendum panem:
Paulus diſputabat cum eis pfecturus
in craſtinum: protraxit q; ſermonem
vſq; in mediã noctẽ. Erãt aũt lãpades
copioſe i cenaculo vbi eram9 cõgregati.
Sedens autem quidã adoleſcẽs noie
eutichus ſuper feneſtram: cũ mergeret
ſomno graui diſputante
diu Paulo: ductus
ſomno cecidit de tertio cenaculo
deorſũ: τ ſublat9 ẽ mortu9. Ad quẽ cũ C
deſcẽdiſſet paul9 incubuit ſup eũ: τ cõ 5.Re.17.d
plex9 dixit. Nolite turbari. Aĩa ei ipſius 4.Re.4.f
in ipſo eſt. Aſcendens aũt frangẽs q;
panem τ guſtans: ſatis q; allocutus eſt
vſq; in lucẽ: τ ſic pfect9 eſt. Adduxerũt
autem puerum viuentem τ cõſolati ſũt
non minime. Nos autem aſcendentes
nauem nauigauimus in aſſon:
inde ſuſcepturi
paulum. Sic enim diſpoſuerat
ipſe p terrã iter facturus. Cũ aũt cõue
niſſemus in aſſon aſſumpto eo
venim9 mytilenẽ. Et inde nauigãtes D
ſequenti die venim9 ↄtra
chiũ: τ alia die applicuimus ſamum
τ ſequenti die
venim9 miletũ. Propoſuerat eñ paul9
tranſnauigare epheſum: ne qua mora
illi fieret in aſia. Feſtinabat
eñ ſi poſſibile ſibi eſſet: vt diẽ
pentecoſtes faceret hieroſolymis
A mileto autem mittens
epheſum vocauit maiores
natu eccleſie: qui cum veniſſent
ad eũ τ ſimul eẽnt: dixit eis. Uos ſcitis
a prima die qua ingreſſus ſum in
aſiam: qualiter vobiſcum per oẽ tẽpus
fuerim ſeruiens domino cum omni

Digitized by Google

σης ταπεινοφροσύνης και πολλών δα=
κρύων και πειρασμών / των συμβάντων
μοι εν/ταις επιβουλαίς / των ιουδαίων, ως
ουδέν υπεστειλάμην / των συμφερόντων,
/του μη αναγγείλαι υμίν και διδάξαι υμάς
δημοσία και κατ οίκους, διαμαρτυρόμενος
ιουδαίοις τε και έλλησι/την εις/τον θεόν με
τάνοιαν και πίστιν εις/τον κύριον ημών ιη
σούν χριστόν. και νυν ιδού εγώ δεδεμένος
/τω πνεύματι πορεύομαι εις ιερουσαλήμ.
/τα εν αυτή συναντήσοντα μοι μη ειδώς,
πλήν ότι/το πνεύμα/το άγιον κατα πόλιν
διαμαρτύρεται μοι λέγον, ότι δεσμά με
και θλίψεις μένουσιν, αλλ ουδενός λόγον
ποιούμαι. ουδέ έχω/την ψυχήν μου τιμί
αν εμαυτώ, ως τελειώσαι/τον δρόμον μου
μετά χαράς και/την διακονίαν ην έλαβον
παρά/του κυρίου ιησού, διαμαρτύρασθαι
/το ευαγγέλιον/της χάριτος/του θεού. και
νυν ιδού εγώ οίδα ότι ουκέτι όψεσθε/το
πρόσωπον μου υμείς πάντες, εν οις διήλ
θον κηρύσσων/την βασιλείαν/του θεού. διό
και μαρτύρομαι υμίν εν/τη σήμερον ημέρα,
ότι καθαρός εγώ από/του αίματος πάντων.
ου γαρ υπεστειλάμην/του μη αναγγείλαι
υμίν πάσαν/την βουλήν/του θεού. προσέ=
χετε ουν εαυτοίς και παντί/τω ποιμνίω. εν
ω υμάς/το πνεύμα/το άγιον έθετο επισκό=
πους, ποιμαίνειν/την εκκλησίαν / του κυρίου
και θεού, ην περιεποιήσατο διά / του ιδίου
αίματος. εγώ γαρ οίδα τούτο ότι εισελεύ
σονται μετά/την άφιξιν μου λύκοι βαρείς
εις υμάς, μη φειδόμενοι/του ποιμνίου. και
εξ υμών αυτών αναστήσονται άνδρες λα=
λούντες διεστραμμένα,/του αποσπάν/τους
μαθητάς οπίσω αυτών. διό γρηγορείτε,
μνημονεύοντες ότι τριετίαν νύκτα και ημέ
ραν ουκ επαυσάμην μετά δακρύων νου=
θετών ένα έκαστον. και/τα νυν παρατίθεμαι
υμάς αδελφοί/τω θεώ και/τω λόγω/της
χάριτος αυτού,/τω δυναμένω εποικοδομή
σαι και δούναι υμίν κληρονομίαν εν/τοις ηγι
ασμένοις πάσιν. αργυρίου η χρυσίου η
ιματισμού ουδενός επεθύμησα, αυτοί γι
νώσκετε, ότι/ταις χρείαις μου και/τοις ούσι
μετ εμού υπηρέτησαν/αι χείρες αύται. πάν
τα υπέδειξα υμίν, ότι ούτω κοπιώντας δει
αντιλαμβάνεσθαι/των ασθενούντων, μνημο=
νεύειν τε/τον λόγον/του κυρίου ιησού ότι αυ
τός είπε μακάριον εστι μάλλον διδόναι ή λαμ
βάνειν. και ταύτα ειπών, θείς/τα γόνατα αυ
τού συν πάσιν αυτοίς προσηύξατο.

humilitate et lachrymis
ꝛ temptationibus que mihi acciderunt
ex inſidiis iudeorum: quomodo E
nihil ſubtraxerim vobis vtilium:
quo minꝰ ãnũciarẽ vobis ꝛ docerẽ vos
publice ꝛ per domos: teſtificans
iudeis atqꝫ gẽtilibus in deũ penitẽtiaꝫ
et fidem in dominum noſtrum ieſum
chriſtum. Et nunc ecce ego alligatus
ſpiritu vado in hieruſalem: que
in ea ventura ſunt mihi ignorans:
niſi ꝙ ſpiritus ſanctus per oẽs ciuitates
mihi proteſtatur dicens: qm̃ vincula
ꝛ tribulatões hieroſolymis me manẽt. Sꝫ
nihil horꝝ vereor: nec facio aïaꝫ meã p̃=
cioſiorẽ ꝙ̃ me: dũmõ ꝯſũmẽ curſũ meum
ꝛ miniſterium verbi quod accepi
a domino ieſu: teſtificari
euangelium gratie dei. Et
nũc ecce ego ſcio ꝙ ampliꝰ nõ videbi
tis faciem meam vos oẽs per quos trã
ſiui predicans regnum dei. Quapropter F
conteſtor vos hodierna die 2. Re. 3 f.
quia mundus ſum a ſanguine omnium. Dan. 13. c.
Nõ enim ſubterfugi quominꝰ annunciarem
omne conſilium dei vobis. Attendite
vobis ꝛ vniuerſo gregi: in
quo vos ſpiritus ſanctus poſuit epiſco
pos: regere eccleſiam dñi
ꝛ dei: quam acquiſiuit ſanguine ſuo.
Ego ſcio quoniam intrabunt
poſt diſceſſionem meam lupi rapaces
in vos: non parcentes gregi. Et
ex vobis ipſis exurgent viri loquentes
peruerſa: vt abducant
diſcipulos poſt ſe. Propter qđ vigila
te: memoria retinẽtes qm̃ p̃ trienniũ nocte
nõ ceſſaui cũ lachrymis monẽs ꝛ die
vnũquemqꝫ veſtrũ. Et nunc commẽdo G
vos deo ꝛ verbo
gratie ipſius: qui potens eſt edificare
ꝛ dare hereditatem in ſanctificatis
omnibus. Argentum ꝛ aurũ aut
veſtẽ nullius concupiui: ſicut ipſi ſcitis:
qm̃ ad ea q̃ mihi opꝰ erãt ꝛ his q̃ me
cũ ſunt miniſtrauerũt manus iſte. Om
nia oſtẽdi vobis: qm̃ ſic laborãtes opor
tet ſuſcipere infirmos: ac meminiſſe
verbi domini ieſu: quoniam ipſe
dixit. Beatius ẽ magis dare ꝙ̃ accipe.
Et cũ hec dixiſſet: poſitis genibꝰ ſuis
orauit cum omnibus illis.

Digitized by Google

ικανός δε εγένετο κλαυθμός πάντων, και
επιπεσόντες επί τον τράχηλον του παύ=
λου κατεφίλουν αυτόν, οδυνώμενοι μάλι
στα επί τω λόγω ω ειρήκει, ότι ουκέτι μέλ
λουσι το πρόσωπον αυτού θεωρείν. Cap. 21.

Ως δε εγένετο αναχθήναι ημάς αποσπασ=
θέντας απ αυτών, ευθυδρομήσαντες ήλ
θομεν εις την κω, τη δε εξής εις την ρόδον, κα
κείθεν εις πάταρα. και ευρόντες πλοίον δια
περών εις φοινίκην, επιβάντες ανήχθημεν. α=
ναφανέντες δε την κύπρον και καταλιπόν=
τες αυτήν ευώνυμον, επλέομεν εις συρίαν
και κατήχθημεν εις τύρον. εκείσε γαρ ην το
πλοίον αποφορτιζόμενον τον γόμον. και α
νευρόντες μαθητάς επεμείναμεν αυτού ημέ=
ρας επτά. οίτινες τω παύλω έλεγον διά του
πνεύματος μη αναβαίνειν εις ιερουσαλήμ.
ότε δε εγένετο ημάς εξαρτίσαι τας ημέρας
εξελθόντες επορευόμεθα, προπεμπόντων η
μάς πάντων συν γυναιξί και τέκνοις έως έ=
ξω της πόλεως, και θέντες τα γόνατα επί
τον αιγιαλόν προσηυξάμεθα. και ασπασά=
μενοι αλλήλους επέβημεν εις το πλοίον.
εκείνοι δε υπέστρεψαν εις τα ίδια. ημείς
δε τον πλουν διανύσαντες από τύρου, κα
τηντήσαμεν εις πτολεμαΐδα, και ασπασάμε
νοι τους αδελφούς, εμείναμεν ημέραν μίαν
παρ αυτοίς. τη δε επαύριον εξελθόντες ήλ
θομεν εις καισάρειαν, και εισελθόντες εις τον
οίκον φιλίππου του ευαγγελιστού όντος
εκ των επτά, εμείναμεν παρ αυτώ. τούτω
δε ήσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προ
φητεύουσαι. επιμενόντων δε ημών ημέρας
πλείους, κατήλθε τις από της ιουδαίας προ
φήτης ονόματι άγαβος, και ελθών προς η=
μάς και άρας την ζώνην του παύλου, δή=
σας τε αυτού τους πόδας και τας χείρας εί
πε. τάδε λέγει το πνεύμα το άγιον. τον άν=
δρα ου εστίν η ζώνη αύτη, ούτως δήσου
σιν εν ιερουσαλήμ οι ιουδαίοι, και παραδώ
σουσιν εις χείρας εθνών. ως δε ηκούσαμεν
ταύτα, παρεκαλούμεν ημείς τε και οι εντό=
πιοι του μη αναβαίνειν αυτόν εις ιερουσα=
λήμ. απεκρίθη τε ο παύλος. τι ποιείτε κλαί
οντες και συνθρύπτοντες μου την καρδίαν.
εγώ γαρ ου μόνον δεθήναι αλλά και απο
θανείν ετοίμως έχω εις ιερουσαλήμ υπέρ
του ονόματος του κυρίου ιησού. μη πειθο=
μένου δε αυτού, ησυχάσαμεν ειπόντες. το
θέλημα του κυρίου γενέσθω. μετά δε τας η
μέρας ταύτας επισκευασάμενοι ανεβαίνο=

Magnus autē fletus factus eſt oīm: et
procumbentes ſuper collum pauli
oſculabantur eum dolentes maxime
in verbo qđ dixerat: qm̄ amplius
faciem eius non eſſent viſuri. Et deduce
bant eū ad nauem. Cap. 21.

Cū aūt factū eēt vt nauigarem⁹ ab
ſtracti ab eis: recto curſu venimus A
choum: ⁊ ſequenti die rhodum ⁊ inde
patarā. Et cū inueniſſem⁹ nauē trāſfre
tātē in phenicē: aſcendētes nauigauim⁹.
Cū apparuiſſemus aūt cypro: relinquē
tes eā ad ſiniſtrā: nauigauim⁹ in ſyriā
⁊ venimus tyrum. Ibi enim Γ autem
nauis expoſitura erat onus. Inuentis
diſcipulis manſimus ibi diebus
ſeptem. Qui paulo dicebant per
ſpiritum ne aſcenderet hieroſolymam.
Et expletis diebus
profecti ibamus deducentibus nos
oībus cū vxoribus ⁊ filijs vſq; foras
ciuitatem: ⁊ poſitis genubus in
littore orauimus. Et cū vale feciſſem⁹
inuicem aſcendimus nauem:
illi autem redierunt in ſua. Nos
vero nauigatiōe expleta a tyro deſcē B
dimus ptolemaidam: ⁊ ſalutatis
fratribus manſimus die vna
apud illos. Alia aūt die ꝑfecti venim⁹
ceſaream. Et intrantes
domū philippi euāgeliſte q̄ erat vnus
de ſeptem: manſimus apud eum. Hu
ic aūt erāt q̄ttuor filie virgines ꝓphetā
tes. Et cum moraremur per dies
aliquot: ſuꝑuenit q̄dā vir a iudea ꝓphe
ta noīe agabus. Is cū veniſſet ad nos
tulit zonam pauli: et alligans
ſibi pedes ⁊ manus dixit.
Hec dicit ſpiritus ſanctus. Virum
cuius eſt zona hec ſic alligabunt
in hieruſalem iudei: ⁊ tradent
in manus gentiū. Qđ cum audiſſem⁹:
rogabam⁹ nos ⁊ qui loci illius erant: C
ne aſcenderet hieroſolymā. Tunc
rn̄dit Paulus ⁊ dixit. Quid facitis flen
tes ⁊ affligentes cor meum?
Ego autē non ſolum alligari ſ; ⁊ mori
in hieruſalem paratus ſum propter
nomen domini ieſu. Et cum
ei ſuadere nō poſſem⁹: q̄euim⁹ dicētes.
Domini voluntas fiat. Poſt dies aūt
iſtos p̄parati aſcendebamus

ιερουσαλήμ. συνήλθον δὲ καὶ τῶν
μαθητῶν ἀπὸ καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἀγα-
γόντες παρ᾽ ᾧ ξενισθῶμεν μνάσωνι τινὶ κυ
πρίῳ ἀρχαίῳ μαθητῇ. γενομένων δὲ ἡμῶν
εἰς ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς
οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ παῦ-
λος σὺν ἡμῖν πρὸς ἰάκωβον, πάντες τε πα
ρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος
αὐτούς, ἐξηγεῖτο καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίη
σεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας
αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἐδόξαζον τὸν θε-
όν. εἶπόν τε αὐτῷ. θεωρεῖς ἀδελφὲ πόσαι μυ
ριάδες εἰσὶν ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων,
καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχου-
σι. κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασί
αν διδάσκεις ἀπὸ μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθ-
νη πάντας ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμ-
νειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσι περι-
πατεῖν. τί οὖν ἐστί. πάντως δεῖ πλῆθος συ
νελθεῖν. ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. τοῦ
το οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν ἄν
δρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν.
τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐ-
τοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖς ἵνα ξυρήσων
ται τὴν κεφαλήν, καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν
κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ
στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων.
περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν, ἡμεῖς
ἐπεστείλαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τη
ρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό
τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν
καὶ πορνείαν. τότε ὁ παῦλος παραλαβὼν
τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς
ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερὸν διαγγέλλων τὴν
ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ ἕως
οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν
ἡ προσφορά. ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι
συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι θεα
σάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα
τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐ-
τὸν κράζοντες. ἄνδρες ἰσραηλῖται βοηθεῖτε.
οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ
καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάν
τας πανταχοῦ διδάσκων. ἔτι τε καὶ ἕλλη-
νας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ κεκοίνωκε τὸν
ἅγιον τόπον τοῦτον. ἦσαν γὰρ ἑωρακό-
τες τρόφιμον τὸν ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει
σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱε-
ρὸν εἰσήγαγεν ὁ παῦλος. ἐκινήθη τε ἡ πό
λις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λα
οῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ παύλου εἷλκον
αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλεί-

in hieruſalem. Venerũt aũt quidaʒ ex
diſcipulis a ceſarea nobiſcũ: adducẽtes ſe
cũ apd quẽ hoſpitaremur iaſonẽ q̃ndaʒ
cypriũ ãtiquũ diſcipulũ. Et cũ veniſſem⁹
hieroſolymaʒ: libenter exceperunt nos
frẽs. Sequẽti ãt die introibat paulus
nobiſcũ ad iacobũ: oẽs qʒ collecti ſunt
ſeniores. Quos cum ſalutaſſet: ꝏꝏ ꝏꝏ D
narrabat per ſingula que deus feciſſet
in gentibus per miniſterium ꝏꝏ ꝏꝏ ꝏꝏ
illi⁹. At illi cũ audiſſẽt: magnificabãt
deũ. Dixerũt qʒ ei. Vides frater quot
milia ſunt in iudeis qui crediderunt:
ꝛ omnes emulatores ſunt legis. ꝏꝏ
Audierũt autem de te qꝛ diſceſſioneʒ
doceas a moyſe eoꝝ qui per gentes ſunt
iudeoꝝ: dicẽs nõ debere eos circũcidere
filios ſuos neqʒ ſʒ ꝯſuetudinẽ ingredi.
Quid ergo ẽ? Vtiqʒ opʒ ꝯuenire mul
titudinẽ. Audiẽt ei te ſuperueniſſe. Hoc
ergo fac qd tibi dicim⁹. Sũt nobis vi
ri q̃ttuor votum habentes ſuper ſe. ꝏꝏ
His aſſumptis ſanctifica te cuʒ illis: ꝏ
ꝛ impende in illis vt radant ꝏꝏ ꝏꝏ
capita: ꝛ ſcient omnes qꝛ que ꝏꝏ ꝏꝏ
de te audierunt falſa ſunt: ſed ꝏꝏ ꝏꝏ
ambulas ꝛ ipſe cuſtodiens ꝏꝏ Γ nos
legẽ. De his ãt q crediderũt ex gẽtib⁹ E
ſcripſim⁹ iudicãtes : ꝏꝏ ꝏꝏ ꝏꝏ ꝏꝏ ꝏꝏ
ꝏꝏ ꝏꝏ ꝏꝏ ꝏꝏ vt abſtineant ſe ab
idolis imolato ꝛ ſanguine ꝛ ſuffocato
ꝛ fornicatione. Tunc paulus aſſumptis
viris poſtera die purificatus cuʒ illis
intrauit in templuʒ: annuncians ꝏꝏ
expletionẽ dieruʒ purificationis: donec
offerretur pro vnoquoqʒ eorum ꝏꝏ ꝏꝏ
oblatio. Dum autem ſeptem dies ꝏꝏ
ꝯſũmarent: hi q de aſia erãt iudei cũ vi
diſſent eũ in tẽplo concitauerunt omneʒ
populum: ꝛ iniecerunt ei manus ꝏꝏ ꝏꝏ
clamãtes. Viri iſraelite adiuuate. ꝏꝏ
Hic eſt homo qui aduerſus populum
ꝛ legem ꝛ locum hunc omnes ꝏꝏ ꝏꝏ
vbiqʒ docens: inſuper ꝛ gentiles ꝏꝏ
induxit in templum: ꝛ violauit ꝏꝏ ꝏꝏ
ſanctum locum iſtum. Viderant enim F
trophimum ephesiuʒ in ciuitate ꝏꝏ ꝏꝏ
cũ ipſo: quẽ eſtimauerũt q̃n in tẽpluʒ
itroduxiſſet paul⁹. Cõmota qʒ eſt ciui-
tas tota: ꝛ facta eſt concurſio populi. ꝏ
Et apprehendentes paulum trahebant
eũ extra tẽplũ: ꝛ ſtatim clauſe ſunt ꝏ

σθήσαν αἱ θύραι. ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται ἱερουσαλήμ. ὃς ἐξ αὐτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν παῦλον. ἐγγίσας δὲ ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη καὶ τί ἐστι πεποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον αἶρε αὐτόν. μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν, ὁ παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ. εἰ ἔξεστι μοι εἰπεῖν πρός σε. ὁ δὲ ἔφη. ἑλληνιστὶ γινώσκεις. οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων. εἶπε δὲ ὁ παῦλος. ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι ἰουδαῖος, ταρσεὺς τῆς κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης. δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν, κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ. πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησε τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων.

Cap.xxii.

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καί φησιν. ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ ἰουδαῖος γεγεννημένος ἐν ταρσῷ τῆς κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστὲ σήμερον, ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὡς ὁ ἀρχιερεύς μοι μαρτυρεῖ καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ᾽ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς δαμασκόν, ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ,

ianue. Querentibus autem eum occidere nunciatum est tribuno cohortis: quia tota confundit hierusalem. Qui statim assumptis militibus ꝛ centurionibus decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum ꝛ milites: cessauerunt percutere paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum: ꝛ iussit alligari cathenis duabus: ꝛ interrogabat quis esset ꝛ quid fecisset. Alii autem aliud clamabant in turba. Et cum non posset certum cognoscere pre tumultu: iussit eum duci in castra. Et cum venisset ad gradus: contigit ut portaretur a militibus propter vim populi. B Sequebatur enim multitudo populi: clamans tolle eum. Et cum cepisset induci in castra: paulus dicit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei grece nosti? Nonne tu es egyptius: qui ante hos dies tumultum concitasti: ꝛ eduxisti in desertum quattuor milia virorum sicariorum? Et dixit ad eum paulus. Ego homo sum quidem iudeus a tarso cilicie: non ignote ciuitatis municeps. Rogo autem te: permitte mihi loqui ad populum. Et cum ille permisisset paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem: ꝛ magno silentio facto allocutus est lingua hebrea dicens.

Cap.xxii.

A Viri fratres ꝛ patres audite quam ad vos nunc reddo rationem. Cum audissent autem quia hebrea lingua loquitur ad illos magis prestiterunt silentium. Et dicit. Ego sum vir iudeus natus tarso cilicie: nutritus autem in ista ciuitate secus pedes gamalielis: eruditus iuxta veritatem paterne legis: emulator legis sicut ꝛ vos omnes estis hodie: qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem alligans ꝛ tradens in custodias viros ac mulieres sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit ꝛ omnes maiores natu: a quibus ꝛ epistolas accipiens ad fratres damascum pergebam ut adducerem inde vinctos in hierusalem ut punirentur. Factum est autem eunte me ꝛ appropinquante damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa:

Supra.8.a. ꝛ .9.a.

Digitized by Google

ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς
λεγούσης μοι. σαοὺλ σαοὺλ τί με διώκεις.
ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην. τίς εἶ κύριε. εἶπέ τε
πρός με. ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος ὃν σὺ
διώκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐ
θεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν φωνὴν
δὲ οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον
δέ τί ποιήσω κύριε. ὁ δὲ κύριος εἶπε πρός
με. ἀναστὰς πορεύου εἰς δαμασκόν, κακεῖ
σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς
δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμε=
νος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς δαμα=
σκόν. ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν
νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν
κατοικούντων ἐν δαμασκῷ ἰουδαίων, ἐλ=
θὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι. σαοὺλ ἀ
δελφὲ ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέ
βλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν. ὁ θεὸς τῶν πα
τέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ
θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀ
κοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι
ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους
ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλ=
λεις. ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς
ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου. ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι
εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου
ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει καὶ ἰδεῖν
αὐτὸν λέγοντά μοι. σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν
τάχει ἐξ ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξον=
ταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. κἀγὼ εἶ
πον. κύριε αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην
φυλακίζων καὶ δαίρων κατὰ τὰς συναγω=
γὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ. καὶ ὅτε ἐξεχεῖ
το τὸ αἷμα στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρός
σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδο
κῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, φυλάσσων τὰ ἱμά
τια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπε πρός
με. πορεύου ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαπο
στελῶ σε. ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου
τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν
λέγοντες. αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον.
οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. κραζόντων δὲ αὐ
τῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν
βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν αὐτὸν
ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰ
πὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγ=
νῷ δι᾽ ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς
δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς
τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ παῦλος. εἰ ἄν
θρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑ=
μῖν μαστίζειν. ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος

et decidens in terram audiui vocem
dicētē mihi. Saule ſaule q̄d me pſeq̄ris? Sup.9.a.
Ego aūt reſpōdi. Quis es dñe? Dixit 1.Cor.15.b Gala.1.c.
ad me. Ego ſum ieſus nazarenꝰ quē tu B
pſeq̄ris. Et q̄ mecū erāt lumē q̄dē vide
runt: vocem
aūt nō audierūt eiꝰ q̄ loq̄bat̄ mecū. Et
dixi. Quid faciā dñe. Dñs aūt dixit ad
me. Surgens vade damaſcum: et ibi
tibi dicetur de oībus que te oportea
facere. Et cum non viderem pre
claritate luminis illiꝰ: ad manū deductꝰ
a comitibus veni damaſcum.
Ananias autem quidā vir timoratꝰ ſc̄m
legem teſtimonium hn̄s ab omnibus
habitātibus ī damaſco iudeis: veniens
ad me et ſtās dixit mihi. Saule frater
reſpice. Et ego eadem hora reſpexi
in eum. At ille dixit. Deus patrum
noſtroꝝ preordinauit te vt cognoſceres
volūtatē eius: et videres iuſtū et audires
vocem ex ore eius: q̄
eris teſtis illius ad omnes homines
eoꝝ q̄ vidiſti et audiſti. Et nūc q̄d mo
raris? Exurge et baptizare et ablue
peccata tua inuocato nomine
ipſius. Factum eſt autem reuertēti mi C
hi in hieruſalem et oranti
ī tēplo: fieri me in ſtupore mētis et vide
re illū dicentem mihi. Feſtina et exi
velociter ex hierlm: q̄m non recipient
teſtimoniū tuū de me. Et ego dixi
Dñe ipſi ſciunt q̄ ego eram
cōcludēs ī carcerē et cedēs p̄ ſynagogas
eos q̄ credebāt in te. Et cū funderetur Sup.7.d
ſanguis ſtephani teſtis
tui ego ſtabā et conſentiebam et
cuſtodiebam veſtimenta
interficientiū illū. Et dixit ad
me. Vade q̄m ego ī natiōes lōge mit
tā te. Audiebāt aūt eū vſq3 ad hoc
verbum: et leuauerunt vocem ſuam
dicentes. Tolle de terra huiuſcemodi.
Nō eī pbas ē eū viuere. Vociferātibꝰ
aūt eis et piſciētibꝰ veſtimēta ſua et pul
uerem iactantibus in aerem: iuſſit
tribunꝰ induci eū in caſtra
et flagellis cedi et torqueri eum vt ſciret
propter quā cām ſic acclamarēt ei. Et
cum aſtrinxiſſent eū loris: dixit
aſtāti ſibi cēturioni paulus. Si hominē D
romanum et indemnatum licet vobis
flagellare? Quo audito centurio

Digitized by Google

προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ λέγων. ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ῥωμαῖός ἐστι. προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ. λέγε μοι, σὺ ῥωμαῖος εἶ. ὁ δὲ ἔφη, ναί. ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος. ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ παῦλος ἔφη. ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς. τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν. καὶ καταγαγὼν τὸν παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

Cap. 23.

Ἀτενίσας δὲ παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν. ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. τότε ὁ παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε. τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός τοῖχε κεκονιαμένε, καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι. οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς. ἔφη τε ὁ παῦλος. οὐκ ᾔδειν ἀδελφοί ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς. γέγραπται γάρ. ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. γνοὺς δὲ ὁ παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ. ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι υἱὸς φαρισαίου. περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν σαδδουκαίων καὶ φαρισαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν μηδὲ ἄγγελον μήτε πνεῦμα. φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη. καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων, διεμάχοντο λέγοντες. οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. εἰ δὲ καὶ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε. θάρσει παῦλε. ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς ἱερουσαλήμ,

acceſſit ad tribunū: ⁊ nūciauit ei dicens. Quid acturus es? Hic enim homo ciuis romanus eſt. Accedens autem tribunus dixit illi. Dic mihi: ſi tu romanus es? At ille dixit. Etiā. Et reſpōdit tribunus: Ego multa ſumma ciuilitatem hanc conſecutus ſum. Et paulus ait. Ego autem ⁊ natus ſum. Protinus ergo diſceſſerunt ab illo qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit poſtquam reſciuit quia ciuis romanus eēt: ⁊ quia alligaſſet eū. Poſtera autem die volens ſcire diligentius quā ex cauſa accuſaretur a iudeis: ſoluit eum: ⁊ iuſſit ſacerdotes conuenire ⁊ omne concilium: ⁊ producens paulum ſtatuit inter illos.

Cap. 23.

A Intendens autem in cōciliū paulus ait. Viri fratres ego omni conſcientia bona conuerſatus ſum ante deū vſque in hodiernū diē. Princeps autem ſacerdotū ananias precepit aſtantibus ſibi percutere os eius. Tunc paulus dixit ad eum. Percutiet te deus paries dealbate. Et tu ſedes iudicās me ſecundum legem: ⁊ contra legem iubes me percuti? Et qui aſtabāt dixerūt. Summū ſacerdotē dei maledicis? Dixit autem paulus. Neſciebā fratres quia princeps eſt ſacerdotū. Scriptum eſt enim. Principē populi tui non maledices. Exo. 22. d.

B Sciens autem paulus quia vna pars eſſet ſaduceorū ⁊ altera phariſeorū: exclamauit in concilio. Viri fratres ego phariſeus ſum filius phariſei. De ſpe ⁊ reſurrectiōe mortuorū ego iudicor. Et cū hec dixiſſet: facta eſt diſſenſio inter phariſeos ⁊ ſaduceos: ⁊ ſoluta eſt multitudo. Saducei autem dicunt non eē reſurrectionē mortuorū neque angelū neque ſpiritū: phariſei autem vtraque confitent. Factus eſt autem clamor magnus. Et exurgentes quidam phariſeorum pugnabant dicētes. Phil. 3. a. Mat. 22. d.

C Nihil mali inuenimus in homine iſto. Quid ſi ſpiritus locutus eſt ei aut angelus? Et cū magna diſſenſio facta eēt: timens tribunus ne diſcerperet paulus ab ipſis: iuſſit milites deſcendere ⁊ rapere eū de medio eorū: ac deducere eum in caſtra. Sequenti autem nocte aſſiſtens ei dominus ait. Conſtans eſto. Sicut enim teſtificatus es de me in hieruſalem, Infra. 27. c.

Digitized by Google

οὕτω δεῖ σε καὶ εἰς ῥώμην μαρτυρῆσαι. γε
νομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες τινὲς τῶν ἰου
δαίων συστροφήν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς,
λέγοντες μή τε φαγεῖν μή τε πιεῖν ἕως
οὗ ἀποκτείνωσι τὸν παῦλον. ἦσαν δὲ πλεί
ους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσί
αν πεποιηκότες, οἵτινες προσελθόντες τοῖς
ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις εἶπον. ἀναθέ=
ματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύ
σασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν παῦλον.
νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ
σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὔριον καταγάγη
αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσ
κειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ. ἡμεῖς δὲ
πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ
ἀνελεῖν αὐτόν. ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀ=
δελφῆς παύλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγει
λε τῷ παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ παῦ
λος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη. τὸν νεανίσ
κον τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον.
ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν
παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλί=
αρχον, καὶ φησίν. ὁ δέσμιος παῦλος προσ=
καλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεα=
νίαν ἀγαγεῖν πρὸς σὲ ἔχοντά τι λαλῆσαι
σοι. ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χι
λίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ᾽ ἰδίαν ἐπυνθά
νετο. τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι. εἶπε
δέ, ὅτι οἱ ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι
σε ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγά=
γῃς τὸν παῦλον, ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέσ=
τερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ οὖν μὴ
πεισθῇς αὐτοῖς. ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ
αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτι
νες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μή=
τε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν ἕ
τοιμοί εἰσι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐ=
παγγελίαν. ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε
τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆ=
σαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με. καὶ προ
σκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων
εἶπεν. ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅ
πως πορευθῶσιν ἕως καισαρείας, καὶ ἱππεῖς
ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους
ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, κτήνη τε πα
ραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν παῦλον δι
ασώσωσι πρὸς φήλικα τὸν ἡγεμόνα,
γράψας ἐπιστολὴν
περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον. κλαύδιος
λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι φήλικι χαί=

ſic te opʒ ⁊ rome teſtificari. Factã
ãt die collegerunt ſe quidam ex iudeis et
deuouerunt ſe ſros donec
dicẽtes neq̃ʒ mãducaturos neq̃ʒ bibitu=
occiderẽt paulũ. Erãt ãt plus D
q̃ʒ q̃dragita viri q̃ hãc ↄiurationem
fecerant: qui acceſſerunt
ad p̃ncipes ſacerdotũ ⁊ ſẽiores ⁊ dixerũt.
Deuotiõe deuouim⁹ nos nihil guſtatu
ros donec occidamus paulum.
Nunc ergo vos notum facite tribuno
cum concilio: vt producat
illum ad vos tãq̃ȝ aliq̃d certi⁹ cognitu
ri de eo. Nos vero
priuſq̃ȝ appropiet parati ſumus
iterficere illũ. Q̃d cũ audiſſet fili⁹ ſoro
ris pauli inſidias: venit
⁊ intrauit caſtra: nunciauitq̃ʒ
paulo. Vocans autem paulus ad ſe
vnũ ex cẽturiõib⁹ ait. Adoleſcentem
hunc adduc ad tribunum.
Habet ei aliq̃d idicare illi. Et ille q̃dẽ
aſſumẽs eũ: duxit ad tribunũ
⁊ ait. Vinctus paulus vocans E
rogauit me hunc adoleſcentem
p̃ducere ad te habentẽ aliquid loqui
tibi. Apph̃ẽdẽs ãt tribun⁹ manũ illiuſ
receſſit cũ eo ſeorſuʒ ⁊ interrogauit illum.
Quid ẽ q̃d habes indicare mihi. Ille
aũt dixit. Iudeis cõuenit rogare
te vt craſtina die producas
paulum in cõciliũ quaſi aliquid certius
inquiſituri ſint de illo: tu vero ne
credideris illis. Inſidiant̃ eniʒ ei ex
eis viri amplius q̃ȝ quadragita: qui
ſe deuouerunt non manducare neq̃ʒ
bibere donec interficiãt eũ: ⁊ nũc para
ti ſunt expectantes promiſſum tuum.
Tribunus igitur dimiſit F
adoleſcẽtẽ: p̃cipiẽs ei ne cui loqueretur
q̃m hec nota ſibi feciſſet. Et vocatis
duobus centurionibus:
dixit illis. Parate milites ducẽtos: vt
eant vſq̃ʒ ceſaream: ⁊ equites
ſeptuaginta et lancearios ducentos
a tertia hora noctis ⁊ iumẽta prepara
te vt imponentes paulum ſaluum per=
ducerent ad felicem preſidem. Timuit eni
ne forte raperent eum iudei ⁊ occiderent: et
ipſe poſtea calumniam ſuſtineret tanq̃ȝ ac=
cepturus pecuniaʒ: ſcribens ei epiſtolam
continentem hec. Claudius
lyſias optimo preſidi felici ſaluteʒ.

ρειν. τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι ῥωμαῖός ἐστι. βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν. ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, ἐξ αὐτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. ἔρρωσο. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν ἀντιπατρίδα. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστί, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ κιλικίας, διακούσομαί σου ἔφη ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

Cap. 24.

Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥήτορος τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρτυλλος λέγων. πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ, ἀποδεχόμεθα κράτιστε φῆλιξ μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσιν πᾶσι τοῖς ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν ναζωραίων αἱρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίναι. παρελθὼν δὲ λυσίας ὁ χιλίαρχος βία πολλῇ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀφείλετο καὶ πρὸς σὲ ἀπέστειλε, κελεύσας καὶ τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι. παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι, ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. ἀπεκρίθη τε ὁ παῦλος, νεύσαντος

Virum hunc comprehenſum a iudeis: et incipientem interfici ab eis ſuperueniens cum exercitu eripui: cognito quia romanus eſt. Volens quoque ſcire cauſam quam obiiciebant illi deduxi eum in concilium eorum. Quem inueni accuſari de queſtionibus legis ipſorum: nihil vero dignum morte aut vinculis habentem crimen. B
Et cum mihi platum eſſet de inſidiis quas parauerant illi: miſi eum ad te: denuncians et accuſatoribus vt dicant apud te. Vale. Milites vero ſecundum preceptum ſibi aſſumentes paulum: duxerunt per noctem in antipatridem: et poſtera die dimiſſis equitibus vt cum eo irent: reuerſi ſunt ad caſtra. Qui cum veniſſent ceſaream et tradidiſſent epiſtolam preſidi: ſtatuerunt ante illum et paulum. Cum legiſſet autem et interrogaſſet de qua prouincia eſſet: et cognoſcens quia de cilicia: audiam te inquit cum accuſatores tui venerint. Iuſſit quoque in pretorio herodis cuſtodiri eum.

Cap. 24.

Poſt quinque autem dies deſcendit princeps ſacerdotum ananias cum ſenioribus quibuſdam et tertullo quodam oratore: qui adierunt preſidem aduerſus paulum. Et citato paulo: cepit accuſare tertullus dicens. Cum in multa pace agamus per te: et multa corrigantur per tuam prouidentiam ſemper et vbique: ſuſcipimus optime felix cum omni gratiarum actione. Ne diutius autem te protraham: oro breuiter audias nos pro tua clementia. Inuenimus hunc hominem peſtiferum et concitantem ſeditionem omnibus iudeis in vniuerſo orbe et autorem ſeditionis ſecte nazarenorum: qui etiam templum violare conatus eſt: quem et apprehenſum voluimus ſecundum legem noſtram iudicare. Superueniens autem tribunus lyſias cum vi magna eripuit eum de manibus noſtris: iubens accuſatores eius ad te venire: a quo poteris ipſe iudicans de omnibus iſtis cognoſcere: de quibus nos accuſamus eum. Adiecerunt autem et iudei dicentes hec ita ſe habere. Reſpondit autem paulus: annuente

A B

Digitized by Google

αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν. ἐκ πολλῶν ἐ=
τῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστά=
μενος, εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπο=
λογοῦμαι. δυναμένου σου γνῶναι ὅτι οὐ
πλείους εἰσί μοι ἡμέραι δεκαδύο ἀφ' ἧς
ἀνέβην προσκυνήσων ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ οὔ
τε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγό=
μενον ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔ=
τε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν,
οὔτε παραστῆσαι δύνανται περὶ ὧν νῦν κα
τηγοροῦσι μου. ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅ
τι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτω
λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ πιστεύων πᾶσι
τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γε
γραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεὸν, ἣν
καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται ἀνάστασιν
μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν δικαίων τε καὶ ἀδί=
κων. ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον
συνείδησιν ἔχων πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀν
θρώπους. δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενό=
μην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου
καὶ προσφοράς, ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμέ=
νον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ
θορύβου,
τινὲς ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι οὓς
δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔ=
χοιεν πρός με, ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί
εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ
συνεδρίου, ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἔ=
κραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς, ὅτι περὶ ἀναστάσεως
νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ' ὑμῶν. ἀ
κούσας δὲ ταῦτα ὁ φίληξ, ἀνεβάλλετο αὐ=
τούς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ,
εἰπών. ὅταν λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ δι
αγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς. διαταξάμενός τε
τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν παῦλον ἔ=
χειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδί=
ων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.
μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ φί
ληξ σὺν δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ
ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν παῦλον, καὶ ἤ
κουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν ἰησοῦν πί
στεως. διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιο
σύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ
μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ
φίληξ ἀπεκρίθη. τὸ νῦν ἔχον πορεύου,
καιρὸν δὲ λαβὼν μετακαλέσομαί σε, ἅμα
καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ
ὑπὸ τοῦ παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν, διὸ
καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡ=
μίλει αὐτῷ. διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβε
διάδοχον ὁ φίληξ πόρκιον φῆστον. θέλων

ſibi preſide dicere. Ex multis annis
te eſſe iudiceꝫ genti huic ſciens:
bono animo pro me ſatiſfaciam.
Potes eniꝫ cognoſcere quia nō
plus ſūt mihi dies q̄ꝫ duodeciꝫ ex quo
aſcendi adorare in hieruſalem: ⁊ neqꝫ
in tēplo iuenerūt me cū aliquo diſpu
tantem aut cōcurſū facientē turbe neqꝫ
in ſynagogis neqꝫ in ciuitate:
neqꝫ ꝓbare pn̄t tibi de quib⁹ nūc me
accuſant. Cōfiteor hoc aūt tibi ꝙ
ſecūduꝫ ſectā quaꝫ dicūt hereſim: ſic
deſeruio patri ⁊ deo meo: credēs omnib⁹
q̄ in lege ⁊ ꝓphetis ſcripta ſunt:
ſpē habens in deum quam
⁊ hi ipſi expectant reſurrectionem
futuram iuſtorum ⁊ iniquorum.
In hoc ⁊ ipſe ſtudeo ſine offendiculo C
ꝯſcientiaꝫ habere ad deū ⁊ ad hoīes ſp̄
Poſt annos āt plures
elemoſynas facturus in gentem meam
veni: ⁊ oblatiōes ⁊ vota ī q̄b⁹ iuenerūt
me purificatū ī tēplo: nō cū turba ne=
qꝫ cum tumultu. Et apprehenderunt me
clamantes ⁊ dicentes. Tolle inimicuꝫ no=
ſtrum. Quidā āt ex aſia iudei quos
oportebat apd̄ te p̄ſto eē ⁊ accuſare ſi
q̇d hērēt aduerſū me: aut hi ipi dicāt ſi
q̇d inuenerūt in me iniq̇tatis cū ſtem in
cōcilio: niſi de vna hac ſolūmodo vo=
ce q̄ clamaui inter eos ſtās: qm̄ de re=
ſurrectiōe mortuoꝝ ego iudicor hodie a
vobis. Diſtulit auteꝫ illos felix
certiſſime ſciens de via hac
dicēs. Cū tribun⁹ lyſias deſcēderit au=
diaꝫ vos. Iuſſit qꝫ D
centurioni cuſtodire eum ⁊ habere
requiem: nec quēquaꝫ de ſuis ꝓhibere
miniſtrare ei.
Poſt aliquot auteꝫ dies veniens felix
cum druſilla vxore ſua que erat
iudea vocauit paulum: ⁊ audiuit ab
eo fidem que eſt in chriſtum ieſum.
Diſputante autem illo de iuſtitia
⁊ caſtitate ⁊ de iudicio
futuro: tremefactus
felix reſpōdit. Quod nūc attinet vade:
tempore āt oportuno accerſiā te: ſimul
et ſperans ꝙ pecunia ei daretur
a paulo: propter quod
⁊ frequenter accerſiens euꝫ loquebatur
cum eo. Biennio autē expleto: accepit
ſucceſſorē felix portiū feſtum. Volens

Digitized by Google

δε χάριτας καταθέσθαι τοις ιουδαίοις ο φί
ληξ, κατέλιπε τον παύλον δεδεμένον. Cap. 25.
Φήστος ουν επιβάς τη επαρχία, μετά
τρείς ημέρας ανέβη εις ιεροσόλυμα από
καισαρείας. ανεφάνισαν δε αυτώ ο τε αρ-
χιερεύς και οι πρώτοι των ιουδαίων κατά
του παύλου, και παρεκάλουν αυτόν αιτού
μενοι χάριν κατ' αυτού, όπως μεταπέμψη-
ται αυτόν εις ιερουσαλήμ, ένεδραν ποιούν
τες ανελείν αυτόν κατά την οδόν. ο μεν ουν
φήστος απεκρίθη τηρείσθαι τον παύλον εν
καισαρεία, εαυτόν δε μέλλειν εν τάχει εκ-
πορεύεσθαι. οι ουν δυνατοί εν υμίν φησί συ
γκαταβάντες, ει τι εστίν εν τω ανδρί τού-
τω άτοπον, κατηγορείτωσαν αυτού. δια-
τρίψας δε εν αυτοίς ημέρας πλείους η οκ
τώ καταβάς εις καισάρειαν, τη επαύριον κα
θίσας επί του βήματος, εκέλευσε τον παύ-
λον αχθήναι. παραγενομένου δε αυτού, πε
ριέστησαν οι από ιεροσολύμων καταβεβηκό
τες ιουδαίοι, πολλά και βαρέα αιτιώματα
φέροντες κατά του παύλου, α ουκ ίσχυον
αποδείξαι, απολογουμένου αυτού ότι ού
τε εις τον νόμον των ιουδαίων ούτε εις το ιε
ρόν ούτε εις καίσαρα ήμαρτον. ο φήστος δε
τοις ιουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, α
ποκριθείς τω παύλω είπε. θέλεις εις ιεροσό
λυμα αναβάς εκεί περί τούτων κρίνεσθαι επ'
εμού. είπε δε ο παύλος. επί του βήματος
καίσαρος εστώς ειμί, ου με δει κρίνεσθαι.
ιουδαίους ουδέν ηδίκησα ως και συ κάλλι
ον επιγινώσκεις. ει μεν γαρ αδικώ και άξιον
θανάτου πέπραχά τι, ου παραιτούμαι το α
ποθανείν. ει δε ουδέν εστίν ων ούτοι κατη-
γορούσι μου, ουδείς με δύναται αυτοίς χα
ρίσασθαι. καίσαρα επικαλούμαι. τότε ο φή-
στος συλλαλήσας μετά του συμβουλίου α
πεκρίθη. καίσαρα επικέκλησαι, επί καίσαρα
πορεύση. ημερών δε διαγενομένων τινών
αγρίππας ο βασιλεύς και βερνίκη κατήντη
σαν εις καισάρειαν ασπασόμενοι τον φήστον.
ως δε πλείους ημέρας διέτριβεν εκεί, ο φή
στος τω βασιλεί ανέθετο τα κατά τον
παύλον λέγων. ανήρ τις εστί καταλελειμ
μένος υπό φίληκος δέσμιος, περί ου γενο
μένου μου εις ιεροσόλυμα ενεφάνισαν οι
αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι των ιουδαίων,
αιτούμενοι κατ' αυτού δίκην. προς ους α
πεκρίθην, ότι ουκ εστίν έθος ρωμαίοις χαρί
ζεσθαι τινά άνθρωπον εις απώλειαν, πριν η
ο κατηγορούμενος κατά πρόσωπον έχει
τους κατηγόρους, τόπον τε απολογίας λά
βοι περί του εγκλήματος. συνελθόντων ουν

autem gratiã preſtare iudeis felix
reliquit paulum vinctũ. Cap. 25.
Feſtus ergo cum veniſſet in puinciã A
poſt triduũ aſcẽdit hieroſolymã a
ceſarea. Adierũt q; eũ pĩcipes ſacer
dotum ⁊ primi iudeorum aduerſus
paulu;: ⁊ rogabant eum poſtulantes
gratia; aduerſus eũ: vt iuberet pduci
eum in hieruſale;: inſidias tendẽtes
vt interficerent eũ in via. Feſtus aute;
reſpondit ſeruari quidem paulum in
ceſarea: ſe autem maturius profecturũ.
Qui ergo in vobis ait potẽtes ſũt: deſ
cendentes ſimul ſi quod eſt in viro
crimen accuſent eum. Demoratus
aũt iter eos dies nõ amplius q̃ octo aut
decẽ deſcẽdit ceſareã: ⁊ altera die ſedit
pro tribunali: ⁊ iuſſit paulum
adduci. Qui cũ pductus eẽt: circumſtete
runt eu; qui ab hieroſolyma deſcenderãt
iudei: multas ⁊ graues cauſas
obijcientes: quas non poterant
pbare: paulo rationẽ reddẽte q̃m neq;
in legem iudeorum neq; in templu;
neq; in ceſarẽ q̇cquã peccaui. Feſtus aũt B
volens gratiam preſtare iudeis: rñdẽs
paulo dixit. Uis hieroſolymã
aſcendere ⁊ ibi de his iudicari apud
me? Dixit aũt paulus. Ad tribu
nal ceſaris ſto: ibi oportet me iudicari
Judeis non nocui: ſicut tu melius
noſti. Si enim nocui aut dignum
morte aliquid feci: non recuſo
mori. Si vero nihil ẽ eorũ q̃ hi accu
ſant me: nemo poteſt me illis donare.
Ceſarem appello. Tunc feſtus
cum conſilio locutus reſpondit.
Ceſarem appellaſti: ad ceſarem
ibis. Et cũ dies aliquot tranſacti eẽnt
agrippa rex et bernice deſcenderunt
ceſarea; ad ſalutandum feſtu;.
Et cũ dies plures ibi morarẽtur: feſtus
regi indicauit de
paulo dicẽs. Uir quida; eſt derelictus
a felice vinctus: de quo cu; eſſem
hieroſolymis adierunt me
pĩcipes ſacerdotũ ⁊ ſeniores iudeoru;:
poſtulãtes aduerſus illũ dãnationẽ. Ad C
quos rñdi: q2 nõ ẽ romanis ꝯſuetudo
donare aliquem homine; priuſquã
is qui accuſatur preſentes habeat
accuſatores: locũ q; defẽdẽdi accipiat
ad abluẽda crimia: q̃ ei obijciũt. Cũ er

Digitized by Google

ἐνθάδε ἀναβολήν μηδεμίαν ποιησάμενος,
τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπί τοῦ βήματος ἐκέλευ=
σα ἀχθῆναι τόν ἄνδρα, περί οὗ σταθέντες
οἱ κατήγοροι, οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον
ὧν ὑπενόουν ἐγώ. ζητήματα δέ τινα πε=
ρί τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρός αὐ
τόν, καί περί τινός ἰησοῦ τεθνηκότος ὅν ἔ
φασκεν ὁ παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δέ ἐ=
γώ τήν περί τούτου ζήτησιν ἔλεγον, εἰ
βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλήμ κα=
κεῖ κρίνεσθαι περί τούτων. τοῦ δέ παύλου
ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτόν εἰς τήν
τοῦ σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖ
σθαι αὐτόν ἕως οὗ πέμψω αὐτόν πρός καί
σαρα. ἀγρίππας δέ πρός τόν φῆστον ἔφη.
ἐβουλόμην καί αὐτός τοῦ ἀνθρώπου ἀ=
κοῦσαι. ὁ δέ αὔριον φησίν ἀκούσῃ αὐτοῦ.
τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ ἀγρίππα
καί τῆς βερνίκης μετά πολλῆς φαντασίας,
καί εἰσελθόντων εἰς τό ἀκροατήριον σύν τε
τοῖς χιλιάρχοις καί ἀνδράσι τοῖς κατ᾽ ἐξο=
χήν οὖσι τῆς πόλεως καί κελεύσαντος τοῦ
φήστου ἤχθη ὁ παῦλος. καί φησίν ὁ φῆσ
τος. ἀγρίππα βασιλεῦ καί πάντες οἱ συμ=
παρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, πε
ρί οὗ πᾶν τό πλῆθος τῶν ἰουδαίων ἐνέτυ=
χόν μοι ἔν τε ἱεροσολύμοις καί ἐνθάδε ἐ
πιβοῶντες μή δεῖν ζῆν αὐτόν μηκέτι. ἐγώ
δέ καταλαβόμενος μηδέν ἄξιον θανάτου
αὐτόν πεπραχέναι, καί αὐτοῦ δέ τού=
του ἐπικαλεσαμένου τόν σεβαστόν ἔκρινα
πέμπειν αὐτόν. περί οὗ ἀσφαλές τι γρά
ψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. διό προήγα=
γον αὐτόν ἐφ᾽ ὑμῶν καί μάλιστα ἐπί σοῦ
βασιλεῦ ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως
γενομένης, σχῶ τι γράψαι. ἄλογον γάρ
μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον, μή καί τάς
κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι. Cap. 26.

Αγρίππας δέ πρός τόν παῦλον ἔφη. ἐ
πιτρέπεταί σοι ὑπέρ σεαυτοῦ λέγειν.
τότε ὁ παῦλος ἀπελογεῖτο ἐκτείνας
τήν χεῖρα. περί πάντων ὧν ἐγκα=
λοῦμαι ὑπό ἰουδαίων βασιλεῦ ἀγρίπ=
πα, ἥγημαι ἐμαυτόν μακάριον, ἐπί σοῦ
μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον, μάλι=
στα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κα=
τά ἰουδαίους ἠθῶν τε καί ζητημάτων.
διό δέομαί σου μακροθύμως ἀκοῦσαί
μου. τήν μέν οὖν βίωσίν μου τήν ἐκ
νεότητος τήν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην ἐν
τῷ ἔθνει μου ἐν ἱεροσολύμοις ἴσα=
σι πάντες οἱ ἰουδαῖοι προγινώσκον=

go huc conueniſſent: ſine vlla dilatione
in ſequẽti die ſedens pro tribunali iuſſi
adduci virũ: de quo cum ſtetiſſent
accuſatores: nullã cauſã deferebãt
de quibus ego ſuſpicabar malũ: q̃ſtiões
vero q̃ſdã de ſua ſupſtitiõe hẽbãt aduer
ſus eũ: et de quodã ieſu defũcto q̃m affir
mabat paulus viuere. Heſitans aũt ego
de huiuſmodi q̃ſtione dicebã: ſi
vellet ire hieroſolymã: et ibi
iudicari de iſtis. Paulo aũt
appellante vt ſeruaretur
auguſti cognitioni: iuſſi ſeruari
eum donec mittã eũ ad ceſarem.
Agrippa aũt dixit ad feſtũ.
Volebã et ipſe hominem audire.
Cras inquit audies eum.
Altera aũt die cũ veniſſet Agrippa
et Bernice cum multa ambitione:
et introiſſent in auditorium cũ
tribunis et viris principalibus
ciuitatis: iubente
feſto adductus ẽ paulus. Et dixit feſtus.
Agrippa rex et omnes q̃ ſimul adeſtis
nobiſcum viri: videtis hunc hoiem de
quo omnis multitudo iudeorũ iterpella
uit me hieroſolymis petẽtes et acclaman
tes non oportere eum viuere ãplius. E
go vero cõperi nihil dignum morte
eum admiſiſſe. Ipſo autem hoc
appellante ad auguſtum iudicaui
mittere. De quo quid certum ſcribam
dño non habeo. Propter quod pduxi
eum ad vos: et maxime ad te
rex agrippa: vt interrogatione
facta habeã q̃d ſcribã. Sine rõne enim
mihi videtur mittere vinctum et
cauſas eius non ſignificare. Cap. 26.

Agrippa vero ad paulum ait. Per
mittitur tibi loqui pro temetipſo.
Tunc paulus extenta
manu cepit rõnẽ reddere. De oibus q̃=
bus accuſor a iudeis rex agrippa
eſtimo me beatum apud te:
cum ſim defenſurus me hodie: maxime
te ſciente omnes que apud
iudeos ſũt cõſuetudines et q̃ſtiões. Prop
pter quod obſecro patiẽter me audias.
Et quidem vitam meam a
iuuentute que ab initio fuit in
gente mea in hieroſolymis nouerunt
omnes iudei preſcientes

τες με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅ=
τι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡ=
μετέρας θρησκείας ἔζησα φαρισαῖος. καὶ
νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέ=
ρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θε
οῦ ἕστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ δωδε=
κάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡ=
μέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι. πε=
ρὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι βασιλεῦ ἀ=
γρίππα ὑπὸ ἰουδαίων. τί ἄπιστον κρί=
νεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγεί=
ρει. ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς
τὸ ὄνομα ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου δεῖν
πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι, ὃ καὶ ἐποίη=
σα ἐν ἱεροσολύμοις. καὶ πολλοὺς τῶν
ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν
παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών.
ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆ
φον. καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς
πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμε=
νος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔ=
ξω πόλεις. ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς
τὴν δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτρο
πῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἡμέρας
μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον βασιλεῦ
οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ
ἡλίου περιλάμψαν με φῶς, καὶ τοὺς
σὺν ἐμοὶ πορευομένους, πάντων δὲ
καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκου=
σα φωνὴν λαλοῦσαν πρός με καὶ λέ
γουσαν τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ. σαοὺλ σα=
οὺλ τί με διώκεις. σκληρόν σοι πρὸς
κέντρα λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπον. τίς εἶ
κύριε. ὁ δὲ εἶπεν. ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὃν
σὺ διώκεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐ
πὶ τοὺς πόδας σου. εἰς τοῦτο γὰρ ὤφ=
θην σοι προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ
μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαι
σοι, ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ
τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγώ σε ἀποστέλλω
ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέ=
ψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξου=
σίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λα=
βεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον
ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. ὅ
θεν βασιλεῦ ἀγρίππα οὐκ ἐγενόμην ἀ=
πειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς
ἐν δαμασκῷ πρῶτον καὶ ἱεροσολύ=
μοις εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς ἰου=
δαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετα=
νοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια

me ab initio: ſi velit teſtimoniū ꝑhibe
re: q̄m ſcd̄m certiſſimā ſectā noſtre B
religionis vixi phariſeus. Et
nunc in ſpe q̄ ad patres noſtros
repromiſſionis facta ē a deo
ſto iudicio ſubiectꝰ: in q̄ duodecī tribꝰ
noſtre nocte ⁊ die
deſeruiētes ſperāt deuenire. De
q̄ ſpe accuſor a iudeis rex.
Quid incredibile iudicat
apud vos: ſi deus mortuos ſuſcitat:
Et ego q̄dē eſtimaueram me aduerſꝰ
nomen ihesu nazareni debere
multa contraria agere: quod feci
hieroſolimis. Et multos C
ſāctorū ego in carceribus incluſi:
a principibꝰ ſacerdotū poteſtate accep
ta. Et cū occiderētur detuli ſententiā.
Et per oēs ſynagogas
frequenter puniens eos: compellebā
blaſphemare: ⁊ amplius inſaniēs in
eos ꝑſequebar vſq; in exteras
ciuitates. In quibꝰ dū irem
damaſcum cum ptāte ⁊ permiſſum
principum ſacerdotum die
media in via vidi rex
de celo ſupra ſplendorem
ſolis circūfulſiſſe me lumē: ⁊ eos qui
mecum ſimul erant: omnes q̄ D
nos cum decidiſſemꝰ in terram audiui
vocem loquentem mihi
hebraica lingua. Saule ſaule
quid me ꝑſequeris? Durū eſt tibi cōtra Supra.9.a et.22.b.
ſtimulū calcitrare. Ego aūt dixi: Quis
es dñe? Dñs aūt dixit. Ego ſū ieſus
nazarenꝰ quē tu ꝑſequeris. Sed exurge
⁊ ſta ſupra pedes tuos. Ad hoc eī ap
parui tibi vt cōſtituā te miniſtrū ⁊
teſtē eorū que vidiſti: ⁊ eorū qbꝰ ap=
parebo tibi: eripiens te de populis ⁊
gentibꝰ in quas nūc ego mitto
te aperire oculos eorū: vt ↄuertātur
a tenebris ad lucem: et de poteſtate E
ſathane ad deū: vt accipiant
remiſſionē peccatorū ⁊ ſortē
inter ſanctos ꝑ fidē q̄ eſt in me. Unde
rex agrippa non fui incredulus
celeſti viſioni: ſed
his q̄ ſūt damaſci primū ⁊ hieroſolymis
⁊ in omnē regionē iudee
⁊ gentibus annunciabam vt penitentiā
agerēt ⁊ cōuerterētur ad deū: digna

Digitized by Google

τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα τούτων με οἱ ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ μωσῆς, εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη. μαίνῃ παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ὁ δὲ, οὐ μαίνομαι φησὶ κράτιστε φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ. λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι. οὐδὲ γὰρ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο ἐστί. πιστεύεις βασιλεῦ ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ ἀγρίππας πρὸς τὸν παῦλον ἔφη. ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι. ὁ δὲ παῦλος εἶπεν. εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους, ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες. ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ἀγρίππας δὲ τῷ φήστῳ ἔφη. ἀπολελύσθαι ἠδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο καίσαρα.

Cap.27.

Ως δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι ἰουλίῳ σπείρης σεβαστῆς, ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ ἀδραμυττηνῷ μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν ἀριστάρχου μακεδόνος θεσσαλονικέως. τῇ ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ ἰούλιος τῷ παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν, κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν κιλικίαν καὶ παμφυλίαν διαπλεύσαντες,

penitentie opera facientes. Hac ex cauſa me iudei cum eſſem in tẽplo cõprehẽſũ tẽptabãt volentes me interficere. Auxilio aũt adiutus dei vſq3 in hodiernũ diẽ ſto teſtificans minori atq3 maiori: nihil extra dicens q̃ ea q̃ prophete locuti ſunt futura eſſe ⁊ moyſes: ſi paſſibilis xp̃s: ſi primus ex reſurrectione mortuorũ lumẽ anunciaturus eſt populo ⁊ gentibus. Hec loquẽte eo ⁊ rationem reddẽte: feſtus magna voce dixit. Inſanis paule. Multe te littere ad inſaniã cõuertũt. Et paulus. Nõ inſanio inquit optime feſte: ſed veritatis ⁊ ſobrietatis verba eloquor. Scit enim de his rex: ad quem et conſtanter eloquor. Latere enim eum nihil horũ arbitror. Neq3 enim in angulo q̃cquã horũ geſtũ ẽ. Credis rex agrippa prophetis? Scio q2 credis. Agrippa autem ad paulũ. In modico ſuades me xp̃ianũ fieri. Et paulus. Opto apud deũ ⁊ in modico ⁊ in magno nõ tantũ te: ſed etiã omnes q̃ audiũt me hodie fieri tales qualis ⁊ ego ſum: exceptis vinculis his. Et exurrexit rex et preſes ⁊ bernice ⁊ qui aſſidebant eis. Et cũ ſeceſſiſſent: loquebantur adinuicem dicentes. Quia nihil morte aut vinculis dignũ qd fecit homo iſte. Agrippa autem feſto dixit. Dimitti poterat homo hic: ſi non appellaſſet ceſarem.

Cap.27.

Vt autẽ iudicatũ eſt nauigare eum in italiam: et tradi paulum cum reliquis cuſtodijs centurioni nomine iulio cohortis auguſte: aſcendentes nauẽ hadramytenã incipientẽ nauigare circa aſie loca ſuſtulimus: pſeuerãte nobiſcũ ariſtarcho macedone theſſalonicẽſe. Sequẽti aũt die venimus ſidonẽ. Humane autẽ tractans iulius paulum permiſit ad amicos ire ⁊ curam ſui agere. Et inde cũ ſuſtuliſſemus ſubnauigauimus cyprũ: ppterea q̃ eſſent venti contrarij. Et pelagus cilicie ⁊ pamphylie nauigantes:

F

ſup.11.c.

G

A

κατήχθημεν είς μύρα της λυκίας, κακεί εύ=
ρών ο εκατόνταρχοσ πλοίον αλεξανδρι=
νόν πλέον εις την ιταλίαν, ενεβίβασεν ημάς
εις αυτό. εν ικαναίς δε ημέραις βραδυ=
πλοούντεσ και μόλισ γενόμενοι κατά την
κνίδον, μη προσεώντος ημάς του ανέ=
μου υπεπλεύσαμεν την κρήτην κατά
σαλμώνην. μόλις τε παραλεγόμενοι αυ=
τήν, ήλθομεν εισ τόπον τινά καλούμενον
καλούσ λιμένασ, ω εγγύς ην πόλισ λα
σαία. ικανού δε χρόνου διαγενομένου
και όντοσ ήδη επισφαλούσ του πλο=
ός διά το και την νηστείαν ήδη παρελη=
λυθέναι, παρήνει ο παύλος λέγων αυτοίς.
άνδρες θεωρώ ότι μετά ύβρεως και πολ
λής ζημίασ ου μόνον του φορτίου και του
πλοίου, αλλά και των ψυχών ημών μέλ
λειν έσεσθαι τον πλούν. ο δε εκατοντάρχης
τω κυβερνήτη και τω ναυκλήρω επείθετο
μάλλον, η τοις υπό του παύλου λε=
γομένοις. ανευθέτου δε του λιμένοσ υ=
πάρχοντοσ προσ παραχειμασίαν, οι πλεί
ουσ έθεντο βουλήν αναχθήναι κακείθεν, εί=
πωσ δύναιντο καταντήσαντες εισ φοίνικα
παραχειμάσαι λιμένα της κρήτης βλέ=
ποντα κατά λίβα και κατά χώρον. υπο=
πνεύσαντος δε νότου δόξαντεσ τησ προ=
θέσεως κεκρατηκέναι, άραντεσ άσσον παρε
λέγοντο την κρήτην. μετ' ου πολύ δε έβαλε
κατ αυτήσ άνεμος τυφωνικός ο καλού=
μενοσ ευροκλύδων. συναρπασθέντος δε
του πλοίου και μη δυναμένου αντοφ=
θαλμείν τω ανέμω, επιδιδόντες εφερόμε=
θα. νησίον δε τι υποδραμόντεσ καλούμε=
νον κλαύδην, μόλισ ισχύσαμεν περικρα=
τείσ γενέσθαι της σκάφης. ην άραντεσ
βοηθείαις εχρώντο υποζωννύντες το πλοί
ον, φοβούμενοι τε μη εις την σύρτην εκ=
πέσωσι, χαλάσαντεσ το σκεύος ούτως εφέ
ροντο. σφοδρώς δε χειμαζομένων ημών, τη
εξής εκβολήν εποιούντο, και τη τρίτη αυτό
χειρες την σκευήν του πλοίου ερρίψαμεν.
μήτε δε ηλίου μήτε άστρων επιφαινόν=
των επί πλείονασ ημέρας, χειμώνος τε
ουκ ολίγου επικειμένου, λοιπόν περιη=
ρείτο πάσα ελπίς του σώζεσθαι ημάσ.
πολλήσ δε ασιτίασ υπαρχούσησ, τότε
σταθείς ο παύλοσ εν μέσω αυτών είπεν.
έδει μεν ω άνδρεσ πειθαρχήσαντας μοι, μη
ανάγεσθαι από της κρήτης κερδήσαι τε
την ύβριν ταύτην και την ζημίαν. και
τανύν παραινώ υμάς ευθυμείν. αποβολή

venimus lyſtrã q̃ eſt licie: et ibi inueniẽs
centurio nauem alexandrinam
nauigantem in italiam: tranſpoſuit nos
in eam. Et cum multis diebus tarde B
nauigaremus et vix deueniſſem9 cõtra
gnidum: ꝓhibente nos vento:
adnauigauimus crete iuxta
ſalmonem. Et vix iuxta nauigãtes
venimus in locum quẽdam qui vocatur
boni portus: cui iuxta erat ciuitas tha
laſſa. Multo aũt tpe peracto
et cum iam nõ eẽt tuta nauigatio
eo q̃ ieiunium iam preteriſſet:
conſolabatur eos paul9 dicens eis.
Viri video q̃m cũ iniuria ⁊ multo
dãno non ſolum oneris ⁊
nauis: ſed etiam aĩarũ noſtrarũ incipit
eſſe nauigatio. Centurio aũt
gubernatori ⁊ nauclero
magis credebat q̃ his q̃ a paulo dice
bantur. Et cum aptus portus non eſſet C
ad hyemandum: plurimi
ſtatuerunt cõſiliũ nauigare inde: ſi quo
modo poſſẽt deuenientes phenicem
hyemare portum crete reſpicientem
ad africum ⁊ ad chorum. Aſpirante
autem auſtro eſtimantes propoſitum ſe
tenere: cũ ſuſtuliſſent de aſſon: legebãt
cretam. Non poſt multum autem miſit ſe
contra ipſam ventus typhonic9: qui vo
catur euroaquilo. Cumq; arrepta eſſet
nauis: ⁊ non poſſet conari
in ventum: data naue flatib9 ferebamur.
In inſulam aũt q̃ndã decurrẽtes q̃ vocat
cauda: potuimus vix obtinere
ſcapham. Qua ſublata
adiutorijs vtebantur accingentes nauẽ:
timentes q; ne in ſyrtim inciderent:
ſummiſſo vaſe ſic ferebantur
Valida autem nobis tẽpeſtate iactatis: D
ſequenti die iactum fecerunt: ⁊ tertia die
ſuis manib9 armamẽta nauis ꝓiecerũt.
Neq; aũt ſole neq; ſiderib9 apparẽtib9
per plures dies: ⁊ tempeſtate
nõ exigua imminẽte: iam ablata erat
ſpes omnis ſalutis noſtre.
Et cum multa ieiunatio fuiſſet: tunc
ſtãs paulus in medio eorum dixit.
Oportebat quidẽ o viri audito me nõ
tollere a creta: lucriq; facere
iniuriam hanc ⁊ iacturam. Et
nũc ſuadeo vobis bono aĩo eẽ. Amiſſio

Digitized by Google

γαρ ψυχής ουδεμία έσται εξ υμών πλην
του πλοίου. παρέστη γαρ μοι ταύτη τη
νυκτί άγγελος του θεού ου ειμί, ω και λα
τρεύω, λέγων. μη φοβού παύλε, καίσαρι
σε δει παραστήναι. και ιδού κεχάρισταί σοι
ο θεός πάντας τους πλέοντας μετά σου.
διό ευθυμείτε άνδρες. πιστεύω γαρ τω θε
ώ ότι ούτως έσται καθ' ον τρόπον λελάλη=
ται μοι. εις νήσον δε τινά δει ημάς εκπεσείν.
ως δε τεσσαρεσκαιδεκάτη νυξ εγένετο, δια
φερομένων ημών εν τω αδρία κατά μέσον
της νυκτός υπενόουν οι ναύται προσάγειν
τινά αυτοίς χώραν. και βολίσαντες εύρον
οργυάς είκοσι, βραχύ δε διαστήσαντες και
πάλιν βολίσαντες, εύρον οργυάς δεκαπέν
τε. φοβούμενοί τε μήπως εις τραχείς τό=
πους εκπέσωμεν, εκ πρύμνης ρίψαντες αγ
κύρας τέσσαρας, ηύχοντο ημέραν γενέσθαι.
των δε ναυτών ζητούντων φυγείν εκ του
πλοίου και χαλασάντων την σκάφην εις
την θάλασσαν προφάσει ως εκ πρώρας
μελλόντων αγκύρασ εκτείνειν, είπεν ο παύ
λος τω εκατοντάρχη και τοις στρατιώταις.
εάν μη ούτοι μείνωσιν εν τω πλοίω, υ=
μείς σωθήναι ου δύνασθε. τότε οι στρα=
τιώται απέκοψαν τα σχοινία της σκάφης,
και είασαν αυτήν εκπεσείν. άχρι δε ου έ=
μελλεν ημέρα γίνεσθαι παρεκάλει ο παύ
λος άπαντας μεταλαβείν τροφής, λέγων.
τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ημέραν προ
σδοκώντες άσιτοι διατελείτε μηδέν προσ
λαβόμενοι. διό παρακαλώ υμάσ προσλα=
βείν τροφής, τούτο γαρ προς της υμετέ=
ρας σωτηρίασ υπάρχει, ουδενόσ γαρ υ=
μών θρίξ εκ της κεφαλής πεσείται. ειπών δε
ταύτα και λαβών άρτον ευχαρίστησε τω
θεώ ενώπιον πάντων, και κλάσας ήρξατο
εσθίειν, εύθυμοι δε γενόμενοι και αυτοί
προσελάβοντο τροφής. ήμεν δε εν τω πλοί
ω αι πάσαι ψυχαί διακόσιαι εβδομή=
κοντα εξ. κορεσθέντες δε τροφής εκού=
φιζον το πλοίον εκβαλλόμενοι τον σίτον εις
την θάλασσαν. ότε δε ημέρα εγένετο την
γην ουκ επεγίνωσκον. κόλπον δε τι=
νά κατενόουν έχοντα αιγιαλόν, εις ον εβου
λεύσαντο ει δυνατόν εξώσαι το πλοίον. και
τας αγκύρας περιελόντες, είων εις την θά=
λασσαν, άμα ανέντες τας ζευκτηρίασ των
πηδαλίων, και επάραντες τον αρτέμω=
να τη πνεούση κατείχον εις τον αιγιαλόν.
περιπεσόντες δε εις τόπον διθάλασσον ε=
πώκειλαν την ναύν, και η μεν πρώρα ερείσα
σα έμεινεν ασάλευτος, η δε πρύμνα ελύε

enim nullius aie erit ex vobis preterq̃z
nauis. Aſtitit enim mihi hac sup. 12. a. et. 13. b.
nocte angel⁹ dei cui⁹ ſũ ego: ⁊ cui de
ſeruio: dicens. Ne timeas paule: ceſari
te oportet aſſiſtere. Et ecce donauit ti
bi deus oẽs qui nauigant tecum.
Propter qđ bono aio eſtote viri. Cre E
do eĩ deo q2 ſic erit queẽadmodũ dictuz
ẽ mihi. In inſulã aũt quandã oportet
nos deuenire. Sz poſtea q̃ q̃rtadecima
nox ſupuenit: nauigãtib⁹ nobis in ha
dria circa mediã noctẽ ſuſpicabant nau
te appere ſibi aliq̃z regionẽ. Qui ⁊ ſum
mittẽtes bolidẽ: inuenerunt paſſ⁹ vigiti:
⁊ puſillũ inde ſepati inuenerũt paſſus
quindeci. Timẽtes aũt ne ĩ aſpa loca
iciderem⁹: de puppi mittẽtes anchoras
quattuor: optabant diẽ fieri.
Nautis vo querentibus fugere de
naui: cum miſiſſent ſcapham in
mare ſub obtẽtu quaſi iciperent a prora
anchoras extendere: dixit paulus
centurioni ⁊ militibus.
Niſi hi in naui manſerint: vos
ſalui fieri non poteſtis. Tũc F
absciderũt milites funes ſcaphe:
⁊ paſſi ſũt eã excidere. Et cũ lux icipet
fieri rogabat paulus
omnes ſumere cibum: dicens.
Quartadecima die hodie expectantes
ieiuni pmanetis nihil accipientes.
Propter quod rogo vos accipere
cibum pro ſalute veſtra:
quia nullius veſtrum
capillus de capite peribit. Et cum
hec dixiſſet: ſumens panẽ gratias egit
deo ĩ ꝯſpectu oim: ⁊ cũ fregiſſet cepit
manducare. Alieqores aũt facti oẽs ⁊
ipi aſſũpſerũt cibũ. Eram⁹ vo vniuer
ſe aie in naui ducente ſeptuaginta
ſex. Et ſatiati cibo alleuiabant
nauem: iactantes triticum in
mare. Cum autez dies factus eſſet
terrã nõ agnoſcebãt: ſinuz vero quẽdaz
cõſiderabant habentẽ litt⁹: in quẽ cogi
tabãt ſi poſſet eijcere nauẽ. Et G
cũ anchoras ſuſtuliſſẽt: ꝯmittebãt ſe ma
ri: ſimul laxãtes iuncturas
gubernaculorũ: ⁊ leuato artemone ſcđz
aure flatum tendebant ad littus.
Et cũ incidiſſem⁹ ĩ locũ bithalaſſũ im
pegerunt nauem: ⁊ prora quidez fixa
manebat imobilis: puppis vero ſolue

Digitized by Google

το υπό της βίας των κυμάτων. των δε στρα
τιωτών βουλή εγένετο, ίνα τους δεσμώτας
αποκτείνωσι μήτις εκκολυμβήσας διαφύγη.
ο δε εκατόνταρχος βουλόμενος διασώσαι
τον παύλον, εκώλυσεν αυτούς του βου=
λεύματος. εκέλευσέ τε τους δυναμένους κο
λυμβάν απορρίψαντας πρώτους επί την γην
εξιέναι, και τους λοιπούς ους μεν επί σανί=
σιν, ους δε επί τινών των από του πλοίου.
και ούτως εγένετο πάντας διασωθήναι επί
την γην. Cap. 28.

Και διασωθέντες τότε επέγνωσαν ότι μελί
τη η νήσος καλείται. οι δε βάρβαροι παρεί
χον ου την τυχούσαν φιλανθρωπίαν ημίν.
ανάψαντες γαρ πυράν προσελάβοντο πάν
τας ημάς δια τον υετόν τον εφεστώτα και
διά το ψύχος. συστρέψαντος δε του παύ
λου φρυγάνων πλήθος και επιθέντος επί
την πυράν, έχιδνα εκ της θέρμης διεξελ=
θούσα καθήψε της χειρός αυτού. ως δε εί=
δον οι βάρβαροι κρεμάμενον το θηρίον εκ
της χειρός αυτού, έλεγον προς αλλήλους.
πάντως φονεύς εστίν ο άνθρωπος ούτος,
ον διασωθέντα εκ της θαλάσσης η δίκη ζην
ουκ είασεν. ο μεν ουν αποτινάξας το θηρί=
ον εις το πυρ, έπαθεν ουδέν κακόν. οι δε προ
σεδόκων αυτόν μέλλειν πίμπρασθαι, η κα=
ταπίπτειν άφνω νεκρόν. επί πολύ δε αυ=
τών προσδοκώντων και θεωρούντων μηδέν
άτοπον εις αυτόν γινόμενον, μεταβαλλό=
μενοι έλεγον θεόν αυτόν είναι. εν δε τοις
περί τον τόπον εκείνον υπήρχε χωρία τω
πρώτω της νήσου ονόματι ποπλίω, ος α
ναδεξάμενος ημάς τρείς ημέρας φιλοφρόνως
εξένισεν. εγένετο δε τον πατέρα του πο=
πλίου πυρετοίς και δυσεντερία συνεχόμε=
νον κατακείσθαι. προς ον ο παύλος εισελ=
θών και προσευξάμενος επιθείς τας χείρας
αυτώ, ιάσατο αυτόν. τούτου ουν γενομέ=
νου, και οι λοιποί οι έχοντες ασθενείας εν τη
νήσω προσήρχοντο και εθεραπεύοντο. οι
και πολλαίς τιμαίς ετίμησαν ημάς, και α=
ναγομένοις επέθεντο τα προς την χρείαν.
μετά δε τρείς μήνας ήχθημεν εν πλοίω πα
ρακεχειμακότι εν τη νήσω αλεξανδρινώ πα
ρασήμω διοσκούροις. και καταχθέντες εις
συρακούσας, επεμείναμεν ημέρας τρεις, ό=
θεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εις ρήγιον,
και μετά μίαν ημέραν επιγενομένου νότου
δευτεραίοι ήλθομεν εις ποτιόλους, ου ευ=
ρόντες αδελφούς παρεκλήθημεν επ' αυτοίς
επιμείναι ημέρας επτά, και ούτως εις την
ρώμην ήλθομεν. κακείθεν οι αδελφοί ακού=

batur a vi maris. Militũ
autem conſilium fuit vt cuſtodias
occiderēt: ne qs cũ enataſſet effugeret.
Centurio autem volens ſeruare
paulũ: prohibuit fieri.
Juſſit qz eos qui poſſent natare
emittere ſe primos ⁊ euadere: ⁊ ad terrã
exire: ⁊ ceteros alios in tabulis ferebãt:
quoſdam ſuper ea que de naui erãt.
Et ſic factũ eſt: vt oẽs aĩe euaderẽt ad
terram. Cap. 28

Et cum euaſiſſem⁹ tũc cognouim⁹
q̇a melita inſula vocabat. Bar A
bari xͦo pſtabãt nõ modicã humanitatẽ
nobis. Accenſa eñi pyra reficiebãt nos
oẽs: propter imbrẽ qui imminebat ⁊
frigus. Cum cõgregaſſet autẽ paul⁹
ſarmentorũ aliquãtã mltitudinẽ: ⁊ impo
ſuiſſet ſup ignẽ vipera a calore cum
pceſſiſſet inuaſit manũ ei⁹. Ut xͦo vide
rũt barbari pendẽtẽ beſtiã de
manu eius: ad inuicem
dicebant. Utiq3 homicida eſt hõ hic:
q̇ cũ euaſit de mari vltio nõ ſinit eũ vi
uere. Et ille quidem excutiẽs beſtiã B
i ignẽ: nihil mali paſſus ẽ. At illi exi
ſtimabãt eũ i tumorẽ cõuertẽdũ aut ſubi
to caſuꝝ ⁊ mori. Diu autem illis
expectantibus ⁊ videntibus nihil
mali in eo fieri: conuertentes ſe
dicebant eum eſſe deum. In locis aũt
illis erant predia
principis inſule nomiẽ publij: qui nos
ſuſcipiens triduo benigne
exhibuit. Contingit aũt patrẽ publij
febribus ⁊ dyſſenteria vexatuz
iacere. Ad quem paulus intrauit
⁊ cum oraſſet ⁊ impoſuiſſet ei manus
ſaluauit eum. Quo facto: C
omnes qui in inſula habebãt infirmita
tes accedebãt: ⁊ curabãt. Qui
ẽt multis honorib⁹ nos honorauerũt: ⁊
nauigãtib⁹ iposuerũt q̃ neceſſaria erant.
Poſt mẽſes aũt tres nauigauimus in
naui alexandrina: q̃ in iſula hyema=
uerat: cui erat iſigne caſtorũ. Et cũ ve
niſſem⁹ ſyracuſã māſim⁹ ibi triduo. Inde
circũlegentes deuenimus regium.
Et poſt vnum diẽ flante auſtro
ſecũda die venim⁹ puteolos: vbi inuẽ
tis fratrib⁹ rogati ſum⁹ manere apud
eos dies ſeptem ⁊ ſic
venimus romaz. Et inde cum audiſſent

σαντες/τα περὶ ημῶν εξῆλθον εις απάντη=
σιν ημῖν ἄχρις αππίου φόρου και τριῶν τα=
βερνῶν, ους ιδὼν/ο παῦλος ευχαριστήσας
/τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος. ότε δὲ ἤλθομεν εις
ρώμην/ο εκατόνταρχος παρέδωκε/τους δε=
σμίους/τῷ στρατοπεδάρχῃ,/τῷ δὲ παύλῳ
επετράπη μένειν καθ' εαυτὸν σὺν/τῷ φυλάσ
σοντι αυτὸν στρατιώτῃ. εγένετο δὲ μετὰ ἡ
μέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι/τὸν παῦλον
/τοὺς ὄντας/τῶν ιουδαίων πρώτους. συ=
νελθόντων δὲ αυτῶν ἔλεγε προς αυτούς.
ἄνδρες αδελφοί εγὼ ουδὲν εναντίον ποιή
σας/τῷ λαῷ ἢ/τοις ἔθεσι/τοις πατρῴοις δέσ
μιος εξ ιεροσολύμων παρεδόθην εις/τας χεῖ
ρας/τῶν ρωμαίων, οἵτινες ανακρίναντες με
εβούλοντο απολῦσαι, διὰ/τὸ μηδεμίαν αιτί
αν θανάτου υπάρχειν εν εμοί. αντιλεγόντων
δὲ/τῶν ιουδαίων ηναγκάσθην επικαλέσασ=
θαι καίσαρα, ουχ ὡς/του ἔθνους μου ἔχων
τι κατηγορῆσαι. διὰ ταύτην ουν/την αιτίαν
παρεκάλεσα ιδεῖν υμᾶς και προσλαλῆσαι.
ἕνεκεν γαρ/της ελπίδος/του ισραὴλ/την ἅ=
λυσιν ταύτην περίκειμαι. οι δὲ προς αυτὸν
εἶπον. ημεῖς οὔτε γράμματα περὶ σου ε=
δεξάμεθα ἀπὸ/της ιουδαίας, οὔτε παραγε=
νόμενος τις/τῶν αδελφῶν απήγγειλεν ἢ ε=
λάλησέ τι περὶ σου πονηρόν. αξιοῦμεν δὲ πα
ρὰ σου ακοῦσαι ἃ φρονεῖς. περὶ μεν γαρ
/της αιρέσεως ταύτης γνωστόν εστιν ημῖν, ὅ
τι πανταχοῦ αντιλέγεται. ταξάμενοι δὲ αυ
τῷ ημέραν, ἧκον προς αυτὸν εις/την ξενίαν
πλείονες, οις εξετίθετο διαμαρτυρόμενος
/την βασιλείαν/του θεοῦ, πείθων τε αυτοὺς
/τα περὶ/του ιησοῦ ἀπό τε/του νόμου μω=
σέως και/τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωῒ ἕως εσπέ
ρας. και οι μεν επείθοντο/τοις λεγομένοις οι
δὲ ηπίστουν. ασύμφωνοι δὲ ὄντες προς
αλλήλους απελύοντο, ειπόντος/του παύ=
λου ρῆμα ἕν. ὅτι καλῶς/το πνεῦμα/το ἅγι
ον ελάλησε διὰ ησαΐου/του προφήτου προς
/τους πατέρας ημῶν λέγον. πορεύθητι προς
/τὸν λαὸν τοῦτον και εἰπόν. ακοῇ ακούσετε
και ου μὴ συνῆτε, και βλέποντες βλέψετε,
και ου μὴ ἴδητε. επαχύνθη γαρ/ἡ καρδία
/του λαοῦ τούτου, και/τοις ὠσὶ βαρέως ἤ=
κουσαν, και/τους οφθαλμοὺς αυτῶν εκάμμυ
σαν, μήποτε ἴδωσι/τοις οφθαλμοῖς, και/τοις
ὠσὶν ακούσωσι, και/τῇ καρδίᾳ συνῶσι, και
επιστρέψωσι και ιάσωμαι αυτούς. γνωσ=
τὸν ουν ἔστω υμῖν ὅτι/τοις ἔθνεσιν απεστά=
λη/τὸ σωτήριον/του θεοῦ, αυτοὶ και ακού=
σονται. και ταῦτα αυτοῦ ειπόντος, απῆλ=
θον/οι ιουδαῖοι. πολλὴν ἔχοντες εν εαυ=

fratres occurrerunt
nobis vſq; ad appij forū & trib9 taber=
nis. Quos cū vidiſſet paul9 grãs agẽs D
deo accepit fiduciã. Cū aūt veniſſem9
romam
permiſſum eſt paulo
permanere ſibimet: cum cuſtodiente
ſe milite. Poſt tertiam autē diem
conuocauit
primos iudeorum. Cumq; veniſſet:
dicebat eis.
Ego viri fratres nihil aduerſ9 plebē fa
ciens aut morē paternum: vinctus
ab hieroſolymis tradit9 ſū in manus
romanorū: q cū interrogationē de me
habuiſſēt voluerunt me dimittere: eo q
nulla eēt cauſa mortis in me. Cōtradi E
cētib9 aūt iudeis coactus ſum appellare
ceſarem: non quaſi gentē meā habēs
aliq accuſare. Propter hāc igit causā
rogaui vos videre & alloqui.
Propter ſpē enī iſrael cathena
hac circūdat9 ſū. At illi dixerūt ad eū
Nos neq; litteras accepim9 de te
a iudea: neq; adueniens
aliqs fratrū nūciauit aut locutus eſt
quid de te malum. Rogam9 autē a
te audire que ſentis. Nam
de ſecta hac notum eſt nobis F
q ubiq; ei cōtradicitur. Cū cōſtituiſſent
āt illi diē venerunt ad eū in hoſpitiū
plurimi: quibus exponebat teſtificans
regnum dei: ſuadēs q; eis
de ieſu ex lege moyſi
& prophetis a mane vſq; ad veſperā.
Et quidā credebāt his q̃ dicebāt: qdā
vero nō credebant. Cumq; inuicem
nō eſſēt conſētiētes diſcedebāt: dicente
paulo vnū verbū. Quia bene ſpūs ſāct9
locutus eſt per eſaiam prophetam ad
patres veſtros dicens. Vade ad Eſa.6.c.
populū iſtum et dic. Aure audietis Mat.13.b.
& non intelligetis: & videntes videbitis Mar.4.b.
& non perſpicietis. Incraſſatū ē ei cor Lucc.8.b. Joan.12.f. G
populi huius & auribus grauiter audie
runt: & oculos ſuos compreſſerunt
ne forte videant oculis et
auribus audiant & corde intelligāt: &
conuertantur & ſanē eos. Notum
ergo ſit vobis qm̃ gentib9 miſſū eſt
ſalutare dei: & ipſi audient
Et cum hec dixiſſet: exierunt ab eo
iudei multam hab ẽtes inter ſe

τοίς ζήτησιν. ἔμεινε δε ο παύλος διετίαν ὅλην εν ιδίω μισθώματι, και απεδέχετο πάντας τους εισπορευομένους προς αυτόν, κηρύσσων την βασιλείαν του θεού, και διδάσκων τα περί του κυρίου ιησού χριστού μετά πάσης παρρησίας ακωλύτως.

Τέλος των πράξεων των αγίων αποστόλων.

queſtionem. Manſit autem biennio toto in ſuo conductu: et ſuſcipiebat omnes qui ingrediebãt ad eum: predicans regnum dei: et docens q̃ ſũt de dño ieſu chriſto cum omni fiducia ſine prohibitione.

Explicit liber actuum apoſtolorum.

Incipit prologus in ſeptem epiſtolas canonicas.

Non ita eſt ordo apud grecos qui integre ſapiunt: fidemq; rectam ſectantur: epiſtolarum ſeptem que canonice nuncupantur ſicut in latinis codicibus inuenitur: vt quia petrus eſt prim9 in ordine apoſtolorum: prime ſint etiam eius epiſtole in ordine ceterarũ. Sed ſicut euangeliſtas dudum ad veritatis lineã correximus: ita has proprio ordini deo iuuante reddidimus. Eſt enĩ prima earũ vna iacobi: due petri: tres iohanis: et iude vna. Que ſi ſicut ab eis digeſte ſunt: ita quoq; ab interpretibus fideliter in latinum verterentur eloquiũ: nec ambiguitatem legentibus facerent: nec ſermonũ ſeſe varietas impugnaret: illo precipue loco vbi de vnitate trinitatis in prima iohannis epiſtola poſitum legimus: in qua ẽt ab infidelib9 trãſlatorib9 multũ erratũ eſſe a fidei veritate comperimus: triũ tñmodo vocabula hoc eſt aque ſanguinis et ſpũs in ipſa ſua editione ponentibus: et patris verbiq; ac ſpirit9 teſtimonium omittentibus: in quo maxime et fides catholica roboratur: et patris et filij et ſpiritu ſãcti vna diuinitatis ſubſtantia comprobatur. In ceteris vero epiſtolis quantum a noſtra aliorum diſtet editio lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo chriſti euſtochium dum a me impenſius ſcripture veritatẽ inquiris: meã quodammodo ſenectutem inuidorum dentibus corrodendã exponis: qui me falſariũ corruptorẽq; ſanctarum pronunciant ſcripturarum. Sed ego in tali opere nec emulorum meorum inuidentiã pertimeſco: nec ſancte ſcripture veritatem poſcentibus denegabo.

Explicit prologus in ſeptem epiſtolas canonicas.

Incipit argumentum in eaſdem.

Iacobus petrus ioannes et iudas ſeptem epiſtolas ediderũt tã myſticas quã ſuccinctas et breues pariter ac longas: breues in verbis: longas in ſententijs: vt rarus ſit qui non in earũ cecutiat lectione.

Explicit argumentum in ſeptem epiſtolas canonicas.

Incipit argumentũ in epiſtolam canonicam beati Iacobi apoſtoli.

Iacobus apoſtolus ſanctum inſtruit clerũ de cultura celeſtium preceptorum et regula catholice obſeruantie et de inuicte patientie maieſtate et de reuelatione plurimorũ: et de mendatio magiſtrorum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου ιακώβου επιστολή καθολική.

Ιάκωβος θεού και κυρίου ιησού χριστού δούλος ταις δώδεκα φυλαίς ταις εν τη διασπορά, χαίρειν. πάσαν χαράν ηγήσασθε αδελφοί μου όταν πειρασμοίς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ότι το δοκίμιον υμών της πίστεως κατεργάζεται υπομονήν. η δε υπομονή έργον τέλειον εχέτω, ίνα ήτε τέλειοι και ολόκληροι εν μηδενί λειπόμενοι. ει δε τις υμών λείπεται σοφίας, αιτείτω παρά του διδόντος θεού πάσιν απλώς και ουκ ονειδίζοντος, και

Incipit epiſtola canonica beati Iacobi apoſtoli.

Iacobus dei et dñi nr̃i ieſu xp̃i ſeruus duodecĩ tribub9 q̃ ſunt in diſperſione: ſalutem. A
Oẽ gaudium exiſtimate fr̃es mei cum in tẽptatõeſ varias incideritiſ: ſcientes q probatio fidei vr̃e patientiã operatur. Patientia autẽ opus perfectum habeat: vt ſitis perfecti et integri in nullo deficientes. Si quis aũt vr̃m indiget ſapientia poſtulet a deo: q̃ dat oibus affluenter et nõ improperat: et

Ro.5.a.
Ro.10.c.
2.Co.8.b.

δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει μη
δὲν διακρινόμενος. ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοι
κε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπι
ζομένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ=
νος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀ=
νὴρ δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς
ὁδοῖς αὐτοῦ. καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ
ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσι
ος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος
χόρτου παρελεύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥ=
λιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρ=
τον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐ=
πρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο.
οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐ
τοῦ μαρανθήσεται. μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπο=
μενεῖ πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λή
ψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλα
το ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. μηδεὶς
πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειρά
ζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν.
πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πει
ράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος
καὶ δελεαζόμενος. εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλ=
λαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία
ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. μὴ πλα
νᾶσθε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα
δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον
ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πα=
τρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλα
γὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς ἀπε=
κύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡ=
μᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς
εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. ὀργὴ
γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατερ=
γάζεται. διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν
καὶ περισσείαν κακίας, ἐν πραότητι δέξασ
θε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶ=
σαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ
λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογι
ζόμενοι ἑαυτούς, ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λό=
γου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀν=
δρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσε=
ως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ. κατενόησε γὰρ ἑαυ
τὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁ
ποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλει=
ον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὗ=
τος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος,
ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν
τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. εἴ τις δοκεῖ θρῆσ=
κος ἐν ὑμῖν εἶναι μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ=
σαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ,

dabitur ei. Poſtulet autē in fide
nihil heſitans. Qui enim heſitat ſimilis
eſt fluctui maris: q̄ a vēto mouet̄ ⁊ cir
cūfertur. Nō ergo eſtimet homo ille
q̄ accipiet aliquid a dn̄o. Vir ... B
duplex aīo inconſtans eſt in omnib⁹
vijs ſuis. Glorietur aūt frater
humilis in exaltatione ſua: diues aūt
in humilitate ſua: quoniā ſicut flos
feni tranſibit. Exortus enim eſt ſol — Eccle. 14. c. / Eſa. 40. b.
cum ardore: ⁊ arefecit fenum — 1. Pet. 1. d.
⁊ flos eius decidit: ⁊ decor
vultus eius deperijt.
Ita et diues in itineribus ſuis
marceſcet. Beatus vir qui ſuffert — Joan. 5. c.
tēptationē: q̄m cū ꝓbat⁹ fuerit accipiet
coronā vite: quā repromiſit
dn̄s diligentibus ſe. Nemo
cū temptatur dicat q̄m a deo tēptat̄.
Deus enim intēptator malorum ē: ipſe
eſt. Ipſe aūt neminē tēptat. Vnuſquiſ
q̄ tēptat̄ a cōcupiſcētia ſua: abſtract⁹
⁊ illect⁹. Deinde ↄcupiſcētia cū ↄcepit — C
parit peccatū: peccatū vero cum
conſūmatū fuerit generat mortē. Nolite
itaq̄ errare frēs mei dilectiſſimi. Om̄e
datū optimū ⁊ om̄e donū perfectum
deſurſum eſt deſcendens a patre
luminū apd̄ quem non eſt trāſmutatio
nec viciſſitudinis obūbratio. Volūtarie
ei genuit nos vbo vitatis: vt ſimus
initium aliquid creature eius.
Scitis frēs mei dilectiſſimi. Sit āt ōis — Pro. 17. d.
homo velox ad audiendum: tardus — Eccle. 5. c. / Ephe. 5. a.
aūt ad loquendū: ⁊ tardus ad irā. Ira
enim viri iuſtitiā dei non operatur.
Propter qd̄ abijciētes omnē inmundi
tiā ⁊ abundātiā malitie: in māſuetudi=
ne ſuſcipite inſitū vbum: qd̄ pōt ſaluare — D
aīas veſtras. Eſtote aūt factores — Ro. 2. c.
verbi ⁊ non auditores tātū fallētes — Mat. 7. g. / Act. 1. a.
voſmetipſos: q: ſi quis auditor eſt vbi
⁊ non factor: hic cōparabitur viro
conſideranti vultū natiuitatis
ſue in ſpeculo. Conſiderauit enim ſe
et abijt: ⁊ ſtatim oblitus eſt qualis
fuerit. Qui aūt ꝑſpexerit in legē ꝑfectā — Mat. 5. c.
libertatis et ꝑmanſerit in ea:
non auditor obliuioſus factus
ſed factor operis: hic beatus in
ſuo facto erit. Si q̄s aūt putat ſe religi — 1. Pet. 3. c.
oſū eſſe non refrenans linguam
ſuam: ſed ſeducens cor ſuum:

Digitized by Google

τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθα-
ρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕ-
τη ἐστίν. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χή-
ρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν
τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου. Cap.2.
Ἀδελφοί μου μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔ-
χετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ τῆς δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς
τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύ-
λιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτω-
χὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν
φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἴ-
πητε αὐτῷ, σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ
πτωχῷ εἴπητε σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑ-
πὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν
ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν. ἀκούσατε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί
οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ
κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονό-
μους τῆς βασιλείας, ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀ-
γαπῶσιν αὐτόν. ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν
πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύου-
σιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κρι-
τήρια. οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄ-
νομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς. εἰ μέντοι νό-
μον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν, ἀ-
γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν, κα-
λῶς ποιεῖτε. εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε ἁμαρτί-
αν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου
ὡς παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον
τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί, γέγονε πάντων ἔ-
νοχος. ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καὶ
μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύ-
σεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. οὕτω
λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐ-
λευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ κρίσις
ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. κατακαυ-
χᾶται ἔλεον κρίσεως. τί τὸ ὄφελος ἀδελφοί
μου ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ
ἔχῃ. μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν. ἐ-
ὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχω-
σι καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,
εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰ-
ρήνῃ θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε
δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ
ὄφελος. οὕτω καὶ ἡ πίστις ἐὰν μὴ ἔργα ἔ-
χῃ, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' ἐρεῖ τις. σὺ
πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δεί-
ξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἷς ἐστί, καλῶς ποι-
εῖς, καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσου

huius vana est religio. Religio munda
et immaculata apud deum et patrem hec
est. Uiſitare pupillos et viduas
in tribulatione eorum: et immaculatum ſe
cuſtodire ab hoc ſeculo. Cap.2.
Fratres mei nolite in personarum acceptio- A
ne habere fidem domini noſtri ie-
ſu chriſti glorie. Etenim ſi introierit in
conventum veſtrum vir aureum anulum habens
in veſte candida: introierit autem et pauper
in ſordido habitu et intendatis in
eum qui induitus eſt veſte preclara: et dixeritis
ei: tu ſede hic bene: pauperi autem
dicatis: tu ſta illic: aut ſede ſub
ſcabello pedum meorum: nonne iudicatis a-
pud voſmetipſos: et facti eſtis iudices co-
gitationum iniquarum? Audite fratres mei dile-
ctiſſimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc
mundo divites in fide et heredes
regni: quod repromiſit deus diligentibus
ſe? Uos autem exhonoraſtis B
pauperem. Nonne divites per potentiam oppri-
munt vos: et ipſi trahunt vos ad iudicia?
Nonne ipſi blaſphemant bonum nomen
quod invocatum eſt ſuper vos? Si tamen legem
perficitis regalem ſecundum ſcripturas: diliges Leui.19.c.
proximum tuum ſicut teipſum: bene Ro.2.b.
facitis. Si autem perſonas accipitis: peccatum Ephe.6.b.
operamini: redarguti a lege Col.3.d.
quaſi transgreſſores. Quicunque autem totam le- Act.10.c.
gem ſervaverit: offendat autem in uno: factus eſt 1.Pe.1.c.
omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis: di-
xit et non occides. Quod ſi non mechaberis:
occides autem: factus es tranſgreſſor legis. Supra.1.d
Sic loquimini et ſic facite ſicut per legem li- C
bertatis incipientes iudicari. Iudicium enim
ſine miſericordia illi qui non facit miſericordiam. Super-
exaltat autem miſericordia iudicium. Quid proderit fratres
mei: ſi fidem quis dicat ſe habere: opera autem
non habeat? Nunquid poterit fides ſalvare eum.
Si autem frater aut ſoror nudi ſint
et indigeant victu quotidiano:
dicat autem aliquis ex vobis illis ite in pa-
ce calefacimini et ſaturamini: non dederi-
tis autem eis que neceſſaria ſunt corpori: quid
proderit? Sic et fides ſi non habeat ope-
ra mortua eſt in ſemetipſa. Sed dicet quis.
Tu fidem habes et ego opera habeo. O-
ſtende mihi fidem tuam ſine operibus: et ego oſten-
dam tibi ex operibus fidem meam.
Tu credis quoniam unus eſt deus: bene facis:
et demones credunt et contremiſcunt.

Digitized by Google

σι. θέλεις δὲ γνῶναι ὦ ἄνθρωπε κενὲ ὅτι
ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. ἀ
βραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαι
ώθη, ἀνενέγκας ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον. βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συν=
ήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων
ἡ πίστις ἐτελειώθη. καὶ ἐπληρώθη ἡ γρα=
φὴ ἡ λέγουσα. ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θε
ῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ
φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔρ
γων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίσ
τεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ ῥαὰβ ἡ πόρνη
οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ὑποδεξαμένη τοὺς
ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα. ὥσ
περ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν
ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔρ=
γων νεκρά ἐστι. Cap. 3.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε ἀδελ=
φοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λη
ψόμεθα. πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες.
εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀ
νήρ. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ
σῶμα. ἴδε τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς
τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσ=
θαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν
μετάγομεν. ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦ=
τα ὄντα καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνό
μενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλί=
ου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βού=
ληται. οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος
ἐστὶ καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ
ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει, καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ,
ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα
καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦ
σα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τρο
χὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς
γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πε
τεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται
καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ,
τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώ
πων δαμάσαι. ἀκατάσχετον κακὸν μεστὴ
ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν
τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώ
μεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίωσιν
θεοῦ γεγονότας. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος
ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ ἀ
δελφοί μου ἀγαπητοὶ ταῦτα οὕτως γίνε=
σθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει
τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. μὴ δύναται ἀδελ
φοί μου συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος
σῦκα. οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ
γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. εἴ τις σοφὸς καὶ
ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν, δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς

Uis aũt ſcire o hõ inanis quoniaȝ D
fides ſine opibus mortua eſt? Abraã
pater noſter nõne ex opibus iuſtificat9
ẽ: offerens yſaac filium ſuũ ſuper
altare? Uides quoniaȝ fides coopabat
opibus illius: et ex operibus
fides cõſũmata ẽ. Et ſuppleta ẽ ſcrip=
tura dicens. Credidit abraam deo Gene.15.a.
⁊ reputatũ eſt illi ad iuſtitiã: ⁊ Gala.3.a. Ro.4.a
amic9 dei appellatuſ ẽ. Uidetis qm̃ ex
opib9 iuſtificat hõ: ⁊ nõ ex fide
tantũ. Similiter ⁊ raab meretrix Joſue.2.b.
nõne ex opibus iuſtificata eſt ſuſcipiens
nuncios et alia via eijciens? Sicut
enĩ corpus ſine ſpiritu mortuuȝ
eſt: ita fides ſine operibus
mortua eſt. Ca.3.

Nolite plures magiſtri fieri fratres A
mei: ſciẽtes qm̃ mai9 iudiciũ ſumi
tis. In multis enĩ offendim9 oẽs.
Si qs in verbo nõ offẽdit: hic pfectus Eccle.19.b
ẽ vir. Poteſt etiã freno circũducere totũ
corpus. Si autẽ equis frena in
ora mittimus ad conſentiendum
nobis: omne corpus illorum
circunferim9. Et ecce naues cũ magne
ſint ⁊ a ventis validis minentur
circũferunt aũt a modico gubernaculo:
vbi impetus dirigentis voluerit.
Ita ⁊ lingua modicuȝ quidẽ mẽbrũ
ẽ: ⁊ magna exaltat. Ecce quãt9 ignis
ꝙ magnã ſiluaȝ incẽdit? Et ligua ignis B
eſt vniuerſitas iniquitatis. Lingua
ↄſtituitur in mẽbris noſtris: q̃ maculat
totũ corp9 ⁊ inflamat rotam
natiuitatis nr̃e inflamata a
gehenna. Oĩs enĩȝ natura beſtiarũ
⁊ volucruȝ ⁊ ſerpẽtiũ ⁊ ceteroꝝ domã
tur ⁊ domita ſũt a natura humana:
linguaȝ aũt null9 hoim domare poteſt.
Inquietum malũ plenum
veneno mortifero. In ipa benedicimuſ C
deũ ⁊ pr̃em: ⁊ ipſa maledicimus
hoies qui ad imaginem ⁊ ſimilitudinem
dei facti ſũt. Ex ipo ore
pcedit benedictio ⁊ maledictio. Nõ o
portet fratres mei hec ita fieri.
Nunquid fons de eodẽ foramine ema
nat dulcẽ ⁊ amarã aq̃ȝ? Nunq̊d põt frẽs
mei ficuſ vuas facere: aut vitis
ficus? Sic neqȝ ſalſa dulceȝ põt facere
aquam. Quis ſapiens ⁊
diſciplinat9 iter vos? Oſtẽdat ex bona

ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρι-
θείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσ
θε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔ
στιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη,
ἀλλ' ἐπίγειος ψυχική δαιμονιώδης. ὅπου
γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία
καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σο
φία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρη-
νική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καρ
πῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.
καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί
ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. Cap. 4.

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν, οὐκ
ἐντεῦθεν ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν
στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν. ἐπι
θυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, φονεύετε καὶ ζηλοῦ-
τε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ
πολεμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσ
θαι ὑμᾶς. αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι
κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν
δαπανήσητε. μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες οὐκ
οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ
θεοῦ ἐστιν. ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶ-
ναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίστα
ται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει πρὸς
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν
ἐν ἡμῖν. μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέ
γει. κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα
πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. ὑποτάγητε οὖν
τῷ θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξε
ται ἀφ' ὑμῶν. ἐγγίσατε τῷ θεῷ καὶ ἐγγιεῖ
ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας ἁμαρτωλοί, καὶ
ἁγνίσατε καρδίας δίψυχοι. ταλαιπωρή-
σατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε. ὁ γέλως
ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ
χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον
τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. μὴ κατα-
λαλεῖτε ἀλλήλων ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν
ἀδελφοῦ καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ
νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ
κριτής. εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης ὁ δυνάμενος
σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρί-
νεις τὸν ἕτερον. ἄγε νῦν οἱ λέγοντες σήμε-
ρον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν
πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα,
καὶ ἐμπορευσώμεθα καὶ κερδήσωμεν, οἵτι
νες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ
ἡ ζωὴ ὑμῶν, ἀτμὶς γάρ ἐσται ἡ πρὸς ὀλί
γον φαινομένη. ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη,
ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελή
σῃ καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐ-

conuerſatione operationem ſuam in manſuetudine
ſapientie. Quod ſi zelum amarum habetis: et contentio
nes ſunt in cordibus veſtris: nolite gloriari
et mendaces eſſe aduerſus veritatem. Non eſt enim D
iſta ſapientia deſurſum deſcendens a patre lumi
num: ſed terrena animalis diabolica. Ubi enim
zelus et contentio: ibi inconſtantia
et omne opus prauum. Que autem deſurſum eſt ſapi
entia: primum quidem pudica eſt: deinde pacifi
ca: modeſta: ſuadibilis: bonis conſentiens: ple
na miſericordia et fructibus bonis: non iudicans
ſine ſimulatione. Fructus autem iuſtitie in pa
ce ſeminatur facientibus pacem. Cap. 4.

Unde bella et lites in vobis: nonne A
ex concupiſcentiis veſtris
que militant in membris veſtris? Concupiſcitis
et non habetis: occiditis et zelatis
et non poteſtis adipiſci. Litigatis et
belligeratis: et non habetis: propter quod non po
ſtulatis. Petitis et non accipitis: eo quod
male petatis vt in concupiſcentiis veſtris
inſumatis. Adulteri et adultere neſcitis
quia amicitia huius mundi: inimica
eſt dei? Quicunque ergo voluerit amicus B
eſſe huius ſeculi: inimicus dei conſtituitur.
An putatis quia inaniter ſcriptura dicat:
ad inuidiam concupiſcit ſpiritus qui habitat
in vobis? Maiorem autem dat gratiam. Prop
ter quod dicit. Deus ſuperbis reſiſtit: humili 1. Pe. 1. b.
bus autem dat gratiam. Subditi ergo Ephe. 2. f.
eſtote deo: reſiſtite autem diabolo et fugiet Ephe. 4. d
a vobis. Appropiate deo et appropin 1. Pe. 5. c.
quabit vobis. Emundate manus peccato-
res et purificate corda duplices animo. Mi C
ſeri eſtote et lugete et plorate. Riſus Hiere. 31. c
veſter in luctum conuertatur: et Joan. 16. e
gaudium in merorem. Humiliamini in conſpe 1. Pe. 5. c.
ctu domini et exaltabit vos. Nolite detrahe
re alterutrum fratres mei. Qui detrahit
fratri aut qui iudicat fratrem ſuum:
detrahit legi et iudicat legem. Si autem
iudicas legem: non es factor legis: ſed
iudex. Unus eſt enim legiſlator et iudex: qui poteſt D
perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudi Ro. 14. a.
cas proximum tuum? Ecce nunc qui dicitis hodie
aut craſtino ibimus in illam
ciuitatem: et faciemus ibi quidem annum
et mercabimur et lucrum faciemus: qui
ignoratis quid erit in craſtinum. Que eſt enim
vita veſtra? Uapor enim erit ad modicum
parens: et deinceps exterminabitur:
pro eo vt dicatis: Si dominus voluerit.
et ſi vixerimus: faciemus hoc aut illud.

Digitized by Google

κείμω. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις
ὑμῶν. πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐ
στίν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦν
τι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν. Cap.5.

Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύ
ζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν
ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέ
σηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγο
νεν. ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίω
ται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσ
ται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν, ὡς πῦρ
ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ
μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς
χώρας ὑμῶν ὁ ἀπεστερημένος ὑφ᾽ ὑμῶν
κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ
ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. ἐτρυ
φήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσπαταλήσατε. ἐθρέ
ψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφα
γῆς. κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαι
ον, οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν. μακροθυμήσατε
οὖν ἀδελφοὶ ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυ
ρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμι
ον καρπὸν τῆς γῆς μακροθυμῶν ἐπ᾽ αὐτόν,
ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον.
μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς
καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρί
ου ἤγγικε. μὴ στενάζετε κατ᾽ ἀλλήλων ἀ
δελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε. ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ
τῶν θυρῶν ἕστηκεν. ὑπόδειγμα λάβετε ἀ
δελφοί μου τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μα
κροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν
τῷ ὀνόματι κυρίου. ἰδοὺ μακαρίζομεν
τοὺς ὑπομένοντας. τὴν ὑπομονὴν ἰὼβ ἠ
κούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πο
λυεύσπλαγχνος ἐστὶ καὶ οἰκτίρμων. πρὸ
πάντων δὲ ἀδελφοί μου μὴ ὀμνύετε,
μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν, μήτε
ἄλλον τινὰ ὅρκον. ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί,
καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν
πέσητε. κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν προσευχέσ
θω. εὐθυμεῖ τις ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις ἐν
ὑμῖν, προσκαλεσάτω τοὺς πρεσβυτέ
ρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν
ἐπ᾽ αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πί
στεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐ
τὸν ὁ κύριος, κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀ
φεθήσεται αὐτῷ. ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις
τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλή
λων ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαί
ου ἐνεργουμένη. ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο
παθὴς ἡμῖν καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ

Nunc autem exultatis in ſuperbijs
vr̄is. Omis exultatio talis maligna eſt.
Scienti igitur bonum facere et nō fa
cienti: peccatum eſt illi. Cap.5.

Agite nūc diuites: plorate vlulātes A
in miſerijs veſtris
q̄ aduenient vobis. Diuitie vr̄e putrefa
cte ſūt: et veſtimēta vr̄a a tineis come
ſta ſūt. Aurū et argentū vr̄m eruginauit:
et erugo eorū in teſtimoniū vobis erit:
et mâducabit carnes vr̄as ſicut ignis.
Theſaurizaſtis vobis irā i nouiſſimis die
bus. Ecce merces operarioꝝ q̄ meſſuerūt
regiones vr̄as q̄ fraudata eſt a vobis
clamat: et clamor eorū in
aures domini ſabaoth introiuit. Epu
lati eſtis ſup terrā: et in luxurijs enutri
ſtis corda vr̄a. In die occiſionis B
adduxiſtis et occidiſtis iuſtum: et
non reſtitit vobis. Patientes
igr̄ eſtote fr̄es vſqz ad aduentum dn̄i.
Ecce agricola expectat precioſum
fructum terre patienter ferens:
donec accipiat tpaneum et ſerotinuz.
Patientes igitur eſtote et confirmate
corda veſtra: qm̄ aduentus domini
appropinquauit. Nolite ingemiſcere fr̄es
i alterutrū: vt nō iudicemini. Ecce iu
dex ante ianuā aſſiſtit. Exēplū accipite
fr̄es exitꝰ mali et lōganimitatis et laboꝛ
et patiētie prophetas: q̄ locuti ſunt in
nomine domini. Ecce beatificamus C
eos q̄ ſuſtinuerūt. Sufferētiā Job audi
ſtis: et finē dn̄i vidiſtis: qm̄ miſericors
eſt dominus et miſerator. Ante
oīa aūt fr̄es mei nolite iurare
neqz p celū neqz p terrā: neqz
aliud qdcūqz iuramētū. Sit aūt ſmo vr̄ ē Mat.5.f.
ē: non non: vt non ſub iudicio 2.Cor.7.c.
decidatis. Triſtat aūt aliquis vr̄z: oret 1.Pe.2.c.
equo aīo et pſallat. Infirmat qs in
vobis inducat preſbyteros
eccleſie et orent
ſuper euz: vngentes eum oleo in
noīe dn̄i. Et oratio fidei
ſaluabit infirmū: et alleuiabit eum
dn̄s: et ſi in peccatis ſit remittentur
ei. Confitemini ergo alterutrum D
peccata veſtra: et orate pro inuicez
vt ſaluemini. Multū eī valet deꝑcatio iu
ſti aſſidua. Helias hō erat ſimilis 3.Re.17.a.
nobis paſſibilis: et oratione orauit a.18.g.
Luc.4.

Digitized by Google

μη βρέξαι και ουκ έβρεξεν επί της γης ενιαυ
τούς τρείς και μήνας έξ. και πάλιν προσηύ
ξατο και ο ουρανός υετόν έδωκε, και η γη
εβλάστησε τον καρπόν αυτής. αδελφοί ε=
άν τις εν υμίν πλανηθή από της αληθείας
και επιστρέψη τις αυτόν, γινωσκέτω ότι ο
επιστρέψας αμαρτωλόν εκ πλάνης οδού
αυτού, σώσει ψυχήν εκ θανάτου, και καλύ
ψει πλήθος αμαρτιών.

vt non plueret annos
tres ⁊ menſes ſex. Et rurſum orauit
⁊ celum dedit pluuiam: ⁊ terra
dedit fructum ſuum. Fratres mei ſi
quis ex vobis errauerit a veritate
⁊ conuerterit quis eũ: ſcire debet quõ
q̃ cõuerti fecerit peccatorẽ ab errore vie
ſue: ſaluabit aĩaʒ eius a morte: ⁊ operiet
multitudinem peccatorum.

Τέλος της του αγίου ιακώβου καθολικής
επιστολής.

Explicit epiſtola beati iacobi apo=
ſtoli.

Incipit argumentum in epiſtolam beati petri primam.

Diſcipulos ſaluatoris inuicti toto orbe diffuſos ⁊ peregrinos in hoc ſeculo monſtrat: ⁊ preterite vite penitere ſuadet: et in nouam vitam proficere tota cuꝫ ſollicitudine exhortatur Simon petrus filius iohannis prouincie galilee vico bethſaida frater andree apoſtoli.

Explicit argumentum.

Η του αγίου πέτρου καθολική πρώτη
επιστολή. Cap.1.

Πέτρος απόστολος ιησού χριστού,
εκλεκτοίς παρεπιδήμοις διασπο=
ράς πόντου γαλατίας καππαδοκίας
ασίας και βιθυνίας, κατά πρόγνω=
σιν θεού πατρός εν αγιασμώ πνεύματος,
εις υπακοήν και ραντισμόν αίματος ιησού
χριστού. χάρις υμίν και ειρήνη πληθυν=
θείη. ευλογητός ο θεός και πατήρ του κυρί
ου ημών ιησού χριστού, ο κατά το πολύ
αυτού έλεος αναγεννήσας ημάς εις ελπίδα
ζώσαν δι' αναστάσεως ιησού χριστού εκ νε
κρών, εις κληρονομίαν άφθαρτον και αμί=
αντον και αμάραντον τετηρημένην εν ουρα
νοίς εις υμάς τους εν δυνάμει θεού φρου=
ρουμένους διά πίστεως, εις σωτηρίαν ετοί=
μην αποκαλυφθήναι εν καιρώ εσχάτω, εν
ω αγαλλιάσθε ολίγον άρτι, ει δέον εστί
λυπηθέντες εν ποικίλοις πειρασμοίς, ίνα
το δοκίμιον υμών της πίστεως πολύ τιμι
ώτερον χρυσίου του απολλυμένου διά πυ
ρός δε δοκιμαζομένου, ευρεθή εις έπαινον
και τιμήν και δόξαν, εν αποκαλύψει ιησού
χριστού. ον ουκ ειδότες αγαπάτε εις ον άρ
τι μη ορώντες πιστεύοντες δε αγαλλιάσθε
χαρά ανεκλαλήτω και δεδοξασμένη, κομι
ζόμενοι το τέλος της πίστεος υμών, σωτη=
ρίαν ψυχών. περί ης σωτηρίας εξεζήτησαν
και εξηρεύνησαν προφήται οι περί της εις
υμάς χάριτος προφητεύσαντες, ερευ=
νώντες εις τίνα η ποίον καιρόν εδήλου το

Incipit epiſtola beati petri apo=
ſtoli prima. Cap.1.

Petrus apoſtolus ieſu chriſti A
electis aduenis diſperſionis
ponti galatie cappadocie:
aſie ⁊ bithynie. ſẽʒ preſciẽtiã
dei patris in ſctificationem ſpiritus:
in obedientiã ⁊ aſperſionẽ ſanguinis ieſu
xpi. Gr̃a vobis ⁊ pax multiplicetur. 2.Cor.1.a. Ephe.1.a.
Benedictus deus ⁊ pater domini
noſtri ieſu xpi: q̃ ſc̃m miaꝫ ſuã magnã
regenerauit nos in ſpem
viuã p̃ reſurrectionẽ ieſu xpi ex mortuis
ĩ hereditatẽ icorruptibilẽ ⁊ icõtãmina
tã ⁊ imarceſſibilẽ cõſeruatã in celis:
in vobis q̃ in virtute dei cuſtodimini
per fideꝫ: in ſalutem paratam
reuelari in tempore nouiſſimo. In B
quo exultabitis modicũ nũc: ſi oportet Joan.16.c
cõtriſtari in varijs tẽptationibus: vt
probatio veſtre fidei multo precioſior ſit
auro quod per ignem
probatur: inueniatur in laudem
⁊ gloriã ⁊ honorẽ in reuelatione ieſu
xpi quẽ cũ nõ videritis diligitis. In quẽ
nũc quoqꝫ nõ vidẽtes creditis: credẽtes
ãt exultabitis letitia inenarrabili ⁊ glori
ficata: reportãtes finẽ fidei veſtre ſaluteꝫ
aĩaꝝ vr̃aꝝ. De qua ſalute exquiſierunt
atqꝫ ſcrutati ſũt ꝓphete: q̃ de futura in
vobis gratia prophetauerunt: ſcrutãtes
ĩ quot vel q̃le tempus ſignificaret

Digitized by Google

ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρού-
μενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς
μετὰ ταῦτα δόξας, οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι
οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ ἃ
νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισα-
μένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέν-
τι ἀπ᾽ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι
παρακύψαι. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύ-
ας τῆς διανοίας ὑμῶν νήφοντες τελείως ἐλ-
πίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀ-
ποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τέκνα ὑπα-
κοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον
ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κα-
τὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅ-
γιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέ-
γραπται. ἅγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.
καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπο-
λήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν
φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀ-
ναστράφητε. εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς ἀρ-
γυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαί-
ας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου,
ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ
ἀσπίλου Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν
πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ
ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν χρόνων, δι᾽ ὑμᾶς τοὺς δι᾽
αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα.
ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι
εἰς θεόν. τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ
ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος, εἰς
φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρ-
δίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀνα-
γεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλ-
λὰ ἀφθάρτου διὰ λόγου θεοῦ ζῶντος καὶ
μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. διότι πᾶσα σὰρξ
ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς
ἄνθος χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ
ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου
μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆ-
μα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς. Cap. 2.

Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα
δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους
καὶ πάσας καταλαλιάς, ὡς ἄρτι γέννητα
βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθή-
σατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε, εἴπερ ἐγεύσα-
σθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. πρὸς ὃν προσερ-
χόμενοι λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων
μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θε-
ῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον. καὶ αὐτοὶ ὡς λί-
θοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευ-
ματικός ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι

in eis ſpūs xp̄i: prenuncians eas que
in chriſto ſunt paſſiones: et
poſteriores glias: quibus reuelatū eſt q2
nō ſibimetipſis: vobis aūt miſtrabāt ea q̄ C
nūc nūciata ſūt vobis p eos q̄ euāgeli-
zauerūt vobis ſpiritu ſancto miſſo
de celo: in quem deſiderant angeli
ꝓſpicere. Propter qḋ ſuccincti lūbos
mentis veſtre ſobrij perfecte ſperate
in eā que offertur vobis grāz i reuela-
tionem ieſu xp̄i quaſi filij obedientie:
non configurati prioribus
ignorantie veſtre deſiderijs: ſed ſm
eum qui vocauit vos ſctūm: et ipſi in
oī ꝯuerſatōe ſancti ſitis: qm̄ ſcriptū eſt.
Sancti eritis: qm̄ ego ſanctus ſum. Leui.11.d.
Et ſi prēz inuocatis eū q̄ ſine acceptiōe Deu.10.d. Col.3.d.
ꝑſonaꝝ iudicat ſ̄z vniuſcuiuſq3 op9: in Iaco.2.b.
timore incolatus vr̄i tp̄e ꝯuerſamini. Act.10.c. Roma.2.b.
Scientes q̄ nō corruptibilibus auro Ephe.6.b.
vel argento redēpti eſtis de vana
veſtra conuerſatione paterne traditiōis: D
ſ3 ꝓcioſo ſāguine q̄ſi agni imaculati xp̄i Hebr.9.b.
et incōtaminati: precogniti quidem 1.Joan.1.d. Apo.1.b.
ante mūdi ꝯſtitutionē: manifeſtati autē
nouiſſimis tp̄ibus: ꝓpter vos q̄ per
ipſuz fideles eſtis in deo: qui ſuſcitauit
eū a mortuis et dedit ei gloriaz:
vt fides veſtra et ſpes eſſet
in deo. Aias veſtras caſtificantes in
obedientia charitatis in
fraternitatis amore ſimplici ex corde
inuicē diligite attentius: renati
non ex ſemine corruptibili: ſed
incorruptibili per verbum dei viui et
ꝑmanentis i eternū: q2 oīs caro Eſai.40.b
vt fenū: et oīs gloria eius tanq̄
flos feni. Exaruit fenum et Eſai.40.b
flos eius decidit: verbum aūt domini Eccle.14.c
manet in eternum. Hoc eſt aūt verbum Iaco.1.b.
qḋ euangelizatum eſt in vos. Cap. 2.

Deponētes igit̄ oēz maliciā et omnē A
dolū et ſimulationes et inuidias Ephe.4.c.
et oēs detractōes: ſicut modo geniti Col.2.b.
īfantes rōnabile et ſine dolo lac ꝯcupi- Hebre.12.a
ſcite: vt i eo creſcatis i ſalutē: ſi tn̄ guſta-
tis qm̄ dulcis ē dn̄s. Ad quē accedētes
lapidem viuū: ab hoībus
quidem reprobatum: a deo autem
electū et honorificatū. Et ipſi tanq̄ lapi-
des viui ſupedificamini domus ſpūalis
in ſacerdotium ſanctum: offerentes

Digitized by Google

θυσίας πνευματικάς ευπροσδέκτους τω
θεώ διά ιησού χριστού. διότι περιέχει εν
τη γραφή. ιδού τίθημι εν σιών λίθον
ακρογωνιαίον, εκλεκτόν, έντιμον, και ο πι
στεύων επ αυτώ ου μή καταισχυνθή. υ
μίν ουν η τιμή τοις πιστεύουσιν, απειθού-
σι δε, λίθον ον απεδοκίμασαν οι οικοδο-
μούντες, ούτος εγενήθη εις κεφαλήν γωνί-
ας, και λίθος προσκόμματος και πέτρα
σκανδάλου. οι προσκόπτουσι τω λόγω α
πειθούντες, εις ο και ετέθησαν. υμείς δε γέ
νος εκλεκτόν, βασίλειον ιεράτευμα, έθνος ά
γιον, λαός εις περιποίησιν, όπως τας αρε-
τάς εξαγγείλητε του εκ σκότους υμάς κα-
λέσαντος εις το θαυμαστόν αυτού φως. οι
ποτέ ου λαός, νυν δε λαός θεού, οι ουκ η
λεημένοι, νυν δε ελεηθέντες. αγαπητοί πα
ρακαλώ ως παροίκους και παρεπιδήμους
απέσχεσθαι των σαρκικών επιθυμιών, αίτι
νες στρατεύονται κατά της ψυχής, την ανα
στροφήν υμών έχοντες καλήν εν τοις έθνε-
σιν, ίνα εν ω καταλαλούσιν υμών ως κακο
ποιών, εκ των καλών έργων εποπτεύσαν-
τες δοξάσωσι τον θεόν εν ημέρα επισκοπής.
υποτάγητε ουν πάση ανθρωπίνη κτίσει δι
ά τον κύριον, είτε βασιλεί ως υπερέχοντι,
είτε ηγεμόσιν ως δι αυτού πεμπομένοις
εις εκδίκησιν μεν κακοποιών, έπαινον δε α
γαθοποιών. ότι ούτως εστί το θέλημα του
θεού, αγαθοποιούντας φιμούν την των α
φρόνων ανθρώπων αγνωσίαν. ως ελεύθεροι
και μη ως επικάλυμμα έχοντες της κακί-
ας την ελευθερίαν, αλλ ως δούλοι του θε
ού. πάντας τιμήσατε, την αδελφότητα α-
γαπάτε, τον θεόν φοβείσθε, τον βασιλέα τι
μάτε. οι οικέται υποτασσόμενοι εν παντί φό
βω τοις δεσπόταις, ου μόνον τοις αγαθοίς
και επιεικέσιν αλλά και τοις σκολιοίς. τού-
το γαρ χάρις, ει διά συνείδησιν θεού υπο
φέρει τις λύπας πάσχων αδίκως. ποίον
γαρ κλέος ει αμαρτάνοντες και κολαφιζό
μενοι υπομενείτε, αλλ ει αγαθοποιούντες
και πάσχοντες υπομενείτε, τούτο χάρις
παρά θεώ. εις τούτο γαρ και εκλήθητε, ό
τι και χριστός έπαθεν υπέρ ημών, υμίν υ
πολιμπάνων υπογραμμόν, ίνα επακο-
λουθήσητε τοις ίχνεσιν αυτού. ος α-
μαρτίαν ουκ εποίησεν, ουδέ ευρέθη δό-
λος εν τω στόματι αυτού. ος λοιδο-
ρούμενος ουκ αντελοιδόρει, πάσχων
ουκ ηπείλει. παρεδίδου δε τω κρίνον-
τι δικαίως, ος τας αμαρτίας ημών αυτός

ſpiritales hoſtias acceptabiles
deo per ieſum xpm. Propter quod continet
B
ſcriptura. Ecce pono in ſion lapidem Eſa.28.d.
ſummū: angularē: pbatū: electū: pcioſū: & Mat.21.g.
q credideri in eū nō ↄfundet. Vobis Mar.12.b.
igit honor credentib9 nō: credentibus Luce.20.c
āt lapis quē reprobauerūt edificantes: Act.4.b.
hic factus eſt in caput anguli: Pſ.117.
& lapis offenſionis & petra
ſcādali: his q offendūt verbo nec cre-
dūt: in quo & poſiti ſunt. Vos āt gen9
electū: regale ſacerdotiū: gens ſancta: Exo.19.a.
populus acqſitionis: vt virtutes
annūcietis ei9 q de tenebris vos voca
uit in ammirabile lumen ſuum. Qui
aliqn nō ppl's dei: nūc āt ppl's dei: qui Oſee.2.d.
nō ↄſecuti miaz: nūc āt miſericordiā cō Ro.9.c
ſecuti. Chariſſimi obſecro vos tanq̄ ad-
uenas & pegrinos abſtinere vos a carna Rom.13.d.
lib9 deſiderijs q̄ militāt aduerſus aiaz: Gala.5.c.
cōuerſationē vrāz īter gētes hn̄tes bo
C
nā: vt in eo q detractāt de vobis tanq̄
de malefactorib9: ex bōis opib9 vos cō
ſiderātes glificēt deū in die viſitatiōis.
Subiecti igit eſtote oī hūane creature Roma.13.a
pp deum: ſiue regi quaſi precellenti:
ſiue ducibus tanq̄ ab eo miſſis
ad vindictā malefactoꝝ: laudē vero bo
noꝝ. Quia ſic eſt voluntas
dei: vt bn̄ faciētes obmuteſcere faciat i
prudētiū hominū ignorātiā. Quaſi liberi
& nō quaſi velamen habentes malicie
libertatem: ſed ſicut ſerui dei.
Oēs honorate: fraternitatem diligite. Ro.12.c.
Deum timete: regem honorificate.
Serui ſubditi eſtote in omni timore
dominis: non tantum bonis Ephe.6.a.
& modeſtis ſed ēt dyſcolis. Hec eſt Col.3.d.
ei gratia: ſi pp dei conſcientiaz ſuſtinet Titum.2.c.
quis triſtitias patiens iniuſte. Que 1.Co.7.c.
D
eiꝫ eſt gra ſi peccantes & colaphizati Iaco.5.c
ſuffertis? Sed ſi benefacientes
patienter ſuſtinetis: hec eſt gratia
apud deū. In hoc eni vocati eſtis: qr
& xp̄s paſſus eſt p nobis: vobis relin
quens exēplū vt ſeq̄mini
veſtigia eius. Qui peccatum 1.Ioan.3.a
non fecit: nec inuentus eſt dolus Eſaie.53.b
in ore ei9. Qui cū malediceretur
non maledicebat: cum pateretur
nō cōminabat. Tradebat aūt iudicāti
ſe iniuſte. Qui peccata noſtra ipſe Eſaie.53.b.

ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

Cap. 3.

Ὁμοίως αἱ γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. οὕτω γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς σάρρα ὑπήκουσε τῷ ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμήν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες, μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν, ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς ἐκ γῆς. καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε. ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε. κύριον δὲ τὸν θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, μετὰ

pertulit in corpore ſuo ſuper lignum: vt peccatis mortui iuſtitie viuamus: cuius liuore ſanati eſtis. Eratis enim ſicut oues errantes: ſed conuerſi eſtis nunc ad paſtorem et epiſcopum animarum veſtrarum.

Cap. 3.

A Similiter et mulieres ſubdite ſint viris ſuis: vt et ſi qui nõ credunt verbo per mulierum conuerſationem ſine verbo lucrifiant: conſiderantes in timore ſanctam conuerſationem veſtrã. Quarum nõ ſit extrinſecus capillatura aut circũdatio auri aut indumẽti veſtimẽtorum cultus: ſed q abſcõditus eſt cordis homo in incorruptibilitate quieti et modeſti ſpiritus: qui eſt in cõſpectu dei locuples. Sic enim aliquñ et ſancte mulieres ſperantes in deo ornabant ſe ſubiecte proprijs viris: ſicut Sara obediebat Abrae dominum eum vocãs: cuius eſtis filie benefacientes: et non pertimentes vllam perturbationẽ. B Viri ſimiliter cohabitãtes ſecundum ſciẽtiã: quaſi infirmiori vaſculo muliebri impartiẽtes honorem tanquam coheredibus gratie vite: vt non impediantur orationes veſtre. In fide autem omnes vnanimes compatientes: fraternitatis amatores: miſericordes: modeſti: humiles: nõ reddẽtes malum pro malo: nec maledictum pro maledicto: ſed econtrario benedicentes: quia in hoc vocati eſtis: vt benedictionẽ hereditate poſſideatis. Qui enim vult vitã diligere: et dies videre bonos: coerceat linguam ſuam a malo et labia eius ne loquantur dolum. Declinet autem a malo: et faciat bonum: inquirat pacem et ſequatur eam: quia oculi domini ſuper iuſtos et aures eius in preces eorum. Vultus autem domini ſuper facientes mala. C Et quis eſt qui vobis noceat: ſi boni emulatores fueritis. Sed ſi quid patimini propter iuſtitiam: beati. Timorem autem eorum ne timueritis: neque conturbemini. Dominum autem Chriſtum ſanctificate in cordibus veſtris: parati omni poſcẽti vos rationem de ea que in vobis eſt ſpe: ſed cum

Colo. 3. c. Ephe. 5. c.
Gene. 18. b.
Pro. 20. b. Roma. 12. d.
Ps. 33. Iaco. 1. d.
c. boni genitiui caſus. f. m.
Mat. 5. a.

πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ὧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι. ἐν ὧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν ἀπειθήσασι ποτέ, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος, ὧ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Cap.4.

Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε. ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπαυται ἁμαρτίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὑμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρίαις. ἐν ὧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτείας ἀνάχυσιν βλασφημοῦντες, οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι. πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς, πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες. ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγυσμῶν. ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ. εἴ τις λαλεῖ ὡς λόγια θεοῦ, εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ ἰησοῦ Χριστοῦ, ὧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξέ

modeſtia ⁊ timore: cōſcientiā hn̄tes bonā: vt in eo q̄ detrahunt de vobis confundantur qui calumniantur veſtrā bonā in xp̄o cōuerſationem. Melius ē ei vt bn̄faciētes ſi volūtas dei velit pati q̄ȝ malefacientes. Q2 ⁊ xp̄s ſemel pro peccatis noſtris mortuꝰ ē iuſtus p̄ iniuſtis: vt nos offerret deo: mortificatos quidem carne: viuificatos aūt ſpū. In quo ⁊ his q̄ in carcere erāt ſpū veniēs p̄dicauit: qui increduli fuerant aliq̄n: q̄n expectabant dei patiētiā in diebꝰ noe cū fabricaret arca: in qua pauce idest octo anime ſalue facte ſunt per aquā: q̄ ⁊ nos nunc ſilis forme ſaluos facit baptiſma: nō carnis depoſitio ſordiuȝ: ſȝ ꝯſcie bone iterrogatio i deū: p̄ reſurrectionē ieſu xp̄i a mortuis: q̄ eſt i dextera dei: degluties morte vt vite eterne heredes efficeremur: p̄fectꝰ i celū ſubiectis ſibi angelis ⁊ ptātibꝰ ⁊ ꝟtutibꝰ. Cap.4.

Chriſto igitur paſſo in carne: ⁊ vos eadē cogitatiōe armamini: q2 q̄ paſſus eſt in carne deſijt a pctīs: vt non iam deſiderijs hominum ſed voluntate dei qđ reliquum eſt in carne viuat temporis. Sufficit enim preteritum tempus ad voluntatem gentium conſummandam his q̄ ambulauerūt i luxurijs: deſiderijs: vinolētijs: comeſſatōibꝰ: potatōibꝰ: ebrietatibꝰ ⁊ illicitis idoloꝝ cultibꝰ. In quo āmirant nō ꝯcurrētibꝰ vobis in eandē luxurie cōfuſionē blaſphemātes: q̄ reddent rationē ei q̄ paratꝰ eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Propter hoc ei ⁊ mortuis euāgelizatū eſt: vt iudicent q̄dē ſ̄ȝ hoies in carne: viuāt aūt ſ̄ȝ deū in ſpū. Omium autē finis appropinquit. Eſtote itaqȝ prudētes ⁊ vigilate in orōnibꝰ: aū omnia aūt mutuā i vobiſmetipis charitatē ꝯtinuam hn̄tes q2 charitas opit mltitudinē pctōꝝ. Hoſpitales iuicēȝ: ſine murmuratione. Vnuſq̄ſqȝ ſicut accepit graꝫ i alterutꝝ illā āminiſtrātes: ſicut boni diſpenſatores multiformis grē dei. Si q̄s loq̄t: q̄ſi ſmōes dī. Si q̄s miſtrat: tāq̄ ex ꝟtute quā āminiſtrat deꝰ: vt i oibꝰ honorificet deꝰ p̄ ieſuȝ xp̄m: cui eſt glīa ⁊ imperium in ſecula ſeculorum Amen. Chariſſimi nolite p̄egrinari in feruore q̄ ad temptatiōeȝ vobis fit: q̄ſi noui ali

Hebre.9.d Roma.5.b

D

Mat.24.c Luce.17.f

A

Ephe.4.d Jaco.4.b.

B

Pro.10.b. Ro.12.c Hebre.13.a Philip.2.b

C

Digitized by Google

μου υμίν συμβαίνοντος, αλλά καθό κοινω-
νείτε τοις του Χριστού παθήμασι χαίρετε, ί
να και εν τη αποκαλύψει της δόξης αυτού
χαρήτε αγαλλιώμενοι. ει ονειδίζεσθε εν ο
νόματι Χριστού μακάριοι, ότι το της δόξης
και το του θεού πνεύμα εφ υμάς αναπέ
παυται, κατά μεν αυτούς βλασφημείται,
κατά δε υμάς δοξάζεται. μη γαρ τις υ-
μών πασχέτω ως φονεύς η κλέπτης η κα-
κοποιός η ως αλλοτριοεπίσκοπος. ει δε ως
Χριστιανός μη αισχυνέσθω, δοξαζέτω δε
τον θεόν εν τω μέρει τούτω, ότι ο καιρός
του άρξασθαι το κρίμα από του οίκου του
θεού. ει δε πρώτον αφ ημών, τι το τέλος
των απειθούντων τω του θεού ευαγγελίω.
και ει ο δίκαιος μόλις σώζεται, ο ασεβής και
αμαρτωλός που φανείται. ώστε και οι πά
σχοντες κατά το θέλημα του θεού ως πι
στώ κτίστη παρατιθέσθωσαν τας ψυχάς αυ
τών εν αγαθοποιΐα. Cap. 5.

Πρεσβυτέρους τους εν υμίν παρακαλώ
ως συμπρεσβύτερος και μάρτυς των
του Χριστού παθημάτων, ο και της μελ-
λούσης αποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός.
ποιμάνατε το εν υμίν ποίμνιον του θεού,
επισκοπούντες μη αναγκαστώς αλλ εκουσί
ως, μηδε αισχροκερδώς αλλά προθύμως,
μηδε ως κατακυριεύοντες των κλήρων, αλ
λά τύποι γινόμενοι του ποιμνίου. και φα
νερωθέντος του αρχιποίμενος κομιείσθε τον
αμαράντινον της δόξης στέφανον. ομοίως
νεώτεροι υποτάγητε πρεσβυτέροις. πάν-
τες δε αλλήλοις υποτασσόμενοι, την ταπει
νοφροσύνην εγκομβώσασθε, ότι ο θεός υπε-
ρηφάνοις αντιτάσσεται, ταπεινοίς δε δίδω
σι χάριν. ταπεινώθητε ουν υπό την κραταιάν
χείρα του θεού, ίνα υμάς υψώση εν καιρώ,
πάσαν την μέριμναν υμών επιρρίψαντες
επ αυτόν, ότι αυτώ μέλει περί υμών. νή
ψατε, γρηγορήσατε, ο αντίδικος υμών διά
βολος ως λέων ωρυόμενος περιπατεί ζη-
τών τίνα καταπίη. ω αντίστητε στερεοί τη
πίστει, ειδότες τα αυτά των παθημάτων
τη εν κόσμω υμών αδελφότητι. ο δε θε-
ός πάσης χάριτος ο καλέσας υμάς εις την
αιώνιον αυτού δόξαν εν Χριστώ ιησού ολί
γον παθόντας, αυτός καταρτίσαι υμάς, στη
ρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι. αυτώ η δόξα
και το κράτος εις τους αιώνας των αιώνων.
αμήν. διά σιλουανού υμίν του πιστού α-
δελφού ως λογίζομαι δι ολίγων έγρα-
ψα, παρακαλών και επιμαρτυρών ταύτην
είναι αληθή χάριν του θεού, εις ην εστήκατε.

qđ vobis cõtingat: ſed communicantes
chriſti paſſionibus gaudete: vt
& in reuelatione glorie eius in noie
gaudeatis exultãtes. Si exprobramini
xpi: beati eritis: qm qđ ẽ honoris glorie
& virtutis dei: & q ẽ ei9 ſpũs ſup vos req
eſcet. D
Nemo autem veſtrum
patiat quaſi homicida aut fur aut male
ficus aut alienoꝝ appetitor. Si ãt vt
xpianus: nõ erubeſcat: glorificet autẽ
deum in iſto nomine: qm tempus ẽ vt
incipiat iudicium a domo
dei. Si aũt primũ a nobis: quis finis
eorum qui non credunt dei euangelio?
Et ſi iuſtus vix ſaluabit: impius et Prou.11.d
pctor vbi parebũt? Itaqꝫ & hi q pati
untur ſecundum voluntatem dei: fideli
creatori commendent animas ſuas
in benefactis. Cap. 5.

Seniores ergo q in vobis ſũt obſecro A
conſenior & teſtis
xpi paſſionũ: q & eius que in futuro
reuelanda eſt glorie communicator.
Paſcite q in vobis eſt gregem dei:
puidẽtes nõ coacte ſꝫ ſpõtanee ꝑm deũ:
neqꝫ turpis lucri grã: ſꝫ voluntarie:
neqꝫ vt dominantes in cleris: ſed
forma facti gregi ex aio. Et cũ apparu B
erit princeps paſtorum percipietis
imarceſſibilẽ glorie coronã. Similiter
adoleſcẽtes ſubditi eſtote ſeniorib9. Oẽs
enĩ inuicem humilitatem
inſinuate: qr dominus ſuperbis
reſiſtit: humilibus ãt dat
grãm. Humiliamini igitur ſub potenti Iaco.4.c.
manu dĩ: vt vos exaltet ĩ tpe viſitatõis
oẽm ſollicitudinẽ veſtram proijcientes Luce.12.c.
in eũ: qm ipſi cura eſt de vobis. So Roma.12.c
brij eſtote & vigilate qr aduerſari9 vr dia C
bolus tanq̃ leo rugiens circuit querens
quem deuoret. Cui reſiſtite fortes
ĩ fide: ſcientes eandem paſſionẽ ei que
ĩ mundo eſt vr̃e fraternitati fieri. Deus
aũt omnis gratie qui vocauit nos in
eternã ſuã gloriã in xpo ieſu modicum
paſſos: ipſe perficiet: confirmabit:
ſolidabitqꝫ. Ipſi gloria D
et imperium in ſecula ſeculorum.
Amẽ. Per ſiluanũ fidelem frẽs vob
vt arbitror breuiter ſcripſi
obſecrans & conteſtãs hanc
eſſe verã gratiã dei: in qua ſtatis.

Digitized by Google

ασπάσεται υμάσ/η εμ βαβυλώμι συμεκλεκ
τή, και μάρκος/ο υιός μου. ασπάσασθε αλ
λήλους εμ φιλήματι αγάπης. ειρήμη υμίμ
πάσι/τοις εμ Χριστώ ιησού, αμήμ.
/Τέλος/της/του αγίου πέτρου πρώτης επι
στολής.

Salutat vos eccleſia q̄ eſt i babylōe col
lecta: ꝛ marc9 filius meus. Salutate i
uicē in oſculo ſancto. Gratia vobis
oībus q̄ eſtis in xp̄o ieſu. Amen.
Explicit ep̄la bti petri apoſtoli prima.

Incipit argumentum in epiſtolam ſecundam.

Simon petrus per fidem huic mundo ſapientes mortuos eſſe declarat: eiſdemqꝫ pietatis quanta ſit magnitudo luce ipſa clarius manifeſtat.

Explicit argumentum.

/Η/του αγίου πέτρου καθολική Λευτέ
ρα επιστολή. Cap.1.
Σίμωμ πέτρος Λούλος και απόστο
λος ιησού Χριστού/τοις ισότιμομ
ημίμ λαχούσι πίστιμ εμ Λικαιοσύ
μη/του θεού ημώμ και σωτήρος ιη
σού Χριστού. Χάρις υμίμ και ειρήμη πλη=
θυμθείη εμ επιγμώσει/του θεού και Χριστού
ιησού/του κυρίου ημώμ. ως πάμτα ημίμ
/της θείας Λυμάμεως αυτού/τα προς ζωήμ
και ευσέβειαμ Λεδωρημέμης Λιά/της επιγ=
μώσεως/του καλέσαμτος ημάς Λιά Λόξης
και αρετής. Λι ωμ/τα τίμια ημίμ και μέγισ=
τα επαγγέλματα Λεδώρηται, ίμα Λια τού
τωμ γέμησθε θείας κοιμωμοί φύσεως, απο=
φυγόμτες/της εμ κόσμω εμ επιθυμία φθοράς
και αυτό τούτο Λι σπουΛήμ πάσαμ παρει
σεμέγκαμτες επιχορηγήσατε εμ/τη πίστει
υμώμ/τημ αρετήμ, εμ Λε/τη αρετή/τημ γμώ
σιμ, εμ Λε/τη γμώσει/τημ εγκράτειαμ, εμ Λε
/τη εγκρατεία/τημ υπομομήμ, εμ Λε/τη υπο=
μομή/τημ ευσέβειαμ, εμ Λε/τη ευσεβεία/τημ
φιλαΛελφίαμ, εμ Λε/τη φιλαΛελφία/τημ
αγάπημ. Ταύτα γαρ υμίμ υπάρχομτα και
πλεομάζομτα ουκ αργούς ουΛέ ακάρπους
καθίστησιμ εις/τημ/του κυρίου ημώμ ιησού
Χριστού επίγμωσιμ. ω γαρ μη πάρεστι
ταύτα, τυφλός εστί μυωπάζωμ, λήθημ λα
βώμ/του καθαρισμού/τωμ πάλαι αυτού α=
μαρτιώμ. Λιό μάλλομ αΛελφοί σπουΛάσα
τε βεβαίαμ υμώμ/τημ κλήσιμ και εκλογήμ
ποιείσθαι. ταύτα γαρ ποιούμτες ου μή
πταίσητε ποτέ. ούτω γαρ πλουσίως επι
χορηγηθήσεται υμίμ/η είσοΛος εις/τημ αιωμί
αμ βασιλείαμ/του κυρίου ημώμ ιησού Χρισ
τού. Λιό ουκ αμελήσω αεί υμάς υπομιμ=
μήσκειμ περί τούτωμ, καίπερ ειΛότας και εσ
τηριγμέμους εμ/τη παρούση αληθεία. Λίκαι
ομ Λε ηγούμαι εφόσομ ειμί εμ τούτω/τω σκη
μώματι Λιεγείρειμ υμάς εμ υπομμήσει, ει=
Λώς ότι ταχιμή εστίμ/η απόθεσις/του σκη=
μώματος μου, καθώς και/ο κύριος ημώμ ιη
σούς Χριστός εΛήλωσέ μοι. σπουΛάσω Λε

Incipit epiſtola ſecunda beati Pe
tri apoſtoli. Cap.1.
Simon petrus ſeru9 ꝛ apoſtol9 A
ieſu xp̄i his q̄ coequalem
nobiſcū ſortiti ſunt fidē i iu=
ſtitia dei nr̄i ꝛ ſaluatoris ieſu
xp̄i. Gratia vobis ꝛ pax adimpleatur
in cognitione dei ꝛ chriſti
ieſu dn̄i nr̄i. Quō oīa nobis
diuine virtutis ſue que ad vitam
ꝛ pietatem donata ſunt per cognitionē
eius qui vocauit nos propria gloria
ꝛ vtute. Per quem maxima et p̄cioſa
nobis promiſſa donauit: vt per hoc
efficiami diuie ꝯſortes nature: fugiētes B
ei9 q̄ in mundo eſt ꝯcupiſcētie corruptio=
nē. Vos aūt curā oēm ſubinferētes
miniſtrate in fide
veſtra virtutē: in virtute autē ſciētiā:
i ſcia aūt abſtinētiā: in abſtinentia autē
patientiam: in patientia autem
pietatem: in pietate autem
amorē fraternitatis: in amore āt fra=
ternitatis charitatē. Hec ei ſi vobiſcū aſ
ſint ꝛ ſuperēt: nō vacuos nec ſine fructu
vos conſtituent in domini noſtri ieſu
xp̄i cognitione. Cui ei non preſto ſūt
hec: cecus ē ꝛ manu tēptās: oblīuionē
accipiēs purgatōis veteꝝ ſuoꝝ delictoꝝ. C
Quapropter frēs magis ſatagite vt per
bona opa certā vr̄aꝫ vocationē ꝛ electio
nem faciatis. Hec ei faciētes non
peccabitis aliqn̄. Sic ei abūdāter mini
ſtrabitur vobis introitus in eternum
regnū dn̄i ꝛ ſaluatoris nr̄i ieſu xp̄i.
Propter qđ vos incipiā ſp̄ cōmonere
de his: ꝛ q̄dē ſciētes ꝛ ꝯfirmatos vos
in preſenti veritate. Iuſtum
āt arbitror q̄diu ſuꝫ i hoc tabernaculo
ſuſcitare vos i cōmonitione: certus
ꝙ velox eſt depoſitio tabernaculi
mei: ſ̄m ꝙ ꝛ dominus noſter ieſus
xp̄s ſignificauit mihi. Dabo aūt opaꝫ

Digitized by Google

καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ᾽ ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης. οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον. ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσει, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ᾽ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι. Cap.2.

Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι᾽ οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται, καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται. οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάξει. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾽ ὄγδοον νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις σοδόμων καὶ γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, καὶ δίκαιον λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο. βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν. οἶδε κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητας καταφρονοῦντας τολμηταί, αὐθάδεις δόξας οὐ τρέμουσι βλασ=

τ frequēter habere vos poſt obitū meū: vt hoꝝ oīuꝫ memoriā faciatis. D
Non enim indoctas fabulas ſecuti ccc
notā fecimus vobis domini noſtri ccc
ieſu chriſti virtutem τ preſentiam: ccc
ſꝫ ſpeculatores facti illiꝰ magnitudinis.
Accipiens enim a deo patre ccc
honorē τ gloriā: voce delapſa ad eum
huiuſcemodi a magnifica gloria. ccc
Hic eſt filius meus dilectus in quo ccc Eſaie.42.a
mihi cōplacui: ipſū audite. Et hāc vocē Mat.3.g.
nos audiuimꝰ de celo allatā: cū eēmꝰ et.17.b.
cum ipſo in mōte ſctō. Et habemus ccc Mar.1.b.
firmiorem propheticum ſermonē: cui Luce.3.c.
bene facitis attendentes quaſi lucerne
lucēti in caliginoſo loco: donec dies ccc
eluceſcat: τ lucifer oriatur in ccc
cordibꝰ vrīs. Hoc primū intelligentes
ꝙ oīs prophetia ſcripture propria ccc
īterpretatiōe nō fit. Nō eī voluntate humana allata ē aliqñ ꝓphetia: ſꝫ ccc
ſpiritu ſancto inſpirati locuti ſunt ccc
ſancti dei homines. Cap.2.

Fuerūt vero τ pſeudoprophete in A
populo: ſicut τ ī vobis erūt magiſtri mendaces: qui introducent ſectas
perditionis: τ eum qui emit eos ccc
dn̄m negant: ſuperducentes ſibi ccc
celerē perditionē. Et multi ſequentur
eorum luxurias: per quos via ccc
veritatis blaſphemabitur: τ in ccc
auaritia fictis vbis de vobis negociabūtur. Quibꝰ iudiciū iā olim nō ceſſat:
τ perditio eorum non dormitat. Si eī
deus angelis peccātibus nō pepercit:
ſꝫ rudētibꝰ inferni detractos ī tartarū
tradidit cruciādos ī iudiciū reſeruari: τ
originali mūdo nō pepcit: ſꝫ octauū noe Gene.7.a.
iuſtitie preconem cuſtodiuit: diluuium B
mūdo ipioꝝ inducens: τ ciuitates ſodomoꝝ τ gomorreoꝝ ī cinerē redigēs euerſione dānauit: exēplū eoꝝ q̄ ipie acturi ſūt ponēs: τ iuſtū Loth oppreſſū Gene.19.d
a nephādoꝝ luxurioſa ꝯuer= ccc
ſatione eripuit. Aſpectu .n. τ auditu
iuſtꝰ erat: hītans apud eos q̄ de die in
diē aīaꝫ iuſtā iniqs operibus cruciabant. Nouit deus pios de temptatione Pſal.36.
eripere: iniquos vo ī diē iudicij ccc
reſeruare cruciādos. Magis aūt eos q̄
poſt carnē in ꝯcupiſcētia imūdicie ābulāt dn̄ationes qꝫ ꝯtēnūt audaces ſibi placētes ſectas nō metuūt īntroducere blaſ=

φημοῦντες, ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνά
μει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσι κατ᾽ αὐτῶν
παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. οὗτοι δὲ
ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγεννημένα εἰς ἅ=
λωσιν καὶ φθορὰν ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασ=
φημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρή
σονται, κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. ἡδο=
νὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι
καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις
αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς
ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκατα=
παύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς
ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλε
ονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, καταλειπόν
τες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολου
θήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ βαλαὰμ τοῦ βοσόρ,
ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν ἔλεγξιν δὲ ἔσ
χεν ἰδίας παρανομίας. ὑποζύγιον ἄφωνον
ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυ=
σε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οὗτοι
εἰσὶ πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλα
πος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
εἰς αἰῶνα τετήρηται. ὑπέρογκα γὰρ μαται
ότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυ
μίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγον ἀπο
φυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους
ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ
δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ᾧ γὰρ
τις ἥττηται τούτῳ καὶ δεδούλωται. οἱ γὰρ
ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου
ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἰη=
σοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέν
τες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον γὰρ ἦν αὐ
τοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιο=
σύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς πα
ραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. συμβέ
βηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας.
κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ
ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

Cap. 3.

Ταύτην ἤδη ἀγαπητοὶ δευτέραν ὑμῖν
γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διαγείρω ὑ=
μῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν,
μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑ=
πὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀπο
στόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ
σωτῆρος. τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅ=
τι ἐλεύσονται ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐμ
παῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν
πορευόμενοι, καὶ λέγοντες ποῦ ἐστὶν ἡ ἐ
παγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ἀφ᾽ ἧς
γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως

phemãtes. Ubi angeli fortitudie ꝛ vir=
tute cũ ſit maiores nõ portãt aduerſũ ſe
a dño execrabile iudicium. Hi vero C
velut irratiõabilia pecora naturalr ĩ ca
ptionẽ ꝛ in ꝑniciẽ his q̄ ignorãt blaſphe
mãtes: in corruptiõe ſua peribunt:
ꝑcipiẽtes mercedẽ iniuſticie. Voluptatẽ
exiſtimãtes diei delitias coinqnationis
ꝛ macule: delicijs affluẽtes in ꝯuiuijs
ſuis luxuriantes vobiſcũ: oculos
habentes plenos adulteri ꝛ inceſſabilis
delicti: pellicentes animas
inſtabiles: cor exercitatum in auaritia
habentes: maledictionis filij: derelinquẽ
tes rectam viam errauerunt: ſecuti
viam balaam ex boſor: Γ Vo
q̇ mercedẽ iniqtatis amauit: correptionẽ
habuit ſue veſanie. Subiugale mu
tũ aı̃al in hoĩs voce loquens prohibuit D
prophete inſipientiam. Hi Iude. 1.c.
ſũt fõtes ſine aqua: ꝛ nebule turbinibus
exagitate: quibus caligo tenebrarũ
reſeruatur. Superba enim vanitatis
loq̄ntes pelliciunt in deſiderijs
carnis luxurie eos qui paululũ effugi
unt: qui in errore conuerſati
libertatem illis promittentes: cũ ipſi
ſerui ſint corruptionis. A quo enim
q̇s ſuperatus eſt: huius ꝛ ſeruus eſt. Si enim
refugientes coinquinationes mundi
in cognitione dñi nr̃i ꝛ ſaluatoris ieſu
xp̃i: his rurſus implicati
ſuperantur: facta ſunt eis poſteriora
deteriora ꝑoribus. Melius enim erat illis
non cognoſcere viam iuſtitie:
ꝙ poſt agnitionẽ retrorſũ cõuerti ab eo
qđ illis traditũ ẽ ſctõ mãdato. Cõtigit
enim eis illud veri prouerbij.
Canis reuerſus ad ſuum vomitum: ꝛ Pro.26.b.
ſus lota in volutabro luti.

Cap. 3.

Hanc ecce vobis chariſſimi ſecũdã
ſcribo epiſtolã: in quibus veſtrã A
excito in cõmonitiõe ſincerã mentẽ:
vt memores ſitis eorũ q̄ ꝑdixi verborũ a
ſanctis prophetis ꝛ apoſtolorum
veſtrorum preceptorum domini ꝛ
ſaluatoris. Hoc primum ſcientes ꝙ 1.Tim.4.a
venient in nouiſſimis diebus in deceptiõe illu 2.Tim.3.a.
ſores iuxta proprias concupiſcentias
ãbulãtes: dicẽtes vbi eſt promiſſio aut
aduentus eius? Ex quo
enim patres dormierũt: omnia ſic

διαμένει απ αρχής κτίσεως. λανθάνει γαρ αυτούς τούτο θέλοντας ότι ουρανοί ήσαν έκπαλαι και γη εξ ύδατος και δι ύδατος συνεστώσα τω του θεού λόγω, δι ων ο τότε κόσμος ύδατι κατακλυσθείς απώλετο. οι δε νυν ουρανοί και η γη τω αυτού λόγω τεθησαυρισμένοι εισί πυρί τηρούμενοι εις ημέραν κρίσεως και απωλείας των ασεβών ανθρώπων. εν δε τούτο μη λανθανέτω υμάς αγαπητοί, ότι μία ημέρα παρά κυρίω ως χίλια έτη, και χίλια έτη ως μία ημέρα. ου βραδύνει ο κύριος της επαγγελίας ως τινές βραδυτήτα ηγούνται, αλλά μακροθυμεί εις ημάς, μη βουλόμενος τινάς απολέσθαι, αλλά πάντας εις μετάνοιαν χωρήσαι. ήξει δε η ημέρα κυρίου ως κλέπτης εν νυκτί, εν η οι ουρανοί ροιζηδόν παρελεύσονται, στοιχεία δε καυσούμενα λυθήσονται, και γη και τα εν αυτή έργα κατακαήσεται. τούτων ουν πάντων λυομένων, ποταπούς δει υπάρχειν υμάς εν αγίαις αναστροφαίς και ευσεβείαις, προσδοκώντας και σπεύδοντας την παρουσίαν της του θεού ημέρας, δι ην ουρανοί πυρούμενοι λυθήσονται, και στοιχεία καυσούμενα τακήσεται. καινούς δε ουρανούς και γην καινήν κατά το αυτού επάγγελμα προσδοκώμεν, εν οις δικαιοσύνη κατοικεί. διό αγαπητοί ταύτα προσδοκώντες, σπουδάσατε άσπιλοι και αμώμητοι αυτώ ευρεθήναι εν ειρήνη, και την του κυρίου ημών μακροθυμίαν σωτηρίαν ηγείσθε, καθώς και ο αγαπητός ημών αδελφός παύλος κατά την αυτώ δοθείσαν σοφίαν έγραψεν υμίν, ως και εν πάσαις ταις επιστολαίς λαλών εν αυταίς περί τούτων, εν οις εστί δυσνόητα τινά, α οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλούσιν, ως και τας λοιπάς γραφάς προς την ιδίαν αυτών απώλειαν. υμείς ουν αγαπητοί προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ίνα μη τη των αθέσμων πλάνη συναπαχθέντες εκπέσητε του ιδίου στηριγμού. αυξάνετε δε εν χάριτι και γνώσει του κυρίου ημών και σωτήρος ιησού χριστού. αυτώ η δόξα και νυν εις ημέραν αιώνος. αμήν.

Τέλος της του αγίου πέτρου καθολικής δευτέρας επιστολής.

B

ꝑſeuerāt ab initio creature. Latet eiꝫ eos hoc: volētes ꝙ celi erant prius ⁊ terra de aqua ⁊ per aquam conſiſtens dei verbo: per que ille tūc mūdus aqua inūdatus periit. Celi autem qui nunc ſunt ⁊ terra eodeꝫ verbo repoſiti ſunt igni ſeruati in die iudicij et perditionis impiorū hoīuꝫ. Unū vero hoc non lateat vos chariſſimi: qꝛ vnus dies apud dn̄ꝫ ſicut mille anni: ⁊ mille āni ſicut dies vnus. Ps.89. Nō tardat dominus ꝓmiſſionē ſuā ſicut qdā exiſtimāt: ſꝫ patienter agit propter vos: nolens aliquos perire: ſed omnes ad penitētiā reuerti.

C

Adueniet aūt dies domini vt fur: in quo celi magno impetu tranſient: elementa vero calore ſoluent: terra āt ⁊ que in ipſa ſunt opa exurent. 1.The.5.a. Apo.3.a. Cū igr̄ hec oīa diſſoluēda ſint q̄les opꝫ vos eſſe in ſanctis ꝯuerſatiōibus ⁊ pietatibus: expectātes ⁊ properantes in aduentum diei domini: per queꝫ celi ardentes ſoluentur ⁊ elementa ignis ardore tabeſcēt. Nouos vō celos ⁊ nouā terrā ſm̄ promiſſa ipſius expectamus: in qb⁹ iuſtitia hitat. Eſai.65.c. Apoc.21.a.

D

Propter qđ chariſſimi hec expectātes: ſatagite immaculati ⁊ inuiolati ei inueniri in pace: ⁊ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i lōganimitatē ſaluteꝫ arbitramini: ſicut ⁊ chariſſimus frater noſter paulus ſm̄ datam ſibi ſapiāꝫ ſcripſit vobis: ſicut ⁊ in omnibus epiſtolis loquens in eis de his: in quibus ſūt quedaꝫ difficilia itellectu: q̄ idocti ⁊ inſtabiles deprauāt: ſicut ⁊ ceteras ſcripturas ad ſuam ipſorum ꝑditionē. Vos igit̄ frēs preſcientes cuſtodite: ne inſipiētium errore traducti excidatis a propria firmitate. Creſcite vero in gratia ⁊ in cognitione domini noſtri et ſaluatoris ieſu chriſti. Ipſi gloria ⁊ nunc in diem eternitatis. Amen.

Explicit epiſtola beati Petri apoſtoli ſecunda.

Incipit argumentum in epiſtolam beati Johannis apoſtoli primam

Rationē verbi ⁊ ꝙ deꝰ ipſe ſit charitas manifeſtat et ſuſurrones fratrum nec deū ſcire: nec pios fieri poſſe cõuſqꝫ differtat: vt eſſe cõprobet homicidas: eo ꝙ odium ſit interfectionis occaſio.

Explicit argumentum.

Digitized by Google

Η τοῦ ἁγίου ἰωάννου καθολικὴ πρώτη ἐπιστολή. Cap.1.

Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν, καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ. καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν. ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Cap.2.

Τεκνία μου ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα ἰησοῦν χριστὸν δίκαιον. καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστί, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν. ἀδελφοί οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω

Incipit epiſtola beati Johannis apoſtoli prima. Cap.1.

A
Quod fuit ab initio quod audiuimus: quod vidimus oculis noſtris: quod perſpeximus et manus noſtre contrectauerunt de verbo vite: et vita manifeſtata est: et vidimus et teſtamur et annunciamus vobis vitam eternam: que erat apud patrem et apparuit nobis.

B
Quod vidimus et audiuimus annunciamus vobis: vt et vos ſocietatem habeatis nobiſcum: et ſocietas noſtra ſit cum patre et cum filio eius ieſu chriſto. Et ⌈dium veſtrum ſit hec ſcribimus vobis vt gaudeatis: et gau plenum. (Joan.6.f) Et hec eſt annunciatio quam audiuimus ab eo: et annunciamus vobis: quoniam deus lux eſt: et tenebre in eo non ſunt ulle.

C
Si dixerimus quoniam ſocietatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus: mentimur: et veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus: ſicut et ipſe eſt in luce: ſocietatem habemus ad inuicem: et ſanguis ieſu chriſti filii eius emundat nos ab omni peccato. (Hebr.9.b. Apo.1.b.)

D
Si dixerimus quoniam peccatum non habemus: ipſi nos ſeducimus: et veritas in nobis non eſt. Si confiteamur peccata noſtra: fidelis eſt et iuſtus vt remittat nobis peccata noſtra: et emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccauimus: mendacem facimus eum: et verbum eius non eſt in nobis. Cap.2.

A
Filioli mei hec ſcribo vobis: vt non peccetis. Sed et ſi quis peccauerit: aduocatum habemus apud patrem ieſum chriſtum iuſtum. Et ipſe eſt propiciatio pro peccatis noſtris: non pro noſtris autem tantum: ſed etiam pro totius mundi. Et in hoc ſcimus quoniam cognouimus eum: ſi mandata eius obſeruamus. Qui dicit ſe noſſe eum: et mandata eius non cuſtodit: mendax eſt: (Infra.4.d) et in hoc veritas non eſt. Qui autem ſeruat verbum eius: vere in hoc charitas dei perfecta eſt. In hoc ſcimus quoniam in ipſo ſumus. Qui dicit ſe in chriſto manere: debet ſicut ille ambulauit: et ipſe ambulare. Chariſſimi non mandatum nouum ſcribo

Digitized by Google

ὑμῖν. ἀλλ᾽ ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ᾽ ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς. πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. γράφω ὑμῖν τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. γράφω ὑμῖν παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί. καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν, ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ᾽ οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν. εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ᾽ ἡμῶν. ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ᾽ ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός, οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. ὑμεῖς οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω, ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς, καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα

vobis: ſed mādatū vetus quod habuiſtis ab initio. Mandatū vetus eſt verbum quod audiſtis. B
Iterū mandatum nouum ſcribo vobis: quod verum eſt in ipſo & in vobis: quia tenebre tranſierunt: & verū lumen iā lucet. (iohan.13.g) Qui dicit ſe in luce eſſe: & fratrē ſuum odit: in tenebris eſt vſqȝ adhuc. (J.4.d) Qui diligit fratrē ſuū in lumine manet: & ſcādalū in eo nō eſt. Qui autē odit fratrem ſuū in tenebris eſt: & in tenebris ambulat: & neſcit quo eat: quia tenebre obcecauerunt oculos eius. (Leui.19.c. Infra.3.c.) Scribo vobis filioli quoniam remittūtur vobis peccata propter nomen eius. Scribo vobis patres: quoniam cognouiſtis eū qui ab initio eſt. Scribo vobis adoleſcētes: quoniam viciſtis malignū. Scribo vobis infātes quoniam cognouiſtis patrē. Scribo vobis iuuenes: quoniam fortes eſtis: & verbū dei manet in vobis: & viciſtis malignū. Nolite diligere mūdū neqȝ ea que in mundo ſunt. C
Si quis diligit mūdū: non eſt charitas patris in eo. Quoniam omne quod eſt in mūdo cōcupiſcētia carnis eſt: & cōcupiſcentia oculorum: & ſuperbia vite: que non eſt ex patre: ſed ex mundo eſt. Et mūdus tranſijt & concupiſcentia eius. Qui autem facit voluntatem dei manet in eternū. Filioli: nouiſſima hora eſt. Et ſicut audiſtis quia antichriſtus venit: nunc antichriſti multi facti ſunt. (l2. Venit in gr. pñtis tpis) Unde ſcimus quia nouiſſima hora eſt. Ex nobis prodierūt: ſed nō erāt ex nobis. Nā ſi fuiſſent ex nobis: permanſiſſent vtiqȝ nobiſcū. Sed vt manifeſti ſint quoniam nō ſunt omnes ex nobis. Sed vos vnctionē habetis a ſancto: & noſtis omnia. Nō ſcripſi vobis quaſi ignorātibus veritatē: ſed quaſi ſcientibus eā: & quoniam omne mēdaciū ex veritate nō eſt. Quis eſt mendax niſi is qui negat quoniam ieſus nō eſt chriſtus? D
Hic eſt antichriſtus qui negat patrem & filium. Omnis qui negat filium: nec patrē habet: qui confitetur filiū: & patrē habet. Vos quod audiſtis ab initio in vobis permaneat: quia ſi in vobis permāſerit quod audiſtis ab initio: & vos in filio & patre manebitis. Et hec eſt repromiſſio quā ipſe pollicitus eſt nobis vitam eternam. Hec ſcripſi vobis de his qui ſeducunt vos: & vos vnctionem

Digitized by Google

ο ελάβετε απ αυτού εν υμίν μένει. και ου
χρείαν έχετε ίνα τις διδάσκη υμάς, αλλ
ως το αυτό χρίσμα διδάσκη υμάς περί
πάντων, και αληθές εστί, και ουκ εστί ψεύ
δος. και καθώς εδίδαξεν υμάς μενείτε εν αυ
τώ. και νυν τεκνία μένετε εν αυτώ, ίνα όταν
φανερωθή έχωμεν παρρησίαν, και μη αισ=
χυνθώμεν απ αυτού εν τη παρουσία αυτού.
εάν ίδητε ότι δίκαιος εστί, γινώσκετε ότι
πας ο ποιών την δικαιοσύνην, εξ αυτού γε
γέννηται. Cap.3.

Ίδετε ποταπήν αγάπην δέδωκεν ημίν ο πα
τήρ, ίνα τέκνα θεού κληθώμεν. διατούτο
ο κόσμος ου γινώσκει ημάς, ότι ουκ έγνω
αυτόν. αγαπητοί νυν τέκνα θεού εσμέν, και
ούπω εφανερώθη τι εσόμεθα. οίδαμεν δε ότι
εάν φανερωθή όμοιοι αυτώ εσόμεθα, ότι ο
ψόμεθα αυτόν καθώς εστί. και πας ο έχων
την ελπίδα ταύτην επ αυτώ αγνίζει εαυτόν
καθώς εκείνος αγνός εστί. πας ο ποιών την
αμαρτίαν και την ανομίαν ποιεί, και η αμαρ
τία εστίν η ανομία. και οίδατε ότι εκείνος ε=
φανερώθη, ίνα τας αμαρτίας ημών άρη, και
αμαρτία εν αυτώ ουκ εστί. πας ο εν αυτώ
μένων, ουκ αμαρτάνει. πας ο αμαρτάνων,
ουχ εώρακεν αυτόν, ουδέ έγνωκεν αυτόν.
τεκνία μηδείς πλανάτω υμάς. ο ποιών την
δικαιοσύνην δίκαιος εστί, καθώς εκείνος δί=
καιος εστίν. ο ποιών την αμαρτίαν, εκ του
διαβόλου εστίν, ότι απ αρχής ο διάβολος
αμαρτάνει. εις τούτο εφανερώθη ο υιός του
θεού, ίνα λύση τα έργα του διαβόλου. πας
ο γεγεννημένος εκ του θεού, αμαρτίαν ου
ποιεί, ότι σπέρμα αυτού εν αυτώ μένει, και
ου δύναται αμαρτάνειν, ότι εκ του θεού γε
γέννηται. εν τούτω φανερά εστί τα τέκνα
του θεού και τα τέκνα του διαβόλου. πας
ο μη ποιών δικαιοσύνην, ουκ εστί εκ του θε
ού, και ο μη αγαπών τον αδελφόν αυτού.
ότι αύτη εστίν η αγγελία ην ηκούσατε απ
αρχής, ίνα αγαπώμεν αλλήλους. ου καθώς
κάϊν εκ του πονηρού ην, και έσφαξε τον α=
δελφόν αυτού. και χάριν τίνος έσφαξεν αυ
τόν, ότι τα έργα αυτού πονηρά ην, τα δε
του αδελφού αυτού δίκαια. μη θαυμάζετε
αδελφοί μου ει μισεί υμάς ο κόσμος. ημείς
οίδαμεν ότι μεταβεβήκαμεν εκ του θανάτου
εις την ζωήν ότι αγαπώμεν τους αδελφούς.
ο μη αγαπών τον αδελφόν, μένει εν τω θα
νάτω. πας ο μισών τον αδελφόν αυτού, αν
θρωποκτόνος εστί. και οίδατε ότι πας ανθρω
ποκτόνος ουκ έχει ζωήν αιώνιον εν αυτώ
μένουσαν. εν τούτω εγνώκαμεν την αγά=
πην του θεού, ότι εκείνος υπέρ ημών την ψυ

quã accepiſtis ab eo maneat in vobis.
Et nõ neceſſe habetis vt aliqs doce
at vos: ſʒ ſicut vnctio ei⁹ docet vos de
oibus: ⁊ verũ eſt ⁊ non eſt mendaciuʒ.
Et ſicut docuit vos: manete in eo.
Et nunc filioli manete in eo: vt cũ
apparuerit habeam⁹ fiduciã: ⁊ nõ ꝯfũ
damur ab eo in aduentu eius.
Si ſcitis qm̃ iuſtus eſt: ſcitote qm̃ et
omnis qui facit iuſtitiã: ex ipſo natus
eſt. Cap.3.

Videte qlẽ charitatẽ dedit nobis pr̃: A
vt filij dei noiemur ⁊ ſim⁹. Prop
ter hoc mũdus nõ nouit nos: qꝛ nõ no
uit eũ. Chariſſimi nũc filij dei ſum⁹: ⁊
nõdũ apparuit qd erim⁹. Scimus qm̃
cũ apparuerit: ſiles ei erim⁹: qm̃ vi=
debimus eum ſicuti eſt. Et ois q̃ habet
hanc ſpem in eo: ſanctificat ſe:
ſicut ⁊ ille ſctũs eſt. Omnis q̃ facit
pctũʒ ⁊ iniqtatẽ facit. Et peccatum
eſt iniqtas. Et ſcitis qꝛ ille apparuit 1.Pet.2.d. Eſai.53.b.
vt peccata tolleret: ⁊
pctũʒ in eo nõ eſt. Ois q̃ in eo
manet non peccat: ⁊ ois qui peccat:
non vidit eum nec cognouit eum.
Filioli nemo vos ſeducat. Qui facit B Mat.24.a
iuſtitiã iuſtus eſt: ſicut ⁊ ille iuſtus Mar.13.b.
eſt. Qui facit peccatum ex Luce.21.b.
diabolo eſt: qm̃ ab initio diabolus Ephe.5.b.
peccat. In hoc apparuit filius 1.Cor.2.d. Col.2.d.
dei: vt diſſoluat opera diaboli. Omnis Apo.22.c. Iohan.8.e.
q̃ natus eſt ex deo peccatum non
facit: qm̃ ſemen ipſius in eo manet: ⁊
nõ põt peccare qm̃ ex deo natus eſt.
In hoc manifeſti ſunt filij
dei ⁊ filij diaboli. Omnis
qui non facit iuſtitiã non eſt ex deo:
⁊ qui non diligit fratrem ſuum.
Qm̃ hec eſt ãnũciatio quã audiſtis ab
initio vt diligam⁹ alterutrũ. Nõ ſicut Gene.4.b.
cain q̃ ex maligno erat: ⁊ occidit frẽm
ſuum. Et propter q̃d occidit eum? C
Qm̃ opa eius maligna erãt: fris aũt
eius iuſta. Nolite mirari Iohan.15.c.
fratres ſi odit vos mundus. Nos
ſcim⁹ qm̃ tranſlati ſumus de morte
ad vitam: quoniam diligimus
frẽs. Qui nõ diligit: manet in morte.
Ois qui odit fratrem ſuum homicida Leui.19.d
eſt. Et ſcitis qm̃ omnis homicida Sup.2.b. Iohan.15.b
non habet vitam eternam in ſe
manẽtẽ. In hoc cognouimus charitatẽ
dei: qm̃ ille

Digitized by Google

χὴν αὐτοῦ ἔθηκε, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι. ὃς δ' ἂν
ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀ
δελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μέ
νει ἐν αὐτῷ. τεκνία μου μὴ ἀγαπῶμεν λό=
γῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθεί
ᾳ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀλη
θείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
τὰς καρδίας ἡμῶν, ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡ=
μῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς
καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπη
τοί ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡ=
μῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν. καὶ ὃ
ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεσ
τὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόμα
τι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγα
πῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν. καὶ
ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει,
καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ μένει. καὶ ἐν τούτῳ γι
νώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύμα=
τος οὗ ἔδωκεν ἡμῖν. Cap. 4.

Ἀγαπητοὶ μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε,
ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ
τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆ
ται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ἐν τούτῳ
γινώσκεται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. πᾶν πνεῦ
μα ὃ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη
λυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστί. καὶ πᾶν πνεῦμα
ὃ μὴ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐ=
ληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστί, καὶ τοῦτο
ἐστὶ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχε
ται καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. ὑμεῖς ἐκ
τοῦ θεοῦ ἐστὲ τεκνία καὶ νενικήκατε αὐτούς,
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσ
μῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί, διατοῦτο ἐκ
τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν. ὁ γινώσκων
τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ
θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκο
μεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα
τῆς πλάνης. ἀγαπητοὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους
ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστί. καὶ πᾶς ὁ ἀ=
γαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει
τὸν θεόν. ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν θεόν,
ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶν ἐν τούτῳ ἐφανερώθη
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐ
τοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς εἰς τὸν
κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐσ
τὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν
θεόν ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέ
στειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἀ=
μαρτιῶν ἡ

aiaȝ ſuã p nobis poſuit: ⁊ nos debe=
mus pro fratribus aias ponere. Qui
habuerit ſubſtãtiã hui⁹ mũdi: ⁊ viderit
frẽȝ ſuum neceſſe habere: ⁊ clauſerit
viſcera ſua ab eo: quõ charitas dei ma
net ĩ eo? Filioli mei: nõ diligam⁹ vbo — Ro.13.b.
neqȝ lingua: ſed opere ⁊ veritate.
In hoc cognoſcimus qm̃ ex veritate — D
ſum⁹: ⁊ in cõſpectu eius ſuadebimus
corda nr̃a. Qm̃ ſi rep̃hẽderit nos
cor noſtrum: maior eſt deus
corde nr̃o: ⁊ nouit oia. Chariſſimi — Ioan.16.f.
ſi cor nr̃m non reprehenderit nos:
fiduciã habem⁹ ad deũ: ⁊ q̃cq̃d
petierim⁹: accipiem⁹ ab eo: quoniaȝ
mãdata ei⁹ cuſtodim⁹: ⁊ ea q̃ ſũt pla
cita coram eo facimus. Et hoc eſt — Ioan.15.c. yn̄fra.4.c.
mãdatũ eius: vt credamus in nomine
filij eius ieſu chriſti: ⁊ diligamus
alterutrũ ſicut dedit mãdatũ nobis. Et
q̃ ſeruat mãdata eius in illo manet:
⁊ ipſe in eo. Et in hoc ſcimus
qm̃ manet in nobis: de ſpiritu
quem dedit nobis. Cap. 4.

Chariſſimi nolite oi ſpiritui crede
re: ſȝ p̃bate ſpiritus ſi ex — A
deo ſint: qm̃ multi pſeudoprophete
exierunt in mundum. In hoc
cognoſcitur ſpũs dei. Omnis ſpiritus
q̃ ↄfitet̃ ieſuȝ xp̃m in carne veniſſe:
ex deo eſt. Et omnis ſpiritus
qui ſoluit ieſum
ex deo non eſt: ⁊ hic
eſt antixp̃s de quo audiſtis qm̃ venit:
⁊ nunc iã in mundo eſt. Uos ex — Iohan.8.f.
deo eſtis filioli: ⁊ viciſtis eum:
qm̃ maior eſt qui in vobis ẽ: q̃ȝ q̃ in
mundo. Ipſi de mundo ſunt: ideo de
mũdo loquũtur: ⁊ mundus eos — B
audit. Nos ex deo ſum⁹. Qui nouit — ſup.1.a. Iohan.8.f.
deum: audit nos: qui non eſt ex
deo: nõ audit nos. In hoc cognoſcim⁹
ſpiritum veritatis ⁊ ſpiritum
erroris. Chariſſimi diligam⁹ nos inuicẽ:
q2 charitas ex deo eſt. Et ois q̃ dili=
git: ex deo natus eſt: ⁊ cognoſcit
deũ. Qui nõ diligit: non nouit deuȝ:
qm̃ deus charitas ẽ. In hoc apparuit — Ioan.3.b.
charitas dei in nobis: qm̃ filiuȝ ſuum
vnigenitum miſit deus in
mũdũ: vt viuamus per euȝ. In hoc ẽ
charitas: nõ quaſi nos dilexerimus
deũ: ſȝ qm̃ ipſe prior dilexit nos: ⁊ mi
ſit filiũ ſuũ p̃piciationẽ pro p̃ctis nr̃is.

Digitized by Google

ὑμῶν. ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡ-
μᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγα-
πᾶν. θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται. ἐὰν ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ
ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν
καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐ-
τοῦ δέδωκεν ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ
μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υ-
ἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. ὃς ἂν ὁμολογήσῃ
ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν
αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. καὶ ἡμεῖς
ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην
ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστί,
καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει,
καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. ἐν τούτῳ τετελεί-
ωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔ-
χωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐ-
κεῖνος ἐστί, καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τού-
τῳ. φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τε-
λεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ
φόβος κόλασιν ἔχει. ὁ δὲ φοβούμενος οὐ
τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ἡμεῖς ἀγαπῶμεν
αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.
ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ
μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε,
τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται ἀ-
γαπᾶν. καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ᾽
αὐτοῦ, ἵνα ἀγαπῶν τὸν θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ. Cap. 5.

Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ χρισ-
τός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. καὶ πᾶς ὁ
ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γε-
γεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ἐν τούτῳ γινώσκομεν
ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν
θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τη-
ρῶμεν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ,
ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντο-
λαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. ὅτι πᾶν τὸ γε-
γεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον,
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον
ἡ πίστις ὑμῶν. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον
εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ. οὗτος ἐστὶν ὁ ἐλθὼν δι᾽ ὕδατος καὶ
αἵματος ἰησοῦς ὁ χριστός. οὐκ ἐν τῷ ὕ-
δατι μόνον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ὕδατι καὶ αἵμα-
τι. καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν ὅ-
τι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰ-
σὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πα-
τὴρ καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ
οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσι. καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρ-
τυροῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕ-

Charissimi si deus dilexit nos: 1.Cor.4.d.
et nos debemus alterutrum diligere. Ephe.5.a.
Deum nemo vidit vnquam. Si diligamus Phil.5.c.
inuicem: deus in nobis manet: et 1.Thes.4.b
charitas eius in nobis perfecta est. Joan.13.g.
In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus: C
et ipse in nobis: quoniam de spiritu suo
dedit nobis. Et nos vidimus et
testificamur: quoniam pater misit filium suum
saluatorem mundi. Quisquis confessus fuerit
quoniam iesus est filius dei: deus in
eo manet: et ipse in deo. Et nos
cognouimus et credidimus charitati
quam habet deus in nobis. Deus charitas est:
et qui manet in charitate in deo manet:
et deus in eo. In hoc perfecta est D
charitas dei nobiscum vt fiduciam habeamus
in die iudicii: quia sicut ille
est: et nos sumus in hoc mundo.
Timor non est in charitate: sed perfecta
charitas foras mittit timorem: quoniam
timor penam habet. Qui autem timet non
est perfectus in charitate. Nos ergo diliga-
mus deum: quoniam deus prior dilexit nos.
Si quis dixerit quoniam diligo deum: et fratrem Sup.2.a.
suum odierit mendax est. Qui enim
non diligit fratrem suum quem vidit: sup.2.b.
deum quem non vidit quomodo potest diligere? Joan.13.g.
Et hoc mandatum habemus a 1.Cor.4.d
deo: vt qui diligit deum: diligat et Ephe.5.a.
fratrem suum. Cap. 5. Phil.5.c. 1.Thes.4.b

Omnis qui credit quoniam iesus est christus: A
ex deo natus est. Et omnis
qui diligit eum qui genuit: diligit et eum
qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus
quoniam diligimus natos dei: cum
deum diligamus et mandata eius faciamus.
Hec enim est charitas dei
vt mandata eius custodiamus: et man-
data eius grauia non sunt. Quoniam omne quod na-
tum est ex deo vincit mundum: et 1.Co.15.d.
hec est victoria que vincit mundum
fides nostra. Quis est autem qui vicit mundum
nisi qui credit quoniam iesus est filius
dei? Hic est qui venit per aquam et
sanguinem iesus christus. Non in aqua
solum: sed in aqua et sanguine.
Et spiritus est qui testificatur quoniam B
christus est veritas. Quoniam tres sunt
qui testimonium dant in celo: pater:
verbum: et spiritus sanctus: et hi
tres vnum sunt. Et tres sunt qui
testimonium dant in terra: spiritus: aqua

Sanctus thomas in expositione secunde decretalis de summa trinitate et fide catholica tractans istum passum contra abbatem Joachim vt Tres sunt qui testimonium dant in celo. pater: verbum: et spiritus sanctus: dicit ad litteram verba sequentia. Et ad insinuandam vnitatem trium personarum subditur et hii tres vnum sunt. Quodquidem dicitur propter essentie vnitatem. Sed hoc Joachim peruerse trahere volens ad vnitatem charitatis et consensus inducebat consequentem auctoritatem. Nam subditur ibidem: et tres sunt qui testimonium dant in terra. s. spiritus: aqua: et sanguis. Et in quibusdam libris additur: et hii tres vnum sunt. Sed hoc in veris exemplaribus non habetur: sed dicitur esse appositum ab hereticis arrianis ad peruertendum intellectum sanum auctoritatis premisse de vnitate essentie trium personarum. Hec beatus Thomas vbi supra.

Digitized by Google

δωρ καὶ τὸ αἷμα. εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ανθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν υἱόν, ἔχει τὴν ζωήν, ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν παρ᾽ αὐτοῦ. ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον, οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν θεόν, καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. ἀμήν.

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου ἰωάννου καθολικῆς πρώτης ἐπιστολῆς.

et ſanguis. Si teſtimonium hominum accipimus: teſtimonium dei maius eſt. Quoniam hoc eſt teſtimonium dei quod maius eſt: quoniam teſtificatus eſt de filio ſuo. Qui credit in filium dei: habet teſtimonium dei in ſe. Qui non credit filio: mendacem facit eum: quia non credit in teſtimonium quod teſtificatus eſt deus de filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium quoniam vitam eternam dedit nobis deus: et hec vita in filio eius eſt. Qui habet filium dei: habet vitam: qui non habet filium dei: vitam non habet. Hec ſcribo vobis: vt ſciatis quoniam vitam habetis eternam qui creditis in nomine filii dei. Et hec eſt fiducia quam habemus ad eum: quia quodcunque petierimus ſecundum voluntatem eius: audit nos. Et ſcimus quia audit nos quicquid petierimus. Scimus quoniam habemus petitiones quas poſtulamus ab eo. Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum non ad mortem: petat et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem: non pro illo dico vt roget quis. Omnis iniquitas peccatum eſt: et eſt peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus eſt ex deo non peccat: ſed generatio dei conſeruat eum: et malignus non tanget eum. Scimus quoniam ex deo ſumus: et mundus totus in maligno poſitus eſt: et ſcimus quoniam filius dei venit: et dedit nobis ſenſum: vt cognoſcamus deum verum: et ſimus in vero filio eius. Hic eſt verus deus et vita eterna. Filioli cuſtodite vos a ſimulachris.

Explicit epiſtola beati Iohannis apoſtoli prima.

Iohan.5.f

C

D

Incipit argumentum in epiſtolam eiuſdem ſecundam.

Vſque adeo ad ſanctam feminam ſcribit: vt eandem dominam non dubitet litteris appellare: eiuſdemque filiis teſtimonium quod ambulent in veritate perhibet.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου ἰωάννου καθολικὴ δευτέρα ἐπιστολή. Cap.I.

πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν

Incipit epiſtola beati Iohannis apoſtoli ſecunda. Cap.I.

Senior electe domine et natis eius quos ego diligo in veritate: et non ego ſolus: ſed et omnes qui cognouerunt veritatem propter veritatem que permanet in nobis

A

και μεθ ημών έσται εις τομ αιώμα. έσται μεθ υμώμ χάρις, έλεος, ειρήμη από θεού πατρός και παρά κυρίου ιησού χριστού του υιού του πατρός εμ αληθεία και αγάπη. εχάρημ λίαμ ότι εύρηκα εκ τωμ τέκμωμ σου περιπατούμτας εμ αληθεία, καθώς εμτολήμ ελάβομεμ παρά του πατρός, και μυμ ερωτώ σε κυρία ουχ ως εμτολήμ γράφωμ σοι καιμήμ αλλά ημ είχομεμ απ αρχής, ίμα αγαπώμεμ αλλήλους. και αύτη εστίμ η αγάπη ίμα περιπατώμεμ κατά τας εμτολάς αυτού. αύτη εστίμ η εμτολή καθώς ηκούσατε απ αρχής, ίμα εμ αυτή περιπατήτε, ότι πολλοί πλάμοι εισήλθομ εις τομ κόσμομ, οι μη ομολογούμτες ιησούμ χριστόμ ερχόμεμομ εμ σαρκί. ούτος εστίμ ο πλάμος και ο αμτίχριστος. βλέπετε εαυτούς, ίμα μή απολέσωμεμ α ειργασάμεθα καλά, αλλά μισθόμ πλήρη απολάβωμεμ. πας ο παραβαίμωμ και μη μέμωμ εμ τη διδαχή του χριστού, θεόμ ουκ έχει. ο μέμωμ εμ τη διδαχή του χριστού ούτος και τομ πατέρα και τομ υιόμ έχει. ει τις έρχεται προς υμάς και ταύτημ την διδαχήμ ου φέρει μη λαμβάμετε αυτόμ εις οικίαμ, και χαίρειμ αυτώ μη λέγετε. ο γαρ λέγωμ αυτώ χαίρειμ, κοιμωμεί τοις έργοις αυτού τοις πομηροίς. πολλά έχωμ υμίμ γράφειμ, ουκ εβουλήθημ διά χάρτου και μέλαμος, αλλά ελπίζω ελθείμ προς υμάς, και στόμα προς στόμα λαλήσαι, ίμα η χαρά ημώμ η πεπληρωμέμη. ασπάζεταί σε τα τέκμα της αδελφής σου της εκλεκτής. αμήμ.

τέλος της του αγίου ιωάμμου καθολικής δευτέρας επιστολής.

τ vobiſcū erit in eternum. Sit vobiſcū gratia: mia: pax a deo patre
τ a chriſto
ieſu filio pris i veritate τ charitate. Gauiſus ſū valde qm̄ inueni de filijs tuis B
ambulātes in veritate: ſicut mandatum
accepimus a patre: τ nūc rogo te dn̄a tibi:
nō tanq̄ʒ mandatū nouū ſcribēs
ſʒ qd̄ habuim⁹ ab initio: vt dili
gam⁹ alterutrū. Et hec eſt charitas vt
ambulemus ſm̄ mandata eius. ſtis ab
Hoc ei ē mādatū: vt quēadmodū audi
initio: i eo ambuletis: qm̄ mul
ti ſeductores exierūt i mūdū: q nō ꝯfitē
tur ieſum chriſtum veniſſe in
carnē. Hic eſt ſeductor τ antixp̄s. C
Uidete voſmetipſos ne perdatis
que operati eſtis: ſed vt mercedē plenā
accipiatis. Ois q recedit τ nō
ꝑmanet in doctrina xp̄i: deū nō
hʒ. Qui ꝑmanet in doctrina: hic
prēm τ filiū hʒ. Si q̇s venit
ad vos τ hanc doctrinam
nō affert: nolite recipere eū in domuʒ:
nec aue ei dixeritis. Qui ei dicit illi D
aue: communicat operibus eius
malignis. Ecce p̄dixi vobis: vt i die dn̄i nō
ꝯfūdamini. Plura hn̄s vobis ſcribere:
nolui ꝑ chartā τ attramētū. Spero ei
me futurum apud vos: τ os ad
os loqui. vt gaudium veſtrū plenū ſit. Joan.16.f
Salutant te filij ſororis 1.Joan.1.b.
tue electe.

Explicit epiſtola beati Johannis apoſtoli ſecunda.

Incipit argumentum in epiſtolam eiuſdem tertiam.

Gaium pietatis cauſa extollit: atqʒ vt in ipſa pietate maneat exhortatur. Diotrepen impietatis τ ſuperbie cauſa obiurgat. Demetrio autem bonum teſtimonium perhibet cum fratribus vniuerſis.

Explicit argumentum.

η του αγίου ιωάμμου καθολική τρίτη επιστολή. Cap.1.

Ο πρεσβύτερος γαΐω τω αγαπητώ ομ εγώ αγαπώ εμ αληθεία. αγαπητέ περί πάμτωμ εύχομαι σε ευοδούσθαι και υγιαίμειμ, καθώς ευοδούται σου η ψυχή. εχάρημ γαρ λίαμ ερχομέμωμ αδελφώμ και μαρτυρούμτωμ σου τη αληθεία καθώς συ εμ αληθεία περιπατείς. μειζοτέραμ τούτωμ ουκ έχω χαράμ ίμα ακούω τα εμά τέκμα εμ αληθεία περιπατούμτα. αγαπητέ πιστόμ ποιείς ο εάμ εργάση εις τους αδελφούς και εις τους

Incipit epiſtola beati Johānis apoſtoli tertia. Cap.1.

Senior Gaio chariſſimo A
quē ego diligo i veritate.
Chariſſime de oib⁹ orō
nē facio ꝓſpe te igredi
τ valere: ſicut ꝓſpere a
git aia tua. Gauiſ⁹ ſū valde venietībus
frib⁹ τ teſtimoniū ꝑhibētib⁹ veritati tue:
ſicut tu i veritate ābulas. Maius hoꝝ B
nō hēo gaudiū: q̄ʒ vt audiā filios meos
i veritate ābulare. Chariſſime fidelr fac
q̇cq̇d operaris i fratres: τ hoc i

ξένους, οἱ ἐμαρτύρησαν σου τῇ ἀγάπῃ ἐ=
νώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προ
πέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀ=
νόματος αὐτοῦ ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες
ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπο
λαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γε
νώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ,
ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν διοτρεφὴς
οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διατοῦτο ἐὰν ἔλθω
ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λό=
γοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀρκού
μενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται
τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κω
λύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. ἀγαπη=
τὲ μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ
ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν. ὁ κακοποι=
ῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν θεόν. δημητρίῳ μεμαρ=
τύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀ=
ληθείας, καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν καὶ οἴδα
τε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι. πολ=
λὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλα=
νος καὶ καλάμου σοι γράψαι. ἐλπίζω δὲ εὐ
θέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λα
λήσομεν. εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι.
ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα ἀμήν.

τέλος τῆς τοῦ ἁγίου ἰωάννου καθο
λικῆς τρίτης ἐπιστολῆς.

pegrinos: q teſtimoniu reddiderut chari
tati tue i ɔſpectu eccleſie: quos bn̄ facies
deducens digne deo. Pro noie enim
eius profecti ſunt nihil accipientes
a gētilib9. Nos ergo debem9 ſuſcipere
huiuſmodi: vt coopatores ſimus
veritatis. Scripſiſſez forſitā eccleſie:
ſed is q amat pmatū gerere i eis dio=
trepes non recipit nos. Propter hoc ſi
venero cōmoneā ei9 opa q facit: verbis
malignis garriēs i nos. Et qſi nō ei iſta
ſufficiant: neqȝ ipſe ſuſcipit
frēs: ⁊ eos q ſuſcipiūt phibet:
⁊ de eccleſia eijcit. Chariſſime
noli imitari malum: ſed qḋ bonum eſt.
Qui bn̄ facit: ex deo eſt: q male facit
nō videt deū. Demetrio teſtimōiū red
dit ab oībus ⁊ ab ipſa veritate:
ſȝ ⁊ nos teſtimoniū phibem9: ⁊ noſti
qm̄ teſtimoniū nr̄m verū eſt. Multa
habui tibi ſcribere: ſed nolui p atramē=
tū ⁊ calamū ſcribere tibi. Spero autem
ptin9 te videre: ⁊ os ad os loqmur.
Pax tibi. Salutant te amici.
Saluta tu amicos nominatim.

Explicit epiſtola beati Johan
nis apoſtoli tertia.

Incipit argumentum in epiſtolam beati Jude apoſtoli.

Iudas apoſtolus fratres de corruptoribus vie veritatis ita informat: vt illicitum eſſe diſſerıt de ſub iugo ſemel erutos: ſeruitutis denuo operam ſuam officijs nouare ſeruilibus.

Explicit argumentum.

ἡ τοῦ ἁγίου ἰούδα καθολικὴ ἐπιστολή.
Ἰούδας χριστοῦ ἰησοῦ δοῦλος ἀδελ
φὸς δὲ ἰακώβου τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ
ἡγιασμένοις, καὶ ἰησοῦ χριστῷ τε
τηρημένοις κλητοῖς. ἔλεος ὑμῖν καὶ
εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. ἀγαπητοί
πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν
περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον
γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι
ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. πα=
ρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ πάλαι προ
γεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα ἀσεβεῖς, τὴν
τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλ
γειαν, καὶ τὸν μόνον θεὸν καὶ δεσπότην τὸν
κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.
ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι εἰδότας ὑ=
μᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος λαὸν ἐκ γῆς
αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πι

Incipit epiſtola btī Jude apl̄i. Ca.i.
i Judas ieſu chriſti ſeru9 frater
āt iacobi: his q ſunt i deo pfe
dilectis: ⁊ xp̄o ieſu ɔſeruatis
⁊ vocatis. Mīa vobis ⁊
pax ⁊ charitas adimpleat. Chariſſimi
oēȝ ſollicitudinē faciēs ſcribēdi vobis
de cōi vr̄a ſalute: neceſſe habui
ſcribere vobis: deprecans ſupcertari
ſemel tradite ſctē fidei. Subintroierūt
.n. qdā homines q olīȝ pſcripti ſunt
in hoc iudicium impij: f. Impii vel casus. p. n.
dn̄i nr̄i grāȝ trāſferētes in luxuriam:
⁊ ſolum dominatorem ⁊
dn̄ȝ noſtrum ieſum xp̄m negantes.
Cōmonere āt vos volo ſciētes
ſemel omnia: qm̄ ieſus ppl̄m de terra
egypti ſaluāſ: ſcd̄o eos q nō crediderūt

στεύσαντας απώλεσεν αγγέλους τε τους μη
τηρήσαντας την εαυτών αρχήν, αλλά απο
λιπόντας το ίδιον οικητήριον εις κρίσιν με=
γάλης ημέρας δεσμοίς αϊδίοις υπό ζόφον τε
τήρηκεν. ως σόδομα και γόμορρα και αι
περί αυτάς πόλεις τον όμοιον τούτοις τρό
πον εκπορνεύσασαι, και απελθούσαι οπίσω
σαρκός ετέρας πρόκεινται δείγμα πυρός αι
ωνίου, δίκην υπέχουσαι. ομοίως μέντοι και
ούτοι ενυπνιαζόμενοι σάρκα μεν μιαίνουσι,
κυριότητα δε αθετούσι, δόξας δε βλασφη=
μούσιν. ο δε μιχαήλ ο αρχάγγελος ότε τω
διαβόλω διακρινόμενος διελέγετο περί
του μωϋσέος σώματος, ουκ ετόλμησε κρί
σιν επενεγκείν βλασφημίας, αλλ' είπεν επιτι
μήσαι σε κύριος. ούτοι δε όσα μεν ουκ οί=
δασι βλασφημούσιν, όσα δε φυσικώς ως
τα άλογα ζώα επίστανται, εν τούτοις φθεί
ρονται. ουαί αυτοίς ότι τη οδώ του κάϊν ε=
πορεύθησαν, και τη πλάνη του βαλαάμ μισ=
θού εξεχύθησαν, και τη αντιλογία του κορέ
απώλοντο. ούτοι εισίν εν ταις αγάπαις υ=
μών σπιλάδες συνευωχούμενοι υμίν, αφό
βως εαυτούς ποιμαίνοντες, νεφέλαι άνυδροι
υπό ανέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθι=
νοπώρινα άκαρπα, δις αποθανόντα, εκριζω
θέντα, κύματα άγρια θαλάσσης επαφρίζον
τα τας εαυτών αισχύνας, αστέρες πλανή=
ται, οις ο ζόφος του σκότους εις αιώνα τετή
ρηται. προεφήτευσε δε και τούτοις έβδο=
μος από αδάμ ενώχ, λέγων. ιδού ήλθε κύ=
ριος εν αγίαις μυριάσιν αυτού ποιήσαι κρί
σιν κατά πάντων, και ελέγξαι πάντας τους
ασεβείς αυτών περί πάντων των έργων α
σεβείας αυτών ων ησέβησαν, και περί πάν=
των των σκληρών ων ελάλησαν κατ αυτού
αμαρτωλοί ασεβείς. ούτοι εισί γογγυσταί
μεμψίμοιροι, κατά τας επιθυμίας αυτών
πορευόμενοι, και το στόμα αυτών λαλεί υ
πέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ωφελείας
χάριν. υμείς δε αγαπητοί μνήσθητε των ρη
μάτων των προειρημένων υπό των αποστό=
λων του κυρίου ημών ιησού χριστού, ότι έ
λεγον υμίν, ότι εν εσχάτω χρόνω έσονται
εμπαίκται κατά τας επιθυμίας εαυτών πο=
ρευόμενοι των ασεβειών. ούτοι εισίν οι απο
διορίζοντες, ψυχικοί, πνεύμα μη έχοντες. υ
μείς δε αγαπητοί τη αγιωτάτη ημών πίστει
εποικοδομούντες εαυτούς εν πνεύματι αγί
ω προσευχόμενοι, εαυτούς εν αγάπη θεού
τηρήσατε, προσδεχόμενοι το έλεος του κυ
ρίου ημών ιησού χριστού εις ζωήν αιώνιον.
και ους μεν ελεείτε διακρινόμενοι, ους δε εν

perdidit. Angelos vero qui non
ſeruauerũt ſuũ pricipatũ: ſʒ dereliq̃runt
ſuum domicilium in iudicium magni
diei vinculis eternis ſub caligie reſeruā
uit. Sicut ſodoma ⁊ gomorra ⁊
finitime ciuitates ſimili modo C
exfornicate: ⁊ abeuntes poſt
carnē alterā facti ſunt exemplũ ignis e
terni penā ſuſtinētes. Silr̃ ⁊
hi carnem quidem maculant:
dn̄ationē aũt ſpernũt: maieſtatē aũt blaſ
phemāt. Cũ michael archāgel9 cum
diabolo diſputās altercaretur de
moyſi corpore: non eſt auſus iudiciuʒ
inferre blaſphemie: ſʒ dixit imperet Zach. 3. a.
tibi de9. Hi aũt q̃cũqʒ q̃dē ignorāt bla
ſphemāt: quecũqʒ aũt naturaliter tanq̃
muta aīalia norũt: in his corrũpuntur.
Ve illis quia in via cayn abierunt D
⁊ errore balaam mercede
effuſi ſunt: ⁊ in contradictione chore
perierunt. Hi ſunt in epulis ſuis 2. Pe. 2. d
macule conuiuantes: ſine timore
ſemetipſos paſcētes: nubes ſine aq̃ que
a ventis conferuntur: arbores autũna=
les infructuoſe: bis mortue erradicate:
fluctus feri maris deſpumantes m. Feri no
ſuas ↄfuſiones: ſidera errantia: minantur p. n.
quibus procella tenebrarũ ſeruata eſt E
in eternũ. Prophetauit aũt ⁊ de his ſe
ptim9 ab adā enoch dicēs. Ecce venit Zach. 14. a.
dn̄s in ſctis milibus ſuis facere iudiciũ Mat. 24. d
contra omnes: ⁊ arguere omnes 0. Apo. 1. b
impios de oibus operibus impietatis
eorũ: quibus impie egerũt: ⁊ de omnib9
duris q̄ locuti ſunt cōtra deũ
peccatores impij. Hi ſũt murmuratores
queruloſi: ſm̄ deſideria ſua
ambulātes: ⁊ os eorũ loq̃tur ſuperba:
mirantes perſonas queſtus
cā. Vos aũt chariſſimi memores eſtote F
verborũ que p̄dicta ſunt ab apoſtolis
dn̄i noſtri ieſu xp̄i: qui dicebant
vobis. Q̃m in nouiſſimis tp̄ib9 venient 1. Tim. 4. a
illuſores ſʒ deſideria ſua ambulātes in 2. Tim. 3. a.
impietatibus. Hi ſunt qui ſegregāt ſe= 2. Pe. 3. a.
metipſos: animales: ſpũʒ nō hn̄tes. Vos
aũt chariſſimi ſupedificātes voſmetipſos
ſāctiſſime nr̄e fidei: in ſpũ ſctō
orātes: voſmetipſos in dilectiōe dei
ſeruate: expectātes miſericordiam dn̄i
noſtri ieſu xp̄i in vitā eternā.
Et hos q̃dē arguite iudicatos: illos ve

Digitized by Google

φόβω σώζετε εκ τοῦ πυρός αρπάζοντες, μισοῦντες και τον από της σαρκός εσπιλωμένον χιτῶνα. τῷ δε δυναμένῳ φυλάξαι αυτούς απταίστους και στῆσαι κατενώπιον της δόξης αυτοῦ αμώμους εν αγαλλιάσει, μόνῳ σοφῷ σωτῆρι ημῶν, δόξα και μεγαλωσύνη, κράτος και εξουσία, και νῦν και εις πάντας τους αιῶνας. αμήν.

Τέλος της τοῦ αγίου ιούδα καθολικῆς επιστολῆς.

ro ſaluate de igne rapientes. Alijs autem miſeremini in timore: odiẽtes ⁊ eam que carnalis eſt maculatã tunicã. Ei aũt q potens eſt vos ꝯſeruare ſine pctõ: ⁊ cõſtituere ante cõſpectuȝ glorie ſue immaculatos in exultatione in aduentu domini noſtri ieſu chriſti: ſoli dõ ſaluatori nr̃o ꝑ ieſuȝ xp̃ȝ dñȝ nr̃ȝ glĩa ⁊ magnificentia: imperium ⁊ poteſtas ante omnia ſecula: ⁊ nunc ⁊ in omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Explicit epiſtola beati Jude apoſtoli.

Incipit prologus in Apocalypſiȝ beati Johannis apoſtoli.

Omnes qui pie volunt viuere in chriſto: ſicut ait apoſtolus: ꝑſecutionẽ patientur: iuxta illud. Fili accedens ad ſeruitutem dei: ſta in timore ⁊ prepara animam tuam ad temptationem. Temptatio nanqȝ eſt vita hominis ſuper terraȝ. Ne autem fideles deficiant in his: conſolatur eos dominus atqȝ confirmat dicẽs. Vobiſcum ſum vſqȝ ad conſummationem ſeculi ⁊ nolite timere puſillus grex. Propterea videns deus pater tribulationes quas paſſura erat eccleſia ab apoſtolis fundata ſupra petram chriſtum: vt minus timeatur: diſpoſuit vna cum filio ⁊ ſpiritu ſancto eas reuelare. Reuelauit autem tota trinitas chriſto ſecundum humanitatem. Chriſtus vero iohanni per angelum. Johannes eccleſie: de qua reuelatione hunc librum compoſuit. Unde ⁊ liber iſte Apocalypſis dicitur .i. reuelatio: q2 hic continentur que deus reuelauit iohanni: ⁊ iohannes eccleſie: quanta ſcȝ eccleſia paſſa ſit in tempore primitiuo: ⁊ nunc patiatur: ⁊ nouiſſime temporibus antichriſti paſſura ſit: quando tanta erit tribulatio: vt ſi fieri poſſet etiam moueantur electi. Et que pro his ⁊ nunc et in futuro premia ſit ſuſceptura: vt quos denunciata ſuplicia terrent: promiſſa premia letificent. Ideo iſte liber inter reliquas ſcripturas noui teſtamenti prophetie nomine cẽſetur: que alijs eſt excellentior prophetijs. Sicut enim nouum teſtamentum preſtat veteri: euangelium legi: ita hec prophetia prophetijs veteris teſtamenti: q2 de chriſto ⁊ eccleſia magna ex parte iam adimpleta ſacramenta denunciat. Uel etiam ideo: quia cum alijs vniphariа: iſti triphariа data eſt prophetia ſimul .ſ. preterito ⁊ preſenti ⁊ futuro. Ad cuius confirmandaȝ auctoritateȝ occurrit iam autoritas mittentis deferentis ⁊ accipientis. Mittentis .ſ. trinitatis: et deferentis .ſ. angeli: ⁊ accipientis .ſ. iohannis. Cum autem iohanni hec in viſione fuerint reuelata: et ſint tria genera viſionuȝ: ſub quo genere contineãtur videndum eſt. Viſio enim alia corporalis: quando videlicet corporalibus oculis aliquid videmus. Alia ſpiritualis ſeu imaginaria: cum videlicet dormientes vel vigilantes imagines reruȝ cernimus: quibus aliquid ſignificatur: ſicut vidit pharao ſpicas ⁊ moyſes rubuȝ ardere: ille dormiens: iſte vigilans. Alia intellectualis: quando videlicet ſpiritu ſancto reuelante intellectui mentis veritatẽ myſterioruȝ ſicut eſt capimus: quomodo vidit iohãnes que in hoc libro referuntur. Non enim figuras tantum ſpiritu vidit: ſed ⁊ earum ſignificata mente intellexit. Vidit autem iohannes ⁊ ſcripſit in pathmos inſula relegatus a domitiano in exilio principe impijſſimo: hac euȝ ad ſcribendum compellente cauſa: q2 dum exul teneretur a domitiano in pathmos inſula i eccleſijs quibus preerat multa pullularunt atqȝ inoleuerunt vitia atqȝ diuerſe hereſes. Erant enim quidam heretici ibi dicentes chriſtum non fuiſſe ante mariam: q2 temporaliter de ea natus erat: quos iohannes in principio euangelij ſui redarguit dicens. In principio erat verbum. Et in hoc libro cum dicit alpha ⁊ o .i. principium ⁊ finis. Dicebant etiam quidam eccleſiam pondere tribulationum ante finem ſeculi defiturã: ⁊ pro labore non premium eternum ſuſcepturam. Horum ergo errores volens deſtruere iohannes oſtendit chriſtum principium eſſe ⁊ finem. Unde eſaias. Ante me nõ eſt formatus deus: ⁊ poſt me non erit: ⁊ eccleſiam per exercitiuȝ tribulationum non deſinere ſed proficere: ⁊ pro his brauium eternum recipe. Scribit autem iohannes ſeptem eccleſijs aſie ⁊ earum ſeptem epiſcopis: de predictis inſtruens: ⁊ in eis ꝑ eam totam generalem eccleſiam docens. Eſt itaqȝ materia iohannis in hoc opere ſtatuȝ ſpiritualiter aſiane ec

cleſie:nec non et totius videlicet que in preſenti patiatur:et in futuro receptura ſit. Intentio vero eius eſt monere ad patientiam que ſeruanda eſt. Tum quia breuis labor:tum q: premiũ magnum. Modus tractandi talis:primo premittit prologum et ſalutationem: vbi reddit auditores benignos et attentos:quo premiſſo:accedit ad narrationem. Ante narrationem vero oſtendit chriſtum eſſe ab eterno ſine principio et fine. Inducens ipſum loquentez. Ego ſum alpha et o:ideſt principium et finis. Poſtea accedẽs ad narrationem diſtinguit ſeptem viſiones:quibus terminatis iſte liber conſummatur. Premittit autem prologuz dicens. Apocalypſis ihesu chriſti:ſubaudis hic eſt.ſicut in alijs:viſio eſaie:hec eſt:et parabole ſalomonis ſunt hee.

Item alius prologus in apocalypſim.

IOhanes apoſtolus et euangeliſta a chriſto electus atqz dilectus in tanto amore dilectionis vberior habitus eſt:vt in cena ſupra pectus eius recumberet: ⁊ ad crucez aſtanti ſoli matrem propriam commendaſſet. Ut quẽ nubere volentem ad amplexum virginitatis aſciuerat:ipſi etiaz cuſtodiendam virginem tradidiſſet. Hic itaqz cum propter verbum dei et teſtimonium ihesu chriſti in pathmos inſulaz ſortiretur exilium:illic ab eodem apocalypſis preoſtẽſa deſcribitur. Ut ſicut in principio canonis.i.libri geneſeos incorruptibile principium prenotatur:ita etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalypſi redderetur:dicentis. Ego ſum alpha et o:initium et finis. Hic eſt iohannes qui ſciens ſuperueniſſe ſibi diem egreſſionis de corpore: conuocatis in epheſo diſcipulis deſcendit in defoſſum ſepulture ſue locum:orationeqz completa reddidit ſpiritum: tam a dolore mortis factus extraneus quam a corruptione carnis noſcitur alienus. Cuius tamen ſcripture diſpoſitio vel libri ordinatio ideo a nobis per ſingula non exponitur:vt neſcientibus inquirendi deſiderium collocetur:et querentibus laboris fructus et deo magiſterij doctrina ſeruetur.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

APocalypſis iohannis tot habet ſacramenta quot verba. Paruz dixi:et pro merito voluminis laus omnis inferior eſt. In verbis ſingulis multiplices latent intelligentie.

Explicit argumentum.

Αποκάλυψις / Τοὺ αγίου αποστόλου και ε
υαγγελιστοὺ ιωάμμου / Του θεολόγου. Ca.i.

α ποκάλυψις ιησοὺ Χριστού, ημ έ
δωκεμ αυτώ / ο θεός δείξαι / Τοισ
δούλοις αυτού, α δει γεμέσθαι
εμ Τάχει, και εσήμαμεμ αποστεί=
λασ διά / Του αγγέλου αυτού / Τω
δούλω αυτού ιωάμμη, ος εμαρτύρησε / Τομ
λόγομ / Του θεού, και / Τημ μαρτυρίαμ ιησού
Χριστού όσα είδε, και ά Τιμα εισί, και α Χρη
γεμέσθαι μετά Ταύτα. μακάριος / ο αμαγιμώ
σκωμ και / οι ακούομτες / Τους λόγους / Της προ
φητίας, και Τηρούμτες / Τα εμ αυτή γεγραμμέ
μα. / ο γαρ καιρός εγγύς. ιωάμμης / Ταις επτά
εκκλησίαις / Ταις εμ / Τη ασία. Χάρις υμίμ και
ειρήμη από / ο ωμ και / ο ημ και / ο ερχόμεμος,
και από / Τωμ επτά πμευμάτωμ α εστίμ εμώ
πιομ / Του θρόμου αυτού, και από ιησού Χρι
στού, / ο μάρτυς / ο πιστός / ο πρωτότοκος εκ
/ Τωμ μεκρώμ και / ο άρχωμ / Τωμ βασιλέωμ / Της

Incipit liber apocalypſis beati Iohannis apoſtoli. Cap.i.

a Pocalypſis ieſu xpi quam A
dedit illi deus palã facere
ſeruis ſuis q̃ oportet fieri
cito: ⁊ ſignificauit mittẽs j.22.b.
per angelum ſuum
ſeruo ſuo iohãni: q̃ teſtimoniũ ꝑhibuit
verbo dei: ⁊ teſtimonium ieſu
chriſti quecunqz vidit.
Beatus qui legit infra.22.c.
⁊ audit verba prophetie huius:
⁊ ſeruat ea que in ea ſcripta ſunt.
Tempus enim prope eſt. Iohãnes ſep
tẽ eccleſijs q̃ ſunt in aſia. Gr̃a vobis et
pax ab eo q̃ eſt ⁊ q̃ erat ⁊ q̃ vẽtur9 ẽ:
⁊ a ſeptẽ ſpiritibus qui in conſpectu
throni eius ſunt: ⁊ a ieſu xp̃o qui eſt
teſtis fidelis primogenitus
mortuorum et princeps regum

γης, τω αγαπήσαντι ημάς και λούσαντι
ημάς από των αμαρτιών ημών εν τω αί=
ματι αυτού. και εποίησεν ημάς βασιλείαν
ιερείς τω θεώ και πατρί αυτού. αυτώ η δό
ξα και το κράτος εις τους αιώνας των αιώ=
νων αμήν. ιδού έρχεται μετά των νεφελών,
και όψεται αυτόν πας οφθαλμός, και οίτι
νες αυτόν εξεκέντησαν. και κόψονται επ' αυ=
τόν πάσαι αι φυλαί της γης, ναι αμήν. εγώ
ειμί το άλφα και το ω, λέγει κύριος ο θεός,
ο ων, και ο ην, και ο ερχόμενος, ο παντο=
κράτωρ. εγώ ιωάννης ο αδελφός υμών και
κοινωνός εν τη θλίψει και βασιλεία και υ=
πομονή εν χριστώ ιησού εγενόμην εν τη
νήσω τη καλουμένη πάτμω διά τον λόγον
του θεού και διά την μαρτυρίαν ιησού χρι
στού. εγενόμην εν πνεύματι εν τη κυριακή
ημέρα, και ήκουσα φωνήν οπίσω μου με=
γάλην ως σάλπιγγος λεγούσης. ο βλέπεις
γράψον εις βιβλίον, και πέμψον ταις επτά
εκκλησίαις, εις έφεσον, και εις σμύρναν, και
εις πέργαμον, και εις θυάτειρα, και εις σάρ
δεις, και εις φιλαδέλφειαν, και εις λαοδίκει=
αν, και εκεί επέστρεψα βλέπειν την φωνήν
ήτις ελάλει μετ' εμού, και επιστρέψας εί=
δον επτά λυχνίας χρυσάς, και εν μέσω των
επτά λυχνιών όμοιον υιώ ανθρώπου ενδε
δυμένον ποδήρη, και περιεζωσμένον προς
τοις μαζοίς ζώνην χρυσήν. η δε κεφαλή αυ
τού και αι τρίχες λευκαί ωσεί έριον λευ=
κόν, ως χιών. και οι οφθαλμοί αυτού ως
φλοξ πυρός, και οι πόδες αυτού όμοιοι
χαλκολιβάνω, ως εν καμίνω πεπυρωμένοι.
και η φωνή αυτού ως φωνή υδάτων πολ
λών, και έχων εν τη δεξιά χειρί αυτού αστέ
ρας επτά, και εκ του στόματος αυτού ρομ=
φαία δίστομος οξεία εκπορευομένη. και η ό
ψις αυτού ως ο ήλιος φαίνει εν τη δυνάμει
αυτού. και ότι είδον αυτόν, έπεσα προς τους
πόδας αυτού ως νεκρός, και επέθηκε την
δεξιάν αυτού χείρα επ' εμέ λέγων. μη φο
βού. εγώ ειμί ο πρώτος και ο έσχατος και ο
ζών, και εγενόμην νεκρός, και ιδού ζων ειμί
εις τους αιώνας των αιώνων αμήν, και έχω
τας κλείς του θανάτου και του άδου. γρά
ψον ουν α είδες και α εισί, και α μέλλει γε
νέσθαι μετά ταύτα, το μυστήριον των επτά α
στέρων ων είδες επί της δεξιάς μου, και τας
επτά λυχνίας τας χρυσάς. οι επτά αστέρες,
άγγελοι των επτά εκκλησιών εισί, και αι επ
τά λυχνίαι ας είδες, επτά εκκλησίαι εισί.
Cap. 2.

terre: qui dilexit nos: & lauit Hebr. 9. b. 1. Joan. 1. d
nos a peccatis nostris in sanguine B
suo: & fecit nos regnum
sacerdotes deo et patri suo. Ipsi gloria
& imperium in secula seculorum.
Amen. Ecce venit cum nubibus: Esa. 3. c
& videbit eum omnis oculus: & qui Mat. 24. d
eum pupugerunt. Et plangent se super eum Judc. 1. c. 1. 21. c.
omnes tribus terre: etiam amen. Ego
sum alpha & o: principium & finis: dicit dominus
deus: qui est: & qui erat: & qui venturus est omnipotens.
Ego iohannes frater vester
particeps in tribulatione & regno & patien
tia in iesu christo fui in
insula que appellatur patmos propter verbum
dei & testimonium iesu christi.
Fui in spiritu in dominica Infra. 4. a
die. Et audiui post me vocem magnam
tanquam tube dicentis. Quod vides C
scribe in libro: & mitte septem
ecclesijs que sunt in asia: ephesum: & smyrne: &
pergamo: & thyatire: & sardis:
& philadelphie: & laodicie.
Et conuersus sum vt viderem vocem
que loquebatur mecum. Et conuersus vidi
septem candelabra aurea: & in medio
septem candelabrorum aureorum similem filio hominis
vestitum podere: & precinctum ad
mammillas zona aurea. Caput autem eius
& capilli erant candidi tanquam lana alba: &
tanquam nix. Et oculi eius velut infra. 2. c. et 19. c.
flamma ignis: & pedes eius similes
auricalco sicut in camino ardenti.
Et vox illius tanquam vox aquarum multarum:
& habebat in dextera sua stellas D
septem. Et de ore eius gladius Infra. 19. c
vtraque parte acutus exibat. Et facies Mat. 17. a.
eius sicut sol lucet in virtute
sua. Et cum vidissem eum: cecidi ad
pedes eius tanquam mortuus: & posuit
dexteram suam super me dicens. Noli timere
Ego sum primus & nouissimus & Esa. 54. a.
viuus: & fui mortuus: & ecce sum viuens Infra. 22. c.
in secula seculorum: & habeo
claues mortis & inferni. Scribe Esa. 22. f.
ergo que vidisti & que sunt: & que oportet fieri infra. 3. b.
post hec: sacramentum septem stellarum Job. 12. c
quas vidisti in dextera mea &
septem candelabra aurea. Septem stelle:
angeli sunt septem ecclesiarum: &
candelabra septem: septem ecclesie sunt.
Cap. 2.

Digitized by Google

Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας ἐφέσῳ γρά=
ψον. τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀ
στέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν
μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν. οἶ=
δα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπο=
μονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κα=
κούς. καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς
ἀποστόλους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσί, καὶ εὗρες
αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομο
νὴν ἔχεις διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἐκοπία
σας. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην
σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν
πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ
πρῶτα ἔργα ποίησον. εἰ δὲ μή, ἔρχομαι
σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ
τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. ἀλ=
λὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν νι=
κολαϊτῶν. ἃ κἀγὼ μισῶ. ὁ ἔχων οὖς ἀκου
σάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
τῷ νικῶντι δώσω φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς
ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ
θεοῦ μου. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν σμύρνῃ ἐκ
κλησίας γράψον. τάδε λέγει ὁ πρῶτος
καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν.
οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν
πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλα
σφημίαν τῶν λεγόντων ἰουδαίους εἶναι ἑ=
αυτοὺς καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ
σατανᾶ. μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰ
δοὺ δὴ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν
εἰς φυλακήν, ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἕξετε θλί
ψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανά
του, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ὁ
ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει
ταῖς ἐκκλησίαις. ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ
τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου. καὶ τῷ ἀγγέ=
λῳ τῆς ἐν περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον. τά
δε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον
τὴν ὀξεῖαν. οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ κα
τοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ, καὶ κρα
τεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίσ
τιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς ἀντίπας ὁ μάρ
τυς μου ὁ πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν
ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ. ἀλλ' ἔχω κατὰ
σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν δι
δαχὴν βαλαάμ, ὃς ἐδίδαξε τὸν βαλὰκ βα
λεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
φαγεῖν εἰδωλόθυτα, καὶ πορνεῦσαι, οὕτως
ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν
νικολαϊτῶν. ὁμοίως μετανόησον. εἰ δὲ μή,
ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐ=
τῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ὁ ἔ=
χων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς

Et angelo epheſi eccleſie ſcribe. A
Hec dicit q̄ tenet ſeptem ſtellas
in dextera ſua: qui ambulat in
medio ſeptē cādelabroꝝ aureoꝝ. Scio
opera tua ⁊ laborem et patientiam
tuam: ⁊ qꝛ non potes ſuſtinere malos.
Et temptaſti eos qui ſe dicunt
apl'os eſſe ⁊ non ſunt: ⁊ inueniſti
eos mēdaces. Et patientiā habes ⁊ ſu
ſtinuiſti ꝓp nomē meū: ⁊ non defeciſti.
Sʒ habeo aduerſū te pauca ꝙ charita
tē tuā primā reliq̄ſti. Memor eſto ita= B
qʒ vnde excideris ⁊ age penitentiaʒ: et Infra.3.a.
prima opera fac. Sin autem venio
tibi ⁊ mouebo candelabruʒ tuum de
loco ſuo: niſi pniam egeris. Sed Luce.13.a.
hoc habes qꝛ odiſti facta nicolaitarum:
q̄ ⁊ ego odi. Qui hʒ aurem audiat:
quid ſpiritus dicat eccleſijs.
Vincenti dabo edere de ligno
vite q̄d eſt in paradiſo
dei mei. Et angelo ſmyrne eccleſie
ſcribe. Hec dicit primus
⁊ nouiſſim⁹: qui fuit mortuus ⁊ vixit.
Scio tribulationē tuā ⁊ C
pauptatē tuā: ſʒ diues es: ⁊ blaſphema
ris ab his q̄ ſe dicunt iudeos eſſe
⁊ non ſunt: ſed ſunt ſynagoga
ſathane. Nihil hoꝝ timeas q̄ paſſurus
es. Ecce miſſurus ē diabol⁹ aliquos ex
vobiſ in carcerē: vt tēptemini: ⁊ habebi
tis tribulatōeʒ dieb⁹ decē. Eſto fidel' vſ
qʒ ad mortē: ⁊ dabo tibi coronam vite.
Qui hʒ aurē: audiat q̄d ſpiritus dicat
eccleſijs. Qui vicerit non ledetur a infra.3.b.
morte ſecunda. Et angelo
pergami eccleſie ſcribe. Hec D
dicit q̄ hʒ rhōpheā ex vtraqʒ parte
acutam. Scio vbi habitas:
vbi ſedes eſt ſathane: et tenes
nomen meuʒ: ⁊ non negaſti fidem
meam. Et in diebus illis antiphas te
ſtis me⁹ fidelis q̄ occiſus eſt apud vos:
vbi ſathanas hītat. Sʒ habeo aduer=
ſus te pauca: qꝛ habes illic tenentes
doctrinā balaā: q̄ docebat balac mitte
re ſcādalū corā filijs iſrael
edere ⁊ fornicari: ita
habes ⁊ tu tenentes doctrinam
nicolaitaꝝ. Siſr pniaʒ age: ſi quo mi E
nus: veniā tibi cito ⁊ pugnabo cū illis
in gladio oris mei. Qui habet
aurem: audiat quid ſpiritus dicat

Digitized by Google

εκκλησίαις. Τω νικώντι δώσω αυτώ φαγείν από του μάννα του κεκρυμμένου, και δώσω αυτώ ψήφον λευκήν, και επί την ψήφον όνομα κενόν γεγραμμένον, ο ουδείς οίδεν ει μή ο λαμβάνων. και τω αγγέλω της εν θυατείροις εκκλησίας γράψον. Τάδε λέγει ο υιός του θεού, ο έχων τους οφθαλμούς αυτού ως φλόγα πυρός, και οι πόδες αυτού όμοιοι χαλκολιβάνω. οίδα σου τα έργα και την αγάπην και την πίστιν και την διακονίαν και την υπομονήν σου, και τα έργα σου τα έσχατα πλείονα των πρώτων, αλλ έχω κατά σου ότι αφείς την γυναίκα σου την ιεζάβελ η λέγει εαυτήν προφήτιν, και διδάσκει και πλανά τους εμούς δούλους, πορνεύσαι και φαγείν ειδωλόθυτα. και έδωκα αυτή χρόνον ίνα μετανοήση, και ου θέλει μετανοήσαι εκ της πορνείας αυτής. ιδού βάλλω αυτήν εις κλίνην και τους μοιχεύοντας μετ αυτής εις θλίψιν μεγάλην, εάν μη μετανοήσωσιν εκ των έργων αυτής, και τα τέκνα αυτής αποκτενώ εν θανάτω, και γνώσονται πάσαι αι εκκλησίαι ότι εγώ ειμι ο ερευνών νεφρούς και καρδίας, και δώσω υμίν εκάστω κατά τα έργα υμών. υμίν δε λέγω τοις λοιποίς τοις εν θυατείροις, όσοι ουκ έχουσι την διδαχήν ταύτην, οίτινες ουκ έγνωσαν τα βαθέα του σατανά, ως λέγουσιν ου βαλώ εφ υμάς άλλο βάρος, πλήν ο έχετε κρατήσατε, άχρις ου αν ήξω. και ο νικών και ο τηρών άχρι τέλους τα έργα μου, δώσω αυτώ εξουσίαν επί των εθνών, και ποιμανεί αυτούς εν ράβδω σιδηρά, ως τα σκεύη τα κεραμικά συντριβήσεται, ως καγώ είληφα παρά του πατρός μου, και δώσω αυτώ τον αστέρα τον πρωϊνόν. ο έχων ους ακουσάτω τι το πνεύμα λέγει ταις εκκλησίαις. Cap.3.

Και τω αγγέλω της εν σάρδεσιν εκκλησίας γράψον. Τάδε λέγει ο έχων τα επτά πνεύματα του θεού και τους επτά αστέρας. οίδα σου τα έργα, ότι όνομα έχεις ότι ζης, και νεκρός ει. γίνου γρηγορών, και στήριξον τα λοιπά α έμελλες αποβαλείν. ου γαρ εύρηκα σου τα έργα πεπληρωμένα ενώπιον του θεού μου. μνημόνευε ουν πως είληφας και ήκουσας, και τήρει, και μετανόησον. εάν ουν μη γρηγορήσης, ήξω επί σε ως κλέπτης, και ου μή γνως ποίαν ώραν ήξω επί σε. αλλ ολίγα έχεις ονόματα εν σάρδεσιν, α ουκ εμόλυναν τα ιμάτια αυτών, και περιπατήσουσι μετ εμού εν λευκοίς, ότι άξιοι εισίν. ο νικών

ecclesijs. Vincenti dabo māna abſconditum: ⁊ dabo illi calculū cādidū ⁊ in calculo nomē nouū ſcriptū: qđ nemo ſcit niſi q̄ accipit. Et angelo thyatire eccleſie ſcribe. Hec dicit filius dei: qui habet oculos tāq̄ flāmā ignis ⁊ pedes ei⁹ ſimiles aurichalco. [ſupra.1.c.et 19.c.] Noui opa tua ⁊ fidem et charitatē tuā ⁊ miniſteriū ⁊ patiētiā tuā: ⁊ opera tua nouiſſima plura prioribus. [F] Sed habeo aduerſus te pauca: qꝛ pmittis mulierem iezabel que ſe dicit prophetē docere ⁊ ſeducere ſeruos meos: fornicari et mādūcare de idolothytis. Et dedi illi tp̄s vt pniam ageret ⁊ non vult penitere a fornicatiōe ſua. [Job.24.d.] Ecce ego mitto eam in lectū: ⁊ qui mechantur cum ea in tribulatiōe maxima erūt: niſi penitētiā ab opibus ſuis egerit: ⁊ filios eius interficiā in mortē: et ſcient omnes eccleſie qꝛ ego ſū ſcrutans renes ⁊ corda: ⁊ dabo vnicuiq̄ veſtrum ſcḋm opa ſua. [Mat.4.e. Mar.1.c. Luce.13.a. Act.3.d] [G] [Jere.17.b.] Vobis aūt dico ⁊ ceteris q̄ thyatire eſtis: q̄cūq̄ non habent doctrinā hanc: ⁊ q̄ non cognouerunt altitudīes ſathane quēadmodū dicūt nō mittā ſup vos aliđ pōdus: tn̄ id qđ habetis tenete donec veniā. Et q̄ vicerit ⁊ cuſtodierit vſq̄ in finē opa mea: dabo ptātem ſuper gētes: ⁊ reget eas illi in virga ferrea: ⁊ tanq̄ vas figuli confringent: ſicut ⁊ ego accepi a patre meo: ⁊ dabo illi ſtellā matutinam. [ī.9.c. ps.2.] Qui habet aurem audiat: quid ſpiritus dicat eccleſijs. Cap.3.

Et angelo eccleſie ſardis ſcribe. Hec dicit q̄ hȝ ſeptem ſpiritus dei et ſeptem ſtellas. [A] Scio opa tua: qꝛ nomē habes q̄ viuas: ⁊ mortu⁹ es. Eſto vigilās ⁊ cōfirma cetera q̄ moritura erāt. Non eñi inuenio opera tua plena corā deo meo. In mēte ergo habe q̄liter acceperis ⁊ audieris: ⁊ ſerua ⁊ pniam age. Si ergo nō vigilaueris: veniā ad te tanq̄ fur: ⁊ neſcies qua hora veniā ad te. [1.The.5.a 2.Pet.3.c.] Sed habes pauca noia in ſardis q̄ nō inquinauerūt veſtimenta ſua: ⁊ ambulabunt mecū in albis: qꝛ digni ſunt. Qui vi [ſup.2.b.]

Digitized by Google

οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς,
καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς
βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώ-
πιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ὁ ἔχων οὖς ἀκου-
σάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. καὶ
τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας
γράψον. τάδε λέγει ὁ ἅγιος ὁ ἀληθινός ὁ
ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ
οὐδεὶς κλείσει αὐτήν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων, καὶ
οὐδεὶς ἀνοίξει. οἶδά σου τὰ ἔργα. ἰδοὺ δέ-
δωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην ἣν οὐ-
δεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔ-
χεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον,
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ δίδω-
μι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λε-
γόντων ἑαυτοὺς ἰουδαίους εἶναι καὶ οὐκ εἰ-
σίν, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐ-
τοὺς ἵνα ἥξουσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπι-
ον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἠγάπη-
σά σε. ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομο-
νῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ
πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς
οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦν-
τας ἐπὶ τῆς γῆς. ἔρχομαι ταχύ. κράτει ὃ ἔ-
χεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ὁ νι-
κῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ
θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι. καὶ γρά-
ψω ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ
τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου τῆς και-
νῆς ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου
τὸ καινόν. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦ-
μα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. καὶ τῷ ἀγγέλῳ
τῆς ἐν λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον. τάδε λέ-
γει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός,
ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ. οἶδά σου τὰ
ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄ-
φελον ψυχρὸς ἧς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλι-
αρὸς εἶ, καὶ οὐ ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλ-
λω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ὅτι λέ-
γεις πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐ-
δενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ
ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς
καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός. συμβουλεύω σοι
ἀγοράσαι χρυσίον παρ' ἐμοῦ πεπυρωμέ-
νον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευ-
κὰ ἵνα περιβάλῃ, μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς
γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἔγχρι-
σον ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.
ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παι-
δεύω. ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. ἰ-
δοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω. ἐὰν

cerit: ſic veſtietur veſtimentis albis:
et non delebo nomen eius de
libro vite: et confitebor nomē
eius corā patre meo et corā
angelis eius. Qui habet aurē audiat B
quid ſpūs dicat eccleſijs. Et
angelo philadelphie eccleſie
ſcribe. Hec dicit ſanctus et verus Supra.i.d. Eſa.22.f. Iob.12.a.
qui hʒ clauem dauid: qui aperit et
nemo claudit: claudit et
nemo aperit. Scio opa tua. Ecce dedi
coram te oſtium apertuʒ: qd nemo
pōt claudere: qꝛ modicam habes
virtutem: et ſeruaſti verbum meum:
et nō negaſti nomē meū. Ecce dabo
de ſynagoga ſatane qui dicunt
ſe iudeos eſſe et non ſunt:
ſed mentiuntur. Ecce faciam illos
vt veniant et adorent ante
pedes tuos: et ſcient qꝛ ego dilexi
te: qm̄ ſeruaſti verbum patientie
mee: et ego ſeruabo te ab hora
temptationis q̄ ventura eſt in
orbem vniuerſum temptare habitantes
in terra. Ecce venio cito. Tene qd ha
bes: vt nemo accipiat coronā tuā. Qui C
vicerit: faciā illū colūnaʒ in templo
dei mei: et foras nō egredietur amplius.
ſup eū nomē dei mei et Et ſcribā
nomen ciuitatis dei mei noue
hieruſalem: que deſcendit de celo
a deo meo: et nomen meum
nouū. Qui hʒ aurem audiat qd ſpūs
dicat eccleſijs. Et angelo
laodicie eccleſie ſcribe. Hec dicit
amen teſtis fidelis et verus: qui eſt
principiū creature dei. Scio opa tua:
qꝛ neqꝫ frigidus es neqꝫ calidus: vti-
nā frigidus eſſes aut calidus: ſed qꝛ tepi
dus es et nec frigidus nec calidus: inci
piā te euomere ex ore meo: qꝛ dicis qꝛ
diues ſum et locupletatꝰ: et nullius
egeo: et neſcis qꝛ tu es
miſer et miſerabilis et pauper
et cecus et nudus. Suadeo tibi D
emere a me aurū ignitum probatū:
vt locuples fias: et veſtimentis albis
induaris: vt non appareat confuſio
nuditatis tue: et collyrio inunge
oculos tuos vt videas.
Ego quos amo: arguo et caſtigo.
Emulare ergo et pniam age. Ecce
ſto ad oſtium et pulſo. Si

Digitized by Google

τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν
θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ
δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ.
ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ
θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει
ταῖς ἐκκλησίαις. Cap. 4.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἀνεῳγ
μένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώ
τη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ᾽
ἐμοῦ λέγουσα. ἀνάβα ὧδε καὶ δείξω σοι ἃ
δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. καὶ εὐθέως ἐγενό
μην ἐν πνεύματι. καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν
τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος
ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ,
καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοία ὁρά=
σει σμαραγδίνῳ, καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου
θρόνοι εἰκοσιτέσσαρες. καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους
εἶδον τοὺς εἰκοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους κα
θημένους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευ=
κοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους
χρυσοῦς. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται
ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ ἑπτὰ
λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ
θρόνου αὐτοῦ, αἵ εἰσιν ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
θεοῦ. καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασ
σα ὑελίνη ὁμοία κρυστάλλῳ, καὶ ἐν μέσῳ
τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσα=
ρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ
ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέ
οντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ,
καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς
ἄνθρωπος, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀε
τῷ πετωμένῳ. καὶ τέσσαρα ζῶα ἓν καθ᾽ ἓν
αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν
καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀ=
νάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός,
λέγοντα. ἅγιος ἅγιος ἅγιος, ἅγιος ἅγιος
ἅγιος, ἅγιος ἅγιος ἅγιος, κύριος ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὤν, καὶ ὁ ἐρχόμε
νος. καὶ ὅταν δώσει τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν
καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρό
νου τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,
πεσοῦνται οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐ=
νώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ
προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων, καὶ βάλλουσι τοὺς στεφά
νους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες.
ἄξιος εἶ ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἅγιος
λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύ=
ναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ
θέλημά σου εἰσὶ καὶ ἐκτίσθησαν. Cap. 5.

quis audierit vocē meā: ⁊ aperuerit
mihi ianuā: intrabo ad illum: ⁊
cenabo cū illo: ⁊ ipſe mecum.
Qui vicerit dabo ei ſedere mecum in
throno meo: ſicut et ego vici ⁊ ſedi
cū prē meo in throno eius.
Qui hꝫ aurē audiat quid ſpūs dicat
eccleſijs. Cap. 4.

Poſt hec vidi: et ecce oſtiū apertum A
in celo: et vox prima
quā audiui tāq̄ tube loquētis mecū
dicēs. Aſcēde huc ⁊ oſtendā tibi que
opꝫ fieri poſt hec. Et ſtatī fui
in ſpiritu. Et ecce ſedes poſita erat in ſup. 1. c.
celo: ⁊ ſupra ſedē ſedēs: et q̄ ſedebat
ſimilis erat aſpectui lapidis iaſpidis et
ſardij: ⁊ iris erat in circuitu ſedis ſimilis
viſiōi ſmaragdine. Et in circuitu ſedis
ſedilia viginti q̄ttuor: ⁊ ſupra thronos B
viginti quatuor ſeniores ſedentes
circūamicti veſtimentis albis:
et in capitibus eorum corone
auree. Et de throno procedebant
fulgura et voces et tonitrua: ⁊ ſeptem
lāpades ardentes ante
thronū: que ſunt ſeptem ſpiritus
dei. Et in conſpectu ſedis tāq̄ mare
vitreū ſimile cryſtallo: et in medio
ſedis et in circuitu ſedis quattuor
animalia plena oculis ante et
retro. Et animal primū ſimile leoni: C
⁊ ſecundum ſimile vitulo:
⁊ tertiū aīal hñs faciē quaſi
hois: et quartum aīal ſimile aquile
volāti. Et q̄ttuor aīalia ſingula
eorū habebāt alas ſenas: et in circūitu
et intus plena ſūt oculis. Et requiē
nō habebant die ac nocte
dicentia. Sanctus ſanctus ſanctus Eſa. 6. b.
dominus deus
ōps: q̄ erat: et qui ē: et qui ventur⁹ ē.
Et cū darēt illa aīalia gl'iā et honorē D
et bñdictionē ſedenti ſuper thronum
viuēti in ſecula ſeculoꝝ:
procidebant vigītiq̄ttuor ſeniores ante
ſedentem in throno: et
adorabāt viuentē in ſecula
ſeculorum: et mittebant coronas
ſuas ante thronum dicentes.
Dignus es dn̄e deus noſter
accipere gloriam et honorē et virtutē:
q2 tu creaſti oīa: et propter
volūtatē tuā erāt ⁊ create ſunt. Cap. 5.

Digitized by Google

Και ειδον επι την δεξιαν του καθημενου επι του θρονου βιβλιον γεγραμμενον εσωθεν και εξωθεν, κατεσφραγισμενον σφραγισιν επτα. και ειδον αγγελον ισχυρον κηρυσσοντα φωνη μεγαλη. τις αξιος ανοιξαι το βιβλιον και λυσαι τας σφραγιδας αυτου. και ουδεις εδυνατο εν τω ουρανω ουδε επι της γης ουδε υποκατω της γης ανοιξαι το βιβλιον, ουδε βλεπειν αυτο. και εγω εκλαιον πολυ, οτι ουδεις αξιος ευρεθη ανοιξαι και αναγνωναι το βιβλιον, ουτε βλεπειν αυτο. και εις εκ των πρεσβυτερων λεγει μοι. μη κλαιε. ιδου ενικησεν ο λεων ο εκ της φυλης ιουδα η ριζα δαυιδ, ανοιξαι το βιβλιον και τας επτα σφραγιδας αυτου. και ειδον και ιδου εν μεσω του θρονου και των τεσσαρων ζωων και εν μεσω των πρεσβυτερων αρνιον εστηκος ως εσφαγισμενον, εχον κερατα επτα και οφθαλμους επτα, α εισι τα επτα πνευματα του θεου αποστελλομενα εις πασαν την γην. και ηλθε και ειληφε εκ της δεξιας του καθημενου επι του θρονου βιβλιον. και οτε ελαβε το βιβλιον τα τεσσαρα ζωα και εικοσιτεσσαρες πρεσβυτεροι επεσον ενωπιον του αρνιου, εχοντες εκαστος κιθαρας και φιαλας χρυσας γεμουσας θυμιαματων, αι εισιν αι προσευχαι των αγιων, και αδουσιν ωδην καινην λεγοντες. αξιος ει λαβειν το βιβλιον και ανοιξαι τας σφραγιδας αυτου, οτι εσφαγης, και ηγορασας τω θεω ημας εν τω αιματι σου εκ πασης φυλης και γλωσσης και λαου και εθνους, και εποιησας αυτους τω θεω ημων βασιλεις και ιερεις, και βασιλευουσιν επι της γης. και ειδον και ηκουσα ως φωνην αγγελων πολλων κυκλω του θρονου και των ζωων και των πρεσβυτερων, και ην ο αριθμος αυτων μυριαδες μυριαδων και χιλιαδες χιλιαδων, λεγοντες φωνη μεγαλη. αξιον εστι το αρνιον το εσφαγισμενον λαβειν την δυναμιν και πλουτον και σοφιαν και ισχυν και τιμην και δοξαν και ευλογιαν, και παν κτισμα ο εστιν εν τω ουρανω και επι της γης και υποκατω της γης, και επι της θαλασσης α εστι, και τα εν αυτοις, παντας ηκουσα λεγοντας τω καθημενω επι του θρονου και τω αρνιω. η ευλογια και η τιμη και η δοξα και το κρατος εις τους αιωνας των αιωνων αμην. και τα τεσσαρα ζωα λεγοντα το αμην. και οι πρεσβυτεροι επεσον και προσεκυνησαν. Cap.6.

A Et vidi in dextera ſedentis ſupra thronum librum ſcriptum intus et foris ſignatum ſigillis ſeptem. Et vidi angelum fortem praedicantem voce magna. Quis eſt dignus aperire librum et ſoluere ſignacula eius? Et nemo poterat neque in celo neque in terra neque ſubtus terram aperire librum: neque reſpicere illum. Et ego flebam multum: quoniam nemo dignus inuentus eſt aperire librum: nec videre eum. Et vnus de ſenioribus dixit mihi. Ne fleueris.

B Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid aperire librum et ſoluere ſeptem ſignacula eius. Et vidi et ecce in medio throni et quattuor animalium et in medio ſeniorum agnum ſtantem tanquam occiſum: habentem cornua ſeptem et oculos ſeptem: qui ſunt ſeptem ſpiritus dei miſſi in omnem terram. Et venit et accepit de dextera ſedentis in throno librum. Et cum aperuiſſet librum: quattuor animalia et vigintiquattuor ſeniores ceciderunt coram agno habentes ſinguli citharas (I.6.a.)

C et phialas aureas plenas odoramentorum: que ſunt orationes ſanctorum: et cantabant canticum nouum dicentes. Dignus es domine accipere librum et aperire ſignacula eius: quoniam occiſus es: et redemiſti nos (Infra.7.d.) deo in ſanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione: et feciſti nos deo noſtro regnum et ſacerdotes: et regnabimus ſuper terram. Et vidi et audiui vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et

D ſeniorum: et erat numerus eorum milia milium (Daniel.7.b.) dicentium voce magna. Dignus eſt agnus qui occiſus eſt accipere virtutem et diuinitatem et ſapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem: et omnem creaturam que in celo eſt et ſuper terram et ſub terra: et que ſunt in mari: et que in eo: omnes audiui dicentes ſedenti in throno et agno. Benedictio et honor et gloria et poteſtas in ſecula ſeculorum. Et quattuor animalia dicebant amen. Et vigintiquattuor ſeniores ceciderunt in facies ſuas: et adorauerunt viuentem in ſecula ſeculorum. Cap.6.

Digitized by Google

Και είδον ότι ήνοιξε/το αρνίον μίαν εκ=
/των επτά σφραγίδων, και ήκουσα ε=
νός εκ/των τεσσάρων ζώων λέγοντος, ως
φωνή βροντής. έρχου και είδον. και ιδού ίπ
πος λευκός, και/ο καθήμενος επ αυτόν έχων
τόξον, και εδόθη αυτώ στέφανος, και εξήλ
θε νικών, και ίνα νικήση. και ότι ήνοιξε/την δευ
τέραν σφραγίδα, ήκουσα/του δευτέρου ζώ
ου λέγοντος. έρχου. και εξήλθεν άλλος ίπ
πος πυρρός, και/τω καθημένω επ αυτόν ε=
δόθη αυτώ λαβείν/την ειρήνην εκ/της γης ί=
να αλλήλους σφάξωσι, και εδόθη αυτώ μά
χαιρα μεγάλη. και ότε ήνοιξε/την σφραγίδα
/την τρίτην, ήκουσα/του τρίτου ζώου λέ=
γοντος. έρχου και είδον. και ιδού ίππος
μέλας, και/ο καθήμενος επ αυτόν έχων ζυ
γόν εν/τη χειρί αυτού. και ήκουσα φωνήν
εν μέσω/των τεσσάρων ζώων λέγου=
σαν. χοίνιξ σίτου δηναρίου, και τρείς χοίνι
κες κριθής δηναρίου, και/το έλαιον και/τον
οίνον μη αδικήσης. και ότε ήνοιξε/την τετάρ
την σφραγίδα, ήκουσα φωνήν/του τετάρ
του ζώου λέγοντος. έρχου και είδον, και ι
δού ίππος χλωρός, και/ο καθήμενος επά=
νω αυτού όνομα αυτώ θάνατος, και/ο ά=
δης ακολουθεί μετ αυτού, και εδόθη αυ=
τώ εξουσία επί/το τέταρτον/της γης αποκ=
τείναι εν ρομφαία και εν λιμώ και εν θανά
τω, και υπό/των θηρίων/της γης. και ό
τε ήνοιξε/την πέμπτην σφραγίδα, είδον υ
ποκάτω/του θυσιαστηρίου/τας ψυχάς/των
ανθρώπων/των εσφαγισμένων διά/τον λό=
γον/του θεού και διά/την μαρτυρίαν/του
αρνίου ην είχον, και έκραξαν φωνή μεγάλη
λέγοντες. έως πότε/ο δεσπότης/ο άγιος
και αληθινός ου κρίνεις και εκδικείς/το
αίμα ημών εκ των κατοικούντων επί/της γης.
και εδόθη αυτοίς ίνα αναπαύσωνται έτι
χρόνον, έως ου πληρωθώσι και/οι σύν=
δουλοι αυτών και/οι αδελφοί αυτών, /οι
μέλλοντες αποκτείνεσθαι ως και αυτοί. και
είδον και ότε ήνοιξε/την σφραγίδα/την
έκτην, και σεισμός μέγας εγένετο, και/ο
ήλιος μέλασ εγένετο ως σάκκος τρί=
χινος, και/η σελήνη εγένετο ως αίμα,
και/οι αστέρες/του ουρανού έπεσον εις
/την γην, ως συκή βάλλει/τους ολύν=
θους αυτής υπό μεγάλου ανέμου σειο=
μένη. και/ο ουρανός απεχωρίσθη ως βιβλί=
ον ελισσόμενον, και πάν όρος και νήσος εκ
/των τόπων αυτών εκινήθησαν, και/οι βα=
σιλείς/της γης και/οι μεγιστάνες και/οι χι=

Et vidi ꝙ aperuiſſet agn9 vnuʒ de A
ſeptẽ ſigillis: ⁊ audiui vnum
de quattuoꝛ animalibus dicens tanq̃ʒ
vocẽ tonitrui. Ueni ⁊ vide. Et vidi: et
ecce equ9 albus: ⁊ q̃ ſedebat ſup̱ illuʒ
habebat arcũ: ⁊ data ẽ ei coꝛõa: ⁊ exi
uit vicẽs vt vinceret. Et cũ aperuiſſet ſi
gillũ ſecũdũ audiui ſecundum animal
dicẽs. Ueni ⁊ vide. Et exiuit ali9 equ9
rufus: ⁊ qui ſedebat ſup̱ illũ datũ eſt
ei vt ſumeret pacẽ de terra: ⁊ vt
iuicẽ ſe iterficiãt: ⁊ datus eſt ei gladi9
magnus. Et cum apꝰuiſſet ſigillũ
tertiũ: audiui tertiũ aĩal dicens.
Ueni ⁊ vide. Et ecce equus B
niger: ⁊ q̃ ſedebat ſup̱ illum habebat
ſtaterã in manu ſua. Et audiui tãq̃ʒ vo
cẽ in medio q̃ttuoꝛ aĩaliũ dicẽteʒ.
Bilibꝛis tritici denario vno: ⁊ tres bili
bꝛes hoꝛdei denario vno: ⁊ vinum et
oleũ ne leſeris. Et cũ aperuiſſet ſigillũ Sup̃.5.b.
quartum audiui vocem quarti
aĩalis dicẽtis. Ueni ⁊ vide: ⁊ ecce
equus pallidus: ⁊ q̃ ſedebat ſuper
eum nomen illi moꝛs: ⁊ infern9
ſequebatur eum. Et data eſt illi
ptãs ſuper quattuoꝛ partes terre: ⁊ in=
terficere gladio fame ⁊ moꝛte
⁊ beſtijs terre. Et cum C
aperuiſſet ſigillũ q̃ntũ: vidi ſubtus
altare animas
interfectoꝛum propter verbum
dei: ⁊ propter teſtimonium
q̃d habebãt: ⁊ clamabant voce magña
dicentes. Uſq̃ʒ quo domine ſanctus Infra.19.a.
⁊ verus nõ iudicas ⁊ nõ vindicas
ſanguinẽ nr̃ʒ de his q̃ habitãt in terra?
Et date ſunt illis ſingule ſtole albe: ⁊ di
ctum eſt illis vt requieſcerent adhuc
tp̃s modicũ: donec cõpleantur cõſerui
eoꝝ ⁊ frẽs eoꝛum
qui interficiẽdi ſunt ſicut ⁊ illi. Et
vidi cum aperuiſſet ſigillum ⁊
ſextũ ⁊ ecce terremot9 magn9 fctũs ẽ: Mat.27.f.
ſol fact9 ẽ niger tanq̃ʒ facc9 cilicin9:
⁊ luna tota facta eſt ſicut ſanguis: D
⁊ ſtelle de celo ceciderunt ſuper
terraʒ: ſicut ficus emittit groſſos
ſuos cuʒ a vento magno mouetur.
Et celum receſſit ſicut liber
inuolutus: ⁊ oĩs mons ⁊ inſula de
locis ſuis mote ſunt: ⁊ reges
terre ⁊ pꝛincipes ⁊ tribuni

Digitized by Google

λίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι. Cap.7

Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, λέγων. μὴ ἀδικήσατε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν ἰσραήλ. ἐκ φυλῆς ἰούδα, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. ἐκ φυλῆς ρουβείμ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς γαδ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς ἀσήρ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς νεφθαλείμ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς συμεών, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς λευί, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς ἰσαχάρ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς ζαβουλών, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς ἰωσήφ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς βενιαμίν, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς ἐδύνατο ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες. ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες ἀμήν. ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαρι

et diuites et fortes
omnis ſeruus et liber abſconderunt
ſe in ſpeluncis et in petris
montium: et dicunt montibus et — Infra.9.b.
petris cadite ſuper nos et abſcōdite nos — Eſa.2.d Luce.23.c.
a facie ſedentis ſuper — Oſee.10.c
thronum et ab ira agni:
quoniam venit dies magnus ire
ipſorum: et quis poterit ſtare? Cap.7.

Poſt hec vidi quatuor angelos — A
ſtantes ſuper quattuor angulos
terre: tenentes quattuor ventos
terre ne flarent ſuper
terram neque ſuper mare neque in vllam
arborem. Et vidi alterum angelum aſcendentem
ab ortu ſolis habentem ſignum
dei viui: et clamauit voce magna
quatuor angelis: quibus datum eſt
nocere terre et mari
dicens. Nolite nocere terre et mari — I.9.a.
neque arboribus: quoadusque ſignemus
ſeruos dei noſtri in
frontibus eorum. Et audiui numerum — B
ſignatorum centum quadraginta — Infra.9.a.
quattuor milia ſignati ex
omni tribu filiorum iſrael. Ex tribu iuda
duodecim milia ſignati. Ex
tribu ruben: duodecim milia ſignati. Ex
tribu gad: duodecim milia ſignati. Ex tri
bu aſer: duodecim milia ſignati. Ex tri-
bu neptali duodecim milia ſignati. Ex tri
bu manaſſe: duodecim milia ſignati. Ex
tribu ſimeon: duodecim milia ſignati. Ex
tribu leui: duodecim milia ſignati. Ex
tribu yſachar: duodecim milia ſignati. Ex
tribu zabulon: duodecim milia ſignati. Et
tribu ioſeph: duodecim milia ſignati. Ex
tribu beniamin: duodecim milia ſignati.
Poſt hec vidi turbam magnam quam di- — C
numerare nemo poterat ex omnibus gentibus
et tribubus et populis et linguis: ſtantes
ante thronum et in conſpectu agni:
amicti ſtolis albis: et palme
in manibus eorum: et clamabant voce
magna dicentes. Salus deo noſtro
qui ſedet ſuper thronum et
agno. Et omnes angeli ſtabant
in circuitu throni et ſeniorum
et quattuor animalium: et ceciderunt in conſpe
ctu throni in facies ſuas: et
adorauerunt deum dicentes amen. Benedictio
et claritas et ſapientia et gratiarum actio:

Digitized by Google

στία και η τιμή και η δύναμις και ισχύς τω
θεώ ημών εις τους αιώνας των αιώνων αμήν.
και απεκρίθη εις εκ των πρεσβυτέρων λέγων
μοι. ούτοι οι περιβεβλημένοι τας στολάς
τας λευκάς τίνες εισί, και πόθεν ήλθον. και εί
πον αυτώ. κύριε μου συ οίδας. και είπε μοι.
ούτοι εισίν οι ερχόμενοι εκ της θλίψεως της
μεγάλης, και έπλυναν τας στολάς αυτών,
και ελεύκαναν αυτάς εν τω αίματι του αρνί
ου. διατούτο εισίν ενώπιον του θρόνου του
θεού, και λατρεύουσιν αυτώ ημέρας και νυ
κτός εν τω ναώ αυτού, και ο καθήμενος επί
τω θρόνω σκηνώσει επ' αυτούς. ου πεινάσου
σιν έτι, ουδέ διψήσουσιν έτι, ουδ' ου μή πέ
ση επ' αυτούς ο ήλιος ουδέ παν καύμα, ό
τι το αρνίον το ανά μέσον του θρόνου ποι-
μανεί αυτούς, και οδηγήσει αυτούς επί ζω
ής πηγάς υδάτων, και εξαλείψει ο θεός πάν
δάκρυον εκ των οφθαλμών αυτών. Cap.8.

Και ότε ήνοιξε την σφραγίδα την εβδόμην,
εγένετο σιγή εν τω ουρανώ ως ημιώρι
ον. και είδον τους επτά αγγέλους, οι ενώ
πιον του θεού εστήκασι, και εδόθησαν αυ-
τοίς επτά σάλπιγγες. και άλλος άγγελος
ήλθε, και εστάθη επί του θυσιαστηρίου, έ-
χων λιβανωτόν χρυσούν, και εδόθη αυτώ
θυμιάματα πολλά. ίνα δώση ταις προσευ
χαίς των αγίων πάντων επί το θυσιαστήρι
ον το χρυσούν το ενώπιον του θρόνου. και α
νέβη ο καπνός των θυμιαμάτων ταις προσευ
χαίς των αγίων εκ χειρός του αγγέλου ε-
νώπιον του θεού. και είληφεν ο άγγελος
τον λιβανωτόν, και εγέμισεν αυτόν εκ του
πυρός του θυσιαστηρίου, και έβαλεν εις την
γην, και εγένοντο φωναί και βρονταί και α
στραπαί και σεισμός. και οι επτά άγγελοι οι
έχοντες τας επτά σάλπιγγας ητοίμασαν ε-
αυτούς ίνα σαλπίσωσι. και ο πρώτος εσάλ
πισε, και εγένετο χάλαζα και πυρ μεμιγμένα
εν αίματι και εβλήθη εις την γην. και το τρί
τον της γης κατεκάη,
και πας χόρτος χλω
ρός κατεκάη. και ο δεύτερος άγγελος εσάλ
πισε, και ως όρος μέγα καιόμενον εβλήθη εις
την θάλασσαν. και εγένετο το τρίτον της θα
λάσσης αίμα, και απέθανε το τρίτον των κτι
σμάτων εν τη θαλάσση, τα έχοντα ψυχάς,
και το τρίτον των πλοίων διεφθάρησαν. και
ο τρίτος άγγελος εσάλπισε, και έπεσεν εκ
του ουρανού αστήρ μέγας καιόμενος ως
λαμπάς, και έπεσεν επί το τρίτον των πο
ταμών, και επί τας πηγάς των υδάτων, και
το όνομα του αστέρος λέγεται ο άψινθος,

honor ⁊ virtus et fortitudo
deo noſtro i ſecula ſeculoꝝ: amē.
Et reſpōdit vn⁹ de ſenioribus ⁊ dixit
mihi. Hi q amicti ſunt ſtolis
albis q ſunt ⁊ vnde venerūt? Et dixi D
illi. Dñe mi tu ſcis. Et dixit mihi.
Hi ſunt qui venerunt de tribulatione
magna: ⁊ lauerunt ſtolas ſuas Sup.5.c.
⁊ dealbauerunt eas in ſanguine agni.
Ideo ſunt ante thronum
dei: ⁊ ſeruiunt ei die ac nocte
in templo eius: ⁊ qui ſedet in
throno hītabit ſuper illos. Nō eſurient Eſa.25.c.
neq; ſitiēt amplius: neq; cadet Hiere.31.b. Infra.21.a.
ſup illos ſol neq; vllus eſtus: quoniā
agnus qui in medio throni eſt reget
illos: ⁊ deducet eos ad vite
fōtes aq̄rū: ⁊ abſterget deus omnem
lachrymā ab oculis eorum. Cap.8.

ET cū aperuiſſet ſigillum ſeptimuꝫ A
factū ē ſilētiū in celo q̄ſi media
hora. Et vidi ſeptē angelos ſtātes i
cōſpectu dei: ⁊ date ſunt illis
ſeptē tube. Et alius angelus
venit: ⁊ ſtetit ante altare: habens
thuribulum aureum: ⁊ data ſunt illi
incēſa multa: vt daret de orationibus
ſctōꝝ oīm ſuper altare
aureum qđ ē an thronū dei. Et aſcēdit
fumus incenſorum de orationibus
ſanctorum de manu angeli coram
deo. Et accepit angelus B
thuribulū aureū: ⁊ impleuit illud de
igne altaris: ⁊ miſit in
terrā: ⁊ fctā ſūt tonitrua ⁊ voces ⁊ ful
gura ⁊ terremot⁹ magn⁹. Et ſeptē āgeli
q habebāt ſeptē tubas p̄parauerūt ſe
vt tuba canerēt. Et p̄mus angel⁹ tuba
cecinit: ⁊ facta eſt grādo ⁊ ignis mix-
ta in ſanguine: ⁊ miſſuꝫ eſt i terrā. Et
tertia pars terre combuſta eſt: ⁊ tertia
ps arboꝝ ꝯcremata ē: ⁊ oē fenū viride
cōbuſtū eſt. Et ſcđs angelus tuba ceci C
nit ⁊ tāq̄ꝫ mōs magnuſ igne ardēs miſ
ſus ē i mare. Et fctā ē tertia ps maris
ſanguis: ⁊ mortua eſt tertia pars crea
ture eoꝝ que habebant animas
i mari: ⁊ tertia ps nauiū interijt. Et
terti⁹ angel⁹ tuba cecinit: ⁊ cecidit de
celo ſtella magna ardens tanquā
facula: et cecidit in tertiā ptē fluminū
⁊ in fontes aquaruꝫ: et
nomē ſtelle dicitur abſinthium:

Digitized by Google

καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψιν-
θον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. καὶ ὁ τέτ-
ταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ
τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελή-
νης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισ-
θῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ
τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. καὶ εἶ-
δον καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν
μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ
τρίς. οὐαί, οὐαί, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ
τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλ-
πιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόν-
των σαλπίζειν. Cap. 9.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶ-
δον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκό-
τα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ
φρέατος τῆς ἀβύσσου, καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ
τῆς ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέα-
τος ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης, καὶ ἐσ-
κοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ
τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀ-
κρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξου-
σία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς.
καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν
χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ
πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους μόνους,
οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ
ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἐδόθη αὐ-
ταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα
βασανίσωσι μῆνας πέντε, καὶ ὁ βασανισμὸς
αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου ὅταν πλή-
ξῃ ἄνθρωπον. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζη-
τήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὑ-
ρήσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθα-
νεῖν, καὶ φεύξεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος. καὶ
τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις
ἡτοιμασμένα εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
φαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοῖ, καὶ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώ-
πων. καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναι-
κῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦ-
σαν, καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδη-
ροῦς. καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν
ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόν-
των εἰς πόλεμον, καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοί-
ας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ ἀδικῆσαι τοὺς
ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ἔχουσαι βασιλέα
ἐπ' αὐτῶν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα
αὐτῷ ἑβραϊστὶ ἀββαδὼν, ἐν δὲ τῇ ἑλληνι-
κῇ ὄνομα ἔχει ὁ ἀπολλύων. ἡ οὐαὶ ἡ μία

Et fctã est tertia ꝑs aquarũ in abſinthi- D
u3: ꝛ multi hominum mortui ſunt
de aq̄s: q2 amare facte ſunt. Et q̄rtus
angelus cecinit: ꝛ percuſſa eſt
tertia pars ſolis ꝛ tertia pars lune
ꝛ tertia pars ſtellarum: ita vt obſcura-
retur tertia ꝑs eorum: ꝛ diei nõ luceret
ꝑs tertia: ꝛ noctis ſimiliter. Et vidi
ꝛ audiui vocẽ vni9 aquile volantis per
mediũ celi dicẽtis voce magna.
Ve ve ve habitantibus in
terra de ceteris vocibus
trium angelorum qui erant
tuba canituri. Cap. 9.

ET quintus angelus tuba cecinit: ꝛ A
vidi ſtellam de celo cecidiſſe
in terrã: et data eſt ei clauis
putei abyſſi: et aperuit puteũ
abyſſi: et aſcendit fumus putei ĩ.14.c.et.
ſicut fum9 fornacis magne: et obſcura- 19.a.
tus eſt ſol et aer de fumo
putei. Et de fumo putei exierũt locuſte
in terram: et data eſt illis poteſtas
ſicut hñt poteſtatẽ ſcorpiones terre.
Et preceptum eſt illis ne lederent
fenũ terre neq3 omne viride neq3
omnem arborem: niſi tantum homines Ezech.9.b
qui non habent ſignum dei supra.7.a.
in frõtibus ſuis. Et datum eſt illis
ne ociderent eos: ſed vt
cruciarẽt mẽſibus q̄nq3: ꝛ cruciatus
eorum vt cruciatus ſcorpij cum ꝑcutit B
hoiẽ. Et in diebus illis querent sup.6.d.
homines mortem et non inuenient Esa.2.d
eam: et deſiderabunt mori: Osee.10.c.
et fugiet mors ab eis. Et Luce.23.c.
ſilitudies locuſtarum ſimiles equis sap.16.b
paratis in prelium: et ſuper capita
earum tanq̄ corone ſiles auro: et
facies earum ſicut facies hominum.
Et hẽbãt capillos ſicut capillos mulierꝝ:
et dẽtes earꝝ ſicut dẽtes leonum erãt.
Et habebant loricas ſicut loricas ferre-
as: et vox alarum earum
ſicut vox curruũ equorꝝ multorũ currẽ-
tiũ ĩ bellũ: et habebant caudas ſimiles
ſcorpionu3: et aculei erant in caudis
earum: et ptãs earum nocere regẽ
hoib9 mẽſibus quinq3. Et hẽbãt ſup ſe
angelum abyſſi: cui nomen
hebraice abaddon: grece
aũt apollyõ: et latine hñs nomẽ extermi-
nans. Ve vnum C

Digitized by Google

ἀπώλεσεν. ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα, λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππου μυριάδες μυριάδων, ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις, καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶ καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιοι ὄφεσιν ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ τὰ λίθινα, καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Cap.10.

Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός. καὶ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλιδάριον ἀνεῳγμένον, καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς, καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν. σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ καὶ μετὰ ταῦτα γράφεις. καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς

abijt: ⁊ ecce veniũt adhuc duo ve poſt hec. Et ſextꝰ ãgelꝰ tuba cecinit: ⁊ audiui vocem vnam ex quattuor cornibus altaris aurei qđ eſt ante oculos dei: dicentẽ ſexto angelo qui habebat tubam. Solue quattuor angelos qui alligati ſunt in flumine magno eufrate. Et ſoluti ſunt quattuor angeli qui parati erant in horã ⁊ diẽ ⁊ mẽſẽ ⁊ annũ: vt occiderẽt tertiam partem hoim. Et numerus equeſtris exercitus vicies milies dena milia: ⁊ audiui numerum eorũ. Et ita vidi equos in viſione: ⁊ qui ſedebant ſuper eos habebãt loricas igneas ⁊ hyacinthinas ⁊ ſulphureas: ⁊ capita equorũ erant tanq̃ capita leonum: ⁊ de ore eorum procedit ignis ⁊ fumus ⁊ ſulphur. Et ab his tribus plagis occiſa eſt tertia pars hominum de igne ⁊ de fumo ⁊ ſulphure que procedebant ex ore ipſorum. Poteſtas enim equorum in ore eorum eſt ⁊ in caudis eorum. Nam caude eorũ ſimiles ſerpentibus habẽtes capita: ⁊ in his nocent. Et ceteri homines qui non ſunt occiſi in his plagis neq̃ pniam egerunt de operibus manuum ſuarum vt non adorarent demonia ⁊ ſimulacra aurea ⁊ argentea ⁊ erea ⁊ lapidea ⁊ lignea: q̃ neq̃ videre pñt neq̃ audire neq̃ ambulare: ⁊ non egerunt pniam ab homicidijs ſuis neq̃ a veneficijs ſuis neq̃ a fornicatione ſua neq̃ a furtis ſuis. Cap.10.

Et vidi aliũ angelũ fortẽ deſcẽdentẽ de celo amictum nube ⁊ iris in capite eius. Et facies eius erat vt ſol: ⁊ pedes eius tanq̃ colũne ignis. Et hẽbat in manu ſua libellum apertũ: ⁊ poſuit pedem ſuum dextrum ſupra mare: ſiniſtrum autẽ ſuper terrã: ⁊ clamauit voce magna queadmodũ cũ leo rugit: ⁊ cũ clamaſſet locuta ſũt ſeptẽ tõitrua voces ſuas. ⁊ cũ locuta fuiſſet ſeptẽ tõitrua voces ſuas: ⁊ ego ſcripturꝰ eraũ: ⁊ audiui vocẽ de celo dicẽtẽ mihi. Signa q̃ locuta ſunt ſeptẽ tonitrua: ⁊ noli ea ſcribere: ⁊ angelus quem vidi ſtantẽ ſupra mare ⁊ ſupra terram

D (margin, beside "ignis ⁊ fumus ⁊ ſulphur") · A (margin, beside "Et vidi aliũ angelũ") · B (margin, beside "tõitrua voces ſuas") · Daniel.12.c (margin, beside "noli ea ſcribere")

ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐ
ρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰ=
ῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν
καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ,
καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρό
νος οὐκ ἔτι ἔσται, ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς
φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου ὅταν μέλλῃ
σαλπίζειν τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ,
ὃ εὐηγγελίσατο τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς
προφήτας. καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐ
ρανοῦ πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ καὶ λέ=
γουσα. ὕπαγε λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ ἀνε
ωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶ
τος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀ
πῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ.
δός μοι τὸ βιβλιδάριον, καὶ λέγει μοι. λάβε
καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν
κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυ
κὺ ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλιδάριον ἐκ
τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐ
τό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυ
κύ, καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ ἐπικράνθη ἡ κοιλία
μου, καὶ λέγει μοι. δεῖ σε πάλιν προφητεῦ
σαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ
βασιλεῦσι πολλοῖς. Cap. 11.

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, καὶ
εἱστήκει ὁ ἄγγελος λέγων. ἔγειραι καὶ
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσια
στήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ.
καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε
ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσεις, ὅτι ἐδόθη
τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατή
σουσι μῆνας τεσσαρακονταδύο, καὶ δώσω
τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου καὶ προφητεύσου=
σιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περι=
βεβλημένοι σάκκους. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖ
αι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρί
ου τῆς γῆς ἑστῶσαι. καὶ εἴτις αὐτοὺς θέλει ἀ
δικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος
αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν,
καὶ εἴτις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ
αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσί
αν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ
τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξου
σίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐ
τὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πλη
γῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. καὶ ὅταν τελέσωσι
τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖ
νον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πό
λεμον, καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐ
τούς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατεί
ας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται
πνευματικῶς σόδομα καὶ αἴγυπτος, ὅπου

leuauit manum ſuam ad celum
et iurauit per viuentem in ſecula
ſeculorum: qui creauit celum
et ea que in eo ſunt: et terram et ea que in ea C
ſunt: et mare et ea que in eo ſunt: quia tempus
non erit amplius: ſed in diebus
vocis ſeptimi angeli cum ceperit
tuba canere: conſummabitur myſterium dei:
ſicut euangelizauit per ſeruos ſuos
prophetas. Et audiui vocem de celo
iterum loquentem mecum et dicentem.
Uade et accipe librum apertum
de manu angeli ſtantis
ſupra mare et ſuper terram: et abij
ad angelum dicens ei vt
daret mihi librum: et dixit mihi. Accipe D
librum et deuora illum: et faciet amarica
ri ventrem tuum: ſed in ore tuo erit dul
ce tanquam mel. Et accepi librum de Eze. 3. a.
manu angeli et deuoraui illum:
et erat in ore meo tanquam mel dulce:
et cum deuoraſſem eum amaricatus eſt ven
ter meus: et dixit mihi. Oportet te iterum pro
phetizare gentibus et populis et linguis et
regibus multis. Cap. 11.

Et datus eſt mihi calamus ſimilis virge A
et dictum eſt mihi. Surge et
metire templum dei et altare:
et adorantes in eo.
Atrium autem quod eſt foris templum eijce
foras et ne metiaris illud: quoniam datum eſt
gentibus: et ciuitatem ſanctam calcabunt
menſibus quadraginta duobus: et dabo
duobus teſtibus meis: et prophetabunt
diebus mille ducentis ſexaginta amicti
ſaccis. Hi ſunt due oliue
et duo candelabra in conſpectu domini
terre ſtantes: et ſi quis voluerit eos noce
re: ignis exiet de ore
eorum et deuorabit inimicos eorum:
et ſi quis voluerit eos ledere ſic oportet
eum occidi. Hi habent poteſtatem B
claudendi celum ne pluat
diebus prophetie illorum: et poteſtatem
habent ſuper aquas conuertendi eas
in ſanguinem et percutere terram omni plaga
quotienſcunque voluerint. Et cum finierit
teſtimonium ſuum: beſtia que aſcendit
de abyſſo faciet aduerſus eos bellum:
et vincet illos et occidet eos:
et corpora eorum iacebunt in plateis
ciuitatis magne que vocatur
ſpiritualiter ſodoma et egyptus: vbi

Digitized by Google

καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. καὶ βλέπου
σιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν
καὶ ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς
ἥμισυ. καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐχ ἀφήσου
σι τεθῆναι εἰς μνῆμα. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐ
πὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς. καὶ εὐφραν
θήσονται. καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις.
ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ
τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ
θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἔστησαν ἐπὶ
τοὺς πόδας αὐτῶν. καὶ φόβος μέγας ἐπέ-
πεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤ-
κουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε-
γούσης αὐτοῖς. ἀνάβητε ὧδε. καὶ ἀνέβησαν
εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ. καὶ ἐθεώρησαν
αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας. καὶ τὸ δέκα-
τον τῆς πόλεως ἔπεσε. καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν
τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑ
πτά. καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο. καὶ ἔ
δωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ἡ οὐαὶ
ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν. ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ ἔρ
χεται ταχύ. καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπι
σε. καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρα
νῷ λέγουσαι. ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσ-
μου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐ-
τοῦ. καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰ
ώνων. καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρό-
νους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐ-
τῶν. καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες.
εὐχαριστοῦμέν σοι κύριε ὁ θεὸς ὁ παντο-
κράτωρ. ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος. ὅτι
εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ
ἐβασίλευσας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν. καὶ ἦλ
θεν ἡ ὀργή σου. καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κρι
θῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις
σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ
τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοῖς μι
κροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις. καὶ διαφθεῖραι τοὺς
διαφθείροντας τὴν γῆν. καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς
τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ὤφθη ἡ κιβω-
τὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου ἐν τῷ ναῷ αὐ
τοῦ. καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταὶ καὶ χάλαζα μεγάλη. Cap. 12.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ.
γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον. καὶ ἡ σε
λήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς. καὶ ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώ
δεκα. καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν ὠδίνου
σα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ ὤφθη ἄλ-
λο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἰδοὺ δράκων

dñs eorum crucifix⁹ eſt: et videbunt
de tribubus et populis et linguis
et gentibus corpora eorū per tres dies
et dimidium: et corpora eorū non ſinent
poni in monumentis: et inhabitantes
terrā gaudebūt ſuper illos et iocūdabū
tur et munera mittent inuicem:
qm̄ hi duo prophete cruciauerunt
eos q̄ hītabāt ſup terram. Et poſt C
dies tres et dimidiū ſpiritus vite a Ezec.37.c.
deo intrauit in eos: et ſteterunt ſuper
pedes ſuos: et timor magnus cecidit
ſuper eos qui viderunt eos. Et audie
runt vocem magnā de celo dicentem
eis. Aſcendite huc. Et aſcenderunt Act.1.b. Luce.24.g
in celum in nube: et viderunt
illos inimici eorū. Et in illa
hora factus ē terremot⁹ magn⁹: et deci
ma pars ciuitatis cecidit. Et occiſa ſūt ī
terremotu nōia hoīm ſeptē milia:
et reliq̄ in timorē ſunt miſſi: et dederūt
gloriam deo celi. Ve
ſecūdū abijt: et ecce ve tertium veniet
cito. Et ſeptim⁹ angelus tuba cecinit:
et facte ſunt voces magne in celo
dicētes. Factū eſt regnū huius mundi D
dñi noſtri et xp̄i eius:
et regnabūt in ſecula ſeculorum
Amen. Et viginti quattuor ſeniores
q̄ in cōſpectu dei ſedent in ſedibus
ſuis ceciderunt in facies ſuas:
et adorauerunt deum dicentes.
Gras agim⁹ tibi dñe de⁹ oīpotēs:
q̄ es: et q̄ eras: et q̄ venturus es: q̄
accepiſti virtutē tuā magnam et
regnaſti. Et irate ſūt gētes: et aduenit
ira tua: et tp̄s mortuorum iudicari
et reddere mercedem ſeruis
tuis prophetis et ſanctis et
timētibus nomē tuū puſillis
et magnis: et exterminandi
eos q̄ corruperunt terrā. Et apertū ē tē
plum dei in celo: et viſa eſt arca
teſtamenti in templo eius.
Et fctā ſunt fulgura et voces et
terremotus et grando magna. Cap. 12.

Et ſignū magnū apparuit in celo. A
Mulier amicta ſole et luna
ſub pedibus ei⁹: et in
capite ei⁹ corona ſtellarū duodecim:
et in vtero hñs clamabat parturiens
et cruciat̄ vt pariat. Et viſum ē aliud
ſignū in celo. Et ecce draco

Digitized by Google

μέγας πυρρός ἔχων κεφαλάς επτά και κέρα
τα δέκα, και επί τας κεφαλάς αυτού επτά
διαδήματα, και η ουρά αυτού σύρει το τρί=
τον των αστέρων του ουρανού, και έβαλεν
αυτούς εις την γην. και ο δράκων έστηκεν ε
νώπιον της γυναικός της μελούσης τίκτειν,
ίνα όταν τέκη το τέκνον αυτής καταφάγη.
και έτεκεν υιόν άρρενα, ος μέλλει ποιμα
νείν πάντα τα έθνη εν ράβδω σιδηρά. και ηρ
πάγη το τέκνον αυτής πρός τον θεόν και
προς τον θρόνον αυτού, και η γυνή έφυγεν
εις την έρημον, όπου έχει εκεί τόπον ητοι=
μασμένον από του θεού, ίνα εκεί εκτρέφω=
σιν αυτήν ημέρας χιλίας διακοσίας εξήκον=
τα. και εγένετο πόλεμος εν τω ουρανώ. ο
μιχαήλ και οι άγγελοι αυτού του πολε=
μήσαι μετά του δράκοντος, και ο δράκων ε=
πολέμησε και οι άγγελοι αυτού, και ουκ ίσ
χυσεν, ουδέ τόπος ευρέθη αυτών έτι εν τω ου
ρανώ. και εβλήθη ο δράκων ο μέγας ο όφις
ο αρχαίος ο καλούμενος διάβολος, και σα
τανάς ο πλανών την οικουμενήν όλην εβλή
θη εις την γην, και οι άγγελοι αυτού μετ
αυτού εβλήθησαν. και ήκουσα φωνήν με=
γάλην εν τω ουρανώ λέγουσαν. άρτι εγέ=
νετο η σωτηρία και η δύναμις και η βασιλεία
του θεού ημών και η εξουσία του χριστού
αυτού, ότι κατεβλήθη ο κατήγορος των α=
δελφών ημών, ο κατηγορών αυτών ενώπι
ον του θεού ημών ημέρας και νυκτός. και αυ
τοί ενίκησαν αυτόν διά το αίμα του αρνίου
και διά τον λόγον της μαρτυρίας αυτών,
και ουκ ηγάπησαν την ψυχήν αυτών άχρι
θανάτου. διατούτο ευφραίνεσθε οι ουρανοί
και οι εν αυτοίς σκηνούντες. ουαί τη γη και
τη θαλάσση, ότι κατέβη ο διάβολος προς υ
μάς, έχων θυμόν μέγαν, ειδώς ότι ολίγον
καιρόν έχει. και ότε είδεν ο δράκων ότι εβλή
θη εις γην, εδίωξε την γυναίκα, ήτις έτεκε
τον άρρενα και εδόθησαν τη γυναικί δύο πτέ
ρυγες του αετού του μεγάλου, ίνα πέτη=
ται εις την έρημον εις τον τόπον αυτής, ό=
πως τρέφηται εκεί καιρόν και καιρούς και
ήμισυ καιρού από προσώπου του όφεως.
και έβαλεν ο όφις εκ του στόματος αυτού
οπίσω της γυναικός ύδωρ ως ποταμόν, ί=
να αυτήν ποταμοφόρητον ποιήση. και εβοή=
θησεν η γη τη γυναικί, και ήνοιξεν η γη το στό
μα αυτής, και κατέπιε τον ποταμόν ον εβα
λεν ο δράκων εκ του στόματος αυτού. και
οργίσθη ο δράκων επί τη γυναικί, και απήλ
θε ποιήσαι πόλεμον μετά των λοιπών του
σπέρματος αυτής των τηρούντων τας εντο

magn9 rufus hñs capita ſeptē ⁊ cor=
nua decē: ⁊ in capitib9 ſuis ſeptem
diademata: ⁊ cauda ei9 trahebat terti
aʒ partē ſtellarū celi: ⁊ miſit
eas in terrā. Et draco ſtetit ante B
mulierem que erat paritura:
vt cū pepiſſet filium ei9 deuoraret.
Et pepit filiū maſculū q̄ recturꝰ erat
oēs gētes in virga ferrea. Et rapt9 eſt
filius eius ad deum ⁊
ad thronū eius: ⁊ mulier fugit
in ſolitudinē vbi habebat locū paratū
a deo: vt ibi paſcāt
eam diebus mille ducētis ſexaginta.
Et factū eſt p̄liū magnū in celo.
Michael ⁊ angeli eius preliabantur
cum dracone: ⁊ draco pugnabat
⁊ angeli eius: ⁊ non valuerunt
neqʒ loc9 inuent9 eſt eoꝝ amplꝰ in ce
lo. Et p̄iect9 eſt draco ille magn9 ſer
pēs antiqu9 q̄ vocat̄ diabolus: ⁊ ſatha
nas q̄ ſeducit vniuerſū orbē: p̄iect9 ē
in terram: ⁊ angeli eius cum
illo miſſi ſūt. Et audiui vocē magnam C
in celo dicentez. Nunc facta eſt
ſalus ⁊ virtus ⁊ regnū
dei noſtri ⁊ ptās chriſti
ei9: q2 proiect9 eſt accuſator fratruʒ
nroꝝ: q̄ accuſabat illos ante ↄſpectuʒ
dei noſtri die ac nocte. Et ipſi
vicerunt eū propter ſanguinem agni:
⁊ propter verbum teſtimonij ſui:
⁊ nō dilexerunt animas ſuas vſqʒ ad
mortē. Propterea letamini celi
et q̄ habitatis in eis. Ve terre ⁊
mari: q2 deſcēdit diabolus ad vos:
habens iram magnam ſciēs φ modicū
tp̄s hʒ. Et poſtquā vidit draco φ p̄
iect9 eēt i terrā: pſecut9 ē mulierē: q̄ pe
perit maſculū. Et date ſunt mulieri ale D
due aq̄le mag[n]e vt volaret
in deſertū in locū ſuuʒ: vbi
alitur per tempus ⁊ tempora ⁊
dimidium temporis a facie ſerpentis.
Et miſit ſerpens ex ore ſuo
poſt mulierē aquā tāq̄ flumen: vt
eā faceret trahi a flumine. Et adiuuit
terra mulierez: et aperuit os
ſuū: et abſorbuit flumē qđ miſit
draco de ore ſuo. Et
iratus eſt draco in mulierez: et abijt
facere prelium cum reliquis de
ſemine eius qui cuſtodiunt mandata

Digitized by Google

λάς τοῦ θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἰησοῦ. καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης

Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης Ca. 13. θηρίον ἀναβαῖνον ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου. καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι τῷ δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δυνατὸς πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεὸν βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω. εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν ὑπάγει, εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ. καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ εἶχε τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας, καὶ ἔζησε. καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,

dei: ꝛ habent teſtimonium ieſu xpi: et ſteti ſup arenā maris

A

Et vidi de mari Cap. 13. beſtiā aſcēdentē hñtē capita ſeptē ꝛ cornua decē: ꝛ ſup cornua eiꝰ decē diademata: ꝛ ſuper capita eius noīa blaſphemie. Et beſtia quā vidi ſimilis erat pardo: ꝛ pedes eius ſicut pedes vrſi: ꝛ os eius ſicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem ſuam ꝛ ptātē magnā. Et vidi vnū de capitibus ſuis quaſi occiſum in mortē: ꝛ plaga mortis eius curata eſt. Et admirata eſt vniuerſa terra poſt beſtiam. Et adorauerunt draconē: q dedit poteſtatē beſtie: ꝛ adorauerūt beſtiam dicentes. Quis ſimilis beſtie ꝛ quis poterit pugnare cum ea?

B

Et datū eſt ei os loquens magna ꝛ blaſphemias: ꝛ data eſt ei poteſtas facere bellum menſes quadraginta duos. Et aperuit os ſuū ī blaſphemias ad deū: blaſphemare nomen eius ꝛ tabernaculū eius ꝛ eos qui in celo hītāt. Et datū ē illi bellū facere cum ſanctis: ꝛ vincere eos. Et data ē illi ptās in omnē tribū ꝛ populum ꝛ linguā ꝛ gentē: ꝛ adorauerūt eā omnes qui inhabitabant terrā: quoꝝ nō ſūt ſcripta noīa ī libro vite agni qui occiſus eſt ab origine mundi. Si qs hȝ aurē audiat. Qui ī captiuitatē duxerit ī captiuitatē vadet: q ī gladio occiderit opꝫ eū gladio occidi. Hic eſt patientia ꝛ fides ſctoꝝ. Et vidi aliam beſtiam aſcendentē de terra: ꝛ habebat cornua duo ſimilia agni. Et loqbat ſicut draco. Et ptātem prioris beſtie omnem faciebat in cōſpectu eiꝰ: ꝛ fecit terram ꝛ habitantes in ea adorare beſtiam primā: cuius curata eſt plaga mortis. Et fecit ſigna magna vt etiā ignē faceret d celo deſcendere in terram in cōſpectu hominum. Et ſeduxit habitantes in terra pp ſigna que data ſūt illi facere ī ɔſpectu beſtie: dicens hītantibꝰ ī terra vt faciāt imaginē beſtie que habet plagam gladii: ꝛ vixit. Et datum eſt illi vt daret ſpiritum imagini beſtie:

C

Ioh. 20. d
Phil. 4. a

Mat. 26. e
Gene. 9. a

D

MM

καὶ ἵνα λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιεῖ
τοὺς μὴ προσκυνοῦντας τὴν εἰκόνα τοῦ θη=
ρίου ἵνα ἀποκτανθῶσι. καὶ ποιεῖ πάντας τοὺς
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς πλου
σίους καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἐλευθέ=
ρους καὶ τοὺς δούλους ἵνα δώσιν αὐτοῖς
χαράγματα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δε=
ξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν, καὶ ἵνα
μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ
ἔχων τὸ χάραγμα ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου,
ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ὧδε
ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀ
ριθμὸν τοῦ θηρίου. ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώ=
που ἐστί, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἐστὶν ἑξακό=
σιοι ἑξήκοντα ἕξ. Cap.14

Καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ
ὄρος σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν τεσ
σαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ
ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐ
τοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φω
νὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βρον=
τῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κι
θαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐ
τῶν, καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ
θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
μαθεῖν τὴν ᾠδήν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρά=
κοντα τέσσαρες χιλιάδες οἱ ἠγορασμένοι ἀ=
πὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν
οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗ
τοι εἰσὶν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου
γὰρ ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ὑπὸ ἰησοῦ ἠγοράσ
θησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ
καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
οὐχ εὑρέθη ψεῦδος. ἄμωμοι γάρ εἰσι. καὶ
εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσου
ρανήματι ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγ
γελίσασθαι τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν
καὶ λαόν, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ. φοβήθη
τε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν ὅτι ἦλθεν ἡ
ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε
τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. καὶ ἄλ
λος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησε λέγων.
ἔπεσεν ἔπεσε βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἐκ τοῦ οἴ
νου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότι
κε πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ἄλλος ἄγγελος τρί
τος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ. εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγ
μα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ

& vt loquatur imago bestie: & faciet vt
quicunq3 nõ adorauerit imaginẽ bestie:
occidatur. Et faciet oẽs
pusillos & magnos & diuites
& pauperes et liberos
& seruos habere
characterem in dextera manu
aut in frontibus suis: et
ne q̃s possit emere aut vendere: nisi
q̃ habeat characterem aut nomẽ bestie:
aut numerũ nominis ei9. Hic
sapia est. Qui hz itellectũ cõputet nu=
merũ bestie. Numerus enim hominis
est: & numer9 eius sexcenti sexaginta
sex. Cap.14.

Et vidi: & ecce agnus stabat supra A
mõtẽ sion: & cũ eo centũ q̃dragin
ta quattuor milia habentes
nomẽ ei9 et nomẽ patris eius
scriptum in frontibus suis.
Et audiui vocem de celo tanq̃ vocẽ
aquarũ multarũ: & tanq̃ vocem tonitrui
magni: & vocẽ quã audiui sicut citha
redorũ citharizantiũ in citharis suis:
& cãtabant quasi canticum nouũ ante
sedẽ & ante q̃ttuor animalia
& seniores: & nemo poterat
discere canticũ nisi illa centum q̃dragi
ta q̃ttuor milia q̃ empti sunt de
terra. Hi sunt qui cum mulieribus
non sũt coinq̃nati: virgines enim sũt. Hi
sequuntur agnũ quocunq3
ierit. Hi empti sunt
ex omnibus primitie deo
& agno: & in ore eorum
nõ est inuẽtũ mẽdaciũ. Sine macula enim sũt
añ thronũ dei. Et vidi alterũ angelũ vo B
lãtẽ per mediũ celũ hñtẽ euãgeliũ eternũ
vt euãgelizaret sedentibus sup terrã &
sup oẽs gentẽ & tribum & linguã
& pplm: dicẽs magna voce. Timete Ps.33
dñm: & date illi honorẽ: q̃ venit po.145 Ac.14.c.
hora iudicij eius: & adorate
eũ qui fecit celum & terram
mare & fontes aquarum. Et alius
angelus secutus est dicens.
Cecidit cecidit babylõ illa magna: q̃ a I.18.a.
vino ire fornicatiõis sue potauit Iere.51.b. Esaie.21.c.
omnes gentes. Et terti9 ãgel9
secut9 est illos dicẽs voce
magna. Si q̃s adorauerit bestiam et
imaginẽ ei9: & acceperit characterem
in fronte sua aut in manu
sua: hic bibet de vino

Digitized by Google

θυμού/του θεού/του κεκερασμένου ακρά=
του εν/τω ποτηρίω της οργής αυτού, και
βασανισθήσεται εν πυρί και θείω ενώπιον
/των αγίων αγγέλων και ενώπιον/του αρ=
νίου. και/ο καπνός/του βασανισμού αυτών
εις αιώνας αιώνων αναβαίνει και ουκ έχου
σιν ανάπαυσιν ημέρας και νυκτός/οι προσ=
κυνούντες/το θηρίον και/την εικόνα αυτού,
και είτις λαμβάνει/το χάραγμα/του ονόμα
τος αυτού. ώδε υπομονή/των αγίων εστίν,
ώδε/οι τηρούντες/τας εντολάς/του θεού
και/την πίστιν/του ιησού, και ήκουσα φω
νής εκ/του ουρανού λεγούσης μοι. γράψον
μακάριοι/οι νεκροί/οι εν κυρίω αποθνήσκον
τες. απάρτι λέγει ναι/το πνεύμα ίνα ανα=
παύσωνται εκ/των κόπων αυτών./τα δε έρ
γα αυτών ακολουθεί μετ αυτών. και εί=
δον, και ιδού νεφέλη λευκή, και επί/την νε
φέλην καθήμενος όμοιος υιώ ανθρώπου, έ
χων επί/της κεφαλής αυτού στέφανον χρυ
σουν, και εν/τη χειρί αυτού δρέπανον οξύ,
και άλλος άγγελος εξήλθεν εκ/του ναού
κράζων εν φωνή μεγάλη/τω καθημένω επί
/της νεφέλης. πέμψον/το δρέπανον σου
και θέρισον, ότι ήλθεν/η ώρα/του θερίσαι,
ότι εξηράνθη/ο θερισμός/της γης. και έβαλεν
/ο καθήμενος επί/την νεφέλην/το δρέπανον
αυτού επί/την γην, και εθερίσθη/η γη. και
άλλος άγγελος εξήλθεν εκ/του ναού/του
εν/τω ουρανώ, έχων και αυτός δρέπανον ο
ξύ. και άλλος άγγελος εξήλθεν εκ/του θυ=
σιαστηρίου, έχων εξουσίαν επί/του πυρός,
και εφώνησε κραυγή μεγάλη/τω έχοντι/το
δρέπανον/το οξύ, λέγων. πέμψον σου/το
δρέπανον/το οξύ, και τρύγησον/τους βό=
τρυας/της αμπέλου/της γης, ότι ήκμασαν/αι
σταφυλαί αυτής. και έβαλεν/ο άγγελος
/το δρέπανον αυτού εις/την γην, και ετρύ
γησε/την άμπελον/της γης, και έβαλεν εις
/την ληνόν/του θυμού/του θεού/τον μέγαν.
και επατήθη/η ληνός έξωθεν/της πόλεως,
και εξήλθεν αίμα εκ/της ληνού άχρι/των χα
λινών/των ίππων από σταδίων χιλίων εξα
κοσίων.

Cap. 15.

Και είδον άλλο σημείον εν/τω ουρανώ
μέγα και θαυμαστόν, αγγέλους επτά
έχοντας πληγάς επτά/τας εσχάτας, ότι
εν αυταίς ετελέσθη/ο θυμός/του θεού. και
είδον ως θάλασσαν υελίνην πυρί μεμιγμέ
νην, και/τους νικώντας εκ/του θηρίου και εκ
/της εικόνος αυτού και εκ/του αριθμού
/του ονόματος αυτού, εστώτας επί/την θά
λασσαν/την υελίνην, έχοντας κιθάρας/του
θεού, και άδουσι/την ωδήν μωύσεος/του

ire dei qđ mixtum eſt mero
in calice ire ipſius: et
cruciabitur igne et ſulphure in cōſpectu
angelorū ſanctorum: ⁊ añ cōſpectū agni. C
Et fumus tormentorum eorum ſupra. 9. a.
deſcendet in ſecula ſeculorum: nec habēt et .j. 19. a.
requiē diei ac nocte qui adorauerunt
beſtiam et imaginem eius:
⁊ ſi quis acceperit characterem nominis
eius. Hic patientia ſanctorum eſt:
qui cuſtodiunt mandata dei
⁊ fidem ieſu. Et audiui vocem
de celo dicentem mihi. Scribe
beati mortui qui in domino moriuntur.
Amodo iam dicit ſpiritus vt requieſcāt
a laboribus ſuis. Opera enim
illorum ſequuntur illos. Et vidi:
⁊ ecce nubē candidam: et ſuper nubem
ſedentem ſimilem filio hoīs: habentem
in capite ſuo coronam auream:
et in manu ſua falcem acutam.
Et alius angelus exiuit de templo
clamās voce magna ad ſedentem ſuper
nubem. Mitte falcem tuam D
⁊ mete: q2 venit hora vt metatur:
qm̄ aruit meſſis terre. Et miſit
qui ſedebat ſuper nubem falcem
ſuam in terram et meſſuit eam. Et
alius angelus exiuit de templo: qđ eſt
in celo: habens et ipſe falcem acutā.
Et alius angelus exiuit de altari:
qui habebat poteſtatem ſupra ignem:
⁊ clamauit voce magna ad eum q̄ habe
bat falcem acutam dicens. Mitte falcē
tuā acutā ⁊ vindemia botros
vinee terre: quoniam mature ſunt
vue eius. Et miſit angelus
falcē ſuā acutā in terram: ⁊ vindemiauit
vineā terre: ⁊ miſit in
lacū ire dei magnū.
Et calcatus eſt lacus extra ciuitatē:
et exiuit ſanguis de lacu vſq; ad frenos
equorum per ſtadia mille ſexcenta.

Cap. 15.

ET vidi aliud ſignum in celo A
magnū ⁊ mirabile: angelos ſeptē
hn̄tes plagas ſeptē nouiſſimas: quoniā
in illis conſūmata eſt ira dei. Et
vidi tanq̄ mare vitreū mixtū
igne: ⁊ eos qui vicerunt beſtiam et
imaginē eius: ⁊ numerū
nois eius ſtantes ſupra mare
vitreum habentes citharas
dei: ⁊ cantantes canticum moyſi

δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνί
ου, λέγοντες. μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔρ
γα σου κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ. δίκαιαι
καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου ὁ βασιλεὺς τῶν
ἐθνῶν. τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε κύριε, καὶ δο
ξάσῃ τὸ ὄνομά σου, ὅτι μόνος ἅγιος εἶ, ὅτι
πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν
ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφα=
νερώθησαν. καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον καὶ ἠνοί=
γη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ
οὐρανῷ. καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔ=
χοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οἳ
ἦσαν ἐνδεδυμένοι λίνον καὶ καθαρὸν καὶ
λαμπρόν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στή
θη ζώνας χρυσᾶς. καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώ
ων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιά=
λας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θε=
οῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης
τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ
οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι
τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἀγγέλων.

Cap.16.

Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ
λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις. ὑπάγε
τε ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ
εἰς τὴν γῆν. καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεε
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο
ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώ=
πους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου
καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.
καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην
αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα
ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν
ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐξέχεε
τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς
πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ἐγένετο αἷμα. καὶ
ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγον=
τος. δίκαιος εἶ ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν ὁ ὅσιος, ὅτι
ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφη=
τῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν
ἄξιοί εἰσι καὶ ἤκουσα ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέ
γοντος. ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀ
ληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου καὶ ὁ τέταρ
τος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ
τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς
ἀνθρώπους ἐν πυρί. καὶ ἐκαυματίσθησαν
οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφή=
μησαν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ
τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πλη
γὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι
αὐτῷ δόξαν. καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον
τοῦ θηρίου, καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ

ſerui dei: et canticum agni. B
dicētes. Magna et mirabilia ſūt opa
tua domine deus omnipotens: iuſte
et vere ſunt vie tue domine rex
ſeculoꝝ. Quis nō timebit te dñe et ma
gnificabit nomē tuū? Qz ſolus pius es:
qm oēs gentes veniēt et adorabunt
in ꝯſpectu tuo: qm iudicia tua manife
ſta ſūt. Et poſt hec vidi: et ecce aptū ē C
templū tabernaculi teſtimonij in
celo. Et exierūt ſeptē angeli habentes
ſeptem plagas de templo
veſtiti lino mundo et
candido: et precincti circa pectora
zonis aureis. Et vnū de q̄ttuor aialib⁹ D
dedit ſeptem angelis ſeptem phialas
aureas plenas iracundie dei
viuentis in ſecula ſeculorum.
Et impletū ē tēplū dei fumo a maieſtate
dei et de virtute eius: et
nemo poterat introire in tēplum donec
ꝯſūmarent ſeptē plage ſeptē angelorum.

Cap.16.

Et audiui vocē magnā de templo A
dicentē ſeptē angelis. Ite et
effundite ſeptē phialas ire dei
in terrā. Et abijt pm⁹ angelus et effu=
dit phialā ſuā in terram: et factum eſt
vulnus ſeuū et peſſimū in homines
qui habebāt characterem beſtie et ei⁹.
et in eos q̄ adorauerūt beſtiā et imaginē
Et ſcd̄s angelus effudit phialam
ſuā in mare: et factus eſt ſanguis
tanq̄ mortui: et oīs aīa viuēs mortua ē
in mari. Et tertius effudit
phialam ſuam ſuper flumina et ſuper
fontes aq̄: et factus eſt ſanguis. Et
audiui angelū aquarū dicentem.
Iuſtus es dñe q̄ es et q̄ eras ſctūs: q̄ B
hoc iudicaſti: qz ſāguinē ſctōꝝ et pphe
tarū effunderūt: et ſāguinē eis dediſti bi
bere. Digni ei ſūt. Et audiui de altari
dicētē. Etiā dñe deus oipotens vera
et iuſta iudicia tua. Et quartus
angelus effudit phialam ſuam in
ſolem: et datū eſt illi eſtu affligere
hoies et igni. Et eſtuauerunt
hoies eſtu magno: et blaſphemauerunt
nomen dei
habentis ptātē ſuper has plagas:
neqz egerunt penitentiam vt darent
illi gloriam. Et quintus angelus
effudit phialam ſuam ſuper ſedem
beſtie: et factum eſt regnum eius

Digitized by Google

ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας
αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ ἐβλασφήμησαν
τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐ
τῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετε
νόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. καὶ ὁ ἕκτος
ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
ποταμὸν τὸν μέγαν εὐφράτην, καὶ ἐξη=
ράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁ=
δὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡ=
λίου. καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δρά
κοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ
ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου
πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι.
εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμόνων ποιοῦντα
σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς
τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς
εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς με
γάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ἰδοὺ
ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγο=
ρῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ
γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχη=
μοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς
εἰς τόπον τὸν καλούμενον ἑβραϊστὶ ἀρμα
γεδών. καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν
φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἐξῆλθε φω
νὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀ
πὸ τοῦ θρόνου λέγουσα. γέγονε. καὶ ἐγέ
νοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί, καὶ
σεισμὸς ἐγένετο μέγας οἷος οὐκ ἐγένετο
ἀφ᾽ οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς
τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγέ
νετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ
αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον. καὶ βαβυ=
λὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ
θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ πᾶσα νῆσος
ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. καὶ χά=
λαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ
ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς
πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ
πληγὴ αὐτῆς σφόδρα. Cap.17.

Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλη=
σε μετ᾽ ἐμοῦ λέγων. δεῦρο δείξω σοι τὸ
κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημέ
νης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν, μεθ᾽ ἧς
ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύ
σθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου
τῆς πορνείας αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρη
μον ἐν πνεύματι καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην
ἐπὶ θηρίον κόκκινον γέμον ὀνομάτων βλασ
φημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέ

tenebroſum: ⁊ cõmanducauerũt linguas
ſuas pre dolore: ⁊ blaſphemauerunt
deum celi pre doloribus
et vulneribus ſuis: et nõ egerũt penitẽtiã
ex operibus ſuis. Et ſextus C
angelus effudit phialam ſuam in
flumẽ illud magnũ eufratẽ: et ſiccauit
aquam eius: vt prepararetur via
regibus ab ortu ſolis.
Et vidi de ore draconis
et de ore beſtie et
de ore pſeudopropbete exire
ſpũs tres immũdos in modũ ranarum.
Sunt .n. ſpũs demoniorũ facientes
ſigna: ⁊ procedunt ad reges
totius terre congregare illos
in pliũ ad diẽ magnũ
omnipotentis dei. Ecce ſupra.3.d.
venio ſicut fur. Beatus qui vigilat 1.The.5.a
et cuſtodit veſtimenta ſua ne 2.Pe.3.c.
nudus ambulet ⁊ videant turpitudinẽ Mat.24.d Luce.12.e.
eius. Et congregauit illos 2.Co.5.a.
in locũ q̃ vocat hebraice hermagedon.
Et ſeptimus angelus effudit D
phialam ſuã in aerem: et exiuit vox
magna de templo a
throno dicens. Factũ eſt. Et factã ſunt
fulgura et voces ⁊ tonitrua: et
terremot⁹ factus eſt magn⁹ qlis nũq̃ fu
it ex quo homines fuerunt ſuper terram
talis terremot⁹ ſic magn⁹. Et facta eſt
ciuitas magna in tres partes: et
ciuitates gentiũ ceciderunt. Et babylon
magna venit in memoriam ante deum:
dare illi calicem vini
indignatiõis ire ei⁹. Et omnis inſula
fugit: et montes non ſunt ĩuẽti. Et grã
do magna ſicut talentũ deſcendit
de celo in homines: et
blaſphemauerunt homines deum ꝓpter
plagã grãdinis: qm̃ magna facta eſt
vehementer. Cap.17

Et venit vnus de ſeptẽ angelis A
q̃ hñbant ſeptẽ phialas. Et locut⁹
ẽ mecũ dicẽs. Ueni ⁊ oſtendã tibi
dãnationẽ meretricis magne que ſedet
ſuper aquas multas: cũ qua
fornicati ſunt reges terre: ⁊ inebriati ſunt
qui inhabitant terram de vino
proſtitutionis eius. Et abſtulit me in
ſpũ ĩ deſertũ. Et vidi mulierẽ ſedẽtẽ ſup
beſtiã coccineã plenã noĩbus blaſphemie:
hñtẽ capita ſeptẽ et cornua decem.

Digitized by Google

κα. και η γυνή ην περιβεβλημένη πορφύ=
ραν και κόκκινον, κεχρυσωμένη χρυσώ
και λίθω τιμίω και μαργαρίταις, έχουσα
χρυσούν ποτήριον εν τη χειρί αυτής γέ=
μον βδελυγμάτων και τα ακάθαρτα της
πορνείας αυτής. και επί το μέτωπον αυτής
όνομα γεγραμμένον μυστήριον, βαβυ=
λών η μεγάλη η μήτηρ των πόρνων και
των βδελυγμάτων της γης. και είδον την
γυναίκα μεθύουσαν εκ του αίματος των
αγίων και εκ του αίματος των μαρτύρων
ιησού. και εθαύμασα ιδών αυτήν θαύμα
μέγα, και είπε μοι ο άγγελος. διατί εθαύ=
μασας. εγώ σοι ερώ το μυστήριον της γυ=
ναικός και του θηρίου του βαστάζοντος αυ
τήν του έχοντος τας επτά κεφαλάς και τα
δέκα κερατα. το θηρίον ο είδες, ην και ουκ
εστί, και μέλλει αναβαίνειν εκ της αβύσ=
σου, και εις απώλειαν υπάγειν, και θαυ=
μάσονται οι κατοικούντες επί της γης, ων
ου γέγραπται τα ονόματα επί το βιβλί=
ον της ζωής από καταβολής κόσμου, βλέ=
ποντες το θηρίον, ότι ην και ουκ εστί. και
παρέσται. ώδε ο νούς ο έχων σοφίαν. αι επ
τά κεφαλαί επτά όρη εισίν, όπου η γυνή
κάθηται επ' αυτών, και βασιλείς επτά ει=
σίν. οι πέντε έπεσον, ο εις εστίν, ο άλλος
ούπω ήλθε. και όταν έλθη, ολίγον αυ=
τόν δει μείναι. και το θηρίον ο ην και
ουκ έστι, και αυτός όγδοος εστί, και
εκ των επτά εστί, και εις απώλειαν υπά=
γει. και τα δέκα κέρατα α είδες, δέκα βασι
λείς εισίν, οίτινες βασιλείαν ούπω έλαβον,
αλλ' εξουσίαν ως βασιλείς μίαν ώραν λαμ
βάνουσι μετά του θηρίου. ούτοι μίαν γνώ
μην έχουσι, και την δύναμιν και την εξου=
σίαν αυτών τω θηρίω διδόασιν. ούτοι με
τά του αρνίου πολεμήσουσι, και το αρνί=
ον νικήσει αυτούς, ότι κύριος κυρίων εστί
και βασιλεύς βασιλέων, και οι μετ' αυτού
κλητοί και εκλεκτοί και πιστοί. και λέγει
μοι. τα ύδατα α είδες ου η πόρνη κάθηται
λαοί και όχλοι εισί, και έθνη και γλώσ=
σαι, και τα δέκα κέρατα α είδες και το θη=
ρίον, ούτοι μισήσουσι την πόρνην, και η=
ρημωμένην ποιήσουσιν αυτήν, και γυμνήν
ποιήσουσιν αυτήν, και τας σάρκας αυτής
φάγονται, καί αυτήν κατακαύσουσιν εν πυ
ρί. ο γαρ θεός έδωκεν εις τας καρδίας αυτών
ποιήσαι την γνώμην αυτού, και ποιήσαι
γνώμην μίαν, και δούναι την βασιλείαν αυ
τών τω θηρίω, άχρι τελεσθήσονται οι λόγοι

Et mulier erat circundata purpura
⁊ coccino ⁊ inaurata auro
⁊ lapide precioſo ⁊ margaritis: habens
poculum aureū in manu ſua plenum
abominatione ⁊ immundicia
fornicationis eius. Et in fronte eius B
nomen ſcriptum myſteriū: babylon
magna mater fornicationum ⁊
abominationum terre. Et vidi
mulierem ebriam de ſanguine
ſctōꝝ ⁊ de ſanguine martyrum
ieſu. Et miratꝰ ſū cū viderē illã ãmira=
tiōe magna: ⁊ dixit mihi ãgelꝰ. Quare
miraris? Ego dicã tibi ſacramētū mu=
lieris ⁊ beſtie que portat eam:
que habet capita ſeptem et ⌈ non
cornua decē. Beſtia quã vidiſti fuit ⁊
eſt: ⁊ aſcenſura eſt de abyſſo:
⁊ in interitū ibit: ⁊ mirabuntur
inhabitantes terram quorum
non ſunt ſcripta nomina in libro
vite a conſtitutione mundi: videntes
beſtiam que erat ⁊ non eſt. Et C
hic eſt ſenſus qui hꝫ ſapiãꝫ. Septeꝫ
capita ſeptem montes ſunt: ſuper quos
mulier ſedet: ⁊ reges ſeptem ſunt.
Quiqꝫ ceciderūt: vnus eſt: et alius
nōdū venit. Et cū venerit opꝫ illū breue
tp̄s manere. Et beſtia que erat ⁊
non eſt: ⁊ ipſa octaua eſt: et
de ſeptem eſt: et in interitum vadet.
Et decē cornua q̄ vidiſti: decem reges
ſunt: qui regnum nondum acceperunt
ſꝫ p̄tãtē tanq̄ reges vna hora accipient
poſt beſtiam. Hi vnū conſilium
habent: ⁊ virtutem et poteſtatem
ſuam beſtie tradent. Hi cum D
agno pugnabunt: et agnus
vincet illos: qm̄ dn̄s dn̄orum eſt j.19.c.
⁊ rex regū: et qui cum illo ſunt 1.Thi.6.d
vocati ⁊ electi ⁊ fideles. Et dixit
mihi. Aq̄s q̄s vidiſti vbi meretrix ſedet:
populi ſunt ⁊ gentes et lingue:
⁊ decē cornua que vidiſti in beſtia:
hi odient fornicariam: et deſolatam
facient illam et nudam:
et carnes eius
manducabunt: ⁊ ipſaꝫ igni cōcremabūt.
Deus ei dedit in corda eorum
vt faciant qđ placitum eſt illi:
vt dent regnum ſuum
beſtie: donec conſummentur verba

Digitized by Google

του θεού. και η γυνή ην είδες εστίν η πόλις
η μεγάλη η έχουσα βασιλείαν επί των βα
σιλέων της γης. Cap. 18.
Και μετά ταύτα είδον άλλον άγγελον κα
ταβαίνοντα εκ του ουρανού έχοντα ε
ξουσίαν μεγάλην, και η γη εφωτίσθη εκ της
δόξης αυτού, και έκραξεν εν ισχυρά φωνή,
λέγων. έπεσεν έπεσε βαβυλών η μεγάλη, και
εγένετο κατοικητήριον δαιμόνων και φυλα
κή παντός πνεύματος ακαθάρτου και φυ
λακή παντός ορνέου ακαθάρτου και μεμι
σημένου, ότι εκ του θυμού του οίνου της
πορνείας αυτής πεπότικε πάντα τα έθνη,
και οι βασιλείς της γης μετ αυτής επόρνευ
σαν. και οι έμποροι της γης εκ της δυνάμε
ως του στρήνους αυτής επλούτησαν. και ή
κουσα άλλην φωνήν εκ του ουρανού λέγου
σαν. εξέλθετε εξ αυτής ο λαός μου, ίνα μη
συγκοινωνήσητε ταις αμαρτίαις αυτής, και
εκ των πληγών αυτής ίνα μη λάβητε, ότι ε
κολλήθησαν αυτής αι αμαρτίαι άχρι του ου
ρανού, και εμνημόνευσεν αυτής ο θεός τα α
δικήματα αυτής. απόδοτε αυτή, ως και αυ
τή απέδωκεν υμίν, και διπλώσατε αυτή δι
πλά κατά τα έργα αυτής. εν τω ποτηρίω ω
εκέρασε, κεράσατε αυτή διπλούν. όσα εδό
ξασεν εαυτήν και εστρηνίασε, τοσούτον δό
τε αυτή βασανισμόν, ότι εν τη καρδία αυτής
λέγει ότι κάθημαι βασίλισσα, και χήρα ουκ
ειμί, και πένθος ου μή ίδω. διά τούτο εν μι
ά ημέρα ήξουσιν αι πληγαί αυτής θάνατος
και πένθος και λιμός, και εν πυρί κατακαυ
θήσεται, ότι ισχυρός κύριος ο θεός ο κρίνας
αυτήν. και κλαύσουσι και κόψονται επ' αυ
τήν οι βασιλείς της γης, οι μετ αυτής πορ
νεύσαντες και στρηνιάσαντες, όταν βλέπωσι
τον καπνόν της πυρώσεως αυτής, από
μακρόθεν εστηκότες διά τον φόβον του βα
σανισμού αυτής, λέγοντες. ουαί ουαί η πό
λις η μεγάλη βαβυλών η πόλις η ισχυ
ρά, ότι μιά ώρα ήλθεν η κρίσις σου. και οι
έμποροι της γης κλαίουσι και πενθούσιν
επ αυτή, ότι τον γόμον αυτών ουδείς
αγοράζει ουκέτι, γόμον χρυσού και αργύ
ρου και λίθου τιμίου και μαργαρίτου και
βύσσου και πορφυρού και σηρικού και κοκ
κίνου, και παν ξύλον θύινον και παν σκεύος
ελεφάντινον και παν σκεύος εκ ξύλου τι
μιωτάτου, και χαλκού και σιδήρου και
μαρμάρου, και κιννάμωμον και θυμιά
ματα, και μύρον και λίβανον, και οί
νον και έλαιον, και σεμίδαλιν και σίτον

dei. Et mulier quã vidiſti eſt ciuitas
magna que habet regnũ ſuper reges
terre Cap. 18.
Et poſt hec vidi aliũ angelũ deſcẽ A
dentẽ de celo habentem poteſtatẽ
magnã: et terra illuminata eſt a
gloria eius. Et exclamauit in fortitudie
dicẽs. Cecidit cecidit babylõ magna: et ſupra.14.b
facta eſt habitatio demoniorum et cuſtodia Hie.51.a. Eſa.21.c.
omnis ſpũs immũdi: et cuſtodia
omnis volucris immunde et odibilis:
quia de vino ire
fornicationis eius biberunt omnes gentes.
Et reges terre cum illa fornicati ſũt:
et mercatores terre de virtute
delitiarum eius diuites facti ſunt. Et au
diui aliam vocem de celo dicentem.
Exite de illa populus meus: et ne B
participes ſitis delictorum eius: et
de plagis eius nõ accipiatis. Quoniam per
venerunt peccata eius vſque ad celum:
et recordatus eſt dominus iniquitatum
eius. Reddite illi ſicut et ipſa
reddidit vobis: et duplicate duplicia
ſecundum opera eius. In poculo quo
miſcuit vobis: miſcete illi duplũ. Quan
tum glorificauit ſe et in delitiis fuit: tantum date
illi tormẽtũ et luctum: quia in corde ſuo
dicit. Sedeo regina: et vidua non Eſa.47.a.
ſum: et luctum nõ videbo. Ideo in vna C
die venient plage eius: mors
et luctus et fames: et igne comburetur:
quia fortis eſt dñs deus qui iudicauit
illã. Et flebũt et plangent ſe ſuper illam
reges terre qui cum illa fornicati ſunt
et in deliciis vixerunt: cum viderint
fumum incendii eius:
longe ſtantes propter timorẽ tormẽtorum
eius: dicentes. Ue ve ciuitas illa Jere.51.b.
magna babylon ciuitas illa fortis:
quoniam vna hora venit iudicium tuum. Et
negociatores terre flebunt et lugebunt
ſuper illã: quoniam merces eorum nemo
emet amplius: merces auri et argenti
et lapidis precioſi et margarite et
byſſi et purpure et ſerici et coccini: D
et omne lignũ thyinum: et omnia vaſa
eboris de lapide precioſo
et eramento: et ferro et odoramẽtorum
marmore: et cinamomũ et amomum et
et vnguenti et thuris et vini
et olei et ſimile et tritici

καὶ κτήνη καὶ πρόβατα καὶ ἵππων καὶ ραί-
δων καὶ σωμάτων καὶ ψυχάς ἀνθρώπων.
καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου
ἀπῆλθεν ἀπό σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ
τὰ λαμπρὰ ἀπώλοντο ἀπό σου, καὶ οὐκέτι
οὐ μὴ εὑρήσεις αὐτά. οἱ ἔμποροι τούτων
οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπό μακρόθεν
στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ
αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγον
τες οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ περιβεβλη
μένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ
καὶ μαργαρίταις, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ
τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ
πᾶς ὁ ἐπὶ τῶν πλοίων πλέων καὶ ναῦται
καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπό μα
κρόθεν ἔστησαν, καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν
καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες. τίς
ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ. καὶ ἔβαλον χοῦν
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίον
τες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες. οὐαὶ οὐαὶ
ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες
οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς
τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. εὐ
φραίνου ἐπ' αὐτῇ οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ
ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θε
ὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. καὶ ἦρεν εἷς ἄγ
γελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ
ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων. οὕτως ὁρ
μήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πό
λις, καὶ οὐ μὴ εὑρέθῃ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρῳ
δῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπι
στῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τε
χνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ
φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ
ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγισ
τᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλα
νήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα
προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη καὶ πάντων
τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς. Cap.19.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου
πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λε-
γόντων ἀλληλούϊα. ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύνα-
μις καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθιναὶ
καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινε τὴν
πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις διέφθειρε τὴν γῆν
ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα
τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. καὶ
δεύτερον εἴρηκεν ἀλληλούϊα. καὶ ὁ καπνὸς
αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἰκοσιτέ

⁊ iumētoꝝ ⁊ ouiū ⁊ equoꝝ ⁊ rhedaruꝫ
⁊ mancipiorum ⁊ animarum hominū.
Et poma deſiderij anime tue
diſceſſerunt a te: ⁊ oīa pinguia ⁊
pclara perierūt a te: ⁊ amplius illa iam
non inuenient mercatores hominum.
Qui diuites facti ſunt: ab ea longe E
ſtabunt propter timorem tormentorum
eius: flentes ac lugentes ⁊ dicentes.
Ve ve ciuitas illa magna q̃ amicta e- Iere.51.b.
rat bysſo ⁊ purpura ⁊ cocco:
⁊ deaurata ē auro ⁊ lapide precioſo
⁊ margaritis: qm̄ vna hora deſtitute ſūt
tāte diuitie. Et oīs gubernator ⁊
oēs qui in lacum nauigant ⁊ naute
⁊ qui in mari operantur: longe
ſteterūt: ⁊ clamauerunt videntes
locum incendij eius: dicentes. Que F
ſimilis ciuitati huic magne? Et miſerūt pul
uerē ſup capita ſua: et clamauerūt flē
tes ⁊ lugentes: dicentes. Ve [ſunt oēs
ciuitas illa magna: in q̃ diuites facti
q̃ hēbant naues in mari de
pcijs eius: qm̄ vna hora deſolata ē. E-
xulta ſup eā celū ⁊ ſancti
apſi ⁊ prophete: qm̄ iudicauit deus
iudiciū vr̄m de illa. Et ſuſtulit vnus āge
lus fortis lapidē q̄ſi molarē magnū: et G
miſit in mare dicens. Hoc impetu Iere.51.c.
mittetur babylon ciuitas illa magna:
⁊ vltra iā non īuenietur. Et vox citha
redoꝝ ⁊ muſicoꝝ ⁊ tibia canentiū
⁊ tuba nō audietˀ ī te amplius: ⁊ oīs ar
tifex oīs artis nō inuenietˀ in te āplius:
⁊ vox mole nō audietˀ ī te amplius.
Et lux lucerne nō lucebit ī te āplius: ⁊
vox ſponſi ⁊ ſponſe non audietur
adbuc ī te: q2 mercatores tui erāt pnci
pes terre: q2 in veneficijs tuis errauerūt
oēs gētes: ⁊ in ea ſanguis
pphetaꝝ ⁊ ſctōꝝ inuentus eſt: ⁊ oīm
qui interfecti ſunt in terra. Cap.19

Poſt hec audiui q̄ſi vocē magnā tu H
baꝝ multaꝝ in celo dicentium
alleluia. Salus ⁊ virtus ⁊ gloria
dei noſtri: q2 vera
⁊ iuſta iudicia ſūt eius: qui iudicauit de
meretrice magna q̃ corrupit terram ſup.6.c.
ī pſtitutiōe ſua: ⁊ vīdicauit ſanguineꝫ
ſeruoꝝ ſuoꝝ de manibus eius. Et
iterum dixerunt alleluia. Et fumus ſupra.9.a.
eius aſcendit in ſecula ſeculorum. et.14.c.
Et ceciderunt ſeniores viginti quatuor

σσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνη
σαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου
λέγοντες ἀμὴν ἀλληλούια. καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ
θρόνου ἐξῆλθε λέγουσα. αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡ
μῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ οἱ φοβού
μενοι αὐτὸν οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. καὶ ἤ
κουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φω
νὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βρον=
τῶν ἰσχυρῶν λεγόντων ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβα
σίλευσε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ.
χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν
τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρ
νίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν.
καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον
λαμπρὸν καὶ καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ
δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστί. καὶ λέγει μοι.
γράψον. μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ
γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι
οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ εἰσὶ τοῦ θεοῦ. καὶ
ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προ
σκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι. ὅρα μή, σύν
δουλός σου εἰμί, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ. τῷ θεῷ προσ
κύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ ἰησοῦ ἐστὶ τὸ
πνεῦμα τῆς προφητείας. καὶ εἶδον τὸν οὐ=
ρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός,
καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν καλούμενος πισ=
τὸς καὶ ἀληθινὸς καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ
πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυ=
ρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα
πολλά, ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνο
μα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐ=
τός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον
αἵματι, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λό=
γος τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ
οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευ=
κοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν
καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομ
φαία δίστομος ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ
τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβ
δῳ σιδηρᾷ καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴ
νου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παν
τοκράτορος, καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ
τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον. βα=
σιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων. καὶ εἶ
δον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔ
κραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέ
οις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι. δεῦτε
συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ
ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας
χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρ
κας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ
σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων

et quattuor animalia: et adorauerunt
deum ſedentem ſuper thronum
dicentes amen alleluia. Et vox de
throno exiuit dicẽs. Laudẽ dicite deo
noſtro oẽs ſcti eius et qui timetis
eum puſilli et magni. Et audiui
q̃ſi vocẽ tube magne et ſicut vocem
aq̃rũ multarum: et ſicut vocẽ tonitruorum
magnorum dicẽtiũ alleluia: qm̃ regnauit
dñs deus noſter ops.
Gaudeam9 et exultem9 et demus
gloriam ei: quia venerunt nuptie agni:
et vxor eius preparauit ſe.
Et datũ ẽ illi vt cooperiat ſe byſſino
ſplẽdẽti et cãdido. Byſſinum enim
iuſtificatiões ſũt ſctorum. Et dixit mihi.
Scribe. Bti qui ad cenã
nuptiarum agni vocati ſũt. Et dixit mi=
hi. Hec verba dei vera ſunt. Et
cecidi ad pedes eius vt adorarem
eũ. Et dixit mihi. Uide ne feceris: cõ
ſeruus tuus ſum: et fratrum tuorum
habentium teſtimonium ieſu. Deũ ado
ra. Teſtimonium enim eſt
ſpiritus prophetie. Et vidi celum
apertum: et ecce equus albus:
et q̃ ſedebat ſup eũ vocabat fidelis
et verax: et cum iuſtitia iudicat et
pugnat. Oculi aũt ei9 ſicut flãma ignis:
et in capite eius diademata
multa: habens nomen
ſcriptũ qd nemo nouit niſi ipſe.
Et veſtitus erat veſte aſperſa
ſãguine: et vocabat nomẽ ei9 verbum
dei. Et exercitus qui ſunt in
celo ſequebantur eum in equis albis:
veſtiti byſſino albo et mundo:
et de ore ei9 procedit gladi9 ex
vtraq3 pte acut9: vt in ipſo percutiat
gentes: et ipſe reget eas in virga
ferrea: et calcat torcular vini
furoris ire dei omnipotentis:
et h3 in veſtimento et in
femore ſuo ſcriptum. Rex
regũ et dñs dñantium. Et vidi
vnũ angelũ ſtantem in ſole: et clamauit
voce magna dicens omnibus auibus
q̃ volabãt per medium celi. Uenite et
cõgregamini ad cenã magnã:
vt mãducetis carnes regũ et carnes
tribunorum et carnes fortium: et carnes
equorum et ſedentium in ipſis: et
carnes oĩm liberorum et ſeruorum et

Marginalia: B; Mat.22.a. Luce.14.d; Infra.22.b.; C; ſupra.1.d.et 2.c.; Eſa.63.a.; ſupra.1.d.; ps.2.; 1.Thi.6.d; D

μικρών τε και μεγάλων. και είδον το θηρίον και τους βασιλείς της γης και τα στρατεύματα αυτών συνηγμένα ποιήσαι πόλεμον μετά του καθημένου επί του ίππου και μετά του στρατεύματος αυτού. και επιάσθη το θηρίον και μετ αυτού ο ψευδοπροφήτης ο ποιήσας τα σημεία ενώπιον αυτού, εν οις επλάνησε τους λαβόντας το χάραγμα του θηρίου και τους προσκυνούντας τη εικόνι αυτού. ζώντες εβλήθησαν οι δύο εις την λίμνην του πυρός την καιομένην εν θείω, και οι λοιποί απεκτάνθησαν εν τη ρομφαία του καθημένου επί του ίππου τη εξελθούση εκ του στόματος αυτού, και πάντα τα όρνεα εχορτάσθησαν εκ των σαρκών αυτών. Cap.20.

Και είδον άγγελον καταβαίνοντα εκ του ουρανού έχοντα την κλείν της αβύσσου, και άλυσιν μεγάλην επί την χείρα αυτού, και εκράτησε τον δράκοντα τον όφιν τον αρχαίον, ος εστί διάβολος και ο σατανάς ο πλανών την οικουμένην όλην, και έδησεν αυτόν χίλια έτη, και έβαλεν αυτόν εις την άβυσσον, και έκλεισε και εσφράγισεν επάνω αυτού, ίνα μη πλανά έτι τα έθνη άχρι τελεσθή τα χίλια έτη, και μετά ταύτα δει αυτόν λυθήναι μικρόν χρόνον. και είδον θρόνους, και εκάθισαν επ αυτούς, και κρίμα εδόθη αυτοίς, και τας ψυχάς των πεπελεκισμένων διά την μαρτυρίαν ιησού και διά τον λόγον του θεού, και οίτινες ου προσεκύνησαν τω θηρίω ούτε τη εικόνι αυτού, και ουκ έλαβον το χάραγμα επί το μέτωπον αυτών και επί την χείρα αυτών, και έζησαν και εβασίλευσαν μετά του χριστού χίλια έτη. και οι λοιποί των νεκρών ουκ έζησαν άχρι τελεσθή τα χίλια έτη. αύτη η ανάστασις η πρώτη. μακάριος και άγιος ο έχων μέρος εν τη αναστάσει τη πρώτη. επί τούτων ο δεύτερος θάνατος ουκ έχει εξουσίαν, αλλ έσονται ιερείς του θεού και του χριστού, και βασιλεύσουσι μετ αυτού χίλια έτη. και όταν τελεσθή τα χίλια έτη λυθήσεται ο σατανάς εκ της φυλακής αυτού, και εξελεύσεται πλανήσαι τα έθνη τα εν ταις τέσσαρσι γωνίαις της γης, τον γωγ και τον μαγώγ, συναγαγείν αυτούς εις τον πόλεμον, ων ο αριθμός ως η άμμος της θαλάσσης. και ανέβησαν επί το πλάτος της γης, και εκύκλευσαν την παρεμβολήν των αγίων και την πόλιν την ηγαπημένην. και κατέβη πυρ εκ του ουρανού από του θεού, και κατέφαγεν αυτούς, και ο διάβολος ο πλανών αυτούς εβλήθη εις την λίμνην του πυρός και θείου, όπου και το θη

puſilloꝝ ⁊ magnoꝝ. Et vidi beſtiã ⁊ reges terre et exercitus eoꝝ congregatos ad faciendum prelium cũ illo q̇ ſedebat in equo ⁊ cum exercitu eius. Et apprehenſa eſt beſtia ⁊ cum ea pſeudopropheta qui fecit ſigna corã ipſo quibus ſeduxit eos qui acceperũt characterem beſtie: ⁊ q̇ adorauerunt imaginem ei9. Uiui miſſi ſunt hi duo in ſtagnũ ignis ardentis ⁊ ſulphuris: ⁊ ceteri occiſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum qui procedit de ore ipſius: ⁊ omnes aues ſaturate ſũt carnibus eorum. Cap.20

ET vidi angelũ deſcẽdẽtẽ de celo habẽtẽ clauem abyſſi ⁊ cathenã magnã in manu ſua: A
⁊ apphẽdit draconẽ ſerpentem antiquũ: qui eſt diabolus ⁊ ſathanas: ⁊ ligauit eũ per ãnos mille: ⁊ miſit eum in abyſſum: ⁊ clauſit et ſignauit ſuper illũ vt nõ ſeducat ãpli9 gẽtes donec cõſummenṫ mille anni: ⁊ poſt hoc opꝫ illũ ſolui modico tpe. Et vidi ſedes: ⁊ ſederũt ſup eas: ⁊ iudiciũ datum eſt
illis: et aĩas decollatorum B
pp̄ teſtimoniũ ieſu ⁊ propter verbũ dei: ⁊ qui non adorauerunt beſtiam neq̃ imaginem eius: nec acceperũt characterẽ ei9 in frontibus aut ĩ manib9 ſuis: ⁊ vixerunt ⁊ regnauerunt cum chriſto mille annis. Ceteri mortuorum non vixerunt donec cõſummenṫ mille anni. Hec ẽ reſurrectio pma. Btũs ⁊ ſctũs q̇ hꝫ partem in reſurrectione prima. In his ſecũda mors nõ hꝫ poteſtatẽ: ſed erunt ſacerdotes dei ⁊ xp̄i: ⁊
regnabũt cũ illo mille ãnis. Et cũ C
ↄſũmati fuerit mille anni: ſolueṫ ſathanas de carcere ſuo: ⁊ exibit et ſeducet gẽtes q̃ ſunt ſup q̃tuor angulos terre gog ⁊ magog: ⁊ ↄgregabit eos in prelium: quorum numerus eſt ſicut arena maris. Et aſcenderunt ſup latitudinem terre: ⁊ circuierunt caſtra ſanctorum et ciuitatem dilectã. Et dſcẽdit ignis a deo de celo ⁊ deuorauit eos: et diabol9 q̇ ſeducebat eos miſſus ẽ in ſtagnũ ignis ⁊ ſulphuris: vbi ⁊ beſtia

ρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθή
σονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευ=
κὸν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτὸν, οὗ ἀπὸ
προσώπου ἔφυγεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ
τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς
νεκροὺς τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς
ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία
ἀνεῴχθησαν, καὶ ἄλλο βιβλίον ἀνεῴχθη ὅ
ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν
γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔρ
γα αὐτῶν, καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν
αὐτῇ νεκρούς, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔ
δωκαν τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, καὶ ἐκρίθησαν
ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ὁ θάνα
τος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρός. οὗτός ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύ=
τερος ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις οὐχ εὑ
ρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐ
βλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Cap.21.

Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν.
ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη
γῆ παρῆλθε, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι.
καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ἱερουσαλὴμ καὶ=
νὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κε
κοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα
φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγού=
σης. ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώ
πων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λα
ὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται
μετ' αὐτῶν. καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀ
πὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος
οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυγή,
οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα
ἀπῆλθον. καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρό
νου. ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει μοι.
γράψον ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ
πιστοί εἰσι. καὶ εἶπέ μοι. γέγονα τὸ α καὶ τὸ
ω, ἀρχὴ καὶ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώ
σω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δω=
ρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα. καὶ ἔσο
μαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. τοῖς
δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ
ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις
καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶ
σι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λί=
μνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θά
νατος ὁ δεύτερος. καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπ
τὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας
γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων,
καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ λέγων. δεῦρο δεί
ξω σοι τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου

τ pſeudopropbete cruciabuntur
die ac nocte in ſecula
ſeclo⁊. Et vidi thronũ magnũ cãdidum: D
⁊ ſedentem ſuper euʒ: a cuius
conſpectu fugit terra ⁊ celũ: et
locus nõ ẽ inuentus eis. Et vidi
mortuos magnos ⁊ puſillos
ſtantes in cõſpectu throni: ⁊ libri
apti ſũt: ⁊ ali9 liber apertus eſt qui
eſt vite: ⁊ iudicati ſunt mortui ex bis
q̃ ſcripta erãt in libris ẜm opera
ipo⁊: ⁊ dedit mare mortuos qui in
eo erant: ⁊ mors et infernus dederunt
mortuos ſuos q̇ in ipſiſ erãt: ⁊ iudicatũ ẽ
de ſingulis ẜm opa ipo⁊: ⁊ ifernus ⁊
mors miſſi ſunt in ſtagnum
ignis. Hec eſt mors ſecunda.
Et qui non inuentus eſt ſupra.13.b.
in libro vite ſcriptus: miſſus eſt
in ſtagnum ignis. Cap.21.

Et vidi celũ nouũ et terram nouaʒ. A
Primuʒ eñ celum et prima Eſa.65.c. et.66 a
terra abijt: ⁊ mare iam non eſt. 2.Pe.3.c.
Et ego iobãnes vidi ſctãʒ ciuitatẽ hiẜm
nouam deſcendẽtẽ de celo a deo
paratam: ſicut ſponſam ornatam
viro ſuo. Et audiui
vocem magnã de throno dicentem.
Ecce tabernaculũ dei cũ hominibus:
⁊ bitabit cũ eis: et ipſi populus
ei9 erũt: ⁊ ipſe deus cum eis erit eoruʒ B
de9. Et abſterget de9 oẽʒ lachrymam ab ſupra 7.d.
oculis eorum: et mors Eſa.25.c Jere.31.c.
vltra nõ erit neqʒ luctus neqʒ clamor:
neqʒ dolor erit vltra: quia prima
abierũt. Et dixit qui ſedebat in throno.
Ecce noua facio oĩa. Et dixit mibi. Eſaie.43.c
Scribe qr hec ṽba fideliſſima ſunt ⁊ ve 2.Co.5.d.
ra. Et dixit mibi. Factũ eſt. Ego alpha
⁊ o: initiuʒ et finis. Ego ſitienti dabo
de fonte aque vite gratis.
Qui vicerit poſſidebit hec. Et ero Eſa.43.c
illi de9: ⁊ ille erit mibi filius. Hebre.8.d
Timidis ãt et incredulis et C
execratis et homicidis et fornicatoribus
et veneficis et idolatris et omnibus
mendacibus: pars illorum erit in ſtagno
ardẽti igne et ſulphure: quod eſt mors
ſcða. Et venit vnus de ſeptem
angelis habentibus phialas
plenas ſeptem plagis nouiſſimis:
⁊ locut9 ẽ mecũ dicẽs. Veni et oſtendã
tibi ſponſam vxorem agni.

και απήνεγκε με εν πνεύματι επ' όρος μέ=
γα και υψηλόν, και έδειξέ μοι την πόλιν την
μεγάλην αγίαν ιερουσαλήμ καταβαίνου=
σαν εκ του ουρανού από του θεού, έχου=
σαν την δόξαν του θεού, ο φωστήρ αυτής
όμοιος λίθω τιμιωτάτω, ως λίθω ιάσπιδι
κρυσταλίζοντι έχουσαν τείχος μέγα και υ=
ψηλόν έχουσαν πυλώνας δώδεκα, και επί
τοις πυλώσιν αγγέλους δώδεκα, και ο=
νόματα επιγεγραμμένα, ά εστί των δώδε
κα φυλών των υιών ισραήλ. από ανατο=
λών πυλώνες τρείς, και από βορρά πυλώ
νες τρείς, και από νότου πυλώνες τρείς,
και από δυσμών πυλώνες τρείς. και το
τείχος της πόλεως έχον θεμελίους δώδε=
κα, και επ' αυτών δώδεκα ονόματα των δώ
δεκα αποστόλων του αρνίου. και ο λαλών
μετ' εμού είχε μέτρον κάλαμον χρυσούν,
ίνα μετρήση την πόλιν και τους πυλώ=
νας αυτής. και η πόλις τετράγωνος κείται,
και το μήκος αυτής όσον το πλάτος. και ε
μέτρησε την πόλιν τω καλάμω επί σταδί=
ους δώδεκα χιλιάδων δώδεκα το μήκος
και το πλάτος και το ύψος αυτής ίσα εσ
τί. και εμέτρησε το τείχος αυτής εκατόν
τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχών μέτρον
ανθρώπου, ο εστίν αγγέλου. και ην η εν
δόμησις του τείχους αυτής ιάσπις και η πό
λις χρυσίον καθαρόν, όμοιον ύέλω καθαρώ
και οι θεμέλιοι του τείχους της πόλεως
παντί λίθω τιμίω κεκοσμημένοι. ο θεμέλι=
ος ο πρώτος ιάσπις, ο δεύτερος σάπφειρος
ο τρίτος χαλκηδών, ο τέταρτος σμάραγ=
δος, ο πέμπτος σαρδόνυξ, ο έκτος σάρδιος
ο έβδομος χρυσόλιθος, ο όγδοος βήρυλ
λος, ο ένατος τοπάζιον, ο δέκατος χρυσό
πρασος, ο ενδέκατος υάκινθος, ο δωδέκα
τος αμέθυστος. και οι δώδεκα πυλώνες δώ
δεκα μαργαρίται, ανά εις έκαστος των πυ
λώνων ην εξ ενός μαργαρίτου, και η πλα=
τεία της πόλεως χρυσίον καθαρόν ως ύε=
λος διαυγής. και ναόν ουκ είδον εν αυτή.
ο γαρ κύριος ο θεός ο παντοκράτωρ να
ός αυτής εστί και το αρνίον. και η πόλις
ου χρείαν έχει του ηλίου ουδέ της σελή=
νης ίνα φαίνωσιν εν αυτή. η γαρ δόξα του
θεού εφώτισεν αυτήν, και ο λύχνος αυτής
το αρνίον. και περιπατήσουσι τα έθνη διά
του φωτός αυτής. και οι βασιλείς της γης
φέρουσι την δόξαν και την τιμήν αυτών
εις αυτήν και οι πυλώνες αυτής ου μη κλει
σθώσιν ημέρας. νυξ γαρ ουκ έσται εκεί. και
οίσουσι την δόξαν και την τιμήν των εθνών

Et ſuſtulit me in ſpiritu in mōtē ma=
gnū ⁊ altū: ⁊ oſtendit mihi ciuitatem
ſctā hieruſalem deſcendentem
de celo habentem
claritatem dei: ⁊ lumen eius
ſile lapidi precioſo tanꝗ lapidi iaſpidis
ſicut cryſtallū. Et hēbat murū magnū et D
altū: habētē portas duodecim: ⁊ in
portis angelos duodecim: ⁊ nomina
inſcripta que ſunt nomina duodecim
tribuum filiorum iſrael. Ab oriente
porte tres: et ab aquilone porte
tres: ⁊ ab auſtro porte tres:
⁊ ab occaſu porte tres: ⁊
murus ciuitatis hñs fūdamēta duodecī:
⁊ in ipſis duodeci nomina duodecī
apoſtolorum agni. Et qui loquebatur
mecū hēbat mēſurā arūdineam auream
vt metiretur ciuitatem et portas
ei⁹ ⁊ murū. Et ciuitas in q̄dro poſita ē:
⁊ lōgitudo ei⁹ tāta ē q̄ta ⁊ latitudo. Et E
mēſus eſt ciuitatē de arūdine aurea p ſta
dia duodecim milia: ⁊ longitudo
et altitudo et latitudo ei⁹ equalia ſunt.
Et menſus eſt muros eius centum
q̄dragīta q̄tuor cubitorum menſura
hominis que ē angeli. Et erat ſtructura
muri eius ex lapide iaſpide: ipſa vo ciui
tas aurū mūdū: ſimile vitro mundo:
⁊ fundamenta muri ciuitatis
oī lapide precioſo ornata. Et fūdamētum
primum iaſpis: ſecundum ſaphirus:
tertiū calcedoneus: quartū ſmaragdus: F
quintum ſardonyx: ſextum ſardius:
ſeptimū chryſolithus: octauū beryllus:
nonū topazius: decimū chryſopraſſus:
vndecimū hyacinthus: duodecimus
ametyſt⁹. Et duodecī porte: duodecī
margarite ſūt p ſingulas. Et ſingule por
te erāt ex ſingulis margaritis: ⁊ platea
ciuitatis aurū mundū tanꝗ vitrum
plucidū. Et tēplū nō vidi in ea.
Dñs enī deus ōps templū G
illius eſt ⁊ agnus. Et ciuitas Esa.60.d.
non eget ſole neqꝫ luna
vt luceant in ea. Nā claritas
dei illuminauit eā: et lucerna eius eſt
agnus. Et ambulabunt gentes in
lumine eius. Et reges terre
afferent gloriā ſuā et honorē
in illā. Et porte eius non claudentur Esa.60.c
per diē. Nox enī non erit illic. Et
afferent glīam ⁊ honorem gentium

Digitized by Google

εις αυτήν, και ου μή εισέλθη εις αυτήν παν
κοινόν και ποιούν βδέλυγμα και ψεύδος ει
μή οι γεγραμμένοι εν τω βιβλίω της ζωής
του αρνίου Cap. 22.

Και έδειξέ μοι ποταμόν καθαρόν ύδατος
ζωής λαμπρόν ως κρύσταλλον εκπορευό
μενον εκ του θρόνου του θεού και του αρνί
ου. εν μέσω της πλατείας αυτής και του πο
ταμού εντεύθεν και εντεύθεν ξύλον ζωής ποι
ούν καρπούς δώδεκα, κατά μήνα έκαστον α
ποδιδούς τον καρπόν αυτού, και τα φύλλα
του ξύλου εις θεραπείαν των εθνών. και παν
κατάθεμα ουκ έσται εκεί, και ο θρόνος του θε
ού και του αρνίου εν αυτή έσται, και οι δού
λοι αυτού λατρεύσουσιν αυτώ. και όψον
ται το πρόσωπον αυτού και το όνομα αυτού
επί των μετώπων αυτών και νυξ ουκ έσται ε
κεί, και χρείαν ουκ έχουσι λύχνου και φω
τός ηλίου, ότι κύριος ο θεός φωτιεί αυτούς,
και βασιλεύσουσιν εις τους αιώνας των αι-
ώνων. και λέγει μοι. ούτοι οι λόγοι πιστοί
και αληθινοί. και κύριος ο θεός των πνευμά
των των προφητών απέστειλε τον άγγελον
αυτού δείξαι τοις δούλοις αυτού α δει γενέσ
θαι εν τάχει. ιδού έρχομαι ταχύ. μακάριος
ο τηρών τους λόγους της προφητείας του
βιβλίου τούτου. καγώ ιωάννης ο ακούων
και βλέπων ταύτα. και ότε ήκουσα και έβλε
ψα έπεσον προσκυνήσαι έμπροσθεν των πο
δών του αγγέλου του δεικνύντος μοι ταύ
τα. και λέγει μοι. όρα μη. σύνδουλος σου
ειμί και των αδελφών σου των προφητών
των τηρούντων τους λόγους του βιβλίου
τούτου. τω θεώ προσκύνησον. και λέγει
μοι. μη σφραγίσης τους λόγους της προφη
τείας του βιβλίου τούτου, ότι ο καιρός εγ
γύς εστί. ο αδικών αδικησάτω έτι, και ο ρυ
παρός ρυπαρευθήτω έτι. και ο δίκαιος δικαι
οσύνην ποιησάτω έτι, και ο άγιος αγιασθήτω
έτι. ιδού έρχομαι ταχύ, και ο μισθός μου
μετ' εμού, αποδούναι εκάστω ως το έργον έ
σται αυτού. εγώ το άλφα και το ω, αρχή και
τέλος, ο πρώτος και ο έσχατος. μακάριοι οι
ποιούντες τας εντολάς αυτού ίνα έσται η ε
ξουσία αυτών επί το ξύλον της ζωής, και τοις
πυλώσιν εισέλθωσιν εις την πόλιν. έξω οι κύ
νες και οι φαρμακοί και οι πόρνοι και οι φο
νείς και οι ειδωλολάτραι και πας φιλών
και ποιών ψεύδος. εγώ ιησούς έπεμψα τον
άγγελόν μου μαρτυρήσαι υμίν ταύτα επί
ταις εκκλησίαις. εγώ ειμί η ρίζα και το γένος
του δαυίδ, ο αστήρ ο λαμπρός ο πρωϊ-
νός. και το πνεύμα και η νύμφη λέγουσιν έρ
χου. και ο ακούων ειπάτω έρχου. και ο δι

in illam. Nõ intrabit in eã aliqd
coinqnatũ aut abomiatonẽ faciẽs & mẽ
daciũ: niſi q ſcripti ſunt in libro vite
agni. Cap. 22.

Et oſtendit mihi fluuium aque A
viue ſplẽdidũ tanq̃ cryſtallũ: ꝓce
dentem de ſede dei et agni.
In medio platee ei⁹ & ex vtraq; pte Galat. 5. d. Eze. 47. c.
fluminis lignum vite afferens
fruct⁹ duodeci: ꝑ mẽſes ſingulos reddẽs
fructum ſuum: et folia
ligni ad ſanitatẽ gentium. Et omne
maledictũ nõ erit amplius: ſz ſedes dĩ
& agni in illa erunt: & ſerui
eius ſeruient illi. Et videbunt
faciem eius et nomen eius
in frontib⁹ eoꝝ. Et nox vltra nõ erit: Eſa. 60. d.
& nõ egebũt luie lucerne: neq; lumine
ſolis: qm̃ dñs deus illuminabit illos:
& regnabunt in ſecula ſeculorum.
Et dixit mihi. Hec verba fideliſſima B
ſunt & vera. Et domin⁹ deus ſpirituũ
prophetarum miſit angelum fieri
ſuum oſtendere ſeruis ſuis que oportet
cito. Et ecce venio velociter. Beatus
qui cuſtodit verba prophetie
libri hui⁹. Et ego iohãnes q audiui
& vidi hec. Et poſtq̃ audiſſẽ & vidiſſẽ:
cecidi vt adorarem ante pedes
angeli qui mihi hec oſtendebat.
Et dixit mihi. Uide ne feceris. Cõſer ſupra. 19. b
uus eniz tuus ſuz & fratrũ tuoꝝ ꝓpheta
ruz & eoꝝ q ſeruãt ṽba ꝓphetie libri
huius. Deum adora. Et dixit C
mihi. Ne ſignaueris ṽba ꝓphetie
libri huius. Tempus enim prope
eſt. Qui nocet noceat adbuc: & qui
i ſordib⁹ ẽ ſordeſcat adbuc. Et q iuſt⁹ 1. Joh. 3. b
iuſtificet adbuc: & ſctũs ſanctificetur
adbuc. Ecce venio cito: & merces mea
mecũ ẽ: reddere vniciuiq; ſz opera
ſua. Ego ſuz alpha & o: primus & no Eſa. 44. a.
uiſſimus: principium & finis. Beati ſupra. 1. d.
q lauãt ſtolas ſuas i ſãguie agni: vt ſit
poteſtas eoꝝ in ligno vite: et
ꝑ portas intrẽt ciuitatẽ. Foris canes
& venefici & impudici & homicide
& idolis ſeruiẽtes: & omnis qui amat
& facit mẽdaciuz. Ego ieſus miſi D
angelũ meũ teſtificari vobis hec in
eccleſijs. Ego ſum radix & genus
dauid: ſtella ſplendida et matutina.
Et ſpiritus & ſponſa dicant veni.
Et q audit dicat veni. Et qui ſitit Eſa. 55. a.

Digitized by Google

ψώμ ερχέσθω/ο θέλωμ λαβέτω ύδωρ ζωής
δωρεάμ. μαρτυρώ εγώ παμτί ακούομτι
/τους λόγους/της προφητείας/του βιβλί
ου τούτου εάμ τις επιθή επ' αυτά επιθήσαι επ
αυτόμ/ο θεός/τας επτά πληγάς/τας γεγραμ
μέμας εμ/τω βιβλίω τούτω. και εάμ τις αφέ
λη από/τωμ λόγωμ/του βιβλίου/της προ=
φητείας ταύτης, αφέλοι/ο θεός/το μέρος αυ
τού από/του ξύλου/της ζωής και εκ/της πό
λεως/της αγίας/τωμ γεγραμμέμωμ εμ/τω βι
βλίω τούτω. λέγει/ο μαρτυρώμ ταύτα μαι
έρχομαι ταχύ, αμήμ. μαι, έρχου κύριε ιη=
σού./η χάρις/του κυρίου ιησού χριστού με
τά πάμτωμ/τωμ αγίωμ. αμήμ.
Τέλος/της αποκαλύψεως.

veniat: ⁊ q̇ vult accipiat aquam vite
gratis. Conteſtor enim omni audienti
verba prophetie libri
huiꝰ. Si q̄s appoſuerit ad hec: apponet
deus ſuper illuꝫ plagas ſcriptas
in libro iſto. Et ſi quis diminuerit
de verbis libri prophetie
huius: auferet deus parteꝫ eius
de libro vite ⁊ de ciuitate
ſctā et de his que ſcripta ſūt in libro
iſto. Dicit q̇ teſtimoniū phibet iſtoꝝ. Etiā venio cito: amē. Ueni dn̄e ieſu.
Gratia dn̄i noſtri ieſu chriſti cuꝫ
omnibus vobis. Amen.
Explicit liber Apocalypſis.

Deo gratias.

Ad perpetuam laudem et gloriam dei ⁊ domini noſtri ieſu chriſti hoc ſacroſanctum opus noui teſtamenti ⁊ libri vite grecis latiniſq; characteribus nouiter impreſſum atq; ſtudioſiſſime emendatum: felici fine abſolutū eſt in hac preclariſſima Cōplutenſi vniuerſitate: de mādato ⁊ ſumptibus Reuerendiſſimi in chriſto patris ⁊ illuſtriſſimi dn̄i domini fratris Frācīſci Ximenez de Ciſneros tituli ſancte Balbine ſancte Romane eccl'ie preſbyteri Cardinalis hiſpanie Archiep̄i toletani ⁊ Hiſpaniaꝝ primatis ac regnoꝝ caſtelle archicācellarij: induſtria ⁊ ſolertia honorabilis viri Arnaldi guilielmi de Brocario artis impreſſorie magiſtri. Anno domini Millesimo quingenteſimo decimo quarto. Menſis ianuarij die decimo.

Digitized by Google

Δημητρίου Δουκᾶ τοῦ κρητός.

Εἰ πράξεις ὅσιαι ἀρετή τε βροτοὺς ἐς ὄλυμπον,
    ἐς μακάρων χῶρον καὶ βίον δίδεν ἄγειν,
ἀρχιερεὺς ξιμένης θεῖος πέλει. ἔργα γὰρ αὐτοῦ
    ἥδε βίβλος. θνητοῖς ἄξια δῶρα τάδε.

Νικήτου τοῦ φαύστου.

Ζεὺς μακάρων κρατέων παμυπέρτατος οὐρανιώνων
    ἑλλάδος ἧς γαίης πατρίδος εἶδε πόνους.
Τῷ ξιμένει τ' ἐπέτελλεν ἀλιγκίῳ ἀθανάτοισι
    τὴν σοφίην βιότου με, ἑλλάδος ὤραν ἔχειν.
Τοῦ δ' ἅμα κηδοσύνην καὶ ἐς ἠέλιον καταδύντα
    κείνης γηραλέης λαμπρὰ τέθηλε γένη.
Ζώης μοι ζώης κρονίδα κεχαρισμένε θυμῷ.
    ζώης ἀνθρώποις τίμιε ἀρχιερεῦ.
εἵνεκα σῆς ἀρετῆς νεῦσε ζεύς, ὧδε πέπρωται,
    ἐξ εἰς ἀθανάτων δώματα μακρόβιος.

Joannis Vergare Toletani artium Magiſtri.
Liber ad lectorem nouum opus admirantem.

Quid nam heres: ſtupiduſq; manes: quid murmura tecum
    Lector agis? Quid ſic lumina fixa tenes?
Lector. Miror opus tantum: celeſtia munera miror.
    Miror quod fatum ſecula noſtra beat.
Liber. Et merito. Neq; enim maiorum priſca tulerunt
    Secula: que vobis tempora veſtra ferunt.
Sed tandem parces: quum quis me emiſerit autor
    Diſcas: Nam magnos quid niſi magna decent?
Lector. Eia age pande precor: quis diuum talia mittit
    Namq; ego mortalis vix ea facta reor.
Liber. An noſti: quo ſe Toletum preſule iactat?
    Cuiq; humeros ornat purpura: Mitra caput?
Franciſci nomen: mores: habituſq; fideſq;
    Quiq; niuem cygni nomine: mente: gerit.
Solus iacentes qui hac tempeſtate camenas
    Erigit: ⁊ doctis premia digna refert.
Lector. At teneo: noui. Nonne eſt qui nuper ab afris
    Oranum expugnans pulchra trophea tulit?
Quiq; academie celebrauit nomine magnum
    Complutum: ⁊ muſas quaſq; vigere dedit?
Liber. Recte eſt. Sat noſti. Hic ergo eſt qui ſumptibus amplis
    Rem tantam tanto condidit ingenio.
Lector. O res magnifica: o ſemper memorabilis etas
    Qua exire atq; legi talia ſorte datum.
Eia age iactatrix repete hic euum omne vetuſtas
    Nil par huic operi quod referatur: habes.
O preſul felix hiſpane gloria gentis
    Atq; hominum primus: primaq; cura dei.
O doctum ſanctiſq; caput: quo fulget aperte
    Integritas: grauitas: gratia: muſa: fides.
Viue precor felix felicia tempora reddens:
    Et tibi concedat vota petita deus.
Ac liceat ſoli fati peruertere legem.
    Cui licitum cunctos ſic ſuperare fuit.

Et cum Neſtoꝛeos tandem tranſcenderis annos:
  Aut iam cumee ſecula vatis agas:
Celicolum turmis tendens comitatus ad aſtra
  Parta pꝛius celi pꝛemia ſero petas.

Fredenãdus Pincianꝰ cõmẽdatariꝰ diui Jacobi in laudeꝫ opis.
Aetheream quiſquis magni penetrare tonantis
  Sedem atqꝫ immenſi ſcandere regna poli:
Et feſtas ſuperum felix agitare choꝛeas
  Querit:⁊ in tutis tutioꝛ eſſe locis:
Caſtalio quiſquis madefactus labꝛa liquoꝛe
  Noſſe velit varijs verba referre ſonis:
Dogmata ſanctoꝛum per que perdiſcere patrum
  Poſſit:et a priſcis ſcripta relicta viris:
Perlegat hec nullo dona interitura ſub euo
  Hactenus inuiſas perlege lectoꝛ opes.
Quas ſi foꝛte rogas dederit quis: maximus ille eſt
  Princeps Aonios qui colit vſqꝫ viros:
Nomine Ciſnerius clara de ſtirpe parentum
  Et meritis factus clarioꝛ ipſe ſuis:
Cura Toletani cuius moderamina cleri
  Suſtentat:nulli que ſatis apta viro.
Et quem cardineo ſplendens circundat honoꝛe
  Purpura:que numeros nunc tenet ipſa ſuos.
Hic eſt pierio expꝛompſit qui pectoꝛe lectoꝛ
  Hec monumenta tuis condita tempoꝛibus.
Barbara ſi tanta tribuit tibi nomina Memphis
  Pyramis eoo conſpicienda ſolo:
Et Mauſolei nomen memoꝛabile buſti
  Eternum que ferunt cares ad aſtra decus:
Ac loca per varias celebꝛantur plurima laudes
  Uates grandiſonis que cecinere modis:
Juſtius heſperie reſonent pꝛeconia gentis:
  Cedat et Hiſpano gloꝛia cuncta ſolo.
At tibi pꝛo meritis totus pater optime tantis
  Sub pedibus mundus ſubiacet ecce tuis.

Magiſtri Bartoli de caſtro Burgenſis.
Hactenus in tenebꝛis iacuere volumina: ſacre
  Lux quibus eſt ſophie:nunc tamen ecce patent.
Greca latina ſimul pꝛimeue reddita luci
  Biblia pꝛopellit nubila luce noua.
Terſa decoꝛa nitens:omni rutilantioꝛ aſtro
  Diuine ſophie vera magiſtra patet.
Hanc dedit hiſpanus pꝛeſul:cui ſemper in omne
  Tempus:et eterno fama perennis erit.
Inuidet hunc nobis etas inſignis auoꝛum:
  Nam cedit tanto gloꝛia priſca viro:
Inuideat licet hunc etas ventura nepotum:
  At ſuperat priſcam:namqꝫ manebit opus
Lux oꝛitur ſacre ſophie:pꝛocul eſte pꝛophani:
  Accedat diuus qui volet eſſe ſophos.
Τέλος.

Incipiunt interpꝛetationes hebꝛeoꝛum chaldeoꝛum grecoꝛumq; nominum noui teſtamēti. Et pꝛimo in euangelium ſecundum Mattheum.

Capitulum pꝛimum.

Interp. Jeſus. Chꝛiſtus. Dauid. Abꝛaam. Jſaac. Jacob. Judas. Phares. zara. Thamar. Eſrom. Aram. Amina. Naaſon. Salmon. Booz. Raab. Obed. Ruth. Jeſſe. Salomon. Urias. Roboam. Abias. Aſa. Joſaphat. Joꝛam. Ozias. Jothan. Achaz. Ezechias. Manaſſes. Amon. Joſias. Jechonias. Babylon. Salathiel. zoꝛobabel. Abiud. Eliachim. Azoꝛ. Sadoch. Achim. Eliud. Eleazar. Mathan. Joſeph. Maria. Emanuel. Interp. Jeſus. Bethleem. Juda. Herodes. Magi. Hieroſoly.

Liber generatiōis. ¶ Je
ſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛi-
ſtus.) Unctus. grecū eſt.
¶ Dauid.) Dilectus.
¶ Abꝛaā.) Pater mul-
titudinis. ¶ Jſaac.) Ri-
ſus. ¶ Jacob.) Supplā
tatoꝛ: vel calcaneum: aut
planta. i. veſtigiū. ¶ Ju-
das.) Laudatio: ſiue cō
feſſio. ¶ Phares.) Di-
uiſio. ¶ Zara.) Oriens:
vel oꝛientalis: aut clari-
tas. ¶ Thamar.) Palma: vel datylus: ſiue commuta-
tio: vel permutatio: aut amaritudo. ¶ Eſrom.) Sagit-
ta exultationis: ſiue diuiſio cantici: aut atriuz: vel fenū.
Heb. Eſron. ¶ Araz.) Excelſus: vel ſublimis: aut pꝛi
ciens. ¶ Aminadab.) Populus ſpontaneus: ſiue po-
pulus vouens: aut populi pꝛinceps. ¶ Naaſon.) Colu
ber: vel ſerpens: aut augurans: vel diuinans: ſiue ene-
us. ¶ Salmon) Pacificus: ſiue perfectus: aut retribu-
ens. ¶ Booz.) In foꝛtitudine: aut in hyrco. ¶ Raab.)
Lata: ſiue dilatata: aut platea. ¶ Obed.) Seruus: aut
operarius. ¶ Ruth.) Saturata: ſiue inebꝛiata. ¶ Jeſſe.)
Ens: ſiue exiſtēs: aut munus: vel oblatio. ¶ Salomō.)
Pacificus. ¶ Urias) Ignis domini: ſiue lumen domi
ni: aut lux domini. ¶ Roboā.) Dilatans populum: aut
latitudo vel platea populi: ſiue odoꝛ vel odoꝛans cum
populo. ¶ Abias.) Pater domini: vel patris dominus:
aut voluntas domini. ¶ Aſa.) Medicus: aut ſanans. ſy
rum eſt. ¶ Joſaphat.) Dominus iudex: vel domini iu-
dicium. ¶ Joꝛam.) Domini celſitudo: aut domini ſubli
mitas: ſiue domini pꝛotectio. ¶ Ozias.) Foꝛtitudo do-
mini: ſiue hyrcus domini. ¶ Jothan.) Conſumatus: ſi-
ue perfectus. Heb. Jotham. ¶ Achaz.) Appꝛehēdēs:
ſiue poſſidens: aut videns. ¶ Ezechias.) Foꝛtitudo do
mini: ſiue appꝛehenſio domini. ¶ Manaſſes) Oblitus:
aut obliuio. ¶ Amon.) Fidelis: aut verax: ſeu artifex:
vel nutritius: aut pedagogus. ¶ Joſias.) Ignis domi-
ni: ſiue vrēs dominus. ¶ Jechonias). Pꝛeparatio do
mini: aut firmitas domini. ¶ Babylon.) Confuſio: vel
commixtio. ¶ Salathiel.) Poſtulatus dei: ſiue cōmo
datus dei. ¶ Zoꝛobabel.) Alienus a confuſione: aut a
liena vel extranea confuſio: ſiue extranea commixtio:
aut diſperſio confuſionis vel commixtionis: ſeu circu
lus commixtionis: vel confuſionis. ¶ Abiud.) Pater
laudis vel confeſſionis. ¶ Eliachim.) Dei reſurrectio
vel affirmatio: ſiue deus reſurrectionis vel firmitatis:
aut deus vindicans. ¶ Azoꝛ.) Adiutoꝛ: vel accinctus:
aut ſyꝛiace conuerſus. ¶ Sadoch.) Juſtus: ſiue iuſtifi
catus. ¶ Achim.) Reſurgens: vel confirmans: aut vin
dicans: vel frater eoꝛum. ¶ Eliud.) Deus laudis: ſiue
deus confeſſionis: aut dei laus vel ꝯfeſſio. ¶ Eleazar)
Dei adiutoꝛium: ſiue dei atrium. ¶ Mathan) Donum:
aut lumbus: ſiue moꝛs eoꝛum: vel ſyꝛiace expectatio vel
ſpes. ¶ Joſeph.) Augmentum: vel pꝛofectus. ¶ Ma
ria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha ma
ris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyꝛo ꝛ hebꝛeo
domina maris. ¶ Emanuel.) Nobiſcum deus. 2.
Cum ergo. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Bethleem.)
Domus panis: ſiue domus belli. ¶ Juda) Lauda
tio: ſiue confeſſio. ¶ Herodes.) Pellis glorie: vel pel
libus gloꝛians: ſiue mons gloꝛie vel arrogantie: aut ſy
riace draco ignitus. ¶ Magi.) Sapientes vel philoſo
phi: aut qui pꝛeſunt ſacris hoc eſt ſacerdotes. perſicum
eſt. ¶ Hieroſolyma.) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel
conſumata: ſiue timoꝛ perfectus vel conſumatus. ¶ Ju
dei.) Laudantes: ſiue cōfitentes. ¶ Chꝛiſtus.) Unctus.
grecū eſt. ¶ Jſrael.) Pꝛeualens ſiue dominās cū deo.
¶ Joſeph) Augmentū: vel pꝛofectus. ¶ Egyptus.)
Anguſtie: ſiue tribulationes. ¶ Hieremia.) Celſitudo
domini: vel ſublimitas domini: aut exaltans dominuz.
¶ Rama.) Excelſa: vel ſublimis: aut pꝛoiecta. ¶ Ra
chel) Ouis. ¶ Archelaus.) Pꝛinceps populi. grecum
eſt. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue cōfeſſio. ¶ Galilea) Uo
lubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Nazareth.) San
ctificata: vel ſeparata: aut coꝛonata: ſi autem per ſade lit
teram ſcribatur: interpꝛetatur cuſtodita: vel floꝛida: aut
virgultum. ¶ Nazareus.) Separatus: ſiue coꝛonatus:
aut ſanctificatus: vel per ſade litteram cuſtodiens: ſiue
floꝛidus: aut virgultum. 3.
In diebus autem. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſi
ue domini donum: aut domini miſericoꝛdia. ¶ Ju
dea.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Eſaias) Salus domi
ni. ¶ Hieroſolyma.) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel
conſumata: ſiue timoꝛ perfectus vel cōſumatus. ¶ Joꝛ
danis.) Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel pꝛoiectio
iudicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyꝛo ꝛ hebꝛeo lebes iudicij.
¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Saducei.) Juſti: vel iuſtificati:
aut ſyꝛiace ſciſi vel ſciſmatici. ¶ Abꝛaam.) Pater multi
tudinis. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Galilea.) Uolubilis:
ſiue volutabilis: aut rota. 4.
Tunc ieſus. ¶ Jeſus) Saluatoꝛ. ¶ Diabolus) Cri
minatoꝛ: ſiue calumpniatoꝛ: aut accuſatoꝛ. grecum
eſt. ¶ Sathanas.) Contrarius: ſiue aduerſarius. ¶ Jo
hannes.) Domini gratia: ſiue domini donuz: aut domi
ni miſericoꝛdia. ¶ Galilea.) Uolubilis: ſiue volutabilis
aut rota. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel ſeparata: aut
coꝛonata: ſi autem per ſade litteram ſcribatur: interpꝛe
tatur cuſtodita: vel floꝛida: aut virgultum. ¶ Caphar-
naum.) Ager penitentie: vel villa conſolationis: aut pꝛo
piciatio penitentis. ¶ Zabulon.) Habitaculum: vel ha
bitans. ¶ Neptalim.) Comparatio: vel equiparatio: a
ut retoꝛſio: vel toꝛtuoſitas. ¶ Eſaias.) Salus domini.
¶ Joꝛdanis.) Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel pꝛo
iectio iudicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyꝛo ꝛ hebꝛeo lebes
iudicij. ¶ Symon.) Audiens vel obediēs. ¶ Petrus.)
Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Andreas.) Uirilis vel
foꝛtiſſimus. grecum eſt. ¶ Jacobus.) Supplantatoꝛ: vel
calcaneum: aut planta ideſt veſtigium. ¶ Zebedeus.)
Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Syria.) He
bꝛaice dicitur aram: ꝛ iterpꝛetatur excelſa: vel ſublimis
aut decipiens: ſiue maledictio eoꝛum. ¶ Decapolis)
Decem ciuitatum ſcilicet regio. grecum eſt. ¶ Hieroſo
lyme) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſi-
ue timoꝛ perfectus vel conſumatus. ¶ Judea.) Lauda
tio: ſiue confeſſio. 5.
Uidens autem. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Amen) Ue
re: ſiue fideliter. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Racha)
Uacuus: vel vanus. ¶ Gehenna.) Uallis deceptionis
vel triſtitie aut diuitiarum: vel ſyꝛiace infernus. ¶ Hie
roſolyma.) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel conſuma
ta: ſiue timoꝛ perfectus vel conſumatus. 6.
Attendite. ¶ Amen.) Uere: ſiue fideliter. ¶ Mā
mona.) Pecunia vel diuitie: aut cupiditas. ſyꝛum
eſt. ¶ Salomon) Pacificus. 7.
Nolite iudicare. ¶ Phariſei.) Diuiſi. 8.
Cum autem. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Moyſes) At
tractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. ¶ Ca-
pharnaum.) Ager penitentie: vel villa conſolationis:
aut pꝛopitiatio penitentis. ¶ Amen.) Uere: ſiue fideli
ter. ¶ Jſrael.) Pꝛeualens ſiue dominans cū deo. ¶ A
bꝛaam.) Pater multitudinis. ¶ Jſaac.) Riſus. ¶ Ja-
cob.) Supplantatoꝛ: vel calcaneum: aut planta ideſt ve
ſtigium. ¶ Petrus.) Saxum vel petra. grecū eſt. ¶ E
ſaias.) Salus domini. ¶ Geraſeni.) In greco gergeſe
ni: ꝛ hebꝛaice interpꝛetatur peregrinationi aut confli-
ctui vel ruminationi appꝛopinquantes. 9.
Et aſcendens. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Mattheus)
Donatus. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Johannes.)
Dni gfa: ſiue dni donū: aut domini mia. ¶ Dauid) Di-
lectus. ¶ Jſrael) Pꝛeualens ſiue dominās cū deo. 10.

Judei. Chꝛiſtus. Jſrael. Joſeph. Egyptus. Hieremia. Rama. Rachel. Archelaus. Judea. Galilea. Nazareth. nazareus. Interp. Johannes. Judea. Eſaias. Hieroſoly. Joꝛdanis. Phariſei. Saducei. Abꝛaam. Jeſus. Galilea. Interp. Jeſus. Diabolus. Sathanas. Johannes. Galilea. Nazareth. Caphar. Zabulon. Neptalim. Eſaias. Joꝛdanis. Symon. Petrus. Andreas. Jacobus. zebedeus. Syria. Decapolis. Hieroſoly. Judea. Interp. Jeſus. Amen. Phariſei. Racha. Gehenna. Hieroſoly. Interp. Amen. Mammo. Interp. Jeſus. Moyſes. Caphar. Amen. Jſrael. Abꝛaam. Jſaac. Jacob. Petrus. Eſaias. Geraſeni. Interp. Jeſus. Mattheus. Johannes. Jſrael.

Interp. Symon. Petrus. Andreas Philippꝰ Bartholo. Jacobus. Zebedeus Johannes Thomas Mattheus Alpheus. Thadeus. Chananeꝰ Judas. Schari. Jeſus Samarita. Jſrael. Amen. Sodoma. Gomorrei. beelzebub Gehenna.

Et conuocatis. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Andreas.) Virilis vel fortiſſimus. grecuȝ ē. ¶ Philippus.) Bellicoſus: ſiue amator equorum. grecuȝ eſt. ¶ Bartholomeus.) Filius ſuſpendētis aquas. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. veſtigium. ¶ Zebedeus) Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Johannes.) Domini gratia: vel domini donum: aut domini miſericordia. ¶ Thomas.) Abyſſus: vel geminus: ⁊ grece didymus appellatur: quod interpꝛetatur gemellus idest ille qui cum alio vno ⁊ eodem partu naſcitur. ¶ Mattheus.) Donatꝰ. ¶ Alpheus.) Milleſſimus: vel doctus: aut dux. ¶ Thaddeus.) Laudās: vel confitens. ¶ Chananeus.) Zelotes: vel emulator vt habetur luce. 6. Non eniȝ erat ex chanaan: ſȝ ex chana vico galilee que in zelum vel emulationem conuertitur. ¶ Judas.) Laudatio: ſiue ꝯfeſſio. ¶ Schariotis.) Jn greco ſcribitur iſchariotis: ⁊ hebraice interpꝛetatur vir occiſionis: aut vir exterminatiōis vel mortis. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Samaritani.) Cuſtodes: vel adamātini: ſiue ſpinoſi: aut feces: vel feculenti. ¶ Jſrael.) Preualens ſiue dominans cum deo. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Sodoma.) Secretum eorum: ſiue calx aut cementum eorum. ¶ Gomorrei.) Populus rebellis: ſiue populus timens: aut manipulus: vel ſeruitus: aut ſyriace lana. ¶ Beelzebub.) Jdolum muſcarū: aut poſſeſſor muſcarum. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis vel triſtitie ſiue diuitiarum: aut ſyriace infernus. 11.

Interp. Jeſus. Johannes Chriſtus Amen. Elias. Corozaim bethſaida. Tyrus. Sydon. Sodoma.

Et factum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Johānes.) Domini gratia: ſiue domini donuȝ: aut domini miſericordia. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Amē.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Elias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Corozaim.) Hoc ſecretum meum: vel hic eſt myſterium. ¶ Bethſaida.) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorum vel inſidiantium. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur ſor: ⁊ interpꝛetatur tribulatio: vel obſidio: ſiue anguſtia: aut vinculum vel colligatio: ſeu plaſmatio vel figuratio: aut fortitudo: vel petra. ¶ Sydon.) Venatio: aut inſidiatio: ſiue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Sodoma.) Secretū eorum: ſiue calx aut cementum eorum. 12.

Interp. Jeſus. Phariſei. Dauid. beelzebub Jonas. Niniuite. Jona. Salomon

In illo tēpore. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Sabbatū.) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Beelzebub.) Jdolum muſcaruȝ: aut poſſeſſor muſcarum. ¶ Sathanas.) Cōtrarius: ſiue aduerſarius. ¶ Jonas.) Columba: ſiue depopulans: vel deuaſtans. ¶ Niniuite.) Pulchri: ſiue ſpecioſi: aut habitacula. ¶ Jona) Jdem quod ionas. ¶ Salomon.) Pacificus. 13.

Interp. Jeſus Eſaias. Amen. Diabolus Maria. Jacobus. Joſeph Symon. Judas.

In illo die. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Eſaias) Salus domini. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Diabolus.) Criminator: ſiue calumpniator: aut accuſator. grecum eſt. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Jacobus) Supplātator: vel calcaneum: aut planta. i. veſtigiū. ¶ Joſeph.) Jn greco ioſes: qḋ hebraice poteſt interpꝛetari parcēs: vel eleuatus: aut exiſtens. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Judas.) Laudatio: ſiue confeſſio. 14.

Interp. Herodes. Jeſus. Johannes Herodias. Petrus. Geneſar.

In illo tempore. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: ſiue mons glorie vel arrogantie: aut ſyriace draco ignitus. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Johānes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut dñi miſericordia. ¶ Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: ſiue mons glorie vel arrogantie: aut ſyriace dracena ignita. ¶ Petrus) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Geneſar.) Jn greco geneſareth: ⁊ hebraice interpꝛetatur hortus: aut protectio principis: ſiue hortus vel ꝓtectio miniſtrantis. 15.

Interp. Hieroſoly. Phariſei. Eſaias. Petrus. Jeſus. Tyrus.

Tunc acceſſerunt. ¶ Hieroſolyme) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel cōſumatus. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Eſaias.) Salus domini. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur ſor: ⁊ interpꝛetatur tribulatio vel obſidio: ſiue anguſtia: aut vinculum: vel colligatio: ſiue plaſmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon) Venatio: aut inſidiatio: ſiue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Chananea.) Mercatrix: vel negociatrix: ſiue contrita vel confracta: aut recte reſpōdens: vel recte affligēs. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Jſrael.) Preualens ſiue dominans cuȝ deo. ¶ Galilea.) Volubilis ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Magedan.) Jn greco magdala: ⁊ hebraice interpꝛetatur turris: vel magnitudo. 16.

Sydon Chananea Dauid. Jſrael. Galilea Magedan

Et acceſſerūt. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Saducei.) Juſti ſiue iuſtificati: aut ſyriace ſciſi vel ſciſmatici. ¶ Jonas.) Columba: ſiue depopulans: vel deuaſtans. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Ceſarea.) A ceſare cognominata eſt: ceſar vero a ceſo matris vtero dictus eſt: vel a ceſarie. i. coma vel capillatura cuȝ qua ortus eſt: vel qḋ ceſios ideſt glaucos habuerit oculos vt quidam volūt. latinum eſt. ¶ Philippus) Bellicoſus: ſiue amator equorum. grecum eſt. ¶ Johānes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Hieremias.) Celſitudo domini: ſiue ſublimitas domini: aut exaltās dominum. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Bariona) Filius columbe. ex ſyro ⁊ hebreo. ¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Sathanas.) Contrarius ſiue aduerſarius. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. 17.

Interp. Phariſei. Saducei. Jonas. Jeſus Ceſarea. Philippꝰ Johannes Helias Hieremias Symon. Petrus. Chriſtus Bariona. Hieroſoly. Sathanas Amen.

Et poſt dies ſex. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Petrꝰ.) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Jacobꝰ) Supplantator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigium. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſūptus: ſubaudi de aquis. ¶ Helias.) Deus dominꝰ: aut fortis dominus. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Galilea.) Volubilis ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa conſolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. 18.

Interp. Jeſus. Petrus. Jacobus. Johannes Moyſes Helias Amen. galilea. Caphar. Symon.

In illa hora. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Amen.) Vere ſiue fideliter. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis vel triſtitie ſiue diuitiaruȝ: aut ſyriace infernus. ¶ Petrꝰ.) Saxum: vel petra. grecum eſt. 19.

Interp. Jeſus. Amen. gehenna. Petrus.

Et factum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel proiectio iudicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aqs. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Petrus.) Saxū: vel petra. grecū eſt. ¶ Jſrael.) Preualens ſiue dominans cum deo. 20.

Interp. Jeſus. galilea. Judea. Jordanis. Phariſei. Moyſes. Amen. Petrus. Jſrael.

Simile eſt. ¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor ꝑfectus: vel conſumatus. ¶ zebedeus.) Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Hiericho) Luna: vel menſis: aut odor eius. ¶ Dauid.) Dilectus. 21.

Interp. Hieroſoly. zebedeus. Jeſus. Hiericho. dauid.

Et cum appropinquaſſet. ¶ Hieroſolyme.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Bethphage.) Domus oris vallium vel domus bucce vallis: aut domus ficuū ſcilicet precoquarum. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Syon.) Aceruus: vel tumulus: aut ſpecula: vel ſiccitas. ¶ Oſanna.) Salua obſecro: vel ſalua nunc. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel ſeparata: aut coronata ſi autem per ſade litteram ſcribatur: interpꝛetatur cuſtodita: vel florida: aut virgultuȝ. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cantici: ſiue domus gratie domini. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Johānes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. ¶ Phariſei.) Diuiſi. 22.

Interp. Hieroſoly. Bethpha. Jeſus Syon. Oſanna. dauid. Hieroſoly. Nazareth. Galilea. bethania. Amen Johannes Phariſei.

Simile factum eſt. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Herodiani.) Pellium gloria: vel pellibus glorianteſ: ſi-

Interp. Phariſei Herodiani

Ceſar
Jeſus
Saducei
Moyſes
Abraam.
Iſaac.
Jacob
Chriſtus.
Dauid
Interp̄.
Jeſus
Moyſes
Phariſei.
Rabbi
Chriſtus
Gehenna.
Phariſeꝰ
Abel
zacharias
Barachi.
Amen.
hieruſaleȝ
Interp̄.
Jeſus
chriſtus.
daniel.
Judea.
Sabbatuȝ
Noe
Interp̄.
Jeſus
Paſcha
cayphas.
Bethania
Symon.
Amen.
Judas.
Scarioth.
Rabbi
galilea.
Petrus.
gethſemna.
zebedeus.
chriſtus.
galileus
Nazarenꝰ
Interp̄.
Jeſus
Pontius.
pilatus
Judas
Acheldē.
Hieremias
Iſrael
Judei.
Chriſtus
Cyreneus
Symon
Golgotha.
Eli.
Lamaza.
Helias
galilea.
Maria.
Magdale.
Jacobus
Joſeph
zebedeus
Arimath.
Paraſce.
phariſei

ue montes glorie vel arrogantie: aut ſyriace dracones igniti. ¶ Ceſar.) A ceſo matris vtero dictus ē: vel a ceſarie .i. coma vel capillatura cuȝ qua ortus eſt: vel qd ceſios ideſt glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Saducei.) Iuſti vł iuſtificati: aut ſyriace ſciſi vel ſciſmatici. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. ¶ Abraā) Pater multitudiniſ. ¶ Iſaac.) Riſus. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneū: aut plāta ideſt veſtigiū. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Dauid.) Dilectus. 23.

Tunc ieſus. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Moyſes) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Rabbi) Magiſter. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis ſiue triſtitie vel diuitiarum: aut ſyriace infernus. ¶ Phariſeus.) Diuiſus. ¶ Abel.) Vanitas: ſiue anhelitꝰ: aut ſyriace vapor. ¶ Zacharias) Memoria domini: aut maſculus domini. ¶ Barachias.) Benedicens dominū: aut genuflectens domino. ¶ Amen.) Vere ſiue fideliter. ¶ Hieruſalem.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. 24.

Et egreſſus. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecū eſt. ¶ Daniel.) Judiciuȝ dei. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue cōfeſſio. ¶ Sabbatuȝ.) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ Noe.) Conſolatio: vel requies. 25.

Tunc ſimile. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Diabolus.) Criminator: ſiue calumpniator: aut accuſator. grecum eſt. 26.

Et factum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Paſcha) Tranſitus: vel claudicatio. ¶ Cayphas) Inueſtigator: vel ſagax: ſeu vomēs ore: aut vomitꝰ oris. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut domꝰ cantici: ſiue domus gratie domini. ¶ Symon.) Audiēs vel obediēs. ¶ Amen) Vere: ſiue fideliter. ¶ Judas.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Scarioth.) In greco ſcribitur iſchariotħ: ꝛ hebraice interpretatur vir occiſionis: aut vir exterminationis vel mortis. ¶ Rabbi.) Magiſter. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Gethſemani.) Vallis pinguiſſima: ſiue vallis olei: ſcribi debet geſemani. ¶ Zebedeus.) Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Galileus.) Volubilis ſiue volutabilis: aut rotans. ¶ Nazarenus.) Separatus: ſiue coronatus: aut ſanctificatus: ſi vero per ſade litteram ſcribatur: interpretatur cuſtodiēs: vel floridus: aut virgultum. 27.

Mane autem facto. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Pōtiꝰ.) Marinus. grecum eſt. ¶ Pilatus) Conſtringens: vel conſtrictus. grecum eſt. ¶ Judas.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Corbona.) Donum vel oblatio. ¶ Acheldemach.) Ager ſanguinis. ſyrum eſt: ſcribi debet acheldema. ¶ Hieremias.) Celſitudo domini: ſiue ſublimitas domini: aut exaltans dominum. ¶ Iſrael.) Preualens ſiue dominans cum deo. ¶ Judei) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Barrabas.) Filius patris: vel filius magiſtri: aut filius confuſionis vel ignominie. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Cyreneus.) Paries: vel trabes: aut frigidus: vel occurrens. grece vero dominans. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Golgotha.) Caluaria: ſcilicet vbi ſunt capita mortuorum. ¶ Eli.) Deus meus. ¶ Lamazabathani.) Vt quid dereliquiſti me. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Magdalene.) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigium. ¶ Joſeph.) In greco ioſes: ꝛ hebraice poteſt interpretari parcens: vel eleuatus: aut exiſtens. ¶ Zebedeus.) Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Arimathia.) Leo mortuus domino: vel lux mortis domini. ¶ Paraſceue.) Preparatio. grecuȝ eſt. ¶ Phariſei.) Diuiſi. 28.

Veſpere autem. ¶ Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Magdalena.) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue confitētes.

¶ Explicit euangelium ſecundum mattheum.

Incipit euangelium ſecundum Marcum.

¶ Capitulum primum.

Initium euangelij. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Eſaias.) Salus domini. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Hieroſolymite.) De hieruſalem quod interpretatur viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel proiectio iudicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel ſeparata: aut coronata: ſi aūt per ſade litteram ſcribatur interpretatur cuſtodita: vel florida: aut virgultum. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Sathanas.) Contrarius: ſiue aduerſarius. ¶ Symon) Audiens: vel obediens. ¶ Andreas.) Virilis vel fortiſſimus. grecum eſt. ¶ Jacobꝰ) Supplantator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigiū. ¶ Zebedeus) Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemēs. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa cōſolationis: aut propiciatio penitentis. ¶ Sabbatum) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ Nazarenus.) Separatus: ſiue coronatus: aut ſanctificatus: ſi vero per ſade litteraȝ ſcribatur: īterpretatur cuſtos: ſiue floridus: aut virgultū. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſūptus: ſubaudi de aquis. 2.

Et iterum. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vł villa cōſolationis: aut propitiatio penitētis. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Leui.) Copulatus. ¶ Alpheꝰ) Milleſſimꝰ: vel doctꝰ: aut dux. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. ¶ Sabbatū) Requieſ: ſiue ceſſatio. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Abiathar.) Pater excellens: aut pater reſidui vel remanentis: ſiue pater explorationis vel cōtemplationis: aut pater funiculi. 3.

Et introiuit. ¶ Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Herodiani.) Pelliū gloria: vel pellibus glorantes: ſeu mōtes glorie vel arrogantie: aut ſyriace dracones igniti. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Hieroſolyme.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel cōſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Idumea) Ruffa: ſiue terrena: aut ſanguinea. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel proiectio iudicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur ſor: ꝛ interpretatur tribulatio vel obſidio: ſiue anguſtia: aut vinculum vel colligatio: ſeu plaſmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon.) Venatio: aut inſidiatio: ſiue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigium. ¶ Zebedeus.) Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Johānes) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. ¶ Boanerges.) Beatus hieronymus dicit quod debet ſcribi bane reem quod interpretatur filij tonitrui. ¶ Andreas.) Virilis vel fortiſſimus. grecuȝ eſt. ¶ Philippus.) Bellicoſus: ſiue amator equorum. grecum eſt. ¶ Bartholomeus) Filius ſuſpendentis aq̄s. ¶ Mattheus.) Donatus. ¶ Thomas.) Abyſſus: vel geminus: ꝛ grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus. i. ille qui cum alio vno ꝛ eodem partu naſcitur. ¶ Alpheꝰ.) Milleſſimus: vel doctꝰ: aut dux.

Interp̄.
Sabbatuȝ
Maria.
Magdale.
Jeſus
galilea.
Judei.
Interp̄.
Jeſus.
Chriſtus
Eſaias.
Johannes
Judea
Hieroſoly.
Jordanis.
nazareth.
galilea.
Sathanas
Symon
Andreas.
Jacobus.
zebedeus.
Caphar.
Sabbatuȝ
nazarenus
Moyſes
Interp̄.
Caphar.
Jeſus.
Leui.
Alpheus.
phariſei.
Johannes
Sabbatuȝ
Dauid.
Abiathar.
Interp̄.
Sabbatuȝ
phariſei.
Herodiani
Jeſus
Galilea
iudea.
Hieroſoly.
idumea.
iordanis
Tyrus
Sydon
Symon
Petrus
iacobus
zebedeus.
iohannes.
Boaner.
Andreas
Philippꝰ
Bartholo.
Mattheꝰ.
Thomas
Alpheus
Taddeus

Digitized by Google

Taddeus. Chananeꝰ Judas. Scarioth. beelzebub Sathanas Amen. Interp̄. Sathanas Interp̄. Geraſeni. Decapolis Jayrus. Petrus. Jacobus. Johannes thabita. Interp̄. Sabbatuz Maria. Jacobus. Joſeph. Judas. Symon Jeſus Herodes iohannes. Helias. Herodias. Philippꝰ galilea. Bethſaida Geneſare Interp̄. Phariſei. Hieroſoly. Judei Eſaias. Moyſes Corban tyrus. ſydon. ſyrophe. Galilea Decapolis Effeta. Interp̄. Jeſus. dalmanu Phariſei. Amen. Herodes Bethſaida Ceſarea. Philippꝰ Johannes Helias. Chriſtus Petrus Sathanas

❡Taddeus.)Laudans vel confitēs. ❡Chananeus) Zelotes vel emulator interpretatur vt habetur luce. 6 Non enim erat ex chanaan:ſed ex chana vico galilee q̄ in zelum vel emulationez conuertitur.❡Judas.)Laudatio:ſiue cōfeſſio.❡Scarioth.)In greco ſcribitur iſcarioth:⁊ hebraice interpretatur vir occiſionis:aut vir exterminationis vel mortis.❡Beelzebub.) Idolum muſcarum:vel poſſeſſor muſcarum .❡Sathanas.)Cōtrarius:ſiue aduerſarius.❡Amen.)Vere : ſiue fideliter. 4.

Et iterum.❡Sathanas.)Contrarius:ſiue aduerſarius. 5.

Et venerunt.❡Geraſeni.) In greco gadareni:et hebraice iterpretatur ſepti vel murati. ❡Jeſus.) Saluator.❡Decapolis.) Decem ciuitatum. ſ. regio. grecum eſt.❡Jayrus.) Illuminans vel illuminatus. ❡Petrus.)Saxum:vel petra.grecum eſt.❡Jacobꝰ) Supplantator:vel calcaneum:aut planta ideſt veſtigiū. ❡Johannes)Domini gratia:ſiue domini donum : aut domini miſericordia.❡Thabitacumi)In greco ſcribitur talitha cumi:⁊ ex ſyro ⁊ hebreo interpretatur puella ſurge. 6.

Et egreſſus inde.❡Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſatio.❡Maria.) Exaltata : vel amaritudinis mare:aut myrrha maris:ſiue doctrix vel magiſtra maris:aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris. ❡Jacobus.) Supplātator:vel calcaneum:aut planta ideſt veſtigiuz. ❡Joſeph.)Ubi dicitur frater iacobi ⁊ ioſeph : in greco eſt ioſes:⁊ hebraice poteſt interpretari parcēs: vel eleuatus:aut exiſtens.❡Judas.)Laudatio : ſiue confeſſio.❡Symon.)Audiens:vel obediēs.❡Jeſus.) Saluator.❡Herodes.) Pellis gloria : vel pellibus glorians:ſiue mons glorie vel arrogantie : aut ſyriace draco ignitus.❡Johannes)Domini gratia : ſiue domini donum:aut domini miſericordia.❡Helias.)Deus dominus:aut fortis dominus.❡Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians:ſiue mons glorie vel arrogantie: aut ſyriace dracena ignita.❡Philippus.)Bellicoſus: ſiue amator equorum.grecum eſt.❡Galilea.) Uolubilis:ſiue volutabilis:aut rota. ❡Bethſaida) Domus frugum vel cibariorum:aut domus venatorum vel inſidiantium.❡Geneſareth.)Hortus vel protectio principis :ſiue hortus vel protectio miniſtrantis. 7.

Et conuenerunt.❡Phariſei.)Diuiſi . ❡Hieroſolyme.)Uiſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus . ❡Judei.) Laudantes:ſiue confitentes.❡Eſaias)Salus domini.❡Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.❡Corban)Donum vel oblatio . ❡Tyrus.)Hebraice dr ſor:⁊ interpretatur tribulatio vel obſidio: ſiue anguſtia:aut vinculum vel colligatio:ſeu plaſmatio:aut figuratio:vel fortitudo:aut petra.❡Sydon.)Uenatio aut inſidiatio:ſiue viaticū vel cibariū:aut nauis iudicij. ❡Syrophenīſſa.)Attracta rubedo : vel attractio purpurea.grecum eſt.❡Galilea.)Uolubilis : ſiue volutabilis:aut rota.❡Decapolis.) Decem ciuitatum ſcilicet regio.grecum eſt.❡Effeta.) Aperire : imperatiui modi paſſiue vocis. 8.

In diebus illis.❡Jeſus.)Saluator . ❡ Dalmanuta.)Simula preparata:vel exhauſtio numerata : aut macies vel ramus preparatus aut numeratus.❡Phariſei.)Diuiſi.❡Amen.)Uere ſiue fideliter.❡Herodes) Pellis gloria:vel pellibus gloriās : ſiue mōs glorie vel arrogantie:aut ſyriace draco ignitus . ❡Bethſaida.)Domus frugum vel cibariorum:aut domꝰ venatorū vel inſidiantiū.❡Ceſarea.) A ceſare cognominata eſt:ceſar vero a ceſo matris vtero dictus eſt:vel a ceſarie ideſt coma vel capillatura cum qua ortus eſt : vel qd̄ ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt quidam volūt. latinū eſt.❡Philippus.)Bellicoſus : ſiue amator equorum.grecū eſt.❡Johannes.)Domini gratia : ſiue domini donum:aut domini miſericordia . ❡Helias.) Deus dominus:aut fortis dominus.❡Chriſtus.)Unctus.grecū eſt.❡Petrus.)Saxum:vel petra. grecum eſt.❡Sathanas.)Contrarius:ſiue aduerſarius. 9.

Et dicebat illis.❡Amen.)Uere:ſiue fideliter. ❡Jeſus)Saluator.❡Petrus) Saxum: ſiue petra.grecum eſt.❡Jacobus.)Supplantator : vel calcaneum:aut planta ideſt veſtigium.❡Johannes.)Domini gratia:ſiue domini donum:aut domini miſericordia. ❡Helias.)Deus dominus:aut fortis dominꝰ.❡Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aq̄s.❡Rabbi.)Magiſter.❡Phariſei.)Diuiſi . ❡Galilea)Uolubilis:ſiue volutabilis:aut rota. ❡Capharnaum .) Ager penitentie:vel villa conſolationis : aut propiciatio penitentis.❡Chriſtus.)Unctus.grecum eſt. ❡Gehēna.)Uallis deceptionis vel triſtitie ſiue diuitiaruz:aut ſyriace infernus. 10.

Et inde exurgens.❡Judea)Laudatio: ſiue confeſſio.❡Jordanis)Fluuius iudicij:aut demōſtratio vel protectio iudicij:ſeu deſcenſio:aut ex ſyro ⁊ hebreo lebes iudicij.❡Phariſei.)Diuiſi.❡Moyſes.) Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.❡Jeſus.) Saluator.❡Amen.)Uere:ſiue fideliter . ❡ Petrus. Saxum:vel petra.grecū eſt. ❡Hieroſolyma.) Uiſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.❡Jacobꝰ.)Supplantator:vel calcaneū aut plāta.i.veſtigiū.❡Johānes.)Dn̄i gratia: ſiue domini donum:aut domini miſericordia . ❡Zebedeus)Dos:ſiue dotatus:aut fluxus abundans . ❡Hiericho.)Luna vel menſis:aut odor eius.❡Thimeus.) Cecus vel cecitas.❡Barthimeus) Beatus hieronimꝰ dicit q̄ corrupte legitur:⁊ debet ſcribi barſemeus: qd̄ ſyriace interpretatur filius cecus: vel filius cecitatis.❡Nazarenus. Sanctificatus:aut ſeparatꝰ vel coronatus:ſi autem per ſade litteram ſcribatur:interpretatur cuſtos:ſiue floridus:aut virgultum . ❡David.) Dilectus.❡Rabboni.)Magiſter.ſyrum eſt. 11.

Et cum appropinquarēt.❡Hieroſolyma.)Uiſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.❡Bethania)Domus obedientie vel afflictionis:aut domus cantici: ſiue domus gratie domini.❡Jeſus)Saluator.❡Oſanna.)Salua obſecro:vel ſalua nūc.❡David.)Dilectꝰ. ❡Rabbi.) Magiſter.❡Amē.)Uere:ſiue fideliter.❡Johānes.) Domini gratia:ſiue domini donū:vel domini mīa. 12.

Et cepit.❡Phariſei.)Diuiſi . ❡ Herodiani .) Pellium gloria : vel pellibus gloriantes: aut mōtes glorie vel arrogantie : aut ſyriace dracones igniti . ❡Ceſar.)A ceſo matris vtero dictus eſt : vel a ceſarie ideſt coma vel capillatura cum qua ortus eſt : vel quod ceſios ideſt glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinum eſt .❡Jeſus.)Saluator . ❡Saducei) Juſti vel iuſtificati : aut ſyriace ſciſi vel ſciſmatici. ❡Moyſes.) Attractus vel aſſumptus : ſubaudi de aquis.❡Abraam.)Pater multitudinis.❡Iſaac.) Riſus.❡Jacob.)Supplantator:vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigium.❡Iſrael.) Preualens ſiue dominās cum deo.❡Chriſtus.)Unctus.grecuz eſt.❡David.) Dilectus.❡Amen.)Uere:ſiue fideliter. 13.

Et cum egrederetur.❡Jeſus)Saluator.❡Petrus.)Saxum:ſiue petra . grecum eſt . ❡ Jacobus.)Supplantator:vel calcaneum:aut planta ideſt veſtigium.❡Johannes.)Domini gratia :aut domini donum:ſiue domini miſericordia. ❡Andreas.) Uirilis vel fortiſſimus.grecum eſt.❡Judea .) Laudatio:ſiue confeſſio.❡Chriſtus)Unctus.grecum eſt.❡Amen.) Uere:ſiue fideliter. 14.

Erat autem . ❡Paſcha .) Tranſitus : vel claudicatio.❡Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis:aut domus cantici:ſiue domus gratie domini.❡Symon) Audiens vel obediens . ❡Jeſus.) Saluator . ❡Amen) Uere ſiue fideliter . ❡Judas.) Laudatio:ſiue confeſſio.❡Scariothis)In greco ſcribitur iſcariothis:⁊ hebraice interpretatur vir occiſionis:aut vir exterminationis vel mortis . ❡Galilea .) Uolubilis : ſiue volutabilis:aut rota.❡Petrus.)Saxum:vel petra. grecum eſt . ❡Gethſemani .) Uallis pinguiſſima : ſeu vallis olei : ſcribi debet geſemani . ❡Jacobus.)Supplantator:vel calcaneum : aut plan-

Interp̄. Amen. Jeſus. Petrus. Jacobus. Johannes Helias. Moyſes. Rabbi. phariſei. galilea. Caphar. Chriſtus. gehenna. Interp̄. Judea. iordanis Phariſei. Moyſes. Jeſus Amen. Petrus. Hieroſoly. Jacobus. Johannes zebedeus. Hiericho. Thimeus. Barthi. nazarenus David. Rabboni. Interp̄. Hieroſoly. Bethania. Jeſus Oſanna. david. Rabbi. Amen. Johannes Interp̄. Phariſei. Herodiani Ceſar Jeſus. Saducei. Moyſes. Abraam. Iſaac Jacob. Iſrael Chriſtus david Amen. Interp̄. Jeſus Petrus. Jacobus Johannes Andreas iudea. Chriſtus. Interp̄. Paſcha bethania. Symon. Jeſus. Amen Judas ſcarioth Galilea.

Digitized by Google

Johannes Abba Rabbi. Chriſtus Nazaren⁹ Galileus

ta.i.veſtigiũ.(Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini mia. (Abba) Pater. ſyrum eſt. (Rabbi.) Magiſter. (Chriſtus) Unctus. grecũ eſt. (Nazarenus.) Sanctificatus: aut ſeparatus: vel coronatus: ſi autem per ſade litterã ſcribatur: interpretatur cuſtos: ſiue floridus: aut virgultũ. (Galileus.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rotans. 15.

Interp. Jeſus. Pilatus. Judei. Barrabas Symon Cyreneus Alexander Ruffus Golgotha. Chriſtus Iſrael. Eloy Lamaza. Helias Maria. Magdale. Jacobus. Joſeph. Salome. Galilea. Hieroſoly. Sabbatuz Joſeph. Arimath.

Et confeſtim. (Jeſus) Saluator. (Pilat⁹.) Cõſtringẽs vel conſtrictus. grecũ eſt. (Judei) Laudantes: ſiue confitentes. (Barrabas.) Filius patris vel magiſtri: aut filius cõfuſionis vel ignominie. (Symon.) Audiens: vel obediens. (Cyreneus.) Paries vel trabes: aut frigidus: vel occurrens: grece vero dominans interpretatur. (Alexander.) Adiutor vel auxiliator virilis vel fortiſſimus. grecum eſt. (Ruffus.) Latinum eſt. (Golgotha.) Caluaria. ſ. vbi ſunt capita mortuorum. (Chriſtus.) Unctus. grecũ ẽ. (Iſrael.) Preualẽs ſiue dominans cum deo. (Eloy.) De⁹ meus. (Lamazabathani.) Quare dereliquiſti me. (Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. (Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris. (Magdalene.) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris. (Jacobus) Supplãtator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigium. (Joſeph.) Ubi dicitur ⁊ ioſeph mater. ⁊ īfra in fine huius ca. vbi dicitur ⁊ maria ioſeph: in iſtis duobus locis in greco ẽ ioſes: ⁊ hebraice poteſt interpretari parcens: vel eleuatus: aut exiſtens. (Salome.) Pacifica: ſiue perfecta: aut retribuẽs. (Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. (Hieroſolyma.) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel cõſumatus. (Sabbatũ.) Requies: ſiue ceſſatio. (Joſeph) Augmentũ vel profectus. (Arimathia.) Leo mortuus domino: vel lux mortis domini. 16.

Interp. Sabbatuz Maria. Magdale. Jacobus Salome. Jeſus. nazareu⁹ Petrus. Galilea

Et cum tranſiſſet. (Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſatio. (Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domia maris. (Magdalene) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris. (Jacobus.) Supplãtator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigiũ. (Salome.) Pacifica: ſiue perfecta: aut retribuens. (Jeſus.) Saluator. (Nazarenus.) Sanctificatus: aut ſeparatus: vel coronatus: ſi autem per ſade litteram ſcribatur: interp̄tatur cuſtos: ſiue floridus: aut virgultum. (Petrus.) Saxum: vel petra. grecum eſt. (Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota.

Explicit euangelium ſecundum marcum.

Incipit euangelium ſecundum Lucam.

Capitulum primum.

Interp. Theophi. Herodes Judea. Zachariaſ Abia Aaron. Eliſabeth Johannes Iſrael. Helias. Gabriel Galilea Nazareth Joſeph. Dauid Maria

Uit in diebus. (Theophilus.) Amicus dei: vel deo dilectus. grecum eſt. (Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: ſiue mons glorie vel arrogantie: aut ſyriace draco ignitus. (Judea.) Laudatio: ſiue cõfeſſio. (Zacharias.) Memoria domini: ſiue maſculus domini. (Abia) Pater domini: vel patris dominus: aut volũtas domini. (Aaron) Mons: ſiue montanus: aut docens ſiue concipiens. (Eliſabeth.) Deus iuramenti vel ſaturitatis: ſiue dei ſeptenariuz. (Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. (Iſrael.) Preualens ſiue dominans cuz deo. (Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. (Gabriel.) Uir deus: aut fortitudo dei: vel fortis me⁹ de⁹. (Galilea.) Volubilis ſiue volutabilis: aut rota. (Nazareth.) Sãctificata: vel ſeparata: aut coronata. ſi autem per ſade litteram ſcribatur: interpretatur cuſtodita: vel florida: aut virgultũ. (Joſeph.) Augmentũ: vel profectus. (Dauid.) Dilectus. (Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris. (Jeſus.) Saluator. (Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. veſtigium. (Juda.) Laudatio: ſiue confeſſio. (Abraam.) Pater multitudinis. 2.

Jeſus. Jacobus. Juda. Abraam. Interp. Ceſar Auguſtus Syria Cyrinus Joſeph Galilea Nazareth. Judea. Dauid. Bethleem Maria. Chriſtus Jeſus Moyſes Hieruſalẽ. Symeon. Iſrael. Anna Phanuel. Aſer. Paſcha. Hieroſoly.

Factum eſt autem. (Ceſar.) A ceſo matris vtero dictus eſt: vel a ceſarie. i. coma vel capillatura cum qua ortus eſt: vel quod ceſios ideſt glaucos habuerit oculos vt quidam volunt: latinum eſt. (Auguſtus.) Latinum eſt: vel ab augurio pictus: vel vt alij volũt ab augendo. (Syria.) Hebraice dicitur aram: ⁊ iterpretaẽ excelſa vel ſublimis: aut decipiens: ſiue maledictio eorum. (Cyrinus.) In greco cyrinius: ⁊ interpretaẽ dominans. (Joſeph) Augmentum: vel profectus. (Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. (Nazareth.) Sanctificata: vel ſeparata: aut coronata: ſi ꝟo p ſade litteram ſcribatur: interpretatur cuſtodita: vel florida: aut virgultum. (Judea.) Laudatio: ſiue cõfeſſio. (Dauid) Dilectus. (Bethleem) Domus panis: ſiue domus belli. (Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris. (Chriſtus.) Unctus. grecuz eſt. (Jeſus.) Saluator. (Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. (Hieruſalem.) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. (Symeon.) Audiens: vel obediens. (Iſrael.) Preualens ſiue dominans cum deo. (Anna.) Gratioſa: aut miſericors: ſiue requieſcens: vel donans. (Phanuel.) Uidens deuz: ſiue facies dei. (Aſer.) Beatitudo: ſiue felicitas. (Paſcha.) Tranſitus: vel claudicatio. (Hieroſolyma.) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. 3.

Interp. Tiberiadiſ Ceſar. Pontius. Pilatus Judea. Galilea. Herodes Philipp⁹ Iturea. Traconiti. Lyſania Abilina. Annas Cayphas. Johannes Zachariaſ Jordanis. Eſaias. Abraam Chriſtus Herodias Jeſus. Joſeph. Heli Mathat. Leui Melchi. Jamne. Mathati. Amos Naum. Heſli nage Maath Semei Judas. Johanna. Reſa

Anno autem. (Tiberiadis.) Bona viſio: vel vmbilicus: aut confractio. (Ceſar.) A ceſo matris vtero dictus eſt: vel a ceſarie. i. coma vel capillatura cum qua ortus eſt: vel quod ceſios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum eſt. (Pontius.) Marinus. grecum eſt. (Pilatus.) Conſtringens: vel cõſtrictus. grecum eſt. (Judea.) Laudatio: ſiue confeſſio. (Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. (Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: ſiue mõs glorie vel arrogantie: aut ſyriace draco ignitus. (Philippus.) Bellicoſus: ſiue amator equorum. grecum eſt. (Iturea.) Cuſtodita: vel ſyriace montana: aut mõtuoſa. (Traconitidis.) Saxoſa: vel aſpera. grecum eſt. (Lyſania.) Diſſoluens triſtitiam. grecum eſt. (Abilina) Lugens: vel plorans: ſiue pater manſionis vł murmurationis. (Annas.) Affligens: vel humilians: aut reſpondens. (Cayphas.) Inueſtigator: vel ſagax: ſeu vomens ore: vel vomitus oris. (Johannes) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. (Zacharias.) Memoria domini: aut maſculus domini. (Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel protectio iudicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyro ⁊ hebreo lebes iudicij. (Eſaias.) Salus domini. (Abraã.) Pater multitudinis. (Chriſtus.) Unctus. grecũ ẽ. (Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: ſiue mõs glorie vel arrogantie: aut ſyriace dracena ignita. (Jeſus) Saluator. (Joſeph.) Augmentum: vel profect⁹. (Heli.) Eleuatio: ſiue oblatio: aut eleuans: vel offerens: ſiue pila vel mortariolum. (Mathat.) Donum vel donans. (Leui.) Copulatus. (Melchi.) Rex meus: ſiue conſilium meum. (Jamne.) In greco ſcribitur ianne cum duplici. n. ⁊ interpretatur reſpondens: vel incipiẽs loqui: aut afflictus: vel humiliat⁹: ſiue pauper. (Mathatias.) Donum domini. (Amos.) Fortis vel robuſtus. (Naum.) Conſolator: ſiue penitens: aut ductor eorum. (Heſli.) Prope me: vel iuxta me: ſiue auferens vel ſeparans. (Nage.) Claritas vel ſplendor. (Maath.) Abſtergens: aut delens: ſiue confringens: aut formidans: vel ſyriace percuſſio. (Semei.) Audiens vel obediens: aut nomen aceruũ: vel deſtruens aceruum. (Judas.) Laudatio: ſiue confeſſio. (Johanna.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. (Reſa.) Caput: vel voluntas:

Zoroba. aut curſus.¶ Zorobabel.) Alienus a confuſione: aut
aliena vel extranea cõfuſio: ſiue extranea cõmixtio: aut
diſperſio confuſionis vel cõmixtionis: ſeu circulus cõ-
Salathiel. mixtionis vel confuſionis.¶ Salathiel.) Poſtulatus
Neri. dei: ſiue commodatus dei.¶ Neri.) Lucerna vel noua
Addi. le.¶ Addi.) Teſtis vel teſtimonium: ſiue ornatus: vel
Choſan. trãſitus: aut preda.¶ Choſan.) In greco ſcribitur cho
Helmadan ſam: ⁊ hebraice interpretatur diuinans.¶ Helmadã.)
Her. Deus mẽſure eorũ: vel deus indumenti eorũ.¶ Her.)
Vigil: aut denudans: vel effundens: ſeu emulus: vel ci-
Jeſu uitas.¶ Jeſu.) In greco ioſe: ⁊ hebraice poteſt interp̃-
Eliezer. tari parcens vel eleuatus: aut exiſtẽs.¶ Eliezer.) Dei
Jorim. adiutorium: ſiue dei atrium.¶ Jorim) Dominus exal-
Symeon tans: vel domini exaltatio.¶ Symeon.) Audiens: vel
Jona. exauditio.¶ Jona.) Columba: ſiue depopulans vel de
Heliachiz. uaſtans.¶ Heliachim.) Dei reſurrectio aut affirma-
tio: ſiue deus reſurrectionis vel firmitatis: aut deus vi
Melcha. dicans.¶ Melcha.) Regina vel conſiliatrix: ſed in gre
co ſcribitur melea: ⁊ hebraice interpretatur adimplens
Menna. vel adimpletus.¶ Menna.) In greco mainan: ⁊ hebrai
ce interpretatur numeratus vel remuneratus: aut pre-
Mathata. paratus.¶ Mathata.) Donuz eius.¶ Nathan.) Dãs
Nathan. vel donatus.¶ Dauid.) Dilectus.¶ Jeſſe.) Ens: ſiue
Dauid. exiſtens: aut munus vel oblatio.¶ Obed.) Seru⁹: aut
Jeſſe. oparius.¶ Booz) In fortitudine: aut in hyrco.¶ Sal
Obed. mon) Pacificus: ſiue perfectus: aut retribuẽs.¶ Naa
Booz. ſon.) Coluber vel ſerpens: aut augurans: vel diuinans:
Salmon. ſiue eneus.¶ Aminadab.) Populus ſpontaneus: ſiue
Naaſon. populus vouens: aut populi princeps.¶ Aram.) Ex-
Amina. celſus: vel ſublimis: aut proijciens.¶ Efrom.) Sagit-
Aram. ta exultationis: ſiue diuiſio cantici: aut atrium vel fenũ
Eſrom. Heb. Eſron.¶ Phares.) Diuiſio.¶ Jacob.) Sup-
Phares. plantator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigiũ.¶ J-
Jacob. ſaac.) Riſus.¶ Abraaz.) Pater multitudinis.¶ Tha
Jſaac. re.) Odorans: vel ſpirans: aut abigens.¶ Nachor.)
Abraam. Raucus: vel aridus: ſeu iratus: vel incenſus: aut ſyriace
Thare. ſuffocatus.¶ Saruch.) Palmes: vel ſarmentum: ſeu
nachor. ramus: aut conuolutio. Heb. Sarug.¶ Ragau.) So-
Saruch. cius aut paſtor eius: ſiue malum vel confractio eius.
Ragau. ¶ Phalech) Diuiſio. Heb. Phaleg.¶ Heber.)
Phalech. Tranſiens: vel tranſitus: aut ira: ſeu pregnans: aut ſyria
Heber. ce frumentum.¶ Sale) Miſſio: vel mittens: ſiue ram⁹:
Sale. aut propagines: vel telum: aut arma ſcilicet miſſilia: vel
Caynan. ſyriace ſpolians vel ſpoliatus.¶ Caynan) Poſſeſſor:
Arpharat vel emptor: aut lamẽtator: vel nidus.¶ Arpharat.) Sa
nans vel laxans quaſi depredationem aut quaſi mam-
Sem. millam: vel ſanans aut laxans ſicut demon.¶ Sem.)
noe. Nomẽ vel fama: ſiue ponẽs vl' poſit⁹: aut ibi.¶ Noe.)
Lamech. Conſolatio: vel requies.¶ Lamech.) Pauper: vel hu
Mathuſa. miliatus: aut percuſſus.¶ Mathuſalem.) Mortem ſu
am miſit: aut mortis ſue arma: vel ex hebreo ⁊ ſyro mor
Enoch. tem ſuam ſpolians: vel mortis ſpoliuz.¶ Enoch.) De
Jareth. dicatus: vl' diſciplinatus: aut morigeratus.¶ Jareth.)
Malalc. Imperãs: vel deſcendẽs. Heb. Jared.¶ Malalehel.)
Enos. Laudans deum: vel illuminatio dei.¶ Enos.) Homo
Seth vel vir: ſeu oblitus: aut deſperatus.¶ Seth.) Poſitus
Adam vel poſuit.¶ Adaz.) Homo: ſiue terrenus: aut ruffus:
Interp̃. vel ſanguineus. 4.
Jeſus. IEſus autem.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Jordanis.)
Jordanis. Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel protectio iu-
dicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyro ⁊ hebreo lebes iudicij.
Diabolus. ¶ Diabolus.) Criminator: ſiue calũpniator: aut accuſa
Hieruſalez tor. grecum eſt.¶ Hieruſalem.) Viſio pacis: aut viſio
perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſu-
Galilea. matus.¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut ro
nazareth. ta.¶ Nazareth.) Sanctificata: vel ſeparata: aut corona
Sabbatuz ta. ſi autem per ſade litteram ſcribatur: interpretatur cu
Eſaias. ſtodita: vel florida: aut virgultum.¶ Sabbatum.) Re-
Joſeph. quies: ſiue ceſſatio.¶ Eſaias.) Salus domini.¶ Jo-
Caphar. ſeph.) Augmentum: vel profectus.¶ Capharnaum)
Amen. Ager penitentie: vel villa conſolationis: aut propitiatio
Helias. penitentis.¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter.¶ Helias.)
Sarepta. Deus dominus: aut fortis dominus.¶ Sarepta.) An-
guſtia bucelle vel panis: ſiue conflatio: vel conflatoriũ:
Sydonia aut anguſtie dilatatio vel perſuaſio.¶ Sydonia.) Ve-

natio: aut inſidiatio: ſiue viaticum vel cibarium: aut na Jſrael
uis iudicij.¶ Jſrael.) Preualens: ſiue dominans cum Heliſeus
deo.¶ Heliſeus.) Dei ſalus: vel deus ſaluans.¶ Naa naaman
man.) Pulcher: ſiue decorus: aut motum preparans.
¶ Syrus.) De ſyria que hebraice dicitur aram: ⁊ inter Syrus
pretatur excelſa vel ſublimis: aut decipiens: ſiue male
dictio eorum.¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut ſepa nazaren⁹
ratus: vel coronatus. ſi autem per ſade litteram ſcriba-
tur: interpretatur cuſtos: ſiue floridus: aut virgultum. Symon
¶ Symon.) Audiens: vel obediens.¶ Chriſtus.) Vn Chriſtus
ctus. grecum eſt. 5. Interp̃.
FActum eſt autem.¶ Geneſareth.) Hortus vel p- Geneſare
tectio principis: ſiue hortus vel protectio miniſtrã Symon.
tis.¶ Symon.) Audiens: vel obediens.¶ Petrus.) Petrus.
Saxum: vel petra. grecum eſt.¶ Jeſus.) Saluator. Jeſus.
¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut plan- Jacobus.
ta ideſt veſtigiuz.¶ Johannes.) Domini gratia: aut do Johannes
mini donum: ſiue domini miſericordia.¶ Zebedeus.) Zebedeus
Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens.¶ Moyſes.) Moyſes.
Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis.¶ Phari- Phariſei.
ſei) Diuiſi.¶ Galilea) Volubilis ſiue volutabilis: aut Galilea.
rota.¶ Judea) Laudatio: ſiue cõfeſſio.¶ Hieruſalẽ.) Judea.
Viſio pacis: aut viſio perfecta vel cõſumata: ſiue timor Hieruſalẽ.
perfectus vel conſumatus.¶ Leui.) Copulatus. 6. Leui.
FActum eſt autem.¶ Sabbatum.) Requies: ſiue Interp̃.
ceſſatio.¶ Phariſei.) Diuiſi.¶ Jeſus.) Salua- Sabbatuz
tor.¶ Symon.) Audiens: vel obediens.¶ Petrus.) Phariſei.
Saxum: ſiue petra. grecum eſt.¶ Andreas.) Virilis: Jeſus.
vel fortiſſimus. grecum eſt.¶ Jacobus.) Supplanta- Symon.
tor: vel calcaneum: aut planta. i. veſtigiuz.¶ Johãnes.) Petrus
Domini gratia: aut domini donum: ſiue domini miſeri- Andreas.
cordia.¶ Philippus.) Bellicoſus: ſiue amator equo- Jacobus
rum. grecum eſt.¶ Bartholomeus.) Filius ſuſpendẽ Johannes
tis aquas.¶ Mattheus.) Donatus.¶ Thomas.) A- Philipp⁹
byſſus: vel gemin⁹: ⁊ grece didymus appellatur: quod Bartholo.
interpretatur gemellus. i. ille qui cum alio vno ⁊ eodez Mattheus
partu naſcitur.¶ Alpheus.) Milleſſimus: vel doctus: Thomas.
aut dux.¶ Zelotes.) Emulator. grecuz eſt.¶ Judas.) Alpheus
Laudans: ſiue confitens.¶ Scarioth) In greco ſcribi Zelotes.
tur iſcarioth: ⁊ hebraice interpretatur vir occiſiõis: aut Judas.
vir exterminationis vel mortis.¶ Judea.) Laudatio: ſcarioth.
ſiue confeſſio.¶ Hieruſalem) Viſio pacis: aut viſio p- Judea.
fecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſuma- Hieruſalez
tus.¶ Tyrus.) Hebraice dicitur ſor: ⁊ iterpretatur tri- Tyrus
bulatio vel obſidio: ſiue anguſtia: aut vinculum vel col-
ligatio: ſeu plaſmatio: aut figuratio vel fortitudo: aut pe
tra.¶ Sydon) Venatio: aut inſidiatio: ſiue viaticuz vel ſydon.
cibarium: aut nauis iudicij. 7. Interp̃.
OVm aũt.¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel Capharna
villa conſolationis: aut propiciatio penitentis. Jeſus
¶ Jeſus.) Saluator.¶ Judei.) Laudantes: ſiue confi Judei
tentes.¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter.¶ Jſrael.) Pre Amen
ualens ſiue dominans cum deo.¶ Naym.) Jocũditas: Jſrael.
aut pulchritudo: vel commotio aut motus eoruz.¶ Ju naym
dea.) Laudatio: ſiue confeſſio.¶ Johannes.) Domini Judea
gratia: ſiue domini donum: aut domini miſericordia. Johannes
¶ Phariſeus.) Diuiſus.¶ Symon.) Audiens: vel o- Phariſe⁹
bediens. 8. Interp̃.
ET factum eſt.¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudi Maria
nis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magi
ſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris.¶ Mag Magdale.
dalena.) Magnifica: vel magnificata: aut exaltata: vel
turris.¶ Johanna.) Domini gratia: ſiue domini donũ: Johanna.
aut domini miſericordia.¶ Chuſa.) In greco ſcribitur Chuſa
chuza: ⁊ hebraice interpretatur videns: vel prophetãs.
¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: ſiue Herodes
mons glorie vel arrogantie: aut ſyriace draco ignitus. ſuſanna
¶ Suſanna.) Liliũ vel roſa: aut letitia.¶ Diabolus.) Diabolus
Criminator: ſiue calumpniator: aut accuſator. grecum Geraſeni
eſt.¶ Geraſeni) In greco gadareni: et hebraice inter- Galilea
pretatur ſepti vel murati.¶ Galilea.) Volubilis: ſiue Jeſus
volutabilis aut rota.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Jayrus.) Jayrus
Illuminans vel illuminatus.¶ Petrus.) Saxuz: vel Petrus
petra. grecum eſt.¶ Jacobus.) Supplantator: vel cal- Jacobus
caneum: aut planta ideſt veſtigium.¶ Johannes) Do- Johannes

Digitized by Google

Interp̄.
Jeſus.
Herodes.
Johannes
Helias.
Bethſaida
Symon.
Petrus.
Chriſtus
Jacobus.
Moyſes.
Hieruſalē
Samarita
Interp̄.
Sodoma.
Corozaim
Bethſaida
Tyrus.
Sydon.
Capharna
Sathanas
Jeſus
Hieruſalē
Hiericho.
Leuita.
Samarita
Martha.
Maria.
Interp̄.
Joannes
Beelze.
Sathanas
Jonas.
Niniuite.
Salomon
Phariſeꝰ.
Phariſei
Abel.
Zacharias
Interp̄.
Phariſei.
Gehenna.
Salomon.
Amen.
Petrus.
Interp̄.
Galilei.
Pilatus.
Syloe.
Hieruſalē
Sabbatuꝫ
Abraam.
Sathanas
Iſaac.
Jacob.
Phariſei.
Herodes.
Interp̄.
Jeſus.
Phariſei.
Sabbatuꝫ
Interp̄.
Phariſei.
Interp̄.
Mammo.
Phariſei.
Johannes
Lazarus.
Abraam.
Moyſes.
Interp̄.
Hieruſalē
Samaria.

mini gratia:ſiue dñi donū:aut domini miſericordia. 9.
O Onuocatis autem.¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Hero
des.) Pellis gloria:vl' pellibus gloriās:ſiue mōs
glorie vel arrogantie:aut ſyriace draco ignitus. ¶ Jo-
hannes.) Domini gratia:aut domini donum: ſiue do-
mini miſericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut for
tis dominus. ¶ Bethſaida.) Domus frugum vel ciba
riorum:aut domus venatorum vel inſidiantium. ¶ Sy
mon.) Audiens:vel obediens. ¶ Petrus) Saxuꝫ:vel
petra.grecum eſt. ¶ Chriſtus.) Unctus.grecum eſt.
¶ Jacobus.) Supplantator:vel calcaneum:aut planta
ideſt veſtigium. ¶ Moyſes) Attractus vel aſſumptus:
ſubaudi de aquis. ¶ Hieruſalem.) Uiſio pacis:aut vi-
ſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel cō
ſumatus. ¶ Samaritani.) Cuſtodes: vel adamantini:
ſiue ſpinoſi:aut feces vel feculenti. 10.
P Oſt hec autem. ¶ Sodoma.) Secretum eorū:ſi-
ue calx aut cementum eorum. ¶ Corozaim.) Se-
cretum meum:vel hic eſt myſterium. ¶ Bethſaida.)
Domus frugum:vel cibariorum:aut domus venatorū
vel inſidiantium. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur ſor:⁊ in-
terpretatur tribulatio vel obſidio:ſiue anguſtia:aut vin
culuꝫ:vel colligatio:ſeu plaſmatio:aut figuratio: vel for
titudo:aut petra. ¶ Sydon.) Uenatio:aut inſidiatio:ſi
ue viaticum:vel cibarium:aut nauis iudicij. ¶ Caphar
naum.) Ager penitentie:vel villa conſolationis:aut p
pitiatio penitentis. ¶ Sathanas) Contrarius:ſiue ad-
uerſarius. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Hieruſalem.) Uiſio
pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor per-
fectus vel conſumatus. ¶ Hiericho) Luna vel mēſis:
aut odor eius. ¶ Leuita.) Copulatꝰ. ¶ Samaritanꝰ.)
Cuſtos:vel adamantinus:ſiue ſpinoſus:aut fex:vel fe-
culentus. ¶ Martha.) Prouocans:aut amaricans:vel
ſyriace domina:vel doctrix. ¶ Maria.) Exaltata:vel a-
maritudinis mare:aut myrrha maris: ſiue doctrix vel
magiſtra maris:aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris. 11.
E T factum eſt. ¶ Johannes.) Domini gratia:aut
domini donuꝫ:ſiue domini miſericordia. ¶ Beel
zebub) Idolum muſcarum:vel poſſeſſor muſcarum.
¶ Sathanas.) Cōtrarius:ſiue aduerſariꝰ. ¶ Jonas.)
Columba:ſiue depopulans vel deuaſtās. ¶ Niniuite)
Pulchri:ſiue ſpecioſi:aut habitacula. ¶ Salomō) Pa
cificus. ¶ Phariſeus.) Diuiſus. ¶ Phariſei) Diuiſi.
¶ Abel) Uanitas:ſiue anhelitus:aut ſyriace vapor.
¶ Zacharias.) Memoria domini:aut maſculus domi-
ni. 12.
M Ultis autem. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Gehenna)
Uallis deceptionis vel triſtitie ſiue diuitiarū: aut
ſyriace infernus. ¶ Salomon.) Pacificus. ¶ Amen)
Uere:ſiue fideliter. ¶ Petrus.) Saxuꝫ ſiue petra. gre
cum eſt. 13.
A Derant autem. ¶ Galilei.) Uolubiles:ſiue volu-
tabiles:aut rotantes. ¶ Pilatus) Conſtringens:
vel conſtrictus.grecum eſt. ¶ Syloe.) Miſſus vel mit-
tens:aut ramus:ſiue telum aut arma ſcilicet miſſilia:vl'
ſyriace ſpolians vel ſpoliatus. ¶ Hieruſalem.) Uiſio
pacis:aut viſio perfecta vel cōſumata: ſiue timor perfe
ctus vel conſumatus. ¶ Sabbatuꝫ.) Requies: ſiue ceſ
ſatio. ¶ Abraaꝫ.) Pater multitudinis. ¶ Sathanas.)
Contrarius:ſiue aduerſarius. ¶ Iſaac) Riſus. ¶ Ja-
cob.) Supplantator:vel calcaneum:aut planta:ideſt ve
ſtigium. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Herodes.) Pellis
gloria:vl' pellibus gloriās:aut ſyriace draco ignitꝰ. 14.
E T factum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Phari-
ſei.) Diuiſi. ¶ Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſa-
tio. 15.
E Rant autem. ¶ Phariſei.) Diuiſi. 16.
D Icebat autem. ¶ Māmona.) Pecunia:vel diui-
tie:aut cupiditas.ſyrum eſt. ¶ Phariſei) Diuiſi.
¶ Johannes) Domini gratia:aut domini donum: ſiue
domini miſericordia. ¶ Lazarus.) Dei adiutorium:ſi-
ue dei atriuꝫ. ¶ Abraā.) Pater multitudinis. ¶ Moy
ſes.) Attractus:vel aſſumptus:ſubaudi de aquis. 17.
E T ait. ¶ Hieruſalem.) Uiſio pacis: aut viſio per
fecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel con-
ſumatus. ¶ Samaria.) Cuſtodia:vl' adamas: aut veps
vel ſpina:ſeu fex eius. ¶ Galilea) Uolubilis: ſiue volu
tabilis:aut rota. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Samaritanꝰ)
Cuſtos:vel adamantinus:ſiue ſpinoſus:aut fex vel fe-
culentus. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Noe) Conſolatio:vl'
requies. ¶ Loth.) Inuolutus:ſiue colligatus: aut coo
pertus:vel reſina precioſa que dicitur ſtacte. ¶ Sodo-
ma.) Secretū eorū:ſiue calx aut cemētū eorum. 18.
D Icebat autem. ¶ Phariſeus.) Diuiſus. ¶ Sab-
batum.) Requies:ſiue ceſſatio. ¶ Jeſus.) Salua
tor. ¶ Amen.) Uere:ſiue fideliter. ¶ Petrus.) Saxū:
ſiue petra.grecū eſt. ¶ Hieroſolyma.) Uiſio pacis:aut
viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel
conſumatus. ¶ Hiericho.) Luna:vel menſis:aut odor
eius. ¶ Nazarenus) Sanctificatus:aut ſeparatus: vel
coronatus.ſi autem per ſade litteram ſcribatur interpre
tatur cuſtos:aut floridus:ſiue virgultuꝫ. ¶ Dauid.) Di
lectus. 19.
E T ingreſſus. ¶ Hiericho.) Luna:vel menſis:aut
odor eius. ¶ Zacheus.) Purus:aut nitidus: vel
ſyriace iuſtus:aut iuſtificatus. ¶ Jeſus.) ſaluator. ¶ A
braam.) Pater multitudinis. ¶ Hieruſalem.) Uiſio
pacis:aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor per-
fectus vel cōſumatus. ¶ Hieroſolyma.) Idē. ¶ Beth
phage.) Domus oris vallium:vel domus bucce vallis:
aut domus ficuum.ſ.precoquarum. ¶ Bethania.) Do
mus obedientie vel afflictionis:ſiue domus cantici:vel
domus gratie domini. ¶ Phariſei.) Diuiſi. 20.
E T factū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Johānes) Do
mini gratia:aut domini donuꝫ:ſiue domini miſeri
cordia. ¶ Ceſar.) A ceſo matris vtero dictus eſt:vel a
ceſarie.i.coma vel capillatura cum qua ortus eſt: vl' qđ
ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.la
tinum eſt. ¶ Saducei.) Iuſti vel iuſtificati: aut ſyriace
ſciſi vel ſciſmatici. ¶ Moyſes) Attractus vel aſſūptꝰ:
ſubaudi de aquis. ¶ Abraam.) Pater multitudinis.
¶ Iſaac.) Riſus. ¶ Jacob.) Supplātator vel calcane
um:aut planta.i.veſtigium. ¶ Chriſtus) Unctus. gre-
cū eſt. ¶ Dauid.) Dilectus. 21.
R Eſpiciēs aūt. ¶ Gazophylacium) Ubi gaze.i.the
ſauri templi ſeruabātur:ex perſico ⁊ greco. ¶ Hie
ruſalem.) Uiſio pacis:aut viſio perfecta vel conſuma-
ta:ſiue timor perfectus vel cōſumatus. ¶ Judea.) Lau
datio:ſiue cōfeſſio. ¶ Amen.) Uere:ſiue fideliter. 22.
A Ppropinquabat autem. ¶ Paſcha) Tranſitus:
vel claudicatio. ¶ Sathanas.) Cōtrarius:ſiue ad
uerſarius. ¶ Judas.) Laudatio:ſiue cōfeſſio. ¶ Scha
rioth.) In greco ſcribitur iſchārioth: ⁊ hebraice inter-
pretatur vir occiſionis:aut vir exterminationis vl' mor-
tis. ¶ Petrus.) Saxum:vel petra.grecum eſt. ¶ Johā
nes.) Dñi gratia:ſiue domini donū:aut dñi miſericor-
dia. ¶ Iſrael.) Preualens ſiue dñans cum deo. ¶ Sy
mon.) Audiens:vel obediens. ¶ Jeſus.) Saluator.
¶ Galileus.) Uolubilis: ſiue volutabilis: aut rotans.
¶ Chriſtus.) Unctus.grecum eſt. 23.
E T ſurgens. ¶ Pilatus.) Conſtringens: vel con-
ſtrictus.grecum eſt. ¶ Ceſar.) A ceſo matris vte-
ro dictus eſt:vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cum q̄
ortus eſt:vel quod ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt
quidam volunt.latinum eſt. ¶ Chriſtus.) Unctus.gre-
cum eſt. ¶ Judei.) Laudantes:ſiue confitentes. ¶ Ju
dea.) Laudatio:ſiue cōfeſſio. ¶ Galilea.) Uolubilis:ſi
ue volutabilis:aut rota. ¶ Galileus.) Uolubilis: ſiue
volutabilis:aut rotans. ¶ Herodes.) Pellis gloria:
vel pellibus glorians:ſiue mons glorie vel arrogantie:
aut ſyriace draco ignitꝰ. ¶ Hieroſolyme.) Uiſio pacis:
aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus
vl' cōſumatus. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Barrabas.) Fi
lius patris vel magiſtri:aut filius confuſionis vel igno
minie. ¶ Symon.) Audiens:vel obediens. ¶ Cyrenen
ſis.) Paries:ſiue trabes:aut frigiditas: vel occurſus.
¶ Hieruſalem) Uiſio pacis:aut viſio perfecta vel con
ſumata:ſiue timor perfectus vel cōſumatus. ¶ Amē.)
Uere:ſiue fideliter. ¶ Joſeph.) Augmentum vel profe
ctus. ¶ Arimathia.) Leo mortuus domino:vl' lux mor
tis domini. ¶ Paraſceue.) Preparatio.grecum eſt.
¶ Sabbatum.) Requies:ſiue ceſſatio. 24.

Galilea.
Samarita
Phariſei.
Noe.
Loth.
Sodoma.
Interp̄.
Phariſeꝰ.
Sabbatuꝫ
Jeſus.
Amen.
Petrus.
Hieroſoly.
Hiericho.
Nazarenꝰ
Dauid.
Interp̄.
Hiericho.
Zacheus.
Jeſus.
Abraam.
Hieruſalē
Bethpha.
Bethania.
Phariſei.
Interp̄.
Jeſus.
Johannes
Ceſar.
Saducei.
Moyſes.
Abraam.
Iſaac.
Jacob.
Chriſtus
Dauid.
Interp̄.
Gazophy.
Hieruſalē
Judea.
Amen.
Interp̄.
Paſcha.
Sathanas
Judas.
Schariot.
Petrus.
Johannes
Iſrael.
Symon.
Jeſus.
Galileus
Chriſtus
Interp̄.
Pilatus.
Ceſar.
Chriſtus
Judei.
Judea.
Galilea.
Galileus.
Herodes.
Hieroſoly.
Jeſus
Barrabas
Symon.
Cyrenenſis
Hieruſalē
Amen.
Joſeph.
Arimath.
Paraſce.
Sabbatuꝫ

Digitized by Google

Interp.
Sabbatuꝫ
Jeſus
Galilea.
Maria.
Magdale.
Joanna.
Jacobus.
Petrus.
Hieruſaleꝫ
Emaus
Cleophas
Nazaren⁹
Iſrael.
Chriſtus
Moyſes.
Symon.
Hieroſoly.
Bethania.

Una autem. ¶ Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſatio ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix vel magiſtra maris: aut ex ſyro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Magdalene.) Magnifica: vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Johanna.) Domini gratia: ſiue dñi donū: aut domini miſericordia. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum aut planta: ideſt veſtigium. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum eſt. ¶ Hieruſalem.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Emaus.) Timens conſiliū: vel matris aut gentis conſilium: ſeu populus abiectus ¶ Cleophas.) In greco cleopas: et interpretatur gloria omnis: vel omnimoda gloria. grecum eſt. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut ſeparatus: vel coronatus: ſi autem per ſade litteram ſcribatur interpretatur cuſtos ſiue floridus: aut virgultum. ¶ Iſrael) Preualens ſiue dominans cuꝫ deo. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aqſ ¶ Symō.) Audiens: vel obediens. ¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel cōſumata: ſiue timor perfectus vl̄ conſumatus. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: ſiue domus cantici: vel domus gratie domini.

¶ Explicit euangelium ſecundum Lucam.

Incipit euangelium ſecundum Johannem.

¶ Capitulum primum.

Interp.
Joannes
Moyſes.
Jeſus.
Chriſtus
Judei.
Hieroſoly.
Leuite.
Helias.
Eſaias.
Phariſei.
Bethania.
Jordanis.
Iſrael.
Rabbi.
Andreas
Symon.
Petrus.
Meſſias
Johanna.
Cephas.
Galilea.
Philipp⁹
Bethſaida
Nathana.
Joſeph
Nazaret.
Iſraelita.
Amen.

In principio. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donū: aut domini miſericordia. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptuſ: ſubaudi de aquis. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecū eſt. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Hieroſolyme.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel cōſumatus. ¶ Leuite.) Copulati. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Eſaias) Salus domini. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Bethania) Domus obedientie vel afflictionis: ſiue domus cantici: vel dom⁹ gratie domini. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demōſtratio vel proiectio iudicij: ſeu deſcēſio: aut ex ſyro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Iſrael.) Preualēs: ſiue domināſ cum deo. ¶ Rabbi.) Magiſter. ¶ Andreas.) Virilis vel fortiſſimus. grecum eſt. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: ſiue petra. grecum eſt. ¶ Meſſias.) Unctus. grece aūt dicitur chriſtus. ¶ Johanna.) Ubi dicitur tu es ſymon filius iohanna in greco ſcribitur iona: ꝛ ſic eſt ī biblijs noſtris antiquis: ꝛ hebraice interpretatur columba. ¶ Cephas.) Petrus. ſ. a petra. ſyrum eſt. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Philippus.) Bellicoſus: ſiue amator equorum. grecum eſt. ¶ Bethſaida.) Domus frugū. vel cibariorum: aut domus venatorum vel inſidiantium. ¶ Nathanael.) Donum dei. ¶ Joſeph.) Augmentuꝫ: vel profectus. ¶ Nazareth.) Sanctificata: aut ſeparata: ſiue coronata. Si autem per ſade litteram ſcribatur interpretatur cuſtodita: aut florida: ſiue virgultum. ¶ Iſraelita.) De iſrael quod interpretatur preualens ſiue dominans cum deo. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. 2.

Interp.
Chana.
Galilea.
Jeſus.
Judei.
Architri.
Capharna
Paſcha.
Hieroſoly.
Hieroſoly.

Et die tertia. ¶ Chana.) Zelus: vl̄ emulatio: ſiue poſſeſſio: aut lamentatio: vel nidus eius: aut cāna ideſt arundo. ¶ Galilea) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Judei) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Architriclinus.) Princeps triclinij ideſt trium menſarum. grecum eſt. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa conſolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Paſcha.) Trāſit⁹: vel claudicatio. ¶ Hieroſolyma) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Hieroſolyme.) Idem. 3.

Interp.
Phariſei.
Nicodem⁹
Jeſus.
Rabbi.
Amen.
Iſrael.
Moyſes.
Judea.
Johannes
Enon.
Salim.
Judei.
Jordanis.
Chriſtus

Erat auteꝫ. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Nicodem⁹.) Hebraice interpretatur innocens ſanguis: grece vero victoria populi. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Rabbi.) Magiſter. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Iſrael.) Preualens ſiue domnans cum deo. ¶ Moyſes.) Attractus vl̄ aſſūptus: ſubaudi de aquis. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Johānes.) Domini gratia: ſiue domini donuꝫ: aut domini miſericordia. ¶ Enon.) Nubes vel obnubilatio: ſiue fons aut oculus eius: vel augurium. ¶ Salim) Vulpes. p. n. aut pugilli ſiue pugni: vel ſemite. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue cōfitētes. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonſtratio vel proiectio iudicij: ſeu deſcenſio: aut ex ſyro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt. 4.

Interp.
Jeſus.
Phariſei
Johannes
Judea.
Galilea
Samaria.
Sichar.
Jacob.
Joſeph.
Samarita
Judeus.
Judei.
Samarita
Hieroſoly.
Meſſias.
Chriſtus
Rabbi.
Galilei.
Chana.
Caphar.

Ut ergo. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donuꝫ: aut domini miſericordia. ¶ Judea) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Galilea) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Samaria.) Cuſtodia: vel adamas: aut vepres vel ſpina: ſeu fex eius. ¶ Sichar.) Concluſio: vel clauſura: aut inebriatio: vel merces. Dicit autem beat⁹ Hieronym⁹ qđ corrupte ponitur pro ſichem: quod interpretatur humerus: ſiue portio: aut manicatio: vel matutinatio. ſed in greco ſichar inuenitur. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta ideſt veſtigium. ¶ Joſeph.) Augmentuꝫ vel profectus. ¶ Samaritana.) Cuſtos: vel adamantina: ſiue ſpinoſa: aut fex: vel feculēta. ¶ Judeus.) Laudans: ſiue confitens. ¶ Judei.) Ideꝫ p. n. ¶ Samaritani.) Cuſtodes: vl̄ adamantini: ſiue ſpinoſi: aut feces: vel feculēti. ¶ Hieroſolyme.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Meſſias.) Unctus. grece autē dicitur chriſtus. ¶ Chriſtus.) Unct⁹. grecū eſt. ¶ Rabbi.) Magiſter. ¶ Galilei) Volubiles: ſiue volutabileſ: aut rotantes. ¶ Chana.) Zelus: vel emulatio: ſiue poſſeſſio: aut lamentatio: vel nidus eius: aut canna ideſt arundo. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa cōſolationis: aut propitiatio penitentis. 5.

Interp.
Judei.
Jeſus.
Hieroſoly.
Probati.
Bethſaida
Sabbatuꝫ
Amen.
Johannes
Moyſes.

Post hec. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Probatica.) Ouina: ideſt loc⁹ vbi pecora ſacrificanda tenebantur. grecū eſt. ¶ Bethſaida.) Domus effuſionis: ideſt locus vbi aque pluuiales confluebant. in greco ſcribitur betheſda. ¶ Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ Amen) Vere: ſiue fideliter. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donū: aut domini miſericordia. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. 6.

Interp.
Jeſus
Galilea.
Tiberiadiſ
Paſcha.
Judei
Philipp⁹
Andreas
Symon.
Petrus.
Caphar.
Rabbi.
Amen.
Manna.
Moyſes.
Joſeph.
Chriſtus.
Diabolus.
Judas.
Schariot.

Post hec. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Tiberiadis.) Bona viſio: vel vmbilicus: aut cōfractio. ¶ Paſcha.) Tranſitus: vel claudicatio. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Philippus.) Bellicoſus: ſiue amator equorum. grecum eſt. ¶ Andreas.) Virilis: vel fortiſſimus. grecum eſt. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum vel petra. grecum eſt. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa conſolationis: aut propitiatio penitētis. ¶ Rabbi.) Magiſter. ¶ Amē.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Manna.) Preparatio: aut quid. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aqſ. ¶ Joſeph) Augmentum: vel profectus. ¶ Chriſtus.) Unctus grecum eſt. ¶ Diabolus) Criminator: ſiue calumpniator: aut accuſator. grecum eſt. ¶ Judas) Laudatio ſiue cōfeſſio. ¶ Schariotes.) In greco ſcribitur iſcariotes: ꝛ hebraice interpretatur vir occiſionis: aut vir exterminationis vel mortis. 7.

Interp.
Jeſus.
Galilea.
Judea.
Judei.
Scenophe
Moyſes.
Sabbatuꝫ
Hieroſoly.
Dauid.
Bethleeꝫ.

Post hec. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Judei) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Scenophegia.) Feſtum tabernaculoꝝ. grecum eſt. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. ¶ Sabbatū.) Reqes: ſiue ceſſatio. ¶ Hieroſolyme.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Chriſtus) Unctus. grecū eſt. ¶ Phariſei.) Diuiſi. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Bethleem.) Domus panis: ſiue dom⁹ belli.

Digitized by Google

Nicodem⁹. Galileus.

¶Nicodemus.)Hebraice interpretatur innocens ſanguis:grece vero victoria populi.¶Galileus).Volubilis:ſiue volutabilis:aut rotans. 8.

Interp. Jeſus Moyſes. Gazophi. Judei Abraam Amen. Diabolus. Samarita

IEſus autem.¶Jeſus.)Saluator.¶Phariſei.)Diuiſi.¶Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.¶Gazophylacium.)Ubi gaze ideſt theſauri templi ſeruabãtur:ex perſico et greco.¶Judei.)Laudantes:ſiue confitentes.¶Abraam.)Pater multitudinis.¶Amẽ.)Uere:ſiue fideliter.¶Diabolus)Criminator:ſiue calumpniator:aut accuſator.grecũ eſt.¶Samaritanus.)Cuſtos:vel adamantinus:ſiue ſpinoſus:aut fex vel feculentus. 9.

Interp. Jeſus. Rabbi. Syloe. Phariſei. Sabbatuꝫ Judei. Chriſtus Moyſes.

ET preteriẽs.¶Jeſus)Saluator.¶Rabbi)Magiſter.¶Syloe.)Miſſus.¶Phariſei.)Diuiſi.¶Sabbatum.)Requies:ſiue ceſſatio.¶Judei.)Laudantes:ſiue confitentes.¶Chriſtus)Unctus grecum eſt.¶Moyſes)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis. 10.

Interp. Amen. Judei Encenia. Hieroſoly. Salomon.

AMen amen.¶Amen.)Uere ſiue fideliter.¶Jeſus.)Saluator.¶Judei.)Laudantes:ſiue confitentes.¶Encenia.)Renouatio:vel dedicatio:ideſt feſtum pro renouatione vel dedicatione templi.grecum eſt.¶Hieroſolyme.)Uiſio pacis:aut viſio pfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel cõſumatus.¶Salomon.)Pacificus.¶Chriſtus.)Unctus.grecum eſt.¶Jordanis.)Fluuius iudicij:aut demonſtratio vel perfectio iudicij:ſeu deſcenſio:aut ex ſyro ⁊ hebreo lebes iudicij.¶Johannes.)Domini gratia:aut domini donum:ſiue domini miſericordia. 11.

Interp. Lazarus. Bethania. Maria. Martha. Jeſus. Judea. Rabbi. Judei. Thomas. Didymus. Hieroſoly. Chriſtus Phariſei Romani. Cayphas. Ephrem. Paſcha.

ERat autem.¶Lazarus.)Dei adiutoriuꝫ:ſiue dei atrium.¶Bethania.)Domus obedientie vel afflictionis:aut domus cantici:ſiue domus gratie domini.¶Maria.)Exaltata:vel amaritudis mare:aut myrrha maris:ſiue doctrix vel magiſtra maris:aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris.¶Martha.)Prouocans:aut amaricans:vel ſyriace domina:vel doctrix.¶Jeſus.)Saluator.¶Judea)Laudatio:ſiue confeſſio.¶Rabbi.)Magiſter.¶Judei)Laudantes:ſiue confitentes.¶Thomas.)Abyſſus:vel geminus:⁊ grece didymus appellatur:quod interpretatur gemellus.i.ille qui cuꝫ alio vno ⁊ eodem partu naſcitur.¶Didymus)Geminus:vel gemellus:ille.ſ.qui cum alio vno ⁊ eodẽ partu naſcitur.grecum eſt.¶Hieroſolyma)Uiſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶Chriſtus)Unctus.grecũ eſt.¶Phariſei.)Diuiſi.¶Romani)Ualentes:aut robuſti:vl potẽtes.grecum eſt.¶Cayphas.)Inueſtigator vel ſagax:ſeu vomens ore:vel vomitus oris.¶Ephrem)Frugifer:aut creſcens.¶Paſcha.)Tranſitus:vel claudicatio. 12.

Interp. Jeſus Paſcha. Bethania. Lazarus Martha. Maria. Piſticum. Judas. Eſcariotis Judei. Hieroſoly. Oſanna. Iſrael. Syon. Philipp⁹ Bethſaida Galilea. Andreas Amen. Chriſtus Eſaias.

IEſu ergo.¶Jeſus.)Saluator.¶Paſcha.)Trãſitus:vel claudicatio.¶Bethania)Domus obedientie vel afflictionis:aut domus cantici:ſiue dom⁹ gratie domini.¶Lazarus)Dei adiutorium:ſiue dei atrium.¶Martha.)Prouocans:aut amaricans:vel ſyriace domina vel doctrix.¶Maria.)Exaltata:vel amaritudinis mare:aut myrrha maris:ſiue doctrix vel magiſtra maris:aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris.¶Piſticum)Fidele.grecum eſt.¶Judas.)Laudatio:ſiue confeſſio.¶Eſcariotis)In greco ſcribitur iſcariotis:⁊ hebraice interpretatur vir occiſionis:aut vir exterminationis vel mortis.¶Judei.)Laudantes:ſiue confitentes.¶Hieroſolyma)Uiſio pacis:aut viſio pfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel cõſumatus.¶Oſanna)Salua obſecro:vel ſalua nũc.¶Iſrael)Preualens ſiue dñans cũ deo.¶Syon.)Aceruus aut tumul⁹:vel ſpecla:aut ſiccitas.¶Phariſei)Diuiſi.¶Philippus)Bellicoſus:ſiue amator equorum.grecum eſt.¶Bethſaida)Domus frugum vel cibariorum:aut domus venatorum vel inſidiantium.¶Galilea.)Uolubilis:ſiue volutabilis:aut rota.¶Andreas.)Uirilis vel fortiſſimus.grecum eſt.¶Amen)Uere:ſiue fideliter.¶Chriſtus.)Unctus.grecuꝫ eſt.¶Eſaias)Salus domini. 13.

Interp. Paſcha. Jeſus Diabolus. Judas. Symon. Schario. Petrus. Amen. Sathanas Judei.

ANte diem.¶Paſcha.)Tranſitus:vel claudicatio.¶Jeſus)Saluator.¶Diabolus)Crimiatõr:ſiue calumpniator:aut accuſator.grecum eſt.¶Judas)Laudatio:ſiue confeſſio.¶Symon.)Audiẽs:vel obediẽs.¶Schariotis.)In greco ſcribitur iſcariotiſ:⁊ hebraice interpretatur vir occiſionis:aut vir exterminationis vel mortis.¶Petrus)Saxuꝫ:ſiue petra.grecũ eſt.¶Amen)Uere:ſiue fideliter.¶Sathanas)Contrarius:ſiue aduerſarius.¶Judei)Laudantes:ſiue cõfitentes. 14.

Interp. Thomas. Jeſus. Philipp⁹ Amen. Paraclit⁹ Judas. Scariot.

ET ait.¶Thomas.)Abyſſus:vel geminus:et grece didymus appellatur:quod interpretatur gemellus.i.ille qui cuꝫ alio vno ⁊ eodem partu naſcitur.¶Jeſus.)Saluator.¶Philippus.)Bellicoſus:ſiue amator equorum.grecuꝫ eſt.¶Amen)Uere:ſiue fideliter.¶Paraclitus)Conſolator:ſiue aduocatus.grecum ẽ.¶Judas)Laudatio:ſiue cõfeſſio.¶Schariotis.)In greco ſcribitur iſcariotis:⁊ hebraice interpretat᷑ vir occiſionis:aut vir exterminationis vel mortis. 15.

Interp. Paraclit⁹

EGo ſuꝫ.¶Paraclitus.)Conſolator:ſiue aduocatus.grecum eſt. 16.

Interp. Paraclit⁹ Jeſus. Amen.

HEc locutus ſum.¶Paraclitus.)Conſolator:ſiue aduocatus.grecũ ẽ.¶Jeſus)Saluator.¶Amẽ)Uere:ſiue fideliter. 17.

Interp. Jeſus. Chriſtus.

HEc locutus.¶Jeſus)Saluator.¶Chriſtus)Unctus.grecum eſt. 18.

Interp. Jeſus. Cedron Judas. Phariſei. Nazaren⁹ Symon Petrus. Malchus. Judei. Annas. Cayphas. Pilatus. Judeus. Paſcha. Barrabas

HEc cuꝫ dixiſſet.¶Jeſus)Saluator.¶Cedron)Triſtis:vel denigratus.¶Judas)Laudatio:ſiue confeſſio.¶Phariſei.)Diuiſi.¶Nazarenus.)Sanctificatus:aut ſeparatus:vel coronatus:ſi autem per ſade litteraꝫ ſcribatur interpretatur cuſtos:ſiue floridus aut virgultũ.¶Symon.)Audiẽs:vel obediẽs.¶Petrus)Saxum:vel petra.grecuꝫ eſt.¶Malchus)Rex vel regnuꝫ:aut conſiliarius.¶Judei)Laudantes:ſiue confitẽtes.¶Annas.)Affligens:vel humilians:aut reſpondens.¶Caypbas)Inueſtigator:vel ſagax:ſeu vomens ore:vel vomitus oris.¶Pilatus)Conſtringens vel conſtrictus.grecum eſt.¶Judeus)Laudãs:ſiue cõfitens.¶Paſcha)Tranſitus:vel claudicatio.¶Barrabas.)Filius patris vel magiſtri:aut filius confuſionis vel ignominie. 19.

Interp. Pilatus Jeſus Judei. Ceſar. Gabatha Paraſce. Paſcha. Golgotha. Nazaren⁹ Maria. Cleo phas Magdale. Sabbatuꝫ Joſeph Arimat. Nicodem⁹

TUnc ergo.¶Pilatus)Conſtringens:vel conſtrictus.grecuꝫ ẽ.¶Jeſus)Saluator.¶Judei)Laudantes:ſiue confitentes.¶Ceſar.)A ceſo matris vtero dictus eſt:vel a ceſarie ideſt coma vel capillatura cum qua ortus eſt:vel quod ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinũ eſt.¶Gabatha)Eminẽs vel excelſum:grece vero dicitur lithoſtratos quod interpretatur lapidibus ſtratus:⁊ erat locus vel ſtratum lapideum eminens.¶Paraſceue)Preparatio.grecũ eſt.¶Paſcha.)Tranſitus:vel claudicatio.¶Golgotha.)Caluaria ſcilicet vbi ſunt capita mortuorũ.¶Nazarenus)Sanctificatus:aut ſeparatus:vel coronat⁹:ſi autem per ſade litteram ſcribatur interpretatur cuſtos ſiue floridus:aut virgultuꝫ.¶Maria.)Exaltata:vel amaritudinis mare:aut myrrha maris:ſiue doctrix vel magiſtra mari:aut ex ſyro ⁊ hebreo dña maris.¶Cleophas)In greco cleopas:⁊ interpretatur gloria omnis vel omnimoda gloria.grecum eſt.¶Magdalene.)Magnifica:vel magnificata:aut exaltata:vel turris.¶Sabbatum)Requies:ſiue ceſſatio.¶Joſeph.)Augmentum vel profectus.¶Arimathia)Leo mortuus domino:aut lux mortis domini.¶Nicodemus)Hebraice interpretatur inocens ſanguis.grece vero victoria populi. 20.

Interp. Sabbatuꝫ Maria. Magdale. Symon. Petrus. Jeſus. Rabboni Judei. Thomas. Didymus.

UNa autem.¶Sabbatum)Requies:ſiue ceſſatio.¶Maria.)Exaltata:vel amaritudinis mare aut myrrha maris:ſiue doctrix vel magiſtra maris:aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris.¶Magdalane)Magnifica:aut magnificata:vel exaltata:aut turris.¶Symon.)Audiens:vel obediens.¶Petrus)Saxum vel petra.grecuꝫ eſt.¶Jeſus)Saluator.¶Rabboni)Magiſter.ſyrum eſt.¶Judei)Laudantes:ſiue confitentes.¶Thomas)Abyſſus:vel geminus:⁊ grece didymus appellatur:quod interpretatur gemellus ideſt ille qui cum alio vno ⁊ eodem partu naſcitur.¶Didymus)Gemin⁹ vl gemellus:ille ſcilicet qui cũ alio vno ⁊ eodem partu naſcitur.grecum eſt. 21.

Digitized by Google

Interp̄. Jeſus. Liberiadiſ Symon. Petrus. Thomas. Didymus. Nathana. Chana. Galilea. Zebedeus Johannes Amen.
Interp̄. Paulus. Jeſus. Chriſtus. Dauid. Roma. Greci. Judeus. Amen.
Interp̄. Judeus. Grecus. Jeſus. Chriſtus.
Interp̄. Judeus. Judei. Greci. Jeſus. Chriſtus.
Interp̄. Abraam. Dauid. Sara. Jeſus. chriſtus.
Interp̄. Chriſtuſ. Jeſus. Abba.
Interp̄. Chriſtus. Jſraelite. Amen. Jſrael. Abraam. Sara. Rebecca. Jacob. Eſau. Moyſes. Pharao. Judei. Oſee. Eſaias. Sabbaoth Sodoma.
Interp̄. Chriſtus. Moyſes. Jeſus. Judeus. Grecus.
Interp̄. Jſraelita. Abraam. Beniamin Elias. Jſrael.

POſtea.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Liberiadis.) Bo-
na viſio: vel vmbilicus: aut confractio. ¶ Symō)
Audiens: vel obediens.¶ Petrus) Saxuꝫ: vel petra.
grecum eſt.¶ Thomas) Abyſſus: vel geminus: ⁊ gre-
ce didymus appellatur: quod interpretatur gemellus.i.
ille qui cum alio vno ⁊ eodem partu naſcitur.¶ Didy-
mus.) Geminus: vel gemellus: ille.ſ.qui cuꝫ alio vno ⁊
eodem partu naſcitur.grecum eſt.¶ Nathanael.) Do-
nuꝫ dei.¶ Chana.) Zelus vel emulatio: ſiue poſſeſſio:
aut lamentatio: vel nidus eius: aut cāna.i.arūdo. ¶ Ga
lilea) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota.¶ Zebede-
us) Dos: ſiue dotatus: aut fluxus vehemens.¶ Johan
nes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut dn̄i miſe-
ricordia.¶ Amen) Vere: ſiue fideliter.

¶ Explicit euangelium ſecundum Johannem.

Incipit epiſtola beati Pauli apoſtoli ad romanos.

¶ Capi. primum.

PAulus ¶ Paulus) Os tube: ſiue mira
bilis: aut latine minimus.ſ.apoſtoloruꝫ:
⁊ ideo maximus q: minimus.¶ Jeſus)
Saluator.¶ Chriſtus) Unctus. grecū
eſt.¶ Apoſtolus) Miſſus. grecum eſt.
¶ Dauid) Dilectꝰ.¶ Roma) Ualēs:
vel valentia: aut potens vel robuſta.grecum eſt.¶ Gre
ci.) Robuſti vel fortes. grecum eſt.¶ Judeus) Lau-
dans: ſiue confitens.¶ Amen) Vere: ſiue fideliter. 2.
PRopter quod.¶ Judeus.) Laudans: ſiue confi-
tens.¶ Grecus) Robuſtus: vel fortis. grecū eſt.
¶ Jeſus) Saluator.¶ Chriſtus) Unctus.grecū ē. 3.
QUid ergo.¶ Judeus) Laudans: ſiue confitens.
¶ Judei.) Laudantes: ſiue cōfitentes.¶ Greci.)
Robuſti vel fortes.grecum eſt.¶ Jeſus.) Saluator.
¶ Chriſtus) Unctus.grecum eſt. 4.
QUid ergo.¶ Abraaꝫ) Pater multitudinis.¶ Da
uid) Dilectus.¶ Sara) Dn̄a vel princeps.¶ Je-
ſus.) Saluator.¶ Chriſtus.) Unctus.grecuꝫ eſt. 5.
IUſtificati ergo.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Chriſtus)
Unctus.grecum eſt.¶ Adam.) Homo: ſiue terre-
nus: aut ruffus: vel ſanguineus.¶ Moyſes.) Attractꝰ:
vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. 6.
QUid ergo.¶ Chriſtus.) Unctus.grecuꝫ eſt.¶ Je
ſus) Saluator. 7.
AN ignoratis.¶ Chriſtus.) Unctus.grecum eſt.
¶ Jeſus.) Saluator. 8.
NJhil ergo.¶ Chriſtus.) Unctus.grecuꝫ eſt.¶ Je
ſus) Saluator.¶ Abba) Pater.ſyrum eſt. 9.
UEritatem dico.¶ Chriſtus) Unctus.grecum eſt.
¶ Jſraelite.) De iſrael: quod interpretatur: preua
lens ſiue dominans cum deo.¶ Amen) Vere ſiue fide
liter.¶ Jſrael.) Preualens ſiue dominans cum deo.
¶ Abraā) Pater mltitudinis.¶ Jſaac) Riſus.¶ Sa
ra) Domina vel princeps.¶ Rebecca) Saginata: ſiue
impinguata: aut contentio obtuſa: vel contentio impe-
dita.¶ Jacob) Supplantator: vel calcaneum: aut plan
ta.i.veſtigium.¶ Eſau) Faciens: vel operās: aut tinea
eius.¶ Moyſes) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de
aquis.¶ Pharao) Diſſipans: ſiue diſcooperiens: aut
nudans: vel ſyriace vindicans.¶ Judei) Laudantes: ſi
ue ꝯfitentes.¶ Oſee) Saluator: aut ſalus.¶ Eſaias)
Salus domini.¶ Sabbaoth) Exercitus.p.n. ſiue mili
tie: aut fortitudines.¶ Sodoma) Secretum eorum: ſi-
ue calx aut cementum eorum.¶ Gomorra.) Populus
rebellis: aut populus timens: ſiue manipulus: vel ſerui
tus: aut ſyriace lana.¶ Syon) Aceruus: aut tumulus:
vel ſpecula: aut ſiccitas. 10.
FRatres.¶ Chriſtus.) Unctus.grecū eſt.¶ Moy
ſes) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis.
¶ Jeſus) Saluator.¶ Judeus.) Laudans: ſiue confi-
tens.¶ Grecus) Robuſtus: vel fortis.grecuꝫ eſt.¶ E
ſaias) Salus domini.¶ Jſrael) Preualens ſiue domi
nans cum deo. 11.
DJco ergo.¶ Jſraelita) De iſrael: quod interpreta
tur preualens ſiue dominans cum deo.¶ Abraā)
Pater multitudinis.¶ Beniamin.) Filius dextere.
¶ Elias) Deus dominus: aut fortis dominus.¶ Jſra-
el.) Preualens ſiue dominans cuꝫ deo.¶ Baal.) Jdo
lum: aut dominans: vel ſubijciens: aut poſſidens.¶ Da
uid) Dilectus.¶ Syon) Aceruus aut tumulus: vel ſpe
cula: aut ſiccitas.¶ Jacob) Supplantator: vel calcane-
um: aut planta.i.veſtigium.¶ Amen) Vere: ſiue fideli
ter. 12.
OBſecro itaqꝫ.¶ Chriſtus.) Unctus.grecū eſt. 13.
OMnis anima.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Chriſtus)
Unctus.grecum eſt. 14.
INfirmum autem.¶ Chriſtus) Unctus. grecum ē.
¶ Jeſus.) Saluator. 15.
DEbemus autem.¶ Chriſtus.) Unctus.grecum ē.
¶ Jeſus) Saluator.¶ Eſaias) Salus dn̄i.¶ Jeſ
ſe) Ens: ſiue exiſtens: aut munus vel oblatio.¶ Hieru
ſalem.) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata:
ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶ Jllyricuꝫ) Ex-
hilaratio: ſiue letificatio.grecum eſt.¶ Hiſpania.) Ra
ra ideſt precioſa.grecum eſt.¶ Macedonia.) Excelſa
vel eminens.grecum eſt.¶ Achaia.) Dolor: ſiue triſti-
tia.grecum eſt.¶ Judea.) Laudatio: ſiue cōfeſſio.¶ A
men) Vere: ſiue fideliter. 16.
COmmendo auteꝫ.¶ Pheben.) Lucida vel pura.
grecum eſt.¶ Lenchris.) Milium: genus legumi
nis.grecuꝫ eſt.¶ Priſca.) Jn greco priſcilla: ⁊ interpre
tatur antiqua: eſt enim diminutiuum de priſca.latinū ē.
¶ Aquila.) Latinum eſt.¶ Chriſtus.) Unctus.grecuꝫ
eſt.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Ephenetus.) Laudabilis.
grecum eſt.¶ Aſia.) Limoſa vel cenoſa.grecum eſt.ta-
men pro aſia in hoc loco in greco ponitur achaia: quod
interpretatur dolor: ſiue triſtitia.¶ Maria.) Exaltata:
vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix
vel magiſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris.
¶ Andronicus.) Vir victorioſus.grecuꝫ eſt.¶ Julia)
Jn greco iunia a iunone ideſt dn̄atrice.¶ Apoſtoli.)
Miſſi.grecum eſt.¶ Ampliatus.) Latinuꝫ eſt: a verbo
amplio amplias.¶ Urbanus) Latinum eſt.¶ Stachi
us) Spica.grecum eſt.¶ Appelles) Expellens: vel a-
bigens.grecum eſt.¶ Ariſtobolus.) Optimus conſul-
tor: vel optimum conſilium: grecuꝫ eſt.¶ Herodion.)
Junonis vel dominatricis cantilena.grecuꝫ eſt.¶ Nar
ciſus.) Stupefactus: vel negligens.grecum eſt.¶ Tri
phena) Delitioſa vel delicata.grecum eſt.¶ Tripho-
ſa.) Jdem.grecum eſt.¶ Perſida.) Frangens: ſiue di-
uidens: aut vngula: vel griphus.¶ Ruffus) Latinū ē.
¶ Aſyneretus.) Jn greco aſyncritus: ⁊ interpretatur in
comparabilis.grecum eſt.¶ Phlegon.) Comburens
vel ardens.grecum eſt.¶ Hermes) Mercurius: aut lu
crum: vel refugium.grecum eſt.¶ Patroba) Paterna
lis.grecum eſt.¶ Herman) Suſtentaculum: vel inau-
ris.grecum eſt.¶ Philologus) Amator litterarum: vl̄
amator verbi.grecum eſt.¶ Julia.) Lanuginoſa.grecū
eſt.¶ Nereus.) Lucerna: vl̄ nouale: grece vero magnꝰ
interpretatur.¶ Olimpiadem.) Jn greco olimpan: ⁊ in
terpretatur celeſtis.grecum eſt.¶ Sathanas.) Contra
rius: ſiue aduerſarius.¶ Timotheus) Honor dei: vel
honorans deum: aut precioſus deo.grecum eſt.¶ Lu-
cius.) A luce.latinum eſt.¶ Jaſon) Sanans vel medi-
cans.grecum eſt.¶ Soſipater) Saluans patrem: vel ſa
lus patris.grecum eſt.¶ Tertius) Latinum eſt.¶ Ca
ius) Latinum eſt: ⁊ interpretatur dominus ex lingua la
tina priſca.¶ Eraſtus.) Amabilis.grecum eſt.¶ Quar
tus.) Latinum eſt.¶ Amen) Vere: ſiue fideliter.

¶ Explicit Epiſtola ad Romanos.

Incipit epiſtola prima ad corinthios.

¶ Capitulum primum.

PAulus vocatus.¶ Paulus.) Os tube: ſiue
mirabilis: aut latine minimꝰ.ſ.apoſtolorū:
⁊ ideo maximꝰ quia minimꝰ.¶ Apoſtolꝰ)
Miſſꝰ.grecū ē.¶ Jeſꝰ) Saluator.¶ Chriſ
tꝰ) Unctꝰ grecū ē.¶ Soſthenes) Saluator
potēs vel robuſtus.grecuꝫ eſt.¶ Cloes) Viridis: aut
graminea. grecuꝫ eſt.¶ Apollo) Perdens vel deſtru
ens.grecuꝫ eſt.¶ Cephas.) Petrus.ſ.a petra.ſyruꝫ ē.
¶ Criſpus) Latinum eſt.¶ Gaiꝰ) Latinum eſt: ⁊ inter
pretatur dominꝰ ex lingua latina priſca.grece vero ter-

Baal. Dauid Syon. Jacob. Amen.
Interp̄. Chriſtus.
Interp̄. Jeſus.
Interp̄. Chriſtus. Jeſus. Eſaias. Jeſſe. Hieruſalē. Jllyricuꝫ. Hiſpania. Macedo. Achaia. Judea. Amen.
Interp̄. Pheben. Lenchris. Priſca. Aquila Chriſtus Jeſus Aſia Maria. Androni. Julia. Apoſtoli. Ampliatꝰ Urbanus. Stachius. Ariſtobo. Herodion. Narciſus. Triphena Triphoſa. Perſida. Ruffus. Aſyneretꝰ Phlegon Patroba. Herman. Philolo. Julia. Nereus Olīpiadeꝫ Sathanas Timotheꝰ Lucius Jaſon Soſipater Tertius Caiꝰ Eraſtus Quartus. Amen.
Interp̄. Paulus Apoſtolꝰ. Jeſus. Chriſtus Soſthenes Cloes. Appollo. Cephas Criſpus. Gaiꝰ

Digitized by Google

Stephana
Greci
Interp̄.
Chriſtus
Jeſus
Interp̄.
Paulus
Apollo
Cephas.
Interp̄.
Chriſtus
Apollo
Apoſtoli
Timothe.
Interp̄.
Sathanas
Paſcha.
Interp̄.
Apoſtolus
Chriſtus
Jeſus
Cephas.
Barnabas
Moyſes.
Judei.
Judeus.
Interp̄.
Moyſes.
Chriſtus
Jſrael
Judei
Chriſtus
Jeſus
Interp̄.
Jeſus
Chriſtus
Judei
Apoſtolus
Interp̄.
Chriſtus
Cephas.
Jacobus.
Apoſtolus
Adam.
Jeſus.
Epheſus
Interp̄.
Galatia.
Sabbatum
Hieruſalē.
Macedo.
Epheſus
Pentecoſ.
Timothe.
Apollo
Stephana
Fortunat⁹
Achaicus
Achaia
Aſia
Aquila
Priſca
Paulus
Jeſus
Chriſtus
Marana.
Amen.
Interp̄.
Paulus
Apoſtolus
Chriſtus
Jeſus
Timothe⁹

renum aut gloriantem ſignificat. ¶ Stephana) Corona vel coronata. grecum eſt. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Greci) Robuſti: vel fortes. grecum ē. 2.

ET ego. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. 3

ET ego. ¶ Chriſtus) Unctus. grecū eſt. ¶ Paulus) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minimus .ſ. apoſtolorū: ꝛ ideo maximus quia minimus. ¶ Apollo) Perdens vel deſtruens. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Cephas) Petrus. ſ. a petra. ſyrū ē. 4.

SIc nos. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. ¶ Apollo) Perdens vel deſtruens. grecum eſt. ¶ Apoſtoli) Miſſi. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut precioſus deo. grecum eſt. 5.

OMnino. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus.) Unct⁹. grecum eſt. ¶ Sathanas) Contrarius: ſiue aduerſarius ¶ Paſcha) Tranſitus: vel claudicatio. 6.

AUdet aliquis. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus) Unct⁹. grecum eſt. 7.

DE quibus: ¶ Sathanas) Contrarius: ſiue aduerſarius. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. 8.

DE his autem. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. .9

NOn ſum liber. ¶ Apoſtolus) Miſſus. grecū eſt. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Cephas) Petus. ſ. a petra. ſyrum eſt. ¶ Barnabas) Fili⁹ prophete: vel filius cōſolationis. ¶ Moyſes) Attractus vel aſſūptus: ſubaudi de aquis. ¶ Judei) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Judeus) Laudās ſiue cōfitens. .10.

NOlo. n. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt ¶ Jſrael) Preualens: ſiue dominās cū deo. ¶ Judei) Laudantes: ſiue confitentes 11.

IMitatores. ¶ Chriſtus) Unctus. grecū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. 12.

DE ſpiritalibus. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue confitentes. ¶ Apoſtolus) Miſſus. grecum eſt 14.

SEctamini. ¶ Amen) Vere: ſiue fideliter. ¶ Apocalypſis) Reuelatio. grecum eſt. 15.

NOtum autem. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt ¶ Cephas) Petrus. ſ. a petra. ſyrum eſt. ¶ Jacobus) Supplantator: vel calcaneum: aut planta .i. veſtigium. ¶ Apoſtolus) Miſſus. grecum eſt. ¶ Adā) Homo: ſiue terrenus: aut ruffus, vel ſāguineus. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Epheſus.) Deſiderabilis. grecū ē. 16

DE collectis. ¶ Galatia.) Lactans: vel lactea. grecum eſt. ¶ Sabbatum.) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ Hieruſalem) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Macecedonia.) Excelſa. vel eminens. grecum eſt. ¶ Epheſus.) Deſiderabilis. grecum eſt. ¶ Pentecoſte) Quinquageſſima. grecū eſt. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut precioſus deo. grecum eſt. ¶ Apollo.) Perdens: vel deſtruens. grecū eſt. ¶ Stephana.) Corona vel coronata. grecum eſt. ¶ Fortunatus) Latinum eſt. ¶ Achaicus) Dolens vel triſtis. grecum eſt. ¶ Achaia) Dolor: vel triſtitia. grecum eſt. ¶ Aſia.) Limoſa: vel cenoſa. grecū eſt. ¶ Aquila.) Latinū eſt. ¶ Priſca.) Latinum eſt. i. antiqua. ¶ Paulus) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minimus. ſ. apoſtolorum: ꝛ ideo maximus q̄ minim⁹. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. ¶ Maranatha.) Dominus noſter venit. ſyrū ē. ¶ Amen) Vere ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola prima ad Corinthios.

Incipit epiſtola ſecunda ad corinthios.

¶ Capitulum primum.

PAulus apoſtolus. ¶ Paulus) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minimus ſcilicet apoſtolorum: ꝛ ideo maxim⁹ quia minimus. ¶ Apoſtolus.) Miſſus. grecum eſt ¶ Chriſt⁹) Unctus. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deū: aut precioſus deo. grecū eſt. ¶ Corinthus.) Saturitas: vel ſacietas: aut ornamētum. grecū eſt. ¶ Achaia) Dolor vel triſtitia. grecū eſt. ¶ Aſia.) Limoſa vel cenoſa. grecū ē. ¶ Macedonia.) Excelſa vl' eminēs. grecū ē. ¶ Judea.) Laudatio ſiue cōfeſio. ¶ Syluanus) Latinū eſt a ſylua. ¶ Amen) Vere ſiue fideliter. 2.

STatui autē. ¶ Chriſtus) Unctus. grecū eſt. ¶ Sathanas.) Contrarius ſiue aduerſarius. ¶ Troadē) Perforata. grecum eſt. ¶ Titus.) Honorabilis. grecū eſt. ¶ Macedonia.) Excelſa vl' eminens. grecū ē. ¶ Jeſus) Saluator. 3.

INcipimus. ¶ Chriſtus.) Unct⁹. grecū eſt. ¶ Jſrael) Preualens ſiue dominans cum deo. ¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aquis. 4.

IDeo habentes. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. 5.

SCimus enim. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt. 6.

ADiuuantes. ¶ Corinthij) Saturati: vel ſaciati: aut ornati. grecum eſt. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecū eſt. ¶ Belial) Peruerſus: vel abſq3 iugo: ſiue non aſcēdens. 7.

HAs ergo. ¶ Macedonia) Excelſa vel eminēs. grecum eſt. ¶ Titus) Honorabilis. grecum eſt. 8

NOtam autē. ¶ Macedonia.) Excelſa vel eminēs. grecum eſt. ¶ Titus) Honorabilis. grecū ē. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt. ¶ Apoſtoli) Miſſi. grecum eſt. 9.

NAm de miniſterio. ¶ Macedones.) Excelſi vel eminentes. grecū eſt. ¶ Achaia) Dolor vel triſtitia. grecum eſt. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. 10.

IPſe autem. ¶ Paulus) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minimus. ſ. apoſtolorū: ꝛ ideo maximus q̄ minimus. ¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. 11.

UTinam. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecū eſt. ¶ Eua) Uiua: vel viuens. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Apoſtoli) Miſſi. grecum eſt. ¶ Macedonia) Excelſa vel eminens. grecum eſt. ¶ Achaia) Dolor vel triſtitia. grecū eſt. ¶ Apoſtolus) Miſſus. grecum eſt. ¶ Sathanas.) Contrarius: ſiue aduerſarius. ¶ Hebrei) Tranſeūtes: ſiue irati: aut pregnantes: vel ſyriace frumenta. ¶ Jſraelite) De iſrael quod interpretatur preualens ſiue dominans cum deo. ¶ Abraam) Pater multitudinis. ¶ Judei) Laudantes ſiue confitentes. ¶ Damaſcus.) Sanguinis ſaccus: vel ſanguinis poculū: ſiue ſanguis femoris vel incendij aut procuratoris. ¶ Aretha) Uirtuoſus: aut placidus. grecum eſt. ¶ Damaſceni) Sāguinis ſacci: vel ſanguinis pocula: aut ſanguis femorū, vel incendiorum aut procuratorum. 12.

SI gloriari. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecū eſt. ¶ Sathanas.) Contrarius: ſiue aduerſarius. ¶ Apoſtoli) Miſſi. grecum eſt. ¶ Titus.) Honorabilis. grecum eſt. 13.

ECce tertio. ¶ Chriſtus) Unctus. grecū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ſecunda ad Corinthios.

Incipit epiſtola ad galatas. ca. primū.

PAulus apoſtolus. ¶ Paulus) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minimus. ſ. apoſtolorum: ꝛ ideo maximus q̄ minimus. ¶ Apoſtolus) Miſſus. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus.) Unctus. grecū ē. ¶ Galatia) Lactans vel lactea. grecum eſt. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Judaiſmus.) Laudatio: ſiue confeſſio. ¶ Hieroſolyma) Uiſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Apoſtoli) Miſſi. grecū eſt. ¶ Arabia) Veſpera: aut veſpertina: vel fideiuſſio: ſiue ſuauitas: aut coruus vel coruina: ſeu deſertū: aut ſalix: vel commixta. ¶ Damaſcus) Sanguinis ſaccus: vel ſanguinis poculum: ſeu ſāguis femoris vel incendij aut procuratoris. ¶ Petr⁹) Saxum: ſiue petra. grecum eſt. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. veſtigium. ¶ Syria.) Hebraice dicitur araz: ꝛ interpretatur excelſa vel ſubli

Corinthus
Achaia.
Aſia
Macedo.
Judea.
Syluanus
Amen.
Interp̄.
Titus.
Macedo.
Interp̄.
Chriſtus.
Moyſes.
Interp̄.
Chriſtus
Jeſus.
Interp̄.
Chriſtus
Interp̄.
Corinthii.
Chriſtus
Belial.
Interp̄.
Macedo.
Titus.
Interp̄.
Macedo.
Titus.
Jeſus
Chriſtus
Apoſtoli.
Interp̄.
Paulus
Chriſtus
Interp̄.
Chriſtus
Eua.
Jeſus.
Apoſtoli.
Macedo.
Achaia.
Apoſtolus
Sathanas
Hebrei.
Jſraelite
Abraam
Judei.
Damaſcus
Aretha
Damaſce.
Interp̄.
Chriſtus
Jeſus
Interp̄.
Paulus.
Apoſtolus
Jeſus
Chriſtus
Galatia.
Amen.
Judaiſm⁹
Hieroſoly.
Apoſtoli
Arabia
Damaſcus
Petrus.
Jacobus.
Syria.

Cilicia. Judea. Interp̄. Hieroſoly. Barnabas Titus. Jeſus. Petrus. Jacobus. Cephas. Joannes. Antiochia Judei. Judeus. Interp̄. Galate. Chriſtus. Jeſus Abraam. Judeus Grecus. Interp̄. Abba. Chriſtus Jeſus Abraam. Syna. Arabia. Agar. Hieruſalē. Iſaac. Interp̄. Chriſtus Jeſus Iſrael. Amen. Interp̄. Paulus Apoſtolus Jeſus Chriſtus Epheſus Interp̄. Chriſtus Jeſus. Iſrael. Apoſtoli. Interp̄. Paulus. Chriſtus Jeſus. Apoſtoli Amen. Interp̄. Chriſtus Apoſtoli. Jeſus. Diabolus Interp̄. Chriſtus Diabolus. Thitichus Jeſus. Amen. Interp̄. Paulus. Timothe⁹ Jeſus. Chriſtus Philippiſ

mis:aut decipiēs:ſiue maledictio eorū. ¶ Cilicia) Voluens:vel reuoluta.grecum eſt. ¶ Judea.) Laudatio:ſiue confeſſio. 2.

Deinde poſt. ¶ Hieroſolyma) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vł conſumatus. ¶ Barnabas) Filius prophete:vel filius conſolationis. ¶ Tit⁹.) Honorabilis .grecū ē. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Petr⁹) Saxum vel petra.grecum eſt. ¶ Jacobus) Supplantator:vel calcaneū: aut planta ideſt veſtigiū. ¶ Cephas) Petrus ſcilicet a petra.ſyrum eſt. ¶ Johannes) Domini gratia:ſiue domini donum:aut domini miſericordia ¶ Antiochia) Pro vehiculo vł curru.ſ.loco currus: ſiue contra vehiculuꝫ vel currum.grecuꝫ eſt. ¶ Judei) Laudantes:ſiue confitentes. ¶ Judeus) Laudans: ſiue confitens. 3.

O Inſenſati. ¶ Galate) Lactantes:vel lactei.grecuꝫ eſt. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Judeus.) Laudans:ſiue confitens. ¶ Grecus.) Robuſtus:vł fortis.grecum eſt. 4.

Dico autem. ¶ Abba) Pater.ſyrum eſt. ¶ Chriſtus) Vnct⁹.grecū ē. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Abraam) Pater multitudinis. ¶ Syna.) Rubus: vel ſyna ce inimicicia. ¶ Arabia.) Veſpera: aut veſpertina:vł fideiuſſio:ſiue ſuauitas:aut coruus vel cornua:ſeu deſertum:aut ſalix:vel commixta. ¶ Agar.) Aduena:ſiue peregrina:aut ruminans:vel timens. ¶ Hieruſalem.) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel cōſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Iſaac) Riſus. 5.

STate. ¶ Paulus) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus ſcilicet appoſtolorum:⁊ ideo maxim⁹ quia minimus. ¶ Chriſtus.) Vnctus.grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. 6.

SI ſpiritu. ¶ Chriſtus) Vnctuſ.grecū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Iſrael) Preualens:ſiue dominans cū deo. ¶ Amen) Vere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ad galatas.

Incipit epiſtola ad Epheſios. ca.j.

PAulus apoſtolus. ¶ Paulus.) Os tube: ſiue mirabilis:aut latine minimus ſcilicet apoſtolorum:⁊ ideo maximus quia minim⁹. ¶ Apoſtolus.) Miſſus.grecum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. ¶ Epheſus.) Deſiderabilis.grecum eſt. 2.

ET vos. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Iſrael) Preualens ſiue dominans cum deo. ¶ Apoſtoli) Miſſi.grecum eſt. 3.

HUius rei gratia. ¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus ſcilicet apoſtolorum :et ideo maximus quia minim⁹. ¶ Chriſtus) Vnctus. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Apoſtoli) Miſſi.grecū eſt. ¶ Amen) Vere:ſiue fideliter. 4.

OBſecro itaqꝫ. ¶ Chriſtus) Vnctus. grecum eſt. ¶ Apoſtoli) Miſſi.grecum eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Diabolus.) Criminator: ſiue calumpniator:vel accuſator .grecum eſt. 5.

EStote ergo. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum eſt. 6.

FIlij obedite. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecū ē. ¶ Diabolus) Criminator:ſiue calumpniator: aut accuſator.grecum eſt. ¶ Tithicus.) In greco tichychus:⁊ interpretatur caſualis vel contingēs.grecū eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Amen.) Vere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ad Epheſios.

Incipit epiſtola ad Philippenſes.

¶ Capitulum primum.

PAulus et. ¶ Paulus) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apoſtolorum: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deuꝫ:aut precioſus deo. grecuꝫ eſt ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecum eſt. ¶ Philippis.) Bellicoſa: ſiue amatrix equorum .grecum eſt. 2.

SI qua ergo. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecuꝫ eſt. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Timotheus.) Honor dei: ſiue honorans deum:aut precioſus deo.grecum eſt. ¶ Epaphroditus) Venuſtus:ſiue iocundus:grecū eſt. ¶ Apoſtolus) Miſſus.grecum eſt. 3.

DE cetero. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecuꝫ eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Iſrael.) Preualens ſiue dominans cum deo. ¶ Beniamin) Filius dextre. ¶ Hebreus.) Trāſiēs:ſiue iratus:aut pregnās:vł ſyriace frumētū. ¶ Hebrei) Idē.p.n. ¶ Phariſeus) Diuiſ⁹. 4.

ITaqꝫ fratres. ¶ Euchodia.) In greco Euodia:et interpretatur bonus odor:vel bene olens. grecum eſt. ¶ Synticen.) Colloquēs:vel confabulās. grecum eſt. ¶ Clemens.) Latinum eſt: ſignificatqꝫ mitem vel modeſtum. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecuꝫ eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Philippenſes.) Bellicoſi:ſiue amatores equorum.grecum eſt. ¶ Macedonia) Excelſa: vel eminens.grecuꝫ eſt. ¶ Theſſalonica) Dei altera victoria: aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie.grecū ē. ¶ Epaphroditus) Venuſtus:ſiue iocūdus.grecū eſt. ¶ Amē Vere:ſiue fideliter. ¶ Ceſar) A ceſo matris vtero dictus eſt:vel a ceſarie ideſt coma vel capillatura cū qua ortus eſt :vel quod ceſios ideſt glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinum eſt.

¶ Explicit epiſtola ad Philippenſes.

Incipit epiſtola ad Coloſſenſes. ca.j.

PAulus apoſtolus. ¶ Paulus) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apoſtolorum:⁊ ideo maxim⁹ qꝛ minimus. ¶ Apoſtolus) Miſſus.grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus) Vnctus. grecum eſt. ¶ Timotheus.) honor dei:ſiue honorans deū:aut precioſus deo.grecum eſt. ¶ Coloſſis) Punitio: vel ſuppliciū.grecū ē. ¶ Epaphras) Spumans.grecū ē. 2.

VOlo .n. ¶ Laodicia) Populus iuſtus. grecuꝫ ē. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus) Vnctus. grecū eſt. ¶ Neomenia.) Nouilunium. grecū eſt. ¶ Sabbatum) Requies:ſiue ceſſatio. 3.

IGitur. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecum eſt. ¶ Judei) Laudātes:ſiue cōfitētes. ¶ Jeſus) Saluator. 4

DOmini. ¶ Chriſtus) Vnct⁹.grecū ē. ¶ Titich⁹) In greco tichychus:⁊ interpretatur caſualis vł cōtingens.grecum eſt. ¶ Oneſimus.) Vnus.grecum eſt. ¶ Ariſtarchus) Optimus princeps.grecū eſt. ¶ Marcus.) Limatus:vel fricatus:aut expolitus ideſt a rubigine abſterſus. ¶ Barnabas) Filius prophete :vel filius conſolationis. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Juſtus) Latinum eſt. ¶ Epaphras) Spumans.grecū eſt. ¶ Laodicia) Populus iuſtus.grecum eſt ¶ Jerapolis.) Sacra ciuitas. grecum eſt. ¶ Lucas) Hebraice ipſi reſurrectio:vel latine a luce. ¶ Demas) Popularis vel plebeius:aut pinguis.grecū eſt ¶ Nimpha.) Sponſa.grecum eſt. ¶ Laodicenſes) Populi iuſti.grecū eſt. ¶ Archippus) Princeps ſiue prefectus equorum. grecuꝫ ē ¶ Paulus) Os tube:ſiue mirabilis :aut latine minimus ſcilicet apoſtolorum:⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Amen.) Vere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ad Coloſſenſes.

Incipit epiſtola prima ad theſſalonicenſes.

¶ Capitulum primum.

PAulus. ¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apoſtolorum:⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Syluanus) Latinum eſt a ſylua. ¶ Timotheus.) Honor dei vel honorās deū:aut precioſus deo. grecū eſt. ¶ Theſſalonicenſes) Dei altera victoria:aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie. grecū ē. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus.) Vnctus.grecum eſt. ¶ Macedonia) Excelſa:vel eminens.grecum eſt. ¶ Achaia) Dolor:vel triſtitia.grecum eſt. 2.

NAm et ipſi. ¶ Philippis) Bellicoſa:ſiue amatrix equorum.grecum eſt. ¶ Chriſtus.) Vnctus.grecū

Interp̄. Chriſtus Jeſus. Timothe⁹ Epaphro. Apoſtolus Interp̄. Chriſtus. Jeſus. Iſrael. Beniamin Hebreus Interp̄. Euodia. Synticen. Clemens. Chriſtus. Jeſus. Philippē Macedo. Theſſalo. Epaphro. Amen. Ceſar. Interp̄. Paulus. Apoſtolus Jeſus. Chriſtus Timothe⁹ Coloſſis. Epaphras Interp̄. Laodicia. Jeſus. Chriſtus Neomenia Sabbatuꝫ Interp̄. Chriſtus Titichus. Oneſim⁹. Ariſtar. Marcus Barnabas Jeſus. Juſtus. Epaphras Laodicia. Jerapolis Lucas. Demas Nimpha. Laodicen. Archipp⁹. Paulus Amen. Interp̄. Paulus. Syluanus Timothe⁹ Theſſalo Jeſus. Chriſtus Macedo Achaia Interp̄. Philippiſ Chriſtus

Digitized by Google

eſt.¶ Apoſtoli.) Miſſi.grecum eſt.¶ Judea) Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Jeſus) Saluator.¶ Judei) Laudantes:ſiue confitentes.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus .ſ.apoſtolorum : ⁊ ideo maximus quia minimus.¶ Sathanas) Contrarius:ſiue aduerſarius. 3.

PRopter quod.¶ Athene) Sine cumulo:vel ab athena ideſt minerua mineruales.grecū eſt.¶ Timotheus.) Honor dei:vel honorans deum: aut precioſus deo.grecum eſt.¶ Chriſtus) Unctus . grecum eſt.¶ Jeſus) Saluator.¶ Amen) Uere:ſiue fideliter. 4.

DE cetero.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Macedōia) Excelſa:vel eminens.grecuꝫ eſt.¶ Chriſtus) Unctꝰ. grecum eſt. 5.

DE tpibus.¶ Jeſus) Saluator.¶ Chriſtus) Unctus.grecum eſt.¶ Amen) Uere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola prima ad Theſſalonicenſes.

Incipit epiſtola ſecūda ad Theſſalonicenſes

¶ Capitulum primum.

PAulus.¶ Paulus) Os tube :ſiue mirabilis:aut latine minimꝰ .ſ.apoſtolorū : ⁊ ideo maximus quia minimus . ¶ Syluanus .) Latinum eſt a ſylua.¶ Timotheus.) Honor dei:vel honorans deum : aut precioſus deo.grecum eſt. ¶ Theſſalonicenſes) Dei altera victoria:aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie . grecum eſt . ¶ Jeſus) Saluator.¶ Chriſtus.) Unctus.grecū ẽ. 2.

ROgamus. ¶ Jeſus) Saluator.¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt.¶ Sathanas.) Contrarius: ſiue aduerſarius. 3.

DE cetero.¶ Chriſtus.) Unctus.grecum eſt.¶ Jeſus) Saluator.¶ Paulus.) Os tube.ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apoſtolorum: ⁊ ideo maximꝰ quia minimus.¶ Amen) Uere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ſecunda ad Theſſalonicēſes.

Incipit epiſtola prima ad Timotheum.

¶ Capitulum primum.

PAulus apoſtolus.¶ Paulus) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus ſcilicet apoſtolorum:⁊ ideo maximus quia minimꝰ. ¶ Apoſtolus.) Miſſus.grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator.¶ Chriſtus) Unctus . grecum eſt.¶ Timotheus) Honor dei :.vel honorans deum:aut precioſus deo.grecum eſt.¶ Epheſus) Deſiderabilis.grecum eſt.¶ Macedonia.) Excelſa : vel eminens.grecum eſt.¶ Amen) Uere: ſiue fideliter.¶ Hymeneus) Carmen nuptiale.grecuꝫ eſt . ¶ Alexander.) Adiutor ſiue auxiliator virilis vel fortiſſimus .grecum eſt.¶ Sathanas) Contrarius:ſiue aduerſarius. 2.

OBſecro.¶ Chriſtus) Unctus:grecum eſt . ¶ Jeſus) Saluator.¶ Apoſtolus) Miſſus.grecum eſt. ¶ Adam) Homo:ſiue terrenus:aut ruffus: vel ſanguineus.¶ Eua) Uiua:vel viuens. 3.

FJdelis ſermo.¶ Diabolus.) Criminator:ſiue calumpniator:aut accuſator.grecum eſt. ¶ Chriſtꝰ) Unctus.grecuꝫ eſt.¶ Jeſus) Saluator.¶ Timotheꝰ) Honor dei:ſiue honorans deum:aut precioſus deo.grecum eſt. 4.

SPiritus autem.¶ Chriſtus) Unctus. grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. 5.

SEniorem.¶ Chriſtus.) Unctus.grecuꝫ eſt. ¶ Sathanas.) Contrarius:ſiue aduerſarius .¶ Jeſus) Saluator. 6.

QUicunqꝫ.¶ Jeſus) Saluator .¶ Chriſtus) Unctus.grecuꝫ eſt.¶ Diabolus) Criminator:ſiue calumpniator:aut accuſator.grecuꝫ eſt.¶ Pontius) Marinus.grecum eſt.¶ Pilatus) Conſtringens : vel conſtrictus.grecum eſt.¶ Amẽ) Uere:ſiue fideliter.¶ Timotheus) Honor dei:vel honorans deum:aut precioſus deo.grecum eſt.

¶ Explicit epiſtola prima ad Timotheum.

Incipit epiſtola ſecunda ad Timotheuꝫ.

¶ Capitulum primum.

PAulus apoſtolus. ¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apoſtolorum:⁊ ideo maximꝰ quia minimus.¶ Apoſtolus) Miſſus.grecuꝫ eſt.¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus) Unctus . grecum eſt. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum:aut precioſus deo.grecum eſt.¶ Loide.) Melior.grecuꝫ eſt.¶ Eunice) Bona victoria.grecum eſt.¶ Aſia) Limoſa vel cenoſa.grecum eſt.¶ Philetus) In greco fygellus:⁊ interpretatur fugitiuus.grecum eſt.¶ Hermogenes) Mercurio genitus:aut lucri generatio:vel refugium generatiōis. grecum eſt.¶ Oneſiphorus.) Utilitatem afferens.grecum eſt.¶ Roma.) Ualens vel valentia : aut potens: vel robuſta.grecum eſt . ¶ Epheſus) Deſiderabilis . grecum eſt. 2.

TU ergo.¶ Chriſtus) Unctus.grecum eſt . ¶ Jeſus) Saluator.¶ Dauid.) Dilectus . ¶ Hymeneus) Carmen nuptiale.grecum eſt.¶ Philetus.) Amabilis.grecum eſt.¶ Diabolus.) Criminator: ſiue calūpniator:aut accuſator.grecum eſt. 3.

HOc autem.¶ Jamnes) In greco iannes cum duplici.n.⁊ hebraice interpretatur reſpondens:vel incipiēs loqui:aut afflictus:vel humiliatus : aut pauper. ¶ Mambres) Rebellis:aut amarus:vel comminutans: aut permutans:ſꝫ in greco ſcribitur iambres: ⁊ hebraice poteſt interpretari mare cum egeſtate vel paupertate.¶ Moyſes) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de aqs.¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru . ſ.loco currus:ſiue contra vehiculum vel currum.grecum ẽ.¶ Iconium) Ueniens.grecum eſt.¶ Lyſtris) Diſſoluentes.grecum eſt.¶ Chriſtus) Unctus.grecum eſt.¶ Jeſus) Saluator. 4.

TEſtificor. ¶ Jeſus.) Saluator.¶ Chriſtus.) Unctus. grecum eſt.¶ Demas) Popularis:vel plebeius:aut pinguis.grecum eſt . ¶ Theſſalonica) Dei altera victoria:aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie. grecum eſt.¶ Creſcens.) Latinū eſt a creſcēdo . ¶ Galatia) Lactans vel lactea.grecum eſt.¶ Titus) Honorabilis.grecuꝫ eſt.¶ Dalmatia) Lampas fruſtratoria: aut fulgur vanitatis.grecum eſt. ¶ Lucas) Hebraice ipſi reſurrectio:vel latine a luce.¶ Marcus) Limatuſ: vel fricatus:aut expolitus ideſt a rubigine abſterſus. ¶ Titichus.) In greco tychicus:⁊ interpretatur caſualis:vel contingens.grecum eſt.¶ Epheſus) Deſiderabilis.grecum eſt.¶ Troade) Perforata .grecum eſt. ¶ Carpum) Fructus vel fructuoſus. grecum eſt.¶ Alexander) Adiutor ſiue auxiliator virilis vel fortiſſimꝰ. grecum eſt.¶ Amen.) Uere:ſiue fideliter.¶ Priſca.) In greco priſcilla:⁊ eſt diminutiuuꝫ huius nominis priſca:quod interpretatur antiqua.latinuꝫ eſt.¶ Aquila) Latinum eſt.¶ Oneſiphorus) Utilitatem afferēs.grecum eſt.¶ Eraſtus.) Amabilis.grecum eſt . ¶ Corinthus) Saturitas:vel ſacietas:aut ornamentum. grecuꝫ eſt.¶ Trophimus) Nutritus:ſiue educatus.grecum ẽ. ¶ Miletum.) Rubra:vel coccinea.grecum eſt. ¶ Eubolus.) Prudens:aut beneconſulens.grecuꝫ ẽ.¶ Pudens.) Latinum eſt . ¶ Linus) Rete vel retiaculum. grecum eſt.¶ Claudia) Latinum eſt.¶ Amen) Uere: ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ſecunda ad Timotheū.

Incipit epiſtola ad titūꝫ.ca.j.

PAulꝰ ſeruꝰ.¶ Paulꝰ) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apoſtolorum : ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Apoſtolus.) Miſſus.grecuꝫ ẽ. ¶ Jeſus.) Saluator.¶ Chriſtus.) Unctus. grecū eſt.¶ Titus.) Honorabilis.grecuꝫ eſt.¶ Creta.) Carnea:vel carnalis.grecū ẽ. ¶ Cretenſes) carnei:vel carnales.grecum eſt. 2.

TU autem.¶ Jeſus) Saluator.. ¶ Chriſtus) Unctꝰ.grecū ẽ. 3.

ADmone illos.¶ Jeſus.) Saluator . ¶ Chriſtus) Unctus grecum eſt.¶ Artheman.) Integer: vel i

Apoſtoli. Jeſus. Judei. Paulus. Sathanas Interp̄. Athene. Timotheꝰ Chriſtus Jeſus. Amen. Interp̄. Jeſus. Chriſtus Amen. Interp̄. Paulus. Syluanus Timotheꝰ Theſſalo. Jeſus Chriſtus Interp̄. Jeſus Chriſtus Sathanas Interp̄. Chriſtus Jeſus. Paulus Amen. Interp̄. Paulus. Apoſtoluſ Jeſus. Chriſtus Timotheꝰ Epheſus. Macedo. Amen. Hymeneꝰ. Alexander Sathanas Interp̄. Chriſtus. Apoſtoluſ Adam. Eua. Interp̄. Diabolus. Chriſtus Jeſus. Timotheꝰ Interp̄. Chriſtus Sathanas Jeſus Interp̄. Jeſus. Chriſtus Diabolus. Pontius. Pilatus. Amen. Timotheꝰ

Interp̄. Paulus. Apoſtoluſ Jeſus. Chriſtus Timotheꝰ Loide. Eunice. Aſia. Philetus. Hermoge. Oneſipho Roma. Epheſus. Interp̄. Chriſtus Jeſus. Dauid. Hymeneꝰ. Philetus Interp̄. Jamnes. Mambres Moyſes. Antiochia Iconium. Lyſtris. Chriſtus. Jeſus. Interp̄. Jeſus. Chriſtus. Demas Theſſalo. Creſcens. Galatia. Titus. Dalmatia. Lucas. Marcus Titichus. Epheſus. Troade Carpum. Alexander Amen. Priſca. Aquila. Oneſipho Eraſtus. Corinthus Trophimꝰ Miletum. Eubolus. Pudens Linus. Claudia. Amen. Interp̄. Paulus Apoſtoluſ Jeſus. Chriſtus Titus. Creta. Cretenſes. Interp̄. Jeſus Chriſtus Interp̄. Jeſus. Chriſtus Artheman

Digitized by Google

Titichus. Nicopolis Zena. Apollo Amen.

colūmis:aut venuſtus.grecuꝫ eſt.¶ Titichus.)In greco tychicus:⁊ interpretatur caſualis:vel contingēs.grecum eſt.¶ Nicopolis.)Victorie ciuitas:vel victorioſa ciuitas.grecum eſt.¶ Zena.)Viuens.grecuꝫ eſt. ¶ Apollo.)Perdens:vel deſtruens.grecuꝫ eſt.¶ Amen.)Vere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ad Titum.

Interp̄. Paulus Chriſtus Jeſus. Timothe⁹ Phile. Appia. Archipp⁹ Oneſimus Epaphras Marcus Ariſtar. Demas Lucas. Amen.

Incipit epiſtola ad Philemonem. ca.j.

PAulus vinctus.¶ Paulus)Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minim⁹.ſ.apoſtolorū:⁊ ideo maximus quia minimus.¶ Chriſtus.)Vnct⁹.grecum eſt.¶ Jeſus.)Saluator.¶ Timotheus)Honor dei: vel honorās deum:aut precioſus deo.grecum ē.¶ Philemon.)Deoſculans.grecū eſt.¶ Appia.) Producens vel pulullans.grecum eſt.¶ Archippus)Princeps ſiue prefectus equorū.grecū eſt.¶ Oneſimus.)Vtilis.grecū eſt.¶ Epaphras.) Spumans.grecum eſt.¶ Marcus.)Limatus:vel fricatus:aut expolitus ideſt a rubigine abſterſus.¶ Ariſtarchus)Optimus princeps.grecuꝫ eſt.¶ Demas.) Popularis vel plebeius:aut pinguis.grecum eſt.¶ Lucas)Hebraice ipſi reſurrectio:vꝉ latie a luce.¶ Amē) Vere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola ad philemonem.

Interp̄. Jeſus. Diabolus. Abraam. Interp̄. Apoſtolus Jeſus. Moyſes. Chriſtus. Egyptus Interp̄. Aaron. Chriſtus Melchiſe. Interp̄. Chriſtus. Abraam. Jeſus. Melchiſe. Interp̄. Melchiſe. Salem. Abraam. Leui. Aaron. Juda. Moyſes. Interp̄. Manna. Aaron. Cherubim Chriſtus Moyſes. Jeſus Interp̄. Abel. Cayn. Enoch. Noe. Abraam. Jſaac. Jacob. Sara. Eſau. Joſeph.

Incipit epiſtola ad Hebreos. ca.j.

MVltifarie multiſqꝫ modis. 2.

PRopterea.¶ Jeſus)Saluator.¶ Diabolus)Criminator ſiue calumpniator:aut accuſator.grecū eſt.¶ Abraam)Pater multitudinis. 3.

VIde fratres.¶ Apoſtolus)Miſſus.grecum eſt.¶ Jeſus.)Saluator.¶ Moyſes.)Attract⁹ vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.¶ Chriſtus.)Vnctus.grecum eſt.¶ Egyptus.)Anguſtie:ſiue tribulationes. 4.

TImeamus ergo.¶ Dauid)Dilectus.¶ Jeſus)Saluator.¶ Sabbatiſmus)Requies:ſiue ceſſatio. 5.

OMnis naqꝫ.¶ Aarō.)Mons:ſiue montanus:aut docens ſiue concipiens.¶ Chriſtus.)Vnctus.grecum eſt.¶ Melchiſedech.)Rex iuſtitie. 6.

QVapropter.¶ Chriſtus.)Vnctus.grecum ē.¶ Abraaꝫ.)Pater multitudinis.¶ Jeſus)Saluator.¶ Melchiſedech.)Rex iuſtitie. 7.

HIc enim.¶ Melchiſedech.)Rex iuſtitie.¶ Salem)Pax.¶ Abraaꝫ)Pater multitudinis.¶ Leui.)Copulatus.¶ Aaron.)Mons:ſiue montanus:aut docens:ſiue concipiens.¶ Juda.)Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis. 8.

CApitulum autem.¶ Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.¶ Jſrael.)Preualēs ſiue dn̄ans cuꝫ deo.¶ Juda.)Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Egyptus)Anguſtie:ſiue tribulationes. 9.

HAbuit quidem.¶ Manna.)Preparatio:aut qd.¶ Aaron.)Mons:ſiue montanus:aut docēs ſiue concipiens.¶ Cherubim.)Quaſi magiſtri:vel quaſi multiplicantes:aut quaſi pugnantes:vel cognitionem aut ſcientiam multiplicantes.¶ Chriſtus)Vnctus.grecum eſt.¶ Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.¶ Jeſus)Saluator. 10.

VMbram.¶ Chriſtus.)Vnctus.grecum eſt.¶ Jeſus.)Saluator.¶ Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis. 11.

EſSt autem.¶ Abel.)Vanitas:vel anhelitus:aut ſyriace vapor.¶ Cayn.)Poſſeſſio:vel poſſeſſus.¶ Enoch)Dedicatus:vel diſciplinatus:aut morigeratus.¶ Noe.)Conſolatio:vel requies.¶ Abraā.)Pater multitudinis.¶ Jſaac)Riſus.¶ Jacob.)Supplātator.vel calcaneū:aut planta ideſt veſtigiuꝫ.¶ Sara.)Domina:vel princeps.¶ Eſau.)Faciens vel operās:aut tinea eius.¶ Joſeph.)Augmentum:vel ꝓfectus.

Jſrael. Moyſes. Pharao. Egyptii. Chriſtus Egyptus. Paſcha. Hiericho. Raab. Gedeon. Barach. Samſon. Jepte. Dauid. Samuel. Interp̄. Jeſus Eſau. Moyſes. Syon. Hieruſalē. Abel. Interp̄ Jeſus. Chriſtus Amen. Timothe⁹ Jtalia.

¶ Jſrael)Preualens ſiue dominans cuꝫ deo.¶ Moyſes.)Attractus vel aſſūptus:ſubaudi ꝺ aquis.¶ Pharao.)Diſſipans:ſiue diſcooperiens:aut nudans:vel ſyriace vindicans.¶ Egyptij.)Anguſtiantes:ſiue tribulantes.¶ Chriſtus.)Vnctus.grecum eſt.¶ Egypt⁹.)Anguſtie:ſiue tribulationes.¶ Paſcha.)Tranſitus:vel claudicatio.¶ Hiericho.)Luna vel menſis:aut odor eius.¶ Raab)Lata:ſiue dilatata:aut platea.¶ Gedeon)Conterēs vel confringens:aut ex ſyro ⁊ hebreo abſciſio iniquitatis.¶ Barach.)Fulgur:ſiue in vanuꝫ aut in vacuum.¶ Samſon)Sol eius:aut nominis iteratio vel ſecundatio aut mutatio:vel nomen dormientis:aut ibi dormiens:vel ſyriace ſeruiciū aut miniſteriū eius.¶ Jepte.)Aperiens.¶ Dauid.)Dilectus.¶ Samuel)Poſtulatus a deo:aut nomen eius a deo. 12.

IDeoqꝫ ⁊ nos.¶ Jeſus.)Saluator.¶ Eſau.)Faciens:vel operans:aut tinea eius.¶ Moyſes.)Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.¶ Syon.)Aceruus:aut tumulus vel ſpecula:aut ſiccitas.¶ Hieruſalem.)Viſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶ Abel)Vanitas:ſiue anhelitus:aut ſyriace vapor. 13.

CHaritas.¶ Jeſus)Saluator.¶ Chriſtus)Vnctus.grecum eſt.¶ Amen)Vere:ſiue fideliter.¶ Timotheus)Honor dei:vel honorans deum:aut ꝓcioſus deo.grecum eſt.¶ Jtalia)Ab italo rege dicta ē:vel ab italis ideſt vitulis:eo quod illa regio vitulis abūdat.latinum eſt.

¶ Explicit epiſtola ad hebreos.

Interp̄. Theophi. Jeſus. Apoſtoli. Hieroſoly. Johannes Jſrael. Hieruſalē. Judea. Samaria. Galilei. Hieroſoly. Sabbatuꝫ Petrus. Jacobus. Andreas Philipp⁹ Thomas. Bartholo. Mattheus Alpheus. Symon. Zelotes. Judas. Maria. Dauid. Achelde. Joſeph Barſabas. Juſtus. Matthias Interp̄. Hieruſalē. Judei. Galilei. Parthi. Medi. Elamite. Meſopo. Judea. Cappado. Pontus. Aſia.

Incipit liber actuum Apoſtolorum. ca.j.

PRimum quidem.¶ Theophilus.)Amicus dei:vel deo dilectus.grecum eſt.¶ Jeſus)Saluator.¶ Apoſtoli)Miſſi grecum eſt.¶ Hieroſolyme)Viſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶ Johannes)Domini gratia:ſiue domini donum:aut domini miſericordia.¶ Jſrael)Preualens ſiue dominans cum deo.¶ Hieruſalem)Viſio pacis:aut viſio ꝑfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶ Judea)Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Samaria)Cuſtodia:vel adamas:aut vepres vel ſpina:ſeu fex ei⁹.¶ Galilei)Volubiles:ſiue volutabiles:aut rotantes.¶ Hieroſolyma.)Idē qꝺ hieruſalem ſupra.¶ Sabbatum)Requies:ſiue ceſſatio.¶ Petrus)Saxum:ſiue petra.grecum eſt.¶ Jacobus)Supplantator:vel calcaneum:aut planta ideſt veſtigium.¶ Andreas)Virilis vel fortiſſimus.grecū eſt.¶ Philippus)Bellicoſus:ſiue amator equorum.grecū eſt.¶ Thomas)Abyſſus:vel geminus:⁊ grece didymus appellatur:qꝺ interpretatur gemellus.i.ille qui cum alio vno ⁊ eodem partu naſcitur.¶ Bartholomeus.)Filius ſuſpendentis aq̄ſ.¶ Mattheus.)Donatus.¶ Alpheus.)Milleſſimus:vel doctus:aut dux.¶ Symon.)Audiēs:vel obediēs.¶ Zelotes.)Emulator.grecum eſt.¶ Judas.)Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Maria.)Exaltata:vel amaritudinis mare:aut myrrha maris:ſiue doctrix vel magiſtra maris:aut ex ſyro ⁊ hebreo domina maris.¶ Dauid.)Dilectus.¶ Acheldemach)Ager ſanguinis.ſyrum ē.ſcribi debet acheldema.¶ Joſeph.)Augmentum:vel profectus.¶ Barſabas.)Filius reuerſionis vel cōuerſionis:aut filius quietis:ſeu filius iuramenti.¶ Juſt⁹.)Latinum eſt.¶ Matthias.)Donum dn̄i. 2.

ETcum.¶ Hieruſalem.)Viſio pacis:aut viſio ꝑfecta vel conſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶ Judei)Laudantes:ſiue confitentes.¶ Galilei)Volubiles:ſiue volutabiles:aut rotātes.¶ Parthi.)Lingua ſcythica dicuntur fugaces:vel exules.¶ Medi.)Menſurantes:ſiue abundantes:aut induti.¶ Elamite)Adoleſcētes:ſiue occulti:aut ſecꝉa.¶ Meſopotamia.)Regio eſt ſic appellata eo qꝺ duob⁹ fluuiis eufrate.ſ.ambiatꝉ ⁊ tygri:meſos.n.medius:potamos vo fluuius interp̄tatꝉ.grecū ē.¶ Judea)Laudatio:ſiue ꝯfeſſio.¶ Cappadocia)In hebreo dꝛ captor:⁊ interp̄tatur ſpherula:ſiue pomū:aut vola vel palma turturis vel exploratorꝫ.¶ Pōtus.)Mare:grecū eſt.¶ Aſia)

Digitized by Google

Phrigia. Pamphi. Egyptus. Lybia. Cirene. Romani. Proſelyti. Cretes. Arabes. Petrus. Johel. Iſraelite. Jeſus. Nazaren⁹ Dauid. Chriſtus. Iſrael. Apoſtoli.

Limoſa vel cenoſa.grecũ eſt.¶ Phrigia) Sicca:vl̃ ar-
dẽs.grecũ eſt.¶ Pãphilia.) Tota dilecta vel amabi-
lis.grecũ eſt.¶ Egyptus) Anguſtie:ſiue tribulatiões.
¶ Lybia.) Hebraice dr̃ phut:⁊ īterp̄tat̃ aphrica:aut ſy
riace craſſa:vel pinguis.¶ Cirene.) Paries: ſiue tra-
bes:aut frigiditas:vel occurſus.¶ Romani.) Valen-
tes:aut potentes:vel robuſti. grecũ eſt. ¶ Proſelyti)
Aduene:ſiue peregrini.grecũ eſt.¶ Cretes.) Carnei:
ſiue carnales.grecũ eſt.¶ Arabes) Veſpertini: aut fi-
deiuſſores:ſiue ſuaues:aut campeſtres:vel corui: aut ſa
lices:vel mixtiones.¶ Petrus.) Saxũ:vel petra. gre
cũ eſt.¶ Johel.) Volẽs:ſiue icipiẽs:aut iurãs. ¶ Iſra
elite.) De iſrael qđ interpretat̃ p̄ualẽs ſiue dñans cũ
deo.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Nazarenus.) Sanctifica-
tus:aut ſeparatus:vel coronat⁹:ſi aũt per ſade lr̃am ſcri
bat̃ interp̄tat̃ cuſtos:ſiue floridus:aut virgultũ. ¶ Da-
uid) Dilect⁹.¶ X̄ps) Vnct⁹.grecũ ē.¶ Iſrael.) Pre-
ualẽs ſiue dñans cũ dō.¶ Apoſtoli.) Miſſi.grecũ ē. 3.

Interp̄. Petrus. Johannes Jeſus. Chriſtus Nazaren⁹ Salomon Abraam. Iſaac. Jacob. Pilatus. Moyſes. Samuel.

PEtrus aũt.¶ Petrus.) Saxũ:vel petra.grecũ ē.
¶ Johãnes.) Dñi grã:ſiue dñi donũ:aut dñi mia.
¶ Jeſus.) Saluator.¶ Chriſtus.) Vnctus. grecum ē.
¶ Nazarenus.) Sanctificatus:aut ſeparatus:vel coro-
natus:ſi aũt per ſade lr̃az ſcribat̃ interpretat̃ cuſtos: ſi-
ue floridus:aut virgultũ.¶ Salomõ.) Pacific⁹. ¶ A-
braã.) Pr̃ multitudinis.¶ Iſaac.) Riſus. ¶ Jacob.)
Supplãtator:vel calcaneũ:aut plãta.i.veſtigiũ. ¶ Pi-
latus.) Cõſtringẽs:vel cõſtrictus.grecum eſt.¶ Moy-
ſes) Attractus vel aſſũptus:ſubaudi de aquis. ¶ Sa-
muel.) Poſtulatus a deo:aut nomen eius a deo. 4.

Interp̄. Saducei. Jeſus. Hieruſalez Annas. Cayphas. Johannes Alexander Iſrael. Chriſtus Dauid. Herodes. Pontius. Pilatus. Apoſtoli. Joſeph. Barnabas Leuites. Cyprius.

LOquẽtib⁹. ¶ Saducei.) Juſti:ſiue iuſtificati: aut
ſyriace ſciſi vel ſciſmatici.¶ Jeſus.) Saluator.
¶ Hieruſalẽ.) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel cõſu
mata:ſiue timor perfectus vel cõſumatus. ¶ Annas.)
Affligẽs:vel humiliãs:aut rñdens. ¶ Cayphas.) In
ueſtigator:vel ſagax:ſeu vomẽs ore: vel vomit⁹ oris.
¶ Johãnes) Domini grã: ſiue domini donũ: aut dñi
mia.¶ Alexander.) Adiutor:ſiue auxiliator virilis vel
fortiſſimus.grecũ eſt.¶ Petr⁹.) Saxũ: ſiue petra.gre
cũ eſt.¶ Iſrael.) Preualens ſiue dominans cum deo.
¶ Chriſtus.) Vnctus.grecũ eſt. ¶ Nazarenus.) San
ctificatus:aut ſeparat⁹:vel coronat⁹: ſi aũt p ſade lr̃am
ſcribat̃ iterp̄tatur cuſtos:ſiue floridus: aut virgultum.
¶ Dauid.) Dilectus.¶ Herodes.) Pellis glīa:vl̃ pel
libus gloriãs:ſiue mõs glorie vel arrogãtie:aut ſyriace
draco ignitus.¶ Pontius) Marinus.grecũ eſt.¶ Pi
latus.) Conſtringẽs:vel cõſtrict⁹.grecũ eſt. ¶ Apoſto
li.) Miſſi.grecũ eſt.¶ Joſeph) In greco ioſes.⁊ hebra
ice põt interpretari parcẽs: vel eleuatus: aut exiſtens.
¶ Barnabas.) Filius conſolationis.¶ Leuites.) Co
pulatus.¶ Cyprius) Pulcher.grecum eſt. 5.

Interp̄. Ananias. Saphyra. Apoſtoli. Petrus. Sathanas Salomon. Hieruſalez Saducei. Gamaliel. Iſraelite. Theodas. Judas. Galileus.

VIr ãt.¶ Ananias.) Gratia domini: ſiue miſericor
dia domini:aut donũ domini. ¶ Saphyra.) Nar
rãs:vel numerãs:aut libraria:vel litteraria: aut ſyriace
formoſa.¶ Apoſtoli) Miſſi.grecũ ē.¶ Petr⁹.) Saxũ
vel petra.grecũ eſt.¶ Sathanas.) Cõtrarius ſiue ad
uerſarius.¶ Salomõ.) Pacificus.¶ Hieruſalẽ.) Vi
ſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor p
fectus vel cõſumatus.¶ Saducei.) Juſti:ſiue iuſtifica
ti:aut ſyriace ſciſi vel ſciſmatici. ¶ Iſrael) Preualens
ſiue dominãs cũ deo.¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Phariſe
us.) Diuiſus.¶ Gamaliel.) Retributio dĩ:aut camel⁹
dei:ſiue ablactatus dei.¶ Iſraelite.) De iſrael qđ iter
pretatur p̄ualẽs ſiue dominãs cũ deo. ¶ Theodas.)
Fluẽs aqua.grecũ eſt.¶ Judas) Laudatio: ſiue confeſ
ſio.¶ Galile⁹.) Volubilis:ſiue volutabilis: aut rotãs.
¶ Chriſtus.) Vnctus.grecum eſt. 6.

Interp̄. Greci. Hebrei. Stephan⁹ Philipp⁹ procorus. Nicanor. Thimon. parmena. nicolaus.

IN diebus illis.¶ Greci.) Robuſti: vel fortes. gre
cum eſt.¶ Hebrei) Tranſeuntes:ſiue irati:aut pre
gnãtes:vel ſyriace frumenta.¶ Apoſtoli.) Miſſi. gre
cum eſt.¶ Stephanus.) Corona vel coronatus. grecũ
eſt.¶ Philippus.) Bellicoſus:ſiue amator equorum.
grecum eſt.¶ Procorus.) Expeditus vel facilis: aut
promptus:ſiue paratus.grecum eſt. ¶ Nicanor.) Vi
ctor vel victorioſus.grecũ eſt.¶ Thimon.) Honorabi
lis vel precioſus.grecũ eſt.¶ Parmena.) Permanẽs.
grecũ eſt.¶ Nicolaus.) Victoria plebis.grecum eſt.

¶ Antiochenus.) Pro vehiculo vel curru.ſ. loco cur-
rus:aut cõtra vehiculũ vel currũ.grecũ eſt. ¶ Hieruſa-
lem.) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſi-
ue timor perfectus vel conſumatus.¶ Libertini) Lati
num eſt.i.filij manumiſſorum.¶ Cyrenenſes.) Parie-
tes:vel trabes:aut frigidi:vel occurrentes. ¶ Alexan-
drini).Adiutores ſiue auxiliatores viriles vel fortiſſi-
mi.grecũ eſt.¶ Cilicia) Voluens vel reuoluta. grecuz
eſt.¶ Aſia) Limoſa vel cenoſa.grecũ eſt. ¶ Moyſes)
Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis.¶ Jeſus.)
Saluator.¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut ſepara-
tus:vel coronatus:ſi aũt per ſade litteram ſcribatur in-
terpretatur cuſtos:ſiue floridus:aut virgultum. 7.

Antioche Hieruſalez Libertini. Cyrenẽſes Alexandri Cilicia. Aſia. Moyſes. Jeſus Nazaren⁹

VIri fratres.¶ Abraam.) Pater multitudinis.
¶ Meſopotamia.) Regio ſic appellata:eo quod
duobus fluuijs eufrate ambiatur ⁊ tygri: meſos enim
medius potamos vero fluuius interpretatur.grecũ eſt.
¶ Charran.) Ira: vel ſyriace libertas. ¶ Chaldei.)
Quaſi demones:aut quaſi dep̄datores:vel quaſi mãmil
le:aut quaſi agri.¶ Iſaac.) Riſus.¶ Jacob.) Supplã
tator:vel calcaneũ:aut plãta.i.veſtigium. ¶ Joſeph.)
Augmentum:vel profectus.¶ Egyptus.) Anguſtie: ſi
ue tribulationes.¶ Pharao.) Diſſipans: ſiue diſcoo-
periens:aut nudans:vel ſyriace vindicãs. ¶ Egyptij.)
Anguſtiantes:ſiue tribulantes.¶ Chanaan.) Merca-
tor vel negociator:ſiue cõtritus aut confractus:vl̃ recte
reſpõdens:aut recte affligens.¶ Sichem) Humerus:
ſiue pars:aut manicatio vel matutinatio.¶ Emor.) A-
ſinus:ſiue lutum:aut vinoſus:vel ſyriace grauis:aut põ
deroſus.¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubau
di de aquis.¶ Iſrael.) Preualens ſiue dominãs cum
deo.¶ Madian.) Judiciũ:vel iudicãs:ſiue litigãs: aut
obiurgans.¶ Syna.) Rubus: vel ſyriace inimicitia.
¶ Aaron.) Mons:ſiue montanus:aut docens:ſiue con
cipiens.¶ Moloch.) Regnãs:aut conſiliarius.¶ Rẽ
pha.) Pro hoc in hebreo eſt chium:qđ iterpretatur pla
centa.i.torta adipe conſperſa:ſiue preparatus: aut com
poſitus:hebrei vero dicũt chiun lingua arabica vel pu
nica ſaturnum ſignificare.¶ Babylon) Cõfuſio vl̃ cõ
mixtio.¶ Jeſus) Saluator.¶ Dauid) Dilectus.¶ Sa
lomon) Pacificus.¶ Saulus.) Poſtulatus:ſiue com
modatus:aut ſepultus.¶ Stephanus) Corona vel co
ronatus.grecum eſt. 8.

Interp̄. Abraam. Meſopo. Charran. Chaldei. Iſaac. Jacob. Joſeph. Egyptus. Pharao. Egyptij. Chanaan. Sichem. Emor. Moyſes Iſrael. Madian. Syna Aaron Moloch Rempha Babylon Jeſus. Dauid Saulus ſtephanus

SAulus aũt.¶ Saulus.) Poſtulatus: ſiue cõmoda
tus:aut ſepultus.¶ Hieroſolyme) Viſio pacis: a
ut viſio p̄fecta vel cõſumata:ſiue timor p̄fectus vel con
ſumat⁹.¶ Judea.) Laudatio:ſiue confeſſio. ¶ Sama
ria.) Cuſtodia:vel adamas:aut vepres vl̃ ſpina: ſeu fex
eius.¶ Apl̃i.) Miſſi.grecũ eſt. ¶ Philippus) Belli
coſus:ſiue amator equorũ.grecũ eſt. ¶ Chriſtus) Vn
ctus.grecũ eſt.¶ Symõ.) Audiẽs:vel obediẽs. ¶ Je
ſus.) Saluator.¶ Petrus.) Saxũ:vel petra. grecũ ē.
¶ Johannes.) Dñi grã:ſiue domini donũ: aut domini
mia.¶ Hieroſolyma) Idẽ qđ hieroſolyme.¶ Samari
tani.) Cuſtodes:vel adamãtini:ſiue ſpinoſi: aut feces l
feculẽti.¶ Hieruſalẽ.) Idẽ qđ hieroſolyma.¶ Gaza)
Fortis:aut capra.¶ Ethiops.) Ardẽs:vel incẽſus.gre
cũ ē.¶ Candacis.) Poſſidẽs cõtritionẽ:aut ex hebreo
⁊ ſyro poſſeſſio mũda vel puriſſima.¶ Ethiopes.) Ar
dẽtes:vel incẽſi.grecũ eſt. ¶ Eſaias) Salus domini.
¶ Azot⁹.) Hebraice dr̃ aſdod:⁊ interp̄tat̃ dep̄datio vl̃
ignis dilecti:ſiue ignis patrui.¶ Ceſarea.) A ceſare co
gnominata ē:ceſar ꝟo a ceſo matris vtero dict⁹ ē: vel a
ceſarie.i.coma vl̃ capillatura cũ q̄ ort⁹ ē: vl̃ qđ ceſios.i.
glaucos habuerit oc̄los vt q̄dã volunt latinum eſt. 9.

Saulus Hieroſoly. Judea. Samaria. Apoſtoli. Philipp⁹ Chriſtus. Symon. Jeſus. Petrus. Johannes Hieroſoly. Samari. Hieruſalez Gaza. Ethiops. Candacis. Ethiopes. Eſaias. Azotus. Ceſarea.

SAulus aũt.¶ Saulus) Poſtulatus: ſiue cõmoda
tus:aut ſepult⁹.¶ Damaſcus.) Sanguinis ſaccus:
vel ſanguinis poculũ:ſiue ſanguis femoris vel incendij
aut p̄curatoris.¶ Hierl̃z.) Viſio pacis: aut viſio p̄fe
cta vel cõſumata:ſiue timor p̄fect⁹ vel cõſumatus.¶ Je
ſus.) Saluator.¶ Ananias.) Grã domini: ſiue mia do
mini:aut donũ domini.¶ Judas.) Laudatio: ſiue ꝯfeſ
ſio.¶ Tharſenſis.) Alat⁹:vel pennatus. grecũ ē.¶ Iſ
rael.) Preualẽs ſiue dominãs cũ deo. ¶ Judei.) Lau
dãtes:ſiue cõfitentes.¶ Barnabas.) Filius p̄phete:
vel filius cõſolationis.¶ Apl̃i.) Miſſi.grecũ ē.¶ Ceſa

Interp̄. Saulus. Damaſcus Hieruſalez Jeſus. Ananias. Judas. Tharſẽſis. Iſrael. Judei. Barnabas Apoſtoli. Ceſarea.

Digitized by Google

Tharſum. Judea. Galilea. Samaria. Petrus. Lydda. Eneas. Chriſtus Sarona. Joppe. Thabita Dorcas. Symon Interp. Ceſarea. Cornelius Italica Joppe. Symon. Petrus Judei Judeus Iſrael. Jeſus. Chriſtus Judea Galilea Johannes nazareth. Diabolus. Hieruſalez Interp. Apoſtoli. Judea. Petrus. Joppe. Ceſarea. Symon. Johannes Jeſus. Chriſtus. Stephanꝰ Phenicis Ciprus Antiochia Judei. Cyprii Cyrenei. Hieroſoly. Barnabas Tharſum. Saulus Agabus Claudius. Interp. Herodes Jacobus Johannes Judei. Petrus Paſcha. Maria Marcus Rhode Ceſarea Tyrii Sydonii. Blaſtus

rea.) A ceſare cognominata eſt: ceſar vero a ceſo mris
vtero dictus eſt: vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cũ
qua ortus eſt: vel qd ceſios.i.glaucos habuerit oculos
vt quidã volunt. latinum eſt. ¶ Tharſum.) Alata: vł pẽ
nata. grecũ eſt. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue ꝯfeſſio. ¶ Ga
lilea) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota. ¶ Samaria)
Cuſtodia: vel adamas: aut vepres vel ſpina: ſeu fex eiꝰ.
¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecũ eſt. ¶ Lydda)
Stagnum.ſ.aquarũ. grecũ eſt. ¶ Eneas.) Laudatus.
grecũ eſt. ¶ Chriſtus.) Vnctus. grecũ eſt. ¶ Sarona.)
Planicies: aut canticũ eius. ¶ Joppe.) Pulchritudo:
aut decor. ¶ Thabita.) Dorcas.i. dãmula vel caprea.
ſyrum eſt. ¶ Dorcas.) Caprea vel damnula. grecũ eſt.
¶ Symon.) Audiens: vel obediens. 10.

Vir aũt. ¶ Ceſarea.) A ceſare cognominata eſt. ce
ſar vero a ceſo matris vtero dictus ẽ: vel a ceſarie
.i.coma vel capillatura cũ qua ortus eſt: vel qd ceſios.i.
glaucos habuerit oculos vt qdã volũt. latinũ ẽ. ¶ Cor
nelius) Latinũ eſt a cornu. ¶ Italica cohors.) Ab ita
lia dicta eſt. ¶ Joppe.) Pulchritudo: aut decor. ¶ Sy
mon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxũ: ſi
ue petra. grecũ eſt. ¶ Judei.) Laudãtes: ſiue cõfitẽtes.
¶ Judeus) Laudans: ſiue cõfitens. ¶ Iſrael.) Preua
lẽs ſiue dominãs cũ deo. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Chri
ſtus) Vnctus. grecũ eſt. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue ꝯfeſ
ſio. ¶ Galilea) Volubilis: ſiue volutabilis: aut rota.
¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue domini donum: aut
domini mĩa. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel ſeparata:
aut coronata: ſi aũt per ſade litteram ſcribatur interpre
tatur cuſtodita: vel florida: aut virgultũ. ¶ Diabolus.)
Criminator: ſiue calumpniator: aut accuſator. grecũ eſt.
¶ Hieruſalem) Viſio pacis aut viſio perfecta vel con
ſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. 11.

Audierũt aũt. ¶ Apoſtoli.) Miſſi. grecũ eſt. ¶ Ju
dea.) Laudatio: ſiue cõfeſſio. ¶ Petrus.) Saxũ:
vel petra. grecũ eſt. ¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis: aut
viſio perfecta vel conſumata: ſiue timor perfectus vł cõ
ſumatus. ¶ Joppe.) Pulchritudo, aut decor. ¶ Ceſa
rea.) A ceſare cognominata eſt: ceſar vero a ceſo ma
tris vtero dictus eſt: vel a ceſarie.i.coma vel capillatu
ra cũ qua ortus eſt: vel quod ceſios.i.glaucos habuerit
oculos vt quidã volunt, latinum eſt. ¶ Symon.) Audi
ens: vel obediens. ¶ Johannes.) Domini gratia: ſiue
domini donum: aut domini mĩa. ¶ Jeſus.) Saluator.
¶ Chriſtus) Vnctus. grecum eſt. ¶ Stephanus.) Co
rona vel coronatus. grecuz eſt. ¶ Phenicis.) Rubea:
vel purpurea: aut palma.ſ.arbor. grecuz eſt. ¶ Cyprꝰ.)
Pulchra vel pulchritudo. grecũ ẽ. ¶ Antiochia.) Pro
vehiculo vel curru.ſ.loco currus: ſiue contra vehiculũ
vel currũ. grecum eſt. ¶ Judei.) Laudantes: ſiue confi
tentes. ¶ Cyprij.) Pulchri. grecum eſt. ¶ Cyrenei)
Parietes: vel trabes: aut frigidi: vł occurrẽtes. ¶ Hie
roſolyme.) Idẽ qd hieroſolyma ſupra. ¶ Barnabas.)
Filius prophete: vel filius cõſolationis. ¶ Tharſuz.)
Alata: vel pennata. grecum eſt. ¶ Saulus) Poſtulatꝰ
ſiue cõmodatus: aut ſepultus. ¶ Agabus.) Locuſta:
vel feſtiuitas patris. ¶ Claudius.) Latinum eſt. 12.

Odẽ aũt. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pelli
bus glorians: ſiue mons glorie vel arrogantie: aut
ſyriace draco ignitus. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel
calcaneũ: aut planta.i.veſtigiũ. ¶ Johãnes.) Dñi grã:
ſiue dñi donũ: aut dñi mĩa. ¶ Judei.) Laudãteſ: ſiue cõ
fitẽtes. ¶ Petrꝰ.) Saxũ: vel petra. grecũ eſt. ¶ Paſ
cha.) Trãſitus: vel claudicatio. ¶ Maria.) Exaltata:
vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: ſiue doctrix
vel magiſtra maris: aut ex ſyro ⁊ hebreo domĩa maris.
¶ Marcus.) Limatus: vel fricatus aut expolitus.i.a
rubigine abſterſus. ¶ Rhode.) Roſa. grecũ ẽ. ¶ Ceſa
rea.) A ceſare cognominata eſt: ceſar vero a ceſo matris
vtero dictus eſt: vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cũ
qua ortus eſt: vel qd ceſios.i.glaucos habuerit oculos
vt quidã volũt. latinũ eſt. ¶ Tyrij.) Hebraice dr ſorim:
⁊ interpretatur tribulãtes vel obſidẽtes: aut anguſtian
tes: vel ligãtes: ſiue vinculan: vel figurantes: aut plaſ
mãtes: ſiue fortes: vel petre. ¶ Sydonij.) Venatores:
aut inſidiatores: ſiue nauis iudicãtiũ. ¶ Blaſtus.) Ger

minãs vel producẽs. grecũ eſt. ¶ Barnabas.) Filiꝰ ꝓ
phete: vel filius conſolationis. ¶ Saulus.) Poſtulatꝰ
ſiue cõmodatus: aut ſepultus. ¶ Hieroſolyme.) Viſio
pacis: aut viſio perfecta vel cõſumata: ſiue timor perfe
ctus vel conſumatus. 13.

Erant aũt. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo: vel cur
ru.ſ.loco currus: ſiue contra vehiculũ vel curruz.
grecũ eſt. ¶ Barnabas.) Filius prophete: vel filiꝰ con
ſolationis. ¶ Symon) Audiẽs: vł obediẽs. ¶ Niger.)
Latinũ eſt. ¶ Lucius.) A luce. latinũ eſt. ¶ Cyrenen
ſis) Paries: vel trabes: aut frigidus: vel occurrens.
¶ Manahẽ.) Cõſolator: aut ductor eorũ: ſiue prepara
tio caloris: aut munus incẽſum: vel numerãs calefactio
nẽ. ¶ Herodes) Pellis glĩa: vel pellibus gloriãs: ſiue
mõs glĩe vel arrogãtie: aut ſyriace draco ignitꝰ. ¶ Sau
lus.) Poſtulatꝰ: ſiue cõmodatꝰ: aut ſepultꝰ. ¶ Seleu
cia) Cõmota: vł cõquaſſata: aut fluctuãs. grecũ ẽ. ¶ Cy
prus.) Pulchra: vel pulchritudo. grecũ eſt. ¶ Salami
na.) Cõmota: vł cõquaſſata: aut fluctuãs. grecũ ẽ. ¶ Ju
dei.) Laudãtes: ſiue cõfitẽtes. ¶ Johãnes.) Dñi grã:
ſiue dñi donũ: aut dñi mĩa. ¶ Paphũ.) Bulliẽs vel e
ſtuans. grecũ eſt. ¶ Judeus.) Laudans: ſiue cõfitens.
¶ Barieu) Maleficus: ſiue magus: aut in nequitia.
¶ Sergius.) Rete vel retiaculũ. grecũ eſt. ¶ Paulꝰ.)
Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minimꝰ.ſ.apl'orũ: et
ideo maximꝰ qr minimus. ¶ Elymas.) Magus: aut cor
ruptor: vel pernicioſus. grecũ eſt. ¶ Diabolus.) Crimi
nator: ſiue calũpniator: aut accuſator. grecũ eſt. ¶ Per
gen.) Valde terreſtris. grecũ eſt. ¶ Pamphilia) Co
ta dilecta vel amabilis. grecũ eſt. ¶ Hieroſolyma.) Vi
ſio pacis: aut viſio perfecta vel cõſumata: ſiue timor ꝑfe
ctus vel cõſumatꝰ. ¶ Piſidia.) Picea.i.pice denigra
ta. grecũ eſt. ¶ Sabbatũ.) Requies: ſiue ceſſatio. ¶ I
ſraelite.) De iſrael: qd interꝑtatur preualẽs ſiue dñans
cũ deo. ¶ Iſrael.) Idẽ. ¶ Egyptus) Anguſtie: ſiue tri
bulatiões. ¶ Chanaan) Mercator vel negociator: ſiue
cõtritus aut cõfractus: vel recte reſpõdens: aut recte af
fligens. ¶ Samuel) Poſtulatus a deo: aut nomẽ eius
a deo. ¶ Saul.) Poſtulatus: ſiue cõmodatꝰ: aut fouea:
ſiue ſepulchrũ: vel infernus. ¶ Cis.) Durus: aut ſtipu
la: vel cucumerarium. ¶ Beniamin) Filius dextere.
¶ Dauid) Dilectus. ¶ Ieſſe) Ens: ſiue exiſtens: aut
munus: vel oblatio. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Abraam.)
Pater multitudinis. ¶ Hieruſalem.) Viſio pacis: aut
viſio ꝑfecta vel cõſumata: ſiue timor ꝑfectus vel cõſu
matus. ¶ Pilatus.) Conſtringẽs vel cõſtrictus. gre
cũ eſt. ¶ Galilea.) Volubilis: ſiue volutabiliſ: aut rota.
¶ Moyſes.) Attractus vel aſſumptus: ſubaudi de a
quis. ¶ Iconium.) Veniens. grecũ eſt. 14.

Factũ eſt aũt. ¶ Iconiũ.) Veniẽs. grecũ ẽ. ¶ Ju
dei.) Laudãtes: ſiue cõfitentes. ¶ Apoſtoli.) Miſ
ſi. grecũ ẽ. ¶ Lycaonia.) Lupina. grecũ ẽ. ¶ Lyſtra.)
Diſſoluẽs. grecũ eſt. ¶ Derben.) Circũſepta: vel valla
ta. grecũ eſt. ¶ Paulus.) Os tube: ſiue mirabilis: aut
latine minimus.ſ.apl'orũ: ⁊ ideo maximus qr minimꝰ.
¶ Barnabas.) Filius ꝓphete: vel filius cõſolationis.
¶ Lyſtris.) Diſſoluẽtes. grecũ eſt. ¶ Jouis.) Quaſi iu
uãs pater. latinũ eſt. ¶ Mercurius.) A mercibus dictꝰ
eſt: qr mercature deus putabatur a gẽtilibus. latinũ eſt.
¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru.ſ. loco currus:
ſiue cõtra vehiculũ vel currũ. grecũ eſt. ¶ Piſidia.)
Picea.i.pice denigrata. grecũ eſt. ¶ Pãphilia) Co
ta dilecta vel amabilis. grecũ ẽ. ¶ Pergẽ.) Valde ter
reſtris. grecũ eſt. ¶ Atalia.) In greco attalia: ⁊ inter
pretat augens: vel nutriẽs. grecum eſt. 15.

Et qdã. ¶ Judea.) Laudatio: ſiue ꝯfeſſio. ¶ Moy
ſes.) Attractus vel aſſũptus: ſubaudi de aquis.
¶ Paulus.) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine mini
mꝰ.ſ.apl'orum: ⁊ ideo maximus qr minimus. ¶ Bar
nabas) Filius prophete: vel filius conſolationis. ¶ A
poſtoli.) Miſſi. grecũ eſt. ¶ Hieruſalez.) Viſio pacis:
aut viſio ꝑfecta vel cõſumata: ſiue timor ꝑfectus vel cõ
ſumatus. ¶ Phenicis.) Rubea: vel purpurea: aut pal
ma.ſ.arbor. grecũ eſt. ¶ Samaria) Cuſtodia: vel ada
mas: ſeu vepres vel ſpina: aut fex eiꝰ. ¶ Hieroſolyme.)
Idẽ qd hieruſalẽ. ¶ Phariſei) Diuiſi. ¶ Petrꝰ) Sa

Barnabas Saulus. Hieroſoly. Interp. Antiochia Barnabas Symon. Niger. Lucius Cyrenẽſis Manahez Herodes. Saulus Seleucia. Cyprus Salamina Judei. Johannes Paphum Judeus Barieu Sergius Paulus Elymas Diabolus Pergen. Pamphi. Hieroſoly. Piſidia Sabbatuz Iſraelite. Egyptus. Chanaan. Samuel Saul. Cis. Beniamin Dauid. Ieſſe Jeſus. Abraam Hieruſalez Pilatus. Galilea Moyſes. Iconium Interp. Iconium. Judei Apoſtoli. Lycaonia. Lyſtra. Derben Paulus Barnabas Lyſtris Jouis Mercuriꝰ Antiochia Pamphi. pergen. Atalia. Interp. Jud. Moyſes. Paulus. Barnabas Apoſtoli. Hieruſalez Phenicis Samaria. Hieroſoly. Phariſei. Petrus.

Digitized by Google

Jacobus. Symon. Dauid. Sabbatuz Antiochia Judas. Barſabas Sylas. Syria. Cilicia. Johannes Marcus Pamphi. Cyprus.

rũ:ſiue petra.grecũ eſt.¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Chriſtus) Unctus.grecũ eſt.¶ Jacobus.) Supplantator:vl calcaneum:aut plãta.i.veſtigiũ.¶ Symon.) Audiens: vel obediẽs.¶ Dauid.) Dilectus.¶ Sabbatũ.) Requies:ſiue ceſſatio.¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru.ſ.loco currus:ſiue cõtra vehiculũ vel currũ.grecũ ẽ. ¶ Judas.) Laudatio:ſiue cõfeſſio.¶ Barſabas.) Filius reuerſionis vel cõuerſiõis:aut filius quietie: ſeu filius iuramenti.¶ Sylas.) Cõſiderãs: vel aiaduertẽs. grecũ eſt.¶ Syria.) Hebraice dicitur aram:ꝛ interpretatur excelſa vel ſublimis:aut decipiẽs:ſiue maledictio eorũ.¶ Cilicia.) Uoluẽs vl reuoluta.grecũ ẽ.¶ Johãnes.) Domini gratia:ſiue domini donũ: aut domini miſericordia.¶ Marcus.) Limatus:vel fricatus: aut expolitus.i.a rubigine abſterſus.¶ Pamphilia.) Tota dilecta vel amabilis.grecũ eſt. ¶ Cyprus.) Pulchra vel pulchritudo.grecum eſt. 16.

Interp̃. Derben Lyſtra. Timothe⁹ Lyſtris Jconium. Paulus Judei Apoſtoli. Hieroſoly. Phrygia Galatia Miſia. Bithinia. Jeſus. Troade. Macedo. Samoth. neapolis Philippiſ Colonia. ſabbatum. Lydia thiatireni. Chriſtus ſylas Romani.

PEruenit aũt.¶ Derben.) Circũſepta:vel vallata. grecũ eſt.¶ Lyſtra.) Diſſoluẽs.grecũ ẽ. ¶ Timotheus.) Honor dei:vel honorãs deũ:aut precioſus deo. grecũ eſt.¶ Lyſtris.) Diſſoluẽtes.grecũ ẽ.¶ Jconiũ) Ueniẽs.grecũ ẽ.¶ Paulus) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minim⁹.ſ.aploꝝ:ꝛ ideo maximus qꝛ minimus.¶ Judei.) Laudantes:ſiue cõfitẽtes. ¶ Apoſtoli.) Miſſi.grecũ eſt.¶ Hieroſolyme.) Uiſio pacis:aut viſio pfecta vel cõſumata:ſiue timor pfect⁹ vel cõſumatus.¶ Phrygia.) Sicca:vel ardens.grecũ eſt.¶ Galatia.) Lactans:vel lactea.grecũ eſt.¶ Miſia.) Sceleſta: vel abominabilis.grecũ eſt.¶ Bithinia.) Uiolẽta propatio.grecũ eſt.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Troade) Perforata.grecũ eſt.¶ Macedo) Excelſus:vel eminẽs.grecũ eſt.¶ Macedonia.) Excelſa vel eminẽs. grecum ẽ. ¶ Samothracia.) Arenoſa ꝛ aſpera.grecũ eſt. ¶ Neapolis) Noua ciuitas.grecũ eſt.¶ Philippis) Bellicoſa:ſiue amatrix equorũ.grecũ eſt.¶ Colonia) latinum eſt:a colendo.i.habitãdo dicta.¶ Sabbatũ) Requies ſiue ceſſatio.¶ lydia.) Natiuitas:vel gñatio. ¶ Thiatireni.) Odor:ſiue ſacrificium laboris vel cõtritiõis.grecum eſt.¶ Chriſtus) Unctus.grecũ eſt.¶ Sylas.) Cõſiderãs vel animaduertens.grecum eſt. ¶ Romani.) Ualentes:aut robuſti:ſiue potentes grecum eſt. 17.

Interp̃. Amphipo Apollo. theſſalo. Judei Paulus ſabbatum Chriſtus Jeſus Sylas. Jaſon. Ceſar. Beroea. Timothe⁹ Athene. Epicurei. Stoici. Ariopag⁹ Dionyſius Areopagi damaris.

CUm aũt.¶ Amphipolis.) Uallata vel circũdata ciuitas.grecũ eſt.¶ Apollonia) Perditio vel deſtructio.grecũ eſt.¶ Theſſalonica.) Dei altera victoria:aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie.grecũ ẽ.¶ Judei.) Laudantes:ſiue confitentes.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.aploꝝ: ꝛ ideo maximus quia minimus.¶ Sabbatuz) Requies:ſiue ceſſatio.¶ Chriſtus) Unctus.grecũ ẽ.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Sylas) Cõſiderãs vel animaduertẽs.grecum eſt.¶ Jaſon) Sanãs:vel medicãs.grecũ eſt.¶ Ceſar.) A ceſo matris vtero dictus eſt:vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cũ qua ortus eſt:vel qꝺ ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt quidã volũt.latinum eſt. ¶ Beroea) Grauis vel põderoſa.grecũ eſt.¶ Timothe⁹) Honor dei:ſiue honorãs deũ:aut precioſus deo.grecũ eſt.¶ Athene.) Sine cumulo:vel ab athena.i. minerua mineruales.grecũ eſt.¶ Epicurei.) Adiutores: ſiue auxiliatores.grecũ eſt.¶ Stoici) A ſtoa.i.porticu i quo diſputabant illi philoſophi dicti ſunt.grecũ eſt. ¶ Ariopagus.) Uicus martis:nomẽ erat cuiuſdã curie atheniẽſis ſic vocate.grecũ ẽ.¶ Dionyſi⁹.) Diuinit⁹ ſtimulat⁹ vl cõpũct⁹.grecũ ẽ.¶ Areopagita) De vico marti.grecũ ẽ.¶ Damaris.) Uxorcula.i.pua vxor.grecũ eſt. 18

Interp̃. Athene Corinthus Judeus. Aquila Jtalia. Priſcilla. Claudius. Judei. Roma. Sabbatuz Macedo. Sylas.

POſt hec.¶ Athene) Sine cumulo: vel ab athena .i.minerua mineruales.grecum eſt. ¶ Corith⁹.) Saturitas:vel ſacietas:aut ornamentum. grecum eſt. ¶ Judeus.) Laudãs ſiue cõfitens.¶ Aquila) Latinũ eſt.¶ Jtalia.) Ab italo rege:vel ab italis.i. vitulis:eo qꝺ illa regio vitulis abundat.latinũ eſt. ¶ Priſcilla.) Latinũ eſt ideſt antiqua diminutiue.¶ Claudius.) Latinũ eſt.¶ Judei.) Laudãtes:ſiue confitentes. ¶ Roma.) Ualens vel valẽtia:aut potens vel robuſta. grecum eſt.¶ Sabbatum.) Requies:ſiue ceſſatio. ¶ Jeſus.) Saluator.¶ Macedonia.) Excelſa: vel eminẽs. grecum eſt.¶ Sylas.) Conſiderans: vel animaduertens.grecum eſt.¶ Timotheus.) Honor dei ſiue honorans deum:aut precioſus deo.grecũ eſt. ¶ Paul⁹.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus ſcilicet apoſtolorum:ꝛ ideo maximus quia minimus. ¶ Chriſtus.) Unctus.grecuz eſt.¶ Titus.) Honorabilis. grecum eſt.¶ Criſpus.) Latinum eſt.¶ Corinthij.) Saturati:vel ſaciati:aut ornati.grecum eſt.¶ Gallion.) Lactans:vel lacteus.grecum eſt.¶ Achaia.) Dolor vl triſtitia.grecum eſt.¶ Soſthenes.) Saluator potens vel robuſtus.grecum eſt.¶ Syria) Hebraice dicitur aram ꝛ interpretatur excelſa vel ſublimis:aut decipiens:ſiue maledictio eorum.¶ Cenchris) Milium: genus leguminis.grecum eſt.¶ Epheſus) Deſiderabilis. grecuz eſt.¶ Ceſarea) A ceſare nominata eſt: ceſar vero a ceſo matris vtero dictus eſt:vel a ceſarie: ideſt coma vel capillatura cum qua ortus ẽ:vel quod ceſios ideſt glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinũ ẽ. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru ſcilicet loco currus: ſiue contra vehiculum vel currum.grecum eſt.¶ Galatia.) Lactans:vel lactea.grecum eſt.¶ Phrygia) Sicca:vel ardens.grecum eſt.¶ Appollo) Perdens: vel deſtruens.grecum eſt.¶ Alexandrinus.) Adiutor:ſiue auxiliator virilis vel fortiſſimus.grecum eſt.¶ Johannes.) Domini gratia:ſiue dñi donũ:aut dñi mĩa. 19.

Timothe. Paulus chriſtus. Titus. Criſpus Corinthii. Gallion. Achaia. Soſthenes Syria. Cenchris. Epheſus. Ceſarea Antiochia Galatia Phrigia. Appollo. Alexandri Johannes

Interp̃. Appollo Corinthus Paulus. Epheſus. Johannes Jeſus Tyrannus Aſia. Judei. Judeus Scena. Macedo. Achaia. Hieroſoly. Roma Timothe⁹ Eraſtus. Demetri⁹ Diana. Epheſii Gaius. Ariſtar. Macedo. Alexander Jouis

FActũ eſt aũt.¶ Apollo) Perdẽs: vel deſtruens. grecũ eſt.¶ Corinthus.) Saturitas: vel ſacietas: aut ornamẽtũ. grecũ eſt.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minim⁹.ſ.aploꝝ: ꝛ iꝺ maximus qꝛ minim⁹.¶ Epheſus) Deſiderabilis.grecũ eſt.¶ Johãnes.) Dñi grã: ſiue dñi donum:aut dñi mĩa.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Tyrannus.) Jmperãs:vel princeps.grecũ eſt.¶ Aſia.) Limoſa:vl cenoſa.grecũ ẽ.¶ Judei) Laudantes:ſiue cõfitẽtes.¶ Judeus.) Laudãs: ſiue confitens.¶ Scena.) Jn greco ſceua:ꝛ interpretatur diſpoſitus vel preparatus.grecũ ẽ:¶ Macedonia.) Excelſa vl eminẽs.grecũ ẽ.¶ Achaia.) Dolor vel triſtitia.grecum eſt.¶ Hieroſolyma.) Uiſio pacis:aut viſio perfecta vl cõſumata:ſiue timor pfectus vel ꝯſumatus.¶ Roma) Ualẽs:vel valentia:aut potens vel robuſta. grecũ eſt. ¶ Timotheus) Honor dei:vel honorãs deũ:aut pcioſus deo.grecũ eſt.¶ Eraſtus) Amabilis.grecũ ẽ.¶ Demetrius.) Cerealis a cerere quã gentiles deã frumenti putabant.grecũ eſt.¶ Diana.) Latinũ eſt: ꝛ dicta eſt a die:eo qꝺ habeat lucẽ emulã diei. Naz luna hoc noĩe appellat.¶ Epheſij.) Deſiderabiles.grecũ eſt.¶ Gaius.) Latinũ eſt:ꝛ interp̃tat domin⁹ ex lingua latina priſca:grece vero terrenũ aut gloriãtẽ ſignificat.¶ Ariſtarchus) Optimus pñceps.grecũ eſt.¶ Macedones) Excelſi vel eminẽtes.grecũ eſt.¶ Alexander.) Adiutor ſiue auxiliator virilis vel fortiſſimus.grecũ ẽ.¶ Jouis) Quaſi iuuans pater:latinum eſt. 20.

Interp̃. Paulus Macedo. Grecia. Soſipater Pyrrhus. beroenſis. theſſalo. Ariſtar. Secundus Gaius. derbeus. timotheus Aſiani. titichus. trophim⁹. troade. Philippiſ Sabbatuz Eutichus. Aſſon. Mytilene. Chium ſamum. Miletum.

POſtq̃ aũt.¶ Paulus.) Os tube: ſiue mirabilis: aut latine minimus.ſ.aploꝝ:ꝛ ideo maxim⁹ qꝛ minimus.¶ Macedonia.) Excelſa vel eminens.grecũ eſt.¶ Grecia) Robuſta:vel fortis.grecũ eſt. ¶ Soſipater.) Saluãs patrẽ:vel ſalus pr̃is.grecũ ẽ.¶ Pyrrh⁹.) Flauus:vel rubeus.grecũ eſt.¶ Beroenſis.) Grauis vel põderoſus.grecũ eſt.¶ Theſſalonicenſes.) Dei altera victoria:aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie.grecũ eſt.¶ Ariſtarchus.) Optim⁹ pñceps.grecũ ẽ.¶ Secundus.) Latinũ eſt.¶ Gaius) Latinũ ẽ:ꝛ interp̃tatur dñs ex ligua latina priſca:grece vero terrenum aut gloriantem ſignificat.¶ Derbeus) Circunſeptus: vel vallatus.grecum eſt.¶ Timotheus.) Honor dei vel honorãs deum:aut precioſus deo.grecũ eſt.¶ Aſiani.) Limoſi vel cenoſi.grecũ eſt.¶ Titichus.) Jn greco tychicus:ꝛ interpretatur caſualis:vel cõtingens.grecum eſt. ¶ Trophimus.) Nutritus:ſiue educatus. grecum eſt. ¶ Troade.) Perforata.grecũ ẽ.¶ Philippis.) Bellicoſa:ſiue amatrix equorum.grecũ eſt.¶ Sabbatuz.) Requies:ſiue ceſſatio.¶ Eutychus.) Felix:aut bene fortunatus.grecum eſt. ¶ Aſſon.) Appropinquatio: vel approximatio.grecum eſt.¶ Mytilene) Munditia vel abſterſio torcularis.grecũ eſt.¶ Chium.) Apta vel apertura.grecum eſt.¶ Samum.) Arenoſa. grecũ eſt. ¶ Miletum.) Rubra: vel coccinea.grecum eſt.¶ E-

Digitized by Google

phesus.) Deſiderabilis.grecum eſt.¶ Aſia.) Limoſa vel cenoſa.grecum eſt.¶ Pẽtecoſte.) Quinquageſſima.grecũ eſt.¶ Hieroſolyme.) Viſio pacis:aut viſio ꝑfecta vel cõſumata:ſiue timor ꝑfectus vel conſumatus.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Chriſtus.) Vnctus.grecũ eſt.¶ Hieruſalem.) Idem quod hieroſolyme. 21.

Cum aũt.¶ Choũ.) Vertex:vel ſũmitas.grecum eſt.¶ Rhodum.) Roſa.grecuʒ eſt.¶ Pathara.) Calcata:vel conculcata.grecum eſt.¶ Phenicis.) Rubea:vel purpurea:aut palma arbor.grecum eſt.¶ Cyprus.) Pulchra:vel pulchritudo.grecuʒ eſt.¶ Syria) Hebraice dicitur aram:⁊ iterpretatur excelſa vel ſublimis:aut decipiẽs:ſiue maledictio eorũ.¶ Tyrus.) Hebraice dicitur ſor:⁊ iterpretatur tribulatio:vel obſidio:ſiue anguſtia:aut vinculũ vel colligatio:ſeu plaſmatio:aut figuratio:vel fortitudo:aut petra.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus .ſ. apoſtoloꝝ:⁊ ideo maximus quia minimus.¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor ꝑfectus vel conſumatus.¶ Ptolomaida.) Bellicoſa.grecum eſt.¶ Cearea) A ceſare noiata eſt:ceſar vero a ceſo matris vtero dictus eſt:vel a ceſarie ideſt coma vł capillatura cum qua ortus eſt:vel qđ ceſios .i. glaucos habuerit oculos vt quidã volũt.latinũ eſt.¶ Philippus.) Bellicoſus:ſiue amator equorum.grecum eſt.¶ Judea) Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Agabus.) Locuſta:vel feſtiuitas patris.¶ Hieruſalem.) Idem qđ hieroſolyma.ſupra.¶ Judei.) Laudantes:ſiue confitẽtes.¶ Jeſus) Saluator.¶ Jaſon.) In greco mnaſon:⁊ interpretatur indagator:aut ſpõdens:vel reminiſcẽs.grecum eſt.¶ Cyprius.) Pulcher.grecũ eſt.¶ Jacobus.) Supplãtator:vł calcaneũ:aut plãta.i.veſtigiũ.¶ Moyſes.) Attractus vel aſſũpt⁹:ſubaudi de aquis.¶ Aſia.) Limoſa vel cenoſa.grecũ eſt.¶ Iſraelite.) De iſrael:qđ interpretatur preualens:ſiue dominans cum deo.¶ Trophimus.) Nutritus:ſiue educatus.grecum eſt.¶ Epheſus.Deſiderabilis.grecũ eſt.¶ Egypti⁹) Anguſtians:ſiue tribulans.¶ Judeus.) Laudans:ſiue cõfitens.¶ Tharſum.) Alata vel pennata.grecũ ẽ.¶ Cilicia.) Voluens:vel reuoluta.grecum eſt. 22.

Viri frẽs.¶ Jude⁹.) Laudãs:ſiue ꝯfitẽs.¶ Tharſuʒ.) Alata:vel pennata.grecũ eſt.¶ Cilicia.) Voluẽs:vel reuoluta.grecũ eſt.¶ Gamaliel.) Retributio dei:aut camelus dei:ſiue ablactatus dei.¶ Damaſc⁹.) Sanguinis ſaccus:vel ſanguinis poculũ:ſeu ſãguis femoris vel incendij aut ꝓcuratoris.¶ Hieruſaleʒ.) Viſio pacis:aut viſio ꝑfecta vel cõſumata:ſiue timor perfect⁹ vel cõſumatus.¶ Saulus.) Poſtulatus:ſiue cõmodatus:aut ſepultus.¶ Jeſus) Saluator.¶ Nazarenus) Sanctificatus:aut ſeparat⁹:vł coronat⁹:ſi aũt ꝑ ſade lraꝫ ſcribať iterꝑtatur cuſtos:ſiue floridus:aut virgultũ.¶ Ananias.) Gra dñi:ſiue mia dñi:aut donũ dñi.¶ Judei.) Laudãtes:ſiue ꝯfitẽtes.¶ Stephan⁹.) Corona vł coronat⁹.grecũ ẽ.¶ Paul⁹) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus ſcilicet apoſtolorum:⁊ ideo maximus quia minimus.¶ Romanus.) Valens:ſiue robuſtus:aut potens.grecum eſt. 23.

Intẽdẽs aũt.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minim⁹.ſ.apłoꝝ:⁊ iđ maximus q̃ minimus.¶ Ananias.) Gra dñi:ſiue mia domini:aut donũ domini.¶ Saducei) Juſti:ſiue iuſtificati:aut ſyriace ſciſſi vel ſciſmatici.¶ Phariſei.) Diuiſi.¶ Hieruſalem.) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel cõſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶ Roma.) Valẽs:vel valẽtia:aut potẽs vel robuſta.grecũ ẽ.¶ Judei.) Laudãtes ſiue ꝯfitẽtes.¶ Ceſarea) A ceſare noiata ẽ:ceſar ṽo a ceſo matris vtero dict⁹ ẽ:vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cũ q̃ ort⁹ ẽ:vł qđ ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt q̃dã volũt.latinũ ẽ.¶ Felix) Latinũ ẽ.¶ Claudius) Latinũ ẽ.¶ Lyſias.) Diſſoluẽs.grecũ ẽ.¶ Romanus) Valẽs ſiue robuſtus:aut potens.grecũ eſt.¶ Antipatridẽ.) Pro patre:vel contra patrem.grecum eſt.¶ Cilicia.) Voluens:vel reuoluta.grecuʒ eſt.¶ Herodes.) Pellis gloria:vel pellib⁹ gloriãs:ſiue mõs glie vel arrogantie:aut ſyriace draco ignitus. 24.

Poſt quinqꝫ.¶ Ananias.) Gratia domini:ſiue miſericordia domini:aut donũ domini.¶ Tertullus.) Falſa annũciãs:vel mendax:aut monſtruoſus.grecum eſt.¶ Paulus) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apłoꝝ:⁊ iđ maximus q̃ minimus.¶ Felix.) Latinũ eſt.¶ Nazareni.) Sanctificati:aut ſeparati:vel coronati:ſi aũt per ſade litterã ſcribatur interꝑtatur cuſtodientes:vel floridi:aut virgulta.¶ Lyſias.) Diſſoluẽs.grecũ eſt.¶ Judei.) Laudãtes:ſiue cõfitentes.¶ Hieruſalẽ.) Viſio pacis:aut viſio ꝑfecta vel cõſumata:ſiue timor perfectus vel cõſumatus.¶ Aſia.) Limoſa vł cenoſa.grecum eſt.¶ Druſilla.) Rore conſperſa.grecum eſt.¶ Judea.) Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Chriſtus.) Vnctus.grecũ eſt.¶ Jeſus) Saluator.¶ Porti⁹) Vitulus:aut vitulin⁹.grecũ eſt.¶ Feſtus) Latinũ ẽ. 25.

Feſtus ergo.¶ Feſtus.) Latinũ eſt.¶ Hieroſolyma.) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timor ꝑfectus vel conſumat⁹.¶ Ceſarea.) A ceſare noiata eſt:ceſar vero a ceſo matris vtero dictus ẽ:vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cũ qua ortus ẽ:vel qđ ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt quidã volunt.latinum eſt.¶ Judei.) Laudãtes:ſiue ꝯfitẽtes.¶ Hieruſalẽ.) Viſio pacis:aut viſio ꝑfecta vel cõſumata:ſiue timor ꝑfectus vel cõſumatus.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apłorum:⁊ iđ maximus q̃ minimus.¶ Ceſar.) A ceſo matris vtero dict⁹ eſt:vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cũ qua ortus ẽ:vel qđ ceſios.i.glaucos habuerit oculos vt quidam volũt.latinũ eſt.¶ Agrippa.) Latinũ eſt:dictũ ab eo qđ egros.i.difficiles partus faciat:vł dicitur ille q̃ in naſcẽdo prius emittit pedes.grecũ eſt.¶ Bernice) Grauis victoria:vel põdus victorie.grecũ eſt.¶ Hieroſolyme.) Idem qđ hieroſolyma ſupra.¶ Romani.) Valentes:ſiue robuſti:aut potẽtes.grecũ eſt.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Auguſtus.) Latinum eſt:vel ab augurio dictus:vel vt alij volunt ab augendo. 26.

Agrippa.¶ Agrippa.) Latinũ eſt:dictũ eſt ab eo quod egros ideſt difficiles partus faciat:vel dicitur ille qui in naſcẽdo pri⁹ emittit pedes.grecũ ẽ.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minim⁹.ſ.apłorũ:⁊ ideo maximus q̃ minimus.¶ Judei.) laudantes:ſiue confitentes.¶ Hieroſolyme) Viſio pacis:aut viſio ꝑfecta vel cõſumata:ſiue timor perfectus vel conſumatus.¶ Phariſeus.) Diuiſus.¶ Jeſus.) Saluator.¶ Nazarenus.) Sanctificatus:vel ſeparatus:aut coronatus:ſi aũt ꝑ ſade litterã ſcribatur:interpretatur cuſtos:ſiue floridus:aut virgultũ.¶ Damaſcus.) Sanguinis ſaccus:vel ſanguinis poculũ:ſeu ſanguis femoris vel incẽdij aut procuratoris.¶ Saulus.) Poſtulat⁹:ſiue cõmodatus:aut ſepultus.¶ Sathanas.) Contrarius:ſiue aduerſarius.¶ Judea.) Laudatio:ſiue confeſſio.¶ Moyſes.) Attractus vel aſſũptus:ſubaudi de aquis¶ Chriſtus.) Vnctus.grecum eſt.¶ Feſtus.) Latinuʒ eſt.¶ Bernice.) Grauis victoria:vel pondus victorie.grecum eſt.¶ Ceſar.) A ceſo matris vtero dictus eſt:vel a ceſarie ideſt coma vel capillatura cum qua ortus eſt:vel quod ceſios ideſt glaucos habuerit oculos vt q̃dam volunt latinum eſt. 27.

Vt aũt.¶ Italia.) Ab italo rege dicta eſt:vł ab italis.i.vitulis eo qđ illa regio vitulis abũdat.latinũ eſt.¶ Paulus.) Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apłorũ:⁊ iđ maxim⁹ q̃ minimus.¶ Julius.) Lanugo vel lanuginoſus.grecũ eſt.¶ Adrumetina.) In greco adramytena:⁊ interꝑtať ſoliditas mũda vel terſa.grecũ eſt.¶ Aſia.) limoſa vł cenoſa.grecũ ẽ.¶ Ariſtarch⁹.) Optim⁹ princeps.grecũ eſt.¶ Macedo.) Excelſus:vel eminẽs.grecũ eſt.¶ Theſſalonicẽſis.) Dei altera victoria:aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie.grecũ eſt.¶ Sydon.) Venatio:aut inſidiatio:ſiue viaticũ:vł cibariũ:aut nauis iudicij.¶ Cyprus.) Pulchra:vel pulchritudo.grecum eſt.¶ Cilicia.) Voluens:vel reuoluta.grecũ eſt.¶ Pamphilia.) Tota dilecta vel amabilis.grecũ eſt.¶ Lyſtra.) In greco myra:⁊ interꝑtatur virgultũ:ſiue vnguẽtũ odoriferũ.grecũ eſt.¶ Lycia.) lupina.grecuʒ eſt.¶ Gnidum.) Attriplex:genus herbe purgatiue vel laxatiue.grecũ eſt.¶ Creta.) Carnea:ſiue carnalis.grecum eſt.¶ Salmonem) Fluctus

Epheſus. Aſia. Penteco. Hieroſoly. Jeſus. Chriſtus Hieruſalẽ Interp. Choum. Rhodum. Pathara. Phenicis Cyprus. Syria Tyrus. Paulus Hieroſoly. Ptoloma Ceſarea. Philipp⁹ Judea. Agabus Hieruſalẽ. Judei. Jeſus Jaſon. Cyprius. Jacobus. Moyſes. Aſia. Iſraelite Trophim⁹ Epheſus Egyptius. Judeus. Tharſum. Cilicia. Interp. Judeus. Tharſum. Cilicia. Gamaliel. Damaſc⁹. Hieruſalẽ Saulus. Jeſus. Nazaren⁹ Ananias. Judei. Stephan⁹ Paulus romanus. Interp. Paulus. Ananias. Saducei. Phariſei. hieruſaleʒ Roma. Judei. Ceſarea. Felix. Claudius Lyſias. romanus. Antipatri Cilicia Herodes Interp. Ananias.

Tertullus Paulus Felix Nazareni Lyſias. Judei. hieruſaleʒ Aſia Druſilla. Judea. Jeſus. Feſtus. Interp. feſtus. Hieroſoly. Ceſarea Judei. hieruſaleʒ Paulus Ceſar. Agrippa. Bernice. Hieroſoly. Romani Jeſus Auguſtus Interp. Agrippa. Paulus. Judei. Hieroſoly. Pharise⁹ Jeſus. Nazaren⁹ Damaſcuſ Saulus. Sathanas Judea. Moyſes Chriſtus. Feſtus Bernice. Ceſar. Interp. Italia. Paulus Julius Adrume. Aſia. Ariſtar. Macedo. Theſſalo. Sydon Cyprus Cilicia. Pamphi. Lyſtra. Lycia. Gnidum Creta Salmo.

Digitized by Google

tio:vel commotio:aut conquaſſatio.grecum ē. ¶ Tha
laſſa.) In greco laſſea:ꝛ īterpꝛetatur ſpiſſa: vel pꝛudēs.
grecum eſt. ¶ Phenicis.) Rubea vel purpurea: aut
palma arboꝛ.grecum eſt. ¶ Aſſon.) Appꝛopinquatio
vel appꝛoximatio.grecū eſt. ¶ Cauda.) In greco clau
da:ꝛ interpꝛetatur vox fracta:ſiue vox flebilis.grecum
eſt. ¶ Syrtim.) Attrahēs:vel attractio,grecū ē. ¶ Ce
ſar.) A ceſo matris vtero dictus eſt.vl'a ceſarie.i.coma
vel capillatura cum qua oꝛtus eſt:vel quod ceſios ideſt
glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinū eſt.
¶ Hadria.) In greco andria:ꝛ interpꝛetatur virilitas:
ſiue foꝛtitudo.grecum eſt. ¶ Bithalaſſiun) In greco
dithalaſſum:qđ interpꝛetatur duo maria; ſiue diuerſa
maria:qđ in nauigatiōe vix ſine periculo euenire ſolet.
grecum eſt. 28.

Ecum. ¶ Mytilene.) In greco Melita:ꝛ interp̄
tatur meliflua.grecū eſt. ¶ Paulus.) Os tube: ſi
ue mirabilis:aut latine minimus.ſ.apoſtoloꝝ:ꝛ ideo
maximus q2 minimus. ¶ Publius.) Latinū ē. ¶ Sy
racuſa) Attrahens violenter.grecum eſt. ¶ Regium)
Ruptura vel fractura:quoniam illic terra rupta eſt in
ter regnū neapolitanum ꝛ ſiciliam.grecū eſt. ¶ Puteo
li) Latinum eſt. ¶ Roma.) Ualens: vel valentia: aut
potens vel robuſta.grecum eſt. ¶ Apijfoꝛum) Ex gre
co ꝛ latino longinquū vel remotū foꝛū: ſiue longinqua
vel remota via. ¶ Taberne) Latinum eſt. ¶ Judei)
Laudantes:ſiue confitentes. ¶ Hieroſolyme) Uiſio
pacis:aut viſio perfecta vel conſumata:ſiue timoꝛ perſe
ctus vel conſumatus. ¶ Romani) Ualentes: ſiue potē
tes:aut robuſti.grecū eſt. ¶ Ceſar) A ceſo matris vte
ro dictus eſt:vel a ceſarie.i.coma vel capillatura cum
qua oꝛtus eſt:vel quod ceſios ideſt glaucos habuerit o
culos vt quidam volunt.latinum eſt. ¶ Iſrael.) Pꝛeua
lens:ſiue dominans cum deo. ¶ Judea.) Laudatio:ſi
ue confeſſio. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Moyſes.) Attra
ctus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis. ¶ Eſaias.) Sa
lus domini. ¶ Chꝛiſtus.) Unctus.grecum eſt.

¶ Explicit liber Actuum apoſtoloꝛum.

Incipit epiſtola beati Jacobi. ca.j.

Jacobus dei. ¶ Jacobus.) Supplantatoꝛ:
vel calcaneum:aut planta ideſt veſtigium.
¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtus) Unctus
grecum eſt. 2.
Fratres mei. ¶ Jeſus) Saluatoꝛ.
¶ Chꝛiſtꝰ) Unctꝰ grecū ē. ¶ Abꝛaā) Pater multitudi
nis. ¶ Iſaac) Riſus. ¶ Raab) Lata: vel dilatata: aut
platea. 3.
Nolite plures. ¶ Gehenna) Uallis deceptionis ſi
ue triſtitie vel diuitiarum:aut ſyꝛiace infernus. 4.
Unde bella. ¶ Diabolus) Criminatoꝛ:ſiue calūp
niatoꝛ:aut accuſatoꝛ.grecum eſt. 5.
Agite nunc. ¶ Sabbaoth) Exercitus.p.n. ſiue mi
litie:aut foꝛtitudines. ¶ Job.) Dolens vel gemēs
ſiue vlulans:aut exoſus:vel patiens inimicitias. ¶ He
lias) Deus dominus:aut foꝛtis dominus.

¶ Explicit epiſtola beati Jacobi.

Incipit epiſtola pꝛima beati Petri. ca.j.

Petrus ap̄lus. ¶ Petrus) Saxū:vel petra.
grecū ē. ¶ Ap̄ls.) Miſſus.grecū eſt. ¶ Je
ſus) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtus.) Unctꝰ. grecū
eſt. ¶ Pōtus) Mare grecū ē. ¶ Galatia)
Lactās vl'lactea.grecū ē. ¶ Cappadocia)
In hebꝛeo dr̄ captoꝛ:ꝛ īterp̄tat̄ ſphęrula:ſiue pomum:
aut vola vel palma turturis vel exploꝛatoꝛis. ¶ Aſia)
Limoſa vel cenoſa.grecum eſt. ¶ Bithynia) Uiolēta
pꝛoperatio.grecum eſt. 2.
Deponentes. ¶ Jeſus) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtus) Un
ctus.grecum eſt. ¶ Syon) Aceruus aut tumulus:
vel ſpecula:aut ſiccitas. 3.
Similr. ¶ Sara.) Dn̄a vel pꝛiceps. ¶ Abꝛaā) Pr̄
multitudinis. ¶ Chꝛiſtꝰ.) Unctꝰ.grecū ē. ¶ Noe.)
Cōſolatio:vl'requies. ¶ Jeſus) Saluatoꝛ. 4.
Chꝛiſto igitur. ¶ Chꝛiſtus) Unctꝰ.grecū ē. ¶ Je
ſus.) Saluatoꝛ. ¶ Amen.) Uere:ſiue fideliter. 5.

Thalaſſa. Phenicis. Aſſon. Cauda. Syrtim. Ceſar. Hadria. Bithalaſ. Interp̄. Mytilene. Paulus. Publius. Syracuſa. Regium. Puteoli. Roma. Apiifoꝛū. Taberne. Judei. Hieroſoly. romani. Ceſar. Iſrael. Judea. Jeſus. Moyſes. Eſaias. Chꝛiſtus. Interp̄. Jacobus. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Jeſus. Chꝛiſtus. Abꝛaam. Iſaac. raab. Interp̄. Gehenna. Diabolus. Interp̄. Sabbaoth. Job. Helias. Interp̄. Petrus. Apoſtolus. Jeſus. Chꝛiſtus. Pontus. Galatia. Cappado. Aſia. Bithynia. Interp̄. Jeſus. Chꝛiſtus. Syon. Interp̄. Sara. Abꝛaam. Chꝛiſtus. Noe. Jeſus.

Seniores. ¶ Chꝛiſtus) Unctus.grecū ē. ¶ Diabo
lus) Crimiatoꝛ:ſiue calūpniatoꝛ:aut accuſatoꝛ.gre
cum eſt. ¶ Jeſus) Saluatoꝛ. ¶ Amen) Uere:ſiue fide
liter. ¶ Syluanus.) Latinum eſt a ſylua. ¶ Babylō.)
Confuſio:vel commixtio. ¶ Marcus.) Limatus: vel
fricatus:aut expolitus.i.a rubigine abſterſus.

¶ Explicit epiſtola pꝛima beati Petri.

Incipit epiſtola ſecunda beati Petri. ca.j.

Simon petrus. ¶ Symon.) Audiens: vel
obediēs. ¶ Petrus) Saxū:vel petra.gre
cū eſt. ¶ Apoſtolus) Miſſus. grecum eſt.
¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtus) Unctꝰ.
grecum eſt. 2.
Fuerūt ꝟo. ¶ Noe) Cōſolatio:vel re
quies. ¶ Sodoma) Secretū eoꝛū:ſiue calx aut cemen
tū eoꝛū. ¶ Gomoꝛrei.) Populus rebellis: aut populꝰ
timens:ſiue manipulus:vel ſeruitus: aut ſyꝛiace lana.
¶ Loth) Inuolutus:ſiue colligatus:aut coop̄tus:vl're
ſina precioſa que dicitur ſtacte. ¶ Balaam.) Uetuſtas
populi:vel abſq3 populo:ſiue deuoꝛatio aut deſtructio
eoꝛum. ¶ Boſoꝛ) Munitio:aut vindemia:ſiue ablatio:
aut in anguſtia:vel in tribulatiōe. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ.
¶ Chꝛiſtus) Unctus.grecum eſt. 3.
Hanc ecce. ¶ Apoſtoli) Miſſi. grecū ē. ¶ Jeſus)
Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtus) Unctꝰ.grecū ē. ¶ Paulꝰ)
Os tube:ſiue mirabilis:aut latine minimꝰ.ſ.apoſtoloꝝ:
ꝛ iō maximus q2 minimus. ¶ Amen) Uere:ſiue fidelr̄.

¶ Explicit epiſtola ſecunda beati Petri.

Incipit epiſtola pꝛima beati Johānis. ca.j.

Quod fuit ab initio. ¶ Jeſus) Saluatoꝛ.
¶ Chꝛiſtus) Unctus.grecum eſt. 2.
Filioli mei. ¶ Jeſꝰ) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛi
ſtus) Unctus.grecum eſt. 3.
Uidete qualem. ¶ Diabolus.) Crimi
natoꝛ:ſiue calumpniatoꝛ vel accuſatoꝛ.
grecum eſt. ¶ Cayn.) Poſſeſſio:vel poſſeſſus. ¶ Je
ſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtꝰ) Unctꝰ.grecū ē. 4.
Cariſſimi. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtꝰ.) Un
ctus.grecum eſt. 5.
Omnis qui credit. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtꝰ)
Unctus.grecum eſt.

¶ Explicit epiſtola pꝛima beati Joannis.

Incipit epiſtola ſecunda beati Joannis.ca.j.

Senioꝛ. ¶ Electa.) Latinum eſt:ꝛ grece idē ſi
gnificat. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtꝰ.) Un
ctus.grecum eſt.

¶ Explicit epiſtola ſcđa bt̄i Joānis.

Incipit epiſtola tertia beati Joānis. ca.j.

Senioꝛ. ¶ Gaius) Latinum eſt:ꝛ interpꝛeta
tur dominus ex lingua latina pꝛiſca. grece
vero terrenum aut gloꝛiantem ſignificat.
¶ Diotrepes.) A ioue nutritus.grecum ē.
¶ Demetrius) Cerealis a cerere quā gen
tiles deam frumenti putabant.grecum eſt.

¶ Explicit epiſtola tertia beati Johannis.

Incipit epiſtola beati Jude apoſtoli.

Judas ieſu chꝛiſti ſeruus. ¶ Judas.) Laudatio:
ſiue confeſſio. ¶ Jeſus.) Saluatoꝛ. ¶ Chꝛiſtꝰ)
Unctꝰ.grecū eſt. ¶ Jacobus.) Supplantatoꝛ:
vel calcaneum:aut planta.i.veſtigium. ¶ Egy
ptus) Anguſtie:ſiue tribulatiōes. ¶ Sodoma) Secre
tum eoꝛum ſiue calx vel cementum eoꝛum. ¶ Gomoꝛ
ra) Populus rebellis:aut populus timens. ſiue mani
pulus:vel ſeruitus:aut ſyꝛiace lana. ¶ Michael.) Quis
ſicut deus:aut humilitas ſiue paupertas dei: vel pcuſ
ſio dei:ſiue percutiēs deus. ¶ Diabolus) Criminatoꝛ:
ſiue calūpniatoꝛ:aut accuſatoꝛ.grecū eſt. ¶ Moyſes.)
Attractus vel aſſumptus:ſubaudi de aquis. ¶ Cayn)
Poſſeſſio vel poſſeſſus. ¶ Balaam) Uetuſtas populi:
vel abſq3 populo:ſiue deuoꝛatio aut deſtructio eoꝛum.
¶ Choꝛe) Caluus vel caluicium:ſiue glacies vel gelu.
¶ Adam) Homo:ſiue terrenus:aut ruffus:vel ſangui
neus. ¶ Enoch.) Dedicatus:vel diſciplinatus: aut mo
rigeratus. ¶ Amen.) Uere:ſiue fideliter.

¶ Explicit epiſtola beati Jude apoſtoli.

Interp̄. Chꝛiſtus. Diabolus. Jeſus. Amen. Syluanus. Babylon. Marcus. Interp̄. Symon. Petrus. Apoſtolus. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Noe. Sodoma. Gomoꝛrei. Loth. Balaam. Boſoꝛ. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Apoſtoli. Jeſus. Chꝛiſtus. Paulus. Amen. Interp̄. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Diabolus. Cayn. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Electa. Jeſus. Chꝛiſtus. Interp̄. Gaius. Diotrepes. Demetriꝰ. Interp̄. Judas. Jeſus. Chꝛiſtus. Jacobus. Egyptus. Sodoma. Gomoꝛra. Michael. Diabolus. Moyſes. Cayn. Balaam. Choꝛe. Adam. Enoch. Amen.

Digitized by Google

Incipit liber Apocalypſis. ca.j.

Apocalypſis ieſu chriſti. ¶ Apocalypſis.) Reuelatio.grecum eſt. ¶ Jeſus) Saluator. ¶ Chriſtus.) Vnct⁹. grecum eſt. ¶ Johannes) Domini gratia:ſiue domini donum : aut domini mia. ¶ Aſia) Limoſa vel cenoſa.grecum eſt. ¶ Amen.) Vere: ſiue fideliter. ¶ Pathmos) Letalis:vel mortifera.grecum eſt. ¶ Ephesus.) Deſiderabilis.grecum eſt. ¶ Smyrna) Myrrha.grecum eſt. ¶ Pergamus) Altitudo vel ſublimitas.grecum eſt. ¶ Thyatira) Odor ſiue ſacrificium laboris vel contritionis, grecum eſt. ¶ Sardis) Princeps iocunditatis : aut canticum letitie:vel id quod remanet aut relinquitur: vel ſyriace cortina. ¶ Philadelphia) Amor fratris vel fraternitatis.grecum eſt. ¶ Laodicia) Populus iuſtus. grecum eſt. 2.

Et angelo. ¶ Epheſus) Deſiderabilis. grecum ē. ¶ Apoſtoli.) Miſſi.grecum eſt. ¶ Nicolaite) Victorie plebis.grecum eſt. ¶ Smyrna) Myrrha . grecū eſt. ¶ Judei.) Laudantes:ſiue confitentes . ¶ Sathanas) Contrarius:ſiue aduerſarius. ¶ Diabolus) Criminator:ſiue calumpniator : aut accuſator . grecum eſt. ¶ Pergamus) Altitudo vel ſublimitas . grecum eſt. ¶ Antiphas) Pro oibus:vel contra oēs . grecum eſt. ¶ Balaam) Vetuſtas populi : vel abſq3 populo : ſiue deuoratio aut deſtructio eoru3. ¶ Balach) Inuoluēs: aut deſtruens:vel cum lambente:aut ſyriace cum percutiente. ¶ Iſrael) Preualens ſiue dominans cū deo. ¶ Manna) Preparatio:aut quid. ¶ Tyathira.) Odor ſiue ſacrificium laboris vel contritionis . grecum eſt. ¶ Jezabel) Inſula habitaculi:vel ve habitaculo:aut ex hebreo z ſyro inſula ſterquilinij:vel ve ſterquilinio. 3.

Et angelo. ¶ Sardis) Princeps iocūditatis : aut canticum letitie:vel id quod remanet aut relinquitur:vl' ſyriace cortina. ¶ Philadelphia) Amor fratris vel fraternitatis.grecu3 eſt. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Sathanas.) Contrarius:ſiue aduerſarius. ¶ Judei) Laudantes:ſiue confitentes. ¶ Hieruſalem) Viſio pacis: aut viſio perfecta vel conſumata ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Laodicia) Populus iuſtus.grecū eſt. ¶ Amen) Vere:ſiue fideliter. 5.

Et vidi. ¶ Juda.) Laudatio:ſiue confeſſio. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Amen.) Vere :ſiue fideliter. 7.

Poſt hec. ¶ Iſrael) Preualens ſiue dominans cū deo. ¶ Juda) Laudatio:ſiue confeſſio. ¶ Rubē) Videns filium:vel viſio filij:aut viſionis fili⁹. ¶ Gad) Felix:vel accinctus. ¶ Aſer) Beatitudo:ſiue felicitas. ¶ Neptalim) Comparatio:vel equiparatio:aut retorſio:vel tortuoſitas. ¶ Manaſſe) Oblitus: aut obliuio. ¶ Symeon) Audiens:vel exauditio. ¶ Leui) Copulatus. ¶ Iſachar.) Eſt merces. ¶ Zabulon) Habitaculum:vel habitans. ¶ Joſeph) Augmentum: vel profectus. ¶ Beniamin) Filius dextere. ¶ Amen) Vere: ſiue fideliter. 9.

Et quintus. ¶ Abadon) Exterminans:vel perditio. ¶ Apollion.) Exterminans:vel perdens aut deſtruens.grecum eſt. ¶ Eufrates.) Frugifer:ſiue fructificans:aut creſcens. 11.

Et datus eſt. ¶ Sodoma) Secretum eorum: ſiue calx aut cementum eoru3. ¶ Egyptus) Anguſtie: ſiue tribulationes . ¶ Chriſtus) Vnctus . grecum eſt. ¶ Amen) Vere:ſiue fideliter. 12.

Et ſignum. ¶ Michael) Quis ſicut deus:aut humilitas ſiue paupertas dei:vel percuſſio dei : ſiue percutiens deus. ¶ Diabolus) Criminator:ſiue calūpniator:aut accuſator.grecu3 eſt. ¶ Sathanas.) Contrarius:ſiue aduerſarius. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecu3 eſt. ¶ Jeſus) Saluator. 14.

Et vidi. ¶ Syon.) Aceruus aut tumulus:vel ſpecula:aut ſiccitas. ¶ Babylon.) Confuſio:vel cōmixtio. 15.

Et vidi. ¶ Moyſes) Attractus vel aſſumptus ſub audi de aquis. 16.

Interp̄.
Apocaly.
Jeſus
Chriſtus
Johannes
Aſia
Amen.
Pathmos
Epheſus
Smyrna
Pergam⁹
Thyatira.
Sardis.
Philadel.
Laodicia.
Interp̄.
Epheſus.
Apoſtoli.
Nicolaite.
Smyrna.
Judei
Sathanas
Diabolus.
Pergam⁹
Antiphas
Balaam.
balach.
Iſrael.
Manna.
Thyatira.
Jezabel.
Interp̄.
Sardis.
Philadel.
Dauid
Sathanas
Judei.
Hieruſalē
Laodicia.
Amen.
Interp̄.
Juda.
Dauid.
Amen.
Interp̄.
Iſrael.
Juda.
ruben
Gad.
Aſer
neptalim
Manaſſe
Symeon
Leui
Iſachar
zabulon.
Joſeph
Beniamin
Interp̄.
Abadon
apollion
Interp̄.
Sodoma
Egyptus
Chriſtus
Amen.
Interp̄.
Michael.
Diabolus
ſathanas.
Interp̄.
Moyſes.

Et audiui. ¶ Eufrates) Frugifer:ſiue fructificās: aut creſcens. ¶ Hermagedon.) Mons euangelij vel euangelizationis:aut mons pomorum vel fructuum.ſ.electorū. ¶ Babylon) Cōfuſio:vel cōmixtio. 17.

Et venit. ¶ Babylon) Confuſio : vel commixtio. ¶ Jeſus) Saluator. 18.

Et poſt hec. ¶ Babylon) Confuſio: vel commixtio. ¶ Apoſtoli) Miſſi.grecum eſt. 19.

Poſt hec. ¶ Alleluya) Laudate dominū. ¶ Amē) Vere:ſiue fideliter. ¶ Jeſus) Saluator. 20.

Et vidi angelum. ¶ Diabolus) Criminator : ſiue calumpniator:aut accuſator.grecum eſt. ¶ Sathanas) Contrarius:ſiue aduerſarius. ¶ Jeſus .) Saluator. ¶ Chriſtus) Vnctus.grecum eſt. ¶ Gog) Tectu3: vel ſolarium:ſiue tegulatum. ¶ Magog.) Tegens vel tegulans:aut tabefactus:vel liquefactus. 21.

Et vidi. ¶ Johannes) Domini gratia:ſiue domini donum aut domini miſericordia. ¶ Hieruſalē) Viſio pacis:aut viſio perfecta vel cōſumata: ſiue timor perfectus vel conſumatus. ¶ Iſrael) Preualens:ſiue dominans cum deo. ¶ Apoſtoli) Miſſi.grecū eſt. 22.

Et oſtendit. ¶ Johannes) Domini gratia: ſiue domini donum:aut domini miſericordia. ¶ Jeſus.) Saluator. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Amen) Vere :ſiue fideliter. ¶ Chriſtus.) Vnctus.grecum eſt.

Interp̄.
Eufrates
Hermage
babylon
Interp̄.
Babylon
Apoſtoli.
Interp̄.
Alleluya
Amen.
Jeſus
Chriſtus.
Gog
Magog
Interp̄.
Johannes
Jeſus
Dauid.
Amen.
Chriſtus

¶ Explicit Apocalypſis.
¶ Finis.

Digitized by Google

Oſt impreſſum greca ⁊ latina
oratione nouũ teſtamentum vt ſuperi
us vidiſtis humaniſſimi lectores: quã
q̃ ita omnia enucleata: elucidata: ⁊ di
geſta erant: non ſolum latina pagina
grece pagine: ⁊ verſu verſui ſed etiam
dictione dictioni correſpondente: id⸗
q; vt dilucidius pateret litterulis lati
nis vtrobiq; poſitis: vt nullus iam a⸗
pud eum qui mediocri ingenio predi
tus eſſet dubitationis locus reliquus
eſſe videretur: tamen quia ſepe nume
ro ſic vſu venire ſolet vt multe dictio⸗
nes apud grecos ſicuti ⁊ in reliquis contingit idiomatis multiplices
ſortiantur ſignificatus: atq; ex hac frequenti ſermonis amphibolia nõ
nunquam reconditiſſimi ſenſus ad allegorias ⁊ alios myſticos ſacre ſcri
pture intellectus attinentes pendeant: viſum eſt prefato reuerendiſſimo
in xp̃o patri atq; illuſtriſſimo domino Fratri Franciſco Ximenes de ciſ
nerijs Hiſpanie Cardinali ⁊c. Ad pleniorem ⁊ vberiorem ſacre ſcriptu
re intelligentiam neceſſarium eſſe vobis grecũ dictionariũ: in quo oẽs
omnium dictionũ ſignificationes quoad eius fieri poſſet pleniſſime cõ
tinerentur. Nam cum interpretandi munus (vt ipſi noſtis) breuiſſimis
quibuſdam ⁊ arctiſſimis terminis circunſcriptum ſit: non potuit inter⸗
pres in ipſo transferendi diſcurſu niſi vnico tantum ſignificato vnam di
ctionem explicare. Hec igitur iactura quam procul dubio non medio⸗
crem eſſe ſacre ſcripture ſtudioſis nemo ſapiens diffitebitur: hoc vobis
veluti auctario ⁊ coronide benigni lectores reſarcitur. Ecce enĩ vobis
damus lexicon copioſum: q̃ maxima cura ⁊ ſtudio fieri potuit elucubra
tum. In quo omnia vocabula totius noui teſtamẽti: ⁊ inſuper ſapientie
⁊ eccleſiaſtici continentur: ⁊ eorum multiplices ſignificationes copioſe
exponuntur: quas tamen non ex protritis ⁊ vulgaribus aut quibuſuis:
ſed ex adiuratiſſimis ⁊ maximi apud grecos nominis authoribus decer
pſimus. polluce. cyrillo. ſuida. greco cornucopia. moſchopulo. magno e⸗
tymologico. ammonio ⁊ alijs id genus ſcriptoribus. In eo autem hũc
ordinem obſeruauimus: vt in nominibus ⁊ reliquis orationis partibus
que per caſus inflectuntur: poſt rectum ipſum: genitiuum caſum a quo
omnium obliquorum ratio dependet ſubiungeremus. Genuſq; etiam
explicauimus: appoſito articulo maſculino vel feminino vel neutro. In
verbo autem cum ſit pars orationis inter alias difficillima: per multa a
nobis diligentia adhibita eſt. poſt primam enim verbi poſitionem quę
ab ipſis grecis thema vocatur: futuri temporis ⁊ preteriti perfecti deſi
nentiam adiecimus: quia. ſ. hec tria tempora preſens ⁊ preteritum per⸗
fectum ⁊ futurum: in verbo vt noſtis primum tenent locum: cum ab his
cetera tempora formentur. Itaq; quẽ hec tria tempora non fugiunt: is
cetera omnia paruo negocio formare poterit. Sed hac ſtudioſa traditio
ne non contenti: aliud quippiam excogitauimus quod omnibus in vni
uerſũ: ſed his potiſſimum qui multam operam grecis litteris adhuc
non adhibuerunt perq̃ vtile ſimul ⁊ gratum futurũ eſſe exiſtimauimꝰ.
Tempora enim omnia non ſolum modi indicatiui ſed ⁊ reliquorũ mo
dorum que ob augmentum ſyllabicum vel temporale vel litteram redu
plicationis vel ob alias cauſas a prima thematis poſitiõe deſciſcebãt:
per ordinẽ alfabeti inter cetera vocabula proprijs in locis repoſuimus.
Atq; hic eſt ordo in orationis partibus quę inflectuntur a nobis obſer
uatus. Reliquas autem que non variantur prout ab ipſis authoribus in
uente ſunt: ſic eas in ordinem redegimus: ab omni immutatione manũ
abſtinentes. ¶ Ceterum ne hęc omnia tam ieiune ⁊ aride ſtudioſis et
bene erga litteras animatis: ſed pinguiuſcule (vt ita dictum ſit) ⁊ veluti
condimento aliquo adhibito ſucculentius traderentur: viſum eſt nobis
facturos nos eſſe operepretium ſi ab initio repetentes trium gramma
tice grece primarum partium hoc eſt articuli: nominis ⁊ verbi breuem
quandam epitomẽ ⁊ breuiarium conficeremus. Nam q̃uis he ipſe par
tes tam diffuſe alioquin varie ⁊ difficiles ſint vt ad omnia exequẽda ma
gno volumine opus eſſet: non fuit tamen nobis (quantum ad preſens at
tinet) propoſitum cuncta conſectari: ſed neceſſarijs tantum breuiſſime
delibatis reliqua omnia valere ſinere: atq; ita breuem quandam ac per
inde compendioſam σκιαγραφίαν vt ipſi dicunt ideſt vmbraticam
delineationem conficere: timanthẽ egregium pictorẽ imitati qui imma
nem cyclopem in parua tabella effigiauit. Hoc autem compendiũ gre⸗
ce grammatice non omnino vt arbitramur inutile erit: his preſertim qui
nouiter ad grecas litteras animum applicuerunt. Sunt igitur apud
grecos totidem quot apud latinos orationis partes hoc eſt octo. Nomẽ
verbum. participium. pronomen. aduerbium. coniunctio. prepoſitio. ar
ticulus. Inter quas nomen ordine prima eſt: ſed cum nomen ipſum pre⸗
poſitis articulis inflectatur: ⁊ articulorum ratio cognitionem accentuũ
ſupponat: ab accentibus ipſis erit initium ſumendum. ſunt igitur accen
tus ipſi decem. Acutus. grauis. circunflexus. tenuis. denſus. lõgus. bre
uis. inuerſus. ſubdiſtinctio. ſubunio. grece vocantur. oxea. varea. periſ⸗
pomene. pſile. daſea. macra. vrachea. apoſtrophos. hypodiaſtole ⁊ hy⸗
phen. hi autem diuiduntur in ſpiritus. tonos. paſſiones ⁊ tempora. tem
poribus autem ⁊ paſſionibus ommiſſis quia ad preſentem ſpeculatiõẽ
non attinẽt: de ſpiritibus tantum ⁊ tonis agemus. Sunt igitur ſpiritus
duo tantum tenuis qui vocatur pſile ⁊ fit ſic. ᾿ . vel denſus qui vocatur
daſea. ⁊ fit ſic. ῾ . cum omnis igitur dictio que a vocali incipit vel cum
aſpiratione in principio vel ſine illa proferẽda ſit: ſi debet aſpirari ſupra
primam vocalẽ daſea: ſi non: pſile locanda eſt. vt ἅγιος. ὀφθαλμός.
Toni autem ſunt tres. acutus qui fit ſic. ´ . Grauis qui fit ſic. ` . Circun
flexus qui ex vtroq; conſtat: qui fit ſic. ~ . Numeri vero quia id quoq;
preſciſſe: ex vſu erit ſunt apud grecos ſicuti ⁊ apud arabes tres. ſingula
ris pluralis ⁊ dualis quo vtuntur cum res duas ſignificare volunt. In
quo numero duali illud quoq; notandum: nominatiuum ⁊ accuſatiuum
eſſe eundem ſemper. ⁊ genitiuum ⁊ datiuum eundẽ etiam ſemper. His
predictis ad articulos accedamus. Hi in duplici ſunt differentia. Aut. n.
ſunt prepoſitiui: quibus latini omnino carent: aut poſtpoſitiui quorum
loco nomine relatiuo vtuntur. Vtriq; autem aut ſunt maſculini aut fe⸗
minini aut neutri. Articuli igitur prepoſitiui maſculini ſic declinantur.
Singulari numero. nominat. ὁ. Geniti. τοῦ. Datiuus. τῷ. accuſa. τόν.
Duali numero. nomina. ⁊ accuſa. τώ. Geni. ⁊ dati. τοῖν. plurali. nume.
Nomina. οἱ. geni. τῶν. Dat. τοῖς. accuſ. τούς. Vocatiuo omnes arti⸗
culi carent. Ablatiuo autem ⁊ ipſi articuli ⁊ relique partes per caſus
inflexe. neq;. n. vllo modo greci ablatiuum agnoſcunt: ſed illius loco
gtõ iterdũ: interdũ vero datiuo vtuntur. Articuli feminini ſic inflectun
tur. ſingulari numero. nomi. ἡ. geniti. τῆς. dat. τῇ. accu. τήν. Duali nu
mero. nomina. ⁊ accuſ. τά. geni. ⁊ dat. ταῖν. plurali numero. nominati.
αἱ. genitit. τῶν. dat. ταῖς. accuſa. τάς. ¶ Articuli neutri ſic. ſingula.
numero. nominat. τό. genit. τοῦ. dat. τῷ. accuſat. τό. duali numero no⸗
minat ⁊ accuſat. τώ. genit. ⁊ dat. τοῖν. plurali numero. nomi. τά. genit.
τῶν. dat. τοῖς. accuſa. τά. Articuli autem poſtpoſitiui declinantur eo⸗
dem modo quo prepoſitiui: ⁊ ab illis formantur ablata a principio con⸗
ſonante vbi inuenta fuerit ⁊ loco illius addita aſpiratione: ad hunc mo⸗
dum. articuli poſtpoſitiui maſculini. numero ſingulari. nomi. ὅς. geniti.
οὗ. dati. ᾧ. accuſa. ὅν. duali numero. nominati. ⁊ accu. ὥ. geni. ⁊ dat. οἷν
plurali numero. nomi. οἵ. genit. ὧν. dati. οἷς. accuſa. οὕς. Articuli poſt
poſitiui feminini. ſingu. nume. Nominat. ἥ. geni. ἧς. dat. ᾗ. accuſ. ἥν. dua
li numero. nominat. ⁊ accuſ. ἅ. genit. ⁊ datiuus αἷν. plurali numero. no⸗
minati. αἵ. geniti. ὧν. dat. αἷς. accuſati. ἅς. Articuli poſtpoſitiui neutri.
numero ſingulari. nomi. ὅ. genit. οὗ. dat. ᾧ. accuſati. ὅ. duali numero. no
minati. ⁊ accuſati. ὥ. genit. ⁊ datiuus. οἷν. plurali numero. nominati. ἅ.
geniti. ὧν. dat. οἷς. accuſa. ἅ. ´ ´ . Miſſis articulis de nomine agendum
Nominum igitur declinationes ſunt decẽ. priores quinq; vocatur ſim
plicium nominum. poſteriores autem quinq; nominum contractorum:
quia in obliquis contractionem patiuntur. Ex prioribus item quinq;.
quattuor prime appellantur nominum pariſyllabicorum: quia tam in re
cto quẽ in obliquis nomina per illas declinata parem habent numerũ
ſyllabarum vt ὁ αἰνείας τοῦ αἰνείου. Quinta vero vocatur nominum
inequiſyllabicorum: quia in obliquis plures q̃ in recto ſyllabas habẽt
vt ὁ αἴας τοῦ αἴαντος. Prima igitur declinatio nominum pariſyllabi
corum: eſt maſculinorum tantum nominum deſinentium in duas termi
nationes. ας. vel. ης. quorum genitiuus fit in. ου. datiuus in. α. vel. in. ῃ.
accuſati. in. ν. cum vocali nominatiui vt. ὁ αἰνείας. τοῦ. αἰνείου. τῷ
αἰνείᾳ. τὸν αἰνείαν. ὁ χρύσης τοῦ χρύσου. τῷ χρύσῃ τὸν χρύ
σην. Secunda declinatio nominum pariſyllabicorum eſt femininorum
tantum nominum deſinentium in. α. vel. η. quorum genitiuus fit in. ης.
vel. ας. Datiuus in. ῃ. vel. ᾳ. accuſat. in. ν. cum vocali nominatiui. vt ἡ
μοῦσα. τῆς μούσης. τῇ μούσῃ. τὴν μοῦσαν. ἡ ἡμέρα. τῆς ἡμέ
ρας. τῇ ἡμέρᾳ. τὴν ἡμέραν. Tertia declinatio nominum pariſylla
bicorum eſt maſculinorum ⁊ femininorum nominum deſinentium in. ος
⁊ neutrorum in. ον. quorum genitiuus fit in. ου. datiuus in. ῳ. accuſat. in
ον. vt ὁ λόγος. τοῦ λόγου. τῷ. λόγῳ. τὸν λόγον. Quarta decli
natio nominum pariſyllabicorum eſt nominum atticorum maſculinorũ
⁊ femininorum deſinentium in. ως. ⁊ neutrorum in. ων. quorum geniti
uus fit in. ω. datiuus in. ῳ. Accuſatiuus in. ων. vt ὁ μενέλεως. τοῦ
μενέλεω τῷ μενέλεῳ τὸν μενέλεων. Quinta declinatio eſt nomi
num inequiſyllabicorum deſinentium in varias ⁊ multiplices termina
tiones quas: recenſere longum eſſet ⁊ onerosum. quorum genitiuus fit.
in. ος. datiuus in. ι. accuſat. in. α. ⁊ in alias terminationes. vt ὁ αἴας τοῦ
αἴαντος. τῷ αἴαντι. τὸν αἴαντα. Sequuntur poſteriores quinq; de
clinationes quas prediximus nominum contractorum nuncupari. qua⸗
rum prima eſt nominum maſculinorum ⁊ femininorum ⁊ communium
duorum deſinentium in. ης. ⁊ neutrorum in. ες. vel in. ος quorum ge⸗
nitiuus fit in. εος. ⁊ per contractionem in. ους. datiuus in. ει. ⁊ per con
tractionem in. ει. Accuſatiuus in. εα. ⁊ per contractionem in. η. ⁊ nonnũ
quẽ in. α. vt ἀριστοτέλης. τοῦ ἀριστοτέλεος ⁊ ἀριστοτέλους
τῷ ἀριστοτέλεϊ ⁊ ἀριστοτέλει. τὸν ἀριστοτέλεα ⁊ ἀριστοτέ
λη. Secunda declinatio eſt maſculinorum ⁊ femininorum deſinentium
in. ις. ⁊ neutrorum in. ι. quorum genitiuus fit in. ιος. communiter et in.

Digitized by Google

εος. ionice ⁊ in. εως. attice. Datiuus autem. in. ηι. ⁊ per contractionem η. ι. ⁊ in. ει. ⁊ per cõtractionem in. ει. accuſatiuus. in. ηυ. tm̃. vt ὁ ὄφις τοῦ ὄφιος ⁊ ὄφεος ⁊ ὄφεως. τῷ ὄφιι ⁊ ὄφι ⁊ ὄφεϊ ⁊ ὄφει. τὸν ὄφιν. Tertia declinatio eſt nominum maſculinorum tantum deſinentiū in. εύς. quorum genitiuus ſit in. εος. communiter. ⁊ in. ηος. ionice. ⁊ in εως. attice. datiuus in. ει. ⁊ per contractionem in. ει. ⁊ ionice in. ηι. accuſatiuus in. εα. ⁊ ionice in. ηα. vt ὁ βασιλεύς. τοῦ βασιλέος ⁊ βασιλέως ⁊ βασιλῆος. τῷ βασιλεϊ ⁊ βασιλεῖ ⁊ βασιλῆι. τὸν βασιλέα ⁊ βασιλῆα. Quarta declinatio eſt femininorum tantuꝫ nominum deſinentium in. ω. vel. ως. quorum genitiuus ſit in. οος. ⁊ ꝑ contractionem in ους. datiuus in. οϊ. ⁊ per contractionem in. οι. accuſatiui. in. οα. ⁊ per contractioneꝫ in. ω. vt. ἡ αἰδώς. τῆς αἰδόος ⁊ αἰδοῦς τῇ αἰδόϊ ⁊ αἰδοῖ. τὴν αἰδόα ⁊ αἰδῶ. Quinta declinatio eſt nominum neutrorum tantum in. ας. vel. ρας. deſinentium quorum genitiuus ſit in. ατος. ⁊ per ablationem. τ. in. αος. ⁊ per contractionem in. ως. datiuus in. ατι. ⁊ per ablationem. τ. in. αϊ. ⁊ per contractioneꝫ in. α Accuſatiuus vero idem eſt cum nominatiuo ⁊ item cum vocatiuo in nominibus neutris: idqꝫ in omni numero quod grecis commune eſt cū latinis: ⁊ hec breuiter de nomine. nunc de verbo diſſeramus. Verba ab vltima ſyllaba nomen capiunt nam ſi terminantur in ω cum accentu graui varytona ideſt grauitona vocantur. ſi in ω cum circunflexo circunflexa. Si in. μι. deſinunt verba in μι. vocantur. in aliquam autem harum terminationum omne verbum deſinere neceſſe eſt. Ex verbis autẽ que in. ω. varytonum deſinunt ſex fiunt coniugationes prima eſt verborum habentium ante. ω. finalem litteram aliquam ex his conſonantibus. ſ. β. π. φ. aut ſimul. πτ. vt. λείβω. libo. τέρπω. delecto. γράφω. ſcribo τύπτω. percutio quorum futurum in. ψω. deſinit vt λείψω. τέρψω γράψω. τύψω. preteritum vero perfectum in φα vt λέλειφα τέτερφα γέγραφα τέτυφα. Secunda coniugatio eſt verborum habentiuꝫ ante. ω. finalem aliquam ex his conſonantibus ſcilicet. γ. κ. χ. vel ſimul κτ vt λέγω dico. πλέκω innecto. τρέχω curro. τίκτω pario. quorum futurum ſit in. ξω. vt λέξω. πλέξω τρέξω τίξω. ⁊ preteritu ꝑfectum in χα vt λέλεχα πέπλεχα τέτρεχα τέτιχα. Tertia coniugatio eſt verborum habentium ante. ω. finalem aliquam ex conſonantibus. δ. θ. τ. vel duo. ττ. attice vt ᾄδω. canto. πλήθω. impleo ἀνύττω. perficio. quorum futurum in σω. deſinit vt ᾄσω πλήσω. ἀνύσω ⁊ preteritum perfectum in κα vt ἦκα πέπληκα. ἤνυκα. Quarta cõiugatio eſt verborum habentium ante ω finalem ζ aut duo σσ communiter ⁊ que ζ habent aliquando mittunt futurum in ξω vt παίζω ludo: futurum παίξω. ⁊ hec faciunt preteritum in χα vt πέπαιχα aliquando autem faciunt futurum in σω vt φράζω dico. futuruꝫ φράσω ⁊ hec mittunt preteritum perfectum in κα vt πέφρακα. Que vero habent duo σσ vt in plurimum in ξω mittunt futurum ⁊ preteritum in χα vt ὀρύσσω. fodio. futurum ὀρύξω preteritū ὤρυχα. Quinta coniugatio eſt verborum habentium ante ω finalem aliquam ex conſonantibus. λ. μ. ν. ρ. vt ψάλλω canto. νέμω paſco. κρίνω iudico: σπείρω ſemino ⁊ in futuro eandem conſonantem ſeruant ante. ω. vt ψαλῶ νεμῶ κρινῶ: σπερῶ. preteritum vero perfectum in κα deſinit vt ἔψαλκα νενέμηκα κέκρικα ἔσπαρκα. Sexta coniugatio eſt verboruꝫ deſinẽtium in ω purum. pura autem vocalis appellatur quam nulla precedit conſonans ſed alia vocalis vt ἱππεύω equito. βασιλεύω regno. quorum futurum deſinit in. σω. vt ἱππεύσω βασιλεύσω ⁊ preteritum in κα vt ἵππευκα βεβασίλευκα. Ab hac autem ſexta coniugatione varytonorum fiunt alie tres coniugationes que vocantur verboruꝫ circunflexorum quia habent accentum circunflexum in vltima ſyllaba. nā a verbis que deſinunt in έω ſit prima coniugatio per contractioneꝫ εω in ῶ circunflexum vt a ποιέω ideſt facio ποιῶ hec autem verba mittunt futurum in ήσω ⁊ preteritum in ηκα vt ποιήσω. πεποίηκα a verbis autem deſinentibus in άω ſit ſecunda coniugatio per contractionem αω in ῶ vt a βοάω ideſt clamo deſcendit βοῶ. ⁊ hec verba ſimiliter futurum in. ήσω. faciunt ⁊ preteritum in ηκα vt βοήσω βεβόηκα. A verbis autem deſinentibus in όω ſit tertia per contractionem οω in ῶ vt a χρυσόω deauro. ſit χρυσῶ quorum futurum ſit in. ώσω. ⁊ preteritum in. ωκα vt χρυσώσω: κεχρύσωκα. Item a verbis varytonis a quibus fiũt ſupiores tres cõiugatiões verborū circũflexorū fiũt alie tres coniugationes verborum in μι nam a verbis deſinentibus in. έω mutata ε in η ⁊ ω in μι. ſit prima coniugatio verborum deſinentiuꝫ in μι vt a τιθέω pono. ſit τίθημι a verbis autem deſinentibus in άω. ſit ſecunda mutata. α in η ⁊ ω. itidem in μι. vt ab ἱστάω ſto. ſit ἵστημι a verbis autem deſinentibus in όω ſit tertia vt a διδόω do. ſit δίδωμι mutata. ο. in ω ⁊ ω in μι. a verbis autem varytonis ſexte coniugationis deſinentibus in ύω ſit quarta coniugatio verborum in μι mutata ω vltima in μι. vt a ζευγνύω iungo ſit ζεύγνυμι. Quorum omnium verborum in μι futura tempora ⁊ preterita fiunt a verbis varytonis a quibus verba ipſa in μι deriuantur. Itaqꝫ vt ex ſupradictis liquet coniugationes apud grecos ſunt tredecim ſex ſcilicet varytonorū. tres circunflexorum ⁊ quattuor eorum verborum que in μι deſinunt. ⁊ hec de articulis nomine et verbo ſub cõpendio dixiſſe ſatiſfuerit. Valete.

Τέλος σὺν θεῷ.

Digitized by Google

ἅ Articulus poſtpoſitiuus.neutri ge
neris.numeri pluralis.Que.
ἀβαρής.εος.ὁ.ἡ.Leuis nõ moleſt⁹
aut oneroſus. [difficilis aditus.
ἄβατος.η.ον. Inacceſſibilis.e.Res
ἀβλαβής.εος.ὁ.ἡ.Illeſus.Sine le
ſione.
ἀβοήθητος.η.ον.qui caret auxilio.
Cui non datur auxiliũ. [fectus.
ἀβροχία.ας.ἡ.Siccitas.pluuie de
ἄβυσσος.ου.ὁ.Abyſſus.profun=
ἄγαγε.Duc. [ditas.
ἀγαγεῖν.Ducere.duxiſſe.
ἀγαγέσθαι.Duxiſſe.ductũ fuiſſe.
ἀγάγω.Ducã.duxero.
ἀγαγών.όντος.ὁ.Poſtꝗ̃ duxit.
ἀγαθοεργέω.τ ἀγαθοεργῶ.μ.
σω.π.ηκα.Benefacio.bene ago.
ἀγαθοποιέω.τ ἀγαθοποιῶ.μ.
ήσω.π.ηκα.Benefacio. [cium.
ἀγαθοποιΐα.ας.ἡ.Bñficẽtia.bñfi
ἀγαθοποιός.ου.ὁ.Beneficus.
Qui benefacit.
ἀγαθός.η.ον.bon⁹.a.ũ.
ἀγαθότης.ητος.ἡ.Bonitas.
ἀγαθύνω.μ.υνῶ.π.κα.bñfacio.bo
nũ facio. [tas virtus.
ἀγαθωσύνη.ης.ἡ.Probitas.boni
ἀγαλλίαμα.τος.το.Exultatio.le
titia.
ἀγαλλιάομαι.τ ἀγαλλιῶμαι
μ.άσομαι.π.αμαι.Exulto.letor.
ἀγαλλίασις.εως.ἡ.Exultatio.
ἀγαλλιάω τ ἀγαλλιῶ.μ.άσω
π.ακα.Exulto.letor.[ut ꝗ̃ nõ nupſit.
ἄγαμος.η.ον.qui nõ duxit vxorẽ
ἀγανακτέω.τ ἀγανακτῶ.μ.η
σω.π.ηκα.Indignor.conqueror.
ἀγανάκτησις.εως.ἡ.Cõqueſtio.
querela.accuſatio.indignatio.
ἀγαπάω.τ ἀγαπῶ.μ.ησω.π.η
κα. Amo.cõtẽtus ſuꝫ.
ἀγάπη.ης.ἡ.Amor.dilectio.
ἀγάπησις.εως.ἡ.Dilectio.amor.
ἀγαπητός.η.ον.Dilectus.a.um.
ἀγγαρεύω.μ.εύσω.π.ευκα.co
go tãꝗ̃ princeps τ prepoſit⁹. Uiꝫ
ἀγγεῖον.ου.το. Uas. [facio.
ἀγγελία.ας.ἡ.annũciatio.nũci⁹.
ἄγγελος.ου.ὁ.Nũcius.angelus.
ἀγείρω.μ.ερῶ.π.ερκα.cõgrego.
ἀγέλη.ης.ἡ.Grex. [ratione.
ἀγενεαλόγητος.η.ον.Sine gene
ἀγερωχία.ας.ἡ.Luxuria.
ἅγια.ων.Sãcta.or̃.locus in tẽplo.

ἁγιάζω.μ.ασω.π.ακα.Sctifico.
ἁγίασμα.τος.το.ſanctificatio.
ἁγιασμός.ου.ὁ. Sanctificatio.
ἅγιος.α.ον. Sanctus.a.um. [tio.
ἁγιότης.ητος.ἡ.Sctitas. Sctifica
ἁγιωσύνη.ης.ἡ.Sanctificatio.co
ἁγιώτατος.η.ον.Sctiſſim⁹.a.ũ.
ἀγκάλη.ης.ἡ. Ulna.
ἄγκιστρον.ου.το.Hamus.
ἄγκυρα.ας.ἡ.Ancora.
ἀγκών.ωνος.cubitus. [a.um
ἄγραφος.η.ον. Rudis.e.icurat⁹.
ἁγνεία.ας.ἡ.Caſtitas. [purgo.
ἁγνίζω.μ.ίσω.π.ικα.Sanctifico.
ἁγνισμός.οῦ.ὁ.Purgatio.ſctifi=
catio purificatio.
ἀγνοέω.τ ἀγνοῶ.μ.ησω.π.η=
κα.Ignoro.neſcio.
ἀγνόημα.ατος.το.Ignorãtia.
ἄγνοια.ας.ἡ.Ignorantia.
ἁγνός.η.ον. Caſtus.purus.a.uꝫ.
ἁγνότης.ητος.ἡ.Caſtitas.puritas.
ἁγνῶς.Sincere.caſte.pure.mũde.
ἀγνωσία.ας.ἡ. Ignorantia.
ἄγνωστος.η.ον.Ignotus.a.um.
ἀγορά.ας.ἡ.Forum.platea.
ἀγοράζω.μ.σω.π.κα.emo.is.
ἀγοραῖος.α.ον.Uulgaris plebei⁹.
popularis.
ἀγορασμός.ου.ὁ.Emptio.
ἄγρα.ας.ἡ.Captura.venatio.
ἀγράμματος.η.ον.Rudis lraruꝫ
idoctus.idiota.
ἀγραυλέω.τ ἀγραυλῶ.μ.σω.
.π.κα. In agro pernocto.vel in a
gro habito. [ſilueſtris.
ἀγριέλαιος.ου.ἡ.Oleaſter.oliua
ἄγριος.α.ον.Silueſtris.e.ferus.a.
ἀγρός.οῦ.ὁ.Ager.i. [um.
ἀγρυπνέω.τ ἀγρυπνῶ.μ.ησω
ω.ηκα.Uigilo.
ἀγρυπνία.ας.ἡ.Uigilia.
ἄγω.μ.ἄξω.π.ἦχα.duco.ago.frã
go traſigo.eo.
ἀγωγή.ης.ἡ.Educatio.
ἀγών.ωνος.ὁ. Agon.certamen.
ἀγωνία.ας.ἡ.Certamẽ.periculũ.
ἀγωνίζομαι.μ.ίσομαι.π.ισμαι
Cõtendo.certo.laboro.[precioſus.
ἀδάμας.αντος.ὁ.Adamas.lapis
ἀδάμαστος.η.ον.Indomit⁹.a.ũ.
ἀδάπανος.η.ον.Sine ſũptu.qđ nĩl
lo pcio ꝯſtat [tas.ſecuritas.
ἄδεια.ας.ἡ.Licentia.libertas.facul
ἀδελφή.ης.ἡ.Soror.

ἀδελφοκτόνος.ου.ὁ.Occiſor
ἀδελφός.ου.ὁ.Frater. [fratris.
ἀδελφότης.ητος.ἡ.Fraternitas.
ἀδέσποτος.η.ον.Qui caret autho
re τ domino.
ἄδηλος.η.ον.Immanifeſtus.a.ũ.
nõ appens.
ἀδηλότης.ητος.ἡ.Incertitudo.
ἀδήλως.Incerte.immanifeſte.
ἀδημονέω.τ ἀδημονῶ.μ.ησω
π.ηκα.Triſtor.Meſtus ſuꝫ.
ἅδης.ου.ὁ.Infernus.pluto.
ἀδιάκριτος.η.ον.Nõ diſcernẽs.nõ
diiudicãs.[ideſinẽs.Cõtinu⁹.a.uꝫ.
ἀδιάλειπτος.η.ον.Inceſſabilis
ἀδιαλείπτως.inceſſãter.ideſinẽter
ἀδιάπτωτος.η.ον.Incadibilis.
Qui nõ cadit. [iperſuaſibilis.e.
ἀδιάτρεπτος.η.ον.Inuertibilis.
ἀδιαφθορία.ας.ἡ.Integritas icor
ruptio. [gẽs.Ignauus.a.uꝫ.
ἀδιάφορος.α.ον.Indifferẽs.negli
ἀδιεξέταστος.η.ον.Iniueſtigabi
lis.ierꝗſibil.e.[iuriã facio.offendo.
ἀδικέω.τ ἀδικῶ.μ.ησω.π.ηκα.in
ἀδίκημα.ατος.το.Iniuria.offen
ſio.Scelus.iniquitas.
ἀδικία.ας.ἡ.Iniuſtitia.iniquitas.
ἄδικος.η.ον.Iniuſtus.a.um.
ἀδίκως.Iniuſte.
ἀδόκητος.η.ον.Inſperatus.a.uꝫ.
ἀδόκιμος.η.ον.Reprobus.repro
batus.a.um.
ἀδολεσχέω τ ἀδολεσχῶ.μ.
σω.π.κα.Uerboſus ſum.τ loquax.
ἄδολος.η.ον.Simplex.ſine dolo.
ἀδόλως.Sine fraude.
ἀδρανέστατος.η.ον.Ignauiſſi
mus.Inertiſſimus.a.uꝫ.
ἀδρότης.ητος.ἡ.Plenitudo
ἀδυνατέω τ ἀδυνατῶ.μ.ησω.
π.ηκα.Impotẽs ſuꝫ.ipoſſibilis ſuꝫ.
ἀδύνατος.η.ον.Impotẽs.impoſ
ſibilis.infirmus.
ᾄδω.μ.ᾄσω.π.ηκα.Cãto.cano
ἀεί.Semper. [tuus.a.um.
ἀειγενής.εος.ὁ.ἡ.Sẽpitern⁹ ppe
ἀέναος.α.ον.Semper fluens.
ἀέρος.genitiuus ab.ἀήρ.Aeris.
ἀετός.ου.ὁ.Aquila.
ἄζυμος.η.ον.Azymus.a.um.
ἀήρ.ερος.ὁ.Aer.tempus.
ἀθανασία.ας.ἡ.Immortalitas.
ἀθάνατος.η.ον.Immortalis.e.
ἀθέμιτος.η.ον.Illicitus.a.um.

Digitized by Google

ἄθεος.α.ον.Impius.ſine deo.
ἀθέσμιος.η.ον. Nefandus.impius.a.um.
ἀθετέω.τ ἀθετῶ.μ.ησω.π.ηκα. Irritū facio.cōtriſto.ſpno.fruſtror.
ἀθέτησις.εως.ἡ. Reprobatio.ꝯtēptus.neglectio.
ἀθεώρητος.η.ον.Nō viſus.a.uȝ.
ἀθλέω.τ ἀθλῶ.μ.ησω.π.ηκα. Certo.contendo.
ἄθλησις.εως.ἡ. Certamē.ꝯtētio.
ἀθωόομαι.τ ἀθωοῦμαι.μ.σομαι.π.ωμαι.Innocens ſum.
ἀθῶος.α.ον.Innocens.
ἀθωόω.τ ἀθωῶ.μ.σω.π.κα. Libero.
αἱ.Articulus prepoſitiuus.feminini generis numeri pluralis.
αἳ.Articulus poſtpoſitiuus.feminini generis.numeri pluralis.Que.
αἴγειος.α.ον.Caprinus.a.um.
αἰγιαλός,οῦ.ὁ.Littus.
ἀΐδιος.α.ον.Sempiternus.a.um.
ἀϊδιότης.ητος.ἡ.Sēpiternitas.eternitas.
αἰδώς.οος.ἡ.Verecūdia.pudor.
αἰθίοψ.οπος.ὁ. Ethiops.ethiopicus.
αἷμα.ατος.το.Sāguis.
αἱμάσσω.μ.ξω.π.χα.Sanguino.cruento.as.
αἱματεκχυσία.ας.ἡ.effuſio ſāguinis.
αἱμορροέω.τ αἱμορροῶ.μ.ησω.π.ηκα.Patior fluxum ſanguinis.
αἴνεσις.εως.ἡ.Laus.
αἰνετός.η.ον.Laudabilis.e.
αἰνέω.τ αἰνῶ.μ.εσω.π.εκα.laudo.as.
αἴνιγμα.ατος.το.Enigma.sermo obſcurus.τ implicitus.
αἶνος.ου.ὁ.Laus.
αἱρέομαι.αἱροῦμαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.Eligo.
αἵρεσις.εως.ἡ. Hereſis.electio.
αἱρετέω.τ αἱρετῶ.μ.ησω.π.ηκα.Eligo.
αἱρετικός.η.ον.Hereticus.electiuus.a.uȝ.
αἱρετίς.ιδος.ἡ.Electrix.
αἴρω.μ.ἀρῶ.π.ἦρκα. Tollo.auferro.eleuo.
αἷς. Articulus poſtpoſitiuus.datiui caſus.numeri pluralis.f.g.Quibus.
αἰσθάνομαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.Sentio.
αἴσθησις.εως.ἡ.Senſus.
αἰσθητήριον.ου.το.Senſus.
αἰσχροκερδής.εος.ὁ.ἡ. Turpis lucri ſectator.
αἰσχροκερδῶς. Turpis lucri grā.

αἰσχρολογία.ας.ἡ.turpis locutio.
αἰσχρός.α.ον.Turpis.e.
αἰσχρότης.ητος.ἡ. Turpitudo.
αἰσχύνη.ης.ἡ. Pudor.verecundia. Confuſio.
αἰσχύνομαι.μ.οῦμαι. Pudet me.pudore afficior.
αἰσχυντηρός.α.ον.Verecūd⁹.a.ū.
αἰσχύνω.μ.νω.π.κα. Confundo.erubeſcere aliumfacio.
αἰτέω.τ αἰτῶ.μ.ησω.π.ηκα.peto.
αἴτημα.ατος.το. Petitio.
αἰτία.ας.ἡ. Cauſa.accuſatio.
αἰτιάομαι.τ αἰτιῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Accuſo.culpo.do cauſā.cauſor.
ἅτινες.Quae.relatiuū.foemi.generis.numeri pluralis.
αἴτιον.ου.το.Cauſa.
αἴτιος.α.ον.Obnoxius.reus.cauſator.effector rei.
αἰτίωμα.ατος.το.Accuſatio.petitio.
αἰφνίδιος.α.ον.Repentin⁹.a.um.
αἰφνιδίως.Subito.repente.
αἰχμαλωσία.ας.ἡ. Captiuitas.
αἰχμαλωτεύω.μ.ευσω.π.ευκα.Captiuo.as.
αἰχμαλωτίζω.μ.ισω.π.ικα.Captiuo.as.
αἰχμάλωτος.ου.ὁ.Captiuus.
αἰών.ῶνος.ὁ.Seculum.
αἰώνιος.α.ον.Eternus.a.um.
ἀκαθαρσία.ας.ἡ.Spurcitia.imūditia.
ἀκάθαρτος.η.ον.Spurcus.immūdus.a.um.
ἀκαιρέομαι.τ ἀκαιροῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Occupatus ſum.
ἄκαιρος.α.ον.Importunus.a.um.
ἀκαίρως.Importune.
ἄκακος.η.ον.Innocēs.ſine malitia.
ἄκανθα.ας.ἡ.Spina.
ἀκάνθιμος.η.ον.Spineus.a.um.
ἀκάρδιος.α.ον.Excors.
ἄκαρπος.η.ον.Infructuoſus.a.um.
ἀκατάγνωστος.η.ον.Irreprehēſibilis.e.
ἀκατάκριτος.η.ον.Indēnatus.a.uȝ.
ἀκατάλυπτος.η.ον.Non velat⁹.apertus.a.um.
ἀκατάλυτος.η.ον.Inſolubilis.e.
ἀκαταμάχητος.η.ον.inexpugnabilis.e.
ἀκατάπαυστος.η.ον.Nō ceſſans.
ἀκαταστασία.ας.ἡ.ſeditio.diſſēſio
ἀκατάστατος.η.ον.icōſtās.mobil'.e
ἀκατάσχετος.η.ον.Irretētibilis irrefrenabilis.e.
ἀκέραιος.α.ον.Siplex.iteger.a.ū.

ἀκηδία.ας.ἡ.Negligentia.pigritia.
ἀκηδιάω.τ ἀκηδιῶ.μ.σω.π.κα.Pigreſco.ocioſus ſum.
ἀκήκοα.Audiui.
ἀκηκοώς.οτος.ὁ.poſtquā audiuit.
ἀκηλίδωτος.η.ον.immaculatus.ſine vitio.
ἀκλινής.εος.ὁ.ἡ.Indeclinabilis.e
ἀκμάζω.μ.ασω.π.ακα.Floreo.vigeo.matureſco.maturus ſuȝ.
ἀκμή.ης.ἡ.Flos.vigor.
ἀκμήν.Adhuc.
ἄκμων.ονος.ὁ.Incus.
ἀκοή.ης.ἡ.Fama.auditus.
ἀκοίμητος.η.ον.Indormibilis.iextinguibilis.e.
ἀκοινώνητος.η.ον.Incōmunicabilis.incommunicatus.a.um.
ἀκολασία.ας.ἡ.Incaſtigatio.petulantia.procacitas.
ἀκολουθέω.τ ἀκολουθῶ.μ.ἀκολουθήσω.π.ηκα.Sequor.
ἀκολύτως.Sine impedimento.
ἀκοπιάτως.Sine labore.
ἀκουσίως.Inuite.
ἀκουστής.ου.ὁ.Auditor.
ἀκουστός.η.ον.Audibilis.e.
ἀκουτίζω.μ.σω.π.κα.Audire facio.
ἀκούω.μ.ούσω.π.ουκα.Audio obedio.obtempero.
ἀκρατής.εος.ὁ.ἡ.Incontinens.
ἄκρατον.ου.το.Merum.
ἀκριβάω.τ ἀκριβῶ.μ.σω.π.κα.Approbo diligēti examinatiōe.exquiſite examino.comprobo.
ἀκρίβεια.ας.ἡ.Diligentia.exactio.curioſitas.
ἀκριβέστατος.η.ον.Diligentiſſimus.certiſſimus.a.um.
ἀκριβέστερος.α.ον.diligētior.certior.us.
ἀκριβής.εος.ὁ.ἡ.Diligēs.exactus a.um.
ἀκριβόω.τ ἀκριβῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Diligenter exquiro.et diſco.
ἀκριβῶς.Diligenter.
ἀκρίς.ίδος.ἡ.Locuſta.ſūmitas arboris.fructus in ſūmitate arboris.
ἀκρίτως.Indicta cauſa.
ἀκρόαμα.ατος.το Audit⁹.auditio
ἀκροάομαι.τ ἀκροῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Audio.
ἀκροατήριον.ου.το.Auditoriuȝ.
ἀκροατής.ου.ὁ.Auditor.
ἀκροβυστία.ας.ἡ.Preputium
ἀκρογωνιαῖος.α.ον.angularis.e.

Digitized by Google

ἀκροθίνια.ων. Selecta ⁊ precipua
ad offerẽdum ⁊ conſecrandum deo
vel primitie frugum ⁊ oium rerum.
ἄκρος.α.ον. Summus. extremus.
a.um. Ultimus.
ἀκρότομος.η.ον.alt⁹.excelſus.a.ũ
ἀκτίς.ινος.ἡ. Radius.
ἀκυρόω.⁊ ἀκυρῶ.μ.ωσω.π.ω
κα. Irritũ facio.reſcindo.annullo.
ἀκώλυτος.η.ον. Improhibitus.
Qui non vetatur. mento.
ἀκωλύτως.ſine ꝓhibitiõe ⁊ impedi
ἄκων.οντος.ὁ. Inuitus.a.um.
ἀλάβαστρον.ου.το. Uas lapide
um carens anſis ad reponendum
vnguentum.
ἀλαζονεία.ας.ἡ. Sup̃bia.iſolẽtia.
ἀλαζονεύομαι.μ.σομαι.π.μαι
Glorior ex aliqua re.iacto aliquã rẽ
ἀλαζών.όνος.ὁ. Inſolẽs.arrogãs.
ἀλαλάζω.μ.αξω.π.αχα. Stre
pitũ ⁊ ſonũ facio.tinnio. tollo vocẽ
tam in gaudio ꝙ̃ in triſtitia hoc eſt
iubilo ⁊ eiulo. narrabilis.e.
ἀλάλητος.η.ον. Indicibilis ine=
ἄλαλος.η.ον. Mutus. nõ loquẽs.
ἅλας.ατος.το. Sal.
ἀλείφω.μ.ψω.π.φα. Ungo.
ἀλεκτοροφωνία.ας.ἡ. Gallicini
um.galli cantus.
ἀλέκτωρ.ορος.ὁ. Gallus.
ἄλευρον.ου.ὁ. Farina.
ἀλήθεια.ας.ἡ. Ueritas.
ἀληθέστατος.η.ον.veriſſim⁹.a.ũ.
ἀληθεύω.μ.ευσω.π.ευκα. Ue=
rax ſu͂.vera dico.
ἀληθής.εος.ὁ.ἡ. Uerax. verus.a.ũ.
ἀληθινός.η.ον. Uerus.a.u͂.
ἀληθινῶς. Uere.
ἀλήθω.μ.ησω.π.ηκα. Molo.is.
ἀληθῶς. Uere.
ἁλιεύς.εός.ὁ. Piſcator.
ἁλιεύω.μ.ευσω.π.ευκα. piſcor.
ἁλίζω.μ.ίσω.π.ικα.ſalio. ſale con
ἁλικός.η.ον. Salſus.a.um. dio
ἀλισγέω.⁊ ἀλισγῶ.μ.σω.π.κα
Contamino.polluo.odio habeo.
ἀλίσγημα.ατος.το.cõtaminatio.
ἀλκή.ης.ἡ.robur.fortitudo.
ἀλλά.ſed.eſt etiã iceptiua particula
ἀλλάγε. Saltem.ſed. tio.
ἀλλαγή.ης.ἡ. viciſſitudo.cõmuta
ἄλλαγμα.ατος.το. Cõmutatio.
ἀλλάττω.μ.αξω.π.αχα.muto:cõ
muto.alieno.as.ſubdo.is.

ἀλλαχῆ.alibi.alias.
ἀλλαχόθεν. Aliunde.
ἀλλή. Sed.
ἀλληγορέω.⁊ ἀλληγορῶ.μ.
σω.π.κα. Allegorizo.p allegoriã dico
ἀλλήλους.adiuicẽ.ſeipſos mutuo.
ἀλλογενής.εος.ὁ.ἡ. Alienigena.
ἀλλοιόω.⁊ ἀλλοιῶ.μ.σω.π.
κα. Alieno.muto.as. tio.
ἀλλοίωσις.εως.ἡ.imutatio.aliẽa
ἄλλομαι.μ.ουμαι.π.ημαι.
Salio.exilio.
ἄλλος.η.ο. Alius.a.ud.
ἀλλοτριοεπίσκοπος.η.ον. A
lienorum appetens. a.ũ.
ἀλλότριος.α.ον.alienus.extern⁹.
ἀλλοτριόω.⁊ ἀλλοτριῶ.μ.σω.
π.κα. Ab alieno.immuto.
ἀλλόφυλος.η.ον. Exterus.diuer
ſe natiõis.alienigena.
ἀλοάω.⁊ ἀλοῶ.μ.σω.π.κα.
Trituro.as.
ἀλόγιστος.η.ον. Inſenſatus.a.u͂.
ἄλογος.η.ον. Irrationalis.e.
ἀλοή.ης.ἡ. Aloe.
ἅλμη.ης.ἡ.ſalſugo. terra ſterilis.
ἅλς.λός.ὁ. Sal. ſtitia.
ἀλυπότερος.α.ον. magis ſine tri
ἀλύπως.ſine triſtitia.aduer.
ἅλυσις.εως.ἡ. Cathena.
ἀλυσιτελής.εος.ὁ.ἡ. Inutilis.
ἁλῶ. Capiar captus fuero.
ἅλων.ωνος.ὁ. Area.
ἀλώπηξ.εκος.ἡ. Uulpes.
ἅλωσις.εως.ἡ. Captio. captura.
ἁλώσομαι. Capiar.
ἅμα.ſimul. terarũ.
ἀμαθής.εος.ὁ.ἡ. Indoct⁹.rudis lit
ἅμαξα.ης.ἡ. Currus.
ἀμαράντινος.η.ον.imarceſſibil.e.
ἀμάραντος.η.ον.imarceſſibilis.e.
ἁμαρτάνω.μ.ήσομαι.π.ηκα.
pecco.
ἁμάρτημα.ατος.το.peccatum.
ἁμαρτία.ας.ἡ. Peccatum.
ἀμάρτυρος.α.ον.ſine teſte.
ἁμαρτωλός.ου.ὁ. Peccator.
ἀμαυρόω.⁊ ἀμαυρῶ.μ.σω.π.
κα. Obſcuro.as.obtenebro.as.
ἄμαχος.η.ον. Pacificus. to.is.
ἀμάω.⁊ ἀμῶ.μ.ησω.π.ηκα. me
ἀμβρόσιος.α.ον.diuin⁹.imortalis
ἀμέθυστος.ου.ὁ. Amethyſt⁹ la
pis precioſus.
ἀμείλικτος.η.ον. Grauis. tetricus.

Qui non ridet.
ἀμέλει.profecto.igitur.ob eam re͂.
ἀμελέω.⁊ ἀμελῶ.μ.ησω.π.ηκα
Negligo.
ἄμεμπτος.η.ον. Irreprehenſibilis.
inaccuſabilis.e.
ἀμέριμνος.η.ον.ſine cura.
ἀμετάθετος.η.ον.imutabilis.e.
ἀμετακίνητος.η.ον.immobilis.e.
ἀμεταμέλητος.η.ον. Qui nõ pe
nitet.ſine penitentia.
ἀμετανόητος.η.ον. Qui non peni
tet.non agens penitentiam.
ἀμέτρητος.η.ον.ſine menſura. qđ
menſura caret.
ἄμετρος.α.ον. Immenſus.a.um.
ἀμηνής.εος.ὁ.ἡ. qui caret ira.non
iracundus. caret matre.
ἀμήτωρ.ορος.ὁ.ἡ.ſine matre.qui
ἀμίαντος.η.ον. Impollutus.a.u͂.
ἄμμος.ου.ὁ. Arena.
ἀμμώδης.εος.ὁ.ἡ. Arenoſus.a.ũ.
ἀμνησία.ας.ἡ. Obliuio.
ἀμνηστία.ας.ἡ.memorie defectus
Obliuio.
ἀμνός.ου.ὁ. Agnus.
ἀμοιβή.ης.ἡ. Mutua compenſatio.
Retributio.
ἀμοιρέω.⁊ ἀμοιρῶ.μ.σω.π.κα.
careo.non ſum particeps.
ἄμοιρος.α.ον.exꝑs.ſine ꝑte.exors.
ἀμόλυντος.η.ον.incoinquinatus
immaculatus.a.um. ma.
ἄμορφος.η.ον.res carẽs figura vł for
ἄμπελος.ου.ἡ. Uitis.vinea.
ἀμπελουργός.ου.ὁ.cultor vĩee
ἀμπελών.ῶνος.ἡ. Uinea.
ἄμυνα.ης.ἡ. Ulcio.vindicta.
ἀμύνομαι.μ.οῦμαι.π.υμμαι.
Ulciſcor.punio. dico.
ἀμύνω.μ.υνῶ.π.υγκα. Auxilior. vi
ἀμφίβληστρον.ου.το. Rete.
ἀμφιέννυμι.μ.εσω.π.εκα.veſtio
ἀμφιλαφής.εος.ὁ.ἡ.iplicit⁹:ſpiſſ⁹
ἄμφοδος.ου.ἡ. Biuium.
ἀμφότερος.α.ον. Ambo. vterq͂.
ἀμωμία.ας.ἡ. Defectus macule
vel reprehenſionis. lis.e.
ἀμώμητος.η.ον. Irreprehenſibi=
ἄμωμος.η.ον.immaculatus.a.u͂.
ἄν. Coniunctio poteſtate͂ ſignificãs:
Aliquando tamen ſuperflue poni
tur ad ornatum.
ἀνά. Per.ſecundum.
ἀνάβα. Aſcende.

Digitized by Google

ἀναβάθμος.ου.ὁ.Gradus.
ἀναβαίνω.μ.ησομαι.ϖ.ηκα.A
ſcendo.Differo.dilato.Modulor.
ἀναβάλλομαι.μ.οῦμαι.π.ημαι
ἀναβάς.άντος.ὁ.poſtquã.aſcẽdit.
ἀνάβασις.εως.ἡ.Aſcenſio.
ἀναβέβηκα.Aſcendi.
ἀνάβηθι.Aſcende.
ἀναβήσομαι.Aſcendam.
ἀναβιβάζω.μ.ασω.π.ακα.Edu
co.ſurſum duco.Aſcendere facio.
ἀναβλέπω.μ.ψω.π.φα.Video.a
ſpicio.reuideo.i.viſum recupero.
ἀνάβλεψις.εως.ἡ.Viſus.
ἀναβοάω.τ ἀναβοῶ.μ.ησω.ϖ.
ηκα.Clamo.Vociferor.
ἀναβολή.ης.ἡ.Mora.dilatio.
ἀναβράζω.μ.σω.π.κα.Ex profun
do aque educo.
ἀνάβω.Aſcendam.aſcendero. ſe.
ἀναγαγεῖν.Surſuꝫ duxiſſe.pduxiſ
ἀναγαγών.οντος.ὁ.Poſtq̃ ad
duxit.vel ſupra duxit.
ἀνάγαιον.ου.τὸ.Cenaculum.
ἀναγγέλλω.μ.ῶ.ϖ.ελκα.Nun
cio.as. tus.regeneratus.a.uꝫ.
ἀναγεγεννημένος.η.ον.Rena
ἀναγεννάω.μ.ησω.π.ηκα.Rege
nero.
ἀναγίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι.
Redeo.reuertor. Lego.
ἀναγινώσκω.μ.σομαι.ϖ.ωκα.
ἀναγκάζω.μ.ασω.π.ακα.cogo.
ἀναγκαῖος.α.ον.Neceſſarius.a.ũ.
ἀναγκαιότερος.α.ον.Magis ne
ceſſarius.a.um.
ἀναγκαστῶς.coacte.violenter.
ἀνάγκη.ης.ἡ.Preſſura.neceſſitas.
ἀναγνούς.οντος.ὁ.Poſtq̃ legit.
ἀναγνῶ.Legam.legero.
ἀναγνῶναι.Legiſſe. gnoſco.
ἀναγνωρίζω.μ.ησω.ϖ.ικα.co=
ἀναγνωσθῆναι.Lectum eſſe.
ἀναγνωσθῶ.Lectus fuero.
ἀνάγνωσις.εως.ἡ.Lectio.
ἀναγνώσομαι.Legam.
ἀνάγομαι.μ.ξομαι.ϖ.ηγμαι.
Soluo a portu. praduco.frango.
ἀνάγω.μ.αξω.ϖ.ηχα.Duco.ſu
ἀναδεικνύω.μ.ειξω.ειχα.Deſi
gno.demonſtro. monſtratio.
ἀνάδειξις.εως.ἡ.Oſtenſio.De=
ἀναδέχομαι.μ.ξομαι.π.εγμαι.
ſuſcipio.recipio.
ἀναδίδωμι.μ.δωσω.π.ωκα.Red

do.trado.reſtituo. poſtq̃ tradidit.
ἀναδούς.οντος.ὁ.poſtq̃ reddidit.
ἀναδύο.Bini.ſcꝫ numerꝫ binariũ.
ἀνάδυσις.εως.ἡ.Ortus.eleuatio.
ἀναδώσω.reddã.reſtituã. appitio
ἀναζάω.τ ἀναζῶ.μ.ησω.π.ηκα.
Reuiuo.reuiuiſco.
ἀναζητέω.τ ἀναζητῶ.μ.ησω.π.
ηκα.Requiro.inquiro.
ἀναζωννύω.μ.ωσω.ϖ.ωκα.
Precingo.cingo.
ἀναζωπυρέω.τ ἀναζωπυρῶ.
μ.ησω.ϖ.ηκα.ſuſcito.reſuſcito.re
cupo.incendo.adaugeo.reinflãmo.
ἀναθάλλω.μ.ῶ.ϖ.αλκα.Reflo
reo.reuireſco.Reuireſcere facio.
ἀνάθεμα.ατος.τὸ.Donum obla=
tum deo.Execratio.deteſtatio.
ἀναθεματίζω.μ.σω.ϖ.κα.Exe
cror.deuoueo.
ἀναθεωρέω.τ ἀναθεωρῶ.μ.η=
σω.ϖ.ηκα.contemplor.intueor.
ἀνάθημα.ατος.τό.Donum quod
eſt in templo oblatum deo.
ἀναίδεια.ας.ἡ.Inpudẽtia.inuere
cundia. cundus.a.um.
ἀναιδής.εος.ὁ.ἡ.Impudẽs.inere
ἀναιρέομαι.τ ἀναιροῦμαι.μ.η
σομαι.π.ηρημαι.Aſſumo.tollo.
ἀναίρεσις.εος.ἡ.Occiſio.
ἀναιρέω.τ ἀναιρῶ.μ.ησω.π.η=
κα.Occido.interficio.aufero.tollo.
ἀναισθητέω.τ ἀναισθητῶ.μ.
σω.π.κα.ſenſu careo.
ἀναισθήτως.Inſenſate.ſtulte.ad
uerbialiter. ſatione.Inculpabilis.
ἀναίτιος.α.ον.Innocẽs.ſine accu
ἀνακαθίζω.μ.ισω.ϖ.ικα.Reſi=
deo.ſurgens ſedeo. uo.as.
ἀνακαινίζω.μ.ισω.ϖ.ικα.Reno
ἀνακαινόω.τ ἀνακαινῶ.μ.ω=
σω.ϖ.ωκα.Renouo.as. uatio.
ἀνακαίνωσις.εως.ἡ.nouitas.reno
ἀνακαίω.μ.αυσω.π.κα.cõburo.
ἀνακαλύπτω.μ.ψω.π.φα.Re
uelo.manifeſto.as. deo.reuertor.
ἀνακάμπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Re=
ἀνάκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.Di
ſcumbo. tus.aptus.a.uꝫ.
ἀνακεκαλυμμένος.η.ον.Reuela
ἀνακεφαλαιόομαι.τ ἀνακεφα
λαιοῦμαι.μ.ωσομαι.ϖ.ω=
μαι.Abbreuior.compendioſe con
tineor.compleor.τ tã actiua q̃ paſ
ſiua ſignificatione inuenitur.

ἀνάκλητος.η.ον.Reuocatus.iterũ
vocatus.a.um. Recumbo.
ἀνακλίνομαι.μ.ουμαι.π.ιμαι.
ἀνακλίνω.μ.νῶ.π.ικα.Accumbe
re facio.reclino. puto.abſcindo.
ἀνακόπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Am=
ἀνακράζω.μ.αξω.π.χα.exclamo
ἀνακρίνομαι.μ.ουμαι.ϖ.ιμαι.
Exquiro.probo.
ἀνακρίνω.μ.νῶ.ϖ.ικα.interrogo.
Exquiro.probo.experior.iudico.
ἀνάκρισις.εως.ἡ.Exq̃ſitio.iterro=
gatio. aſpicio.
ἀνακύπτω.μ.υψω.υφα.ſurſuꝫ.
ἀνάλαβε.aſſume.reſume.ſurſũ tolle.
ἀναλαβών.οντος.ὁ.Poſtq̃ ſur
ſum tulit.poſtq̃ accepit.
ἀναλαμβάνω.μ.ηψομαι.π.ημ
μαι.Aſſumo.ſurſum.tollo.
ἀναλάμπω.μ.ψω.π.φα.ſplen
deo.fulgeo. reſtitutio.reſtauratio.
ἀνάλημμα.ατος.τὸ.Reaſſũptio.
ἀναληφθείς.εντος.ὁ.Aſſũptus.
ſublatus.
ἀνάληψις.εως.ἡ.aſſumptio.
ἀναλογία.ας.ἡ.Ratio.proportio.
ἀναλογίζομαι.μ.ισομαι.ϖ.ισ=
μαι.Recogito.reputo.colligo.
ἀναλόγως.Rationabiliter.propor
tionabiliter cognoſcabiliter.
ἄναλος.η.ον.Inſulſus.a.um.
ἀναλόω.τ ἀναλῶ.μ.ωσω.ϖ.ω
κα.Conſumo.interimo.
ἀνάλυσις.εως.ἡ.reſolutio.
ἀναλύω.μ.υσω.π.υκα.reſoluo.
reuertor.reuoco.
ἀναλωθῶ.Conſumar.
ἀναλῶσαι.Conſumpſiſſe. ſumpſit.
ἀναλώσας.αντος.ὁ.Poſtq̃ con
ἀναλώσω.Interficiam.conſumaꝫ.
ἀναμάρτητος.η.ον.Sine pecca
to.carens crimine.
ἀναμένω.μ.νῶ.ϖ.ηκα.Expecto.
ἀναμέσον.In medio.
ἀναμιμνήσκομαι.μ.ησομαι.π.
ημαι.recordor.
ἀναμιμνήσκω.μ.ησω.π.ηκα.ſug
gero tibi.reduco te in memoriã.
ἀναμνησθήσομαι.recordabor.
ἀνανεύω.μ.ευσω.ϖ.ευκα.abnuo
ἀνανήφω.μ.ηψω.π.ηφα.reſipiſco
ἀναντίρρητος.η.ον.res que caret
dubitatione.
ἀναντιρρήτως.Indubitanter.
ἀναξηραίνω.μ.νω.ϖ.κα.Deſi-

Digitized by Google

co.Exſicco.
ἀνάξιος.α.ον.Indignus.a.um.
ἀναξίως.Indigne.
ἀνάπαλιν.Uice verſa. e conuerſo.
ἀναπαύομαι.μ.σομαι.π.μαι.
requieſco.
ἀνάπαυσις.εως.ἡ.requies.
ἀναπαύω.μ.αυσω.π.αυκα.refo
cillo.reficio.requieſcere facio.
ἀναπείθω.μ.εισω.π.εικα.ſuadeo
ἀναπέμπω.μ.ψω.π.φα.remit=
to.iterum mitto.
ἀναπέπαυμαι.refocillatus.refec
tus ſum. ⌈ctus fueram.
ἀναπεπαύμην.refocillatus.refe
ἀνάπεσε.recumbe.
ἀναπεσοῦμαι.recumbã.diſcũbaȝ.
ἀναπεσών.οντος.ὁ.Poſtꝗ̃ re-
cubuit. ⌈bro inutilis.
ἀνάπηρος.α.ον.debilis.aliquo mẽ
ἀναπίπτω.μ.οῦμαι.π.πτω=
κα.Diſcũbo. ⌈formo.
ἀναπλάττω.μ.σω.π.κα.Fingo.
ἀναπληρόω.ꝛ ἀναπληρῶ.μ.
ωσω.π.ωκα.Adimpleo.
ἀναποδίζω.μ.σω.π.κα.Impe=
dio.retrogradior.reuertor.
ἀναποδισμός.ου.ὁ.Impedimen
tum.reuerſio. ⌈bilis.e.
ἀναπολόγητος.η.ον.Inexcuſa
ἀναπτερόω.ꝛ ἀναπτερῶ.μ.σω.
π.κα.Eleuo.in altum duco.
ἀναπτύσσω.μ.υξω.π.υχα.E
uoluo.Explico.reuoluo.
ἀνάπτω.μ.ψω.π.φα.Incendo.
ἀναρίθμητος.η.ον.innũerabilis.e.
ἀνασείω.μ.εισω.π.εικα.Concito.
concutio. ⌈to.deſtruo.
ἀνασκευάζω.μ.ασω.π.ακα.euer
ἀνασπάω.ꝛ ἀνασπῶ.μ.σω.π.α
κα.Extrabo.ſurſum tollo.
ἀνάστα.Exurge.
ἀναστάς.αντος.ὁ.poſtꝗ̃ ſurrexit.
ἀνάστασις.εως.ἡ.reſurrectio.
ἀναστατόω.ꝛ.ἀναστατῶ.μ.ω
σω.π.ωκα.Conturbo.concito.
ἀνασταυρόω.ꝛ.ἀνασταυρῶ.μ.
ωσω.π.ωκα.Crucifigo.
ἀναστενάζω.μ.ξω.π.χα.Inge
mo.ſuſpiro.
ἀνάστηθι.Exſurge.exſurgere fac.
ἀναστῆναι.reſurrexiſſe.ſurgere fe=
ciſſe. ⌈ſcitauit.ſurgere fecit.
ἀναστήσας.αντος.ὁ.Poſtꝗ̃ ſu
ἀναστήσειν.ſuſcitaturũ eſſe.ſurrectu
rum eſſe. ⌈ſuſcitabo.
ἀναστήσομαι.Surgam.reſurgaȝ.
ἀναστήσω.Suſcitabo.reſurgam.
ἀναστρέφομαι.μ.ψομαι.π.μμ
μαι.cõuerſor.cõmoror.vitam duco.
ἀναστρέφω.μ.ψω.π.φα.ſubuto.
ἀναστροφή.ῆς.ἡ.Subuerſio.
ἀναστῶ.reſurgã.reſurgere faciã.
ἀνατάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγ
μαι.Ordino.compono.⌈compono.
ἀνατάσσω.μ.ξω.π.χα.Ordino.
ἀνατάττομαι.μ.ξομαι.π.αγ=
μαι.Ordino.compono.⌈cõpono.
ἀνατάττω.μ.ξω.π.χα.Ordino.
ἀνατεθραμμένος.η.ον.Educatꝰ.
Enutritus.a.um. ⌈or.oririfacio.
ἀνατέλλω.μ.λῶ.π.αλκα.Ori=
ἀνατίθημι.μ.ησω.π.ηκα.Conſe
cro.dedico.confero.
ἀνατολαί.ῶν.αι.oriẽs.vñ ſol orit.
ἀνατολή.ῆς.ἡ.oriens.vñ ſol oritur.
ἀνατρέπω.μ.ψω.π.φα.Sub=
uerto.deſtruo. ⌈nutrio.
ἀνατρέφω.μ.ψω.π.φα.educo.
ἀνατυπόω.ꝛ ἀνατυπῶ.μ.σω.
π.κα.figuro.formo.iprimo.refiguro.
ἀναφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι
Appareo.manifeſtor.
ἀναφανείς.εντος.ὁ.poſtꝗ̃ appuit.
ἀναφέρω.μ.οισω.π.οχα.Addu
co.Surſum duco.offero.reffero.
ἀναφωνέω.ꝛ ἀναφωνῶ.μ.ησω
π.ηκα.Exclamo.
ἀναχθείς.έντος.ὁ.Poſtꝗ̃ ſurſuȝ
ductus eſt.poſtꝗ̃ ſoluit a portu.
ἀνάχυσις.εως.ἡ.Diffuſio.confu
ſio.diſſolutio.
ἀναχωρέω.ꝛ ἀναχωρῶ.μ.η=
σω.π.ηκα.reuertor.Secedo.
ἀναχωρίζω.μ.ισω.π.ικα.Scin
do.partior.diuido.
ἀνάψυξις.εως.ἡ.refrigeriũ. ⌈ro.
ἀναψύχω.μ.υξω.π.χα.refrige
ἀνδραποδιστής.ου.ὁ.Plagia
ἀνδρεία.ας.ἡ.virilitas.fortitudo.⌈riꝰ
ἀνδρεῖος.α.ον.Uirilis.e.robuſtꝰ
ἄνδρες.ῶν.οἱ.Uiri. ⌊a.uȝ.
ἀνδρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.
Uiriliter ago.
ἀνδροφόνος.ου.ὁ.Homicida.
ἀνέβαινον.Aſcendebam.ant.
ἀνεβαλλόμην.Differebam.ant.
Modulabar.antur.
ἀνέβην.Aſcendi.
ἀνεβησάμην.Aſcendi.
ἀνέβλεψα.Aſperi.vidi.
ἀνεβόησα.Clamaui.
ἀνέβρασα.Ex profũdo aque eduxi.
ἀνεγείρω.ρω.π.κα.excito.
ἀνεγίνωσκον.Legebam.ant.
ἀνέγκλητος.η.ον.Sine crimine.
carens accuſatione.
ἀνέγνων.Legi.
ἀνέδειξα.Deſignaui.demonſtraui.
ἀνέζησα.reuixi.reſurrexi.
ἀνεζήτουν.requirebam.ant.
ἀνέθαλον.refloruì.reflorere feci.erũt
ἀνεθεμάτισα.deuoui.execratus ſũ.
ἀνεθέμην.Contuli.conſecraui.
ἀνέθην.Contuli.conſecraui.
ἀνεθρεψάμην.educaui.nutriui.
ἀνειλόμην.ſuſtuli.aſſumpſi.
ἀνεῖλον.occidi.interfeci.erunt.
ἀνειμένος.η.ον.remiſſus.a.um.
ἀνείς.εντος.ὁ.remittens.laxans.
ἀνειχόμην.ſuſtinui.toleraui.
ἀνεκάθισα.reſedi.ſurgens ſedi. ⌈e.
ἀνεκδιήγητος.η.ον.ienarrabilis.
ἀνεκείμην.Diſcumbebam.
ἀνεκλάλητος.η.ον.Inenarrabi
lis.indicibilis.e.
ἀνεκλειπής.εος.ὁ.ἡ.Infinitus.
Qui nunquã deeſt.vel deficit.
ἀνέκλειπτος.η.ον.ideficiẽs.ideſeſſꝰ
ἀνεκλίθην.Diſcubui.
ἀνέκλινα.reclinaui.recumbere feci.
ἀνέκοψα.amputaui.abſcidi.
ἀνέκραγον.Uociferatus ſuȝ.excla
maui.erunt.
ἀνέκραξα.exclamaui.
ἀνεκτότερος.α.ον.tolerabilior.us.
ἀνέλαβον.ſuſcepi.erunt.
ἀνελεήμων.ονος.ὁ.ἡ.imiſericors
ἀνελεῖν.Interfeciſſe.
ἀνελήφθην.aſſũptus.eleuatus ſuȝ.
ἀνελπίστως.Inſperate.ſine ſpe.
ἀνελύθην.reuerſus reſolutus ſum.
ἀνέλω.Interficiam.Interficerem.
ἀνεμίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.
a vento moueor.
ἀνεμνήσθην.recordatus ſum.
ἄνεμος.ου.ὁ.Uentus.⌈tus.a.um.
ἀνεμπόδιστος.η.ον.non impedi
ἀνένδεκτος.η.ον.Impoſſibilis.e.
ἀνενέγκαι.Obtuliſſe.ſurſum tuliſſe
abſtuliſſe.
ἀνενέγκας.αντος.ὁ.Poſtꝗ̃ obtu
lit.ſurſum tulit.abſtulit.
ἀνενεγκεῖν.Obtuliſſe.ſurſum tuliſ
ſe.abſtuliſſe.

Digitized by Google

ἀνεξερεύνητος.η.ον. Inſcrutabilis.incomprehenſibilis.e.
ἀνεξικακία.ας.ἡ.Tolerantia malorum.
ἀνεξίκακος.η.ον.patiēs.tolerator malorum.
ἀνεξιχνίαστος.η.ον.inueſtigabilis.e.
ἀνεπαίσχυντος.η.ον. Qui nō cōfunditur.inconfuſibilis.
ἀνεπαυσάμην.Requieui.
ἀνέπεμψα.remiſi.iterum miſi.
ἀνέπεσον.Diſcubui.erunt.
ἀνεπίληπτος.η.ον.Irreprehenſibilis.e.
ἀνεπλασάμην. Effinxi.formaui.
ἀνεπλήρωσα.adimpleui.cōpleui.
ἀνεπόδισα.Impediui.reuerſus ſū.
ἀνέρχομαι.μ.ευσομαι.π.ηλυθα.Reuertor.redeo.
ἄνες.Remitte.ſolue.
ἀνέσεισα.Concitaui.concuſſi.
ἄνεσις.εως.ἡ.Requies.occaſio.licentia.relaxatio.
ἀνεσπάσθην.Surſum ſublat⁹ ſū.
ἀνέστην.Surrexi.
ἀνέστησα.ſuſcitaui.ſurrexi.
ἀνεστράφην.Conuerſatus ſum.
ἀνέστρεφον.Subuertebā.ant.ſubuerti.erunt.
ἀνέστρεψα.Subuerti.
ἀνετάζω.μ.ασω.π.ακα.Torqueo ad diſcutiendam veritatē.exquiro.
ἀνέτειλα.Ortus ſum.
ἀνέτρεψα.Conuerti ſubuerti.
ἀνετυπούμην.Formabar.figurabar.Refigurabar.
ἄνευ.Sine.
ἀνεύθετος.η.ον.Incommodus.inutilis.e.
ἀνεῦρον.Inueni.erunt.
ἀνευρών.οντος.ὁ.Poſtq̄ inueīt
ἀνεφερόμην.Surſum ferebar.
ἀνεφώνησα.Exclamaui.
ἀνέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι.Tolero.patior.
ἀνέχω.μ.ξω.π.χα.Suſtineo.
ἀνεχώρησα.Reuerſus ſū.receſſi.
ἀνεψιός.ου.ὁ.Nepos ex fratre vel ſorore.vel conſobrinus filius auunculi vel patrui.
ἀνέψυξα.Refrigeraui.
ἀνέωγα.Apertus ſum.
ἀνεωγμένος.η.ον.Apertus.a.ū.
ἀνεωγώς.οτος.Poſtq̄ aperuit vel apertus eſt.
ἀνέωξα.Aperui.
ἀνεώχθην.Apertus ſum.
ἀνεωχθῆναι.Apertum eſſe.
ἀνήγαγον.Obtuli.erunt.Adduxi.erunt.
ἀνήγγειλα.Nunciaui.
ἀνηγγέλην.Nunciatus ſum.
ἄνηθον.ου.το.Anethum.
ἀνῆκα.Remiſi.laxaui.
ἀνῆκε.Decet.oportet.
ἀνῆκον.οντος.Decens.Opportunum.Conueniens.
ἀνῆλθον.Ueni.redij.erunt.
ἀνήμερος.α.ον.Immitis.e.
ἀνήνεγκα.Pertuli.obtuli.
ἀνήρ.ἐρος.ὁ.Uir.
ἀνηρέθην.Interfectus ſum.
ἀνήφθην.Accenſus ſum.
ἀνήχθην.Ductus ſum.Aſcendi nauem.
ἀνθέξομαι.Adherebo.
ἀνθέστηκα.Reſtiti.
ἀνθεστηκώς.τος.ὁ.Poſtq̄ reſtitit
ἀνθέω.τ ἀνθῶ.μ.σω.π.κα.Floreo.
ἀνθιστάμην.Reſiſtebam.
ἀνθίστημι.μ.ησω.π.ηκα.reſiſto.
ἀνθομολογέομαι.τ ἀνθομολογοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Confiteor.
ἀνθομολόγησις.εως.ἡ.Confeſſio.
ἄνθος.εος.το.Flos.
ἀνθρακία.ας.ἡ.Ignis ex carbonib⁹
ἄνθραξ.ακος.ὁ.carbo.
ἀνθρωπάρεσκος.η.ον.Hominibus placens.
ἀνθρώπινος.η.ον.Humanus.a.ū.
ἀνθρωποκτόνος.η.ον.homicida.
ἄνθρωπος.ου.ὁ.ἡ.Homo.
ἀνθυπατεύω.μ.εύσω.π.ευκα.Preſum.proconſul τ preſes ſum.
ἀνθύπατος.ου.ὁ.Preſes.proconſul.
ἀνθωμολογούμην.confitebar.
ἀνθ᾽ ὧν.Eo quod.quia.
ἀνίημι.μ.ησω.π.ηκα.Remitto laxo.
ἀνίλεως.ω.ὁ.ἡ.Sine miſericordia.
ἄνιπτος.η.ον.Illotus.Qui non eſt lotus.
ἀνίστημι.μ.ησω.π.ηκα.ſurgo.excito.ſuſcito.
ἀνόητος.η.ον.Stultus.inſipiens.
ἄνοια.ας.ἡ.Stultitia.inſipientia.
ἀνοίγω.μ.οιξω.π.ωγα.Aperio
ἀνοικοδομέω.τ ἀνοικοδομῶ.μ.ησω.π.ηκα.Reedifico.reſtauro.
ἄνοιξις.εως.ἡ.Apertio.
ἀνοῖος.α.ον.Inſenſatus.a.um.
ἀνόμημα.ατος.το.Iniquitas.
ἀνομία.ας.ἡ.Iniquitas.
ἀνόμοιος.α.ον.Diſſimilis.e.
ἄνομος.η.ον.Iniquus ſine lege.
ἀνόμως.Iniuſte.contra legem.
ἀνομώτερος.α.ον.Iniquior.
ἀνομβρίζω.μ.σω.π.κα.Demitto.τ diſtillo velut pluuiam.
ἀνόνητος.η.ον.inutilis.e.
ἀνορθόω.τ ἀνορθῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Erigo.Corrigo.in rectum tollo.
ἀνόσιος.α.ον.Sceleſtus.impius.a.um.
ἀνοχή.ης.ἡ.Tolerantia.ſuſtentatio Mora.dilatio.
ἀνταγωνίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Reſiſto.certo.contrapugno.
ἀντάλλαγμα.ατος.το.commutatio.
ἀντανακλάω.τ ἀντανακλῶ.μ.σω.π.κα.Repercutio.reuerbero.
ἀνταναπληρόω.τ ἀνταναπληρῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Adimpleo.compleo.
ἀνταποδίδωμι.μ.ωσω.π.ωκα.Retribuo.rependo.
ἀνταποδοθήσομαι.retribuar.
ἀνταπόδομα.ατος.το.retributio.
ἀνταπόδοσις.εως.ἡ.retributio
ἀνταποδοῦναι.retribuiſſe.
ἀνταποδώσω.retribuam.
ἀνταποκρίνομαι.μ.οῦμαι.π.ιμαι.Contra reſpondeo.
ἀντειπεῖν.contradicere.
ἀντελαβόμην.Apprehendi.Amplexus ſū.adheſi.
ἀντέλεγον.contradicebam.ant.cōtradixi.erunt.
ἀντελοιδόρουν.Inuicem conuitiabar.antur.
ἀντέπω.Contradico.
ἀντερείδω.μ.σω.π.κα.Enitor.innitor.adhereo.
ἀντέστην.reſtiti.

ἀντέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι. Amplector.apprehendo.adhereo.
ἀντηχέω.τ ἀντηχῶ.μ.σω.π.κα. Reſono.contra ſono.
ἀντί.pro.contra.loco.equaliter.
ἀντιβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα. Confero.alterno.vltro.citroqȝ iacto.
ἀντιδιατίθημι.μ.ησω.π.ηκα. Contra diſpono.
ἀντίδικος.η.ον. Aduerſari⁹.a.um.
ἀντίζηλος.ὁ.ον. Qui adinuicem contra alium zelotypus eſt.
ἀντίθεσις.εως.ἡ. Oppoſitio.contrapoſitio.
ἀντικαθέστηκα. Oppoſitus.contrapoſitus ſum.τ conſtitutus.
ἀντικαθίστημι.μ.ησω.π.ηκα. cōtrapono.cōtracōſtituo.repugno.
ἀντικαλέω.τ ἀντικαλῶ.μ.ησω.π.κληκα. reiuito.adiuicē voco
ἀντικαταλλάσσω.μ.ξω.π.χα. commuto.
ἀντικατέστην. Repugnaui.
ἀντίκειμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. Aduerſor.contrapoſitus ſuȝ.
ἀντικρύ. E regiōe.exaduerſū.ɔtra.
ἀντιλαμβάνομαι.μ.ληψομαι.π.ειλημμαι.capeſſo.ā̄plector.adhereo.
ἀντιλέγω.μ.ξω.π.χα.cōtradico.
ἀντιλήπτωρ.ορος.ὁ. Auxiliator opitulator. ⌈xilium.
ἀντίληψις.εως.ἡ. Opitulatio.au
ἀντιλήψομαι. Suſcipiam.adherebo.amplectar.
ἀντιλογία.ας.ἡ. contradictio.
ἀντιλοιδορέω.τ ἀντιλοιδορῶ.μ.ησω.π.ηκα.cōtra cōuitior.maledicenti maledico.
ἀντίλυτρον.ου.το. Redemptio.
ἀντιμετρίζω.μ.ισω.π.ικα. Remetior.contra metior.
ἀντιμισθία.ας.ἡ. Remuneratio.
ἀντιπαρέρχομαι.μ.λευσομαι.π.ηλυθα. Pretereo.pertranſeo.venio ad auxiliandum.
ἀντιπαρῆλθον. Preterii.pertrāſiui.erunt.veni ad auxiliandū.runt.
ἀντιπέραν.contra.e regione.
ἀντιπεριβάλλω.μ.λω.π.ηκα cooperio. ⌈pertus.a.uȝ.
ἀντιπεριβεβλημένος.η.ον.coo
ἀντιπίπτω.μ.ουμαι.π.ωκα. Reſiſto.
ἀντίπτωμα.ατος.το.rixa.cōtētio
ἀντιστῆναι. Reſtitiſſe.

ἀντιστήσομαι. Reſiſtā.cōtraſtabo
ἀντιστήσω.cōtra ſtatuā.ɔtrauertā.
ἀντιστρατεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.contrapugno.repugno.
ἀντίστω. Reſiſtā.cōtra ſtē.repugnē.
ἀντιτάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγμαι.contra ſto.reſiſto.contradico.
ἀντίτυπος.η.ον. Exemplar.res ſimilis forme. ⌈Haurio.
ἀντλέω.τ ἀντλῶ.μ.ησω.π.ηκα.
ἄντλημα.ατος.το. Uas ad hauriendum aquam.
ἀντοφθαλμέω.τ ἀντοφθαλμῶ.μ.ησω.π.ηκα. Reſiſto.contrauertor contraconor. ⌈carens aqua.
ἄνυδρος.α.ον. Inaquoſus.a.um.
ἀνυπόκριτος.η.ον. ſine ſi̅latione.
ἀνυπομόντος.η.ον. Inſuſpectus. De quo ſuſpitio non ē. ⌈a.uȝ
ἀνυπότακτος.η.ον. Nō ſubditus
ἀνυψόω.τ ἀνυψῶ.μ.ωσω.π.κα. Eleuo.tollo.
ἀνῶ.remittā.deſerā.relinquā.laxem.
ἄνω. Super.ſupra.
ἀνώγαιον.ου.το. Cenaculum.
ἀνώγεων.ου.το. Cenaculum.
ἄνωθεν. A ſuperiorib⁹.denuo.deſurſū.
ἀνώμβρισα. Diſtillaui. Ab alto miſi diſtillando tanquam pluuiam.
ἀνώνυμος.η.ον. Nefādus.nō dicē
ἀνωρθώθην. Erect⁹ ſum. ⌊d⁹.a.ū.
ἀνώρθωσα. Direxi.extuli.
ἀνωτερικός.η.ον. Superior.us.
ἀνώτερος.α.ον. Superior.us.
ἀνωφελής.εος.ὁ.ἡ. Inutilis.e.
ἀξία.ας.ἡ. Meritum.dignitas.
ἀξίνη.ης.ἡ. Securis.
ἄξιος.α.ον. Dignus.a.um.
ἀξιόω.τ ἀξιῶ.μ.ωσω.π.ωκα. Rogo dignor.pcor.oro.dignū reputo
ἀξίως. Digne. ⌈ſcribunt.
ἄξων.ονος.ὁ. Axis.τ tabula i qua
ἀοίκητος.η.ον. Inhabitabilis.e.inhabitatus.a.um. ⌈citas.
ἀορασία.ας.ἡ. Priuatio viſus.ce
ἀόρατος.η.ον. Inuiſibilis.e.
ἀπάγαγε. Duc.abduc.
ἀπαγαγών.οντος.ὁ. Poſtquaȝ duxit.abduxit. ⌈cio.as.
ἀπαγγέλλω.μ.ω.π.ελκα. Nun
ἄπαγε. Abduc.amoue.apage.aduerb.vetantis. ⌈ſuffoco.
ἀπάγχω.μ.ξω.π.χα. Strangulo.
ἀπάγω.μ.ξω.π.χα. Duco. Abſtraho. Auoco.

ἀπαιδευσία.ας.ἡ. Ineruditio.
ἀπαίδευτος.η.ον. Rudis litterarum.ſine diſciplina. ⌈do.diſcedo.
ἀπαίρω.μ.ῶ.π.κα. Aufero.rece
ἀπαιτέω.τ ἀπαιτῶ.μ.ησω.π.ηκα. Repeto.
ἀπαλγέω.τ ἀπαλγῶ.μ.ησω.π.ηκα. Deſpero.dolorem finio.
ἀπαλλάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγμαι. Liberor.diſcedo. ⌈ro
ἀπαλλάσσω.μ.ξω.π.χα. Libe
ἀπαλλάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Liberor. Diſcedo. ⌈ro.
ἀπαλλάττω.μ.ξω.π.χα. Libe
ἀπαλλοτριόω.τ ἀπαλλοτριῶ.μ.ωσω.π.ωκα. Abalieno.as.
ἀπαλός.η.ον. Tener.a.um.
ἀπαναίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι Renuo.abijcio. ⌈me.
ἀπαναστήσομαι. recedā.auferaȝ
ἀπανίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι. recedo.abſcedo.ſeparo.auſero.
ἀπαντάω.τ ἀπαντῶ.μ.ησω.π.ηκα. Obuio.obuiam.eo.
ἀπάντησις.εως.ἡ. Obuiatio.oc
ἅπαξ. Semel. ⌊curſus.
ἀπαράβατος.η.ον. Sēpitern⁹.a.ū.
ἀπαραίτητος.η.ον.inexcuſabilis.ineuitabilis.e. Inexorabilis.e.
ἀπαρετήτως. Inexcuſabiliter.ineuitabiliter. ⌈Impreparatus.a.uȝ.
ἀπαρασκεύαστος.η.ον. īparat⁹.
ἀπαρέσκω.μ.σω.π.κα.diſpliceo.
ἀπαρθῶ. Auferar.tollar.diſcedaȝ.
ἀπαρνέομαι.τ ἀπαρνοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. Abnego.nego.
ἀπάρτι. A modo.ab hac hora.
ἀπαρτισμός.ου.ὁ. pfectio.cōſū
ἀπαρχή.ης.ἡ. Primitie. ⌊matio.
ἀπαρχῆς. Ab initio.
ἅπας.αντος. Omnis.totus.a.um.
ἅπασα.ης.ἡ. Omnis.tota.
ἀπάτη.ης.ἡ.deceptio.fallacia.
ἀπάτωρ.ορος.ὁ. qui caret patre.
ἀπαύγασμα.ατος.το. Splendor.fulgor.
ἀπέβην. Euaſi.exitū: finem habui.
ἀπέβλεπον.aſpiciebā.āt.aſpexi.erūt
ἀπέδειξα. Oſtēdi.demonſtraui.
ἀπεδεξάμην. Excepi.amplexus ſū.
ἀπεδέχθην. Exceptus ſuſcept⁹ ſū.
ἀπεδεχόμην.excipiebā.ā̄plectebar
ἀπεδήμησα. Peregre pfect⁹ ſuȝ.
ἀπεδίδουν. reddebā.retribuebam
ἀπεδοκίμασα.reprobaui. ⌊ant

Digitized by Google

ἀπελοκιμάσθην. reprobatus ſum.
ἀπελόμην. Uendidi.
ἀπέλωκα. reddidi. reſtitui. retribui.
ἀπέθανον. Mortuus fui. pij. erunt.
ἀπεθαύμασα. admiratus ſum.
ἀπεθέμην. Depoſui.
ἀπέθνησκον. Moriebar. pibā. ant.
ἀπείλω. μ. σω. π. κα. video. ſtia.
ἀπείθεια. ας. ἡ. incredulitas. diffiden
ἀπειθέω. ꝛ ἀπειθῶ. μ. ήσω. π. κα. Nō obedio. nō credo. incredulus ſū.
ἀπειθής. εος. ὁ. ἡ. inobediens. incredulus. a. um.
ἀπεικάζω. μ. σω. π. κα. aſſimilo.
ἀπείκασμα. ατος. το. ſimilitudo. imago. figura.
ἀπειλέω. ꝛ ἀπειλῶ. μ. ήσω. π. ηκα. Minor. aris. comminor. aris.
ἀπειλή. ῆς. ἡ. Mine.
ἄπειμι. Abeo. diſcedo.
ἀπειπάμεθα. Proiecim⁹ abnegauimus. deſperauimus. ſui. runt.
ἀπεῖπον. Abnegaui. proieci. euita-
ἀπείραστος. η. ον. Qui non tētat.
ἄπειρος. α. ον. Expers. ſine experientia. inutilis. infinitus.
ἀπειρότατος. η. ον. inexpertiſſimus. inutiliſſimus. a. um.
ἀπεκάλεσα. Uocaui.
ἀπεκαλύφθην. Reuelatus ſum.
ἀπεκάλυψα. Reuelaui.
ἀπεκδέχομαι. μ. ξομαι. π. γμαι. Expecto.
ἀπέκδυσις. εως. ἡ. ſpoliatio. exutio
ἀπεκδύω. μ. σω. π. υκα. Exuo. ſpolio. nudo veſte. ſlaui.
ἀπεκεφάλισα. Decapitaui. decol
ἀπέκοψα. Abſcidi.
ἀπεκρίθην. Reſpondi.
ἀπεκριμάμην. Reſpondi.
ἀπέκρυψα. Abſcondi.
ἀπεκτάνθην. Occiſus īterfect⁹ fui.
ἀπέκτεινα. Occidi.
ἀπεκύησα. Genui. peperi.
ἀπεκύλισα. Deuolui. voluendo amoui ꝛ abſtuli.
ἀπέλαβον. Recepi. erunt.
ἀπελαύνω. Expello.
ἀπελάω. ꝛ ἀπελῶ. μ. σω. π. κα. Expello. amoueo. arceo.
ἀπελεγμός. ου. ὁ. Redargutio.
ἀπέλειχον. Lābebā. ant. lābi. erūt
ἀπελεύθερος. α. ον. Libert⁹. a. uꝫ.
ἀπελεύσομαι. proficiſcar. ꝑteribo.
ἀπελήλυθα. Receſſi. diſceſſi.
ἀπεληλύθειν. receſſerā. abſceſſerā.
ἀπελθεῖν. Diſceſſiſſe. ꝓfectum eſſe.
ἀπέλθω. Diſceſſero. abſceſſero. profectus fuero.
ἀπελθών. οντος. ὁ. Poſtq̄ receſ
ἀπέλιπον. Reliq̄. erūt. ſſit. abſceſſit.
ἀπελογούμην. Excuſabam. defēdebam. Apologia vtebar.
ἀπελουσάμην. Ablutus ſum.
ἀπελπίζω. μ. ισω. π. ικα. ſpero aliquid ab alio. deſpero.
ἀπελύθην. Dimiſſus ſum.
ἀπελυόμην. Diſſoluebar. diſcede
ἀπέλυσα. Dimiſi. ſbā.
ἀπέναντι. contra e regione.
ἀπενεγκεῖν. Pertuliſſe. abduxiſſe.
ἀπενεχθῆναι. Aſportatū. ductū fu
ἀπενιψάμην. Laui. lotus ſū. ſiſſe.
ἀπεξεδεχόμην. Expectaui.
ἀπέπεσον. Decidi. erunt.
ἀπεπλανήθην. Aberraui.
ἀπέπλευσα. Abnauigaui.
ἀπέπλυνα. Laui.
ἀπεπνίγην. ſuffocatus ſum.
ἀπέπνιξα. ſuffocaui.
ἀπέπω. Abnego. proijcio. deuito.
ἀπέραντος. η. ον. Infinitus. a. um.
ἀπερίσπαστος. η. ον. Immobilis. inflexus. a. um. Aſſiduus. a. um.
ἀπερισπάστως. Immobiliter. inceſſanter aſſidue. ſa. uꝫ.
ἀπερίτμητος. η. ον. Incircunciſus
ἀπέρχομαι. μ. ευσομαι. π. ήλυθα. Abſceſſi. receſſi. ꝓfectus ſū.
ἀπέσπασα. Eduxi. extuli. euulſi.
ἀπεσπάσθην. Auulſus. eductus.
ἀπεστάλην. Miſſus ſuꝫ. ſelat⁹ ſū.
ἀπέσταλκα. Miſi.
ἀπέσταλμαι. Miſſus ſum.
ἀπεσταλμένος. η. ον. miſſus. a. ū.
ἀπεστέγασα. Detexi. tectū demo
ἀπέστειλα. Miſi. ſlit⁹ ſū.
ἀπεστερημένος. η. ον. Priuatus. fraudatus. a. um.
ἀπεστέρησα. Priuaui.
ἀπέστην. Diſceſſi receſſi.
ἀπέστησα. Abduxi. auerti. ſtaui.
ἀπεστράφην. Auerſ⁹ ſuꝫ. fugi. eui
ἀπεστρέψα. Retuli. reſtitui. ꝯuerti.
ἀπεταξάμην. Receſſi. vale feci.
ἀπετύφλωσα. Excecaui.
ἀπεφθεγξάμην. Locutus ſum.
ἀπεχθῶς. Inuoluntarie. inuite. inimiciter. ſſtineo.
ἀπέχομαι. μ. ξομαι. π. ημαι. Ab
ἀπέχω. μ. ξω. π. ηκα. Recipio ab-ſum. habeo. ſuiſus ſum.
ἀπεχωρίσθην. Abſceſſi. receſſi. di
ἀπήγαγον. Abduxi. duxi. erunt.
ἀπήγγειλα. Nunciaui.
ἀπηγγέλην. Nunciatus ſum.
ἀπηγγελκώς. οτος. ὁ. Poſtq̄ nunciauit.
ἀπηγξάμην. ſuffocatus ſum.
ἀπήειν. Introiui. abfui.
ἀπήλασα. Abegi. expuli.
ἀπηλγηκώς. οτος. ὁ. Poſtq̄ deſperauit. dolorem finiuit.
ἀπῆλθον. Abij. abſceſſi. erunt. ſſe.
ἀπηλλάχθαι. Liberatū eē. receſſiſ
ἀπηλλοτριωμένος. η. ον. Abalienatus. a. um.
ἀπήμαντος. η. ον. Illeſus. a. um.
ἀπήνεγκα. Abduxi. Duxi.
ἀπηνέστατος. η. ον. Immitiſſim⁹ ſeuiſſimus. validiſſimus. a. um.
ἀπηνής. εος. ὁ. ἡ. Ualidus. ſeuus. immitis. e.
ἀπήντησα. Obuiam fui. perueni.
ἀπήρεσα. Diſplicui.
ἀπίδω. Uideam. videro.
ἀπιέναι. Recedere.
ἀπιστέω. ꝛ ἀπιστῶ. μ. ήσω. π. ηκα. Non credo.
ἀπιστία. ας. ἡ. īcredulitas. īfidelitas.
ἄπιστος. η. ον. infidelis. incredulus. a. um.
ἀπιών. οντος. ὁ. Poſtq̄ receſſit.
ἀπληστεύω. μ. σω. π. κα. ſum inſaciabilis.
ἀπληστία. ας. ἡ. inſaciabilitas.
ἄπληστος. η. ον. inſaciabilis. e.
ἁπλόος. α. ον. ſimplex.
ἁπλότης. ητος. ἡ. ſimplicitas.
ἁπλῶς. ſimpliciter. generaliter.
ἄπνοος. α. ον. Nō ſpirās. carēs aīa.
ἀπό. A. ab. abs.
ἀποάνωθεν. A ſūmo. a pte ſupiori.
ἀποβαίνω. μ. ήσομαι. π. κα. Deſcendo. contingo. euado.
ἀποβάλλω. μ. λῶ. π. ηκα. Abijcio. ſperno. ſcontigit euaſit.
ἀποβάς. αντος. ὁ. poſtq̄ deſcendit
ἀπόβημα. ατος. το. Reliquie. qd̄ proijcitur.
ἀποβήσομαι. cōtigā. deſcēdā. euadā
ἀποβλέπω. μ. ψω. π. φα. Aſpicio. inſpicio.
ἀπόβλητος. η. ον. Abijciend⁹. a. ū.
ἀποβολή. ῆς. ἡ. abiectio.

Digitized by Google

ἀπογεγραμμένος.η.ον. Deſcriptus.cōnumeratus.a.um.
ἀπογενόμενος.η.ον.mortu9.a.ū.
ἀπογίνομαι.μ.ήσομαι.π.ημαι Morior.
ἀπόγονος.ου.ὁ. Originem du=cens.nepos.poſterus.
ἀπογραφή.ης.ἡ.Deſcriptio.pfeſſio
ἀπογράφω.μ.ψω.π.φα.De=ſcribo.cenſeo.connumero.
ἀποδεδειγμένος.η.ον.Approbatus.oſtenſus.demōſtratus.a.um.
ἀποδεικνύω.μ.ειξω.π.χα. Demonſtro.oſtendo.
ἀπόδειξις.εως.ἡ. Demonſtratio.oſtenſio. [batus.a.um.
ἀποδεδοκιμασμένος.η.ον.repro
ἀποδεκατόω.τ ἀποδεκατῶ.μ.ώσω.π.ωκα. decimo.as. [ū.
ἀπόδεκτος.η.ον.Suſceptu dign9.a
ἀποδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Suſcipio.accipio.expecto.
ἀποδημέω.τ ἀποδημῶ.μ.ήσω.π.ηκα.Peregrinor.extra patriā ſum.
ἀπόδημος.η.ον.Peregrinus.a.ū.
ἀποδίδομαι.μ.σομαι.π.μαι. Vendo.
ἀποδιδόμαι. Reddere.reſtituere.
ἀποδίδωμι.μ.δώσω.π.δωκα. reddo.reſtituo. [go.ſeparo.
ἀποδιορίζω.μ.ισω.π.κα.Segre
ἀποδοθῆναι.Redditū.reſtitutum.venditum eſſe.
ἀποδοκιμάζω.μ.σω.π.κα.Re [probo.as.
ἀπόδος.Redde.
ἀπόδοσις.εως.ἡ.reſtitutio retributio.
ἀποδοῦναι.reddidiſſe.retribuiſſe.
ἀποδούς.όντος.ὁ. poſtꝗ̃ reddidit.retribuit.
ἀποδοχεῖον.ου.τό.receptaculū.
ἀποδοχή.ης.ἡ.Acceptio.
ἀποδράσω.Aufugiam. [buerē.
ἀποδῶ.Reddam.redderem.retri=
ἀποδώην.Retribuam.reddam.
ἀποδώσω.Reddam.reſtituā.retribuam. [retributur9
ἀποδώσων.όντος.ὁ.Redditur9.
ἀποθανεῖν.Mortuum eſſe.
ἀποθανοῦμαι.Moriar.
ἀποθάνω.Moriar.mortuus fuero.
ἀποθανών.όντος.Poſtꝗ̃ mor=tuus eſt. [ror.
ἀποθαυμάζω.μ.σω.π.κα.Admi
ἀποθέμενος.η.ον.poſtꝗ̃ depoſuit dimiſit. [miſſum eſſe.
ἀποθέσθαι.deponere.dimittere.di
ἀπόθεσις.εως.ἡ.depoſitio.dimiſſio
ἀποθησαυρίζω.μ.σω.π.κα.theſaurizo.theſaurū facio.repono.
ἀποθήκη.ης.ἡ. apotheca.horreū.alicuius rei repoſitorium.
ἀποθλίβω.μ.ψω.π.φα.Comprimo.conſtringo.affligo. [Morior.
ἀποθνήσκω.μ.οῦμαι.π.ηκα.
ἀπόθου.Depone.omitte.
ἀποικία.ας.ἡ.Colonia.
ἀποικίζω.μ.σω.π.κα. Migrare [facio.
ἀποκαθιστάνω.reſtituo.
ἀποκαθίστημι.μ.σω.π.κα.reſtituo
ἀποκαλέω.τ ἀποκαλῶ.μ.σω.π.κα.Voco.inuoco. [uelo.detego.
ἀποκαλύπτω.μ.ψω.π.φα.re
ἀποκάλυψις.εως.ἡ. Reuelatio.
ἀποκαραδοκία.ας.ἡ.Expectatio
ἀποκαταλλάσσω.μ.ξω.π.χα. Reconcilio.
ἀποκαταλλάττω.μ.ξω.π.χα. Reconcilio.as.
ἀποκατασθῶ.Reſtituar.
ἀποκατάστασις.εως.ἡ.reſtitutio
ἀποκαταστήσω.Reſtituam.
ἀποκατεστάθην.Reſtitutus ſum.
ἀποκατήλλαξα.Reconciliaui.
ἀπόκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.Reponor.recondor.ſtatuor.
ἀποκεκρυμμένος.η.ον.Abſconditus.a.um.
ἀποκεκύλισμαι.Reuolutus ſum.
ἀποκεκυλισμένος.η.ον.Reuolutus.a.um.
ἀποκενόω.τ ἀποκενῶ.μ.σω.π.κα.Euacuo.exinanio.exhaurio.
ἀποκεφαλίζω.μ.σω.π.κα. decapito.decollo.
ἀποκλείω.μ.σω.π.κα. Claudo.
ἀποκόπτω.μ.ψω.π.φα.abſcido
ἀπόκριμα.ατος.τό. Reſponſio.reſponſum. [reſpondeo.
ἀποκρίνομαι.μ.οῦμαι.π.μαι
ἀποκρίνω.μ.νῶ.π.κα.Iudico.as
ἀπόκρισις.εως.ἡ. Reſponſio.
ἀποκρύπτω.μ.ψω.π.φα. Abſcondo. [cultus.a.ū.
ἀπόκρυφος.η.ον.Abſcōditus.oc
ἀποκταμενῆναι.occiſum eſſe.
ἀποκτεῖναι. occidiſſe.interfeciſſe.
ἀποκτένω.μ.νῶ.π.κα. occido.interficio.
ἀποκυέω.τ ἀποκυῶ.μ.σω.π.κα. Concipio.fero partū.oſculor.
ἀποκυλίω.μ.σω.π.κα.Reuoluo.euoluo.voluendo abſtraho.
ἀποκύω.μ.σω.π.κα.Signo.pario
ἀποκωλύω.μ.σω.π.κα.Auerto.prohibeo.
ἀπολαβεῖν.recepiſſe.recuperaſſe.
ἀπολαβόμενος.η.ον.Poſtꝗ̃ apprehendit.
ἀπολαμβάνω.μ.ήψομαι.π.ημμαι.recipio.apprehendo.
ἀπόλαυσις.εως.ἡ.Fruitio.
ἀπολαύω.μ.σω.π.κα.Fruor.
ἀπολείπω.μ.ψω.π.φα.Relinquo
ἀπολείχω.μ.ξω.π.χα.Lambo.
ἀπολέλυμαι.dimiſſus.ſolutus.liberatus ſum. [miſſus.liberatus.
ἀπολελυμένος.η.ον.Solutus.di
ἀπολελύσθαι.Solutū.dimiſſū eē.
ἀπολέσαι.Perdidiſſe.amiſiſſe.
ἀπολέσας.αντος.ὁ.Poſtꝗ̃ perdidit.amiſit. [ſum eſſe.
ἀπολέσθαι.periſſe.perdidiſſe.amiſ
ἀπολέσω.Perdam.
ἀπολέω.τ ἀπολῶ.μ.σω.π.κα.Pereo.perdo.
ἀπολήψομαι.Accipiam.recipiā.
ἀπόλλυμι.μ.σω.π.κα.Pereo.
ἀπολλύω.μ.σω.π.κα.Pereo.
ἀπολογέομαι.τ ἀπολογοῦ=μαι.μ.σομαι.π.ημαι.Reſpōdeo.defendo purgando obiecta.
ἀπολογία.ας.ἡ.Defenſio.excu=ſatio.
ἀπολόμενος.η.ον.poſtꝗ̃ periit.
ἀπολοῦμαι.peribo.
ἀπολούω.μ.σω.π.κα.abluo.
ἀπολύτρωσις.εως.ἡ.Redēptio.remiſſio. [uo.
ἀπολύω.μ.σω.π.κα.dimitto.ſol
ἀπολῶ.perdam.deſtruam.
ἀπολωλεκώς.ότος.ὁ.poſtꝗ̃ perdidit.amiſit.
ἀπολωλώς.ότος.ὁ.poſtꝗ̃ periit.
ἀπόλωμαι.peream.
ἀπομακρόθεν.a longe.
ἀπομάσσω.μ.ξω.π.χα.abſtergo
ἀπομιᾶς.Simul.
ἀπονέμω.μ.μῶ.π.ηκα.Tribuo.do partem. [abluo
ἀπονίπτω.μ.ψω.π.φα.Lauo.
ἀπόνοια.ας.ἡ.ocium.quies.
ἀποπαρθενόω.τ ἀποπαρθε=νῶ.μ.σω.π.κα.Deuirgino.virginitatem aufero.

Digitized by Google

ἀποπέρυσι. Ab anno preterito.
ἀποπίπτω.ουμαι.π.ωκα. Decido.
ἀποπλαμάομαι.τ ἀποπλαμῶμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. Aberro.
ἀποπλαμάω.τ ἀποπλαμῶ.μ.ησω.π.ηκα. Decipio ſeduco.
ἀποπλάμησισ.εως.ἡ. Deceptio. peregrinatio.error.
ἀποπλέω.μ.σω.π.κα. Abnauigo.
ἀποπλύμω.μ.μω.π.κα. Lauo.
ἀποπνίγω.μ.ξω.π.χα. Suffoco ſtrangulo.
ἀπορέομαι.τ ἀποροῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. Dubito.confundor.afflictor.
ἀπορέω.τ ἀπορῶ.μ.σω.π.κα. Dubito.indigeo.careo.inops impotens ſum. ⌈dubitatio.
ἀπορία.ας ἡ. Confuſio.indigentia.
ἀπόρρητος.η.ομ. Nefādus.nō dicendus.a.um. ⌈cio.deijcio.
ἀπορρίπτω.μ.ψω.π.φα. abij⸗
ἀπόρροια.ας.ἡ. Emanatio.
ἀπορφανίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι. Orphan⁹ fio. ſegregor. ſolus fio. ⌈guo.
ἀποσβεμμύω.μ.σω.π.κα. Extin
ἀποσκίασμα.ατος.τὸ. obūbratio.
ἀποσοβέω.τ ἀποσοβῶ.μ.σω.π.κα. Expello.abigo.
ἀποσπάω.τ ἀποσπῶ.μ.ασω.π.ακα. Auello.educo.abſtraho.abduco.
ἀποσταλείς.εμτος.ὁ. Miſſus.
ἀποσταλῶ. Mittar.
ἀποστάσ.αμτος.ὁ. Poſtq̄ʒ receſſit.recedere fecit. ⌈ſio.diſceſſus.
ἀποστασία.ας.ἡ. Diſſentio.rebel
ἀποστάσιομ.ου.το. Libellus repudij.repudium.
ἀποστεγάζω.μ.σω.π.κα. Detego.tectum demolior.
ἀποστέλλω.μ.λῶ.π.αλκα. Mitto.
ἀποστερέω.τ ἀποστερῶ.μ.ησω.π.ηκα. Fraudem facio.priuo.
ἀπόστηθι. Diſcede.
ἀποστῆμαι. Diſceſſiſſe.
ἀποστήσομαι. Recedam.diſcedā
ἀπόστησομ. Auerte.recede.
ἀποστήσω. Recedam. diſcedam. auertam.
ἀποστολή.ης.ἡ. Apoſtolatus.
ἀπόστολος.ου.ὁ. Apoſtolus.i.miſſus.
ἀποστοματίζω.μ.σω.π.κα. Loquor memoriter. vel iubeo tanquā preceptor diſcipulūʒ memoriter aliquid recitare.
ἀποστραφῶ. Auertar.
ἀποστρέφομαι.μ.ψομαι.π.μμαι. Auertor.diſcedo.fugio.
ἀποστρέφω.μ.ψω.π.φα. Auerto.reddo.refero.
ἀποστροφή.ης.ἡ. cōuerſio.auerſio
ἀποστυγέω.τ ἀποστυγῶ.μ.ησω.π.ηκα. Odi.odio habeo.
ἀποστῶ. Diſcedam.diſcederem.
ἀποσυμάγωγος.η.ομ. Eiectus extra ſynagogam.a.um.
ἀπόσχου. Abſtine.
ἀποτάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγμαι. Diſiūgor.ſeparor.nūcio.renūcio.diſcedo. valefacio.
ἀποτάσσω.μ.ξω.π.χα. Renuncio.valefacio.
ἀποτάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Diſiungor.ſepor.nuncio. renuncio. valefacio.diſcedo.
ἀποτάττω.μ.ξω.π.χα. Renuncio.valefacio.
ἀποτελέω.τ ἀποτελῶ.μ.εσω.π.εκα. Perficio.
ἀποτέμμω.μ.σω.π.κα. Abſcindo.
ἀποτίθημι.μ.ησω.π.κα. depono.
ἀποτιμάσσω.μ.ξω.π.χα.excutio.
ἀποτιμμύω.μ.σω.π.κα. Reddo. exſoluo.punio.
ἀποτίω.μ.σω.π.κα. reddo.ſoluo.
ἀποτολμάω.τ ἀποτολμῶ.μ.ησω.π.ηκα. Audeo.
ἀποτομία.ας.ἡ. Seueritas.
ἀπότομος.η.ομ. Crudelis.dur⁹.a.ū.
ἀποτόμως. Duriter.grauiter.
ἀποτότε. Ex tunc.ex illa hora.
ἀποτουμῦμ. Ex nunc.ex hac hora.
ἀποτρέχω.μ.μουμαι.π.ηκα. curro.
ἀποτυφλόω.τ ἀποτυφλῶ.μ.σω.π.κα. Exceco.
ἀπουσία.ας.ἡ. Abſentia.
ἀποφέρω.μ.οισω.π.μοχα. Aſporto.defero.
ἀποφεύγω.μ.ξω.π.χα.aufugio
ἀποφθέγγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Loquor.
ἀποφορτίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι. Onus depono.
ἀποφυγώμ.ομτος.ὁ. Poſtq̄ʒ aufugit.
ἀπόχρησις.εως.ἡ. Uſus. ⌊fugit.
ἀποχωρέω.τ ἀποχωρῶ.μ.ησω.π.ηκα. Diſcedo.
ἀποχωρίζω.μ.σω.π.κα. Abſcindo.diuido. ⌈morior.
ἀποψύχω.μ.ξω.π.χα. Areſco.
ἀπρόσδεκτος.η.ομ. Inſuſceptibilis.indignus ſuſceptu.a.ū.
ἀπροσδόκητος.η.ομ.īſperat⁹.a.ū
ἀπρόσιτος.η.ομ. Inacceſſibilis.e.
ἀπρόσκοπος.η.ομ. qui caret offenſione.
ἀπροσωπόληπτοσ.η.ομ. Qui non facit diſcrimē τ acceptionē perſonarum. ⌈nō errat.
ἄπταιστος.η.ομ. Sine peccato.qui
ἅπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.tāgo
ἅπτω.μ.ψω.π.φα. Accendo.
ἀπωθέω.τ ἀπωθῶ.μ.σω.π.κα. Repello.
ἀπώκισα. Migrare feci.
ἀπώλεια.ας.ἡ. Perditio.
ἀπώλεσα. Perdidi.interfeci.
ἀπωλόμημ. Perij.
ἀπώμ.ομτος.ὁ. Abſens.
ἀπωσάμεμος.η.ομ. Poſtq̄ʒ.repulit.Abiecit.
ἀπωσάμημ. Repuli.abieci.
ἄρα. Nam.igitur.
ἆρα. Nunquid.
ἀρά.ᾶς.ἡ. Maledictio.execratio.
ἄραγε. Igitur.ideo.
ἆραι. Tollere.tuliſſe.
ἄρας.αμτος.ὁ. Poſtq̄ʒ tulit.ſoluit a portu.diſceſſit.
ἀργέω.τ ἀργῶ.μ.ησω.π.ηκα. Ceſſo.vaco.ocioſus ſum.
ἀργία.ας.ἡ. Ocium.
ἀργός.η.ομ. Ocioſus.piger.
ἀργύριομ.ου.το. Argētū.nūmus.
ἀργυροκόπος.ου.ὁ. Argentari⁹.
ἄργυρος.ου.ὁ. Argentum.
ἀργυροῦς.α.οῦμ. Argente⁹.a.ū.
ἀργυροχόος.ου.ὁ. Argentari⁹.
ἀρδαλόω.τ ἀρδαλῶ.μ.σω.π.κα. Contamino.polluo.fuligine ipleo.
ἄρειος πάγος.ου.ὁ. Uicus martius.
ἀρειοπαγίτης.ου.ὁ. Areopagita.ex ariopago.i.martio vico.
ἠρέσαι. Placuiſſe.
ἀρέσας.αμτος.ὁ. Poſtq̄ʒ placuit.
ἀρέσκεια.ας.ἡ. Complacentia. Obſequium.

Digitized by Google

ἀρέσκω.μ.σω.πα.κα. Placeo.
ἀρεστός.η.ομ. Benignus.placidus equus.a.um.
ἀρετή.ης.ἡ. Uirtus.
ἀρθήσομαι.auferar.tollar.
ἆρθητι. Tollere.impera.paſſi.
ἀρθῶ. Tollar.auferar.
ἀριθμέω.τ ἀριθμῶ.μ.σω.π.κα. Numero.computo.as.
ἀριθμός.ου.ὁ. Numerus.
ἀριστερός.α.ομ. Siniſter.a.um.
ἀριστέω.τ ἀριστῶ.μ.σω.πα.κα. [prandeo.]
ἄριστομ.ου.το. Prādiū.
ἀρκέομαι.τ ἀρκοῦμαι.μ.σομαι.πα.μαι. Contentus ſum.
ἀρκετός.η.ομ. Sufficiens.
ἀρκέω.τ ἀρκῶ.μ.ησω.πα.κα. ſufficio.ſatis ſum.
ἄρκος.ου.ἡ. Urſa.
ἄρκτος.ου.ἡ. Urſa.
ἅρμα.ατος.το.currus.
ἁρμόζω.μ.σω.πα.κα. Adapto.
ἁρμόνιομ.ου.το. Suauitas.
ἁρμός.ου.ὁ.compago.iunctura.
ἁρμέομαι.τ ἁρμοῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι. Nego.
ἄρμες.ωμ. Agni.
ἀρνίομ.ου.τό. Agnus.
ἆρομ. Tolle.
ἀροτριάω.τ ἀροτριῶ.μ.σω.π.κα. Aro.exerceo. Amo.
ἄροτρομ.ου.το. Aratrum.
ἁρπαγή.ης.ἡ. Rapina.
ἁρπαγήσομαι. Rapiar.
ἁρπάζω.μ.ξω.π.χα. Rapio.
ἅρπαξ.γος.ὁ. Rapax.
ἀρραβώμ.ωνος.ὁ.pignus.
ἄρραφος.η.ομ. Inconſutilis.e.inconſutus.a.um.
ἄρρημ.ενος.ὁ.maſcul⁹.maſculin⁹.
ἄρρητος.η.ομ.ineffabilis.idicibilis
ἀρρωστέω.τ ἀρρωστῶ.μ.σω.πα.κα. Egroto.infirmor. [egritudo.]
ἀρρώστημα.ατος.το.infirmitas
ἀρρωστία.ας.ἡ. Infirmitas.egrotatio. [tus.a.um.]
ἄρρωστος.η.ομ. Lāguidus.egro
ἄρσεμ.το. Maſculum.
ἀρσενοκοίτης.ου.ὁ. Maſculoꝝ concubitor.
ἄρτεμις.ιδος.ἡ.diana dea.
ἀρτέμωμ.ονος.ὁ.artemo.iſtrumē [tū nauis.]
ἄρτι.modo.nuper.nunc.
ἄρτιος.α.ομ.ſanus.pfect⁹.a.ū.par.
ἄρτος.ου.ὁ.panis.
ἀρτύω.μ.σω.πα.κα. Condio.
ἀρχάγγελος.ου.ὁ. Archangelus princeps angelorum.
ἀρχαῖος.α.ομ.antiquus.a.um.
ἀρχή.ης.ἡ. Principium.principatus.poteſtas.magiſtratus.
ἀρχηγός.ου.ὁ.dux.author.
ἀρχιερατικός.η.ομ.res principis ſacerdotum. [tuꝫ.]
ἀρχιερεύς.εος.ὁ.pīceps ſacerdo
ἀρχιποίμημ.ενος.ὁ.princeps paſtorum. [faber.]
ἀρχιτέκτωμ.ονος.ὁ. Architectus
ἀρχιτελώνης.ου.ὁ.princeps publicanorum. [ſynagoge]
ἀρχισυνάγωγος.ου.ὁ.pīceps.
ἀρχιτρίκλινος.ου.ὁ. Princeps conuiuij.
ἄρχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.icipio
ἄρχω.μ.ξω.π.χα.pīceps ſū.dñor
ἄρχωμ.οντος.ὁ.princeps.dux.
ἄρω. Tollam.auferam.
ἀρώματα.ωμ.τα.aromata.
ἀσάλευτος.η.ομ. Immobilis.inconcuſſus.a.um.
ἄσβεστος.η.ομ.inextinguibilis.e.
ἀσέβεια.ας.ἡ. Impietas.
ἀσεβέω.τ ἀσεβῶ.μ.σω.πα.κα.impius ſum.impie.ago.
ἀσέβημα.ατος.το.iniqtas.īpietas
ἀσεβής.εος.ὁ.ἡ.ipius.irreligioſus.
ἀσέλγεια.ας.ἡ. Impudicitia.
ἄσημος.η.ομ. Ignobilis.obſcurus
ἀσθένεια.ας.ἡ. Infirmitas. [a.um.]
ἀσθενέστερος.α.ομ. Infirmior.
ἀσθενέω.τ ἀσθενῶ.μ.ησω.πα.κα. Impotens imbecillis ſum.egroto.as. [becillitas.]
ἀσθένημα.ατος.το. Egritudo.im
ἀσθενής.εος.ὁ.ἡ. Infirmus.a.um Imbecillis.e.egrotus.a.um.
ἆσθμα.ατος.το. Spiritus. [ro.]
ἀσθμαίνω.μ.νω.π.κα.ſpiro.ſuſpi
ἀσιάρχης.ου.ὁ.princeps aſie.
ἀσίδηρος.α.ομ.res q̄ caret ferro.
ἀσιτία.ας.ἡ.abſtinētia acibo.ieiuniū
ἄσιτος.η.ομ. Ieiunus.ſine cibo.
ἀσκέω.τ ἀσκῶ.μ.σω.π.κα. Exerceo τ ſtudeo.
ἀσκός.ου.ὁ. Uter.i.corium vini.
ᾆσμα.ατος.το. Cantus.
ἀσμένως. Libenter.
ἄσοφος.η.ομ. Inſipiens.indoctus.a.um. [Saluto.]
ἀσπάζομαι.μ.σομαι.πα.σμαι.
ἀσπασμός.ου.ὁ. Salutatio.
ἄσπιλος.η.ομ. Immaculatus.a.ū
ἀσπίς.ιδος.ἡ.aſpis ſerpēs.ſcutū.
ἄσπονδος.η.ομ. Sine federe vl' pace.tranſgreſſor federis confirmati iuramento.
ἀσσάριομ.ου.το.aſ.genus nūmi.
ἀστατέω.τ ἀστατῶ.μ.σω.π.κα Inſtabilis ſū.nō habeo ſedē certā.
ἀστεῖος.α.ομ.elegās.vrbanus.a.ū
ἀστήρ.ερος.ὁ. Stella.
ἀστήρικτος.η.ομ.iſtabil'.nō firm⁹.
ἄστοργος.η.ομ. Qui caret amore τ caritate.
ἀστοχέω τ ἀστοχῶ.μ.ησω.πα.κα.aberro.abſcedo.
ἀστραπή.ης.ἡ. Fulgur.
ἀστράπτω.μ.ψω.πα.φα. Fulguro.coruſco.
ἄστρομ.ου.το.ſtella.aſtrum.
ἀσύμφωνος.η.ομ.diſcors.differēs
ἀσύνετος.η.ομ. Imprudens.ſine intellectu.
ἀσύνθετος.η.ομ. Qui non ſeruat pacta et ſtatuta.
ἀσφάλεια.ας.ἡ. Ueritas.certitudo.diligentia.munitio.
ἀσφαλής.εος.ὁ.ἡ. Uerus.tut⁹.munitus.a.um.ſecurus.a.um.
ἀσφαλίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι munio.cuſtodio. [ter]
ἀσφαλῶς.diligēter.caute.circūdā
ἀσχημονέω.τ ἀσχημονῶ.μ.ησω.π.ηκα. Turpiter τ inhoneſte ago.turpis videor.
ἀσχημοσύνη.ης.ἡ. Turpitudo.
ἀσχήμωμ.ονος.ὁ.ἡ. Inuerecūd⁹ Turpis.inhoneſtus.a.um.
ἀσχολέω.τ ἀσχολῶ.μ.σω.πα.κα.vaco.do operam.
ἀσχολία.ας.ἡ.negotiū.occupatio
ἀσωτεια.ας.ἡ. Luxuria.
ἀσώτως. Luxurioſe.
ἀτακτέω.τ ἀτακτῶ.μ.σω.π.κα male ago τ inhoneſte.vitioſe ſuꝫ.
ἄτακτος.η.ομ. Inquietus.vitijs deditus.a.um.
ἀτάκτως.inordinate.iquiete.vitioſe
ἀταξία.ας.ἡ. Inordinatio.petulantia.procacitas.
ἅτε.ceu.ſicut.tanq̄.
ἀτεκνία.ας.ἡ.filiorum inopia.
ἄτεκνος.η.ομ. Qui caret filijs.
ἀτέλεστος.η.ομ.imperfectus.a.ū.
ἀτελής.εος.ὁ.ἡ. Imperfectus.a.ū.

Digitized by Google

ἀτεμίζω.μ.σω.π.κα.intueor.aſpicio
ἄτερ.ſine abſq̃.
ἀτιμάζω.μ.σω.π.κα. Inhonoro.as.
ἀτιμάω ꝛ ἀτιμῶ.μ.σω.π.κα.
ἀτιμία.ας.ἡ.ignominia.ignobilitas.
ἄτιμος.η.ον.inhonoratus.a.um.
ἀτιμότερος.α.ον.Inhonoratior.
Ignobilior.
ἄτιμα.que.neu.ge.nu.plura.
ἀτμίς.ιδος.ἡ.Vapor.
ἀτμός.ου.ὁ.Vapor.
ἄτομος.η.ον.Indiuiſibilis.e.atomus ſolis.
ἄτοπος.η.ον.abſurd⁹.dign⁹ repħe ſiōe
ἀτραπός.ου.ἡ.Semita.
αὐγάζω.μ.σω.π.κα.fulgeo.ſplendeo.luceo.
αὔγασμα.ατος.τό.Fulgor.
αὐγή.ης.ἡ.Lux.dies.
αὐθάδης.εος.ὁ.ἡ.Contumax.ſuperbus.elatus.
αὐθαίρετος.η.ον.Voluntarius.ſua ſponte electus.a.um.
αὐθεντέω ꝛ αὐθεντῶ.μ.σω.π.κα.Dominor.autor ſum.
αὐθέντης.ου.ὁ.Autor.actor.alicuius rei.
αὖλαξ.ακος.ὁ.Sulcus.
αὐλέω ꝛ αὐλῶ.μ.σω.π.κα.Tibijs cano.
αὐλή.ης.ἡ.Aule.atrium.aula.
αὐλητής.ου.ὁ.Tibicē.q̃ tibijs cāit
αὐλίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Maneo.moror.habito.diuerto.
αὐλίζω.μ.σω.π.κα.tibijs cano.
αὐλός.ου.ὁ.Tibia.
αὐξάνω.μ.ησω.π.ηκα.Augeo.creſco.creſcere facio.
αὐξηθῶ.Creſcam.
αὔξησις.εως.ἡ.Augmentum.
αὔριον.Cras.
αὐστηρός.α.ον.auſter⁹.grauis.durus.a.um.
αὐτάρκεια.ας.ἡ.ſufficientia.
αὐτάρκης.εος.ὁ.ἡ.ſufficiens.
αὕτη.ης.ἡ.Hec.pronomen feminini numeri ſingularis.
αὐτή.ης.ἡ.Ipſa.pronomen feminini numeri ſingularis.
αὐτόθι.Ibi.
αὐτοκατάκριτος.η.ον.Qui ſeipſum condemnat.
αὐτόματος.η.ον.Vltroneus.ſpōtaneus.a.um.

αὐτόπτης.ου.ὁ.Qui proprijs oculis aliquid vidit.
αὐτός.η.ον.Ipſe.a.um.
αὐτοσχεδίως.Ex nihilo.
αὐτοῦ.Hic.ibi.huc.ipſius.
αὐτόχειρ.ειρος.ὁ.Vltroneus.ſpontaneus.a.um.
αὐχμηρός.α.ον.caliginoſus.a.u3.
ἀφαιρέομαι ꝛ ἀφαιροῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.priuo.adimo.
ἀφαίρεσις.εως.ἡ.ademptio.ablatio.
ἀφαιρέω ꝛ ἀφαιρῶ.μ.ησω.π.κα.Amputo.aufero.
ἀφανής.εος.ὁ.ἡ.non viſus.occultus.inuiſus.a.ū.
ἀφανίζω.μ.σω.π.κα.Extermino. demolior.deſtruo
ἀφανισμός.ου.ὁ.iterit⁹.deſtructio
ἄφαντος.η.ον.inuiſibilis.diſparēs
ἀφεγγής.εος.ὁ.ἡ.Tenebroſus.a.ū
ἀφειδία.ας.ἡ.iparſimonia.inabſtinentia.
ἀφείθην.remiſſus.condonatus ſu3.
ἀφειλόμην.abſtuli liberaui.priuaui
ἀφεῖλον.amputaui.abſtuli.eruit.
ἀφείς.εντος.ὁ.Relinquens.dimittens.poſtq̃ reliquit dimiſit.
ἀφεδρών.ωνος.ὁ.Seceſſus.
ἀφεθήσομαι.Remittar.
ἀφεθῶ.remittar.remitterer.
ἀφελεῖν.abſtuliſſe.amputauiſſe.
ἀφέλοιμι.diminuam.auferam.
ἀφελότης.ητος.ἡ.ſimplicitas.
ἀφέλω.abſtulero.diminuero.
ἀφέλωμαι.auferā.tollam.adima3.
ἀφέντες.dimittentes.relinquentes.
ἄφες.Sine.permitte.
ἄφεσις.εως.ἡ.Remiſſio.
ἀφέωμαι.Remittar.
ἀφή.ης.ἡ.Iunctura.tactus.
ἀφῆκα.dimiſi.emiſi.
ἀφ' ἧς.Ex quo.ex quo tempore.
ἀφήσω.dimittam.
ἀφθαρσία.ας.ἡ.Incorruptio.
ἄφθαρτος.η.ον.Incorruptibil.e.
ἀφθόνως.abūdanter.ſine inuidia.
ἀφιέμαι.dimittere.
ἀφίημι.μ.σω.π.κα.Dimitto.permitto.emitto.condono.remitto.
ἀφικνέομαι ꝛ ἀφικνοῦμαι.μ.ξομαι.π.γμαι.puenio.conſequor.
ἀφικόμην.perueni.conſecutus ſum.
ἀφιλάγαθος.η.ον.Qui nō amat bonitatem et virtutem.
ἄφιξις.εως.ἡ.receſſus.abitio.
ἀφιλάργυρος.η.ον.Non cupidus pecuniarum.non auarus.

ἀφίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.Diſcedo.
ἀφιστάμην.Diſcedebam.
ἀφιστάω ꝛ ἀφιστῶ.μ.σω.π.κα.Aufero.adimo.
ἀφίστημι.μ.σω.π.κα.Diſcedo.abduco.auerto.
ἀφίω.μ.σω.π.κα.Sino.
ἄφνω.ſubito.repente.
ἄφοβος.η.ον.itrepid⁹.ſine metu.
ἀφόβως.ſine timore.aduerb.
ἀφομοιόομαι ꝛ ἀφομοιοῦμαι.μ.ωσομαι.π.ωμαι.Aſſimilor.ſimilis fio.
ἀφομοιόω ꝛ ἀφομοιῶ.μ.σω.π.κα.Aſſimilo.
ἀφοράω ꝛ ἀφορῶ.μ.ασω.π.κα.Aſpicio.video.
ἀφορίζω.μ.σω.π.κα.determino
ἀφορμή.ης.ἡ.Occaſio.
ἀφρίζω.μ.σω.π.κα.Spumo.
ἀφρονέστατος.η.ον.Inſipientiſſimus.a.um.
ἀφρός.ου.ὁ.Spuma.
ἀφροσύνη.ης.ἡ.ſtultitia.inſipiētia.
ἄφρων.ονος.ὁ.ἡ.iſipiēs.imodeſt⁹ a.um.
ἀφυπνόω ꝛ ἀφυπνῶ.μ.σω.π.κα.Dormio.
ἀφυστερέω ꝛ ἀφυστερῶ.μ.σω.π.κα.Defraudor.priuor.
ἀφῶ.dimiſero omiſero.omittam.
ἀφωμοιωμένος.η.ον.Aſſimilatus.ſimilis factus.
ἄφωνος.η.ον.Mutus ſine voce.
ἀφώρισα.Diſcreui.ſegregaui.
ἀφωρισμένος.η.ον.Segregatus diſtinctus.determinatus.ſepoſitus electus.a.um.
ἀχανής.εος.ὁ.ἡ.vaſtus.imēſus.a.ū
ἄχαρις.εως.inurban⁹.iſulſus.a.u3.
ἀχάριστος.η.ον.Ingratus.a.u3.
ἀχειροποίητος.η.ον.Non manu factus.a.um.
ἄχη.ης.ἡ.Viriditas.
ἀχθήσομαι.Ducar.
ἄχθος.εος.τό.Dolor.
ἀχλύς.υος.ἡ.Caligo.
ἀχρειόομαι ꝛ ἀχρειοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Inutilis ſum.
ἀχρεῖος.α.ον.Inutilis.e.
ἄχρηστος.η.ον.Inutilis.e
ἄχρι.Vſq3 ad.
ἄχριον.vſq3 ad.
ἄχρις.vſq3 ad.

Digitized by Google

ἄχρισδὺ. Uſq; ad.
ἄχυρομ.ου.τό. Palea.
ἀψευδής.ὁ.ἡ. Uerax. q nõ mẽtit.
ἄψιμθος.ου.ὁ.abſinthium herba.
ἄψυχος.η.ομ.inanimatus.a.um.
ἄωρος.α.ομ. Intempeſtiuus.imma turus.acerbus.a.um.
Βαθμός.ου.ὁ. Gradus.
Βάθος.εος.τό.profunditas.
Βαθύμω.μ.μῶ.π.κα. proffũdo.as.
Βαθύς.εος.ὁ.profundus.a.um.
Βαΐομ.ου.τό. Ramus.
Βαλάμτιομ.ου.το. Sacculus.
Βάλλω.μ.λῶ.π.ηκα. Mitto.ia cio.iaculor.cedo.
Βαπτίζω.μ.σω.π.κα. Baptizo.
Βάπτισμα.ατος.το. Baptiſmus.
Βαπτισμός.ου.ὁ. Baptiſmus.
Βαπτιστής.ου.ὁ. Baptiſta. Qui baptizat.
Βάπτω.μ.ψω.π.φα. Tingo.
Βάρβαρος.α.ομ.barbarus.a.um.
Βαρέω.ϛ Βαρῶ.μ.σω.π.κα. Grauo.onero.
Βαρέως. Grauiter.
Βάρος.εος.το. Pondus. grauitas. Onus.
Βαρύμω.μ.μῶ.π.κα.grauo.
Βαρύς.εος.ὁ. Grauis.e.
Βαρύτερος.α.ομ. Grauior. us.
Βαρύτιμος.η.ομ. precioſus.a.um.
Βασαμίζω.μ.σω.π.κα. torqueo.fa tigo.iacto.
Βασαμισμός.ου.ὁ. Cruciatus.tor mentum.
Βασαμιστής.ου.ὁ. Tortor.
Βάσαμος.ου.ὁ. Tormentum.expe rientia.probatio .index .quo aurifi ces aurum explorant.
Βασιλεία.ας.ἡ. Regnum.
Βασίλειομ.ου.το. Regnum.
Βασίλειος.ου.ὁ.regia domus.
Βασίλειος. α.ομ. Regalis. regi= us.a.um.
Βασιλεύς.εως.ὁ. Rex.
Βασιλεύω.μ.σω.π.κα. regno.as.
Βασιλικός.η.ομ. Regulus.regalis. regius.a.um.
Βασίλισσα.ης.ἡ. Regina.
Βάσις.εως.ἡ.fatum.exitus.baſa.fir mamentum.greſſus.
Βασκαίμω.μ.μῶ.π.κα. Faſcino.as
Βασκαμία.ας.ἡ. Faſcinatio.
Βάσκαμος.η.ομ. Inuidus.a.u;.

Βαστάζω.μ.ξω.π.χα. Porto.ba iulo.as.
Βάτος.ου.ὁ. Rubus. genus menſu re.cadus.
Βάτραχος.ου.ὁ. Rana.
Βαττολογέω. ϛ Βαττολογῶ. μ. σω. π. κα. Loquax ſum.multum loquor.
Βαφή.ης.ἡ. Tinctura.
Βδέλυγμα.τος.το. Abominatio.
Βδελυκτός.η.ομ. Abominandus. abominabilis.e.
Βδελύσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι Abominor.aris.
Βδελύττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. abominor.aris.
Βέβαιος.α.ομ. Firmus.a.um.
Βεβαιόω. ϛ. Βεβαιῶ.μ.σω.π.κα. Confirmo.roboro.
Βεβαίωσις.εως.ἡ. Confirmatio.
Βεβαμμένος.η.ομ. Tinctus.a.um.
Βεβαπτισμένος.η.ομ.baptizat⁹.a.ũ
Βεβαρημένος.η.ομ.grauatus.a.ũ. oneratus.a.um.
Βεβήκειμ. Iueram.proceſſeram.
Βεβηκώς.οτος.ὁ. Poſtq̃ iuit.pro ceſſit.poſitus eſt.vadit.
Βέβηλος.η.ομ. Contaminatus.pro fanus.a.um.
Βεβηλόω.ϛ Βεβηλῶ.μ.σω.π.κα. Uiolo.contamino.
Βέβληκα.proieci.miſi.
Βεβληκώς.οτος.ὁ. Poſtq̃ proie cit.miſit.iniecit.
Βέβλημαι. Coniectus. eiectus ſum. Iacceo.precipitatus ſum.
Βεβλημένος.η.ομ. Proiectus. inie ctus.precipitatus.a.um.
Βεβρωκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ mandu cauit.
Βέλος.εος.το. Sagitta. iaculum.
Βελτίωμ.ονος.ὁ.ἡ. Melior.preſtã tior.us.
Βῆμα.ατος.το. Tribunal.greſſus. paſſus.
Βήρυλλος.ου.ὁ. Beryllus.genus lapidis precioſi.
Βία.ας.ἡ. Uis.violentia.
Βιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι. gra= uor.oneror.vim patior. cu; difficul tate facio.cogor.vim facio.
Βιάζω.μ.σω.π.κα. Uim facio.
Βίαιος.α.ομ.violentus.fortis.e.
Βιαστής. ου.ὁ. violentus.qui vim facit.

Βιβλιδάριομ. ου.το. Libellus.
Βιβλίομ.ου.τό. Libellus.liber.
Βίβλος.ου.ἡ. Liber.
Βίος.ου.ὁ. Uita.victus.
Βιῶμαι. Uiuo.
Βιῶσαι.vixiſſe.
Βίωσις.εως.ἡ. Uita.conuerſatio.
Βιωτικός.η.ομ.vitalis ad vitam p tinens.
Βλαβερός. α. ομ. Nociuus. noxi= us.a.um.
Βλαβέω.ϛ Βλαβῶ.μ.σω.π.κα. Nocumentũ accipio. mulctor.
Βλάβη.ης.ἡ. Detrimentum. nocu= mentum.
Βλάπτω.μ.ψω.π.φα. noceo.of= fendo.
Βλαστάμω.μ.ησω.π.κα.germi= no.pullulo.creſco.
Βλάστημα.ατος.το.germen.
Βλαστήσω.germinabo.pullulabo. creſcam.
Βλαστός.ου.ὁ.germen.
Βλασφημέω. ϛ Βλασφημῶ. μ. σω.π.κα. Blaſſemo.maledico.
Βλασφημία.ας.ἡ.blaſſemia.
Βλάσφημος.η.ομ.blaſſemus.bo mo male fame.
Βλέμμα.ατος.το. Aſpectus.
Βλέπω.μ.ψω.π.φα. aſpicio. vi= deo.caueo.
Βλέφαρομ.ου.το.palpebra.
Βληθείς.εντος.ὁ.miſſus.pıect⁹.a.ũ
Βληθῆμαι. Miſſum proiectu; fuiſſe.
Βληθήσομαι. Mittar. proijciar.
Βληθήσωμαι. Mitterer .miſſus; p iectus fuero.
Βλήθητι. Proijcere.mittere.impe= ratiuus paſſiuus.
Βληθῶ.proijciar:mittar.
Βλητέος.α.ομ. mittendus.dignus miſſu; ϛ proiectu.
Βοάω.ϛ Βοῶ.μ.ησω.π.ηκα. Uo= ciferor.clamo.
Βόες.ωμ.οἱ.αἱ. boues.vacce.
Βοή.ης.ἡ.clamor.
Βοήθεια.ας.ἡ.auxilium. adiutoriu;.
Βοηθέω.ϛ Βοηθῶ.μ.σω.π.κα. Ad iuuo ϛ opem fero.
Βοήθημα.ατος.το. Auxilium.
Βοηθός.ου.ὁ. Auxiliator. adiutor.
Βόθρος.ου.ὁ. Fouea.ſepultura.
Βόθυνος.ου.ὁ. Fouea.

Digitized by Google

βόλβιτον.ου.τό. Stercus boum.
βολή.ης.ἡ. Iactus.
βολίζω.μ.σω.π.κα. ſubmitto bolidē
βολίς.ιδος.ἡ. Iactus. iaculatio.
βοοζύγιον.ου.τό. Iugum boum.
βόρβορος.ου.ὁ. Lutum. cenū.
βορέας.ου.ὁ. boreas. aquilo ventus.
βορρᾶς.ᾶ.ὁ. Aquilo. boreas.
βόσκομαι. Paſcor.
βόσκω. Paſco.
βοτάνη.ης.ἡ. Herba.
βότρυς.υος.ὁ. Botrus. racemus.
βούλευμα.ατος.τό. Conſilium. propoſitum.
βουλεύομαι.μ.σομαι.π.μαι. Delibero. conſulto.
βουλευτής.ου.ὁ. Conſiliarius. decurio. prudens & boni conſilij.
βουλή.ης.ἡ. Conſilium. [Volo.
βούλομαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.
βουνός.ου.ὁ. Collis.
βοῦς.οός.ὁ.ἡ. Bos. vacca.
βοῶν. Boum. vaccarum.
βραβεῖον.ου.τό. Brauium. premium certaminis.
βραβεύω.μ.ευσω.π.ευκα. Exulto. Nuncio. medio. propono certamen. vinco in certamine.
βραδύνω.μ.υνῶ.π.κα. Tardo. tardus ſum.
βραδυπλοέω. & βραδυπλοῶ.μ.σω.π.κα. Tardo curſu nauigo
βραδύς.εος.ὁ. Tardus. a. um.
βραδυτής.ητος.ἡ. Tarditas.
βραχίων.ονος.ὁ. Brachium.
βραχύς.εος.ὁ. breuis. paruus. modicus. [ui piturus.
βραχυτελής.εος.ὁ.ἡ. breuis. bre
βρέφος.εος.τό. Infans.
βρέχω.μ.ξω.π.χα. Rigo.
βρίθω.μ.σω.π.κα. Deprimo.
βρόμος.ου.ὁ. Crepitus ignis. ſtrepitus. ſonitus.
βροντάω. & βροντῶ.μ.σω.π.κα. Tono. as.
βροντή.ης.ἡ. Tonitru.
βροχή.ης.ἡ. Pluuia.
βρόχος.ου.ὁ. Laqueus. [tiū.
βρύγμα.τος.τό. rugitus. ſtridor dē
βρυγμός.ου.ὁ. rugit⁹. ſtridor dētiū
βρύχω.μ.ξω.π.χα. Dētes collido Rugio. [nero. germino.
βρύω.μ.σω.π.κα. Produco. ge
βρῶμα.τος.τό. Eſca. [ducabilis
βρώσιμος.η.ον. comeſtibilis. man

βρώσκω. Comedo.
βύβλος.ου.ἡ. Liber.
βυθίζω.μ.σω.π.κα. mergo. obruo.
βυθός.ου.ὁ. Abyſſus. profundum.
βυρσεύς.εος.ὁ. Coriarius.
βύσσινος.η.ον. Byſſinus. ex byſſo.
βύσσος.ου.ὁ. byſſus. gen⁹ lini ſubti
βῶλος.ου.ὁ. Maſſa. [lis.
βωμός.ου.ὁ. Ara.
γάγγραινα.ης.ἡ. Cancer.
γάζη.ης.ἡ. Gaza. theſaurus.
γαζοφυλάκιον.ου.τό. Repoſitorium gaze. theſaurus.
γάλα.κτος.τό. Lac.
γαλαθηνός.η.ον. Lacte nutrit⁹. a. ū.
γαλήνη.ης.ἡ. Tranquillitas.
γαμέω. & γαμῶ.μ.ήσω.π.ηκα. Duco vxorem.
γάμος.ου.ὁ. Nuptie.
γάρ. Enī aliquādo etiā eſt particula adiectiua & nihil ſignificat.
γαστήρ.ερος.ἡ. Venter.
γαυρίαμα.τος.τό. elatio. exultatio.
γαυριάω. & γαυριῶ.μ.σω.π.κα Exulto. letor. extollor. ſuperbio.
γαυρόομαι. & γαυροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι. Elatior. ſuperbio. extollor.
γέ. Particula adiectiua in fine dictionū & ſignificat iterū diminutionē.
γεγαμηκώς.ότος.ὁ. Poſtquā duxit vxorem.
γεγαυριωμένος.η.ον. Sublat⁹. elatus. ſuperbus. a. um.
γεγαυρωμένος.η.ον. Eleuatus. In ſuperbiam elatus. inflatus.
γεγενημένος.η.ον. Factus. a. um.
γεγενῆσθαι. Factum fuiſſe.
γεγέννηκα. Genui.
γεγέννημαι. Genitus fui. [Nat⁹. a. ū.
γεγεννημένος.η.ον. Natus. genē
γεγεννῆσθαι. gnatum genitū fuiſſe.
γένομαι. Factus ſum. fui.
γεγονέναι. Fuiſſe. factum fuiſſe.
γεγονώς.ότος.ὁ. Poſtq̄ fact⁹ fuit
γέγραμμαι. ſcript⁹ ſū. [poſtq̄ fuit.
γεγραμμένος.η.ον. ſcriptus. a. ū.
γέγραφα. Scripſi. [a. ū.
γεγυμνασμένος.η.ον. exercitat⁹
γείτων.ονος.ὁ.ἡ. Vicinus. a.
γελάω. & γελῶ.μ.σω.π.κα. rideo
γέλως.τος.ὁ. Riſus.
γεμίζω.μ.σω.π.κα. Impleo.
γέμω.μ.σω.π.κα. Plenus ſum.
γενεά.ᾶς.ἡ. Generatio.

γενεαλογία.ας.ἡ. Genealogia. ſermo vel ratio generis.
γενεαλογέομαι. & γενεαλογοῦμαι.μ.ήσομαι.π.ημαι. Generationem habeo.
γενέσθαι. Fuiſſe. factum fuiſſe.
γενέσια.ων.τά. Feſtū diei natalis.
γενεσιάρχης.ου.ὁ. Generator.
γενεσιουργός.ου.ὁ. Creator.
γένεσις.εως.ἡ. Generatio.
γενετή.ης.ἡ. Natiuitas.
γενέτις.δος.ἡ. Mater. Genitrix.
γενηθῆναι. Factum fuiſſe.
γενήθητι. fies. imperatiu⁹ paſſiuus.
γενήσομαι. Fiam.
γεννάω. & γεννῶ.μ.σω.π.κα. Genero. gigno.
γέννημα.τος.τό. generatio. fetus.
γέννησις.εως.ἡ. Generatio.
γεννητός.η.ον. gnat⁹. genit⁹. a. ū.
γεννήτωρ.ορος.ὁ. Genitor.
γενοίμην. Fiam. fierem.
γενόμενος.η.ον. factus. a. um.
γένος.εος.τό. gen⁹ ſpēs. natio. ſex
γενοῦ. eſto. ſis. [ma.
γένωμαι. Fiam. ſim.
γέρας.ατος.τό. honor. donū. premiū
γερουσία.ας.ἡ. Senatus.
γέρων.οντος.ὁ. Senex. [ſtoas.
γεύομαι.μ.σομαι.π.ευμαι. Gu
γεῦσις.εως.ἡ. Sapor. guſtus.
γεώδης.εος.ὁ.ἡ. Terrenus. a. um.
γεωργέω. & γεωργῶ.μ.ήσω.π.ηκα. Agricolo. as. terrā colo tanq̄ agricola. [tura.
γεωργία.ας.ἡ. agricolatio. agricul
γεώργιον.ου.τό. Agricolatio. agricultura.
γεωργός.ου.ὁ. Agricola.
γῆ.ης.ἡ. Terra.
γηγενής.εος.ὁ.ἡ. e terra nat⁹. a. ū.
γήμας. Ducens. duxero vxorem.
γηράσκω.μ.σω.π.κα. Seneſco.
γῆρας.ατος.τό. Senectus.
γιγαντώδης.εος.ὁ.ἡ. Giganteus gigāti ſimilis vel eſſe. [ſū. fio.
γίγνομαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.
γίνομαι.μ.ήσομαι.π.ημαι. ſū. fio
γινώσκω.μ.ώσομαι.π.ωκα. Cognoſco.
γλεῦκος.εος.τό. Muſtum. vini.
γλυκαίνω.μ.νῶ.π.κα. Dulcis ſum.
γλύκασμα.ατος.τό. Dulcedo.
γλυκύς.εος.ὁ. Dulcis.

Digitized by Google

γλυκύτερος.α.ομ.Dulcior. us.
γλυκύτης.ητοσ.ἡ.Dulcedo.
γλύμμα.ατος.τό. Sculptura.
γλυπτός.η.ομ.Sculptus.a.uꝫ.
γλυφή.ης.ἡ.Sculptura.
γλύφω.μ.ψω.ϖ.φα.ſculpo.
γλῶσσα.ης.ἡ.Lingua.
γλωσσόκομομ.ου.το.Arca. vel repoſitorium ligneum ad aſſeruandas pecunias que ſupererant. loculi. Marſupium.
γλωσσώδης.εος.ὁ.ἡ.Loquax. verboſus.a.um.
γμαφεύς.εοσ.ὁ.Fullo.
γμήσιος.α.ομ.germanus.legitimus.a.um.
γμησίως.Legitime. [ſcientes.
γμόμτες.ομτωμ.οἱ.cognoſcentes.
γμούς.ομτος.ὁ.cognoſcēs.ſciens.
γμόφος.ου.ὁ.Caligo
γμῶ.cognoſcam.
γμῶθι.cognoſco.
γμώμη.ης.ἡ.ſententia. conſilium.
γμωρίζω.μ.σω.π.κα.cognoſco.notum facio.
γμώριμος.η.ομ Notus. equalis.
γμωσθείσ.εμτος.ὁ.Cognitus.
γμωσθῆμαι.Cognitum fuiſſe.
γμωσθήσομαι.cognoſcar.ſciar.
γμώσθητι.cognitus eſto.
γμωσθῶ.cognoſcar.
γμῶσις.εωσ.ἡ.cognitio.
γμώσομαι.cognoſcam.
γμώστης.ου.ὁ.cognitor.conſcius.
γμωστός.η.ομ.cognitus.a.um.
γογγύζω.μ.σω.ϖ.κα.murmuro.as. [murmuratio.
γογγυσμός.ου.ὁ.Murmur.
γογγυστής.ου.ὁ.murmurator.
γόης.ητος.ὁ.veneficus.incantator.
γόμος.ου.ὁ.Onus. [ſeductor.
γομφιάζω.μ.σω.π.κα.colliſo dētes.ſtrideo dentibus.
γόματα.ωμ.τά.Genua.
γομεύς.εος.ὁ.pater.parens.
γόμυ.ος.τό.Genu.
γομυπετέω.τ γομυπετῶ.μ.σω.π.κα.Genua flecto. [piſtola.
γράμμα.ατος.τό.lr̃a.ſcriptura.e
γραμματεία.ας.ἡ.Litteratura. ſapientia.
γραμματεύς.εος.ὁ.Scriba.
γραπτός.η.ομ.Scriptus. pictus. a.um.
γραφή.ης.ἡ.pictura.ſcriptura.

γράφω.μ.ψω.π.φα.ſcribo pingo
γραώδης.εος.ὁ.ἡ.Anilis.e.
γρηγορέω.τ γρηγορῶ.μ.σω.π κα.Vigilo.as.
γυμνάζω.μ.σω.π.κα.Exerceo.
γυμνασία.ας.ἡ.Exercitium.
γυμμιτεύω.μ.σω.ϖ.κα.Nud⁹ ſū
γυμμός.η.ομ.Nudus.a.um.
γυμμότης.ητος.ἡ.Nuditas.
γυμαῖκα.Mulierem.vxorem.
γυμαικάριομ.ου.το.muliercula.
γυμαικεῖομ.ου.το.Loc⁹ mulierꝫ.
γυμαῖκες.ωμ.αἱ.mulieres.vxores.
γυμή.αικος.ἡ.Mulier.vxor.
γύρος.ου.ὁ.Gyrus.circuit⁹. [cīeo.
γυρόω.τ γυρῶ.μ.σω.π.κα.cir
γωμία.ας.ἡ.Angulus.
Δαιμομίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Vexor a demonio.demoniū hēo.
Δαιμόμιομ.ου.το.Demonium.
Δαιμομιώδης.εος.ὁ.ἡ.Demoniacus.diabolicus.a.um.
Δαίμωμ.ομος.ὁ.ἡ.demō.de⁹.dea.
Δαίρω.μ.ρῶ.π.κα.Percutio.
Δάκμω.μ.ήξω.π.ηχα.Mordeo.
Δάκρυομ.ου.τό.Lachryma.
Δακρύω.μ.σω.π.κα.Lachrymo. ploro.
Δακτύλιομ.ου.τό.Annulus.
Δάκτυλος.ου.ὁ.digitus.
Δαμάζω.μ.σω.π.κα.domo.as.
Δάμαλις.εως.ἡ.Vitula.
Δαμείζομαι.μ.σομαι.π.εισμαι. Mutuor.feneror.
Δαμείζω.μ.σω.π.κα.Mutuo.as.
Δάμειομ.ου.τό.debitum.
Δαμεισμός.ου.ὁ.Mutuatio.mutuum.
Δαμειστήσ.ου.ὁ.Fenerator.
Δάμος.εος.το.Mutuum.fenus.
Δαπαμάω.τ Δαπαμῶ.μ.σω.ϖ.κα.Expendo.
Δαπάμη.ης.ἡ.Sumptus.expenſa.
Δαρήσομαι.Vapulabo.
Δαψιλής.εος.ὁ.ἡ.Abundans.
Δέ.coniunctio.autem.
Δεδάμασμαι.domatus ſum.
Δεδαμεισμέμος.η.ομ.mutuat⁹.a.ū
Δέδεγμαι.Accepi.
Δεδεκάτωκα.decimaui.
Δεδεκάτωμαι.decimatus ſum.
Δεδεκώς.οτος.ὁ.poſtq̈ ligauit.
Δέδεμαι.Alligatus ſum.
Δεδεμέμος.η.ομ.Ligatus.a.um.
Δεδέσθαι.Ligatum fuiſſe.

Δεδικαίωμαι.Juſtificatus ſum.
Δεδικαιωμέμος.η.ομ.Juſtificatus.a.um. [nē patitur.
Δεδιωγμέμοσ.η.ομ.Qui pſecutio
Δεδοκίμασμαι.Probatus ſum.
Δεδοκιμασμέμος.η.ομ.Approbatus.a.um.
Δέδομαι.Datus traditus ſuꝫ.
Δεδομέμος.η.ομ.datus.a.um.
Δεδοξάσθαι.Glorificatum fuiſſe.
Δεδόξασμαι.Glorificatus ſum.
Δεδοξασμέμοσ.η.ομ.Glorificatus.a.um.
Δεδούλευκα.Seruiui.
Δεδούλωμαι.ſeruituti ſubiect⁹ ſū.
Δεδουλωμέμος.η.ομ.Seruus factus.ſeruiens.
Δέδωκα.dedi.
Δεδώκειμ.dederam.
Δεδωκώς.οτος.ὁ.Poſtq̈ dedit.
Δέδωρημαι.donatus.datus ſum.
Δεδωρημέμος.η.ομ.donatus.datus.a.um.
Δέη.oportuerit.oporteat.
Δεήθητι.Roga.
Δέησισ.εωσ.ἡ.Oratio.
Δεήσω.Indigebo.
Δεθῆμαι.Alligatum.vinctū fuiſſe.
Δεῖ.Oportet.decet.
Δεῖγμα.ατος.το.demonſtratio. ſignum. [exēplum facio.
Δειγματίζω.μ.σω.π.κα.traduco
Δείγμυμι.μ.ειξω.π.χα.Oſtendo. demonſtro.
Δειγμύω.μ.ειξω.π.χα.demonſtro.oſtendo.
Δείκτυομ.ου.το.Rete.
Δειλία.ασ.ἡ.Timiditas.
Δειλιάω.τ Δειλιῶ.μ.σω.ϖ.κα. Formido.metuo.
Δειλόσ.η.ομ.Timidus.a.um.
Δεῖμα.Quendam.
Δειμόσ.η.ομ.Grauis.obſcurus.Vehemens.ſeuerus.horribilis.
Δειμῶσ.Male grauiter.
Δεῖξαι.demonſtrauiſſe.
Δεῖξομ.Oſtende.
Δείξω.demonſtrabo. [Ceno.as.
Δειπμέω.τ Δειπμῶ.μ.σω.π.κα.
Δεῖπμομ.ου.τό.cena.e.
Δεισιδαιμομαίστερος.α.ομ.Curioſior.circa deorū cultū.ſupſtitioſior.
Δεισιδαιμομία.ασ.ἡ.Cultus erga deos.ſuperſtitio.
Δειχθείσ.εμτοσ.ὁ.demonſtratus.

Digitized by Google

δέκα.Decem.
δεκαδύο.Duodecim. [ſiſi.
δεκαμηνιαῖος.α.ον.Res decẽ mẽ
δεκαπέντε.Quindecĩ. [urbiũ
δεκάπολις.εως.η.prouĩcia decem
δεκατέσσαρες.ων.quattuordecĩ.
δεκάτη.ης.ή.Decima.
δέκατος.η.ον.Decim⁹.a.um.
δεκατόω.τ δεκατῶ.μ.σω.π.κα. Decimo.as.
δεκτός.η.ον.Acceptus.a.um.
δελεάζω.μ.σω.π.κα.allicio.at
δένδρον.ου.τό.Arbor. [trabo.
δεξιά.ας.ή.Dextra.
δεξιολάβος.ου.ό.Lancearius.
δεξιός.α.ον.Dexter.a.um.
δέξομαι.Accipiam.
δέομαι.μ.ησομαι.Rogo.indigeo.
δέον.Decens.licitum.
δέρμα.ατος.τό.Pellis.corium.
δερμάτινος.η.ον.pelliceus.a.um.
δέρω.μ.ρῶ.π.κα.Excorio.as.
δεσμά.ων.τα.Uincula.
δεσμεύω.μ.σω.π.κα.Alligo.
δεσμέω.τ δεσμῶ.μ.σω.π.κα.
δέσμη.ης.ή.Faſciculus. [Ligo.
δέσμιος.α.ον.Uinctus.a.um.
δεσμός.ου ό.Uinculum.
δεσμοφύλαξ.κος.ό.Carceris cu ſtos.prepoſitus carceris.
δεσμωτήριον.ου.το.Carcer.
δεσμώτης.ου.ό.Uict⁹.q̃ ẽ ĩ vĩculis
δεσπόζω.μ.σω.π.κα.Dominor.
δεσπότης.ου.ό.Dominus.
δεῦρο.Huc.ades.veni.accede.
δεῦτε.Agite.venite.
δευτεραῖος.α.ον.Qui aliquid fe cit ſecunda die.
δεύτερον.Secundo.ſecundum.
δευτερόπρωτος.η.ον.Secundi primus.a.um.
δεύτερος.α.ον.ſecundus.a.um.
δευτερόω.τ.δευτερῶ.μ.σω.π.κα.Secundo.as.itero.as.
δευτέρωσις.εως.ή.Secũdatio.re petitio.iteratio. [ſcipio.accipio.
δέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Su-
δέω.μ.σω.π.κα.Ligo.alligo.abſũ. opus habeo.
δή.particula cõpletiua τ nihil ſigniſi
δῆγμα.ατος.το.Morſus. [cat.
δηλονότι.Uidelicet.manifeſtũ eſt.
δῆλος.η.ον.Manifeſtus.a.um.
δηλόω.τ δηλῶ.μ.σω.π.κα.Ma nifeſto.ſignifico.oſtendo.

δημηγορέω.τ δημηγορῶ.μ.σω.π.κα.Contionor.Orationẽ pu blice habeo.
δημιουργέω.τ δημιουργῶ.μ.σω.π.κα.Condo.fabrico.facio.
δημιουργός.ου.ό.Conditor.
δῆμος.ου.ό.Populus.plebs.
δημοσία.Publice.
δημόσιος.α.ον.Publicus.a.um.
δημότης.ου.ό.Popularis.puat⁹.
δηνάριον.ου.τό.Denarium.ij.
δήποτε.Tandem.
δήρας.αντος.ό.poſtq̃ peraſſit.
δῆσαι.Ligauiſſe.
δήσας.αντος.ό.Poſtq̃ ligauit.
δῆσον.Alliga.
δήσω.Ligauero.
διά.Per.propter.
δία.Jouem.
διαβαίνω.μ.ησομαι.π.ηκα.Trã ſeo.perambulo.gradior.
διαβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα.Calũ nior.criminor.
διαβάς.αντος.ό.poſtq̃ ꝑtranſiuit.
διαβεβαιόω.τ διαβεβαιῶ.μ.σω.π.κα.Affirmo.confirmo.
διαβῆναι.Tranſiuiſſe. [facio.
διαβιβάζω.μ.σω.π.κα.ꝑtranſire
διαβλέπω.μ.ψω.π.φα.Uideo. aſpicio.
διαβολή.ης.ή.Calũnia.accuſatio.
διάβολος.ου.ό.calũniator.diabo
διαβούλιον.ου.το.cõſiliũ. [lus.
διαγγέλλω.μ.λῶ.π.ελκα.Nun
διάγε.Saltem.propter. [cio.as.
διαγενόμενος.η.ον.Poſtq̃ tran ſiuit τ preterijt. [trãſeo.perficior.
διαγίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι
διαγινώσκω.μ.σομαι.π.ωκα. Cognoſco.dijudico. [ſco.
διαγνωρίζω.μ.σω.π.κα.cogno
διάγνωσις.εως.ή.cognitio.dijudi catio.iudicium. [bo.
διαγνώσομαι.cognoſcaꝫ.dijudica
διαγογγύζω.μ.σω.π.κα.Mur muro.
διαγρηγορέω.τ διαγρηγορῶ.μ.σω.π.κα.Uigilo.
διάγω.μ.ξω.π.χα.Duco.trãſigo. tranſueho.
διαδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Suſcipio.per ſucceſſionem capio.
διάδημα.τος.τό.diadema.ligamẽ
διαδίδωμι.μ.σω.π.ωκα.Di ſtribuo.do.trado.

διάδος.Da.diſtribue.
διάδοχος.ου.ό.ſucceſſor.Qui in officio ſuccedit.
διαδραμοῦμαι.Diſcurram.
διαδράς.αντος.ό.Poſtq̃ ꝑcurrit. diſcurrit.
διαδώσω.tradam.dabo.diſtribuaꝫ.
διαζωννύω.μ.σω.π.κα.Pre cingo.cingo.
διαθέμενος.η.ον.Poſtq̃ diſpoſuit vel diſpoſitus eſt.
διαθήκη.ης.ή.Teſtamẽtũ.ſtatus ho minis τ conditio.
διαθήσομαι.Diſponam.
διαθρύπτω.μ.ψω.π.φα.Con fringo.in minutas partes ſeco.
διαίρεσις.εως.ή.Diuiſio.
διαιρέω.τ διαιρῶ.μ.σω.π.κα. Diuido.
διαιτάομαι.τ διαιτῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Uiuo.vitaꝫ tranſigo.
διακαθαρίζω.μ.σω.π.κα.Mun do.as.purgo.
διακατελέγχω.μ.ξω.π.χα.Re uinco.reprehendo.redarguo.
διακατηλεγχόμην.Reuincebaꝫ. inuehebar.reprehendebam.
διακατήλεγχον.Reuincebam. Reprehendebam.ant.reuinxi.rep hendi.runt.
διακενῆς.Inuanum.fruſtra.
διακονέω.τ διακονῶ.μ.σω.π.κα.miniſtro.as.
διακονία.ας.ή.Miniſterium.
διακονιάω.τ διακονιῶ.μ.σω.π.κα.Diſpenſo.operor.
διάκονος.ου.ό.Miniſter.i.
διακόσιος.α.ον.Ducenti.
διακούω.μ.σω.π.κα.Audio.
διακριβόομαι.τ διακριβοῦμαι μ.σομαι.π.μαι.Diligens ſum.
διακρίνομαι.μ.ουμαι.π.ιμαι. Heſito.diſputo.
διακρίνω.μ.νῶ.π.κα.Diſcerno. diiudico.
διάκρισις.εως.ή.diſceptatio.
διακυβερνάω.τ διακυβερνῶ.μ.σω.π.κα.Guberno.
διακωλύω.μ.σω.π.κα.ꝓhibeo.
διαλαλέω.τ διαλαλῶ.μ.σω.π.κα.Colloquor.diuulgo.
διαλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Diſputo. [ceſſo.
διαλείπω.μ.ψω.π.φα.deſino.
διάλεκτος.ου.ή.Idioma.Lĩgua.

Digitized by Google

ſermo proprius cuiuſq; nationis.
Διαλλαγή.ης.ἡ.reconciliatio.
Διαλλάττω.μ.ξω.π.χα. reconcilio.commuto.variego.
Διαλογίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.cogito.
Διαλογισμός.ου.ὁ.cogitatio.
Διαλοιδόρησις.εως.ἡ.conuitium.
Διαλύω.μ.σω.π.κα.diſſoluo.diffundo. Γſanio.
Διαμαίνομαι.μ.ουμαι.π.μα.In
Διαμαρτύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Teſtor.teſtes facio.
Διαμασάομαι.τ Διαμασῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.manduco.Intẽperate mando.deuoro.
Διαμάχομαι.μ.εσομαι.π.μαι.Pugno.as.
Διαμεμάχημαι.Pugnaui.
Διαμεμενηκός.οτος.ὁ.Poſtquã manſit.poſtquam perſeuerauit.
Διαμεμερισμένος.η.ον.diuiſus.a.um. Γperſeuero.remaneo.
Διαμένω.μ.νῶ.π.κα.Permaneo.
Διαμερίζω.μ.σω.π.κα.diuido.
Διαμερισμός.ου.ὁ.ſepatio.diuiſio
Διαμέσου.Per medium. Γblico.as
Διανέμω.μ.μῶ.π.κα.diuulgo.pu
Διανεύω.μ.σω.π.κα.Innuo.ſignis loquor. Γcogito.meditor.
Διανοέω.τ Διανοῶ.μ.σω.π.κα.
Διανόημα.ατος.τό.cogitatio.
Διάνοια.ας.ἡ.ſapiẽtia.mẽs.itellect⁹.
Διανοίγω.μ.ξω.π.χα.Aperio.
Διανυκτερεύω.μ.σω.π.κα.pernocto.noctem traduco τ conſumo.
Διανύω.μ.σω.π.κα.expedio.fa
Διαπαντός.Semper. Lcio.conficio.
Διαπαρατριβή.ης.ἡ.conflictatio.
Διαπεράω.τ Διαπερῶ.μ.σω.π.κα.Tranſeo.tranſfreto.
Διαπλέω.μ.σω.π.κα.pernauigo nauigando relinquo.
Διαπονέομαι.τ Διαπονοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Doleo.
Διαπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Tranſeo.
Διαπορέω.τ Διαπορῶ.μ.ησω.π.κα.Heſito.dubito.
Διαπραγματεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Negocior.mercaturã exerceo
Διαπρίω.μ.σω.π.κα.diſſeco.ſcĩdo
Διαπτάς.αντος.ὁ.poſtquam trãſuolauit. ΓArticulo.as.
Διαρθρόω.τ Διαρθρῶ.μ.σω.π.κα.

Διαρθρόομαι.τ Διαρθροῦμαι.μ.ώσομαι.π.ωμαι.confirmor in membris.
Διαρθρόω.τ Διαρθρῶ.μ.σω.π.κα.per membra cõpono. Γſcerpo.
Διαρπάζω.μ.ξω.π.χα.diripio.di
Διαρραγήσομαι.diſrũpar.diſſipabor. Γdiſrumpo.
Διαρρηγνύω.ξω.π.χα.Scindo.
Διαρρήσσω.μ.ξω.π.χα.Rũpo.
Διασαφέω.τ Διασαφῶ.μ.σω.π.κα.Narro.reffero.renũcio.mãifeſto.
Διασείω.μ.σω.π.κα.Concutio.
Διασκεδαννύω.μ.σω.π.κα.diſſoluo.
Διασκιρτάω.τ Διασκιρτῶ.μ.σω.π.κα.Exulto.exilio pre letitia.
Διασκορπίζω.μ.σω.π.κα.Spargo.diſpergo.
Διασπάω.τ Διασπῶ.μ.σω.π.κα.diſrumpo τ diſcerpo.
Διασπαρείς.εντος.ὁ.diſſeminat⁹ diſperſus.a.um. Γdiſpergo.
Διασπείρω.μ.ρῶ.π.κα.diſſemino.
Διασπορά.ας.ἡ.diſperſio.diſſeminatio.
Διαστάς.αντος.ὁ.poſtquã diſtauit
Διαστέλλομαι.μ.ουμαι.π.μαι.precipio. Γdiſtinguo.
Διαστέλλω.μ.λῶ.π.κα.diuido.
Διάστημα.ατος.τό.diſtãtia.ſpaciũ
Διαστήσας.αντος.ὁ.Poſtq̃ fecit diſtare.ſeparauit.
Διαστολή.ης.ἡ.diſtinctio. Γguro
Διαστράπτω.μ.ψω.π.φα.Ful
Διαστρέφομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.peruertor. Γinuerto.
Διαστρέφω.μ.ψω.π.φα.puerto
Διασχίζω.μ.σω.π.κα.Scindo.
Διασώζω.μ.σω.π.κα.ſaluo libero as. Γpceptum.
Διαταγή.ης.ἡ.ordinatio.cõſtitutio
Διάταγμα.ατος.τό.pceptũ.cõſtitutio
Διαταράττω.μ.ξω.π.χα.Turbo.tumultum facio.
Διατάσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Ordino.conſtituo.diſpono. Γbeo.
Διατάσσω.μ.ξω.π.χα.pcipio.iu
Διατάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.diſpono.ordino. Γdi no.cõſtituo.
Διατάττω.μ.ξω.π.χα.precipio or
Διατάχους.cito.velociter.
Διατείνω.μ.νῶ.π.κα.aſſequor.attingo. Γκα.perſeuero.perficio.
Διατελέω.τ Διατελῶ.μ.σω.π.

Διατεταγμένος.η.ον.preceptus.ordinatus.a.um.
Διατετάχθαι.precepiſſe.iuſſiſſe.
Διατηρέω.τ Διατηρῶ.μ.σω.π.κα.conſeruo.retineo.
Διατί.Quare.cur.
Διατίθημι.μ.ησω.π.ηκα.diſpono.
Διατοῦτο.propter hoc.ideo.
Διατρέχω.μ.ουμαι.π.ηκα.diſcurro.percurro. ΓManeo.
Διατρίβω.μ.ψω.π.φα.cõmoror.
Διατροφή.ης.ἡ.Alimentum.
Διαυγάζω.μ.σω.π.κα.Eluceſco.
Διαυγής.εος.ὁ.ἡ.plucidus.a.um.
Διαφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι.Appareo.
Διαφέρω.μ.οίσω.π.οχα.Differo.Excello.ſupero.tranſfero.diffemino.per diuerſas ptes fero. Γgio
Διαφεύγω.μ.ξουμαι.π.γα.Fu
Διαφημίζω.μ.σω.π.κα.diffamo.
Διαφθείρω.μ.ρῶ.π.κα.corrũpo.
Διαφθορά.ας.ἡ.corruptio.
Διαφορά.ας.ἡ.differentia.
Διάφορος.α.ον.diuerſ⁹.differẽs.
Διαφορώτερος.α.ον.differentior Magis diuerſus.a.um.
Διαφύγω.Fugiam.fugerem.
Διαφυλάττω.μ.ξω.π.χα.ſeruo.cuſtodio.
Διαχειρέομαι.τ Διαχειροῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.Occido.iterficio.
Διαχειρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Occido.interficio.
Διαχέω.μ.ευσω.π.κα.diffundo.
Διαχωρίζω.μ.σω.π.κα.ſcĩdo.ſeparo. Γſurro.murmuro.
Διαψιθυρίζω.μ.σω.π.κα.Su
Δίγλωσσος.η.ον.Bilinguis.duplici lingua. Γdocere alios.
Διδακτικός.η.ον.doctor.qui amat
Διδακτός.η.ον.doct⁹.a.ũ.docibil'e.
Διδασκαλία.ας.ἡ.doctrina.
Διδάσκαλος.ου.ὁ.Magiſter.
Διδάσκω.μ.ξω.π.χα.doceo.
Διδαχή.ης.ἡ.doctrina.
Δίδομαι.dare.
Διδόω.τ Διδῶ.μ.σω.π.κα.do.as.
Δίδραχμα.τος.τό.didrachma.genus pecunie.
Δίδυμος.η.ον.Geminus.a.um.
Δίδωμι.μ.σω.π.κα.do.
Διέβην.Tranſiui.
Διεβίβασα.pertranſire feci.
Διεβλήθην.diffamat⁹ accuſat⁹ ſu.

Digitized by Google

Διεγείρω.μ.ρω.π.κα.Excito.as.
Διεγνώρισα.cognoui.
Διεγόγγυζον.murmurabā.ant.
Διεγρηγορησάμην.Vigilaui.
Διεδιδόμην.Diuidebar.diſtribue
Διέδωκα.diuiſi.diſtribui. [bar.
Διέζωσα.precinxi.
Διεζωσάμην.precixi me.pcictus ſū.
Διεζωσμένος.η.ον.precinctus.a.ū.
Διεθέμην.diſpoſui.
Διεθρύφθην.Sectus in minutas par
tes ſum.confractus ſum.
Διεῖλον.diuiſi.erunt. [tus ſu3.
Διεκρίθην.heſitaui.diſcret⁹ diudica
Διεκρινόμην.Heſitabam.dijudica
bam.diſcernebam.ar.
Διέκρινον.Dijudicaui.erunt.bā.ant
Διεκώλυον.prohibebā.vetabā.ant
Διελαλούμην.diuulgabar.collo=
quebar.
Διελάλουν.colloquebar.antur.
Διελεγόμην.diſputabā.differeba3.
Διελέγχω.μ.ξω.π.χα.redar=
guo.reprehendo.corrigo.
Διελεύσομαι.Ambulabo.pertran
ſibo.Veniam.
Διελέχθην.diſputaui.
Διεληλυθώς.οτος.ὁ.poſtq̃ perue
nit.ꝛ penetrauit.
Διελθεῖν.Intrauiſſe.tranſiſſe.veniſ
ſe.perambulaſſe.
Διέλθω.tráſeā.pambulē.Veniam.
Διελθών.οντος.ὁ Poſtq̃ tranſiuit
pambulauit.
Διέλιπον.deſij.ceſſaui.rūt.
Διελογιζόμην.Cogitabam.
Διελύθην.diſſolutus.diſperſus ſu3.
Διεμαρτυράμην.Teſtificatus.te=
ſtatus ſum.
Διεμαρτυρόμην.Teſtificatus.te
ſtatus ſum.
Διεμαχόμην.pugnabam.
Διέμεινα.permanſi.perſeueraui.
Διέμενον.permanebā.pſeuerabā.ant
Διεμέριζον.Diuidebam.ant.
Διεμερισάμην.diuiſi.diuiſus ſum.
Διεμερίσθην.diuiſus fui.
Διενέγκω.Excellam.ſuperem.tranſ
feram.transferrem.ro.
Διενεχθῆναι.Superatum.tranſla
tum.dilatum eſſe.
Διενθυμέομαι.ꝛ Διενθυμοῦμαι
μ.ησομαι.π.ημαι.Cogito.
Διενοήθην.Cogitaui.
Διεξάγαγε.Perfice.

Διεξάγω.μ.ξω.π.χα.Perficio.
Διεξελθών.οντος.ὁ.Poſtquā pro
ceſſit.egreſſus eſt.
Διεξέρχομαι.μ.σομαι.π.ληλυ
θα.procedo.egredior. [ſus.
Διέξοδος.ου.ἡ.exit⁹.trāſit⁹.decur
Διεπέρασα.Transfretaui.tranſiui.
Διεπορευόμην.Iba3.iter faciebā.
Διεπραγματευσάμην.Negocia
tus ſum.mercaturam feci.
Διεπριόμην.diſſecabar.ſcindebar.
Διέπω.diſpono.guberno.
Διερευνάω.ꝛ Διερευνῶ.μ.σω.
π.κα.Scrutor.
Διερμηνευτής.ου.ὁ.Interpres.
Διερμηνεύω.μ.σω.π.κα.iterptor.
Διερρηγνύμην.ſcidebar.rūpebar.
Διέρρηξα.Scidi.rupi.
Διέρχομαι.μ.ευσομαι.π.ηλυ=
θα.Ambulo.trāſeo.venio.ptrāſeo.
Διεσάφησα.Narraui.
Διεσκίρτησα.exultaui.exilij pletitia
Διεσκόρπισα.Sparſi.diſperſi.
Διεσκορπίσθην.diſperſus ſum.
Διεσκορπισμένος.η.ον.diſperſus
a.um.
Διεσπάρην.diſſeminat⁹ ſū.ꝛ diſpſu3
Διεσπᾶσθαι.diſruptum fuiſſe.
Διέστειλα.diſtinxi.
Διεστειλάμην.Precepi.iuſſi.
Διεστελλόμην.precipiebā.iubebā.
Διέστην.diſceſſi.diſtaui.
Διέστησα.diſtaui.diſtare feci.
Διεστραμμένος.η.ον.puerſ⁹.a.u3.
Διεστραμμένως.puerſe.iuerſe.ad
Διέσχισα.Scidi. [uerb.
Διεσωζόμην.Saluabar.
Διεσώθην.Saluatus ſum.
Διέταξα.Iuſſi.ordinaui.
Διεταξάμην.Iuſſi.ordiaui.diſpoſui.
Διεταράχθην.turbatus ſum.
Διετηρήθην.Seruatus ſum.
Διετήρουν.Seruabam.ant.
Διετής.εος.ὁ.ἡ.Res duorū annorū.
Διετία.ας.ἡ.Biēnium.duo anni.
Διέτριβον.Commorabar.antur.
Διέτριψα.Commoratus ſum.
Διεφαινόμην.Apparebam.
Διεφερόμην.diſſeminabar.ferebar
per varias partes.
Διεφήμισα.diffamaui.diuulgaui.
Διεφημίσθην.diffamat⁹ diuulga=
tus ſum.
Διεφθάρην.Corruptus ſum.perij.
Διεφθαρμένος.η.ον.corrupt⁹.a.ū

Διεφθάρμην.corrupt⁹ fuerā.pierā.
Διέφθειρα.corrupi.
Διεφθειρόμην.corrūpebar.occide=
Διεφύλαξα.cuſtodiui. [bar.
Διεφύλασσον.Seruabam.ant.
Διεχειρησάμην.Interfeci.
Διεχώρισα.diuiſi.ſeparaui.
Διεχωρίσθην.diuiſus ſciſſus ſum.
Διήγαγον.Trāſuexi.runt.
Διήγειρα.Excitaui. [gebam.
Διηγειρόμην.Excitatus eram.ſur
Διηγέομαι.ꝛ Διηγοῦμαι.μ.ησο
μαι.π.ημαι.Narro.refero.
Διήγησις.εως.ἡ.Narratio.hiſtoria
Διηκόνησα.Miniſtraui.
Διηκόνουν.Miniſtrabam.ant.
Διηκριβωσάμην.diligens fui.
Διήκω.μ.ξω.π.χα.puado.puenio.
Διῆλθον.pertranſij.pertranſierunt.
Διηλλαγμένος.η.ον.Commu=
tatus.variegatus.varius.a.um.
Διηνεκής.εος.ὁ.ἡ.cōtinu⁹ ppetu⁹.a
Διήνοιγον.Aperui.erunt. [um.
Διήνοιξα.Aperui.
Διηνοίχθην.Apertus ſum.
Διηπόρουν.Heſitabam.ant.
Διηρθρώθην.Per membra compo
ſitus ſum.formatus ſum.
Διηρμήνευον.Interpretabar.ātur.
Διηρχόμην.Perambulaba3.
Διθάλασσος.η.ον.Bimaris.bi
marin⁹.a.ū.circūdat⁹ duplicī mari.
Διικνέομαι.ꝛ Διικνοῦμαι.μ.ιξο
μαι.π.ιγμαι.pertingo.penetro.
Διίπταμαι.μ.σομαι.π.μαι.
Tranſuolo.
Διίστημι.μ.ησω.π.ηκα.diſto.di
ſtare facio.diuido.
Διισχυρίζομαι.μ.σομαι.π.ισ=
μαι.Affirmo.
Δικαιοκρισία.ας.ἡ.Iuſtū iudiciū.
Δίκαιος.α.ον.Iuſtus.a.um.
Δικαιοσύνη.ης.ἡ.Iuſtitia.
Δικαιόω.ꝛ Δικαιῶ.μ.ωσω.π.
ωκα.Iuſtifico.
Δικαίωμα.ατος.τό.Iuſtificatio.
Δικαίως.Iuſte.
Δικαίωσις.εως.ἡ.Iuſtificatio.
Δικαστής.ου.ὁ.Iudex.
Δίκη.ης.ἡ.Vlto.ſupplicium.pena.
Δίκην.Adinſtar.
Δίκτυον.ου.το.Rete.
Δίλογος.η.ον.Bilinguis.homo du
plici ſermone.
Διό.Quamobrem.propter quod.

Digitized by Google

Διοδεύω.μ.σω.π.κα. Iter facio. perambulo.
Δίοδος.ου.ἡ. Tranſitus.
Διοικέω. τ Διοικῶ. μ. σω. π.κα. Diſpono.guberno.
Διόλλυμι.μ.σω.π.κα. ꝑeo.ꝑdo.
Διόλου.per totum.
Διοπετές.εος.τό.ſtatua e celo lapſa
Διόρθωσις.εως.ἡ.Correctio. ſtor.
Διορθωτής.ου.ὁ. directoꝛ: emēda
Διορύσσω.μ.ξω.π.χα. Effodio.
Διορύττω.μ.ξω.π.χα. Effodio.
Διός.Iouis.
Διόσκουροι.ων.οἱ.caſtoꝛ τ pollux
Διότι.Quia.
Διπλάσιος.α.ον. Duplus.a.um.
Δίπλοος.ου.ὁ.Duplex.
Διπλότερος.α.ον.Induplo plus
Διπλόω.τ Διπλῶ.μ.σω.π.κα. Duplico.as.
Δίς.Bis.
Δισσός.η.ον.Duplex.
Δισσῶς.Bifariam.dupliciter.
Διστάζω.μ.ξω.π.χα.Dubito.
Δίστομος.η.ον.ex vtraqꝫ pte ſcīdēs
Δισχίλιος.α.ον.Duo mille.
Διυλίζω.μ.σω.π.κα.Excolo.as.
Δίφρος.ου.ὁ.Sella.
Δίχα.Abſqꝫ.
Διχάζω.μ.σω.π.κα. ſepo.diuido.
Διχομηνία.ας.ἡ. ſemiplena luna.
Διχοστασία.ας.ἡ.ſeditio.diſcoꝛdia
Διχοτομέω.τ Διχοτομῶ.μ.σω π.κα. Diuido. ſSitio.
Διψάω.τ Διψῶ.μ.ησω.π.ηκα.
Δίψη.ης.ἡ.Sitis.
Δίψος.εος.τό.Sitis.
Δίψυχος.η.ον.Duplex animo.
Διωγμός.ου.ὁ.Perſecutio.
Διώδευον.Iter faciebam.ant.
Διώδευσα.Ambulaui.perãbulaui.
Διωδεύθην.Trãſiolaui.pertrãſiui.
Διώκτης.ου.ὁ.perſecutoꝛ.
Διώκω.μ.ξω.π.χα.Perſequoꝛ.ſequoꝛ.ſectoꝛ.
Διώλεσα.perdidi.perij.
Διωλλύμην.peribam.
Διωρθώθην.Directus ſum.
Διώρυξ.ος.ἡ.Foſſa.foſſio.
Δόγμα.ατος.τό.Edictum.ſtatutū.placitum.lex.ſanctio.
Δογματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι dogmata facio.ſtatuta τ leges cōdo
Δοθείς.εντος.ὁ.Datus.
Δοθῆναι.datum fuiſſe.
Δοθήσομαι.daboꝛ.
Δοσῶ.Tradar.der.
Δοκέω.τ Δοκῶ.μ.ξομαι.π.γμαι. videoꝛ.exiſtimo.puto.
Δοκιμάζω.μ.σω.π.κα.pbo.expioꝛ
Δοκιμασία.ας.ἡ.probatio.
Δοκιμή.ης.ἡ.probatio.experimētū.
Δοκίμιον.ου.τό.pbatio.expimētū
Δόκιμος.η.ον.probatus.a.um.
Δοκός.ου.ἡ.Trabes.
Δόλιος.α.ον.ſubdol⁹.doloſus.a.ū
Δολιότης.ητος.ἡ.Doloſitas
Δολιόω.τ Δολιῶ.μ.σω.π.κα.doloſe ago.
Δόλος.ου.ὁ.Fraus.dolus.
Δολόω.τ Δολῶ.μ.σω.π.κα. Adultero.as.corrūpo.vitio aliquid.
Δόμα τος.τὸ.datum.donum.
Δόντες.οντων.οἱ.poſtqꝫ dederunt
Δόξα.ης.ἡ.Gloria.
Δοξάζω.μ.σω.π.κα.glorifico.
Δόξω.Videar.putem.exiſtimem.
Δόρας.ατος.τὸ.Lignum.
Δορκάς.αδος.ἡ.Doꝛcas animal.
Δόρυ.ος.τὸ.Lancea.
Δός.Dederis.dato.
Δόσις.εως.ἡ.datio.donum.
Δότε.dederitis.datote.
Δότης.ου.ὁ.datoꝛ.qui aliquid dat
Δότω.dederit.dato.
Δοῦλα.ων.τα.gñe neutro ſerua.
Δουλαγωγέω.τ Δουλαγωγῶ.μ.σω.π.κα. In ſeruitutem redigo.
Δουλεία.ας.ἡ.Seruitus.
Δουλεύω.μ.σω.π.κα.Seruio.is.
Δούλη.ης.ἡ.Serua.
Δοῦλος.ου.ὁ.Seruus.
Δουλόω.τ Δουλῶ.μ.σω.π.κα Seruituti ſubiicio.
Δοῦναι.dediſſe.
Δούς.οντος.ὁ.poſtquam dedit.
Δοχεῖον.ου.τὸ.receptaculum.
Δοχή.ης.ἡ.acceptio.cõuiuiũ.prãdiũ
Δράκων.οντος.ὁ.draco.
Δραμών.οντος.ὁ.poſtqꝫ cucurri.
Δράσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Comprehendo.
Δράττομαι.μ.σομαι.π.γμαι. Apprehendo.comprehendo.
Δράω.τ Δρῶ.μ.σω.π.κα.facio.
Δρέπανον.ου.τὸ.Falx.
Δρόμος.ου.ὁ.Curſus.
Δρόσος.ου.ὁ.Ros.
Δύω.μ.υσω.π.κα.occido.mergoꝛ.
Δύναμαι.μ.σομαι.π.μαι.poſſū.
Δύναμις.εως.ἡ.Potentia.virtus.
Δυναστεία.ας.ἡ.potentia.
Δυναστεύω.μ.σω.π.κα.ſubijcio. opprimo.
Δυνάστης.ου.ὁ.Potens.
Δυνατός.η.ον.potens.poſſibilis.
Δυνατῶς.potenter.
Δυνατώτερος.α.ον.potentioꝛ.
Δυνήσομαι.potero.
Δύο.duo.due.duo.
Δυσάλυκτος.η.ον.Ineuitabilis inefugibilis.e.
Δυσβάστακτος.η.ον.Importabilis.difficilis poꝛtatu.
Δυσδιήγητος.η.ον.ienarrabil.e.
Δυσγένεια.ας.ἡ.Ignobilitas.
Δυσεντερία.ας.ἡ.dyſenteria.moꝛbus inteſtinoꝛum.
Δυσερμήνευτος.η.ον.Ininterpretabilis.e.difficilis interpretatu.
Δυσί.duobus.
Δύσκολος.η.ον.difficilis.durus.a um.grauis.e.
Δυσκόλως.difficulter.grauiter.
Δυσμή.ης.ἡ.Occidens.
Δυσνόητος.η.ον.difficilis itellectu
Δυσφημία.ας.ἡ.Infamia.
Δύσχρηστος.η.ον.Inutilis.e.
Δύω.μ.σω.π.κα.occido.mergoꝛ.
Δῶ.dem.largiar.
Δώδεκα.duodecim.
Δωδέκατος.η.ον.duodecim⁹.a.ū.
Δωδεκάφυλον.ου.τό.duodecim tribus.
Δώην.dem.
Δῶμα.ατος.τό.domus.tectum.
Δωρεά.ας.ἡ.donum.
Δωρεάν.gratis.
Δωρέομαι.τ Δωροῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.dono.largioꝛ.
Δώρημα.ατος.τὸ.donum.munus
Δῶρον.ου.τὸ.donum.munus.
Δωροκοπέω.τ Δωροκοπῶ.μ.σω.π.κα.diminuo donum.
Δώσω.dabo.
Ἔα.Sine.permitte.
Ἐάν.Si.cum.
Ἑαυτῆς.ſui.ipſius.femi.generis.
Ἑαυτοῖς.ſibi ipſis.vobiſipſis.m.g.
Ἑαυτούς.ſeipſos.vosipſos.
Ἐάω τ ἐῶ.μ.ασω.π.κα.ſino.pmitto.
Ἐβάθυνον.Profundaui.profundabam.ant.erunt.
Ἔβαλλον.Cecidebam.ant.proijciebam.ant.

Digitized by Google

ἔβαλον. Miſi.proieci.erunt.
ἐβαπτιζόμην.baptizabar.
ἐβάπτιζον.baptizabam.ant.
ἐβάπτισα. baptizaui.
ἐβαπτισάμην.baptizaui.baptizatꝰ
ἐβαπτίσθην.baptizatus ſuꝫ. ⌊ſum.
ἐβαρήθην.Grauatus ſum.
ἐβασανιζόμην.cruciabar.torq̃bar.
ἐβασάνιζον.cruciabam.ant.
ἐβασάνισα.cruciaui.
ἐβασανίσθην. tortus.cruciatus fui.
ἐβασίλευσα.Regnaui.
ἐβάσκηνα.Faſcinaui.
ἐβασταζόμην.ferebar.baiulabar.
ἐβάστασα.portaui.baiulaui.
ἐβδελυγμένος.η.ον. Abominatus.execratus.a.um.
ἐβδελυξάμην. abominatus ſum.
ἑβδομήκοντα.Septuaginta.
ἑβδομηκονταέξ.Septuaginta ſex.
ἑβδομηκονταπέντε. ſeptuaginta quinqꝫ.
ἑβδομηκοντάκις. ſeptuagies.
ἕβδομος.η.ον.ſeptimus. a. um.
ἐβεβαιώθην.confirmatus ſum.
ἐβεβήλωσα.Violaui.
ἐβεβλήμην.Iacuerã.p̄iectꝰ fueram.
ἐβιάσθην.grauatus ſũ.oneratus fui.
ἐβλάστησα.germinaui. pullulaui.
ἐβλασφήμησα.blaſſemaui.⌊creui.
ἐβλασφήμουν.blaſſemabã.ant.
ἔβλεπον.vidi.erunt.videbam.ant.
ἐβλήθην.proiectus fui.
ἐβοήθησα.Auxiliatus ſum.
ἐβόησα.exclamaui.
ἐβουλευόμην. conſultabam.cogitabam.deliberabam.
ἐβουλευσάμην.cogitaui.deliberaui.conſultaui.
ἐβουλήθην.Volui.
ἐβουλόμην.Volebam.
ἐβόων.clamabam.ant.
ἑβραΐς.δος.ἡ. Idioma hebraicum
ἑβραϊστί.Hebraice.
ἔβρεξα.rigaui.plui.
ἐβρόντησα.intonui.tonitru feci.
ἔβρυχον.ſtridebã dẽtibꝰ.rugiebã.ãt
ἐγάμησα.duxi vxorem.
ἐγάμουν.Ducebã vxorẽ.ant. ⌈a.ſ.
ἐγγεγραμμένος.η.ον.Inſcriptꝰ.
ἐγγίζω.μ.σω.π.κα.appropiquo.as
ἐγγράφω.μ.ψω.π.φα.Inſcribo.
ἐγγυάω.τ ἐγγυῶ.μ.σω.π.κα. Spondeo.fideiubeo.
ἐγγύζω.μ.σω.π.κα. Appropiquo

ἐγγύη.ης.ἡ.fideiuſſio.ſponſio.
ἔγγυος.α.ον.pregnãs.grauida:ſpõ
ἐγγύς.prope. ⌊ſor.
ἐγγύτερον.propius.magis prope.
ἐγεγόνειν.factus fueram.
ἐγείρω.μ.ρῶ.π.κα.excito.ſuſcito.
ἐγέμισα.Impleui.
ἐγεμίσθην.Impletus ſum.
ἐγενήθην.factus ſum.
ἐγεννήθην.generatus. natus ſum.
ἐγέννησα.genui.generaui.
ἐγενόμην.factus ſum.
ἐγερθείς.έντος.ὁ.excitatꝰ.experre
ἔγερσις.εως.ἡ.reſurrectio. ⌊ctus.
ἐγευσάμην.Guſtaui.
ἐγήγερμαι.excitatus fui.ſurrexi.
ἐγηγερμένος.η.ον. Excitatus. reſuſcitatus.a.um.
ἔγημα.Duxi vxorem.
ἐγινόμην.fiebam.eram.
ἐγίνωσκον.cognoſcebam.ant.
ἐγκάθετος.η.ον.Inſidians.
ἐγκαθίζω.μ.σω.π.κα. Inſideo.
ἐγκαίνια.ων.τά.encenia.feſtũ iudeorum. ⌈nouo.
ἐγκαινίζω.μ.σω.π.κα. Innouo.re
ἐγκαλέω.τ ἐγκαλῶ.μ.σω.π.κα. Conqueror.accuſo.
ἐγκαμίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι. ducor vxor. ⌈iungo.
ἐγκαμίζω.μ.σω.π.κα.matrimõio
ἐγκαμίσκομαι.ducor vxor.
ἔγκατα.ων.τα.Interiora.
ἐγκαταλαμβάνω.μ.ηψομαι. π.ημμαι.Cõprehẽdo.indeprehẽdo.
ἐγκαταλείπω.μ.ψω.π.φα. Relinquo.
ἐγκαταλίπω. relinquaꝫ deſeram.
ἐγκατελείφθην. Relictus ſum.
ἐγκατέλιπον.Reliqui.erunt.
ἐγκατοικέω.τ ἐγκατοικῶ.μ.σω. π.κα.Inhabito.
ἐγκεκαίνισμαι.renouatꝰ inouatꝰ ſũ
ἐγκεντρίζω.μ.σω.π.κα. Inſero.
ἔγκιος.α.ον.pregnãs.grauidꝰ.a.ũ
ἔγκλημα.ατος.το.crimẽ.accuſatio
ἐγκομβόω.τ ἐγκομβῶ.μ.σω.π. κα.Inſinuo.in ſinũ mitto.ãplector.
ἐγκοπή.ης.ἡ.ĩpedimẽtũ.offẽdiculũ.
ἐγκόπτω.μ.ψω.π.φα.Impedio obtundo.protraho.
ἐγκράτεια.ας.ἡ.continentia.
ἐγκρατής.εος.ὁ.ἡ.cõtinẽs.cõpos.
ἐγκρατεύομαι.μ.σομαι.π.ευμαι.Continens ſum.

ἐγκρίνω.μ.νῶ.π.κα.Inſero. ⌈to.
ἐγκυλίω.μ.σω.π.κα.inuoluo.inuolu
ἐγλυκάνθην.dulcis factus fui.
ἔγλυψα.ſculpſi.
ἔγνωκα.cognoui.
ἐγνώκειν.cognoueram.
ἐγνωκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ cognouit.
ἔγνων.cognoui.
ἐγνώρισα.notum feci.
ἐγνώσθην.cognitus fui.
ἔγνωσμαι.notus fui.
ἐγόγγυζον.murmurabam.ant.
ἐγόγγυσα.murmuraui.
ἐγράφην.ſcriptus ſum.pictus ſum.
ἔγραφον.ſcribebã.ãt.ſcripſi. erunt.
ἔγραψα.Scripſi.
ἐγρηγόρησα.Vigilaui.
ἐγύρωσα.circuiui.
ἐγχρίω.μ.σω.π.κα. Inungo.
ἐγώ.Ego.
ἐδάκρυσα.Illachrymaui.
ἐδαφίζω.μ.σω.π.κα. Deſolo.diruo a fundamentis. ſolo equo.
ἔδαφος.εος.το.pauimentũ.ſolum.
ἐδεδώκειν.Dederam.
ἐδεήθην.Rogaui.
ἐδέθην.Ligatus fui.
ἔδει.Oportebat.
ἐδειγμάτισα.exẽplũ feci. traduxi.
ἔδειξα.oſtendi.demonſtraui.
ἐδεξάμην.Accepi.
ἐδεόμην.ſupplicabã.orabam.
ἔδεσμα.ατος.το.Cibus.eſca.
ἐδεσμούμην.Ligabar.
ἐδευτέρωσα.Iteraui.repetiui.
ἐδεχόμην.Accipiebam.
ἐδήλουν.ſignificabã.dmõſtrabã. ãt.
ἐδηλώθην.declaratus.oſtẽſus ſum
ἐδήλωσα.declaraui.manifeſtaui.
ἐδημηγόρουν. Orationeꝫ publice habebã.ant.
ἔδηρα.percuſſi.Excoriaui.
ἔδησα.Ligaui.
ἐδίδαξα.Docui.
ἐδίδασκον.docebam.ant.
ἐδιδάχθην.Edoctus ſum.
ἐδίδουν.dabam.ant.
ἐδικαιώθην.Iuſtificatus ſum.
ἐδικαίωσα.Iuſtificaui.
ἐδίστασα.Dubitaui.
ἐδίψησα.Sitiui.
ἐδίωκον..Perſequebar.antur.
ἐδίωξα.perſecutus ſum.
ἐδόθην.Datus ſum.
ἐδοκίμασα.probaui.

Digitized by Google

ἐδόκουν.eriſtimabā.āt.videbar.ant
ἐδολίουν.Doloſe agebam.ant.
ἔδομαι.μ.σομαι.π.μαι.māduco
ἔδοξα.Viſus ſum mihi.putaui.
ἐδόξαζον.Glorificabam.ant.
ἐδόξασα.Glorificaui.
ἐδοξάσθην.glorificatus fui.
ἐδούλευσα.Seruiui.
ἐδουλούμην.Captiuabar.in ſer
uitutem redigebar.
ἐδουλώθην.ſeruus factus ſum.
ἐδούλωσα.captiuaui.ſeruum feci.
ἐδραῖος.α.ον.Firmus.ſtabilis.
ἐδραίωμα.ατος.το.Firmamētuʒ
ἔδραμον.Cucurri.erunt.
ἔδυν.occidi.merſus ſum.
ἐδυνάμην.Poteram.
ἔδωκα.Dedi.
ἐδωρησάμην.donaui.
ἐζήλωσα.Emulatus ſuʒ.inuidi.imi
tatus ſum.ʒelaui.
ἐζημιώθην.Mulctatus ſum.detri=
mentum accepi.
ἔζησα.Vixi.
ἐζῆτε.Viuebatis.viueretis.
ἐζήτησα.queſiui.
ἐζητησάμην.queſiui.q̄ſitus ſum.
ἐζητούμην.querebar.
ἐζήτουν.querebam.ant.
ἐζυμώθην.fermentatus ſum.
ἐζωγρημένος.η.ον.captus.a.um.
ἔζων.Viuebam.ant.
ἐζώννυον.cingebam.ant.
ἐθαμβήθην.Miratus ſum.
ἐθαμβούμην.Stupebam.mirabar.
ἐθανατώθην.Mortificatus ſum.
ἐθαύμαζον.Mirabar.antur.
ἐθαύμασα.Miratus ſum.
ἐθαύμαστωσα.Admirari feci.
ἔθαψα.Sepeliui.
ἐθεάθην.Viſus ſum.
ἐθεασάμην.Vidi.
ἐθελοθρησκεία,ας.ἡ.ſupſtitio.
ἐθελοκωφόω.ꝛ ἐθελοκωφῶ.μ.
σω.π.κα.Fingo me ſurdum eſſe.
ἐθέλω.μ.σω.π.κα.Volo.
ἐθεμελιώθην.Fundatus fui.
ἐθεμελίωσα.Fundaui.
ἐθέμην.poſui.poſitus fui.
ἐθεραπεύθην.curat⁹.ſanatus.cul
tus ſum.
ἐθεραπευόμην.curabar.ſanabar.
ἐθεράπευσα.Curaui.colui.ſeruiui.
Lenificaui.
ἐθερίσθην.Meſſus ſum.

ἐθερμαινόμην.calefiebam.
ἐθεωρήθην.Viſus fui.
ἐθεώρησα.Vidi.
ἐθεώρουν.Videbam.ant.
ἔθηκα.poſui.
ἐθήλασα.Suxi.
ἐθηριομάχησα.cū beſtijs pugnaui
ἐθησαύρησα.Theſaurizaui.
ἐθίζω.μ.σω.π.κα.Conſueſco.Aſſu
eſacio actiue.
ἐθισμός.ου.ὁ.Conſuetudo.
ἐθνάρχης.ου.ὁ.princeps gentis.
prepoſitus.
ἔθνησκον.Moriebar.antur.
ἐθνικός.η.ον.Ethnicus.gentilis.e.
ἐθνικῶς.Gentiliter.more gentilium.
ἔθνος.εος.το.Gens.
ἐθορύβουν.cōcitabā.turbabā.ant.
ἔθος.εος.τό.conſuetudo.mos.
ἔθρεψα.paui.alui.
ἐθρήνησα.Lamentatus ſum.
ἐθρήνουν.Lamentabar.antur.
ἐθρησκευόμην.colebar.adorabar.
ἐθρήσκευον.colebā.adorabam.ant.
ἐθυμώθην.Iratus ſum.
ἔθυον.Immolabam.ant.
ἔθυσα.Immolaui.ſacrificaui.
ἐθυσίαζον.Sacrificabam.ant.
ἔθω.μ.σω.π.ωθα.Conſueſco.
εἰ.Si.
εἶ.Es.ſecunda perſona a ſum.
εἴασα.Siui.permiſi.
εἴγε.Si tamen.
εἰδεμή.Alioquin.
εἰδεμήγε.Alioquin.
εἰδέχθεια.ας.ἡ.deformitas.turpi
tudo. scio.
εἰδέω.ꝛ εἰδῶ.μ.σω.π.κα.Video.
εἴδησις.εως.ἡ.Scientia.cognitio.
εἶδος.εος.το.Species.pulchritudo
forma.Vultus.
εἴδω.μ.σω.π.κα.Video.ſcio.
εἰδωλεῖον.ου.το.Domus idolis
conſecrata.
εἰδωλόθυτος.η.ον.Quod idolis
immolatur.
εἰδωλολατρεία.ας.ἡ.idolorum
ſeruitus.
εἰδωλολάτρης.ου.ὁ.Idolatra.
Idolorum cultor.
εἴδωλον.ου.τό.Idolum.ſimula
chrum.phantaſma.
εἰδώς.οτος.ὁ.Poſtq̄ ſciuit.
εἴην.Eſſem.
εἰθισμένος.η.ον.conſuetus.aſſueſa

ctus.a.um.
εἰκάζω.μ.σω.π.κα.conięcto.as.
εἰκαί.Et ſi.quamuis.
εἰκῆ.Fruſtra.ſine cauſa.temere.
εἴκοσι.Viginti.
εἰκοσιπέντε.vigintiquinqʒ.
εἰκοσιτέσσαρες.ων.οἱ.viginti=
quattuor.
εἰκοσιτρεῖς.ων.Viginti tres.
εἴκω.μ.ξω.π.χα.obedio.cedo.pareo
εἰκών.ονος.ὁ.imago.figura.effigies
εἴληφα.Accepi.
εἰληφώς.οτος.ὁ.Poſtquā accepit
εἰλικρινής.εος.ὁ.ἡ.ſicer⁹.pur⁹.a.ū
εἰλικρινεία.ας.ἡ.Sinceritas.veri
tas.puritas.iafectata manifeſtatio
εἷλκον.Abduxi.traxi.ebā.āt.
εἵλκυσα.Eduxi.extraxi.
εἰλόμην.Elegi.
εἰμή.Niſi.
εἰμήτι.Niſi.
εἰμί.μ.σομαι.π.μην.Sum.
εἵνεκεν.Eo quod.ob id quod.
εἶπα.Dixi.
εἰπέ.Dic.
εἰπεῖν.Dicere.dixiſſe.
εἶπον.Dixi.erunt.
εἶπον.Dic.
εἴπω.Dicam.dixero.
εἰπών.οντος.ὁ.poſtq̄ dixit.
εἰργαζόμην.operabar.faciebam.
εἰργασάμην.operatus ſum.feci.
εἰργασμένος.η.ον.Factus.a.um.
εἴρηκα.Dixi.
εἰρήκειν.Dixeram.
εἴρημαι.Dictus ſum.
εἰρημένος.η.ον.Dictus.a.um.
εἰρηνεύω.μ.σω.π.κα.pacem ha=
beo.pacem agito.
εἰρήνη.ης.ἡ.pax.
εἰρηνικός.η.ον.Pacatus.a.um.pa
cificus.a.um.
εἰρηνοποιέω.ꝛ εἰρηνοποιῶ.μ.
σω.π.κα.pacifico.pacem ago.
εἰρηνοποιός.ου ὁ.pacificator.pa
εἰρκτή.ης.ἡ.carcer. cificus.
εἴρω.μ.ρω.π.κα.dico.necto.
εἰς.In.prepoſitio ad locum.
εἷς.ενος.ὁ.Unus.
εἰσάγαγε.introduc.introduxeris.
εἰσαγαγεῖν.inducere.introduxiſſe.
εἰσαγάγω.Inducam.introducam
εἰσαγορέω.ꝛ εἰσαγορῶ.μ.σω.
π.κα.Inuoco. co.
εἰσάγω.μ.ξω.π.χα.iduco.itrodu

Digitized by Google

εἰσακούω.μ.σω.π.κα.Exaudio.
εἰσδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.re
cipio Γarrit.
εἰσδραμὼν.οντος.ὁ.poſtq̃ intro
εἴσειμι.intro.ingredior.
εἰσελεύσομαι.intrabo.
εἰσελήλυθα.intraui.
εἴσελθε.intra.ingredere.
εἰσελθεῖν. intrauiſſe.
εἰσέλθω.ingrediar.intrem.
εἰσελθὼν.οντος.ὁ.poſtq̃ igreſſ⁹ ẽ
εἰσένεγκαι.infer.immitte.
εἰσενεγκεῖν.introduxiſſe.immiſiſſe.
εἰσενέγκω.inducam.inferam.
εἰσεπήδησα.Exilij.
εἰσεπορευόμην.Introibam.
εἰσέρχομαι.μ.ελεύσομαι.π.ηλυ
θα.intro.ingredior.
εἰσήγαγον.induxi.introduxi.erũt.
εἰσηγορῆσθαι.inuocatum fuiſſe.
εἰσήειν.intraui.intraueram.
εἰσηκούσθην.exauditus fui.
εἰσῆλθον.intraui.erunt.
εἰσήνεγκα.intuli introduxi.
εἰσί.Sunt.
εἰσίασιν.introeunt. ingrediuntur.
εἰσιέναι.ingredi.intrare.
εἰσκαθεῖς.ſinguli.ſingulatim.
εἰσκαλέομαι.ꝛ εἰσκαλοῦμαι.μ
σομαι.π.μαι.Uoco.inuoco.
εἴσοδος.ου.ἡ.introitus.ingreſſus.
εἰσπηδάω.ꝛ εἰσπηδῶ.μ.ησω.
π.κα.inſilio.exilio
εἰσπορεύομαι.μ.εύσομαι.π.
ευμαι.Introeo.ingredior.
εἰστήκειν.Steteram.
εἰστοπαντελές.omnino. Γcurro.
εἰστρέχω.μ.οῦμαι.π.ηκα.itro=
εἰστροπή.ης.ἡ.Aggreſſio.
εἰσφέρω.μ.οισω.π.χα.Intro=
εἶτα.poſtea. ⌊mitto.induco.
εἴτε.Siue.
εἶχον.habui.habuerũt. habebã.ant.
εἴωθα.conſueui.
εἰώθειν.conſueueram.
εἰωθὼς.οτος.ὁ. poſtq̃ aſſueuit.
εἴων.ſinebam permittebam. ant.
ἐκ.ex prepoſitio.
ἐκαθάρισα.Mundaui.purgaui.
ἐκαθαρίσθην.mundatus fui.
ἐκαθεζόμην.Sedebam. Γerunt.
ἐκάθευδον.dormiebã. ãt.dormiui.
ἐκαθήμην.Sedebam.
ἐκάθισα.ſedi.ſedere feci.
ἐκαιόμην.ardebam. comburebar.

ἐκάκωσα.male tractaui.ad malũ in
ἐκάλεσα.vocaui. ⌊citaui.
ἐκάλουν.Uocabam.ant.
ἐκάλυψα.cooperui.
ἐκάμμυσα.clauſi oculos.
ἐκάμυσα.clauſi. compreſſi oculos.
ἔκαμψα.curuaui. flexi.
ἐκαρτέρησα.ſuſtinui.
ἕκαστος.η.ον.vnuſquiſq;.
ἑκάστοτε.frequenter.
ἑκατόν.Centum.
ἑκατονταέτης.ου.ὁ. Centenari
us.homo centum annorum.
ἑκατονταπλάσιον.ου.το. centu
plum. Γoux cẽtũ boium.centurio.
ἑκατοντάρχης.ου.ὁ.pnceps vel
ἑκατόνταρχος.ου.ὁ. Centurio.
ἐκαυματίσθην.eſtuaui.cõbuſtus.to
ſtus ſum.
ἐκβαίνω.μ.ήσομαι.π.κα.Euado
egredior. contingo.
ἐκβάλλω.μ.λῶ.π.κα.Eiicio.edu
co.profero.immitto.
ἔκβασις.εως.ἡ.egreſſus.exit⁹.finis
ἐκβεβλήκειν.eieceram. expuleram.
ἐκβιάζομαι. μ. σομαι. π. μαι.
diligenter facio.elaboro.
ἐκβληθεὶς.εντος.ὁ.eiectus.
ἐκβληθήσομαι.eiiciar.
ἐκβολή.ης.ἡ.iactus.emiſſio.eiectio
ἐκγαμίζω.μ. σω. π. κα. Nuptui
trado.
ἐκγελάω.ꝛ.ἐκγελῶ.μ.σω.π.κα
Irrideo.
ἔκγονον.ου.το.nepos.poſterus.
ἔκγονος.η.ον.nepos.neptis. poſte
rus.a.um.
ἐκδαπανάω.ꝛ ἐκδαπανῶ.μ.η=
σω.π.κα.ſupinſumo. ſupimpẽdo.
ἐκδειματόω. ꝛ ἐκδειματῶ. μ.
σω.π.κα.Terreo.
ἐκδέχομαι.μ. ξομαι. π. γμαι.
Suſcipio.expecto.
ἔκδηλος.η.ον. manifeſtus.a.um.
ἐκδημέω.ꝛ ἐκδημῶ.μ.σω.π.κα.
Abſens a patria ſum. peregrinor.
ἐκδιδάσκω.μ.ξω.π.χα. doceo.
ἐκδίδομαι.μ.σομαι.π.μαι.Lo
co.as.colloco filiam marito. Γcio.
ἐκδίδωμι.μ.σω.π.κα.verſo.as.fa
ἐκδιηγέομαι.ꝛ ἐκδιηγοῦμαι.μ
σομαι.π. μαι.enarro.expono.
ἐκδικέω.ꝛ ἐκδικῶ.μ. σω. π. κα.
Uindico.iuſ facio.vlciſcor.
ἐκδίκησις.εως.ἡ.Uindicta.

ἔκδικος.ου.ὁ.Uindex Γinſector.
ἐκδιώκω.μ.ξω.π.χα. perſequor.
ἔκδοτος.η.ον.traditus.a.um.
ἐκδοῦμαι.verſauiſſe.feciſſe.
ἐκδοχή.ης.ἡ.Expectatio.
ἐκδύω.μ.σω.π.κα.Exuo.
ἐκδῶ.tradam.dedam.
ἐκδώσομαι.Locabo.
ἐκεῖ.ibi.illic.illuc.
ἐκεῖθεν.inde.illinc.
ἐκείμην.poſitus fui.
ἐκείνης.illac.illa parte.
ἐκεῖνος.η.ον.ille.a.ud.
ἐκεῖσε.illic.
ἐκέλευον.iubebam.ant.
ἐκέλευσα.Iuſſi.
ἐκένωσα.Exinaniui.Uilifeci.
ἐκέρασα.Miſcui.
ἐκέρδησα.Lucrifeci.
ἐκεφαλαίωσα. Abbreuiaui. com
prehendi.ſummaui.
ἐκζητέω.ꝛ ἐκζητῶ.μ.ήσω.π.κα.
Exquiro.
ἐκήρυξα.predicaui.
ἐκήρυσσον.Predicabam.ant.
ἐκηρύχθην.Predicatus ſum.
ἐκθαμβέω.ꝛ ἐκθαμβῶ.μ.σω.π.
κα.ſtupeo.admiror.
ἔκθαμβος.η.ον.ſtupefactus.a.um.
ἐκθαυμάζω.μ.σω.π.κα. admiror
ἔκθεσις.εως.ἡ.Expoſitio.
ἔκθετος.η.ον.Expoſitus.a. um.
ἐκθλίβω.μ.ψω.π.φα.Opprimo
anguſtio.affligo,
ἐκινδύνευον.periclitabar.antur.
ἐκινδύνευσα.periclitatus ſum.
ἐκινήθην.Motus ſum.
ἐκκαθαίρω.μ.ρῶ.π.κα. emundo.
purgo. Γcendo.
ἐκκαίω.μ.αυσω.π.κα.Exuro.in=
ἐκκακέω.ꝛ ἐκκακῶ.μ.σω. π.κα.
Deficio.laſſor.
ἐκκαυθήσομαι.Ardebo. cõburar.
ἐκκαυθῶ.exurar.incendar.
ἐκκαύσω. Comburam.incendam.
ἐκκεντέω.ꝛ ἐκκεντῶ.μ.σω.π.κα.
Pungo.compungo.
ἐκκέχυμαι.efuſus ſum.diffuſus ſũ.
ἐκκινέω.ꝛ ἐκκινῶ.μ.σω. π. κα.
Moueo.commoueo.conturbo.
ἐκκλάω.ꝛ ἐκκλῶ.μ.σω. π.κα.
Frango.efringo.
ἐκκλείω.μ.σω.π.κα.excludo.
ἐκκλησία.ας.ἡ. Eccleſia. Contio.
congregatio.conuocatio.

Digitized by Google

ἔκκλητος.η.ον. appellatꝰ.vocatus a.um. ⌈declinare facio.
ἐκκλίνω.μ.νῶ. π. κα. Declino.et
ἐκκολυμβάω.⁊ ἐκκολυμβῶ.μ σω.π.κα.enato.as.
ἐκκομίζω.μ.σω.π.κα.educo.effero
ἐκκοπήσομαι.Exſcindar. eradica bor.euellar.
ἐκκόπτω.μ.ψω.π.φα.Abſcindo. euello.
ἐκκρέμαμαι.Suſpenſus fui.
ἐκκτείνω.μ.νῶ.π.κα.extendo.
ἐκκτίζω.μ.σω.π.κα condo. creo.
ἐκκτίσθην.creatus ſum.
ἔκλαιον.plorabam.ant.
ἐκλαλέω.⁊ ἐκλαλῶ. μ. ησω. π κα. Loquor.dico.
ἔκλαμπρος.α.ον. Coruſcus. ful= gidus.a.um.
ἐκλάμπω.μ.ψω.π.φα. Fulgeo. fulgere facio.
ἐκλανθάνομαι.μ.ησομαι.π.μαι obliuiſcor.
ἔκλασα.fregi.
ἔκλαυσα.ploraui.fleui. ⌈go.
ἐκλέγομαι.μ.ξομαι. π.γμαι. eli
ἐκλείπω.μ.ψω.π.φα.deficio.
ἔκλεισα.clauſi.
ἐκλείσθην.clauſus fui.
ἐκλεκτός.η.ον.electus.a.um.
ἐκλέλησμαι. oblitus ſum.
ἔκλεψα.furatus ſum.
ἐκλήθην.vocatus ſum.
ἐκληρολόγησα.tribui.dedi.
ἐκληρώθην.ſorte vocatus ſum.
ἐκλικμάω.⁊ ἐκλικμῶ. μ. σω.π. κα.contero.comminuo.diuido.
ἔκλινα.declinaui.verti in fugam.
ἐκλογή.ης.ἡ.electio.
ἐκλύομαι.μ.σομαι.π.μαι.deficio laſſor. ⌈ſtergo.
ἐκμάσσω.μ.ξω.π.χα.emundo ab
ἐκμάττω.μ.ξω.π.χα.abſtergo.
ἐκμεμαχώς.οτος.ὁ. Poſtꝙ emũ dauit.abſterſit.
ἐκμυκτηρίζω.μ.σω.π.κα.derideo
ἐκνεύω.μ.ευσω.π.κα. declino.
ἐκνήφω.μ.ψω.π.φα.Sobrius ſuꝫ euigilo.reſipiſco.excito.
ἐκοιμήθην.dormiui.
ἐκοινώνησα.cõicaui. participaui.
ἐκόλασα.puniui.
ἐκολάσθην.punitus fui.
ἐκολάφισα.colaphis .percuſſi.
ἐκολλήθην.cõglutinatꝰ ſũ. adheſi.
ἐκολοβώθην.abbreuiatus ſum.
ἐκολόβωσα.abbreuiaui.
ἐκομισάμην.tuli.recepi.
ἐκόπασα.ceſſaui.
ἐκοπίασα.laboraui.
ἐκοπτόμην.Planxi.ſecui.bar
ἔκοπτον.cedebã.ant.ſcindebaꝫ.ãt.
ἐκόσμησα.ornaui.
ἐκόσμουν.ornabam.ant.
ἑκούσιος.α.ον.Voluntarius.a.um
ἑκουσίως.Voluntarie.
ἐκούφιζον.alleuiabam.ant.
ἐκοψάμην.ſcidi.planxi.
ἔκπαλαι.quõdã.oliꝫ.a multo tẽpore
ἐκπειράζω.μ.σω.π.κα. Tento.
ἐκπέμπω.μ.ψω.π.φα.mitto.
ἐκπεπλήρωκα.cõpleui.adimpleui
ἐκπέπτωκα.excidi.decidi.
ἐκπεσεῖν.decidiſſe.
ἐκπέσω.decidam.incidam.
ἐκπετάννυμι.μ.σω.π.κα. expan do.extendo. ⌈extendo.
ἐκπεταννύω.μ.σω.π.κα. expãdo.
ἐκπέφευγα.effugi.
ἐκπεφευγέναι.effugiſſe.
ἐκπίπτω.μ.ουμαι.π.ωκα.decido
ἐκπλέω.μ.ευσω.π.κα. Nauigo.
ἐκπληρόω.⁊ ἐκπληρῶ. μ. σω. π.κα.Adimpleo.compleo⌈pletio.
ἐκπλήρωσις.εως.ἡ.adipletio.cõ=
ἐκπλήσσομαι.μ.ξομαι.π.ηγμαι admiror.ſtupeſio.
ἐκπλήσσω.μ.ξω.π.χα. Stupefa cio.admirari facio.
ἐκπλήττομαι.μ ξομαι.π.γμαι. Stupeſio.admiror.
ἐκπλήττω.μ.ξω.π.χα.ſtupefacio
ἐκπνέω.μ.ευσω.π.κα.Spiro.
ἐκποιέω.⁊ ἐκποιῶ.μ.σω.π.κα. Copiam.facio. ⌈exeo.procedo.
ἐκπορεύομαι.μ. σομαι.π. μαι.
ἐκπορνεύω.μ.σω.π. κα. fornico.
ἔκπρακτος.η.ον.venalis.e.
ἐκπρίζω.μ.σω.π.κα .ſeco.ſcindo.
ἐκπρίω.μ.σω.π.κα.ſeco. ſcindo.
ἐκπτύω.μ.σω.π.κα. deſpuo. con
ἔκραζον.clamabam.bant. ⌊temno.
ἔκραξα.clamaui.
ἐκραταιούμην.confortabar.
ἐκράτησα.tenui.apprehendi.
ἐκρατούμην.tenebar.apphẽdebar.
ἐκραύγασα.clamaui.
ἐκριζόω.⁊ ἐκριζῶ.μ.σω.π.κα. Er radico.euello a radice.
ἐκρίθην.iudicatus fui.
ἔκρινα.iudicaui.propoſui.
ἐκρινόμην.iudicatus eram. vel fui.
ἐκρύβην.abſconditus fui.
ἔκρυψα.abſcondi.
ἐκσεσοβημένος.η.ον.Expulſus.ab actus.a.um.
ἐκσοβέω.⁊ ἐκσοβῶ.μ. σω.π.κα. abigo.expello.
ἔκστασις.εως.ἡ.ſtupor.admiratio.
ἐκστέφω.μ.ψω.π.φα.corono.
ἐκστήσομαι. Admirabor.ſtupebo. extra me fiam.
ἐκσυρίζω.μ.σω.π. κα.exſibilo.
ἐκταράσσω.μ.ξω.π.χα.cõturbo concito. ⌈concito.
ἐκταράττω.μ.ξω.π.χα.conturbo.
ἐκτησάμην.poſſedi.acq̃ſiui. cõpaui.
ἐκτεθείς.εντος.ὁ.expoſitus. a .um.
ἐκτείνω.μ.νῶ.π.κα.extendo.
ἐκτελέω.⁊ ἐκτελῶ.μ.σω. π. κα. Perficio.conſumo.
ἐκτένεια.ας.ἡ.pſeuerãtia.conſtãtia.
ἐκτενέστερος.α.ον.plixior.cõſtãtior
ἐκτενής.εος.ὁ.ἡ.Continuus.aſſidu us.a.um. ⌈due.
ἐκτενῶς.ſollicite.attẽte. cõtinue. aſſi
ἐκτεταμένος.η.ον.extenſus.a.um.
ἐκτήκω.μ.σω.π . κα. Liqueſcere ⁊ tabeſcere facio.liquefacio.conſumo.
ἐκτίθημι.μ.σω.π.κα.expono.enarro
ἐκτιλέω.⁊ ἐκτιλῶ.μ. σω.π. κα. euello.
ἐκτινάσσω.μ.ξω.π.χα . excutio.
ἔκτισα.condidi.creaui.feci.
ἐκτίσθην.cõditꝰ.factus. creatus ſuꝫ.
ἔκτισμαι.conditus.creatus ſum.
ἐκτισμένος.η.ον.cõditꝰ.creatꝰ.a.ũ
ἕκτος.η.ον.Sextus.a.um.
ἐκτός.extra deforis.
ἐκτραπήσομαι. Aberrabo. auer= tar.diſcedam.
ἐκτραπῶ.Aberrem. Auertar. di= ſcedam.
ἐκτρέπομαι.μ.ψομαι. π. μμαι. Euito.fugio.declino. ab vna re ad aliam conuertor.
ἐκτρέπω.μ.ψω.π.φα. Conuerto inuerto.
ἐκτρέφω.μ.ψω.π.φα.educo.nutrio.
ἐκτρίβω.μ.ψω.π.φα. Tero.cõmi nuo.diſperdo.extermino.
ἔκτρωμα.τος.τό.abortus.abortiuꝰ
ἐκτύπωμα.ατος.τό.figura.
ἐκύκλευσα.circundedi.circuiui.
ἐκύκλωσα.circundedi.circuiui.

Digitized by Google

ἐκυλιόμην.volutabar.
ἐκυλίσθην.Deuolutus.inuolutus.
volutatus fui.
ἐκφαίνω.μ.νῶ.π.κα.manifeſto.as
ἐκφέρω.μ.σω.π.χα.educo.effero.
ἐκφεύγω.μ.ξω.π.χα.effugio.
ἐκφοβέω ꝛ ἐκφοβῶ.μ.σω.π.κα.
exterreo.deterreo.
ἔκφοβος.η.ον.exterritus.a.um.
ἐκφυγεῖν.effugiſſe.
ἐκφύγω.fugiam.fugerem.
ἐκφυσάω ꝛ ἐκφυσῶ.μ.σω.π.κα
exſufflo.
ἐκφύω.μ.σω.π.κα.naſcor.
ἐκχέω.μ.ευσω.π.κα.effundo.dif
ἐκχεῶ.effundam. ⌊fundo.
ἐκχυθήσομαι.effundar.effluam.
ἐκχυθῶ.effundar.
ἐκχύνομαι.μ.οῦμαι.π.υμαι
effundor.
ἔκχυσις.εως.ἡ.effuſio.
ἐκχωρέω.ꝛ ἐκχωρῶ.μ.σω.π.κα
diſcedo.
ἐκψύχω.μ.ξω.π.χα.Spiro.e-
mitto animam.
ἐκωλύθην.vetitus prohibitus ſum.
ἐκώλυσα.vetui.prohibui.
ἑκών.οντος.ὁ.libens.voluntarius.
ἔλαβον.accepi.erunt.
ἔλαθον.latui. runt.
ἐλαῖα.ας.ἡ.oliua.
ἔλαιον.ου.το.oleum. ⌈trix.
ἐλαιών.ωνος.ὁ.oliuetū.loc⁹ oliua
ἐλάκησα.crepui.ſtrepui.
ἐλαλήθην.dictus ſum.
ἐλάλησα.locutus ſum.
ἐλάλουν.loquebar.antur.
ἐλάμβανον.accipiebam.ant.
ἔλαμψα.ſplendui.
ἐλάσσων.ονος.ὁ.ἡ.mior.deterior
ἐλατόμησα.Lapidem expoliui.in
lapide excuſſi.ex lapide feci.
ἐλατός.η.ον.ductilis.e.
ἐλάτρευσα.ſeruiui.
ἐλαττονέω.ꝛ ἐλαττονῶ.μ.σω.π
κα.Minus ſum.
ἐλαττόω.ꝛ ἐλαττῶ.μ.σω.π.κα.
minuo.diminuo.
ἐλάττωμα.ατος.το.imbecillitas.
diminutio.
ἐλάττων.ονος.ὁ.ἡ.minor.deterior.
ἐλάττωσις.εως.ἡ.diminutio.
ἐλαύνω.Impello.remigo.duco vt
prefectus.agito.cudo.inſequor.fa
brico.extendo.duco.immitto.inequito.

ἐλαφρία.ας.ἡ.agilitas.feſtinatio.
ἐλαφρός.α.ον.Leuis.velox.
ἐλάχιστος.η.ον.minimus.a.um.
ἐλαχιστότερος.α.ον.minimus.a.ū
ἔλαχον.ſortitus fui.erunt.
ἐλάω.ꝛ ἐλῶ.μ.σω.π.κα.Impel-
lo.remigo. ⌈henſio
ἐλεγμός.ου.ὁ.Correptio.repre-
ἔλεγξις.εως.ἡ.correptio.
ἔλεγον.dicebam.ant.dixi.erunt.
ἔλεγχος.ου.ὁ.Redargutio.corre
ptio.teſtis. ⌈ſtigo.
ἐλέγχω.μ.ξω.π.χα.corripio.ca
ἐλεεινός.η.ον.miſerabilis.miſeran
dus.a.um.
ἐλεεινότερος.α.ον.miſerabilior.us
ἐλεέω.ꝛ ἐλεῶ.μ.σω.π.κα.miſereor
ἐλεημοσύνη.ης.ἡ.elemoſyna.
ἐλεήμων.ονος.ὁ.ἡ.miſericors.
ἐλειτούργησα.miniſtraui.
ἔλεος.εος.το.miſericordia.
ἐλευθερία.ας.ἡ.Libertas.
ἐλεύθερος.α.ον.liber.a.um.
ἐλευθερόω.ꝛ ἐλευθερῶ.μ.σω.
π.κα.libertate dono.liberum facio.
ἐλεύκανα.albeſeci.dealbaui.
ἔλευσις.εως.ἡ.aduentus.
ἐλεύσομαι.veniam.
ἐλεφάντινος.η.ον.elephantinus.
eburneus.a.um.
ἐληλακώς.οτος.ὁ.poſtquam.im
pulit et remigauit.
ἐλήλυθα.veni.
ἐληλύθειν.veneram.
ἐληλυθώς.οτος.ὁ.poſtquā venit.
ἐλήφθην.acceptus fui.
ἐλθε.veni.
ἐλθεῖν.veniſſe.
ἔλθω.veniam.venero.
ἐλθών.οντος.ὁ.poſtꝗ venit.
ἐλιθάσθην.lapidatus ſum.
ἐλιθοβόλησα.lapidaui.
ἐλιθοβόλουν.lapidabam.ant.
ἑλίσσω.μ.ξω.π.χα.Muto.voluo.
ἕλκος.εος.τό.vlcus. ⌊verto.
ἑλκόω.ꝛ ἑλκῶ.μ.σω.π.κα.Ulce
ro.as.vlcus facio.
ἑλκύω.μ.σω.π.κα.Trabo.extra-
bo.educo.
ἕλκω.μ.ξω.π.χα.trabo.duco.
ἐλλειπος.η.ον.defectuoſus.a.um.
ἐλλείπω.μ.ψω.π.φα.deficio.
ἕλλην.ηνος.ὁ.grecus.
ἑλληνικός.η.ον.grecus.a.um.
ἑλληνίς.ιδος.ἡ.greca.

ἑλληνιστής.ου.ὁ.grecus.
ἑλληνιστί.grece.
ἐλλιπής.εος.ὁ.ἡ.defectuoſus.a.ū
ἐλλογέω.ꝛ ἐλλογῶ.μ.σω.π.
κα.computo.imputo.
ἐλογιζόμην.cōputabā:cogitabam
ἐλογισάμην.cogitaui.
ἐλογίσθην.cōſuerat⁹.reputat⁹ fui.
ἐλοιδόρησα.maledixi.conuitiat⁹ ſū
ἑλόμενος.η.ον.poſtquā elegit.
ἐλπίζω.μ.σω.π.κα.ſpero.
ἐλπίς.ιδος.ἡ.ſpes.
ἐλύθην.ſolutus ſum.
ἐλυμαινόμην.vaſtabā.deſtruebā.
ἐλυόμην.ſoluebar.
ἔλυον.ſoluebam.ant.
ἐλυπήθην.contriſtatus ſum.
ἐλύπησα.triſtitia affeci.contriſtaui.
ἔλυσα.Solui.
ἐλυτρώθην.redemptus ſum.
ἐλυτρωσάμην.redemi.liberaui.
ἐμαθήτευσα.diſcipulus fui.
ἔμαθον.didici.erunt.
ἐμακάριζον.Beatificabam.beatū
ducebam.ant.
ἐμακάρισα.beatificaui.btūꝫ duxi.
ἐμάρανα.marcidū feci.corrupi.
ἐμαρτυρήθην.teſtimoniū adept⁹ ſū
ἐμαρτύρησα.teſtimonium perhi-
bui.teſtificatus ſum.
ἐμαρτυρούμην.teſtimōiū aſſeqbar
ἐμαρτύρουν.teſtimoniū dabā.āt.
ἐμασσώμην.mādebā.māducabaꝫ.
ἐμαστιγώθην.flagellatus fui.
ἐμαστίγωσα.flagellaui.
ἐματαιώθην.euanui.van⁹ fctūs fui.
ἐμαυτοῦ.mei ipſius.
ἐμαχόμην.pugnabam.litigabam.
ἐμβαίνω.μ.σομαι.π.κα.aſcendo.
ἐμβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα.Iniicio.
immitto.
ἐμβάπτω.μ.ψω.π.φα.intingo
ἐμβάς.αντος.ὁ.poſtꝗ aſcendit.
ἐμβατεύω.μ.σω.π.κα.Ineo.itro.
ἐμβῆναι.aſcendiſſe. ⌊aſcendo.
ἐμβιβάζω.μ.σω.π.κα.Impono.
aſcendere cogo.
ἐμβίωσις.εως.ἡ.Conſuetudo.fa-
miliaritas.conuerſatio.
ἐμβλέπω.μ.ψω.π.φα.Aſpicio.
attendo.
ἐμβριμάομαι.ꝛ ἐμβριμῶμαι.
μ.σομαι.π.ημαι.cōminor.fremo.
ἐμβρώσιος.α.ον.aptuſ ad comedē
dum.comeſtibilis.e.

Digitized by Google

ἐμέ. Me ipſum.
ἐμεγαλαύχησα. Superbiui. glo-
riatus ſum.
ἐμεγάλυνα. Magnificaui.
ἐμεγαλυνόμην. magnificat⁹ ſũ. bar
ἐμέθυσα. inebriaui. ipleui. ſaturaui.
ἐμεθύσθην. ebrius factus ſum.
ἔμεινα. Manſi.
ἐμελέτησα. meditat⁹ ſũ. exercui.
ἔμελλον. futurus erã. futuri erant.
ἐμεμνήμην. memineram.
ἐμεμψάμην. vituperaui. accuſaui.
ἔμενον. manebam. ant.
ἐμέρισα. diuiſi.
ἐμερίσθην. diuiſus ſum.
ἐμεσίτευσα. interpoſui.
ἐμέτρησα. mẽſuraui. menſus fui.
ἐμέω. τ ἐμῶ. μ. σω. π. κα. vomo. e-
uomo.
ἐμήνυσα. ſignificaui. nũciaui.
ἔμιξα. Miſcui.
ἐμίσησα. odi. odio habui.
ἐμισθωσάμην. conduxi.
ἐμίσουν. oderam. ant.
ἐμμαίνομαι. μ. ουμαι. π. μαι.
Inſanio.
ἐμμανής. εος. ὁ. ἡ. Inſanus. furi-
oſus. a. um. [inuentio.
ἐμμελέτημα. τος. τὸ. exercitatio.
ἐμμένω. μ. μῶ. π. κα. Immaneo.
permaneo.
ἔμμονος. η. ον. pſeuerãs: imanens.
ἐμνημόνευον. recordabar. antur.
ἐμνημόνευσα. memini.
ἐμνήσθην. Recordatus ſum. memo
ria habitus ſum.
ἐμοί. mihi.
ἐμοίχευσα. mechat⁹ ſũ. adulteraui.
ἐμόλυνα. maculaui.
ἐμολύνθην. inqnat⁹. cõtaminat⁹ ſũ.
ἐμός. η. ον. meus. a. um.
ἐμοσχοποίησα. vitulum feci.
ἔμπαιγμα. ατος. τὸ. illuſio. ludi-
brium. [luſio.
ἐμπαιγμός. ου. ὁ. Ludibrium. Il
ἐμπαίζω. μ. ξω. π. χα. irrideo. illudo
ἐμπαίκτης. ου. ὁ. illuſor. deriſor.
ἐμπειρία. ας. ἡ. experientia.
ἐμπεπλησμένος. η. ον. Satura-
tus. repletus. a. um.
ἐμπεριπατέω. τ ἐμπεριπατῶ.
μ. σω. π. κα. Inambulo.
ἐμπεσεῖν. Incidiſſe.
ἐμπέσοιμι. incidam. inciderem.
ἐμπεσοῦμαι. cadam. incidam.

ἐμπέσω. cecidero. incidero. incidam.
ἐμπεσών. οντος. ὁ. poſtq̃ incidit.
ἐμπιπλάω. τ ἐμπιπλῶ. μ. σω.
π. κα. Impleo. [cido.
ἐμπίπτω. μ. σοῦμαι. π. πωκα. in
ἐμπιστεύω. μ. σω. π. κα. credo.
ἐμπλακείς. εντος. ὁ. iplicit⁹. a. um
ἐμπλέκω. μ. ξω. π. χα. Implico.
innecto.
ἐμπλήθω. μ. σω. π. κα. Impleo.
ἐμπλοκή. ῆς. ἡ. Implicatio. innoda
tio. innexio. colligatio.
ἐμπνέω. τ ἐμπνῶ. μ. ευσω. π. κα.
Inſpiro. ſpiro.
ἐμποδίζω. μ. σω. π. κα. Prohibeo
abſtineo.
ἐμποιέω. τ ἐμποιῶ. μ. σω. π. κα.
Induco. innaſci facio.
ἐμπορεύομαι. μ. σομαι. π. μαι.
facio mercaturam. in aliena naui
mercaturam exerceo.
ἐμπορία. ας. ἡ. Negociatio. merca
tura. [tiatio.
ἐμπόριον. ου. τὸ. Mercatura nego
ἔμπορος. ου. ὁ. negociator. merca
ἐμπρήθω. μ. σω. π. κα. icẽdo. [tor.
ἔμπροσθεν. coram. a parte ante.
ἐμπτύω. μ. σω. π. κα. deſpuo.
ἐμπυρίζω. μ. σω. π. κα. exuro.
ἐμφανής. εος. ὁ. ἡ. mãifeſt⁹. a. ũ.
ἐμφανίζομαι. μ. σομαι. π. ισ-
μαι. Appareo.
ἐμφανίζω. μ. σω. π. κα. manifeſto.
demonſtro. ſignifico.
ἔμφοβος. η. ον. conterritus. a. um.
ἐμφραγμός. ου. ὁ. obturatio.
ἔμφυτος. η. ον. Implantatus. inſi-
tus. a. um.
ἐμφυσάω. τ ἐμφυσῶ. μ. σω. π.
κα. inſufflo.
ἐμώρανα. Stultum feci.
ἐμωράνθην. Stultus factus ſum.
ἐν. in. prepoſitio in loco.
ἕν. Unum. ne. g.
ἕνα. Unum. accuſatiuus ſingularis.
maſ. gene.
ἐναγκαλίζομαι. μ. σομαι. π. μαι
complector: in vlnis accipio.
ἐνάλιος. α. ον. Marinus. a. um.
ἐναλλαγή. ῆς. ἡ. commutatio.
ἔναντι. Ante. coram. e regione.
ἐναντίον. coram. contra. e regione.
ἐναντιόομαι. τ ἐναντιοῦμαι. μ.
σομαι. π. μαι. Aduerſor. contradico.
ἐναντίος. α. ον. contrarius. a. um.

ἐναργής. εος. ὁ. ἡ. manifeſtus. a. um.
ἐναρίθμιος. α. ον. Annumeratus.
connumerabilis. e. [incipio.
ἐνάρχομαι. μ. ξομαι. π. γμαι.
ἔνατος. η. ον. Nonus. a. um.
ἐναυάγησα. naufragiũ paſſus ſum.
ἐνδεδεμένος. η. ον. colligatus. alli
gatus. a. um.
ἐνδεδυμένος. η. ον. Veſtitus. in-
dutus. a. um.
ἐνδεής. εος. ὁ. ἡ. egens.
ἔνδεια. ας. ἡ. Defectus. inopia. ne-
ceſſitas. indigentia.
ἔνδειγμα. ατος. τὸ. Exemplum.
ἐνδείκνυμι. μ. ξω. π. χα. Demon-
ſtro. oſtendo. [ſtro. oſtẽdo.
ἐνδεικνύω. μ. ξω. π. χα. Demon-
ἔνδειξις. εως. ἡ. demõſtratio. oſtẽſio.
ἐνδείξωμαι. demonſtrem.
ἕνδεκα. Undecim.
ἑνδέκατος. η. ον. vndecimus. a. um.
ἐνδελεχίζω. μ. σω. π. κα. aſſueſco.
aſſiduus ſum.
ἐνδελεχῶς. Aſſidue.
ἐνδελεχισμός. ου. ὁ. Aſſiduitas.
ἔνδεσις. εως. ὁ. ἡ. Ligatura.
ἐνδέχεται. lȝ. poſſibile ẽ. facultas eſt.
ἐνδέω. μ. σω. π. κα. alligo. colligo.
ἐνδημέω. τ ἐνδημῶ. μ. σω. π. κα.
In patria ſum. in populo ſum.
ἐνδιδύσκομαι. Induor.
ἔνδικος. η. ον. Iuſtus. a. um.
ἔνδοθεν. abintus.
ἐνδόμησις. εως. ἡ. Structura.
ἐνδοξάζω. μ. σω. π. κα. glorifico.
ἔνδοξος. η. ον. glorioſus. a. um.
ἔνδυμα. τος. τὸ. veſtimẽtũ.
ἐνδυναμόω. τ ἐνδυναμῶ. μ. σω
π. κα. conforto. [ſubintro.
ἐνδύνω. μ. μῶ. π. κα. penetro. ſubeo
ἐνδύομαι. μ. σομαι. π. μαι. veſti-
or. induor.
ἔνδυσις. εως. ἡ. veſtitio. indutura.
ἐνδύω. μ. σω. π. κα. induo. veſtio.
ἐνέβαλον. immiſi. immiſerunt.
ἐνέβην. aſcendi.
ἐνεβίβασα. impoſui. aſcendere feci.
ἐνέβλεπον. videbã. ãt. vidi. erunt.
ἐνέβλεψα. inſpexi. [mui
ἐνεβριμησάμην. cõminat⁹ ſũ. ifre-
ἐνεβριμώμην. cominabar. fremebã.
ἐνέγκας. αντος. ὁ. poſtquã tulit.
ἔνεγκον. Affer. adduc.
ἐνεδειξάμην. oſtendi.
ἐνεδιδυσκόμην. induebar.

Digitized by Google

ἐνέδρα.ας.ἡ.Inſidie.
ἐνεδρεύω.μ.σω.π.κα.inſidior.
ἔνεδρον.ου.το.inſidie [leſcebā.
ἐνεδυναμούμην.cōfortabar.cōua
ἐνεδυναμώθην.ꝯfortat⁹ ſū.cōualui
ἐνεδυνάμωσα.confortaui.
ἐνέδυσα.indui.
ἐνεδυσάμην.indutus ſum.indui.
ἐνείλισα.inuolui.
ἐνεῖχον.inſidiabar.antur.
ἕνεκα.propter.eo quod.
ἐνεκαίνισα.innouaui.
ἐνεκάλουν.accuſabam.ant.
ἐνεκάλεσα.accuſaui.
ἕνεκεν.propter.eo quod.
ἐνεκεντριζόμην.inſerebar.
ἐνεκεντρίσθην.inſertus ſum.
ἐνεκοπτόμην.impediebar.
ἐνέκοψα.impediui.
ἐνελίσσω.μ.ξω.π.χα.inuoluo.
ἐνέμεινα.permanſi.
ἐνεμήθην.paſtus ſum.
ἐνένευον.annuebā.Innuebā.ant.
ἐνενήκοντα.Nonaginta.
ἐνενηκονταεννέα.nonaginta nouē.
ἐνεξουσιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι poteſtatem habeo.
ἐνεξουσιάζω.μ.σω.π.κα.Poteſtatem do.in poteſtate colloco.
ἐνέπαιζον.illudebam.ant.
ἐνέπαιξα.illuſi.
ἐνεπαίχθην.illuſus fui.
ἐνεπίστευσα.credidi.
ἐνέπλησα.impleui.
ἐνεπλήσθην.impletus.repletus ſu3.
ἐνεποίησα.induxi.innaſci feci.
ἐνέπρησα.combuſi.incendi.
ἐνέπτυον.inſpuebam.ant.
ἐνέπτυσα.ſpui.deſpui.
ἐνέργεια.ας.ἡ.actus.opatio.virtus
ἐνεργέω.τ ἐνεργῶ.μ.σω.π.κα.operor.facio.
ἐνέργημα.ατος.το.operatio.
ἐνεργής.εος.ὁ.ἡ.Efficax.aptus ad laborandum.potens.
ἐνέστηκα.inſtiti.inſtaui. [ſtitit.
ἐνεστηκώς.οτος.ὁ.poſtq̄ inſtauit.
ἐνεστώς.τος.ὁ.preſens.
ἐνετειλάμην.precepi.
ἐνετρεπόμην.reuerebar.
ἐνετύλιξα.inuolui.
ἐνέτυχον.Interceſſi.rogaui.interpellaui.erunt.
ἐνευλογέω.τ ἐνευλογῶ.μ.ήσω.π.κα.inbenedico.i.in alio benedico alium.
ἐνεφανιζόμην.oſtēdebar.appebar.
ἐνεφάνιζον.Declarabam.oſtendebam.ant. [ficaui.
ἐνεφάνισα.notū feci.declaraui.ſigni
ἐνεφανίσθην.apparui.
ἐνεφύσησα.inſufflaui.
ἐνέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι.contineor.comprehendor. [deportat⁹.
ἐνεχθείς.εντος.ὁ.Latus.delatus.
ἐνεχθῆναι.allatū.portatum fuiſſe.
ἐνέχω.μ.ξω.π.κα.Inſidior.
ἐνήργησα.operatus ſum.
ἐνηργούμην.operabar.
ἐνήργουν.operabar.antur.
ἐνθάδε.Hic.
ἔνθεν.Hinc.
ἐνθυμέομαι.τ ἐνθυμοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Cogito.
ἐνθύμημα.ατος.το.cogitatio.
ἐνθύμησις.εως.ἡ.cogitatio.
ἔνι.eſt.
ἐνιαυτός.ου.ὁ.annus.
ἐνίκησα.Uici.
ἐνίοτε.interdū.aliquando. [ſurgo.
ἐνίσταμαι.μ.ήσομαι.π.μαι.in
ἐνίστημι.μ.ήσω.π.ηκα.inſto.as.
ἔνιψα.Laui.
ἐνιψάμην.Lotus ſum.laui.
ἐννέα.Nouem.
ἐννεός.α.ον.ſtupefactus.a.um
ἐννεύω.μ.ευσω.π.κα.Innuo.
ἐννοέω.τ ἐννοῶ.μ.σω.π.κα.Intelligo.
ἐννόημα.ατος.το.ſenſus.itellect⁹.
ἔννοια.ας.ἡ.cogitatio.itētio.ppoſitū.
ἔννομος.η.ον.Legitimus.a.um.
ἔννυχος.η.ον.Nocturnus.a.ū
ἐνοικέω.τ ἐνοικῶ.μ.ήσω.π.κα.Inhabito. [tao.
ἐνοικίζω.μ.σω.π.κα.ihabitare fa
ἐνομιζόμην.putabā.leges condebā.
ἐνόμιζον.putabā.āt.leges cōdebā.āt
ἐνόμισα.Leges condidi.putaui.
ἐνόντα.ων.τα.exiſtentia.que inſunt.
ἑνός.Unius.
ἐνόσευσα.egrotaui.
ἐνόσουν.egrotabam.ant.
ἐνοσφισάμην.fraudaui.dfraudaui.
ἑνότης.ητος.ἡ.Unitas.vnio.
ἐνοχλέω.τ ἐνοχλῶ.μ.ήσω.π.κα.Impedio.turbo.
ἔνοχος.η.ον.Reus.a.u3.
ἐνστήσομαι.Inſtabo inſurgam.
ἔνταλμα.ατος.το.Mandatum.
ἐνταφιάζω.μ.σω.π.κα.Sepelio.
ἐνταφιασμός.ου.ὁ.Sepultura.
ἐντελέω.τ ἐντελῶ.μ.σω.π.κα.Perficio.conſummo.
ἐντέλλομαι.μ.οῦμαι.π.αλμαι iubeo.precipio.
ἔντερον.ου.το.inteſtinum.
ἐντέταλμαι.iuſſus ſum. [tus.a.um.
ἐντετυλιγμένος.η.ον.Inuolu
ἐντετυπωμένος.η.ον.Impreſſus.inſcriptus.ſculptus.a.um.
ἐντεῦθεν.Hinc.
ἔντευξις.εως.ἡ.interceſſio.
ἐντηεξῆς.die ſequenti.
ἔντιμος.η.ον.Honorabilis.precioſus.a.um.
ἐντιμότερος.α.ον.honoratior.Uenerabilior.
ἐντιναγμός.ου.ὁ.cōcuſſio.excuſſio
ἐντολή.ης.ἡ.mandatū.preceptum.
ἐντόπιος.α.ον.incola.indigena.
ἐντός.intus.
ἐντόσθιος.α.ον.intrinſecus.a.um.
ἐντραπήσομαι.verebor.reuerebor.
ἐντραπῶ.confundar.
ἐντρέπομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.Uereor.reuereor.
ἐντρέπω.μ.ψω.π.φα.confundo.
ἐντρεχής.εος.ὁ.ἡ.Uelox.
ἔντρομος.η.ον.Tremens.tremebūdus.a.um.
ἐντροπή.ης.ἡ.reuerētia.verecūdia
ἐντρυφάω.τ ἐντρυφῶ.μ.σω.π.κα.Delitior.laſciuio.
ἐντυγχάνω.μ.ευξομαι.π.κα.intercedo.interpello.rogo.forte ſu3
ἐντυλίττω.μ.ξω.π.χα.inuoluo.
ἐντυπόω.τ ἐντυπῶ.μ.σω.π.κα.imprimo.inſcribo.inſculpo.
ἐνυβρίζω.μ.σω.π.κα.Contumeli
ἔνυδρος.α.ον.aqtic⁹.a.ū [a3 facio.
ἔνυξα.pupugi.percuſſi.
ἐνυπνιάζω.μ.σω.π.κα.Somnio.
ἐνύπνιον.ου.το.Somnium.
ἐνύσταξα.dormitaui.
ἐνῴκησα.inhabitaui.
ἐνώπιον.coram.in preſentia.
ἐνωτίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.au
ἐξ.ex.prepoſitio. [ribus percipio.
ἕξ.Sex.
ἐξάγαγε.Educ.profer.
ἐξαγαγεῖν.educere.eduxiſſe.
ἐξαγαγών.οντος.ὁ.poſtq̄ eduxit
ἐξαγγέλλω.μ.λω.π.κα.nūcio.
ἐξαγοράζω.μ.σω.π.κα.redio [mo.

Digitized by Google

ἐξάγω.μ.ξω.π.χα.Educo.
ἐξαιρέομαι.τ ἐξαιροῦμαι.μ.ησομαι.π.μαι.eripio.libero.eligo.
ἐξαιρέω.τ ἐξαιρῶ.μ.ησω.π.κα. Eruo.eiicio.
ἐξαίρω.μ.ρω.π.κα.tollo.aufero.
ἐξαιτέω.τ ἐξαιτῶ.μ.ησω.π.κα. Exquiro.
ἐξαίφνης.Repente.ſubito.
ἐξακολουθέω.τ ἐξακολουθῶ.μ.ησω.π.κα.Sequor.
ἐξακόσιος.α.ον.ſexcentus.a.um.
ἐξαλείφω.μ.ψω.π.φα.deleo.
ἐξαλλάττω.μ.ξω.π.χα.immuto commuto. [Exilio.
ἐξάλλομαι.μ.ουμαι.π.λμαι.
ἐξαμαρτάνω.μ.σομαι.π.κα.pecco. [rectio.
ἐξανάστασις.εως.ἡ.exſurrectio.ſur
ἐξαναστήσομαι.Exſurgam.
ἐξαναστήσω.excitem.excitabo.
ἐξαναστῶ.reſuſcitē.excitē.ſurgam.
ἐξανατέλλω.μ.λω.π.κα.Exorior.orior.
ἐξανέστην.ſurrexi.
ἐξανέτειλα.exortus ſum.
ἐξανίστημι.μ.ησω.π.κα.excito.ſuſcito. [π.κα.ſeduco.decipio.
ἐξαπατάω.τ ἐξαπατῶ.μ.σω.
ἐξάπινα.ſtatim.confeſtim.
ἐξαπίνης.confeſtim.
ἐξαπορέομαι.τ ἐξαποροῦμαι.μ.ησομαι.π.μαι.tedium habeo.tedet me.
ἐξαποστέλλω.μ.λῶ.π.κα.Dimitto.Mitto.
ἐξάπτω.μ.ψω.π.φα.Accendo.
ἐξαρθῶ.Tollar.auferar.
ἐξαριθμέω.τ ἐξαριθμῶ.μ.σω.π.κα.dinumero.numero.as.
ἐξαρτίζω.μ.σω.π.κα.pficio cōſummo
ἐξαρτύω.μ.σω.π.κα.cōdio.iſtruo
ἐξάρχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Incipio.
ἐξάρω.Tollam.auferam.
ἐξαστράπτω.μ.ψω.π.φα.Fulguro.fulgeo.luceo.
ἐξαυτῆς.protinus.
ἐξέβαλον.eieci.runt. [fui.
ἐξεβιασάμην.diligēter feci.elabora
ἐξεβλήθην.Eiectus ſum.
ἐξεγαμιζόμην.nuptui tradebar.
ἐξεγείρω.μ.ερω.π.κα.Excito.
ἐξεδεχόμην.Expectabam.
ἐξεδίκησα.Vindicaui.

ἐξεδόμην.Locaui.
ἐξέδυσα.Exui.
ἐξεζήτησα.Exquiſiui.
ἐξεθαμβήθην.Stupefactus ſum.
ἐξεθέμην.expoſui.declaraui.
ἐξέθλιψα.afflixi.oppreſſi.
ἐξειλάμην.liberaui.eripui.abſtuli.
ἐξειλόμην.Liberaui.eduxi.
ἐξεῖλον.eduxi.abſtuli.runt.
ἐξειμι.egredior.proficiſcor.
ἐξεκαύθην.exarſi.
ἐξέκαυσα.Arſi.combuſi.
ἐξεκέντησα.pupugi.percuſſi.
ἐξεκινήθην.motus ſum.cōmotus fui.
ἐξεκλάσθην.Fractus ſum.
ἐξεκλείσθην.excluſ⁹.eiectus ſum.
ἐξέκλινα.declinaui τ declinare feci.
ἐξεκομιζόμην.educebar.efferebar.
ἐξεκόπην.exciſus ſum.
ἐξεκρεμάμην.Suſpenſus eram.
ἐξελε.erue.eiice.
ἐξελεγόμην.eligebam.elegi.
ἐξέλειπον.deficiebam.ant.
ἐξελεξάμην.elegi.electus ſum.
ἐξελέσθαι.liberauiſſe.liberatū fuiſſe.
ἐξελεύσομαι.egrediar.exibo.
ἐξελήλυθα.egreſſus ſum.exiui.
ἐξεληλύθειν.exieram.
ἐξεληλυθώς.οτος.ὁ.poſtq̄ exiuit
ἐξελθε.exi.egredere.exieris.
ἐξελθεῖν.exiſſe.
ἐξέλθω.exiero.exeam.
ἐξελθών.οντος.ὁ.poſtq̄ exiuit.
ἐξέλιπον.defeci.defui.runt.
ἐξέλκω.abſtraho.abduco.traho.
ἐξελοῦ.libera.eripe.aufer. [bam
ἐξελοῦμαι.liberabo.eripiā.ſubtra=
ἐξέλωμαι.eripiam.eriperem.
ἐξέμαξα.abſterſi.
ἐξέμασσον.abſtergebam.ant.
ἐξεμυκτήριζον.Deridebā.ſubſanabam.ant.
ἐξεναντίας.e regione.exaduerſo.
ἐξενέγκας.αντος.ὁ.Poſtquam eduxit.extulit.
ἐξενεγκεῖν.eduxiſſe.extuliſſe.
ἐξένεγκον.profer.educ.
ἐξένευσα.declinaui.
ἐξένισα.hoſpitio ſuſcepi.hoſpitat⁹ ſū
ἐξενοδόχησα.hoſpites recepi.hoſ
ἐξέπεμψα.Dimiſi. [pitalis fui.
ἐξέπεσα.excidi.decidi.
ἐξέπεσον.excidi.decidi.cecidi.erunt
ἐξεπέστειλα.dimiſi.miſi.
ἐξεπέτασα.expandi.

ἐξεπιστέλλω.μ.λω.π.κα.emitto.mitto.ſcribo epiſtolam.
ἐξεπλάγην.admiratus ſum.
ἐξέπλεον.abnauigabam.ant.
ἐξέπλευσα.abnauigaui.
ἐξεπλησσόμην.admirabar.ſtupe
ἐξέπνευσα.Spiraui. [bam.
ἐξεποίησα.copiam feci.
ἐξεπορευόμην.exibam.
ἐξεπόρνευσα.Fornicatus ſum.
ἐξέπτην.euolaui.
ἐξέπτυσα.deſpui.reſpui.
ἐξέραμα.ατος.το.vomitus.
ἐξερευνάω.τ ἐξερευνῶ.μ.σω.π.κα.ſcrutor.exquiro.
ἐξερεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.eſ do.eructo.
ἐξέρχομαι.μ.λευσομαι.π.ηλυθα.exeo.egredior.
ἐξεστακέναι.ſeduxiſſe.dementauiſſe.
ἐξέστην.obſtupui.extra me τ in exta
ἔξεστι.Licet. [ſi fui.
ἐξέστραμμαι.ſubuerſus ſum.
ἐξετάζω.μ.σω.π.κα.Interrogo exquiro.
ἐξετάραξα.pturbaui.commoui.
ἐξέτασις.εως.ἡ.iterrogatio.inq̄ſitio
ἐξετασμός.ου.ὁ.Interrogatio.
ἐξέτεινα.extendi. [Inquiſitio.
ἐξέτεινον.extendi.erunt.extende=
ἐξετιθέμην.expoſui.enarraui. [bā.āt
ἐξετράπην.conuerſus ſum.
ἐξέτριψα.contriui.afflixi.
ἐξευρίσκω.μ.σω.π.κα.inuenio.
ἐξέφυγον.effugi.runt.
ἐξέχεα.effudi.
ἐξεχούμην.effundebar.
ἐξεχύθην.diffuſus.effuſus ſum.
ἐξέψυξα.ſpiraui.emiſi animā.
ἐξήγαγον.eduxi.erunt.
ἐξήγειρα.excitaui.
ἐξηγέομαι.τ ἐξηγοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.enarro.expono.
ἐξηγέρθην.exſurrexi.ſuſcitatus ſum.
ἐξήγησις.εως.ἡ.enarratio.expoſitō
ἐξηγόρασα.Redemi.
ἐξῄειν.exiuerā.profectus fueram.
ἐξήκοντα.ſexaginta.
ἐξῆλθον.exiui.erunt.
ἐξηλλαγμένος.η.ον.imutat⁹.cōmutat⁹.a.um.
ἐξήμαρτον.peccaui.runt.
ἐξηπάτησα.ſeduxi.decepi.
ἐξῆρα.abſtuli.amoui.
ἐξηράνθην.arui.exſiccatus ſum.

Digitized by Google

ἐξήραινον. Areſcei. erunt.
ἐξήραμμαι. arui.
ἐξηραμμένος. η. ον. Aridus. arefactus. a. um.
ἐξηρεύνησα. ſcrutatus ſum.
ἐξηρευσάμην. effudi. eructaui.
ἐξηρίθμησα. Dinumeraui.
ἐξηρτυμένος. η. ον. Inſtructus. cõditus. a. um.
ἐξηρχόμην. exibam.
ἐξῆς. Statim. poſtpaulo. immediate.
ἐξήτασα. examinaui. iterrogaui. exq
ἐξητησάμην. exquiſiui. petij. ⌊ſiui.
ἐξηχέω. ꝛ ἐξηχῶ. μ. σω. π. κα. Sono. as. ſonitum facio.
ἐξιέναι. proficiſci. exire.
ἐξικανοῦ. a multo tempore.
ἐξιλάσκομαι. μ. σομαι. ϖ. μαι. Impetro veniam.
ἐξιλασμός. οῦ. ὁ. propiciatio.
ἐξισάζομαι. μ. σομαι. π. μαι. Adequor. ⌈peo admiror extra me ſuʒ
ἐξίσταμαι. μ. σομαι. π. μαι. Stu=
ἐξιστάμην. Stupebam.
ἐξιστάω. ꝛ ἐξιστῶ. μ. σω. ϖ. κα. Demento. ſeduco.
ἐξίστημι. μ. σω. π. κα. Extra me ſũ. mẽte excido. in furorẽ vertor. recedo
ἐξισχύω. μ. σω. π. κα. poſſum.
ἐξιχνιάζω. μ. σω. π. κα. inueſtigo. inquiro.
ἐξιών. όντος. ὁ. Exiens. egrediens.
ἔξοδος. ου. ἡ. Exitus.
ἐξοίσω. Efferam. ⌈pereo.
ἐξόλλυμαι. μ. οῦμαι. π. λωλα.
ἐξολοθρεύω. μ. σω. π. κα. Extermino. eijcio.
ἐξολοῦμαι. Peribo.
ἐξομβρίζω. μ. σω. π. κα. Diſtillo. demitto ab alto quaſi pluuiam.
ἐξομολογέομαι. ꝛ ἐξομολογοῦμαι. μ. ήσομαι. π. ημαι. cõfiteor.
ἐξομολογέω. ꝛ ἐξομολογῶ. μ. ήσω. ϖ. κα. confiteor. ſpondeo.
ἐξομολόγησις. εως. ἡ. confeſſio.
ἐξόν. Licitum. cum liceret.
ἐξορκίζω. μ. σω. ϖ. κα. Adiuro.
ἐξορκιστής. οῦ. ὁ. exorciſta. ꝯiurator
ἐξορύττω. μ. ξω. π. χα. Effodio.
ἐξουδενόω. ꝛ ἐξουδενῶ. μ. σω. ϖ. κα. Nihili facio.
ἐξουθενέω. ꝛ ἐξουθενῶ. μ. σω. π. κα. contemno. nihili facio.
ἐξουσία. ας. ἡ. poteſtas.

ἐξουσιάζω. μ. σω. π. κα. ptãtẽ hẽo.
ἐξοχή. ῆς. ἡ. principatus. eminentia.
ἐξυπνίζω. μ. σω. π. κα. Excito a ſomno. expergeſacio. ⌈a ſõno.
ἔξυπνος. η. ον. expgefact9. excitat9
ἐξυψόω. ꝛ ἐξυψῶ. μ. σω. π. κα. Exalto. eleuo.
ἔξω. Foras. extra.
ἕξω. Habebo.
ἔξωθεν. Extrinſecus. deforis.
ἐξωθέω. ꝛ ἐξωθῶ. μ. σω. π. κα. expello. impello. ⌈alto tãquã pluuiaʒ.
ἐξώμβρισα. Diſtillaui. Demiſi ab
ἐξωμολόγησα. cõfeſſ9 ſũ. ſpopõdi.
ἐξῶσα. Expuli. impuli.
ἐξώτερος. α. ον. Exterior. us.
ἔοικα. Videor. ſimilis ſum. ⌈uor.
ἑορτάζω. μ. σω. π. κα. feſtũ ago. feſti
ἑόρτασμα. ατος. τό. gaudiũ. feſtiui
ἑορτή. ῆς. ἡ. feſtuʒ. dies feſtus. ⌊tas.
ἐπαγαγεῖν. induxiſſe. contraduxiſſe
ἐπαγάγω. Inducam. induxero.
ἐπαγγελία. ας. ἡ. Repromiſſio.
ἐπαγγέλλομαι. μ. λοῦμαι. ϖ. μαι. promitto.
ἐπαγγέλλω. μ. λῶ. π. κα. Renũcio. nuncio. ⌈pollicitatio.
ἐπάγγελμα. ατος. τό. promiſſum
ἐπάγω. μ. ξω. π. χα. Induco. ſuperduco. affligo. perautio.
ἐπαγωγή. ῆς. ἡ. Inductio. ſuperinductio. afflictio. conuentus.
ἐπαγωνίζομαι. μ. σομαι. π. μαι. propugno. ſupercerto. defendo.
ἔπαθον. paſſus ſum. erunt.
ἐπαθροίζω. μ. σω. π. κα. congrego
ἐπαιδεύθην. eruditus. doctus ſum.
ἐπαίδευον. Erudiebam. ant.
ἐπαινέω. ꝛ ἐπαινῶ. μ. σω. π. κα.
ἔπαινος. ου. ὁ. Laus. ⌊Laudo.
ἐπαίρω. μ. ρῶ. π. κα. Extollo. eleuo.
ἔπαισα. percuſſi.
ἐπαισχύνομαι. μ. οῦμαι. π. μαι. Erubeſco. ⌈mendico. as.
ἐπαιτέω. ꝛ ἐπαιτῶ. μ. σω. π. κα.
ἐπαίτησις. εως. ἡ. mẽdicatio. mendicitas.
ἐπακολουθέω. ꝛ ἐπακολουθῶ. μ. σω. ϖ. κα. ſequor. ſubſequor.
ἐπακούω. μ. σω. π. κα. exaudio.
ἐπακροάομαι. ꝛ ἐπακροῶμαι. μ. σομαι. ϖ. μαι. Audio.
ἔπαλξις. εως. ἡ. propugnaculum. pinna. pinnaculum.
ἐπάν. poſtquam.

ἐπανάγαγε. abduc. reduc. reuertere
ἐπαναγαγεῖν. abduxiſſe. deduxiſſe reuerſum eſſe.
ἐπανάγκες. Ex neceſſitate.
ἐπανάγω. μ. ξω. π. χα. Tranſgredior. reuertor. reduco. abduco.
ἐπαναμιμνήσκω. μ. σω. π. κα. reduco in memoriam.
ἐπαναπαύομαι. μ. σομαι. ϖ. μαι. Requieſco.
ἐπαναστήσομαι. Inſurgam.
ἐπανίσταμαι. μ. σομαι. π. μαι. Inſurgo.
ἐπανελθεῖν. rediſſe. reuerſuʒ fuiſſe.
ἐπανέρχομαι. μ. λεύσομαι. π. λυθα. redeo. reuertor.
ἐπανήκω. μ. ξω. π. χα. reuertor. redeo. ⌈ſio.
ἐπάνοδος. ου. ἡ. Reditus. Reuer
ἐπανόρθωσις. εωσ. ἡ. Correctio.
ἐπάνω. Supra. ſuper. ⌊Caſtigatio.
ἐπαοιδός. οῦ. ὁ. Incantator.
ἐπαπέστειλα. cõtramiſi. immiſi.
ἐπαποσταλήσομαι. Immittar. cõtramittar.
ἐπαποσταλμένος. η. ον. Immiſſus. contramiſſus. a. um.
ἐπαποστέλλω. μ. λῶ. ϖ. κα. immitto. contramitto.
ἐπάρας. αντος. ὁ. poſtq̃ʒ eleuauit extulit. ⌈auxilior. opem fero.
ἐπαρκέω. ꝛ ἐπαρκῶ. μ. σω. π. κα.
ἔπαρον. Eleua. extolle.
ἐπαρρησιαζόμην. Loquebar cuʒ fiducia ꝛ audacter fidebam.
ἐπαρρησιασάμην. Fiſus ſum. fiduciam habui. audacter locutus ſũ
ἐπαρχία. ας. ἡ. prouincia.
ἔπασχον. patiebar. antur.
ἐπάταξα. percuſſi.
ἐπατήθην. calcatus ſum.
ἔπαυλις. εως. ἡ cõmoratio. ſuburbiũ
ἐπαύριον. craſtinus dies. dies ſeq̃ns
ἐπαυσάμην. ceſſaui. quieui.
ἐπαυτοφόρω. In ipſo crimine.
ἐπαφρίζω. μ. σω. π. κα. Deſpumo.
ἐπαχύνθην. incraſſatus ſum.
ἐπέβαλον. inieci. runt. immiſi. ſũt.
ἐπέβην. ambulaui. ingreſſus ſum.
ἐπεβίβασα. impoſui. aſcendere feci.
ἐπέβλεψα. Reſpexi.
ἐπεγεγράμμην. inſcriptus fueram
ἐπεγείρω. μ. ερῶ. π. κα. excito. contra excito.
ἐπεγίνωσκον. cognoſcebam. ant.

Digitized by Google

ἐπεγνωκέναι.cognouiſſe. Fuit
ἐπεγνωκώς.οτος.ὁ. poſtꝗ cogno
ἐπέγνων.cognoui.
ἐπεγνώσθην.cognitus fui.
ἐπέδειξα.oſtendi.demonſtraui
ἐπεδίδουν. Dabam. porrigebam. creſcebam.ant.
ἐπεδόθην.traditus.datus ſum
ἐπέδωκα.tradidi.dedi.
ἐπεζήτησα.Exquiſiui.
ἐπεθέμην.Impoſui.impoſitus fui.
ἐπεθύμησα.Cupiui.
ἐπεθύμουν.cupiebam.ant.
ἐπεί.poſtquam.quoniam.
ἐπειδή.poſtquam.quoniam.
ἐπειδήπερ.quoniam.poſtquam.
ἐπεῖδον.reſpexi.runt.
ἐπείδω.μ.σω.π.κα.reſpicio.
ἐπειθόμην.Perſuadebar.perſuaſus fui.obediebam.
ἔπειθον.Perſuaſi.ſerunt.Obediui.runt.obediebam.ant.
ἔπειμι. pergo.vado.aduenio.aggre
ἐπείνασα.Eſuriui. dior.
ἐπείπερ.quoniam.poſtꝗ.
ἐπείραζον.Tentabam.ant.
ἐπείρασα.Tentaui.
ἐπειράσθην.tētat⁹ ſuꝫ.expertus ſum.
ἐπειρώμην.tentabam.experiebar.
ἔπεισα.perſuaſi.
ἐπεισαγωγή.ῆς.ἡ.introductio.
ἐπείσθην.perſuaſus ſum.
ἔπειτα.Deinde.poſt.
ἐπεῖχον.Intendebam.ant.
ἐπεκάθισα.Impoſui.ſedere feci.
ἐπεκαλεσάμην.Inuocaui.
ἐπεκαλύφθην.Tectus ſum.
ἐπεκάλυψα.Cooperui.
ἐπεκείμην.Inſtabam.
ἐπέκεινα.Ultra.Supra.trans.
ἐπεκλήθην. Uocatus inuocatus fui.cognominatus fui.
ἐπέκρινα.iudicaui.ſententiam tuli.
ἐπελαβόμην Apprehendi.
ἐπέλαβον.apprehēdi.runt.
ἐπελαθόμην. Oblitus fui.
ἐπελαμθαμόμην. obliuiſcebar.
ἐπελθεῖν.Superueniſſe.
ἐπέλθω.ſupueniā.ſuperuenero.
ἐπελθών.οντος.ὁ.poſtꝗ ſupuenit
ἐπελεύσομαι.ſuperueniam.
ἐπελήσθην.obliuioni traditus ſum.
ἐπέλυον.Enarrabam.exponebam.ant.dimittebam.ant.
ἐπέλυσα.dimiſi.expoſui.declaraui.

ἐπεμαρτυράμην.Teſtificatus.teſtatus ſum.
ἐπέμεινα.Manſi.
ἐπεμελήθην.curaui.curam habui.
ἐπέμενον.perſeuerabam.ant.
ἐπέμφθην.Miſſus fui.
ἔπεμψα.Miſi.
ἐπενδύτης.ου.ὁ.Tunica.
ἐπενδύω.μ.σω.π.κα.ſuperinduo.
ἐπενεγκεῖν.Intuliſſe.
ἐπένευσα.annui.conceſſi.
ἐπένθησα.luxi.planxi.ploraui.
ἐπενοήθην.Inuentus fui. taui
ἐπενόησα.Intellexi.inueni.excogi
ἐπεξένωσα. Hoſpitio ſuſcepi.Hoſpes fui.Hoſpitaliter cōuerſatus ſū.
ἐπεξέρχομαι.μ.σομαι.π.θα. Inuehor.caſtigo.punio.
ἐπέπεσον.Incidi.irrui.runt.
ἐπέπλησα.Impleui.adimpleui.
ἐπεποίθειν.Fiſus fueram.
ἐπεπόνθειν.paſſus fueram.
ἐπερίσσευον.abundabam.ant.
ἐπερίσσευσα.abundaui.
ἐπέρχομαι.μ.λεύσομαι.π.ληλυθα.Superuenio.
ἐπερωτάω.ꝛ ἐπερωτῶ.μ.σω.π.κα.Rogo.interrogo.
ἐπερώτημα.ατος.τό.Iterrogatio
ἔπεσα.cecidi.
ἐπεσκέφθην.Uiſitatus fui.
ἐπεσκεψάμην.Uiſitaui.
ἐπεσκίασα.obumbraui.
ἔπεσον.Cecidi.runt.
ἐπεσπασάμην.aſſumpſi.attraxi.
ἐπέστειλα.miſi.ſcripſi epiſtolam.
ἐπέστην.abſtiti.ſuperſtiti.apparui.
ἐπεστήριξα.confirmaui.firmaui.
ἐπέστησα.conſtitui.prepoſui.iſtiti.
ἐπεστράφην.conuerſatus ſum.
ἐπέστρεψα.cōuerſus.reuerſus fui.
ἐπέσχον.permanſi.runt.
ἐπέσχε.Attende.
ἐπέταξα.precepi.
ἐπέτειος.α.ον.annu⁹.a.um.ad annum tantum.
ἐπετετάμην.ſuperextenſus fuerā.
ἐπετήδευσα.exercui.colui.
ἐπετίθουν.imponebam.ant.
ἐπετίμησα.Improperaui.
ἐπετίμων.improperabam.ant.
ἐπετράπην.pmiſſus.cōmiſſus ſuꝫ.
ἐπέτρεψα.permiſi.
ἐπέτυχον.aſſecutus ſum.runt.
ἐπεφάνην.Apparui.

ἐπέφερον.deferebā.iferebā.ant.
ἐπεφώνουν.Acclamabam.contra clamabam.magis clamabā.ant.
ἐπέφωσκον.illuceſcebam.ant.
ἐπεχείρησα.conatus ſū.dedi opaꝫ
ἐπεχείρισα.conatus ſum.tentaui.in manus tradidi.
ἐπεχείρουν.conabar.antur.
ἐπέχρισα.Unxi.
ἐπέχω.μ.ξω.π.κα.Intendo.alludo.remaneo.
ἐπήγαγον.Induxi.contraduxi.ꝑcuſſi.afflixi.runt.
ἐπηγγειλάμην.pmiſi.pmiſſ⁹ ſuꝫ
ἐπήγγελμαι.pmiſſi.pmiſſus ſuꝫ.
ἐπήγειρα.excitaui.
ἐπηκολούθησα.ſubſecutus ſum.
ἐπήκουσα.audiui.
ἐπηκροώμην.Audiebam.
ἐπῆλθον.Superueni.runt.
ἐπῄνεσα.Laudaui.
ἐπῆξα.Fixi.affixi.
ἐπῆρα.Leuaui.ſuſtuli.
ἐπηρεάζω.μ.σω.π.κα.Calumnior.accuſo.
ἐπήρθην.Sublatus ſum.
ἐπήρκεσα.auxiliat⁹ ſum.opem tuli.
ἐπηρώτησα.Rogaui.interrogaui.
ἐπηρώτων.Interrogabam.ant.
ἐπί.Sub.in.contra.
ἐπίασα.Apprehendi.
ἐπιάσθην.captus.apprehēſus ſum.
ἐπιβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.Ingredior.aſcendo.
ἐπιβάλλω.μ.λῶ.π.κα.Immitto adiicio.repeto.ptigo.attineo.iniicio
ἐπιβαρύνω.μ.νῶ.π.ηκα.Aggrauo.onero.
ἐπιβαρῶ.aggrauē.oneroſius ſim.
ἐπιβάς.αντος.ὁ.Poſtꝗ ingreſſus eſt.aſcendit.
ἐπίβασις.εως.ἡ.greſſus.inceſſus.
ἐπιβεβηκώς.οτος.ὁ.Poſtquam aſcendit.ingreſſus eſt.
ἐπιβῆναι.aſcendiſſe.
ἐπιβιβάζω.μ.σω.π.κα.impono.
ἐπιβλέπω.μ.ψω.π.φα.reſpicio.
ἐπίβλημα.ατος.τό.immiſſio.adiectio.
ἐπιβοάω ꝛ ἐπιβοῶ.μ.ήσω.π.κα.acclamo.vociferor.inuoco.
ἐπιβουλή.ῆς.ἡ.inſidie
ἐπίβουλος.ου.ὁ.inſidiator.
ἐπιγαμβρεύω.μ.σω.π.κα.Deſponſo.as.

Digitized by Google

ἐπιγεγραμμένος.η.ον. Inſcriptus ſuperſcriptus.a.um.
ἐπίγειος.α.ον. terrenus.a.um.
ἐπιγίνομαι.μ.σομαι.π.ημαι. aduenio.contingo.euenio.ſupuenio
ἐπιγινώσκω.μ.σομαι.π.κα. Cognoſco.
ἐπιγενόμενος.η.ον. Poſtꝙ aduenit.ſuperuenit.contigit. [uit.
ἐπιγνούς.οντος.ὁ.poſtꝙ cogno
ἐπιγνῶ.cognoſcã.cognouero.
ἐπίγνωθι.Scito.
ἐπιγνῶναι.cognouiſſe.cognoſcere.
ἐπίγνως.cognoſce.
ἐπιγνωσθήσομαι.cognoſcar.
ἐπιγνωσθῶ.cognitus fuero.
ἐπίγνωσις.εως.ἡ.notitia.
ἐπιγνώσομαι.cognoſcam.ar.
ἐπιγραφή.ης.ἡ.inſcriptio.
ἐπιγράφω.μ.ψω.π.φα.iſcribo.
ἔπιδε.aſpice.reſpice.
ἐπιδεής.εος.ὁ.ἡ.indigens.inops.
ἐπιδεικνύω.μ.ξω.π.χα. Oſtendo.demonſtro.
ἐπιδεῖξαι.oſtendiſſe.demõſtrauiſſe.
ἐπιδέομαι.μ.ησομαι.π.μαι.rogo.indigeo.
ἐπιδημέω.τ ἐπιδημῶ.μ.σω.π.κα.in patria.in populo ſum.
ἐπιδιατάσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.ſuperordino.
ἐπιδιατάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.ſuperordino.
ἐπιδίδωμι.μ.σω.π.κα.Do.porrigo.creſco.
ἐπιδιορθόω.τ ἐπιδιορθῶ.μ.σω.π.κα.corrigo.dirigo.
ἐπίδοξος.η.ον.glorioſus.a.um.
ἐπιδύω.μ.σω.π.κα.Mergor.occido.ſubeor.induo.
ἐπιδῶ.creuero.profectum fecero.
ἐπιδώσω.dabo.porrigã.augebor.
ἐπιείκεια.ας.ἡ.Modeſtia.pbitas.Officioſitas.
ἐπιεικής.εος.ὁ.ἡ.Modeſtus.moderatus.a.um.
ἐπιζητέω.τ ἐπιζητῶ.μ.σω.π.κα inquiro.quero.
ἐπιθανάτιος.α.ον. Deſtinatus morti.a.um.
ἐπιθεῖναι.Impoſuiſſe.ſuperpoſuiſſe.appoſuiſſe.
ἐπιθείς.εντος.ὁ.Poſtquam impoſuit.ſuperpoſuit.appoſuit.
ἐπίθες.impone.ſuperpone.appone.
ἐπίθεσις.εως.ἡ.Impoſitio.ſuperpoſitio.appoſitio.
ἐπιθήσαιμι.Imponam.ſuperponam.apponam.
ἐπιθήσομαι.Apponam.apponar.imponam.ſuperponam.ar.
ἐπιθήσω.iponã.ſupponã.apponaꝫ.
ἐπιθυμέω.τ ἐπιθυμῶ.μ.σω.π.κα.opto.deſidero.
ἐπιθύμημα.ατος.το.deſideriũ.
ἐπιθύμησις.εως.ἡ.cõcupiſcentia.deſiderium.
ἐπιθυμητής.ου.ὁ.Concupitor.deſiderator.
ἐπιθυμητός.η.ον.deſiderabilis.e.
ἐπιθυμία.ας.ἡ.cõcupiſcẽtia.deſiderium. [ſuperpoſuero.
ἐπιθῶ.imponã.ipoſuero.appoſuero.
ἐπικάθημαι.inſideo.
ἐπικαθίζω.μ.σω.π.κα.Sedere facio.ad ſedendum pono.
ἐπικαλέομαι.τ ἐπικαλοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.iuoco.appello.
ἐπικαλέω.τ ἐπικαλῶ.μ.σω.π.κα.inuoco.cognomino.
ἐπικάλυμμα.τος.το.Coopertimentum.veſtimentum.
ἐπικαλύπτω.μ.ψω.π.φα.Cooperio.veſtio.
ἐπικατάρατος.η.ον.maledict⁹.a.ũ
ἐπίκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.irruo.incumbo.imponor.
ἐπικέκλημαι.inuocaui.Appellaui.inuocatus appellatus ſum.
ἐπικεκλήμην.inuocaueram.appellaueram.appellatus τ inuocatus fueram.
ἐπικερδής.εος.ὁ.ἡ.Lucroſus.queſtuoſus.a.um.
ἐπικληθείς.εντος.ὁ.Cognominatus.inuocatus.a.um.
ἐπικοινωνέω.τ ἐπικοινωνῶ.μ.σω.π.κα.Communico.
ἐπικούρειος.α.ον.epicure⁹.a.um.
ἐπικουρία.ας.ἡ.auxiliũ.adiumẽtũ.
ἐπικράνθην.exacerbatus fui.
ἐπικρίνω.μ.νω.π.ικα.Iudico.ſententiam fero.
ἐπικροάω.τ ἐπικροῶ.μ.σω.π.κα Audio.
ἐπικροτέω.τ ἐπικροτῶ.μ.σω.π.κα.collido.complodo.cõpulſo.
ἐπικρυφαῖος.α.ον.obſcur⁹.latẽs.
ἐπιλαβέσθαι.apphẽdiſſe.adheſiſſe.
ἐπιλαβόμενος.η.ον.Poſtquaꝫ apprehendit.adheſit.
ἐπιλαβοῦ.apprehende.adhere.
ἐπιλάβωμαι.apphẽdero.adheſero
ἐπιλαθέσθαι.oblitum fuiſſe.
ἐπιλάθωμαι.obliuiſcar.
ἐπιλαμβάνομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.apprehendo.adhereo.
ἐπιλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μμαι.apprehendo.accipio.
ἐπιλανθάνομαι.μ.λήσομαι.π.σμαι.obliuiſcor.
ἐπιλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Eligo.cognominor.
ἐπιλείπω.μ.ψω.π.φα.Deſero.relinquo.
ἐπιλέλησμαι.Oblitus ſui.
ἐπιλελησμένος.η.ον.oblitus.a.ũ
ἐπιλησθήσομαι.Obliuioni tradar obliuionem accipiam.
ἐπιλησθῶ.obliuioni tradar.
ἐπιλησμονή.ης.ἡ.obliuio.
ἐπίλοιπος.η.ον.reliquus.a.um.
ἐπίλυσις.εως.ἡ.ſolutio.iterptatio.
ἐπιλύω.μ.σω.π.κα.Expono.declaro.dimitto.
ἐπιμαρτυρέω.τ ἐπιμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.teſtor.conteſtor.
ἐπιμαρτύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.teſtificor.teſtor.
ἐπιμέλεια.ας.ἡ.diligentia.cura.
ἐπιμελέομαι.τ ἐπιμελοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.curo.curam habeo.
ἐπιμελῶς.diligenter. [ro
ἐπιμένω.μ.νω.π.κα.pmaneo.pſeue
ἐπιμίξ.Mixtim.
ἐπιμονή.ης.ἡ.aſſiduitas.iduſtria.
ἐπίμοχθος.η.ον.laborioſus.a.um.
ἐπινεύω.μ.σω.π.κα.annuo.innuo
ἐπινοέω.τ ἐπινοῶ.μ.σω.π.κα.Excogito.comminiſcor.
ἐπίνοια.ας.ἡ.Cogitatio.prouidentia.exquiſitio.excogitatio.
ἔπινον.bibebam.ant.
ἐπιξενόω.τ ἐπιξενῶ.μ.σω.π.κα.Hoſpitio ſuſcipio.Hoſpes ſum.hoſpitaliter conuerſor.
ἔπιον.bibi.biberunt.
ἐπιορκέω.τ ἐπιορκῶ.μ.σω.π.κα.peiero.iuro falſo.
ἐπιορκία.ας.ἡ.periurium.
ἐπίορκος.ου.ὁ.periurus.
ἐπιοῦσα.ης.ἡ.Sequẽs.veniẽs.f.g.
ἐπιούσιος.α.ον.Quottidianus.ſuperſubſtantialis.e.
ἐπιπέμπω.μ.ψω.π.φα.Contra

Digitized by Google

mitto.immitto.
ἐϖιπεπτωκώς.οτος.ὁ.Poſtq̃ ſu
perueniit.irruit.incidit.
ἐπιπέσοιμι.incidam.
ἐπιπεσών.οντος.ὁ.poſtq̃ procu=
buit.recubuit. ⌈Irruo.incido.
ἐϖιϖίπτω.μ.σουμαι.ϖ.ωκα.
ἐϖιϖλεῖον.multum.admultum.
ἐπιπλεῖστον.Ultra diu.
ἐϖιϖλήθω.μ.σω.ϖ.κα.Impleo.
ἐϖιϖλήττω.μ.ξω.ϖ.χα.increpo.
ἐπιποθεῖα.ας.ἡ.cupiditas.⌊accuſo.
ἐϖιποθέω.τ ἐϖιποθῶ.μ.σω.ϖ
κα.Cupio.opto.
ἐπιπόθησις.εως.ἡ.deſiderium.
ἐϖιπόθητος.η.ον.deſiderat⁹.a.ū.
ἐϖιπολύ.diu.
ἐπίπονος.η.ον.Laborioſus.a.ũ.
ἐϖιπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.
aduenio.
ἐπίπρασκον.vendebam.ant.
ἐϖιρράπτω.μ.ψω.π.φα.Aſſuo.
vnum cum alio ſuo.
ἐϖιρρίπτω.μ.ψω.π.φα.Super
iacio.ſuperimpono.
ἐπίσημος.η.ον.inſignis.e.
ἐπίσης.equalis.e.aduerb.
ἐπισιτισμός.ου.ὁ.cibatio.ſaginatio
frumentatio.cibarium.
ἐπισκέπτομαι.μ.ψομαι.ϖ.
μμαι.Uiſito.conſidero. ⌈paro.
ἐπισκευάζω.μ.σω.π.κα.paro.pre
ἐπισκηνόω.τ ἐπισκηνῶ.μ.σω.
ϖ.κα.Inhabito.
ἐπισκιάζω.μ.σω.ϖ.κα.obumbro.
ἐπισκοπέω.τ ἐπισκοπῶ.μ.σω.
ϖ.κα.Uiſito.conſidero.ſpeculor.
ἐπισκοπή.ης.ἡ.animaduerſio.Ui
ſitatio.conſideratio.
ἐπίσκοπος.ου.ὁ.ep̄s.ſpeculator.
ἐπίσον.ου.τό.Additamentum.
quod additur ad equãdum põdus.
ἐπισπάομαι.τ ἐπισπῶμαι.μ.
σομαι.π.μαι.Attraho ex pelle.ex
tendo pellem.preputium adduco.
ἐπισπάω.τ ἐπισπῶ.μ.σω.ϖ.
κα.attraho.
ἐπίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.ſcio.
intelligo.acquiro. ⌈ſtitit.
ἐπιστάς.αντος.ὁ.poſtq̃ aſtitit.ſup
ἐπιστάτης.ου.ὁ.p̄ceptor.preſes.
ἐπιστέλλω.μ.λω.π.κα.epiſtolã
mitto.ſcribo.
ἐπιστεύθην.creditus ſum.
ἐπίστευον.credebam.ant.

ἐπίστευσα.credidi.
ἐπίστηθι.inſta.
ἐπιστήμη.ης.ἡ.ſcientia.diſciplina.
ἐπιστήμων.ονος.ὁ.ἡ.doct⁹.erudit⁹
ſciens. ⌈roboro.
ἐπιστηρίζω.μ.ξω.ϖ.χα.cõfirmo.
ἐπίστησον.Superſta.
ἐπιστήσω.Urgebo.addam.preſes
ero.inſtabo.ſtatuã.conſtituã.firma
bo.preficiam.aſtabo.ſtem.
ἐπιστοιβάζω.μ.σω.π.κα.Accu
mulo.ſtruo.
ἐπιστολή.ης.ἡ.epiſtola.
ἐπιστομίζω.μ.σω.π.κα.reprimo
arguo. ⌈tor.
ἐπιστρέφω.μ.ψω.π.φα.Reuer
ἐπιστροφή.ης.ἡ.reuerſio.cõuerſio.
ἐπιστῶ.ſuperueniam.inſtem.
ἐπιστώθην.creditus.confiſus ſum.
ἐπισυναγαγεῖν.congregauiſſe.
ἐπισυνάγω.μ.ξω.π.χα.cõgrego.
ἐπισυναγωγή.ης.ἡ.collectio
ἐπισυνέστην.contraſteti.contra in
ſurrexi. ⌈a.ū.
ἐπισυνηγμένος.η.ον.cõgregatus
ἐπισυνίστημι.μ.σω.ϖ.κα.Con=
tra ſto.contra inſurgo. ⌈cõcurro
ἐπισυντρέχω.μ.ουμαι.ϖ.κα.
ἐπισύστασις.εως.ἡ.Inſtantia.cõ
curſus.conuentus.
ἐπισφαλής.εος.ὁ.ἡ.periculoſus.
non tutus.incertus.a.um.
ἐπισφαλῶς.periculoſe.non tuto.
infirmiter.
ἐπισχύω.μ.σω.π.κα.inualeſco.
ἐπισωρεύω.μ.σω.π.κα.coacer=
uo.accumulo.
ἐπιταγή.ης.ἡ.preceptum.
ἐπίτασις.εως.ἡ.extenſio.ãpliatio.
ἐπιτάσσω.μ.ξω.π.χα.Impero.
ἐπιτάττω.μ.ξω.π.χα.impero.
ἐπιτεθῶ.imponar.
ἐπιτείνω.μ.νω.π.κα.extendo.
ἐπιτελέω.τ ἐπιτελῶ.μ.σω.ϖ.
κα.Perficio.facio.
ἐπιτέτραμμαι.Permiſſus.com=
miſſus ſum.commiſſum eſt mihi.
ἐπιτήδειος.α.ον.neceſſarius.ap
tus.a.um. ⌈ciũ.
ἐπιτήδευμα.ατος.τὸ.ſtudiũ.exer
ἐπιτηδεύω.μ.σω.π.κα.Exerceo.
colo.
ἐπιτιθέασιν.imponunt.
ἐπιτίθημι.μ.σω.ϖ.κα.impono.
ἐπιτιμάω.τ ἐπιτιμῶ.μ.σω.ϖ.

κα.Impropero. ⌈exprobatio.
ἐπιτίμησις.εως.ἡ.Improperium.
ἐπιτίμιον.ου.τό.Improperium.
ἐπιτοαυτό.ſimul.in idipſum.
ἐπιτοπρωΐ.Mane.
ἐπιτρέπω.μ.ψω.ϖ.φα.p̄mitto.
ἐπιτρέφω.μ.ψω.π.φα.alo.nutrio
ἐπιτρίς.Ter.
ἐπιτροπή.ης.ἡ.Permiſſio.
ἐπίτροπος.ου.ὁ.procurator.
ἐπιτυγχάνω.μ.ξομαι.ϖ.κα.
aſſequor.adipiſcor.
ἐπιτυχεῖν.Aſſecutũ.adeptũ fuiſſe.
ἐπιτυχία.ας.ἡ.adeptio.aſſecutio.
ἐπιφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι
Appareo. ⌈appareo.
ἐπιφαίνω.μ.νω.ϖ.κα.Illumino.
ἐπιφανής.εος.ὁ.ἡ.manifeſtus.a.ũ
ἐπιφάνεια.ας.ἡ.Illuſtratio.aduen
tus.apparitio.
ἐπιφαύω.μ.σω.ϖ.κα.Illumino.
ἐπιφέρω.μ.σω.π.κα.defero.ĩfero
ἐπιφημίζω.μ.σω.π.κα.diffamo.
diuulgo.
ἐπιφωνέω.τ ἐπιφωνῶ.μ.σω.π.
κα.ſuclamo.acclamo.magiſ clamo.
ἐπιφώσκω.Illuceo.luceſco.
ἐπιχαίρω.μ.ησομαι.π.μαι.gau
deo ob alterius bonum vel malum.
ἐπίχαρμα.ατος.τό.Irriſio.ludi
brium. ⌈κα.conor.
ἐπιχειρέω.τ ἐπιχειρῶ.μ.σω.ϖ.
ἐπιχειρίζω.μ.σω.ϖ.κα.Conor.
tento.in manus trado.
ἐπιχέω.μ.ευσω.π.κα.Infundo.
ἐπιχορηγέω τ ἐπιχορηγῶ.μ.
σω.ϖ.κα.Suppedito.ſubminiſtro.
ἐπιχρίω.μ.σω.ϖ.κα.Ungo.
ἐπιών.οντος.ὁ.procedẽs.ſequens.
ἐπλανήθην.deceptus ſum.erraui.
ἐπλάνησα.decepi.
ἔπλασα.formaui.feci.plaſmaui.
ἐπλάσθην.formatus ſum.
ἔπλεον.nauigabam.ant.
ἐπλεόνασα.abundaui.
ἐπλεονέκτησα.circumueni.
ἐπλήγην.percuſſus ſum.
ἐπλήθυνα.Multiplicaui.
ἐπληθύνθην.Multiplicatus ſum.
ἐπληθυνόμην.multiplicabar.
ἐπλήθυνον.Multiplicaui.runt.
Multiplicabam.ant.
ἐπλημμέλησα.peccaui.
ἐπληρούμην.complebar.iplebar.
ἐπλήρουν.cõplebã.iplebã.ant.

Digitized by Google

ἐπληρώθην. Adimpletus ſum.
ἐϖλήρωσα. impleui. compleui.
ἔϖλησα. Impleui.
ἐϖλήσθην. impletus ſum.
ἐπλούτησα. Diues factus ſum. Ditatus fui.
ἐϖλούτισα. diuitem feci.
ἐπλουτίσθην. diues factus ſum.
ἔϖλυνα. Laui.
ἔπνευσα. Flaui.
ἐϖνιγόμην. ſuffocatus ſum. bar.
ἔϖνιγον. Suffocabam. ant. ſuffocaui. ſtrangulaui. runt.
ἐϖοίησα. feci.
ἐϖοιησάμην. Feci. factus fui.
ἐϖοικοδομέω. τ ἐποικοδομῶ. μ. σω. π. κα. ſuperedifico.
ἐϖοιούμην. fiebam.
ἐϖοίουν. Faciebam. ant.
ἐϖοκέλλω. μ. λω. π. κα. Impingo nauem. Γmino.
ἐϖονομάζω. μ. σω. ϖ. κα. Cogno
ἐϖοπτεύω. μ. σω. π. κα. Conſidero. ſpeculor.
ἐϖόϖτης. ου. ὁ. Speculator. viſor qui videt aliquid. ΓInſpicio.
ἐϖόπτομαι. μ. ψομαι. π. μμαι.
ἐϖορεύθην. abiui. iui.
ἐϖορευόμην. ibam.
ἐϖόρθουν. Expugnabam. ant. predabar. antur.
ἐϖόρνευσα. fornicatus ſum.
ἔϖος. εος. το. carmen. verſus.
ἐϖότιζον. dabam bibere. ant.
ἐϖότισα. Dedi potum.
ἐϖοτίσθην. potatus ſum.
ἐϖουράνιος. α. ον. celeſtis. e.
ἐπράθην. Venditus ſum.
ἔϖραξα. Feci. exegi.
ἔϖρεϖε. oportebat. decebat.
ἐϖρίσθην. Sectus: ſciſus fui.
ἑπτά. Septem.
ἔϖταισα. erraui. offendi.
ἑϖτάκις. Septies.
ἑϖτακισχίλιος. α. ον. ſeptẽ mille.
ἑϖταϖλάσιος. α. ον. ſeptupl⁹. a. ũ
ἑπταπλασίων. ονος. ὁ. ἡ. ſeptuplus. a. um.
ἔϖτυσα. Spui.
ἐπτώχευσα. paup: τ mẽdicus fui.
ἐπυθόμην. interrogaui. ſciui.
ἐπυνθανόμην. ſciſcitabar. interrogabam. ſciebam.
ἐϖώκειλα. impegi nauem.
ἐϖῳκοδόμησα. ſuperedificaui.

ἐπώλησα. Vendidi.
ἐπώλουν. Vendebam. ant.
ἐπωμίς. ιδος. ἡ. hũerale. veſtis gen⁹
ἐπωρώθην. excecatus ſũ. ĩdurat⁹ ſũ.
ἐραστής. ου. ὁ. Amator. Γopor.
ἐργάζομαι. μ. σομαι. ϖ. μαι.
ἐργασία. ας. ἡ. Operatio. labor operarij. opera. induſtria.
ἐργατεία. ας. ἡ. officiũ. artificiũ.
ἐργάτης. ου. ὁ. operarius.
ἐργολαβία. ας. ἡ. Manualis operatio. merces ex labore.
ἔργον. ου. το. opus.
ἐρεθίζω. μ. σω. π. κα. Irrito. prouoco. incito.
ἐρεθισμός. ου. ὁ. incitatio.
ἐρείδω. μ. σω. π. κα. hereo. innitor.
ἐρετίζω. μ. σω. π. κα. eligo. amo. exopto. Γerupto.
ἐρεύγομαι. μ. ξομαι. ϖ. γμαι.
ἔρευνα. ης. ἡ. ſcrutatio. examinatio.
ἐρευνάω. τ ἐρευνῶ. μ. σω. π. κα. Scrutor.
ἐρημία. ας. ἡ. Loc⁹ deſert⁹. ſolitudo.
ἔρημος. η. ον. deſert⁹. a. ũ. ſolus. a. ũ.
ἐρημόω. τ. ἐρημῶ. μ. σω. ϖ. κα. Vaſto. deſolo. ſolitarium facio.
ἐρήμωσις. εως. ἡ. vaſtitas. deſolatio
ἐρίζω. μ. σω. π. κα. contendo. certo.
ἐρίθεια. ας. ἡ. contentio. lis.
ἔριον. ου. το. Lana.
ἔρις. ιδος. ἡ. contentio. diſſidiũ.
ἐρίφιον. ου. το. hedus. hedulus.
ἔριφος. ου. ὁ. hedus.
ἑρμηνία. ας. ἡ. Interpretatio. ſtilus dicẽdi. character.
ἑρμηνεύω. μ. σω. π. κα. Interpretor. declaro. enarro.
ἑρμῆς. ου. ὁ. Mercurius.
ἑρπετός. η. ον. reptilis. e.
ἐρραβδίσθην. virgis ceſus ſum.
ἐρράντισα. aſperſi.
ἐρραντισμένος. η. ον. aſpſus. a. ũ.
ἐρράπισα. alapis percuſſi.
ἐρρέθην. dictus ſum.
ἔρριξα. ſcidi. torſi.
ἐρρίζωσα. radicaui. radices ieci.
ἔρριμμαι. ꝓiectus. ꝑcipitatus ſum.
ἐρριμμένος. η. ον. ꝓiect⁹. iacens.
ἔρριψα. proieci.
ἐρρυσάμην. liberaui.
ἐρρωμένος. η. ον. Validus. a. um. Fortis. e.
ἔρρωσο. vale. cõfirmat⁹: valẽs eſto.
ἐρυθραίνω. μ. νω. π. κα. rubefacio.

ἐρυθρός. α. ον. ruber. a. um.
ἔρχομαι. μ. σομαι. π. λυθα. venio
ἐρῶ. dicam.
ἐρωτάω. τ ἐρωτῶ. μ. σω. ϖ. κα. rogo. interrogo.
ἐρώτημα. ατος. το. interrogatio.
ἐσάλευσα. moui. agitaui. concuſſi.
ἐσαλεύθην. commotus. cõcuſſus ſũ.
ἐσάλπισα. tuba cecini.
ἔσβεσα. extinxi.
ἐσεβάσθην. colui.
ἐσείσθην. cõmot⁹ ſũ. cõcuſſus fui.
ἐσήμανα. ſignificaui.
ἐσθής. ητος. ἡ. veſtis.
ἐσθίω. μ. σω. π. κα. manduco.
ἐσίγησα. tacui.
ἐσιώπων. tacebam. ant.
ἐσκανδαλιζόμην. ſcandalizabar.
ἐσκανδαλίσθην. ſcãdalizatus ſuũ.
ἔσκαψα. effodi.
ἐσκεϖάσθην. coopertus ſum.
ἐσκευασμένος. η. ον. Preparatus. paratus. a. um.
ἐσκήνωσα. habitaui.
ἐσκίρτησα. exultaui.
ἐσκλήρυνα. induraui.
ἐσκληρυνόμην. Indurabar. induratus ſum.
ἐσκόρπισα. diſperſi.
ἐσκορπίσθην. diſperſus fui.
ἐσκοτίσθην. obſcuratus. obtenebratus ſum. Γtenebris obſcurat⁹. a. um.
ἐσκοτισμένος. η. ον. obtenebratus
ἐσκοτωμένος. η. ον. tenebroſus. a. ũ
ἐσκυλμένος. η. ον. vexatus. a. um.
ἐσκύλευσα. ſpoliaui.
ἐσμέν. ſumus. Γa. um.
ἐσμυρνισμένος. η. ον. myrrhatus
ἔσομαι. ero.
ἐσόμενος. η. ον. futurus. a. um
ἔσοπτρον. ου. το. ſpeculum.
ἐσοφισάμην. Sapienter egi vel ſapiens fui.
ἐσοφίσθην. eruditus. ſapiens fui.
ἐσπάραξα. conturbaui. laceraui.
ἐσπαργάνωσα. inuolui.
ἐσϖαργανωσμένος. η. ον. Inuolutus. a. um.
ἐσπαρμένος. η. ον. ſeminatus. a. um
ἔσπασα. eduxi.
ἐσϖατάλησα. libidini operam dedi. libidinoſus: luxurioſus fui.
ἔσπειρα. ſeminaui.
ἔσπεισα. libaui.
ἑσπέρα. ας. ἡ. veſpera.

Digitized by Google

ἔσπευδον.feſtinabam.ant.
ἔσπευσα.feſtinaui.
ἐσπιλωμένος.η.ον.maculatꝰ.pol
lutus.a.um.
ἐσπλαγχνίσθην.miſertus ſum.
ἐσπούδασα.Sollicitꝰ fui. Dedi o
peram.laboraui.
ἐστάθην.ſteti.confirmatus ſum.
ἔσται.erit.
ἐστάμαι.ſtare.
ἐσταυρώθην.crucifixus ſum.
ἐσταύρωμαι.crucifixus ſum.
ἐσταυρωμένος.η.ον.crucifixꝰ.a.ū
ἐσταύρωσα.crucifixi.
ἐστέ.eſtis.
ἐστειλάμην.Seceſſi.profectus fui.
poſſedi.particeps factus fui.
ἐστέναξα.gemui.
ἐστερεώθην.firmatus.cōſolidatꝰ ſū
ἐστερέωσα.firmaui.ſolidaui.
ἐστερήθην.priuatus fui.
ἐστέρησα.priuaui.
ἐστερούμην.firmabar.ſolidabar.
ἐστεφανωμένος.η.ον.Coronatus
ἐστεφάνωσα.coronaui. [a.um.
ἕστηκα.ſteti.ſtare feci.conſtitui.
ἑστηκώς.οτος.ὁ.poſtquam ſtetit.
conſtituit.ſtare fecit.
ἔστην.ſteti.
ἐστήριγμαι.firmatꝰ ſolidatꝰ ſum.
ἐστηριγμένος.η.ον.cōfirmatꝰ.a.ū
ἐστήριξα.firmaui.
ἐστηρίχθην.firmatus.ſtabilitꝰ ſuz.
ἔστησα.ſteti.ſtatui.ſtare feci.
ἐστί.eſt.
ἐστράφην.conuerſus fui.
ἔστρεψα.cōuerſus ſū.cōuerti.redij.
ἐστρηνίασα.delitiatus.luxuriatꝰ ſū
ἐστρωμένος.η.ον.ſtratus.a.um.
ἐστρώννυον.ſternebam.ant.
ἔστρωσα.ſtraui.
ἔστω.Sit.eſto.
ἐσυκοφάντησα.Male ⁊ fraudu
lēter queſiui.
ἐσύλησα.predatus ſum.
ἔσυρα.traxi.vi compuli.
ἐσφάγην.occiſus.iugulatus ſum.
ἐσφαγίσθην.occiſus.iugulatus ſuz.
ἐσφαγισμένος.η.ον.occiſus.iugu
latus.a.um.
ἐσφαγμένος.η.ον.occiſus.iugula
tus.a.um.
ἐσφάλην.erraui.
ἔσφαλον.erraui.
ἐσφράγισα.ſignaui.ſigillū ipoſui.

ἐσφραγισμένος.η.ον.Signatus
ſigillo.a.um.
ἐσχάρα.ας.ἡ.focus.craticula.
ἐσχατόγηρος.α.ον.Senex.vlti=
me ſenectutis.decrepitus.a.um.
ἔσχατος.η.ον.vltimus.a.um.
ἐσχάτως.extreme.nouiſſime.
ἔσχε.habe.
ἔσχηκα.habui.
ἐσχηκώς.οτος.ὁ.poſtquā habuit.
ἐσχίσθην.Sciſus.diuiſus ſum
ἔσχον.habui.habuerūt.potui.runt.
ἔσχω.habeam.poſſim.
ἔσω.intra.
ἐσωζόμην.ſaluabar.
ἔσωθεν.intrinſecus.
ἐσώθην.ſaluatus ſum.
ἔσωσα.ſaluaui.
ἐσώτερος.α.ον.interior.us.
ἐτάζω.μ.σω.π.κα.Exquiro.ſcru=
tor.examino.
ἑταιρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.me
retrix ſum.
ἑταῖρος.amicus.equalis.
ἐτάκην.delicui.liqfactus fui.defluxi.
ἐτάνυσα.extendi.
ἔταξα.ordinaui.
ἐταξάμην.conſtitui.
ἐταπείνωσα.Humiliaui.
ἐτάραξα.perturbaui.commoui.
ἐταρασσόμην.perturbabar.com=
mouebar.
ἐτάρασσον.turbabam.ant.
ἐταράχθην.Turbatus ſum.
ἐτάφην.ſepultus ſum.
ἐτέθην.poſitus fui.
ἐτεθνήκειν.Mortuus fueram.
ἐτεκνοτρόφησα.filios educaui.
ἔτεκον.peperi.runt.
ἐτελειώθην.perfectus.cōſumatꝰ ſū
ἐτελείωσα.conſumaui.perfeci.
ἐτέλεσα.perfeci.finiui.
ἐτελέσθην.perfectus.finitus fui.
ἐτελεύτησα.mortuus ſum:finiui.
ἑτερόγλωσσος.η.ον.Res aliene
lingue.
ἑτεροδιδασκαλέω.⁊ ἑτεροδι=
δασκαλῶ.μ.σω.π.κα.alr doceo.
ἑτεροζυγόω.⁊ ἑτεροζυγῶ.μ.
σω.π.κα.iugum duco.
ἕτερος.α.ον.alter.alius.a.ud.
ἑτέρως.aliter.
ἐτέχθην.natus ſum.
ἐτηκόμην.liquefiebam.
ἐτήρησα.ſeruaui.

ἐτηρούμην.ſeruabar.
ἐτήρουν.ſeruabam.ant.
ἔτι.vltra.amplius.item.preterea.
ἐτίθουν.ponebam.ant.
ἔτιλλον.vellebā.euellebā.ant.
ἐτίμησα.honoraui.
ἐτιμησάμην.appreciaui.
ἐτιμωρησάμην.cruciaui.torſi.
ἑτοιμάζω.μ.σω.π.κα.paro.
ἑτοιμασία.ας.ἡ.preparatio.
ἕτοιμος.η.ον.paratus.a.um.
ἑτοίμως.prompte.
ἐτόλμησα.auſus fui.
ἐτόλμων.audebam.ant.
ἔτος.εος.το.annus.
ἔτρεχον.currebā.āt.cucurri.runt.
ἐτροποφόρησα.mores alicuiꝰ ſu
ἐτρύγησα.vindemiaui. [ſtinui.
ἐτρύφησα.delitiatus ſum.
ἐτρυχόμην.torquebar.
ἐτύθην.immolatus ſum.
ἐτυμπανίσθην.Suſpenſus.excoria
tus.lignis ceſus.interfectus ſum.
ἔτυπτον.percutiebam.ant.
ἐτύπωσα.figuraui.formaui.ipreſſi.
ἐτύφλωσα.excecaui.
εὖ.bene.
εὐαγγελίζομαι.μ.σομαι.π.
μαι.Euangelizo.annuncio.bona
annuncio.
εὐαγγελίζω.μ.σω.π.κα.euange
lizo.annuncio.bona annuncio.
εὐαγγέλιον.ου.το.Nuncius.bo
nus nuncius.euangelium.
εὐαγγελιστής.ου.ὁ.Euangeli=
ſta.nunciator.boni nunciator.
εὐαρεστέω.⁊ εὐαρεστῶ.μ.σω.
π.κα.placeo.
εὐάρεστος.η.ον.placitus.a.um.
εὐαρέστως.placenter.
εὐγένεια.ας.ἡ.nobilitas generis.
εὐγενέστερος.α.ον.nobilior.us.
εὐγενής.εος.ὁ.ἡ.nobilis.generoſꝰ
εὔγεος.α.ον.fertilis.e.
εὐδία.ας.ἡ.ſerenitas.
εὐδοκέω.⁊ εὐδοκῶ.μ.σω.π.κα.
volo.letor.cōplaceo mihi i aliq re.
εὐδοκία.ας.ἡ.Beneplacitum.com
placitum.voluntas.letitia.
εὐδοκιμέω.⁊ εὐδοκιμῶ.μ.σω.
π.κα.Approbo.
εὐδράνεια.ας.ἡ.bonus ⁊ pſper re=
rum euentus.
εὔελπις.δος.ὁ.ἡ.homo bone ſpei.
εὐεξία.ας.ἡ.bona habitudo.ſanitas

Digitized by Google

ἐυεργεσία.ας.ἡ.beneficium.
ἐυεργετέω.τ ἐυεργετῶ.μ.σω.π κα.benefacio alij.proſum.
ἐυεργέτης.ου.ὁ.benefactor.
ἐυεργετικός.η.ομ.beneſactiu⁹.a.ū
ἔυζωμος.η.ομ.Strenuus.leuis.ſuc cinctus.a.um.
ἐυηγγελιζόμημ.Euangelizabam.bonam nunciabā.nunciabam.
ἐυηγγελισάμημ.Euangelizaui.bona nunciaui.nūciaui.nūciat⁹ſui.
ἐυηγγελίσθημ.Euangelizatus.p̄dicatus ſum.
ἐυηγγελισμένος.η.ομ.Nunciatus.euangelizatus.predicatus.a.ū
ἐυηργέτησα.bñfeci.bñficio affeci.
ἐυηρεστηκέμαι.placuiſſe.
ἐυηρέστησα.placui.
ἐυθαρσής.εος.ὁ.ἡ.Confidēs.audax.qui eſt bono animo.
ἐυθεῖα.recta.
ἔυθετος.η.ομ.Aptus.diſpoſitus.cōmodus.opportunus.placitus.Approbatus.a.um.
ἐυθέως.ſtatim. ⌈ctu.
ἔυθραυστος.η.ομ.fragilis.facilisfra
ἐυθυδρομέω.τ ἐυθυδρομῶ.μ.σω.π.κα.recto curſu peruenio.
ἐυθυμέω.τ ἐυθυμῶ.μ.σω.π.κα.letor.bono animo ſum.
ἔυθυμος.η.ομ.letus.a.um.
ἐυθυμότερος.α.ομ.Letior.meliori animo.
ἐυθύμω.μ.μω.π.κα.dirigo.
ἐυθύς.α.υ.rect⁹.a.ū.confeſtim.
ἐυθύτης.ητος.ἡ.directio.
ἐυκαιρέω.τ ἐυκαιρῶ.μ.σω.π.κα.habeo tēpus vel oportunitatē.vaco.do operam.
ἐυκαιρία.ας.ἡ.opportunitas.
ἔυκαιρος.α.ομ.opportunus.a.um.
ἐυκαίρως.opportune.
ἐυκλεής.εος.ὁ.ἡ.gl̄ioſus.a.um.
ἔυκλεια.ας.ἡ.claritas.gloria.
ἐυκοπώτερος.α.ομ.facilior.us.
ἐυκοσμία.ας.ἡ.Honeſtas morum:probitas.lenitas.
ἔυκυκλος.η.ομ.bene curuatus.perfecte circulatus.a.um.
ἐυλάβεια.ας.ἡ.Reuerentia.timiditas.formido.
ἐυλαβέομαι.τ ἐυλαβοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Metuo.reuereor.euito.
ἐυλαβής εος.ὁ.ἡ.Timoratus.cau tus.religioſus.a.um.
ἔυλαλος.η.ομ.bene loquens.
ἐυλογέω.τ ἐυλογῶ.μ.σω.π.κα Benedico.
ἐυλογητός.η.ομ.benedictus.a.ū.
ἐυλογία.ας.ἡ.benedictio.
ἐυμαθῶς.docte.ſapienter.
ἐυμαρῶς.faciliter.ſine querela.
ἐυμελής.εος.ὁ.ἡ.ſuauis.e.
ἐυμενῶς.hilariter.lete.beniuole
ἐυμετάδοτος.η.ομ.liberalis.e.
ἐυμορφία.ας.ἡ.pulchritudo.
ἔυμορφος.η.ομ.pulcher.a.um.
ἐυμοέω.τ ἐυμοῶ.μ.σω.π.κα.beniuolus ſum.
ἔυμοια.ας.ἡ.beniuolentia.
ἔυμους.ου.ὁ.beniuolus.amicus.
ἐυμουχίζω.μ.σω.π.κα.eunuchuʒ facio.
ἐυμουχίσθημ.eunuchus factus ſuʒ
ἐυμοῦχος.ου.ὁ.Eunuchus.i.cuſtos cubilis.ſpado.
ἐυοδία.ας.ἡ.p̄ſperitas.bōa fortūa.
ἐυοδόομαι.τ ἐυοδοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.proſperum iter habeo.bene placeo.
ἐυοδόω.τ ἐυοδῶ.μ.σω.π.κα.proſperor.τ proſperū alium facio.
ἐυάρεδρος.α.ομ.q̄ bñ aſſiſtit τ aſtat
ἐυπειθής.εος.ὁ.ἡ.Suadibilis.ſubditus.a.um.obediens.
ἐυπερίστατος.η.ομ.circunſtans
ἐυπερίστημι.μ.σω.π.κα.circunſto.aſto.
ἐυποιέω.τ ἐυποιῶ.μ.σω.π.κα.Benefacio alij.
ἐυποιΐα.ας.ἡ.bñficētia in aliuʒ.
ἐυπορέω.τ ἐυπορῶ.μ.σω.π.κα.Abundo.abundantem aliuʒ facio.
ἐυπορία.ας.ἡ.Abundantia.victus acquiſitio.
ἐυπράττω.μ.ξω.π.χα.Beneago.bono ſtatu ſum.
ἐυπρέπεια.ας.ἡ.decor.honeſtas.
ἐυπρεπέστερος.α.ομ.pulchrior.ſpecioſior.us.
ἐυπρεπής.εος.ὁ.ἡ.pulcher.ſpecioſus.decens.
ἐυπρεπῶς.Diligenter.decenter.pulchre.
ἐυπρόσδεκτος.η.ομ.acceptus.gratus.a.um.
ἐυπροσήγορος.α.ομ.Qui bene loquitur.vel bonum habet nomen.
ἐυπροσωπέω.τ ἐυπροσωπῶ.μ.σω.π.κα.placeo.
ἐυρέθημ.inuentus ſum.
ἐυρεῖμ.inueniſſe.
ἔυρεμα.ατος.το.Inuentio.
ἔυρεσις.εως.ἡ.inuentio.
ἔυρημα.ατος.το.inuentio.
ἐυρήσω.inueniam.
ἐυρίσκω.μ.σω.π.κα.inuenio.
ἐυροκλύδωμ.ομος.ὁ.eurocłydō.
ἔυρομ.inueni.
ἔυρρωστος.η.ομ.Beneualens.ſanus.proſper.a.um.
ἐυρρώστως.fortiter.valenter.
ἐυρύχωρος.α.ομ.ſpacioſ⁹.lat⁹.a.ū
ἔυρω.inuenero.
ἐυρώμ.ομτος.ὁ.poſtquam inuenit
ἐυσέβεια.ας.ἡ.pietas.
ἐυσεβέω.τ ἐυσεβῶ.μ.σω.π.κα.pius τ religioſus ſum.
ἐυσεβής.εος.ὁ.ἡ.pi⁹ τ religioſ⁹.a.ū
ἐυσεβῶς.pie.religioſe.
ἔυσημος.η.ομ.Manifeſtus.notus.inſignis.honeſtus.a.um.
ἔυσπλαγχνος.η.ομ.miſericors.
ἐυστάθεια.ας.ἡ.firmamentum.ſtabilimentum. ⌈a.uʒ
ἐυσταθής.εος.ὁ.ἡ.ſtabilis.firmus.
ἔυστοχος.η.ομ.directus.directe emiſſus.
ἐυσχημόμως.Verecunde.Honeſte.grauiter.prudenter.
ἐυσχημοσύμη.ης.ἡ.Honeſtas.grauitas.prudentia.
ἐυσχύμωμ.ομος.ὁ.Nobilis.prudens.grauis.cautus.honeſtus.
ἐυτελέστερος.α.ομ.Tenuior.exilior.contemptibilior.us.
ἐυτελής.εος.ὁ.ἡ.Exilis.tenuis.paruu precij contemptibilis.e.
ἔυτηκτος.η.ομ.facilis liquefactu.e.
ἐυτόμως.conſtanter.aſſidue.
ἐυτραπελία.ας.ἡ.Scurrilitas.ridicula narratio.
ἐυφημία.ας.ἡ.bona fama.
ἔυφημος.η.ομ.Qui habet bonam famam vel bona verba.
ἔυφθαρτος.η.ομ.corruptibilis.e.
ἐυφορέω.τ ἐυφορῶ.μ.σω.π.κα Uberes fructus fero.multiplico.in fructibus.
ἐυφραίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Letor.epulor.
ἐυφραίνω.μ.νω.π.κα.Letari facio.letifico.
ἐυφροσύνη.ης.ἡ.exultatio.letitia.

Digitized by Google

ἐυφυής.εος.ὁ.ἡ.ingenioſus.a.uꝫ.
ἔυχαρις.εως.ὁ.ἡ.gr̃oſꝰ.venuſtꝰ.a.ũ
ἐυχαριστέω ⁊ ἐυχαριστῶ.μ.
σω.π.κα.gratias ago.
ἐυχαριστία.ας.ἡ.gratiarũ actio.
ἐυχάριστος.η.ον.gratus.a.um.
ἐυχερῶς.Faciliter.
ἐυχή.ης.ἡ.oratio.preces.
ἔυχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.Oro p̃=
cor.preces fundo.
ἐύχρηστος.η.ον.vtilis.e.
ἐυψυχέω.⁊ ἐυψυχῶ.μ.σω.π
κα.Bono animo ſum.
ἐυωδία.ας.ἡ.bonus odor.
ἐυώνυμος.η.ον.Siniſter.a.um
ἔφαγον.comedi.runt.
ἐφάλλομαι.μ.ουμαι.π.λμαι.
Inſilio.impetum facio.
ἐφανερώθην.oſtenſus ſum.apparui
ἐφανέρωσα.manifeſtaui.
ἐφάνην.Apparui.
ἐφάπαξ.ſemel.
ἔφασκον.affirmabam.ant.
ἐφεισάμην.peperci.
ἐφέλκω.μ.ξω.π.χα.attraho.
ἐφέξω.Intendam.
ἐφερόμην.Ferebar.
ἔφερον.ferebam.portabam.ant.
ἐφέστηκα.inſtiti.preſes fui.aſtiti.
ἐφεστώς.ωτος.ὁ.Poſtq̃ aſtitit.
inſtitit.preſes fuit.
ἐφευρετής.ου.ὁ.Inuentor.
ἐφημερία.ας.ἡ.Regio.tribus.mini
ſterium diei.
ἐφήμερος.α.ον.quottidianus.a.uꝫ
ἔφην.dixi.
ἔφθασα.preueni.
ἐφθεγξάμην.locutus ſum.
ἔφθειρα.corrupi.
ἐφικέσθαι.perueniſſe.conſecutũ fuiſſe.
ἐφικνέομαι ⁊ ἐφικνοῦμαι.μ.ξο=
μαι.π.ιγμαι.Peruenio.Conſe
quor.adipiſcor. ⌊fui.
ἐφίλησα.amaui.oſculatꝰ fui.conſue
ἐφιλίασα.amicꝰ fui.amicitiã habui
ἐφίλουν.Amabam.ant.oſculabar.
antur.aſſuetus eram.ant.
ἐφιμώθην.obmutui.
ἐφίμωσα.obmuteſcere feci.
ἐφίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.inſto
ἐφίστημι.μ.σω.π.κα.Aſto.ſup=
ſto.appareo.inſto.
ἐφοβήθην.Timui.
ἐφοβούμην.Timebam.
ἐφόβουν.Terrebam.ant.

ἐφόνευσα.occidi.
ἐφόρεσα.portaui.
ἐφόσον.Quandiu.
ἔφραξα.Obturaui.ſepiui.
ἐφρόνησα.Sapiens fui.
ἐφρόνουν.Sapiebam.ant.
ἐφρουρούμην.Cuſtodiebar.
ἐφρούρουν.cuſtodiebam.ant.
ἐφρύαξα.fremui.
ἐφύβριστος.η.ον.cõtumelioſꝰ.a.ũ
ἔφυγον.fugi.runt.
ἐφύλαξα.cuſtodiui.
ἐφυλαξάμην.Cuſtodiui.cuſtodi=
tus ſuꝫ.ſeruaui.ſeruatus ſum.
ἐφυλάχθην.ſeruatus fui.
ἐφυσιώθην.inflatus ſum.
ἐφύτευον.plantabam.ant.
ἐφύτευσα.plantaui.
ἐφώνησα.vocaui.clamaui.
ἐφωνησάμην.clamaui.vocaui.
ἐφώνουν.clamabã.vocabam.ant.
ἐφώτισα.illuminaui.
ἐφωτίσθην.illuminatus ſum.
ἔχαιρον.gaudebam.ant.
ἐχαλάσθην.Demiſſus ſubmiſſus
ἐχάραξα.Sculpſi. ⌊deiectus fui.
ἐχάρην.gauiſus fui.
ἐχαρισάμην.donaui.gratificatꝰ ſũ.
ἐχαρίσθην.gratia impletus ſum.
ἐχαρίτωσα.gratia impleui.
ἔχθιστος.η.ον.inimiciſſimus.a.uꝫ.
ἔχθρα.ας.ἡ.inimicitie.arum.
ἐχθραίνω.μ.νω.π.κα.Inimiciti=
as exerceo.inimicus ſum.
ἐχθρός.α.ον.inimicus.a.um.
ἐχθρότατος.η.ον.inimiciſſimꝰ.a.ũ
ἔχιδνα.ης.ἡ.Vipera.
ἔχις.εως.ἡ.Vipera.
ἐχλεύαζον.irridebã.ſubſãnabã.ãt.
ἔχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι.Teneor
ab aliqua re.adhereo illi.
ἐχόμενος.η.ον.Conſequens.proxi
mus.vicinus.a.um.
ἐχορήγησα.prebui.ſuppeditaui.
ἐχορτάσθην.Saturatus fui.
ἐχρηματίσθην.oraculo monitꝰ fui.
ἐχρησάμην.Vſus ſum.
ἔχρισα.vnxi.
ἐχρισάμην.vnctus fui.vnxi.
ἐχρώμην.vtebar.
ἔχω.μ.ξω.π.κα.Habeo.poſſum.
ἐχωρίσθην.diuiſꝰ ſciſſus fui.diſceſſi.
ἐψευδομαρτύρουν.falſũ teſtõi
ἐψευσάμην.mẽtitꝰ ſũ. ⌊uꝫ dicebã.ãt
ἐψευσάμην.mentitus ſum.

ἐψηλάφησα.cõtrectaui.palpaui.
ἐψώμισα.alui.paui.
ἑωθινός.η.ον.matutinus.a.um.
ἑώρακα.Vidi.
ἑωράκειν.Videram.
ἑωρακέναι.Vidiſſe.
ἑωρακώς.οτος.ὁ.poſtquam vidit.
ἑώρων.Videbam.ant.
ἕως.vſqꝫ.
ἕως κάτω.vſqꝫ deorſum.
ἕως πότε.vſqꝫ quo.
ἕως ὅτου.Dum.quoad.
ἕως οὗ.donec.
ἕως τοῦ νῦν.Vſqꝫ nunc.
ζάω ⁊ ζῶ.μ.σω.π.κα.Viuo.
ζεστός.η.ον.calidꝰ.feruidꝰ.a.um.
ζεῦγος.εος.το.Iugum.par.
ζευκτηρία.ας.ἡ.iunctura.
ζέω ⁊ ζῶ.μ.σω.π.κα.ferueo.
ζῇ.Viuit.
ζῆλος.ου.ὁ.zelus.emulatio.
ζηλόω ⁊ ζηλῶ.μ.σω.π.κα.zelo.e
mulor.imitor.
ζήλωσις.εως.ἡ.zelus
ζηλωτής.ου.ὁ.zelotes.emulator.i=
mitator.
ζημία.ας.ἡ.detrimentum.damnum.
ζημιόω ⁊ ζημιῶ.μ.σω.π.κα.pu
nio.mulcto.damnifico.
ζήσας.αντος.ὁ.poſtq̃ vixit.
ζητέω ⁊ ζητῶ.μ.σω.π.κα.Quero.
ζήτημα.ατος.το.queſtio.inquiſitio
ζήτησις.εως.ἡ.queſtio.
ζιζάνια.ας.ἡ.zizania.
ζόφος.ου.ὁ.tenebre.arum.
ζυγός.ου.ὁ.Iugum.
ζυγοσταθμος.η.ον.Quod appẽ
ζύμη.ης.ἡ.fermẽtũ. ⌊dit̃ i ſtatera.
ζυμόω ⁊ ζυμῶ.μ.σω.π.κα.fermẽ
ζῶ.Viuo.viuam. ⌊to.as.
ζωγραφία.ας.ἡ.pictura.
ζωγρέω.⁊ ζωγρῶ.μ.σω.π.κα.
Venor.capio.capio viuum.
ζωή.ης.ἡ.Vita.
ζῶν.ῶντος.ὁ.Viuens.
ζώνη.ης.ἡ.zona.
ζώννυμι.μ.σω.π.κα.Cingo.
ζωννύω.μ.σω.π.κα.cingo.
ζωογονέω ⁊ ζωογονῶ.μ.σω.π.
κα.Viuifico.
ζωοποιέω ⁊ ζωοποιῶ.μ.σω.π.
κα.Viuifico.
ζῶσα.ης.ἡ.Que viuit.
ζώσω.Cingam.
ζωτικός.η.ον.Vitalis.e.

Digitized by Google

ἢ.aut.vel.quam.niſi.an. potiuſq̃.ma giſq̃. ⌈dumq̃.quã.
ἡ.Cui.femini.gener. quatenus.ſecun=
ἦ.profecto.ſit.fuerit.
ἤγαγον.duxi.runt.
ἠγαλίασα.letatus fui.
ἠγαλλιασάμην.exultaui.
ἠγανάκτησα.indignatus ſum. con queſtus ſum. ⌈rebã.ãt.
ἠγανάκτουν. Querebar.moleſte fe
ἠγαπήθην.Amatus fui.
ἠγαπηκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ amauit.
ἠγαπημένος.η.ον. amat⁹.dilect⁹.
ἠγάπησα.amaui. ⌊a.um.
ἠγάπων.amabam.ant.
ἠγγάρευσα.coegi tanq̃ prefectus. vim feci.
ἤγγιζον.appropinquabam.ant.
ἤγγικα.appropinquaui.
ἤγγισα.appropinquaui.
ἤγειρα.Suſcitaui.
ἡγεμονεύω.ω.σω.κα. Sũ pre ſes vel princeps.
ἡγεμονία.ας.ἡ.principatus.impiũ
ἡγεμών.ονος.ὁ.princeps.dux.
ἡγέομαι ꝛ ἡγοῦμαι. μ. σομαι. ω.ημαι.Dux ſum.puto.
ἠγέρθην.excitat⁹ ſũ.ſurrexi.
ἡγίασα.Sanctificaui.
ἡγιάσθην.ſanctificatus ſum.
ἡγίασμαι.ſanctificatus ſum.
ἡγιασμένος.η.ον.ſcĩficatus.a.ũ.
ἡγνικώς.οτος.ὁ. poſtquam ſancti ficauit.purgauit.caſtificauit.
ἡγνισμένος.η.ον.ſcĩficat⁹.purifica
ἠγνόησα.ignoraui. ⌊tus.a.um
ἠγνόουν.ignorabam.ant.
ἠγόμην.ducebar.
ἠγόραζον.emebam.ant.
ἠγόρασα.Emi.
ἠγοράσθην.Emptus ſum.
ἠγορασμένος.η.ον.Emptus.a.ũ.
ἡγούμενος.η.ον.dux. prepoſitus.
ἠγρύπνησα.Vigilaui.
ἠγωνιζόμην.decertabã.decertarẽ.
ἠγώνισμαι.pugnaui.certaui.cõtẽdi
ἡ δὲ.Illa autem.
ἥδε.Hec.
ᾔδειν.ſciueram.ſciſſem.
ἡδέως.iucunde libenter.
ἤδη.Iam. ⌈grauatus.a.ũ.
ἠδικημένος.η.ον.iniuriã paſſ⁹. leſus
ἠδίκησα.leſi.offẽdi.iniuriam feci.
ἥδιστος.η.ον. Dulciſſimus iucun diſſimus.a.um.

ἥδομαι.μ.σομαι.π.μαι. letor.de lector.
ἡδονή.ης.ἡ.voluptas.vitium.
ἠδυνάμην.potui.
ἠδυνήθην.potui.
ἡδύνω.ω.νῶ.π.κα. Dulcoro.as. Dulce aliquid facio.
ἡδύοσμον.ου.το. menta herba.
ἡδύς.εος.ὁ.dulcis.e.
ἠθέλησα.Volui.
ἦθος.εος.το.Mos.
ἧκα.Miſi.
ἠκαιρούμην.occupatus eram.
ἤκμασα.florui.vigui.maturui.
ἠκολούθησα.Secutus ſum.
ἠκολούθουν.ſequebar.ſequebãtur
ἤκουσα.audiui.
ἤκουον.audiebam.ant.
ἠκούσθην.auditus fui.
ἠκούτισα.audire feci.
ἠκριβάσθην.Diligenter examinat⁹ fui.approbatus fui.
ἠκρίβωσα.diligenter didici.
ἠκύρωσα.irritum feci. anihilaui.
ἥκω.μ.ξω.π.χα.Venio.
ἡλάμην.deſilij.inſilij.
ἠλαττώθην.diminutus fui.
ἠλαττωμένος.η.ον. Minoratus. diminutus.a.um.
ἠλάττωσα.minui. inferiorem feci.
ἠλαττόνησα.defui.minus fui.
ἠλαυνόμην.agebar. impellebar.
ἠλεήθην.recept⁹ ſũ in miſericordiã.
ἠλεημένος.η.ον. Qui miſericordiã adeptus eſt.a.um.
ἠλέησα. Miſertus fui.
ἤλειφον.vngebã.ant.vnxi. runt.
ἤλειψα.vnxi.
ἠλευθέρωσα.libertatem dedi.liber tate donaui.
ἦλθον.veni.runt.
ἡλικία.ας.ἡ.Statura.etas.
ἡλίκος.η.ον.quantus.a.um.
ἥλιος.ου.ὁ.Sol.
ἡλκωμένος.η.ον.vlceroſus.a.um.
ἤλλαξα.mutaui.commutaui.
ἠλλοίωσα.mutaui.alienaui.
ἠλλόμην.exiliebam.
ἧλος.ου.ὁ.clauus.
ἤλπιζον.Sperabam.ant.
ἤλπικα.Speraui.
ἠλπικέναι.ſperauiſſe.
ἠλπικώς.οτος.ὁ.poſtq̃ ſperauit
ἤλπισα.Speraui.
ἡμάρτανον.peccabam.ant.

ἡμάρτηκα.peccaui.
ἥμαρτον.peccaui.runt.
ἡμᾶς.nos.accuſat.
ἡμεῖς.nos.nomina.
ἠμέλησα.neglexi.
ἤμελλον.Futurus eram.ant.
ἦμεν.fuimus.
ἡμέρα.ας.ἡ.dies.
ἡμερόω ꝛ ἡμερῶ.ω.σω.π.κα. manſuefacio.
ἡμέτερος.α.ον.noſter.a.um.
ἤμην.Fui.fueram.eram.
ἡμιθανής.εος.ὁ.ἡ.ſemimortu⁹.a.ũ
ἡμίθνητος.η.ον.Semimortu⁹.a.ũ.
ἡμῖν.nobis.
ἥμισυ.εος.το.Dimidium.
ἡμιώριον.ου.το.ſemihora.dimidi um hore. ⌈auxiliũ tuli.
ἠμυνάμην.Vltionem feci.vidicaui.
ἠμφιεσμένος.η.ον.veſtitus.a.um.
ἡμῶν.noſtrũ.geni.plu.pnois ἐγώ.
ἦν.eram.fui.erat fuit.
ἥν.quam.acu.ſing.femini. generis.
ἠνάγκαζον.cogebam.ant.
ἠνάγκασα.compuli.coegi.
ἠναγκάσθην.coactus ſum.
ἤνεγκα.tuli.
ἤνεγκον.attuli.runt.
ᾔνεσα.laudaui.
ἠνεσχόμην.ſuſtinui.toleraui.
ἠνέχθην.allatus fui.
ἠνεώχθην.apertus fui.
ἠνοίγην.apertus fui.
ἤνοιξα.Aperui.
ἠνοίχθην.apertus fui.
ἠντληκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ hauſit.
ἠξίουν.rogabã. dignũ putabã. ant.
ἠξίωσα.rogaui.dignum reputaui.
ἠξίωμαι.rogatus fui.dignus. repu= tatus fui.
ἠπατήθην.deceptus fui.
ἠπείθησα.non credidi.
ἠπείθουν.non credebam.ant.
ἠπείλουν.minabar.antur.
ἤπιος.α.ον.Manſuetus. mitis.con trarius bellicoſo.
ἠπίστησα.non credidi.
ἠπίστουν.non credebam.ant.
ἠπόρουν. Dubitabam. impotens inops eram.ant.
ἡπτόμην.Tangebam.
ἦρα.Tuli.accepi.abſtuli.
ἠρδαλωμένος.η.ον.Pollutus.le proſus.fuligine repletus.a. um.
ἠρέθισα.puocaui.irritaui.incitaui.

ἤρεμος.η.ον.quietus.tacitus.a.um
ἤρεσα.placui.
ἤρεσκον.placebam.ant.
ἠρέτισα.amaui.exoptaui.elegi.
ἠρημώθην.deſolatus.ſolus factus ſu.
ἠρημωμένος.η.ον.Deſolatus.ſolitarius factus. a.um.
ἠρήμωσα.ſolitarium aliquid feci.
ἤρθην.ſublatus fui.
ἠριθμήμαι.numeratus fui.
ἠριθμημένος.η.ον.numerat⁹.a.um
ἠρίστησα.pranſus fui.
ἤρκησα.Satiſfeci.ſatiſfui.
ἠρμένος.η.ον.ſublatus.a.um.
ἡρμοσάμην.aptaui.Conglutinaui.
ἤρνημαι.negaui.
ἠρνημένος.η.ον.poſtq̃ negauit.
ἠρνησάμην.negaui.
ἠρνούμην.negabam.
ἠρξάμην.cepi.incepi.
ἡρπάγην.raptus fui.
ἥρπασα.rapui.
ἠρτυμένος.η.ον.conditus.a.um.
ἠρχόμην.veniebam.
ἠρώτησα.rogaui.interrogaui.
ἠρώτων.rogabam.ant.
ἧς.Cuius.articulus poſtpoſitiu⁹.f.g.
ἦς.fuiſti.eras.fueris.
ἧσα.emiſi.
ἦσαν.fuerunt.erant.
ἠσέβησα.impie egi.impius fui.
ἦσθα.eras.fuiſti.
ἠσθένησα.egrotaui.infirmus.impotens fui.
ἠσθένουν.Egrotabam.infirmus.ĩpotens eram.ant.
ἤσθιον.manducabam.ant.
ἠσθόμην.Senſi.
ἠσπαζόμην.ſalutabam.
ἠσπασάμην.ſalutaui.
ἠστόχησα.excidi.aberraui.
ἡσυχάζω.μ.σω.π.κα.taceo.
ἡσυχία.ας.ἡ.Silentium.
ἡσύχιος.α.ον.Tacitus.a.um.
ἠσφαλισάμην.muniui.cuſtodiui.
ἠτάκτησα.Inquietus fui.praue ⁊ inique egi.
ἤτηκα.petiui.
ἤτησα.petiui.
ἠτησάμην.petiui.petitus fui.
ἠτιμάσθην.inhonoratus fui.
ἠτιμωμένος.η.ον.inhonorat⁹.a.ũ.
ἥτις.que.ſingul.num.
ἡτοίμασα.paraui.
ἡτοίμασμαι.paratus fui.
ἡτοιμασμένος.η.ον.paratus.a.ũ.
ἠτούμην.petebar
ἡττάομαι.⁊ ἡττῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.vincor.profligor.
ἥττημα.ατος.το.deuictio.pfligatio
ἥττων.ονος.ὁ.ἡ.Minor.us.
ἤτω.Sit.
ηὐδόκησα.Volui.bene complacui.letatus ſum.
ηὐλιζόμην.Diuertebam.habitabã.morabar.degebam.
ηὔλισα.tibia cecini.
ηὐλίσθην.manſi.habitaui.
ηὐλόγουν.benedicebam.ant.
ηὐξάμην.optaui.precatus ſum.
ηὔξανον.Creſcebam.ant.creui.creſcere feci.runt.
ηὔξησα.creui.
ηὐφράνθην.Letatus fui.
ηὐχαρίστουν.gratias agebam.ant
ηὐχόμην.optabam.precabar.
ἠφανισμένος.η.ον.Deletus.euerſus.e medio ſublatus.a.um.
ἤφιον.Sinebam.ant.
ἠχέω.⁊ ἠχῶ.μ.σω.π.κα.ſono.as.
ἤχθην.ductus fui.
ᾐχμαλώτευσα.captiuaui.captiuum duxi.
ᾐχμαλώτισα.captiuaui.
ἦχος.εος.το.ſonus.fama.
ἠχρειώθην.inutilis factus ſum.
ἡψάμην.Tetigi.
θάλασσα.ης.ἡ.mare.pontus.
θάλπω.μ.ψω.π.φα.foueo.refocillo.
θαμβέω.⁊ θαμβῶ.μ.σω.π.κα.Deum timeo.admiror.
θάμβος.εος.το.pauor.ſtupiditas.admiratio magna.
θανάσιμος.η.ον.mortifer.letalis.e
θανατηφόρος.α.ον.Letifer.mortifer.letalis.e.
θάνατος.ου.ὁ.Mors.
θανατόω.⁊ θανατῶ.μ.σω.π.κα.Interficio.interimo.
θάπτω.μ.ψω.π.φα.Sepelio.
θαρρέω.⁊ θαρρῶ.μ.σω.π.κα.cõfido.fido.fiduciã habeo.bono aĩo ſũ
θαρσέω.⁊ θαρσῶ.μ.σω.π.κα.confido.fido.bono animo ſum.
θάρσος.εος.το.fiducia.audacia.
θαυμάζω.μ.σω.π.κα.admiror.
θαυμάσιος.α.ον.mirabilis.e.
θαυμαστός.η.ον.mirabilis.e.
θαυμαστόω.⁊ θαυμαστῶ.μ.σω.π.κα.In admirationẽ verto.ad mirari facio.
θεά.ας.ἡ.dea.
θεαθῆναι.viſum fuiſſe.
θεάομαι.⁊ θεῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Video. Spectaculum fio.
θεατρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.
θέατρον.ου.το.ſpectaculum.
θεία.ας.ἡ.diuinitas.
θεία.ας.ἡ.amita.
θεῖναι.poſuiſſe.
θειώδης.εος.ὁ.ἡ.ſulfureus.a.um.
θεῖον.ου.το.ſulfur.diuinitas.
θεῖος.α.ον.diuinus.a.um.
θεῖος.ου.ὁ.Auunculus.
θειότης.τος.ἡ.diuinitas.
θείς.εντος.ὁ.poſtq̃ poſuit.
θέλημα.ατος.το.Voluntas.
θέλησις.εως.ἡ.Voluntas.
θέλω.μ.σω.π.κα.Volo.
θέμα.τος.το.poſitio.
θεμέλιον.ου.το.fundamentum.
θεμελιόω.⁊ θεμελιῶ.μ.σω.π.κα.fundo.as.
θέμενος.η.ον.poſtq̃ poſuit.
θεοδίδακτος.η.ον.doct⁹ a deo.a.ũ
θεομαχέω.⁊ θεομαχῶ.μ.σω.π.κα.pugno contra deum.reſiſto voluntati diuine.
θεομάχος.η.ον.repugnans deo.
θεόπνευστος.η.ον.A deo inſpiratus.a.um.
θεός.ου.ὁ.ἡ.deus.dea.
θεοσέβεια.ας.ἡ.pietas.cultus erga deum.
θεοσεβής.εος.ὁ.ἡ.pius religioſus.a.um
θεοστυγής.εος.ὁ.ἡ.odibilis deo.e
θεότης.ητος.ἡ.diuinitas.
θεραπεία.ας.ἡ.ſãitas.cult⁹.familia.
θεραπεύω.μ.σω.π.κα.Medeor.colo.veneror.ſeruio.letifico.
θερίζω.μ.σω.π.κα.Meto.
θερισμός.ου.ὁ.Meſſis.
θεριστής.ου.ὁ.Meſſor.
θερμαίνω.μ.νω.π.κα.calefacio.
θέρμη.ης.ἡ.calor.
θερμότης.ητος.ἡ.calor.
θέρος.εος.το.Eſtus.calor.
θές.pone.
θέσθε.ponite.
θέσις.εως.ἡ.poſitio.
θεσμός.ου.ὁ.poſitio.lex.
θέσο.pone.
θεωρέω.⁊ θεωρῶ.μ.σω.π.κα.aſpicio.torũ.
θεωρία.ας.ἡ.ſpectaculũ.cõſideratio ſpeculatio.
θήκη.ης.ἡ.Theca.Vagina.repoſitorium.
θηλάζω.μ.σω.π.κα.lacto.ſugo.
θήλεια.ας.ἡ.femina.

Digitized by Google

θῆλυ.εος.το.Femininum.
θημωνία.ας.ἡ.Cumulus.
θήρ.ρος.ὁ.Fera.
θήρα.ας.ἡ.Venatio.
θηρεύω.μ.σω.π.κα.venor.
θηρευτής.ου.ὁ.venatori⁹.venator.
θηριομαχέω.τ θηριομαχῶ.μ.σω.π.κα.Cum beſtijs pugno.
θηρίον.ου.τό.Beſtia.fera.
θησαυρίζω.μ.σω.π.κα.Theſaurizo.repono.
θησαυρός.ου.ὁ.theſaur⁹.repoſitorium.
θήσω.ponam.
θίγω.μ.ξω.π.χα.Tango.
θλάω.τ θλῶ.μ.σω.π.κα.frango
θλίβω.μ.ψω.π.φα.premo.
θλίψις.εως.ἡ.tribulatio.preſſura.
θνήσκω.μ.ουμαι.π.κα.morior.
θνητός.η.ον.Mortalis.e.
θοίνας.ου.ὁ.deuorator.
θορυβέω.τ θορυβῶ.μ.σω.π.κα.Turbo.tumultuor.
θόρυβος.ου.ὁ.Tumultus.
θρασύς.εος.ὁ.Audax.
θραῦσις.εως.ἡ.commotio.fractio.
θραύω.μ.σω.π.κα.Frango.
θρέμμα.τος.το.pecus.
θρηνέω τ θρηνῶ.μ.σω.π.κα.Lamentor.lugeo.
θρῆνος.ου.ὁ.luctus.eiulatus.
θρησκεία.ας.ἡ.religio.
θρησκεύω.μ.σω.π.κα.colo.adoro
θρῆσκος.η.ον.religioſus.a.um.
θριαμβεύω.μ.σω.π.κα.triũpho.in triumphum duco.
θρίξ.χος.ἡ.pilus.capillus.
θροέομαι.τ θροοῦμαι.μ.σομαι π.μαι.turbor.moueor.
θρόμβος.ου.ὁ.Gutta.
θρόνος.ου.ὁ.thronus.ſedes.
θροῦς.ου ὁ.tumultus.
θυγάτηρ.ος.ἡ.filia.
θυγάτριον.ου.το.filiola.
θύινος.η.ον.Thyinus.a.um.hoc ē. ex thya arbore.
θυμηρέστερος.α.ον.Gratior.acceptior.us.
θυμίαμα.ατος.το.ſuffimētũ.euaporatio.aromatizatio.
θυμιατήριον.ου.το.turibulum.
θυμιάω.τ θυμιῶ.μ.σω.π.κα.ſuffio.aromatizo.
θυμομαχέω.τ θυμομαχῶ.μ.σω.π.κα.iratus ſum.indignor.
θυμόομαι.τ θυμοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.iraſcor.
θυμός.ου.ὁ.ira.furor.animus.
θυμώδης.εος.ὁ.ἡ.Furioſus.pronus ad iram.iracundus.a.um.
θύρα.ας.ἡ.oſtium.
θυρεός.ου.ὁ.Scutum.
θυρίς.ιδος.ἡ.Fores.
θύρωμα.ατος.το.ianua.
θυρωρός.ου.ὁ.ἡ.Janitor.vel ianitrix.
θυσία.ας.ἡ.Sacrificium.victima.
θυσιάζω.μ.σω.π.κα.Sacrifico.
θυσιαστήριον.ου.το.Altare.ſacrificatorium.
θύω.μ.σω.π.κα.ſacrifico.imolo.occido.
θῶ.ponam.ponerem.
θώραξ.κος.ὁ.lorica.pect⁹.thorax.
ἴαμα.ατος.το.Curatio.ſanatio.remedium.requies.
ἰάομαι.τ ἰῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Medeor.ſano.
ἴασις.εως.ἡ.Sanitas.
ἴασπις.δος.ἡ.iaſpis.lapis p̄cioſus
ἰατρός.ου.ὁ.Medicus.
ἴδε.Ecce.
ἰδέα.ας.ἡ.Aſpectus.
ἰδεῖν.Vidiſſe.
ἴδετε.Videte.
ἴδιος.α.ον.proprius.a.um.
ἰδιώτης.ου.ὁ.Jndoctus.priuatus.plebeius.idiota.
ἰδού.Ecce.
ἱδρώς.ωτος.ὁ.Sudor.
ἴδω.Videam.videro.
ἰδών.οντος.ὁ.poſtquam vidit.
ἱερατεία.ας.ἡ.Sacerdotium.
ἱεράτευμα.ατος.το.Sacerdotiũ
ἱερατεύω.μ.σω.π.κα.ſacerdotio fungor.
ἱερεύς.εος.ὁ.ſacerdos.
ἱερόν.ου.το.Templum.
ἱεροπρεπής.εος.ὁ.ἡ.Sanctus.ſanctis.decens.
ἱερός.α.ον.Sacer.a.um.
ἱεροσυλέω.τ ἱεροσυλῶ.μ.σω.π.κα.Sacra furor.ſacrilegiũ cōmitto.
ἱερόσυλος.η.ον.Sacrilegus.a.um
ἱερωσύνη.ης.ἡ.Sacerdotium.
ἵημι.μ.σω.π.κα.Mitto.
ἱκανός.η.ον.Dignus.ſufficiens.multus.a.um.
ἱκανότης.τος.ἡ.Sufficientia.abundantia.
ἱκανόω.τ ἱκανῶ.μ.σω.π.κα.Jdoneum τ ſufficientem facio.
ἱκετεία.ας.ἡ.Supplicatio.
ἱκετεύω.μ.σω.π.κα.Supplico.
ἱκετηρία.ας.ἡ.Supplicatio.
ἱκέτης.ου.ὁ.Supplex.
ἰκμάς.δος.ἡ.Humor.
ἱλαραίνω.μ.νω.π.κα.Exhilaro.letifico.as.
ἱλαρός.α.ον.Letus.a.um.hilaris.e
ἱλαρότης.τος.ἡ.hilaritas.letitia.
ἱλαρόω.τ ἱλαρῶ.μ.σω.π.κα.Exhilaro.letifico.
ἱλαρύνω.μ.σω.π.κα.Exhilaro.letifico.
ἱλάσκομαι.μ.σομαι.π.μαι.propitius ſum.
ἱλασμός.ου.ὁ.propitiatio.
ἱλαστήριον.ου.το.Propitiatio.purgamentum.
ἵλεως.ω.ὁ.ἡ.propitius.a.
ἱμάντωσις.εως.ἡ.Contextus.inuerio.colligatio.
ἱμάς.αντος.ὁ.Lorum.corrigia.
ἱματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Induor.veſtior.
ἱμάτιον.ου.το.veſtis.
ἱματισμός.ου.ὁ.veſtimētũ.veſtit⁹
ἱμείρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Deſidero.
ἵνα.vt.
ἱνατί.Vt quid.cur.
ἴνδαλμα.τος.το.ſimulachrum.
ἰοβόλος.η.ον.Veneneſus.qui venenum emittit.
ἰόομαι.τ ἰοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Eruginē cōtraho.erugine cōſumor.
ἰός.ου.ὁ.venenũ.erugo metallorũ.
ἱππεύς.εος.ὁ.Eques.
ἵππος.ου.ὁ.equus.
ἶρις.δος.ἡ.Arcus celeſtis tempore pluuie.
ἰσάγγελος.ου.ὁ.equalis angelis
ἴσημι.cognoſco.ſcio.
ἴσθι.eſto.mane.
ἴσος.η.ον.equalis.par.
ἰσότης.τος.ἡ.Equalitas.
ἰσότιμος.η.ον.Equalis honoris.e.
ἰσόψυχος.η.ον.Vnanimis.e.
ἱστάω.τ ἱστῶ.μ.σω.π.κα.Conſtituo.ſtatuo.
ἵστημι.μ.σω.π.κα.Statuo.ſtare facio.conſiſto.ſto.
ἵστησα.ſtatui.
ἱστορέω.τ ἱστορῶ.μ.σω.π.κα.Video.narro.
ἰσχυρός.α.ον.Fortis.e.
ἰσχυρότερος.α.ον.Fortior.us.
ἰσχύς.υος.ἡ.Fortitudo.vis.
ἰσχύω.μ.σω.π.κα.Poſſum.valeo
ἴσως.Forte.

Digitized by Google

ἰχθύδιον.ου.τὸ.piſciculus.
ἰχθύον.ου.τὸ.piſcis.
ἰχθύς.υος.ὁ.piſcis.
ἰχνευτής.ου.ὁ. Qui per aliena veſtigia vadit.
ἰχνεύω.μ.σω.π.κα. inueſtigo.
ἴχνος.εος.τὸ.veſtigium.
ἰῶτα.Iota littera greca.
καγώ.⁊ ego.
κάζω.μ.σω.π.κα. Pulcher ⁊ ornatus ſum.orno.
καθά.ſicut.quẽadmodũ.
καθαίρεσις.εως.ἡ.deſtructio.
καθαιρέω.⁊ καθαιρῶ.μ.σω.π.κα.deſtruo.depono.demitto.
καθαίρω.μ.ρω.π.κα.purgo.
καθάπερ.quemadmodum.
καθάπτω.μ.ψω.π.φα. inuado.
καθαρίζω.μ.σω.π.κα. Mundo. purgo.
καθαριότης.τος.ἡ.puritas.pulchritudo.mundítia.
καθαρισμός.ου.ὁ.emundatio.purgatio.
καθαρός.α.ον. Mundus.a.um.
καθαρότης.τος.ἡ.emundatio. purgatio.
καθέδρα.ας.ἡ. Cathedra. Sella. Sedes.
καθέζομαι.μ.ουμαι.π.μαι.ſedeo.
καθεῖλον.depoſui.deſtruxi.runt.
καθείς.νος.ὁ.ſingulus. vnuſquiſq;.
καθέκαστα.ſigillatim.
καθελεῖν.Depoſuiſſe.deduxiſſe.demiſiſſe.deſtruxiſſe.
καθέλω.depoſuero.demiſero.
καθελών.οντος.ὁ.Poſtq̃ depoſuit.deſtruxit.
καθέν.νος.τὸ.ſingula.
καθεξῆς.ex ordine.deinceps.
καθεύδω.dormio.
καθεύρεμα.τος.τὸ.iuẽtio. inuẽtũ.
καθηγητής.ου.ὁ.Ductor.dux. magiſter.princeps.
καθῆκα.demiſi.ſubmiſi.
καθήκει.decet.conuenit.
καθῆκεν.decet.oportet.
καθῆκον.οντος.τὸ. Conueniens. conſentaneum.quod decet.
κάθημαι.ſedeo.
καθήμενος.η.ον.ſedens.
καθημέραν.quottidie
καθημερινός.η.ον.quottidianꝰ.a.ũ
καθῆψα.inuaſi.
καθιέμενος.η.ον. demiſſus. a.um.
καθίζω.μ.σω.π.κα. ſedeo.ſedere facio.
καθίημι.μ.σω.π.κα.demitto.ſubmitto.
καθίπταμαι.μ.σομαι.π.μαι.deorſum volo.
καθίστημι.μ.σω.π.κα.conſtituo.
καθιστάω.⁊ καθιστῶ.μ.σω.π.κα deduco.
καθόλου.oĩno.gñaliter.
καθοπλίζω.μ.σω.π.κα.armo.armis munio.
καθοράω.⁊ καθορῶ.μ.σω.π.κα. conſpicio.video.
καθόσον.quatenꝰ. in quãtũ.quanto.
καθότι.quia.eo quod.
κάθου.ſede.
καθυστερίζω.μ.σω.π.κα. Defraudor.
καθωπλισμένος.η.ον. armatꝰ.a.ũ
καθώς.Ut.ſicut.
καί.Et.
καίγε.Et.etſi.quamuis.
καινίζω.μ.σω.π.κα.inouo.renouo
καινός.η.ον.Nouus.a.um.
καινότερος.α.ον. recentior.iunior.
καινότης.ητος.ἡ.nouitas.
καίπερ.quamuis.quanquam.
καιρός.ου.ὁ.Tempus.
καίτοι.atqui.etquidem.
καίτοιγε.quamuis.quanquam.
καίω.μ.σω.π.κα.cõburo. accendo.
κακεῖ.et illic.
κακεῖθεν.et illinc.
κακεῖνος.η.ον.⁊ ille.a.ud.
κακία.ας.ἡ.malignitas.malitia.erũna
κακοεξία.ας.ἡ.infortuniũ.malus ſtatꝰ
κακοήθεια.ας.ἡ. malꝰ mos.malignitas.
κακολογέω.⁊ κακολογῶ.μ.σω π.κα.male loquor.maledico.
κακόμοχθος.η.ον.Qui vanũ ⁊ malum laborem perpetitur.
κακοπάθεια.ας.ἡ.erũna.infelicitas
κακοπαθέω.⁊ κακοπαθῶ.μ.σω. π.κα.laboro.erumnas tolero.
κακοπάθητος.η.ον.q̃ mala paſſꝰ ẽ.
κακοποιέω.⁊ κακοποιῶ. μ. σω. π.κα.malefacio.
κακοποιός.ου.ὁ.malefactor.
κακοπραγία.ας.ἡ.Infelicitas.aduerſitas.malignitas.
κακότεχνος.η.ον.fraudulẽtus.a.ũ.
κακοῦργος.ου.ὁ.malefactor.nocẽs
κακουχέομαι.⁊ κακουχοῦμαι. μ.σομαι.π.μαι. laboro. triſtor.
κακόω.⁊ κακῶ.μ.σω.π.κα. male tracto.affligo.ad malũ prouoco.
κακῶς.male.
κάκωσις.εως.ἡ.afflictio.
καλαμάομαι.⁊ καλαμῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.colligo ſpicas poſt meſſores.
καλάμη.ης.ἡ.ſtipula.
κάλαμος.ου.ὁ.arundo.
καλέω.⁊ καλῶ.μ. σω.π.κα.voco.
καλλιέλαιον.ου.τὸ. Oliua legitima.ad differentiam ſilueſtris.
καλλιεργέω.⁊ καλλιεργῶ. μ. σω.π.κα.bene operor. iuſta facio.
καλλίων.ονος.ὁ.ἡ.melior.pulchrior.
καλλονή.ης.ἡ. Pulchritudo ſpecies.
κάλλος.εος. τὸ.pulchritudo.
καλοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Doctor bone doctrine.
καλοποιέω.⁊ καλοποιῶ.μ.σω π.κα.Bonum facio.
καλός.η.ον. bonus.a.um.pulcher. honeſtꝰ.a.ũ
καλύπτω.μ.ψω.π.φα.cooperio.
κάλυμμα.ατος.τὸ.velamen.
καλῶς.Bene.
κάμηλος.ου.ὁ.camelus.
κάμινος.ου.ὁ.fornax.caminus.
καμμύω.μ.σω.π.κα.claudo ocl'os
καμοί.⁊ mihi.
κάμπτω.μ.ψω.π.φα.flecto.curuo.
κάμω.laborem.fatiger.
κἄν.Et ſi.quamuis.
κανών.ονος.ὁ.Regula.
καπηλεύω.μ.σω.π.κα. Cauponor.diuendo.negocior.
κάπηλος.ου.ὁ.caupo.diuenditor. negociator.
καπνίζομαι.μ.σομαι.π. μαι. fumigo.
καπνός.ου.ὁ.Fumus.
καρδία.ας.ἡ.cor.
καρδιογνώστης.ου.ὁ.cordiũ cognitor.
καρπόομαι.⁊ καρποῦμαι. μ.σομαι.π.μαι.colligo fructus.
καρπός.ου.ὁ.fructus.
καρποφορέω.⁊ καρποφορῶ.μ σω.π.κα.fructifico. fructum fero.
καρποφόρος.α.ον.fructifer.a.um.
κάρπωσις.εως.ἡ.Libatio. oblatio fructuum.ſacrificium.
καρτάλλος.ου.ὁ.cophinus acutus a parte inferiori.
καρτερέω.⁊ καρτερῶ. μ. σω. π. κα.Suſtineo.
κάρφος.εος.τὸ.feſtuca.
κασσίτηρος.ου.ὁ.Stannum.
κατά.Secundum.contra.iuxta.ab.ſuper.ante.ex.per.coram.
κατάβα.deſcẽde.
καταβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.deſcẽdo.

Digitized by Google

καταβάλλω.μ.λω.π.κα. Deijcio.decido.allido.deprimo.derelinquo.immitto.
καταβαρύνω.μ.νω.π.κα, aggrauo.onero. [dit.
καταβάς. αντος.ό. poſtq̃ deſcen
καταβάσιος.α.ον. Deſcenſorius.a.um.qui deſcendit.
κατάβασις.εως.ή.deſcenſus.
καταβάτω.deſcendat.
καταβέβηκα.deſcendi. [ſcendit.
καταβεβηκώς. οτος.ό.poſtq̃ de
κατάβηθι.deſcende.
καταβῆναι.deſcendiſſe.
καταβήσομαι.deſcendam.
καταβιβάζω.μ.σω.π. κα. Deduco.deprimo. [ſiceratio.
καταβόησις.εως.ή. Clamor vo
καταβολή.ης.ή.conſtitutio.
καταβραβεύω.μ.σω.π.κα.ſeduco
καταβραχύ.paulatim.
καταβρώσκω.μ.σω.π.κα. Comedo.depaſco.
καταβῶ. deſcendam. deſcendero.
κατάγαγε.deduc.effunde.
καταγαγεῖν. Deduxiſſe. detuliſſe ab alto deorſum.
καταγάγω.pducã.deducã.educã.
καταγαγών.οντος.ό. Poſtq̃ pduxit.detulit.deduxit.eduxit.
καταγάλλομαι.gaudeo.
καταγγελεύς.εος.ό. nunciator.
καταγγέλλω.μ.λω.π. κα. Nuncio.as.
καταγέλαστος.η.ον. Ridiculus. ridendus.riſu dignus.a.um.
καταγελάω.τ καταγελῶ.μ.σω π.κα.derideo.
καταγινώσκω. μ.σομαι. ω. κα. Accuſo.reprehendo.
καταγνώμην.ex ſententia.aduer.
καταγνωσθήσομαι.reprehendar. condẽnabor.
κατάγνωσις.εως.ή. Reprehenſio. condemnatio.
καταγράφω. μ. ψω.π.φα. deſcribo.
κατάγω.μ.ξω.π.χα.Subduco.deduco.frango.produco.
καταγωνίζομαι. μ.σομαι.π.μαι Debello.vinco.
καταδαπανάω.τ καταδαπανῶ μ.σω.ω.κα.Conſumo.expendo.
καταδεσμεύω.μ.σω.ω.κα. Ligo.alligo.vicio.

καταδέω.μ.σω.π.κα.Ligo.
κατάδηλος.η.ον.manifeſtus.a.um
καταδικάζω.μ.σω.π.κα. cõdẽno.
καταδίκη.ης.ή.condemnatio.
καταδιώκω.μ.ξω.π. χα. Perſequor.ſector.
καταδουλόω. τ καταδουλῶ. μ.σω.π.κα. Subijcio. in ſeruitutem redigo.
καταδυναστεύω.μ.σω.π.κα.potentia abutor.opprimo.
κατάθεμα.ατος.το. maledictum.
καταθεματίζω.μ.σω.π. κα. Deteſtor.
καταθέσθαι.Depoſitum fuiſſe. Depoſuiſſe.preſtitiſſe.
καταθλίβω.μ.ψω.π.φα. Opprimo.affligo.comprimo.
καταιγίς.δος.ή.procella.
καταισχύνομαι.μ. ουμαι. ω. μαι.Erubeſco.
καταισχύνω.μ.νω.π.κα.Confundo.erubeſcere facio.deturpo.
κατακαήσομαι.ardebo.vrar.[vro
κατακαίω.μ.σω. π. κα. Ardeo.
κατακαλύπτω.μ.ψω.π.φα.Cooperio.velo.
κατακαυθήσομαι.Comburar.
κατκαῦσαι.combuſiſſe.
κατακαύσω.comburam.
κατακαυχάομαι.τ κατακαυχῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Glorior cõtra aliquem.
κατάκειμαι.μ.σομαι.π. μαι. Iaceo.diſcumbo.accumbo.
κατακέκριμαι.Damnatus. condẽnatus ſum.
κατακλάω.τ κατακλῶ.μ.σω.π. κα.Frango.
κατάκλειστος.η.ον. Clauſus.incluſus. a.um.
κατακλείω.μ.σω.π.κα. Claudo. includo.incarcero.
κατακληροδοτέω. τ κατακληροδοτῶ.μ.σω.ω.κα. ſorte diſtribuo.
κατακληρονομέω.τ κατακληρονομῶ.μ.σω.π.κα. Heres alicuius rei ſum.hereditate acquiro. heredem facio. [recumbo.
κατακλίνομαι.μ.νουμαι.π.μαι
κατακλύζω.μ.σω.π.κα.inũdo.
κατακλυσμός.ου.ό.cataclyſmus inundatio.
κατακολουθέω.τ κατακολουθῶ.μ.σω.ω.κα.Sequor.
κατακόπτω.μ.ψω.π.φα. Scindo. [capito
κατακρημνίζω.μ.σω.ω.κα. Pre
κατάκριμα.ατος.το.condẽnatio.
κατακρίνω.μ.νω.π.κα. condẽno.
κατάκρισις.εως.ή. condemnatio. damnatio.
κατακρύπτω.μ.ψω.π.φα. Cooperio.occulto.
κατακυριεύω.μ.σω.π.κα. dñor.
καταλαβόμενος.η.ον. Poſtquã comprehendit.ſciuit.
καταλάβω.cõprehẽdã.ſciã. ſciuero
καταλαλέω. τ καταλαλῶ. μ. σω.π. κα.Detraho. maledico.
καταλαλιά.ας.ή. detractio.
κατάλαλος.ου.ό. detractor. murmurator.
καταλαμβάνω. μ. ψομαι. ω. μμαι.deprehendo.comprehendo. comperio.ſcio.
καταλάμπω.μ.ψω.π.φα. fulgeo.luceo.
καταλανθάνομαι.μ. σομαι. ω. ησμαι.obliuiſcor. [nũero.
καταλέγω.μ.ξω.π.χα. recenſeo.
κατάλειμμα.ατος.το. Reliquie. quod reliquum eſt.
καταλείπω.μ.ψω.π.φα.relinquo.
καταλελειμμένος.η.ον.relict⁹.a.ũ
καταλήσομαι.obliuiſcar.
καταληφθήσομαι.comprehendar
καταλήψομαι.cõprehẽdã. itelligã
καταλιθάζω.μ.σω.π.κα.lapido.as
καταλιμπάνω.relinquo.
καταλιπών.οντος.ό.poſtq̃ reliqt.
καταλλαγή.ης.ή. reconciliatio.
καταλλάττω.μ.ξω.π.χα.reconcilio. [Reputo.connumero.
καταλογίζομαι.μ.σομαι.π.μαι
κατάλοιπος.η.ον.reliquus.a.um.
κατάλυμα. ατος.το.Diuerſoriũ.
κατάλυτος.η.ον.Hoſpes.
καταλύω.μ.σω.π.κα. Soluo.deſtruo.diuerto.
κατάμαθε.diſce conſidera.
καταμανθάνω. μ. σομαι.π. κα. Conſidero.diſco.inſpicio.
καταμαρτυρέω.τ καταμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα. contrateſtificor.
καταμένω.μ.νω.π.κα.maneo.
καταμόνας.ſolus.aduerb.
καταμωκάομαι. τ καταμωκῶμαι.μ. σομαι.ω.ημαι. illudo

irrideo.
καταμαλίσκω.μ.ωσω.π.ωκα. Conſumo.expendo.
καταμαλῶσαι. cōſūpſiſſe.expēdiſſe
καταμαλώσω. conſumā.expendā.
καταμαρκέω.ꝛ καταμαρκῶ. μ. σω.π.κα.Grauis. oneroſus ſum.
καταμεύω.μ.σω.π.κα.annuo.
καταμοέω.ꝛ καταμοῶ.μ.σω.π. κα.Conſidero.
καταμόησις.εως.ἡ. Conſideratio. cogitatio. [κα.peruenio.
καταμτάω.ꝛ καταμτῶ.μ.σω.π.
καταμυγήσομαι.compungar.
κατάμυξις.εως.ἡ. compunctio.
καταμύττω.μ.ξω.π.χα.Compungo.pungo.
καταξιόω.ꝛ καταξιῶ. μ. σω. π. κα.Dignum reputo.dignoꝛ.rogo.
καταπατέω.ꝛ καταπατῶ.μ.σω π.κα.Conculco. [Natio.
κατάπαυσις.εως.ἡ.requies. refocil
καταπαύω.μ.σω.π. κα. Ceſſo. quieſco. ceſſare facio. comprimo. coherceo.
καταπεσώμ.ομτος.ὁ.poſtꝙ̄ procidit. deoꝛſum cecidit.
καταπέτασμα.ατος.τὸ.Uelum.
καταπίμω.μ.σω.π.κα. Abſoꝛbeo. bibo.deglutio.
καταπίπτω.μ.σουμαι.π.κα. procido.deoꝛſum cado.
καταπλέω.μ.σω.π. κα. Nauigo.
καταπληγμός.ου.ὁ. Percuſſio. plaga.
καταποθῶ.abſoꝛbear. deglutiar.
καταπομέομαι.ꝛ καταπομοῦμαι.μ.σομαι. π. μαι. opprimoꝛ.
καταπομτίζω.π.σω.π.κα. Mergo.obruo.precipito in mare.
καταπίω.abſoꝛbeā.deglutiam.
καταπρόσωπομ.e regione.coꝛā.
καταπτήσσω.μ.ξω.π.χα. Timeo.foꝛmido.terreo.
κατάρα.ας.ἡ.maledictio.
καταράομαι.ꝛ καταρῶμαι.μ. σομαι.π.μαι. Maledico.execroꝛ.
κατάρατος.η.ομ.maledictus. a.ū.
καταργέω.ꝛ καταργῶ.μ.σω.π. κα.Occupo.euacuo.ſoluo.
καταριθμέω. ꝛ καταριθμῶ. μ. σω.π.κα.Numero.
καταρρηγμύω.μ.ξω.π.γα.Contraſcindo.effundo.immitto.
καταρρίπτω.μ. ψω.π.φα.Demitto.deijcio. precipito.
καταρτάω.ꝛ καταρτῶ.μ.σω.π. κα.Apto.adapto.
κατάρτησις.εως.ἡ.adaptatio.
καταρτίζω.μ.σω.π. κα. Reficio. perficio.
καταρτισμός.ου. ὁ. Conſummatio.perfectio.
κατασείω.μ.σω.π.κα. Signū manufacio.concutio.innuo.
κατασκάπτω.μ.ψω.π.φα. ſuffodio.diruo.
κατασκευάζω.μ.σω.π.κα. preparo.paro.facio.fabrico.
κατακεύασμα.τος.τὸ.fabricatio. preparatio.
κατασκημόω. ꝛ κατασκημῶ. μ. σω.π.κα.habito.maneo.
κατασκήμωσις.εως. ἡ. Nidus. habitatio. manſio.
κατασκιάζω.μ.σω.π.κα. obūbro.
κατασκοπέω.ꝛ κατασκοπῶ.μ. σω.π.κα.conſidero.exploꝛo.
κατάσκοπος.ου.ὁ.cōſideratoꝛ.exploratoꝛ. [circūuenio.inſidioꝛ.
κατασοφίζομαι.μ.σομαι.π.μαι
κατασπεύδω.μ.σω.π.κα.feſtino
κατασταθήσομαι.conſtituar.
κατάστασις.εως.ἡ. cōtradictio.reſiſtentia. [ſedo.
καταστέλλω.μ.λω.π.κα.cōprimo
κατάστημα.τος.τὸ.habit⁹.cōſtitutio
καταστῆσαι.conſtituiſſe.
κατάστησομ.conſtitue.
καταστήσω.conſtituam.
καταστολή.ης.ἡ. habitus. veſtis.
καταστρέφω.μ.ψω.π. φα. euerto. deſtruo.
καταστρημιάω.ꝛ καταστρημιῶ. μ.σω.π.κα.Inoꝛdinate ꝛ luxurioſe viuo.
καταστροφή.ης.ἡ.ſubuerſio.
καταστρωμμύω. μ. σω. π. κα. Subſterno.ſterno.
κατασύρω.μ.ρω.π.κα. traho.
κατασφάττω.μ.ξω.π.χα. obtrunco interficio. [gno.as.ſigillo.as.
κατασφραγίζω.μ.σω.π.κα. Si
κατάσχεσις.εως.ἡ. poſſeſſio. apprehenſio.detentio.
κατάσχω.habeam.poſſideam.
καταταῦτα.eodem modo.
κατατί.in quo.in qua re.
κατατίθημι.μ.σω.π.κα. Preſto. depono.
κατατομή.ης.ἡ.conciſio.
κατατρέχω.μ.ουμαι.π.ηκα. Decurro.
κατατρίβω.μ.ψω.π. φα. cōtero.
κατατρώγω. μ. ουμαι.comedo deuoꝛo.
καταυγάζω.μ.σω.π.κα.illumio.
κατάφαγε.comede.
καταφάγομαι.comedam.
καταφάγω.comedam. comedero.
καταφαγώμ.ομτος.ὁ. poſtquam comedit.
καταφέρομαι.μ.σομαι.π.μαι. Deprimoꝛ.mergoꝛ.
καταφέρω.μ.σω.π.κα.deprimo Contrafero. [Aufugio.
καταφεύγω. μ. ουμαι. π. γα.
καταφθείρω.μ.ρω.π.κα.coꝛrūpo.
καταφθορά.ας.ἡ.coꝛruptio.
καταφιλέω.ꝛ καταφιλῶ.μ.σω π.κα.oſculoꝛ. amo. conſueſco.
καταφλέγω.μ.ξω.π.χα.cōburo
καταφρομέω.ꝛ καταφρομῶ. μ. σω.π.κα.contemno.
καταφρόμησις.εως.ἡ.cōtemptus
καταφρομητέος.α.ομ. Deſpiciendus.contemnendus.a.um.
καταφρομητής.ου.ὁ.contemptoꝛ
κατάφρωμ.μος.ὁ.ἡ.inſenſatus.a.ū
καταφυγώμ.ομτος.ὁ. poſtquam confugit. [to.as.
καταφυτεύω.μ.ψω.π.φα. plan
καταχέω.μ.σω.π. κα.effundo.
καταχθόμιος.α.ομ. Terreſtris.infernus.ſubterraneus.a.um.
καταχράομαι.ꝛ καταχρῶμαι. μ.σομαι.π.μαι.abutoꝛ.male utoꝛ.
κατάχρεος.α.ομ. Subditus.ſubiectus.a.um.
καταχρίω.μ.σω.π.κα. vngo.lino
καταψεύδομαι. μ. σομαι. π. σμαι.mentioꝛ.
καταψευσμός.ου.ὁ. Falſum teſtimonium.calumnia falſa.
καταψύχω.μ.ξω.π.χα.refrigero
κατεαγῶ.frangerer.
κατέαξα.Fregi.
κατεάξω.confringam. frangam.
κατέβαιμομ.deſcendebam.ant.
κατεβάρησα.grauaui.moleſt⁹ fui.
κατέβημ. Deſcendi.
κατεγέλωμ.deridebam.ant.
κατέγμωμ. reprehēdi.condemnaui.
κατεγμωσμένος.η.ομ.reprehēſus. reprehenſibilis.e.

Digitized by Google

κατεδαπανήθην.conſumptus.expenſus fui.
κατέδησα.alligaui.
κατεδίκασα.condemnaui.
κατεδίωξα.pſecutus.pſecutus ſū.
κατέδραμον.decurri.runt.
κατεδυνάστευσα.Oppreſſi.ſubiugaui.potentia abuſus ſum.
κατέθηκα.depoſui.
κατείδωλος.η.ον.idolis ſeruiens.
κατειλημμένος.η.ον.Comprehēſus.a.um.
κατειληφέναι.comprehendiſſe.
καθειργάσθαι.factum.opatum eē.
καθειργασάμην.effeci.opatus ſū.
κατειχόμην.detinebar.
κατεῖχον.detinebā.itendebam.ant.
κατεκάην.arſi.combuſtus fui.
κατέκαιον.comburebam.ant.
κατεκάλυψα.cooperui.texi.
κατεκείμην.iacebam.appoſitus fueram.ant.
κατέκλασα.fregi.
κατέκλεισα.incluſi.incarceraui.
κατεκληροδότησα.Sorte diuiſi ⁊ diſtribui.
κατεκληρονόμησα.Heredē feci.hereditate aliquid habui.
κατέκλυσα.inundaui.ſubmerſi.
κατεκρίθην.condemnatus fui.
κατέκρινα.condēnaui.damnaui.
κατέλαβον.comprehendi.runt.
κατελαμπόμην.fulgebam.lucebā
κατελείφθην.relictus ſum.
κατελήφθην.comprehenſus fui.
κατελθεῖν.deueniſſe.deſcendiſſe.
κατελθών.όντος.ὁ.poſtq̄ deuenit.deſcendit.
κατέλιπον.reliqui.reliquerunt.
κατελογίσθην.connumeratus.reputatus fui.
κατέλυσα.deſtruxi.
κατέναντι.contra e regione.
κατενάρκησα.grauis.oneroſus fui.
κατένευσα.annui.innui.
κατενεχθείς.έντος.ὁ.Depreſſus.deorſum latus.
κατενόησα.intellexi.conſideraui.
κατενόουν.cōſiderabā.itelligebā.āt
κατενύγην.compunctus fui.
κατενώπιον.Coram. Γhabeo.
κατεξουσιάζω.μ.σω.π.κα.ptātē
κατεπατήθην.conculcatus fui.
κατέπαυσα.ceſſaui.quieui.quieſcere ⁊ ceſſare feci.coheraui.vetui.

κατέπεσα.decidi.cecidi.
κατεπέστην.iſurrexi.cōtra ſurrexi.
κατέπιον.abſorbi.ebibi.runt.
κατέπλευσα.nauigaui.
κατεπόθην.abſortus fui. Γoperor.
κατεργάζομαι.μ.σομαι.π.σμαι
κατέρραξα.cōtra ſcidi.effudi.imiſi.
κατέρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα.Deſcendo.
κατέσεισα.Signum manu feci.Annui.concuſſi. Γnoro.
κατεσθίω.μ.σω.π.κα.deglutio.de
κατεσκαμμένος.η.ον.dirutus.euer
κατέσκαψα.ſuffodi.euerti.[ſus.a.ū
κατεσκεύασα.feci.fabricaui.ꝑpaui
κατεσκευάσθην.Factus.preparatus.fabricatus fui.
κατεσκευασμένος.η.ον.Factus preparatus.fabricatus.a.um.
κατεσκήνωσα.habitaui.
κατέσπευσα.feſtinaui.
κατεστάθην.conſtitutus fui.
κατεσταλμένος.η.ον.compreſſus ſedatus.a.um.
κατέστησα.conſtitui.
κατέστρεψα.euerti.dirui.
κατεστρώθην.ſtratus.ſubſtrat⁹ fui
κατεσφραγίσθην.Signatus fui.ſigillatus fui.
κατεσφραγισμένος.η.ον.Signatus.ſigillatus.a.um.
κατέσχον.obtinui.comprehendi.rūt
κατέτος.ſingulis annis.quotannis.
κατευθηνῶ.μ.νῶ.π.κα.Proficere facio.diuitem facio.⁊ in melius promoueo.
κατευθύνω.μ.νῶ.π.κα.Diues ſū proſperor.feliciter ago.dirigo.
κατέφαγον.comedi.runt. Γus.
κατεφθαρμένος.η.ον.corrupt⁹.a
κατέφθειρα.corrupi.
κατεφίλησα.oſculatus fui.Amaui.conſueui.
κατεφίλουν.oſculabar.antur.amabam.conſueueram.ant.
κατεφίστημι.μ.σω.π.κα.Inſurgo.contraſurgo.
κατέφυγον.aufugi.runt.
κατέχεα.effudi.
κατέχω.μ.ξω.π.χα.Habeo.detineo.poſſideo.
κατήγαγον.deduxi.runt.
κατήγγειλα.prenunciaui.
κατηγγέλην.ꝑdicat⁹ nūciatus fui.
κατήγγελλον.ꝑdicabā.nūciabā.āt

κατηγορέω.⁊ κατηγορῶ.μ.σω.π.κα.accuſo.denomino.predico.
κατηγορία.ας.ἡ.Accuſatio.predicatio.predicamentum.
κατήγορος.ου.ὁ.accuſator.
κατηγόρουν.Accuſabam.denominabam.predicabam.ant.
κατηγωνισάμην.vici.debellaui.
κατῆλθον.deueni.deſcendi.runt.
κατηλλάγην.reconciliatus fui.
κατήνεγκα.detuli.
κατήντησα.perueni.
κατηξιώθην.dignus habitus fui.
κατηραμένος.η.ον.maledict⁹.a.ū.
κατηρασάμην.maledixi.deteſtatus fui.
κατηργήθην.ſolutus.euacuatus fui
κατήργηκα.euacuaui.ſolui.
κυτήργημαι.ſolutus.Euacuatus.abolitus fui.
κατηριθμημένος.η.ον.Connumeratus.a.um.
κατηρτισάμην.Adaptaui.perfeci.preparaui.adaptatus.perfectus.preparatus fui.
κατηρτίσθαι.perfectum.conſumatum.adaptatum fuiſſe.
κατηρτισμένος.η.ον.Adaptatus.perfectus.conſumatus.a.um.
κατησχύνθην.erubui.confuſus fui.
κατησχυνόμην.erubeſcebam.
κατήφεια.ας.ἡ.Meror.
κατηφής.έος.ὁ.ἡ.triſtis.meſt⁹.a.ū.
κατηχέω.⁊ κατηχῶ.μ.σω.π.κα.inſtruo.erudio.
κατηχήθην.edoctus fui.audiui.
κατήχημαι.edoctus fui.audiui.
κατηχημένος.η.ον.edoctus.inſtructus.a.um.
κατήχθην.deductus.delatus fui.
κατιδίαν.ſeorſum.
κατιόω.⁊ κατιῶ.μ.σω.π.κα.tanq̄ erugo vel rubigo conſumo.vel depono rubiginem.emundo ⁊ a rubigine.
κατισχύω.μ.σω.π.κα.Inualeſco.contra preualeo.
κατοικέω.⁊ κατοικῶ.μ.σω.π.κα.Habito.migro.
κατοίκησις.εως.ἡ.habitatio.
κατοικητήριον.ου.τό.Habitaculum.tabernaculum.manſio.
κατοικία.ας.ἡ.habitatio.
κατολίγον.paucis.parum.
κατόναρ.in ſomnijs.

Digitized by Google

κατοπτρίζω.μ.σω.π.κά.Jn ſpecu lo video.
κάτοπτρομ.ου.το.Speculum.
κατορθόω.⁊ κατορθῶ.μ. σω. π. κα.Dirigo.corrigo
κατωρθωμα. ατος.το.Correctio proſperitas.
κάτω.Jnfra.deorſum.
κατώκησα.Habitaui.
κατώρθωσα.Correxi.direxi.
κατώτατος.η.ομ. Jnfimus.a.um.
κατώτερος.α.ομ.inferior.us.
κατωτέρω.Magis infra.
καυθήσωμαι.comburar. ardeam.
καῦμα.τος.το.Eſtus.calor magnꝰ
καυματίζω.μ.σω. π. κα. Torreo. comburo.
καῦσις.εως.ἡ.combuſtio.
καυσούμενος.η.ομ.cōburēdꝰ.a.ū
καύσωμ.ωμος.ὁ.calor.eſtus.
καυτηριάζω.μ.σω.π.κα.Cauteriʒo.comburo.vro.
καυχάομαι.⁊ καυχῶμαι.μ. σομαι.ϖ.μαι.Glorior.
καύχημα.ατος.το.gloriatio.
καύχησις.εως.ἡ.gloriatio.
κέδρος.ου.ὁ.Cedrus arbor.
κεῖμαι.μ.σομαι. Poſitus ſum. ponor.iaceo.
κειρία.ας.ἡ.vitta.faſcia.tenia.
κείρω.μ.ρω.π.κα. tondeo.
κεκαθαρμένος.η.ομ. purgatus.e= mundatus.a.um.
κεκάθικα.Sedere feci.ſedi.
κεκαλυμμένος. η.ομ.Uelatus.occultus.coopertus.a.um. [tus.
κεκατηραμένος.η.ομ. maledictꝰ.a
κεκαυμένος.η.ομ.cōbuſtus ardens
κεκαυτηριασμένος.η. ομ. cauteriʒatus.combuſtus.a.um.
κεκαύχημαι.Gloriatus fui.
κεκέμωμαι.euacuatꝰ.vanꝰ fctūs ſū.
κεκερασμένος.η.ομ.mixtus.a.um. Temperatus.a.um.
κέκλεισμαι.clauſus fui.
κεκλεισμένος.η.ομ. clauſus.a.um.
κέκληκα.Uocaui.
κεκληκώς.οτος.ὁ.poſtquā vocauit
κεκλημένος.η.ομ.vocatus.a.um.
κεκληρομόμηκα.Heres fui.hereditatem habui.
κέκλικα.inclinaui.
κεκλωσμένος.η.ομ.Textus.inuolutus.deſtructus.a.um.
κεκοίμημαι.Dormiui.
κεκοιμημένος.η.ομ.poſtquam dormiuit.
κεκοίμωκα.pollui.contaminaui.
κεκοιμωμένος.η.ομ.pollutus.con taminatus.a.um.
κεκοιμώμηκα.communicaui.
κεκολαμμένος.η.ομ. ſculptus. ex cuſſus.a.um.
κεκομιαμένος.η.ομ. Dealbatus.in cruſtatus ⁊ ornatus deſuper .a.um.
κεκοπίακα.laboraui.
κεκοπιακώς.οτος. ὁ. poſtꝙ labo rauit.poſtꝙ fatigatus fuit.
κεκορεσμένος.η.ομ.Saturatus.ſa ciatus.a.um.
κεκόσμημαι.ornatus fui.
κεκοσμημένος.η.ομ.ornatus.a.uʒ.
κέκραγα.exclamaui.
κεκράξομαι.clamabo. [apphēdiſſe
κεκρατηκέμαι.Cōſecutū fuiſſe.tēuiſſe
κεκράτημαι.retētus. apphēſus fui.
κέκρικα.Judicaui.
κέκριμαι.Judicatus fui.
κεκριμένος.η.ομ.iudicatus.a.um.
κέκρυμμαι.Abſconditus fui.
κεκρυμμένος.η.ομ.abſcōditꝰ.a.uʒ
κελεύω.μ.σω.π.κα. iubeo. p̄cipio.
κέλευσμα.ατος.το.iuſſio.p̄ceptū.
κεμοδοξία.ας.ἡ.Jnanis gloria.
κεμόδοξος.η.ομ.Jnanis glorie cupidus.a.um.
κεμός.η.ομ.inanis. Uanus.a.um.
καιμοφωμία.ας.ἡ.vocum nouitas.
κεμόω.⁊ κεμῶ.μ.σω.π.κα. Jrritū facio.euacuo.
κέμτρομ.ου.το.ſtimulus.
κεμτυρίωμ.ωμος.ὁ.Centurio.dux centum militum.
κεμῶς.Fruſtra.in vanum.
κεραία.ας.ἡ.apex.
κεραμικός.η.ομ. Figulinus.a.um. Luteus.a.um.
κεράμιομ.ου.το.vas luteū.lagena.
κεραμεύς.εος.ὁ.Figulus.
κέραμος.ου.ὁ.Tegula.
κεράμμυμι.μ.σω.π.κα. Miſceo. Tempero. [pero.
κεραμμύω.μ.σω.π.κα. miſceo.tē
κέρας.ατος.το.cornu.
κέρασομ.Tempera.
κεράτιομ.ου.το.Siliqua.
κεραυμός.ου.ὁ.Fulmen.
κερδαίμω.μ.σω.ϖ.κα.lucrifacio.
κερδηθήσομαι.Lucrifiam.
κερδήσω.lucrifaciā.lucrer.
κέρδος.εος.το.Lucrum.
κέρμα.ατος.το.Moneta.pecunia.
κερματιστής.ου.ὁ.nummularius
κεφάλαιομ.Capitulum.ſumma.cōpendium.
κεφαλαιόω.⁊ κεφαλαιῶ.μ.σω. π.κα.Uulnero.in capite.abbreuio. Jn vnum cogo.congrego.
κεφαλή.ης.ἡ.caput.
κεφαλίς.ιδος.ἡ.caput.capitulum.
κεχάρισμαι.donaui.gratificatꝰ.fui
κεχαριτωμένος.η.ομ.repletꝰ grā. a.um. [tatus.ſubminiſtratus.a.um
κεχορηγημένος.η.ομ.Suppedi=
κεχρημάτισμαι.reſponſum accepi.
κεχρηματισμένος.η.ομ. reuela= tus. Reſponſo declaratus.a.um.
κεκρυσωμένος.η.ομ.deauratꝰ.a.ū.
κεχωρισμένος.η.ομ. Segregatus. Sciſſus.a.um.
κήδαρις.εως.ἡ. ornamētū capitis. Mitra.
κηλίς.δος.ἡ.macula.
κῆμσος.ου.ὁ.cenſus.
κῆπος.ου.ὁ.Hortus.
κηπουρός.ου.ὁ. Hortulanus.
κηρίομ.ου.το.Fauus.
κήρυγμα.ατος.το.predicatio.
κηρύσσω.μ.ξω.π.χα. predico.
κῆτος.εος.το.Cetus.balena.
κίβδιλος.η.ομ. Nugax.falſus.a.ū.
κιβωτός.ου.ἡ. Arca.
κιθάρα.ας.ἡ.cithara.
κιθαρίζω.μ.σω.π.κα.cithariʒo.
κιθαρωδός.ου.ὁ.citharedus.
κιμδυμεύω.μ.σω. π. κα. Periclitor.videor.colligor ex ſupradictis.
κιμέω.⁊ κιμῶ.μ.σω.π.κα. moueo.
κίμησις.εως.ἡ. Motus. [us.
κιμητικώτερος.α.ομ. Mobilior.
κιμμάμωμομ.ου.το. cinnamomū.
κιμμύρα.ας.ἡ. Jnſtrumentum muſicū. cithara.
κλάδος.ου.ὁ.ramus.
κλαίω.μ.αύσω.ϖ.κα.ploro.
κλάσις.εως.ἡ.fractio.
κλάσμα.ατος. το. Fragmentum. fruſtum.
κλαυθμός.ου.ὁ. fletus.vlulatus.
κλαυθμώμ.ωμος.ὁ.fletuʒ et eiulatus locus.lachrymetum.
κλαύσω.plorabo.
κλάω.⁊ κλῶ.μ.σω.ϖ.κα. frango
κλείς.δος.ἡ.clauis.
κλείω.μ.σω.ϖ.κα.claudo.

Digitized by Google

κλέμμα.ατος.το.Furtum.
κλέος.εος.το.gloꝛia.nobilitas.
κλέϖτης.ου.ὁ.fur.
κλέπτω.μ.ψω.π.φα.Furoꝛ.
κλέψις.εως.ἡ.furtum.
κληθείς.εμτος.ὁ.vocatus.
κληθῆμαι.vocatum fuiſſe.
κληθήσομαι.vocabor.
κληθῶ.vocer.vocatus fuero.
κλῆμα.ατος.το.palmes.
κλήμη.ης.ἡ.Lectus.
κληροΛοτέω.⁊ κληροΛοτῶ.μ.σω.π.κα.Do.diſtribuo.
κληρομομέω.⁊ κληρομομῶ.μ.σω.π.κα.hereditate acq̃ro.poſſideo.
κληρομομία.ασ.ἡ.Hereditas.
κληρομόμος.ου.ὁ.Heres.
κλῆροσ.ου.ὁ.Soꝛs.
κληρόω.⁊ κληρῶ.μ.σω.ϖ.κα.Soꝛte voco.
κλῆσισ.εωσ.ἡ.vocatio.
κλητόσ.η.ομ.vocatus.a.um.
κλίβαμοσ.ου.ὁ.Clibanus.foꝛnax.caminus.
κλίμα.ατοσ.το.regio.
κλίμη.ης.η.lectus.
κλιμίδιομ.ου.το.lectulus.
κλίμω.μ.μω.ϖ.κα.reclino.inclino.
κλισία.ασ.ἡ.Tentoꝛium.tabernaculum.coꝛtina.pars caule vbi pecora doꝛmiunt.conuiuium.cathedra.ſedes.
κλοιός.ου.ὁ.Lignum quo vinctorū colla premūtur in carcere
κλοϖή.ησ.ἡ.furtuꝫ.
κλύδωμ.ωμοσ.ὁ.tempeſtas.
κληδωμίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.fluctuo.
κλώθω.μ.σω.π.κα.Neo.inuoluo.deſtruo.
κλώμ.ωμός.ὁ.Ramus.
κλῶσμα.τοσ.το.Innexio.circumuolutio.alligatura.nexus.
κμαφεύσ.εος.ὁ.fullo.
κμήθομαι.μ.σομαι.π.μαι.pꝛurio
κμήθω.μ.σω.ϖ.κα.ſcalpo.
κμώδαλομ.ου.το.fera incommunitaꝫ aerea.quā aquatica.⁊ terreſtris
κοδράμτης.ου.ὁ.quadrans.genus pecunie.
κοιλία.ασ.ἡ.venter.
κοιμάομαι.⁊ κοιμῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.doꝛmio.
κοίμησισ.εωσ.ἡ.doꝛmitio.finis.
κοιμός.η.ομ.Inmundus.a.um.communis.e.
κοιμόω.⁊ κοιμῶ.μ.σω.π.κα.coinquino.polluo.
κοιμωμέω.⁊ κοιμωμῶ.μ.σω.π.κα.Communico.
κοιμωμικός.η.ομ.Communicabilis.conuerſabilis.e.
κοιμωμία.ας.ἡ.cōicatio.collatio.
κοιμωμός.ου.ὁ.ſocius.particeps.
κοιτή.ης.ἡ.Lectus.
κοιτώμ.ωμοσ.ὁ.cubiculum.
κόκκιμοσ.η.ομ.coccineus.a.uꝫ.
κόκκοσ.ου.ὁ.Granum.
κολάζω.μ.σω.π.κα.punio.crucio
κολακεία.ασ.ἡ.adulatio.
κολακεύο.μ.σω.π.κα.aduloꝛ.
κολάϖτω.μ.ψω.π.φα.cudo.ſculpo.
κόλασισ.εως.ἡ.Supplicium.
κολαφίζω.μ.σω.π.κα.colaphis cedo
κολλάομαι.⁊ κολλῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.adhereo.
κόλλησισ.εωσ.ἡ.cōglutinatio.colligatio.
κολλυβιστήσ.ου.ὁ.nūmularius
κολυμβάω.⁊ κολυμβῶ.μ.σω.π.κα.Nato.
κολυμβήθρα.ασ.ἡ.natatoꝛia.piſcina.
κολοβόω.⁊ κολοβῶ.μ.σω.π.κα abbꝛeuio.
κολούριομ.ου.το.colyꝛium.
κόλϖοσ.ου.ὁ.Sinus.
κομάω.⁊ κομῶ.μ.σω.π.κα.nutrio comam.
κόμη.ησ.ἡ.coma.ceſaries.
κομίζω.μ.σω.π.κα.Recipio.
κομψότεροσ.α.ομ.melioꝛ.ſtudioſioꝛ.pꝛobioꝛ.eloquētioꝛ.impꝛobioꝛ magis deceptiuus.qui magis perſuadet.qui pluribus artibus inſtructus ē.
κομιάω.⁊ κομιῶ.μ.σω.π.κα.Dealbo.incruſto.puluerizo.
κομιορτόσ.ου.ὁ.Puluis.
κοϖάζω.μ.σω.π.κα.ceſſo.ceſſare facio.
κοϖετόσ.ου.ὁ.planctus.
κοϖή.ησ.ἡ.cedes.
κοϖιάω.⁊ κοϖιῶ.μ.σω.π.κα.Laboꝛo.
κοϖιάζω.μ.σω.π.κα.laboꝛo.
κόϖοσ.ου.ὁ.laboꝛ.moleſtia.
κόϖρια.ωμ.τα.Stercoꝛa.
κοϖρία.ασ.ἡ.ſterquiliniū.ſtercus.
κόπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.lamentoꝛ.
κόπτω.μ.ψω.π.φα.ſcindo.
κόραξ.κοσ.ὁ.coꝛuus.
κοράσιομ.ου.το.puella.
κορέμμυμι.μ.σω.π.κα.ſaturo.ſacio.
κορεμμύω.μ.σω.π.κα.ſaturo.ſacio
κορεσθείς.εμτος.ὁ.ſaciatus.
κόρη.ησ.ἡ.Uirgo.puella.pupilla oculi.pꝛoſerpina.
κόροσ.ου.ὁ.Genus menſure.
κόρυς.υθοσ.ἡ.Galea.
κόσκιμοσ.ου.ὁ.Cribꝛum.
κοσμέω.⁊ κοσμῶ.μ.σω.π.κα.oꝛno
κοσμικός.η.ομ.ſecularis.e.mundanus.a.um.
κόσμιοσ.α.ομ.oꝛnatus.a.um.
κοσμοκράτωρ.οροσ.ὁ Mūdi pꝛinceps et rectoꝛ.
κόσμοσ.ου.ὁ.Mundus.oꝛnatus muliebꝛis.honoꝛ.obſequiū.
κουστωδία.ασ.ἡ.cuſtodia.cuſtodes.
κουφίζω.μ.σω.π.κα.Alleuio.leuem facio.
κοῦφοσ.η.ομ.Leuis.e.
κόφιμοσ.ου.ὁ.cophinus.
κράββατοσ.ου.ὁ.grabbatꝰ.i.lectꝰ
κράζω.μ.ξω.π.γα.clamo.
κραιϖάλη.ης.ἡ.crapula.
κραμίομ.ου.το.caluaria.
κράσϖεδομ.ου.το.fimbꝛia.libus.
κραταιός.α.ομ.potens.foꝛtis.e.
κραταιόω.⁊ κραταιῶ.μ.σω.ϖ.κα.Confoꝛto.
κρατέω.⁊ κρατῶ.μ.σω.ϖ.κα.teneo.appꝛehendo.
κράτησις.εως.ἡ.poteſtas.
κράτιστος.η.ομ.optimus.a.uꝫ.
κράτος.εος.το.potentia.
κρατύμομαι.μ.μουμαι.π.μμαι.conualeſco.roboꝛoꝛ.
κραυγάζω.μ.σω.ϖ.κα.clamo.
κραυγή.ης.ἡ.clamoꝛ.
κρέας.ατος.το.caro.
κρείσσωμ.ομος.ὁ.ἡ.melioꝛ.potētioꝛ
κρείττωμ.ομος.ὁ.ἡ.melioꝛ.potētioꝛ
κρέμαμαι.ſuſpendoꝛ.pendeo.
κρεμάω.⁊ κρεμῶ.μ.σω.π.κα.ſuſpēdo.
κρεμασθῶ.ſuſpendar.
κρημμός.ου.ὁ.pꝛecipitium.
κρήμη.ης.ἡ.Fons.
κριθή.ης.ἡ.Hoꝛdeum.
κριθῆμαι.iudicatum fuiſſe.
κριθήσομαι.iudicaboꝛ.
κρίθιμος.η.ομ.hoꝛdeaceus.a.um.
κριθῶ.iudicer.iudicatus fuero.
κρίμα.ατοσ.το.iudiciū.damnatio

κρῖνον.ου.το.Lilium.
κρίνω.μ.νω.π.κα.iudico.propono.
κρίσις.εως.ἡ.iudicium.
κριτήριον.ου.το.Locus iudicum.
Locus vbi dantur iudicia.
κριτής.ου.ὁ.Judex.
κριτικός.η.ον.iudex.cognitor.criti
κρούω.μ.σω.π.κα.pulſo. [cus.
κρυβῆμαι.abſconditum fuiſſe.
κρυπτός.η.ον.abſconditus.a.um.
κρύπτω.μ.ψω.π.φα.abſcondo.
κρυπτῶς.occulte.
κρύσταλλος.ου.ὁ.cryſtallus.
κρυσταλλίζω.μ.σω.π.κα.Similis ſum cryſtallo.
κρυσταλλοειδής.εος.ὁ.ἡ.cryſtallo ſimilis.e.
κρυφῆ.in abſcondito.occulte.
κρύφιος.α.ον.coopertus.occultus.a.um. [μαι.poſſideo.acquiro.
κτάομαι τ κτῶμαι.μ.σομαι.π.
κτῆμα.τος.το.ager.poſſeſſio.
κτῆνος.εος.το.iumentum.
κτῆσις.εως.ἡ.poſſeſſio.acquiſitio.
κτήσωμαι.poſſideam.acquiram.
κτήτωρ.ορος.ὁ.poſſeſſor.
κτίζω.μ.σω.π.κα.condo.creo.
κτίσις.εως.ἡ.creatio.creatura.
κτίσμα.ατος.το.creatio.creatura.
κτίστης.ου.ὁ.conditor.creator.
κτύπος.ου.ὁ.ſonitus.ſtrepitus.
κυβεία.ας.ἡ.nequitia.
κυβερνάω τ κυβερνῶ.μ.σω.π.κα.guberno.
κυβέρνησις.εως.ἡ.gubernatio.
κυβερνήτης.ου.ὁ.gubernator.
κυκλεύω.μ.σω.π.κα.circumeo.circundo.
κυκλόθεν.in circuitu.
κύκλος.ου.ὁ.circulus. [cundo
κυκλόω τ κυκλῶ.μ.σω.π.κα.cir
κύκλῳ.circumcirca.
κύκλωσις.εως.ἡ.Circulatio.circuitus.circundatio.
κύλισμα.ατος.το.volutatio.volu
κυλίω.μ.σω.π.κα.voluto.[tabrū
κυλλός.ου.ὁ.debilis.
κῦμα.ατος.το.vnda.
κυμαίνομαι.μ.νουμαι.π.μμαι.Fluctuo.as.
κύμβαλον.ου.το.Cymbalum.
κύμινον.ου.το.cyminum.
κυνάριον.ου.το.canis.catellus.
κύνες.ων.οἱ.canes.
κυνηγία.ας.ἡ.venatio.

κυνίδιον.ου.το.catellus.
κυπάρισσος.ου.ἡ.cupreſſus.arbor
κύπτω.μ.ψω.π.φα.pcūbo.īclino.
κυρία.ας.ἡ.domina.
κυριακός.η.ον.dominicus.a.um.
κυριεύω.μ.σω.π.κα.dominor.
κύριος.ου.ὁ.dominus.
κυριότης.ητος.ἡ.dominatio.
κυρόω τ κυρῶ.μ.σω.π.κα.cōfir
κυσί.canibus. [mo.
κύων.νος.ὁ.ἡ.canis.
κώδων.ωνος.ὁ.tintinabulum.
κῶλον.ου.το.cadauer.
κωλύω.μ.σω.π.κα.veto.pſhibeo.
κώμη.ης.ἡ.comeſſatio.caſtellum.
κωμόπολις.εως.ἡ.Oppidum.Vico ciuitas.vicurbium.
κῶμος.ου.ὁ.Sympoſium.conuiuium.ſodalitas.τ proprie quādo itur ad amicam cū tripudijs τ muſica.
κώνωψ.ωπος.ὁ.culex.
κωφός.ου.ὁ.mut⁹.ſurd⁹.īſenſatus.
λαβεῖν.accepiſſe.
λάβοιμι.accipiam.rem.
λάβω.Accipiam. ro.
λαγχάνω.μ.σομαι.π.ογχα.Sortior.
λάθρα.occulte.clam.
λαθραῖος.α.ον.occultus.a.um.
λαῖλαψ.απος.ἡ.Procella.turbo venti.nimbus.
λακέω τ λακῶ.μ.σω.π.κα.Crepo.ſtrepo.
λάκκος.ου.ὁ.Fouea.
λακτίζω.μ.σω.π.κα.calcitro.as.
λαλέω τ λαλῶ.μ.σω.π.κα.Loquor. [dignus.a.um.
λαλητός.η.ον.Dicibilis.e.Dictu
λαλιά.ας.ἡ.loquella.
λαμβάνω.μ.ψομαι.π.μμαι.Accipio.capio.
λαμπάς.δος.ἡ.Lampas.
λαμπρός.α.ον.Splēdidus.micās ſumptuoſus.albus.a.um.
λαμπρότης.τος.ἡ.ſplēdor.fulgor.
λαμπρῶς.ſplendide.ſumptuoſe.
λάμπω.μ.ψω.π.φα.ſplēdeo.fulgeo. [obliuiſcor.
λανθάνομαι.μ.σομαι.π.μαι.
λανθάνω.μ.σω.π.θα.lateo.
λαξευτός.η.ον.Ex lapide exciſus τ fabrefactus.a.um.
λαός.ου.ὁ.populus.plebs.
λαπιστής.ου.ὁ.Laſciuus.mēdax.procax.temerarius.

λάρυγξ.γος.ὁ.guttur.
λατομέω τ λατομῶ.μ.σω.π.κα.lapidē polio.l lapide fabrico.
λατρεία.ας.ἡ.Seruitus.obſequiū.
λατρεύω.μ.σω.π.κα.Seruio.
λάχανον.ου.το.olus.
λάχω.ſortiar.
λέβης.τος.ὁ.lebes.cacabus.
λεγεών.ωνος.ὁ.legio.
λέγω.μ.ξω.π.χα.dico.colligo.
λεῖμμα.ατος.το.reliquū.reliquie
λεῖος.α.ον.leuigatus.planus.a.ū.
λείπω.μ.ψω.π.φα.relinquo.
λειτουργέω τ λειτουργῶ.μ.σω.π.κα.miniſtro.
λειτουργία.ας.ἡ.miniſterium.
λειτουργικός.η.ον.miſtratori⁹.a.ū
λειτουργός.ου.ὁ.miniſter.
λελάληκα.dixi.locutus ſum.
λελάλημαι.dictus fui.
λελαλημένος.η.ον.dictus.a.ū.
λελατομημένος.η.ον.ex petra elaboratus τ fabrefactus.a.um.
λελόγισμαι.computatus fui.
λελουμένος.η.ον.lotus.a.um.
λέλυμαι.ſolutus fui.
λελυμένος.η.ον.ſolutus.a.um.
λελύπηκα.cōtriſtaui.dolore affeci.
λελύπημαι.contriſtatus fui.
λέντιον.ου.το.Linteum.
λεπίς.δος.ἡ.Squama.
λέπρα.ας.ἡ.lepra.
λεπρός.α.ον.leproſus.a.um.
λεπτός.η.ον.Minutus.exilis.ſubtilis.e.
λεπτότατος.α.ον.ſubtiliſſim⁹.a.ū
λευκαίνω.μ.νω.π.κα.albefacio
λευκός.η.ον.albus.a.um.
λευκότης.τος.ἡ.albedo.
λέων.οντος.ὁ.Leo.
λήθη.ης.ἡ.obliuio.
ληνός.ου.ἡ.torcular.
λῆξις.εως.ἡ.finis.quies.ſors.
λῆρος.ου.ὁ.deliramentum.nuge.
λῃστής.ου.ὁ.latro.
λῆψις.εως.ἡ.acceptio.acceptum.
λήψομαι.accipiam.
λίαν.valde.
λίβανος.ου.ὁ.thus.
λιβανωτός.ου.ὁ.thus.thuribulū.
λιβερτῖνος.ου.ὁ.libertinus.
λιθάζω.μ.σω.π.κα.lapido.
λίθινος.η.ον.lapideus.a.um.
λιθοβολέω τ λιθοβολῶ.μ.σω.π.κα.lapido.

λίθος.ου.ὁ.lapis.
λιθόστρωτος.η.ον.Locus lapidibus ſtratus.a.um.
λιθουργός.ου.ὁ.Lapidarius.artifex lapidum.
λιθώδης.εος.ὁ.ἡ.petroſus.a.um.
λικμάω ꝛ λικμῶ.μ.σω.π.κα.contero.comminuo.
λιμήν.ένος.ὁ.portus.
λίμνη.ης.ἡ.Stagnum.palus.
λιμός.ου.ὁ.fames.
λῖνος.ου.ὁ.linum.
λιπαίνω.μ.νῶ.π.κα.piguefacio
λιπαρός.α.ον.nitidus.
λίτρα.ας.ἡ.Libra.
λίψ.βος.ὁ.liba.ventus.
λόγειος.α.ον.ſapiens.elegans.
λογία.ας.ἡ.Collectio.collecta.fructificatio.
λογίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.cogito.reputo.delibero.computo.
λογίζω.μ.σω.π.κα.Computo.cõnumero.
λογικός.η.ον.Rationalis.decens.conueniens.
λόγιον.ου.το.eloquium.
λόγιος.α.ον.eloquens.ſaciens.
λογισμός.ου.ὁ.cogitatio.
λογομαχέω ꝛ λογομαχῶ.μ.σω.π.κα.verbis contendo.
λογομαχία.ας.ἡ.verborũ pugna
λόγος.ου.ὁ.Uerbum.oratio.liber.ſermo.cauſa.reſpectus.rõ.ꝓportio.
λόγχη.ης.ἡ.lancea.
λοιδορέω ꝛ λοιδορῶ.μ.σω.π.κα.Conuitior.maledico.
λοιδορία.ας.ἡ.cõuitiũ.maledictũ.
λοίδορος.ου.ὁ.maledic⁹.ꝯuitiator
λοιμός.ου.ὁ.peſtis.peſtilentia.
λοιπός.η.ον.reliquus.a.um.
λουτρόν.ου.το.Lauacrum.
λούω.μ.σω.π.κα.Lauo.
λοχάω vel λοχέω ꝛ λοχῶ.μ.σω.π.κα.inſidior.
λυθρώδης.εος.ὁ.ἡ.cruẽtatus.a.ũ
λυκαονιστί.lycaonice.ligua lycaonie regionis
λύκος.ου.ὁ.Lupus.
λυμαίνομαι.μ.ονμαι.π.μαι.Uaſto.deſtruo.
λυπέομαι ꝛ λυποῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.triſtitia afficior.triſtor.
λυπέω ꝛ λυπῶ.μ.σω.π.κα.triſtitia afficio.triſtifico.
λύπη.ης.ἡ.triſtitia.meror.
λυπηρός.α.ον.tedioſ⁹.moleſt⁹.a.ũ
λύσις.εως.ἡ.Solutio.
λυσιτελέω ꝛ λυσιτελῶ.μ.σω.π.κα.proſum.vtilis ſum.
λυσιτελής.εος.ὁ.ἡ.Utilis.e.
λύτρον.ου.το.Redemptio.
λυτρόομαι ꝛ λυτροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Redimo.
λύτρωσις.εως.ἡ.Redemptio.
λυτρωτής.ου.ὁ.redemptor.
λυχνία.ας.ἡ.candelabrum.
λύχνος.ου.ὁ.lucerna.
λύω.μ.σω.π.κα.ſoluo.expono.
μαγεία.ας.ἡ.magia.magica ars.
μαγεύω.μ.σω.π.κα.Magicã exerceo.magus ſum.
μαγικός.η.ον.magicus.a.um.
μάγος.ου.ὁ.magus.
μαζός.ου.ὁ.mamilla.
μάθε.diſce.
μαθεῖν.didiciſſe.
μαθήσομαι.diſcam.
μαθητεύω.μ.σω.π.κα.Erudior.doceor.diſcipulus ſum.
μαθητής.ου.ὁ.Diſcipulus.
μαθήτρια.ας.ἡ.diſcipula.
μάθω.diſcam.didicero.
μαθών.οντος.ὁ.poſtquam didicit
μαίνομαι.μ.νουμαι.π.μα.Inſanio.
μακαρίζω.μ.σω.π.κα.Beatifico.beatum facio.beatum duco.
μακάριος.α.ον.beatus.felix.
μακαρισμός.ου.ὁ.btitudo.btificatio.
μακαριώτερος.α.ον.beatior.felicior.
μάκελλον.ου.το.macellum.Locus publicus vbi vẽdũtur cibaria.
μακράν.longe.a longe.
μακρόβιος.α.ον.qui diu vixit.longeuus.a.um.
μακροημέρευσις.εως.ἡ.Longitudo dierum.
μακρόθεν.a longe.
μακροθυμέω ꝛ μακροθυμῶ.μ.σω.π.κα.patiẽtiã hẽo.patiẽs ſum.
μακροθυμία.ας.ἡ.Longanimitas.patientia.
μακρόθυμος.η.ον.Fortis.patiens.longanimis.
μακροθύμως.patienter.
μακρός.α.ον.longus.magnus.a.ũ.
μακρότερος.α.ον.longior.us.
μακρότης.ητος.ἡ.longitudo.
μακροχρόνιος.α.ον.Res multi temporis.longe vite.
μάλαγμα.τος.το.Fomentũ.mollificatio.
μαλακία.ας.ἡ.ĩfirmitas.blãdities.
μαλακός.η.ον.mollis.e.
μάλιστα.maxime.
μᾶλλον.magis.potius.econtrario
μάμμα.ης.ἡ.auia.
μανθάνω.μ.σομαι.π.κα.Diſco.
μαντεία.ας.ἡ.diuiatio.ars diuinãdi
μαντεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Uaticinor.oraculum peto.
μαραίνω.μ.νῶ.π.κα.Marcidum facio.
μαργαρίτης.ου.ὁ.margarita.
μάρμαρον.ου.το.marmor.
μαρσίππιον.ου.το.Marſuppiũ crumena.
μαρτυρέω ꝛ μαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.teſtificor.teſtor.teſtimõiũ do.
μαρτυρία.ας.ἡ.teſtimonium.
μαρτύριον.ου.το.teſtimonium.
μάρτυς.ρος.ὁ.teſtis
μασσάομαι ꝛ μασσῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Manduco.mando.
μαστιγόω ꝛ μαστιγῶ.μ.σω.π.κα.flagello.
μαστίζω.μ.σω.π.κα.Vbero.flagello.
μάστιξ.γος.ὁ.plaga.
μαστός.ου.ὁ.Uber.mamma.
ματαιολογία.ας.ἡ.Uaniloquiũ
ματαιολόγος.η.ον.vaniloquus.
ματαιόομαι ꝛ ματαιοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.euaneſco.ſtult⁹ ſuz.
μάταιος.α.ον.Stultus.vanus.a.ũ
ματαιότης.ητος.ἡ.ſtultitia.vãitas
μάτην.fruſtra.
μάχαιρα.ας.ἡ.gladius.
μάχη.ης.ἡ.pugna.
μάχομαι.μ.σομαι.π.μαι.Pugno.as.
μεγαλαυχέω ꝛ μεγαλαυχῶ.μ.σω.π.κα.glorior.ſupbio.iacto.
μεγαλεῖον.ου.το.Res alta ꝛ magna.magnale.
μεγαλειότης.ητος.ἡ.Magnificentia.magnitudo.
μεγάλη.ης.ἡ.magna.nomi.ſingul.
μεγάλοι.ων.οἱ.magni.nomi.plur.
μεγαλοπρεπής.εος.ὁ.ἡ.Magnificus.a.um.
μεγαλόφρωνος.η.ον.Preſumptuoſ⁹.elat⁹.magnifice de ſe loquẽs
μεγαλύνω.μ.νῶ.π.κα.Magnifico.as.extollo in altum.
μεγάλως.vehementer.
μεγαλωσύνη.ης.ἡ.maieſtas.magnitudo.

μέγας.λου.ὁ.Magnus.
μέγεθος.εος.το.magnitudo.
μεγιστάν.ανος.ὁ.vir in regno pri=
marius,⁊ qui a rege primū locū hꝫ.
μέγιστος.η.ον.maximus.a.um.
μεθαρμόζω.μ.σω.π.κα.cōuerto.
μεθερμηνεύω.μ.σω.π.κα.interp
μέθη.ης.ἡ.ebrietas. ⌊tor.
μεθιστάνω.transfero.
μεθίστημι.μ.σω.π.κα.Tranſmuto
amoueo.arceo. ⌈ars.dolus.
μεθοδεία.ας.ἡ.circunuētio.inſidie.
μεθόριον.ου.το.Finis.confiniū.
μεθύσκομαι.Inebrior.
μεθύσκω.inebrio.ebriū aliū facio.
μέθυσος.η.ον.Ebrioſus.a.um.
μεθύω.μ.σω.π.κα.inebrior.ebrius
ſum.inebrio alium. ⌈Subrideo.
μειδιάω ⁊ μειδιῶ.μ.σω.π.κα.
μείζων.ονος.ὁ.ἡ.Maior.us.
μεῖνον.Mane.esto.conſiſte.
μείνω.Maneam.manſero. ⌈nuo.
μειόω ⁊ μειῶ.μ.σω.π.κα.dimi=
μέλαινα.ης.ἡ.nigra.numeri.ſing.
μέλαν.ανος.το.nigrū.atramentū.
μελανία.ας.ἡ.Nigredo.
μέλας.ανος.ὁ.Niger.
μέλει.Cure eſt.
μελήσω.Futurus.ſum.
μέλι.τος.το.Mel.
μέλισσα.ης.ἡ.Apes.
μελίσσειος.α.ον.apeus.res apis.
μέλλω.Futurus ſum.
μέλος.εος.το.Membrum.modula
tio.cantus.Muſica. ⌊cit.
μεμαθηκώς.οτος.ὁ.poſtquā didi
μεμβράνα.ης.ἡ.membrana.
μεμαρτύρηκα.teſtimoniū peribui.
μεμαρτύρημαι.Teſtimoniū adep
tus ſum. ⌈tus.a.ū
μεμαστιγωμένος.η.ον.flagella
μεμενήκειν.Manſeram.
μεμέρισμαι.diuiſus fui. ⌈nus.a.ū
μεμεστωμένος.η.ον.repletus.ple
μεμέτρημαι.mēſuratꝰ.cōputatꝰ fui
μέμηνα.inſaniui.
μεμίασμαι.pollutꝰ.coinqnatꝰ fui.
μεμιασμένος.η.ον.Pollutus.co
inquinatus.a.um. ⌈tꝰ.a.ū.
μεμιασμένος.η.ον.inqnatꝰ.pollu
μεμιγμένος.η.ον.mixtus.a.um.
μεμίσηκα.odi.odio habui.
μεμισημένος.η.ον.odio habitꝰ.a.ū.
μέμνημαι.recordatꝰ fui.recordor.
μεμνημένος.η.ον.Memor.

μέμνησο.memineris.memento.
μεμνηστευμένος.η.ον.Deſpon=
ſatus.a.um. ⌈ſolus relictus.a.um.
μεμονωμένος.η.ον.Solitarius.
μεμύημαι.initiatus.inſtitutus.fui.
μέμφομαι.μ.ψομαι.accuſo.vitu
μεμψίμοιρος.α.ον.q̃rulꝰ.a.ū.⌊po
μέμψις.εως.ἡ.querela.accuſatio.
μεμωκημένος.η.ον.Reprehenſus
μέν.Quidem. ⌊ſubſannatus.a.um.
μενοῦνγε.quinimmo.immo.
μέντοι.Profecto.tamen.
μένω.μ.νῶ.π.κα.Maneo.
μερίζω.μ.σω.π.κα.diuido.ſcindo.
μέριμνα.ης.ἡ.cura.ſollicitudo.
μεριμνάω ⁊ μεριμνῶ.μ.σω.π.
κα.curo.curā habeo.ſollicitus ſū.
μερίς.δος.ἡ.Cura.ſollicitudo.
μερισμός.ου.ὁ.partitio.diſtributio
μεριστής.ου.ὁ.Diuiſor.
μέρος.εος.το.pars.
μεσάζω.μ.σω.π.κα.in medio ſum.
medium locum teneo.
μεσέω ⁊ μεσῶ.μ.σω.π.κα.medio
as.in media parte ſū.dimidia pars
mei tranſijt.
μεσημβρία.ας.ἡ.Meridies.
μεσιτεύω.μ.σω.π.κα.medium
pono.interpono.
μεσίτης.ου.ὁ.mediator.
μεσοπορέω ⁊ μεσοπορῶ.μ.σω
π.κα.per medium procedo ⁊ vado
μεσότης.τος.ἡ.medietas.
μεσονύκτιον.ου.το.media nox.
μέσος.η.ον.medius.a.um.
μεσότοιχον.ου.το.mediꝰ paries.
μεσουράνημα.ατος.το.mediuꝫ
μεστός.η.ον.plenꝰ.a.ū. ⌊celi.
μεστόω ⁊ μεστῶ.μ.σω.π.κα.im
μετά.poſt.cum. ⌊pleo.
μεταβαίνω.μ.σομαι.π.κα.trāſeo
μεταβάλλω.μ.λῶ.π.κα.muto.
tranſmuto.tranſmutor.
μεταβάς.αντος.ὁ.poſtquā trāſiuit
μεταβέβηκα.tranſiui.
μετάβηθι.tranſi.
μεταβήσομαι.tranſibo.
μεταβολή.ης.ἡ.mutatio.
μεταβουλία.ας.ἡ.cōmutō.negocia
μεταβραχύ.paulopoſt.⌊tio.traiectio
μεταβῶ.tranſiero.tranſeam.
μετάγω.μ.ξω.π.χα.circunfero.
verſo.traduco.
μεταδίδωμι.μ.σω.π.κα.do par
tem.trado.communico.

μεταδός.da partē.trade.cōmunica.
μεταδοῦναι.tradidiſſe partem.cō
municauiſſe.
μεταδῶ.tradā.partem dē.cōmunicē
μετάθεσις.εως.ἡ.Tranſlatio.tranſ
poſitio. ⌈cor.abeo.
μεταίρω.μ.ρῶ.π.κα.Proficiſ=
μετακαλέομαι ⁊ μετακαλοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.μαι.accerſo.voco
μετακινέω ⁊ μετακινῶ.μ.σω.π.
κα.Moueo.
μετακιρνάω ⁊ μετακιρνῶ.μ.σω
π.κα.Conuerto.
μεταλαμβάνω.μ.ληψομαι.π.
μμαι.partem capio.particeps ſum.
μεταλήψεσθαι.participaturū eſſe.
μετάληψις.εως.ἡ.perceptio.par=
ticipatio. ⌈to.commuto.
μεταλλάττω.μ.ξω.π.χα.permu
μεταλλεύω.μ.σω.π.κα.Tran=
ſmuto.tranſuerto.
μεταμελέομαι ⁊ μεταμελοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.μαι.pēiteo.pēitet me
μεταμέλομαι.μ.ουμαι.π.μαι
pēitet me.pēitētiā ago
μεταμικρόν.paulo poſt.
μεταμορφόω ⁊ μεταμορφῶ.
μ.σω.π.κα.transformo.
μετανοέω ⁊ μετανοῶ.μ.σω.π.
κα.penitentiam ago.
μετάνοια.ας.ἡ.penitentia.
μεταξύ.inter.in medio loco.
μεταπέμπομαι.μ.ψομαι.Ac=
cerſo.voco. ⌈fuero.
μεταστάθω.trāſmutatus.amotus
μεταστήσας.αντος.ὁ.poſtquam
amouit.
μεταστρέφω.μ.ψω.π.φα.con=
μετάσχε.participa. ⌊uerto.
μετασχηματίζω.μ.σω.π.κα.trāſ
figuro.transformo.
μετάσχω.participē.participauero.
μεταταῦτα.poſt hec.
μετατίθημι.μ.σω.π.κα.trāſfero.
μετατοῦτο.poſt hoc. ⌊tranſpono.
μετέβαινον.tranſibā.ant.
μετεβαλλόμην.tranſmutabar.
μετέβην.Tranſij.
μετέθηκα.tranſpoſui.tranſtuli.
μετεκαλεσάμην.vocaui.accerſiui.
μετεκιρνώμην.conuertebar.
μετελάμβανον.particeps erā.ant.
μετελεύσομαι.exercebo aliq̃ꝫ artē.
tentabo.puniā.preteribo.appetā.narra
bo.appetā magiſtratū.accerſā.accedā.

Digitized by Google

μετεμελήθην. Penitui.
μετεμελόμην. penituit me. penitui.
μετεμορφώθην. tranſſiguratus fui.
μετενόησα. penitui. penitẽtiã egi.
μετέπειτα. Poſtea.
μετεπεμψάμην. acceſſiui. vocaui.
μετέρχομαι. μ. ευσομαι. π. θα. tento. exerceo aliquam artẽ. punio. preter eo. appeto. narro. appeto magiſtratum. accerſo. accedo.
μετέστησα. trãſtuli. amoui. arcui.
μετέστρεψα. Conuerti.
μετέσχηκα. Participaui. [partici]pauit
μετεσχηκώς. τος. ὁ. poſtquã parti[cipauit]
μετεσχημάτισα. trãſſiguraui. trãſ[formaui.]
μετέσχον. participaui. rũt
μετετέθην. trãſlat9. trãſpoſit9 fui.
μετέχω. μ. ξω. π. κα. particeps ſuʒ.
μετεωρίζομαι. μ. σομαι. π. μαι. Inſublime tollor. [ſu]blimitas. eleuatio.
μετεωρισμός. ου. ὁ. Sublatio. ſu=
μετέωρος. α. ον. ſublimis. e.
μετήλλαξα. cõmutaui. ꝑmutaui.
μετῆρα. profectus ſum. tranſij.
μετοικεσία. ας. ἡ. tranſmigratio.
μετοικέω ꝛ μετοικῶ. μ. σω. π. κα trãſmigro. habitationẽ mutare cogo.
μετοικίζω. μ. σω. π. κα. Habitationem trãſfero.
μετοχή. ης. ἡ. participiũ. ꝑticipatio.
μέτοχος. ου. ὁ. particeps. ſocius.
μετρέω ꝛ μετρῶ. μ. σω. π. κα. metior. menſuro.
μετρητή. ης. ἡ. metreta. i. menſura.
μετριάζω. μ. σω. π. κα. modeſt9 ſũ.
μετριοπαθέω ꝛ μετριοπαθῶ. μ. σω. π. κα. Condoleo. begninus. ꝛ officioſus ſũ. parco. do veniã
μέτριος. α. ον. tẽꝑat9. modeſt9. a. um
μετρίως. modeſte. benigne.
μέτρον. ου. τὸ. Metrum. menſura.
μετῴκησα. tranſtuli habitationem. mutare feci habitationem.
μέτωπον. ου. τὸ. Frons. tis.
μέχρι. Dum. vſqʒ ad.
μεχρισοῦ. Quoad. donec.
μή. Non. ne. nunquid.
μήγε. Ne.
μηδαμόθεν. nulla ex ꝑte. nulla rõne
μηδαμῶς. nequaquã. nullo modo.
μὴ δέ. Neqʒ.
μηδείς. ενος. ἡ. nullus. nemo.
μηδεμία. ας. ἡ. nulla. nũeri ſing. f. g.
μηθέν. νος. τὸ. nihil. nullum.
μηκέτι. non amplius.

μῆκος. εος. τὸ. lõgitudo. [lõ]ſco. lõg9 fio.
μηκύνομαι. μ. ουμαι. π. μαι. creſco. lõg9 fio.
μηλωτή. ης. ἡ. melota. pellis ouina.
μήν. Tamen. quidem.
μήν. ος. ὁ. Menſis.
μηνίζω. μ. σω. π. κα. ſuccẽſeo. iraſcor
μῆνις. δος. ἡ. Ira.
μηνύω. μ. σω. π. κα. nuncio. as.
μήποτε. ne forte. ne vnquam.
μήπως. ne forte.
μηρός. ου. ὁ. Femur.
μήτε. Neqʒ.
μήτηρ. ρος. ἡ. Mater
μήτι. nunquid.
μήτις. ne aliquis. nun aliquis.
μήτρα. ας. ἡ. Vulua.
μητρολώας. ου. ὁ. Matricida.
μία. ας. ἡ. Vna. f. g.
μιαίνω. μ. νω. π. κα. coinqno. macu[lo.]
μίασμα. ατος. τὸ. Coinquinatio.
μιασμός. ου. ὁ. immunditia. coiqui[natio.]
μίγμα. τος. τὸ. Mixtura.
μίγνυμι. μ. ξω. π. χα. miſceo.
μιγνύω. μ. ξω. π. χα. miſceo.
μικρολόγος. η. ον. ſordidus. auarus. nimis parcus. a. um.
μικρός. α. ον. paruus. a. um.
μικρότερος. α. ον. minor.
μίλιον. ου. τὸ. miliare.
μίλτος. ου. ὁ. rubrica. coloris ſpecies
μίμημα. τος. τὸ. imitatio. ſiĩtudo.
μιμητής. ου. ὁ. imitator. [a]emulatio.
μιμνήσκομαι. μ. σομαι. π. μαι. Recordor. memor ſum.
μισέω ꝛ μισῶ. μ. σω. π. κα. odio ha[beo.]
μισητός. η. ον. odibilis. odio dign9. odioſus. a. ũ.
μισθαποδοσία. ας. ἡ. mercedis re[tributio.] remũeratio.
μισθαποδότης. ου. ὁ. remunerator. compenſator. ſatiſſactor.
μίσθιος. α. ον. mercenarius. a. um.
μισθόομαι ꝛ μισθοῦμαι. μ. σομαι. π. μαι. mercede conduco.
μισθός. ου. ὁ. merces.
μίσθωμα. ατος. τὸ. merces. cõdu[ctio.]
μισθωτός. ου. ὁ. mercenarius.
μισοξενία. ας. ἡ. Inhoſpitalitas. odium hoſpitalitatis.
μνᾶ. gen9 nũmi. mina. mna.
μνάομαι ꝛ μνῶμαι. μ. σομαι. π. μαι. indago. deſpõſo. comẽdo. ſpõdeo. appeto magiſtratũ. reminiſcor. [a]peto vxorẽ.
μνεία. ας. ἡ. memoria.
μνῆμα. ατος. τὸ. monumentum.
μνημεῖον. ου. τὸ. monumentum.

μνήμη. ης. ἡ. memoria.
μνημονεύω. μ. σομαι. π. μαι. Recordor. reminiſcor.
μνημόσυνον. ου. τὸ. recordatio. [ſſmemoria.]
μνησθείς. εντος. ὁ. memor. recorda[tus.]
μνησθῆναι. recordatũ eſſe.
μνησθήσομαι. recordabor. [ſſfuero.]
μνησθήσωμαι. recorder. recordat9 [fuero.]
μνήσθητι. recordare.
μνησθῶ. recorder. reminiſcar. actiue ꝛ paſſiue.
μνηστεύω. μ. σω. π. κα. deſpõdeo.
μογγιλάλος. η. ον. Mutus. a. uʒ.
μόγις. Vix.
μόδιος. ου. ὁ. Modius.
μοι. Mihi.
μοιχάομαι ꝛ μοιχῶμαι. μ. σομαι. π. μαι. adultero. mechor.
μοιχαλίς. δος. ἡ. Adultera.
μοιχεία. ας. ἡ. adulterium.
μοιχεύω. μ. σω. π. κα. adultero. as
μοιχός. ου. ὁ. adulter.
μόλις. Vix.
μόλυβος. ου. ὁ. plumbum.
μολύνω. μ. νω. π. κα. polluo.
μολυσμός. ου. ὁ. pollutio. immũditia.
μομφή. ης. ἡ. querela. accuſatio.
μονή. ης. ἡ. manſio.
μονογενής. εος. ὁ. ἡ. vnigenit9. a. ũ.
μονοήμερος. α. ον. res vnius diei.
μόνον. ſolum. aduer.
μονόομαι ꝛ μονοῦμαι. μ. σομαι. π. μαι. Solus ſum.
μόνος. η. ον. Solus. a. um.
μονόφθαλμος. η. ον. Vnum ſoluʒ oculum habens.
μορφή. ης. ἡ. Figura. effigies.
μορφόω ꝛ μορφῶ. μ. σω. π. κα. figuro. formo
μόρφωσις. εως. ἡ. figura. formatio
μόσχευμα. ατος. τὸ. planta tenella. tam arboruʒ: quam olerum.
μοσχοποιέω ꝛ μοσχοποιῶ. μ. σω. π. κα. vitulum facio.
μόσχος. ου. ὁ. Vitulus.
μου. mei. geniti. ſingul.
μουσικός. η. ον. muſicus. a. um.
μοχθηρός. α. ον. laborioſus. a. um.
μόχθος. ου. ὁ. erumna. labor.
μοχλός. ου. ὁ. inſtrumentũ quo ianue claudunt. ſiue ferreũ ſiue ligneũ
μυελός. ου. ὁ. medulla. cerebrum.
μυέομαι ꝛ μυοῦμαι. μ. σομαι. π. μαι. ſacris initior. inſtruor. inſtituor.

μῦθος.ου.ὁ.Fabula.
μυῖα.ας.ἡ.Musca.
μυκάομαι ꝛ μυκῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Rugio.mugio.balo.
μυκτηρίζω.μ.σω.π.κα.Irrideo.
μυλικός.η.ομ.Molaris.e.
μύλος.ου.ὁ.Mola.
μύλωμ.ωμος.ὁ.piſtrinū.mola.
μυρεψός.ου.ὁ.pigmentarius.myropola. ⌈decem milia.
μυριάς.δος.ἡ.numerus continens
μυρίζω.μ.σω.π.κα.Ungo.
μυριοπλασίως.in infinitū plus.
μύριος.α.ομ.Multus.a.um.
μυρίος.α.ομ.Decē mille.
μυριότης.τος.ἡ.multitudo.multi⌊plicitas.
μύρομ.ου.το.vnguētū.
μυστήριομ.ου.το.Myſterium.
μύστης.ου.ὁ.Myſtes.i.ſacerdos.
μύστις.δος.ἡ.doctrix.mulier ſacer⌊dos
μυχός.ου.ὁ.ſpelūca.penetrale
μυωπάζω.μ.σω.π.κα.Lecꝰ palpo ꝛ apprehendo.
μῶκος.ου.ὁ.ſubſānator.deriſor
μώλωψ.ωπος.ὁ.Liuor.
μωμάομαι ꝛ μωμῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.calūnior.vitupo.maculo.
μῶμος.ου.ὁ.Macula.opprobriū.
μωραίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Euaneſco.Stultus fio.
μωραίνω.μ.νω.π.κα.ſtultū facio.
μωρία.ας.ἡ.Stultitia.
μωρολογία.ας.ἡ.Stultiloquiū.
μωρός.α.ομ.ſtultus.a.ū.fatuus.a.ū.
ναί.Profecto.certe.
ναός.ου.ὁ.Templum.
νάρδος.ου.ὁ.Nardus.
ναυαγέω ꝛ ναυαγῶ.μ.σω.π.κα.Naufragium patior.
ναύκληρος.ου.ὁ.Nauclerus.nauis gubernator.
ναύτης.ου.ὁ.Nauta.
νεανίας.ου.ὁ.iuuenis.adoleſcens.
νεᾶνις.δος.ἡ.iuuēcula.mulier iuue⌊nis
νεανίσκος.ου.ὁ.adoleſcens.
νεκρός.α.ομ.Mortuus.a.ū. ⌈tifico
νεκρόω ꝛ νεκρῶ.μ.σω.π.κα.mor
νέκρωσις.εως.ἡ.mortificatio.
νενεκρωμένος.η.ομ.mortuus.a.ū.
νενίκηκα.Uici.
νενομοθέτημαι.lege ſancitus fui.
νενομοθετήκειν.legem acceperam.
νεόκτιστος.η.ομ.nouiter creatꝰ.a.ū.
νέος.α.ομ.Nouus.a.um.
νεοσσός.ου.ὁ.pullus.

νεότης.ητος.ἡ.Iuuentus.
νεόφυτος.η.ομ.nouꝰ.nup plātatꝰ.
νεύω.μ.σω.π.κα.Annuo.
νεφέλη.ης.ἡ.Nubes.
νέφος.εος.το.Nubes.
νεφρός.ου.ὁ.Lumbus.renes.
νεωκόρος.ου.ὁ.edituus.qui tractat res ſacras.
νεωτερικός.η.ομ.Iuuenilis.e.
νεώτερος.α.ομ.adoleſcētior.iunior.
νή.Per.aduerbium iurantis.
νήθω.μ.σω.π.κα.Neo.
νηκτός.η.ομ.Natatiuus.a.um.
νηπιάζω.μ.σω.π.κα.paruulus ſuꝫ vt paruulum megero. ⌈ſor
νηπιοκτόνος.η.ομ.paruulorū occi
νήπιος.α.ομ.Paruulus.a.um.
νησίον.ου.το.Inſula paruula.
νῆσος.ου.ἡ.Inſula.
νηστεία.ας.ἡ.Ieiunium.
νηστεύω.μ.σω.π.κα.Ieiuno.as.
νήστης.εος.ὁ.ἡ.Ieiunus.a.um.
νῆστις.Ieiunos.
νηφάλιος.α.ομ.Sobrius.a.um.
νήφω.μ.ψω.π.φα.Caſtus dego.vigilo.ſobrius ꝛ modeſtus ſuꝫ.
νικάω ꝛ νικῶ.μ.σω.π.κα.Uinco.
νῖκος.εος.το.Uictoria.
νιπτήρ.ηρος.ὁ.Peluis.
νίπτω.μ.ψω.π.φα.Lauo.
νοερός.α.ομ.intelligens.ſciens.
νοέω ꝛ νοῶ.μ.σω.π.κα.Intelligo.
νόημα.ατος.το.Cogitatio.ſenſus
νοήμων.μος.ὁ.ἡ.Sapiēs.intelligēs ſenſatus.a.um.
νοθεύω.μ.σω.π.κα.Decipio.corrumpo.adultero.Abalieno.
νόθος.ου.ὁ.ſpurius.illegitimus
νομή.ης.ἡ.Paſcuum.
νομίζω.μ.σω.π.κα.puto.leges cōdo.leges ſancio.
νομικός.η.ομ.Legis peritus.legalis.ad leges pertinens
νόμιμα.τος.το.decretū.lex.ſtatutū.
νομίμως.Legitime.
νόμισμα.ατος.το.numiſma.nūmꝰ
νομοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Legis.Doctor. ⌈latio.
νομοθεσία.ας.ἡ.legispoſitio.legiſ
νομοθετέω ꝛ νομοθετῶ.μ.σω.π.κα.leges condo.legem pono.
νομοθέτης.ου.ὁ.Legiſlator.
νόμος.ου.ὁ.Lex.
νοΐ.Menti.
νοός.Mentis.

νοσεύω.μ.σω.π.κα.Egroto.as.
νοσέω ꝛ νοσῶ.μ.σω.π.κα.lāgueo.infirmus ſum.
νόσημα.ατος.το.egritudo.morbꝰ.
νοσσιά.ας.ἡ.nidus.manſiuncula.
νοσσίον.ου.το.Pullus
νόσος.ου.ἡ.egritudo.morbꝰ.lāguor
νοσφίζω.μ.σω.π.κα.fraudo.
νότος.ου.ὁ.Notus.auſter
νουθεσία.ας.ἡ.correptio.iſtructio.
νουθετέω ꝛ νουθετῶ.μ.σω.π.κα.Moneo.corrigo.
νουμηνία.ας.ἡ.Neomenia.primꝰ⌊dies menſis.
νουνεχῶς.ſapiēter.
νοῦς.ου.ὁ.Mens. ⌈es naturalis.
νυχθήμερον.ου.το.dies ꝛ nox.di
νύκτες.ων.αἱ.noctes.nomina plura
νύκτωρ.Noctu. ⌈ſa.virgo.
νύμφη.ης.ἡ.nurus.nympha.ſpon
νυμφίος.ου.ὁ.Sponſus.
νυμφών.ωνος.ὁ.Sponſus.
νῦν.nunc.
νυνί.nunc.
νύξ.κτος.ἡ.Nox.
νυσταγμός.ου.ὁ.Dormitatio.
νυστάζω.μ.ξω.π.χα.Dormito.
νύσσω.μ.ξω.π.χα.Pungo.
νύττω.μ.ξω.π.χα.Pungo.
νωθρός.η.ομ.imbecillis.piger.languidus.a.um.
νῶτος.ου.ὁ.Dorſum.
ξένια.ων.τα.xenia.i.munuſcula hoſ⌊pitalia.
ξενία.ας.ἡ.hoſpitiū.
ξενίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.hoſpitor.hoſpes ſum.
ξενίζω.μ.σω.π.κα.pegrinor.hoſpitio ſuſcipio.
ξενιτεία.ας.ἡ.hoſpitiū.
ξενοδοχέω ꝛ ξενοδοχῶ.μ.σω.π.κα.hoſpitalis ſū.hoſpites recipio
ξένος.η.ομ.Hoſpes.aduena.extraneus.a.um.
ξεστός.η.ομ.equalis.politꝰ.leuigatus.raſus.a.um.
ξηρά.ας.ἡ.Arida.i.terra.
ξηραίνω.μ.νω.π.κα.ſicco.areſacio
ξηρός.α.ομ.Siccus.aridus.a.um.
ξίφος.εος.το.Gladius.Enſis.
ξύλινος.η.ομ.Ligneus.a.um.
ξύλον.ου.το.Lignum.fuſtis
ξυρέω ꝛ ξυρῶ.μ.σω.π.κα.Rado.
ξυστός.η.ομ.Leuigatus.a.um.
ὁ.articlꝰ ppoſitiuꝰ.maſ.gene.nu.ſing.
ὃ.articlꝰ poſtpoſitiuꝰ.ne.g.nu.ſ.Qđ.
ὀγδοήκοντα.Octoginta.

ὄγδοος.η.ον.Octauus.a.um.
ὄγκος.ου.ὁ.ſupbia.magnitudo.ela
ὅδε.ουδε.ὁ.Hic.iſte. [tio.
ὁδεύω.μ.σω.π.κα.Iter facio.
ὁδηγέω ᷑ ὁδηγῶ.μ.σω.π.κα. ducatum preſto.Duco.Ago.
ὁδηγός.ου.ὁ.Dux.
ὁδοιπορέω ᷑ ὁδοιπορῶ.μ.σω π.κα.Iter facio.
ὁδοιπορία.ας.ἡ.iter.itineratio.
ὁδοιπόρος.ου.ὁ.Viator.
ὀδόντες.οντων.οἱ.Dentes.
ὁδός.ου.ἡ.Via.
ὀδούς.οντος.ὁ.Dens.
ὀδυνᾶσαι.Cruciaris.
ὀδυνάομαι ᷑ ὀδυνῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Laboro.triſtor.crucior.
ὀδυνάω ᷑ ὀδυνῶ.μ.σω.π.κα. Triſtitia afficio.triſtifico.
ὀδύνη.ης.ἡ.Dolor.
ὀδυρμός.ου.ὁ.Fletus.
ὄζος.ου.ὁ.Ramus.
ὄζω.μ.σω.π.κα.Oleo.
ὅθεν.Unde.
ὁθενδή.Undecunq3.
ὀθόνη.ης.ἡ.Pera ex lino.linteum.
ὀθόνιον.ου.τὸ.Linteum.
οἱ.Ipſi.Ei.
οἱ.Articul9 prepoſitiuus.maſculi.ge. numeri pluralis.
οἵ.Articulus poſtpoſitiuus.maſculi. gene.numeri plur.Qui.
οἰακίζω.μ.σω.π.κα.Guberno.as.
οἶδα.Scio.noui.
οἰκειακός.η.ον.Domeſticus.a.ũ.
οἰκεῖος.α.ον.familiaris.e.domeſti
οἰκέτης.ου.ὁ.Seruus. [cus.a.ũ.
οἴκημα.ατος.τὸ.habitatio.domici
οἴκησις.εως.ἡ.domiciliũ. [lium.
οἰκητήριον.ου.τὸ.manſio.habitaculum.habitatio.
οἰκήτωρ.ορος.ὁ.habitator.
οἰκία.ας.ἡ.Domus.
οἰκοδεσποτέω ᷑ οἰκοδεσποτῶ.μ.σω.π.κα.familiã guberno.
οἰκοδεσπότης.ου.ὁ.pr̃ familias.
οἰκοδομέω ᷑ οἰκοδομῶ.μ.σω π.κα.Edifico.
οἰκοδομή.ης.ἡ.edificatio.
οἰκονομέω ᷑ οἰκονομῶ.μ.σω.π κα.villico.villicus.ſu3.
οἰκονομία.ας.ἡ.Villicatio.diſpenſatio.
οἰκονόμος.ου.ὁ.Villicus.
οἰκόπεδον.ου.τὸ.Solum vbi prius erat domus.
οἶκος.ου.ὁ.Domus.
οἰκουμένη.ης.ἡ.Habitabilis.orbis pars que habitatur.
οἰκτειρέω ᷑ οἰκτειρῶ.μ.σω.π.κα.Miſereor.
οἰκτείρω.μ.ρω.π.κα.Miſereor.
οἰκτιρμός.ου.ὁ.miſericordia.
οἰκτίρμων.μονος.ὁ.ἡ.miſericors.
οἰκτρός.α.ον.miſerabilis.e.
οἶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Puto.
οἰνοπότης.ου.ὁ.Uini potator.
οἶνος.ου.ὁ.Uinum.
οἰνοφλυγία.ας.ἡ.vinolentia.
οἴομαι.μ.σομαι.π.μαι.puto.
οἶον δέ.non ſolum non. [uatio
οἰωνισμός.ου.ὁ.auguriorũ obſer
οἷος.α.ον.qualis.e.potẽs.ſolus.a.ũ.
οἷς.Quibus.maſculi.gener.
οἴσω.Feram
οἵτινες.ων.οἱ.Qui.
ὀκδοηκοντατέσσαρες.ων.οἱ.αἱ.Octoginta quattuor.
ὀκνέω ᷑ ὀκνῶ.μ.σω.π.κα.pigritor.pigritiã habeo.
ὀκνηρός.α.ον.piger.a.um.
ὀκταήμερος.α.ον.res octo dierũ.
ὀκτώ.Octo.
ὄλβος.ου.ὁ.Diuitie. [noſus.a.u3.
ὀλέθριος.α.ον.pernicioſus dam=
ὄλεθρος.ου.ὁ.interit9.pnicies.
ὀλιγόπιστος.η.ον.hõ pue fidei.
ὀλιγοποιέω ᷑ ὀλιγοποιῶ.μ.σω.π.κα.ad paruũ numerũ redigo.
ὀλίγος.η.ον.Paruus.a.um.
ὀλιγοστός.η.ον.paucus.a.um.
ὀλιγοχρόνιος.α.ον.Res que durat paruum tempus.
ὀλιγοψυχέω ᷑ ὀλιγοψυχῶ.μ.σω.π.κα.Puſillanimẽ me gero.puſillanimis ſum.
ὀλιγόψυχος.η.ον.puſillanimis.e.
ὀλιγωρέω ᷑ ὀλιγωρῶ.μ.σω.π.κα.Contemno [fallo.
ὀλισθαίνω.μ.σω.π.κα.labor.va
ὀλίσθημα.τος.τὸ.lapſ9.vacillatio
ὁλκή.ης.ἡ.Attractio.pondus triu3 ſcrupulorum.lis. [deſtructor.
ὀλοθρευτός.ου.ὁ.Exterminator.
ὀλοθρεύω.μ.σω.π.κα.deſtruo.
ὁλοκάρπωμα.τος.τὸ.holocauſtũ
ὁλοκληρία.ας.ἡ.integra ſanitas.incolumitas. [perfect9.a.ũ.
ὁλόκληρος.α.ον.iteger.cõſumat9
ὁλοκαρπόω ᷑ ὁλοκαρπῶ.μ.σω.π.κα.Holocauſtum ſacrifico.
ὁλοκαύτωμα.ατος.τὸ.holocau
ὀλολύζω.μ.ξω.π.χα.vlulo.as [ſtũ
ὅλος.η.ον.Totus.a.um.
ὁλοσφύρατος.η.ον.Solid9.a.ũ.
ὁλοτελής.εος.ὁ.ἡ.Totus.perfectus.integer.a.u3.
ὄλυνθος.ου.ὁ.Groſſ9.fic9 caprifici.
ὅλως.Omnino.
ὁμαλίζω.μ.σω.π.κα.Planum ᷑ equale aliquid facio.complano as.
ὄμβρος.ου.ὁ.pluuia.nimbus.
ὁμιλέω ᷑ ὁμιλῶ.μ.σω.π.κα.cõuerſor.alloquor. [confabulatio.
ὁμιλία.ας.ἡ.Cõuerſatio.colloquiũ.
ὁμίχλη.ης.ἡ.Nebula.
ὄμμα.ατος.τὸ.Oculus.
ὄμνυμι.μ.σω.π.κα.Iuro.
ὀμνύω.μ.σω.π.κα.Iuro.
ὁμοθυμαδόν.Unanimiter.ſimul.concorditer.
ὁμοιάζω.μ.σω.π.κα.Similis ſũ.
ὁμοιοπαθής.εος.ὁ.ἡ.ſimilis.e.ſimilium paſſionu3.
ὅμοιος.α.ον.Similis.e.
ὁμοιότης.ητος.ἡ.Similitudo.
ὁμοιότροπος.η.ον.Similis.e.ſimilium morum.
ὁμοιόω ᷑ ὁμοιῶ.μ.σω.π.κα.Aſſimilo.comparo.
ὁμοίωμα.τος.τὸ.ſimilitudo.figu=
ὁμοίως.ſimiliter. [ra.ſtatua.
ὁμοίωσις.εως.ἡ.Similitudo.
ὁμολογέω ᷑ ὁμολογῶ.μ.σω.π.κα.Confiteor.polliceor.
ὁμολογία.ας.ἡ.confeſſio.
ὁμολογουμένως.manifeſte.
ὁμόνοια.ας.ἡ.pax.ↄcordia.cõſẽſ9.
ὀμόσαι.iuratum fuiſſe.
ὀμόσας.αντος.ὁ.poſtq̃ iurauit.
ὀμόσω.Iurabo. [cio.
ὁμότεχνος.η.ον.ſiſis in arte ᷑ offi
ὁμοῦ.Simul pariter.
ὅμως.Tamen.
ὁμωσμέντοι.verũtamẽ.tñ. [ↄcors.
ὁμόφρων.ονος.ὁ.ἡ.Unanimis.
ὄν.οντος.τὸ.exiſtẽs.qđ eſt.neutri.
ὅν.Quem. [gener.
ὄναγρος.ου.ὁ.Aſinus ſilueſter.
ὀναίμην.Iuuer.fruar.
ὄναρ.ος.τὸ.Inſomnium.
ὀνάριον.ου.τὸ.aſell9. [tior.ex pbo
ὀνειδίζω.μ.σω.π.κα.maledico.ꝓui
ὀνειδισμός.ου.ὁ.ꝓuitiũ.iꝓropiũ.
ὄνειδος.εος.τὸ.cõuitiũ.im.pperiũ.

Digitized by Google

ὄνειρος.ου.ὁ.Somnus.
ὄμνυμι.μ.σω.π.κα.Iuuo.
ὀνικός.η.ον.aſinarius.a.um.
ὄνομα.ατος.το.Nomen.
ὀνομάζω.μ.σω.π.κα.noīo.
ὀνομασία.ας.ἡ.noīatio.appellatio.
ὀνομαστός.η.ον.Memorabilis.iſi ⌊gnis.e
ὄνος.ου.ὁ.ἡ.aſin⁹.aſina.
ὄντες.ων.οἱ.exiſtētes.maſculi.gen.
ὃν τρόπον.quemadmodum.ſicut.
ὄντως.Uere.
ὄνυξ.χος.ὁ.Unguis.vngula.gen⁹ aromatis.lapis onyx
ὀξέως.cito.velociter.
ὄξος.εος.το.acetum.
ὀξύνω.μ.νω.π.κα.Acuo.
ὀξύς.εος.ὁ.Acutus.a.um.velox.
ὀπή.ης.ἡ.cauerna.
ὄπισθεν.atergo.retro.
ὀπίσω.poſt.
ὅπλα.ων.τα.arma.
ὁπλοποιέω ꝛ ὁπλοποιῶ.μ.σω.π.κα.Armo.as.
ὁποῖος.α.ον.qualis.e.
ὁπότε.quando.
ὅπου.Ubi.
ὀπτάνομαι.Uideoꝛ.
ὀπτασία.ας.ἡ.Uiſio.reuelatio.
ὄπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.Uideoꝛ.appareo.
ὀπτός.η.ον.Aſſus.a.um.
ὀπώρα.ας.ἡ.pomū.pomaautūnalia
ὅπως.Ut.
ὅραμα.τος.το.Uiſio.
ὅρασις.εως.ἡ.Uiſio.
ὁρατός.η.ον.Uiſibilis.e.
ὁράω ꝛ ὁρῶ.μ.σω.π.κα.video.aſ ⌊picio
ὀργή.ης.ἡ.Ira.
ὀργίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.ira= ⌊ſcoꝛ
ὀργίλος.η.ον.iracūdus.a.ū.
ὀργυά.ας.ἡ.Ulna. ⌈pio.opto.
ὀρέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Cu
ὀρεινός.η.ον.montanus.a.um.
ὄρεξις.εως.ἡ.appetitus.deſideriū.
ὀρθοπολέω ꝛ ὀρθοπολῶ.μ.σω.π.κα.recta via pergo..
ὀρθός.η.ον.Rectus.a.um.
ὀρθοτομέω ꝛ ὀρθοτομῶ.μ.σω π.κα.Recte tracto.recte diuido.recte ſcindo.
ὀρθρίζω.μ.σω.π.κα.Mane ſurgo.
ὀρθρινός.η.ον.Matutinus.a.um
ὄρθριος.α.ον.Matutinus.a.um.
ὄρθρος.ου.ὁ.Diluculum.
ὁρίζω.μ.σω.π.κα.Determino.de finio.predeſtino.
ὅριον.ου.το.Terminus.finis.
ὁρκίζω.μ.σω.π.κα.adiuro.cōiuro.
ὅρκος.ου.ὁ.iuramentum.
ὁρκωμοσία.ας.ἡ.iuſiurandum.
ὁρμαίνω.μ.νω.π.κα.Concito.
ὁρμάω ꝛ ὁρμῶ.μ.σω.π.κα.Impetum facio.cum impetu eo.
ὁρμή.ης.ἡ.Impetus.propoſitum.
ὅρμημα.τος.το.Impetus.
ὀρνέον.ου.το.auis.volucris.
ὄρνις.θος.ἡ.auis.gallina.
ὁροθεσία.ας.ἡ.Terminoꝝ poſitio
ὄρος.εος.το.Mons.
ὀροφή.ης.ἡ.Tectum.
ὀρτυγομήτρα.ας.ἡ.coturnix maxima.coturnix matricia.
ὀρύσσω.μ.ξω.π.χα.fodio.
ὀρύττω.μ.ξω.π.χα.fodio.
ὀρφανός.η.ον.orphanus.a.um.
ὀρχέομαι ꝛ ὀρχοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Salto.
ὀρχίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.ſalto
ὅς.ου.ὁ.Qui.numeri ſing.
ὁσάκις.Quotienſcunq3.
ὁσδηποτοῦν.quicunq3.
ὅσιος.α.ον.Sanctus.a.um.
ὁσιότης.τος.ἡ.Sanctitas.
ὁσιόω ꝛ ὁσιῶ.μ.σω.π.κα.ſctiſico.
ὁσίως.Sancte.
ὀσμή.ης.ἡ.odoꝛ.
ὅσος.η.ον.quātus.a.um.quicunq3.
ὀστέον.ου.το.os.oſſis.
ὅστις.νος.ὁ.qui.quicunq3.n.ſ.
ὀστράκινος.η.ον.Teſtaceus.Luteus.a.um. ⌈olfacio.
ὀσφραίνομαι.μ.ονμαι.π.μαι.
ὄσφρησις.εως.ἡ.odoratus.
ὀσφύς.νος.ὁ.Lumbi.
ὅσω.quanto.aduer.
ὅταν.quando.
ὅτε.quando.
ὅτι.Quia.quod.qui.
οὐ.non.
οὗ.Ubi.quo.cuius.generis.maſculi.
οὐά.Uah.
οὐαί.ve.interiectio dolentis.
οὐδαμῶς.nequaquam.
οὐδέ.neq3.
οὐδέεν.Nullum.nihil.
οὐδείς.ενος.ὁ.nullus.nemo.
οὐδεμία.ας.ἡ.Nulla.
οὐδέν.νος.το.Nullum.nihil.
οὐδέποτε.Nunquam.
οὐδέπω.nondum.
οὐθείς.νος.ὁ.nemo.nullus.
οὐθέν.νος.το.Nullum.nihil.
οὐκ.non.
οὐκέτι.non amplius.
οὐκοῦν.Igitur.
οὔκουν.non igitur.nequaquam.
οὐ μή.non.
οὖν.ergo.igitur.itaq3.
οὔπω.Nondum.
οὐρά.ας.ἡ.Cauda.
οὐράνιος.α.ον.Celeſtis.e.
οὐρανόθεν.Ex celo.
οὐρανός.ου.ὁ.Celum.
οὐραγέω ꝛ οὐραγῶ.μ.σω.π.κα.Duco extremam partem.eo ⌊in extrema parte.
οὕς.Quos.
οὖς.τος.το.auris.
οὖσα.ης.ἡ.exiſtens.femini.generis.
οὐσία.ας.ἡ.ſubſtantia.exiſtentia.
οὖσιν.exiſtentibus.maſculi.generis.
οὔτε.neq3.
οὗτος.ου.ὁ.Hic.iſte.
οὕτω.Sic.
οὕτως.Sic.
οὐχ.non.
οὐχί.Non.nonne.
ὀφειλέτης.ου.ὁ.Debitoꝛ.
ὀφειλή.ης.ἡ.Debitum.
ὀφείλημα.ατος.το.Debitum.
ὀφείλω.μ.λω.π.κα.Debeo
ὄφελον.Utinam.
ὄφελος.εος.το.vtilitas.
ὀφθαλμός.ου.ὁ.Oculus.
ὀφθαλμοδουλεία.ας.ἡ.Seruitus ad oculum. ⌈ſus.a.um.
ὀφιόδηκτος.η.ον.A ſerpente moꝛ
ὄφις.εως.ὁ.Serpens.
ὀφρύς.νος.ἡ.Supercilium.
ὀχεία.ας.ἡ.Coitus. ⌈ro.turbo.
ὀχλέω ꝛ ὀχλῶ.μ.σω.π.κα.ve=
ὀχλοποιέω ꝛ ὀχλοποιῶ.μ.σω π.κα.ſeditionē facio.turbas cōcito
ὄχλος.ου.ὁ.turba.turbatio.tumlt⁹
ὀχυρός.α.ον.munit⁹.a.ū.
ὀχυρόω ꝛ ὀχυρῶ.μ.σω.π.κα.fortifico.munio. ⌈lum munitū.
ὀχύρωμα.τος.το.munitio.caſtel
ὀψάριον.ου.το.piſciculus.
ὀψέ.Ueſpere.ſero.
ὀψία.ας.ἡ.veſper. ⌈nocte.
ὀψίζω.μ.σω.π.κα.cōprehēdoꝛ a
ὄψιμος.η.ον.Serotinus.a.um
ὄψιος.α.ον.ſerotinus.a.um
ὄψις.εως.ἡ.facies.cōſpectus.cōpa ⌊tio.preſentia.
ὄψομαι.videbo.

Digitized by Google

ὀψώνιον.ου.τὸ.Lucrum. gratifi=
  catio.ſtipēdiū.cibꝰ ſtatutꝰ ꝛ decretꝰ
παγείς.εντος.ὁ.Compactus.coa=
  gulatus.conglutinatus.
παγετός.ου.ὁ.glacies.
ϖαγήσομαι.congelabor.figar. pre
  mar.comprimar.
ϖαγιδεύω.μ.σω.π.κα. Arte ca=
  pio.illaqueo.venor.
παγίς.δος.ἡ.Laqueus.
ϖάγος.ου.ὁ.Saxum.glacies.lo=
  cus eminens.
ϖαθεῖν.paſſum eſſe.
ϖάθημα.τος.τὸ.paſſio.
παθητός.η.ον.paſſibilis.q̇ pōt pati.
ϖάθος.εος.τὸ.paſſio.
ϖάθω.patiar.
παθών.οντος.ὁ. poſtq̃ paſſus eſt.
ϖαίγνιον.ου.τὸ.Ludibrium.
ϖαιδαγωγός.ου.ὁ. puerorū do
  ctor vel ductor.
ϖαιδάριον.ου.τὸ.puerulus.
ϖαιδεία.ας.ἡ.diſciplina.
παιδευτής.ου.ὁ.iſtructor.p̄ceptor
ϖαιδεύω.μ. σω.π. κα. Corripio
ϖαιδιόθεν.a puero. ⌊caſtigo.
ϖαιδίον.ου.τὸ.puer.puella.
ϖαιδίσκη.ης.ἡ.ancilla.
ϖαίς.δος.ὁ.ἡ.puer.famulꝰ.la.
ϖαίω.μ.σω.π.κα.percutio.
ϖάλαθος.ου.ὁ. Maſſa. ꝛ ϖάλα
  θοσ ἀρωμάτων. vulgo poma.
ϖάλαι.Olim.quondā.iādiu.iāpridē.
ϖαλαιός.α.ον.antiquus.a.ū.vetus
παλαιότης.τος.ἡ.ātiq̇tas.vetuſtas
ϖαλαιόω ꝛ ϖαλαιῶ.μ. σω.ϖ.
  κα. Antiquo.antiquū facio.
ϖάλη.ης.ἡ.lucta.certamen.
παλιγγενεσία.ας.ἡ.Regeneratio
ϖάλιν.Rurſus.iterum.
ϖαμβασιλεύς.εως.ὁ. Rex poten
  tiſſimus ꝛ qui omnia poteſt.
παμϖληθεί.Vniuerſaliter.
πάμπολυς.λλου.ὁ.multus.
ϖᾶν.τος.τὸ.totum.
ϖανδοχεῖον.ου.τὸ.Stabulum.
  diuerſorium publicum.
ϖανδοχεύς.εος.ὁ.Stabularius.
ϖανεπίσκοπος.ου.ὁ.Qui omnia
  proſpicit et prouidet.
ϖανήγυρις.εως. ἡ. Frequentia.
  conuentus.
ϖανηγυρισμός.ου.ὁ.congrega=
  tio.conuerſatio.
ϖανοικί.cum tota domo.

πανοπλία.ας.ἡ.armatura. tota ar
  matura.
ϖανούργευμα.τος. τὸ.aſtutia.
πανουργία.ας.ἡ.fraus.Dolꝰ. ſciē
  tia.multa experientia.
ϖανοῦργος.η.ον. Fraudulentus.
  doloſus.multiſcius.ſapiens.
ϖανταχῆ.vbiq;.
ϖανταχόθεν.vndiq;.
ϖανταχοῦ.vbiq;. ⌈a.u;
παντελής.εος.ὁ.ἡ.pfectꝰ.ppetuus.
ϖάντες.ων.οἱ. Omnes. m.g.
ϖάντη.Semper.
ϖαντοδύναμος.η.ον. Oīpotēs.
  qui hꝫ oēm virtutem ꝛ potentiam.
πάντοθεν.vndiq;.ex omni parte.
παντοκρατορία.ας.ἡ. oīpotētia.
παντοκράτωρ.ρος.ὁ. imperator.
  omnipotens.
ϖαντός.Omnis. genitiuus ſingul.
  gene.maſ.ꝛ neut.
ϖάντοτε.Semper.
ϖαντοτρόφος.ου.ὁ.qui oīa alit.
ϖάντως.omnino.vtiq;.
ϖαρά.A.ab.iuxta.potius quaꝫ.pre
  ter. Ad. ⌈Tranſgredior
ϖαραβαίνω.μ. σομαι. ϖ.ηκα.
ϖαραβάλλω.μ.λω.π.κα.Com=
  paro.appello nauem.
ϖαράβασις.εως.ἡ. Tranſgreſſio.
  preuaricatio.
παραβάτης.ου.ὁ.Tranſgreſſor.
ϖαραβῆναι.tranſgreſſum fuiſſe.
ϖαραβήσομαι.tranſgrediar.
ϖαραβιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι
  Cogo.
ϖαραβιβάζομαι.μ.σομαι.ϖ.
  σμαι.imponor.aſcendere cogor.
ϖαραβλέϖω.μ.ψω.ϖ.φα. De
  ſpicio.contemno.
παραβολή.ης.ἡ.parabola.exēpluꝫ.
ϖαραβουλεύομαι.μ.σομαι.π.
  μαι.trado.
παραβῶ.tranſgrediar. tranſiero.
παραγαγών.οντος.ὁ. poſtquaꝫ
  deduxit.detulit. ⌈tio.
παραγγελία.ας.ἡ.p̄ceptū. admōi=
παραγγέλλω.μ.λω.ϖ.κα. pre
  cipio.
παραγενέσθαι.Aduenīſſe.aſtitiſſe.
παραγενόμενος.η.ον. Poſtquaꝫ
  aduenit.aſtitit.
παραγένωμαι.aduenīam.aſſiſtaꝫ.
ϖαραγίνομαι.μ.σομαι.π.μαι.
  Venio.aduenio.aſto.

ϖαράγω.μ.ξω.ϖ.χα.Defero.de
  duco.tranſeo.pretereo.
παραδέδομαι.traditꝰ ſū.pditꝰ fui.
ϖαραδεδομένος.η.ον.Traditus
  proditus.a.um.
παραδεδώκειν.tradiderā.pdiderā
ϖαραδεδωκώς.οτος.ὁ.poſtquā
  tradidit.prodidit.
ϖαραδειγματίζω.μ.σω.π.κα.
  traduco. diffamo. publico iudicio
  expono.
παραδειγματισμός.ου.ὁ. Tra
  ductio.diffamatio.exemplum.
ϖαράδεισος.ου.ὁ.paradiſꝰ.hortꝰ
παραδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι
  Suſcipio ⌈prodo.do.
ϖαραδίδωμι.μ.σω.ϖ.κα.trado
ϖαραδοθείς.εντος.ὁ. Traditus.
  datus.proditus. ⌈datū fuiſſe
παραδοθῆναι. Traditū.proditum
παραδοθήσομαι. Tradar. pro=
  dar.dabor.
παραδοθῶ.tradar.prodar.der.
ϖαραδοξάζω.μ.σω.π.κα. In=
  honoro.as.
παράδοξος.η.ον. Mirabilis.pre
  ter opinionem.
ϖαραδοξότατος.η.ον. Admira=
  biliſſimus.maxime p̄ter opinioneꝫ.
παράδοσις.εως.ἡ.traditio.doctrīa
παραδοῦναι.tradidiſſe.prodidiſſe.
ϖαραδούς.οντος.ὁ. Poſtquam
  tradidit.prodidit.
παραδῶ.tradam.prodam.
παραδώσω.tradam.prodam.
ϖαραζηλόω ꝛ ϖαραζηλῶ. Irri
  to.zelotypus ſuꝫ.ad zeluꝫ prouoco
  in emulationem ꝛ zelum mitto.
ϖαραθαλάσσιοσ.α.ον. Mariti=
  mus.a.um.prope mare.
ϖαραθεωρέω ꝛ παραθεωρῶ.μ.
  σω.π.κα.deſpicor.contemno.
παραθῆναι: Appoſuiſſe.addidiſſe.
  tradidiſſe. ⌈tradam.addam.
ϖαραθήσω.Apponam.Deponaꝫ.
ϖαράθου.Commenda.
ϖαραθῶ.apponam.apponerem.
ϖαραίνεσις.εως.ἡ.Admonitio.ad
  hortatio ad virtutem.
ϖαραινέω ꝛ παραινῶ. μ.σω.π.
  κα.admoneo.hortor ad virtutes.
ϖαραιτέομαι ꝛ ϖαραιτοῦμαι.
  μ.σομαι.ϖ.ημαι. Excuſo.deui
  to.euito.
ϖαρακαθίζω.μ.σω.π.κα.Aſſideo

Digitized by Google

prope ſedeo.
ϖαρακαλέομαι ꝛ ϖαρακαλοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι. Hortor. conſolor.
ϖαρακαλέω ꝛ ϖαρακαλῶ.μ.μ.σω.π.κα.Rogo.
παρακάλυμμα.τος.το.velamētū.
ϖαρακαλύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Velo.occulto.
ϖαρακαταθήκη.ης.ἡ.Depoſitum.
ϖαράκειμαι.Adiaceo.apponor.
ϖαρακεκαλυμμένος.η.ομ.Coopertus.Velatus.a.um.
ϖαρακέκλημαι.conſolatus fui.
παρακεχειμακώς.οτος.ὁ.Poſt quam hyemauit.
ϖαρακληθῆμαι.Exhortatum.conſolatum eſſe.
ϖαρακληθήσομαι.conſolabor.
ϖαρακληθῶ.cōſoler.cōſolatꝰ fuero
ϖαράκλησις.εως.ἡ.Conſolatio.exhortatio. [tator.
ϖαράκλητος.η.ομ.cōſolator.exhor
παρακμάζω.μ.σω.π.κα.Seneſco.tranſgredior florem etatis.
ϖαρακοή.ης.ἡ.Inobedientia.
ϖαρακολουθέω ꝛ παρακολουθῶ.μ.σω.π.κα.Sequor.
ϖαρακούω.μ.σω.π.κα.Non audio.non obedio.
ϖαρακύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.procumbo.inclino.incuruor.
ϖαράλαβε.accipe.
ϖαραλαβεῖμ.accepiſſe.
ϖαραλαμαβμω.μ.ηψομαι.ϖ.φα.accipio.aſſumo.
ϖαραλέγομαι.μ.ξομαι.ϖ.μαι preteruehor.iuxta nauigo.
ϖαραλελυμένος.η.ομ.Reſolutꝰ a.um.ſolutus.paralyticus.a.um.
ϖαραληφθείς.εμτος.ὁ.Acceptus.aſſumptus.
ϖαραληφθήσομαι.aſſumar.
ϖαραλήψομαι.accipiam.
ϖαράλιος.α.ομ.maritimus.a.um.
ϖαραλλαγή.ης.ἡ.Commutatio.tranſmutatio.
ϖαραλογίζομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.decipio.fallo.
ϖαραλυτικός.η.ομ.Paralyticꝰ.reſolutus.a.um. [ſoluo.
ϖαραλύω.μ.σω.ϖ.κα.ſoluo.re=
ϖαραμένω.μ.μω.ϖ.κα.maneo.patienter expecto.tolero.
ϖαραμίαμ.ꝑter vnam.vna excepta.
παραμυθέομαι ꝛ παραμυθοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι.cōſolor.
ϖαραμυθία.ας.ἡ.ſolatiū.cōſolatio
παραμύθιομ.ου.το.ſolatiū.ſolamē
ϖαρανομέω ꝛ ϖαρανομῶ.μ.σω.π.κα.Legem tranſgredior.ꝑter legem facio.
ϖαρανομία.ας.ἡ.iniquitas.veſāia
ϖαράνομος.η.ομ.Iniuſtus.iniquus.a.um.
ϖαραπέσω.Excidam [lapſus eſt.
ϖαραπεσώμ.ομτος.ὁ.poſtꝗ̄ pro
παραπικραίμω.μ.μω.π.κα.Exacerbo. [batio.
ϖαραπικρασμός.ου.ὁ.exacer=
παραπίπτω.μ.σουμαι.π.ωκα.Decido.prolabor.
ϖαραπλέω.μ.ευσω.ϖ.κα.pernauigo.preternauigo.
ϖαραπλήσιος.α.ομ.ſimilis.e.
ϖαραπλησίως.Similiter.
ϖαραπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.pretereo.ambulo. [ſus.
ϖαράπτωμα.ατος.το.pctūꝫ.ca
ϖαραρρέω.μ.σω.π.κα.Cado.ꝑfluo.effluo.labor.eris.
ϖαραρρυῶ.Pereffluam.effluaꝫ.cadam.laber.
ϖαράσημος.η.ομ.Inſignis.e.inſignitus.a.um.
παρασκευάζω.μ.σω.π.κα.ꝑparo
ϖαρασκευή.ης.ἡ.Paraſceue.ideſt preparatio.
ϖαραστῆμαι.Aſtitiſſe. [ciſſe.
ϖαραστῆσαι.exhibuiſſe.ſiſtere fe=
παράστησομ.Exhibe.preſta.aſtare fac.ſiſtere fac.
ϖαραστήσω.exhibebo.ſiſtere faciā
ϖαραστῶ.aſtem.cōmēdē.exhibeā.
ϖαρασχεῖμ.exhibuiſſe.prebuiſſe.
παρατείμω.μ.μω.π.κα.extendo.dilato. [ϖ.κα.obſeruo.
παρατηρέω ꝛ παρατηρῶ.μ.σω
παρατίθημι.μ.σω.π.κα.Propono.appono.commendo.
ϖαρατρέχω.μ.ουμαι.ϖ.κα.Percurro.
ϖαρατυγχάμω.μ.ξομαι.ϖ.κα.Obuiā caſu fio.forte accido ꝛ occurro.
παρατυχώμ.ομτος.ὁ.Poſtquā caſu obuiā fuit.forte accidit ꝛ occurrit.
ϖαραυτίκα.Statim.confeſtim.
ϖαραφέρω.μ.σω.π.κα.Transfero.hac ꝛ illac fero.
ϖαραφρομέω ꝛ παραφρομῶ.μ.σω.π.κα.Deſipio.inſanio.
παραφρομία.ας.ἡ.īſipiētia:īſania.
ϖαραχειμάζω.μ.σω.ϖ.κα.hyemeꝫ ago.
ϖαραχειμασία.ας.ἡ.hyematio.
ϖαραχρῆμα.confeſtim.continuo.
ϖάρδαλις.εως.ὁ.Pardalis.pardus animal.
ϖαρέβαλομ.applicui nauem.
ϖαρέβημ.trāſgreſſꝰ.ꝑuaricatus fui.
ϖαρεβιασάμημ.coegi.coactus fui.
ϖαρεβιβασάμημ.Adductus.coactus.impoſitus fui.
ϖαρεγεμόμημ.veni.
ϖαρεγκλίμω.μ.μω.π.κα.inclino.
ϖαρεδιδόμημ.Tradebar.
πορεδίδουμ.tradebā.āt.ꝑdebā.āt
ϖαρεδόθημ.traditus.ꝑditus fui.
ϖαρεδόξασα.inhonoraui.
παρέδοσαμ.tradiderūt.prodiderūt
ϖαρέδωκα.tradidi.prodidi.
πάρεδρος.α.ομ.qui aſſidet.aſſeſſor
ϖαρεθέμημ.cōmēdaui.appoſui.
ϖαρεθεωρούμημ.contemnebar.
ϖαρέθηκα.propoſui.appoſui.
ϖαρείδω.μ.σω.π.κα.Deſpicio.contemno. [lutus.a.uꝫ
ϖαρειμένος.η.ομ.Remiſſus.diſſo
ϖάρειμι.adſum.venio.
ϖαρεισάγω.μ.ξω.ϖ.χα.Induco.Introduco.
παρεισάκτος.η.ομ.ſubītroductꝰ.a.ū
ϖαρεισδύω.μ.σω.ϖ.κα.Subintro latenter.ſurrepo.
ϖαρεισέδυσα.Subintraui.latenter ſurrepſi.
ϖαρεισεμέγκας.αμτος.ὁ.poſtꝗ̄ ſubintulit.induxit.
παρεισέρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα.intro.ſubintro.
ϖαρεισῆλθομ.ſubintraui.runt.
ϖαρειστήκειμ.aſtiterā.
ϖαρεισφέρω.μ.οισω.ϖ.κα.ſubifero.affero.induco.
ϖαρειχόμημ.prebebar.exhibebar.
ϖαρεῖχομ.prebebā.ant.
ϖαρεκάλεσα.rogaui.hortatus fui.
ϖαρεκάλουμ.Rogabam.ant.hortabar.antur.
ϖαρεκλήθημ.exhortatꝰ.cōſolatꝰ fui.
ϖαρεκτός.extra.preter.
ϖαρέλαβομ.accepi.runt.
ϖαρελεγόμημ.Legebam.preteruehebar.iuxta nauigabam.
ϖαρελεύσομαι.Tranſibo.preteri

Digitized by Google

bo.ſuperueniam.occupabo.
ϖαρεληλυθέναι.preteriiſſe
ϖαρεληλυθώς.οτος.ὁ.preteritꝰ
ϖάρελθε.Tranſi.
ϖαρελθεῖν.tranſiſſe.
ϖαρέλθω.tráſeaʒ.tranſiuero.
ϖαρελθών.οντος.ὁ.poſtq̄ p̄teriit
ϖαρελκύω.μ.σω.π.κα.protrabo
procraſtino.dilato.extédo.remoror.
παρέλυον.reſoluebā.diſſoluebā.āt.
ϖαρεμβάλλω.μ.λω.ϖ.κα.In
terſero.immito.interiicio.
ϖαρεμβολή.ης.ἡ.caſtra orū.
ϖαρεμπίπτω.μ.σοῦμαι.π.κα.
incido.cado.
ϖαρέμεγκαι.tranſfer.
ϖαρεμεγκεῖν.tranſtuliſſe.
ϖαρεμέκλινα.inclinaui.
ϖαρεμοχλέω ⁊ ϖαρεμοχλῶ.μ.
σω.π.κα.inquieto.
ϖάρεξ.preter.excepto.
ϖαρέξω.prebebo.exhibebo.
παρεϖίδημος.ου.ὁ.Hoſpes.
ϖαρεπίκρανα.exacerbaui.
ϖαρεπορευόμην.pretergrediebar
ϖαρέρχομαι.μ.λεύσομαι.ϖ.
λυθα.tranſeo.preterco.negligo.
ſuperuenio.occupo. ⌈ratus fui
ϖαρεσκεύασμαι.Paratus.prepa
ϖαρεσκευασμένος.η.ον.paratꝰ.
preparatus.a.um.
παρέσομαι.Adero.
παρέστηκα.affui.circunſtiti.
παρεστηκώς.οτος.ὁ.poſtq̄ aſtitit
circunſtitit.
παρέστην.affui.aſtiti.
παρέστησα.exhibui.aſtiti.
πάρεστι.adeſt.licet.
παρεστώς.τος.ὁ.poſtquā aſtitit.
παρέσχον.exhibui.prebui.runt
παρέτεινον.extendebā.differebā āt.
παρετήρουν.obſeruabam.ant.
παρέχω.μ.ξω.π.χα.exhibeo p̄beo
παρήγγειλα.precepi denunciaui.
παρήγγελον.denunciabam.preci
piebam.ant.epi.runt.
παρῆγον.tranſiui.preterii.runt
παρηγορία.ας.ἡ.cōſolatio.ſolatiū
ϖαρηκολούθηκα.aſſecutus fui.
παρηκολουθηκώς.οτος.ὁ.poſt=
quam aſſecutus eſt.
παρῆλθον.preterii.runt.
ϖαρῆν.aderam.affui.
ϖαρήνουν.admonebaʒ.conſulebā
adhortabar.bantur.

ϖαρῆσαν.venerunt.affuerunt.
ϖαρητημένος.η.ον.excuſatꝰ.a.ū.
παρητησάμην.excuſaui me.refugi
euitaui.
παρθενία.ας.ἡ.virginitas
παρθένος.ου.ἡ.virgo.
ϖάριδε.deſpice.contemne.
παρίδω.deſpiciam contemnā.ro.
παρίημι.μ.σω.π.κα.remitto.
παριστάνω.exhibeo.prebeo.
παριστάω ⁊ ϖαριστῶ.μ.σω.π.
κα.conſtituo.ſtatuo.
παρίστημι.μ.σω.π.κα.exhibeo.
aſto.circunſto.ſiſto.
παροδεύω.μ.σω.π.κα.pretergre
dior.pretereo.
πάροδος.ου.ἡ.tranſitus
παροικέω ⁊ παροικῶ.μ.σω.π.κα
prope habito.habito.migro in aliā
terram ad habitandum.
ϖαροικία.ας.ἡ.icolatꝰ.peregrinatio
πάροικος.ου.ὁ.aduena.peregrinꝰ.
παροιμία.ας.ἡ.paremia.exēplum.
parabola prouerbium.
πάροινος.η.ον.Uinolētus.a.um.
παροιχέομαι ⁊ ϖαροιχοῦμαι.
μ.σομαι.π.μαι.pretereo. ⌈ſū.
παρομοιάζω.μ.σω.π.κα.ſilis
ϖαρόμοιος.α.ον.ſimilis.e.
παροξύνω.μ.νω.π.κα.Irrito.
ϖαροξυσμός.ου.ὁ.prouocatio.ir
ritatio.
παροράω ⁊ παρορῶ.μ.σω.π.κα
contemno.diſſimulo.⌈irā prouoco.
ϖαροργίζω.μ.σω.π.κα.irrito.ad
ϖαροργισμός.ου.ὁ.iracundia.
ϖαροτρύνω.μ.νω.ϖ.κα.cōcito.
παρουσία.ας.ἡ.aduētus.preſētia.
ϖαροψίς.δος.ἡ.parapſis.catinꝰ.
ϖαρρησία.ας.ἡ.audacia i loq̄ndo.
ϖαρρησία.audacter.
ϖαρρησιάζομαι.μ.σομαι.ϖ.
σμαι.audacter ⁊ manifeſte loquor.
παρῶ.prētereā.remittam.ro.
ϖαρώδευσα.p̄teriui.p̄tergreſſꝰ ſū.
ϖαρώκησα.prope habitaui.migra
ui in alienā terram.
ϖαρών.οντος.ὁ.preſens.
ϖαρωξυνόμην.incitabar.ira fla=
grabam. ⌈citatus.iratus.a.um.
ϖαρωργισμένος.η.ον.irritatꝰ.in
ϖαρώτρυνα.concitaui.
ϖαρῳχημένος.η.ον.preteritꝰ.a.ū.
ϖᾶς.αντος.ὁ.omnis.maſculi.ge.
πᾶσα.ης.ἡ.omnis.femni.gener.

ϖάσσαλος.ου.ὁ.palꝰ.lignū.fuſtis
πάσσω.μ.σω.π.κα.ſpargo.vario.
tinguo.
ϖάσχα.ατος.τὸ.paſca.
πάσχω.μ.σομαι.π.θα patior.
ϖατάσσω.μ.ξω.ϖ.χα.percutio.
ϖατέω ⁊ ϖατῶ.μ.σω.ϖ.κα.cal
co.conculco.
πατήρ.ρος.ὁ.pater.
πατριά.ας.ἡ.familia.
ϖατριάρχης.ου.ὁ.patriarcha.pa
trum princeps.
πατρικός.η.ον.paternus.a.um.
ϖατρίς.δος.ἡ.patria
πατρολώας.ου.ὁ.parricida.
ϖατροπαράδοτος.η.ον.a patri
bus traditus.a.um
ϖατρῷος.α.ον.paternus.a.um.
ϖαύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.ceſſo.
quieſco.
παύω.μ.σω.π.κα.ceſſare facio.
πάχνη.ης.ἡ.pruina
ϖαχύνω.μ.νω.π.κα.incraſſo
ϖέδαι.ων.αἱ.pedice.compedes.⁊
omnes genus vinculi pedum.
ϖεδήτης.ου.ὁ.q̄ cōpedibꝰ ligatꝰ ē
πεδινός.η.ον.campeſtris.e.
πεδίον.ου.τὸ.cāpus.planicies.
πεζῆ.pedeſtri itinere. ⌈facio.
ϖεζεύω.μ.σω.π.κα.pedibus iter
πεζός.η.ον.pedeſtris.e.
ϖειθανολογία.ας.ἡ.perſuaſibili
tas ſermonum
ϖειθαρχέω ⁊ ϖειθαρχῶ.μ.σω.
π.κα.pareo.obtēpo.obedio p̄cipi
ϖείθομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.obe=
dio.perſuadeor.credo
πείθω.μ.σω.π.κα.p̄ſuadeo.cōfido.
πειθώ.οος.ἡ.ſuadela.perſuaſio.
πεινάω ⁊ πεινῶ.μ.σω.π.κα.eſurio
πεῖρα.ας.ἡ.experientia.tentatio.
πειράζω.μ.σω.ϖ.κα.expior.tento
πειράομαι ⁊ πειρῶμαι.μ.σομαι
π.μαι.tento.procuro.do operam.
ϖειρασμός.ου.ὁ.tentatio.
πειράω ⁊ πειρῶ.μ.σω.ϖ.κα.ex=
perior.tento
πεισμονή.ης.ἡ.perſuaſio.
πέλαγος.εος.τὸ.pelagus.profun=
ditas aquarum.
πελεκίζω.μ.σω.π.κα.decapito.
obtrunco.ſecuri percutio.
πέμπτος.η.ον.Quintus.a.um.
ϖέμπω.μ.ψω.ϖ.φα.Mitto.
πένης.τος.ὁ.Pauper.

Digitized by Google

ϖενθερά.ας.ἡ.ſocrus.
ϖενθερός.ου.ὁ.ſocer.
ϖενθέω ⁊ ϖενθῶ.ω.σω.π.κα. Lugeo.
ϖένθος.εος.το.luctus.
πενιχρός.α.ον. pauperculus.a.ū.
ϖεντάκις.Quinquies.
ϖεντακισχίλιος.α.ον.q̄nq̄z millia
ϖεντακόσιος.α.ον.quingētus.a.ū.
ϖέντε.Quinq̄z.
ϖεντεκαιδεκάτος.η.ον.quintus decimus.a.um
ϖεντήκοντα.quinquaginta.
ϖεντηκοντατρία.ων.τα.quiquaginta tria.neutri generis. [a.ū.
ϖεντηκοστός.η.ον.quīq̄geſſimus.
πεπαιδευμένος.η.ον.doctus.eruditus.a.um.
ϖεπαλαίωκα.ātiquaui.ātiquū feci
ϖέπαυμαι.ceſſaui.deſij.
ϖεπειραμένος.η.ον.exptꝰ.a.um.
πέπεισμαι.pſuaſus fui.credidi.
ϖεπεισμένος.η.ον.perſuaſus.a.ū.
πεπελεκισμένος.η.ον.decapitatꝰ decollatus.ſecuri percuſſus.a.um.
ϖεπηγός.οτος.ὁ.infixus.conglutinatus.congelatus.
ϖεπιεσμένος.η.ον.preſſus.oppreſſꝰ. aggrauatus.a.um
ϖεπίστευκα.credidi.
ϖεπιστεύκειν.credideram.
ϖεπιστευκώς.οτος.ὁ.poſtq̄ credidit.
ϖεπλάνημαι.erraui.deceptus fui.
ϖεπλανημένος.η.ον.deceptus. Aberrans.
ϖεπλάτυμαι.extēſꝰ.dilatatus ſū.
πεπλήρωκα.impleui.
πεπληρωκέναι.ipleuiſſe.cōpleuiſſe
ϖεπλήρωμαι.impletꝰ.cōpletꝰ fui.
πεπληρωμένος.η.ον.Impletꝰ.repletus.a.um. [pletus.a.um.
ϖεπληροφορημένος.η.ον.im=
ϖεπλούτηκα.ditatus fui.diues factus fui.
πεποίηκα.Feci.
ϖεποιήκειν.Feceram.
ϖεποιηκέναι.feciſſe.
ϖεποιηκώς.οτος.ὁ.poſtquā fecit.
ϖεποιημένος.η.ον.factus.a.um.
ϖέποιθα.confido.confiſus fui.
πεποιθέναι.cōfidere.confiſū eſſe.
ϖεποίθησις.εως.ἡ.fiducia.ꝯfidētia
πεποιθώς.οτος.ὁ.poſtquam confiſus eſt.confidens.

πεπολίτευμαι.conuerſatus fui.
ϖέπονθα.paſſus fui.
ϖεπότικα.potaui.dedi bibere.
ϖεπορευμένος.η.ον.poſtquam ambulauit.
πεπραγμένος.η.ον.actꝰ.factꝰ.a.ū.
ϖέπρακα.vendidi.
ϖεπραμένος.η.ον.vēditus.a.um.
ϖέπραχα.feci.
ϖεπραχέναι.feciſſe.
πεπτωκώς.οτος.ὁ.poſtq̄ cecidit.
πεπυρωμένος.η.ον.cōbuſtus.a.ū
ϖεπώρωκα.induraui.
πεπωρωμένος.η.ον.excecatꝰ.a.ū ſine ſenſu.
ϖέραν.trans.vltra.
ϖέρας.ατος.το.finis.
περάω ⁊ ϖερῶ.ω.σω.π.κα.trāſeo
πέρδιξ.κος.ἡ.perdix auis.
ϖερί.de.circum. [circunduco.
ϖεριάγω.ω.ξω.π.χα.circumeo.
ϖεριαιρέω ⁊ ϖεριαιρῶ.ω.σω.π κα.auſero.
ϖεριαστράπτω.ω.ψω.ϖ.φα circunfulgeo.
περιβάλλομαι.ω.ουμαι.π. βλημαι.cooperior.induor.
ϖεριβάλλω.ω.λω.ϖ.κα.cooperio.circundo.induo.
ϖεριβεβλημένος.η.ον.indutꝰ.a.ū.
ϖεριβλέπω.ω.ψω.ϖ.φα.circunſpicio.
ϖεριβληθείς.εντος.ὁ.circundatus.coopertus.veſtitus. [mictus.
ϖεριβόλαιον.ου.το.velamen.a=
περιβολή.ης.ἡ.amictus.coopertimētuz.indumentum.
ϖερίβολον.ου.το.murꝰ.circuitꝰ.
ϖεριγραφή.ης.ἡ.conſumptio.circunſcriptio.lineamentum
περιδέω.ω.σω.ϖ.κα.circunligo.
ϖεριδραμών.οντος.ὁ.poſtquaz circuncurrit.circuiuit. [tus fui.
ϖεριεβαλόμην.indutus fui.coop
ϖεριέβαλον.cooperui.veſtiui.
ϖεριεβλεπόμην.circunſpiciebar. circunſpectus fui.
ϖεριεδεδέμην.circunligatus fuerā
ϖεριέζωσα.precinxi.
ϖεριεζωσμένος.η.ον.precīctꝰ.a.ū.
ϖεριέθηκα.circumpoſui.circundedi. impoſui.
ϖεριεκόμπουν.Circunſonabam. Circunſtrepebam.ant.
ϖεριέκρυβον.occultabaz.ant.

περιέλαμψα.circūfulſi.
ϖεριελεῖν.Abſtuliſſe.
περιελθών.οντος.ὁ.Poſtquā circuiuit.Circumambulauit. [lit.
ϖεριελών.οντος.ὁ.poſtquā ſuſtu
περιέξεσα.circūraſi.poliui.leuigaui.
περιεπάτησα.Ambulaui.
ϖεριεπάτουν.Ambulabam.ant.
ϖερίεπειρα.Tranſfixi.tranſfodi.
περιέπεσον.Incidi.runt.
ϖεριεποιησάμην.Acquiſiui.
ϖεριεργάζομαι.ω.σομαι.π.μαι Curioſe ago. [tas nimia.
ϖεριεργία.ας.ἡ.curioſitas.ſeduli
ϖερίεργος.η.ον.curioſus.a.um.
ϖεριέρχομαι.ω.σομαι.ϖ.λυθα.Circumeo.circūambulo.
ϖεριεσπώμην.Diuellebar.ſatagebam.Occupabar.
περιέστην.Circunſtiti. [tit.
περιεστώς.τος.ὁ.poſtq̄ circunſti
ϖεριέσχον.Circundedi.runt.
ϖεριέτεμον.Circuncidi.runt.
ϖεριετμήθην.Circuncīſus fui.
ϖεριέχω.ω.ξω.ϖ.χα.Circūdo.occupo.contineo.
ϖεριζήτησις.εως.ἡ.Queſtio.
ϖεριζώννυμι.ω.σω.π.κα.ꝓcigo.
περιζωννύω.ω.σω.π.κα.ꝓcingo.
περιζωσάμενος.η.ον.Precinctꝰ. Accinctus.a.um.
περιζώσω.Precingam.
περίειμι.circūeo.circundo.abo.
περιῄγον.circuibā.āt.circuiui.runt.
περιήειν.Circuiueram. [runt.
ϖεριήλθον.circuiui.circūambulaui
ϖεριῃρούμην.Submouebar.auferebar.
περιήστραψα.Circunfulſi.
περιθείς.εντος.ὁ.Poſtquam.circumpoſuit.impoſuit.
ϖερίθεσις.εως.ἡ.circundatio.circumpoſitio.
ϖεριθήσομαι.Circumponar.ſumā
ϖεριθήσω.circumponam.
ϖεριίσταμαι.ω.σομαι.ϖ.μαι. Euito.declino.
περικάθαρμα.τος.το.purgamentum.Sterquilinium.
ϖερικαλύπτω.ω.ψω.ϖ.φα. Velo.Cooperio. [tantegor
περίκειμαι.Circūponor.circūdor.cir
ϖερικεκαλυμμένος.η.ον.coopertus.velatus.a.um.
περικεφαλαία.ας.ἡ.Galea.

Digitized by Google

ϖερικλάω ⁊ περικλῶ.μ.σω.ϖ.κα.Confringo.
ϖερικομπέω ⁊ ϖερικομϖῶ.μ.σω.ϖ.κα.Circūſono.circūſtrepo.
περικρατέω ⁊ περικρατῶ.μ.σώ π.κα.contineo.teneo.apprehendo.
περικρατής.εος.ὁ.ἡ.compos.dn̄s.
ϖερικρύϖτω.μ.ψω.ϖ.φα.Oc culto.
ϖερικυκλόω ⁊ ϖερικυκλῶ.μ.σω.π.κα.circundo.
ϖεριλάμϖω.μ.ψω.ϖ.φα.circū fulgeo.
περιλείπω.μ.ψω.ϖ.φα.reliquo.
περίλυπος.η.ον.Triſtis.e.
ϖεριμένω.μ.νω.ϖ.κα.Expecto.
περίμετρον.ου.το.circumferentia.
περιξ.Circuncirca.
περιξέω ⁊ περιξῶ.μ.σω.ϖ.κα.circunleuigo.polio.
ϖεριοικέω ⁊ πέριοικῶ.μ.σω.ϖ.κα.circunhabito.
περίοικος.η.ον.Uicinus.a.um.
περιούσιος.α.ον.acceptus.a.ū.acceptabilis.e.
ϖεριοχή.ης.ἡ.continentia.locꝰ vbi aliquid continetur.
περιϖατέω ⁊ περιπατῶ.μ.σω.ϖ.κα.Ambulo.
περιπείρω.μ.ρω.π.κα.circumfigo.tranſfigo.tranſfodio.
περιϖεϖατήκειν.Ambulaueram.
ϖεριπέσω.incidā.incidero.
περιϖεσών.οντος.ὁ.poſtquā incidit. Γincido.
ϖεριϖίϖτω.μ.σουμαι.ϖ.κα.
ϖεριποιέομαι ⁊ περιποιοῦμαι.μ.ησομαι.π.μαι.Acquiro.paro.
περιποιέω ⁊ περιϖοιῶ.μ.σω.ϖ.κα.Acquiro.paro.
περιϖοίησις.εως.ἡ.Acquiſitio
ϖεριρρήγνυμι.μ.ξω.ϖ.χα.ſcindo.rumpo.
ϖεριρρηγνύω.μ.ξω.π.χα.ſcindo.rumpo. Γdit.rupit
ϖεριρρήξας.αντος.ὁ.poſtquā ſci=
ϖερισκελής.εος.ἡ.femorale calciamentum.
περισπάομαι ⁊ περισϖῶμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Satago.occupor.di=
ϖερισσεία.ας.ἡ.abūdantia.⌊uellor.
ϖερίσσευμα.τος.το.abundantia reliquie. Γabūdare facio
περισσεύω.μ.σω.ϖ.κα.abundo.
περισσός.η.ον.Superfluus.a.um Abundans. Γus.
ϖερισσότερος.α.ον.Abundātior.
περισσοτέρως.Abundantius.
περισσῶς.ſuperflue.abundanter.
περιστέλλω.μ.λω.ϖ.κα.circuntego.cooperio.
περιστερά.ας.ἡ.columba.
ϖεριστολή.ης.ἡ.ſtola.veſtimentū
ϖεριστροφή.ης.ἡ.conuerſatio.
ϖεριτεμεῖν.circuncidiſſe.
περιτέμνω.μ.σω.ϖ.κα.circūcido.
περιτετμημένος.η.ον.circūciſꝰ.a.ū
ϖεριτιθέασιν.circumponunt.
ϖεριτίθημι.μ.σω.π.κα.circumpono.impono.
περιτμηθῆναι.circunciſum fuiſſe.
ϖεριτομή.ης.ἡ.circunciſio.
περιτρέϖω.μ.ψω.ϖ.φα.Euerto.conuerto.redigo.
ϖεριτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.circūcurro.circumeo.percurro.
περιφέρω.μ.σω.ϖ.κα.circumfero.
ϖεριφράττω.μ.ξω.ϖ.χα.circūſepio.vallo.
περίχωρος.ου.ἡ.circumregio.
ϖερίψημα.ατος.το.Limatura.purgatio omnium rerum.
περιψήχω.μ.ξω.ϖ.κα.circūfrico.cōſumo.rado.emūdo.abſtergo Γlās.
περιών.τος.ὁ.circuens.circunābu
ϖερπερεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.perperam ago.inſolens ⁊ vanus ſum.adulor.
ϖέρυσι.Anno preterito.
ϖέσε.cade.
ϖεσεῖν.cecidiſſe.
πεσοῦμαι.cadam
πέσω.cadam.cecidero.
πεσών.οντος.ὁ.Poſtquā cecidit.
πετάομαι ⁊ ϖετῶμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Uolo.as.
ϖετεινός.η.ον.volatilis.volucris.e.
πέτομαι.Uolo.as.
ϖέτρα.ας.ἡ.petra.ſaxum. Γlatur.
πετροβόλος.η.ον.qui petras iacu
ϖέτρος.ου.ὁ.Saxum.petra.
ϖετρώδης.εος.ὁ.ἡ.petroſꝰ.a.ū.
πεφανέρωμαι.manifeſtatus ſum.
ϖεφανερῶσθαι.manifeſtatū fuiſſe.
πεφανῶσθαι.manifeſtatum.propalatum fuiſſe.
ϖεφίληκα.Amaui.oſculatꝰ fui.cō ⌊ſueui
πεφίμωσο.obmuteſce.
πεφορτισμένος.η.ον Oneratus.a.um.grauatus.a.um.
πεφυσιωμένος.η.ον.inflatꝰ.a.ū.
πεφυτευμένος.η.ον.plātatꝰ.a.ū.
πεφωτισμένος.η.ον.illūinatꝰ.a.ū.
ϖήγανον.ου.το.ruta herba.
πηγή.ης.ἡ.fons.
ϖήγνυμι.μ.ξω.ϖ.κα.Figo.conglutino.congelo.
ϖηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.figo.cōglutio
πηδάλιον.ου.το.Nauis gubernaculum.
ϖηλίκος.η.ον.qualis.e.quātꝰ.a.ū.
ϖηλός.ου.ὁ.Lutum.
ϖῆξις.εως.ἡ.fixio.cōglutinatio.cō
ϖηλουργός.ου.ὁ.figulꝰ.⌊p̄ſſio.
ϖήξω.figam.affigam.
πήρα.ας.ἡ.Pera.
ϖῆχυς.εος.ὁ.vlna.cubitꝰ.brachiū
πιάζω.μ.σω.π.κα.Apprehendo.
ϖιαίνω.μ.νω.ϖ.κα.pinguefacio.
ϖιέζω.μ.σω.π.κα.p̄mo.aggrauo.
ϖιεῖν.bibiſſe.
πίεσαι.bibes.
ϖίεσθε.bibetis
πικραίνω.μ.νω.ϖ.κα.Amarum.acerbum facio.Exacerbo.irrito.
ϖικρία.ας.ἡ.Amaritudo.ira.ſubtilitas.acumen.
πικρός.α.ον.amarus.acutus.a.ū.
πικρῶς.amare.cum amaritudine.
ϖίμϖλημι.μ.σω.π.κα.impleo.
ϖίμπρημι.μ.σω.π.κα.comburo.
ϖινακίδιον.ου.το.pugillaris.
ϖίναξ.κος.ὁ.Tabula.diſcus.
ϖίνω.μ.σω.π.κα.Bibo.
πιϖράσκω.μ.σω.π.κα.Uendo.
πιπράω ⁊ ϖιπρῶ.μ.σω.κ.α.comburo.
πίπρημι.μ.σω.ϖ.κα.comburo.
πίπτω.μ.σουμαι.ϖ.ωκα.cado.
πιότης.τος.ἡ.Pinguedo.
πίσσα.ης.ἡ.Pix.
ϖιστεύω.μ.σω.ϖ.κα.credo.
ϖιστικός.η.ον.Piſticus.a.um.
ϖίστις.εως.ἡ.Fides.
πιστός.η.ον.fidelis.e.
πιστόω ⁊ ϖιστῶ.μ.σω.π.κα.credo.confido
πίω.bibam.
πιών.οντος.ὁ.poſtquam bibit.
ϖλανάω ⁊ πλανῶ.μ.σω.ϖ.κα.ſeduco.decipio
ϖλανάομαι ⁊ πλανῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.erro.vagor hac ⁊ illac.
πλάνη.ης.ἡ.Error.
πλάνης.ητος.ὁ.erro.nis.planeta.
πλάνησις.εως.ἡ.error.deceptio.

Digitized by Google

πλάνος.ου.ὁ.Seductor.
πλάξ.κος.ὁ.Tabula. [figuli.
ϖλάσμα.τος.τὸ.Figmentū.opus
ϖλάστιγξ.γος.ἡ.lanx.trutina.ſtatera.
ϖλαστός.η.ον.format⁹.fict⁹.a.ū.
ϖλάτανος.ου.ἡ.platanus arbor.
ϖλατεῖα.ας.ἡ.Platea.lata.
πλάτος.εος.τὸ.Latitudo. [go.
ϖλάττω.μ.σω.π.κα.formo.fin
ϖλατύνω.μ.νω.ϖ.κα.dilato.ex
ϖλατυσμός.ου.ὁ.latitudo. [tēdo
πλέγμα.ατος.τὸ.innexio.contextura.textura.implicatio.
ϖλεῖον.νος.τὸ.Plus.
ϖλεῖστος.η.ον.plurimus.a.um.
ϖλείων.ονος.ὁ.ἡ.prior.maior.pluris habendus. [innecto.
ϖλέκω.μ.ξω.π.χα.plecto.necto.
πλέον.Plus.
πλεονάζω.μ.σω.π.κα.multiplico.abundo.abundare facio.
ϖλεονάκις.Sepe.
ϖλεονασμός.ου.ὁ.Abundantia.
πλεονεκτέω ꝛ ϖλεονεκτῶ.μ.σω.ϖ.κα.Circumuenio.plus poſſideo.vinco.
ϖλεονέκτης.ου.ὁ.Auarus.
πλεονεξία.ας.ἡ.auaritia.victoria.
ϖλευρά.ας.ἡ.Latus.eris.
ϖλέω.μ.ευσω.ϖ.κα.Nauigo.
πληγή.ης.ἡ.plaga.percuſſio.
ϖλῆθος.εος.το.Multitudo.
πληθύνω.μ.νω.ϖ.κα.multiplico.
ϖλήθω.μ.σω.π.κα.Impleo.
ϖλήκτης.ου.ὁ.percuſſor.
ϖλημμέλεια.ας.ἡ.peccatum.
ϖλημμελέω ꝛ ϖλημμελῶ.μ.σω.ϖ.κα.Pecco.
ϖλημμύρα.ας.ἡ.inundatio.
πλήν.veruntamen.preter.niſi.
ϖλήρης.εος.ὁ.ἡ.Plenus.a.um.
ϖληροφορέομαι ꝛ πληροφοροῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Plene ſcio.
ϖληροφορέω ꝛ ϖληροφορῶ.μ.σω.ϖ.κα.Compleo.Adimpleo.
πληροφορία.ας.ἡ.plenitudo.
πληρόω ꝛ ϖληρῶ.μ.σω.ϖ.κα.Impleo.
πλήρωμα.τος.τὸ.plenitudo.complementum.
πλησίον.proxime.prope.
πλήσιος.α.ον.propinquus.a.um.
ϖλησμονή.ης.ἡ.Saturitas.

ϖλήσσω.μ.ξω.ϖ.χα.percutio.obſtupefacio.admirari facio.
ϖλήττω.μ.ξω.ϖ.χα.percutio.obſtupefacio.admirari facio.
ϖλοιάριον.ου.τὸ.Nauicula.
πλοῖον.ου.τὸ.Nauis.
ϖλοός.nauis.genitiuus.
ϖλοῦς.ου.ὁ.Nauigatio.
ϖλούσιος.α.ον.Diues.
πλουσίως.Abundanter.
πλουσιώτερος.α.ον.Ditior.locupletior.us
ϖλουτέω ꝛ ϖλουτῶ.μ.σω.ϖ.κα.Diues ſum. [facio.
πλουτίζω.μ.σω.ϖ.κα.Diuitem
πλύνω.μ.νω.ϖ.κα.Lauo.
ϖνεῦμα.τος.τὸ.ſpiritus.
πνευματικός.η.ον.Spiritualis.e.
ϖνέω.μ.ευσω.ϖ.κα.Spiro.flo.
ϖνιγμός.ου.ὁ.ſuffocatio.ſtrangulatio.preſſura.afflictio. [gulo.
ϖνίγω.μ.ξω.ϖ.χα.ſuffoco.ſtran
ϖνικτός.η.ον.Suffocatus.ſtrangulatus.a.um.
πνοή.ης.ἡ.ſpiritus.flatus.
ϖόδες.ων.οἱ.pedes.
ποδήρης.εος.ἡ.Tunica talaris.
πόθεν.Unde. [dero.
ϖοθέω ꝛ ϖοθῶ.μ.σω.ϖ.κα.Deſi
ϖοθητής.ου.ὁ.deſiderator.qui aliquid cupit.
ϖοιέω ꝛ ποιῶ.μ.σω.ϖ.κα.Facio.
ϖοίησις.εως.ἡ.Factio.
ϖοιητής.ου.ὁ.factor.opator.poeta.
ϖοικιλία.ας.ἡ.Uarietas.diuerſitas.variegatio.
ϖοικίλος.η.ον.vari⁹.variegat⁹.a.ū.
ϖοικιλτής.ου.ὁ.Uariegator.phrygio.Qui veſtes variegatas facit.
ποιμαίνω.μ.νω.ϖ.κα.rego.paſco.
ϖοιμήν.ενος.ὁ.paſtor.
ϖοίμνη.ης.ἡ.Grex.
ϖοίμνιον.ου.τὸ.Grex.
ϖοῖος.α.ον.Qualis.e.
πολεμέω ꝛ πολεμῶ.μ.σω.π.κα.Belligero. [a.um.
πολέμιος.α.ον.Hoſtilis.inimicus
ϖολεμιστής.ου.ὁ.Bellator
ϖόλεμος.ου.ὁ.Bellum.
ϖολιαί.ων.αἱ.Cani.orum.
ϖολιορκέω ꝛ ϖολιορκῶ.μ.σω.ϖ.κα.Circundo.Obſideo.
ϖόλις.εως.ἡ.Urbs.ciuitas.
ϖολιτάρχης.ου.ὁ.vrbis pꝛīceps.
πολίτεια.ας.ἡ.Gubernatio ciuitatis.conuerſatio.

ϖολίτευμα.ατος.τὸ.ꝯuerſatio.
ϖολιτεύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Conuerſor.
πολίτης.ου.ὁ.Ciuis.
ϖολλά.frequēter.multū.multa.
ϖολλάκις.Sepe.
ϖολλή.ης.ἡ.multa.feminini.gene.
ϖολλοί.ων.οἱ.Multi.
ϖολλῷ.Multo.
πολιέλεος.α.ον.valde miſericors.
ϖολύγονος.η.ον.mltos filios hñs.
πολυετής.εος.ὁ.ἡ.Multorum annorum.ſenex.
ϖολυεύσπλαγχνος.η.ον.valde miſericors
ϖολυλάλος.η.ον.loquax.q̄ multum loquitur.verboſus.a.um.
ϖολυλογία.ας.ἡ.multiloquiū.
ϖολυμερής.εος.ὁ.ἡ.multiplex.
πολυμερῶς.mltiplr.multifarie.
πολύορκος.η.ον.qui multū iurat.
ϖολυπειρία.ας.ἡ.Multiplex cognitio.multa rerum experientia.
ϖολύπειρος.α.ον.Ualde expertus.eruditus.a.um.
ϖολυποίκιλος.α.ον.multimod⁹.mltiformis.vari⁹.variegat⁹.a.um.
ϖολύς.λλον.ὁ.Multus.
ϖολυτελής.εος.ὁ.ἡ.precioſus.ſumptuoſus.a.um.
ϖολύτιμος.η.ον.Precioſus.a.ū.
ϖολυτρόπως.Multis modis.
ϖολυφρόντις.εως.ὁ.ἡ.Multa curans.multa cogitans.
ϖολυχρόνιος.α.ον.Multuʒ durans.multi temporis.
ϖόμα.τος.τὸ.poculum.
πομπεύω.μ.σω.ϖ.κα.in pompa eo.triumpho.as.
πονέω ꝛ πονῶ.μ.σω.ϖ.κα.laboro
πονηρεύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.doloſus.peruerſus ſum.fraude vtor.
πονηρία.ας.ἡ.nequitia.malitia.
πονηρός.α.ον.malus.a.ū.nequaʒ.
ϖονηρότερος.α.ον.nequior.peior
ϖόντιος.α.ον.marinus.a.um. [us.
πορεία.ας.ἡ.Iter.
ϖορεύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.eo.
ϖορθέω ꝛ ϖορθῶ.μ.σω.ϖ.κα.Predor.populor.
ϖορίζω.μ.σω.ϖ.κα.Queſtum.lucrum facio.
ϖορισμός.ου.ὁ.Queſtus.
ϖορνεία.ας.ἡ.Fornicatio.

Digitized by Google

πορνεῖον.ου.το. Lupanar. locus vbi ſunt meretrices.
πορνεύω.μ.σω.π.κα.fornicor.
πόρνη.ης.ἡ. Meretrix.
πόρνος.ου.ὁ.fornicator.fornicariꝰ.
πόρρω. Longe.
πόρρωθεν. Alonge.
πορρωτέρω. Longius.
πορφύρα.ας.ἡ.purpura.
πορφυρόπωλις.λος.ἡ. purpuraria. Que vendit purpuram.
πορφυροῦς.α.ουν.purpureꝰ.a.ū.
ποσάκις. Quotiens.
ποσαχῶς. Quotiens.
ποσίν.pedibus.
πόσις.εως.ἡ.potꝰ.poculum.potio.
πόσος.η.ον. Quantus.a.um.
πόσω. Quanto.
ποταμός.ου.ὁ.fluuius.
ποταμοφόρητος.η.ον. Quod defertur a flumine.
ποταπός.η.ον. Qualis.e.
πότε. Quando.
ποτέ. Aliquando.
πότερον. Utrum.an.
πότερος.α.ον. Uter.a.um.
ποτήριον.ου.το.calix.poculum.
ποτίζω.μ.σω.π.κα.potū do.poto.
ποῦ. Ubi.
ποῦς.ολος.ὁ. Pes.
πρᾶγμα.ατος.το. Res.
πραγματεία.ας.ἡ. Negocium.
πραγματεύω.μ.σω.π.κα.negocior.
πραθῆναι.vēditum fuiſſe.
πραιτώριον.ου.το. Pretorium. domus preſidis.
πράκτωρ.ρος.ὁ. Exactor. interfector. Qui exigit tributa.
πρᾶξις.εως.ἡ. Opus.
πρᾶος.α.ον.mitis.benignus.a.ū.
πραότης.ητος.ἡ. Manſuetudo. benignitas.
πρασιά.ας.ἡ. Sulcus. pars.
πρᾶσις.εως.ἡ. Uenditio.
πράσσω.μ.ξω.π.χα. Ago.facio.
πράττω.μ.ξω.π.χα. Ago.facio.
πραΰς.εος.ὁ.ἡ.mitis.benignus.
πραΰτης.τος.ἡ.manſuetudo.benignitas.
πρέπει.decet.honeſtū eſt.
πρέπον.οντος.το.decēs.honeſtū.
πρεσβεία.ας.ἡ. Legatio.
πρεσβεύω.μ.σω.π.κα. Legatꝰ ſum.intercedo.melior ſum.
πρεσβύτερος.α.ον.ſenior.antiquius.
πρεσβυτέριον.ου.το. Senatus.

πρεσβύτης.ου.ὁ. Senex.
πρεσβῦτις.λος.ἡ.anus. vetula.
πρηνής.εος.ὁ.ἡ. Pronus.in faciē lapſus.in partē anteriorē inclinatus.
πρίζω.μ.σω.π.κα.ſeco.ſcindo.
πρίν.priuſquam.
πρὶν ἤ.priuſquam.
πρό. ante.priuſquā.
προαγαγεῖν.produxiſſe.preceſſiſſe.
προαγαγών.οντος.ὁ. poſtquā produxit.preceſſit.
προάγω.μ.ξω.π.χα.pcedo.pduco.
προαδικέω ꝛ προαδικῶ.μ.σω.π.κα.prior iniuriam infero.
προαιρέομαι ꝛ προαιροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι. Eligo. prepono. deſtino.
προαιτιάομαι ꝛ προαιτιῶμαι.μ.σομαι.π.μαι. Cauſā do.cauſor. accuſo.
προακούω.μ.σω.π.κα.āte audio.
προαλής.εος.ὁ.ἡ. Procax. petulans.preceps.
προαμαρτάνω.μ.σω.π.κα. Ante pecco.
προαναμέλπω.μ.ψω.π.φα. decanto.ante canto.
προάρχομαι.μ.ξομαι.π.μαι. Precedo.
προαύλιον.ου.το. Premium ſonandi vel cantandi ad tibias.
πρόαυλον.ου.το.veſtibulum.
προβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.pcedo.
προβάλλω.μ.λω.π.κα.produco.germino.impello.
προβάς.αντος.ὁ. poſtꝗ̄ proceſſit.
προβατικός.η.ον.ouinus.ouiariꝰ.a.ū.
πρόβατον.ου.το.ouis.
προβεβηκώς.οτος.ὁ.poſtꝗ̄ pceſſit.
προβιβάζω.μ.σω.π.κα.produco detraho.premoneo.
προβλέπω.μ.ψω.π.φα.proſpicio.prouideo.
προγεγονώς.οτος.ὁ. Poſtquā proceſſit.vel ante factus eſt.
προγεγραμμένος.η.ον. Preſcriptus.anteſcriptus.a.ū.
προγίνομαι.μ.σομαι.π.μαι.p̄existo.ante ſum.
προγινώσκω.μ.σομαι.π.κα.p̄cognoſco.preſcio.
προγνωσθῆναι.p̄cognitum fuiſſe.
πρόγνωσις.εως.ἡ. Preſcientia. precognitio.
πρόγονος.ου.ὁ. Preceſſor.parēs.
progenitor.priuignus.

προγράφω.μ.ψω.π.φα.preſcribo. Anteſcribo.
προδαπανάω ꝛ προδαπανῶ.μ.σω.π.κα.expēdo. ante expendo.
πρόδηλος.η.ον.manifeſtus.a.ū.
προδίδωμι.μ.σω.π.κα. Prius do.prodo.
προδοσία.ας.ἡ.proditio.
προδότης.ου.ὁ.proditor.
προδραμών.οντος.ὁ. Poſtquā ante cucurrit.
πρόδρομος.ου.ὁ.precurſor.
προεβίβασα.produxi. detraxi.
προέγνων.precognoui. preſciui.
προεγνώσθην. Precognitus ante cognitus fui.
προεγνωσμένος.η.ον. Precognitus.a.um.
προεγράφην. ante ſcriptus fui.
προέγραψα. Ante ſcripſi.
προέδραμον.ante cucurri.
προέδωκα.prius dedi.prodidi.
προεθέμην.propoſui. propoſitꝰ fui.
προείδω.μ.σω.π.κα. preuideo.
προείληφα.preaccepi.preoccupaui.
προειλόμην. Prepoſui.pluris feci. propoſui.
προεῖπον.predixi.runt.
προείρηκα.predixi.
προειρηκέναι.predixiſſe.
προειρημένος.η.ον.predictꝰ.a.ū.
προείρω.μ.ρω.π.κα. antedico.
προέκοπτον.proficiebam.ant.
προέκοψα.profeci.
προέκρινα.prepoſui. antepoſui.
προέλαβον.preueni.antecepi.runt
προέλεγον.p̄dixi.rūt.predicebā.āt
προελεύσομαι.precedā.
προέλθω.preueniā.preuenero.
προελθών.οντος.ὁ.poſtquam progreſſus eſt.proceſſit. preceſſit.
προελπίζω.μ.σω.π.κα. preſpero.
προεμάχησα. Antepugnaui. inter primos pugnaui.
προεμήνυσα.prenunciaui.
προενάρχομαι.μ.ξομαι.π.μαι Incipio.
προενηρξάμην. Incepi.
προενόησα.proſpexi.prouidi.
προενομεύθην.captꝰ.captiuatꝰ fui
προεπαγγέλλομαι.μ.λουμαι.π.μαι.ante promitto.
προεπηγγειλάμην.āte promiſi.
προέρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα

Digitized by Google

procedo.progredior.
ϖροεστώς.οτος.ὁ.Qui preeſt.
prefectus. ⌈poſui.porrexi.
ϖροέτειμα.extendi.protendi.pro=
ϖροετιμήθημ.magis honorat9 ſu3
ꝛ pluris factus. ⌈ro.
ϖροετοιμάζω.μ.σω.ϖ.κα.ꝑpa
ϖροετρεψάμημ.exhortatus ſum.
ϖροευαγγελίζομαι.μ.σομαι.
π.μαι.prenuncio.antenuncio.as.
ϖροευηγγελισάμημ.ꝑnunciaui.
ϖροεφήτευσα.prophetaui.
ϖροέφθασα.preueni.
ϖροεχειρισάμημ.preordinaui.
ϖροήγαγομ.produxi.ꝑduxi.runt.
ϖροηγέομαι.ꝛ ϖροηγοῦμαι.
μ.σομαι.ϖ.μαι.precedo.preue
nio.primus ſum.
ϖροῆγομ.Antecedebam.preduce=
bam.ant.preduxerunt.
ϖροήδειμ.preſciuerat.
προηδικημέμος.η.ομ.Prior iniu
ria affectus.a.um.
προήκουσα.preaudiui.
προῆλθομ.preceſſi.runt. ⌈rauit.
ϖροηλπικώς.ότος.ὁ.poſtq̃ ꝑſpe
ϖροημαρτηκώς.οτος.ὁ.poſtquã
ante peccauit.
ϖροηρχόμημ.precedebam.
προητιασάμημ.cauſat9 ſũ.accuſaui
προητοίμασα.preparaui.
ϖρόθεσις.εως.ἡ.propoſitum.pro=
poſitio.electio.
ϖροθεσμία.ας.ἡ.prefinitũ tẽpus.
ϖροθυμία.ας.ἡ.promptitudo.
ϖρόθυμος.η.ομ.promptus.a.um.
ϖροθύμως.voluntarie.libenter.
ϖροιδώμ.ομτος.ὁ.poſtq̃ preuidit
ϖροΐσταμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
preſum.
προΐστημι.μ.σω.ϖ.κα.preficio.
preſum.anteſto.
προκαταγγέλλω.μ.λω.ϖ.κα.
repromitto.prenuncio.antepromitto.
προκαταρτίζω.μ.σω.π.κα.ꝑparo
ϖροκατήγγειλα.prenunciaui.an
te promiſi.
ϖροκατηγγελμέμος.η.ομ.repro
miſſus.antepromiſſus.a.um.
πρόκειμαι.propoſitus ſum.
προκεχειρισμέμος.η.ομ.Predi
catus.prenunciatus.a.um.
προκεχειροτομημέμος.η.ομ.pre
ordinatus.preelectus.a.um. ⌈co.
προκηρύττω.μ.ξω.ϖ.χα.aſi ꝑdi

ϖροκοπή.ης.ἡ.ꝑfectus.augmẽtũ.
ϖροκόπτω.μ.ψω.ϖ.φα.ꝑficio.
πρόκριμα.τος.το.ꝑiudiciũ.⌊ꝑcedo
προκρίμω.μ.μω.ϖ.κα.ꝑpono.an
tepono.⌈uenit.antecepit.ꝑuentus e
ϖρολαβόμεμος.η.ομ.poſtq̃ pre
ϖρολαμβάμω.μ.ψομαι.ϖ.
μμαι.ante capio.preuenio.⌈ãtedico
ϖρολέγω.μ.ξω.ϖ.χα.predico.
προληφθείς.εμτος.ὁ.ꝑoccupat9.
preaſſũptus ⌈.μ.σω.π.κα.ꝑnũcio
προμαρτυρέω.ꝛ προμαρτυρῶ
ϖρομαχέω.ꝛ προμαχῶ.μ.σω.
π.κα.Antepugno.iter ꝑmos pugno.
ϖρομελετάω.ꝛ ϖρομελετῶ.
μ.σω.ϖ.κα.premeditor.
προμεριμμάω.ꝛ ϖρομεριμμῶ.
μ.σω.π.κα.ãtecuro.pri9 curã habeo
ϖρομημύω.μ.σω.π.κα.ꝑnũcio.
antenũcio.as.⌈ꝑuideo.curã habeo.
προμοέω.ꝛ προμοῶ.μ.σω.π.κα.
ϖρόμοια.ας.ἡ.prouidentia.
προμομεύω.μ.σω.π.κα.popu=
lor.captiuo.as.⌈κα.ꝑuideo.puideo.
ϖροοράω.ꝛ προορῶ.μ.σω.ϖ.
ϖροορίζω.μ.σω.ϖ.κα.predeſtino.
προπαθώμ.ομτος.ὁ.poſtq̃ ante=
paſſus eſt.prius perpeſſus e.⌈te patior
ϖροϖάσχω.μ.σομαι.π.θα.an
προπάτωρ.ορος.ὁ.ꝑgẽitor.pau9.
προπέμπω.μ.ψω.π.φα.deduco.
ϖροϖεσώμ.ομτος.ὁ.poſtq̃ pcidit
προπετής.εος.ὁ.ἡ.pteru9.temera
rius.a.um. ⌈do.antecado.
ϖροπίπτω.μ.ουμαι.π.κα.proci
ϖροπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι
ϖρός.Ad. ⌊preeo.
ϖροσάββατομ.ου.το.ante ſab=
batum.
ϖροσάγαγε.adduc.offer.affer.
προσαγάγω.Offeram.offerrem.
afferam.afferrem.attulero.
ϖροσαγαγώμ.ομτος.ὁ.poſtquã
attulit.adduxit.obtulit ⌈pello.voco
ϖροσαγορεύω.μ.σω.ϖ.κα.Ap
ϖροσάγω.μ.ξω.ϖ.χα.Addu=
co.offero.appropinquo.
ϖροσαγωγή.ης.ἡ.acceſſus.
ϖροσαιτέω.ꝛ προσαιτῶ.μ.σω.
ϖ.κα.Mendico.as.
προσαμαβαίμω.μ.σομαι.π.κα.
Aſcendo.
ϖροσαμάβηθι.aſcende.
ϖροσαμαλίσκω.μ.σω.π.κα.ero
go.expendo.

ϖροσαμαλώσας.αμτος.ὁ.poſt=
quam erogauit expendit.
προσαμαπαύομαι.μ.σομαι.ϖ.
μαι.cõquieſcã.cum alio requieſcã.
ϖροσαμαϖληρόω.ꝛ προσαμα
ϖληρῶ.μ.σω.ϖ.κα.Superad
do.accumulo.adimpleo.
προσαματίθεμαι.μ.σομαι.ϖ.
μαι.Acquieſco.addicor.
ϖροσαματρέπω.μ.ψω.π.φα.in
ſuper ſubuerto.
ϖροσαμεθέμημ.acqeui.addict9 ſũ.
προσαμεπλήρωσα.Accumulaui.
adimpleui.
προσαϖειλέω.ꝛ ϖροσαπειλῶ
μ.σω.π.κα.Comminor.aris.
προσαϖωθέω.ꝛ προσαπωθῶ.
μ.σω.ϖ.κα.Adexpello.inſuper
expello.magis expello.
ϖροσβιβάζω.μ.σω.π.κα.Ap=
pono.impono.ſuprapono.
προσγελάω.ꝛ προσγελῶ.μ.
σω.ϖ.κα.arrideo.cum alio rideo.
ϖροσδαϖαμάω.ꝛ ϖροσδαπα
μῶ.μ.σω.π.κα.ſuperexpẽdo.ſuperogo
ϖροσδεκτός.η.ομ.acceptus.a.u3
προσδέομαι.μ.σομαι.π.μαι.ro
go.indigeo.
ϖροσδέχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.
Expecto.recipio.amplector.
ϖροσδοκάω.ꝛ ϖροσδοκῶ.μ.
σω.ϖ.κα.expecto.
ϖροσδοκία.ας.ἡ.Expectatio.
ϖροσδραμώμ.ομτος.ὁ.poſtquã
accurrit.
προσεάω.ꝛ ϖροσεῶ.μ.σω.π.κα
ſino.permitto. ⌈propinquo.
ϖροσεγγίζω.μ.σω.π.κα.Ap=
ϖροσεδεήθημ.egui.indigui.oraui.
ϖροσεδεξάμημ.accepi.ãplexus ſui
ϖροσεδεχόμημ.expectabã.aca=
προσεδόκωμ.expectabã.ãt⌊piebã.
ϖροσεδρεύω.μ.σω.ϖ.κα.aſſi
ſto.deſeruio.
ϖροσεθέμημ.adieci.addidi.appo=
ſui.appoſitus adiectus addit9 ſui.
ϖροσέθηκα.adieci.addidi.appoſui.
προσείδω.video.aſpicio.intueor.
προσειργασάμημ.adnegociat9 ſũ.
i.negociando acquiſiui ꝛ auxi rem.
ϖροσεῖχομ.attendebam.ant.
προσεκαλεσάμημ.accerſiui.
ϖροσεκάλουμ.prouocabam.ant.
ϖροσεκλήθημ.conſenſi.
ϖροσεκληρώθημ.adiunctus ſui.

Digitized by Google

ϖροσέκοψα.Irrui.offendi.
ϖροσεκύλισα.Aduolui.
ϖροσεκύνησα.adoraui.
προσεκύνουν.adorabam.ant.
ϖροσελαβόμην. Aſſumpſi.parti
ceps fui.partem cepi. aſſūptus fui.
ϖροσελεύσομαι.Accedam.
ϖροσελήλυθα.acceſſi.
πρόσελθε.accede.
ϖροσελθεῖν.acceſſiſſe.
ϖροσέλθω.accedam.acceſſero.
προσελθών.οντος.poſtq̄ acceſſit
ϖροσένεγκαι.Offer.
ϖροσενέγκαι.obtuliſſe.adduxiſſe.
ϖροσενέγκας.αντος.ὁ. poſtq̄ ob
tulit.
ϖροσενέγκω.offeram.obtulero.
ϖοσενεχθείς.εντος.ὁ.oblatus.
ϖροσενήνοχα.obtuli.
ϖροσέπεσον.procidi.runt.
ϖροσέϖιπτον.procidebam.ant.
ϖροσεϖιτιμάω.ꝛ ϖροσεϖιτι=
μῶ.μ.σω.ϖ.κα.Inſuper arguo
ꝛ reprehendo.
ϖροσεϖιτίμησις.εως.ἡ.Inſup
vituperatio ꝛ reprehenſio.
ϖρὸσ ἐϖὶ τούτοις. Ad hec.pre
terea.vltra hec.
προσεϖοιούμην.Fingebam.ven
dicabam.acquirebam.
προσεργάζομαι.μ.σομαι.ϖ.
μαι.negociādo augeo.denuo adq̄ro.
προσέρρηξα.Incidi.cum impetu
illiſus fui.
προσερρωμένος.η.ον.Confirma
tus.corroboratus.a.um.Γaccedo.
ϖροσέρχομαι.μ.σομαι.ϖ.θα.
ϖροσέσχηκα.preſto fui.attendi.
προσετάγην.Juſſus.preceptus fui
ϖροσέταξα.precepi.iuſſi.
ϖροσετέθην.additus.appoſit⁹ fui.
ϖροσετιθέμην.augebar.addit⁹ erā
προσετίθουν.augebam.ant.
προσευχή.ης.ἡ.oratio.
προσεύχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.
oro.preces fundo.
ϖροσέφερον.offerebam.ant.obtu
li.runt. Γfui.
ϖροσεφώνησα.vocaui.allocutus
προσεφώνουν.Uocabam.ant.al
locutus fui.runt.
προσήλθον.acceſſi.rūt. Γna.
προσήλυθος.η.ον.pſelyth⁹.adue
προσηλόω.ꝛ προσηλῶ.μ.σω.π
κα.affigo clauis.
ϖροσήνεγκα.obtuli.

ϖροσηνέχθην.oblatus fui.
προσηρχόμην.accedebam.
ϖροσηυξάμην.oraui.p̄ces fudi.
προσηυχόμην.orabā.p̄ces fūdebā
προσθεῖναι.adieciſſe. Γauxit.
ϖροσθείς.εντος.ὁ.poſtq̄ adiecit.
πρόσθες.adauge.appone.Γadijciaꝫ
ϖροσθήσω.Addam.Apponam.
προσθῶ.Addam.addidero.
ϖροσιδεῖν.aſpexiſſe.vidiſſe.
ϖρόσκαιρος.α.ον.ad tp̄s.tpalis.ꝛ
προσκαλέομαι.ꝛ προσκαλοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.μαι.aduoco ꝯſētio.
προσκαλέω.ꝛ προσκαλῶ.μ.
σω.π.κα.prouoco.
ϖροσκαρτερέω ꝛ προσκαρτε=
ρῶ.μ.σω.ϖ.κα.inſto.aſſiduus ſū.
ϖροσκαρτέρησις.εως.ἡ.inſtātia.
ϖροσκέκλημαι.aduocaui.aſſūpſi.
προσκεφάλαιον.ου.το.ceruical
προσκληρόομαι ꝛ ϖροσκλη=
ροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.adiūgor
ϖρόσκλησις.εως.ἡ.gratia.com=
paſſibilitas.detrimētū alteri⁹ ptis.
προσκολλάομαι.ꝛ ϖροσκολ=
λῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.adhereo.
πρόσκομμα.ατος.το.offenſio.
προσκοπή.ης.ἡ.offēſio.offēdiculū.
ϖροσκόπτω.μ.ψω.π.φα.offēdo
irruo. Γin lapide.
προσκρούω.μ.σω.ϖ.κα.offēdo
ϖροσκυλίω.μ.σω.ϖ.κα.Aduo
luo.voluēdo applico ꝛ appono.
ϖροσκυνέω.ꝛ ϖροσκυνῶ.μ.
σω.ϖ.κα.Adoro.
ϖροσκύνησις.εως.ἡ.adoratio.
προσκυνητής.ου.ὁ.adorator.
προσλαβεῖν.aſſumpſiſſe.
ϖροσλαβόμενος.η.ον.poſtq̄ꝫ
aſſumpſit.aſſumptus.a.um.
προσλαβοῦ.accipe.ſuſcipe.ſuſcep
tus eſto. Γσω.ϖ.κα.alloquor.
ϖροσλαλέω.ꝛ.προσλαλῶ.μ.
προσλαμβάνω.μ.ψομαι.ϖ.
μαι.aſſumo.preſumo.deprehendo.
ϖροσληφθῆναι.aſſumptum fuiſſe.
ϖροσληφθῶ.aſſumptus.deprehē
ſus fuero.
πρόσληψις.εως.ἡ.aſſumptio.
ϖροσλογίζομαι.μ.σομαι.ϖ.
σμαι.computo.adnumero.
προσμένω.μ.μω.π.κα.admaneo
.i.prope aliquē maneo.immaneo.
inſto.acq̄eſco. Γadlugeo.ſuplugeo.
προσολύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι
προσορμίζομαι.μ.σομαι.π.μαι

ad portum peruenio.
ϖροσοφείλω.μ.σω.ϖ.κα.debeo
προσοχή.ης.ἡ.obſeruatio.cuſtodia.
attētio.diligētia. Γmoleſtus ſum.
προσοχθίζω.μ.σω.π.κα.grauis.
προσόχθισμα.τος.το.grauitas.
tedium.oneroſitas. Γcū alio ludo.
ϖροσϖαίζω.μ.ξω.ϖ.χα.alludo
πρόσπεινος.η.ον.eſuriēs.famelicꝰ
ϖροσπέσω.irruam.incidam.
προσπήγνυμι.μ.ξω.π.χα.affigo
προσπηγνύω.μ.ξω.π.χα.affigo
προσπήξας.αντος.ὁ.poſtq̄ affixit
προσϖίπτω.μ.σουμαι.ϖ.κα.ir
ruo.procido.
προσϖοιέομαι.ꝛ ϖροσϖοιοῦ=
μαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Fingo.for
mo.figuro.familiarem facio.
ϖροσϖοιέω.ꝛ προσποιῶ.μ.σω
ϖ.κα.vendico.acquiro.Γμαι.accedo
ϖροσπορεύομαι.μ.σομαι.ϖ.
ϖροσρηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.In
cido.cum impetu illidor. Γroboro.
προσρωννύω.μ.σω.π.κα.ꝯfirmo
ϖρόσταγμα.τος.το.preceptū.
ϖροσταράττω.μ.ξω.π.χα.per
turbo.commoueo.affligo.Γiubeo.
προστάσσω.μ.ξω.χα.precipio.
ϖροστάτις.δος.ἡ.Aſſeſtrix.que
preeſt ꝛ aſtat. Γſor.prefectus.
προστάτης.ου.ὁ.princeps.aſſeſ=
προστάττω.μ.ξω.π.χα.precipio.
iubeo. Γtum fuiſſe.
ϖροστεθῆναι.appoſitum eſſe.addi
ϖροστεθήσομαι.adijciar.addar.
ϖροστεταγμένος.η.ον.iuſſ⁹.ſta
ϖροστῆναι.prefuiſſe.Ltutus.a.um.
προστίθημι.μ.σω.π.κα.addo adij
cio. Γaccurro.
ϖροστρέχω.μ.οῦμαι.π.κα.Ac
ϖροσφάγιον.ου.το.cibus.eſca.
ϖρόσφατος.η.ον.nouus.a.um.
προσφάτως.nuper. Γduco.
προσφέρω.μ.σω.π.κα.offero.ad
ϖροσφιλής.εος.ὁ.ἡ.amabilis.de
ſiderabilis.e.
προσφορά.ας.ἡ.oblatio.
ϖροσφωνέω.ꝛ προσφωνῶ.μ.
σω.ϖ.κα.alloquor.voco.
πρόσχες.attende.intende.
ϖρόσχυσις.εως.ἡ.effuſio.
ϖροσψαύω.μ.σω.ϖ.κα.tango.
προσωϖοληπτέω.ꝛ ϖροσωπο
ληπτῶ.μ.σω.ϖ.κα.pſonā.accepto
ϖροσωϖολήπτης.ου.ὁ.Per=
ſonarum acceptor.

Digitized by Google

ϖροσωϖοληψία.ας.ἡ.persona
rum acceptio.
ϖρόσωϖομ.ου.το.facies.ꝑsona.
ϖροσορμίσθημ.ad portū perueni
ϖροσώχθισα.grauis ꝛ onerosꝰ fui
ϖροτείνω.μ.νῶ.ϖ.κα.Do.propo
no.protendo.
ϖρότερομ.Prius.
ϖρότερος.α.ομ.prior.us.
ϖροτίθημι.μ.σω.ϖ.κα.Propo
no.prepono.antepono.
ϖροτιμάω.ꝛ ϖροτιμῶ.μ.σω.π
κα.Prehonoro.magis honoro.
pluris facio.
ϖροτοστάτης.ου.ὁ.ꝑfecꝰ.preses
προτρεπω.μ.ψω.π.φα.exhortor
προτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.ꝑcurro
ϖρουπάρχω.μ.ξω.ϖ.χα.Pre
existo.prius sum.
ϖρουπῆρχομ.Prius.eram.ant.
prius fui.runt.
ϖρουφεστώς.ωτος.ὁ.Qui pre
extitit. ⌈existo.
ϖρουφίστημι.μ.σω.ϖ.κα.pre=
ϖροφανῶς.palam.manifeste.
ϖρόφασις.εως.ἡ.Oratio.pretex=
tus.excusatio.occasio.
προφέρω.μ.σω.π.κα.ꝑfero.obijcio
ϖροφητεία.ας.ἡ.prophetia.
προφητεύω.μ.σω.ϖ.κα.Pro=
phetizo.lego scripturas diuinas.
προφήτης.ου.ὁ.Propheta.
προφητικός.η.ομ.propheticus.a.ū
προφῆτις.ιδος.ἡ.prophetissa.
προφθάνω.μ.σω.ϖ.κα.ꝑuenio.
ϖροφυτεύω.μ.σωϖ.κα.Prius
planto.ante planto.
προχειρίζω.μ.σω.ϖ.κα.Consti
tuo.preordino.predico.
προχειροτονέω.ꝛ προχειροτο
νῶ.μ.σω.ϖ.κα.ꝑordino ꝛ ꝑligo.
προώρισα.predestinaui.ꝑconstitui.
ϖροωρώμην.preuidebam.bar.
πρύμνα.ης.ἡ.Puppis.
πρυτανις.εως.ὁ.gubernator.rector
ϖρωΐ.Mane.prima luce.
ϖρωία.ας.ἡ.mane.prima lux.
πρωΐθεν.A mane.a tpe matutino.
πρωϊμός.η.ομ.Matutinus.a.um.
πρώρα.ας.ἡ.Prora.
πρωτεύω.μ.σω.ϖ.κα.Primatū
teneo.princeps sum.
πρωτογέννημα.τος.το.Primoge
nitum.quod primo generatur.⌈a.ū.
ϖρωτόγονος.η.ομ.primogenitus

πρωτοκαθεδρία.ας.ἡ.Primus lo
cus in sedendo.prima cathedra.
πρωτοκλισία.ας.ἡ.primꝰ recubitꝰ
ϖρωτόπλαστος.η.ομ.Primum
formatus ꝛ factus.a.um.
πρωτοτόκιος.α.ομ.ꝑmogenitꝰ.a.ū
ϖρωτότοκος.η.ομ.ꝑmogenitꝰ.a.ū.
πρωτομάρτυς.υρος.ὁ.Primus
martyr.i.primus testis.
ϖρῶτος.η.ομ.primus.a.um.
πρωτοστάτης.ου.ὁ.ꝑses.author
ϖταίω.μ.σω.ϖ.κα.erro.offendo.
ϖτέρνα.ης.ἡ.calcaneus.
ϖτερύγιομ.ου.το.pinnaculum.
πτέρυξ.γος.ἡ.ala.
πτηνός.η.ομ.Volatilis.volucris.e.
ϖτοέομαι.ꝛ πτοοῦμαι.μ.σομαι
ϖ.μαι.Terreor.
πτόησις.εως.ἡ.Perturbatio.
ϖτύομ.ου.το.Ventilabrum.
πτύρομαι.μ.ροῦμαι.π.μαι.con
turbor.terreor.
ϖτύσσω.μ.ξω.ϖ.χα.plico.as.
ϖτύσμα.τος.το.Sputum.
ϖτύω.μ.σω.ϖ.κα.Spuo.
πτῶμα.τος.το.Cadauer.casus.rui
na.corpus.
πτῶσις.εως.ἡ.Ruina.casus.
ϖτωχεία.ας.ἡ.mēdicitas.pauptas
πτωχεύω.μ.σω.ϖ.κα.Mēdico.
ϖτωχός.η.ομ.mendicus.a.um.
ϖυγμῆ.crebro.sepe.
πυθέσθαι.sciuisse.interrogauisse.
πυθόμενος.η.ομ.Postquam sci=
uit.interrogauit.
πύθωμ.ωνος.το.Python.nomen
demonis.
ϖυκνά.Frequenter.sepe.
ϖυκνός.η.ομ.Densus.creber.mul
tus.a.um.
πυκνότερος.α.ομ.Densior.crebri
or.frequentior.us.
πυκτεύω.μ.σω.π.κα.Pugilatu
certo.pugnis contendo.
πύλη.ης.ἡ.porta.
ϖυλώμ.ωνος.ὁ.ianua.
πυνθάνομαι.μ.ευσομαι.π.σμαι
Sciscitor.interrogo.scio.
ϖῦρ.ρος.το.ignis.
πυρά.ας.ἡ.cumulus lignorū.pyra.
πύργος.ου.ὁ.Turris.
ϖυρεῖομ.ου.το.Thymiamateriū.
focus.vasculum in quo odoramen
ta comburuntur.
ϖυρέσσω.μ.ξω.ϖ.χα.febricito.

ϖυρετός.ου.ὁ.febris.
πυρέττω.μ.ξω.ϖ.χα.febricito.
ϖύριμος.η.ομ.ignitus.a.um.
πυριφλεγής.εος.ὁ.ἡ.Ardens.
ϖυρόομαι.ꝛ ϖυροῦμαι.μ.σο
μαι.π.μαι.Vror.
ϖυρός.ου.ὁ.Triticum.
ϖυρπνόος.α.ομ.Ignem spirans.
πυρράζω.μ.σω.ϖ.κα.Rubeo.ru
bicundus sum.
ϖυρρός.α.ομ.ruffus.a.um.
ϖυρώδης.εος.ὁ.ἡ.ignitus.a.um.
ϖύρωσις.εως.ἡ.Inflammatio.fer
uor.incendium.
ϖωλέω.ꝛ ϖωλῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Vendo.
ϖῶλος.ου.ὁ.Pullus equinus.
vel asininus.
ϖώποτε.Vnquam.
ϖωρόω.ꝛ πωρῶ.μ.σω.ϖ.κα.ex
ceco.as.sensu priuo.
πώρωσις.εως.ἡ.Cecitas.vel defe
ctus sensus.
ϖῶς.quo pacto.quomodo.
ραβδίζω.μ.σω.π.κα.Virga.cedo.
ράβδος.ου.ἡ.Virga.
ραβδοῦχος.ου.ὁ.virgas gerens.
lictor. ⌈nus.
ραδιούργημα.τος.το.scelꝰ.faci
ραδιουργία.ας.ἡ.Fallacia.
ραθυμέω.ꝛ ραθυμῶ.μ.σω.ϖ.
κα.pigresco.
ραῖδος.ου.ὁ.genus fere sic vocate.
ράκος.εος.το.pannus.
ραμίς.δος.ἡ.gutta.
ραντίζω.μ.σω.ϖ.κα.aspergo.
ραντισμός.ου.ὁ.aspersio.
ραπίζω.μ.σω.π.κα.alapis cedo.
ράπισμα.τος.το.alapa.
ραφίς.δος.ἡ.Acus.
ρεμβάς.δος.ἡ.Mulier que mente
alienatur.
ρεμβασμός.ου.ὁ.Alienatio.occu
patio mentis.
ρεῦμα.τος.το.fluxus.
ρεύσω.Fluam.
ρέω.μ.ευσω.ϖ.κα.fluo.
ρῆγμα.τος.το.scissura.ruina.
ρήγνυμι.μ.ξω.ϖ.χα.Scindo.ru=
po.disrumpo.
ρηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.scindo.rum
po.disrumpo.
ρηθείς.εντος.ὁ.dictus.
ρηθήσομαι.Dicar.
ρῆμα.τος.το.Verbum.

ῥῆξον.Scinde.rumpe.diſrumpe.
ῥήξω.ſcindã.rumpam.diſrumpã.
ῥήσσω.μ.ξω.ϖ.χα.ſcindo.rũpo.
ῥήτωρ.ορος.ὁ.Rhetoꝛ.oratoꝛ.qui agit cauſas.
ῥητῶς.Manifeſte.
ῥίζα.ης.ἡ.Radix.
ῥιζόω ⁊ ῥιζῶ.μ.σω.ϖ.κα.radico.radices iacio.
ῥὶν.νος.ἡ.naris.naſus.
ῥιπή.ης.ἡ.ictus.
ῥιπίζω.μ.σω.ϖ.κα.iacio.iacto.
ῥιπτέω ⁊ ῥιπτῶ.μ.σω.ϖ.κα.cũ impectu iacio.proiicio.
ῥίπτω.μ.ψω.π.φα.iacio.ꝑcipito.
ῥόδον.ου.τὸ.Roſa.
ῥοιζηδόν.cũ magno impetu.
ῥοῖζος.ου.ὁ.ſtridoꝛ ſybili.impetus.
ῥοΐσκος.ου.ὁ.malũ punicũ auro intertextũ in veſte ſacerdotali ad oꝛnatum.
ῥομφαία.ας.ἡ.Gladiꝰ.romphea.
ῥοπή.ης.ἡ.ictus.momentum.
ῥοῦς.ου.ὁ.Fluxus.
ῥυθμός.ου.ὁ.muſica.cõcẽtꝰ.melos.
ῥύμη.ης.ἡ.Uicus.
ῥύομαι.μ.σομαι.π.μαι.libero.
ῥυπαρεύω.μ.σω.ϖ.κα.ſoꝛdeſco.immundus ſum.
ῥυπαρία.ας.ἡ.immunditia.
ῥύσις.εως.ἡ.fluxus.profluuium.
ῥυτίς.δος.ἡ.Ruga.
ῥωμαϊκός.η.ον.romanꝰ.latinꝰ.a.ũ.
ῥομαῖος.α.ον.romanus.a.um.
ῥωμαϊστί.Romane.latine.
ῥώμνυμι.μ.σω.ϖ.κα.Roboro.cõfirmo.valido.foꝛtifico.
ῥώμνυω.μ.σω.ϖ.κα.Roboꝛo.firmo.valido.foꝛtifico.
σάββας.τος.τὸ.Sabbatum.
σαββατισμός.ου.ὁ.ſabbatiſmꝰ.
σάββατον.ου.τὸ.Sabbatum.
σαγήνη.ης.ἡ.Sagena.rete.
σαθρός.α.ον.debilis.marcidꝰ.a.ũ.
σαίνω.μ.νω.ϖ.κα.Aduloꝛ.moueo.perturbo.commoueo.
σάκκος.εος.τὸ.ſaccus.cilicium.
σαλεύω.μ.σω.ϖ.κα.agito.cõcutio
σάλος.ου.ὁ.fluctus.tempeſtas.cõmotio maris.
σάλπιγξ.γος.ἡ.Tuba.
σαλπίζω.μ.σω.ϖ.κα.Tuba cano
σαλπιστής.ου.ὁ.qui tuba canit.
σαμαρείτης.ου.ὁ.ſamaritanus.
σαμαρεῖτις.δος.ἡ.ſamaritana.
σανδάλιον.ου.τὸ.Calciamentũ muliebre.ſandalium.calige.
σανίς.δος.ἡ.Tabula.
σαπρός.α.ον.malus.rancidus.a.ũ.
σαργάνη.ης.ἡ.Spoꝛta.
σάρδιος.ου.ὁ.Sardius lapis precioſus. ⌈precioſus.
σαρδώνυξ.κος.ἡ.ſardonyx lapis
σαρκικός.η.ον.Carnalis.e.
σάρκινος.η.ον.carneus.a.um.
σάρξ.κος.ἡ.Caro.
σαρόω ⁊ σαρῶ.μ.σω.ϖ.κα.verro
σάτα.ων.τὰ.ſeminata.ſata oꝛum.
σάπφειρος.ου.ὁ.Saphirus genus lapidis precioſi.
σαφής.εος.ὁ.ἡ.Manifeſtus.a.um.
σβέννυμι.μ.σω.ϖ.κα.Extinguo.
σβεννύω.μ.σω.ϖ.κα.Extinguo.
σβέσαι.Extinxiſſe.
σβέσθαι.Extinctum eſſe.
σβεστικός.η.ον.Extinctiuus.a.um.Quod habet vim ad extinguendũ.
σβέσω.Extinguam.
σέ.Te.
σεαυτόν.Te ipſum.
σεβάζομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.Colo.veneroꝛ. ⌈adoꝛatur.
σέβασμα.ατος.τὸ.quod colitur ⁊
σεβαστός.η.ον.auguſtꝰ.colẽdꝰ.a.ũ.
σέβομαι.colo.veneroꝛ.
σειρά.ας.ἡ.Rudens.
σεῖσμα.τος.τὸ.concuſſio.
σεισμός.ου.ὁ.Motus.concuſſio.tempeſtas.procella.terremotus.
σείω.μ.σω.π.κα.concutio.quatio.
σελήνη.ης.ἡ.Luna.
σεληνιάζομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Lunaticus ſum.
σεμίδαλις.εως.ἡ.Simila.
σεμνός.η.ον.Grauis.ſeuerus.venerandus.a.um.
σεμνότης.ητος.ἡ.ſeueritas.reuerentia
σεσαλευμένος.η.ον.Agitatus.a.um.concuſſus.a.um.
σεσαρωμένος.η.ον.ſcopis mundatus.a.um
σέσηπα.putrefactus ſum.
σεσιγημένος.η.ον.Tacitus.a.um.
σεσοφισμένος.η.ον.Eruditus.doctus.a.um.
σεπτός.η.ον.Venerandus.a.um.
σέσωκα.ſaluaui.
σεσωρευμένος.η.ον.Oneratus.cumulatus.grauatus.a.um
σέσωσμαι.ſaluatus fui.
σεσωσμένος.η.ον.ſaluatus.ſaluus.a.um. ⌈claro
σημαίνω.μ.νω.ϖ.κα.ſignifico.de
σημεῖον.ου.τὸ.ſignum.
σημειόομαι ⁊ σημειοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Noto.as.
σήμερον.Hodie.
σήπομαι.μ.ψομαι.ϖ.πα.Putreſio.putreſco.
σηρικός.η.ον.ſericus.a.um.
σής.τος.ἡ.Erugo.tinea.
σητόβρωτος.η.ον.A tinea vel erugine comeſus.a.um.
σθενόω ⁊ σθενῶ.μ.σω.ϖ.κα.cõfirmo.roboꝛo.
σιαγών.ονος.ἡ.Maxilla.
σίαλος.ου.ὁ.poꝛcus pinguis.
σιγάω ⁊ σιγῶ.μ.σω.ϖ.κα.taceo
σιγή.ης.ἡ.ſilentium
σιγηρός.α.ον.taciturnus.a.um.
σιδηροῦς.α.ουν.ferreus.a.um.
σίδηρος.ου.ὁ.Ferrum.
σικάριος.ου.ὁ.Sicarius.homicida
σίκερα.ας.ἡ.Sicera.
σιμικίνθιον.Semicinthium.
σίναπις.εως.ἡ.ſinapis.
σινδών.ονος.ἡ.Sindon.linteum.
σινιᾶσαι.cribrare.Cribrauiſſe.
σιτευτός.η.ον.ſaginatus.a.um
σιτιστός.η.ον.Altilis.e.
σιτομέτριον.ου.τὸ.Tritici menſura.
σῖτος.ου.ὁ.Triticum.
σιωπάω ⁊ σιωπῶ.π.σω.ϖ.κα.Taceo.ſileo.
σιωπή.ης.ἡ.ſilentium.
σκανδαλίζω.μ.σω.ϖ.κα.ſcandalizo.
σκάνδαλον.ου.τὸ.ſcandalum.
σκάπτω.μ.ψω.π.φα.Fodio.
σκάφη.ης.ἡ.ſcapha.nauis.
σκέλος.εος.τὸ.Crus.
σκεπάζω.μ.σω.ϖ.κα.protego.Tego.
σκέπασμα.τος.τὸ.Indumentum
σκεπαστής.ου.ὁ.Uiſitatoꝛ.
σκέπη.ης.ἡ.Tegumentum.velamentum.
σκευάζω.μ.σω.ϖ.κα.Preparo.paro.
σκευή.ης.ἡ.Armamenta cuiuſcunqꝫ rei.
σκεῦος.εος.τὸ.ſuppellex.Sarcina.vas.

Digitized by Google

σκηνή.ης.ἡ.ſcena. tabernaculum.
σκηνοπηγία.ων.τα.ſcenophegia. feſtum iudeorum.
σκηνοποιός.ου.ὁ.opifex tabernaculorũ
σκῆνος.εος.το.tabernaculum.
σκηνόω ꝛ σκηνῶ.ω.σω.π.κα.habito.contubernor.caſtrametor.pono tentorium.
σκήνωμα.τος.το.Tabernaculum. habitatio
σκῆπτρον.ου.το.ſceptrũ.
σκιά.ας.ἡ.Vmbra.
σκιάζω.ω.σω.π.κα. obumbro.
σκιρτάω ꝛ σκιρτῶ.ω.σω.π.κα. Exulto.
σκληροκαρδία.ας.ἡ.duritia cordis
σκληρός.α.ον.durus.a.um.
σκληρότης.τος.ἡ.Duritia.
σκληροτράχηλος.η.ον.Durus ceruice.a.um.
σκληρύνω.ω.νω.π.κα.Induro.
σκληρυσμός.ου.ὁ.Induratio. obduratio.
σκνῖφον.ου.το.Genus animalis paruuli volatilis.
σκολιός.α.ον.Tortuoſus.obliquus. prauus.a.um.
σκόλοψ.πος.ὁ.ſtimulus.
σκοπέω ꝛ σκοπῶ.ω.σω.π.κα. conſidero.ſpeculor.animaduerto.
σκοπιά.ας.ἡ.ſpeculatio.ſpecula.
σκοπός.ου.ὁ.ſignum ad quod dirigitur ſagitta.propoſitũ aliquod ad quod pergimus.ſpeculator.
σκορακισμός.ου.ὁ.floccifactio. vilipenſio.contemptus
σκορπίζω.ω.σω.π.κα.ſpargo.
σκορπίος.ου.ὁ.ſcorpius.
σκοτεινός.η.ον.tenebroſus.a.um.
σκοτία.ας.ἡ.Tenebre.rum.
σκοτίζω.ω.σω.π.κα.obſcuro.obtenebro.
σκότος.εος.το.tenebre.rũ.
σκοτόω ꝛ σκοτῶ.ω.σω.π.κα.obtenebro.obſcuro.
σκυβαλίζομαι.ω.σομαι.π.μαι. reprobor.floccipendor.
σκύβαλον.ου.το.Stercus.
σκυθρωπός.η.ον.triſtis.ſeuerꝰ.a.ũ.
σκύλλω.ω.λω.π.κα.vexo.moleſto.as.
σκῦλα.ων.τα.ſpolia.
σκυλεύω.ω.σω.π.κα.ſpolio.as.
σκωληκόβρωτος.η.ον.Conſumptus a vermibus.a.um.
σκώληξ.κος.ὁ.Vermis.
σμαράγδινος.η.ον.res ex lapide ſmaragdo
σμάραγδος.ου.ὁ.ſmaragdus lapis.precioſus.
σμικρύνω.ω.νω.π.κα.Diminuo.
σμύρνα.ης.ἡ.Myrrha.
σμυρνίζω.ω.σω.π.κα.myrrho.as. myrrha condio.
σοί.Tibi.
σορός.ου.ἡ.loculi mortuorum.
σός.η.ον.Tuus.a.um.
σοῦ.tui.genitiuus a prono.tu.
σουδάριον.ου.το.linteũ.ſudariũ
σοφία.ας.ἡ.ſapientia.
σοφίζομαι.ω.σομαι.π.μαι.Sapiens videri volo.
σοφίζω.ω.σω.π.κα.inſtruo.informo.Doceo.
σοφός.η.ον.ſapiens.
σπαράττω.ω.ξω.π.χα.conturbo.Lacero.
σπάργανον.ου.το.inuolucrum. faſcia qua infans inuoluitur.
σπαργανόω ꝛ σπαργανῶ.ω.σω.π.κα.Inuoluo.
σπαρείς.εντος.ὁ.ſeminatus.
σπαρῶ.ſeminatus fuero.
σπαταλάω ꝛ σπαταλῶ.ω.σω.π.κα.delitioſe.voluptuoſe viuo.
σπατάλη.ης.ἡ.Cibus.eſca.
σπάω ꝛ σπῶ.ω.σω.π.κα.educo.
σπεῖρα.ας.ἡ.Cohors militum.
σπείρω.ω.ρω.π.κα.ſemino.
σπεκουλάτωρ.ορος.ὁ.ſatelles.
σπένδομαι.ω.σομαι.π.μαι.ſacrificor.conſecror.indutias facio.
σπένδω.ω.σω.π.κα.ſacrifico.libo
σπονδεῖον.ου.το.calix.vas ad libandũ.
σπέρμα.τος.το.ſemẽ.
σπερμολόγος.η.ον.ſeminiuerbiꝰ loquax.qui uerba diſſeminat.
σπεύδω.ω.σω.π.κα.Feſtino.accelero.
σπήλαιον.ου.το.ſpelũca.
σπιθαμή.ης.ἡ.palmus.
σπιλάς.αδος.ἡ.ſcopulus.
σπιλέω ꝛ σπιλῶ.ω.σω.π.κα. Polluo.Maculo.
σπῖλος.ου.ὁ.Macula.
σπιλόω ꝛ σπιλῶ.ω.σω.π.κα. Polluo.Maculo.
σπινθήρ.ρος.ὁ.ſcintilla.
σπλάγχνα.ων.τα.Viſcera.
σπλαγχνίζομαι.ω.σομαι.π.σομαι.Miſereor.
σπλαγχνοφάγος.ου.ὁ.Qui comedit viſcera.
σπόγγος.ου.ὁ.ſpongia.
σποδός.ου.ὁ.Cinis.
σπόριμος.η.ον.ſatus.a.um.
σπόρος.ου.ὁ.ſemen.
σπουδάζω.ω.σω.π.κα.ſollicitus ſum.do operã.
σπουδαῖος.α.ον.ſollicitus.virtuoſus.a.um.
σπουδαιότερος.α.ον.ſollicitior.
σπουδαιοτέρως.ſollicitius.
σπουδαίως.ſollicite.
σπουδή.ης.ἡ.ſollicitudo.diligẽtia.
σπυρίς.δος.ἡ.ſporta.
σταγών.ονος.ὁ.Gutta.
στάδιος.ου.ὁ.ſtadium.
σταθείς.εντος.ὁ.ſtans.poſtq̃ ſtetit
σταθῆναι.ſtetiſſe
σταθήσομαι.ſtabo.perdurabo.põderabor.
σταθμός.ου.ὁ.Pondus.libra.ſtatera.ſtatiua.ſtabulum.reſidentia.
σταθῶ.ſtem.ſtetero.
στάκτη.ης.ἡ.Genus.odoramenti.
στάμνος.ου.ὁ.Vrna.
στάς.αντος.ὁ.poſtquam ſtetit.
στάσιμος.η.ον.ſtatarius.a.um.ſtabilis.e.
στάσις.εως.ἡ.ſeditio.quies.ſtatus. permanſio.
στατήρ.ρος.ὁ.ſtater.genus nummi
σταυρός.ου.ὁ.crux.
σταυρόω ꝛ σταυρῶ.ω.σω.π.κα. crucifigo.
σταφυλή.ης.ἡ.Vua.
στάχυς.υος.ὁ.ſpica.
στέαρ.τος.το.Adeps.
στέγη.ης.ἡ.Domus.tectum.
στέγω.ω.ξω.π.χα.ſuſtineo.celo. cooperio.
στεῖρα.ας.ἡ.ſterilis.fe.ge.
στειρόομαι ꝛ στειροῦμαι.ω.σομαι.π.μαι.ſterilis efficior vel ſum.
στέλεχος.εος.το.ſtipes.truncus.
στέλλομαι.ω.ουμαι.π.μαι.Deuito.recedo.ſecedo ab aliqua re.iter facio.nauigo.particeps ſũ.poſſideo
στέμμα.ατος.το.corona.coronatio.ſtemma.
στεναγμός.ου.ὁ.Gemitus.
στενάζω.ω.ξω.π.χα.Gemo.
στενός.η.ον.Anguſtus.a.um.
στενοχωρέομαι ꝛ στενοχωροῦμαι.ω.σομαι.π.ημαι.Anguſtior.fatigor.aris.
στενοχωρία.ας.ἡ.Anguſtia.

Digitized by Google

στέμωσις.εως.ἡ.anguſtia. tribulatio.aduerſitas.
στέργω.μ.ξω.π.χα.amo.tolero. contentus ſum.
στερεός.α.ομ.Solidus.firm⁹.a.ū.
στερέοω ⁊ στερεῶ.μ.σω.π.κα. Confirmo.roboro.
στερέωμα.τος.το. firmamētum
στερέωσις.εως.ἡ.robur.fortitudo.
στέρφα.ωμ.τα.planicies late ⁊ plane ipſius terre
στεφανηφορέω ⁊ στεφανηφορῶ.μ.σω.π.κα.Coronor.coronaȝ gero.
στεφανόω ⁊ στεφανῶ.μ.σω.π.κα.Corono.as.
στέφω.μ.ψω.π.φα.Corono.
στῆθι.Sta.erigere.ſurge.
στῆθος.εος.το.Pectus.
στῆκομ.Sta.
στήχω.μ.ξω.π.χα.Sto.
στήλη.ης.ἡ.Columna.
στῆμαι.Stetiſſe.
στῆσομ.Statue.ſta.
στήριγμα.τος.το.Firmamentuȝ. Stabilimentum
στηριγμός.ου.ὁ.firmitas.roboratio
στηρίζω.μ.ξω.π.χα.firmo.roboro.
στῆσαι.ſtetiſſe.excitauiſſe [as.]
στήσας.αντος.ὁ.Poſtquam ſtatuit.ſtetit.ſtare fecit
στήσω.Stem.cōſtituā.ſtatuam
στιβάδες.ωμ.αι.Stramenta.ſtragula.Arborum ſummitates.virgarum fragmenta.mēſe.lecti.menſe in humo.accubitus ex virgis.
στίγμα.ατος.το.Stigma.pūctus.
στιγμή.ης.ἡ.pūctus. [ſignum.]
στίλβω.Splendeo.fulgeo.
στιππύομ.ου.το.Stuppa.
στοά.ας.ἡ.porticus.
στοιβάδες.ωμ.αἱ.Idem quod στιβάδες.
στοιχεῖομ.ου.το.Elementuȝ.principium.littera.
στοιχέω ⁊ στοιχῶ.μ.σω.π.κα. Uado.procedo.ambulo.
στολή.ης.ἡ.ſtola.genus veſtis.
στολισμός.ου.ὁ.veſtitus.
στόμα.τος.το.os.oris
στόμαχος.ου.ὁ.ſtomachus.
στόμωμα.ατος.το.Cōſolidatio. ferruminatio ferri.
στοχάζομαι.μ.σομαι.π.μαι. Eſtimo.conecto.aſpicio.vado.perue

nio ad certitudinē.
στρατεία.ας.ἡ.militie dignitas.hoc eſt prefectura vt tribunatus.centurionatus.vel huiuſmodi.
στράτευμα.τος.το.Exercitus
στρατεύομαι.μ.σομαι.π.μαι. Milito.as.
στρατηγός.ου.ὁ.Dux.
στρατιά.ας.ἡ.Exercitus.
στρατιώτης.ου.ὁ.Miles.
στρατολογέω ⁊ στρατολογῶ.μ.σω.π.κα.Exercitum duco.imperator ſum.
στρατοπεδάρχης.ου.ὁ.Tribunus militum.preſes militie.
στρατόπεδομ.ου.το.Exercitus
στραφείς.εντος.ὁ.conuerſus
στραφήσομαι.conuertar.
στραφῶ.cōuerſ⁹ fuero.cōuertar.
στρέβλη.ης.ἡ.contorſio.tortura.conuulſio illa que fit cū aliquis torquetur
στρεβλός.η.ομ.tortuoſus.deprauatus.a.um.
στρεβλόω ⁊ στρεβλῶ.μ.σω.π.κα.Deprauo.torqueo.ligo.flagello.
στρέφω.μ.ψω.π.φα.conuerto.
στρηνιάω ⁊ στρηνιῶ.μ.σω.π.κα. Luxurior.vitioſus ſum.
στρῆνος.Luxus.Delitie.
στρουθίομ.ου.το.paſſer.
στροφή.ης.ἡ.Uerſutia.
στρόφος.ου.ὁ.Dolor inteſtinoruȝ. Tormines.
στρώννυμι.μ.σω.π.κα.Sterno.
στρωννύω.μ.σω.π.κα.Sterno.
στυγητός.η.ομ.Odibilis.e.odio dignus.a.um.
στυγνάζω.μ.σω.π.κα.Triſtis ſū.
στυγνός.η.ομ.horrendus.a.um.
στύλος.ου.ὁ.Colūna.baſis ſuper columnā.
στῶ.Stem.ſtetero.
στωικός.η.ομ.Stoicus.a.um.ſecta fuit philoſophorum.
σύ.Tu.
συγγελάω ⁊ συγγελῶ.μ.σω.π.κα.corrideo.ſimul rideo.
συγγένεια.ας.ἡ.Cognatio.
συγγενής.εος.ὁ.ἡ.Cognatus.propinquus.a.um.
συγγενίς.δος.ἡ.Cognata.
συγγηράω ⁊ συγγηρῶ.μ.σω.π.κα.Conſeneſco.
συγγνώμη.ης.ἡ.Uenia.
συγγνωστός.η.ομ.Ignoſcendus

venia dignus.a.um.
συγγυμνασία.ας.ἡ.Coexercitatio.conuerſatio.
συγκάθημαι.Simul ſedeo.
συγκατίζω.μ.σω.π.κα.Simul ſedeo.ſimul ſedere facio.
συγκακοπαθέω ⁊ συγκακοπαθῶ.μ.σω.π.κα.Simul laboro. erumnas tolero.
συγκακουχέομαι ⁊ συγκακουχοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.affligor.
συγκαλέω ⁊ συγκαλῶ.μ.σω.π.κα.Conuoco.
συγκαλύπτω.μ.ψω.π.φα.cooperio.Uelo.as. [as.]
συγκάπτω.μ.ψω.π.φα.incuruo
συγκαταβαίνω.μ.σομαι.π.κα. Simul deſcendo.
συγκαταβάς.αντος.ὁ.Poſtquā ſimul deſcendit. [poſitio]
συγκατάθεσις.εως.ἡ.conſēſus.cō
συγκατατίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.Aſſentior.conſentio.
συγκαταψηφίζω.μ.σω.π.κα. Simul.numero.as.connumero.
συγκατέβην.ſimul deſcendi. [fui.]
συγκατεψηφίσθην.cōnumerat⁹
σύγκειμαι.componor.
συγκεκαλυμμένος.η.ομ.coopt⁹ velatus.a.um. [a.um.]
συγκεκλεισμένος.η.ομ.conclus⁹.
συγκεκραμένος.η.ομ.commixtus admixtus.temperatus.a.um.
συγκεκυφώς.οτος.ὁ.poſtꝙ̄ incuruauit ⁊ inclinauit ſe.
συγκεράννυμι.μ.σω.π.κα.tempero.miſceo. [pero.miſceo.]
συγκεραννύω.μ.σω.π.κα.tem-
συγκέχυμαι.cōfuſ⁹.pturbat⁹ ſuȝ.
συγκεχυμένος.η.ομ.Confuſus. perturbatus.a.um.
συγκινέω ⁊ συγκινῶ.μ.σω.π.κα.Simul moueo.commoueo.
συγκλείω.μ.σω.π.κα.Simul claudo.concludo.
συγκληρονόμος.ου.ὁ.Coheres.ſimul heres. [fundo.]
συγκλύζω.μ.σω.π.κα.ſimul in-
συγκοινωνέω ⁊ συγκοινωνῶ.μ.σω.π.κα.Particeps ſum.
συγκοινωνός.ου.ὁ.ſoci⁹.pticeps
συγκολλάω ⁊ συγκολλῶ.μ.σω.π.κα.Conglutino.
συγκομίζω.μ.σω.π.κα.Curo.ſi

Digitized by Google

mul ſero.
σύγκριμα.τος.τό.cõparatio.
συγκρίνω.μ.νῶ.ϖ.κα. comparo.
σύγκρισις.εως.ἡ. comparatio.
συγκυρία.ας.ἡ.Occaſio.ſoꝛs.
συγκύπτω.μ.ψω.ϖ. φα. Inclinoꝛ.vel inclino aliud.
συγκύφω.μ.ψω.ϖ.φα.Inclinoꝛ inclino aliud.
συγχαίρω.μ.σομαι.ϖ.κα. Congratuloꝛ.congaudeo.
συγχέω.μ.ευσω.π.κα.Confundo
συγχράομαι ⁊ συγχρῶμαι. μ.σομαι.π.μαι.cõmunico.coutoꝛ.
σύγχυσις.εως.ἡ. Confuſio.
συζάω ⁊ συζῶ.μ.σω.ϖ.κα. ſimul viuo.
συζεύγνυμι.μ.ξω.ϖ.χα.cõiũgo.
συζευγνύω.μ.ξω.π.χα.cõiũgo.
συζήσω.Simul viuam.
συζητέω ⁊ συζητῶ.μ.σω.ϖ.κα. Conquiro.diſputo.
συζήτησις.εως.ἡ.cõquiſitio.queſtio
συζητητής.ου.ὁ.Conquiſitoꝛ. exquiſitoꝛ.ſcrutatoꝛ.
σύζυγος.η.ον.cõpar.ſub eodẽ iugo
συζωοποιέω ⁊ συζωοποιῶ.μ.σω.π.κα.conuiuiſico.
συκάμινον.ου.τό. genus arboris ſic vocate.
συκῆ.ης.ἡ.ficus arboꝛ.
συκομοραία.ας.ἡ.arboꝛ ſic vocata
συκομωρεά.ας.ἡ.arboꝛ ſic vocata
σύκον.ου.τό.ficus fructus.
συκοφαντέω ⁊ συκοφαντῶ. μ.σω.π.κα.calumnioꝛ.falſã litẽ intẽdo. fraudulenter aliquid quero.
συλαγωγέω ⁊ συλαγωγῶ.μ.σω.ϖ.κα.Decipio.
συλέω ⁊ συλῶ.μ.σω.ϖ.κα. predoꝛ.Rapio.
συλλαβεῖν.cõpꝛehendiſſe.
συλλαβέσθαι.Adiuuiſſe. compꝛehenſum fuiſſe.
συλλαβόμενος.η.ον.Poſtquam compꝛehendit.compꝛehenſus eſt.
συλλαβών.οντος.ὁ.Poſtquam adiuuit.compꝛehendit.
συλλαλέω ⁊ συλλαλῶ.μ.σω.ϖ.κα.colloquoꝛ.
συλλαμβάνομαι.μ.ψομαι.ϖ.μμαι.Adiuuo.
συλλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μαι Adiuuo.compꝛehendo.concipio.
συλλέγω.μ.ξω.ϖ.χα. colligo.
συλληφθείς.έντος.ὁ.compꝛehenſus.conceptus.
συλληφθῆναι. Compꝛehenſum. conceptum fuiſſe.
συλλήψομαι.cõpꝛehẽdã.cõcipiaꝫ
συλλογίζομαι.μ.σομαι.π.μαι colligo.
συλλογισμός.ου.ὁ. Ratiocinatio.collectio.cogitatio.
συλλυπέομαι ⁊ συλλυποῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.cõtriſtoꝛ.ſimul triſtoꝛ.
συμβαίνω. μ.σομαι.π.ηκα. cõtingo.accido.
συμβάλλω.μ.λω.π.κα. confero. ſimul iacio.concurro. ſimul uenio.
συμβάς.αντος.ὁ.poſtquã accidit
συμβασιλεύω.μ.σω.ϖ.κα.ſimul regno.as.
συμβέβηκα.contigi.accidi.
συμβεβηκώς.οτος.ὁ.Poſtquam contigit.accidit.
συμβέβλημαι.contuli.pꝛofui.
συμβησόμενος. η.ον.Qui continget. eueniet.
συμβιβάζομαι.μ.σομαι.π.μαι. In ſocietatem venio.
συμβιβάζω.μ.σω.ϖ.κα.certioꝛ ſũ certioꝛ fio.cõnecto.inſtruo. doceo.
συμβίωσις.εως.ἡ. communicatio vite.contubernium.ſodalitas.
συμβιώσομαι.ſimul viuã.
συμβολοκοπέω ⁊ συμβολοκοπῶ.μ.σω.ϖ.κα.pꝛīceps ſũ.ꝯuerſoꝛ
σύμβολον.ου.τό.Signum. ſimilitudo.accidens quod pꝛopꝛie declarat rem aliquã.
συμβουλεύομαι. μ. σομαι.ϖ. μαι.conſulto.delibero.
συμβουλεύω.μ.σω.ϖ.κα.cõſulo.
συμβουλία.ας.ἡ.conſilium.
συμβούλιον.ου.τό.ꝯciliũ.cõſiliũ
σύμβουλος.ου.ὁ.conſiliarius.
συμμαθητής.ου.ὁ. cõdiſcipulus.
συμμαρτυρέω ⁊ συμμαρτυρῶ.μ.σω.ϖ.κα.teſtimoniũ reddo.
συμμερίζομαι.μ.σομαι.π.μαι. comparticipo.
συμμέτοχος.ου.ὁ. conſocius.cõparticeps.
συμμιμητής.ου.ὁ.coimitatoꝛ.
συμμορφόομαι ⁊ συμμορφοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.ꝯfiguroꝛ
σύμμορφος.η.ον.conformis. eiuſdem forme
συμπαθέω ⁊ συμπαθῶ.μ.σω. π.κα.compatioꝛ.condoleo. miſereoꝛ.
συμπαθής.εος.ὁ.ἡ. compatiens. qui cõdolet.
συμπαίζω.μ.σω.ϖ.κα. colludo.
συμπαραγενόμενος.η.ον.Poſtquam ſimul venit.
συμπαραγίνομαι.μ.σομαι.π.ημαι.Simul venio.ad ſum.faueo
συμπαρακαλέω ⁊ συμπαρακαλῶ.μ.σω.ϖ.κα.Simul aduoco exhoꝛtoꝛ.conſoloꝛ.
συμπαρακληθῆναι.Simul conſolatum eſſe.
συμπαραλαβεῖν, Simul aſumpſiſſe. coaſſumpſiſſe.
συμπαραλαβών.οντος.ὁ. poſtquam coaccepit⁞. ſimul ſumpſit.
συμπαραλαμβάνω.μ.ψομαι ϖ.μμαι. Simul accipio.
συμπαραμένω.μ.νω.ϖ.κα.ſimul maneo
συμπαρεγενόμην.ſimꝉ affui.faui.
συμπάρειμι.ſimul ſũ. ſimul adſũ.
συμπαρών.οντος.ὁ.Poſtquam ſimul affuit.
συμπάσχω.μ.σομαι.ϖ.θα.compatioꝛ.condoleo.
συμπέμπω μ.ψω.ϖ.φα. ſimul mitto.
συμπεριλαβών.οντος.ὁ. Poſtquam ſimul accepit.
συμπεριλαμβάνω. μ. ψομαι. ϖ.μμαι. coaccipio.ſimul accipio.
συμπεριφέρομαι. μ.σομαι.ϖ. γμαι.Simꝉ feroꝛ.ꝯſētio. idẽ ſētio.
συμπεφυκώς.οτος.ὁ.Simul natus.inuolutus.innexus.a.um
συμπίνω.μ.σω.π.κα.ſimul bibo.
συμπληρόω ⁊ συμπληρῶ. μ. σω.ϖ.κα.compleo.
συμπνίγω.μ.ξω.ϖ.χα. ſuffoco. ſtrangulo.
συμπολίτης.ου.ὁ.conciuis.
συμπονέω ⁊ συμπονῶ.μ. σω. ϖ.κα.Simul laboꝛo.
συμπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι conuenio.concurro. confluo.
συμπόσιον.ου.τό.conuiuiũ.
συμπρεσβύτερος.α.ον.cõſenioꝛ.
συμφέρω.μ.σω.ϖ.κα. Confero. pꝛoſum.in vnum confero.
σύμφημι.μ.σω.π.κα.conſentio.cõſono.concoꝛdo.
συμφορά.ας.ἡ. calamitas.aduerſitas.
συμφυλέτης.ου. ὁ. contribulis. Ex eadem tribu.
συμφύρομαι.μ.ουμαι.ϖ.μαι. conglutinoꝛ⁞. coagmentoꝛ. ſubigoꝛ vt maſſa ⁊ commiſceoꝛ.

συμφύω.μ.σω.π.κα.ſimul naſcor.
συμφωνέω ꝛ συμφωνῶ.μ.σω π.κα.conſentio.conuenio.
συμφώνησις.εως.ἡ.Conſonãtia. concordia.conformitas.conuentio.
συμφωνία.ας.ἡ.concordia vocum. melodia.ſymphonia.
σύμφωνος.ο.ον.concors.cõſentiẽs
συμψηφίζω.μ.σω.π.κα.compu to.connumero.
σύν.cũ.ſimul.
συνάγαγε.congrega.
συναγαγεῖν.congregauiſſe.
συναγάγω.cõgregẽ.cõgregauero.
συναγαγών.οντος.ὁ.poſtquam congregauit.
συνάγω.μ.ξω.π.χα.congrego
συναγωγή.ῆς.ἡ.Synagoga.congregatio.
συναγωνίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.cooperor.ſimul laboro.adiuuo
συναθλέω ꝛ συναθλῶ.μ.σω.π κα.collaboro.ſimul laboro.
συναθροίζω.μ.σω.π.κα.cõgrego
συναίρω.μ.ρω.π.κα.ſumo.pono confero
συναιχμάλωτος.ο.ον.concapti[uus.a.um]
συνακολουθέω ꝛ συνακολουθῶ.μ.σω.π.κα.ſimul ſequor.
συναλγέω ꝛ συναλγῶ.μ.σω.π.κα.cõdoleo.ſimul doleo.
συναλίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.Simul comedo.
συναναβαίνω.μ.σομαι.π.κα.coaſcendo.ſimul aſcendo.
συναναβάς.αντος.ὁ.poſtquã coaſcẽ[dit]
συνανάκειμαι.ſimul diſcumbo.
συναναμίγνυμι.μ.ξω.π.χα.cõmiſceo.ſimul miſceo.
συναναμιγνύω.μ.ξω.π.χα.cõ miſceo.ſimul miſceo.
συναναπαύομαι.μ.σομαι.π.μαι.ſimul quieſco.refrigeror.
συναναστροφή.ῆς.ἡ.conuerſatio
συνανεκείμην.ſimul diſcumbebam
συναντάω ꝛ συναντῶ.μ.σω.π κα.Obuiã eo.obuio.contingo.[ro.]
συναντιλάβομαι.adiuuẽ.adiuue
συναντιλαμβάνομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.adiuuo.ſimul pualeo
συναντλέω ꝛ συναντλῶ.μ.σω π.κα.ſimul haurio.
συναπάγομαι.μ.ξομαι.π.μαι.conſentio.idem ſentio.
συναπάγω.μ.ξω.π.χα.ſimul duco

συναπέθανον.ſimul perij.occubui.runt.
συναπέστειλα.ſimul miſi.
συναπήχθην.ſimul ductus ſum.
συναπόθανε.ſimul morere.
συναποθανεῖν.ſimul mortuũ fuiſſe
συναποθνήσκω.μ.ουμαι.π.κα ſimul morior.commorior.
συναπόλλυμι.μ.σομαι.π.κα.Simul pereo.
συναπολλύω.μ.σομαι.π.κα.ſimul pereo.
συναπολοῦμαι.ſimul peribo.
συναποστέλλω.μ.λω.π.κα.ſimul mitto.
συναπωλόμην.ſimul perij.
συνάπτω.μ.ψω.π.φα.coniungo.contingo.pertingo.
συνάραι.ponere.poſuiſſe.ſũpſiſſe.
συναρμολογέω ꝛ συναρμολογῶ.μ.σω.π.κα.conſtruo.
συναρπάζω.μ.ξω.π.χα.corripio.rapio.arripio.
συναυξάνομαι.μ.σομαι.π.μαι ſimul creſco.
συναχθείς.έντος.ὁ.cõgregatus.
σύνδειπνος.ο.ον.qui ſimul cum alio cenat.
σύνδεσμος.ου.ὁ.vinculũ.cõiũctio
συνδέω.μ.σω.π.κα.colligo.
συνδιαιτάω ꝛ συνδιαιτῶ.μ.σω.π.κα.conuiuo.conuerſor
συνδοξάζω.μ.σω.π.κα.conglori[fico]
σύνδουλος.ο.ον.cõſeru⁹.a.ũ.
συνδρομή.ῆς.ἡ.concurſus.us.
συνέβαινον.contingebam.ant.
συνέβαλλον.Diſputabam.conferebam.ſimul iacebaꝫ.ant.
συνεβαλόμην.cõtuli.profui.
συνέβην.contigi.accidi.
συνεβλήθην.ſimul iactus fui.comparatus fui. [liberaui.]
συνεβουλευσάμην.cõſultaui.de
συνεγγίζω.μ.σω.π.κα.appropinquo.
σύνεγγυς.prope. [conreſuſcito]
συνεγείρω.μ.ρω.π.κα.coexcito.
συνέδραμον.concurri.runt.
συνεδρεύω.μ.σω.π.κα.ſimul ſedeo.conſiſto.
συνέδριον.ου.τό.cõſeſſus.cõciliũ
συνέζευξα.coniunxi.
συνεζήτουν.diſputabã.ↄquirebã.ãt
συνεζωοποίησα.conuiuificaui.
συνεθέμην.compoſui.pactus ſum.

συνεθίζω.μ.σω.π.κα.conſuefacio
συνέθλιβον.comprimebam.ant.cõpreſſi.runt.
συνείδησις.εως.ἡ.conſcientia.
συνείδω.μ.σω.π.κα.conſcius ſuꝫ. conſidero.
συνειδώς.ότος.ὁ.Poſtquã conſiderauit.conſcius fuit.
συνειληφώς.ότος.ὁ.poſtquã conce[pit]
σύνειμι.Simul ſum.conuerſor
συνειπόμην.ſequebar.comitabar. ſecutus.comitatus fui.
συνεισελεύσομαι.ſimul ingrediar.ſimul intrabo.
συνεισέρχομαι.μ.σομαι.π.θα.ſimul intro.
συνεισῆλθον.ſimul intraui.runt.
συνειχόμην.tenebar.ↄprehẽdebar
συνεκάθισα.ſimul ſedi.ſimul ſedere feci.
συνεκάλεσα.conuocaui.
συνέκδημος.ο.ον.comes peregrinationis.peregrinus.a.um.
συνεκέρασα.Temperaui.
συνεκίνησα.commoui.
συνέκλεισα.concluſi.
συνεκόμισα.curaui.ſuſtuli.ſimul tuli
συνεκπολεμέω ꝛ συνεκπολεμῶ.μ.σω.π.κα.ſimul pugno.
συνεκτίσθην.ſimul creatus fui.
συνέκτισμαι.ſimul creatus fui.
συνέλαβον.concepi.comprehendi. auxilium tuli.runt.
συνελάλησα.collocutus fui.
συνελάλουν.colloquebar.antur.
συνελάω ꝛ συνελῶ.μ.σω.π.κα compello.reconcilio.
συνέλεξα.collegi.
συνεληλύθειν.conuenerã.in eundem locum cum alijs veneram.
συνεληλυθώς.ότος.ὁ.Poſtquã ſimul venit.
συνελθεῖν.conueniſſe.ſimul veniſſe
συνέλθω.conueniam.conuenero. ſimul venero.
συνελθών.όντος.ὁ.poſtquam cõuenit.ſimul venit.
συνελογισάμην.cogitaui.collegi
συνενέγκας.αντος.ὁ.Poſtquaꝫ contulit.coaceruauit.ſimul tulit.
συνέξω.continebo.
συνεπάθησα.compaſſus fui.
συνεπεθέμην.cõſenſi.ſimul adieci.
συνέπεμψα.ſimul miſi.
συνεπέστην.ſimul inſurrexi.

Digitized by Google

συμεπιμαρτυρέω ⁊ συμεπιμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.Simul teſtor. conteſtificor.
συμέπιον.ſimul bibi.runt.
συμεπιτίθημι.μ.σω.π.κα.Simul adiicio.conſentio.Appono.
συμεπληρούμην.ſimul cõplebar.
συμέπνιγον.Suffocabã.ant.ni.rũt
συμέπνιξα.ſuffocaui.
συμέπομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.conſequor.comitor.
συμεπορευόμην.ſimul ibam.
συμεργέω ⁊ συμεργῶ.μ.σω.π.κα.cooperor.
συμεργός.ου.ὁ.coopator.adiutor
συμέρχομαι.μ.σομαι.π.θα.cõuenio.confluo.ſimul venio.
συμες.intellige. [duco.
συμεσθίω.μ.σω.π.κα.Simul mã
σύμεσις.εως.ἡ.Intellectus.
συμεσπάραξα.diſſipaui.dilaceraui
συμεσταλμένος.η.ον.Abbreuiatus.breuis.e.
συμεσταυρώθην.concrucifix⁹ fui.
συμεσταύρωμαι.Cõcrucifix⁹ fui.
συμεσταυρωμένος.η.ον.Cõcrucifixus.a.um.ſimul crucifixus.a.ũ.
συμέστειλα.Corripui.Amoui.
συμέστηκα.Conſtiti.
συμέστησα.Exhibui.
συμεστώς.ωτος.ὁ.poſtquam ſimul ſtetit.conſtitit.
συμέσχον.continui.runt.
συμέταξα.conſtitui.ordinaui.
συμετάφην.Conſepultus fui.
συμετεθείμην.coniurauerã.conſpirauerã.Simul poſitus fuerã.
συμετέθην.Simul poſitus fui.conſuraui.conſpiraui.
συμετέλεσα.Conſumaui.finiui.
συμετελέσθην.finit⁹.conſũpt⁹ fui.
συμετήρησα.Conſeruaui.
συμετήρουν.conſeruabam.ant.
συμετός.η.ον.prudens.intelligens.
συμέτριψα.Contriui.
συμετῶς.Prudenter.
συμευδοκέω ⁊ συμευδοκῶ.μ.σω.π.κα.Conſentio.applaudo particeps ſum.
συμευωχέομαι ⁊ συμευωχοῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.Simul epulor.
συμέφαγον.Simul comedi.rũt.
συμεφίστημι.μ.σω.π.κα.Simul inſurgo.

συμεφωνήθην.conueni.cõcordaui.
συμεφώνησα.conueni.concordaui.
συμέχαιρον.congratulabar.antur.
συμέχεα.Confudi.
συμέχεον.Confundebam.concitabaz.ant.
συμέχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.Detineor.coartor.
συμεχύθην.Confuſus fui.
συμέχω.μ.ξω.π.κα.Comprimo.coãguſto.coarto.circundo.cõtineo
συμεψήφισα.ↄputaui.ↄnumeraui
συμήγαγον.cõgregaui.collegi.rũt.
συμήγειρα.ↄreſuſcitaui.coexcitaui.
συμηγέρθην.Conſurrexi.conreſuſcitatus fui.
συμηγμένος.η.ον.congregat⁹.a.ũ.
συμήδομαι.μ.σομαι.π.μαι.condelector.
συμήθεια.ας.ἡ.conſuetudo.mos.
συμήθλησα.Simul laboraui.
συμηθροισμένος.η.ον.congregatus.a.um.
συμῆκα.Intellexi.
συμήλασα.compuli.Reconciliaui.
συμῆλθον.conueni.runt.
συμηλικιώτης.ου.ὁ.coetaneus.
συμῆν.conuerſatus ſum.fui cum aliquo.ſimul fui vel eram.
συμήντησα.Obuiaui.
συμήργουν.cooperabar.antur.
συμηρπάκειν.corripuerã.arripuerã.
συμήρπασα.corripui.rapui.arripui
συμηρχόμην.conueniebam.
συμῆσαν.ſimul erant.conuerſati erant fuerunt.
συμήσω.Intelligam.
συμήχθην.cõgregatus ſum.cõueni.
συμθάπτω.μ.ψω.π.φα.Conſepelio.
συμθήκη.ης.ἡ.ſpõſio.pactũ.pactio.
συμθλάω ⁊ συμθλῶ.μ.σω.π.κα Confringo.
συμθλίβω.μ.ψω.π.φα.cõprimo
συμθρύπτω.μ.ψω.π.φα.affligo
συμιδών.οντος.ὁ.Poſtquam cõſiderauit.aſpexit.
συμιείς.εντος.ὁ.Intelligens.
συμιέναι.Intelligere.
συμίημι.μ.σω.π.κα.Intelligo.
συμιστάνω.commendo.
συμιστάω ⁊ συμιστῶ.μ.σω.π.κα.cõmendo. [cõſtituo.cõmẽdo
συμίστημι.μ.σω.π.κα.ſimul ſiſt.
συμιῶ.intelligã.

συμιῶν.ωντος.ὁ.intelligens.
συμιών.οντος.ὁ.conueniens.ſimul veniens.
συμκτίζω.μ.σω.π.κα.ſimul creo.
συμοδεύω.μ.σω.π.κα.ſimul iter facio.
συμοδία.ας.ἡ.coitineratio.comitatus ⁊ ſocietas in itinere.
σύμοιδα.conſcius fui.conſcius ſum
συμοικέω ⁊ συμοικῶ.μ.σω.π.κα cohabito.
συμολκή.ης.ἡ.cõtractio.attractio.
συμομιλέω ⁊ συμομιλῶ.μ.σω.π.κα.conuerſor.colloquor.
συμομορέω ⁊ συμομορῶ.μ.σω.π.κα.cõtermin⁹ ⁊ finitim⁹ habito
συμόντες.ων.οἱ.conueniẽtes.coexiſtentes.
συμουσιασμός.ου.ὁ.coitus.
συμοχή.ης.ἡ.preſſura.coarctatio.
συμτάσσω.μ.ξω.π.χα.ordino.conſtituo.is. [ſtituo.
σημτάττω.μ.ξω.π.χα.ordino.con
συμταφείς.εντος.ὁ.ↄſepult⁹.a.ũ.
συμτέλεια.ας.ἡ.conſumatio.finis.Adiumentum.vtilitas.
συμτελέω ⁊ συμτελῶ.μ.σω.π.κα.conſumo.finio.
συμτέμνω.μ.τμήσω.π.κα.Abbreuio.conſcindo.
συμτετμημένος.η.ον.Abbreuiatus.conciſus.a.um.
συμτετριμμένος.η.ον.concuſſus.contritus.confractus.quaſſat⁹.a.ũ
συμτετρίφθαι.confractũ.cõtritũ eẽ
συμτηρέω ⁊ συμτηρῶ.μ.σω.π.κα.conſeruo.cuſtodio.
συμτίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.conſpiro.coniuro. [paciſcor.
συμτίθημι.μ.σω.π.κα.Compono
σύμτομος.η.ον.breuis.e.
συμτόμως.Breuiter. [curro.
συμτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.con=
συμτριβή.ης.ἡ.contritio.Afflictio.
συμτρίβω.μ.ψω.π.φα.conflicto.concutio.Quaſſo.frango.
σύμτριμμα.τος.τό.contritio.afflictio.
σύμτροφος.η.ον.collactane⁹.a.ũ.
συμτρώγω.μ.ουμαι.ſimul.comedo.
συμτυγχάνω.μ.ξομαι.π.κα.Adeo.conuenio.
συμτυχεῖν.adiuiſſe.conueniſſe.
συμτύχω.Adiero.conuenero.

Digitized by Google

συμυπεκρίθην. Una ſimulaui. Aliene ſimulationi conſenſi.

συμυποκρίνομαι. μ. ουμαι. π. μαι. Simul ſimulo. Aliene ſimulationi conſentio.

συμυπουργέω. ⁊ συμυπουργῶ. μ. σω. π. κα. Adiuuo.

συμῶ. Intelligam.

συμωδίνω. μ. νῶ. π. κα. Parturio. dolores partus ſentio.

συμωκηκώσ. οτος. ὁ. Poſtq̃ ſimul habitauit.

συμωμοσία. ας. ἡ. coniuratio.

συμών. οντος. ὁ. ſimul exiſtens. cõuerſans.

συρίζω. μ. σω. π. κα. ſibilo. as.

συρισμός. ου. ὁ. ſibilus.

σύροσ. α. ον. ſyrus. a. um.

σύρτις. εως. ἡ. ſyrtis. locus in mari periculoſus.

σύρω. μ. ρω. π. κα. traho. vĩ cõpello

συσπαράττω. μ. ξω. π. χα. Diſſipo. dilanio. dilacero.

σύσσεισμός. ου. ὁ. concuſſio. terremotus.

συσσείω. μ. σω. π. κα. concutio.

σύσσημον. ου. τό. ſignum.

σύσσωμος. η. ον. concorporalis. e.

συσταθείσ. εντος. ὁ. cõmendatus.

συστασιαστής. ου. ὁ. Qui ſimul cum alijs fecit ſeditionem.

σύστασις. εωσ. ἡ. cõſtitutio. diſpõ.

συστατικόσ. η. ον. Qui ſimul cum alijs fecit ſeditionem.

συσταυρόω. ⁊ συσταυρῶ. μ. σω. π. κα. concrucifigo.

συστέλλω. μ. λω. π. κα. Abbreuio. corripio. ſco.

συστενάζω. μ. σω. π. κα. Ingemi

συστίασισ. εωσ. ἡ. coepulatio. conuiuium.

συστοιχέω. ⁊ συστοιχῶ. μ. σω. π. κα. coniunctus ſum. ꝓpe ſum.

συστρατιώτησ. ου. ὁ. commilito

συστρέφω. μ. ψω. π. φα. cõuerto. congrego. voluo.

συστροφή. ης. ἡ. conuerſio.

συσχηματίζω. μ. σω. π. κα. conformo.

σφαγή. ης. ἡ. occiſio. lo.

σφαγίζω. μ. σω. π. κα. occido. iugu

σφάγιον. ου. τό. Uictima.

σφάζω. μ. σω. π. κα. iugulo. occido

σφάλλομαι. μ. ουμαι. π. μαι. Erro. pedem percutio. offendo.

σφάλλω. μ. λω. π. κα. Erro. offẽdo. pedem ad lapidem percutio.

σφενδόνη. ης. ἡ. funda. ⁊ locus in annulo vbi figitur lapis.

σφήξ. κος. ὁ. Ueſpa.

σφιγγία. ας. ἡ. parſimonia. tenuitas victus.

σφόδρα. vehementer. valde.

σφοδρός. ά. ον. validus. vehemens

σφοδρῶς. vehementer.

σφραγίς. δος. ἡ. ſigillũ. ſignaculũ.

σφύρα. ας. ἡ. malleus.

σφυρόν. ου. τό. planta pedis

σχεδία. ας. ἡ. nauis.

σχεδόν. circiter. ferme. quaſi.

σχῆμα. ατος. τό. figura. forma.

σχίζω. μ. σω. π. κα. ſcindo. diuido.

σχίσμα. ατος. τό. ſciſma. ſciſſura.

σχοίνιον. ου. τό. funiculus. funis. rudens. ſus ſum.

σχολάζω. μ. σω. π. κα. vaco. ocio

σχολή. ης. ἡ. ſchola. ocium.

σχῶ. habeam. ro.

σώζω. μ. σω. π. κα. ſaluo. as.

σῶμα. τος. τό. corpus.

σωματικός. ή. ον. corporalis. e.

σωματικῶς. corporaliter.

σωρεύω. μ. σω. π. κα. congero. accumulo.

σωρηδόν. aceruatim. cumulatim.

σωτήρ. ηρος. ὁ. ſaluator.

σωτηρία. ας. ἡ. ſaluatio.

σωτήριον. ου. τό. ſalutare. ſaluatio

σωτήριος. α. ον. ſanabil. ſaluabil. e.

σωφρονέω. ⁊ σωφρονῶ. μ. σω. π. κα. ſapio. ſapiens ⁊ prudens ſum.

σωφρονίζω. μ. σω. π. κα. Prudẽtiam doceo.

σωφρονισμόσ. ου. ὁ. ſobrietas.

σωφρόνως. prudenter. ſobrie.

σωφροσύνη. ης. ἡ. ſobrietas.

σώφρων. ονος. ὁ. ἡ. prudens.

Τά. Articulus prepoſitiuus numeri pluralis generis neutri.

Τάγμα. τος. τό. ordo.

Τὰ δέ. partim autem.

Ταῖς. Articulus prepoſitiuus datiui pluralis generis feminini.

Τακήσομαι. liqueſcam.

Τακτός. ή. ον. ordinatus. ſtatutus. a. ũ

Ταλαιπωρέω. ⁊ Ταλαιπωρῶ. μ. σω. π. κα. Miſer ſum. in erumna poſitus ſum.

Ταλαιπωρία. ας. ἡ. Infelicitas. miſeria. erumna.

Ταλαίπωροσ. α. ον. miſer. a. um.

Ταλαντιαῖος. α. ον. Res tãti ponderis vt eſt talentum.

Τάλαντον. ου. τό. talentum.

Τάλας. νος. ὁ. miſer.

Ταμεῖον. ου. τό. Cubiculum. repoſitorium. penetrale.

Τὰ μέν. partim quidem.

Ταμίειον. ου. τό. cubiculum. repoſitorium. penetrale.

Ταμῦν. nunc.

Τανύω. μ. σω. π. κα. extendo.

Ταξάμενος. η. ον. poſtq̃ ordinauit. conſtituit. vel ordinatus ⁊ conſtitutus fuit.

Τάξις. εως. ἡ. ordo. officium.

Ταπεινός. ή. ον. humilis. e.

Ταπεινοφροσύνη. ης. ἡ. humilitas

Ταπεινόω. ⁊ Ταπεινῶ. μ. σω. π. κα Humilio. as.

Ταπείνωσις. εως. ἡ. Humilitas. Humiliatio. turbo.

Ταράσσω. μ. ξω. π. χα. turbo. per

Ταράττω. μ. ξω. π. χα. turbo. ꝑturbo. multus.

Ταραχή. ης. ἡ. turbatio. cõmotio. tu

Ταραχθῶ. turbatus fuero.

Τάραχος. εος. τό. tumult⁹. turbatio

Ταραχώδης. εως. ὁ. ἡ. Turbatiuus. tumultum faciens.

Ταρσός. ου. ὁ. Ala. penna. ordo remigantium. ſumma pars pedis iuxta digitos. vas in quo cõditur caſe⁹.

Ταρταρόω. ⁊ Ταρταρῶ. μ. σω. π. κα. In tartarum trudo ⁊ mitto.

Τάς. Articulus prepoſitiuus. femi. g. numeri plura.

Τάσσω. μ. ξω. π. χα. ordino ⁊ ĩ magiſtratum colloco. conſtituo.

Τάττω. μ. ξω. π. χα. Ordino ⁊ ĩ magiſtratum colloco. conſtituo.

Ταῦρος. ου. ὁ. taurus.

Ταῦτα. ων. τα. Hec. pluralis numeri. gene. neu.

Ταύτη. hac. aduerb. huic. fe. ge.

Ταφή. ης. ἡ. ſepultura.

Τάφος. ου. ὁ. ſepultura.

Τάχα. forte. aduerb.

Ταχέως. velociter. cito.

Ταχινός. ή. ον. velox. celer.

Τάχιον. citius. velocius.

Ταχίων. νος. ὁ. ἡ. velocior.

Τάχιστα. Velociſſima. citiſſima. pluralis nu. ⁊ aduerbialiter velociſſime. citiſſime.

Digitized by Google

Τάχος.εος.το.velocitas.feſtinatio.
Ταχύνω.ω.νω.π.κα. Accelero.feſtino.maturo.as.
Ταχύς.εος.ὁ.velox.celer.
Τέ.Et.
Τεθέαμαι.vidi.
Τέθεικα.poſui.
Τεθεικώς.τος.ὁ.poſtq̃ poſuit.
Τεθεμελιωμένος.η.ον.fundatus.a.um.
Τεθεμελιώμην.fundatus fueram.
Τεθεραπευμένος.η.ον.Sanatus.cultus.curatus.letari factus.a.um.
Τεθῆναι.poſitum fuiſſe.
Τεθησαυρισμένος.η.ον.Theſaurizatus.ſeruatus.a.um.
Τεθλιμμένος.η.ον.Preſſus.compreſſus.arctatus.a.um.
Τεθνάμαι.Moꝛtuum fuiſſe.
Τέθνηκα.Moꝛtuus fui.
Τεθνηκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ moꝛtu9 ē.
Τεθορυβημένος.η.ον.turbatus.q̃ tumultu aliquo conſternatus eſt.
Τεθραμμένος.η.ον.Educatus.enutritus.a.um.
Τεθραυσμένος.η.ον.cōfract9.a.ū.
Τεθυμένος.η.ον.Occaſus.immolatus.a.um.
Τεθῶ.ponar.poſitus fuero.
Τεῖχος.εος.το.Murus.
Τεκεῖν.peperiſſe.
Τεκμήριον.ου.το.cōiectura.Argumentum.
Τεκνίον.ου.το.filiolus.
Τεκνογονέω.ꝛ τεκνογονῶ.ω.σω.π.κα.filios procuro.ꝛ gigno.
Τεκνογονία.ας.ἡ.Filioꝛū pcreatio
Τέκνον.ου.το.filius.
Τεκνοτροφέω.ꝛ τεκνοτροφῶ.ω.σω.π.κα.filios educo.
Τεκνοφόνος.η.ον.filiorum occiſoꝛ.
Τεκταίνω.ω.νω.π.κα.Fabrico.molioꝛ.edifico.
Τέκτων.νος.ὁ.faber.
Τέκω.pariam.peperero.
Τέλειος.α.ον.perfectus.a.um.
Τελειότερος.α.ον.perfectioꝛ.us.
Τελειότης.τος.ἡ.perfectio.cōſummatio.completio.
Τελειόω.ꝛ τελειῶ.ω.σω.π.κα.cōſumo.perficio.
Τελείως.perfecte.
Τελείωσις.εως.ἡ.perfectio.conſūmatio.adimpletio.
Τελειωτής.ου.ὁ.pfectoꝛ.cōſūmatoꝛ

Τελεσφορέω.ꝛ τελεσφορῶ.ω.σω.π.κα.Fructum fero.
Τελετή.ης.ἡ.Sacrificium.
Τελευτάω.ꝛ τελευτῶ.ω.σω.π.κα.finio.morioꝛ.
Τελευτή.ης.ἡ.obitus.mors.
Τελέω.ꝛ τελῶ.ω.σω.π.κα.Conſumo.perficio.ſoluo.
Τέλος.εος.το.finis.vectigal.
Τελώνης.ου.ὁ.publicanus.
Τελώνιον.ου.το.Teloneum.locus vbi ſunt publicani.
Τέξομαι.pariam.
Τέρας.τος.το.monſtrum.prodigiū.
Τερέβινθος.ου.ὁ.terebinth9 arboꝛ
Τέρματος.το.Finis.
Τέρπω.ω.ψω.π.φα.delecto.
Τέρψις.εως.ἡ.delectatio.iucūditas
Τέσσαρα.ων.τα.quattuoꝛ.neu.ge.
Τεσσαράκοντα.quadraginta.
Τεσσαρακονταδύο.quadraginta duo.
Τεσσαρακονταέτης.εος.ὁ.ἡ.res quadraginta annoꝛum.
Τεσσαρακοντατέσσαρες.ων.οἱ.αἱ.quadraginta quattuor.
Τέσσαρεσ.ων.οἱ.αἱ.quattuoꝛ.
Τεσσαρεσκαιδέκατος.η.ον.quattuoꝛdecimus.a.um.
Τέταγμαι.Conſtitutus.oꝛdinatus fui.
Τεταγμένος.η.ον.Conſtitutus.oꝛdinatus.a.um.
Τεταμένος.η.ον.extenſus.a.um.
Τεταπεινωμένος.η.ον.Humiliatus.a.um.
Τετάραγμαι.turbat9.cōmotus fui.
Τεταραγμένος.η.ον.Commotus turbatus.a.um.
Τεταρταῖος.α.ον.quatriduan9.a.ū
Τέταρτος.η.ον.quartus.a.um.
Τετάχθαι.Oꝛdinatum.conſtitutum fuiſſe.
Τετελείωκα.perfeci.conſumaui.
Τετελείωμαι.perfectus ſum.
Τετελειωμένος.η.ον.Perfectus.conſummatus.a.um.
Τετέλεκα.perfeci.conſumaui.
Τετελεκώς.τος.ὁ.poſtquam perfecit.finiuit.
Τετέλεσμαι.cōſumatus.pfect9 fui.
Τετηκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ liquefact9 eſt.deliquit.
Τετήρηκα.ſeruaui.
Τετήρημαι.ſeruatus ſum.

Τετηρημένος.η.ον.ſeruatus.a.um.
Τετιμημένος.η.ον.Appreciatus.honoꝛatus.a.um.
Τετράγωνος.η.ον.res quattuoꝛ angulorum.
Τετράδιον.ου.το.Res conſtans ex bis quattuoꝛ.i.ex octo.
Τετρακόσιος.α.ον.quadrigēt9.a.ū
Τετρακισχίλιος.α.ον.quattuoꝛ mille.
Τετρακόσιος.α.ον.quadrigēt9.a.ū
Τετράμηνος.η.ον.res q̄ttuoꝛ mēſiū
Τετραπλοῦς.η.ουν.Quadruplus.a.um.
Τετράπους.δος.ὁ.quadrupes.
Τετραρχέω.ꝛ τετραρχῶ.ω.σω.π.κα.Sum tetrarcha.
Τετράρχης.ου.ὁ.Princeps quattuoꝛ rerum.
Τετράστιχος.η.ον.Res quattuoꝛ oꝛdinum ꝛ verſuum.
Τετραυματισμένος.η.ον.Vulneratus.a.um.
Τετραχηλισμένος.η.ον.Apertus.manifeſtus.a.um.
Τετύφλωκα.excecaui.
Τετύφωμαι.Inflatus fui ꝛ ſupbia elatus.
Τετυφωμένος.η.ον.Superbus.inflatus.a.um.
Τετύχηκα.Adeptus fui.Extiti.foꝛte occurri.
Τεχνάομαι.ꝛ τεχνῶμαι.ω.σομαι.π.μαι.Fabrili arte vtoꝛ.fabrico
Τέχνη.ης.ἡ.ars.
Τεχνίτης.ου.ὁ.artifex.opifex.
Τεχνῖτις.δος.ἡ.Mulier artifex et magiſtra.
Τεχθείς.εντος.ὁ.genitus.natus.
Τέφρα.ας.ἡ.cinis.
Τεφρόω.ꝛ τεφρῶ.ω.σω.π.κα.In cinerem redigo.
Τῇ.Articulus prepoſitiuus:feminini generis:numeri ſingularis:dat.ca.
Τῇδε.Huic.feminini generis.hac.
Τηκτός.η.ον.liquefactiuus.a.um.
Τήκω.ω.ξω.π.χα.liquefacio.
Τηλαυγῶς.Clare.dilucide.luculenter.
Τηλικοῦτος.η.ον.tantus.a.um.
Τήν.Articulus prepoſitiuus:feminini generis:numeri ſingularis.Accuſatiui caſus.
Τηρέω.ꝛ τηρῶ.ω.σω.π.κα.ſeruo.
Τήρησις.εως.ἡ.Seruatio.cuſtodia.

Digitized by Google

obſeruatio.
Τῆς. Articulus prepoſitiuus. femini. generis: numeri ſingu. geni. caſus.
Τί. νος. το. quid. aliquid.
Τιθέασιν. ponunt.
Τιθείς. εντος. ὁ. ponens.
Τίθημι. μ. σω. π. κα. Pono. facio. depono. exuo.
Τιθυμέω. ꝛ Τιθυμῶ. μ. σω. π. κα. nutrio vt nutrix.
Τίκτω. μ. ξομαι. π. οκα. pario.
Τίλλω. μ. λω. π. κα. vello.
Τιμάομαι. ꝛ Τιμῶμαι. μ. σομαι. π. μαι. apprecio.
Τιμάω. ꝛ Τιμῶ. μ. σω. π. κα. honoro
Τιμή. ης. ἡ. Honor. precium.
Τίμιος. α. ον. pcioſus. honorabilis. e
Τιμιότης. τος. ἡ. precioſitas. Honoratio. precium.
Τιμιώτατος. η. ον. precioſiſſim9. a. ũ
Τιμιώτερος. α. ον. precioſior.
Τιμωρέω. ꝛ Τιμωρῶ. μ. σω. π. κα. punio. caſtigo.
Τιμωρέομαι. ꝛ Τιμωροῦμαι. μ. σομαι. π. μαι. crucio. vlciſcor.
Τιμωρία. ας. ἡ. Supplicium. vltio. punitio.
Τίνες. ων. οἱ. αἱ. Qui. q̃. iterrogatiue.
Τινές. ων. οἱ. αἱ. quidã. quedã. pl. nu.
Τίς. νος. ὁ. ἡ. quis que. quidã. q̃daꝫ.
Τίτλος. ου. ὁ. Titulus.
Τίω. μ. σω. π. κα. ſuſtineo. patior. honoro. ſoluo.
Τμηθείς. εντος. ὁ. ſectus. ſciſſus. a. ũ.
Τό. ου. το. Articulus prepoſitiu9. nu. ſing. neu. ge. nomi. accu. ꝛ voca. caſus.
Τοιγαροῦν. itaqꝫ. igitur.
Τοίνυν. igitur.
Τοιοῦτος. η. ον. talis. e.
Τοῖς. Articulus prepoſitiuus. generis maſc. ꝛ neu. num. plu. datiui caſus.
Τοῖχος. ου. ὁ. paries.
Τοκαθημέραν. quottidie.
Τοκετός. ου. ὁ. partus.
Τόκος. ου. ὁ. vſura. partus.
Τολοιπόν. poſt hac. deinceps. iam.
Τολμάω. ꝛ Τολμῶ. μ. σω. π. κα Audeo.
Τολμηρός. α. ον. audax.
Τολμηρότερος. α. ον. confidentior. audentior.
Τολμητής. ου. ὁ. audax.
Τομώτερος. α. ον. penetrantior. potentior. efficatior.
Τόν. Articulus prepoſitiuus. maſculi. gener. numeri ſingu. accuſ. caſ.
Τόξον. ου. το. Arcus.
Τοπάζιον. ου. το. topazium. lapis precioſus.
Τόπος. ου. ὁ. locus.
Τοπρότερον. prius.
Τοσαύτη. tanta. femini. generis.
Τοσοῦτος. η. ον. tãtus. tã mult9. a. ũ
Τοσοῦτω. tanto. aduer.
Τοσύνολον. omnino.
Τότε. Tunc.
Τοῦ. vt.
Τοῦ. Articul9 pꝑoſiti. maſcul. ꝛ neu. gener. nume. ſingularis. geni. caſus.
Τουναντίον. contrarium.
Τούς. Articulus prepoſitiuus. maſc. gene. nume. plu. accuſatiui caſus.
Τουτέστιν. hoc eſt. ideſt.
Τοῦτο. ου. Το. Hoc.
Τράγος. ου. ὁ. Caper.
Τρανός. η. ον. Diſertus. expeditus in loquẽdo. manifeſtus. clarus. certus a. um.
Τράπεζα. ης. ἡ. menſa.
Τραπεζίτης. ου. ὁ. nummularius.
Τραῦμα. τος. το. vulnus.
Τραυματίζω. μ. σω. π. κα. vulnero
Τραχηλίζω. μ. σω. π. κα. per ſcapulam ꝛ tergum ſcindo.
Τράχηλος. ου. ὁ. collum.
τραχύς. εος. ἡ. aſper.
Τρεῖς. ων. οἱ. αἱ. tres.
Τρέμω. μ. σω. π. κα. tremo. trepido
Τρέφω. μ. ψω. π. φα. alo. paſco. nutrio.
Τρέχω. μ. ουμαι. π. κα. Curro.
Τρία. ων. τα. tria.
Τριάκοντα. triginta.
Τριακόσιος. α. ον. trigeſſimus.
Τρίβολος. ου. ὁ. tribulus.
Τρίβος. ου. ἡ. ſemita.
Τριετία. ας. ἡ. triennium. ſpaciuꝫ trium annorum.
Τρίζω. μ. σω. π. κα. Illido. concutio. ſtrideo.
Τρίμηνος. η. ον. res trium menſium
Τριπλάσιος. α. ον. triplus. a. um.
Τρίς. ter.
Τρισίν. tribus.
Τριστέγον. ου. Το. tertiũ cenaculũ
Τρισχίλιος. α. ον. tria millia.
Τρίτος. η. ον. tertius. a. um.
Τρίχες. ων. αἱ. pili. capilli.
Τρίχινος. η. ον. res facta ex pillis.
Τρόμος. ου. ὁ. Tremor. formido. pauor.
Τροπή. ης. ἡ. Conuerſio. viciſſitudo. reuerſio.
Τρόπος. ου. ὁ. mos.
Τροποφορέω. ꝛ Τροποφορῶ. μ. σω. π. κα. mores alicuius ſuſtieo.
Τροφή. ης. ἡ. eſca. cibus.
Τροφός. ου. ἡ. nutrix.
Τροχηλάτης. ου. ὁ. auriga.
Τροχία. ας. ἡ. Greſſus. iter. itio. ambulatio. orbita. curſus. veſtigium
Τροχός. ου. ὁ. rota. reuolutio
Τρυβλίον. ου. το. catinus.
Τρυγάω. ꝛ Τρυγῶ. μ. σω. π. κα. Vindemio.
Τρυγέω. ꝛ τρυγῶ. μ. σω. π. κα. Vindemio.
Τρυγητής. ου. ὁ. Vĩdemiator. meſſor. ꝛ generaliter q̃ omnem fructuꝫ colligit.
Τρυγών. νος. ἡ. Turtur.
Τρύζω. μ. σω. π. κα. Strideo. inconditum ſonum facio.
Τρυμαλιά. ας. ἡ. foramen.
Τρύπημα. τος. το. foramen.
Τρυφάω. ꝛ Τρυφῶ. μ. σω. π. κα. Luxurior. delitior.
Τρυφή. ης. ἡ. voluptas. delitie. luxus
Τρύφημα. ατος. το. delitie. voluptas. luxus.
Τρύχω. μ. ξω. π. χα. torqueo.
τρώγω. μ. φαγοῦμαι. π. κα. Comedo.
Τυγχάνω. μ. ξομαι. π. κα. Sum. forte ſum. adipiſcor.
Τυμπανίζω. μ. σω. π. κα. Ligno percutio. excorio. interficio.
Τύπος. ου. ὁ. figura. exemplar.
Τυπόω. ꝛ τυπῶ. μ. σω. π. κα. figuro. formo.
Τύπτω. μ. ψω. π. φα. percutio. verbero.
Τυραννέω. ꝛ Τυραννῶ. μ. σω. π. κα. Dominor tanq̃ tyrannus.
Τυραννίς. δος. ἡ. Tyrannis. imperium violentum.
Τύραννος. ου. ὁ. tyrannus. rex.
Τυρβάζομαι. μ. σομαι. π. μαι. Turbor.
Τυφλός. ου. ὁ. cecus.
Τυφλόω. ꝛ Τυφλῶ. μ. σω. π. κα exceco. as.
Τύφομαι. μ. ψομαι. π. μμαι. fumum emitto. fumigo.
Τυφόομαι. ꝛ Τυφοῦμαι. μ. σο-

Digitized by Google

μαι.π.μαι.inflor.
Τυφωνικός.η.ον.typhonicus.a.ū.
Τυχεῖν.adeptum eſſe.
Τυχόν.οντος.το.Quod euenit for taſſe.
Τύχω.Eueniam.contingam.forte ob tigero.adipiſcar.
Τυχὼν.οντος.ὁ.Qualiſcunqȝ. vulgaris.ignobilis.forte obuēiēs. poſt ꝙ ocurrit vel adeptus eſt.
Τῷ.Articulus prepoſi maſculi.ꝛ neu. gene.numeri ſingularis. datiui ca.
Τῶν.Articulus prepoſitiuus.numeri pluralis.geniti.caſus. oīs generis.
ὕαινα.ης.ἡ.hyena.animal ſicvocatū
ὑακίνθινος.η.ον.hyacinthinus.a.ū
ὑάκινθος.ου.ὁ.hyacinthus.
ὑβρίζω.μ.σω.π.κα.contumelijs et injurijs afficio.
ὕβρις.λος.ἡ.iniuria. contumelia.
ὑβριστής.ου.ὁ. Contumelioſus. conuitiator.
ὑγεια.ας.ἡ.ſanitas.
ὑγιαίνω.μ.νω.π.κα. Beneualeo. ſanus ſum.
ὑγίεια.ας.ἡ. ſanitas.
ὑγιής.εος.ὁ.ἡ. ſanus.a.um.
ὑγρός.α.ον.humidus.a.um.
ὕδατα.ον.τα.aque.
ὑδραγωγός.ου.ὁ.Aquator. adaquator. qui ad aquam ducit.
ὑδρία.ας.ἡ.hydria.vas aque.
ὑδροϖοτέω. ꝛ ὑδροϖοτῶ. μ. σω.ϖ.κα.aquam bibo.
ὑδρωπικός.η.ον.hydropicus.a.ū.
ὕδωρ.τος.το.aqua.
ὑέλινος.η.ον.Uitreus.a.um.
ὕελοσ.ου.ὁ.Uitrum.
ὑετός.ου.ὁ.pluuia.
ὑιοθεσία.ας.ἡ.adoptio.
ὑιόσ.ου.ὁ.Filius.
ὕλη.ης.ἡ.Silua.materia.
ὑλοτόμος.ου.ὁ. Ligna cedens. lignator.
ὑμᾶς.vos.accuſatiui caſus.
ὑμεῖσ.Uos.nominatiui caſus.
ὑμέτερος.α.ον.veſter.a.um.
ὑμῖν.vobis.datiuus pluralis.
ὑμνέω ꝛ ὑμνῶ.μ.σω.π.κα.laudo
ὑμνόω.ꝛ ὑμνῶ.μ.σω.π.κα.laudo
ὑμῶν.veſtrū vel veſtri.genit. plural.
ὕπαγε.vade.
ὑπάγω.μ.ξω.π.χα.vado.
ὑϖακοή.ης.ἡ.obedientia.
ὑπακούω.μ.σω.ϖ.κα.obedio.

ὕϖανδρος.η.ον.Sub viro.coniugatus.a.um.
ὑπαντάω.ꝛ ὑπαντῶ. μ. σω. ϖ. κα.ocurro.obuiam eo.
ὕπαρξις.εως.ἡ.Subſtantia.exiſtentia.diuitie.
ὑϖάρχοντα.ων.τα.Res familiaris. ſubſtantia.ſubſiſtentia.
ὑπάρχω.μ. ξω.ϖ.χα.ſum.exiſto.
ὑϖέβαλον.ſubmiſi.runt.
ὑπέδειξα.oſtendi.demonſtraui.
ὑϖεδείχθην.oſtenſus fui.
ὑπεδεξάμην.ſuſcepi.excepi.
ὑϖέθηκα.ſuppoſui.
ὑπείκω.μ.ξω.ϖ.χα.obedio.pareo.
ὑπειληφώς.τος.ὁ.poſtꝙ putauit. ſuſpicatus eſt.ſuppoſuit.
ὑπέλαβον.ſuſcepi.runt.
ὑπελάμβανον.Suſpicabar. putabam.preſupponebam.ant.
ὑπελείφθην.relictus ſum.
ὑϖέμεινα. Manſi. ſuſtinui. perpeſſus ſum.
ὑϖέμενον.Manſi.remanſi.remanebam.ant.runt.
ὑϖεμνήσθην.recordatus fui.
ὑϖεναντίον.contra.e regione.
ὑϖεναντίος.α.ον.contrarius.a.ū.
ὑϖενεγκεῖν.ſuſtinuiſſe.
ὑϖενόησα.Putaui.cogitaui. ſuſpicatus fui.
ὑϖενόουν.ſuſpicabar.antur.
ὑπέπλευσα.ſubnauigaui.
ὑπέρ.ſuper.pro.ſupra.vltra.
ὑπεράγω.μ.ξω.π.χα.ſupero.ſuperinduco.adulte etatis ſum.
ὑϖεραιρόω.ꝛ.ὑπεραιρῶ.μ.σω.π.κα.extollo.
ὑϖέρακμος.η.ον.ſupadult9.a.ū.
ὑπεράλλομαι.μ.οῦμαι.π.μαι. Tranſilio.
ὑπεράνω.Super.ſupra.
ὑπερασϖίζω.μ.σω.π.κα. Defendo.protego.
ὑϖερασπισμός.ου.ὁ. protectio. defenſio.
ὑϖεραυξάνω.μ.σω.ϖ.κα.Supercreſco.
ὑϖερβαίνω.μ.σομαι.π.κα.tranſgredior.
ὑϖερβάλλομαι. μ. οῦμαι. ϖ. μαι.dilato.procraſtino.
ὑπερβαλλόντως. Eminenter.excellenter.
ὑϖερβάλλω.emineo.excello.

ὑπερβήσομαι.tranſgrediar.
ὑπερβολή.ης.ἡ.eminētia.excellētia
ὑπερέβαλον.excellui.eminui.runt.
ὑϖερείδω.μ.σω.ϖ.κα.Deſpicio. contemno.
ὑπερεκκτείνω.μ.νω.π.κα. Superextendo.
ὑπερεκχύνομαι.μ.ουμαι.π.μαι ſupereffluo.
ὑϖερεντυγχάνω.μ.ξομαι.π.κα Intercedo.
ὑϖερεϖέκεινα.Ultra.
ὑϖερεπερίσσευσα.ſuperabūdaui
ὑϖερεϖλεόνασα. ſupabundaui.
ὑπερέχω.μ.ξω.ϖ.κα.Emineo.ſuperexiſto.poteſtatem habeo. ſuper ſum.ſupero.
ὑϖερῆρα.extuli.ſublimaui.
ὑϖερηφανεύομαι.μ.σομαι. ϖ. μαι.Superbio.
ὑϖερηφανία.ας.ἡ.ſuperbia.
ὑπερήφανος.η.ον.ſuperbus.a.ū.
ὑϖεριδών.τος.ὁ.poſtꝙ deſpexit. animaduertit.
ὑπερίδω.contemnaȝ. contempſero.
ὑϖέρμαχος.ου.ὁ.victor. vindex.
ὑϖερνικάω.ꝛ ὑπερνικῶ.μ. σω. ϖ.κα.Supero.vinco.
ὑϖέρογκος.η.ον. Superbus.inflatus.a.um.
ὑπεροράω.ꝛ ὑπερορῶ.μ.σω.ϖ κα.Deſpicio.contemno.
ὑϖεροχή.ης.ἡ.Sublimitas.
ὑϖερϖερισσεύω.μ.σω. ϖ. κα. ſuperabundo.
ὑπερπερισσῶς. Multo amplius. ſuperabundanter.
ὑπερπλεονάζω.μ.σω.ϖ.κα.ſuperabundo.
ὑπέρραψα.ſuffulſi.ſui.
ὑϖερυψόω. ꝛ ὑϖερυψῶ. μ. σω.π.κα.Superexalto.
ὑπερφρονέω.ꝛ ὑϖερφρονῶ.μ. σω.ϖ.κα. ſuperſapio. plus ſapio.
ὑϖερῷον.ου.Το.cenaculum.
ὑπεστειλάμην.Suppreſſi.diſſimulaui.veritus ſum.fugi.
ὑϖέστελλον.ſubtrahebam. ant.
ὑϖέστρεφον.reuertebar.antur.
ὑπέστρεψα.reuerſus ſum.
ὑϖετάγην.ſubiectus fui.
ὑϖέταξα.ſubieci. ſuppoſui.
ὑπέχω.μ.ξω.π. κα.ſuſtineo.patior
ὑϖεχώρησα.ſeceſſi.
ὑπῆγον.Ibam.ant.iui.rūt.

Digitized by Google

ὑϖήκοος.α.ον.Obediens.ſubditus.a.um.
ὑϖήκουον.obediebam.ant.
ὑϖήκουσα.obediui.
ὑπήνεγκα.ſuſtinui.toleraui.
ὑϖήντησα.ocurri.obuiam iui.
ὑϖηρεσία.ας.ἡ.Miniſterium.
ὑπηρετέω.⁊ ὑϖηρετῶ.μ.σω.π.κα.ſeruio.miniſtro.
ὑπηρέτης.ου.ὁ. ſeruus. miniſter.
ὑϖῆρχον.eram.ant.fui.runt.
ὑϖισχνέομαι.⁊ ὑϖισχνοῦμαι μ.σομαι.π.μαι.Polliceor.
ὕϖνος.ου.ὁ.ſomnus. Γmio.
ὑπνόω.⁊ ὑϖνῶ.μ.σω.π.κα. Dor
ὑπό. A.ab. ſub.
ὑποβάλλω.μ.λω.π.κα.ſubmitto
ὑποβλέϖω.μ.ψω.π.φα. Suſpicor.admiror.veneror.
ὑϖόγραμμον.ου.το.Exemplū.
ὑϖοδέδεγμαι. Suſcepi.accepi.
ὑϖοδεδεμένος.η.ον.calciat⁹.a.ū.
ὑϖόδειγμα.τος.το.Exemplum.
ὑϖοδείγνυμι.μ.ξω.π.χα.Oſtendo.demonſtro. Γdo.demonſtro.
ὑποδειγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.Oſten
ὑϖοδεῖξαι.oſtēdiſſe.demōſtrauiſſe.
ὑϖοδείξω.oſtēdam.demonſtrabo.
ὑϖοδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Excipio.ſuſcipio. Γcio.
ὑϖοδέω.μ.σω.ϖ.κα.ſubligo.cal=
ὑϖόδημα.τος.το.calceus. Γuit.
ὑϖοδήσας.αντος.ὁ.poſtq̃ calcia
ὑπόδικος.η.ον.Subditus.vltioni ſubiectus.a.um.
ὑϖοδραμών.οντος.ὁ.poſtq̃ decurrit.ſubcurrit.
ὑϖοδύω.μ.σω.ϖ.κα.Subeo.ſuccūbo.ingredior.cōdo.ſubiduor.
ὑποζύγιος.α.ον.ſubiugalis.e.
ὑποζώννυμι.μ.σω.ϖ.κα.Subcingo.precingo.accingo.
ὑποζωννύω.μ.σω.ϖ.κα.ſubcigo.
ὑϖόθες.ſuppone.ſubmitte.
ὑϖοκάτω.Sub.
ὑϖοκρίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Simulo.
ὑπόκρισις.εως.ἡ.Hypocriſis.verſutia.ſubiudicium.
ὑϖοκριτής.ου.ὁ. Hypocrita. Actor tragediarum.
ὑϖοκτείνω.μ.νω.ϖ.κα.occido.
ὑπολαβών.οντος.ὁ.Poſtq̃ ſuſcepit.reſpōdit.putauit.p̄ſuppoſuit
ὑϖολαμβάνω.μ. ψομαι. ϖ.μμαι.Suſcipio.preſuppono.puto.exiſtimo
ὑϖολείϖω.μ.ψω.π.φα.relinquo
ὑϖολήνιον.ου.το.Lacus.
ὑϖόληψις.εως.ἡ. Suſpitio.opinio.cogitatio.
ὑπολιμπάνω.μ.νω.π.κα.reliquo
ὑϖομείνας.αντος.ὁ.Poſtq̃ tolerauit.perpeſſus eſt.perſtitit.
ὑϖομεμενηκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ tolerauit.ſuſtinuit.paſſus eſt.perſtitit.
ὑϖομένω.μ.νω.ϖ.κα.tolero.patientia⁊ habeo.permaneo.p̄ſeuero.
ὑϖομιμνήσκω.μ.σω.ϖ.κα. In memoriam reuoco.
ὑϖομνῆσαι.in memoriā reduxiſſe.
ὑϖομνημονεύω. μ. σω. ϖ. κα. Recordor.
ὑϖομνήσας.αντος.ὁ.poſtq̃ reuocauit in memoriam.
ὑϖόμνησις.εως.ἡ.recordatio.
ὑϖομνήσω.Suggeram.In memoriam reuocabo.
ὑϖομονή.ης.ἡ.patientia.
ὑϖονοέω.⁊ ὑϖονοῶ. μ. σω.ϖ.κα.Arbitror.ſuſpicor.
ὑϖονόημα.τος.το. Suſpitio.opinio.ſententia.
ὑϖόνοια.ας.ἡ. Suſpitio.Opinio.ſententia.
ὑϖοϖλέω.μ.σω.π.κα.ſubnauigo
ὑϖοϖνέω.μ.ευσω.ϖ.κα. Suſpiro.ſpiro.ſufflo.
ὑϖοϖόδιον.ου.το.Scabellum.
ὑϖοϖτεύω.μ.σω.ϖ.κα.Suſpicor.ſuſpectum habeo.
ὑϖορράπτω. μ. ψω.ϖ. φα. ſubſuo.ſuffulcio.
ὑϖόστασις.εως.ἡ.ſubſtantia.
ὑποστέλλομαι.μ.ουμαι.π.μαι Supprimo.detrabo.fugio.vereor.
ὑϖοστέλλω.μ.λω.ϖ.κα.ſubtrabo. Γbo.
ὑϖοστήσομαι. ſuſtinebo. tolera=
ὑϖοστολή.ης.ἡ.ſuppreſſio.fuga.
ὑϖοστρέφω.μ.ψω.π.φα.regredior.reuertor.
ὑϖοστρώννυμι.μ.σω.π.κα. ſubijcio.ſubſterno.
ὑποστρωννύω.σω.π.κα. ſubijcio.ſubſterno.
ὑϖοστρώσω. ſubijciā. ſubſternā.
ὑποσχάζω.μ.σω.ϖ.κα.claudico.
ὑϖόσχεσις.εως.ἡ.pollicitatio.promiſſum.
ὑϖοταγή.ης.ἡ.obediētia.ſubiectio
ὑϖοταγῶ.ſubijciar.ſubiect⁹ fuero.
ὑϖοτάσσω.μ.ξω.π.χα.Subordino.ſubdo.ſubijcio.
ὑϖοτάττω.μ.ξω.ϖ.χα. Subordino.ſubdo.ſubijcio.ſuppono.
ὑϖοτέταγμαι.ſubiectus ſum.
ὑϖοτεταγμένος.η.ον. Subiectus.ſuppoſitus.a.um.
ὑϖοτίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.admoneo.conſulo.
ὑϖοτίθημι.μ.σω.π.κα.ſuppono.
ὑϖοτρέχω.μ.ουμαι.ϖ.κα.ſubcurro.decurro.
ὑϖοτύϖωσις.εως.ἡ. Informatio.figuratio.
ὑϖοφέρω.μ.σω.ϖ.κα.ſuſtineo.
ὑϖοχείριος.α.ον. ſubditus. ſubiectus.a.um.
ὑϖοχωρέω. ⁊ ὑϖοχωρῶ. μ.σω.π.κα.ſecedo.
ὑϖωϖιάζω.μ.σω.π.κα. Sugillo calumnior.
ὗς.ος.ὁ.ἡ.porcus.ſus.
ὕσσωϖος.ου.ἡ.hyſſopus herba.
ὑστερέομαι.⁊ ὑστεροῦμαι. μ.σομαι.π.μαι.excido.abrelinquor.
ὑστερέω. ⁊ ὑστερῶ.μ.σω.ϖ.κα Retraho ⁊ auerto me. indigeo. defectuoſus ſum. deſum.
ὑστέρημα.ατος.το.penuria. defectus.
ὑστέρησις.εως.ἡ.penuria.defect⁹.
ὕστερον.poſtea.
ὕστερος.α.ον.poſterior.us.
ὑφαντός.η.ον.contextus.a.um.
ὑφίστημι.μ.σω.π.κα. Suſtineo.
ὑψηλός.η.ον.excelſus.a.um.
ὑψηλότερος.α.ον.Excelſior.us.
ὑψηλοφρονέω. ⁊ ὑψηλοφρονῶ.μ.σω.π.κα.ſupbio.alta ſapio
ὕψιστος.η.ον.altiſſimus. a.um.
ὕψος.εος. το.altitudo.
ὑψόω.⁊ ὑψῶ.μ.σω.π.κα.exalto eleuo.
ὕψωμα.ατος.το.Altitudo.celū. vel ea que ſunt in eo.
φάγε.comede.
φαγεῖν.comedere.comediſſe.
φάγεσαι.comedes.
φάγος.ου.ὁ.vorax.
φάγω.comedā.comedero.
φαγών.τος.ὁ.poſtq̃ comedit.
φαίνομαι.μ. ουμαι. ϖ. μμαι. appareo.

Digitized by Google

φαίνω.μ.νω.ϖ.κα.luceo.
φανερός.α.ον.manifeſtus.a.um.
φανερόω.τ φανερῶ.μ.σω.π.κα oſtendo.declaro.manifeſto.
φανερῶς.manifeſte.palam.
φανέρωσις.εως.ἡ.manifeſtatio.
φανήσομαι.Apparebo.
φανός.ου.ὁ.laterna.clarus.
φανοῦμαι.Uidebor.
φανόω.τ φανῶ.μ.σω.π.κα.Manifeſto τ propalo.
φαντάζομαι.σομαι.ϖ.μαι.figuro ea que vidi.vel fingo τ imaginor ea que non vidi.video in ſomniis.
φαντασία.ας.ἡ.viſio.viſus.
φαντασιοκοπέω.τ φαντασιοκοπῶ.μ.σω.π.κα.Sine cauſa τ pro libito percutio.
φάντασμα.ατος.το.phātaſma.
φανῶ.appaream.videar.
φάραγξ.γος.ἡ.Uallis.conuallis.
φαρέτρα.ας.ἡ.pharetra.
φάρυγξ.γος.ὁ.Guttur.
φαρμακεία.ας.ἡ.Incantatio.veneficium.medicamen.
φαρμακία.ας.ἡ.Ueneficium.
φαρμακός.ου.ὁ.Ueneficus.
φάρμακον.ου.το.Ueneficium.medicamentū.
φασί.dicunt.affirmant.
φάσις.εως.ἡ.fama rumor.
φάσκω.dico.affirmo.
φάσμα.τος.το.ſimulacrum.Uiſio.phātaſma.
φάτνη.ης.ἡ.preſepium.
φαῦλος.η.ον.malus.inutilis.e.
φαυλότης.τος.ἡ.nugacitas.inutilitas
φέγγος.εος.το.Lumen.lux.
φείδομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.parco
φειδομένως.parce.
φειδώ.οος.ἡ.parcitas.parſimonia.
φελόνης.ου.ὁ.Penula.volumē ex pergameno habens legem ſcriptā. loculi pecuniarum.
φέρω.μ.οισω.π.χα.fero.porto.duco.
φεύγω.μ.ξω.ϖ.χα.fugio.
φευκτός.η.ον.Fugiendus.dignus qui fugiatur.a.um.
φήμη.ης.ἡ.fama.
φημί.μ.σω.ϖ.κα.dico.affirmo.
φθάνω.μ.σω.ϖ.κα.preuenio.corripio.
φθαρτός.η.ον.corruptibilis.e.
φθαρῶ.corrūpar.
φθέγγομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι.loquor.
φθέγμα.ατος.το.ſermo.
φθείρω.μ.ρω.π.κα.corrumpo
φθινοπώρινος.η.ον.autumnalis.
quando autumnus ipſe deſinit.
φθόγγος.ου.ὁ.ſonus.
φθονερός.α.ον.inuidus.a.um.
φθονέω.τ φθονῶ.μ.σω.ϖ.κα.inuideo.
φθόνος.ου.ὁ.inuidia.
φθορά.ας.ἡ.corruptio.
φιάλη.ης.ἡ.phiala genus vaſis.
φιλάγαθος.η.ον.Amator boni.vel bonorum.
φιλαδελφία.ας.ἡ.caritas fratris.
φιλάδελφος.η.ον.Amator fratrū vel fraternitatis.
φίλανδρος.α.ον.amator viri.
φιλανθρωπία.ας.ἡ.Hoim amor.
φιλάνθρωπος.η.ον.benignꝰ.a.ū.
φιλανθρώπως.benigniter.hūane
φιλάργυρος.α.ον.auarus.a.um.
φίλαυτος.η.ον.ſeipſum amans.
φιλέω.τ φιλῶ.μ.σω.π.κα.Amo.conſueſco.oſculor.
φιλήδονος.η.ον.Uoluptatis amator.voluptuoſus.a.um.
φίλημα.τος.το.oſculum.
φιλία.ας.ἡ.amor.
φιλιάζω.μ.σω.ϖ.κα.amicus ſū.
φιλόθεος.α.ον.amator dei.
φιλονεικία.ας.ἡ.contentio.
φιλόνεικος.η.ον.contentioſus.a.ū.
φιλοξενία.ας.ἡ.Hoſpitalitas.
φιλόξενος.η.ον.Hoſpitalis τ amator hoſpitalitatis.
φιλοπρωτεύω.μ.σω.π.κα.Uolo primus eē.τ principatum gerere.
φίλος.η.ον.amicus.a.um.
φιλόσοφος.η.ον.amator ſapiētie.
φιλόστοργος.η.ον.qui diligit. qui habet caritatem.
φιλότεκνος.η.ον.amator filiorū.
φιλοτιμέομαι.τ φιλοτιμοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Amo.diligenter aliquid ago.ſtudeo.inſolens ſum.lautus τ liberalis ſum.do operam.procuro.
φιλοτιμία.ας.ἡ.Ambitio.ſtudiū.diligentia.
φιλότιμος.η.ον.bonus.honorificus.ſponte exhibitus.a.um.
φιλοφρόνως.benigne τ humane.
φιλόφρων.ονος.ὁ.ἡ.Benignus.humanus.
φιλόψυχος.η.ον.amator aiarū.
φιμόομαι.τ φιμοῦμαι.μ.σομαι π.μαι.obmuteſco.
φῖμος.ου.ὁ.Mutus.
φιμόω.τ φιμῶ.μ.σω.ϖ.κα.obmuteſcere facio.os alligo.
φλέγω.μ.ξω.π.χα.ardeo.cōburo.
φλογίζω.μ.σω.ϖ.κα.inflamo.
φλοιός.ου.ὁ.cortex.
φλόξ.γος.ἡ.flama.
φλυαρέω.τ φλυαρῶ.μ.σω.ϖ.κα.garrio.nugas loquor.
φλύαρος.α.ον.nugarum locutor.vaniloquus.
φοβέομαι.τ φοβοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Timeo.
φοβερός.α.ον.terribilis.terrorem faciens.
φόβητρον.ου.το.terror.terriculamentum.
φόβος.ου.ὁ.timor.
φοινίκισσα.ης.ἡ.pheniſſa mulier.i.ex phenicia.
φοῖνιξ.κος.ἡ.palma.hō ex phenicia regione.phenix.
φονεύς.εως.ὁ.Homicida.
φονεύω.μ.σω.π.κα.occido.perimo.
φόνος.ου.ὁ.homicidiū.
φορέω.τ φορῶ.μ.σω.π.κα.fero.
φόρος.ου.ὁ.tributum.
φορτίζω.μ.σω.π.κα.onero.
φορτίον.ου.το.onus.
φραγέλιον.ου.το.flagellum
φραγελλόω.τ φραγελλῶ.μ.σω.ϖ.κα.flagello.as.
φραγήσομαι.obturabor.ſepiar.
φραγμός.ου.ὁ.ſepes.maceria.
φραγῶ.obturer.ſepiar.
φράζω.μ.σω.π.κα.diſſero.loquor.dico.
φράττω.μ.ξω.π.χα.obturo.ſepio.
φρέαρ.ατος.το.puteus.
φρεναπατάω.τ φρεναπατῶ.μ.σω.ϖ.κα.ſeduco.decipio.
φρεναπάτης.ου.ὁ.ſeductor.
φρένες.ῶν.αι.mentes.
φρήν.ενος.ἡ.mens.animus.
φρικτός.η.ον.horrendus.a.um.
φρικτῶς.horrende.
φρίσσω.μ.ξω.ϖ.χα.horreo.contremiſco.
φρίττω.μ.ξω.ϖ.χα.Horreo.contremiſco.
φρονέω.τ φρονῶ.μ.σω.ϖ.κα.ſapio.
φρόνημα.ατος.το.deſideriū.votū.voluntas.
φρόνησις.εως.ἡ.ſapiā.
φρόνιμος.η.ον.ſapiens.prudens.
φρονίμως.ſapienter.
φρονιμώτερος.α.ον.ſapiētior.us
φρόντησις.εως.ἡ.cura.
φροντίζω.μ.σω.π.κα.curo.cogito
φροντίς.δος.ἡ.cura.
φρυάττω.μ.ξω.π.χα.fremo.
φρουρέω.τ φρουρῶ.μ.σω.π.κα cuſtodio.ſeruo.
φρύγανον.ου.το.ſarmētū.lignū aridum.
φυγάς.αδος.ὁ.profugus.exul.

Digitized by Google

φυγεῖν.fugiſſe.
φυγή.ης.ἡ.fuga.
φύγω.fugiam.fugero.
φυγών.οντος.ὁ.poſtq̃ fugit
φῦκος.fucus. lia noctis
φυλακή.ης.ἡ.carcer.cuſtodia.vigi
φυλακίζω.μ.σω.π.κα.in carcerẽ
includo.
φυλακτήριον.ου.το.phylacteriũ
loc⁹ vbi ſũt cuſtodes.repoſitoriũ.veſtis.
φύλαξ.κος.ὁ.cuſtos.
φυλάσσω.μ.ξω.π.χα.cuſtodio
φυλάττω.μ.ξω.π.χα.cuſtodio.
φυλή.ης.ἡ.tribus.
φύλλον.ου.το.folium.
φῦλον.ου.το.genus.natio.
φύραμα.τος.το.maſſa.
φυσάω.τ φυσῶ.μ.σω.π.κα.ſpiro
φυσικός.η.ον.naturalis.e.
φυσικῶς.naturaliter.
φυσιόω.τ φυσιῶ.μ.σω.π.κα.iſflo
φύσις.εως.ἡ.natura.
φυσίωσις.εως.ἡ.iſlatio.ſuperbia
φυτεία.ας.ἡ.plantatio.
φύτευμα.τος.το.plantatio.
φυτεύω.μ.σω.π.κα.planto.
φύω.μ.σω.π.κα.naſcor.produco.
φωλεός.ου.ὁ.fouea.cubile.
φωνέω.τ φωνῶ.μ.σω.π.κα.can
φωνή.ης.ἡ.vox. to.loquor.voco.
φῶς.τος.το.Lux.lumen.
φωστήρ.ρος.ὁ.luminare. rus
φωσφόρος.ου.ὁ.lucifer.phoſpho
φωτεινός.η.ον.lucidus.a.um.
φωτίζω.μ.σω.π.κα.illumino.
φωτισμός.ου.ὁ.illuminatio.
χαῖρε.ſalue.Aue. letor
χαίρω.μ.σομαι.π.μαι.gaudeo.
χάλαζα.ης.ἡ.grando.
χαλάω.τ χαλῶ.μ.σω.π.κα.ſub
mitto.laxo.
χαλβάνη.ης.ἡ.galbanum.
χαλεπός.η.ον.Difficilis.ſeu⁹.dur⁹
χαλεπώτερος.α.ον.difficilior.us
χαλιναγωγέω.τ χαλιναγω=
γῶ.μ.σω.π.κα.Refreno.freno.cõ
χαλινός.ου.ὁ.frenum. peſco.
χάλκεος.α.ον.Ereus.a.um.
χαλκεύς.εως.ὁ.Erarius faber.
χαλκεῖον.ου.το.vas ereum.
χαλκηδών.νος.ὁ.Chalcedon.ge
nus lapidis precioſi. rbus.
χαλκολίβανος.ου.ὁ.maſculum
χαλκοπλάστης.ου.ὁ.faber era
χαλκός.ου.ὁ.Es.ris. rius.

χαλκοῦς.ῆ.οῦν.Ereus.a.um.
χαμαί.in terra.humi.
χαρά.ας.ἡ.gaudium.
χάραγμα.τος.το.Impreſſio.ſcul
ptura.figura.
χάραξ.κος.ὁ.Uallum.palus cui
plante nouelle adherent.
χαρακτήρ.ηρος.ὁ.character.figu
ra.forma. bo.figuro.
χαράττω.μ.ξω.π.χα.ſculpo.ſcri
χαρῆναι.gauiſum fuiſſe.
χαρήσομαι.gaudebo.
χαρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Do
no.gratificor.
χάρις.τος.ἡ.gratia.
χάρισμα.ατος.το.gratia.donum
χαριτόομαι.τ χαριτοῦμαι.μ.
σομαι.π.μαι.Gratia plenus ſum.
χάρτης.ου.ὁ.charta.papyr⁹.mem
χάρω.gaudeam. brana.
χαρῶ.gaudeam.
χάσμα.ατος.το.Chaſma.chaos.
confuſio.ſciſma.
χαῦνος.η.ον.Mollis.e.
χεῖλος.εος.το.Labium.
χειμάζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.
tempeſtate iactor.tempeſtatẽ patior.
χείμαρρος.ου.ὁ.torrens.
χειμέριος.α.ον.Hybernus.a.um.
χειμών.ωνος.ὁ.tempeſtas.hyẽps
χείρ.ρος.ἡ.manus.
χειραγωγέω.τ χειραγωγῶ.μ
σω.π.κα.mãduco.ad manũ traho.
χειραγωγός.ου.ὁ.qui manu ali
um ducit. phũ
χειρόγραφον.ου.το.chirogra=
χειροπέδαι.ων.αἱ.vicula manuũ.
χειροποίητος.η.ον.manufact⁹.a.ũ
χειροτονέω.τ χειροτονῶ.μ.
σω.π.κα.ordino.eligo.
χείρων.νος.ὁ.ἡ.peior.
χερσαῖος.α.ον.terreſtris.e.
χερσί.manibus.
χέρσος.ου.ὁ.terra deuaſtata τ ſoli
taria que nullu3 fructum producit.
χερσόω.τ χερσῶ.μ.σω.π.κα.
Deuaſto.deſolo.
χήρα.ας.ἡ.Uidua.
χθές.heri.die preterito.
χιλίαρχος.ου.ὁ.dux mille militũ
χιλιάς.δος.ἡ.miliare.
χίλιος.α.ον.Mille.
χιτών.ωνος.ὁ.tunica.
χιών.νος.ἡ.nix.
χλαμύς.δος.ἡ.chlamys.

χλευάζω.μ.σω.π.κα.ſubſanno.
χλιαρός.α.ον.tepidus.a.um.
χλιδών.νος.ὁ.Ornamentum bra
chiorum.delitie.
χλόη.ης.ἡ.viriditas.herba.
χλοηφόρος.η.ον.Uiridem herbã
ferens.germinans.
χλωρός.α.ον.viridis.e.
χνοῦς.ου.ὁ.puluis.
χοϊκός.η.ον.terrenus.a.um.
χοῖνιξ.κος.ἡ.chenix.gen⁹ menſure.
χοῖρος.ου.ὁ.porcus.
χολάω.τ χολῶ.μ.σω.π.κα.In
dignor.iraſcor.
χολέρα.ας.ἡ.cholera.
χολή.ης.ἡ.Fel.ira.
χορηγέω.τ χορηγῶ.μ.σω.π.
κα.exhibeo.preſto.ſuppedito.
χορός.ου.ὁ.chorea.chorus.cetus.
χορτάζω.μ.σω.π.κα.ſaturo.ſacio
χόρτασμα.τος.το.cibus.eſca.pa
bulum feni.
χόρτος.ου.ὁ.fenum.herba.
χοῦς.ου.ὁ.puluis.
χράομαι.τ χρῶμαι.μ.σομαι.
π.μαι.Utor.
χρεία.ας.ἡ.neceſſitas.
χρεμετίζω.μ.σω.π.κα.Hinnio.
χρεωφειλέτης.ου.ὁ.debitor.
χρήζω.μ.σω.π.κα.Indigeo.
volo.mutuo.
χρῆμα.τος.το.pecũie.res.preciu3.
χρήματα.ων.τα.pecunie.aurum.
χρηματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.
pecunias colligo.
χρηματίζω.μ.σω.π.κα.Do reſpõ
ſa.ſum.vocor.
χρηματισμός.ου.ὁ.oraculũ.rñſũ.
χρησάμενος.η.ον.poſtq̃3 vſus eſt.
χρησιμεύω.μ.σω.π.κα.vtilis ſũ
χρήσιμος.η.ον.Utilis.e.
χρησιμώτερος.α.ον.vtilior.us
χρῆσις.εως.ἡ.Uſus.
χρηστεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.
ſum benignus.
χρηστοήθεια.ας.ἡ.bonitas morũ.
χρηστολογία.ας.ἡ.vtilis vel dul
cis ſermo. ricors.
χρηστός.η.ον.vtilis.benign⁹.miſe
χρηστότερος.α.ον.vtilior.melior.
χρηστότης.τος.ἡ.bõitas.vtilitas.
χρηστῶς.Utiliter.
χρίσμα.τος.το.Unctio.
χριστός.η.ον.Chriſtus.i.vnct⁹.a.ũ
χρίω.μ.σω.π.κα.Ungo.

Digitized by Google

χροιά.ας.ἡ.color.
χρονίζω.μ.σω.π.κα.moror.moras
χρόνος.ου.ὁ.tempus. ⌊facio.
χρονοτριβέω.τ χρονοτριβῶ.
μ.σω.π.κα.moram facio. moror.
χρυσίον.ου.το.aurum.
χρυσοδακτύλιος.α.ον.Habēs
anulum aureum.
χρυσόλιθος.ου.ὁ.chryſolithus
lapis precioſus.
χρυσόπρασος.ου.ὁ.chryſopra
ſus lapis precioſus.
χρυσός.ου.ὁ.Aurum.
χρυσουργός.ου.ὁ.aurifex.
χρυσοῦς.η.ουν.aureus.a.um.
χρυσόω.τ χρυσῶ.μ.σω.π.κα.
Deauro.inauro.
χρῶμα.τος.το.color.
χύτρα.ας.ἡ.olla.
χωλός.ου.ὁ.claudus.
χῶμα.ατος.το.agger.cumulus.
χωνευτήριον.ου.το.Fornax vbi
aurum exploratur τ liquefit.
χώρα.ας.ἡ.regio.
χωρέω.τ χωρῶ.μ.σω.π.κα.va
do.capio.
χωρίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.di
ſcedo.proficiſcor.
χωρίζω.μ.σω.π.κα.ſeparo.ſcindo
χωρίον.ου.το.villa.ager.
χωρίς.ſine.abſq3.
χῶρος.ου.ὁ.chorus ventus.
ψάλλω.μ.λω.π.κα.cano.canto.
ψαλμός.ου.ὁ.pſalmus. cantus.
ψαλμωδός.ου.ὁ.Pſalmorum
cantator.cantor.⌈ſtrumētū muſicū
ψαλτήριον.ου.το.pſalterium in
ψάμμος.ου.ἡ.Arena.
ψαμμωτός.η.ον.Arenoſus.a.um.
ψευδάδελφος.ου.ὁ.falſꝰ frater.
ψευδαπόστολος.ου.ὁ.falſus
apoſtolus. ⌈ſus preceptor.
ψευδοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Fal
ψευδολόγος.ου.ὁ.mēdax.⌈tior
ψεύδομαι.μ.σομαι.π.μαι.Men
ψευδομαρτυρέω.τ ψευδο=
μαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.Falſo
teſtificor.falſum teſtimonium perhi
beo. ⌈teſtimonium.
ψευδομαρτυρία.ας.ἡ.Falſum
ψευδομάρτυς.ρος.ὁ.falſꝰ teſtis
ψευδώνυμος.η.ον.Qui habet fal
ſum nomen. ⌈pheta.
ψευδοπροφήτης.ου.ὁ.falſꝰ pro
ψεῦδος.εος.το.mendacium.

ψευδόχριστος.ου.ὁ.Qui falſo
facit ſe chriſtum.
ψεῦσμα.τος.το.Mendacium.
ψεύστης.ου.ὁ.Mendax.
ψηλαφέω.τ ψηλαφῶ.μ.σω.
π.κα.palpo. ⌈patio.
ψηλάφησις.εως.ἡ.Tactus.pal
ψηφίζω.μ.σω.π.κα.computo.
ψῆφος.ου.ὁ.Sententia.ſuffragium
calculus ſuffragiorum.
ψιθυρισμός.ου.ὁ.ſuſurratio.
ψιθυριστής.ου.ὁ.ſuſurro.ſuſurra
tor. ⌈murator.
ψίθυρος.ου.ὁ.Suſurrator.mur
ψιχίον.ου.το.mica.
ψυγήσομαι.refrigeſcam.
ψυχή.ης.ἡ.Anima.vita.
ψυχικός.η.ον.animalis.e.
ψῦχος.εος.το.frigus.
ψυχρός.α.ον.frigidus.a.um.
ψύχω.μ.ξω.π.χα.refrigero.as.
ψωμίζω.μ.σω.π.κα.Allo.do ci=
bum.diſtribuo.
ψωμίον.ου.το.fruſtum panis.
ψωμός.ου.ὁ.panis.
ψώχω.μ.ξω.π.χα.confrico.
ὦ.ο.aduerbiū vocandi.ſim fuero.
ᾧ.Cui.maſculi.gen.Quo.
ὧδε.Sic.Huc.
ᾠδή.Cantus.
ὡδήγησα.Deduxi.duxi.ducatum p
ὠδίν.νος.ἡ.dolor. ⌊ſtiti.
ὠδινάω.τ ὠδινῶ.μ.σω.π.κα.
Doleo.contriſto.dolere facio.
ὠδίνω.μ.νω.π.κα.partus dolores
ſentio.parturio.concipio.genero.
ᾠκοδομήθην.edificatus fui.
ᾠκοδομήμην.edificatus fueram.
ᾠκοδόμησα.edificaui.
ᾠκοδόμουν.edificabam.ant.
ὠλιγοποίησα.Ad paruum nume
rum redegi.
ὠλίσθησα.Lapſus ſum.labi feci.
cauſa erroris.fui.
ὡμαλισμένος.η.ον.Equatus.leui
gatus.complanatus.a.um.
ὡμίλουν.conuerſabar.colloque=
bar.antur. ⌈tus fui.
ὡμοιώθην.ſimilis factꝰ ſū.aſſimila
ὡμοίωσα.aſſimilaui.comparaui.
ὡμολόγουν.cōfitebar.pollicebar.
antur. ⌈fui.
ὡμολόγησα.confeſſus.pollicitus
ὠμόλινον.ου.το.Sudarium line
um quod circumponebatur hume
ris.crudum linum.
ὦμος.ου.ὁ.Humerus.
ὤμοσα.iuraui.
ὧν.quorum.
ὤν.τος.ὁ.exiſtens.maſcul.gener.
ὠνείδιζον.Improperabam.conui
tiabar.antur. ⌈fui.
ὠνείδισα.improperaui.conuitiatus
ὠνέομαι.τ ὠνοῦμαι.μ.σομαι.
π.μαι.Emo.
ὠνησάμην.Emi.
ὠνόμασα.nominaui.appellaui.
ὠνομάσθην.noīatus.appellatꝰ fui.
ὠόν.ου.το.ouum.
ὥρα.ας.ἡ.Hora.tempus aliquod ex
quattuor anni temporibus.pulchri
tudo.tempus idoneum rei faciēde.
ὤρα.ας.ἡ.cura. ⌈cher ſum.
ὡραΐζομαι.μ.σομαι.π.μαι.pul=
ὡραῖος.α.ον.pulcher.maturus.op
portunus.a.um.
ὠργίσθην.Iratus ſum.
ὤρθριζον.mane ſurgebam.ant.
ὥρισα.propoſui.determinaui.finiui.
diffiniui. ⌈natꝰ.propoſitus.a.um.
ὡρισμένος.η.ον.definitꝰ.determi
ὥρμησα.cū impetu iui.impetū feci.
ὤρυξα.effodi.
ὠρύομαι.μ.σομαι.π.μαι.rugio.
ὠρχησάμην.ſaltaui.
ὡς.ſicut.a quo tempore.ſic.vt.quādo.
quoad.dum.
ὡσαύτως.ſimiliter.eodem modo.
ὡσεί.tanq̄.quaſi.circiter.
ὦσι.ſint.fuerint.
ὠσίν.Auribus.
ὥσπερ.Sicut.quemadmodum.
ὥστε.Itaq3.ita vt.vt.adeo quod.
ὦτα.ων.τα.Aures
ὠτίον.ου.το.auris.auricula.
ὤφειλον.debebam.ant.
ὠφέλεια.ας.ἡ.vtilitas.
ὠφελέω.τ ὠφελῶ.μ.σω.π.κα.
Iuuo.proſum.
ὠφέλιμος.η.ον.Vtilis.
ὤφθην.Viſus fui.apparui.
ὠχύρωσα.muniui.fortificaui.

Τέλος σὺν θεῷ.

Digitized by Google

fol 224. cō letras grecas

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google